

Kuhane: Bible for 1 Corinthians, 1 Johani, 1 Peter, 1 Thessalonians, 1 Timothy, 2 Corinthians, 2 John, 2 Peter, 2 Thessalonians, 2 Timothy, 3 John, Acts, Colossians, Ephesians, Exodus, Galatians, Genesis, Hebrews, James, Johani, Jude, Luka, Mark, Matthew, Philemon, Philippians, Revelation, Romans, Titus
Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>."

Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original. No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Genesis

1

¹Kuntazi, ileza aba bumbi Iwulu ni Inkanda yonse. ²Inkanda kena ibena chibumbeho, kena ibena chimwi. Ififi libena hewulu lya menzi. ³Ileza chati, "kube ni seli," mi chikwaba ni seli. ⁴Ileza cha bona Iseli, kuti ibali ilotu. Aba kauhanyi iseli kwi fifi. ⁵Ileza cha sumpa Iseli, "musihali," mi ififi chali sumpa "masiku." Chikwaba chitengu ni kakusasani, Izuba lya matangilo. ⁶Ileza chati, "kube ni chibaka mukati ka menzi, mi chikauhanye menzi ku menzi." ⁷Ileza cha bumba chibaka cha mwiwulu' ni ku kauhanya menzi a mwi konde lya chibaka kuzwa kumenzi a chibaka cha kwi wulu. Kubabi bo bulyo. ⁸Ileza chasumpa chibaka "Imbyumbyulu." Chikwaba chitengu ni kakusasani, Izuba lya bubeli. ⁹Ileza chati, "menzi ena mwi konde lye wulu a kangane hamwina nuchibaka chonke, mi kube ni muzumite." Chikwaba bobulyo. ¹⁰Ileza chasumpa chibaka chi zumite "hansi." mi menzi a kungene chasumpa ma "wate." Cha bona kuti kulotu. ¹¹Ileza chati, "Inkanda ku menise zi menantu: zi samu zi bika intanga ni masamu a zichelo a bika zichelo zina intanga mukati, chimwi ni chimwi chakuya chamifuta yazo." Chikwaba bulyo. ¹²Inkanda chiyamenisa zi menantu, masamu chabika intanga chamifuta yazo, ni masamu abika zilyantu zina intanga, chamifuta yazo. Ileza chabona kuti kulotu. ¹³Chikwaba chitengu ni kakusasani, izuba lya butatu. ¹⁴Ileza chati, "Kube ni seli mwi mbyumbyulu kauhanya musihali kuma siku abe imboniso, ye nako, ya mazuba ni zilimo." ¹⁵Kube ni liseli mwi mbyumbyulu liha iseli kwi Inkanda." Chikwaba bobulyo. ¹⁶Ileza chapanga maseli obele makando, iseli ikando liyendisa musihali, imi iseli inini libusa masiku. chatenda ni inkani. ¹⁷Ileza cha zibika mwi wulu kuti zihe iseli mwinkanda, ¹⁸zi yendise musihali ni masiku, ni ku kauhanya iseli kwififi. Ileza chabona kuti kulotu. ¹⁹Chikwaba chimine - mine ni kakusasani, izuba lya bune. ²⁰Ileza chati, menzi ezule ni zibumbeho zihala chabungi, mi nizi zuni ziuluke mwi wulu lya chibaka che mbyumbyulu." ²¹Ileza ababumbi zi bumbantu zi kando ze wate, mane ni zonse zi bumbantu zihala cha mifuta yazo, zibumbantu zi yenda ni kwi zulana mumenzi konse-konse, ni zizuni zonse za mabando cha mifuta yazo. Ileza chabona kuti kulotu. ²²Ileza chazihwila nati," Mwininjise lusika ni kukeza, ni kwi zulana mumenzi e wate. Zizuni ziekeze mwi inkanda. ²³Chikwaba chimine-mine ni kakusasani, izuba lyabu faifi. ²⁴Ileza chati, "Inkanda ilelise zi bupwiwa zihala, chimwi ni chimwi chakuya cha mifuta yazo, zi munantu, zonse ziyenda chebumo, ni zinyolozi za mwi inkanda, chakuya cha mifuta yazo." Chikwaba bobulyo. ²⁵Ileza aba leti zinyolozi mwi inkanda cha mifuta yazo zi munantu cha mifuta yazo, ni zonse ziyenda chebumo hebu cha mifuta yazo. Chabona kuti kulotu. ²⁶Ileza chati, "Tubumbe muntu muchibumbeho cheto, yotukozete. Ayendise inswi zewate, zizuni za mwimbyumbyulu, zi munantu, mwinkanda yonse, mane ni zi yendisa ibumo zonse zikokoba mwi inkanda." ²⁷Ileza chabumba mutnu muchibumbeho chakwe. Muchibumbeho chakwe chamubumba. Mukwame ni mwanakazi chababumba. ²⁸Ileza chaba hwila mi nati kubali, "muzale, mi mwinjihe. Mwizuze inkanda, mi muyendise. Muyendise insiwi za mwi wate, ni zizuni zamwiwulu, mane ni zonse zihala zi yenda henkanda." ²⁹Ileza chati, "Bone, ni bakuhi zisamu zonse ziha intanga zina hansi, ni samu lihi nelihi lyachilyantu china intanga mukati. Muzibe chilyo kwenu." ³⁰Kuzi nyolozi zonse zahansi, kuzi zuni zonse za mwiwulu, mi ni kuzonse zi kokoba chebumu hansi, ni kuzi bumbantu zonse zina luhuhu lwa buhalo ni bazihi lyani ni zimenantu zonse zi teke kubachilyo." Chikwaba bobulyo. ³¹Ileza chabona zonse zabatendi. Lole, kubali kulotu. Chikwaba chimine-mine ni kakusasani, izuba lya busikizi.

2

¹Linu mawulu ne inkanda ha zi mana, ni zonse zi hala ziba bikwa ku zili. ²Mwi zuba lye nsabata Ileeza na sika ku ma manizo a musebezi wakwe wa ba tendi, Imi na pumula mwo zuba la lye nsabata ku mitendo yakwe yonse. ³Ileeza na fuyola i zuba la lye nsabat kulijoloza, mu kuti aba pumuli ku mitendo ya kwe younse ya batendi mu kumbumba. ⁴Izi zibali nje zintu zi ba tendahali ziamana ni mauulu ne nkanda, hazi bumbwa mwi zuba lina Simwine Ileeza a bubma inkanda ni mawulu. ⁵Kana kubena zimenantu za munkanda. Linu kakwina chisamu che nkanda chi bamenete, mukuti Simwine Ileeza kana abeni kusokisa invula munkanda, linu kana kubena muntu yaba kulima ibu. ⁶Kono kabundu kaba kunyamuka mwi ulu kuzwa hasi, imi ni ku bombisa he ulu lyonse lye bu. ⁷Simwine Ileeza na bumba muntu kuzwa kwi suko lye buu, linu na huzila mu mazulu akwe luhuhu lwa buhalo, linu muntu naba chibumbantu chihala. ⁸Simwine Ileeza cha byala iwa ku buzwe, mwa Edeni, imi na bika mo muntu ya ba bumbi. ⁹Kuzwa mwi buu Simwine Ileeza a ba pangi zisamu zonse zinungisa cha ku bonwa ni bulotu ha ziliwa. Izi, zinuganya i samu lya buhalo libena hakati kewa. linu isamu lya mano a kwi ziba bulotu ni bubibi. ¹⁰Luzwi, lu bazwi mukati ka Edeni kwi tilela iwaa. Kuzwa aho in lwa kauhana mu indwizi zone. ¹¹I zina lya lwizi lwe ntanzi nji Pishoni. Nji yona lububela kuhita mu nkanda yonse ya Havila, mwina igauda. ¹²Igauda ye yo nkanda ndotu. Kwina bulyo ni bedeliume ni bwe lye ni kise. ¹³Izina lya liwi, lwa bubeli nji Gihoni. ulu lwii lububila mu nkanda younse ya Kushi. ¹⁴Izina lya lwizi lo butatu nji Taigalese, mi lu bubila mu buzwe bwa Ashure. Lizi lwa bune nji Efulate. ¹⁵Simwine Ileeza aba hindi muntu ni ku mu bika mwi waa lya Edeni kuti a lilime ni kuli babalela. ¹⁶Simwine Ileeza na laela muntu nati, "kwi samu lina mwi wa ulye no sumunikite." ¹⁷Kono kuzwa kwi samu lya mano a kwi ziba bulotu ni bubi kanji uli, izuba lyeteno lye kwateni cha bu, sa ku sima ko fwe." ¹⁸Linu Simwine Ileeza nati, "ka hena kulotu kuti mukwamwe a be u mwina." Kani mubumbile mutusi yo muyeleele." ¹⁹Ku zwila kwi bu, Simwine Ileeza aba bumbi zinyolozi ze nkanda ni zizuni ze ulu na zileta ku muntu kuti a bone mwete a zi sumpile. ²⁰Muntu na aa mazina ku zintu, zihala, ni ku zizuni zonse za mwi ulu ni zibatana zonse za mwi nkanda. Linu muntu aba waniki na sena mutusi yo mubabalela. ²¹Simwine Ileeza na lazika muntu kulala ifonzi zingi, lunu muntu na lala Simwine Ileeza. Aba

zwisi ikupo lyo nke kwali na bumba haba zwisi ikupo. ²²Che kupo lya ba zwisi Simwine Ileeza ku mukwame, aba bumbi mwanakazi naa muleta ku mukwame. ²³Mukwame chati, "Inakwenu, uzu nje chifuha cha, zifuha zangu, ne nyama ye nyama yangu. Aba zwi ku mukwame mwa sumpwe "munakazi," mukuti aba zwi ku mukwame." ²⁴Linu mukwame mwa siye besi ni banyina, mwa nungane kwa mwihiyabwe. Linu mubabe inyama yonke. ²⁵Ba bena chintene-ntene, mukwame ni mwi hybwe, kono kana ba bena insoni.

3

¹Lياهو inzoka ibali nji cibataka hansi cibana mano ku zonse za ba mbumbi Simwine Ileeza. Ni cati ku m wanakazi, ²"Kana tota Ileeza a ba wambi, sanzi muli ku cisamu chi ne chi mwi iwa?" Mwanakazi a ba wambili inzoka, "Tu wola kylya zichelantu za zisamu za mwi wa, ³Kono kuamana ni cicalntu ca cisamu ca ha kati ke wa, Ileeza a bati, mu siye mu cili, nanga ku ci wonda, ka mufwe." ⁴Inzoka ni ci ya wamila mwanakazi, "buniti bwa kuti keti mufwe. ⁵Ileeza wizi kuti izuba lyete mulye menso enu mueyaluke, kwi ziba bulotu ni bubi." ⁶Mwanakazi ha bona kuti cisamu ci lotu ka kulya, ni ku boneka nenza mu menso, ni kuti ci wanika ku talifisa muntu, ni ca kobola cicelantu ni kulya. Ni ca ha mwihiyabwe ya bena naye, a ye na lya. ⁷Menso a bo ni e yaluka, mi ni be ziba kuti bena cintenentene. Ni ba loka makoba e feige hawina ni kuli bwanga. ⁸Ni ci ba zuwa misindo ya Simwine Ileeza ha ba liku ka bu yenda mwi wa izuba ni li tontwele nenza, cho bulyo mukwame ni mhiyabwe ni ba li wungula kwa Simwine Ileeza mu zisamu za mu luwa. ⁹Simwine Ileeza na sumpa mukwame mi nati, kwa li, Wina hi?" ¹⁰Mukwame nati na ku zuwa mwi wa, mi nje ni tite, ni na cintenentene. Cho bulyo ni li wungulwe." ¹¹Ileeza nati, wa ku wambila kuti wina cintenentene nje ni? Mwanakazi nti, Izonka i ba ni cengi, mi ni bali." ¹²"Mukwame nati, mwanakazi yo ba ni hi ku bana ye, a ba ni hi cicelantu ca cisamu mi ni bali." ¹³Simwine Ileeza nati tu mwanakazi, "chinzi cho ba tendi?" Mwanakazi nati, Inzoka i ba ni cengi mi ni bali." ¹⁴Simwine Ileeza a ba wambili inzoka, "Mukuti u ba tendi i ci, ciwa kutwa wenke mukiti ka zimunanutu zonse ni zinyoloji zonse za hansi mo chumbe ce bumo lya mo lye isuko mu mazuba a buhalo bwako bonse. ¹⁵Muni bike ku sa zumizana mukati kako ni mwanakazi, mukati ke ntanga za ko ni ntanga za kwe. ka sile mutwi wako, mo mu sunte ku cisito." ¹⁶Kumwanakazi ni ca wamba kuti, "Mu ni njise kusasama cho kuwana bana; mo hwizimuke bahwile co ku ciswa. Kusuna kwa ko ka kube kwa muhyenu, kono mwa ku buse." ¹⁷u ba tekelezi kwi nzwi lya muhyenu, ni kulya ku cisamu, ci ni ba mi laele kuti, Mu siye kulya ku cili, inu ci lya kutwa ce baka lya ko; ca bukabo kolye cizwililila ku lili mabuba a muba a buhalo bwako bonse. ¹⁸Muliku letele miya ni lubangu, mi mo lye cimunantu conse ca hansi. ¹⁹Ca citutuka ca bulubi bwa ko kolye cilyo, ku twala ciwa bolela mwi bu, mukuti mo ba zwi. ²⁰Mukwame na wulika mwihiyabwe izina lya Eva kuti nji nyina wa ba hala bonse. ²¹Simwine Ileeza na tendela Adama ni mwihiyabwe zizabalo ha madada ni ku ba bwika. ²²Simwine Ileeza nati, linu muntu hantu ca ba ubu nji zumwi wetu, kwi ziba bulotu ni bubi. Cho bulyo a siye a zumininwa ku wonda ni mayanza hape, ni ku hala kuya kuil. ²³Cho bulyo Simwine Ileeza na mu tanda mwiwa lya Edeni, ku kalima ibu kwa bazwi. ²⁴Cho bulyo Ileeza a ba hindiki muntu mwi wa, na bika Icheribbumi ku buzwe bwe wa lya Edeni, ni mukwale u benya i nako yonse, ili ku sileleza i nzila ya cisamu ca buhalo.

4

¹Mukwame neziba mwihiyabwe Eva imi nalihinda ni hwizumuka Kaine. Nati, "Nahwizumuka mukwame chetuso ya Simwine." ²Kuzwaho nahwizumuka mwache wacswis Abele. Linu Abele naba mulisana wembebele, kono Kaine abali kulim ibu. ³Kubatendahali kuti inako haihita Kaine naleta zichelantu zebu kuba inubu kwa Simwine. ⁴Haili Abele, abaleti zimwi zibazala intanzi zamtapi yakwe ni mafuta amwi. Simwine abatamuli Abele ni numbu yakwe, ⁵Kono Kaine ni inmbu yakwe kanabaitambuli. Chobulyo Kaine ababengegete hahulu, ni kunyanyabilila. ⁶Simwine abawambili Kaine nati, "Chinzi chikubengise ni kukunyanyabiza?" ⁷Hotenda chilotu, keti notambulwe na? Kono haiba kotendi chilotu, cibe chikokobela hamulyango ni kukakaza kukuyeza, kono iwe uyelele kuchiyenza." ⁸Kaine abawambi kumwache Abele. Kubatendahali kuti hababena mumawa, Kaine nazimana kulwisa Abele mwache ni kumwihaya. ⁹Linu Simwine abwambili Kaine nati; "Mwachako Abele wina kuhi?" Nati, "Kanizi. Ime njinibabalela lili mwachangu?" ¹⁰Simwine nati, "Watenda nzi? Malaha a mwachako akwete asupa kwangu kuzililila mwibu. ¹¹Kuzuwa hantu ukutitwe njiwe kuzwililila mwibu liba zasamisi mulomu kutambula malaha a mwachako azwa mumayanza ako. ¹²Haulima ibu, kuzwahanu keti nilikuletele chabungi. Kobe yokabutiya ni kukabuheloka bulyo hansi. ¹³Kaine abawambili Simwine, "Imbazi yangukando kuhita muniwolela. ¹⁴Ikumbya, wanihindika mwizuba lyasunu mwelinu ibu, imi yense yeti naniwane kanihay." Simwine namuwambila nati, Heba kwina yetinehaye Kaine, kubozekeza bubi chabubi kakuhindwe chabungi bwinjisezwe hamana iyaza ni tobele." ¹⁵Linu Simwine ni iswayo haKaine, kokuti heba yeti bamuwane, uzo muntu asiye namulwisi. ¹⁶Chobulyo Kaine nazwa hena Simwine ni kukahala mukanda ya Node, kubuzwe bwa Edeni. ¹⁷Kaine abezibi mwihiyabwe ni halihinda. Na hwizumuka Enoke. Nicazaka munzi wa chisi mi naubika hezina lyamwane Enoke. ¹⁸Kwa Enoke kubazalwa Iradi. Iradi ababi isi wa Mehufaele. Mehufaele ababi isi wa Metushade. Metushaele ababi isi wa Lameki. ¹⁹Lameki abalihindili banakazi bobele. Izina lyaumina ibali nji Ada, mi umwi abali Zila. ²⁰Ada abahwizimuki Jabali. Ibali nji ishabo babli kuhala mumatente babena zimunantu. Mwache wa chiswiswu ibali nji Jubali. Abali nji ishabo ba bali kuzana ni kuliza ipeta ni lihelepa. ²²Haili Zila, abahwizimuki Tubali-Kaine, yabali ufuli wazitendiso za butale ni sipi. Ichiza wa Tubali-Kaine ibali nji Naama. ²³Lameki nawamibila banakazi bakwe, "Ada ni Zila, mutekeleze inzwi lyangu; inwe mubanakazi ba Lameki, mutekeleze kuzi niwambao. Mukuti nibhai mukwame yabani holofaza, mukwame muhya yaba nizimbisi." ²⁴Heba Kaine aba bozekezwa bubi chibubi chakuinjiswa kuman iyaza ni kobe, kokuti Lameki kabozekezwe

bubi chabubi chakuinjiswa cha makumi amana iyaza ni obelei ni kumana iyaza in tobele.²⁵Adama abezibi mwihiyabwe hape, mi nahwizumuka muswiswu zumwi. Chamusumpa izina lya Seta mi nati, "Ileeza abanihi muswiswu zumwi muchibaka cha Abele, mukuti Kaine abamwihai." ²⁶Muswiswu abazalwa kwa Seta imi aba musupi chezina lya Enoshi. Mwey inako bantu bi batanga kulapela izina la Simwine.

5

¹Izi njindaba zaluzubo lwa Adama. Ilea njizuba lya babumbi bantu, mi ababa bumbi mukuswa kwakwe. ²Nca babumba mukwame ni mwanakazi. Naba fuyaula ni kuba sumpa kuti batntu na mana kubabumba. ³Adama inga hala miako yina 130, naba isi wa mwana yomukozete, muchiswaniso chakwe, imi na musumpisa izina lya Seta. ⁴Kuzwa Adama haba isi wa Seta abahali miaka i mana mianda yeyanza ni mins yotatwe. Ababi insi wa banaswisu mi bakazana bangi. ⁵Adama cha hala miaka ipanga 930, kuzwaho nafwa. ⁶Seta inga hala zilimo zina 105, naba insi wa Enashi. ⁷Kuzwa haba insi wa Inoshi, abahali miaka ina 807 mi naba insi wa banaswisu ni banakazana bangi. ⁸Seta aba hali miaka ipanga 912, imi nichafwa. ⁹Linu Inoshi chabahalite miaka imanamakumi amana iyanza ni makumi oone, naba insi wa Kenani, ¹⁰Ingaba insi wa Kenani, Enoshi nahala miaka ina 815. Ababi insi wa banaswisu ni banakazana bangi. ¹¹Enoshi abahali miaka ipanga 905, imi ni chafwa. ¹²Linu Kenani inga hala zilimo za makumi eyanza ni makumi aobele, naba insi wa Mahalaleli. ¹³Kuzwa haba insi wa Mahalaleli, Kenani nahala feela miaka ipanga 840. Ababi insi wa banaswisu ni banakazana bangi. ¹⁴Kenani nahala miaka ipanga 910, kuzwaho nafwa. ¹⁵Kuzwa Mahalaleli chahala miaka ipanga makumi apanga iyanza ni kumi ni miaka ipanga iyanza naba insi wa Jaredi. ¹⁶Kuzwa haba insi wa Jaredi, Mahalaleli cha bahali miaka ipanga 830. Ababi insi wa banaswisu ni banakazana bangi. ¹⁷Mahalaleli abahali miaka ipanga 895, mi nafwa. ¹⁸Kuzwa Jaredi chahala miaka ipanga 162, chaba insi wa Enoke. ¹⁹Kuzwa haba insi wa Enoke, Jaredi a bahali miaka ipanga makumi a mianda imana iyanzaa ni mianda yotaatwe. Ababi insi wa banaswisu ni banakazana bangi. ²⁰Jaredi abahali zilimo zina 962, mi nafwa. ²¹Kuzwa Inoke chahala miaka ipanga makumi apanga iyanza ni kumi ni miaka ipanga iyanza, naba insi wa Metusela. ²²Enoke abayendi ni ileza zilimo zilikana miaka ipanga mianda yotatwe kuzwaho ababi insi wa Metusela. Ababi insi wa banaswisu ni banakazana bangi. ²³Enoke abahali miaka ilikana 365. ²⁴Enoke abayendi ni ileza, abayendi mwinkilila mukuti ileza abamuhindi. ²⁵Kuzwaho Metusela chahala miaka ipanga 187, chaba insi wa Lameki. ²⁶Kuzwaho naba insi wa Lameki, Metusela abahali miaka ipanga 782. Ababi insi wa banaswisu ni banakazana bangi. ²⁷Metusela abahali miaka ipanga 969. Kuzwaho nanfwa. ²⁸Kuzwaho Lameki chahala miaka ipanga 182, ababi insi muswisa. ²⁹Namusumpisa izina lya Nuwe, liti, "Uzu mwatuhe impumulo kumutendo wentu ni kukuchisa kumutendo wa mayanza wentu, utuswanela mukuti ibu libakutiwakweIleza." ³⁰Lameki abahali miaka ipanga 595 imi kuzwaho naba insi wa Nuwe. Ababi insi wa banaswisu ni banakazana. ³¹Lameki abahali miaka ipanga 777. Kuzwaho nanfwa. ³²Kuzwaho Nuwe hamana kuhala miaka ipanga mianda imana iyanza, naba insi wa Sema, Kama ni Jafeta.

6

¹Cheyo inako chikubena bantu bangi ni bana babakazana babakuzalwa, ²banaswisu be ileza chi ba bona kuti banakazana babali balotu luli, nci ba balihindila ni kubasesa, zumwi ni zumwi yaba kuketa. ³Ileza nati, "Luhuhu lwangu kasilwikalilile kumuntu kuya usamani, kakuti bahala chenyema. Mubahale miaka ina 120." ⁴Tendahali inako iyo bana be ileza babaswisu hababkusesa banakazana bakupepwa kubana kwame, mi chibabena bahwile nabo. Aba babali bakwame babaile inuwa cho kusatiya zintu. ⁵Simwine ha bona kuinjihankana kwabubi bwamuntu hansi, inkando, ni kuti mnahano ya bo chiyezula bubi mwinkulo zabo cho kuzwila habusu. ⁶Simwine nalinyaza cho kubumba muntu hansi, mi chiyimuchisa hahulu moyo wakwe. ⁷Chobulyo Simwine chot, "Kaniyundise muntu ibi bapangi hanu hansi mwifasi-muntu ni zinyoloji, zintu zichumba chebumu ni zizuni zomwiulu, mi ni lizuwa bubi chokuzibumba." ⁸Mi nuwe cho wana kushmubiwa mumenso a Simwine. ⁹Izi nzi zibali zinkalantu zi ba kuamana ni Nuwe. Nuwe abali mukwame abali kusepehala sinte, ni kusanyazahala mubantu beyo inako. Nuwe abayendi ni ileza. ¹⁰Nuwe abali isi wa banaswisu botatwe Sema, Khama ni Jafeta. ¹¹Hansi babe zwile ikwe habusu bwe ileza, mi kwizula mifilifili. ¹²Ileza chobona hasi; mubone, libezwile ikwe, bantu bonse baba silafazk infasi cha mitendo yabo. ¹³Ileza choti kwa Nuwe, "China bona kuti cheli inako ya kusisa mamani-mani a bantu, chokuti infasi chilibe zuli mifilifili chabo. Luli, kaniba yundise hefasi. ¹⁴U lizakile i aleka ya zisamu zagofele. Uzake tuubozana mwi aleka ni kutumatka kune ni mukati. ¹⁵Moizake buti: Bule bwe aleka buswanela kuba mapeka apanga mianda yo tatwe, bufuhi bwa yo ipange mapeka akwana makumi otatwe. ¹⁶Upangile i aleka chituwa, ni kumanisiza che peka li zwila kwimbali yo kwiulu, chigwala mwi aleka kuzwila kwi mbali yahansi mwinkalulo yo bubei niyo butatu. ¹⁷Utekeleze, chinina hafuhi ni ku leeta menzi a muunda hweulu lyefasi, kwiza kusinya zoonse zintu zihuza buhalo mwikoonde lyewulu. Zintu zina hansi kaziwe. ¹⁸Linu kani pangi chilikani nawe. Muwize mu aleka, iwe, ni baana bako bechiswisu, ni mwihiyenu, ni banakazi babana bako bechiswisu. ¹⁹Kuchimwi ni chimwi kuzihala, obele kumufata ni mufuta nzi leete mwi aleka, uzibike new ni zihala, zoonse zikwame ni zanakazi. ²⁰Kumishobo ye zizuni zoonse, ni misho ya zinyoloji zonse, mushobo yonse ye zina zi chuumba chebumo, u hinde zobeile ili chikwame ni chanakazi kuzibika mwi aleka kuti zihale. ²¹U likunganyize mifuta yonse yailyo chiliwa mi uzibike ili kutizibe zilyo zaka ni zazo." ²²Imi Nuwe cho teenda bulyo. Cha kuya kuzonse zabamulai ileza, imi cho teenda bulyo.

7

¹Simwine na wambila Nuwe, "Wize, iwe ni bonse be nzubo yako, mwa aleka, ni ba boni kuti iwe njewe yo siyeme habusu bwangu molu luzubo. ²Mu zinyoloji zonse chena utete zina 7 za chikwame ni 7 chanakazi. Ku zinyoloji zisa cheni kuzili ulete zobe, cha mukwame ni mulikan acho. ³Hape ni ku zizuni za mwiwulu, ulete zina 7 za chikwame ni 7 za chanakazi, kuhaza lutanga lwa chinsi ch hansi honse. ⁴Mu mazuba ena 7 kani sokise invula inkanda yonse ka mazuba ena 40 ni masiku ena 40. Kani manise zonse zihala zina hansi zini babumbi." ⁵Nuwe na tenda zonse zaba muwambili Ileza. ⁶Nuwe abena miaka ina 600 muunda hawiza mukanda yonse. ⁷Nuwe, bana bakwe baba kwame, ni ba muhyabwe, ni ba mwihyabwabo ba bana bakwe ba bakwame ni benjila mwa aleka bonse chbaka la menzi amuunda. ⁸Zinyoloji zichena ni zinyoloji zisachen, zizuni, ni zonse ziyendisa mabumo hansi, ⁹zobe ka zobe kuza chikwame ni za chanakazi, ni za keza kwa Nuwe ni kwinjila mwi aleka, sina Ileza mwaba muwambilili Nuwe. ¹⁰Chikwaba bulyo hakuhita mazuba ena 7, mezi amuunda ne eza mukanda yonse. ¹¹Mu mwaka wa bu 600 wa kuhala kwa Nuwe, mu mwezi wa bubeli, le zuba la bu 17 la mwezi, mwizuba liswana, menzi a mwibu onse atungite cheyaluka kubwazukila ka kuyaluka, mi ni mahalo ewulu cheyaluka. ¹²Invula chiyatanga ku soka mukanda yonse mazuba ena 40 ni masiku ena 40. ¹³Mwizuba liswana Nuwe ni bana bakwe babakwame, Sema, Kama ni Jafeta ni mwihyabwe Nuwe, ni ba mwihyabwe nabo chibe njila mwi aleka. ¹⁴Ni benjililila hamwina ni chinyoloji ka chinyoloji cha muzuka kakuya chakulikoza chimunantu kuya kakuli koza, ni ziyenda kamabomu hansi kuya ka kulikoza kwazo, ni zizo kuya kakulikoza kwazo, kakulikoza zibumbantu zina mabando. ¹⁵Zobe kuzonse zihala ni zihuza ni zeza kwa Nuwe ni kwinjila mwi aleka. ¹⁶Zinyoloji zonse zi ba yendi zibali za chikwame niza chanakazi, zibenjili kuya ke Ileza mwaba muwambilili. Linu Ileza cheyala mulyango. ¹⁷Muunda chiweza mukanda muzuba amakumi wone, mi menzi chaekzeza ni ku katula aleka ni ku inyamwina hewulu ye inkanda. ¹⁸Menzi cha wumbiliza inkanda yonse mi aleka chiya chimboka hewulu lya menzi. ¹⁹Menzi naekeza chabungi mwinkanda mane chakuta kuti ni malundu abali maale aba chompokete chamina. ²⁰Menzi ni anyamuka chakukolwa kena 15 ni ku minisa impela za malundu. ²¹Zonse zibumbantu zihala ziba kwenda, hansi ni zanfwa, zizuni, zimunantu, zinyoloji zamuzuka, ni zonse zihala zibumbwite zibahali chabungi hansi ni bantu bonse. ²²Zonse zibakuhala hansi, zibakuhala muhuza wabuhalo mu mazulu azo, zibafwi. ²³Njikuti zonse zintu zibakuhala hansi nizamaniswa, bantu ni zinyoloji ni zi yendisa mabumo ni zizuni za mwiwulu. Zonse ni zanfwa kumana mwikanda. Kwande a Nuwe nabo babena nabo mwa aleka njibabashali. ²⁴Menzi chaba mwinkanda ka mazuba ena 150.

8

¹Ileza na zeza, zonse zinyoloji za mwinkanda, ni zonse zimunanu zi bena naye mwa aleka. Ileza nahungisa luhuhu munkanda, ni menzi chatanga kubola hansi. ²Menzi amwibu atuhaite ni mahaulo mwiwulu abe yalite, mi niya zamana kusoka. ³Menzi amunda natanga kuhwa buche-buche hansi, mi hakumana mazuba ena 150 menzi cha ba kubolelet hansi. ⁴Aleka ni yeza ku sika mu mwezi wabu 7, mwizuba labu 17 lya mwezi, ha malundu a Aratati. ⁵Menzi na zwila habusu kubola hansi kutwala mu mwezi wabu 10. Mwizuba lye ntanzi mumwezi, impela za malundu ni za boneka. ⁶Kuba tendahali mumazuba ena 40 nuwe ne yalula yihaulo la aleka laba bezete. ⁷Natumina hanze ungalole ya ba yuluki ni ku yenda ni ku bola ku sikila menzi hazuma munkanda. ⁸Incha tumina inkuba ku bona nandi menzi chiya yenda hansi ye nkanda, ⁹mi inkuba chiyabula chibaka chaku pumuliseza matende, mi chiya bola kwali mwa aleka, mukuti menzi abachi wumbilize inkanda yonse. Nazwisa iyanza lyakwe hanze, mi chahinda kuiboza mwa aleka naye. ¹⁰Na lindila ma zuba ena 7 mi hape na tuma inkuba ku zwa mwa aleka. ¹¹Inkuba niya bola kwali muchimine mine. Bone! mukaholo mubena ikoba iteke li cheletwe lye olive. Linu Nuwe abezi kuti menzi chabola hansi munkanda. ¹²Chalindila amwi mazuba ena 7, na bolela kutuma inkuba hanze hape, kana ibakaboli kwali hape. ¹³Kuba tendahali muchilimo chabu 600 ni chilimo chonke, mu mwezi wetanze, izuba lyetanzi mu mwezi, menzi abazumi munkanda. Nuwe nazwisa chibayibite aleka, na lola hanze, incha bonaho, lole huwulu lya hansi haba zumite. ¹⁴Mu mwezi wa bubeli, mwizuba lya 27 lya mwezi, inkanda chiyazuma. ¹⁵Ileza na wamba kwa Nuwe, ¹⁶"Uzwe mwa aleka iwe, muhyenu, bana bako ba banaswisu, ni bamwihyabwe babana bako ba baswisu babena nawe. ¹⁷Zwise zonse zibumbantu zina nawe-zizuni, zinyoloji, ni zonse zichumba mabumo munkanda-njokuti zinjohe chobungi munkanda, mukuta kuti mwinjise luzubo niku ekezeza munkanda. ¹⁸Linu Nuwe chazwa ni bana bakwe babakwame, muhyanwe, ni bahyabwe babana bakwe ba babakwame naye. ¹⁹Chonse chi bumbantu chihaka chonse chintu chichumbisa ibumo, chonse chizuni, chonse chiyenda hansi, kuya ja luhansi lwateni, chizazwa mwa aleka. ²⁰Nuwe nazaka i aleka ye Ileza. Nahinda ku zinyoloji zimwi zichena ni zimwi mwateni zizuni zinjolola, mi chaha chiabelo chakuhisa he aletale. ²¹Ileza na nunkuza munko mulotu chaliwambila munkulo, yakwe, kee nikute ibu ka chebaka lya muntu, nakuba kuti mizezo ye nkulo zabo imbilala ku zwilila buhwile. Mukuti ketichini bolela hape ku sinyu zintu zonse zihala, ubu muniba tendeli. ²²Inkanda hayishala, inako ya lutanga ni ku sinza, ku tontola ni ku hisa, imbumbu ni maliha, zuba ni masiku kete chizimana."

9

¹Linu Ileeza na bafuyola nuwe ni bana bakwe ba bana swisu, mi nati muzale muekezehe, imi mwi zule hansi. ²Kumitiya ni kulikaliwa mukube he wulu lya zinyoloji zonse zihala hansi, hewululya zizuni zonse zamwiulu, hewulu lya aintu zonse zi chumba hansi, ni hewulu lye nswi zamwi wate. Zihelwe mumayanza enu. ³Ziyenda zonse muzibe zilyo zenu. Sina muni bamihelile zimenantu, hanu ni miha zintu zonse. ⁴Kuzwa a ho sanzi ni muli inyama ina buhalo-kakuti mumalah njimwina buhalo-bwayo. ⁵Chamalaha enu, buhalo bwina mu malaha enu, kani mibuze. Kani buze zinyozi zonse mu mayanza ozo wi haya ya zalwa naye, munisake kuli tabilila habu halo bozo muntu. ⁶Witila malaha a muntu, naye malaha

mwitilwe zumwi muntu, mukuti kaci bumbantu che Ileeza muntu na bu mbwa.⁷ Kwenu, muzale imi mwinjihe, mwi zula nkane hansi imi mwi njihe mwateni.⁸ Linu Ileeza na wamba kwa Nuwe ni bana bakwe baba kwame babena nabo nati, "⁹Changu, muzuwe! Munikolise ku zuminzana nawe hanmwina ni ba luzubo bake za kubusu bwako,¹⁰ Imi zibumbantu zonse zimwina nazo zihala, kuzonse ziba zwi mwa aleka, kuya kuzi bumbantu zonse zihala hansi.¹¹ Hanu ni koza kuzuminzana nwe, kuzwa hanu kесе nini bolele kwi haya zonse zihala hansi ka menzi a munda.' Imi¹² Ileeza nati, i chi chi tondeza kiwondisana kuni bika mukati kangu nawe ni zibumbantu zihala zonse zimwina nazo, kumahasi onse a chi keza."¹³ Nibabiki simutalanzi mumakope, linu matondeze kuzumina kwa mukati kangu na nwe.¹⁴ Kaibe kuti hani wumba hansi che kope simutalanzi mwa boneke he kope,¹⁵ Linu kani zeze kuwondisana, kwina mukati kangu ne nwe ni zimbumbantu zonse zihala. Menzi kесе ni abe muunda hape kwihaya zihala zonse.¹⁶ Simutalanzi mwabe mumakope imi kani mubone iu zeza kuwondisana kusamani mukati ke Ileeza ni zihal zonse zina hansi."¹⁷ Linu Ileeza nacho kwa Nuwe, Ichi chitondeza kuwondisan kukoletе kwina mukati kangu ni zija; a zonse zina hansi."¹⁸ Bana ba Nuwe baba swiswu babazwi mwi aleka bali nji Sema, Kama, ni Jafeta. Kama nja bali njisi wa Kanana.¹⁹ Aba bo tatwa bali bana ba Nuwe ba bakwame, Imi kuli nji kuba zwi bantu babe zuli hansi honse.²⁰ Nuwe naba mulimi, imi na byala zi byalantu ze veine.²¹ Na nywa mwi waine imwi imi ni yamukola. A balele nasazwete mwitente lyakwe.²² Kuzwaho Kama, isi wa Kanana, na bona mapunu a besi imi natalusea bazwalwa nabo ba bana kwame ba nena hanze.²³ Cho bulyo Sema ni Jafeti nib hinda ingubo ni baili kambika ha maheta abo, bonse, imi ni ba yenda chinfute kukabwika mapunu e shabo. Zifateho zabo ni zilolele kungi, kana baba boni mapunu e shabo.²⁴ Linu Nuwe habuka kuzwa mukukolwa iwaine, ne ziba chaba mutendi mwankwe wamunini.²⁵ Cho bulyo nati, "Kufwizwe Kanana. Abe muhikan wa ba hikana ba ba zalwa nabo."²⁶ Kuzwa aho nati, "Imi Simwine, Ileeza wa Sema a tembwe, imi Kanana abe muhikana wakwe.²⁷ Imi Ileeza wele ku chilalanda ca Jafeta, imi amuzuminine kukaha ni Sema mumatente akwe. Imi Kanana abe muhikana wakwe."²⁸ Muunda hau mana, Nuwe a bahali zilimo zilikana myanda yo tatwe ni makumi a mana i yanza.²⁹ Mazuba onse a bahali Nuwe aba likani myanda ikwana iyanza ni yone ni makumi a mana iyanza, na fwa.

10

¹Luzubo lwa bana ba Nuwe, bali nji Sema, Kama, ni Jefeta, babana swisu baba zwalwa muunda a hwa.² Bana ba Jefeta ba bana kwame bali nji Gomere, Magogo, Madai, Javani, Tubali, Mesheki ni Tirasi.³ Bana ba Gomere ba bana swisu bali nji Ashikenazi, Rifati, ni Togarema.⁴ Bana ba Javani ba bana kwame bali nji Elisha, Tereshishi, Kitimi, ni Dodanimi.⁵ Kubali aba bantu ba kumukulo we wate baba kauhanywa imi ni baya mwibu lyabo, umwi ni umwi ni mushobo wakwe, kuya cha mahasi, cha ku kwi chilila masi abo.⁶ Bana ba Kama ba bana swisu bali nji Kushi, Miziraimi, Puti, ni Kanana.⁷ Bana ba Kushi ba bana swisu bali nji Seba, Havila, Sabita, Raama, ni Sabiteka. Bana ba Raama ba bana kwame bali nji Sheba, ni Dedani.⁸ Kushi naba isi wa Nimirodi, yabali we ntanzi ku koma bantu hansi.⁹ Ali mubwimi yokoletе mu menso e Leeza. Cho bulyo kuwambiwa kuti, "Cha kuswana ni Nimirodi mubwimi yo kolete mu menso e Leza."¹⁰ Zibaka zintanzi za baku yenza zali nji Babilona, Ururuki, Akadi, ni Kaline, mwibu lya Shinari.¹¹ Hakuula mweyo inkanda naya mwa Siria ni ku kazaka munzi wa Ninive, Rehoboto, ni Kala, ni Reseni, uba kuwanika mukati ka Ninive,¹² ni Kala, ubali munzi mukando wa Chisi. Wali munzi mukando.¹³ Miziraimi na zala bantu ba Maludini, Maanamimi, Malehabimi, Manafutuhimi,¹⁴ Maputurusimi, Makafitorimi, ni Makasuluhimi, (hazwa Mafilisita), ni Makafutorimi.¹⁵ Kanana na zwala Sidoni, mwana wa mwanakwame wintanzi ni Heti,¹⁶ ku hindilila Majebusi, Maamori, Magiregashi,¹⁷ Mahivi, Maariki, Masini,¹⁸ Maarevadi, Masemari, ni Mahamati. Kuzwa aho luzubo wa Kanana ni lwa hasana.¹⁹ Inyinja ya Kanana iba kutangila mw Sidoni, kuya kwa Gereri, mane kukasika kwa Gaza, ni muntu choya mwa Sodoma, Gomorah, Adima, ni Zeboyini mane ku ka sika Lasha.²⁰ Abali bana ba Kama ba bana kwame, cha mahasi abo ni ndimi zabo, mwibu lyabo, ni masi abo.²¹ Sema hape abazale bana ba bana kwame, mukulwe wa Jafeti. Sema abali mukulu mutanzi yo simulula bantu bonse ba Habire.²² Bana ba Sema ba bana swisu bali nji Elami, Ashuri, Aripakasadi, Ludi ni Arami. Bana ba bana kwame ba Arami²³ bali nji Uzi, Huli, Geteli, ni Masha.²⁴ Aripakasadi ababi isi wa Shela, imi Shela naba isi wa Hevere.²⁵ Hevere abena bana bobele baba bana kwame. Umwi a ba kusumpwa Pelegi, kakuli mumazuba akwe, inkanda ziba kauhenwe, izina lya mwanche abali nji Joketami.²⁶ Joketami aba be isi wa Alimodadi, Shelefe, Hazaramaveti, Jera,²⁷ Hadorami, Uzali, Dikali,²⁸ Obali, Abimaele, Sheba,²⁹ Ofire, Havilani, ni Jobabi. Aba bonse bali bana ba Jokotani ba bana kwame.³⁰ Chilalanda chibo chi bakuzwa kwa Mesha, mane kukasika kwa Sifa ilundu lya mubuzwe bwezuba.³¹ Aba bali bana ba Sema ba bana kwame kuya chamasi, ni ndimi zabo, mwibu lyabo kuya cha nkanda zabo.³² Aba bali mahasi a Nuwe bana ba bana kwame, kuya mubali chililila, mwinkanda yabo. Kuzwa kubali abo ni ba kauhana ni kuya hansi muunda hahwa.

11

¹Linu hansi hoonse kubaku tendiswa lulimi lonke lubena ziambo ziswana.² Haabali kuya muma zwilo e zuba, niba wana inkaanda mwibu lya Shiniri, imi ni be kala mo.³ Niba wambisana nibati, "Mwize, tuyende tuka pange zitina imi tuzihise nenza." Babena zitina muchisa cha tubwe, ni babika mu chi bake che samende.⁴ Baba wambi kuti, "Mwize tulizakile munzi wetu we chisi ni ngalani ikasika mwiwulu, imi tuyende tuli tendele izina. Hatusa tendi bulyo, mutuhasane kuhindilila chibaka chonse chebu lya hansi."⁵ Cha bulyo Simwine neza hansi kwiza kubona munzi wa chisi ni ngalani iba zakiwa lubo lwa Adama.⁶ Simwine aba wambi kuti, " Mulole, bantu bamwina bawamba lulimi lumwina, imi chi tanga kuchita ichi! Nabwangu hanu kakwina chi bazeza chate ni kangwe kutenda.⁷ Mwize, tuyende hansi tuka zenenge idimi zabo, kuti kanzi ba zuminzani."⁸ Cho bulyo Simwine naba hasanya kuya mwibu lyabo hansi, imi baba zimiki kizaka

munzi wechisi. ⁹Hakwina bulyo inzana walyo ni wa sumpwa Babele, mukuti Simwine aba zenengi idimi za hansi hoonse imi kuzwaho Simwine na ba hasanya mwibu lyonse lya hansi. ¹⁰Aba ba luzubo lwa Shema. Shema abena myika ina mwanda, imi ba isi wa Alipakasadi zilimo zobeke kuzwa muunda haumana. ¹¹Shema aba hali myika ni mwiyaanda imana iyanza, hamana kuba isi wa Alipakasadi. Hape ni ba isi wa bana bamwi baba nakwame ni bana kazana. ¹²Alipakasadi hahala myika ina makumi otatwe ni imana iyanza naba isi wa Shela. ¹³Alipakasadi aba hali myika ni 403, kuzwaho naba isi wa Shela. Hape naba isi wa bana bamwi ba bana kwame ni ba nakazana. ¹⁴Shela ha hala myika ya makumi otatwe, naba isi wa Hebere. ¹⁵Shela aba hali myika 403 hamana kuba isi wa Hebere. Hape ababi isi wa bana bamwi baba nakwame ni banakazana. ¹⁶Linu Hebere, Hamana kuhala myika ya mukumi otatwe ni yone, naba isi wa Pelegi. ¹⁷Hebere aba hala myika yina 430 naba isi wa Pelegi. Hape naba isi wa bamwi babana kwame ni baba nakazana. ¹⁸Pelegi ha hala myika ya makumi otatwe, na ba isi wa Reu. ¹⁹Pelegi aba hali myika ina 209 hamana kuba isi wa Reu. Hape naba isi wa bana bamwi ba bana kwame ni bana kazana. ²⁰Reu hakwanisa myika ina makumi otatwe ni obele, naba isi wa Serugi. ²¹Reu aba hali myika ina 207 hamana kuba isi wa Serugi. Hape naba isi wa bana bamwi ba bana kwame ni bana kazana. ²²Serugi ha mana kuhala mwika ina makumi otatwe, naba isi wa Nakori. Serugi ²³aba hali myika ina mwinda yobeke hamana kuba isi wa Nakori. Hape naba isi wabana bamwi bana kawame ni banakazana. ²⁴Nakori nahala mwika ina makumi amana iyanza ni yone, naba isi wa Tera. ²⁵Nakori aba hali myika ina 119 hamana kuba isi wa Tera. Hape naba isi wa bana bamwi ba baba kwame ni banakazana. ²⁶Tera ha mana kuhala myika ina makumi amana iyanza ni makumi obele, niba isi wa Abrame, Nakori, ni Harani. ²⁷Linu aba bali nji luzubo lwa Tera, Tera naba isi wa Abrame, Nakori, ni Harani, imi Harani aba isi wa Lota. ²⁸Harani nafwila mu menso a Tera isi mwibu mwa bazalilwa, mwa Ur Kaladeya. ²⁹Abrame ni Nakori na basesa. Izina lya mwihiyabwe Arame abali nji Sarai imi izina lya mwihiyabwe Nakori abali nji Milika, mwana wa Harani, wa mukazana isi wa Milika ni Iskah. ³⁰Linu Sarai kana aba kupepa', kana abena mwana. ³¹Tera aba hindi Abrame mwanakwe wa muswisu, Lota mwana wa mwanakwe Harani wa muswisu, ni mukwenyana kwe Sarai mwihiyabwe Abrame mwanakwe wa muswisu, imi bonse ni bakula kuzwa mwa Ur wa Kaledeya, kuya mwibu lya Kanana. Kono ni baya kwa Harani ni ku kekala ko. ³²Tera aba hali myika ina 205, imi kuzwa aho na kafwila kwa Harani.

12

¹Linu Ileeza cha wamba kwa Abrame, " U zwe mwi nkanda ya koo, ni ku ba kwakoo, ni mwi nzubo ibeso, kwi nkanda yete ni kutondeze. ²Hako muni pange lusika lukando, ni ku tonolofaze, i kunze ni zina lyako, nowe no fonofofaze banwi. ³Kani tonolofaze be nse baku tonolofaze, kono kani kute basa kuhi ikute. Imi cho kuya chako mahasi onse ka tonolofazwe. ⁴Imi Abrme cha yenda, cho kuya mwa ba muwambili Ileeza, ni Lota cha yenda naye. Abrame a bena zilimo zichata makumi a mana iyanza ni zo bele ni zilimo zimana iyaza hazwa mwa Harani. ⁵Abrame cha hinda mwihiyamwe Sarai, ni Lota mwana wa mwancha, ni luwo lya bo lyonse liba babawani, ni batu bonse baba ba wani mwa Harani, bab katuki ku ya kwi nanda ya Kanana, mi baba ka ziki mwi nkanda ya Kanana. ⁶Abrame cha fiatuluzi inkanda ku ka sikakwa Sikemi, kwa oke ya More. Cheyo inako Makanana nji baba kwi kala mweyo inkanda. ⁷Ileeza cha bonek kwa Abrame, mi chati, "iyi inkanda ka ni hiye ku behwa ba koo." Hateni haho Abrame cha zaka i alutere ye Ileeza, yabali bonekisi kwali. ⁸kuzwa ho cha yenda kwi lundu lina kubuzwe mwi nkanda ya Betele, kwa baka bapuli itente lya kwe, Betele, ni yina ku bwi mino i Ai ni yina kubuzwe. Hateni aho cha zaka i alutare ye Ileeza mi cha isup zina lya lya Ileeza. ⁹Imi Abrame cha zwila habusu ni musipili ku lola kwa Negeve. ¹¹Kubena inzala mwi nkanda, imi Abrame cha sezumukila mwa Egepita ku ke kala, ka kuti inzala ibali inkulu mwi nkanda. ¹⁰Ha cha bena ha fuhi ni kwi njila mwa Egepita, chati kwa Sarai mwihiyabwe, "Bone aha, nizi kuti u manakanzi mulotu. ¹²Maegepita, chiba ku bona kab wambe, uzu nji mwi hyabwe, imi kab ni haye, kono iwe kaba kusiye u hale. ¹³U wambe kuti ime ni chizako, mukuti ni be nenza che baka lyako, ili kuti buhalo bwangu buhazwe che baka lyako. ¹⁴Kubabi bulyo Abrame he njila mwa Egepit, Maegepitachi ba bona Sarai kuti muloti. ¹⁵Mwana wa Faro wa mukazana cha mu bona, imi cha ka mu temba kwa Faro, imi mwanakazi cha twalwa mwi zubo ya Faro. ¹⁶Faro cha tenda Abrame nenza che baka lyakwe, mi Abrame cha hewa imbelele, iñombe, imbongolo ye chi kwame, ni bongolo ze chanakazi, bahikana be chikwame, bahikana bechanakazi ni kaamele. ¹⁷Imi Ileeza cha zuwisa Faro ni be nzubo ya kwe ku chisa cho ku baha matuku mabi che baka lya Sarai, mwi hyambwe Abrame. ¹⁸Faro cha supa Abrame, imi chati, Chinzi ichi cho ba ni tendi? chizi ho sana uba ni wambili kuti nji mwihiyenu? ¹⁹Chinzi hoba wambi, " I chinzwang, ili kuti nini ba muhindi kuba mwihiyet? Lya hanu, mwihiyenu uzu. Muhinde, imi muyende inzila yenu." ²⁰Linu Faro cha ha intalelo ku bantu bakwe kwa mana naye, mi chi ba mutumina kungi, iye ni mwihiyebwe ni zintu zonse zibaba kwete.

13 ¹Abrame nakatua kuzwa mwa Egepita ni kuni kwinjila mwa Negebe, iye, mwihiabwe, ni zonse za bena nanzo. Lota naye na yenda nabo. ²Linu Abrme a ba fumite hahulu ku zi munantu, ni silivera ni gauda. ³Na zwilahabusu mu musipili wakwe ku zwa mwa Negabe kuya kwa Betele, ku chibaka eco matente a kwe kwa bekele itanzi mukati ka Betele ni Ali. ⁴Aba boli kuchibaka kuibe na i Alutare ya bazakite kale. Uko kuba kasumpi i zina lya Simwine. ⁵Linu Lota, yaba kuyenda ni Abrame, naye bulyo a nbena mutapi, Zikamu ni matente. ⁶Inkanda kana i ba kuba kwana bonse ku kuhala, kuntu konke, neba hala bubambene, kokuti zimunantu zabo zi bali zingi, ime cha ba kangwa kuikala ha mwina. ⁷Imi hape ni kwaba ni ku sa zuminin zana mukati ka balisani ba zimunatu za Lota. Makanan ni Maperizi nji baba kuhala munkanda che yo nako. ⁸Mi Abrame ni cha wamba kwa Lota. Kanji kubi ni nkondo mukati kako name, ni mukati ka balisana bangu in bako; kwina bulyo tubaluhasi lonke. ⁹Kana inkanda yonse ye kaiklele habusu bwako? Yende habusu, u likauhanye kwangu. Linu kaniyende kubulyo, kamba helba iwe ne u yenda kubulyo, linu ime kani yende kubumonso.

¹⁰Linu Lota ni Cha zolola konse mi ni chabona inkanda yonse ya Jordani libezwile menzi ku i kasika mane kwa Zaari mweti luwa lwa Simwine, ubu inkanda ya Egepita. Aha ibali Simwine na seni kusinya Sodoma ni Gomora. ¹¹Linu Lota ni cha liketele makaanda wonse a Jordani ni kuyenda kubuzwe, bwezuba, mi namuntu ni mjkwake ni chi ba kauhana zumwi ku zumwi. ¹²Abrame abaku hala munkanda ya Kanana, mi Lota a ba kuhala mukati ka mileneñi yibena nu nakanda. Na zaka matente a kwe, ku kasika kwa Sodoma. ¹³Imi bakwame ba Sodoma ba be zwile bubilala ba ba kufoseza Simwine. ¹⁴Simwine chati kwa Abrame ku zwa Lota hazwa kwali, ¹⁵Lole kuzwa muchibaka cho zimene kuchili, kuluhati lwa bumonso, kuluhati lwa bulyo, kubuzwe ni kubwimino. Inkanda yonse iyi yo bwene, ka nihe iwe ni kubehwa bako kutwala ku sena mamaninizo. ¹⁶Ka ni njise behwa bako sina isuko lye nkaanda, ili kuti heba muntu u wola kubala isuku lye nkaanda linu ni behwa bako kaba wolwe kubalwa. ¹⁷Zimane u yende mubule ni mufuhi bwe nakaanda, chobaulyo mo ni i kuhe." ¹⁸Linu Abrame ni Cha tola itente lya kwe, ni kwiza ni kuikal kwa Oke ya Mamere a wanika mwa Hebron, mi u ko ni cha kazaka i alutare ye Ileeza.

14

¹Ni chi kwakeza kuti mu mazuba a Amarafele, Simwine wa Shinari, Arioki, Simwine wa Elasari, Kedorelaomere, Simwine wa Elami, ni Tidali, Simwine wa Goimi, ²Mukuti ba bapangi inkondo ya kuka Iwisa Bera, Simwine wa Sodoma. Berisha, Simwine wa Gomora, Shinami, Simwine wa Adima, Shemebrere, Simwine wa Bela (ya ba kusumpwa hape Zoari). ³Aba ba Simwine ba wambitwe ba mana i yanza ba ba kopani ha mwina mwi inkaanda la Sidimi (liba kusumpwa hape Iwate lya Mwinyo). ⁴Mumyiaka i panga ikumi ni myiya ka yo bele baba kutendela Kedorelaomere, kono mumyika ye kumi ni yo tatwe ba ba musandukili. ⁵Imi mu myika ye kumi ni yone, Kedorelaomere ni basimwine ba ba kwina naye ni beza ni kulwisa Marefaime mwa Ashiteroti Karnaimi, Mazusimi mwa Hami, ni Masimimi mwa shave Kiryatoimi, ⁶ni Mehori mwi nkanda yabo ya malundu a seire, ku kasika kwa Ali Parani, yina bufuhi ni halaupa. ⁷Linu ni basanduka ni keza kwa Eni Mishipati (i bakusupwa hape Kadeshi), ni hamwina ni Maamori ba ba kuhala kuhala mwa Hazazani Tamare. ⁸Linu Simwine wa Sodoma ni Simwine wa Gomora, Simwine wa Bela (ya bakusupwa hape Zoari) ba bayendi kukalitukiseza i nkondo mwi kaanda lya Sidoni ⁹Kulwisa Kedorelaomere, Simwine wa Elami, ni Tidali, Simwine wa Goimi, Amarafele, Simwine wa Shinani, Arioki, Simwine wa Elasari, basimwine bone baba kulwisa basimwine ba mana iyanza. ¹⁰Imi i kaanda lya Sidoni liba kwizwile makomba e tala, mi sina basimwine ba Sodoma in Gomora habatiya ni chi bawila mwateni. Abo baba shali ni ba tilila kumalundu. ¹¹Cho bulyo basimwine chi bahinda zibya zonse za Sodoma ni Gomora ni chifumu chabo chonse ni kuliyendela munzila yabo. ¹²Ha ba yenda, ni chi ba hinda bulyo ni Lota, mwana mwance wa Abrame, ya ba kuhala mwa Sodoma, ni zibya zakwe zonse. ¹³Zumwi ya ba loboki ni cheza kuwambila Abrame wa Muheberu. Ya ba kuhala hafuhi ni Oke i ba kuwila kwa Mamere wa Muamere ya bali mukwe wa Eshikoli ni Anere, bonse babali balikani ba Abrame. ¹⁴Linu Abrame ha zuwa kuti zila zi bakwati mukwakwe ni chahitila bakwame bakwe ba bena 318 baba lutitwe ba ba zalilwa munzubo yakwe, ni cha ba bahindikisa ku kasika kwa Dani. ¹⁵A ba kauhanyi bakwame bakwe masiku ni ku ka bawisa, ni kubahindikisa mane ku kasika kwa Hoba, i na luhati lwa chimonso cha Damaseka, ¹⁶Imi ni cha boza zibya za chakwe zonse, mi hape ni chakaboza mukwakwe Lota ni zibya zakwe zonse, mane ni banakazi ni bamwi bantu bulyo. ¹⁷Kuzwa Abrame hakabola kuzwa ku kuzunda Kedorelaomere ni basimwine ba bena nabo, Simwine wa Sodoma ni chazwa ku ka mukatanyeza mwi kaanda la Shave (libakusumpwa hae Ikaanda la Simwine). ¹⁸Melekisedeke, Simwine wa Salema, ni cha leta hanze chikwa ni waine. I bali Mupurisita we Ileeza yo kutekiwa hahulu wina kwiulu. ¹⁹Ni cha mufuyaula nati, "Abrame afuyolwe kwe Ileeza yo kutekiwa hahulu wina kwiulu. ²⁰Kufuyolwe Ileeza yo kutekiwa hahulu, wa kuha zila zako mwiyanza lyako. ²¹Linu Abrame ni cha muha bukumi bwa zintu zonse. ²²Abrame ni cha wamba kwa Simwine wa Sodoma, ²³"Na zimikila i yanza lyangu kwe Ileeza, Ileeza yo kutekeha hahulu, mubumbi we wulu ni nkanda, Cho kuti kete ne ni hinde bwaanda, inkwele ye sangu kapa chintu chonse cheli chako, kokuti kanji no wambi, kuti na fumisa Abrame." ²⁴Kakwina chete ni hinde konji chi balya alombwana ni nkabelo ya bawame seke ba yendete name. Siye Anere, Eshikoli ni Mamere bajhinde inkabelo yabo.

15

¹Izo hazimana inzwi lye Ileeza chi lyeza kwa Abrame che pono, ni kuwamba kuti, ²"Abrame kanzi utiye, ni ntebe yako imi munikuhe mupuzo mukando. ³Abrame chati, "Simwine Ileeza, mo ni he chinzi, mukuti ka nina luhasi, shwana we nzubo ya ngu iyi Eliezere wa kwa Damaaka?" ⁴Linu, mubone, inzwiye Ileeza chilyeza kwali ni liti, "Uzo muhikana wa lulli nji sayole chanda." ⁵Linu chamuzwi hanze imi cati, "Lole kwiwulu, imi uble inkani haiba uwola." Linu mutulubile ni lusika lwako. ⁶Cha zumina Ileeza, imi cha muzuminina che ntumelo yakwe. ⁷Chawamba kuti, "Njime Ileeza yab kuzwisi mwa Ure ni kaladey, kukuhaiyo inkanda ibe yako." ⁸Na wamnba kuti, "Simwine Ileeza mu ni zibe buti inkanda iyo muine yangu?" ⁹Linu chati kwali, "ni letele inkomwana ina myaha yotatwe, ipene ye chanakazi ye myaka yotatwe, ni mbelele ye chikwame ina myaka yotatwe, inkuba ni nkwiwimbazana." ¹⁰Chamutletla zonse izo, imi cha zikosala hakati, imi chabika ziyemba kulilole, kono kana bakauli zizuni. ¹¹Makubi chieza kutula henyama, Abrme ni cha a hindika. ¹²Izuba halimina, Abrame caya heñezi, bone, chezilwa ififi ikandolitiza. ¹³Linu Ileeza ni cawambila Abrame, Wizibe kuti luhasi lwako mubakabe mabubukwenda mwinkanda ibali yabo. Kabakabe bahikaina ni kusukuluka mumyaka ihitila myanda yone. ¹⁴Linu muni atule chisi cikwete babelekisa, mi muba hinde chifumu chingi. ¹⁵Imi kabole kubeso mwinkozo, ni kukazikwa chikulite neza. ¹⁶Mwisika lyobune mubakabole kunu. mukuti bubi bwabo Maamori kabwini kwinjija. ¹⁷Izuba hali mina, mi ibal ififi, haho cika kwaboneka inyungu insuta busi bwa mulilo umbekele mumpakani. ¹⁸Chelyo ibuza Ileeza ca lipnga

chikikani ni Abrame chokuti, "Ni seposa kuha behwa bako ibbu, kukalela kuluizuli kukando lwa ya Yuferati, ¹⁹Njikuti za Makenu, Makenezi, ni Madamoni, ²⁰Mahati, Perizi ni nkanda ya Mafefaimi. ²¹Inkanda ya Maamori, ya Kanana, ya Magiriasihi ni ya Majebusi."

16 ¹Linu Sarai, mwihyabwe wa Abrame, kana a ba muzalili baana, kon a bena muhikana wa munakazi, wa Muegepita, izina lyakwe ibali nji Hagare. ²Imi Sarai chati kwa Abrame, "Bone, Ileeza a bani buzi kuba ni baana. Kwiya u lale ni muhikana wangu. I wola kuba kuti ka ni wane baana ka kwe." Abrame cha zuwa inzwi lya Sarai. ³Chi bali kuti Abrame cha ba halite myaka yi panga ikumi munkanda ya Kanana umo Sarai mwihyabwe wa Abrame, mwa ba muheli Hagare, muhikana wakwe na wa Mwiegepita, kwa muhyabwe, kubwa mwihyabwe. ⁴Imi chi ba panga chilikani Hagare, imi ni cha lihinda. Linu ha bona kuti chi wimisi, cha tanga ku shubula mfumwe ni ku mu nyefula. ⁵Imi Sarai chati kwa Abrame, "Uwu mulandu wina kwangu ka libaka lyako. Niba kuhi muhikana wangu wa munakazi mummyimbo yako imi linu habona kuti chi wimisi, ni nyefulwa mu menso akwe. U siye Ileeza a atule mukati kangu nawe." ⁶Kono Abrame chati bwa Sarai, "Bone kunu wina mu maata ako, tende kwali cho zeza chilukite." Imi Sarai cha mutenda ka ku musukulula, mi na tiya kuzawa kwali. ⁷Ingiloi lye liza chi lya muwana kwi ziba lya menzi mwi halahupa, iziba lina munzila iya kwa "Shuri. ⁸Chilati, "Hagare, muhikana wa Sarai, wa kazwilahi mi u kayak? Mi chati, "Ni ka butiya kuzwa kwa mfumwangu Sarai." ⁹Ingiloi lye Leza chi lyati kwali, "Bole kwa nfumwako, im u kalitambike umwine mu maata akew." ¹⁰Linu ingiloi lye Leeza chi lyati kwali, "Ka ni njise behwa bako ahulu, ili kuti kanji ni ba woleki ku baliwa." ¹¹Ingiloi lye Leza hape chi lyati kwali, "Bone, u lihindite imi kohwizumuke muswisu, imi ko musumpise izina lya Ishimaele, kakuti Ileeza wa zuwa kusukuluka kwako. ¹²Ke be indonki ya munkanda ya muntu. Ka be ni chituhu ku muntu yense, imi muntu yense kabe ni chituhu kwali, imi kahale kule ni bakwaluzubo bonse." ¹³Linu cha ha ili izina kwe Leza wa wamba kwali, "Wi Leza u ni bwene". kakuti a bati kana luli ni zwilile habusu ni kubona, mi haiba cha mana ku ni bona? ¹⁴Imi chisima chi bali kusumpwa Beere Lahai Roi, bone, china mukatika Kandeshi ni Beredi. ¹⁵Hagare aba zazilili Abrame mwana muswiswu, imi Abrame cha bika mwanakwe wa muswisu, uzo ya ba muzalili Hagare, Ishimaele. ¹⁶Abrame a bena myika ya makumi a mana iyaza ni makumi otatwe ni myika imana iyanza ni mwaka umwina Hagare ha zalila Abrame Ishimaele.

17

¹Mi Abrame ha bena myika, ipanga makumi a pang iyanza ni myika ipanga yone, Ileeza cha libonahaza kwa Abrame mi chati kwali, "Njime Ileeza siziho zonse. Yende habusu bwangu, mi kanji u nyesehi. ²Imi kani koze bulikani mukati kangu na we, mi kani kwi njise kuhitiliza." ³Abrame aba sungami na lolela hansi. Ileeza cha wamba nae, nati," ⁴Sina kangu, mubone, bulikani bwa ngu bunina nawe. Ko be wisi we zisi zingi. ⁵Izina lyako keti ibe Abrame, kono izina lyako kalibe Abrahamama kakuti-Ni kuketa ni kuba isi wa zisi zingi. ⁶Kani kwi njise kabaana bangi ahulu, imi kani pange zisi kako, mi basimwine kaba zwe kwako. ⁷Kani pange bulikani bwa ngu mukati kangu nawe ni behwa bako, ka masika abo ka bulikani busamani. Kuba Ileeza kwako ni behwa bako ni behwa ba behwa bako. ⁸Kani he kwako, ni kubehwa bako kuzwa hako, inkanda umo mobali kuhali, inkanda yonse ya Kanana, kuba chifumu chisa mani, imi kanibe Ileeza wabo." ⁹Linu Ileeza chati kwa Abrahamama, "sina kwako, u swanezi kukoza bulikani bwangu, iwe ni behwa bako kuzwa hako kamasika abo a chi kaza. ¹⁰Ubu nji bulikani bwangu bumu swanezi kumamela, mukati kangu nawe ni behwa bako kuzwa hako: Mukwame yense wina mukati kenu u swanezi ku pangiwa mupato. ¹¹U swanezi kupangiwa mupato mu nyama yako ye kabi lya bukwame bwako, imi ichi ka chibe nji chi supo cha bulikani mukati kangu nawe. ¹²Mukwame yense mukati kenu wa mazuba amana ni mazuba otatwe ni swanezi kupangwa mupato mu mahasi. A bantu bonse bako. Ichi chihindilila uzo yete a zalilwe muzuko yako nozo yete a wulwe ni mali kwi bukwenda, isali zumwi wabehwa bako. ¹³U zo yo zalwa munzubo yako nozo yo ulitwa ni mali a ko u swanezi ku pangiwa mupato. Linu bulikani bwangu ka bube munyama yaka kuba bulikani busamani. ¹⁴Mukwame yense yasa pangitwe mupato munyama ye kabi lya bukwame bwakwe kazwiswe mukati ka bantu bakwe. Mi wa cholo bulikani bwangu." ¹⁵Ileeza chati kwa Abrahamama, Sina ka Sarai mwihyenu, kanji u musumpisi Sarai kuzwa hanu. Kono, izina lya kwe kalibe Sara. ¹⁶Kani mufuyole, imi kani kuhe muswisu kakwe. Kani mufuyole, imi kabe inyima wa zisi. Masimwine a bantu kabazwe kwali." ¹⁷Imi Abrahamama cha sumanga ku lolela hansi, ni kuseka, imi cati mu nkulo ya kwe, "Muhwile kana u wola ku zalwa ku mukwame u chiwina myika yi panga mwanda? Kakube buti Sara wina myika ya makumi amana iyanza ni makumi one ni kumi, kuti a zale muswisu? ¹⁸Abrahamama chati kwe Leza, ili kuti Ishimaele a wole kuhala habusu bwako!" ¹⁹Ileeza nati, nanta, kono Sara mwihyenu ka ku zalile muswisu, imi uswanizi ku mubeka Isaka. Kani pange bulikani naye kuba bulikani busa mani ni behwe ba behwe bakwe kuzwa kwa kwe. ²⁰Sina ka Ishimaele naku zuwa. Bone, kani mufuyole imi kani muhe luhasi lungi ahulu-hulu. Kabe isi we nabi zi pange ikumi ni nabi zobe, imi kani mupange kuba chisi cha kulu. ²¹Kono bulikani bwangu kani bu pange ni Isaka, uzo Sara yete na kuzalile mwi yinu inako mu mwaka wiza." ²²Linu ha cha mana ku wamba naye, Ileeza naya kwi wulu kusiya Abrahamama. ²³Linu Abrahamama cha hinda Ishimaele mwanakwe, ni bamwi bonse baba zalilwa munzubo yakwe, nabo bonse baba wuliwa ka mali akwe, mukwame yense mukati ka bakwame be nzubo ya Abrahamama, ni cha panga mupato mwi nyama yakwe ye kabi ya bukwame bwake mwi zuba liswana, mwaba muwambili Ileeza. ²⁴Abrahamama a bali wa myika ya makumi amana iyanza ni makumi one ni myika imana iyanza ni myika yone ha pangiwa mupato munyama ye kabi ya bukwame bwakwe. ²⁵Ishimaele mwanakwe abena myika ipanga ikumi ni myika yotatwe ha pangiwa mupato munyama ye kabi lya bukwame bwake. ²⁶Mwi zuba loynke liswana Abrahamama ni Ishimaele baba pangiwa mupato. ²⁷Bakwame bonse

be nzubo yakwe baba pangiwa mupato naye, kubika bonse baba zalwa munzubo nabo baba wuliwa ka mail ku zwa ku bbukwenda.

18

¹Ileeza cha bonisa kwa Abraham mu zikuni za Mamare, ne kele mu mulyango we ntente inzuba ni lihisite. ²Cha lola kwi wulu, mi hamubone, mi hamubone, cha bona bakwame bo tatwe ba ba zimine kwi shilya lyakwe. Ha ba bona, cha ba tilila ku kaba katanyeza ku zwa ha mulyango we tente ni ku ka sungamina hanshi. ³Chati "Simwine wangu, ha ba chi na wana chishemo mu menso a ko, mwangu, kanzi u hitliti muhikana wako." ⁴Mu lindize ki letwe twizi, ni saze matende enu, mi mu pumule mu kungsi ke samu. ⁵Muni zuminine ni mi letele tulyo, ili kut mulikatuluse inwe mu bene. Chi kwamana mu wola kuyenda i nzila yenu, sina ha mwa keza ku muhikana wenu." Chi be taba, "Tende mu wa wambila." ⁶Haho Abrahama cha hwelela ku yenda kwi tente kwa Sara, mi chati, "Hwele, u hinde zikala zo tatwe za busu bu neketwe bwe fulawa. ⁷Linu Abrahama cha tilila ku mulaka we ñombe, ni kuka hinda ka komwana kaba kununite, ni ku ka kaha ku muhikana, imi ni cha hwelela ku ku ka yi hika. ⁸Cha hinda masanza ni muzilili, ni nyama ye komwana i chi ya ke hikiwa, ni ku bika zilyo ha busu bwabo, a ba zimani he mbali lyabo mwi kinde lye samu abo ni bakwete kulya. ⁹Chiba mubuzi kuti, "Wina kuhi mwihiyenu Sara?" Che taba, "mwi tente." ¹⁰Cha cho, "ni sepisa kuka bola kwa ko he mbumbi, imi bone, Sara mwihiyenu ka be ni mwana wa muswisu." Sara aba ku tekeleze ha mulyango we tente, li bona ku masule a kwe. ¹¹Linu Abrahama ni Sara chi ba ba supele, chi ba ba kulite ahulu, mi Sara cha ba hitilile myika iyo mwanakazi ha wola ku wona bana. ¹²Linu Sara cha li sekela iye mwine, nali wambila iye mwine, "Ime hanu chi ni li ni musupali nfumwangu chali mudala, ka ni beni nkumbu yina bulyo?" ¹³Ileeza chati kwa Abrahama, "Chinzi Sara ha seka ni ku wamba, 'kana mane kani wole kunzala mwana, ha chi ni supele?' ¹⁴Kana kwina chitu chi kabo kwe Ileeza? He nako i ni ba biki, ye mbumbi, ka ni ka bole kwa ko. Che nako mwaka wiza Sara ka be nimwana wa muswisu." ¹⁵Linu Sara ni cha kanana ni kuti, "kana na seka, " mukuti cha ba tite. Che taba, "Nanta, wa seka." ¹⁶Linu bakwame chi ba zimana ni ku yenda ku lolola kwa Sodoma. Abrahama cha yenda nabo ku ba sindikiza. ¹⁷"Imi Ileeza chati, "Kana ni wola ku patila Abrahama chi ni saka ku tenda, ¹⁸Mukuti Abrahama mwabe chisi chi kando chikolete, ni zisi zonse ze nkanda kai fuyolwe che baka la kwe? ¹⁹Mukuti ni ba mu keti kuti a laele bana bakwe ni be nzubo ya kwe ku zwahali ba wonde i nila ya Ileeza, ku tenda zintu zi lukite ni buniti, njo kuti ileeza na lete he wulu lwa Abrahama zonse za ba mu wamibile." ²⁰Linu Ileeza chati, "Kakuti muhuwo u lwisanisa Sodoma ni Gomora mu kulu, mi ka kuti zibe zabo bi kulu. ²¹Hanu muni yende ko ni ka bone mumuwo u mu lwisa wa keza kwangu, kamba i niti ba ba zitedi. Heba kanjo bulyo, ka ni zibe." ²²Imi bakwame chi ba chaila haho, ni ku yenda ku lolola kwa Sodoma, imi Abrahama aba shali na zimene ha busu bwe Ileeza. ²³Linu Abrahama cha chuta ha fuhi ni ku wamba, "Kana ka wi haye bashiyeme ni babi?" ²⁴Heba ni ku wanika kuti mu munzi kwina ba shiyem ba tenda makumi a mana i yanza (50) kana ka wi haye ni heba ku siya chibaka ke baka lya bana ba shiyeme ba mana i kumi lye yaza? ²⁵Aho kесе ku woleke kwako ku tenda i cho chintu, kwi haye ba shiyeme ni babi, ili kuti ba shiyeme ba tendiwa cho ku swana ni babilala. Iyo ke se i woleke kwako. Muatuli we nkanda yonse kense na tende chi shiyeme?" ²⁶Ileeza chati, "Heba ni ni wana ba shiyeme ba makumi a mana iyanza mwa Sodoma mukati ka munzi, aho kani haza chabaka chonse che baka lyabo." ²⁷Abrahama che taba ni kuti, "Bone, ni ba kozi inkulo ku ku wamba ni Simwine wangu, ni haku ba kuti ni luli bolyo ni twe! ²⁸Heba ni ku wanika ba kwana iyanza ba sa siki ha makumi a mana iyanza ba shiyeme? Kana ko shinye munzi wonse ke baka lya bana ba mana i yanza? Linu chati, "Kense ni ni u shinye, heba ni ni wana kuti kwina makumi one." ²⁹Cha wamba kwali hape, imi chati, "Heba no wana ba tenda makumi one mwatani?" Che taba, "kense ni tende bulyo ke baka lya bo ba makumi one." ³⁰Chati, "nfumangu nso nzi u bengi, Simwine, ni wola ku wamba. Heba ni ku wanika makumi o tatwe mo. "Chetaba, ke se ni tende bulyo, heba ni ku wanika makumi o tatwe mo. ³¹Chati, "Bone, ni ba kozi ikulu kuku wamba ni Simwine wangu! "Imi habe ni ku wanika makumi o bele mo?" Che taba, "Kente ni u shinye, che aka lya makumi obele." ³²Chati, nfumwangu nso nzi u bengi, Simwine, muni wambe lwa mamani mani. Heba ni ku wanika i kumi bo? Linu chati, "Kense ni u sinye, che baka lya bo be kumi." ³³Ileeza cha hinda inzala ya kwe ha mana bulyo ku wamba n Abrahama, mi Abrahama cha bola ku munzi.

19

¹Maniloi obele chieza kwa Sodoma chimimine-mine, iye Lota nekele hamulyango wa Sodoma. Lota na abona, chazimana kua chingoza, imi cha sungamina hanshi chabulubi. ²Nati, Ba Simwine bangu, nimi kumbila muhambukile kunzubo ya muhikana wenu, mwikale anu masiku musambise matende enu. Linu mubuke chakuhwela muyende mulwendo lwenu." Nibe taba, nanta mutukalale hempatelo ye tolopo masiku onse." ³Kono nabapihelela kaku koza, linu nibayenda naye, nibenjila munzubo yakwe. Nakabakanya zilyo ni kwihika chinkwa chisena mulungo, linu nibalya. ⁴Niba seni kulala, bakwame ba mwiitolopo, bakwamwe ba Sodoma, niba zimbuluka inzubo, batangana ni bakulu kwame, bonse bakwame bazwila mwiitolopo yonse. ⁵Niba sumpa kwa Lota, niba wamba kwali, "Bena kuhi bana bakwamwe beza kwako anu masiku? Bazwisikize hanze kwetu, ili kuti tubezibe." ⁶Linu Lota nazwila hanze kubali nikwiya mulyango kwisule lyakwe. ⁷Nati, "Nimi kumbila, bakwangu kanji mutendi chabubilala. ⁸Mubone, nina banakazana bobele baseni kwiziba bakwame. Muni siye, ni mikumbila, muni bamiletele mumwize mupange zonse zimubona kuti zishiyeme mumenso enu. Kunde yakupanga bubi kwaba bakwame, mukuti beza mwikonde lya munzunde wa chituwa changu." ⁹Ni bati, "zimane kumasule: chi bawamba hape, uzu abakezi kwikala neli mubukwenda fela, hanu chasanduka kuba muatuli wetu! Linu mutu bambane nawe kuhita abo, niba chunina nikuchola chiyazo." ¹⁰Chobulyo bakwame nibawolola manza abo niku

zwasikiza Lota hanze ni kwi yala mulyango.¹¹ Kuzwaho bayene ba Lota niba bika buhofu kuba kwame ba bena hanze ya mulyango wenzubo, balombwana ni bakulwana bonse, mukuti chobulyo bakatale kuwana mulyango.¹² Kuzwaho bakwame niba wambila Lota, "Wina bamwi munu? Makwenyani ba bakwame, bana bako ba balombwana ni bakazana, bonse bawina nabo mwitolopo bazwise mwateni.¹³ Mukuti chitwina hafuyi niku sinya ichi chibaka; kakuti kunyansiliza kwacho kulwisana chikweza habusu bwa Simwine cha kutumusa watutuma kuti zatusinye."¹⁴ Lota nayenda kuma kwenyani bakwe ba banaswisu ni kuwambola nabo banaswisu ba basepise kusesa bana bakwe, nakacho, muhwele, muzwe mwechinu chibaka, mukuti Simwine wina hafuhi niku shinya yinu tolopo; " Kuma kwenyanakwe niya bonahala sina isheya.¹⁵ Kansihwe-sihwe haka sika, maniloi nia susuweza Lota, nia wamba; "Kale kuyenda, hinde mwihiyenu nibana bako ba banakazana bena hanu, mukuti kanji umaniswa mububilala bweyi itolopo."¹⁶ Haba kusinyantoka. Linu bakwame abo ni chibamuwonda kwiyanza, niyanza lya mwihiyabwe, ni mayanza abana bakwe. "Mukuti Simwine abena chishemo naye. Niba baleta hanze, ni kubatula kuhanze kwe tolopo.¹⁷ Chinga ba baleta hanze, wumwina wa bakwame natakuti, " Mutiye muhaze buhalo bwenu! Kanji muchebuki kumasule, nandi kwikala mwikanda limwi. Mutilile mu malundu mukuti kanji mumaniswa mububilala ubu."¹⁸ Lota nawamba kubali, Nantaa, nimi kumbila, ba simwine bangu! ¹⁹Mukuti muhikana wenu wa wana chishemo mu menso enu, imi mwabonisa insee inkando kuhaza buhalo bwangu, kani woli kutililila ku malundu, mukuti eziyezi muini zunde inihinde, imi kanifwe.²⁰ Mubone, ina itolopo ina kuna inahafuhi imi iyelele kuti tutilile kwateni mukuti ilikene fela. Nikumbila yeela, munisiye niyende kwateni { kahena kuti njilikene fela},²¹ Nawamba kwali, "Kushiyeme, ni zuminzana ni mukumbililo wako, chobulyo kete nisinye itolopo iwa lumbulula.²² Hwele! Ulihazikize kwateni, mukuti kakwina chese nitende noseni kukasika kwateni. "Kuzwaho itolopo niya sumpwa kuti nji Zorea.²³ Izuba chili bazwile hansi Lota haka sika kwa Zorea.²⁴ Linu Ireeza nasokiseza invula hewulu lya Sodoma ni Gomora salufula ni mulilo uzwa kwa Ireeza mwi wulu.²⁵ Nasinya awo matolopo, ni makanda, ni bantu bonse ba bakwikala mu minzi yonse, mane nizi bialantu ziba kumena mwibu.²⁶ Kono mwihiyabwe Lota, yKuzwaho Ireeza chinga mana kuaba kwina mumasule akwe, nachebuka kumasule, kuzwaho nasanduka ibwe lya mwinyo.²⁷ Abrahama nabuka kakakusasana kakuhwela nayenda hachibaka haba kazimene habusu bwa Simwine.²⁸ Nalola hansi kubona Sodoma ni Gomora ni hansi honse habena mwi kanda. Halola imi nabona busi buba kuzwa hansi sina busi bwe odo.²⁹ Kuzwaho Ireeza chinga mana ku sinya-sinya matolopo abena mwikanda, Ireeza nazeza hansumpa Abrahama. Nazwisikiza Lota hanze kumuzwisa mukati kabukabo kuzwaho nasinya matolopo mwaba kwikala Lota.³⁰ Imi Lota nazwa mwa Zorea ni kukekala mu malundu ni bana bakwe ba bakazana bo bele, mukuti abatiyi kwikala mwa Zorea. Imi na kekala mwimpako ye bwe, iye ni bana bakwe ba banakazana.³¹ Wentanzi na wambila wachihwile, " Ishetu cheli mukulukwame, linu kakwina kwese nazwe mukwame waku lala naye kuamana ni mukutendelwa mwinkanda yonse.³² Wize, tupangile Ishetu iveine anywe, imi mutulale naye, chobulyo tukuze luhasi lweshetu." ³³ Linu nibatenda kuti ishabo anywe iveine awo masiku. Wentazi na yenda kukalala nibesi, chobulyo kana abezibi heza kulala naye, mane nihabuka.³⁴ Izuba lichilila wentanzi nawamba ku mwachakwe, "Tekeleze, hanu masiku amana nakala nitayo. Tutende kuti anywe iveine masiku hape, chobulyo tukuze luhasi lweshetu.³⁵ "Kuzwaho ni chibatenda ishabo kuti anywe iveine hape, imi wachwile nayenda nakalala nibesi. Imi kana abezibi heza kulala naye mane nihabuka.³⁶ Chobulyo bana ba Lota niba sumbazwa nishabo.³⁷ Wentanzi nahwezumuka muswisu, imi nasumpwa Moabi. Imi chaba njishabo wama Moabi ni sunu hanu.³⁸ Iye wachihwile, naye nahwezumuka muswisu, imi nasumpwa Ben-Ami. Imi chaba njishabo wama Ben-Ami nisunu hanu.

20

¹Abrahama nayenda ku zwaho kulola chibaka cha Negeva, imi nakekala mukati ka Kadeshi ni Shuri. Ibali ibukwenda nekela mwa Gerari.² Abrahama nati kuamana ni mwihiyabwe Sara, "Nji nchizyangu wa chikazana. Abumaleke simwine wa Gerari chatumina Sara ni kumuhinda.³ Kono Ireeza nakeza kwali masiku muchiloto, imi nati kwali, "Bone, u muntu yo fwile chebaka lya mwanakazi u wahinda, kakuti mwihiyabwe wa muntu."⁴ Lyahanu Abimeleke kana beni kwiza hafuyi nati, "Simwine, kana muwihaye nanga inkanda ishiyeme? ⁵Kanjeye mwine wati kwangu, 'Nji nchizyangu wa chikazana?' Nayebulyo mwine wati, Nji nchizyangu wa chiswisu.' Ime natenda buti kuzwila ku inkulo yangu ni kusa bani mulonde ku mayanza angu."⁶ Linu Ireeza nati kwali muchiloto, "Eee, name nizibulyo chabusakusima kuzwa ku inkulo yako watenda inchi, imi name nakuzwisa ku kunifoseza. Chingi kana na kuzuminina kumuguka.⁷ Lyahanu, boze muka muntu, kakuti mupolofita. Ka kaku kumbilile mi mohale. Imi heiba komubozizi wizibe kuti iwe ni bonse bako tota kamufwe."⁸ Abimaleke nanyemuka kuseniseni chasumpila bahikana bakwe kwali. Chabawimbila inzi zintu zonse, imi bakwame ba batite maswe.⁹ Linu Abimeleke chasumpa Abrahama nati kwali, " Chinzi chiwatenda kwetu? Ni bakutendi nzi kuti uniletele ni mubuso wangu chibi chikando? Watenda kwangu mukusa tendelwa."¹⁰ Abimeleke chati kwa Abrahama,¹¹ "Chinzi chakunyaula kutenda ichi chintu? Abrahama chati, "Kakuti nazeza kuti, 'Tota kakwina kutiya Ireeza mwe chi chibaka, imi kabani haye chebaka lya mwihiyetu.' ¹²Nihakubabulyo, tota nji nchizyangu, mwana ubandanda wa chikazana, kono isinyi ku bamama wa mukazana; imi choba mwihiyetu.¹³ Aho Ireeza haletisa kuti nisiye inzubo iba tayo ni kuyenda kuzwa chibaka ni chibaka, chinati kwali, 'Uyelele kuni tondeza busepahali sina cha mwihiyetu: ku chibaka chonse kutukaya, u wambe changu, "Nji nchizyangu wa chiswisu." ¹⁴Lyahanu nahinda imbelele ni nombe, ni zikombwa za bakwame ni ba nakazi, imi ni kuziha kwa Abrahama.¹⁵ Abimalike chati, "Lole," chibaka changu china habusu bwako, wikali honse hakutabisa." ¹⁶Kwa Sara nati, "Lole, naha nchizyako tubindi-bindi twe myanda ye silivera. Nji kuwumba bubi bonse mumenso bena nawe, imi niha habusu bwabonse, chiwatenda kushiyama."¹⁷ Linu Abrahama nakumbila kwa

Ireeza, imi Ireeza na hoza Abimeleke, mwi hyabwe, zikombwa za banakazi chikuti bawole kuba ni bahwile.¹⁸ Cha Simwine abaletiseze banakazi benzubo ya Abimeleke kusaba ni luzubo tota, cha Sara, mwi hyabwe wa Abrahamama.

21

¹Ileza abateki kwa Sara sina mwabateli kuti mwamutendele, ime Ileza chatendelela Sara kuya mwaba sepisezi. ²Sara chasumbahala imi chapepela Abrahamama mwana muswisu mubusupali bwakwe, chenako ibatometwe iyo yabawambi naye Ileza. ³Abrahamama chaulika mwane, uzo ya bazalwa kwa Sara, wezina Iya Isaka. ⁴Abrahamama chatwala mwanakwe Isaka kumupato nena ni mazuba ena 8 kuzwa kukupepywa, kwichilila kamwaba muwambilili Ileza. ⁵Abrahamama abena mwanda chakupepwa chopepa Isaka mwana kwe. ⁶Sara nati, "Ileza waniletela buseko; zumwi ni zumwi yetazuwe mwaseke name." ⁷Chawamba hape nati, "njeni yabali kuola kuwambila Abrahamama kuti Sara mwaole kuola kubabalela bana, imi kamaniti nibaoli kumupepela mwana muswisu mubusupali bwakwe!" ⁸Muhwile chakula imi chaswiswa, imi Abrahamama chatenda mmukiti mukandoluzuba lwaswa Isaka. ⁹Sara chabona mwana wa Hagare mwi Engepita, uzo yaba pepelwa Abrahamama, nasheununwa. ¹⁰Linu nati kwa Abahamab, "Utande uzu muhikana wa mwanakazi ni mwanakwe ni mwana kwe, kakuti mwana wozu muhikana wa mwanakazi kakwina chifumu chatayole ni mwanangu, Isaka." ¹¹Ichi chintu chiba sasamisi maswe Abrahamama chebaka lyamwanakwe. ¹²Linu Ileza nati kwa Abrahamama, "Sanzi ufilikanywa chebaka lyamwanako, chebaka lyamuhikana wako wa mwanakazi. Uteke kumanzwi onse atawambe kwako kuamana nayo iyi ndaba, mukuti luzubo lwako mulwizibakane cha Isaka. ¹³Linu Ime kanitende mwana wa muhikana kubachinsi, kakuti lusika lwako. ¹⁴Abrahamama chabuka kabukabulo, chahinda chinkwa ni swanki ya menzi, ni kuha Hagare, nikumukulikisa hamahihili akwe. Namuha mwanakakwe ni kumutumina kungi. Chashimulula ni kutanga kukulika mwihalaupa Iya Beersheba. ¹⁵Imi cwale hamandinwa menzi mwiswanki, abasiyi mwanakwe mwionde lyazichachani. ¹⁶Linu chazwa chayenda, ni kukekala butabule ni mwanakwe, chibaka chilikana bule buzinda buta, linu chati, "Sanzi niboni kwafwila mwanangu." Imi habakele bulyo kulolisana naye, chakatula linzwi ni kulila. ¹⁷Ileza chazuwa inzwi Iya muhwile, linu iniloyi Iya Ileza chilyasupa Hagare kuzwila mwiulu, imi ni Iyati kwali, "chinzi chikukateze, Hagare? Sanzi utiyi, kakuti Ileza wazuwa inzwi lyamuhwile kwena. ¹⁸Zimane, ubuse muhwile, imi umususuweze, kakuti kanimunyenune kuba mukando muchisi." ¹⁹Linu Ileza chamwiyalula menso, ni kubona chisima chamenzi. Chakezuza menzi mwinswanki, mi chamuha muhwile menzi kunywa. ²⁰Ileza abena ni muhwile, imi chakula. Imi abakuhala mwihalaupa ni kuba mukulwana waba bwimi. ²¹Abakuhala mwihalaupa Iya Parani, mi banyina baba muwanini mwanakazi wa kusesa mwi inkanda ya Egepita. ²²Ibakezi sina mwinako iyo Abimeleke ni Pikoli muyendisi wa chisole hawamba kwa Abrahamama, nawamba, "Ileza wina nawe muzintu zonse zotenda. ²³Linu lyahanu ukonke kwangu cha Ileza kuti kense usebeze name chakuchenga, kapa mahasi angu kapa bezukulu bangu. Utondeze kwangu ni kwinkanda kobali kwikali kwina chilikani chakusepahala chinibakutondezi kwako." ²⁴Abrahamama nacho, "Nikonka." ²⁵Abrahamama naye chatongoka kwa Ebemeleke kwamana ni chisima chamenzi nati zikombwa za Abemeleke zibamunyangi. ²⁶Abemeleke nati, "Ime kanzi uzo yaba tendi izi zintu. Kena ubani wambile pili izi niziseni; kena nibazizuwi konji sunu." ²⁷Cwale Abrahamama chahinda imbelele ni inombe ni kuha kwa Abemeleke, ni bakwame bobele chibasumina chilikani. ²⁸Linu Abrahamama naketa imbelele zina 7 zachanakazi kuzitula kungi. ²⁹Abemeleke nati kwa Abrahamama, intolokonzi ye imbelele zina 7 zachanakazi ziwatula kumbali?" ³⁰Chetaba, "Izi zina 7 imbelele za chanakazi zinsotambule mumayaza angu, kutondeza kuba bupaki bwangu, kuti nibashi ichi chisima." ³¹Linu chasupa icho chibaka kuti Beersheba, kakuti bonse babakonki chamulao. ³²Baba sumini chilikani kwa Beersheba, mi lyahanu Abemeleke ni Phikoli, mukulwana wa chisole chakwe, chabola kwinkanda ya Mafilisita. ³³Abrahamama chabyala chisamu ya tamarisike mwa Beersheba. Uko kwabalikulapelela Ileza, Simwine yasa maani. ³⁴Abrahamama abashali neli imbukwenda mwinkanda ya Mafilisita mazuba mangi.

22

¹Kubezi kuba kuti haziza kumana izi Ireeza chalika Abrahamama. Chati kwali, "Abrahamama!" Abrahamama chati, "Ime zunu". ²Linu Ireeza chati, Hinde mwanako, mwanako yenke, yosaka ahulu, Isaka, imi uyende kwinkanda ya Moria. Ukamupange chitabelo chamulilo hewulu lyelindu lyete ni kuwambile". ³Linu Abrahamama chafuma kakusasani. Kwichila he mbongolo, ni kuhinda mijaha yakwe, ni mwanakwe Isaka. Abakosoli inkuni za mulilo wa chitabelo, linu chalitukiseza musipili wa kuya kuchibaka chaba muwambili Ireeza. ⁴He zuba lyobutatatu Abrahamama chalola kwiwulu chabona chibaka chibena butabule zana. ⁵Abrahamama nati kumijaha yakwe, "Mwikale hanu ni mbongolo, mi ime ni mwana mutuyende kuna. Mutu ka tembe ni ku kabola kwenu hape". ⁶Linu Abrahamama chahinda inkuni za chitabelo mi chazikulikisa mwanakwe Isaka. Chahinda mwiyanza mulilo ni kafulo; mi chibayendelela bonse. ⁷Isaka chawamba kwa Abrahamama isi chati, "Ita," mi chati, "Ime zunu, mwanangu." Chati, "bone, unu mulilo ni inkuni, Linu imbelele ya chitabelo ina kuhi?" ⁸Abrahamama chati, Ireeza iyemwine katuhe imbelele ya chitabelo, mwanangu." Mi chibazwila habusu, bonse hamwina. ⁹Habakeza kuchibaka icho chaba muwambile kacho Ireeza, Abrahamama chazaka katala hateni ni kulazika inkuni. Linu chasumina Isaka mwanakwe, ni kumulazika hakatala, hewulu lye nkuni. ¹⁰Abrahamama chanamakiza iyanza ni kuhinda kafulukuti ehaye mwanakwe. ¹¹Linu iniloyi Iya Simwine chilwamusumpa kuzwa kwiwulu ni kuti, "Abrahamama, Abrahamama!" mi chati, ime zunu." ¹²Chati, "Sanzi ubiki iyanza lwako he wulu lyamwana kapa kutenda chimwi kumuholofaza, lyahanu chinizi kuti utiya Ireeza, kubona kuti kana wakatwa mwanako, mwanako yenke, kwangu. ¹³Abrahamama chalola kwiwulu imi mubone, kumasule akwe kubena imbelele ya chikwamwe ibakwetwe muchihumbu kumaziya. Abrahamama chayenda ni kukaihinda

imbelele ye chikwame ni kuipanga chitabelo kunde ya mwanakwe. ¹⁴Linu Abrahama chasumpa ichichibaka, "Ireeza mwahe," imi kubatewa holu luzuba, Helundu lye Ireeza mukuhewe. ¹⁵Iniloyi lya Ireeza chi lya sumpa kwa Abrahama lw abubeli kuzwa kwiwulu ¹⁶imi chilyati- ichi chiwambo cha Ireeza changu ni konki kakuti ubapangi ichi chintu, imi kana ubakwatilili mwanako wa chiswisu, mwanako yenke wa chiswisu, ¹⁷Muni kuhwile ni kwinjise ahulu, ni ku kuyekeza behwa bako ubu inkani ze wulu, mi ubu iseke lina helizo lyewate, mi behwa bako mubahinde milyango ya zila zabo. ¹⁸Chaluhasi lwako chisi chonse chenkanda mu chi hwilwe, kakuti uba kuteki inzwii lyangu." ¹⁹Linu Abrahama chabola ku mijaha, mi chiba katuka ni ku yenda bonse kwa Beersheba, chahala kwa Beersheba. ²⁰Kubezi kuba kuti hazimana izi zintu zaba wambilwe Abrahama, Milika abazali bahwile, naye, ku mwanchako Nahori." ²¹Ibali nji Uz wentanzi, Buzi mwanche, Kemuele isi wa Arama, ²²Kesedi, Hazo, Pilidashi, Jidilafi, ni Betuelo. ²³Betuelo cheza kuba nji isi wa Rebeka. Aba ibali nji bana babazali Milika babali kumana iyanza ni bo tatwe kwa Nakori, mwanche wa Abrahama. ²⁴Inyazi yakwe, wezina lya Reumi, hape abazali Teba, Gahami, Tahasi ni Maaca.

23

¹Sara abahali zilimo zilikana ¹²⁷. Izi njizilimo za bahali Sara. ²Sara nafwila mwa Kiryati-Ariba, ili mwa Hebroni, mwinkanda ya Kanana. Abrahama nalisilisa ni kulila Sara. ³Lyahanu Abrahama nanyamuka hateni ni kuzwa haba fwilili mwihiyambwa, linu nati kubana ba Heti baba kwame, ⁴"Ime ni muyene mukati kenu. Bakwetu zeni kumbila kuti munihe indao ya kuzikila mwikati kenu, mukuti nizike mufu wangu." ⁵Bana ba Heti nibetaba Abrahama, nibati ⁶Teke kwatu, mfumwetu. Iwe umuhikana we Reeza mukati ketu. Uziike mufu wako mwi kumbu lyonse lyeteukete. Kakwina mukati katu yeta akunyime ikumbu, ili kuti uzike mufu wako. ⁷Abrahama chazimana nafukamina bantu beyo inkanda, kubana ba Heti. Chawamba nabo, chati, ⁸"Hiaiba muzumina kuti ni zike mufu wangu, linu muni zuwe ni kuni kumbilila kwa Efroni muwana wa Zohari. ⁹Mumu kumbile kuti ani uzikize ingungu yebwe ya Makapela, yakwe, ina kuma manimani ewa lyakwe. Ani uzikize chenteko izwila hempatelaza kuti ibe indwao yangu ya kuzikila." ¹⁰Linu Efroni abekele mukati babana ba Heth, imi Efroni muheti netaba Abrahama nibazuwile bana ba Heti, kwabo bonse baba kezi kumulyango wentolopo, chati. ¹¹"Nanta, mfumwangu, nizuwe. Ni kuha iwa ni nkungu lyebwe lina mo. Nilikuha habusu bwa bana ba bantu bangu. Nali kuha kuti uzike mufu wako." ¹²Lyahanu Abrahama chafukama chokuwa cha bulubi habusu bwa bantu beyo inkanda. ¹³Nawamba ni Efroni niba zuwile bantu beyo inkanda, nati, "Kono, haiba musaka, nikumbila muni zuwe. Muni lihile iwa. Mutambule mali azwa kwangu, linu munizike mufu wangu mwateni." ¹⁴Efroni netaba Abrahama, nati, ¹⁵Mfumwangu, nizuwe. Indao yebu iula myenda yone yamu wayaway we silivera. ¹⁶Abrahama nateka kwa Efroni imi Abrahama nabalila Efroni mali esilivera awo aba wambi bazuwile bana ba Heti, myenda yone yamuwayawaya yesilivera, ayendelela ni kulikana ni ku uza kwabo bauzi. ¹⁷Linu iwa lya Efroni, lubena mwa Makepela, libena hafwihi ni Mamare, iwa, inkungu yebwe ibena mwateni, ni masamu onse abena mwi iwa ni nyinza yayo, izimbulukite konse konse. ¹⁸Kwa Abrahama kuliula habusu bwa bana ba Heti, habusu bwabo bonse baba kezi kumenjililo itolopo. ¹⁹hakumana izo, Abrahama nazika Sara mwihiyabwe mwi nkungu lyebwe libena mwi iwa lya Makapela, lina hafwihi ni Mamare, lina, mwa Hebroni, mwinkanda ya Kanana. ²⁰Linu iwa ni nkungu yebwe nilya hewa kwa Abrahama kuba indao yakwe ya mazikilo izwa ku bana ba Heti.

24

¹Lyahanu Abrahama cha bwupeele mi Ileeza na hwila Abrahama muzintu zonse. ²Abrahama nati kumuhikana wakwe, iye yenke yabali mukulwana kabe nzubo ya kwe ni yabali muyendisi wa zintu zonse za bakwete, Tule iyaza lyako kwi konde lya chilupi changu ³mi muni chite kuti ukonke cha Ileeza, Ileeza we wulu ni Ileezaz wa hansi, kuti keti cho hindila mwanangu wa muswisu mwankazi kubana kazana ba Kanana, mu kati kaba munina buikalo. ⁴Kono mo yende kwi nkanda ya ngu, ni kuba kwangu, u kahindile mwanangu Isaka mwanakazi wakusesa. ⁵Muhikana nati kwali, "Cwale haiba mwanakazi keti asake kwiza name kweinu inkanda? Ni wola kutwala mwanako wa muswisu kwi nkanda kozwa." ⁶Abrahama nati kwali, " Wi zibi kuti mwanangu wa muswisu komubozi kwateni! ⁷Simwine, Ileeza we wulu, yabani zwisi kuzwa mwi nzubo ya tayo ni inkanda ya bakwangu, ya lutanga lwako muni he inu inkanda, imi mwa tumine ingileo lya kwe kubusu bwa kwa ko, mo kahindile mwanangu mwanakazi kwa teni. ⁸Kono heba mwanakazi kete asake ku kwichilila, linu mo lukuluhe ku ku konkeleza kwa ngu. Kanji ubozi fela mwanangu kwa teni." ⁹Linu muhikana cha bika iyaza lyakwe kukunsi lya chilupi cha Abrahama nfumwe, ni kumu konkeleza kacheyi indaba. ¹⁰Muhikana cha hinda ma kamele a nfumwe a chita ikumi ni kuyenda. Mane cha hinda ni mpo zi siyene siyene zi zwa kwa nfumwe. Cha katuka ni kwenda ku chikiliti cha kwa Aram Naharaimi, ku muleneŋi wa Nahori. ¹¹Cha butisa makamele hansi kunze kwa muleneŋi ku chisima cha menzi. Ibali chimine mine, inako ya bonakazi ya kuteka menzi. ¹²Linu chati, "Simwine, Ileeza mw nfumwangu Abrahama uni bonise bulotu suunu mi utondeze chilikani cha kusepahala kwa nfumwangu Abrahama. ¹³Lole, hanu ni zimene hachi hubi cha menzi, mi bana ba ba kazana baba kwame ba muleneŋi chiba kezite kuku teka menzi. ¹⁴Kutendahale buti. Linu china wamba ku mukazana, koni tenzekele i ndondo yako kuti ninwe, mi ate kwangu, Nwe, mi kani chunkile ni kamele zako menzi nazo; linu ibeye u wa salila muhikana wako Isaka. Chobulyo muni zibe kuti wa tondeza chilikani cha busepahali kwa nfumwangu." ¹⁵Chikwaba kuti mane naseni ni kumana kuwamba, bone, Rebeka cheza ni ndondo ya kwe ya menzi he heta lyakwe. Rebeka aba ku zalwa kwa Bethnele mwana wa Milkah, mwi hyabwe wa Nahori, mwance wa Abrahama. ¹⁶Ibali mu kazana mu lotu maswe ni abali kamwale. Kena abeni kwi ziba mukwame. Cha yenda kuchi hubi, che zuza i ndondo yakwe ni ku tantuka. ¹⁷Linu muhikana cha mutilila ku musangana mi nati,

"Koniheko twinzi zana twa kunwa mwi ndondo yako." ¹⁸Cha wamba, Nwe, nfumwangu, "imi yanza, mi cha hwela ni ku te zumanine kunwa." ¹⁹Hamana kumuha cha kunwa, cha wamba, "muni teke menzi e nkamele zako nazo, kusikila he te zemanine kunwa." ²⁰Linu cha hwela ni ku sulikila indondo yakwe muchi nwino cha zi munantu, kuzwaho cha tiya hape kuchisima kukateka menzi, ni ku teka menzi e nkamele zonse. ²¹Mukwame aba muloletе na tontwele kubo na nandi Ileeza aba siyamisi lwendo lwakwe nandi bule. ²²Makamele hamana kunwa, mukwame na zwisa isale lye gauda lya hezulu lilema kulikana i halufu ye shekele ni nyanga zo bele ze gauda za kuma yanza a kwe zi likana mashekele ena teni, ²³Imi cha buza, "u mwana ni? Ko ni wambile, mane kwina chibaka mwi nzubo ibeso mutu wola kulala lwe ñonzi?" ²⁴Cha wamba kwali, "Ni mwana Bethuele, mwana wa Miluka, waku zala ni Nahori. ²⁵Hape cha wamba kwali, twina lyani lingi lya kulya ni kubuta, ni chibaka mu muwola kulala masiku?" ²⁶Linu mukwame cha kotama ni kutemba Ileeza. ²⁷Chati, "Kutembwe Simwine Ileeza wa nfumwangu Abrahama, yanasalekeleza nfumwangu busepahali, kachangu ime, Simwine wani yenda kubusu mwi nzila ini twala kwi nzubo ya bakwakwe ba nfumwangu." ²⁸Linu mukazana cha tiya ni kuya kwi nzubo ibanyina ni kuka wamba zintu zonse ²⁹Linu Rebeka a bena nciziakwe, mi izena lyakwe abali nji Labani. Labani chatilila ku mukwame yabena ku nzila ya ku chisima. ³⁰Kuzwa habona isale lya hezulu ni nyanga ya ha kuboko kwa nciziakwe, ni hamana kuzwa manzwi a Rebeka nciziakwe, "Ichi chaba wambi kwangu mukwame," cha yenda ku mukwame, mi, bone, aba zimene he mbali ni ma kamele ha chisima. ³¹Linu Labani nati, "Wize lwe yo hwilitwe kwe Ileeza. Chinzi hauzimane hanze? Na bakanya chibaka, ni chibaka che nkamele. ³²Linu hanu mukwame cha yenda kwi nzubo mi chaka longola makamele. Inkamele chiza hewa lyani ni mabutulo, mi chibahewa menzi a kushanza matende mane ni matende ababali kuyenda naye. ³³Chi muletela zilyo kuti alye, kono ncati," Kete nilye hanu konji china mana kuwamba." Linu Labani chati, "Wambe hanu." ³⁴Nca wamba, "Ni muhikana wa Abrahama. ³⁵Ileeza abai infwizo kwa nfumwangu ahulu ni kumu kuza cha bukando. Aba muhi Imbelele ni ñombe, silibela ni gauda, bahikana baba swisu ni baba kazana, ni Nkamele ni ndonki. ³⁶Sara, mwihyabwe wa nfumwangu, na muzalila nfuwangu mwana wa muswisu mubu kulukazi, na muha zintu zaba kwete. ³⁷Nfumwangu abani konkisi, kuta kuti, kanji u sakili mwanangu mwanakazi wa kusesa muba nakazana ba Kanana, be nkanda muni zakite. ³⁸Kunde abulyo u swanela kuya ku kuzubo lwa tayo, ni kuba kwangu, mi uka hindile mwanangu wa muswisu mwankazi wa kusesa. ³⁹Chi nati kwa nfumwangu, 'Hakusaka mwanakazi kete ani chilile: ⁴⁰Kono nati kwangu 'Ileeza, yoni yenda hebusu mwa tume i ngeleo kwako mi mwa siyamisi lwendo lweni, nji kuti uka wanine mwanangu wa muswisu mwanakazi wa kusesa mukati kaba kwangu ni kuba luzubo luba tayo. ⁴¹Kono mo lukuluhe mu kulisumina kwako kwangu heba ni wiza kuba kwangu mi ni bakana kukuha mwanakazi. Linu mo lukuluhe kwi nkokelezo yangu. ⁴²Linu na sika ku chiziba mi nati, 'O Simwine, Ileeza wa nfumwangu Abrahama, yela heba u sanga cha kubona lwendo lwangu kuwoleka, ⁴³Ime zunu, ni zimene ha chisima cha menzi-Linu mukazana yete eze kukuteka menzi, ⁴⁴mwanakazi yete ni wamblile "Yela i heko twinzi twa kunwa mwi ndondo yako," Mwanakazi yete anite, "Nwe, imi munitekele ni maKamele ako" ibe njeje mwanakazi yete lwe, Ileeza, wa keteka mwana wa nfumwangu." ⁴⁵Mane niniseni kuman juwamna mwi nkulo ya ngu, bone, Rebeka cha zwila hanze ni ndondo yakwe he heta mi cha yenda ku chisima na kateka menzi. Mi chati kwal, Yela ni heko cha kunwa, ⁴⁶Kanabwangu cha boza hansi indondo yakwe kuzwisa he heta mi nati, 'Nwe, mi munihe ni nkamele zako menzi nazo. Mi cha nwa, mi chaha makamele nawo. ⁴⁷China mubuza mi niati, 'U mwanani? ncati, 'Nimwana wa Bethuele, mwana Nahori wa muswisu, yaba mu zalilwa kwa Miluka; Linu na mubuka isale he zulu lwakwe ni tunyanga ku maboko akwe. ⁴⁸Linu china na kotama ni ku temba Ileeza, ni ku hwila Simwine, Ileeza wa nfumwangu Abrahama, yabani sotezi che nzila ishiyeme kuti ni wanine ni mwanakwe wa muswisu mwanakazi ku zwililila kub kwakwe. ⁴⁹Linu kuzwaho, heba uli tukiseza kubonisa ilato likolette ni ku sephala kwa nfumwangu na mbile. Kunde yo bulyo, ni wambile njo kuti ni sandukile kula chilyo kamba kule nzohoto. ⁵⁰Linu Labani ni Bethuele ncibetaba ni bati, "Ichi cha zwilila kwa Ileeza; kete tuti kwako ku bi nadi ku lotu, ⁵¹Lole, Rebeka uzu habusu bwako. Muhinde mi uyende, nji kuti akabe mwihyabwe wa mwana nfumwako, sina Ileeza mwa bateeli." ⁵²Linu mwihihikana wa Abrahama ha zuwa zambo zabo, nca fukama haisi habusu bwa Ileeza. ⁵³Muhikana nca zwisa zibya za silivera ni gauda, ni zi zabalo, ni ku ziha Rebeka. Mi hape ncaha impo zi sephala kwa ncizye ni ba nyina. ⁵⁴Lyahanu iye ni bakwame ba bena nabo nciba lya ni ku nwa. Nci bekala kwateni busiku bumwina, mi ha ba buka kakusasani, nati, "Muni leke ni yende kwa nfumwangu" ⁵⁵Ncizye ni ba nyina ni bati, "Lekeze mukazana ekale naswe mazuba zana, ni heba ena ikumi. Kuzwaho u wola kuyenda." ⁵⁶Kono nati kubali, Kanji muni kangiswa, mukuti Ileeza wa Shimisa lwendo lwangu. Mu sumunune lwendo lwangu kuti ni yende kwa nfumwangu." ⁵⁷Nibati, Mutusumpe mukazana tumubuze." ⁵⁸Linu nci basumpa Rebeka ni ku mubuza, "Moyende nozu mukwame?" "Netaba, Muni yende," ⁵⁹Linu nciba tumina ncizie Rebeka, hamwina ni muhikana wakwe wa mwanakazana, mulwendo lwakwe ni muhikana wa Abrahama ni bakwame bakwe. ⁶⁰Ncibaha Rebeka mafwizo, mi nibati kwali, "Nchiziyetu, ube nyina wa balule lule ni kumi lya lule, mi bezukulu bako ba yendise milyanga ya zila zabo." ⁶¹Linu Rebeka na nyamuka, imi iye ni bahikana bakwe ba bakazana ni be chila inkamele mi ni kwi chilila mukwame. Mi muhikana nca hinda Rebeka, mi na wila inzila yakwe. ⁶²Linu Isaka abali kwi kala mwa Negevi mi njabali kuboala kuzwa kwi sima lya Lahai Roi. ⁶³Isaka na zwila hanze kuku zeza mwiwa mwi nako ya chimine mine. Linu halola kwi wulu ni kubona, Lole, ibali makamele aba kwiza. ⁶⁴Rebeka na lola Linu habona Isaka na lotoka hansi kuzwa he nkamele. ⁶⁵Nati ku muhikana, "Njeni zuna mukwame yo ka buyenda yenda mwiwa wiza kutu sangana? Muhikana nati, "Nji Simwine wangu." Linu nca hinda intaulo yakw, ya kumutwi na libwika. ⁶⁶Muhikana nawambila Isaka zintu zonse zaba tendi. ⁶⁷Linu Isaka na mutwala mwi tente lya nyina Sara ni kumuhinda Rebeka, naba mwihyabwe, mi na musaka. Linu Isaka na chibwa chibwa cha lufu lwa nyina.

¹Abrahamama chasesa zumwi mwanakazi; iniza lyakwe ibali nji Ketura. ²Iye cha muzalila Zimerani, Jokeshani, Medani, Midiani, Ishibaki ni Shua. ³Jokeshani ni chaba insi wa Seba ni Dedani. Bamahasi a Dedani babali bantu ba Masiria, bantu ba Maletushini ni bantu ba Maleumimi. ⁴Bana baswisu ba Midiani babali nji Efa, Efere, Hanoki, Abida ni Elida. Bonse aba babali bezikulu ba Ketura. ⁵Abrahamama cha tambika zonse zabakurete kwa Isaka. ⁶Nihakwinabulyo, haba kusihala, ni chaha impo kubana babaswisu be nyazi imi chaba tumina kwi inkanda ya kubuzwe, kubazwisa hafwihi ni Isaka, mwanakwe we chiswisu. ⁷Awo nji mazuba emyaka yabuhalo bwa Abrahamama bwa bahali, myaka yina 175. ⁸Abrahamama chamina luhuhu ni kunfwa mukusupala bwina nenza, mukulukwame wina buhalo bwizwile, imi abakakopanywa kubantu bakwe. ⁹Isaka ni Ishimaele, bana bakwe bechiswisu, chiba muzika mwi kungu lya Makapela, mwiwa lya Efroni mwana wa muswisu wa Zohori wa Muhiti, chiwanika hafuhi ni Mamare. ¹⁰Nji luwa lwa ba wuli Abrahamama kuzwile kubaana ba Heti. Abrahamama mwa bazikwa umo ni Sara mwihiyabwe. ¹¹Kuzwa hakufwa kwa Abrahamama. Ilea cha fuyola Isaka mwanakwe, imi Isaka abakuhala hafwi ni Beer Lahai Roi. ¹²Linu aba babali nji luhansi lwa Ishimaele, wama wa Abrahamama we chiswisu, yabazali ni Hagare Muegepita, muhikana wa Sara, ya ba zalili Abrahamama. ¹³Awo nji ona mazina abaana bachiswisu ba Ishimaele, chakuya chechizalo chabo: Nebojoti-wetanzi kukuzalwa kwa Ishimaele, Kedare, Adbeele, Mibisamu, ¹⁴Mishima, Duma, Masa, ¹⁵Hadadi, Tema, Keturi, Nafishi ni Kedema. ¹⁶Abo babali nji bana ba Ishimaele be chiswisu, imi awo abali nji mazina abo, cheminzi yabo, ni chamafulo abo; Bana basimwine babaswisu bekumi kabobeke kakuya che mishobo yabo. ¹⁷Iyo ibali nje myaka ya buhalo bwa Ishimaele, myaka 175. Chamina luhuhu lwa mamani ni kunfwa, imi abakakopanywa kubantu bakwe. ¹⁸Baba kuhala kuzwa kwa Havila kuya Shure, china hafwihe ni Egepita, ubu zumwi yoyenda kuya Asirya. Babakuhala chefapani mukati kabo. ¹⁹Iyo ibali nji zitendantu, ibakuamana ni Isaka, mwana wa Abrahamama we chiswisu. Abrahamama ababi insi wa Isaka. ²⁰Isaka abena myaka ya makumi wone inako yahinda Rebeka kubamwihiyabwe, mwana we chikazana wa Betuele wa Muarami wa kwa Padan Arami, incize Labani wa Muarami. ²¹Isaka cha lapelela mwihiyabwe kwe Ilea kakuti kana bena mwana, imi Ilea ni che taba intapelo yakwe, imi Rebeka mwihiyabwe cha liinda. ²²Bahwile chibakala kunyanganya bonse mwibumu lyakwe, imi chawamba kuti, chinzi inchi hatendahala kwangu?" Cha yenda kuka buza Ilea kuamana ne chi. ²³Ilea chati kwali, "Zisi zobeke zina mwibumu lyako, imi bantu bobele muba kakauhane mukati kako. Zumwi muntu mwabe niziho kuhita zumwi, mi mukulwana kasebeleze muhwile." ²⁴Haisika inako yakwe yaku hyizumuka, hamubone, kubena bana bamambile mwi bumo lyako. ²⁵Mwana we nanzi abazwi na subilile mubili wakwe onse ili boza bwengubo. Chiba musupa izina lya Isau. ²⁶Hakuzwa izo, chi kwechilila mwance we chiswisu. Iyaza lyakwe liba kwatilile chisito cha Esau. Ni cha supiwa Jakobo. Isaka aba kulite chemyaka ina makumi amana iyaza ni inkumi lyonke cheyo mako mwihiyabwe habazala. ²⁷Baswisu ni chibakula, imi Isau ni chaba ni nzibo inkando ya bubwimi muntu wo mwinkanda, kono Jakobo abali muntu yo tontola, yaba kwikalanga inako yakwe yonse mumatende. ²⁸Linu Isaka ni cha zumizana ni Isau mukuti chaba kulya zinyoloji zabakubwimanga kono Rebeka aba kuzumizana ni Jakobo. ²⁹Jakobo niche hika zilyo. Esau chasika kuzwa mwinkanda, imi aba maninwe ziho nji nzala. ³⁰Esau ni chati kwa Jakobo, "Nihe kwezo zilyo ziswana ni kusubila, mwangu, Ime ni katele!" Nji baka ilyo haba supiswa izina lya Edomo. ^{31,32,33,34}Jakobo chati, Chentanzi uni wuzikize bukulwana bwako" Esau chati, "Lole, chinina hafwihi ni kufwa. Bulotunzi bonse uwane habukulwana bwangu?" Jakobo chati, "Chentanzi, ukale kunikonka," imi Esau ni chalikonka imi chomukwa

¹Linu inzala chi kwa ba ni nzala mwa nkanda, kwanda ye nzala yi ba tendahale mu mazuba a Abrahamama. Isaka cha yenda kwa Abimeleke, Simwine wa mafilisita kwa Gerari. ²Haho Ileeza cha libonahaza kwali chati, "Sanzi u shetukmuki ku yenda kwa Egepita, wi kale mwi nkanda yi ni ba kuti, kuti wi kale mo. ³Wi kale mwe yi nkanda, imi kani be nawe ni ku ku hwila, kako ni behwa bako, ka ni ku he izi nkanda nzonse, imi kani zuzilize i kokiso ini bali kokiseze iso Abrahamama. ⁴Kani njise, behwa bako ubo i kani zina kwi wulu imi ka ni he behwa ba ko zonse inzi nkanda. Ka kuya ka behwa ba ko masi onse e nkanda ka a hwilwe. ⁵Ka ni tende bulyo kakuti Abrahamama aba kutekete inzwi lyangu ni ku bika i taizo yangu, milao yangu, ziswaniso zangu, ni milao yangu." ⁶Linu Isaka cha ke kala mwa Gerari. ⁷Imi bakwame be cihaka ha ba mu buza ku amana ni muhiyabwe, chati, "Nji chizangu." Aba tiyi ku wamba, "nji mwi hyetu," kakuti aba zezi, "Bakwame be cho cibaka ka ba mwi haye ku hinda Rebeka, kakuti a bali mulotu ahulu. ⁸Kuzwa Isaka che kala aho inako inde, Abimeleki Simwine wa Mafilisita a bezi kulola he windo. Cha bona, ha mu bone, Isaka mwa ba ku kwatila-kwatila Rebeka, mwihiyabwe. ⁹Abimeleki cha supa Isaka chati, "Lole, initi kanti mwihiyenu. Chinzi ho bati, nji chizako?" Isaka cha mu wambila, "Mukuti ni ba ku zeza kuti zumwi pona cho saka kuni haya a muhinde. ¹⁰Abimeleki chati, "Chinzi ichi cho ba tendi? Zumwi ku bantu ne nse na ba fosi ni mwihiyenu, mo no ba biki mulandu he wulu lyetu." ¹¹Njokuti Abimeleki cha kalimela bantu bonse mi chati, "Yense ya se a kwate uzu mukwame kamba mwihiyabwe ke hayiwe. ¹²Isaka cha byala zilyantu mweyo inkanda aba sizi myinda tobele, kakuti Ileeza ba mufuyoli. ¹³Mukwame ni cha fuma, mi cha byala zingi zingi hesi ha ka ba ni mufumi munkanda. ¹⁴A bena i mbelele zingi ni ñombe, ni luhasi lukando. Mafilisita chi ba mu toya. ¹⁵Linu zi sima zonse inzo nzi ba ba ishile bahikana ba besi mwi nako ya Abrahamama isi, Mafilisita chi ba zi zimika ka kwi zuza ibu mwateni. ¹⁶Abimeleki chati kwa Isaka, "Yende kule na nswe, mukuti iwe u kolete ahulu ku ku hita." ¹⁷Njokuti Isaka cah kula hateni ni ku ke kala mwi nkanda ya Gerari, mi mwa be kali. ¹⁸Linu hape Isaka cha sha zisima za mezi, zi ba ba shile mu ma zuba a Abrahamama isi. Mafilisita ba ba zi zimikite kuzwa he fu lya Abrahamama. Isaka cha supisa zisima

mazina a swana a ziba ku supiswa ku besi.¹⁹ Linu bahikana ba Isaka ha ba ba ku sha mwi kanda, chi ba wana chi sima ch ba ku zwelela mezi.²⁰ Manduna ba Gerari chi bali kananisa ni manduna ba ?Isaka, mi chi bati, "aa mezi nji etu." Njokuti Isaka cha supisa chisima Eseki kakuti ba ba kanani na ye.²¹ Kuzwaho chi ba sha chimwi chi sima, mi chi ba kali kananisa ha chili cho, hape, imi cha chiha izina lya Sitina." ²²Cha zwa ho nii ku ka sha chimwi chisima, kono kan ba ba bi ni nkani ha chili icho. Njokuti cha chi supa Rehoboto, mi chati, "Linu Ileeaa cha tu tendela chibaka, mi ka tu hale hande mwe chinu chibaka."²³ Kuzwaho Isaka cha kumbama ni ku ya kwa Beereseba. ²⁴Ileeza chali bonisa kwali masiku a swana mi chati, "Njime Ileeza wa Abraham iso, kazi u tiyi, mukuti ni na nawe ni kuku fuyola ni kwi njisa behwa bako, che baka lya muhikanangu Abraham." ²⁵Imi Isaka cha zaka katala hateni mi cha supa izina lye Ileeza. Hateni cha ba pula itete lyakwe, mi bahikana bakwe chi ba sha chisima.²⁶ Ku zwaho Abimeleki chaya kwali kuzwa kwa Gerari, ni Ahuzati, mulikana kwe, ni Picoli, muyendisi we chisole. ²⁷Isaka chati kubali, "Chinzi hamu keza kwangu, mukuti muni toyete, mi muba ni tumini kule nanwe?"²⁸ Kuzwa ho chi bati, "Chi tuba boni kuti Ileeza a ba bena nawe. Tu ba zumi zani mu ku be ni kuli konka mukati ketu, muketi ketu nawe. Njokuti ku be ni ku zumizana mukati ketu. ²⁹Kuti kazi no tu tendi tendi bubi, sina ha tu sana tuba ku tendi bubi, sina ha tu ba tu ku tendi neza, ni ku ku tumina kule che kozo. Initi, uba fuyolwa ni Ileeza,"³⁰ Linu, Isaka cha ba tendela mukiti, mi chiba lya ni ku nwa. ³¹Ba ba fumi ka ku sasana, mi chi ba konkisana. Linu Isaka cha ba tumina kule, chi ba mu siya che kozo. ³²Mwi zuba liswana bahikana ba Isaka chi ba keza ni ku mu wambala ku amana ni chi sima chi ba bashi. Chi bati, "Chi twa wana mezi." ³³Cha supa chisima shiba, imi zina lya muleneñi nji Beereseba ni sunu hanu. ³⁴Imi Esau ha bena myaka ya makumi one, cha hinda mwihyabwe, Juditi mwana wa mukazana wa Beer wa Muhiti, ni Basemati mwana wa mukazana wa kwa Eloni wa Hitite. ³⁵Ba ba leti maswabisa kwa Isaka ni Rebeka.

27

¹Linu Isaka habali mukulu-kwame ni menso akwe chaba kuzimite kana abali kusibona, aba sumpi Esau, mwanakwe mukulwana wa mwanaswisu, Chati kwali, "Mwanangu." Esau chati kwali, "Ime zunu," ²Linu Isaka chati, "Ubwene hanu, china supala. Kanizi izuba lyefu lyangu.³ Lyahanu uhinde zibwimiso zako, chi pusu chako ni buta bwako, linu uyende mwinkanda ukni bwimine chinyoloji. ⁴Uni hikile zilyo zilotu, mufuta uni saka, linu uzilete kwangu kuti zenilye-kuti ni kuwile chiniseni kufwa."⁵ Haho Rebeka hazizuwa Isaka habali kuwambilwa Esau mwanakwe wa mwanaswisu. Esau chayenda munkanda mukubwima chinyoloji achilete kwali. ⁶Rebeka chawambila Jakobo mwanakwe chati, "Ubwene hanu, nazuwa inso na wambila Esau mukulwako. Na chokuti, ⁷Uniletele ku chinyoloji uni hikile zilyo zilotu, ilikuti nilye linu ni kuhwile habusu bwa Simwine infu lyangu ni liseni kusika;⁸ Linu hanu, mwanangu, ukuteke inzwi lyangu lini kulaela. ⁹Yende kumutapi imi ukaniletele impene zobe inini indotu; imi munihike zilyo zilotu zasaka inso, chakuya chamwasakila. ¹⁰Mozitwale kwenso, chokuti azilye, ilikuti akuhwiyo infu lyakwe niliseni kusika."¹¹ Jakobo chati kwa Rebeka inyina, "Bone, Esau mukulwangu mukwame wina bwambo, lyahanu ime ni mukwame yo jolwele. ¹²Hamwi batayo kabanikume-kume, linu kaniboneke kubali kuti nabachenga. Kanilete chikuto heulu lyangu kuhita imbuyoti."¹³ Nyina nati kwali, "mwanangu, usiye chikuto chiwile kwangu. Uzumine bulyo manzwi angu, linu uyende, ukaziniletele." ¹⁴Lyahanu Jakobo choyenda ku kahinda tupene imi chatuletela kwanyina, imi nyina chehika zilyo zilotu, mwabakusakila insi.¹⁵ Rebeka chahinda zizwato za butokwa za Esau, mwanakwe mukulwana, zibali kwina kwali munzubu, chikuzi zwatila Jakobo, mwanakwe wa chinini. ¹⁶Na mubika madada empene inini hamayanza akwe, ni munsingo yakwe incheni. ¹⁷Chabika zilyo ni buloto bwa behikite mumanza amwane Jakobo. ¹⁸Jakobo chayenda kwesi chati, "Ita" Insi nati, "Ime zunu; njewe ni, mwanangu?" ¹⁹Jakobo chati kwesi, "njeme Esau mwanako we ntazi. Natenda muwatela kwangu. Linu wikale ni kulya-chimwi cha chinyoloji changu, linu unihwile."²⁰ Isaka chati kumwanakwe, "Kwiza bule bulyo awakahwela, mwanangu?" Chati, "Chebaka lya Simwine Ileeza wako wazileta kwangu." ²¹Isaka chati kwa Jakobo, "Wize apwi name, linu ni kukwate, mwanangu, imi nizeze nandi nwiwena mwanangu, imi ni litute kuti njewe tota mwanangu Esau nandi kanjewe"²² Jakobo chayenda kwa Isaka insi; imi Isaka cha mukwata chati, Inzwi nji lwa Jakobo, kono mayanza akwe nji a Esau," ²³Isaka kena aba mwizibi, chokuto manza akwe abena bwambo, sina manza a mukulwe Esau, linu Isaka na muhwila. ²⁴Chati, "Chabusakusima njew Esau mwanangu?" Chetaba, "njeme." ²⁵Isaka chati, "lete zilyo kwangu, linu nilye ku chinyoloji chako, i kuti ni kuhwile. Jakobo chaleta zilyo kwali. Isaka chalya, linu Jakobo cha muletela inwine, imi chanywa."²⁶ Linu insi Isaka chatikwali, "Wize hafwi hanu-imi unichunchune, mwanangu."²⁷ Jakobo cheza hafwi cha munchunchuna, linu cha mununkuza mununko wa zizabalo zakwe chamuhwila. Chati, "Bone mununko wa mwanangu uswana sina mununko wewaa lyabahwili Simwine."²⁸ Ileeza akuhe inkalulo ya mume wa kwiwulu, inkalulo ye nkanda inunite, ni buheke bungi ni iwine inhya. ²⁹Bantu baku sebeleze ni makaanda akufukamine ube umuyendisi uba mukulwako. Bana banyoko baba swinsu ni bakufukamine. Yense yete akukute na kutiwe; yense yete na kufuyole naye afuyolwe."³⁰ Kuzwa Isaka hamana kufuyola Jakobo, imi Jakobo cha shosholoka chikuyenda kuzwa habusu bwa Isaka insi, Esau mukulwe chenjila kuzwa kuku bwima. ³¹Iye naye chehika zilyo zi tabusa imi chaletela isi. Chati kwensi, "Inta, buke linu ulye ku chimwi chenyama, ya bwima mwanako, ili kuti unihwile."³² Isaka ishaho nati kwali, "Njiwe ni iwe?" Chati, "Njeme mwanako, wentanzi, Esau." ³³Isaka chakaliha chakalumuka nati, Njeni wa bwima chinyoloji ni kuleta kwangu? China lya zense ni useni kusika, imi china mufuyola. Cha busakusima, Kafuyolwa."³⁴ Linu Esau hazuwa manzwi esi, chalila ahulu chakutumusa kulila, linu chati kwesi, "Unihwile, name, tayo." ³⁵Isaka chati, "Mwanchako weza kumi chabuchengeleli linu chahinda imbuyoti yako."³⁶ Esau chati, "Kanjeye yo sumpwa Jakobo? Chaba ni chengeleli to bele. Abahindi inswanelo za bukulwana bungu, imi, bone, hanu chahinda imbuyoti yangu." Linu chati,

"kana wa shaza imbuiyoti yangu?"³⁷Isaka chetaba imi nati kwa Esau, "Bone, china mubika kuba muyendisi wako, imi china muhikuba muyendisi wa banswisu bonse kuba bahikana, imi china muha buheke ni wine inhya. Lyahanu chimwi chichini wola kukutendela, mwanangu?"³⁸Esau chati kwensi, "Kosina nanga imbuiyoti yonke yangu, tayo? Unihwile, namebulyo, tayo." Esau chalila cha kutumusa.³⁹Isaka insi ntaba imi nati kwali, "Bone, chibaka mweti nohale kachibe kule ni chifumu chenkanda, kule ni mume weulu."⁴⁰Chamukwale wako mohale, imi mosileleze mwanchako. Kono hosanduka monyanganyise injokwe lyakwe munsingo yako."⁴¹Esau natoya Jakobo ibaka lye mbuiyoti muhi insi. Esau chati munkulo yakwe, "Mazuba akusilisa {lila} tayo hena hafwihi; kuzwaho munihaye mwanchangu Jakobo."⁴²Manzwi a Esau mwanakwe we ntanzi abawambilwa kwa Rebeka. Linu chatumina ni kusumpa Jakobo mwanakwe wa chinini imi nati kwali, "Bone, mukulwako Esau ukwete ulela lye mwine chako chakulukisa kukwihaya."⁴³Linu hanu, mwanangu, nikuteke imi ubalahele kwa Labani, nchizyangu, mwa Harani.⁴⁴Wikale naye chamazubazana, kulindila mukulwako chafomoka bukali,⁴⁵kuindila bukali bwa mukulwako bumane kwako, imi chazibala zobatendi kwali. Linu kani kutumine kuti ukabole kunu. Chinzi baniyelele kumizula mubonse mwizuba limwi?"⁴⁶Rebeka chati kwa Isaka, "Chinasuntiwisa chabuhalo bwa banakazana ba Heta. Haiba Jakobo na hinda zumwi wa banakazana ba Heta kuba mwihiyabwe, sina ba banakazi, bamwi babanakazana be nkanda, buhalonzi bulotu bwete bube kwangu?"

28

¹Isaka cha sumpa Jakobo cha muhwila imi ni kumulaela, "Konji uhindi mwanakazana sina mwihiyenu kuzwa kubakazi ba Kanana. ²Uzime, uyende kwa Paddane Arame. Kunzubo ya Bethuele, isi wa nyoko, imi ukahinde mwihiyenu kwateni zumwi kubanakazana ba Labani, nchizye wa nyoko.³Linu Ileza Tota akufuyaule, akuhe luzalo imi wi njihe, ilikuti ube umachaba bantu. ⁴Linu akuhe imbuiyoti ya Abrahamu kwako, imi ni kuluzubo lwako, kuzwa kwako, ni kuti uyole inkanda yo bakuhala, iye Ileza abahi Abrahamu."⁵Linu Isaka chatumina Jakobo kuyenda. Jakobo chayenda kwa Paddane Arame, kwa Labani mwanaswisu wa Bethuel, wa mu Arame, nchizye wa Rebeka nyinabo wa Jakobo ni Esau.⁶Lyahanu Esau habona kuti Isaka abakufuyola Jakobo ni kumutumina kuti ayende kwa Paddane Arame, kukahinda mwihiyabwe uko. Lyahanu habona bulyo kuti Isaka kuti abafuyolwa ni kumuha intaelo, incho kuti, kanji uhindi mwanakazi wa kusesa kuzwa kubanakazi ba Makanana."⁷Esau naye habona kuti Jakobo abe chilili intaelo zeinsi ni nyina, imi chaba yendi kwa Paddane Arame.⁸Esau abona kuti banakazi ba Kanana kena baba kondi Isaka insi. ⁹Linu chayenda kwa Ishimaele, ni kuka hinda, mukuti ka bamwihiyabwe babena nabo, Mahalathi mwana mukazana wa Ishimaele, mwana wa Abrahamu wa muswisu, nchizye wa Nebaiohi, ku ba mwihiyabwe.¹⁰Jakobo chasiya Beeresheba ni kuyenda kwa Harani. ¹¹Abakezi hachibaka chimwi nekala hateni masiku onse, chokuti izuba chilibemini. Chahinda lyonte kumabwe abena mwecho chibaka kubika ku mutwi wakwe, ni kushamina hateni chikulala.¹²Chalota ni kubona ilele ibakenuwe hansi. Muwi wayo ubakasiki kwiwulu Mangeloi e Ileza aba kutanta ni kusuka hateni. ¹³Bone, Simwine chazimana hateni nati, "Njeme Simwine, Ileza wa Abrahamu inso, ni Ileza wa Isaka. Inkanda yo lele haili, Kaniyikuhe niba luzubo lwako."¹⁴Luzubo lwako kalube sine suko lye nkaanda, linu kamulihase kule kuzwila kubwimino, ni kuya kubuzwe, ni kubuhati. Kuzwakwako ni kuzwililila kuluzubo lwako ni masika ako onse munkanda kabafuyolwe. ¹⁵Bone, nina nawe, imi kanikubabalele konse kwete uyende. Kani kulete munkanda ime hape; nanta kete nini kusiye. Kanitende zonse zina zini bakusepisi kwako."¹⁶Jakobo habuka kunonzi zakwe, linu chati, Initi Ileza wina mwechi chibaka, imi zile kanizi."¹⁷Chaba ni lyowa imi na cho, "Chitiza ahulu ichi chibaka! Ichi kakwina chimwa kuhita inzubo ye Ileza. Uuu, njomulyango wa kwiwulu."¹⁸Jakobo chabuka cha kumeneka kakusasa na ni kuhinda ibwe lya ba Shamine kumutwi. Chalibakanya ubu musiimo ni chati insi he wuulu lyalyo. ¹⁹Chaulika inchi chibaka incho inzina lya Bethuele, kono inzina lya Moleneni tota ibali Luzi.²⁰Jakobo chali nkonka, chati, "Haiba Ileza mwabe name ni kuni silleza mweyi inzila ini ka buyenda mwili, imi choni ha bunoto bwa kulya, ni zizwato za kuzwata,"²¹ili kuti ni bole chekoko kunzubo ya Tayo, kuzwaho Simwine mwabe Ileza wangu. ²²Linu ilibwe lichina teya hanusina musumo ka libe inbwe lihalaleha. Kuzwilila kuzintu zonse zete linihe, chabusakusima kanihe chabwi kumi bwangu kwako.

29

¹Lyahanu Jakobo nichaya mumusipili wakwe mi neza munkana ya bantu bakubuzwe. ²Halola, nabona chisima mwinkanda, imi, abona mitapi ye imbelele zotatwe ziba butite kumbali nacho. Kuzwilila muchisima muba kunywiswa mutapi, ni inbwe inkando libena hamulyango wa chisima. ³Mitapi yonse hayikunganaho, balisani njibapindumuna inbwe hamulomo we chisima nii kunywinsa imbelele, ni kufupika inbwe hamulomo, hachibaka chateni.⁴Jakobo ni chati kubali, "Banche bangu, mukazwilahi?" Nibetaba, "Tuzwila kwa Harani."⁵Nati kubali, "Mwizi Labani mwanaswisu wa Nakor?" Nibati, "Tumwizi."⁶Nichati kubali, "Wina nenza?" Nibati, "Sina nenza, imi, lolekuna, Rachele nji mwanakazana wakwe yo kezite ni imbelele."⁷Jakobo nati, "Lole, cheli hakati kezuba. Kahena inako ya mitapi ya kungana hamwina. Nwinse imbelele mi uzizwise zikafule."⁸Ni bati, "Katuzi nywinsi nata konji mitapi yonse chiyakungana hamwina. Bakwame lyahunu njeti bapindume inbwe hamulomo wa chisima, ni kunywinsa imbelele."⁹Linu Jakobo haba kuchiwamba nabo, Rachele neza ni imbelele zensi, zaba kulisa. ¹⁰Linu Jakobo habona Rachele, mwanakazana wa Labani, inchizye wa nyina, ni imbelele za Labani, inchizye wa nyina, Jakobo neza haeni, kupindumuna ibwe hamulomo we chisima, ni kunywisa mutapi wa Labani, inchizye wa nyina.¹¹Jakobo cha chunchuna Rachele imi ni kulila chakutumusa. ¹²Jakobo aba wambili Rachele kuti ibali wa luhasi lwesi, nikuti mwanakwame wa Rebeka. Abatiyi ni kuka wambila insi.¹³Lyahanu Labani hazuwa zamakande amana ni Jakobo mwanakwame wa nchizye, ni chatiya kuka mushanyeza ni kumulambela na

muchunchuna, ni ku muleta munzubo yakwe. Jakobo na wambila Labani inzi zintu zonse.¹⁴ Labani nati kwali, tota unchifuha ni nyama yangu. "Lyahanu Jakobo nekala naye mwezi.¹⁵ Linu Labani nati kwa Jakobo, "Chowola kunisebeleza bulyo cha kuti umukwangu? Ni wambile, nikulihanzi?"¹⁶ Lyahanu Libani abena banakazana bobele. Izina lyamukulwana ibali nji Lea, izina lya wachihyile ibali nji Rachele.¹⁷ Menso a Lea abali manini, kono Rachele abali mulotu cha chibumbantu ni kulweleka.¹⁸ Jakobo abakusuna Rachele, chobulyo ni chati muni kusebeleze miaka ina 7 cha Rachele, mwanakazana wako wa chinini.¹⁹ Labani nati, "Kwina nenza hanimukuha, kuhita kumuha muntu ungi. Kale nime."²⁰ Jakobo na sebeleza Rachele myaka ina 7; nicha kwa wanika ubumazuba mache kwali, chakuti abakumusuna ahulu.²¹ Lyahanu Jakobo nichati kwa Labani, "Nihe mwihiyetu wazuba angu chiamana-mukuti ni musese!"²² Lyahanu Labani na kunganya bakwame bonse bachibaka ni ku lukisa mukuti.²³ Chitengu, Labani na twala Lea mwanakazana wakwe kwa Jakobo, ya bayi kwali.²⁴ Labani naha mwanakazana wakwe Lea muhikana Zilipa, kuba muhikana.²⁵ Kuseni, lole, nji Lea! Jakobo nati kwa Labani, "Njichinzi inchi chobatendi kwangu? Kena ni bakusevelezi cha Rachele? Chinzi hobani chengi?"²⁶ Labani nati, "Kahena chizo chetu kusesisa muhwile kusiya wentazi.²⁷ U manisize insunda ya matangilo eseso lya mwanakazana, mutukuhe zumwi chaku sebeza imwi myaka ina 7"²⁸ Jakobo natenda bulyo, kumanisa insunda ya Lea. Lyahanu Labani na sesisa Rachele mwanakazana wakwe kuba muhyabwe naye.²⁹ Labani naha Biliha kwa Rachele, kuba muhikana wakwe.³⁰ Chobulyo Jakobo nasesa Rachele, naye, kono na saka Rachele kuhita Lea. Chobulyo Jakobo na sebeleza Labani miaka imwi ina 7.³¹ Simwine na bona kuti Lea kasakiwa, chobulyo na muha luzalo, kono Rachele na ba yasena bana.³² Lea naba musumba ni kupuluha mwanaswisu, ni ku muwulika izina lya Rubbeni. Nati, "Chokuti Simwine aba boni insoni zangu; tota muhiyetu mwanisake."³³ Na lihinda hape ni ku sumunuka mwanaswisu. Nanti, "Chokuti Simwine aba zuwi kuti kanisakwa, ni cha niha mwanaswisu wakwe hape, "Na muha lya Simoni.³⁴ Hape na lihinda ni ku sumunuka mwanaswisu. Nati, "Lyahanu muhiyetu mwa nungane kwangu, kakuti china mupuluhila banaswisu botatwe." Chobulyo munimuhe izina lya Livi.³⁵ Na lihinda hape ni kupuluha mwanaswisu. Nati, "Inu inako ni temba Simwine. Chobulyo na muwulika izina lya Juda; luahanu ni zimana kuba ni bana.

30

¹Lyahanu Rahele chinga bona kuti ka puluhili Jakobo bana, Rahele nafwila mukulwe muna. Nati kwa Jakobo, "Ni he bana, kamba ni fwa."² Kubenga kwa Jakobo ni chi kwa hisikiza Rahele. Ime ni na muchisa cha Ireeza, ya ba kunyimi kupuluha bahwile?³ Nati, bone, uzo muhikana wangu Biliha. Kuya kwali, ko kuma a ku puluhile bana ha mazwi angu, imi mu ni be nibahwile chakwe.⁴ Linu na muha muhikana wakwe Biliha cha kuti mwihiyabwe, imi Jakobo na yenda mukati kwali.⁵ Biliha na ba musumba ni kupuluhela Jakobo mwanaswisu. Lyahanu Rahele nati, "Ireeza a ba ni chenisi, imi a ba zuwi inzwi lyangu imi cha niha mwanaswisu."⁶ Chelyo ibaka na wulika izina lya Dani⁷ Biliha, muhikana wa Rahele, na sumbala hape ni ku puluhela Jakobo mwanaswisu wa bubeli.⁸ Rahele na cho, che inkodo imbilala ni balwi ni mukulwangu imi ni ba muzundi." Na mu wulika Nafetali.⁹ Linu Lea ha bona kuti cha zimika ku ba ni bahwile, ni cha hinda Zilipa, muhikana wakwe, imi na muha kwa Jakobo ku ba sina mwihiyabwe.¹⁰ Zilipa, muhikana wa Lea, na puluhela Jakobo mwanaswisu.¹¹ "Lea nati, "Ichi imbuyoti! Lyahanu na mu wulika Gadi.¹² Lyahanu Zilipa, muhikana wa Lea, na puluhila Jakobo mwanaswisu wa bubeli.¹³ Lea nati, ni sangite! Cha banakazana mu ba ni sumpe ku sanga." Linu na mubika Asere.¹⁴ Reuben na yenda mu mazuba kusinza buloto ni kuwana matila mwiwa. Na aleta kwa nyina Lea. Lyahanu Rahele nati kwa Lea, "Nihe amwi ku matila a mwanaswisu wako.¹⁵ Lea nati kwali, kana indaba inini kwa ko, chako ku ni lyanga mwihiyetu? Iwe hanu usuna ku hinda matila a mwangu, hape?" Rahele nati, Lyahanu mwa kalale nawe sunu masiku, ku chinja ni matila a mwanako."¹⁶ Jakobo na zwa mwiwa chitengu. Lea nayenda ku kumuchinga imi nati, "Wize muni kwangu, chokuti na kuwula cha matila a mwanangu." Chobulyo Jakobo na lala ni Lea awo masiku.¹⁷ Ireeza na teka kwa Lea, imi na sumbahala na puluhela Jakobo mwanaswisu wa bwiyanza.¹⁸ Lea nati, Ireeza a ba nihi intifo, kakuti na ha muhikana wa mukazana kwa mwihiyetu. Na muwulika lya Isakare.¹⁹ Lea na lihinda hape ni kupuluhela Jakobo mwanaswisu we yanza ni yenke.²⁰ Lea nati, Ireeza a ba nihi impo indotu. Lyahanu mwihiyetu mwani tompe, chokuti ni ba puluhi mwanaswisuwe yaza ni yenke." Na mu wulika izina lya Zebulani.²¹ Hamasule zana na puluha mwanakazana imi na mu wulika izina lya Dina.²² Ireeza na sumpa Rahele ku mu zezisa ni kuteka kwali. Na mu letela kusumbahala.²³ Na lihinda imi napuluha mwanaswisu. Nati, "Ireeza chazwisa insoni yangu."²⁴ Na mu wulika izina lya Josefa, kuti, "Simwine aba ni weli zumwi mwanaswisu."²⁵ Hamana Rahele kupuluha Josefa, Jakobo nati kwa Labani, Ni tumine kule, chokuti niyende kwetu, ku kanda yangu.²⁶ Ni he ba mwihiyetu ni bana bangu bani ba ku belekeli, imi unisiye ni yende, kakuti wizi mutendo uni bakuhi."²⁷ Labani ni chati kwali, "Heba hanu nji ni wana ku kulolwa che insoni mumenso ako, lindize, cho kuti ni ba shuguli kuti Simwine abani hwili cha ko."²⁸ Lyahanu nati, "Te chosaka, imi mu ni kulihe."²⁹ Jakobo nati kwali, "Wizi mu ni ba kutendeli, imi ni zimunantu zako muzibe njihili chobungi.³⁰ Ubena zinini ni niseni kusika, imi chize njika cha ku bozekeza bungi. Simwine aba kuhwili chini bakutendeli. Lyahanu ka nihe zina chibaka changu?"³¹ Labani nati, "Muni kulihe nzi?" Jakobo nati, "Ketu nihe chimwi. Heba no ni tendela ichi, muni ku lelele mulaka wako hape, imi ni kuubika."³² Mu ni tatube mulaka wako sunu, kuzwisa zonse mbelele zina mubala mukando ni mibala ya budonkodonko, ni yonse imbelele isihu, ni budonkodonko ni ya mubala mu kando mukati ke mpene. Izo muzibe nji ntifo yangu.³³ Busakusima bwangu mweti bu bonekele lyahanu, chiweza ku bonisisa intifo zangu. Zonse zi sena mibala mikando ni mibala ya budonkodoko, mukati ke mpene, ni mbelele zi siha, heba mu ziwanike kwangu, mu zi baliwe ku ba zi baibwa.³⁴ Labani nati, "Kushiyeme. Lekeze ku be sina cha manzwi ako."³⁵ Ilyo izuba Labani na zwise impene inkwame zi bakwina mifunda iza hansi ni budonkodoko, ni impene za chanakazi zi bena mubala mukando ni mibala ya budonkodonko, ni

zonse zibena ni kutuba mwateni, ni zonse zi siha mukati kembelele, ni kuziha mu manza a banaswisu bakwe.³⁶ Labani naye na bika muyendo wa mazuba otatwe mukati kakwe ni Jakobo. Jakobo ni cha lisa milaka yonse ya Labani iba shali.³⁷ Lyahanu Jakobo na chahinda imbazi za mupulanga, ni za alumondi ni ze samu lye bola, ni kuzuba kuwana zituba kwateni, ni kuhinda zi wanika mukati ka tusamu.³⁸ Lyahanu choku bakalya twa bazubi kubika mubusu bwa milaka, mu busu bwa chinywino, mu ziba kwiza kunywina. Zibe miti haziza kunywa.³⁹ Milaka iba zali mubusu bwa tusamu; imi milaka iba zali za mifunda, za mibala mikando, ni mibala ya budonkodonko i nini.⁴⁰ Jakobo nazi kauhanya imbelelezana, lyahanu na loleza bungi bwazo ku zinyoloji ze mibalabala ni mbelele zonse zisiha mu mulaka wa Labani. Lyahanu na kauhanya ku mulaka wakwe iye yenke ni kusazibika hamwina ni mulaka wa Labani.⁴¹ Chakuti imbelele zi kolete mu mulaka ha zi zalwa, lyahanu Jakobo ulazika tusamu mu chinywino pili mumenso mulaka, cho kuti zizalile mukati katusamu.⁴² Kono lyahanu zinyoloji zi fokola za mulaka haziza, Chakuti zifokola zinyoloji zi bali za Labani, imi zi bakukolete zibali za Jakobo.⁴³ Mukwame na ba muhumi tota. Na bani mulaka mukando, bahikana ba banakazana ni bahikana banaswisu, ni nkamele ni mbongolo.

31

¹Linu Jakobo nazuwa manzwi a banaswisu baLabani ni bati, "Jakobo a balihindili zonse zibali zibeshetu, imi ni kuzifuma zesheu kwaba wani coonse chifumu chakwe." ²Jakobo ana bona mulolelo ubena hachifateho cha Labani. Abalemuhi kuti mukwa wakwe kwali chiwachincha. ³Imi Simwine abawambi kwa Jakobo nati, "Uboole kunkanda inbeenso ni kuba kwako, imi kanibe nawe." ⁴Jakobo na tumina ni kusumpila Rachele ni Lea kuluwa kubena mulaka wakwe ⁵imi nati kubali, "Ni bona mukwa weshee kwangu kuti chiwa chincha, imi ileza watayo a bena name." ⁶Winzi bulyo mukuti ni kaziho zangu hani ba tendeli besheenu. ⁷Inso abani chengeleli cho kuchinchulula intuwelo yangu chakuze chakuzekezana kunu, imi ileza kena aba muzuminini kuni sasamisa. ⁸Haiba abacho kuti, zimunanu ze tululi kazibe ni ntuwelo yako, imi mulaka woonse ni wa zaala tunamani twe tululi. Haiba abacho kuti, inzi zisisa kazibe ni ntuwelo yako; imi mulaka woonse ni wazaala tunamani twesasa. ⁹Cheyi inzila ileza aba hindi zumuntu zenso ni kuziha kwangu. ¹⁰Mwinako yeyo yakuzaala kwezimuntantu, ni babon mwintolo kuti ziimbokoko zempene ziba kupalisa mumulaka. Zimbokoko zempene zibali zesasa, zetululi, zepaswa. ¹¹Ingiloi lye ileza ni lyati kwangu mwintolo, 'Jakobo.' Nati, 'Imezunu.' ¹²Na chokuti, 'Nyamune meenso ako mi ubone zimbokoko zempene zikwete kupalisa mumulaka. Zesasa zetululi, ni zepaswa, mukuti na bona zoonse za kwete kutenda Labani kwako.' ¹³Njime ileza waBatele, umo moli umusuma utometwe, uno moba litami kwangu. Hanu ukatuke ni kusiya inu inkanda imi uboole kunkanda ya chizaalo chako." ¹⁴Rachele ni Lea nibetaba nibati kwali, "Mane kwina inkalulo imwi kapa kuchifumu chilukela kuba chetu munzubo ibeshetu?" ¹⁵Katu hinditwe sina tumabukwenda kwali? Sina hachaba tunzi imi cha ba maninisizi kulya mashelenyi etu." ¹⁶Choonse chifumu incho ileza chobanyangi tayo hanucheli chetu ni banabetu. Hanu cwale, choonse incho ileza chaba chokwako, u chitende." ¹⁷Imi Jakobo, na nyemuka ni kubika bana bakwe ni ba mwihiyabwe bakwe henkamele. ¹⁸Aba kabi zimunantu zakwe habusu bwakwe, ni zibya zakwe, kuhindilila zimunantuzaba kawaani mwa Paddani Aramu. Abanyemuki ni kuyenda kwesi Isaka mwinkanda ya Kanana. ¹⁹Labani inga nyemuka kukagunka imbelele zakwe, Rachele naiba Mulimu ya maswaniso omunzubo inbensi. ²⁰Jakobo hape na chenga Labani maAramia, chokusa muwambila kuti mwazwe hateni. ²¹Kuzwaho incha lonoks ni xs nrns nanzo mi cha kuhwela insa luta lwizi, imi cha yenda kuliba inkanda ya malundu a Giliadi. ²²Mwizuba lyo butatu Labani cho wambilwa kuti Jakobo wa loboka. ²³Chabulyo cho hinda bakwaluzubo bakwe ni kumwinchilila mumuyendo wamazuba a likana iyanza ni mazuba obele. Chomuhitilila mwinkanda yamalundu a Giliadi. ²⁴Haho ileza abezi masiku muchiloto kwa Labani muAramia minati kwali, "U chenjele ni kuti kanzi u wambi chilotu kapa chibi kwa Jakobo." ²⁵Labani chohitilila Jakobo. Linu Jakobo chozanka intente lyakwe mwinkanda yamalundu. Labani naye cho tibelega ni bakwaluzubo bakwe mwinkanda ya malundu a Giliadi. ²⁶Labani nati kwaJakobo, "Chinzi cho batendi, ni kunichena ni kuhinda bana bangu babanakazana ubu mabbantiti be nkondo?" ²⁷Chinzi hobalobooki cho kulizika ni kunichenga ni usa niwambia ime? Nini bakufunduli cho mukiti ni nzimbo ni tugoma imi ni harepa. ²⁸Kena ubani zuminini kuti ni chuncune ni kulaeza behwa bangu bechiswisu ni banakazana. Aha linu wa tenda zintu chabuholo. ²⁹Nina ziho kukutenda bubi, imi ileza ubenso wa wamba kwangu masiku amana imi nati, 'Tokomele kuti kanzi uwambi chilotu kamba chibilala kwa Jakobo.' ³⁰Hanu uba yendee kungi imi neba ka lakameni kuboola kunzubo inbeeso. Chinzi hape hobaibi milimu yangu?" ³¹Jakobo netaba ni kuta kuti kwa Labani, "Imi chokuti ni batite ni kuzeza kuti kohinde bana bako banakazana kwangu chokuni hambiliza, cheyo inzila nina loboko. ³²Yeense ya baibi bazimu bako kete nazwile habusu kuhala. Habusu bwa bakwetu, ulole choonse china kwangu cheili chako u chihinde." Cheyo inzila Jakobo kena bezi kuti Rachele nja bebite. ³³Labani abayendimwitente lya Jakobo, mwitente lya Lea, imi ni mumatente a zikobwa zobelega za banakazan, imi kena aba kawaani. Inchazwa mwitente lya Lea ni kuknjila mwitente lya Rachele. ³⁴Rachele chaba hindite bazimu baluhasi ni kubabika muchaale chenkamele, ni kwikala hewulu lyabo. Labani incha ganamwitente lyoonse, imi kena ababawani. ³⁵Inchati kubesi, "Kanzi munibengeli, unfumwangu, hanisazimani habusu bwenu, kakuli ni kelehansi." Chobulyo nagana imi kena ababawani bazimu bakwe. ³⁶Jakobo abanyeletwe ni kukanana ni Labani. Abati kwali, "Mulandu wangu njo uhi? Chibe changu njechihi, chikusumeza kuni bwima bulyo?" ³⁷Imi cho alunguta mizingwalingwali zangu zoonse. Chinzi chimwa wana ku zonse zenzubo yako? Uzilete kunu habusu bwa bakwet, ili kuti ba atule mukati ketu tubobelega. ³⁸Cha myaka ikwana makumi obele ni bena nawe. Imbele za chanakazi ni mpene za chikazana kana zi bafoloji, nandi kulya wimwi imbelele kuzwa ku mutapi wako. ³⁹Chi bahalolwa chibatana kana ni bachileti kwako. Kunde yobulyo, kakwina chini bawani hateni. Iwe ubali kuni lihisanga ha chimunantu chinse, kapa chebiwe cha musihali nandi

kwibiwa masiku. ⁴⁰Aho ni bali; musihali zuba li banihisi, imi ni kuhazela masiku; imi ni bayendi ni kusena imbelele. ⁴¹Iyi myaka ina makumi obele i bena mwinzubo yako. Ni ba kutendeli myaka ina makumi one cha bana bako ba banakazana, imi myaka ikwana iyanza ni chonke cha mutapi wako. Uba tomi intuwelo yangu cha makumi a mwanda. ⁴²Konji Ileeza uba ndanda, Ileeza wa Abrahama, imi uzo yatiya Isaka, abena name, cha buniti hanu nobani tumini kuzwa mayanza yanza bulyo. Ileeza aba boni ku lyatililwa kwangu imi nomo muni batendeli chengunzu, imi cha kukalihila masiku. ⁴³Labani chetaba imi nikuti kwa Jakobo, "Bana banakazana nji banju, behwa nji bangu, imi mitapi nji yangu. Zonse zobwene nji zangu. Kono chinzi chniwola kutenda sunu kwaba banakazana bangu, nandi ku bana babo ba bazali?" ⁴⁴Lyahanu, ka tuzuminzane, iwe name, imi ibe bupaki mukati kako name. ⁴⁵Kuzwaho Jakobo cha hinda ibwe imi chali bika che mboniso. ⁴⁶Jakobo chati kuba kwakwe, "Mukunganye mabwe. Linu chibahinda mabwe ni kuakunganya. Linu chi balila hateni hembali ni chibunda. ⁴⁷Libani chachi sumpa Jegar Saha Dutha, kono Jakobo chachi sumpa Galeed. ⁴⁸Laban chati, Ilyi ibunda lya bupaki mukati kangu nawe sunu." Lyahanu ni chicha sumpwa Galeed. ⁴⁹Imi lisumpwa Mizpah, ibaka lya Labani abati, "Imi Yahweh alole mukati kako name. aho hese ni tuzwe kusalibona kuzumwina. ⁵⁰Heiba ko sukulule banakazana bangu, kapa heiba ko hinde kuba mwihiyetu kusiya banakazana bangu, ni hakuba kuti kakwina yenke yo wina naswe, bone, Ileeza nji mpaki mukati kako name. ⁵¹Labani chati kwa Jakobo, "Lole he chi chibunda, imi lole he mboniso, ina bika habusu bwako name. ⁵²Ilyi ibunda lya bupaki, imi imboniso ya bupaki, imi ime kete ni nihitilile ili ibunda neyi mboniso kwangu, kuni holofaza. ⁵³Imi Ileeza wa Abrahama, ni muzimu wa Nahor, mizimu ye shabo, a atule mukati ketu." Jakobo cha konka cha Chakutiya Ileeza ubesi Isaka. ⁵⁴Jakobo chaha chitabelo hewulu lye lundu imi chasumpa bakwakwe kwi zakulya zilyo. Chibalya ni kwikala masiku onse hewulu lye lunda. ⁵⁵Kakusasani sasani Labani cha buka, ku chunchuna behwa bakwe ba banaswisu ni banakazana imi chaba hwila. Linu Labani cha yenda ni kubola ku munzi

32

¹Jakobo naye ni ca liyendela mwinzila yakwe, imi mangeloi e Ireeza a ba matani. ²Linu Jakobo ha libona, ni chati. "Linu nji munganda we Ireeza," imi ni cha sumpa izina lyeco cibaka Mahanaimi. ³Jakobo ni catuma inumwana habusu bwe kwa mukulwakwe Isau munkaanda ye Seiri, cikiliti ca Edomo. ⁴Ni ca balaela, nati, "Ici cete mukawambe kwa nfumwangu Isau. Cinu nji cintu ca wamba muhikana wako Jakobo: 'Ni ba kwikele ni Labani, imi nji ya bani liyehisi kubola kwangu kusika hamu. ⁵Ni kwete ni ñombe ni mbongolo, ni mutapi, bahikana ba bakwame, ni bahikana ba ba nakazi. Ni batumini ili ñusa kwa Simwine wangu cokuti ni wane kutambulwa m menso ako. ⁶Inumwana ziba boli kwa Jakobo ni zati, "Tubayendete kwa mukulwako Isau. U kezite za ku sanganye, imi bakwame ba myiyanda yone bena na ye." ⁷Linu Jakobo aba tite hahulu ni ku seziba ca ku tenda. Linu ni ca luhanya bantu ba bena naye mwi zikwa zoblele, hamwina bulyo ni mitapi, chikamu, mane ni inkamele. ⁸Ni ca wamba, "Heba Isau neza ku cikwata conke ni kucilwisa, linu cikwata cishele mo cibanduke." ⁹Jakobo ni cati, "Ireeza wa tayo Abrahama, in Ireeza Isaka, Ireeza ya ba wambi kwangu, "Bole ku nkanda ya ko ni ku ni ku bakwako, imi ka ni kububanise; ¹⁰Kaninia iswanelo ku mitendo yo sonse ya bulikan ya kusephala ni za busepahali, bones bwako bo ba tenda ku muhikana wako. cokuti ibali ke nkoli yangu bulyo ha ni luta ku ya mwi shilya lye yi Jordani, imi hanu cini baba ni zikwata bobele. ¹¹Yela ni haze ku zwa mwiyanza lya mukulwangu, kuzwa mwi yanza la Isau, cokuti ni mutite, kuti keze ni kuni lwisa ni banyina b hamwina ni bahwile. ¹²Kono iwe u bati, "Ceniti kani kutende yo bubana. Ka ni cite behwa bako kuswana ni shabati lye wate, kete bawolwe kubalwa ca bungi bwa bo." ¹³Jakobo ni cekala u mo aa masiku. Ni cahinda zimwi za bena nazo kuba impo kwe Isau, mukulwakwe; ¹⁴myiyanda yo bele ye mpene za canakazi ni mbelele za makumi obele za canakazi ni makumi obele empene za cikwame, imbelele za makumi obele za cikwame, ¹⁵Inkamele za makumi otatwe zi kamwa ni bana bazo, iñombe za makumi wone ni ba mpoho ba tenda ikumi, ni madonki a makumi obele a canakazi ni madonki a tenda ikumi a cikwame. ¹⁶Izo ni ca ziha mwiyanza la bahikana bakwe, cikamu ni cikamu ico cine. A bawambi ku bahikana bakwe, "Muyende habusu bwangu mi musiye cibaka mukati ke cikamu ni cikamu." ¹⁷Ni calaela muhikana wakwe we tanzi, ni cati, "Mukuti mukulwangu Isau na mi katana ni kumi buza, kuwamba kuti. "mubembali hi? Mukaya hi? Izi zimunantu nji zani habusu bwenu?" ¹⁸Linu inwe kamuwambe kuti, "Nji za muhikana wako Jakobo. Impo zi tuminwe kwa nfumwakwe Isau. Bone, naye bulyo u kezite mwisule lyetu." ¹⁹Jakobo hapeni caha intayelo ku cikwata ca bubeli, ca butatu, ni kubakwame cintu ciswana kwe Isau ha mi sanganya. ²⁰U swanezi nawe kuwamba kuti. "Muhikana wako Jakobo u kezite mwisule lyetu." Cokuti a ba kuzeza, "Ka ni mubengulule ni mpo zi nituma habusu bwangu. Mi kuzwaho, ha ci na mubona, mwendi ka ni amuhele." ²¹Co bulyo imo zi bayendi habusu bwakwe. Iye mwine aba shali masiku aa mucibaka eco. ²²Jakobo ni cabaka mukati kamasiku, kuhinda bamwihabwe bobele, bahikana bakwe bo bele ba banakazi, ni bana bakwe ba baswisu ba ba kwina ikumi ni yenke. Ni cabatumina mwishilya lya malutito a Jaboki. ²³Mweyi nzila ni ca batumina cakutula mulonga hamwina bulyo cifumu conse cakwe. ²⁴Jakobo a bashali yenke, mi mukwame a ba kubongana na ye konji ha kujolola joloka (haisi cikulunza). ²⁵Linu mukwame habona kuti kana a ba kumuzunda, ni ca dibula Jakobo kwi noka. Inako ya Jakobo ni ca ya kweta ha ba li kubongana na ye. ²⁶Mukwame ni cati, "Ni siye ni yende, cakuti ci liñatula." Jakobo ni cati, "kete ni kusiye kuti u yende haisi ha ci wa ni fuyola." ²⁷Mukwame ni cati kwali, "I zina lyako njiwe eni? Jakobo ni cati, "Jakobo." ²⁸Mukwame ni cati, "Izina lyako kali cizwili habusu kusumpwa Jakobo, Kono Isilaele. Cokuti u ba hondani ni Ireeza mi hape n bantu mi uba woli. ²⁹Jakobo ni ca mubuzi, "Yela ni wambile izina lyako." Ni cati, "Chinzi ho ni buza izina lya ngu" Linu ca mufuyola haho. ³⁰Jakobo ni ca sumpa izina lya cibaka ico Paniele cokuti a bati, "Ni ba boni Ireeza menso ca menso, mi buhalo bwangu ci bwa hazwa. ³¹Izuba libañatuli Jakobo ha hitilia Paniele. A ba kucunkuta Jakobo cebaka lye inoka yakwe. ³²Nji baka lyo kusika ni sinu

bantu ba ilaele ka bali inyama ze nsinga ze noka zina hekopanelo lye noka, cokuti mukwame a ba holofazi Jakobo ni ku nungulula zezo isinga ze noka.

33 ¹Jakobo cha nyamuna menso ni, bonem Isau a bali kukezite, imi naye kubena bakwame ba myinda yone. Jakobo cha kaula bahwile mukati ka Lea, Rahele, ni bahikana bobele ba banakazana. ²Imi cha bika bahikana ba banakazi ni baana babo kubusu, chi be chililwa kwa Lea ni baana bakwe, imi chi be chililwa Rahele ni Josefa wa maninizo wa bonse. ³Iye mwine cha hita kubusu kulolela hansi twina kumana iyanza ni tobele, konji ha sika hafuhi ni mukulwakwe. ⁴Isau ni cha tiya ku kamukatanyeza, ni ku ka mubbabba na mukwete musingo ni ku mu chuchuna. ⁵Imi Isau ha nyamuna menso, na bona banakazi ni bahwile chait, "Aba bantu njibani bawina naho?" Jakobo chati, "Baana abo ileeza ku chisemo a bahi muhikanako. ⁶Linu bahikana ba banakazi ni chibeza kubusu ni baana babo, imi chiba sungamina hansi. ⁷Lea ni chechilila naye ni baana bakwe, ni chibeza kubusu imi ni chiba sumangamina hansi. ⁸Isau chati, "U talusanzi kezi sikwata zonse zina zi wana?" Jakobo chati, kuti ni wana chisemo mu menso a nfumwangu. ⁹Isau chati, "ni zingi zinina nazo name." ¹⁰Jakobo chati, "Nata, yela, heba na wana chisemo mu menso ako, linu tambule impo yangu izwa mwi yanza lyangu, kakuti kamaniti, Na bona busu bwako, imi nikola ubu ni bwene busu bwe Leeza, imi wani tambula. ¹¹Yela u tambule impo yangu ina kuletela, kakuti ileeza wani tenda kachisemo, imi kakuti zinina nazo zingi." Linu Jakobo ni cha mususuwezi, imi Isau cha itambula. ¹²Linu Isau chati, Twende, "tuwile nzila yetu. Ka ni yende habusu bwako." ¹³Jakobo chati kwali, "Nfumwangu wizi kuti bahiwile banini, imi ni kuti imbebele ni ñombe zinyonsa baana bazo. Haiba ni ziyendiswa ka bukabo nanga izuba lyonke, zimunatu zonse kazi fwe. ¹⁴Yela usiye nfumwangu habusu bwa muhikana wakwe. Muni yende ka kulisanta ahulu, ka muyendelo we ñombe izo zina habusu bwangu, ni ka muyendelo wa bahile, konji chi naka sika kwa nfumwangu mwa Seire." ¹⁵Isau chati, "Ni kusiile bamwi ba bakwame bangu banina nabo." Kono Jakobo cahti, "Chinzi kutenda bulyo?" Nisiye ni wane chisemo mu menso a Simwine wangu." ¹⁶Isau haho ilyo izuba cha kalisa musipili wakwe wa kubola kwa Seire. ¹⁷Jakobo cha ya kwa Sukoti, chali zakila inzubo yakwe, ni ku zaka milaka ye ñombe zakwe. Lyahanu inzina lya chibaka ichi chi sumpwa Sukoti. ¹⁸Imi Jakobo heza kuzwa kwa Padaani Arami, a ba siki nenza ku muleneñi wa Sikimi, wina munkanda ya Kanana. Cha kempa hafuhi lya muleneñi. ¹⁹Imi cha wula imbali lye bu aho ha bazakile itente laykwe ku baana ba baswisu ba Hamori, isi wa Sikimi ka miwayaway wa silivera u panga mwanda. ²⁰Aho cha zaka ialutare ni kuiyi sumpa Isilaele Eli Elohe,

34

¹Linu Dina, mwana wa Lea wa mukazana ya bazalili Jakobo chazwa hanze ku katanyeza be nkanda. ²Shikimi mwana wa muswisu wa Hamori wa Muhiti, i nabi we nkanda, cha mubona. Cha muhinda cha ni kulala naye, imi ni cha mutompolola. ³Ni cha letiwa kwa Dina, mwana wa mukazana wa Jakobo. A bali ku musaka mwanakazana imi ni cha wamba nenza kwali. ⁴Shikimi ni cha wamba ni isi Hamori, chati, "Muni sakile uzu mwanakazana abe mwihyetu." ⁵Linu Jakobo ni cha zuwa kuti wa sinya Dina mwanakwe wa mukazana. Baana bakwe ba baswisu ba bena munkand ni ñombe, imi Jakobo cha kwata inkulo yakwe konji ha basika. ⁶Hamori isi wa Shikimi cha zwa kuyenda kwa Jakobo ku ka ambola naye. ⁷Banaswisu ba Jakobo ha basika kuzwa munkanda ha ba zuwa iyi ndaba. Bakwame ni chi ba nyelwa. Ba banyeletwe ahulu kakuti a ba swabisi Isilaele ka kulala ni mwana kazana wa Jakobo, kakuti icho chintu kana chi ba ku swanela kutendiwa. ⁸Hamori ni cha wambola nabo nati, "Mwanaswisu wangu Sikimi usaka mwanakazana wako. Yela mu muhe kuba muhyabwe. ⁹Musesane naswe, muhe kwetu, banakazana benu, imi mulihindile banakazana bentu, ¹⁰Mu muhale naswe, imi inkanda kaibe kwateni kwenu ya kuhala ni ya kuuzikiza mwateni, imi niku wana chimwi." ¹¹Shikimi chati ku besi ni ku ba nchizye, "Mu ni siye ni wane chisemo mu menso enu, imi chonse chete muni kumbile ka ni mihe. ¹²Muni kumbile malobolo a musaka ni mpo mu musakila, imi ka ni mihe chonse chete muni wambiile, kono munihe mwanakazana kuba mwihyetu. ¹³Baanaswisu ba Jakobo ba be tabi Shikimi mi isi Hamori ka ku chenga, kakuti Shikimi a ba sinyi inchiziyabo Dina. ¹⁴Chibati kubali, "Ka tuwoli kutenda icho, kuha inchizyetu ku yense ya sa pangitwe mupato; kakuti Shikimi aba sinyi inchiziyabo Dina. ¹⁵Konji chaya mazimo aa njete tuzuminzane nanwe. Haiba ka mu ka mu pangitwe mupato sina njeswe mu tweekalile, haiba mukwame yense mukati kenu na pangitwe mupato. ¹⁶Linu katu mihe banakazana betu kwenu, imi ka tulihindile banakazana benu, imi ka tuhale na nwe ni kuba bantu bahamwina. ¹⁷Kono haiba ka mu tuteki ni ku pangiwa mupato, linu ka tuhinde inchizyetu ni tukaya. ¹⁸Manzwi abo chiasangisa Hamori ni Shikimi mwana muswisu wakwe. ¹⁹Mujaha kan a balyehisi kutenda zibaba wambi, kakuti a basangile mwan mukazan wa Jakobo, ni kakuti abali muntu ya bali ku tutekeha ahulu munzubo yesi yonse. ²⁰Hamori ni Shikimi mwana wa muswisu wakwe chi ba yenda ku mulyango wa muleneñi wabo ni kuka wamba ni bakwame ba muleneñi wabo, ni bati, ²¹Aba bakwame bena muzubo naswe, linu muba zuminine kuhala munkanda ni ku wulisiza mwateni, kamaniti, inkanda i nkulu kabungi ku bali. Mutu siye tuhinde banakazana kuba bamwihyetswe, imi naswe tubahe banakazana betu. ²²Nji mwaa mazimo bulyo umo bakwame mwete ni ba zuminine kuhala naswe ni kuba bantu bahamwina: Haiba mukwame yense mukati ketu u pangitwe mupato. ²³Kana iñombe zabo ni chifumu chabo ni zimunatu zabo zonse kazibe zetu? Twende tu zuminzane nabo, mi kaba hali mukati katu," ²⁴Bakwame bonse ba muleneñi chi bazumina Hamori ni Shikimi, mwanaswisu wakwe. Mukwame yense aba pangiwa mupato. ²⁵Ke zuba lya butatu, ni bachi zuwa kuchisa, banaswisu bobele ba Jakobo (Simioni ni Levi ba nchizye ba Dina) umwi ni umwi wabo ni cha hinda mukwale wakwe imi ni chi balwisa muleneñi usana ubena isilelezo-yawo, imi chibehaya bakwame bonse. ²⁶Ba behaye Hamori ni Shikimi mwanaswisu wakwe ni ma maninizo a mukwale. Cha ba hinda Dina kuzwa ku nzubo ya Shikimi ni ba kaya. ²⁷Bamwi ba

banaswisu ba Jakobo chibeza ku zitupu zi nafile ni kusinya muleneñi, kakuti bantu ba ba sinya nchizyabo.²⁸ Niba hinda mitapi yabo, zikamu zabo, madonki abo, ni zonse zi bena mu muleneñi ni mamawa aba bena nawo²⁹ bufumu bwabo bonse. Bana babo bonse and bamwihyabo, chiba hapiwa. Ba ba hindi mane ni zintu zonse zibena mu mazubo.³⁰ Jakobo chati kwa Simioni ni Levi, "chi mwa ni letela bukabo, ni ku ni letela kuba muntu mubi ku bazaki beyi inkanda, Makanana ni Maperizi. Ni muche mu mpalo. Haiba ni ba kalikopanya bene hamwina ku ni sandukila ni kuni lwisa, linu ka ni fwe, ime ni be nzubo yangu."³¹ Kono Simioni ni Levi chabati, Shikimi kana aba ku swanela kutenda buti mi inchizyetu sina kwiwuule?"

35

¹Ileeza chati kwa Jakobo, "Nyamuke, yende kwiya kwa Betele, imi kekale kwateni. Kazake i alutale kwateni ya Ileeza, ya balibonekisi kwako ho tiya kwa Isau mukulwako."² Linu Jakobo chati ku beinzubo yakwe imi ni kubonse ba bena nabo, "Mubike kule mizimu ya mabukwenda ina mukati kenu, mulichenise inwe mubene, imi muchinche zizwato."³ Linu tuzwe ni kuya kwa Betele. Kani kazake i alutale uko ya Ileeza, ya bani tabi mwizuba lya bukabo bwangu, imi abali kwina name konse kuni balikuya."⁴ Ni baha kwa Jakobo mizimu ya mabukwenda ibali kwina mumanza abo, imi ni masale abena ku matwi abo. Jakobo chazi zika mwikonde lya oka libena hafuyi ni Shekemu.⁵ Ha ba yenda, Ileeza natenda kutiza kuwila he ntolopo ziba ba bazimbukute, mi abo bantu kana ba bahindikisi banaswisu ba Jakobo.⁶ Mi Jakobo chakasika kwa Luzi {iyo nji, Betele} ina mwinkanda ya Kanana, iye ni bantu bonse ba bali kwina naye.⁷ Na zaka i alutale aho imi chasumpa chibaka El Betele, ibaka kakuti Ileeza njikona kwabali bonahazi iye mwine kwali, habali kwa butiya mukulwe.⁸ Debora, yabali ku beleka kwa Rebeka, haba fwili. Abazikwa hansi mwa Betele mwikonde lye samu lye oka, mi liba sumpwa Alloni Bakuti.⁹ Linu Jakobo hazwa mwa Paddan Aram, Ileeza chali bonekisa kwali hape ni kumuhwila.¹⁰ Ileeza chati kwali, "Izina lyako nji Jakobo, kono izina lyako kete ni lisumpwe Jakobo. Izina lyako kali be nji Isilaele. Mi Ileeza cha sumpa izina lyakwe Isilaele."¹¹ Ileeza chati kwali, "Njime Ileeza yo Yokolet. Wi njihe imi u yekezehe. Inkanda ni Ikunga lye nkanda ka bazwe kwako, imi babusi mubabe baluzubo lwako."¹² Inkanda ini bahi Abrahamama ni Isaka, kazihe kwako. Ku luzubo lwete luzwe kwako nabo kani bahe inkanda."¹³ Ileeza nazwa kwali muchibaka umo mwaba kuwambila naye.¹⁴ Jakobo cha bika imboniso mu chibaka icho Ileeza mwa ba kuwambila naye, imoniso ye bwe. Na chunka chitabelo chakunywa hewulu lyateni imi cha chunka i oli hateni.¹⁵ Jakobo cha sumpa izina lye chibaka icho Ileeza haba wambili naye, Betele.¹⁶ Chi bayenda ku zwa mwa Betele. Ha ba bali kusina kule kuzwa mwa Ephrate, muziyo wa Rahale chi wa buka. Aba bi ni bukukutu ku ku kusumunuka.¹⁷ Haho ha bena mubukukutu bwa kusumunuka, muzalisi chati kwali, "Kanzu tiyi, hanu cho bani mwaswisu zumwi."¹⁸ Ha bali kufwa, kuma mani mani akuhuza cha mubika izina Ben-Oni, kono isi cha musumpa Benamine.¹⁹ Rahele chafwa imi chazikwa munzila kwa Ephrath {iyo nji, Bethelhehema}.²⁰ Jakobo chabika imboniso he kumbu lyakwe. Nji maka ye kumbu lya Rahele ni sunu hanu.²¹ Isilaele chayenda kubusu imi cha ka zaka itente kuhitilila i tawala ya mutapi.²² Haho Isilaele nasikala mweyo inkanda, Reuben chalala ni Bilhah zumwi ibali nyazi wesi, imi Isilaele chaizuwa. Lyahanu Jakobo abena banaswisu ba bena ikumi ni bobele.²³ Banaswisu bakwe kwa Leya ibali Reuben, wa Jakobo wentanzi, ni Simeon, Levi, Juda, Isakara, ni Zebuluni.²⁴ Banaswisu bakwe kwa Rahele ibali Josefa ni Benamine.²⁵ Banaswisu bakwe kwa Bilhah, chikombwa cha Rahele cha mukazana, ibali Dan ni Nafutali.²⁶ Banaswisu bakwe kwa Zilpa, chikombwa cha Leya cha mukazana, ibali Gad ni Ashere. Bonse aba ibali banaswisu ba Jakobo ba bazaliwa kwali mwa Paddan Aram.²⁷ Jakobo cheza kwa Isaka, isi wakwe, mwa Mamre mwa Kariath Arba {iswana ni Hebron}, umo Abrahamama ni Isaka muba balikuhala.²⁸ Isaka chahala myaka ina108.²⁹ Isaka chahuza luhuhu lwa ma manimani imi chikufwa, imi cha kunganywa ku luzubo lwakwe, mukulu kwame ya bezwile mazuba. Isau ni Jakobo, banaswisu bakwe, chiba muwunga.

36

¹Aba ibali nji luzubo lwa Esau (hape lusumpwa Edomi).² Esau aba hindi ba mwihyabwe kuzwa ku Makanana. Aba ibali nji ba mwihyabwe: Adah mwanakazana wa Eloni wa Muhitite; Oholibama mwanakazana wa Anahi, mwiwaha wa Zibiewoni wa Muhitite;³ imi Basemathe, mwanakazana wa Ishimaile, nchizye wa chikazana wa Nebaiothe.⁴ Adah chazala Elizapha kwa Esau, imi Bashemathe chazala Reuel.⁵ Oholibamah chazala Jeush, ni Jalam, ni Korah. Aba ibali nji banaswisu ba Esau ba bazaliwa kwali mwinkanda ya Kanana.⁶ Esau chahinda ba mwihyabwe, banaswisu bakwe, banakazana bakwe imi bonse mamembala benzubo yakwe, zimunantu zakwe-ni zonse zimwi zinyoloji zakwe, ni zonse zabakwete, izo za bakunganyi mwinkanda ya Kanana, imi chayenda mwinkanda kuzwa ku mwanche Jakobo.⁷ Aba tendi ichi ibaka lya ziba bakwete zibali zingi ku bali kuti bekale hamwina. Inkanda iyo mubabekele kana ibali kuwola kubatusa ibaka lya zimunantu zabo.⁸ Aho Esau, hape yo wi zibahele cha Edon, chakekala mwinkanda ya chiwulu cha Seir.⁹ Aba ibali nji luzubo lwa Esau, behwa ba behwa ba Edomite mwi nkanda ya chiwulu cha Seir.¹⁰ Aa ibali nji mazina abana ba Esau ba banaswisu: Eliphaz mwanaswisu wa Adah, mwihyabwe wa Esau; Reuel mwanaswisu wa Basemath, mwihyabwe wa Esau.¹¹ Banaswisu ba Eliphaz ba bali Teman, Omar, Zepho, Gatam, ni Kenaz.¹² Timna, inyazi ya Eliphaz, mwanaswisu wa Esau, chazala Amelaki. Aba ibali nji behwa banaswisu ba Adah, mwihyabwe wa Esau.¹³ Aba ibali nji banaswisu ba Reuel: Nahath, Zerah, Shammah, ni Mizzah. Aba ibali nji behwa ba Basemath, mwihyabwe wa Esau.¹⁴ Aba ibali nji banaswisu Oholibamah, mwihyabwe wa Esau, ya baliwa mwanakazana wa Anah imi mwiwaha wa mwanakazana wa Zibeon. Chazalila Esau Jeushi, Jalam, ni Korah.¹⁵ Aba ibali nji behwa babehwa kuzwa kwa Esau: behwa babehwa ba Eliphazi, we ntanzi kwa Esau: Temna, Omar, Zepho, Kenaz,¹⁶ Kora, Gatam, ni Ameleki. Aba ibali nji behwa babehwa kuzwa kwa

Eliphaz mwinkanda ya Edom. Aba ibali ni behwa ba Adah.¹⁷ Aba ibali ni behwa babehwa kuzwa kwa Reuel, banaswisu ba Esau: Nahath, Zerah, Shamma, Mizzah, Aba ibali ni behwa babehwa kuzwa kwa Reuel mwinkanda ya Edom. Ibali behwa ba banaswisu ba Basemath, mwihiyabwe wa Esau.¹⁸ Aba ibali ni behwa babehwa ba Oholibama, mwihiyabwe wa Esau: Jeush, Jalam, Korah. Aba ibali ni behwa babehwa kuzwa kwa mwihiyabwe wa Esau Oholibamah, mwanakazana wa Anah.¹⁹ Aba ibali ni banaswisu ba Esau (ya be zibahele cha Edom) imi ibali ni babusi babo.²⁰ Aba ibali ni banaswisu ba Seir wa Muhorite, ba bali kwikala mweyi nkanda: Lotan, Shabal, Zibeon, Anah,²¹ Dishon, Ezer, ni Dishan. Aba babali ni behwa babehwa ba Mahorite, mwinkanda mwabali kwikala Seir ya Edom.²² Banaswisu ba Lotan babali Hori ni Heman, imi Timna ibali mwanche wa mwanakazana Lotan.²³ Aba babali ni banaswisu ba Shabal: Alvan, Manahath, Ebal, Shepho, ni Onam.²⁴ Aba babali ni banaswisu ba Zibeon: Aina ni Anah. Uzu ni Anah ya bawani milonga ibali kuhisa mwibala, habali kulisa madonki a Zibeon isi.²⁵ Aba babali ni bana ba Anah: Dishon ni Oholibamah, mwanakazana wa Anah.²⁶ Aba babali ni banaswisu ba Dishon: Hemdan, Eshiban, Ithran, ni Keran.²⁷ Aba babali ni banaswisu ba Ezer: Bilhan, Zasvan, ni Akan.²⁸ Aba babali ni banaswisu ba Dishani: Uz ni Aran.²⁹ Aba babali ni behwa babehwa ba maHorite: Laton, Shobal, Zibeon, ni Anah,³⁰ Dishon, Ezer, Dishan: Aba babali ni behwa babehwa ba maHorite, kuya cha luzubo lwa Seir mwinkanda.³¹ Aba babali ni babusi ba bali kubusa mwinkanda ya Edom ni kuseni kubusa zumwi mubusi hewulu lya banaswisu ba maIsilaele.³² Bela mwanaswisu wa Beor, kubusa mwa Edom, izina lye ntolopo yakwe ni Dinhabah.³³ Mukuti Bela hafwa, linu Jobab mwanaswisu wa Zerah wa Bozrah, chabusa muchibaka chakwe.³⁴ Mukuti Jobab hafwa, Husham ya bali wa mwinkanda ya maTemanite, chabusa muchibaka chakwe.³⁵ Mukuti Hausham hafwa, Hadad mwanaswisu wa Bedad ya bawoli ma Midianite mwinkanda ya ma Moab, chabusa muchibaka chakwe. Izina lye ntolopo yakwe ibali Avith.³⁶ Mukuti Hadad hafwa, linu Samlah wa Masrekah chabusa muchibaka chakwe.³⁷ Mukuti Samlah hafwa, linu Shaul wa Rehoboth wa kulwizi chabusa muchibaka chakwe.³⁸ Mukuti Shaul hafwa, linu Baal-Hanan mwanaswisu wa Akbor chabusa muchibaka chakwe.³⁹ Mukuti Baal-Hanan mwanaswisu wa Akabor, hafwa, linu Hada chabusa muchibaka chakwe. Izina lye ntolopo yakwe ibali Pau. Mwihiyabwe izina lyakwe ibali Mehetabel, mwanakazana wa Matred, mwihiwa wa mwanakazana wa Wangu Zahab.⁴⁰ Aa abali ni mazina a luzubo lwa behwa babehwa kuzwa kwa Esau, kuya cha luzubo ni zikiliti, cha mazina abo: Timna, Alvah, Jetheth, Mibzar,⁴¹ Oholibamah, Elah, Pinon,⁴² Kenaz, Teman, Mibzar,⁴³ Magdiel, ni Iram. Aba babali ni mitwi ya luzubo cha kuli chilila mwa Edom, kuya mu ba bali kwikalila mwinkanda iba bawani. Uzu ibali ni Esau, isi wa ma Edomite.

37

¹Jakobo aba hali mwinkanda umo besi muba bali kuhala, mwinkanda ya Kanana. ²Izi ni zi batendahali kuamana ni Jakobo. Josefa, ya bali mulombwana wina myaka ina 17, abali kulisa mutapi ni ba mukulwe. Abena ni banaswisu ba Bilhah ni banaswisu ba Zilpah, ba mwihiyabwe ubesi. Josefa cha wambila besi zintu zibi kuamana nabo.³ Lyahanu Isilaele abali kusaka ahulu Josefa kuhita bonse ba mukulwe kakuti ibali mwanaswisu wakwe wa mubu kulukwame. Cha mupangila chizwato chilotu. ⁴Ba mukulwe chi babona kuti ishabo abali ku musaka ahulu kuhita ba mukulwe bonse. Chiba mutoya ni ku sa wamba sinte kwali.⁵ Josefa aba loti chiloto, imi chi ku wambila ba mukulwe zachu. Ni ba mutoya mane ku hitiliza. ⁶Chati ku bali, "Ni kumbila mutekeleze kwe chinu chiloto china lota." ⁷Mubone, tubali ku sumina milumbu ya buheke muluwa imi mubone, mulumbu wangu chi wa zima ni ku woloka, imi mubone, imi milumbu yenu chiya zimbuluka ni ku sungamina mulumbu wangu. ⁸Ba mukulwe chibati kwali, kana iwe luli mo tuyendise? Haho iwe kobe u muyendisi wetu? Chiba mutoya ni ku hitiliza cha ziloto imi ni cha ziwambo zakwe.⁹ Chalota chimwi chiloto ni ku chi wambila ba mukulwe. Chati, "Mulole, na lota chimwi chiloto: Izuba ni mwezi ni nkani zina ikumi ni yonke chi zani sungamina." ¹⁰Cha chi wambila besi niba mukulwe bulyo, imi besi chi ba mukalimela. Chati kwali, "Chiloto nzi ichi chi walota? Kana banyoko name ni ba mukulwako mutwize tu sungamine iwe hansi?" ¹¹Ba mukulwe chi ba mufwila muna, kono besi chi bika indaba mu muboko.¹² Ba mukulwe chikuya ku kulisa mutapi we shabo mwa Shechem. ¹³Isilaele chati kwa Josefa, "Kana ba mukulwako kaba kwete ku lisikiza mwa Shechem? Wize, ni kutume kubali." Josefa chati kwali, "Ni litukiseze." ¹⁴Chati kwali, "Yende hahanu, kalole nandi bena hande ba mukulwako imi ni mutapi, imi zo ni wambile." Cwale Jakobo cha mutuma kuzwa mwibala lya Hebron, imi Josefa chayenda kwa Shechem.¹⁵ Mukwame zumwi cha wana Josefa. Bone, Josefa abali ku ka buyembana muluwa. Mukwame cha mubuza, "Uka busaka nzi?" ¹⁶Josefa chati, "Nika busaka ba mukulwangu. Ni wambile, nikumbila, njokuhi ku bakwete ku lisikiza mutapi." ¹⁷Mukwame chati, "Bazwa mwechi chibaka, kakuti nabazuwa ni bati, "Tuyende kwa Dothan." Josefa che chilila ba mukulwe ni ku kabawana kwa Dothan.¹⁸ Chi bamubona na sina kule, imi naseni kusika hafuhi nabo, chi batanga ku mufumbela ku mwi haya. ¹⁹Ba mukulwe chi batanga ku liwambila, Mulole, uzu muloti chasika. ²⁰Mwize hahanu, lyahanu, zatu mwihiye ni ku musohela kulimwi lya malindi. Mutu kawambe, 'Chibatana cha musanona. Mutu lole nandi ziloto zakwe ka ziboneke."²¹ Reuben cha izuwa imi cha muzwisa mu manza abo. Chati, "Kanji tu mwihiyi." ²²Reuben chati ku bali, "Kanji mwiitili malaha. Mu musohela mweli ilindi lina mwibala, kono kanji mubiki iyanza hali"- ili kuti za muzwise mwiyanza lyabo ni ku muboza ku besi.²³ Ku batendahali kuti aho Josefa haka sika ku ba mukulwe, chiba muzula chizwato chakwe chilotu. ²⁴Chiba muhinda ni ku musohela mwi ilindi. Ilindi li bazumite kana kubena menzi mwatani.²⁵ Chibe kala ni kulya chinkwa.Chiba nyemuna menso abo ni kulola, imi, mulole, i kalabani ya maIshimale ibali ku kazwa kwa Gilead, ni makamele abo ba hindite minunkiso ni balm ni marrh. Ba bali kuyenda ku zitwala konji kwa Egepita. ²⁶Juda chati ku bamwakwe, "Mutuwane nzi chi twehaya mwanchetu ni kuli wumba malaha akwe?"²⁷ Mwize, imi tumu wuze ku maIshimale imi kanji tubiki mayanza etu hali. Kakuti mwanchetu, inyama yetu." Bamwakwe chiba tekeleza kwali. ²⁸Ma Midianite bawuza chi

bahita. Ba mukulwe chiba kwita Josefa mwiwulu imi ni ku munyemuna ku muzwisa mwilindi. Chiba wuza Josefa ku maIshimaele cha mapeka a makumi obele e silivela. Ma Ishimaele chi bahinda Josefa mwa Egepita.²⁹ Reuben cha bola kwi ilindi, imi, mubone, Josefa kana ba mwina mwilindi. Cha halola zizwato zakwe.³⁰ Chabola ku bamwakwe imi chati, "Muswisu ka mwina! Imi ime, njokuhi kuni wola kuya?"³¹ Chibehaya impene linu ni kuhinda chizwato cha Josefa ni ku chinika mu malaha.³² Imi chibaka chileta kwe shabo chi bati, "Twawana ichi. Tukumbila ubone kapa nji chizwato cha mwanaswisu wako kapa kanji chona."³³ Jakobo cha chiziba imi chati, "Nji chizwato cha mwanaswisu wangu. Chibatana cha musanona. Josefa ni wana wa pusoka muzi pisipisi."³⁴ Jakobo chahalula zizwato ni ku lizwatika isaka mu manoka. Cha lila mwanaswisu wakwe mazuba mangi.³⁵ Bonse banaswisu bakwe ni banakazana chi bazima ku musengasenga, kono chakana ku sengwasengwa. Chati, "Che niti ka nifwe ni nisolila mwanaswisu wangu." Ishabo cha mulila.³⁶ Ma Midianite chiku muwuza mwa Egepita kwa Potifa, mu wofisa wa Faro, mukulwana wa muganteli.

38

¹Ni chi kwa tendahala kuti mwinako ya Juda ni chasiya bamukulwe ni kukekala ni zumwi uzo wa mwa Adaluni, we zina lya Hira. ²Kwateni cha kakopana ni mwana wo mukazana wa Mukanana we zina lya Shua. Cha muhinda ni kukekala naye.³ Ni cha lihinda ni kuzala mwanaswisu. Cha mubika izina lya Eri. ⁴Ni cha lihinda hape ni kuzala mwanaswisu. Cha musumpisa izina lya Onani. ⁵Ni chaba hape ni mwanaswisu cha musumpisa izina lya Shela. Kubali nji kwa Kezibi uko kwa ba kamuzalili.⁶ Juda cha wanina Eri mwanakazi, mwanakwe we ntanzi. Izina lyakwe abali nji Tama. ⁷Eri, mwana we ntanzi wa Juda, abali mubi mumenso Ireeza. Ireeza cha mwihaya.⁸ Jada chati kwa Onani, "Yende kwa mwihyabwe wa mukulwako. Utende mutendo wo bulamu kwali, imi ulele muhwile wa mukulwako." ⁹Onani abezi kuti muhwile kasabe wakwe. Monse mwabali kuyendela kwa mwihyabwe wa mukulwe, aba kuzalila hansi, mukuti kanzi azalili mukulwe muhwile. ¹⁰Cha bali kutenda ibali chivi mumenso a Ireeza. Ireeza cha mwihaya naye.¹¹ Linu, Juda chati kwa Tama, mukwenyanana kwe, "Kale noli ukafwilwa mwi nzubo ibeso konji kukasika Shela, mwanangu we chiswisu cha kakula." Mukuti aba kutite, "Pona chofwa hape, ubu nji ba mukulwakwe." Tama chayenda ni ku kahala mwinzubo ibesi.¹² Ha kuhita inako inde, mwana Shua we chikazana, mwihyabwe wa Juda, cha fwa. Juda ni cha sengwa sengwa ni kuyenda kuba gunki be mbelele zakwe kwa Timina, iye ni mulikanakwe Hira wa Adulami. ¹³Tama cha wambilwa, "Lole, beso bechikwame ba yenda kwa Timina kuka gunka imbelele zabo."¹⁴ Ni chazula zizabalo zakwe zo bukanfwila ni kuliwumba chisila kuliwumbiliza iye mwine. Chekala ha mulyango wa Enainu, chi wanika mwinzila ikaya kwa Tamina. Sina ha ba bwene kuti Shea cha ba kulite kono kana beni kuhewa kwali kuba mwihyabwe.¹⁵ Linu Juda hamubona aba kuzeza kuti abali muliyendezi mukuti abali bwikite impata yakwe. ¹⁶Cha yenda kwali kumbali ni nzila ni chati, "Wize, ni kumbila ni saka ku kopana nawe"- mukuti kana bezi kutiabali mukwenyanakwe we chikazana-imi ni chati, "Mo nihenzi kuti ukopane na me?"¹⁷ Ni chati, "Muni kutumine kapenezana kazwa mumulaka." Ni chati, "Nji kuti mo nihe insepiso hesi chi wa itumina?"¹⁸ Ni chati, "Insepiso inzi yete ni kuhe? Ni chetaba, Iswayo lyako ni muhala." Ni cha ziha kwali ni kukopana naye, mi ni cha lihinda¹⁹ Chabuka ni kuyenda. Cha zwisa isila lya ba libwikilize ni kuzwata zizabalo za bu kanfwilwa.²⁰ Juda cha tumina impenezana ku mulikani wakwe wa kwa Adulami ili kuti akahinde insepiso kuzwilila mwiyanza lyo mwanakazi, kono kana ba ka muwani.²¹ Linu Madulami chi ba buza bantu be chibaka icho, "Thule libekele kumbali ni nzila ya Enaimi lina kuhi?" Chi bati, kana kuba bi ni hule mwateni muni."²² Ni chabola kwa Juda ni kuti, kana na kamuwana. Mi, bantu bamwateni bati, "Kana kubena ihule mwateni."²³ Juda chati, "Musiye abike zintu, mukuti kanzi tu nyaswa. Initi, ni bakutumini impenezana, mukuti kana uba kamuwani."²⁴ Mumasule a miyezi yo tatwe kuti ni kwezwa ku wambilwa Juda buti, "Mukwenyanako we chanakazi Tama aba pangi buhule, imi bu sakusima, uli hindite ibumo lyakwe." Juda nati, "Mumulete kunu imi mu musiye aka hiswe."²⁵ Ha bamutwala hanze aho, na tumina inusa ku mukwenyanakwe we chikwame. "Mukwame yo luwite izi zintu nja bani misi." Ni chati, "Mutondele ni kumbila, kuti nji zani, iswayo ilyo ni muhala ni iyo."²⁶ Juda ni chazi lemuha ni kucho, "Ushiyeme kuhita ime, mukuti kana ni bamuhi ku mwanangu Shela kuba mwihyabwe." Kana ba boleli kulala naye hape.²⁷ Inako yakwe ya kuzala chi yasika kuti, ubone, mukube ni mambile mwibumo lyakwe.²⁸ Kuba bi bulyo mwinako ya kuzala, zumwi chazwisa iyanza, muzalisi chahinda bwanda ni kuli lisumina kwi yanza lyakwe ni kucho, "Uzo nja zalwa lwe tanzi."²⁹ Kono ni cha bozekeza iyanza lyakwe, mi, mubone, mwakwe wa zalwa itanzi. Muzalisi ni chati, "Inzila iwa wola kuzwa chayoi!" Imi cha wulikwa Perezi.³⁰ Lyahanu mwakwe cha zalwa, abena bwanda kwiyanza lyakwe, mi iye cha wulikwa Zera.

39

¹Josefa a ba twalalwa kwa Egepita. Potifare muofisa wa Faro ya bali mukulwana wa balibeleli ni Muegepita ya ba muuli. Kwa Maishimaele, ba bamu leti kwateni. ²Ireeza a bena ni Josefa mi ni mwinzubo ya nfumwe wa Muigepita.³ Nfumwakwe ni ca bona kuti Ireeza a bakwina naye imi Ireeza a ba kukodisez zonse zintu zaba kucita. ⁴Josefa a ba wani cisemo mu menso a kwe. A bakutendela Potifare. Potifare na bika Josefa muyendisi he wulu lye nzubo yakwe, ni nzubo yakwe, ni zintu zonse za ba munite, a ba zibiki mwi Pabalelo ya kwe.⁵ Ni cikwea inako ya ba mubiki muyendisi he wulu iye nzubo akwe ni he wulu ya zintu zonse za bamunite, ezo Ireeza aba fuyoli inzubo ya Muigepita cebaka lya Josefa. Ifwizosi ya Ireeza i bena ha zintu zonse za bena nazo Potifare munzubo yakwe ni muluwa. ⁶Potifare a ba biki zintu zonse za bena nazo mwikonde lye mpabalelo ya Josefa. Kana a bena ca ku zeza kuzintu zonse haisi cilyo ca ba kulya. Cokuti Josefa a bali mulotu mi ni ku lweleka.⁷ Ni cikweza kuti ha kumana izi mwihyabwe wa nfumwakwe ni ca twala menso a kwe kwa Josefa ni cati, "Lale name." ⁸Kono ni ca kana mi nica wamba ni cati kwa mwihyabwe wa nfumwakwe, "Lole, nfumwangu

katokomeli ku zintu ze ni cita mwinzibo, mi a ba biki zintu zonse za munite mwikonde lye pabalelo yangu. ⁹Kakwina mukulwana mwe yinu inzubo yo ni hitilila. Kana a bakanisi cintu conse kwangu kono iwe, mokuti iwe u mwihibwe! Ni wola buti kutenda ubu bubilala bukulu ni kufoseza Ireeza. ¹⁰A ba kuwamba kwa Josefa izuba ni zuba, kono a ba ku kana kulala naye kapa kuba naye. ¹¹Ni cikweza buti i zuba limwi wa bakwame be nzubo kana ba bena mwi nzubo. ¹²A ba kwati ku cizwato ca kwe ni cati, "Lole name. "Ni casiya zi zwato zakwe mu mwiyanza lya kwe, mo ca tiya ni kuyenda hanze. ¹³Ni cikweza kuti ba ca bona kuti a ba siyi zi zwato zakwe mwiyanza lyakew mi catilila hanze, ¹⁴Linu ni ca sumpa bakwame be nzubo ya kwe ni ku bawambila, "Mubwene Potifare a ba kaleti kunu Muheberu kwiza kutubuza ikute. Wa keza kwangu ku kulala name, mi ni cina huwa. ¹⁵Ni cikweza kuti ha ni zuwa ni na huwa, linu a basiyi zizwato zakwe name, kutiya, ni kuzwila hanze. ¹⁶Ni cabika zizwato zakwe hmbali yakwe konji nfumwakwe hasika munzubo. ¹⁷Mi camu wambila iyi idaba, "Muhikana wa Muheberu ye u baleti kwetu, a bakezili kuni buza ikute. ¹⁸Ku bacitahali buti ha ni huwa, ni ca siya zizwato zakwe name ni kutilila hanze. ¹⁹Ni ci kwa citahala buti, nfumwakwe ha zuwa iyi idaba ya ba muwambili mwihibwe, "Ici ca ba citi muhikana wako kwangu, mi nyelwa hahulu. ²⁰Nfumwe wa Josefa ni ca muhinda ni ku mubika mwi ntolongo, cibaka umo basuminwe ba Simwine mo ba ba bikitwe. A be kali bulyo muntolongo. ²¹Kono Ireeza a bena ni Josefa ni ca tondeza bulikani bwa kusepahala kwali' A ba muhi cisemo mu menso a muyendisi we ntolongo. ²²Muyendisi we ntolongo a ba biki mumayanza a Josefa basuminwa bonse ba bena mwintolongo. Cimwi ni cimwi ce ba ba kutenda ²³mwatani, zibena mu mata a Josefa. Muyendisi we ntolongo kana a ba kubilaela ni cimwi ni cimwi ci ena mwi yanza lyakwe. Cokuti Ireeza a bena naye . Conse ca ba kutenda, Ireeza a ba ku ci shiyamisa.

40

¹Kubezi ku tendahala buti ha kuzwa izi zintu, muleti we nkomoki ya mubusi wa Egepita ni mwihihiki wa mubusi chiba bengisa mukulwana wabo, mubusi wa Egepita. ²Faro aba bengeli mawofisa bakwe bobele muyendisi wa baleti be nkomoki ni muyendisi wa behiki. ³Chaba bika muntolongo munzubo ya mukulwana wa muganteli, muntolongo iswana mwa bena Josefa. ⁴Mukulwana wa muganteli chikubaha kwa Josefa, naba letela zi sakahala ku bali. Ba bekali muntolongo inako nde. ⁵Bonse chiba lota ziloto- muleti we nkomoki ni mwihihiki wa mubusi wa Egepita ba bena muntolongo- zumwi ni zumwi mukwame abena chakwe chiloto mu masiku onke, imi chiloto ni chiloto chibena intaluso ya cho. ⁶Josefa chakeza ku bali kakusasani imi chaba bona. Mubone, ba bali ku wililwe. ⁷Chabuza mawofisa ba Faro ba bali kwina naye muntolongo mwinzubo ya mukulwana wakwe, chati, "Chinzi ha muboneka ku wilwa sunu?" ⁸Chibati kwali, "Tubonse twalota ziloto imi kakwina yo toloka." Josefa chati ku bali, "Kangi Ileeza yo wola ku wamba intoloko? Muni wambile, nikumbila." ⁹Mukulwana wa bawondi be nkomoki cha wamba chiloto chakwe kwa Josefa. Chati kwali, "Muchiloto changu, bone, i veine ibena habusu bwangu. ¹⁰Mwi veine mubena mitabi yo tatwe. Ha ibika, zihantu chizazwa imi zikoto za muwomba chizabuzwa. ¹¹Inkomoki ya Faro ibena mwi yanza lyangu. China hinda muwomba ku hamwila munkomoki ya Faro, imi china bika inkomoki mwi yanza lya Faro." ¹²Josefa chati kwali, "Iyi nji ntoloko yacho. Mitabi yo tatwe mazuba o tatwe. ¹³Mu mazuba otatwe Faro kaku nyemune imi mwa ku bozekeze ha chitulo chako. Mobike inkomoki ya Faro mwi yanza lyakwe, sina ubu hobali u muleti we nkomoki yakwe. ¹⁴Kono uka nizeze chi kwaba hande kwako, imi nikumbila utondeze inse kwangu. Uka ni wambe kwa Faro imi ani zwise mweyi ntolongo. ¹⁵Kakuti initi ni baka hindwa kuzwa mwi inkanda ya Mahebelu. Munu namo kakwina chini bapangi kuti bani bike mweyi ntolongo." ¹⁶Cwale mukulwana wa behiki habona kuti intoloko ibali indotu, chati kwa Josefa, "Name bulyo nina chiloto, imi, bone, zitanda zotatwe za ziloyi zibena ha mutwi wangu. ¹⁷Muchitanda chibena hewulu ku bena ziloyi zinchina chinchana za Faro, kono zizuni chiza ziloyi kuzwa muchitanda ha mutwi wangu. ¹⁸Josefa chetaba imi chati, "Iyi nji ntoloko. Zitanda zotatwe nji mazuba otatwe. ¹⁹Mu mazuba otatwe Faro mwa kosole mutwi wako imi mwa ku suminine hesamu. Zizuni ka ziloyi inyama kuzwa kwako." ²⁰Ku batendahali buti mwizuba lya buta ibali izuba lya kuzalwa kwa Faro. Chatenda mukiti wa bahikana bakwe bonse. Cha nyemuna mutwi wa mukulwana wa baleti be nkomoki ni mutwi wa bakulwana wa behiki, mukati ka bahikana bakwe. ²¹Cha bozekeza mukulwana wa baleti be nkomoki ha chitulo chakwe, imi chabika inkomoki mwi yanza lya Faro hape. ²²Kono cha sumina mukulwana wa behiki, sina mwaba tolokeli Josefa ku bali. ²³Naho mukulwana wa baleti be nkomoki kana aba zezi Josefa, kono chi ku muzibala.

41

¹Ni kwa ba kuti myaka yo belele izwile nanaga ya mana Faro naba ni chiloto. Bone, ba zimana ha lwizi lwa Nile. ²Bone, zitole zina sebeni ni za zwa mu lwizi lwa Nile, zi lotu niku nana, mi ni za fula mu chihe. ³Bone, zimwi zina sebeni zitole ni ze chilila ku ku zwa mu lwizi lwa Nile, zi sena nenza zi katite. Ni za zimana ku mbali ya zimwi zitole ha mukuzo wa lwizi. ⁴Linu zitole zi bilala ni ku kata ni ziloyi zitole zi nunite ni bulotu. Linu Faro nca buka. ⁵Linu nca, lala ni ku lota lwa bubeli. Bone, makunka ena sebeni a buheke amena, a luhe lonke, cha kwizula ni bulotu. ⁶Bone, mukuka ena sebeni, a katite ni ku nyana cha luhuhu lwa ku bzwe, na mena ku masule abo. ⁷Mukunka a katite ni aminana zina sebeni zi zwile zonse. Faro nca buka, mi Bone, chi bali chiloto. ⁸Ku babi munako ya kakusasani luhuhu lwakwe ni lwa sukuluka. Nca tumina bu ku sumpa bakwame bonse mabibo ni ba mano ba Egepita. Faro na ba wambila ziloto zakwe, kono kana ku bena yo wola ku mutolokela Faro. ⁹Linu mukwalana waba ba baleli be nkomoki nati kwa Faro, ¹⁰"Sunu ni zezete za milandu yangu. Faro a ba bengele bahikana ba kwe, mi uni bike muntolongo ya munzubo ya mukulwana wa ba ganteli, mukulwana wa behiki neme. ¹¹Ni twa lota chiloto mu masiku a swana, iye name. zumwi ni zumwi mukwame na lota cha kuya che ntoloko ya chiloto chakwe. ¹²Tubena ni mulombwana wa Muheberu wa mukwame, muhikana wa mukulwana yo gantela. Ni twa

muwambila natu tolokela intolo zetu. Na tutolokela twense ka ku ya kentolo zetu. ¹³Ni kwa kuti hatanga kutu tolokela, linu ni kwa tendehala. Faro na ni bozekeza ha mazimo angu. Kono zumwi na hanzikwa. ¹⁴Linu Faro a ba tumi ni ku sumpa Jeseфа. Mina bwangu ni ba muzwisa muntolongo ya mwibu. Incha ligunka na chinchа ni zwato zakwe, ni kwiza kwa Faro. ¹⁵Faro nati kwa Josefa, "Ni babi ni ntolo, kono ka kwina mutoloki. Kono ni ba zuwi zako, kuti ho zuwa iloto uwola kwi itoloka." ¹⁶Josefa ne taba Faro, nca wamba, "Ka hena ime. Ilea mwe tabe Faro ni buikalo bulotu." ¹⁷Faro na wamba kwa Josefa, mu chiloto changu, bone, a ba zimene ha mukuzo wa lwizwi lwa Nile. ¹⁸Bone, zitole zina sebeni ni zwa mwa Nile, zi nunate ni bulotu, mi ni bakufula muakti ka zihe. ¹⁹Bone, zimwi zitole zina sebeni zi bakezi mu masule, ni kukata. Kana ni beni ku bona munkanda ya Egepita zibi zi swana nazo. ²⁰Zikatite ni ku biha kwa zitole. Kulya, zentazi zitole zinunate zina sebeni. ²¹Ha bamana kulya, kana ku be zibali kuti zaliw, ba ba sina zibi ku masule. Linu china buka. ²²China lola muchiloto changu, mi, lole, zi kunka zina sebeni ni ze za aluhe lonke, kwizula ni bulotu. ²³Bone, kueza sebeni makunka-nyanite, ku kata, ni ku cine zwa mu ku kuhuhu lwa buzwe-chomona mu masule. ²⁴Zi katite zi kunka chiza niniwa zina sebeni zilotu zi kunka. Ni ba wamibili izi intolo ku ba mabibo, kono kana ku bena yo zitoloka kwa ngu. ²⁵Josefa nati kwa Faro, "Intolo za Faro ziba ku swana. Ilea cha sa ku tenda, chaba talusi kwa Faro. ²⁶Zitole zi zilotu zina sebeni mu myaka ina sebeni, mi makunka alotu ena sebeni a myaka ina sebeni. Zilotu zi swana. ²⁷Zitole zina sebeni zi katiti ni kusa bo neka sinte zibezi mwisule ziba ku zimanina myka yina sebeni, imi hape mitwi ya zikunku zi katite zi hisitwe cha luhho lwa kubuzwe zi zimanina myaka ye nzala inkando. ²⁸Nji chintu chinibati kwa Faro. Icho Ilea cha saka ku tenda aba chiibonis kwa Faro. ²⁹Lole, myaka yina sebeni ya kusinza kukando mukube kwateni mwi nkanda yonse ya Egepita. ³⁰Myaka yina sebeni ye nzala inkando muyichilile chikwa mana ezo, mi bungi bonse kabu zibalwe mwi nkanda ya Egepita, imi inzala mwi sinye inkanda. ³¹Bungi bubena kwateni keti chibu zizwa mwi nkanda kebaka lye nzala inkando yete yi chilile, mukuti mwibe inkando tota. ³²Iloto haliba olelwa kwa Faro chakut chakuta kuti ichi chintu chiba letwa ni Ilea, mi Ilea mwa chitende cha ku hwela. ³³Linu musiye Faro a lole mukwame yo zeza ni maano, mi namubike he wulu lye nkanda ya Egepit. ³⁴Musiye Faro a kete ba yendisi he wulu lye nkanda zi ba hindi chikala chi mwina kuzi likana iyanza ya zi byalantu za Egepita mu myaka yina sebeni ya zilyo zingi. ³⁵Mubasiye ba kunganye zilyo za m myaka milotu ikezite mi ba bike buheke mwi mpuso ya Faro, bwa chilyo cte chi tendisiwe mu mileneñi. Ba zibike hande cho kushiana. ³⁶Izo zilyo njete zibe chiduli che nkanda mu myaka yina sebeni ye nzala inkando yete ibe mwi nkanda ya Egepita. Kacheyi inzala inkanda keti chi zenengwa kw nzala. ³⁷Iyi inkelezo yali i ndotu mumenso a Faro mi ni mumenso a bahikana bwakwe. ³⁸Faro nati kubahikana bakwe "keti chitu wana mukwame yo kola ubu njozu wina luho lwa Ilea mwali?" ³⁹Linu Faro nati kwa Josefa, "Mukuti Ilea waku bonisa zonse izi, ka kwina zumwi yo zuwisisa ni butali ubu njewe. ⁴⁰Njewe yete u yendise bantu bangu. Munibe ni mukulwana bulyo ka chipula changu cha busimwine." ⁴¹Faro nati kwa Josefa, "Bone, ni baku biki h e wulu lye nkanda yonse ya Egepita. ⁴²Faro nca chupula isal lyakwe lya kwi yanza ni kuli bika kwi yanza lya Josefa. Na mu zwatika zizaalo ze siila ilotu, ni kumu bika chi lungu che gauda mwi nsingo yakwe. ⁴³Na mwikazika mwi kochikala ya bubeli ibali yakwe. Bakwame niba huwleza, "Muchole mazwi." Faro na mubika he wulu lye nkanda ya Egepita. ⁴⁴Faro nati kwa Josefa, "Njeme Faro, kwande ako, ka kwina yeti cho katula iyanza lya kamba itende lyakwe mwi nkanda yonse ya Egepita." ⁴⁵Faro a sumpa izina lya Josefa "Zafenati-Panea." Nca muha Esinati, mwana wa mwanakazana wa Porifera muprisita wa Oni, abe myihyabwe. Josefa na yenda na kabuloloa inkanda ya Egepita. ⁴⁶Josefa a bena myaka ina seti ha zimana ha busu bwa Faro, Simwine wa Egepita. Josefa nca zwa habusu bwa Faro, mi nayenda yenda yonse inkanda ya Egepita. ⁴⁷Mu myaka ina 7 yo kusinza inkanda ni y wana cho bungi. ⁴⁸Mina kunganya hamwina zilyo zonse za mummyaka ina 7 zibena mwi nkanda ya Egepita ni ku bika izo zilyo mumuleneñi ni muleneñi zilyo za mu mawa a uzimbulukite. ⁴⁹Josefa nca bika buheke mu chibikilo ubu iseke lye wate ini kwenjiha mane na zumana ni kubla mukuti kena kwali ku woleka kubala. ⁵⁰Josefa chaba kuwina bana bobele inzala inkando ni seni kubako, ao Esinati mwana mwanakazana wa Potifera mupuritawa Oni, yaba zalwa kwali. ⁵¹Josefa na sumpa mwanakwe we ntanzi Manase, ncati, "Ilea abani letezi kuzibala bukabo bwangu bonse mane ni bonse be nzubo ya tayo." ⁵²Nca sumpa mwanakwe wa bubeli wa muswisu Efraimi, minati, "Ilea abani welekizi mwi nkanda ye nziyez." ⁵³Myaka ina sebeni ya ku sinza cho bungi kubena mwa Egepita ni kweza kukumana. ⁵⁴Myaka ye nzal inkando niya tanga, sina Josefa mwa bateli. Kubena inzala inkando mwi nkanda zonse, kono mwi nkanda ya Egepita kubena chilyo. ⁵⁵Inkanda yonse ya Egepita hayi njililwa ni nzala, bantu niba lilila zilyo kwa Faro. Faro nati ku bonse Maegepita, "Mu yende kwa Josefa, mutende chonse chete a mite. ⁵⁶Inzala iba kwanite kwanite monse mwi nakanda. Josefa ne yalula zinikilo za zilyo mi na uza ku Maegepita. Inzala yali inkando mwa Egepita. ⁵⁷Ba nkanda bonse babali kwiza kwa Egepita kuku ula buheke kwa Josefa, mukuti inzala yali inkando mwi inkanda yonse.

42

¹Lyahanu Jakobo abe zibi kuti mwa Egepita kwina zilyo. Na wamba ku bana bakwe, "Chitunzi ha mu lilola ku menso?"

²Abati, "Mubone kunu, nazuwa kuti kwina zilyo mwa Egepita. Muyende ko imi mu ka tu wulile ko naswe kuti tuhale imi kanji tufwi." ³Ba mukulwe wa Josefa ba banakwame bene ikumi ba bayendi kukawula zilyo mwa Egepita. ⁴Kono Jakobo kana batumini Benjamine, mwanche wa Josefa, niba zalwa nabo, mukuti abati, "Nitiya bukabo buwola kwiza kwali." ⁵Bana ba ma Isilaele ba banakwame ba bayendi mukati kabamwi ba ba kukawula, mukuti kubena inzala mwi nkanda ya Kanana. ⁶Lyahanu Josefa abali muyendisi webu. A bali njiye ya ba ku wuzikiza bantu bonse be nkanda zilyo. Ba mukulwe Josefa niba keza imi ni baka bu mufukamina niba sungamine bulubi bwabo hansi. ⁷Josefa na bona ba mukulwe imi na beziba, kono na lilyanganisa kubali imi aba wambi nabo cha kukaliha. Na wamba kubali, "Mukazwa

kuhi?" Ni bawamba, Mwi nkanda ya Kanana kwiza kuwula zilyo. ⁸Josefa abe zibi ba mukulwe, kono abo kana ba ba mwizibi⁹Linu Josefa na zeza ziloto zaba ku lotanga chabo, imi na wamba kubali, " Mu matwela! Mweza kubona zibaka zenkanda zisa silelezwe." ¹⁰Ba bati kwali, "Nanta, nfumwangu. Bahikana bako bakeza ku kuwula zilyo. ¹¹Twense tubana ba muntu yenke. Tubakwame ba sepahala. Bahikana bako kahena matwela." ¹²Aba wambi kubali, Nanta, mwakezila kubona zibaka zisa silelezwe mwi nkanda." ¹³Ba bati, " Iswe tu bahikana bako twina ikumi ni bobele, tu bana ba muntu yenke mwi nkanda ya Kanana. Bone, muhwile sunu hanu njo shele ni beshetu, imi zumwi mwanchetu abafwi." ¹⁴Josefa aba wambi kubali, "Njizone zina mi wambila, mu matwela. ¹⁵Chobulyo ka mutatubiwe. Cha buhalo bwa Faro, kete muzwe aha, haisi mwanchenu munini cheza aha. ¹⁶Mutume umwi mukati kenu a yende a kahinde mwanchenu. Mu mushale muntolongo, kuti ziwambo zenu ziwole ku tatubiwa na za kusakusima, nandi kwina buniti kwenu. Kusibulyo, ka Faro yo hala, tota mu matwela." ¹⁷Naba bika muntolongo bonse mazuba otatwe. ¹⁸Mwi zuba lya butatu Josefa na wamba kubali, "Mutende ichi imi muhale, kakuti ni tiya ileza. ¹⁹Heiba mu bakwame mu wamba initu, zumwi kwenu ashale mweyi ntolongo, kono inwe muyende, mutwalile bafwa inzala mu mazubo enu zilyo. ²⁰Mulete mwanchenu munini kwangu kuti ni likolwisise ka ziambo zenu imi kete mufwe." Niba tenda bulyo. ²¹Ba ba wambisani, "Tota tufoseze ku mwanchetu ka kubona masukuluko a buhalo bwakwe hatu kumbila imi kana tubateki. Chobulyo masukuluko aba boli hewulu lyetu." ²²Rubeni nabe taba, "Kana ni bami wambili, "Kanji mupangi muswisu chibi; kono kana mubateki? Lyahanu, mubone, chi tulitabilila ha malaha akwe." ²³Kena babezi kuti Josefa aba bazuwile, sina hakubena yotoloka mukati kabo. Naba futatila ni kuka lila. ²⁴Naka bola ni ku wamba kubali. Aba hindi Simone mukati kabo imi na musumina mumenso abo. ²⁵Kuzwaho Josefa na layela bahikana bakwe kwi zuza zilyo mu masaka aba mukulwe, niku boza masheleni a umwi ni umwi mwi saka lyakwe, ni kubaha mufaho. Niba tendelwa bulyo. ²⁶Ba mukulwe ni balonga zilyo he mbongolo zabo ni ba funduka. ²⁷Umwina kubali heyalula isaka lyakwe kuha imbongolo yakwe zilyo muchibaka chi ba batibele, ni chabona masheleni akwe. Mubone, haba kwi yalula isaka lyakwe. ²⁸Nati ku bamukulwe, "Masheleni angu a bozwa. Muabone; ena mwi saka lyangu. Ni bashila inkulo ni kulolinsana chakuli kalilwa, chibati, "Chinzi ichi chatenda ileza kwetu?" ²⁹Nibaya kwa Jakobo, ishabo mwibu lya Kanana imi ni baka muwambila zonse ziba tendahali ku bali. Nibati, ³⁰Mukwame, simwine webu, nawamba chabukali kwetu imi na zeza kuti tubali tu matwela mwibu. ³¹Tuba wambi kwali, "Tubakwame ba sepahala. Kahena tu matwela. ³²Twina ikumi ni bobele, bana ba beshetu ba banakwame. Umwi abafwi, imi munini sunu hanu wina ni batayo mwibu lya Kanana. ³³Mukwame, simwine webu, nati kwetu, "Kechi munizibe kuti mu bakwame ba sepahala. Musiye zumwi kwenu name, mutwale zilyo kuba fwainzala kuma zubo enu, imi muliyendeze. ³⁴Mulete mwanchenu munini kwangu. Kuzwaho mu ni zibe kahena mu matwela, kono mu bakwame ba sepahala. Linu muni mi lukulule mwanchenu, imi kamu zumininwe kuwuzi ni kuwula mweyo inkanda." ³⁵Kuba tendahali bulyo habeza kuzwisa mu masaka abo, kuti, mubone, mukotana wa silivera wa mukwame ni mukwame ubena mwi saka lyakwe. Abo ni beshabo haba bona mikotana yabo ya silivera, ni balikalilwa. ³⁶Jakobo ishabo na wamba kubali, "Mwaninyanga bana bangu. Josefa abafwi, Simone aba yendi, imi muninyange Benjamine. Izi zintu zonse kani zuminzani nazo." ³⁷Rubeni aba wambi ku besi, abati, "Muwola kwi haya bana bangu bobele ba banaswisu heiba kani kabozi Benjamine kwenu. Mu mubike mumayanza angu, imi munika muboze kwenu hape." ³⁸Jakobo nati, "Mwanaswisu wangu keti cho yenda nanwe. Sina mukulwe ha bafwi imi aba shali yenke. Heiba bukabo ni bwiza kwali munzila mu mu kabuyenda, linu ka mushetumwine invwi zangu mu maswabi kuya ku bafwile."

43

¹Inzala ibali inkando mwi inkanda. ²Ni kwa tendahala kuti habamana kulya cinkwe cibaka kahindite kwa Egepita, Ishabo nati kubali, "Muyende hape; mukatu ulile zilyo zimwi." ³Juda na muwamibila, "Zuna mukwame a batumamelisi ahaulu, 'Keti cimubona bulubi bwangu kwande kuti mwanchenu wa muswisu abe nanwe.' ⁴Heba no tutuma ni mwancetu wa muswisu, mutu sezumuke mi tuka ku ulile zilyo. ⁵Kono heba kete umutume, kete tu sezumuke. Mukuti uzu mukwame abati kwetu, 'Keti cimubona bulubi bwangu kwande kuti mwancenu wa muswisu abe nanwe.'" ⁶Isilaele nati, "Cinzi hamwani tenda bulyo bubilala ca ku wambila uzo mukwame kuti mwana zumwi mwancenu wa muswisu?" ⁷Nibati, "Uzo mukwame aba buzisisi zetu zonse ni luhasi lwetu. Nati, 'Ishenu u sihala? mwina mwancenu wa muswisu? Nitwa mwtaba ca kuya ce mpuzo za kwe. Nitubezibi bule kuti mwate kuti; 'Mulete mwancenu wa mswisu kunu?'" ⁸Juda nati kwa Isilaele Isi, "Tumine muswisu name . Mutu zitumuke ni kuyenda kuti tuhale mi kanji tufwi, tubonse, iwe, mi nibana betu bonse. ⁹Ka nilisumine kacakwe. Mo ni bike mulandu. Heba kete ni muboze kwako ni ku muleta mubusu bwako, Linu muni siye ni libike mulandu u samani. ¹⁰Kabe katu liehete, ca kusa kusima ceinu inako kambe citwa kabola lwa bubeli." ¹¹Ishabo Isilaele nati kubali, " heba ni kuba bulyo, linu cite buti. Muhinde kuzimwi zintu ziloto za mwi nkanda yetu mumi kotana yenu. Muhindile mukwame uzo impo - zimwi mafuta amusamu ni buua, mi nunkiso ni maire, Indongo ni mingogo ye alumondi. ¹²Muhindile mali tobele alikana nientanzi. Mali aba bozwa muk iyalula masaka enu mwa ahinde hape mu mayanza enu. Mukuti mwendi yali cakuseziba. ¹³Muhinde mane ni mwancako wa muswisu. ¹⁴Mukuti ileza wa ziho zonse a kubonise cisemo habusu bozo mukwame njo kuti mpona co lekeza zumwi mwancako wa ciswisu ni Benjamine. Heba ni fwiwla baana bangu, ni fwiwle bulyo." ¹⁵Bakwame ni ba hinda impo, mi mu mayanza abo ni ba hinda mali a ekeeze tobele, hamwina ni Benjamine. Nciba zima in kwenda kwa Egepita mi nikuka zimana habusu bwa Josefa ¹⁶Josefa habona Benjamine yabena hamwina nabo, na wamba kuci kombwa ce nzubo yakwe, " Wi njizike bakwame abo mwi nzubo, wihaye cimunamu mi uci bakanye, mukuti abo bakwame mubalye name musihali." ¹⁷Cikombwa ni ca tenda kamwa baci teli Josefa. Mi na leta bana kwame kwi nzubo ya Josefa. ¹⁸Bana kwame baba tite mukuti baba letwa kwi

nzubo ya Josefa. Nibati, "Ca mulandu wa mali ababozetwe mu masaka etu lwe ntanzi hatwa letwa kunu, kuti a tu wane ni mulandu. Mpona catu sumina ni ku tusandula bahikana, ni kuhinda mandoki etu." ¹⁹Nciba cunina kuci kombwa ca Josefa, mi niba wamba naye ha mulyango we nzubo, ²⁰Nibati, "nfumwangu, tubezite lwe ntanzi kuku ula zilyo." ²¹Kubabi buti, hatu sika kucibaka ca masikilo, ni tweyalula maska etu, mi, lole, mali azumwi ni zumwi abena ha meya lwilo esaka, mali etu co kwizula. Twaka aboza aa mu mayanza etu. ²²Amwi mali twa ahindite mu mayanza nke tu ule zilyo. ²³Cikombwa ni cati, "Inkoko ibe nanwe, keti cimutiya. Ilea wenu in Ilea we shenu mukuti nja bika mali mumasaka enu." Na tambula mali enu." Cokombwa linu nica leta Simioni kumu zwisikiza kubali. ²⁴Cikombwa ni ca twala bana kwame mwi nzubo ya Josefa. Nca baha menzi, mi niba shanza matende abo. ²⁵Ncha cilyo ku ndonki zabo. Niba bakanya impo za Josefa ceza musihali, mukuti baba zuwi kuti kwete baka lile zilyo koko. ²⁶Linu Josefa heza kwi nzubo, nciba leta impo zibena mu mayanza abo mwi nzubo ni ba kotama hansi mubusu bwa kwe. ²⁷Na babuza za buikalo bwabo mi nati, "Mane ishenu uli santite, mukulukwame u mwali ku wamba zakwe? U sihalu?" ²⁸Nibati, "Muhikana wako Ishetu uli santite. Usihala." Mi neba fukama hansi ni kumuha ikute. ²⁹Hakatula menso mwi wulu ncabona Benjamine mwance waciswisu, mwana uba nyina, mi nati, uzu nji mwacenu wa muswisu umubani wambile?" Linu nati, Mokuti Ilea abe ni cisemo kwa ko, mwanangu! ³⁰Josefa nca hwela kuzwa mucibaka, mukuti abalizuwi ku wilwa ahulu kaca mwance wa muswisu, nca zwila kunze ni kukalila. Nca yenda kumalalo akwe ni kuka lilila kwateni. ³¹Nashanza impata yakwe ni kuzwa hanze. Ncali kozakoza, nati, "'Mutahe zilyo," ³²Bahikana niba tahila Josefa yeyena mi ba zalwa nabo bobona. Ma Egepita ba bali naye bobona mukuti cizila kuma egepita. ³³Bazalwa nabo nibamwi kala mubusu, we ntazi ka kuzalwa kakuya ca kuzalwa, mi ni wa cinini ca kuya cabuhya bwa kwe. Bakwame babali komokelwa ha mwina. ³⁴Josefa na tumina kubamwi kuzi lyo zibena habusu kwakwe. Kono Benjamine na wana inkabelo ihitiliza twina fifi kuhita ba mwakwe. Ba banwi ni kuli kola naye.

44

¹Josefa a ba laeli chikombwa chakwe cha munzubo yakwe, nati, "wizuze masaka abo bakwame zilyo zi ba wola kuhinda zonse, mi u bike mali a mukwame ni mukwame mukati hewulu lye saka lyakwe. ²U bike inkomoki yangu, ya silivela, mukati ke saka lya muhwile, imi hape ni mali a zilyo zakwe." Chikombwa ni cha tenda mwa ba wambili Josefa. ³Halizwa, kakusasani, bakwame ba ba fundulwa abo ni mbongolo zabo. ⁴Lyahanu ha bazwa mumunzi wa chisi linu ni baseni kuya ahulu kule, Josefa na wamba ku chikombwa chakwe, nati, "Nyamuke wi chilile bana bakwame, imi chiwaka ba wonda, wambe ku bali, uti, 'Chinzi ha mwaboza bubi cha bulotu?' ⁵Iyi ka nji inkomoki mwa nywinanga nfumwangu, ni nkomoki ya sebelisa hanuha zikeza? Mwa tenda bubi, ichi chintu chi mwatenda." ⁶Chikombwa ni cha ka bahitila ni ku wamba izi ziambo ku bali. ⁷Nibati kwali, "Chinzi nfumwangu ha wamba ziambo zi swana nezi? Iyo indaba ina kule kuti bahikana bako ba tende chintu chinabulyo. ⁸Lole, mali a tu bawani mukati ka masaka etu, tuba a bozi hape kwenu kuzwa mwibu lya Kanana. Tuwola ku yiba buti i silivela ni gauda mwinzubo ya nfumwako? ⁹Heiba zumwi wa bahikana bako na wanika nayo, mu musiye afwe, mi naswe mutube tu bahikana ba nfumwetu." ¹⁰Chikombwa chi bati, lyaho ku be bulyo ku ya cha ziwambo zako. Iye ye ta wanike ni nkomoki mwa be muhikana wangu, mi inwe mubamwi kete mube ni mulandu. ¹¹Kuzwaho mukwame ni mukwamena hwela ku kalongola isaka lyakwe kuli bika hansi, imi mukwame ni mukwame ne yalula isaka lyakwe. ¹²Chikombwa chiba tatubi. Chiba tangili ku mukulwana ku ka manisiza cha muhwile, imi inkomoki i ba waniki mwi saka lya Benjamine. kuzwaho ni ba halola zizabalo zabo. ¹³Mukwame ni mukwame na longa he mbongolo yakwe ni ku bola mumunzi wa chisi. ¹⁴Juda ni bazalwa nabo ni beza kunzubo ya Josefa. A bali kusina mo, imi ni bafukama habusu bwakwe. ¹⁵Josefa nati ku bali, "Chinzi chi mwa tenda?" ¹⁶Juda nati, "Tuwola ku wamba nzimkwa nfumwetu? Kapa tuwola kuli joloza buti? Ireeza wa wana bubilala mu bahikana bako. Lole, tu bahikana ba nfumwetu iswe twense wa awanika ni nkomoki. ¹⁷Josefa chati, "Iyo indaba ina kule name kuti ni tende bulyo. Mukwame wa wanika ni nkomoki, uzo muntu mwa be muhikana wangu, kono kwenu mubamwi muyende che nkozi kweshenu." ¹⁸Linu Juda na chunina hafuhi naye imi chati, "Nfumwangu, zuminine muhikana wako a wambe chiambo mu matwi a nfumwangu, imi ku benga kwako kanji ku tiizi bahikana bakwe, cho kuti iwe uswana feela ni Faro. ¹⁹Nfumwangu a babuzi bahikana bakwe, cho ku wamba kuti, 'Kana mwina ishenu ni mwanchenu wo muswisu?' ²⁰Tu bawambi kwa nfumwetu, Twina ishentu, mukulukwame, ni mwana ya ba pepi mu bukulukwame bwakwe, wa munini. Kono mukulwe a bafwi, mi iye bulyo njo shele ku banyina, mi besi bamusuni ahulu. ²¹Linu u bati ku bahikana bako, 'Mu ka mulete kunu kwangu kuti zani mubone.' ²²Kuzwaho, tu bawambi kwa nfumwangu, 'Muswisu ka woli kusiya besi. Mukuti heiba nasiya besi, besi mu bafwe.' ²³Linu chi wati ku bahikana bako, ²⁴'Konji mwanchenu cheza nanwe, ke se ni mubone bulubi bwangu hape.' ²⁵Linu ku batendahali kuti, ha tu yaku muhikana wako, Ishetu, tu ba ka muwambili ziambo za nfumwetu. Ishetu nati, 'Muyende hape mu ka tuwulile zilyo zimwi.' ²⁶Linu chitwa wamba kuti, Kete tubole, heisi mwanchetu cha ba naswe, aho ka tuyende, mukuti ke te tuwole ku ka bona bulubi bwa mukwame, konji mwanchetu ne na naswe.' ²⁷Muhikana wako ishentu a bati kwetu, 'Mwizi kuti mwihiyetu a bani pepeli banaswisu bo bele. ²⁸Umwina ku bali a ba yendi kuni siya imi ni nati, 'Che niti luli a ba halolwa mu tufwafwali, imi kana ni bamuboni kuzwaho.' ²⁹Lyahanu heiba nanwe ka muhinde uzu kwangu, imi inkozi yiza kwali, ka mushukumwine ibwi zangu hansi cha maswabi kwa Shiro. ³⁰Lyahanu, chobulyo, haneza ku muhikana ko tayo, imi muswisu na sena naswe, mukuti buhalo bwakwe bu lizingite habuhalo bo muswisu, ³¹ka kube kuti, chabona kuti muswisu ke na naswe mwafwe. Bahikana bako ka ba shukumwine ibwi hansi za muhikana wako ishentu cha maswabi kwa Shiro. ³²Mukuti muhikana wako ka nibe ni lisumine muhala, ku muswisu uba tayo ni kuti, 'Heiba ka ni muleti kwako ka nibe ni mulandu usa mani ku batayo.' ³³Lyahanu, chobulyo, ni kumbila u zuminine muhikana wako e kale muchisa cha

muswisu ku ba muhikana kwa nfumwangu, imi u zuminense muswisu a yende ni ba mukulwe. ³⁴Mukuti mu ni yende buti kwa tayo muswisu na sena name? Nitiya ku bona bubi bwete ku batayo."

45

¹Linu Josefa kana ba kuwola kuli wongoza hafusu bwa bahikana bakwe ba bazimene kwali. Cha wamba cha kuhuwa., "Mubonse muni siye." Imi ka kwina muhikana ya ba muzimanine kwali aho hali zibahaza ku ba mukulwe. ²Chalila kuhuwa, ma Egepita chiba chizuwa, imi ni benzubo ya Faro chiba chizuwa. ³Josefa chati ku ba mukulwe, "Njime Josefa. Bandanda ba sihala?" Ba mukulwe kana ba ba mwitabi, kakuti ba batilimuki habusu bwakwe. ⁴Linu Josefa chati ku bamukulwe, "Mwize hafuhi kwangu, nikumbila." Chibeza hafuhi. Chati, "Njime Josefa mwanchenu, imu bawuzi mwa Egepita. ⁵Kanji mulitoyi kapa kulibengela inwe mubene chakuti mubani wuzi kunu, kakuti Ileeza aba ni tumi habusu bwenu kuhaza buhalo. ⁶Mweyi myaka yo bele inzala ibena mwinkanda, imi kusina myaka i kwana iyanza umo kete ni kube ni kulima kapa kusinza. ⁷Ileeza aba ni tumini habusu bwenu ku mihaza ubu muzimanini mwinkanda, ku mibika cha kuhala cha ku lukululwa ku kando. ⁸Lyahanu ka njinwe mubani tumi kunu kono Ileeza, imi aba ni tendi isi kwa Faro, mukulwana we nzubo yakwe yonse, ni buyendisi bwe nkanda yonse ya Egepita. ⁹Muhwele imi muyende ku bandanda imi mukati ku bali, "Ichi chati mwanaswisu wenu Josefa chiti, " Ileeza abani tendi buyendisi mwa Egepita yonse. Mwize kwangu, kanji mulyehi. ¹⁰Kamwize mwi kale mwinkanda ya Gosheni, imi kamube hafuhi name, inwe ni bana benumi imi ni behwa babehwa benu, mitapi ni mpene zenu, ni zonse zi mukwete. ¹¹Kani bali kumiha kwateni, kakuti ku sina myaka i kwana iyanza ye nzala, ili kuti kanji musukuluki, inwe, benzubo yenu, ni zonse zi mukwete." ¹²Mulole, menso enu abona, ni menso a mwanchungu Benjamin, aka kaholo kangu kawamba kwenu. Mu muka wambile bandanda kuamana ni tompo yangu mwa Egepita ni zonse zi mwabona. ¹³Ka muhwele imi mukaleta bandanda kunu. ¹⁴Chalambela mwanchakwe Benjamin munsingo ni kulila, imi Benjamin chalilila hensingo yakwe. ¹⁵Cha chuchuna ba mukulwe bonse imi chalilila haba. Hakumana izo ba mukulwe chi bawamba naye. ¹⁶Makande eyi ndaba chi aka wambilwa munzubo ya Faro: "Bamukulwe Josefa chi basika." Chi yasangisa ahulu Faro ni bahikana bakwe. ¹⁷Faro chati kwa Josefa, uwambile ba mukulwako, 'Mutende ichi: Balonge ha zinyolozi imi bayende mwinkanda ya Kanana. ¹⁸Mukahinde ishenu ni benzubo yenu imi mwize kwangu. Kanimihe bulotu bwe nkanda ya Egepita, imi ka mulye kununa kwe inkanda. ¹⁹Lyahanu chi mualaelwa, 'Mutende ichi, muhinde inkochikala kuzwa mwinkanda ya Egepita za bahwile benu ni ba mwihiyenwanwe. ²⁰Kanji mubilezwa kuamana ni zimukwete, kakuti zilotu zonse ze nkanda ya Egepita nji zenu." ²¹Banaswisu ba Isilaele chi batenda bulyo. Josefa cha baha inkochikala, kuya mwa balaali Faro, ni chabaha zakulya munzila. ²²Kubonse chabaha zizwato zihya, kono kwa Benjamin chamuha zipeka za myanda yo tatwe ni zizwato zihya zikwana iyanza. ²³Ku besi chatumina izi: Imbongolo zine ikumi zilongete zintu zilotu za Egepita; ni mbongolo zine ikumi za chikazana ni buheke, chinkwa, ni zimwi zi besi za mulwendo. ²⁴Linu cha tumina bamukulwe imi chi bayenda. Chati kubali. "Mubone kuti kanji mukanani mulwendo." ²⁵Ni chibazwa mwa Egepita ni kwiza mwinkanda ya Kanana, kwa Jakobo ishabo. ²⁶Chi ba muwambila kuti "Josefa usi hala, imi njiye yo yendis inkanda yonse ya Egepita." Inkulo ya kwe iba komokwa ahulu, kakuti kana bazumini zi ba bamu wambili. ²⁷Chiba muwambila onse manzwi a Josefa aba wambi ku bali. Linu Jakobo habona imbongolo izo Josefa za baka tumini kwiza ku mulonga, luhuhu lwa ishabo chi lwazitumuka. ²⁸Isilaele chati, "Njimon. Josefa mwanaswisu wangu uhala. Kani yende ni ka mubone ni niseni kufwa.

46

¹Isilaele cha panga musipili ni zonse za bakwete ni kuya kwa Beersheba. Uko ni cha kapingila Ileeza wesi Isaka zitabelo. ²Ileeza chawamba kwa Isilaele ni munpono inko ya masik, nati, "Jakobo, Jakobo." ³Ni chati, Ime uzo "Ni chati njime Ileeza, Ileeza weso. Konzi utiyi ku yenda ku sezumukele kwa Egepita, kakuti kwateni ka ni ka kupange chisi chikulu. ⁴Ka ni yende ku sezumukele nawe mwa Egepita, imi kamaniti ka ni ka mi kamiboze hape imi Josefa, mwa kwi yale menso ako ke yanza lyakwe." ⁵Jakobo ni cha nyamuka kuzwa kwa Beersheba. Baanaswisu ba Isilaele chi bayenza Jakobo ishabo, baana babo, ni bamwihyabwabo, mu makochikala ao Faro aa ba tumini kwiza ku mu hinda. ⁶Chi bahinda iñombe in zibya zabo zi ba ba wani mwinkanda ya Kanana. Chibeza mwa Egepita, Jakobo ni lusika lwa kwe lonse naye. ⁷Ni cha keza kwa Egepita ni baanaswisu bakwe ni baanswisu baanaswisu, banakazana bakwe ni baanakazana ba baanaswisu bakwe, ni behwa babehwa bakwe. ⁸Anu nji mazina baanaswisu ba Isilaele ba ba yile kwa Egepita: Jakobo ni behwa ba behwa, Ruben, Mwana wentazi wa Jakobo; ⁹Baanaswisu ba Rubeni, Hanku, Palu, Hezironi, ni Karmi; ¹⁰Baanaswisu ba Simioni, Jeremele, Jamumi, Ohadi, Jakini, Zohari, ni Shaule, mwanaswisu wa mwanakazi wa Mukanana; ¹¹Imi baanaswisu ba Levi, Gerishoni, Kohati, ni Merari. ¹²Baanaswisu ba Juda babali Eri, Oanani, Shela, Perezi, ni Zera, (kono Eri ni Onani ni ba bafwili munkanda ya Kanana) ¹³Baanaswisu ba Perezi ibali Hezironi ni Hamule. ¹⁴Banaswisu ba Zebuloni ibali nji Seredi, Eloni, ni Jalehelele. ¹⁵Aba ibali nji baanswisu ba Lea ba bazalile Jakobo mwa Paddami Arami hamwina bulyo ni Dina mwanakazana wakwe. Baanaswisu bakwe ni baanakazana bakwe ibali makumi otatwe ni botwatwe. ¹⁶Baanaswisu ba Gadi ibali Zefioni, Haggi, Shumi, Eziboni, Eri, Erodi, ni Beria; ni Sarahi ibali nchizyabo: ¹⁷Baanaswisu ba Beria ibali Hebere ni Malakiele. Aba ibali nji baanaswisu ba zilipa, uzo Labani a ba muhele kwa Lea mwanakazana wakwe. ¹⁸Aba banaswisu a ba ba zalile Jakobo bapanga ikumi ni ba mana iyanza ni imwina (16). ¹⁹Banaswisu ba muhyabwe Jakobo Rahele ibali nji Josefa ni Benamine. ²⁰Mananse ni Efurami ba ba zaliwa kwa Josefa ni Asenati mwa Egepita, Mwana wa Potifera wa manakazana mupurista wa Oni. ²¹Baanaswisu ba Benamine ibali nji Bela, Bekere, Ashibeli, Gera, Naamani, Ehi, Muppimu, Huppimi, ni Ardi. ²²Aba ibali nji baanaswisu abo Rahele ba ba zalili Jakobo-habakopana bonse (14).

²³Mwanaswisu wa Dani ibali nji Hushimi. ²⁴Baanswisu ba Nafitli ibali nji Jahiziele, Guni, Jezeri, ni Shilemi. ²⁵Aba ibali nji baanswisu ba bazalilwa Jakobo kwa Biliha, uzo Labani ya bahele kwa Rahele mwanakazan wakwe -ba kwanisa iyanza ni tobele bonse habakopana. ²⁶Abo bonse baba yendete kwa Egepita ni Jakobo, abo ba bali behwa ba behwa bakwe, ni kusa baliwi ba mwihyabwabo ba baanswisu ba Jakobo ibali makumi panga iyanza ni mukumi ni yanza ni munuwe umwina habakopana bonse. ²⁷Ni banaswisu bobele ba Josefa abo ba bazalwa kwali mwa Egepita, bantu ba luhasi lwakwe ba nyendite kwa Egepita bonse habakona ibali makumi a panga iyanza ni makumi obele. ²⁸Jakobo cha tumina Juda ku muyenda habusu bwakwe kwa Josefa kuti amutondeze inzala ya kwa Gosheni, imi chibeza ku nkanda ya Gosheni. ²⁹Josefa cha lukisa inkoloyi yakwe ni kuyenda kuka katanyeza Isilaele mwa Gosheni. Ni cha mubona, ku bbabba musingo yakwe ni kulilila he nsingo yakwe inako inde. ³⁰Isilaele chiti kwa Josefa, "Linu usiye ni fwe, kakuti chi na bona busu bwako, kakuti u chihala." ³¹Josefa chati ku ba mukulwakwe ni ku nzubo ye si, "Kani yende ni ka wambile Faro, nikati, "Bamukulwangu ni be nzubo ya tayo, ba bena munkanda ya Kanana, beza kwangu. ³²Bakwame aba balisani be mbelele, kakuti ba bali bamuni be ñombe. Ba baleti mitapi yabo, zikamu zabo, ni zonse izo zi bena nazo. ³³Mu kube kuti, Faro linu cha misumpa ni kubuza, 'mutendo wenu njo uhi?' ³⁴iyo ka muwambe, Bahikana bako balisani baba balile ba zimunatu kuzwa ku buhya bwetu kwiza kusika hanu, iswe tubonse ni besikulwetu.' Mutende bulyo kuti mo wole ku hala munkanda ya Gosheni, kakuti mulisani ni mulisani yense ku Maegepita wine ikwe.

47

¹Linu Josefa che njila mukati ni ku kawambila Faro, "Bandanda ni ba mukulwangu, ni mitapi, ni mpene, ni zonse zabo, chiba sika ku kazwa mwinkanda ya Kanana. Bone, bena mwinkanda ya Gosheni." ²Chahinda ba mukulwe bakwana iyanza ni ku ka bezibahaza kwa Faro. ³Faro chati kuba mukulwe, "Mutendo nzi umutenda?" Chibati kwa Faro, "Bahikana bako balisani, mulubekalile luzubo lwetu." ⁴Chibati kwa Faro, "Tubakezi chaku sekalilila mwinkanda. Kakwina mafulisezo a mitapi ya bahikana bako, kakuti inzala inkando mwinkanda ya Kanana. Lyahanu, tukumbila usiye bahikana bako bekale mwinkanda ya Gosheni." ⁵Linu Faro cha wamba kwa Josefa, chati, 'Beso ni ba mukulwako bakeza kwako. ⁶Inkanda ya Egepita ina habusu bwako. Uhe beso ni ba mukulwako muchikiliti china bulotu buhitilize, mwinkanda ya Gosheni. Heiba wizi bakwame mukati kabo bawola, uba bike ku mamela zimunantu.' ⁷Linu Josefa chaleta Jakobo isi mukati ni ku muleta kwa Faro. Jakobo chahwila Faro. ⁸Faro chati kwa Jakobo, "Chiwahala inako isikahi?" ⁹Jakobo chati kwa Faro, "Myaka ya lwendo nji 130. Myaka ya buhalo bwangu ibali miche ni ku chisa. Kana ibabi mile ubu nji ba luzubo lwangu. ¹⁰Linu Jakobo chahwila Faro ni kuzwa kwali. ¹¹Linu Josefa chaha besi ni ba mukulwe. Chabaha kwikala mwinkanda ya Egepita, inkanda iba hitilize ku bulotu, mwinkanda ya Ramases, sina mwa balaeli Faro. ¹²Josefa chaha besi zilyo, ba mukulwe, ni benzubo ibesi bonse, kuya cha bahwile mu bali bakwilila. ¹³Lyahanu kana kubena zilyo mwinkanda; kakuti inzala ibali inkando. Inkanda ya Egepita ni inkanda ya Kanana chiya sinyeha ibaka lye inzala. ¹⁴Josefa cha kunganya mali onse abena mwinkanda ya Egepita ni inkanda ya Kanana, chaku wuza buheke ku ba bali kwila mwateni. Linu Josefa chaleta mali mu chibaka cha Faro. ¹⁵Aho mali wonse e nkanda zonse ya Egepita ni Kanana hamana, ma Egepita bonse chibeza kwa Josefa ni kuwamba, "Tuhe zilyo! Chinzi tuwola kufwila mu menso ako ibaka lya mali etu abamani?" ¹⁶Josefa chati, Heiba bali enu abamani, mulete zi munantu zenu imi ka nimihe zilyo cha ku chinchana ni zimunantu zenu. ¹⁷Chi baleta zimunantu zabo kwa Josefa. Josefa cha baha zilyo ku chinchana ni imbzi, ingu, impene, ni mambongolo. Chaba lela ni chinkwa cha kuchinchana ni zimunantu zabo zonse mowo mwaka. ¹⁸Uwo mwaka haumana, chibeza kwali mwaka wi chilila imi chibati kwali, "Kete tukupatile u muyendisi wetu kuti mali etu wonse chi abamani, inombe zetu zonse cheli nji zako. Ka kusina chishele kwetu chete tuhe muyendisi wetu, konji mibili yetu ni inkanda yetu. ¹⁹Chinzi ha tuwola kufwila habusu bwa menso ako, twense iswe ni inkanda? U tuwule ni inkanda yetu ku chinchisa ni zilyo, imi iswe ni inkanda ka tube tubahikana kwa Faro. Tuhe buheke kuti tuhale isini kuti tufwe, imi inkanda kanji ibi itongo." ²⁰Cwale Josefa chawulila Faro inkanda yonse ya Egepita. Kakuti ma Egepita bonse ba bawuzi mawa abo, inzala ibali inkando luli. Mweyi inzila, inkanda chiyaba ya Faro. ²¹Haili ku bantu, ni cha batenda zikombwa kuzwa ku amwi ma manimani a Egepita kuya ku nyinza ya amwi ma manimani. ²²Ibali inkanda bulyo ya mupurisita ya sena abawuli Josefa, kakuti mapurisita ba bali kuhewanga zabo. Ba bali kulyanga zi bali kuzwa kwa Faro. Chingi kana ba bawuzi inkanda yabo. ²³Linu Josefa chati ku bantu, "Mulole, na miwula ni inkanda yenu sunu muba Faro. Lyahanu ubu buheke bwenu, imi ka mubiyale mwinkanda. ²⁴Ha kusinza, muyelele kuha ikopokopo kwa Faro, imi zibaka zone kazibe nji zenu, buheke bwa muluwa ni zilyo za benzubo ni bahwile benu." ²⁵Chibati, "Uba hazi buhalo bwetu. Tuwane chishemo mu menso ako. Katube tuba hikana ba Faro. ²⁶Cwale Josefa chatenda mulao usitenda mwinkanda ya Egepita ni sunu hanu, kuti zimwi zikwana iyanza nji za Faro. Konji inkanda ya mapurisita nji sena ibabi ya Faro. ²⁷Linu Isilaele cha hala mwinkanda ya Egepita, muchikiliti cha Gosheni. Bantu bakwe chiba wana zingi umo. Ba be njihi ni ku yekezeha cha bukando. ²⁸Jakobo aba hali mwinkanda ya Egepita myaka ina 17, linu myaka ya kuhala kwa Jakobo ibali 147. ²⁹Cwale inako ha ichutila ya kufwa kwa Isilaele, cha sumpa mwanaswisu wakwe Josefa imi chati kwali, "Heiba hanu nawana chishemo mu menso ako, ubike iyanza lyako mukunsi ka zilumpi zangu, imi uni tondeze kusepahala ni buniti. Nikumbila kanji uni ziki mwa Egepita. ³⁰Chi nafwa uni twale ku balele ba luzubo lwangu, kuni hinde kuni zwise mwa Egepita imi uka nizike ku chibaka chi bazikitwe bakwangu. ³¹Josefa chati, "Kani tende mu mwatela," ³²Isilaele chati, "Konke kwangu. 'imi Josefa cha konka kwali. Linu Isilaele cha sungama hansi ha mutwi wabulo bwakwe.

48

¹Ni chi kwatendahala kuti kwande ezi zintu, kuti zumwi ni chati kwa Josefa, "Lole, beso balwala." Linu ni chahinda naye bana bakwe bobele ba banaswisu, Manase ni Efraimi. ²Imi Jakobo ha wambilwa, "Lole mwanako mwanaswisu Josefa wa sika ku kubona," Isilaele ni chawana ziho ni kwikala ha mumbeta. ³Jakobo ni chati kwa Josefa, "Ireeza weziho aba libonahazi kwangu kwa Luzi munkanda ya Kanana. Na ni fuyola ⁴imi ni chati kwangu, Ubwene, ka ni kuletele luzubo, ni kwinjise. Ka ni kuchite ikunga lya masi. Ka nihe, inu inkanda ku behwa ba behwa bako sina chifumu chisamani." ⁵Linu bana bako bobele ba banaswisu ba bazalwa kwako mwinkanda ya Egepita ni niseni kwiza kwako kwa Egepita, nji bangu, sina ba Rubeni ni Simioni ha bali bangu. ⁶Bahwile bete nobe nabo kuzwa kwaba ka ba be bako; ka ba nolwe mwikonde lya mazina aba mukulwabo muchanda chabo. ⁷Kono sina kwangu, ha ni bakuzwa kwa Padani cha maswabi angu Rahele a bafwili munkanda ya Kanana, ni twina mwizila, ni ku china chi baka zana cha kuyenda kwa Efraiti. Ni ba muziki koko ne li munzila ya kwa Efraiti" (chitewa kuti, Betelehema). ⁸Imi Isilaele ha bona banaswisu ba Josefa, ni chati, "Abo nji bani?" ⁹Josefa chati kubesi, "Banaswisu bangu, abo Ireeza aba nihi kunu. Isilaele ni chati, "Ba lete kwangu, njokuti kuti ni bahwile. ¹⁰Lyahanu menso a Isilaele chi ba kukangwa mukuti cha miaka yakwe, chobulyo kana aba kuwola kubona. Njokuti Josefa ni cha baleta hafuhi naye, mi cha bacuncuna ni ku ba bbabba. ¹¹Isilaele ni chawamba kwa Josefa, "Kana ni bahupwile ku bona bulubi bwako hape, kono Ireeza a ba woli kuni zuminina kuti ni bone baana bako." ¹²Josefa ni cha ba zwisa kuzwa mukati ka mazwi a Isilaele, mi linu chakotama ni kusungamina hansi. ¹³Josefa ni chabahinda bonse, Efraimi kwi yanza lyakwe lya bulyo kumbali kumbali ni yanza lya Isilaele lya bumonso, mi Manase kwi yanza lya bumonso kumbali lye yanza lyabulyo lya Isilaele, ni ku ba chunza hafuhi naye. ¹⁴Isilaele ni cha bungununa i yanza lya kwe lya bulyo ni ku libika hewulu lya mutwi wa Efraimi, ya bali muhwile, mi yanza lyakwe lya bumonso hewulu lya mutwi wa Manase. A babiki mayanza akwe, ka kulihitisa hewulu, mukuti Manase ibali mwana we ntazi. ¹⁵Isilaele a bahwili Josefa, ni kuwamba, "Ireeza habusu iye batayo ba Abrahamama ni Isakaiba balikuyenda, Ireeza ya bani ba baleli kwiza kusika linu izuba, ¹⁶inilozi liba ni silelezi kuzwilila kuzonse ziholofaza, a wolwe kuhwila baswisu aba. Izina lyangu li wolwe kusumpiswa kubali, ni zina libatayo ba Abrahamama ni Isaka. Mi bakule chabungi hansi." ¹⁷Josefa ha ba boni besi ni ba bika iyanza lyabo lya bulyo hewulu lya mutwi wa Efraimi, ka na iba mutabisi. Ni chahinda iyanza libesi kuli zwisa ku mutwi wa Efraimi kulibika hamutwi wa Manase, ¹⁸Josefa ni chati kwesi kahena bulyo, tayo, chokuti uzu nji mwana wentazi. Bike iyanza lyako lya bulyo hewulu lya mutwi wakwe." ¹⁹Isi ni chakana ni chati, "Niizi, mwanaswisu wangu, Niizi. Naye bulyo mwa be chisi, mi naye kabe mukulwana. Kono mwanchakwe ka kabe mukando ku muhita, mi behwa ba behwa bakwe kazibe zisi za bantu bangi." ²⁰Isilaele ni cha bahwila mwelyo izuba cha manzwi, "Bantu ba Isilaele ka bawambe imbunyi cha mazina ako chakuti, Ireeza a mitende kuswana ni Efraimi ni kuswana ni Manase. Cheyi inzila, Isilaele ni chabika Efraimi kubusu bwa Manase. ²¹Isilaele ni chati kwa Josefa, "Bone, chi ni na hafuhi ni kufwa, kono Ireeza ka be nawe, mi ka miboze kwinkanda i beshenu. ²²Kwako, sina ha wina hewulu li bamukulwako. Ni kuha injetumuko ye lundu ini bahindi ku Maamori cha mukwale wangu ni buta bwangu."

49

¹Linu Jakobo na sumpa bana bakwe ba banakwame, nati: "Mukungane hamwina, kuti ni mi wambile cheti chi tendahale kwenu mu mazuba a kubusu. ²Mukungane hamwina imi muteeke, inwe bana banakwame ba Jakobo. Muteeke kwa Isilaele, ishenu. ³Reuben, u mwanangu we ntanzi, ni matangilo a ziho zangu, mwanangu yo kutekwa ni yo kolete kuhita bamwi kuziho. ⁴Ya sa yenzwa sina menzi a buba, keti no bubane, mukuti u be njili habulo bubeso. U ba singeki ikwe habuli, u be njili mubuli. ⁵Simone ni Levi bana ba hamwina, milinga ya bulwisi nji mikwale yabo. ⁶Oo luhuhu lwangu, kanji lwi njili mu ziambo za kumbali, mukuti inkulo yangu i chi kuteka ahulu icho. Mukuti ba behayi bakwame mu bubengi bwabo. I bali mu ku lisangisa ha baba nokli misifa ya mapulu. ⁷Bubengi bwabo bu kutitwe, bukali, ni bubilala. Mu ba kauhane mwi nkanda ya Jakobo ni ku sa hasana mwa Isilaele. ⁸Juda, bozalwa nabo mu ba kutembe. Iyanza lyako ka li be hensingo ya zila zako. Bana beso ba banakwame ka ba fukame habusu bwako. ⁹Juda ka davuzana. Mwanangu u ba zambi zila zako. U ba suki, ku nantila sina undavu, sina undavu wo mukulwakazi. Njeni yeta like ku ku mubusa? ¹⁰Chisupo kete ni chizwe kwa Juda, kapa inkoli ya buyendisi kuzwa mu matende akwe, konji Shiro he ti neze. Zisi kazi muzuwe. ¹¹Ku suminina indonki yakwe ha chisamu che veine, ni mwana we ndonki ha chisamu che veine chi salitwe, a ba shanzi zizabalo zakwe mwi veine, ni mukanjo wakwe mu malaha a buwomba. ¹²Menso akwe mu a sihe ubu i waine, mi meeno akwe mu atube ubu muzilili. ¹³Zabuloni mwa hale kumbali niwate. Mwa be ilizo lya zisepe, imi inyinza ya kwe mu i kuzwe ku kasika kwa Sidoni. ¹⁴Isakare i ndonki ikoletete, i butite mukati ko mulaka we mbelele. ¹⁵U bwene chibaka chilotu cho ku pumwila ni nkanda indotu. Ka tenzeke iheta lyakwe mu muziyo ni ku ba muhikana wa mutendo. ¹⁶Dani mwa atule bantu bakwe ubu umwi wa mishobo ya Isilaele. ¹⁷Dani mwabe inzoka ina kumbali ni nzila, ina busungu munzila i suma ku zisito ze mbizi, kuti muntanti wayo awile ku masule. ¹⁸Ni lindila ku hazwa kwako, Simwine. ¹⁹Gadi-mutanti ka mulwise, kono ka balwise ku zisito zabo. ²⁰Zilyo za Esha ka zi njihe, imi kahe zilyo zi swanela Simwine. ²¹Nafutali inzwi li li yendela bulyo; mwabe mulotu yo lweleka. ²²Josefa mutabi ubika zihantu chobungi, mutabi u bika zihantu chobungi, wina hafuhi ni ziba, mutabi yalyo itanta hewulu lye mota. ²³Babwimi ka ba mulwise ni ku muzinda, ni ku mukataza. ²⁴Kono buta bwakwe mu bushale ni bwinako, imi mayanza akwe mu a be ali wolela, ibaka lya mayanza we Ziho zikando Yenke kwa Jakobo, ibaka lye zina lya yo lisa Imbelele, Ibwe lya Isilaele. ²⁵Ireeza u beshenu mwa mituse imi Ireeza we Ziho zikando mwa mihwile ni nfuyonzi zi zwa kwi wulu, nfuyonzi za mu menzi a buba kuzwa kungsi, nfuyonzi za mabele ni ze buumo. ²⁶Nfuyonzi zibeso inkulu ku zamba nfuyonzi za malundu a kale kapa zintu zi lakazeha za ziwulu za kale. Ha ke zibe hamutwi wa Josefa, mane ni hewulu lya mutwi we naabi ba mukulwe. ²⁷Benjamine bubinzi bu fwile inzala. Kakusasana

mwa lye zilyo zehaya imi chitengu mwa kunganye za kwata.²⁸ Iyo nji mishobo ye ikwana i kumi ni yobeke ya Isilaele. Izi za ba wambi ishabo kubali ha bahwila. Umwi ni umwi a ba muhwili che nfuyonzi i yelele.²⁹ Linu cha balaela nati ku bali, "Chinina hafuhi ni ku ya ku bantu bangu. Mu ni zike ni bazazi bangu be ntanzi mwilindi li na mwiwa lya Efero wa Muhiti,³⁰ mwi lindi li na mwiwa lya Machipela, lina hafuhi ni Mamere mwi nkanda ya Kanana. Iwa lya bawuli Abrahama ku ba chibaka cha mazikilo kwa Efurame wa Muhiti.³¹ Uko baba ziki Abrahama ni Sara mwi hyabwe; uko baba ziki Isaka ni Rebeka mwi hyabwe, mi uko ni ba ziki Leya.³² Iwa ni lindi li na mo liba wulwa ku bantu ba Heti." ³³ Aho Jokobo hamana izi intaelo ku banaswisu bakwe, na booza matende akwe mu mumbeta, na huza lwa mamanimani ni ku ya ku bantu bakwe.

50

¹Linu Josefa cha ku bula ziho a bawili ha bulubi bubesi, ni cha mulilila, ni ku muchunchuna. ²Josefa a balaeli bahikana bakwe basiliki ku lukisa chitunta chibesi. Mi basiliki chi ba lukisa Isilaele. ³Ba bahindi mazuba a kwana makumi one, kakuti nji mazuba a chiba kulukiswa chitunta kuti kanji chiboli. Ma Egepita baba mulili mazuba a mana iyanza ni obele. ⁴Mazuba o kulila ha amana, Josefa a ba wambi ku manduna ba Faro, nati, "Heiba hanu na wana chisemo mu menso enu, ni mi kumbila ku ka wamba kwa Faro, mukati, ⁵Batayo baba ni konkisi, ni bati, "Bone, ni na hafuhi ni kufwa. Mu ni wunge mwi kumbu lyangu li ni ba lishili ni mwine mukanda ya Kanana. Kwateni uko mu muka ni wunge mo. Linu mu ni zuminine ni kawunge batayo ni ka boole." ⁶Faro ne taba nati, "Yende u ka wunge beso beso, sina ha baba ku konkinsezi." Josefa na yenda ku ka wunga besi. Manduna ba Faro bonse ni ba yenda naye-bakulwana mu mahasi akwe, ni ba yenzi bonse munkanda ya Egepita, ⁸ni luhasi lwa Josefa lonse ni bamukulwe, ni luhasi lubesi. Kono bana babo, zimunantu zabo, ni nombe zabo zi bashali munkanda ya Gosham. ⁹Makockikala ni bantu ba tantite he mbizi na bo ni bayenda naye. Ibali ikunga ikando lya bantu.¹⁰ Ha ba kasika ha chidino cha Atadi mwi shilya limwi ya lwizi lwa Jodani, baba lili ahulu cha maswabi makulu. Umo Josefa na lila besi mazuba a mana iyanza ni obele. ¹¹Bazaki be nkanda, ma Kanana, ha ba bona chililo mu chidino cha Atadi, ni bati, "Iyi nji nako iba baswabite ahulu ma Egepita" Nji baka chibaka ha chiba sumpwa Abele Maziraimi, china mwishilya lya lwizi lwa Jodani.¹² Bana ba Jakobo ba banaswisu ni ba mutenda mwa ba wambili. ¹³Bana bakwe ba banaswisu ni bamutwala munkanda ya Kanana ni ba ka mu wunga mwi kumbu muluwa lwa Makapele, hembali ni Mamare. Abrahama a ba wuli ikumbu mwiwa ku ba chidino. Abali wulite kwa Eferoni wa Muhiti. ¹⁴Ha mana ku wunga besi, Josefa na bola mwa Egepita, iye hamwina ni ba mukuiwe, ni baba musindikize bonse ku kuwunga besi. ¹⁵Bamukulwe Josefa ha ba bona kuti ishabo chafwa, ni bati, "Mu kube buti heiba Josefa u si tubengele imi usaka kutu lihisa cha kwi zula chabubi butu ba mutendi?" ¹⁶Chobulyo ni balaela ku bakwateni kwa Josefa, ni chibati, "Beso baba tu laeli ni baseni kufwa, ni bati, ¹⁷Mu wambile Josefa ichi, ni kumbila ukwatile bubilala bu ba mukulwako ni zibe zabo ha babatendi bubilala kwako. Linu u kwatile bahikana be Ireeza u beso." Josefa a ba lili ha ba wamba kwali. ¹⁸Bamukulwe nabo ni ba lila ni kupatama habusu bwakwe ni ba lolete hansu. Ni bati, "Bone, tubahikana bako." ¹⁹Kono Josefa na betaba nati, "Kanji mutiyi. Kana ime ni na muchisa che Ireeza?" ²⁰Sina kwenu mu ba zezete ku ni tenda bubi, kono Ireeza a ba zezete bulotu, ku babalela buhalo bwa bantu bangi, sina mu mubwenene sunu. ²¹Linu hanu sanzi mutiyi. Ka ni milele inwe ni bana benu banini." Ni chaba ntontoza cheyi inzila ni ku wamba chenkulo indotu ku wisa inkulo zabo.²² Josefa a ba ku hala mwa Egepita hamwina ni luhasi lubesi. A ba hali miaka imana mwanda u mwina ni kumi. ²³Josefa aba boni bana ba Efraimi ku ya ku mulahi wo butatu. Hape a ba boni bana ba Makili mwanaswisu wa Manase, baba kubikwanga ha mazwi a Josefa. ²⁴Josefa a bati ku bamukulwe, "Chinina hafuhi ni kufwa; kono Ireeza keze kwenu ni ku mihitila ku mizwisa mweyinu inkanda ku mi twala mwi nkanda ya ba sepisi cha ku konkka kuiha Abrahama, Isaka, ni Jakobo." ²⁵Linu Josefa na kumbila bana ba Isilaele kuli konkka cha ku lisumina, Nati, "Ireeza chabu niti keze kwenu. Keyo inako mu swanela kuhinda zifuha zangu ku zwa kunu." ²⁶Josefa na fwa, ne na miaka ina 110. Baba lukisi chitunta chakwe kuti sanzi chiboli ni ku chi bika mwihande.

Exodus

1

¹Aa nji mazina a bana ba Isilaele babai mwa Egepita ni Jakobo, zumwi ni zumwi ni luhasi lwakwe: ²Rubeni, Saimoni, Levi, Juda, ³Isikare, Zabuloni, Benjamine, ⁴Dani, Nafutali, Gadi ni Asere. ⁵Bonse bantu babali ba luzubo lwa Jakobo ibali makumi akwana iyanza ni obele. Josefa chabena kale mwa Egepita. ⁶Linu Josefa, bonse bamukulwe, ni bonse babena mulusika mwi nako yabo niba fwa. ⁷Kono bantu ba Isilaele babe njihi, baba welekehi kwi mpalo, ba babi bangi, ni baba bakolete ni kuba ni nguzu ahulu; inkanda ibezwile bulyo abo. ⁸Lyahanu cware ni kwaba ni mulena muhya mwa Egepita, yasana abe zibi za Josefa. ⁹Nati ku bantu bakwe, "Mubone, bantu ba ma Isilaele bangi ahulu imi ba kuzu kutuhita. ¹⁰Mwize, tubambane nabo chabutali, kunda obulyo mubazwile habusu ni kwinjiha ce mpalo, linu haiba nikubuka musunga, muba likunge ni zila zetu kutulwisa, ni kuzwa mwi nkanda." ¹¹Chobulyo ni kwa bikwa bayendisi hewulu lyabo kubanyandisa chemisebezi mikukutu. Ma Isilaele baba zaki munzi wa chibikilo wa Faro: ¹²Kono mubabali kuyekeleza ma Egepita kuku ba nyandisa, mubabali kuyekeleza ma Isilaele kwinjiha kwi mpalo ni kuhasana. Cho bulyo ma Egepita ni batanga ku tiya bantu ba Isilaele. ¹³Ma Egepita ni batundamena kuhambiliza bantu ba Isilaele kusebeza. ¹⁴Niba kukutuhalisa buhalo bwabo cha kubaha chamisebezi ilema ya kuluba idaka nikupanga zitina, ni misebezi yonse ya mwiwa. Yonse mubezi ibabakuhewa ubali mikukutu. ¹⁵Linu simwine wa Egepita cha wamba kuba hwizumukisi bama

Heberu, izina lya zumwi abali nji Shifira, zumwi nji Pua. ¹⁶Chati," Hamutusa mwanakazi wamu Heberu ha chipula cha mahwizimukilo, mulolise haiba na hwizumuka. Haiba mwana swisu, linu uswanela kumwi haya; kono haiba mwana kazana, linu u swanela ku hala." ¹⁷Kono ba hwizumukisi babali kutiya Ileza imi kana baba tendi mwa babalaelele simwine wa Egepita ; chobulyo baba kusiya bana swisu ku hala. ¹⁸Mulena wa Egepita na sumpa ba hwizunukisi imi nati kubali, " chinzi hamuba pangi buti, imi muba siyi bana swisu kuhala?" ¹⁹Ba hwizumukisi babe tabi Faro, "Ba nakazi bama Heberu kabakoli sina banakazi bama Egepita. Bena ziho imi bamana ku hwizumuka yo hwizumukisa naseni kwiza kubali." ²⁰Ileza na bukeleza aba ba hwizumukisi. Bantu niba yekezeha kwi mpalo imi ni kuba ahulu ni ziho. ²¹Hakwina bulyo ba hwizumukisi baba kutiya Ileza, ²²Faro cha laela bonse bantu bakwe, " Muswanela kuka sohela yense mwana swisu yaba zalwa mu lwizi, kono bonse mwana kazana mumu basiye ba hala."

2

¹Lyahanu mukwame wo mushobo wa mu Levi yo sesete mwanakazi wa mu Levi. ²Mwanakazi naba hamenzi mahya imi na hwizumuka mwana swisu. Ha bona kuti abali mwana swisu mulotu, Naka muungula myezi yo tatwe. Kono hati kaciwoli kumu ungula, na hinda chitanda che nkama ni kuchi sinka che bitumeni ni chabulota. Linu cha bika muhwile muchili imi niku chitula mukati kempe neli mu menzi kumbali ya lwizi. ⁴Mukulwe wa mwanakazana na zimana butabule kuti abone chete chi chitahale kwali. ⁵Mwana wa Faro wa mwanakazana na shetumukela ku lwize kuka samba linu ba mutokomela ni bakwete ku yenda yenda kumbali ni lwizi. Na bona chitanda mukati ke mpe imi na tuma yaba kumutokomela kuchi hinda. ⁶Ha chi yalula, cha bona muhwile. muchiche abali kulila. Nicha mufwila inse imi chati, " Uzu chakusakusima nji zumwi wabana bama Heberu." ⁷Linu nchizye wa muchiche wo mwanakazana chati kumwanakazana wa Faro, " Niwola kuyenda nika kulolele mwanakazi wamu Heberu zaku lelele uzu muhwile?" ⁸Mwana wa faro mwanakazana chati kwali, " Yende." Cwale mukazana nayenda nikukahinda banyina muhwile. ⁹Mwana wa Faro chati kubanyina mbumbu, " U hinde uzu muhwile umuni lelele, imi kanikuku liha mali." Cwale mwanakazi nahinda muhwile imi naka mulela. ¹⁰Lyahanu muhwile hakula, naka muleta ku mwana wa Faro, imi neza kuba mwanakwe wa mwana swisu. Na muulika izina lya Mushe imi chati, " Kakuli nibaka mwi nikuli mumenzi." ¹¹Lyahanu Mushe hezakuba mukulwana, neza kuya kubantu bakwe nikuka bona misebezi yabo mikukutu. Nabona mu Egepita na kaba mu Heberu, imwi wa bantu bakwe. ¹²Na lola uku no kuna, imi habona kuti kakwina zumwi kwateni, che haya mu Egepita imi napata mubili mwi sekeseke. ¹³A bazwili hanze izuba lichilila hazwila hanze, imi, halola, ba kwame bobele bama Heberu babali kulwa. Chati kuzumwi yabena mulandu, " chinzi holwisa mukwako?" ¹⁴Kono mukwame chati, " njeni wakubika habuyendisi ni habubusi hewulu lyetu? U kwete kuzeza kunihaya mobe haili zuna mu Egepita?" Linu Mushe cha suha ahulu imi chati, " chintu chiniba tendi chibezibahali ku bamwi." ¹⁵Linu cwale Faro hazuwa cheyo indaba, cha lika kuti e haye Mushe. Kono Mushe aba tii kuzwa kwa Faro niku kekala munkanda ya midiani. Chake kala hanshi he mbali ni cisima. ¹⁶Lyahanu muprisita wa Midiani abena bana kazana ba kwana iyanza ni bobele. Chibeza, kuteka menzi, babezuzi zihindilo zabo kuti baka nywise mitapi ye shabo. ¹⁷Ba lisani baba kezi imi babaliki kuba hindika, kono Mushe chayenda imi chakabatusa. ¹⁸Lyahanu ba kazana habaya kwa Reuele ishabo, chati, " chinzi sunu hamwaka hwela ahulu kubola ?" ¹⁹Babati, " Mu Egepita nja katulamulela kuba lisani. Wa tutekela menzi ni ku nyisa mitapi yetu." ²⁰Chati kubanakazana bakwe, " Cwale wina hi? cinzi hamwa musiya? mumusumpe njikuti zalye naswe." ²¹Mushe nazumina kwikala ni mukwame, uzo yabamuihi mwanakwe wa mwanakazana yonsumpwa Zippora kuti asesese. ²²Cha hwizumuka mwana swisu, imi Mushe camusumpa Gershom; " Ni muzaki mwi nkanda ya bantu." ²³Inakoko inde haimana, mulena wa Egepita cha fwa. Bantu ba Isilaele niba liloka kebaka la kulyatililwa ni kunyandiswa. Baba lili kusaka intuso, imi chililo chabo nichaya kwa Ileza cebakalya manyando. ²⁴Linu Ileza hazuwa chililo chabo, Ileza cha zeza chilikani chaba tendi ni Abrahama, ni Isaka imi ni Jakobo. ²⁵Ileza chabona bantu ba Isilaele, imi cha zuwisisa bwikalo bwabo.

3

¹Linu Mushe a bali ku silisa mulaka wa mukwenyana kwe Jetro we chikwame, mu prisita wa Midiani. Mushe cha twala mulaka kule ni mwi nkanda imi cha kasika kwa Horebe, ilundu lya Ileza. ²Uko ingiloi lya Simwine chi lyalibonahaza kwali muchizimo che ndimi yo mulilo muchi humbu. Mushe cha lola imi nabona chi humbu chiba kubukuka, kono chi humbu kana chiba kuhya. ³Mushe chati, "Muni chutile hafuhi ni ku lolela imakazo iyi, chinzi chi humbu hachi sahi." ⁴Lyahanu Simwine habona kuti cha chunina hafuhi ni kulolisa, Ileza cha musumpa kwi zwilila muchi humbu ni kucho kuti, "Mushe, Mushe, Mushe" Mushe chati, " Ime zunu" ⁵Ileza chati, " Kanji uliki kuchutila hafuhi! Zule insangu zako kuma tende, mukuti chiaka icho chozimene ibu liba bikilwe ime." ⁶Chezuziliza, " Njeme Ileza u beso wako, ni Ileza wa Abrahama, Ileza wa Isaka, ni Ileza wa Jacobo. " Linu Mushe cha wumba impata yakwe, kakuti aba tite kulola Ileza. ⁷Simwine chati, " Initi ni baboni ma sukuluka a bantu bene mwa Egepita. Niba zuwi chililo chabo che baka lya basukululi babo, chakuti nizi cha kusukuluka kwabo. ⁸Ni bakezi hanshi kuku balukulula ni kuba zwisa mwi nkanda iyo ni kuba twala kulotu, inkanda inkando, kwi nkanda ibusa, muzilili ni buchi; mu chikiliti mwi kele Makanana, Machiti, Maperizi, Mahivi, ni Majebusi. ⁹Linu chi lilo cha bantu ba Maisilaele chibezi kusika kwa ngu kwanda ezo, Ni ba loli kulyatililwa kuletwa ni Maegepita. ¹⁰Lya hanu, munukutume kwa Faro ili kuti uwole kuka baleta bantu bangu, abo Maisilaele, kuzwa mwa Egepita." ¹¹Kono Mushe chati kwe Ileza, " Njeme ni, kuti ni wole kuyenda kwa Faro ni kuka baleta Maisilaele kuzwa mwa Egepita?" ¹²Ileza ni chetaba, " chati munibe nawe. Ichi mucibe chisupo kwako kuti ime njina kutuma. Ha ciwaka zwisa bantu bangu mwa Egepita, mu mwize mulapele he lundu haha." ¹³Mushe chati kwa Ileza, " Linu china yenda ku

Maisilaele ni kuka wamba kubali, Ileza uba nyinakuwenu waka ni tuma ime kwenu, imi linu chibati kwangu, Izina lyakwe njeni? Muni kawambe kutinzi kubali?" ¹⁴Ileza chati kwa Mushe " NJEME NABA NJEME." Ileza chati," Uswanela ku wamba ku Maisilaele, NJEME wa kanituma kwenu." ¹⁵Ileza hape chati kwa Mushe, " Uswanela kuwamba ku Maisilaele, Simwine, Ileza uba nyinakuwenu wenu, Ileza wa Abrahama, Ileza wa Isaka, ni Ileza waJakobo, waka nituma ime kwenu. Ili nji zina lyangu kuyenda uko, imi njimona mwese aku nisumpila mahasi enu onse asikezite. ¹⁶Uyende uka kunganye ba kulwana ba Maisilaele hamwina. Wambe kubali," Simwine Ileza uba nyina kulwenu, Ileza wa Abrahama, Ileza wa Isaka, ni wa Jokobo, wa libonahaza kwangu ni kuwamba, " Initi niba milemuhi mi nibaboni ziba tendwa mwa Egepita. ¹⁷Niba misepisi kumi zwise muku lyatililwa mwa Egepita ni ku mitwala mwi nkanda ya Makanana, Mahaiti, ni ya Majebusi, inkanda ibuba muzilili ni buchi." ¹⁸Muba tekeleze kwako. Iwe niba kulwana ba Isilaele kuyenda kwa Simwine wa Egepita, imi uka muwambile, 'Simwine, Ileza wa Maheberu , wa likopanya naswe. Linu hanu tuyende mulwendo lwa mazuba otatwe mwi nkanda, mukuti tuka tende chi tabelo kwa Simwine, Ileza wetu." ¹⁹Ime nizi kuti Simwine wa Maegepita kasa mizumini kuyenda, konji iyanza lyakwe halihambiliza. ²⁰Muni bike che yanza lyangu ni kulwisa Maegepita che makazo zonse izo zese mutende mukati kabo. Kuzwa aho, mwa misiye muyende. ²¹Munihe aba bantu chishemo kuzwilila ku Maegepita, kakuti chi mwayenda, kanzi muyendi mayanza bulyo. ²²Mwanakazi yense mwaka kumbile kwi silivela ni masake e gauda imi akuzwata kuzwa ku Maegepita ba bambene nabo. Mumu zizwatike bana benu ba chiswisu ni be chikazana. Cheyi inzila mumwibile Maegepita."

4

¹Mushe che taba," Linu heba kaba ni zumini kapa ku teka kwangu linu tuwambe kuti, ' Ileza kena aba litondezi kwako'?" ²Ileza chati kwali, "Chinzi china mwi yanza lyako? Mushe chati, " Inkoli." ³Ileza chati," Isohele hansi. " Mushe cha isohela hansi, imi chi yasanduka inzoka. Mushe ni cha tiya chinfuta masule kuzwa kuyili. ⁴Ileza cha wamba kwa Mushe, " Sike haili imiuiwonde kumuchila." Linu cha kotama ni kuikwata inzoka. Ni chiya sanduka inkoli mwi yanza lyakwe hape. " ⁵Cho bulyo muba wole kuzumina kuti Ileza, Mulimu uba nkuye baba nkuye babo, Mulimu wa Abrahama, Mulimu wa Isaka ni Mulimu wa Jakobo, wa litondeza kwako" ⁶Ileza naye chati kwali, " Linu hanu ubike iyanza lyako mukwaha." Linu Mushe cha bika iyanza lyakwe mukwaha. Hali zwise mwa teni, mulole, iyanza lyakwe libena imbingwa, kutuba sina itwa. ⁷Ileza chati," Bike iyanza lyako mukwaha hape, " Linu Mushe cha bika iyanza lyakwe mukwaha, imi halizwisa, cha bona kuti chiliba shiyeme hape, kuswana ni mubili wonse wonse. ⁸Ileza chati, " Haiba kaba kuzumini heba kabalikolisiswa che che chisupo chentazi cha ziho zangu kapamku chizumina, lyahanu muba zumine ku chisupo cha bubeli. ⁹Imi habe kaba zumini ni kwezi zisupo zobeze za ziho zangu , kapa kuteka kwako, linu u kahinde menzi mulwizi ni kwi tila hebu lizumite. Menzi a wa kateka awo mua sanduke malaha hebu lizumite." ¹⁰Linu Mushe chati kwa Ileza, " Simwine kanini kuba ni chikwala ku kuwamba, nangati kumasule kamba nanga kuzi baba wambi ni muhikana wako. Ni lyeha kukuwamba ni kulyeha ku lulimwi, " ¹¹Ileza nati kwali, " Njeni yaba pangi kaholo ka muntu? yaba pangi muntu kusa wamba kamba ku sinka matwi kamba kubona kamba kufwa meenso? kana njime, Ileza? ¹²Linu hanu yende, mi munibe ni kaholo kako ni kuku yuta zo kawamba." Linu Mushe nati, " ¹³Simwine, ni kumbila tume feela ungi, ungi yosaka kutuma." ¹⁴Lyahanu Ileza ni cha bengela Mushe. Ni chati, cware kuamana ni Aaroni, e mukulwako, wa mulwi? Nizi kuti uwola kuwamba nenza. Nihakuba bulyo, ukeze ku kulikopanya nawe, imi cha bonana nawe mwa sangile munkulo yakwe. ¹⁵Mo wambe kwali niku bika manzwi mukaholo wo kukawamba. Munibe ni kaholo kako ni kaholo kakwe, imi muni mitondeze mu bonse cho kutenda. ¹⁶Mwa wambe kubantu muchisa cako. Mwabe nji kaholo kako, imi iwe mobe kwali ubu njime, Ileza. ¹⁷Mo hinde iyi inkoli mwiyanza lyako. Chayo mowole kutenda zisupo." ¹⁸Linu Mushe cha yenda kumu kwenyanakwe Jetro ku kacho kwali " Ni zumini kubola kuba kwangu bena mwa Egepita ni kabone kamba ba sihala." Jetro chati kwa Mushe, " yende che nkozo." ¹⁹Ileza chati kwa Mushe mwa Midiani, " yende, bole kwa Egepita, mukuti bantu bonse baba kusaka kuhinda buhalo bwako babafwi." ²⁰Mushe cha hinde mwihyabwe ni bana bakwe ba chi swisu ni kube chizika he ndoki. Cho bola kwi nkanda ya Egepita, imi cho hinda ni nkoli ya Ileza mwi yanza. ²¹Ileza chati kwa Mushe, "Hati cho yenda kwa Egepita , bone kuti habusu bwa Faro uka tondeza zisupo. Kono muni kukutuhaze inkulo ya kwe, imi kasazumini bantu kuyenda. ²²U wambe kwa Faro Faro,"Ichi cha wamba Ileza: Isilaele mwanangu, wangu we ntanzi, ²³imi ni wamba kwako," Zumini mwanangu we chiswisu kuyenda, mukuti a wole kukani lapela." Kakuti uba kani kuti ayende, mu ni like katata kwihaya mwanako we chiswisu, wako we ntanzi." ²⁴Hati chibena munzila, haku tibeleda masiku, Eleza cha katana Mushe ni kulika ku mwi haya. ²⁵Linu Zipora chahinda intipa iceka ni ku nokola idalo lya bukwame bwa mwanakwe we chiswisu, ni kulibika ku matende a kwe. Lyahanu chati," Initi choli u museswa cha malaha." ²⁶Cho bulyo Ileza cha musiya yenke. Ni chati, busakusima u museswa cha malaha chokuti uwa mupato. ²⁷Ileza chati kwa Aaroni, "Yende mwi nkanda uka kopane ni Mushe." Aaroni cha yenda, kuka mukatanyeza he lundu lye Ileza, niku ka mucuncuna. ²⁸Mushe cha wambila Aaroni manzwi wonse a Ileza kuti waka mutuma kwali za wambe ni kuwamana ni zisupo zonse za maata a Ileza izo zaba mualaeli ku tenda. ²⁹Linu Mushe ni Aaroni chiba yenda ni kuka kunyanya ha mwina ba kulwana bonse ba ma Isilaele. ³⁰Aaroni ni cha wamba manzwi wonse a Ileza aba wambi kwa Mushe. Ni cha tondeza hape zi supo za maata a Ileza habusu bwa bantu. ³¹Bantu chi bazumina. Ha bazuwa kuti Ileza aba lizibahazi kuma Isilaele ni kuti a ba boni ku lyatililwa kwabo, linu ni chi ba mufukamina ni ku mulapela.

5

¹Hakumana kupangahala zintu zonse, Mushe ni Aaroni niba yenda kwa Faro imi ni bati, " Chinu njichona chawamba Yahweh, Ileza wa Isilaele, 'Siye bantu bangu baliyendeze, ili kuti bakani fukamine mwi halaupa.'" ²Faro chati, "Yahweh njeni? Cinzi haniswanela kuteka za wamba ni kusiya Isilaele kuliyendeza? Kanimwizi Yahweh; nanga bulyo kete nisiye Isilaele kuliyendeza." ³Chibati, "Ileza wama Heberu abena neswe. U tusiye tu liyendeze mulwendo lwa mazuba otatwe mwi halaupa imi tuka pange chitabelo kwa Ileza wetu ili kuti kanji atu lwisi che inkoto kamba cha mulinga." ⁴Kono mulena wa Egepita chati kubali, " Mushe ni Aaroni, chintunzi hamusiisa bantu misebezi yabo? Mubole ku misebezi yenu." ⁵Faro naye chati, " Chikwina bantu bangi hantu mwinkanda yetu, imi iwe uba pangisa kuti ba siye misebezi yabo." ⁶Mwizuba liswana, Faro cha wambila ba tendisi baba beleki ni baba kuba tokomela. Chati, "kanji nimuboleli hateni kuha bantu musuhela wa kupangisa zitina. Mubasiye bakali kunganyize musuhela abo bene. ⁸Nihakwina bulyo, musilukela kubona kuti bapanga i mpalo iswana ya zitina ubu mubabali kupangila lwe ntanzi. Kanji muba fwili inkumbu, kakuti bakata. Chingi bakwete ba huwana nibati, ' Tuzuminine tuyende imi tuka tende chitabelo kwa Ileza wetu.' ⁹Muwele ha mutendo wa ba kwame ili kuti babikile maano kwateni imi kanji batekelezi kumanzwi akucengelelwa" ¹⁰Cwale ba tendisi babantu ni ba baba mamela nibayenda nikuka wambila bantu. Chibati, " Chinu njichona chawamba Faro: ' Kakwina musuhela wese tumihe. ¹¹Inwe mubene muswanela kuyenda imi mukahinde musuhela konse kumuwola kukauwana, kono mutendo wenu kete ubolele mwisule." ¹²Chobulyo bantu niba hasana mwi nkanda yonse ya Egepita kuka kungana malinda a musuhela. ¹³Ba tendisi ni bazwila habusu kuba lwisola nibati, " Mumane musebezi wenu, sina ubu mumubali kupangila hamubali kusi hewanga musuhela." ¹⁴Ba tendisi ba Faro baba kukaba ba yendisi, baba kuzimanina bantu ba Isilaele, njibona bakwame ba swana baba babiki kuti njiba mamela ba tenda. Ba tendisi basiba buza, " Chinzi hasana mwa panga matina onse ze amuswanela ku panga, kapa njizona libamani nandi nji sunu, sina mumuba kupangilanga kumazuba akumasule?" ¹⁵Cwale ba yendisi, baba kuwila kubantu ba Isilaele, niba yenda kwa Faro kuka mulilokela. Chibati, " Chintunzi ho panga buti bahikana bako chei inzila?. ¹⁶Kakusina musuhela uba hewa bahikana bako nikamuta, kono ba situwambila, ' Mupange matina!' iswe, ba hikana bako, hantu mane chitukwete kukabiwa, kono mulandu nji wabo bantu bako." ¹⁷Kono Faro chati, "Mubakata! Mubakata! Mwati, Nimizuminine muyende muka pange chitabelo kwa Yahweh." ¹⁸Cwale hantu mubole ku musebezi. Kakwina musuhela wete niuhewe kwenu, kono mubone kuti mupanga impalo ya matina iswana" ¹⁹Ba yendisi, babena kubantu ba Isilaele, chi babona kuti babena mubukabo haba wambilwa, " Kamulukeli kubozekeza hansi impalo ya matina amwizuba." ²⁰Niba katana Mushe ni Aaroni, baba zimena hanze lye lapa, ha ba zwa kwa Faro. ²¹Chibati kwa Mushe ni Aaroni, " Ileza ami bone imi ami shupe i mbazi, kakuti mubatu tendisi mulandu kwa Faro niku ba hikana bakwe. Mu babahi milinga mumayanza ya kutwi haisa." ²²Mushe chabola kwa Ileza imi chati, " Simwine, chinzi hosililile bukabo kwaba bantu? chinzi hobanitumi lwe ntanzi? ²³Chinga niba tangi kwiza kwa Faro ku wamba naye mwizina lyako, aba hi bukabo bukabo kwaba bantu, imi kazwa aho kana uba lukululi bantu bako."

6

¹Linu Ileza chati kwa Mushe, " Hantu mobone chete nitende kwa Faro. Mo bone ichi, mwa basiye bayende che baka lya kukola kwe yanza lyangu. Chebaka lya kukola kwe yanza lyangu, mwa bazwise mwi nkanda yakwe." ²Ileza aba wambi kwa Mushe imi abati kwali, " Njime Yahweh. ³Nibali bonahazi kwa Abrahamu, kwa Isaka, ni kwa Jakobo kuba Ileza mukando; kono che zina lyangu, Yahweh, Kana nibe zibehele kubali. ⁴Chobulyo niba tangisi kubumba chilikani nabo, ili kuti nibahe inkanda ya kanana, inkanda ya buyenzi bwabo. ⁵Chobulyo niba zuwi kuliloka kwa bantu ba Isilaele abo ma Egepita baba basandwile ba hikana, imi nina tanga kuzeza chilikani changu. ⁶Lyahanu, wambe kubantu ba Isilaele, ' Njime Yahweh. Muni mizwise mwikonde lya misebezi mikukutu ya Egepita, imi kani milukulule mumata abo. Muni mituse chamata ete abonahale, nike nkatulo ikolet. ⁷Kani mihinde ime nimwine kuba bantu bangu, imi kanibe njime Ileza wenu. Kamwizibe kuti njime Yahweh Ileza wenu, Yabaka mizwisi mwikonde lya misebezi mikukutu ya Egepita. ⁸Kani mitwale mwi nkanda iniba konkisi kuha kwa Abrahamu, kwa Isaka nikwa Jakobo. Kanimihe ibe chanda chenu. Njime Yahweh." ⁹Mushe haka wambila izi kubantu ba Isilaele, kana babali kumuteka kakuli chibaba zwafite kebaka lya buhikana bubali bukando ahulu. ¹⁰Linu Yahweh cha wamba kwa Mushe, nati, ¹¹"Yende kawambile Faro, mulena wa Egepita, a siye bantu ba Isilaele bayende bazwe munkanda yakwe." ¹²Mushe chati kwa Yahweh, " haiha bantu ba Isilaele kana baba teki kwangu, chinzi Faro hete ateke kwangu, mbwina kaniwambi hande?" ¹³Yahweh aba wambi kwa Mushe ni kwa Aaroni. A babahi intaelo ya bana ba Isilaele kwa Faro, mulena wa Egepita, kuzwisa bantu ba Isilaele mwi nkanda ya Egepita. ¹⁴Aba ibali nji mitwi ya mahasi abe shabo: Banakwame ba Rubeni, mwana wentazi wa Isilaele: ibali Hanoki, Palu, ni Hezeroni, ni Kami. Aba babali njiba luzubo lwa Rubeni. ¹⁵Banakwame ba Simoni ibali Jemuele, Jamini, Ohadi, Jaki'ni, Zohare ni Saule -yaba zalwa mwanakazi wamu kanana. Aba ibali njiba luzubo lwa Simoni. ¹⁶"Aha njihena mazina abana ba Livi ba banakwame, kuya kacha mahasi abo. Kubena Gerishoni, Kohati, ni Merari. Levi abahali zilimo zina 137. ¹⁷Bana ba banakwame ba Gerisoni ibali nji Libini ni Shimei, kuya cha luzubo lwabo. ¹⁸Bana ba banakwame ba Kohati ibali nji Amirami, Izihari, Hebironi ni Uziel. Kohati aba hali zilimo zina 133. ¹⁹Bana ba banakwame ba Merari ibali nji Mahali ni Mushi. aba njibababi luzubo lwa ma Levi, hamwina ni mahasi abo. ²⁰Amirami aba sesete Jokebedi, nchizye ubesi. Cha mupepela Aaroni ni Mushe. Amirami aba hali zilimo zina 137 cha fwa. ²¹Bana ba banakwame ba Izihari ibali nji Kora, Nefegi, ni Zikiri. ²²Bana ba banakwame ba Uziele ibali nji Mishaele, ni Sitiri. ²³Aaroni cha sesa Elisheba, mwana wa mwanakazana wa Aminadabi, nchizye wa Nashoni. Cha mupepela Nadabi ni Abihu, Eliazare ni Itamare. ²⁴Bana banakwame ba Korahi ibali nji Asiri, Alikana, ni Abiasafi. Aba babali nji baluzubo lwa Korahiti. ²⁵Eliazare, mwana wa

Aaroni wa mwanaswisu, nasesa umwina kubanakazana ba Putiele. Chamu pepela Finehasi. Ulu njlusika lwa mitwi yaluzubo lwa maLevi, kuya cha luzubo lwabo.²⁶ Aba bakwame bobele ibali nji Aaroni ni Mushe kwaba wambi Yahweh nati, "Muka zwise bantu ba Isilaele mwinkanda ya Egepita, cha zikwata zabo."²⁷ Aaroni ni Mushe ni ba wamba kwa Faro, simwine wa Egepita, kuti a zuminine bantu ba Isilaele kuzwa mwa Egepita. Aba ibali bantu baswana ba Mushe ni Aaroni.²⁸ Ileza haba kuwamba kwa Mushe mwi nkanda ya Egepita,²⁹ abati kwali, "Njime Yahweh. Kawambile Faro, simwine wa Egepita, zonse zete niku wambile."³⁰ Kono Mushe chati kwa Yahweh, "Ime kanizi hande kuwamba, cwale Faro mwaka teke bule kwangu?"

7

¹Yahwe chati kwa Mushe, "Bone, Na ku panga ubu kaleza kwa Faro. Aaroni mukulwako kabe mupolofita wako.² Mo wambe zintu zonse zete ni kulaele ku wamba. Aaroni mukulwako ka wambe kwa Faro ili kuti alukulule bantu ba Isilaele bayende kuzwa munkanda yakwe.³ Kono ka ni kukutuhaze inkulo ya Faro, imi ka ni bonise zi supo zingi za mata angu, imakazo zingi munkanda ya Egepita.⁴ Kono faro kete ateke kwako, linumkani bike iyanza lyangu ha Egepita ni lete hanze zikwata zangu za bakwame ba balwi, bantu ba ngu, bantu ba Isilaele, kuzwa munkanda ya Egepita ke konzo ze inkoto inkulu.⁵ Ma Egepita ka be zibe kuti Nji me Yahwe chi Na wolwela iyanza lyangu ha Egepita ni kuleta hanze ma Isilaele kuzwa mukati kabo."⁶ Mushe ni Aaroni chibatenda bulyo, ba ba tendi bulyo ubu Yahwe mwa ba ba laeleli.⁷ Mushe cha bena myaka ipanga makumi a mana iyanza ni myaka ipanga makumi otatwe(80), imi Aaroni che bena myaka ipanga makumi amana iyanza ni myaka ipanga makumi otatwe ni myaka yo tatwe ha ba kawamba kwa Faro.⁸ Yahwe chati kwa Mushe ni kwa Aaroni,⁹ Linu Faro chati kwako, utende imakazo, linu kote kwa Aaroni, 'Hinde inkoli yako imi uizindile hansi habusu bwa Faro, ili kuti isanduke inzoka.'"¹⁰ Linu Mushe ni Aaroni chi baya kwa Faro, chi baka tenda bobulyo ubu Yahwe mwa ba ba laele. Aaroni cha zindila hansi inkoli yakwe habusu bwa Faro ni ba hikana bakwe, imi chiya sanduka inzoka.¹¹ Imi Faro naye cha sumpa bakwame bakwe ba talifite ni `nanga. Chi ba tenda chintu ciswana ka mabibo abo.¹² Mukwame umwi ni umwi cha zindila hansi inkoli yakwe, imi inkoli chiza sanduka inzoka. Kono inkoli ya Aaroni chi ya mina inzoka zabo zonse.¹³ Inkulo ya Faro niya kukutuhazwa imi kana aba teki sina, ubu mwa bawambilile Yahwe.¹⁴ Yahwe chati kwa Mushe, inkulo ya Faro inkukutu, imi ukana kusiya bantu kuti ba yende.¹⁵ Yende kwa Faro ka kusasana cha ya hanze ku menzi. ka zimane he komwe lya lwizi ku mukatana imi uhinde mwi yanza lyako inkoli iba sandukite kuba inzoka.¹⁶ Wambe kwakwe, Yahwe, Ileza wa Maheberu, wa ni tuma kwako ku kuwambila, "Usiye bantu bangu ba yende, ili kuti baka ni fukamine mwi halaupa. Kakuti kusika hanu ka wini kuzuwa."¹⁷ Yahwe cha wamba ichi, "kechi ka wizibe kuti Njime Yahwe. Ka niyende ni kabe menzi a lwizi lwa Nailo ni nkoli in mwi yanza lyangu, imi lwizi ka lu sanduke malaha.¹⁸ Inswi izo zina mu lwizi ka zifwe, imi lwizi ka lu nunke. Ma Egepita kete ba wole kunywa menzi a zwa mu lwizi."¹⁹ Linu Yahwe chati kwa Mushe, "Wambe kwa Aaroni," "Hinde inkoli yako imi u wolwelele inyanza lyako hewulu lya menzi a Egepita, ni heulu lye ndwizi zabo, milonga, ziziba ni zihubi zabo zonse, ili kuti menzi abo abe malaha. U tende ili ca kuti kube ni malaha mu nkanda yanse ya Egepita, mane ni muzibya za chisamu ni ze bwe."²⁰ Mushe ni Aaroni chi batenda ubu mwa ba balaelele Yahwe. Aaroni cha nyamuna inkoli ni cha kaba menzi a lwizi, Faro niba hikana bakwe niba bwene. menzi onse a mulwizi chi a sanduka malaha.²¹ Inswi mulwizi chi zafwa, imi lwizi chi lwa tangisa ku nunka. Ma Egepita kana baba kunywa menzi azwa mulwizi, imi malaha abena konse munkanda ya Egepita.²² Kono ba mabibo ba Egepita chiba tenda chintu ciswana ka mabibo abo. Cwale inkulo yafaro niya kukutuhazwa, imi cha kana ku teka kwa Mushe ni Aaroni, ubu Yahwe mwa ba wambile kuti mwete kutendehalile.²³ Linu Faro cha futuluka ni kuyenda ku nzubo yakwe. Mane kana aba twalizi kwa teni muhupulo kweyi indaba.²⁴ Ma Egepita bonse chi ba sha kumbali ya lwizi kuti ba wane menzi a ku nywa, kono kana baba kuwola kunywa menzi a lwizi lwine.²⁵ Mazuba a mana iyanza ni mazuba obele chi a mana kuzwa Yahwe ha kaba lwizi.

8

¹Linu Yahwe chati kwa Mushe, "kwiya kwa Faro imi uka mu wambile, 'Yahwe chawamba ichi: Lukulule bantu bangu bayende kokuti baka ni fukamine.² Haiba ukana kuba lukulula kuti ba yende, Kani nyandise inkanda yako yonse ka masesi.³ Lwizi kalube ni masesi. Ka azubuke ni kuya munzubo yako, inzubo ya malalo ako, ni ha mumbeta wako. Kaenjile muma zubo aba hikana bako. ka aye ni kubantu bako, muma woveni enu, ni muzi lubilo ze fulawa.⁴ Masesi ka amilwise niba hikana bako bonse.'"⁵ Yahwe cawamba kwa Mushe, "Wambe kwa Aaroni, 'Wolwele iyanza lyako ni nkoli hewulu lya menzi, milonga, ni ziziba, imi ulete masesi hewulu lye nkanda ya Egepita.'"⁶ Aaroni cha wolwelw iyanza lyakwe heulu lya menzi, imi masesi chi eza ni kuwumba inkanda ya Egepita.⁷ Kono ba mabibo chi ba tenda chiswana ni mabibo abo; chi ba leta hanze masesi hewulu lye nkanda ya Egepita.⁸ Linu Faro cha sumpa Mushe ni Aaroni imi chati, "Mulapele kwa Yahwe kuti atwale kule masesi kuzwa kwangu ni bantu bangu. Linu kani siye bantu ba yende, ili kuti baka mupangile chitabelo." Mushe chati kwa Faro,⁹ "U wola kuwana inswanelo ya ku niwambila. inako Iniswanela kuku lapelela, ba hikana bako, ni bantu bako, ili kuti masesi a zwiswe kwako ni ba mazubo ako ni kwi kala bulyo mu lwizi?"¹⁰ Faro chati, "Izona." Mushe chati, "Siye kube ubu motela, cho kuti wizibe kuti kakwina zumwi yo likana ni Yahwe, Ileza wetu."¹¹ Masesi kayende kuzwa kwako, mu mazubo ako, ba hikana bako, ni bantu bako, Ka ekale bulyo mulwizi."¹² Mushe ni Aaroni chi ba yenda kuzwa kwa Faro. Linu Mushe huweleza kwa Yahwe kaza masesi aba leteli Faro.¹³ Yahwe cha tenda ubu mwa ba kmbilili Mushe: Masesi chi afwila mumazubo, malapa, ni mawa.¹⁴ Bantu chi ba a kunganya hamwina mu malinda makulu, imi inkanda chi ya nunka.¹⁵ Kono linu Faro habona kuti chi kwa hazwa, cha kukutuhaza inkulo yakwe imi kana aba teki kwa

Mushe ni Aaroni, bo bulyo Yahwe mwa ba wambilile kuti mwete na tendele.¹⁶Yahwe chati kwa Mushe,"Wambile Aaroni, ' Wolole inkoli yako imi u kabe isuko lya hansi, ili kuti ibe injina ku hindilila inkanda yonse ya Egepita." ¹⁷Chiba tenda bulyo. Imi Aaroni ha wolwelw iyanza lyakwe ni ku kaba isuko lya hansi, injina chizeza ha bantu nizi munantu. Isuko lyonse lya hansi chilya sanduka injina munkanda yonse ya Egepita.¹⁸Ba mabibo chi ba lika kupanga injina, kono chiba kangwa. Imi chi kwaba injina ha bantu ni zi munantu. ¹⁹Linu ba mabibo chi bati kwa Faro, Uu munwe wa Ileza." Kono inkulo ya Faro iba kukutuhazwa, iba kani kuteka ku bali. iba bulyo ubu Yahwe mwa ba wambilile kuti mwete na tendele Faro.²⁰Yahwe chati kwa Mushe, " U buke kakusasana imi uzimane mubusu bwa Faro cha zwa ni kuya ku lwizi. U wambe kwali, Yahwe cha wamba ichi: "Lukulule bantu bangu bayende ili kuti baka ni fukamine. ²¹Kono haiba kete u basiye bantu bangu kuyenda, Ka ni tumine zikwata ze nzii hako, ba hikana bako, ni bantu bako, imi ni mumazubo ako. Ma zubo ama Egepita kaezule zikwata ze nzii, imi ni haiba hebu aho ha ba zimene ka kwizule izii.²²Kono mwelyo izuba ka ni tende inkanda ya Gosheni ka kusaswana, inkanda umo mubahala bantu bangu, ili kuti kete kube ni zikwata ze nzii kwa teni. Ichi ka chitendahale kuti wizibe kuti njime Yahwe wina hakati keinu inkanda. ²³Ka nipange intaluhanyo mukati ka bantu bangu ni bako. Ichi cisupo cha mata angu izona ka chitendahale."" ²⁴Yahwe cha tenda bulyo, imi zikwata zi sinkene ze nzii chizeza munzubo ya Faro ni muma zubo aba hikana bakwe. Ku hindilila inkanda ya Egepita yonse, inkanda chi ya sinywa ka libaka la zikwata ze nzii.²⁶Faro cha sumpa Mushe ni Aaroni imi chati, " Mukwiya mukapangile Ileza wenu chitabelo mu nkanda yenu." ²⁵Mushe chati, Kwetu kakulukite kuti tutende bulyo, kakuti matabelo atu panga kwa Yahwe Ileza wetu maswabi ku ma Egepita. Haiba ni tupanga matabelo luli habusu bwa menso abo izo zi swabisa kuma Egepita, kete batu kabe mabwe? ²⁷Nanta, musipili wa mazuba otatwe kuya mwi halaupa u tuswanela kupanga, kuti tuka pangile Yahwe Ileza wetu matabelo, ubu mwa tulaelela."²⁸Faro chati, " Kani mizuminine kuyenda ni kuka pangila Yahwe Ileza wenu matabelo mwi halaupa. Kanji mui kule ahulu bulyo. Muni lapelele." ²⁹Mushe chati,"Hahanu bulyo chi nayenda kuzwa kwako, Ka ni lapele kwa Yahwe kuti zikwata ze nzii zikusiywe iwe, Faro, ni ba hikana bako ni bantu izona. Kono koswaneli kutenda ka buchengi hape kusa siya bantu bentu kuyenda kukapangila Yahwe chitabelo."³⁰Mushe cha yenda kuzwa kwa Faro ni kuka lapela kwa Yahwe. ³¹Yahwe cha tenda ubu Mushe mwa ba kumbilile; imi cha zwise zikwata ze nzii kwa Faro, ba hikana ba kwe, ni ku bantu bakwe. Ka kwina ni haiba chonke chiba shali. ³²Kono Faro cha kukutuhaza inkulo yakwe mweyo inako, imi kana aba lukulwili bantu kuyenda.

9

¹Linu Yahwe chati Mushe, " Yende kwa Faro imi kamuwambile, Yahwe, Ileza wa Maheberu, chawamba ichi: Lukulule bantu bangu bayende ili kuti ba kani fukamine." ²Kono haiba ukana kuba lukulula, kuti bayende, haiba usi zwila habusu ku babika, ³linu iyanza lya Yahwe ka lilete i nkoto he 'nombe zako zina munkanda- imbizi, mandonki, makamele, zimunanu, ni mutapi. ⁴Kono Yahwe ka pange intaluhanyo mukati ke 'nombe za Isilaele ni 'nombe za Egepita, ili kuti kanji kubi ni chi mnantu cha MaIsilsele chete chifwe.⁵Yahwe wa toma inako; imi wati," Nji zona lyete Ni mitende ichi chintu mu nkanda." ⁶Kakusasana Yahwe cha chitenda: I'nombe za ma Egepita zonse ziba fwi, kono zimunantu za ma Isilaele kakwina chiba fwi, kakwina nanga chimunantu chonke. ⁷Faro cha sakisisa, imi, bone, kakwina ni haiba chimunantu chonke chafwa cha Maisilaele. Kono inkulo yakwe ibali inkukutu, imi kana aba zuminini bantu kuyenda.⁸Lini Yahwe chati kwa Mushe ni kwa Aaroni," Muhinde mayanza ezwile itwe lizwa he ziko. Iwe, MUshwe uswanela kusohela itwe kwi wulu muluhuhu Faro na lolete. ⁹Ka lisanduke isuko ni hewulu lye nkanda ya Egepita." Ka lilete zi labi ni malonda kubantu ni zimunantu kuhindilila mu nkanda yonse ya Egepita." ¹⁰Linu Mushe ni Aaroni chi ba hinda itwe he ziko ni ku zimana habusu bwa Faro. Linu Mushe cha sohela itwe mwiwulu muluhuhu. Itwe chi lya leta zilabi ni malonda ha bantu ni zimunantu.¹¹Ba mabibo kana baba kanini Mushe kalibaka la zilabi, kakuti zilabi zibena kubali ni kuba mwi bonse Ma Egepita. ¹²Yahwe cha kukutuhaza inkulo ya Faro, kuti Faro kana a bateki kwa Mushe ni Aaroni. Ichi ibali bulyo ubu mwa ba wambilile Yahwe kuti mwete a tendele Faro.¹³Linu Yahwe chati kwa Mushe, Buke hakulunza kakusasani, zimane mubusu bwa Faro, imi wambe kwali, Ileza wa Maheberu, chawamba ichi: Lukulule bantu bangu bayende ko kuti baka ni fukamine. ¹⁴Kakuti inu inako Ka ni tumine ziho zangu zonse hako iwe umwine, haba hikana bako. Ka nitende buti ili ni wizibe buti kakwina zumwi yoswana name mu nkanda yonse.¹⁵Hahanu hete ni na wolwela iyanza lyangu ni kuku kaba ni bantu bako ka butuku, imi ni chiwa fwa kale kuzwa munkanda. ¹⁶Kono nji keli libaka ha ni ba ku zuminini ku hala: kuti ni kutondeze mata angu, ili kuti izina lyangu li zibahaliswe ku hindilila inkanda yonse. ¹⁷U chi linyamuna umwine he wulu lya bantu bangu ku ba kanina kuti baliyendele.¹⁸Teke! Izona kei inako ka ni lete invula ikoletwe ni mabwe, ita kuti kana ibeni kubonwa mwa Egepita kuzwa luzuba lu i, kalisa kusika ni sunu. ¹⁹Linu lyahanu tume bantu imi ba ka gane i'nombe zako ni zintu zonse ziwina nazo munkanda. Muntu yense ni chinyoloji china mu nkanda imi kete chi letwe ku munzi- mabwe ka a ziwile, imi ka zifwe."²⁰Imi abo ba hikana ba Faro ba ba zumine mwi 'nusa lya Yahwe chi ba chiba hwela ku ka leta bahikana babo ni 'nombe mu mazubo. ²¹Kono abo abo basana baba hindi i'nusa lya Yahwe ka ku tukufalelwa ba ba siyite ba hikana babo ni 'nombe zabo mwi nkanda.²²Linu Yahwe chati kwa Mushe, " Wolwele iyanza lyako mwi mbyumbyulu ili kuti kube ni ma bwe mu nkanda yonse ya Egepita, ha bantu ni zimunantu ni zi samu zonse za mu nkanda yonse ya Egepita." ²³Mushe cha wolwela inkoli yakwe mwi mbyumbyulu, imi Yahwe cha tumina kuluma, mabwe ni mimuni hansi. Cha sokisa hape ni mabwe he nkanda ya Egepita. ²⁴Imi kubena mabwe ni mimuni i kopene ni mabwe, a kabukabo ahulu, kuti mane kana kubena chiswana nacho mu nkanda yonse ya Egepita kuzwa haiba chisi. ²⁵Kuhindila inkanda yonse ya Egepita, mabwe aba kabi zonse munkanda ni bantu bonse ni zimunantu. A bakabi chisamu chonse mu nkanda ni ku cholola zi samu zonse. ²⁶Konji munkanda ya Gosheni mu baba kuhala Maisilaele, mabwe kana

aba kwina.²⁷ Linu Faro cha tumina ba kwame ku ka sumpa Mushe ni Aaroni. Ni chati ku bali, Hanu china panga mafosisa. Yahwe ulukite, imi Ime ni bantu bangu tu fosahele.²⁸ Mulapele kwa Yahwe, kakuti kuluma ni ku timba kukulu ni mabwe zingi ahulu. ka ni milukulule muyende, imi kete ni mwi kale munu.²⁹ Mushe chati kwali, "Hahanu china siya mulene'ni, Ka ni wolwele mayamza angu kwa Yahwe. Kutimba kaku zimane, imi kete kube nangati mabwe hape. Mweyi inzila ka wizibe kuti inkanda iyi ya Yahwe.³⁰ Kono sina kako ni ba hikana bako, Nizi kuti kamwini luli kukuteka Yahwe."³¹ Linu makuku ni barileyi ziba ziba sinywa, kakuti barileyi i bena mu chibunga, imi makuku abena mwi buba,³² Kono buloto ni mahila kana ziba sinywa kakuti zi chalano zi lyeha kumana.³³ Imi Mushe ha siya Faro ni mulene'ni, cha ka wolwelw iyanza lyakwe kwa Yahwe, kutimba ni mabwe chiza zimana kusoka.³⁴ Imi Faro ha bona kuti invula, mabwe ni kutimba chi za zimana, cha fosa hape ni ku kukutuhaza inkulo yakwe, ha mwina niba hikana bakwe.³⁵ Inkulo ya Faro iba kukutuhazwa, imi kana a ba lukululi bantu ba Isilaele kuti ba kwiya, bobulyo ubu Yahwe mwa ba wambilili ke yanza lya Mushe.

10

¹Yahwe chati kwa Mushe, "Yende kwa Faro, kakuti na kukutuhaza inkulo yakwe ni nkulo za bahikana ba kwe. Na chitenda ku tondeza izi zi supo za mata angu mukati kabo.² Na chitenda hape kokuti no wambile baana bako ni behwa zintu zina tenda, Muna chitila Egepita, kalunya, no mo muna hela zi supo zingi za mata angu mukati kabo. Mweyi inzila ka wizibe kuti Njime Yahwe."³ Linu Mushe ni Aaroni chi baya kwa Faro ni chibati kwali, "Yahwe, Ileza wa Maheberu, u wamba ichi: Mo hinde inako i kumahi no kana ku likokobeza umwine habusu bwangu? Lukulule bantu bangu bali yendele kokuti baka ni fukamine.⁴ Kono haiba ukana ku lukulula bantu bangu kuyenda, teke, izona Ka ni lete inziye mu nkanda.⁵ Ka - iyi wumbe hewulu lye bu chi kuti ka kwina ni u mwina yete a wole kubona inkanda. Ka iyi lye ziba shali zonse ku mabwe, Ka iyi lye hape ni zisamu zonse izo zi menete mu mawa enu.⁶ Ka iyi zule mu mazubo ako, ni mwawo a Maigepita bonse - chintu ni haiba beso kamba be sokolo kana babeni ku chibona, ka kwina chiba boneki kuzwa libabezi hansi kuleta izuba lya sunu." Linu Mushe cha katuka ni kuzwa kwa Faro.⁷ Ba hikana ba Faro chibati kwali, "Uzu mukwame kahinde inako isika hai na likiswa kwetu? Lukulule Maisilaele bayende kokuti ba ka fukamine Yahwe Ileza wabo. Ka wini kulemuha kuti Egepita chi yi sinyehete?"⁸ Mushe ni Aaroni chi ba bozwa hape kwa Faro, ya bati kubali, "Mukwiya muka fukamine Yahwe Ileza wenu. Kono nji bani bantu bete bayende?"⁹ Mushe chati, "Mu tuyende ni ba hwile betu niba supali betu, ni bana swisu betu ni bana kazana betu. Katu yende ni mitapi yetu ni zilelantu, katuyende ni kuka pangila Yahwe mukiti."¹⁰ Faro chati ku bali. "Yahwe kamaniti ha kabe nanwe, haiba Ni ni mi lukulula kuyenda ni bana benu ba nini. Lole, mwina bubi bumwina mungana.¹¹ Nanta! Muyende, ba kwame bulyo mukati kenu, imi muka mufukamine Yahwe, ka kuti nji chona chi musaka." Imi Mushe ni Aaroni chiba tandwa kuzwa habusu bwa¹² Linu Yahwe chati kwa Mushe, "Wolwele iyanza lyako hewulu lye nkanda ya Egepita ku nziye, ili kuti za iyi kabe inkanda ya Egepita ni ku lya zimenantu zonse. china mwateni, zonse izo mabwe aba zisiyi."¹³ Mushe cha wolwela inkoli yakwe hewulu lye nkanda ya Egepita i mi Yahwe cha leta luhuhu lwa buzwe hewulu lye nkanda ilyo izuba lyonse ni masiku, luhuhu lwa buzwe luba leti inziye.¹⁴ Inziye chi ya yenda kuhita mu nkanda yonse ya Egepita imi chi ye zula ni mu mbali zonse zateni. Kana kubeni kuba ni chikwata che nziye chiswana ne cho mu nkanda imi ka kwina chiswana nechete chete chize kuzwa he chi.¹⁵ Chi ya wumbiliza he wulu lye nkanda yonse kuti mane ni kwaba ni ku siha. Iba lya zimenantu ni zonse mu nkanda ni zi chelantu zonse za zisamu izo mabwe aba zi siite. Kuhindilila inkanda yonse ya Egepita, ka kwina chisamu chi hala chechitala chiba shali, kamba chi menantu chonse kamba zimenantu mu mawa.¹⁶ Linu Faro cha hwelosa ku sumpa Mushe ni Aaroni ni chati, "Na foseza Yahwe, Ileza wenu nanwe.¹⁷ Lyahanu linu, ani kwatile chibi changu hahanu, lyahanu, imi u lapele kwa Yahwe Ileza wako kuti a zwise ili lifu ali twale kule name.¹⁸ Imi Mushe, cha zwila hanze kuzwa kwa Faro imi cha lapela kwa Yahwe.¹⁹ Yahwe cha leta luhuhu lukulu ahulu lwa bwi mino chi lwa katwila mwiwulu inziye ni kuitwala mwi wate lye mpe; kakwina nanga imwina inziye iba shali mu chibaka chonse cha Egepita.²⁰ Kono Yahwe ni cha kukutuhaza inkulo ya Faro, imi Faro kana aba lukululi Maisilaele kuti ba yende.²¹ Linu Yahwe chati kwa Mushe, Wolwele iyanza lyako kwi mbyumbyulu, ili kuti kube ni lififi hewulu lye nkanda ya Egepita, lififi lyete lizuwahale."²² Mushe cha wolwela iyanza lyakwe kwi mbyumbyulu, imi kubena lififi ikulu mu nkanda yonse ya Egepita ka mazuba otatwe.²³ Ka kwina ni haiba umwina yabali kubona zumwi muntu, kakwina ni haiba umwina ya ba kuzwa muchibaka chakwe ka mazuba otatwe. Ni hakubena bulyo, Maisilaele bonse babena liseli muchibaka umo mubabali kuhala.²⁴ Faro cha sumpa Mushe ni chati, "yende kafukamine Yahwe. Nihaiba mahasi enu a yende nanwe, Kono mitapi yenu ni zimunantu zenu zi swanela kushala ku masule."²⁵ Kono Mushe chati, "U tuzuminine kuba ni za zitabelo ni neo za kuhisa ili kuti tu ka zihe kwa Yahwe Ileza wetu.²⁶ Inombe zetu nazo ziswanela kuyenda naswe; kakwina inyaka yazo yete ishale ku masule, kakuti tu swanela kuzihinda kuka fukamina Yahwe Ileza wetu. Ka kuti katwizi kuti ni ka chintunzi icho cho chitu swanela ku ka fukamina Yahwe hansi chitwa ka sika mwateni."²⁷ Kono Yahwe cha kukutuhaza inkulo ya Faro, imi kana aba ba lukululi kuti baliyende.²⁸ Faro chati kwa Mushe, "Zwe kwa ngu! U tokomele ka chintu chi mwina, kuti kete uni bone hape, ka kuti mwi zuba lyete no bone busu bwangu, ko fwe."²⁹ Mushe chati, Iwe umwine wa liwambila. Kete ni ni bone busu bwako hape."

11 ¹Linu Yahwe chati kwa Mushe, "Ku cina hape inkoto yonke yeni chileta kwa Faro ni Egepita. Kwi sule leyo ka mi siye muyende kuzwa kunu, Imi kumaniniza heti nami siye kuyenda kumi hindikilila mubonse.² He intayelo ku bantu, yo kuti mukwame ni mukwame mi ni mwanakazi ni mwanakazi wina ni ku kumbila kuya bambene naye zintu ze silivera ni

zintu ze gauda." ³Linu Yahwe aba pangi Maigepita kusaka kusangisa Maisilaele. Niha kwina bulyo, mukwame Mushe a bali mukando mumenso a ba hikana ba Faro ni bantu bonse ba Egepita. ⁴Mushe ni chati, "Yahwe u wamba buti: Ha chi kwaba hakati kamasiku kani yende ni 'natulule Egepita. ⁵Bana bonse be ntanzi mwi nkanda ya Egepita ka ba fwe, ku tangila ku mwana we ntanzi wa Faro, wi kele ha citulo cakwe, ku kasika ku mwana we ntanzi wa muhikana wa mukazana wina kwi sule lye bwe ha twilwa, ni ku bana bonse be ntanzi be 'nombe. ⁶Linu ka kube ni chililo chikando mwi nkanda yonse ya Egepita, chita kuti nanga kubabi imi kete ni kube bulyo hape. ⁷Kono ka kwina nanga u mbwa yete na sumpe kulwisa zumwi wa bantu ba Isilaele, kamba kulwisa muntu kamba chimunantu. chenzila iyi ka mwizibe kuti ni panga MaEgepita ni Maisilaele chakusaswana." ⁸Aba ba hikana bonse benu, Faro, kabeze kwangu imi kaba ni fukamine. Kaba wambe kuti, Yende, iwe ni bantu bonse ba kwi chilila. Kuzwa ho kani zwile hanze." Linu ni chazwa kwa Faro na bengete ahulu. ⁹Yahwe ni chati kwa Mushe, Faro kete na kuteke. Ichi cina buti kani pange zintu zingi zikomokisa mwi nkanda ya Egepita." ¹⁰Mushe ni Aaroni ba ba chiti zintu zonse zi komokisa ha busu bwa Faro, Kono Yahwe aba kukutuhazi inkulo ya Faro, imi Faro kana aba zumunini bantu ba Isilaele kuti ba zwe mwi nkanda ya kwe.

12

¹Yahwe ni chati kwa Mushe ni Aaroni munkanda ya Egepita. Ni chati, ²Kwenu, wunu mwezi mobe nji matangilo a myezi, mwezi we ntanzi muchilimo kwenu. ³Wambile inkopano ya Isilaele, Mwi zuba lya bukumi lo unu mwezi baswanela zumwi ni zumwi alihindile imbelelezana kamba impenezana, luhasi ni luhasi lupange bulyo, imbelelezana mwi nzubo ni nzubo. ⁴Haiba baseyo nzubo bache ahulu ku mbelelezana, muntu niya bambene naye mulyango ba wola kuhinda inyama ye mbelelezana kapa ye mpenezana iwola kuba yingi che nombolo ya bantu. I swanela kuba yingi zumwi ni zumwi a lye, nji kuti baswanela kuhinda inyama ingi iwola kubalela bonse. ⁵Imbelelezana yenu kamba impenezana yenu kanji i nyansehi, imbelelezana ya mukwame ya mwaka u mwina. Muwola kuhinda imbelelezana yonke kamba impenezana. ⁶Muswanela kuibika ku kasika mwi zuba lya bukumi ni wone lyowo mwezi. Linu inkopano yonse ya Isilaele i wola kwi haya izo zimunantu inako ya lundundwani. ⁷Muswanela kuhinda amwi malaha niku abika ku mambali obele a misumo ya milyango ni heulu lya mapulanga a ziyazo za mazubo umo mwete mulyile inyama. ⁸Muswanela kulya inyama masiku ao, ha mumana kwi jicha ha mulilo. Mwilye ni chinkwa chi ba bumbwa ne kusena mulungo, hamwina ni chisihu chilula. ⁹Kanji mwilyi, bubisi kamba kwibilisa mumenzi, kono mwi jiche ha mulilo ha mwina ni mutwi wayo, matende ni zilama za mwibumo. ¹⁰Kanji musiyi imwi yayo kukasika kakusasana. Muswanela kuhisa chonse chete chi shale kakusasana. ¹¹U wu nji mukwa wo muswanela kwilya kao ni ntunga zenu ne zisuminwe, insangu zenu nezina kumatende enu, imi inkoli zenu mumayanza enu. Muswanela kwilya cha kuhwela. Nji mpaseka ya Yahwe. ¹²Yahwe u wamba kuti: "Kani yende mukati ke nkanda ya Egepita masiku ao ni kulwisa bonse bana bentazi ba bantu ni chimunantu mu nkanda ya Egepita. Kani lete inkoto ku mizimu yonse ya Egepita. Njime Yahwe. ¹³Malaha mwa be nji chi supo ha mazubo enu kwa kwiza kwangu kwenu. China bona malaha, kani mihitilile a china kalwisa inkanda ya Egepita. I yi inkoto kete ize henu ni ku misinya. ¹⁴Ili zuba kalibe izuba lye nkupuzo kwenu, le muswanela kumamela kuba mukiti wa Yahwe; kutwala mu masika enu, mulao wo muswanela kubika kuba mukiti u sa mani. ¹⁵Kamulye chinkwa chisena mulungo mukati ka mazuba akwanisa iyanza ni wobe. Mwi zuba lya matangilo ka muzwise mulungo mu mazubo enu. Iye yete alye chinkwa china mulungo kutanga mwizuba lya matangilo kutwala kwi zuba limana iyanza ni wobe, Uzo muntu uswanela ku zwiswa mwa Isilaele. ¹⁶Mwi zuba lya matangilo mokube ni nkopano yi bikwilwe kumbali kwangu, imi ni mumazuba akwanisa iyanza ni wobe mo kube hape ni yimwiinkunga liswana nalyo. ka kwina mutendo wote neutendwe muma zuba ao, ilibulyo kwihikilwa zumwi ni zumwi cheta lye. U wo kaube nji mutendo bulyo uswanelwa kutendwa kwenu. ¹⁷Muswanela ku mamela mukiti uwo wa zinkwa zi sena mulungo mukiti nji lyona izuba liniba zwisi impi zenu munkanda ya Egepita. Chobulyo muswanela ku mamela ili zuba na bantu benu bonse kubaha mulao usamani. ¹⁸Muswanelakulya chinkwa chisena mulungo kutangila chenako ya lundundwani mwi zuba lya bukumi ni wone mumwezi wa mwaka. ku kasika mwi nako ya lundundwani lye zuba lya makumi abole ni limwina lya mwezi. ¹⁹Mukati kao mazuba a mana iyanza ni wobe ka kwina mulungo u swanela ku wanika mu mazubo enu. I ye yense yete nalye chinkwa chilubitwe ni mulungo ka zwiswe mwi nkopano ya Isilaele, kamba uzo muntu muyenzi kamba nji zumwi ya ba zalilwe mwi nkanda yenu. ²⁰Muswanela ku salya chonse chi lubitwe ha mulungo. Konse ko muhala muswanela kulya chinkwa ne kusena mulungo. ²¹Linu Mushe ni cha sumpa bonse bakulwana ba Isilaele ni chati kubali, "Muyende mukakete imbelelezana kamba impenezana yete ibe yi kwanisa kulela mahasi enu imi mwi haye imbelele ye mpaseka. ²²Linu muhinde i'nata ya hisopa mi mui jubike mumalaha ate abe mukasuba. Musansele malaha ena mukasuba kuma pulanga a milyango ni ku misumo yo bele ya milyango. Kakwina mukati kenu yete nazwile hanze lya mulyango we nzubo yakwe kutwala kakusasana. ²³Chokuti Yahwe kahite mukati kukalwisa MaEgepita. Mi cha bona malaha hewulu lya lya mapulanga a milyango ni ku misumo yo bele ya milyango, ka hitilile mulyango wako mi kete a zuminine mushinyi kwinjila muma zubo enu ku milwisa. ²⁴Muswanela kumamela inkezhaloioyo. Uwu inako yonse kaube mulao kwenu ni kubana benu. ²⁵Mi ha chimwa kenjila mwi nkanda iyo yete a mihe Yahwe sina mwa ba sepesezi ku chita, muswanela ku mamela inkezo iyi ya bulapeli. ²⁶Linu bana benu haba mibuzi, 'Kanti mukwa uwo wa bulapeli utalusa nzi? ²⁷Linu inwe kamu wambe kuti nji chitabelo che mpaseka ya Yahwe, chakuti Yahwe aba hitilili mazubo a Maisilaele mwa Egepita inako yaba kulwisa MaEgepita. A ba silelezi mazubo etu." ²⁸Linu bantu baba sungamini hansi ni ku fukamina Yahwe. Maisilaele baba yendi ni ku chita bulyo Yahwe mwa baba laeleli Mushe ni Aaroni. ²⁹Kuba chitahali buti hakati kamasiku Yahwe halwisa bana bonse be ntanzi mwi nkanda ya Egepita, kutangila kumwana we ntanzi wa Faro, ya bekele ha chitulo chakwe, kumwana we ntanzi wa

muntu wina mwintolongo ni kubana bonse be ntanzi be 'nombwe. ³⁰Faro ni chabuka hakati kamasiku- iye, ba hikana bonse bakwe, ni MaEgepita bonse. Kubena chililo chikando mwa Egepita, mukuti kana kubena inzubo mokusena zumwi muntu yo fwile. ³¹Far na sumpa ba Mushe ni Aaroni masiku mi ni chati," Mushe muzwe mukati kabantu bangu, inwe ni Maisilaele. Muyende, Muka lapele Yahwe, sina momubawambili kuti momusaka ku tendela. ³²Muhinde mitapi yenu ni zikamu zenu, sina momuba wambilili, mi muyende, mi hape munifuyole." ³³MaEgepita haba hwelete hahanu kukuba zwise mu nkanda, mukuti ba bati," Tubonse katufwe. ³⁴Chobulyo bantu ni chibahinda ifulawa isena i bena mulungo. Tusuba twabo twaku bumbila zinkwa chituba sumininwe muzizabalo zabo mi zibena ha maheta abo. ³⁵Linu bantu ba Isilaele ni chi batenda sina Mushe mwa baba wambilili. Ba bakumbili MaEgepita zibya za silivera, zibya ze gauda, ni zi zwato. ³⁶Yahwe aba pangi MaEgepita kusaka kutabisa Maisilaele. Chobulyo MaEgepita ba bahi zonse zeba bakumbili che nzila iyo. Maisilaele baba zwatunini MaEgepita. ³⁷Maisilaele baba yendi kuzwa kwa Ramisese kuya kwa Sukoti. I nonmbolo yabo iba kusika ha 600,000 ba kwame baba kuyenda ni matende, kukopanya kubanakazi ni ba hwile. ³⁸Chikwata cha bantu ba chinkopekoke na cho ni cha yenda nabo, hamwina ni mutapi ni zikamu, ni nombolo inkando ya zimunantu. ³⁹Ba babumbi zinkwa zi sena mulungo he fulawa yi ba bazwi nayo kwa Egepita. Kena i bena muliungo mukati baba hindikitwe kuzwiswa mwa Egepita mi kana baba kuwola kulyeha kuku lukisa zilyo. ⁴⁰Maisilaele baba hali mwa Egepita cha myaka ina 430. ⁴¹Ku maminikizo a myaka ina 430., mwizuba liine ilyo, chonse chikwata chachisole cha Yahwe chiba yendi kuzwa munkanda ya Egepita. ⁴²Aa nji bali masiku a kwikala ne kutondo, cho kuti Yahwe aba baleti naba zwise munkanda ya Egepita. A bali nji masiku a Yahwe a ba kuswanelwa ku mamelwa ku Maisilaele bonse kutwala ku masika abo. ⁴³Yahwe ni chati kwa Mushe ni Aaroni, " Mulao we mpaseka uwo: Ka kwina muyendi yete a helwe kukulya. ⁴⁴Nihakwina bulyo, muhikana yense wina mwa Isilaele ya ba ulwa cha mali, u wola kulya kasamulaho chi mwamana ku mupanga mupato. ⁴⁵Ba yenzi niba hikana ba sebeleza mali kanji bali kuchilyo chonse. ⁴⁶Chilyo chiswanelwa kulilwa munzubo yonke. Ka muswaneli kuhinda inyama ni kuizwisa munzubo kapa mi kamuswaneli ku chola chifuha chayoy. ⁴⁷Inkopano yonse ya Isilaele ba swanela ku mamela mukiti. ⁴⁸Cho kuti yozwa kungi u hala nanwe imi usaka ku mamela i mpaseka kwa Yahwe, ba kwakwe bonse ba bakwame ba swanela ku pangiwa mupato. Linu u wola kwiza ni kuimamela. Kaswane sina bantu baba zaliwa mu nkanda. Ni hakwina bulyo ka kwina muntu yasa pangitwe mupato yate alye chilyo chonse. ⁴⁹U wu mulao uswanela ku sebeza ku bonse ba ba zalilwa munkanda ni ku yozwa kungi yo hala mukati kenu. ⁵⁰Cho bulyo Maisilaele bonse ba ba chiti bo bulyo sina Yahwe mwa ba laeli Mushe ni Aaroni. ⁵¹Kuba chitahali buti ilyo izuba Yahwe ni cha zwise Isilaele munkanda ya Egepita ke mpi zabo zi bena zilwisaniso.

13

¹Linu Ileza na wamba kwa Mushe, nati, " ²Nisalile ni bikile kumbali yense mwana wa muswisu wa Muisilaele we yaluki inzwalo we ntanzi nji wa ngu nandi muntu nandi chi munantu. ³Mushe nati ku bantu, " Ili izuba muli zeze, izuba limwazwa mwa Egepita, ku zwa munzubo ya buhikana che yanza lye Ileza lina ziho wa mizwisa mwe chi chibaka. Ka kwina chinkwa chi hikitwe mulungo chete chiliwe. ⁴Kamuzwe mwa Egepita mweli izuba, mu mwezi wa Abibi. ⁵Imi Ileza mwa milete mu nkanda ya Makanana, ni ya Mahiti, ni Maamoni ni ya Mahivi, ni Majebusi, inkanda ya ba konkelezi kube sokolo kuti kayi kuhe, inkanda ibuba Masanza ni buchi- Linu u lukela ku zeza uwu mukwa wa ku fukama mowu mwezi. ⁶Cha mazuba akwana iyanza ni obele molye chinkwa chisena mulungo; he zuba lya mazuba akwana iyanza niobeke ka kube ni mukiti wa ku sangila Ileza. Chinkwa chisena mulungo chiswanela kuliwa ka mazuba a kwana iyanza ni obele, ka kwina chinkwa china mulungo chete chiboneke mukati kenu. Ka kwina muluno wete uboneke nandi kwi nyinza zako. ⁸Mwelyo izuba koti kubana bako ichi cha batendete Ileza hani zwa mwa Egepita. ⁹Ichi chibe chi supo kwako china he yanza lyako., imi inkupuzo ha busu bwako. Ko kuti mulao we Ileza ube mukaholo kako, mukuti iyanza lya ziho za Ileza liba kuzwisi mwa Egepita. ¹⁰Linu u swanezi ku kulika uu mulao sina haubatomwa chilimo ni chilimo. ¹¹Linu Ileza china kuleta munkanda ya Kanana yaba ku konkisezi ni we ni be sokolo ku tenda, imi linu cha ha inkanda kwako. ¹²U kungwile Ileza kumbali zonse ze ntanzi zibe yaluli inzwalo. ¹³Zonse zi munantu za chikwame ze ntanzi nji ze Ileza. Zonse ze ntanzi za madonki uzi liulule ni mbelelezana. Haiba ko iuli uichole insingo. Linu bana baba swisu uba liulule. ¹⁴Imi mwanako wa muswisu cha kubuza kubusu, ' Ichi chitalusa nzi? che yanza lye Ileza lye ziho liba tuzwisi mwa Egepita, mwi nzubo ya buhikana. ¹⁵Imi chokuti Faro aba kukana kutu siya kuti tu kwiya, Ileza nche haya zonse zentazi mwa Egepita, bantu ni zi munantu. Linu bana baba swisu bonse bangi niba liulule iwe Ileza bonse bana baba swisu babe yaluli inzwalo ni kuliulula. ¹⁶Iyi kaibe inkupuzo ha mayanza ako, ni nkupuzo habusu bwako kokuti iyanza lye ziho lye Ileza liba kuzwisi mwa Egepita. ¹⁷Linu Faro hasiya bantu kuyenda, Ileza kana aba ba hitisi inzila ya mwi nkanda ya Mafilisita nanga inkanda ibena bulyo hafuhi. Kokuti Ileza nati," pona aba bantu chiba chinca mihupulo yabo chiba bona inkondo ni kubola kwa Egepita. ¹⁸Linu Ileza na yendis chisi che nzila izimbuluka mwi nkanda ibambene ni wate lisubila. Maisilaele baba zwi mwa Egepita niba hindite zilwiso ze nkondo. ¹⁹Mushe ncha hinda zifuha za Josefa, kakuti Josefa aba tendi bana ba Isilaele ku konkeleza mi nati, " Ileza ka milukulule, imi kana muhinde bulyo ni zifuha zangu. ²⁰Maisilaele haba zwa mwa Sikoti niba tibelega mwa Etemi kuma manimani e nkanda. ²¹Ileza naba yendis musihali cha kuhitiza ikope kuba tondeza inzila. Linu na bahitiza che kope lya mulilo kubaha iseli mukuti ba yende musihali ni masiku. ²²Ileza kana aba zwisi habusu bwa bantu ikope lya musihali nandi ikope lya mulilo masiku.

14

¹Linu Ileza na wamba ni Mushe, nati," ²Wambile Maisilaele kuti ba futumuke imi babole baka sikile he shilya Iya Pihariti, mukati ka misindo ni wate, kubambana ni Baale-zeponi. ³Faro na wamba cha bantu ba Isilaele nati, ba kale kuzimbuluka munkanda. Inkanda ibe yalile. ⁴Muni kukutuhaze inkulo ya Faro. Kani tembwe he ulu Iya Faro ni masole bakwe. Maigepita mubezibe kuti njeme Ileza. " Linu Maisilaele ni be kala kuya kamubaba telwa. ⁵Linu Simwine wa Maigepita ha wambilwa kuti Maisilaele ba loboka, mihupulo ya Faro ni ba hikana bakwe niya sandukila ku bantu Nibati, " Twatenda nzi? Twa zwise Maisilaele bahikana betu. ⁶Linu Faro ncha bamba nenza ikoloi imi ncha hinda ni masole ba kwe, ⁷ni ba beleki ba mwi. ⁸Eleza ncha kukutuhaze inkulo ya Faro Simwine wa Maigepita, imi Simwine na hindikisa Maisilaele. Linu Maisilaele baba yendi cha bundume. ⁹Maigepita nibaba hindikisa hamwina ni mambongolo ni ma koloi, ni ba kwame bena he mbongolo ni masole bakwe. Ni bawana Maisilaele be kele kumbali ye wate, hafuhi ni Pi Hahiroti, ku bambana ni Baale zephoni. ¹⁰Linu Faro hasika hafuhi, Maisilaele ni ba lola kwi wuulu ni ku komokwa. Maigepita babali kukez kubali, imi ni ba tiya ahulu. Maisilaele niba lilila kwe Ileza. ¹¹Nchi bati kwa Mushe, "Kokuti kana kubena makumbo mwa Egepita, Hoba katuzwisi kuti zetufwile munkanda? Chinzi hotu tenda buti, ku tuzwisa mwa Egepita? ¹²Ka njizona zituba kuwambili mwa Egepita? Tu bati kwako, ' Tusiye twenke, kokuti tubelekele Maigepita. ' Ni kubabi nenza kwetu kuba belekela kuzamba ku fwila mwi nkanda. ¹³Mushe nchati ku bantu," kanzi mutiyi. muzime mukole mubone mwese ami hazikize Ileza sunu. Kokuti kete nimubone hape Maigepita aba ba mubwene sunu. ¹⁴Ileza kamilwile, imi muswanela bulyo kuzima ni mukolet. ¹⁵Linu Ileza nchati kwa Mushe, " Chinzi iwe Mushe, hozwilile habusu ni kuni sumpa? Wambile Maisilaele kuzwila habusu. ¹⁶Zimike inkoli yako, wolole iyanza lyako he wuulu lye wate ni kuli alula tobele, mu kuti bantu ba Isilaele ha hitile mwi wate hebu lizumite. ¹⁷Wizibe kuti kani kukutuhaze inkulo za Maigepita kuti beze mwi sule lyabo. Kani tembwe che baka Iya Faro ni mpi yakwe, ikoloi niba yendisi bazo. ¹⁸Linu Maigepita mubezibe kuti njime Ileza china temwa che baka Iya Faro ni inkoloi zakwe ni ba tantite hazili. ¹⁹Ingeloi lye Ileza ni lyayenda habusu bwa Maisilaele, ni kuyenda mwi sule lye ikope liba kuba yenda habusu ni Iya bola kuzimana ku masule abo. ²⁰Ikope ni Iya keza mukati ka Maigepita ni Maisilaele, libali ikope lisita ku Maigepita, imi ibali iseli ku Maisilaele, mukuti imbali imwi kai sike hafuhi kuyimwi masiku onse. ²¹Mushe na wolola iyanza Iya kwe he wulu lye wate. Ileza ncha boza iwate ku masule cha luhuhu lu kando luzwa kubuzwe masiku onse ni kutenda ibu lizumite mwi wate. cheyi inzila menzi aba kauhani hakati. ²²Maisilaele niba yenda mukati ke wate hebu lizumite. Menzi na bumba imota kumbali ya ku bulyo ni kumbali ya kubu monso bwabo. ²³Maigepita chibaba hindikisa. Ni babe chilile kuya hakati ke wate bonse-bonse imbongolo za Faro ni makoloi ni bayendisi bazo. ²⁴Linu izuba ha li'natula kakusasani, Ileza na lola hansi he mpi ya Maigepita mwi ikope Iya mulilo ni ikope lizimine mwi wuulu. Ncha lyanganisa impi ya Maigepita. ²⁵Ma shokola matende a makoloi abo, imi bayendisi abo nibaba nibu kabo kua yendisi. Linu Maigepita nchibati," Tutiye tuzwe ku Maisilaele, mukuti Ileza uba Iwila imi utu lwisa. ²⁶Ileza nati kwa Mushe," Wolole iyanza lyako he wuulu lye wate kuti menzi abole he wuulu Iya Maigepita, makoloi abo ni ba yendisi bao. ²⁷Linu Mushe ncha wolola iyanza Iya kwe he wuulu lye wate, imi ni Iya bola mulibilanga ezuba ha li 'natula. Maigepita niba tilila mwi wate imi Ileza ncha wisiza Maigepita hakati ke wate. ²⁸Menzi niabola mi nia wuumba makoloi a Faro, ba yendisi bao, ni mpi zonse babe chilile mwi wate. Ka kwina yaba shali. ²⁹Linu Maisilaele baba yendi mwi wate hebu lizumite. Menzi abali imota kumbali kubulyo ni kubu monso. ³⁰Linu Ileza aba hazi Maisilaele cheli izuba mu mayanza a Maigepita, imi Maisilaele niba bona Maigepita ni bafwile he komwe lye wate. ³¹Linu Maisilaele ba bona bukando bwa ziho za Ileza za ba tendi ku Maigepita, Bantu niba temba Ileza ni Mushe muhikana wa kwe.

15

¹Linu Mushe ni bantu ba Isilaele baba zimbi ulu luzimbo kwa Ileza. Baba zimbi," Kani zimbile Yahweh, kakuti aba zundi; nenza imbelesa ni bayendisi bazo baba sohelwa mwi wate. ²Yahweh nji ziho ni luzimbo, imi njaba ni hazi. Uzu nji Ileza wangu, imi kani mutembe, Ileza uba tayo, imi kani mutembe. ³Yahweh mulwi mukando; Yahweh nji zina lyakwe. ⁴Aba soheli makochikala a Faro ni masole mwi wate. Bayendisi ba Faro baba salitwe baba mini mwi wate lye mpe. ⁵Mandinda ababa wumbi; baba yendi hetako ubu ibwe. ⁶Iyanza lyako Iya chilyo, Yahweh, lina ziho zilotu; iyanza lyako Iya bulyo, Yahweh, liba hasanyi zila. ⁷Mubukando bwako uba zundi baba kusaka ku kangana nawe. Uba tumini bukali bwako ; chi bwaba hisa ubu indazila. ⁸Cho luhuhu luzwa mumazulu ako menzi aba kungani hantu honke; menzi abuba aba zimani mwiwulu kuli bumba ilinda; mandinda abali makukutu mwi wate. ⁹Zila nizati, ' Mu nihindikise, Nibakwate, Muni yabe iluwo, chini lakamine munichiwane kubali; Muni zwise muso wangu; iyanza lyangu muliba shinye. ¹⁰Kono uba ulusi cha luhuhu, imi iwate nilya ba wumba; baba mini sina mahe ina mumenzi makando. Njeni yo swana nawe, Yahweh, ku milimu yonse? ¹¹Njeni yo swana nawe, wizibahele kuba yo jolwele, yo tiza kwi 'nuwa, kutenda zikomokisa? ¹²Uba otololi i nyanza lyako Iya chilyo, imi inkanda niya bamina. ¹³Che chilikani chikolet uba yendisi bantu bo baka lamuleli. Che ziho zako niwaka benjiza mucibaka chako chi jolola mohala. ¹⁴Bantu bangi muba zuwe, imi muba tiye, kulikalililwa mukube kuzintu zonse zina mwa Filisita. ¹⁵Linu malena ba Edomo mubabe nilyowa, masole ba Moabi muba njanje; Zonse zina mwa kanana muzi wanjumuke. ¹⁶Kuli kalililwa niku tiya mukuba wile. Chebaka Iya ziho ze yanza lyako, muba kutumane ubu mabwe konji bantu bako chiba hita, Yahweh- konji bantu boba kalamuleli chiba hita. ¹⁷Moba lete niku ba byala he lundu Iya chifumu, Chibaka, Yahweh, chobali tendeli kuti uhale mo, itempele, Simwine wetu, izo ziba zakwa cha manza ako. ¹⁸Yahweh mwa buse kuya kwile. ¹⁹Haneli imbelesa za Faro ziba yendi ni makochikala akwe ni ba kwame baba yendisi bazo mwi wate. Yahweh cha boza menzi e wate habali. Kono bantu ba Maisilaele baba hiti mwibu lizumite hakati ke wate. ²⁰Miriam mupolofita, nchizye wa Aaroni, cha hinda inchinza, ni banakazi bonse kuyenda ni nchinza, kwa buzana naye. ²¹Mirame chaba zimbila, "Muzimbile Yahweh, kakuti aba zundi nenza. I mbelesa niba yendisi bazo baba

sohelwa mwi wate."²² Linu Mushe cha twala Isilale kuyenda kuzwa he wate lye mpe. Baba yendi mukati ke halaupa lya Shuri. Baba yendi mazuba otatwe mwi halaupa imi kakwina menzi ababa wani. ²³Linu nibakeza kwa Marahi, kono kana baba nywi menzi kwateni kakuti aba ku baba. Chingi baba uliki icho chibaka izina lya Marah. ²⁴Cwale bantu niba lilokela Mushe ni bati, " Mu tunywe nzi?" ²⁵Mushe cha huweleza kwa Yahweh, imi Yahweh cha mutondeza chisamu?" Mushe chachi sohela mumenzi, imi menzi chiaba ni munati ku anywa. I bali njihona habali kubahela Yahweh milao yakutokomela, imi ibali nji hona haba baliki. ²⁶Chati, "Haiba kamutokomele kuteka kulinzwi lya Yahweh ileza wenu, ni kutenda zilotu mumenso akwe, imi niku teka intayelo niku kuteka milawo- Kete nimibike butuku buhi no buhi kuaniba bikite kuma Egepita, kakuli njime Yahweh yo mihoza."²⁷ Linu bantu chibeza kwa Elimi, uko kubena mabwe akwana ikumi ni wobebe a zwa menzi ni masamu enzaluzi ena 17. Baba tibeledi aho kumbali ni menzi.

16

¹Bantu bonse niba yenda kuzwa mwa Elimi, imi chonse chicaba cha bantu ba Isilalele baba kezi mwi halaupa lya Sini, lina hakati ka Elimi ni Sinai, mwi zuba lya bu 5 lya mwezi wa bubeli kuzwa hababa kazwili mwi nkanda ya Egepita. ²Chi chaba chonse cha bantu ba Isilalele niba lilokela kwa Mushe ni Aaroni mwi halaupa. ³Bantu ba Isilalele chibati ku bali, "Kambe tubakafwili mwi yanza lya Yahweh mwi nkanda ya Egepita hatubalikalize kumbali ni ma poto enyama imi tubali kulya chinkwa kwikuta. Kakuli muiba katuhindi kutuleta mwi halaupa kwiza kuhaya chicaba chonse cne nzala."⁴ Linu Yahweh chati kwa Mushe, " Muni misokize chinkwa kuzwa kwiwulu. Bantu muba yende hanze ni kuka kunganya zilikenza izuba mwi zuba ili kuti niba like nibone nandi muba yende cha mulawo wangu nandi bule. ⁵Chili kabuchuna kuba kwizuba lya bu 6, muba kunganye tobele cha bungi kuhita zibaba kungenye he ntanzi, imi mubeheke zete baka hinde."⁶ Linu Mushe ni Aaroni chibati kubantu bonse ba Isilalele, "Chitungu kamwizibe kutewa nji Yahweh yaba kami zwisi mwi nkanda ya Egepita. ⁷Kakusasana kamubone ikanya ya Yahweh, ka kuzuwa kuliloka kwenu kwali. Nje swe bani kwako kuti tu utu lilokele?" ⁸Mushe naye chati, " Kamwi zibe chinu Yahweh chamiha inyama chitungu ni chinkwa ka kusasani mwi kute- kakuti aba zuwi intongosi imuba wambi kwali. Aaroni njiyeni ni me? I ntongosi zenu zenu kazi tuami; ziamana ni Yahweh."⁹ Mushe chati kwa Aaroni, " Wambe ku chicaba chonse cha bantu ba Isilalele, 'Muchunine habusu bwa Yahweh, kakuti aba zuwi intongosi zenu.'" ¹⁰Chikweza abu, sina Aaroni ha wamba u chichaba chonse cha bantu ba Isilalele, Haba lola hembali ni halaupa, imi, lindile, Kubenya kwa Yahweh ni kwa boneka mwi kope. ¹¹Linu Yahweh aba wambi kwa Mushe, ¹²"Niba zuwi intongosi za bantu ba Isilalele. Wambe kubali imi uti, ' chitungu kamulye inyama, imi kakusasana ka kamwi kute chinkwa. Linu kamwizibe kuti njime Yahweh ileza wenu."¹³ Haliza kuba chitungu ba ngwali nibeza kwi zulankana he nkambe. Kakusasani mume uba zimbulukite inkambe. ¹⁴Mume hawiza kumana, mwi kanda lya mwi halaupa mubena buheke bunininini ubu makaza hansi. ¹⁵Bantu ba Isilalele haba bona bulyo, chibatanga kulibuza, "Chintunzi ichi?" Kana babezi kuti ibali chintunzi. Mushe chati kubali, " Chinkwa chamiha Yahweh kutewa mulye."¹⁶ Nji ntaelo ya bahi Yahweh: ' Muswanela ku kunganya, zumwi ni zumwi kwenu, zilikana zimusaka kulya, zi wola kukwana zumwi ni zumwi mwmpalo ya bantu benu. Njimona mwese muka zi kunganyize: Mukunganye zingi zakulya za zumwi ni zumwi yo hala mwi tende lyenu.'" ¹⁷Bantu ba Isilalele chiba tenda bulyo. Bamwi niba kunganya zingi, bamwi baba kunganyi zi che. ¹⁸Habati chiba zilikaniseleza che omere, bana baba kungenye zingi kakwina chibaba shalizwa, imi bana baba kungenye ziche kana baba taeli. Zumwi ni zumwi aba kunganyi zingi zibali kukwana zibabali kusaka."¹⁹ Linu Mushe chati kubali, " Kakwina nanga umwina yese asiye chimwi ulu kakusasana. " ²⁰Nanga kuti, kana baba teki kwa Mushe. Bamwi kubali baba sii zimwi ulu kakusasani, kono nizaba nimasene niku nunka kushinyeha. Linu Mushe chaba bengela. ²¹Babali kukakunganyanga kakusasani ni kakusasani. Muntu ni muntu aba ku kunganyan zimukwanite zakulya mwi zuba. I zuba halihiha, zi shengunuka. ²²Ha basika mwizuba lya bu 6 niba kunganya tobele twbungu bwe chinkwa, ma omere obele zumwi ni zumwi. Bonse bayendisi ba chichaba baba yendi niku ka wambila Mushe chapangahala. ²³Chati kubali, " Ichi nji chona cha bawambi Yahweh: 'Izona izuba lya kupumula, le nsabata ya Yahweh i jolola. Mujiche zimusaka kujicha, imi mwi hiki zimusaka kwi hika. Zonse zese zishale, muzilibikile inwe mubene ili kakusasani.'" ²⁴Cwale chiba zibika kumbali ili halizwa, ka mwaba bateli Mushe. Kana ziba sinyehi, nandi kuba ni masene. ²⁵Mushe chati kubali, " Mulyo izo zilyo sunu, kakuti sunu izuba libikilwe insabata kukuteka Yahweh. Sunu kakwina yese awanike utenda"²⁶ Kamu kukunganyanga mumazuba ena 6, kono izuba lya bu 7 insabata. Mwi zuba le nsabata kete kukuba ni maana. "²⁷ Izuba lya bu 7 halisika bamwi mukati kabo babayendi kuku kunganya manna, kono kakwina chibaba kawani."²⁸ Linu Yahweh chati kwa Mushe, " Mohinde inako sikahi no kana kwi chilila intaelo zangu ni milawo ya ngu? "²⁹ Bone, Yahweh aba mihi insabata. Kutu mwi zuba lyabu 6 umiha chinkwa chamazuba obele. Zumwi ni zumwi ekale muchibaka chakwe; kakwina yoswanela kuzwa muchibaka chakwe mwizuba labu 7. "³⁰ Kakuti bantu bapumula mwizuba lya bu 7. "³¹ Bantu ba Isilalele baba kusumpa zina zilyo kutewa manna. " Zibali kukola ili buheke bwe coriyanda, imi kumunati iba kukola ubu mu'nende wa pangwa habuchi. "³² Mushe chati, " Ichi nji chona chaba laeli Yahweh: Mulekeze i omere ya manna ibikilwe masika amasika enu asikeza njikuti mahasi enu zebabone chinkwa chiniba lelisi mwi halaupa, hani mana kukamizwisa mwi nkanda ya Egepita. "³³ Mushe chati kwa Aaroni, "Hinde impoto u bike i omere ya manna mukati kayo. Uilete habusu bwa Yahweh kuti ibikilwe bezukulu benu. "³⁴ Sina Yahweh mwa balaeleli Mushe, Aaroni chabika habusu bwa bupaki muchi bikilo. ³⁵Bantu ba Isilalele nibalya manna chazilimo za makumi onee ulu haba kenjila munkanda mubazakite bantu. Baba ali konji haba kasika kumuseto we nkanda ya Kanana. ³⁶Linu i omere zi kala zikwana i yanza kwizuba iefa.

17

¹Bantu ba Maisilaele bonse ni bazwa mwi nkanda ya Sini, kwi chilila intaelo ya Yahwe. Ni baka tibeleda mwa Refidimi, linu kana kubena menzi abantu a kunywa. ²Chobulyo bantu ni ba nyansa Mushe cha bwi kalo bubabena kubuli ni bati, "Tuhe menzi tunywe." Mushe a bati, "Chinzi hamu tenda inkani name? Chinzi hamulika Yahwe?" ³Bantu baba fwile ahulu inyotwa, imi niba nyansa Mushe. Nibati, "Uba katuzwisikizi nzi mwa Egepita? Kwiza ku twi haya ni bana betu ni zi munantu zetu che nyotwa?" ⁴Linu Mushe aba tumushi chililo kwa Yahwe, "Chinzi chiniwola kutenda kwaba bantu? Ba chibasaka kuni pwachola." ⁵Yahwe chati kwa Mushe, "Yende habusu bwa bantu, imi uhinde ba kulwana bamwi kuma Isilaele. U hinde ni nkoli yo ba kabisi ha lwizi, imi u yende." ⁶Muni kazimane habusu bwako he bwe lya Horebe, imi mo kabe ibwe. Mukuzwe menzi kulili bantu banywe." Mushe na tenda bulyo mumenso aba kulwana ba Isilaele. ⁷Cha sumpa sumpa icho chibaka Masa ni Meribe che baka la kunyansa kwa ma Isilaele, Imi imi kakuti baba liki Ileza chakuti, "Kana Yahwe kena mukati ketu nandi kakwina?" ⁸Linu indwalume za bantu ba ma Ameleke ni beza kulwisa Isilaele ha Refidini. ⁹Chobulyo Mushe chati kwa Joshuwa, "Usale bamwi ba kwame imi uyende. Kalwe ni Ameleke. Izona munizimane ha lundumene ni nkoli ya Ileza mwi yanza lyangu." ¹⁰Cho bulyo Joshuwa cha lwisa Ameleke kuya kuya che ke ntayelo ya Mushe, imi Mushe, Aaroni ni Huri baba tanti kuya hewulu lya chilundu. ¹¹Imi Mushe habali kunyamuna iyanza lyakwe mwi wulu, Isilaele njabali ku wina inkondo; ¹²Linu mayanza a Mushe ha lilema, Ameleke njo wina inkondo. Linu mayanza a Mushe ha lilema, Aaroni ni Huri chiba hinda ibwe ni kumubikila kusi kuti ekale hateni, che nako iswana, Aaroni ni Huri niba kwete mayanza akwe mwi wulu, zumwi kwimbali yakwe imwi, imi zumwi naye kuimwi imbali. Linu mayanza a Mushe aba kwete cha kukola mane konji izuba hali ke mina. ¹³Cho bulyo Joshuwa na zunda bantu ba Ameleke cha mulinga. ¹⁴Yahwe chati kwa Mushe, "U 'nole zinu mwi mbuka imi uzibalile mumatwi a Joshuwa, kakuti kani manise Ameleke ni za zezwa chazo mwi konde lye zuba." ¹⁵Linu Mushe na zaka I alutare imi cha isumpa kuti" Yahwe nji ndembela yangu." ¹⁶Chati, "kakuti iyanza liba nyamwinwa ha chipula cha Yahwe- nji kuta kuti inkondo ya Yahwe kwa Ameleke kaihe ya kuzwa kumasika kuya kuma sika asi keza."

18

¹Jetero, mu pulisita wa Midiani, mukwenyani wa Mushe, Na zuwa zonse zaba tendi Ileza kwa Mushe ni bantu bakwe ba Isilaele. A ba zuwi kuti Yahwe aba zwisi Isilaele mwa Egepita. ²Jetero, mukwenyani wa Mushe, nahinda Zipora, muka Mushe kumu tuminiza ku munzi, ³ni bana bakwe bo bele ba bana kwame; I zina lya mwana kwame umwina abali Gerishomi, Chobulyo Mushe nati, "Ni bali ni bukwenda mwi nkanda ya bantu." ⁴I zina lya zumwi abali Eliezer, Chobulyo Mushe nati, "Ileza uba tayo abali nji mutusi wangu. A bani lamuleli kwi lumo la Faro." ⁵Jetero, mukwenyani wa Mushe, nakeza ni bana ba Mushe ba bana kwame ni mukakwe Mushe mwi nkanda mwa batibelele he lundu la Ileza. ⁶Abati kwa Mushe, "Njime, Jetero mukwenyanako, nakeza kwako ni mukako ni bana bako bobele ba bana kwame." ⁷Mushe nazwila kunze ku kuchingweza mukwenyanakwe, cha sungama, niku mu chunchuna. Nibalibuza mabuko muba halila imi niba yenda mwi tende. ⁸Mushe na wambila mukwenyanakwe zonse zaba pangi Yahwe kwa Faro ni ma Egepita chebaka la Isilaele, ni bukabo bonse bubali kuzibila munzila, ni mwa ba kuba kubazwisikiza mwa teni Yahwe. ⁹Jetero aba sangiswa bulotu bonse bwa ba tendi Yahwe kwa Isilaele, Chakuti aba ba lamuleli mwi yanza lya ma Egepita. ¹⁰Jetero nati, "Kutembwe Yahwe, chakuti aba milamuleli mwi yanza lya ma Egepita ni mwi yanza lya Faro, ni kulukulula bantu kuzwa mwi yanza lya ma Egepita. ¹¹Linu chineziba kuti Yahwe njimukando muba zimu bonse, kakuli ma Egepita hababali kuhaza ma Isilaele cha manyando, Ileza aba lamuleli bantu bakwe." ¹²Jetero mukwenyani wa Mushe, naleta chitabelo cha kuhisa kwa Ileza. Aaroni niba kulwana bonse ba Isilaele nibeza kulya ziloyi ni mukwenyani wa Mushe habusu bwa Ileza. ¹³Halizwa Mushe abe kali hansi ku atula bantu. Bantu babazimene niba muzimbulukite kuzwa kakusasani konji chitengu. ¹⁴Mukwenyani wa Mushe habona zonse zibali kupangila bantu, na chati, "Chintunzi ichi chokwete kutenda ku bantu? Chintunzi hawikele wenke bantu bonse niba kuzimanine kuzwa kakusasani konji chitengu?" ¹⁵Mushe aba wambili mukwenyanakwe, "Bantu beza kwangu kwiza kubuza inzila ze Ileza. ¹⁶Ha baba ni kusanzuminzana, beza kwangu. Niha inkelezo ku zumwi ni zumwi, imi niba luta chasaka Ileza ni milao yakwe." ¹⁷Mukwenyani wa Mushe abati kwali, "Indaba yokwete kutenda kaina sinte. ¹⁸Mohonehe tota, iwe ni bantu ba wina nabo. ¹⁹Uu muziyo ulema ahulu kwako. Kete chowola kuutenda wewena. Uniteke. Munikuhe inkelezo, imi Ileza mwabe nawe, kakuti njiwe yo zimanina bantu kwa Ileza, imi mo lete kuwondisana kwabo kwali. U swanela kuba luta inkelezo ni milao. ²⁰U swanela kuba tondeza inzila ya kuhinda ni musebezi waku tenda. ²¹Kuzwa aho, uswanela kusala ba kwame ba boneka ku wola mubantu bonse, ba kwame ba kuteka Ileza, ba kwame bena kusakusima batoyete inkweta. Uswanela kuba bika heulu lya bantu, kuba beyendisi bena zikiti, myanda, makumi amana iyanza, ni ba makumi. ²²Mu babe kuatula indaba za bantu inako ni nako, kono indaba zikukutu mubazilete kwako. Linu indaba zonse zinini, muba kuzi atula abo bene. Cheyo inzila mukuku hubahalile kwako, imi kaba kuhindise kumuziyo. ²³Haiba motende buti, imi haiba Ileza naku layela kutenda bulyo, chikuti mowizibe kukoma, imi bantu bonse mubayende ku mazubo abo niba likolwisise." ²⁴Nji kuti Mushe aba zwiwi manzwi a mukwenyanakwe imi aba tendi zonse zaba muwambili. ²⁵Mushe aba sali bakwame ba wola mwa Isilaele yonse imi nabaha buyendisi bwa bantu, ba yendisi balitabilila zikiti, myanda, makumi, amana iyanza ni makumi. ²⁶Nji babali kuatula bantu mwi nako ye ndaba zibali kuboneka kuba zihuba. Indaba ziba kubonahala kuba zikukutu zibali kuletwa kwa Mushe, kono indaba zinini zonse zibali kuatulwa abo bene. ²⁷Linu Mushe asiyi mukwenyanakwe kuyenda, imi Jetero aba boli mwi nkanda yakwe.

19

¹Mumwezi wa butatu mu masule a bantu ba Isilaele chi ba zwa mu nkand ya Egepita, mwi zuba liswana, ni chibeeza mwi halaupa lya Sinai. ²Kuzwa haba siya Refidimi mi ni chi beeza mwi halaupa lya Sinai, ciba zaka mafulo mwi halaupa mu busu bwe lundu. ³Mushe na tanta kuya kwe Ileza. Simwine na sumpa ku zwila kwi lundu mi nati, " U wambile be nzubo ya Jakobo, bantu ba Isilaele: ⁴Muba boni zinibz lundi ku Maigepita, muniba mi balile ha mabando e mbande ni kumi leta kwangu. ⁵Hanu linu , haiba muteka che kute kwi nzwi lyangu ni kwi chilila buitamo, lyahanu mumube bangu mukati ka bantu bonse, kono inkanda yonse yangu. ⁶Ka mube mumubuso wa ba prisita ni chisi changu chi jolola. Aa nji manzwi eti uka wambe ku bantu ba Isilaele. ⁷Cho bulyo Mushe neza ni ku sumpa ba kulwana ba chisi. Na ba wambila manzwi onse abati Simwine a ba mulai. ⁸Bantu bonse ni betaba ni kuti, " Mututende zonse Simwine za ba wambi." Lya hanu Mushe neza kubiha manzwi onse a bantu kwa Simwine. ⁹Simwine nati kwa Mushe, " Munize kwako mwi kope kuti bantu bazuwe chi nawamba nawe ni kuti ba kuzumine tota. Lya hanu Mushe na wamba inzwi lya bantu kwa Ileza. ¹⁰Simwine nati kwa Mushe," Yende ku bantu. Sunu ni izona ni kuka ba kauhanya kwangu, ni kuti ba shanze zi zwato zabo. ¹¹Ba litukiseze izuba lya butatu, che zuba lya butatu Simwine keze hansi he lundu lya Sinai. ¹²U bike inyinza ku zimbuluka i lundu lyonse cha bantu. U wambe kubali mutokomele kuti kanji mui hewulu lye lundu kamba kugunka inyinza ya lyo. Yeti a wonde ilundu busakusima mwe haiwe. ¹³Ka twina ya cha wonde muuntu wina bulyo. Kono, u lukela ku pwacholwa kamba ku zindwa. Kamba chinyoloji kamba muuntu, u lukela ku haiwa. Intolombita chi ya lila inako inde, beze hansi lye lundu. ¹⁴Lya hanu Mushe na suka he lundu ni kwiza ku bantu. Na kauhanya bantu kwa Simwine imi ni ba sambisa zizwato za bo. ¹⁵Nati ku bantu, muli bakanyize i zuba lya butatu; kanji mubi hafuhi ni ba mwihiyenwanu. ¹⁶Izuba lya butatu, inako ya kakusasani, ni chi kwaba ni milumo ni mumuni ni kope lisiha he lundu, ni mulumo mukando we intolombita. Bantu bonse mu mafulo ni ba njanja. ¹⁷Mushe na zwisa bantu bantu mu mafulo kukopana ni Ileza, imi ni ba zimana hansi lye lundu. ¹⁸I lundu lya Sinai liba wumbitwe busi cha kuti Simwine a sukila halili ni mulilo ni busi, Busi ni bwa katuka ubu busi bwe mbaula, imi i lundu lyonse ni lya nyanganya ahulu. ¹⁹Lya hanu mulumo we intolombita chinga wa kula ni ku kula ahulu, Mushe na wumba, imi Ileza na mwitaba mwinzwi. ²⁰Simwine na suka he lundu lya Sinai, kuya hewulu lye lundu cho bulyo Mushe na ya hewulu. ²¹Simwine nati kwa Mushe," yende hansi imi u mamelise bantu; puhona chi ba zwa kwa Simwine, imi bungi bwabo puhona chi ba fwa. ²²Siye ba prisita ba keza hafuhi ne me ba likauhanye ha mwina- ba libakanye cha kuti ni kezite- cha kuti kanji ni kauhani nabo. ²³Mushe nati kwa Simwine, Bantu kete beze kwi Lundu lya Sinai, che ntaelo ya ko; Bike iyanza kuzimbulusa ilundu ni ba kauhene kwa Simwine." ²⁴Simwine nati kwali, " yende hansi u kalet Aaroni eze newe, kono kanji uleti ba prisita ni bantu kuti beze kwa Simwine, kapa iye mwa zwa kubali." ²⁵Mushe na yenda hansi ku bantu ni kuwamaba ku bali.

20

¹Ileza aba wambi onse ao manzwi: ²" Njeme Simwine Ileza wenu, yaba mizwisi mwi nkanda ya Igepita, hanze ke inzubo yo bu hapiwa. ³Kanji mubi ni mulimu umwi habusu bwangu. ⁴Kanji mulipangili chibumbantu kapa chi swaniso ni chintu china mwi wulu, kapa china mwi konde lya menzi. ⁵Kanzi muzi fukamini kapa kuzi lapela, kakuti ime, Simwine Ileza wenu, ni Ileza wina muuna. Niha inkoto ba kale ba fokola cha kuha inkoto he be zukulu, kuba butatu ni kuluhasi lwa bune lwabo bani toyete. ⁶Kono ni tondeza intaelo zangu kwabo bani saka imi ba tokomela intaelo zangu. ⁷Kanji u hindi izina lya Simwine Ileza wako, che nyefulo, cha kuti keti wondele yete a nyefise i zina lyangu. ⁸Mu mamele izuba lyangu lye insabata, ku linibikila kumbali. ⁹U beleke ni ku tenda mibeleko yako yonse muma zuba ena 6(iyanza ni lyoke). ¹⁰Kono lye yanza ni obele lya Simwine Ileza wako. mu lili ko tendi mutendo u mwi, iwe, kapa mwana swisu wako, kapa mwana kazana wako, kapa muhikana swisu wako, kapa muhikana kazana wako, kapa chi munantu chako, kapa muzwahule wina mu munzi wako." ¹¹Mu mazuba ena iyanza ni lyonke Simwine aba bumbi lwulu ni fasi, I wate ni zonse zina mo, imi nahuza. mwi zuba lye yanza ni obele. Lya hanu Simwine na hwila izuba lye Insabata ni ku libikila ku mbali. ¹²Kuteke iso ni nyoko, kuti uhale inako inde mu nkanda iyo Simwine Ileza wako ya bakuhele. ¹³Se kwihaya zumwi. ¹⁴Se kupanga bu hule. ¹⁵Se kwibila zumwi. ¹⁶Se kuha bupaki bwa mapa bake; n sa imwako. ¹⁷Sanzi u lakazi inzubo ya mwako; mwihiyabwe wa mwako, muhikana kwame wa kwe, muhikana kazana wa kwe, impulu ya kwe, indonki ya kwe, kapa chimwi cha imwako. ¹⁸Bantu bonse ni ba bona mumuni ni kutimba, ni ku zuwa ilata lye intolombita, ni kubona busi he lundu. Lya hanu bantu ba ba boni, niba njanja ni kuzimana kule, ¹⁹Ni bati kwa Mushe, U wambe kwetu, imi mutu kuzuwe; kono kanji uleti Ileza kuwamba kwetu, kapa pohona chi tufwa. ²⁰" Mushe nati ku bantu, " kanji mutiyi, Ileza weza kumilika, chobulyo ikute lina kwali libe ni kwenu, kuti kanji mufosi. ²¹Bantu niba zimana kule , mi Mushe na chunina kwi fifi kwa bena Ileza. ²²Simwine nati kwa Mushe, " Ichi cho lukela ku wambila bantu ba Malsilaele: Iwe umwine wa libonena kuti na wamba kwako kuzwila kwi wuulu. ²³keti mulipangile mulimu kwanda angu, milimu ye silivela, kapa milimu ye gauda. ²⁴U nipangile alutare ya ku bumba, heti upangile impo za kuhisa, impo za chilikani, imbelele zenu, ni i'nombe zenu. Muzibaka zonse munipange izina lyangu ku kutekwa, munize kwenu ni kumi lwila. ²⁵Cho kuti mu bumbile alutare he bwe kanji muni zakili iyo ha mabwe a ku nokola, haiba mubelekisa zintu zenu hateni, mu muisinye. ²⁶Kanji mwizi kunu kwi alutare che zi tanto, kuti chi ntenentene chenu kanji chi boneki.

21

¹"Lyahanu inu nji milawo yete ubike kubali. ²Haiba muula muhikana wa mu Heberu, uswanela kutenda cha myaka ikwana iyanza ni chonke, imi mu mwaka wa 7 mwayende kulukululwa nikusena chalifiswa. ³Haiba wakalileta iye mwine, uswanela kulukululula iye mwine ni kuyenda; haiba usesete, linu mwihiyabwe uswanela kuyenda naye

nalukuluhite. ⁴Haiba nfumwakwe umuha mwanakazi wakusesa imi umu zalila mwana swisu nandi mwanakazana, mwihiyabwe ni banabakwe mubabe ba nfumwe, imi mwa yende ali lukulule iyemwine. ⁵Kono haiba muhikana u wongoza kuwamba kuti, "Nisaka nfumwangu, mwihiyetu ni bana bangu; Kete ni zwe kuti niyende kulukuluha," ⁶linu nfumwe u swanela kumuleta kwa Ileza. I nfumwe u swanela kumuleta ha mulyango nandi hembali ni mulyango, imi nfumwe uswanela ku mutulula kukutwi cha chitululiso. Linu muhikana mwa mutendele kuya kuile. ⁷Haiba mukwame uwuza mwanakazana wakwe kuti abe muhikana wa mwanakazana, ka swaneli kuyenda kulukululwa sina ba hikana babana swisu mubatendela. ⁸Haiba kana konda nfumwe, yaba muliketeli iye mwine, linu u swanela kumusiya a lukululwe. Ka swaneli ku muwuza kubantu bangi. Kena inswanelo ina bulyo, kakuli aba muchengi. ⁹Heiba nfumwe umuketa kuti abe nji mwihiyabwe wa mwanakwe wa mwana swisu, u swanela kumuhinda chokuswana ubu mwanakwe wa mwanakazana. ¹⁰Heiba ulihindila zumwi mwanakazi kuba wakwe, kaswaneli kumu chehiseza zilyo, zizwato, nandi iswanelo za mumaseso. ¹¹Kono haiba kamutendeli izi zintu zotatwe, linu uwola kuyenda kulukuluha nikusena mashele'ni aliha. ¹²Yense yo kaba muntu kuti mane a fwe, uzo muntu u swanela kwi haiwa. ¹³Heiba muntu kana tenda kamabomu, kono Ileza nja zuminina kuti kube bulyo, linu muni kamulolele chibaka mwete atilile. ¹⁴Heiba muntu uli nuneka kulwisa ya zakite naye niku mwihiya cha butali, linu uswanela kumuhinda, nangati heiba wina hakatala ka Ileza, chakuti a kafwe. ¹⁵Yense yo kaba besi nandi ba nyina u swanela kwi haiwa. ¹⁶Yense yo hapa muntu- nandi muhapi aba kamuuzi, nandi zuna muntu aba waniki mumanza akwe- zuna muhapi u swanela kwi haiwa. ¹⁷Yense yo shubula besi nandi ba nyina u swanela luli kwi haiwa. ¹⁸Heiba ba kwame ba lwa imi zumwi u kaba zumwi chebwe nandi che nfaindi yakwe, imi zuna muntu kana fwa, kono ulazikitwe habulo bwakwe; ¹⁹linu cha hola ni kuwola kuyendela he nkoli, muntu ya ba mukabi uswanela kumuliha chenako yakwe iba sinyehi; u swanela kubona kuti uholo mane njwee. Kono uzu muntu kena mulandu wakwi haya. ²⁰Heiba muntu u kaba mwana swisu wakwe wa muhikana nandi mwanakazana wa muhikana ni nkoli, imi haiba muhikana wafwa hamana kudamwa i nfaindi, linu uzo muntu luli uswanela kuhewa inkoto. ²¹Yense, haiba muhikana mwahale i zuba lyonke nandi cha mazuba obele, kakwina kumuha mulandu, kakuli mubabe nimasukuluka akusaba niba hikana. ²²Heiba kuti bakwame balwa imi niku kubaza mwanakazi wina muziyo mane ulu muziyo kushinyeha, kono nikusena kumwi kwa holofala, linu mukwame yo fosete uswanela ku hambilizwa kuliha mulandu chakuya kamwete asakile mwihiyabwe wozo mwanakazi kwali. imi uswanela kuliha kuya kamwete iatwilwe. ²³Kono haiba kwina inkolofalo inkando, linu uswanela kuliha buhalo ka buhalo, ²⁴linso ka linso, lino ka lino, iyanza che yanza, itende che tende, ²⁵kuhya cha kuhya, chilabi ka chilabi, chibata ke chibata. ²⁶Heiba mukwame hakaba muhikana wakwe halinso wa mwanakwame nandi wa mwana kazana imi lifwa, linu u swanela kusiya muhikana ayende alukululwe niku lifwa chimwi ke linso lyakwe. ²⁷Heiba u zwisa lino lya muhikana wakwe wa mwana swisu nandi wa mwanakazana, uswanela kusiya muhikana kuyenda na lukuluhite ni kumuliha ha chimwi chalino. ²⁸Heiba impulu ni hweza mukwame nandi mwanakazi ku mwi haya, i mpulu i swanela ku pwacholwa, imi inyama yayo kaiswaneli kuliwa; kono mwine weyo impulu kena mulandu. ²⁹Kono haiba iyo impulu kale ni kale, ina buhalo boku pumba imi nfumwayo chaba kalimelwe chayoy kono kana aba twalizii, imi impulu ibe hayi mukwame nandi mwanakazi, iyo impulu iswanela ku pwacholwa, imi ni mwinayo yense uswanela kwi haiwa. ³⁰Heiba nalihiswa uswanela kulihiswa kuhitiliza buhalo bwakwe, mose mwete a lihisizwe mumulandu. ³¹Heiba impulu ya hweza mwana muntu wa mwana swisu nandi wa mwanakazana, mwine we mpulu uswanela ku tendwa cha mulawo muutela. ³²Heiba impulu ihweza muhikana wa mwanakwame nandi wa mwanakazana, mwine we mpulu u swanela kuliha mashekele e silivela alikana makumi otatwe, imi impulu iswanela ku pwacholwa. ³³Heiba mukwame wiyalula ilindi, nandi heiba mukwame mwa she ilindi imi nasa liziki, imi impulu nandi indonki ku wila mwateni, ³⁴mwine welyo ilindi uswanela kuliha insinyehelo iyo. U swanela kuha mali kwimwine wechi munantu, imi chi munantu chifwile muchibe nji chakwe. ³⁵Heiba impulu ya mukwame zumwi i holofaza impulu ya zumwi mukwame, linu baswanela kuza impulu nihihala imi bali yabile inteko, imi baswanela kuliyaabila hape ni mpulu ifwile. ³⁶Kono heiba kwizibehela kuti nji buhalo bweyo impulu ni kale ni kale, kono mwinayo kana ba kutwaliza ko, u swanela kuliha impulu che mpulu, imi chi munantu chi fwile muchibe nji chakwe.

22

¹Heiba mukwame wiba impulu nandi imbelele imi chi kui haya nandi kui uza, linu uswanela ku liha mapulu akwana i yanza he mpulu imwina, ni mbelele zoone he mbelele imwina. ²Haiba musa uwanika na tulula kwinjila, imi haiba wa kabiwa mane haisi kufwa, aho kakwina mulandu wa malaha wete ube kuyaba tendi bulyo. ³Kono haiba izuba zechili 'natwile naseni kutulula, mulandu wa malaha muube ku muntu wa mwihiya. Musa uswanela kulifiswa. Heiba kakwina chena nacho, linu uswanela kuuzwa iye mwine kuliha busa bwakwe. ⁴Heiba chi munantu chibitwe nichi wanika chihala mumanza akwe, Nandi i mpulu, i ndonki kapa i mbelele, uswanela kulihiswa tobele. ⁵Heiba muntu ufulisiza i'nombe zakwe mwiwa nandi mwiwa lye veine imi usiya, zi munantu zakwe kukalila mwiwa lya zumwi, u swanela kuliha chilotu chizwa mwiwa lyakwe ni chilotu chizwa mwiwa lye veine yakwe. ⁶Heiba mulilo u hasana ni ku kwatila kumiya, imi malinda abuheke bukwilwe ni buheke buzimene, nandi iwa lyahya, iye mwine wa ubukula mulilo luli uswanela kuliha. ⁷Heiba muntu uha mali nandi zibya ku mwakwe kuti amubikile nenza, imi heiba chikebiwa mwi nzubo yozo muntu, heiba musa uwanika, zuna musa uswanela kulihiswa tobele. ⁸Kono heiba musa kana wanika, mwine we nzubo uswanela kwiza habusu bwa yoatula kubona heba kana aba biki iyanza lyakwe hachibya cha mwakwe. ⁹Cha muzeko uhi no uhi, nandi impulu, indonki, imbelele, chizwato, nandi chimwi chintu fela chete chitondahale chiwambwa kuti nji chona chintu chi zekiwa," Izi njiza ngu," kuhinda kwi mbali zonse kuswanelwa kuletwa habusu bwa yo atula. Muntu yese

awane muatuli kuti njo foseze uswanela kulihila mwakwe tobele.¹⁰Heiba muntu uha mwakwe indoki, impuli, imbelele nandi, chi munantu chihi ne chihi kubika, imi heba chi fwa nandi kuholofala, nandi kuhindwa kuyenda nikusena yaba chiboni,¹¹ku wamba cha kukonkeza kwa Yahweh kulukelwa kutendwa abo bonse, kubona nandi zumwi kanjiye yaba biki iyanza lyakwe ha chibya cha mwakwe. Si chibya u swanela kuzumina ichi, imi mwakwe kakwina cha lukela ku muliha.¹²Kono heiba chibe bilwa kwali, uzu zumwi ulukela kuliha mwinacho.¹³Heiba chimunantu chiba 'natolwa ziamba yemba, musiye uzo muntu akalete chimunantu zebe bupaki. Kete nalihe chiba 'natolwa.¹⁴Heiba muntu u kalima chimwi cha zimunantu kwa mwakwe imi chi munantu chi holofala nandi kufwa ni chisena kwa nfumwacho, zumwi muntu luli ulukela kumuliha chimwi.¹⁵Kono heiba mwinacho zewina nacho, zumwi muntu kete a mulihe; heiba chi munantu chiba kutenda chakulihwa, mu chilihiwe cha kutendela mutendo wacho.¹⁶Heiba muntu ushengula kamwale yaseni kubelezwa, imi chalala naye, luli ulukela kumu tenda kuba nji mukakwe cho kuliha mali a malobolo a sakahala kwateni.¹⁷Heba besi muba kaninine kuha mwanakazana wabo kwali, u lukela kuliha mali alikana mali a malobolo a kamwale.¹⁸Kanji muzuminini mulozi ku hala.¹⁹Yense yete alale ni chinyoloji luli ulukela kwi haiwa.²⁰Yese yete a tendelele chitabelo ku muzimu zumwi konji kwa Yahweh ulukela kuhaiwa.²¹Kanji mu fosekezi mazwahule nandi kuba sukulula, kakuti mubali mumazwahule mwi nkanda ya Egepita.²²Kanji munyandisi imbelwa nandi indiyala.²³Heiba kamuba fenye, imi chiba liloka kwangu, luli kani zuwe chililo chabo.²⁴Bukali bwangu kabu bukuke, imi kani mihaye cha mulinga; banakazi benu mubabe imbelwa, imi bana benu mubabe indiyala.²⁵Heiba u kalimisa mali kuzumwi wa bantu bangu mukati kenu inwe mubafuzana, kanji mubi sina mubakolotisi ba mali kwali nandi kumu lihisa mali a kukambikila.²⁶Heiba u hinda ingubo ya mwako cha kukalima, uiboze kwali pili izuba nili seni kwi mina,²⁷kakuti njiyona fela yalibwika; nji ngubo yali bwika hamubili wakwe. Mwalale hachinzi hansi? cha sumpa kwangu, muni muzuwe, kakuti nina chisemo.²⁸Kanzi muni tuki ime, ileza, hape kanji mukuti muyendisi wa bantu benu.²⁹Kanji mukangwa kuzwisa inubu izwa kwi nkutulo yenu nandi ya zi zwile muzishete zenu. Muswanela kuniha bana swisu benu be ntanzi.³⁰Muswanela hape kutenda bulyo ni ku ma pulu enu ni mbelele. Cha mazuba a kwana iyanza ni woblele bawola kwikala niba nyinabo, kono ke zuba likwana iyanza ni otatwe muswanela kuba leta kwangu.³¹Ka mube mubantu bete babikilwe ime kumbali. Kanji nimuli inyama ihi ne ihi yaka 'natolwa chi nyoloji mwi nkanda. Kono, muisohele ba mbwa.

23

¹Kanzi uhi bupaki bwa mapa ka zumwi. Kanji ulihi chango ni muntu mubi kuti ube wi mpaki yo paka za mapa.²Kanji wi chilili ikunga kuka panga zibilala: Imi mwindaba kanji uzumini ziba wambwa ikunga kupangila kusawamba initii.³Ka nji ubi ni chaluluti ku ndaba ya mubotana nikusena ibaka.⁴Ho wana impulu ya chila chako nandi indonki nii zobete, u lukela kui twala kumwine wayo.⁵Heiba ubona indonki yayo kutoyete i wile hansi ilimitwe muziyo wayo, ko lukeli kusiya uzo muntu. U lukela luli kumutusa ni ndonki yakwe.⁶Kanji u sanduli muzeko ulukite wa mubotana .⁷Kanji u kopani ni bamwi kubumba indaba ya mapa, imi kanji u atwili ifu kubasena mulandu, niba lukite. kakuli ime kani sampuli mulandu wa muntu mubi.⁸Kanji utambuli maloya, kakuli maloya ehaya menso aba bona, imi a kopela indaba zaba lukite.⁹Kanji mukatazi mabukwenda, kakuli mwizi buhalo bwe bukwenenda, sina hamubali mumabukwenda mwi nkanda ya Egepita.¹⁰Cha myaka ikwana iyanza ni wonke mo byale intanga mwibu lyako imi mo kusinza zete zikuwanika mwateni.¹¹Kono cha myaka ikwana iyanza ni yobeze mozisiye zi pumule imi ziwe njikuti ba botana mukati kabantu bako nabo ba lye. Zete basiye, zinyoloji ze nkanda kazilye. Motende bobulyo kwi wa lyako lye veine ni lye olive.¹²Mumazuba akwana iyanza ni lyonke kamupange misebezi yenu, kono mwi zuba likwana iyanza ni wo yobeke mulukela kupumula. Mupange bulyo nji kuti mapulu ni mandonkey enu ziku pumula ni kuboneka hande.¹³Mubikele ingana kuzonse zinami wambila. Kanji musumpi mazina a mizimu imwi, Nandi mazina abo kuzuweka mutuholo twenu.¹⁴Mulukela kuyenda kuka ni pangila mukiti totatwe mu mwaka ni mwaka.¹⁵Moni tendele mukiti wa chinkwa chisena mulungo. Sina muniba ku laeleli, kamulye chinkwa chisena mulungo ka mazuba a kwana iyanza ni obele. Cheyo inako, Kamwize habusu bwangu mumwezi wa Avivi, ilyo likalilile lye chi pangano. ibali nji wona mwezi umuba kazwi mwa Egepita. Kono kanji mwizi habusu bwangu manza manza bulyo.¹⁶U lukela ku tokomela mukiti we nkutulo, muselo we ntanzi kuza musebezi wako chi wa byala intanga mwi wa. ube ni mukiti we nkutulo kuma manimani wo mwaka, chi wa kutula inkutulo yako mwi wa.¹⁷Bonse banaswisu bako balukela kuli bonahazanga kwa Ileza Yahweh to tatwe muchi mu mwaka.¹⁸Kanji uni leteli malaha a chitabelo cha pangilwa ime cha chinkwa chaya mulungo. Mafuta a zwa ku zitabelo hamukiti wangu ka alukeli kubako masiku onse konji kakusasani.¹⁹U lukela kuleta kuketa muselo wentanzi uzwa mwi buliyako kuleta mwinzubo ya Yahweh Ileza wako. Kanji wihiki impenezana cha muzilili wa nyinayo.²⁰Muni mitumine ingiloi lyete limi babalele mwi nzila, imi limitwale kuchibaka chi niba lukisi.²¹Utekeze kulili ni kuli kuteka. Kanji uli tangoli, kakuli kete liku wondele chiwa linuneka. Izina lyangu lina kwali.²²Heiba noteka inzwi lyalyo imi nikutenda zonse ziniku wambila, linu kanibe nichila cha zila zako. imi muni lwise ba kulwisa.²³Ingiloi lyangu muliyende habusu bwako imi likutwale mwa Amori, Mahiti, Maperizi, Makanana, Mahivi ni MaJebusi. Muniba sinye.²⁴Ka mulukeli kukubamela mizimu yabo, kui fukamina, nandi kutenda ziba tenda, kono mulukela kumana kwi cholola iwe hansi, imi mupwachule ni matomeno abo a mabwe tuyemba yemba.²⁵Mulukela ku FukaminaYahweh Ileza wenu, imi mwa fuyole chinkwa chenu ni menzi. Kani zwise matuku mukati kenu.²⁶Kakwina mwanakazi yasete a hwizumuke nandi yese a sinyehelwe muziyo mwi nkanda yako. munimihe mazuba mangi akuhala.²⁷Muni hitize imbanganyi yangu kubuzu bwako, imi munilyangaise bonse bantu bete usangane, imi munitende zonse zila zako kuti zikufutatile.²⁸Muni tumine malawo kuti aku yende habusu aka zwise Mahibi, Makanana,ni Ma hititi habusu bwako.²⁹Kete niba zwise kapili mubusu bwako mumwaka umwina, kakuti

inkanda chinge isanduke matongo, imi zinyolozi zamu nkanda muzikwi njihile.³⁰Nihakwina bulyo, munikuba zwisa chabunini habusu bwako mane konji chi mwenjiha niku yola inkanda.³¹Kani lukise inyinza kuzwa kwi wate li subila kutwala kwi wate lya Maphilisita, imi kuzwa mwi halaupa kuya ku lwizi lwa Euphara. Ka nihe bantu bazakite ba mweyo inkanda mumayanza enu. Ka mubatande bazwe habusu bwenu.³²Kanji mulikwati chilikani nabo Nandi mizimu yabo.³³Kaba lukeli kuhala munkanda yako, nange baku yembulule uni foseze. Heba mo fukamine bazimu babo, Chabuniti luli mukabe kaswa kwako."

24

¹Linu Yahweh chati kwa Mushe, "Tante wize kunu kwangu-iwe, Aaroni, Nadabi, Abihu, niba kulwana ba maIsilaele ba kwana makumi eyanza niwo bele, imi ze muni fukamine kulezana.²Mushe yenke a chunine hafuhi name. Bamwi kanji ba chunini hafuhi name, kakwina bantu ba lukela kwiza hewuulu naye."³Mushe cha yenda kuka wambila bantu zonse za bawambi Yahweh ni milawo. Bonse bantu nibe taba cha linzwi limwina nibati, "Mutu tende zonse ziwambo za wamba Yahweh."⁴Linu Mushe cha 'nola hansi wonse manzwi a Yahweh. Kakusasana, Mushe cha zaka ka tala ku matende elundu imi cha toma mabwe akwana i kumi ni yo bele, kuti mabwe a zimanina mishobo ikwana ikumi ni yobeke ya Isilaele.⁵Cha tuma balombwana ba zwa mukati ka bantu ba Isilaele kukaha matabelo aku hisa imi matabelo a mapulu kwa Yahweh.⁶Mushe cha hinda ichika lya malaha niku abika muka gwetele; cha sansela ichika limwi muka tala.⁷Cha hinda imbuka ya bulikani imi cha ibala chaku huweleza ku bantu ba Isilaele. Chibati, "Mutu tende zonse Yahweh za ba wambi. Mu tuzi chilile."⁸Linu Mushe nahinda malaha ni kua sansela bantu. Chati, "Aa nji malaha achilikani cha Yahweh chatenda nanwe kakumiha insepiso zonse zaba wambite."⁹Linu Mushe, Aaroni, Nadabi, Abihu niba kulwana ba Isilaele bakwana makumi akwana iyanza ni wo bele chiba yenda hewulu lye lundu.¹⁰Chiba kabona ileza wa Isilaele. Muni ya matende akwe kubazalitwe mabwe a tendetwe he safiri, ibali kubelenga ubu iwulu ilyo line.¹¹Ileza kana aba biki iyanza kuba kulwana ba bantu ba Isilaele. Baba boni ileza imi Baba li ni kunywa.¹²Yahweh chati kwa Mushe, "Wize kwangu hewulu lye lundu imi wikale ho. Muni kuhe itapa lye bwe imi milao ni ntaelo zini ba 'noli, ili kuti ukaba lute."¹³Linu Mushe cha zwa kuyenda ni mutusi wakwe Joshuwa imi chiba ka tanta he lundu lya ileza.¹⁴Mushe chati kuba kulwana, "Mwikale aha mutulindle konji chitwa kabola kwenu. Aaroni ni Huri mubabe nanwe. Heba kwina yetabe nibukabo, mumusiye a yende kubali."¹⁵Cwale Mushe cha yenda hewulu lye lundu, imi ikope chi lyaba wuumba.¹⁶Ikanya ya Yahweh chiya tula he lundu lya Sinai, imi ikope chi lyaliwuumba ka mazuba akwana iyanza ni lyonke. Mwi zuba lya mazuba akwana iyanza ni wobeke cha sumpa Mushe kuzwililila mwi kope.¹⁷Ikanya ya Yahweh iba kuboneka ubu mulilo mukando wina hewulu lye lundu mumenso abantu ba Isilaele.¹⁸Mushe che njila mwi kope imi cha yenda hewuulu lye lundu. A bena hewuulu lye lundu cha mazuba musihali wa makumi onee ni masiku a makuni onee.

25

¹Ileza cha wamba kwa Mushe, ²U wambile ma Isilaele kuni zwisikiza i neo ku muntu ni muntu u zwisa ni nkulo i lukuluhite. U zini tambwile izo i neo.³Izi nji neo zowola kutambula kubali: i gauda, i silivera ni kopa; ⁴Ni sila lye litala lya pulipela, neli subila lye sikalelata, ni lisubila busihe lya kilimisoni, ni line indontu, ni boza bwe mpene; ⁵Ni madalo e totolo azumite he sila lisubila ni madalo e 'nibi, zisamu za akeshiya; ⁶mafuta a mumalambi; ni minunkiso ya yo kubika mu mafuta aku singaba; ni insense inunka bulotu: ⁷Ni mabwe a onekizi, ni mabwe a kubikamwa efoda, ni mboniso ya ha azubayina ni kozi.⁸Ba nitendele chibaka chi jolola njokuti niwole kwi kala mukati kabo. ⁹U nitendele izo zonse kakuya ke chiswaniso che tabenekele nika chiswanisa cha zibya zteni zonse muniba mitondelezi.¹⁰Hape bani tendele i aleka ye chisamu cha akeshiya. Mubule bwayo ilikane ni 'nololwa zobeke ni chika, Mubufuhi bwayo ilikane ni 'nokolwa zobeke ni chika, ni bule bwayo bwakuya mwi wulu bukwane i 'nokolwa ina ni chika. ¹¹Imi uyi bwike ni gauda i jolwele, uizwatike mukati ni hanze, imi ui zimbulukise ni mi funda ye gauda hewulu lyateni.¹²Wiyi tile ma maiti one e gauda, imi uzibike ku matende one e aleka, ni maiti obele ku yimwi ibali ya teni, ni amwi obele ku limwi i shilya. ¹³U itendele misumo ye cisamu ca akeshiya ni kuziyala ni gauda. ¹⁴U chumike misumo mukati ka ma maiti ena muma mbali e aleka, mwese i kukulikilwa i aleka. ¹⁵Misumo i shale mu maiti e aleka, kanzi zi zunwa kwateni. ¹⁶U bike mwi aleka bupaki bwese nikuhe. ¹⁷U i tendele zi fupi zi shiyeme ze gauda i jolola. Mu bule bwayo, itende ma'nokolwa obele ni chika, imi mubufuhi ibe i'nokolwa yonke ni chika. ¹⁸U bike ma cherumbimi obele azwa he gauda ipangitwe hande kuma manisizo e zifupi zobeke. ¹⁹U tende i kerumbimi yo nke ku chi fupi, imi yonke i kerumbimi iye kuma manimani a yimwi mbali. Zi tendwe ubu chintu chonke china chifupi. ²⁰Zi kerumbimi zi zale mabando azo kwiwulu zi yale chitulo cha chishemo ni mabando azo, imi zililolele zifateho ma kerumbimi a lolele ku chifupi ci jolola. ²¹U bike chifupi ci jolola he wulu lye aleka. imi ubike mukati ke aleka bupaki bwese nikuhe. ²²Nji mona mwi aleka mwese nika kopane niwe. Kani wambe nawe ni nina hewulu lye chifupi ci jolola. Ka i zwile mukati ke zi kerumbimi zobeke zina hewulu lye aleka ya bupaki mwese ni kuhele intaelo zonse za Maisilaele. ²³U pangae intafule ya chisamu cha akeshiya. Bule bwayo ibe i 'nokolwa zobeke; mu bufuhi bwayo ibe i 'nokolwa yonke, mu bule buya mwiwulu ibe i 'nokolwa ni chika. ²⁴U i bwike ni gauda i jolwele imi u ibike mufunda we gauda u zumbuluka he wulu. ²⁵U itendele chihindilo ci likana ni chikoto che yanza mu bukando. lwese luzimbuluke chihindilo che gauda. ²⁶U itendele maiti one e gauda, imi u suminine ko maiti ku makona one, kube ni matende ayo. ²⁷Maiti a kwate ku chihindilo kuti ahe chibaka cmisumo kuti muwole kuhinda intafule. ²⁸U tende misumo izwa ha chisamu cha akeshiya imi uzi bwike ni gauda nji kuti iyo i ntafule ni ihindiwe nenza. ²⁹U panga tusuba, tutiyo, tupali, ni tukomoki twa ku chunkisa. U zi pangise i gauda i jolola. ³⁰U kubikanga cinkwa he ntafule habusu bwangu. ³¹U tende cizimikilo che

lambi he gauda i jolwele ni tako lyayo ni mushemi wayo. i nkomoki zazo, ni mitayi yahe tako, ni zikabiso zayo zitendwe ha chintu chonke.³² Kumambali a mushemi kube ni mitayi i tenda iyanza ni mutayi wonke, mitayi yo tatwe iyekezwe kuyimwi mbali.³³ Mutayi wa matangilo ube ni tu komoki to tatwe tu tendetwe sina i mpalisa ya alumondi, ni kuba hansi ni mpalisa ziyeelele kuswana zonse zi tenda i yanza ni yonke ku shangela kuzwa hanze le chizimikilo le lambi.³⁴ Ha chizimikilo che lambi hene, hakati, kuzwe tukomoki tone tu tendetwe ubu impalisa ya alumondi, ni makoba hansi ni mpalisa.³⁵ Kuswanela kuba ni koba mukunsi ka mitayi ya matangilo - atendetwe ha chintu ci mwina, ni koba lina mukunsi ke mitayi yi chilila- nayo niyi pangitwe ha chintu chi mwina. Mwi nzila iswana kube ni koba li zwililila ku mitayi yo tatwe, zi pangitwe ha chintu chonke. Zi swanela kuba ziswana zonse mitayi i yanza ni lyo nke ni zwililila ku chizimikilo ce lambi.³⁶ Chi koto chayoyonse ibe bulyo chintu conke cimwina cidamitwe ni gauda i jolola.³⁷ U pange chi zimanikilo che lambi malambi e kwana i yanza ni obele, ni kutenda malambi ateni mukuti kube seli lizwa hateni.³⁸ Zikwatisonni zihindilo za teni zipangitwe he gauda i jolola.³⁹ Sebelise ci koto conke ce gauda i jolola ku pangisa ci zimikilo ce lambi ni zibya zateni.⁴⁰ U mamele kuzitenda kuya ke ciswaniso ci niba ku tondezi he lundu.

26

¹U swanela kutendela i tebernakele masila a ku hanzika a kwana i kumi a pangitwe ha bwanda bye line bu hosetwe, ni bwanda bu (hubilwa) ni busubila, ni busubila buya kubusihe u a lukise ni zikerubimi. Uu ube musebezi wa muntu wina bukwala.² Bule bwe sila ni sila bu likane makumi obele ni yanza ni otatwe ni tu kokolwa tone mubukando. Masila onse anungane kulimwi ni limwi.³ Masila atenda iyanza ua nunge hamwina ya amwi a tenda iyanza wa nunganye hamwina.⁴ U pange tu kwatiso he sila lya (butala) kualukila ku mamaniselezo e sila limwi lya masila a ngungene ha mwina. Utende bulyo hape ni ku mamaniselezo e sila, ku mbali yimwi ya masila a ngungenye hamwina.⁵ U tende tu kwatiso tu tenda makumi e yanza kwi sila lya matangilo imi hape utende tukwatiso tu tenda makumi ni yanza ku mbali lye sila lya mamanisizo ku masila a ngungenye hamwina, Makwatiso alilolele.⁶ Njese utende tukwatiso tutenda makumi eyanza e gauda imi ua ngunganye masila onse cha a mangunganyiso. I tebenekele kaibe chintu chonke bo bulyo.⁷ U lukile hape masila a boza bwe mpene, U pange i tende hewulu lye tebenekele. U luke masila akwana ikumi ni lyonke.⁸ Imi isila ni sila ibe tukokolwa tutenda makumi otatwe, ni tukokolwa tone mubukima. Ma sila onse atenda i kumi ni lyonke a likanelele.⁹ U ngunganye masila atenda i yanza lyonke ha mwina ni a tenda i yanza lyonke ni lyonke isila a ngungekelwe hawo. U bike obele masila atenda iyanza lyonke habusu bwe tebernakele.¹⁰ U tende makwatiso a tenda makumi e yanza ku mamanisizo a masila a matangilo, ni makwatiso a tenda makumi a kwana i yanza kuma manisizo e sila lina kumbali a masila a ngungenye hamwina ni sila la bubeli.¹¹ U tende ma'nomeliso a tenda iyanza e baroze imi ubike mukunsi ke zikwatiso. Linu njese u kopanye ni tente libe lyonke.¹² Chi peka cha shala, njikuti chipeka chidengelele chishale kuma sila e tente, u chi hanzike ku masila e tabenakele.¹³ Kube ni ka kokolwa konke ke sila kuyimwi mbali- imi lya shala mubule munule bwa masila lye tente, liswanela ku hanzikwa mu mambali e tabenakele kumwi ni kweyina imbali yimwi kuyibika mukati kuyi wumba.¹⁴ U tendele i tabenakele chi yaliso che dalo lye mbelele li pangitwe mukusubila ni dalo limwi li suhitwe nenza liwumbe he wulu.¹⁵ U tendele i tabenakele mapulanga e chisamu cha akeshiya ese a zimikwe.¹⁶ Bule bwe pulanga ni pulanga ibe tukokolwa tutenda mayanza obele, imi mubukando ibe ka kokolwa konke ni chika lya ka kokolwa.¹⁷ Ku bikiwe tupulanga to bele tubambene twa ku kwatisa mapulanga kuamwi mapulanga. Utende bulyo mapulanga onse e tabenakele.¹⁸ Linu ho tenda mapulanga e tabenakele bulyo, U tende mapulanga a tenda makumi obele ku bwi mino.¹⁹ U itendele matomeno e silivera a tenda makumi one, kube ni matomeno obele mukunsi ke pulanga lya matangilo ayo bele ibe matomeno. Njo kuti kube ni malindi obele ku mashengelo obele mwi pulanga ni pulanga.²⁰ Ku mbali ya bubeli bwe tabenakele, kwi mbali ya ku buzwe, u tende matomeno a tenda matomeno obele.²¹ Imi matomeno ayo e silivera ibe makumi one, kube ni matomeno obele mwi konde lye pulanga lya matangilo, matomeno obele mwi konde lye pulanga lichilila imi kube bulyo.²² Heili kumasila e tabenakele, ku bwi mino, u bike mapulanga a tenda iyanza lyonke.²³ U tende chiwondiso cha mapulanga obele ku masule e tabenakele.²⁴ A wo mawondiso a kauhane hansi, kono a kopane he wulu ha menjililo a swana. Kube bobulyo konse kuma kona onse.²⁵ Imi kube ni mapulanga a tenda iyanza ni otatwe ena ni matomeno e silivera ni malindi awo. Matomeno awo abe atenda i kumi ni yanza lyonke ha kopana onse obele matomeno mukunsi ke pulanga lya matangilo, matomeno obele mwi konde lye pulanga lichilila, imi kube bulyo.²⁶ U tende mabalezo e samu lye akeshiya- zi tenda i yanza kwi mbali yimwi yetabenakele,²⁷ U bike mabalezo a tenda i yanza kwi mbali imwi ye tabenakele, ni amwi a tenda i yanza kwi mbali ya kumusana we tabenakele kwi mbali ya ku bwi mino.²⁸ I balezo lina hakati, chobulyo i chika kwi wulu lika sike kuma manikizo onse.²⁹ Makwatiso onse a wumbe ni gauda. Niku tenda me njizikizo e gauda, mukuti abe ma kwatiso e mabalezo, imi awo mabalezo, u a wumbe i gauda.³⁰ U zake i tabenakele ka kwi chililamukwa wuna obaka boniswa he lundu.³¹ U yelele ku tenda i sila libe mubuseta bu subilila buya kubusihe ni bwanda busubila, ni bwanda bwe line bu tendetwe hande, ni ha swaniswe zi cherembumi, ube mutendo wa muntu we chikwala.³² U yelele kuhanzika ha (misumo)? yonse ye chisamu akeshiya i wumbitwe i gauda, imi i tomwe mu malindi a matomeno one e silivera.³³ U yelele ku hanzika isila ku ma wondisezo; imi sila ni sila ki wi njizike i aleka ya bupaki. I sila kali kauhanye chibaka chi jolola ni chibaka chi jolola ku hitiliza.³⁴ U yelele ku bika cifupi ce chishemo he aleka ya bupaki, mu chibaka chi jolola kuhitiliza. U yelele kubika i ntafule hanze lye sila lya ku kosolisa.³⁵ U yelele ku bika chizimikilo che lambi ku bambana ni ntafule, mubule bwe tabenakele kwi mbali ya mukati bwa)? bwa kuchilyo. I ntafule i yelele kuba kubuzwe.³⁶ U yelele ku tenda chi hanzikilo ha menjililo e tente. Uli tende ha butala busubila buya kuku siha, ni busubile ni line i hosetwe nenza, ube musebezi ukabiswe nenza.³⁷ Linu mahanzikilo uyelele ku a tendela (misumi)?

itenda i yanza , ye chisamu cha akashiya imi wa wumbe ni gauda. Me njizikizo azo abe e gauda imi u yelele kuba tendela matomeno e buronze a kwana i yanza.

27 ¹U lukela kutenda ilutare ha chisamu cha akashiya, yabule bukuma hatu kokolwa tu kwana iyanza ni bufuhi bukuma hatu kokolwa tulikana iyanza. I alutare ilukela kuba ni zipeka zonee zilikanelele imi mubule bwa kuya mwi wulu ibe nibule busika hatu kokolwa to tatwe. ²U lukela kuwela kumpela ya zipeka zi shengetwe ubu maziya e mpulu. Maziya a tendetwe hacintu chonke ni alutare, imi nanga uzi wombe ni bronze. ³U lukela kutenda zisebeliso ze alutare: impoto ye twe, ni infocholo, tusuba, infoloko ye nyama, ni mpani yahe ziko. U swanela kupanga izi zisebeliso zonse he bronze. U lukela kupapela i alutare, insipi ye bronze. ⁴Pangile maseka e bronze ku chimwi ni chimwi chipapela zonee kumbali. ⁵U lukela kubika chipapela mwi konde lye pulanga lye alutare, ichika lye mbali imwi lilolele hansi. ⁶U lukela kupanga zisamu ze alutare, zisamu za akashiya, imi u lukela kuiwumba ni bronze. ⁷Mautwana a swanelwa kubikwa machumikilo, imi mautwana a lukela kuba mumbali zobeze ze alutare, ⁸U lukela kupanga i alutare ina ilindi izwa ha mapulanga. U lukela kupanga chenzila yobaka tondezwa he lundu. ⁹U lukela kuzaka ilapa lye tabenakele. Kuswanela kuhanzikwa masila kwi bwi mino bwe lapa, masila a hanzikwa e line indotu i hosetwe yabule bukuma ha tukokolwa tulikana mwanda kubule. ¹⁰Zisamu zoku hanzikila zilukela kulikana makumi obele nize bronze zilikana makumi obele za kuhanzikila. Kuswanela kuba ni makwatiso a kukwatisa ku zisamu, ni mifohola ye silivera. ¹¹Mwi nzila iswana, ni kwimbali ya mutulo mubule bwe lapa, masila a hanzikitwe a likanelele nitu kokolwa tulikana mwanda ni zisamu zilikana makumi obele, ni matomeno azo alikana makumi obele e bronze, ziwondiso za kubika ku zisamu, ni mifohola ye silivera. ¹²Kumbali ni lapa mwa wiko kubikiwe masila a hanzikitwe a likana ha tukokolwa tukwana makumi iyanza. Ku lukela kuba ni zisamu zilikana ikumi lyonke ni matomeno alikana ikumi lyonke. ¹³I lapa lilukela kukuma ha tukokolwa tukwana makumi alikana iyanza mubu zwe. ¹⁴Masila ese a hanzikilwe hamulyango wa menjililo a lukela kuba nibule bulikana makumi akwana iyanza. Kube nizi samu zo tatwe ni za matomeno zo tatwe. ¹⁵Kuimwi mbali nako kulukela kuba ni sila lihanzikitwe lyabule bukuma ha makumi a kwana iyanza. A lukela kuba ni zisamu zo tatwe ni za matomeno zo tatwe. ¹⁶Ha mulyango we lapa ku hanzikwe isila lilikana tukokolwa twa makumi obele mubule. I sila liswanela libe litendetwe hamubala we ndilu , ni busubile buya kubusihe ni line i ndotu i hosetwe, libe likabiswe, kutendwe zisamu zalyo zonee ni za matomeno zonee. ¹⁷Zonse zisamu ze lapa zi lukela kuba ni mifohola ye silivera, zikwatiso ze silivera, ni matomeno e bronze. ¹⁸Bule bwe lapa bu lukela kukuma ha tukokolwa tulikana mwanda, mubufuhi ibe makumi a kwana iyanza imi mwi wulu ibe ma kumi a kwana iyanza ni line indotu ilukitwe masila a hanzikitwe konse ni matomeno e bronze. ¹⁹Zonse zisebeliso zese zisebeliswe mwi tabenakele, ni zi wondiso ze tende ye tabenakale ni lapa zi lukela ku pangwa he bronze. ²⁰U lukela ku wambila bantu ba Isilaele kuti ba lete i oli, i jolola ni itwilwe, ya malambi kutewa a be ku munikilile. ²¹Mwi tende lye nkopano, hanze lye sila lina habusu bwe tabenakale mwina bupaki busilelezwe, Aaroni ni bana bakwe babana kwame u lukela kuba ku munikanga malambi habusu bwa Yahweh, Kutanga manzibwana ni kakusasana. Nji zona zite zikutendwe inako ni nako kubana ba Isilaele muma sika abo.

28

¹Sumpe Aaroni mukulwako habusu bwako ni bana bakwe- Nadabi, Abihu, Eliazare, ni Itamare- mukati ka ma Isilaele mukuti bani tendele bu prisita. ²U pangile Aaroni, mukulwako, zizwato zisa swani ni zibamwi zangu. Izi kazibe za kumukuteka ni kanya. ³U wambe ku bantu bonse batali munkulo, abo ba ni zuzize luhuhu lwa butali, mukuti ba mutendele cizwato cimukauhanya ku bamwi kuti ani tendele mukuti muprisita wangu. ⁴Zi zwato zete ba tende i sila lya hacizuba, efoda, lutunga, i jansi lilukitwe nenza la mutendo, i nkuwani, ni lutunga lukando lukabiswe. Bani tendele zizwato zisa swani ni zibamwi. Mu zibe za mukulwako Aaroni ni bana bakwe, mukuti bani sebeleze kuba ma prisita bangu. ⁵Ba swanise ko i line i ndotu ye gauda, kusiha kutwala kuku tuba, kusubila, ni ku subila kutwala kuku siha. ⁶Ba tende efoda ye gauda, kusiha kutwala kuku tuba, ku subila, ni kusubila kutwala kuku siha kwa bwanda. I be mutendo wa muntu wizi kuluka nenza. ⁷Ibe masila a maheta obele alikwete ni obele kwi wulu mu makona. ⁸Lutunga lwete ulisumine mu munda lube lulotu sina i efoda, kupangiwe ciyemba conke ni efoda; litendetwe he sila i lotu lye gauda, ku siha kutwala kuku tuba, kusubila ni kusubila kutwala kuku siha. ⁹U hinde mabwe obele e onikisi u hale hateni mazina a banaswisu ba Isilaele. ¹⁰Mazina abo ena 6 abe he bwe lyonke, ni mazina ena 6 abe he bwe limwi, kuya kakulicilila muba zalilwa. ¹¹Cha mutendo wa muhali mwi bwe, sina mukutendelwa yo halahala he bwe, u hale hale mabwe obele ena mazina a banaswisu ba Isilaele. U tantike mabwe ao a bikitwe e gauda. ¹²U bike mabwe obele, a maheta akwe obele a ku muzezisa. ¹³U yelele ku bika tuwondelo twe gauda. ¹⁴ni obele ma ceini e gauda i cena ubu mihala, linu ukwatise ma ceini ku makwatilo. ¹⁵U bike insilelezo ya hacizuba ya ku tendisa muhato, mutendo wa muntu wa cikwala, bulotu, ubu bwe efoda. Mutende he gauda, kusiha kutwala kuku tuba, ku subila, ni kusubila kutwala kuku siha kwa bwanda, ni line indotu. ¹⁶Ina niku likanelelela. U bunge i sila lya hacizuba tobele. I be yonke mubule bwe yanza ni yonke mubukando bwe yanza. ¹⁷U bike mibamba yone ya mabwe malotu. Mubamba we ntanzi ube rubi, i topazo ni le karabunkele. ¹⁸Mubamba wa bubeli ube emeraida, safiro, ni le daimani. ¹⁹Wo butatu mubamba ube ni jasinto, agata, ni ametisto. ²⁰Mubamba wo bune ube berilo, ni onikisi, nile jaspe. Zi tantikwe mutu kwati twe gauda. ²¹Mabwe a bikwe ka kulicilila ca mazina a banaswisu ba Isilaele. Ba swanezi kuba ni luswayo lube zibahaza, izina ni zina lizimanina mushobo onke ha mishobo ina 12. ²²Mupange inceni za hacizuba ubu mihala, musebezi ulukitwe wa he gauda indotu. ²³U pange tukwatiso tobele twe gauda twa hacizuba ni kutukwatisa ku mamanisizo a tobele a cisilelezo ca ha cizuba. ²⁴U kwatise ma ceini obele e gauda ku makona

obele he nsilelezo ya ha cizuba.²⁵U kwatisise ku mamansizo e ceini zobehe zihosetwe tuwondelo tobele. Ku zwaho u swanezi ku zikwatisisa ku maheta a zi yemba ze efoda ku busu bwa yo.²⁶U bike tobele tukwatisiso twe gauda, imi utu bike mu makona obele he sila lya ha cizuba, ku mpela mukati kubambana niha makopanelo.²⁷U tende tobele tumwi tukwatisiso twe gauda, imi utu kwatise kungsi ya tobele tusila ha maheta ha busu bwe efoda, ha fuhi he wulu lya lutunga lwe efoda lulukitwe ka bulotu.²⁸Musuminise ha cizuba tukwatisiso twe efoda ni tukwatisiso twa tuhala tusiha kutwala kutu tuba, linu tuwola kukwata bulyo hewulu lye ye efoda ya lutunga luhosetwe. Izi linu za hacizuba kanji zibi zisa kwatise kuzwa kwi efoda.²⁹Aaroni haya mucibaka ci jolola a hinde mazina a banaswisu ba Isilaele he nkulo yakwe muchi silelezo che nkozi cha kupanga inkatulo, ibe inkupuzo ya kuzwila habusu bwe Ileza.³⁰Wina ni kubika Urimu nayo Tumimi ha chizuba cha kutenda inkatulo, linu ba wola kuba he wulu lye nkulo ya Aaroni haya habusu bwe Ileza. Mukuti Aaroni mwa kubika inkulo kubantu ba Isilaele he wulu lye nkulo yakwe habusu bwe Ileza.³¹Kopange chizabalo ce efoda ce sila lyonse lisiha kutwala kuku siha.³²Chibe cibe ciyalukite hakati kupangila menjililo a mutwi. Kwi yaluke ku mpela ye sila ku zimbulusa mukuti kanji cihaluki. Uwu uyelele kuba musebezi wo mungundi.³³Kungsi wa mungundo, utende ma graneti ya kusihla kutwala kuku tuba, kusubila, ni kusubila kutwala kuku siha ku zimbulusa konse.³⁴Ku tendwe mulangu we gauda ni magraneti- niku zwila habusu bulyo- ku zimbulusa mungundo wa cizwato conse.³⁵Cizabalo cizwatwe kwa Aaroni ha panga musebezi. Mukuti mulumo uzuweke heti coyenda mukati ka cibaka cijolola habusu bwe Ileza ni hazwa mwa mwateni. Ha kwina bulyo kanji afwi.³⁶U tende i mpuleti i cenete ye gauda ni ku halola hateni, sina ku halolwa kwe swayo, ku jolola kwe Ileza.³⁷U kwatise iyi mpuleti ni muhala u siha ku busu bwe nkuwani.³⁸Kacikale he mpata ya Aaroni, kawole kuba kwatila milandu ya bubi bwabo kuyende inubu zabo zi jolola zi baba bikili bana ba Isilaele ku mbali ze Ileza. Inkuwani ibe mutwi ku wakwe inakao yonso ili kuti Ileza a tambule impo zabo.³⁹U tende i jansi ye line i cenete, imi utende inkuwani ye line i cenete. U tende nicizwato cete cikabiswe, mutendo wa muluki wa cikwala.⁴⁰Ku bana ba Aaroni pange zi jansi, zizwato zile zikabiswe ni nkuwani za ku kutekiwa ni kanya inkando.⁴¹U zwatike Aaroni mukulwako, ni bana bakwe naye uba singe intozo, ba ni sebeleze, ubanibikile ku mbali, mukuti bani sebeleze kuba maprisita bangu.⁴²U ba tendele zi zabalo za kungsi zi wumba mapunu abo, zete ziba wumbe mwi munda zabo ni ku zilupi.⁴³Aaroni ni bana bakwe ba zwate zizwato habe njila mwi tente lye kunga kapa haba cutila kwi aletere ku tenda misebezi ya mucibaka ci jolola. Ba tende zezo mukuti kete bawane mulandu kunde yo bulyo muba fwe. Uwu mulao wwukalele kwa Aaroni ni luzubo lukeza kumasule akwe.

29

¹Hanu chete u tende njechinu u lukela kubani bikila kumbali ili kuti bani belekele kuba ma prisita. U hinde ka pohwana mumulaka ni mbelele zo bele zisa nyansahali, ²Chinkwa chisena mulungo, Mu'nende u sena mulungo u kopenywe ni oli. Hape uhinde busu busena mulungo bwina i oli. Pange busu bwa chinkwa bu sefetwe.³U lukela kuzitula muchitanda chonke, uzi hindile muchitanda, imi uzi lete nu mpoho ni mbelele zobehe.⁴U lukela ku leta Aaroni ni banaswisu bakwe kume njililo e tente lye nkopano. U swanela ku sambisa Aaroni ni banaswisu bakwe mumenzi.⁵U lukela kuhinda chizwato u zwatike Aaroni ni chizwato chile, lutunga lwe efoda, i efoda, ni mboniso ya hacizuba, musumine lutunga lwe efoda lutendetwe cho bukwala kumu zimbulusa.⁶Cwale u muzwatike inkuwani ya chi prisita kumutwi imi u bike mubala u jolwele he nkuwani.⁷Linu uhinde i oli imi umwi tile hamutwi, imi njimona mwese umusingile.⁸U lukela kuleta banaswisu bakwe uba zwatike zizwato zile.⁹U lukella ku zwatika Aaroni ni banaswisu bakwe imi uba bike ni tusila kumitwi. Musebezi wa buprista kaube nji wabo chomulawo wi kalilile. Nji mona mwese ubikile Aaroni ni banaswisu bakwe kuti bani sebeleze.¹⁰Mwense mulukela kuleta u mpoho habusu bwe tente lye nkopano, imi Aaroni ni banaswisu bakwe muba bike mayanza abo ha mutwi wayo.¹¹U lukela kwi haya u mpoho habusu bwa Yahweh kumenjililo e tente lye nkopano.¹²U lukela kuhinda malaha amwi o mpoho u abike ha maziya a katala cha munwe wako, imi we tile malaha onse he tako lya katala.¹³U lukela kuhinda mafuta a wumba zilama zamukati, imi u hinde ni a wumba chibiti ni nsiyo zobehe ni mafuta ena kuzili; uzihise zonse ha katala.¹⁴Kono haili inyama yo mpoho, hamwina ni dalo lyakwe ni chiloko, u lukela kuka zihisikiza kunze ye kampa. Mu chibe chitabelo cha chibi.¹⁵U lukela hape kuhinda i mbelele imwina, imi Aaroni ni banaswisu bakwe balukela kuibika mayanza abo hamutwi wayo.¹⁶U lukela kwi haya i mbelele, linu uhinde malaha ayo imi ua sansele mwi mbali zonse za katala.¹⁷U lukela ku kosola i mbelele mu zipeka peka, imi u sambise zilama zayo za mwibumo ni ma tende ayo, imi ulukela kubika zilama za mukati, hamwina ni zipeka peka zayo ni mu twi wayo,¹⁸ha katala. Linu u hise i mbelele yonse. Muibe chitabelo chakuhisa cha Yahweh, cha mununko mulotu, chi tabelo chitendelwa Yahweh cha mulilo.¹⁹U lukela hape kuhinda imwi i mbelele, imi Aaroni ni banaswisu bakwe ba swanela kubika mayanza abo ha mutwi wayo.²⁰Linu ulukela kwi haya i mbelele ni kuhinda malaha ayo amwi. U ibike kumpela ya kutwi kwa Aaroni kwa chilyo, ni kwi mpela za matwi a chilyo a banaswisu bakwe, niku munwe mukando wa mayanza a chilyo, niku minwe mikando ya ku matende a chilyo. Linu u lukela ku sansela malaha ha katala mumbali zonse.²¹U lukela kuhinda amwi malaha kuena ha katala ni imwi i oli, imi ui sansele kwa Aaroni ni ha zizwato zakwe, hamwina ni ku banaswisu bakwe ni ha zizwato zabo. Aaroni mwa bikilwe ime hamwina bulyo ni zizwato zakwe, bana swisu bakwe ni zizwato za banaswisu bakwe nayebulyo.²²U lukela kuhinda mafuta e mbelele, mafuta a muchila, mafuta ana a wumba zilama zamukati, ziwumba chibiti, i nsiyo zobehe ni mafuta ena kuzili, ni chilupi cha bulyo- kakuti ii imbelele ya ku mubikila muprisita kumbali kuba wa ngu.²³U hinde chinkwa chonke chi zwile, mu'nende wonke wa chinkwa u pangitwe ni oli, ni hemele lyonke lyamenzi a chinkwa chisena mulungo china habusu bwa Yahweh.²⁴U lukela kuzibika mumayanza a Aaroni ni mumayanza a banaswisu bakwe uzi nyamune habusu bwangu uzi nyamwine chi tabelo habusu bwa Yahweh.²⁵U

lukela kuhinda linu zilizo zina mumayanza abo ni kuzihisa ha katala ni chitabelo cha kuhisa. Muzi lete munko mulotu kwangu; Muchibe chitabelo chiniba tendelwa cha mulilo.²⁶U lukela kuhinda mabele e mbelele ya Aaroni ya kumu konkiseza imi uinyamune kwi nyamwina kuba chitabelo habusu bwa Yahweh, imi muchibe nji chako.²⁷U lukela kunibikila kumbali mabele a chitabelo chese u nyamune icho chiba nyamunwa ni chilupi zete zihewe ku muprisita-zonse mabele aba nyamunwa ni chilupi chibahewa kwa Aaroni ni banaswisu bakwe-kwi mbelele ibikilwe kumbali.²⁸Izi muzizwile habusu kuba za Aaroni ni banaswisu bakwe. Nji chona chete nibahe bantu ba Isilaele kwa Yahweh ku chitabelo che nkozi.²⁹Zizwato zi jolola za Aaroni nazo ziswanelwa kubikilwa luzubo lwakwe nanga kachikwina. Muba singilwe muzili niku ketelwa kwangu muzili.³⁰Mu prisita yete a muyole mukati ka banaswisu bakwe, wi njila mwi tente lye nkopano kutenda insebelezo muchibaka chi jolola, mwa zwate izo zizwato cha mazuba akwana iyanza ni wobe.³¹U lukela kuhinda i mbelele ya kubikila kumbali imi ubilize inyama yayo muchibaka chi jolola.³²Aaroni ni banaswisu bakwe balukela kulya inyama ye mbelele ni chinkwa china muchi tanda kumenjililo etente lye nkopano.³³Ba lukela kulya inyama ni chinkwa chibaba hewa kuti ba jolole niku bikilwa ime kumbali. Ka kwina zumwi hape yese a lye izo zilizo; mulukela kuzihinda kuba zijolwele.³⁴Heiba imwi ye nyama ya chitabelo ikonkisezwe, nandi chimwi cha zinkwa, muchishale kutwala izona kakusasana, linu mulukela kuzihisa. kazi swaneli kuliwa kakuti ziba bikilwe ime.³⁵Che inu inzila, cha kwichilila zonse ziniba ku laeli kuti u tende, u lukela kuhinda Aaroni ni banaswisu bakwe. Cha mazuba akwana iyanza ni wo bele uba bakanye.³⁶I zuba ni zuba u lukela kwi haya u mpoho wa chitabelo cha chibi ku tenda insebslozo ye ntifo. U lukela ku joloza katala ho tenda insebelezo ye ntifo hateni, imi moisinge i oli kutendela kuti ibikilwe ime.³⁷Cha mazuba akwana iyanza ni wobe u lukela kuba kutendanga insebelezo ye ntifo ya katala ni kuibikila kwa Yahweh. Linu katala tota mukabikilwe ime. Chonse chikwata ha katala muchibikilwe Yahweh.³⁸U lukela kubona kuti hohitisa inako uleta ha katala izuba ni zuba i mbelele zobe zina mwaka umwina.³⁹I mbelele imwi u lukela kuihaya kakusasana imi imwi i mbelele u lukela kuihaya chitengu.⁴⁰Kwi mbelele ye ntanzi, u lukela kuleta i kumi lye efa ya busu bu sefete bu kopenywe ni hini ikuma honee ye oli izwa he olive i twilwe, imi kukuma kwa honee kwe hini ye wine ya chitabelo cha kunywa.⁴¹U lukela kuleta imbelele ya bubeli chilyati chilya kukwi mina izuba. U lukela kuleta buheke buswana bwa chitabelo sina cha kakusasana, ni chitabelo chakunywa chiswana. Izi muzi lete munko mulotu kwa ngu; muibe chitabelo chiniba tendelwa cha mulilo.⁴²Ichi chilukela kuba chitabelo chakuhisa che nako ni nako mumahasi enu onse, kume njililo e tente lye nkopano habusu bwa Yahweh, Kwete ni kakopanele nanwe kuka wambila nanwe kwateni.⁴³Nji kona kwete nika kopanele ni bantu ba Isilaele; i tente muli bikilwe ime che kanya yangu.⁴⁴Kani bikele kumbali i tente lye nkopano ni katala zibe zangu nenke. Hape kani bike Aaroni ni banaswisu bakwe kuni sebeleza kuba maprisita.⁴⁵Kani hale mukati kabantu ba Isilaele imi kanibe njime Ileza wabo.⁴⁶Mube zibe kuti njime Yahweh, Ileza wabo, yaba kabazwisi mwi nkanda ya Egepita kuti muni hale mukati kabo. Njime Yahweh, Ileza wabo.

30

¹Uni tendele katala ho lukela kuni hisikiza insense. U katende ha zikuni za akasiya.²Bule bwa teni bube ipeka, ni bufuhi bwateni ibe ipeka . aswanela kulikanelela mambali onse, mwiwulu kube mapeka obele. Maziya a teni abe cintu chimwina nako.³U bwike katala ke insense ni gauda indotu luli he wulu lyateni, imbali zateni mane ni maziya ateni. U kazimbuluse che nkululo imwi ye gauda.⁴U katendele mifumbo yobe ye gauda a kakoza mwikonde kuya kumamanimanu ateni ni ma neku a shutana. Mifumbo nji zikwatiso za teni.⁵Mutende misumo hazisamu za muhoto, mi mwi bwike, kwiwumba che gauda.⁶U bike katala ke insense habusu bwe sila ni lidengela habusu lye hande lina ni matapa a kuhupulisa. Li umbitwe ke chifupi chateni, ichi chibaka kwete tukakopanele nawe.⁷Aaroni wina ni kuhisikizanga hateni i insense, ina munko ukonda, cha mapakela. Heza kukumunika malambi, ⁸mi Aaroni u munika malambi hape chiminemine kuti insense izwile habusu ni kuhya, habusu bwa Ileza, ni kuzwililila mumashika enu. ⁹Ka kwina i insense i lukela ku hisizwa ha katala, kapa chitabelo cho kuhisa, kapa chitabelo cha buheke. Ka kwina kwitila hakati chitabelo che zina zintu zinywiwa.¹⁰Aaroni mwaba kuchitila insebelezo ye ntifo ni kuwondelwa kwe zibi hamana ka hateni lyonke mumwaka. Lyonke mumwaka, che gazi ye chinyolozi cihaiwa che chibi ni kuwondelwa, kuleta kubolisana kwa bantu ni Ileza wabo. Kabekatala ka jolwele habikitwe iye feela Ileza"¹¹Simwine Ileza na lwila Mushe, nati, ¹²Ciwa bala Maisilaele, cho bulyo muntu ni muntu ka life buhalo bwakwe kwa Ileza. Wina ni kuchita ichi haumana ku babala, ili kuti kanzi kubi ni bubi haba baliwa. ¹³Muntu ni muntu yo balwa wina ni kulifa i chika lye silivela, i likenywe he ntifo ye chikala che tempele. I chika lye mpo lilukelwa kuhewa kwe Ileza. ¹⁴Muntu ni muntu yete a baliwe wina ni kuba ni miaka ya makumi o bele ni kuya mwi wulu, u lukela kuni neulela ipene iyo. Bantu ha baniha ichi chitabelo kulifila buhalo bwabo.¹⁵Mufumi kaswaneli kulifa ishele'ni ingi kuhitilila itometwe, kamba mufuzana kulifa ishele'ni inini ihitilila itometwe, ha mwiza kulihila Ileza intifo ya buhalo bwenu. ¹⁶Ko tambule iyi ipene kwi kunga lya Isilaele, cho bulyo koatendise mwi nsebelezo yo mwi tente ye nkopano. Kaibe inkupuluso ku Maisilaele habusu bwangu, cho bulyo kaibe kaibe intifo ya buhalo bwabo.¹⁷Kuzwaho Simwine Ileza na wamba kwa Mushe nati, " ¹⁸U pange kasuba ka kando ke kopa ko kusambila kena mautwana e kopa. U kabike mukati ke tente ye nkopano ni katala, mubike mwateni menzi. ¹⁹Aaroni ni banaswisu ba kwe ba swanela kusamba ku mayanza ni ku matende abo mu menzi ena mwateni. ²⁰Habenjila mwi tente ye nkopano, kapa haba chuta hafuhi ni katala kuni chitila chitabelo, bena niku samba mu menzi ili kuti kanji bafwi. ²¹Bena ni kusamba ku mayanza abo ni ku matende kuti kanji bafwi. Uu uswanela kuba mulao wi kalilile wa Aaroni ni lusika lwa kwe."²²Simwine Ileza na wamba kwa Mushe, nati, ²³" U hinde minko inunka hande.: ku lema kwe mianda ilikana iyanza kwe chika che mira, 250 zikala zikala ze sinamoni yo munko ulunga, 250 zikala za mushwati ununka hande, ²⁴Mwanda

ulikana iyanza lya muhoto, kulema kubikitwe ha chikala che ntikanyo ye chikala che tempele, ni nkomoki zi likana iyanza za mafuta e olivr.²⁵Chezi zintu u chite hateni mafuta okusingaba, ubu mafuta a ba tendiwa chikwala. Kapa mafuta a chenisezwe ime.²⁶U swanela kusinga i tente ye nkopano ni hande lya bupaki,²⁷I ntafula ni zayo zoonse, chi hanzikilo che lambi ni zalyo zonse, katala ke insense,²⁸katala ha hisikizwa matabelo ni zi sebeliso za teni zoonse, ni kasuba ni matende ateni.²⁹U swanela ku zibikila kumbali ili kuti zibe zi jolola kwa ngu. Choonse chete chizigunke kachibe chi jolwele.³⁰Wina nikubika Aaroni ni banaswisu bakwe mayanza ku bafuyola ni kuba kungwila ku mbali ni kubaha musebezi wa kunisebeleza mubu prisita.³¹U wambe ku Maisilaele, 'Iyi nji oli yaku fuyaulisa yete ibikilwe Ileza kumbali kuyakwiile mumasika amasika a bantu benu.³²Kailukeli kubikwa he dalo lyo muntu, kapa kutenda iswana neyi, kakuli ibikilwe fela iye Simwine Ileza. A jolwele imi mwahinde bobulyo kuti a jolwele.³³Muntu zumwi yete natende aswana naa, kamba kamba kuasebelisa ka kauhanywe niba kwakwe.³⁴Ileza nati kwa Mushe, "u hinde intikanyo zi swana ku mununko mulotu ye sitakiti, onichicha, ni galubano, imi mi nunko imwi inunka hande.³⁵Chayo upange insense iswana niya pangiwa chikwala, I lungitwe mwinyo imi ibe chintu chimwi chi jolwele ni kubika ku mbali.³⁶U chi sile kupanga busu bu meketwe neenza. U bike inkalulo imwi habusu bwe hande lyo bupaki, lina mwi tente ye nkopano, umo mwete tuka kopanele nawe. I insense iyo muhinde kuti ijolwele habusu cho kuhitiliza.³⁷Cheyi insense yete mupange, kanji mupangi iswana nayo. I swanela ku jolola kwenu.³⁸Yete nalipangile iswana neyi ni kusebelisa sina mununkiso u swanela ka zwiswe ku bantu bakwe."

31 ¹Ileza na wamba kwa Mushe nati,²"Bone, ni basali Bezabule mwanamuswisu wa Uri mwana Huri, wo luzubo lwa Juda.³Niba mwizuzi ni luhuhu lwangu, kumuha butali, inkutwisiso, ni nzibo yoonse yo kubeza,⁴kuchita za kuswanisa niku chita za bukwalu he gauda, isilivela ni kopa,⁵Ezibe kubika mabwe a butokwa ni kubeza hazikuni kuchita zoonse za bu bubezi.⁶Kuekeza kwali niba nimi Oholiabi mwanamuswisu wa Akisamaka, kuzwililila kuluzubo lwa Dani. Ni babika inzibo munkulo za bantu boonse batalifite ili kuti ba chite zoonse siniba milayi kuchita. I zi zihindilila⁷itente ye nkopano, i aleka yo bupaki ni chifupi chateni ni zibya zonse mwi tente -⁸Intafula ni zisebeliso zayo, zizimanino ze lambi ze gauda indotu ni zintu zayo zoonse, katala ke insense,⁹katala ka kuhisikiza zitabelo ni zisebeliso zoonse zateni, ni kasuba koku sambila ni tako lyateni.¹⁰Ichi chihindilila zizwato zobukabali zi jolwele zo muprisita Aaroni ni banaswisu bakwe, zibikilwe kumbali zete ba tendise mumutendo wabo wo bu prisita.¹¹Ichi hape chihindilila i oli yo kusinga ni insense indotu yo muchibaka chi jolwele. Aba babezi bena ni kuchita izi zintu sina munuba milayi kuchitila.¹²Linu Ileza nati kwa Mushe nati,¹³U wambila ma Isilaele: Mulukanela kubika Insabata ya Ileza, kakuli chisupo china mukati kakwe na nwe ni luzubo lwenu loonse kutondeza kuti njeme Ileza niba mi chiti kuti mubantu bangu.¹⁴Cho bulyo mubike insabata mi mulukanela kuchita kuti ikutekehe, ni kuinibikila. Muntu ni muntu yasa likuteki ke haiwe. Yense yosebeza le nsabata, uzo muntu ka zwiswe kubantu bakwe.¹⁵Mutendo kautendahale mumazuba ena 6, kono ili labu 7 kalibe le nsabata ya kupumula luli, li jolwele habusu bwe Ileza. Yense yo chita mutendo le nsabata luli wina ni kwi haiwa.¹⁶Cho bulyo ma Isilaele bena ni kukuteka Insabata. Bena ni kulikuteka mubuhalo bwabo ni luzubo lwabo loonse ili chilikani chisamani.¹⁷Insabata kaibe chisupo inako yonse mukati ka Ileza ni maisilaele, mwizuba lyo bu 6 Ileza aba chiti iwulu ni fasi, imi lyo bu 7 na pumula niku katuluka.¹⁸Ileza inga mana kuwamba Mushehe lundu Sinai, namuha matapa e chilikani chizwile, atendetwe ha mabwe che yanza lyakwe.

32

¹Bantu ha babona kuti Mushe ca lyeha kusika kuzwa kwi lundu, ni chibalikopanya ni Aaruni ni kumuambila kuti; "Wize utupangile ileza we chiswaniso yete atu yende habusu bwetu. Haili iye Mushe mukwame yaba katuzwisi munkanda ya Egepita, katwizi ciba mwizili:²Aaruni catakuti kubali, muzwise ikabisa ze gauda zina kumatwi a banakazi benu, ni ku matwi a bana benu ba bana swisu ni ba bana kazana, mi muzilete kwangu."³Bantu bonse ni ciba zwisa inkabisa zabo ze gauda ku matwi ni kuziha Aaruni.⁴Nica hinda ikabisa izo ni kuzishengununa ni kwi tila i gauda iyo mucipangaliko, ni ku bumba inamani. Ni cibati,"A ba njaba zimu benu, Isilaele, njiba bamizwisi munkanda ya Egepita.⁵Aaruni ha bona ici, nca zaka katala ha busu bwe namani ye gauda. Nja wambila bantu, kuti,"Izona mukiti wo kuhupula Simwine."⁶Bantu halizwa kakusasani ni cibapanga zi tabelo zo kuhisa ni kuleta zi munanu zabo zempo zo bwitumelo. Ni cibe kala hansi ni kuliza, kunywa ni ku zimana niku zana.⁷Ileza cawamba kwa Mushe kuti, "Hwele yende kapili, bantu bako, bo ba zwisi mu cisi ca Egepita ciba likopela bonse.⁸Chi basiya inzila ini baba lwili kuti bayende kayo. Chi babalipangili i namani i shengunwinwe ye gauda mane chiba ilapela ni kuipangila zitabelo. Ba bati aba njiba zimu bama Isilaele, baba mizwisi munkanda ya Egepita.⁹Ileza chati kwa Mushe, "Niba boni aba bantu. Bone bantu bena mahanyi.¹⁰Lyahanu kanzi muliki kunizimanika. Ku benga kwangu mukubahise sina mulilo, muniba sinye. Linu munipange chisi chizwa henu.¹¹Kono Mushe nicha kumbila ahulu Ileza Simwine wakwe kubola hansi. Nichati, Simwine, chinzi hobengela bulyo bantu bako, bo ba lizwisikizi mwa Egepita cha ziho zako zikando ni che ziho zeyanza lyako?¹²Chinzi MaEgepita habati, A baba zwisi mwa Egepita cho mulelo mubi, wo kube haila mumalundu, ni kuba sinyeleza? Cince bubengi bwako mi ucince inkoto iyo yopangite ku bantu bako.¹³Sumpe ku zezisa Abrahama ni Isaka ni Isilaele, ba hikana bako bo baliloki chabo ni ni kucho kuti kubali, "kamwi njise be zukulu benu sina inkani za kwiwulu, kanihe jube zukulu benu iyi inkanda imi bawambile kaba iyole kuya kwile."¹⁴Ileza ni chaboza bubengi bwakwe hansi ni kusiya inkoto yasake nabahe bantu bakwe.¹⁵Mushe ni cha nyamuka ku shetumuka he lundu, na hindite matapa obele e chilikani cho mulao mwi yanza lyakwe. Matapa aba 'noletwe uku no ku, habusu ni kumasule.¹⁶Matapa ao ibali musebezi wakwe iye Ileza, ni mu'nolo uba 'noletwe hateni

ubali we Ileza, uba chakwilwe ha matapa.¹⁷ Lyahanu Joshua cha zuwa bantu babali kuhuwa, nicha wamba kuti kwa Mushe, kwina ilata lye nkondo mumafulo." ¹⁸ Kono Mushe ni chati, Kahena ilata lya muntu waka koma, kapa bantu ba komwa, kono ilata lya ku zimba lini zuwile.¹⁹ Mushe ha chutila hafuhi ni mafulo, chobona inamani ni bantu ba zana. Cho benga luli. Cho soha matapa kua zwise mumayanza akwe ni kuapwacula hansi he lundu, ²⁰ Cho hinda inamani ibabapangi bantu, kwihisa, kwisila busu ni ku itila mumenzi. Linu chowambila bantu ba Isilaele ku a nywa.²¹ Kuzwa aho Mushe choti kuti kwa Aaruni, " A ba bantu ba chitanzi kwako, hawaba letela chibi hewulu lyabo? ²² Aaruni chati, " kanzi uyendiswa bubengi bwako, Simwine. Wizi aba bantu muba wolwla kuchita chibi. ²³ Bani wambila kuti; Utu chitile muzimu wete utu yende habusu, kakuli uzu Mushe, mukwame yaba katuzwisi mwi nkanda ya Egepita, katwizi cha chitahala kwali; ²⁴ Chobulyo naba wambila kuti, yo wina i gauda, azwise - chibaniha igauda ni kuizindila mumulilo, mi ni kwa zwa hateni iyi inamani.²⁵ Mushe cho bona kuti bantu chibapangisa (Aaruni a baba siyi kuti balipangile muba sakila chiba ba leteli kuti zila zabo zitange kuba shenemana.) ²⁶ Mushe chokazimana ku menjililo a mafulo mi chati kubali, yense wina kumbali lye Ileza, eze kwangu: Malivi boonse chibeza kumuzimbuluka. ²⁷ Choti kubali Ileza, Simwine wa Isilaele, ucho kuti: Mukwame ni mukwame a koze isabule lyakwe he mbali ni kubola mumulyango ni mulyango wa mafulo ni kukwihaya mwancakwe, mulikanako ni yo zakite hafuhi naye.²⁸ Malivi baba chiti cha baba layi Mushe. Lolo luzuba bantu balikana zikiti zo tatwe(3000) baba fwi. ²⁹ Mushe chati Malivi, " Mwabikwa mwi silelezo ya Ileza sunu, kakuli zumwi no zumwi zo hinda muhato hewulu lya mwanaswisu ni mwancakwe, cho bulyo Ileza uwola kumiha imbuyoti sunu. ³⁰ Izuba li chilila Mushe cho wamba ku bantu, " Muba chiti chibi chikando ahulu, chobulyo muniyende kwa Ileza mwendi pona chini kakumbila kuwondelwa kwe zibi zenu. " ³¹ Mushe cho bola kwe Ileza ni kuka cho kuti, " Alas! aba bantu baba chiti chibi chikando ahulu mi baba chiti chibumbantu che gauda. ³² Cwale hanu uba wondele zibi zabo, haiba kochiti bulyo, unizwise uni sinde mwi mbuka yo ba 'noli. ³³ Ileza choti kwa Mushe, " yense yopanga chibi uzo muntu kani muzwise mumbuka. ³⁴ Cwale hanu uyende, ubayende kubusu mi uye kuchibaka chiniba miwambili. Bone i'ngiloi lyangu kalikuyende habusu kono ili izuba lye muni bahe inkoto, kanibahe inkoto che chibi chabo. ³⁵ Ileza chotumina inchwa kubali kakuti baba chiti inamani, yaba chiti Aaruni.

33

¹ Simwine ncati kwa Mushe, " U yende kuzwa hanu ku bantu bako boba kazwisi mu nkanda ya Egepita. U yende ku nkanda ini balikonki kayo kwa Abrahama, kwa Isaka ni Jacobo, hani bacho, kanihe kubezukululu bako. ' ² Kani tumine ingiloi lyete liyende habusu bwenu imi muni tende ma Kanana, Maamori, Mahiti, Mapeziri, Mahevi ni Majibusi. ³ Yende kwe yina inkanda , i zwile muzilili ni buchi, kono ime kete niyende nanwe, kakuti mwina mahanyi, pona chinimi sinya munzila. ⁴ Bantu haba zuwa indaba imbi izo ni ciba tanga kulila, imi kakwina nanga yenke kubali yaba zwete inkabisa za kwe hape. ⁵ Simwine aba wambite kwa Mushe ni chati , " u wambe ku Maisilaele uti, mucicaba cina mitwi mikukutu. Kambe niniba yendi nanwe inako imwina fela nini ba misinyi. Cwale mucupule inkabisa zenu njokuti nizibe chokupanga kwenu. " ⁶ Kuzwa ha cwale Maisilaele kana babazwiti inkabisa zabo kuzwa he lundu lya Horeb kuya nikubusu. Mushe ni cahinda itende niku izakila hanze bwa mafulo, kulezana ne mafula. Nica isumpa kuti ikunganilo. Yense muntu yaba kusaka kubuza Simewine cintu cimwi ni cimwi aba kuyenda kwi tente lye kunganilo, hanze bwa mazubo. ⁸ Mushe haba kuyendanga kwi tente, bantu bonse babali kuzimananga hamulyano we tente ya kwe ni kulolelela Mushe konji ca ke njila mukati. ⁹ Monse mwaba kwi njilila Mushe mwi tente, inonge lye kope liba kwizanga hansi ni kuzimana ha mulyango we tente, Simwine aba kuwambanga kwa Mushe. ¹⁰ Bantu bonse ha baba kubonanga inonge ye kope lizimana hamulyango we tente, baba kuzimana ni kulapela, mukwame ni mukwame ha busu bo mulyango wa kwe. ¹¹ Simwine aba kuwamba kwa Mushe busu ca busu, ubu mukwame yo wamba ni mulikana kwe. Cwale Mushe ha bali kubolanga ku mafulo, kono muhikana Joshuwa mwana Nuni muchaha, a ba kushalanga mwi tente. ¹² Mushe ni chati kwa Simwine, " Bone, uba ku wamba kwangu, Hinde aba bantu ha musipili wabo; kono kana uba ni zibisi kuti uni tuma neni. U bati, Ni kwizi ce zina lyako, mi uba uba wani bulotu mu menso angu. ¹³ Haiba niba wani bulotu mu menso ako, ni tondeze mikwa yako kuti ni kwi zibe ni kuzwila habusu ni wane bulotu mu menso ako. U hupule fela kuti ici cisi ca bantu bako. ¹⁴ Simwine ni chati " Ime ni mwine muniyende nenwe, mi ime munikuhe impumulo. " ¹⁵ Mushe ni chati, Haiba kuba kwako kete kuyende naswe, kanzi utuhindi, kututwala uko utu siye kunu. ¹⁶ Cwale aha, mukwizibeke buti kuti ni bawani bulotu mu menso ako, ime ni bantu bako? Kete kube kuti ho yenda naswe ime ni bantu bako mutu boneke bungi kuzwa ku bantu ba mwi ba wanika hanu hansi? " ¹⁷ Simwine ni chati kwa Mushe, " Ka nipange ici cintu coba kumbili, kakuti, u ba wani bulotu mu menso a ngu, mi ni kwizi ce zina lyako. " ¹⁸ Mushe ni chati, " Nitondeze bu kando bwako. " ¹⁹ Simwine a bati, " Kanipange bulotu buhite ha busu bwako, mi hape kani wambe izina lyangu 'Simwine' ha busu bwako. Ka nibe ni chishemo ku muntu yete neni shemube, Ka nibe ni musa ku muntu yete ni tondeze musa. ²⁰ Kono simwine ni chacho, " Kete ubone busu bwangu kakuti kakwina yaba ni boni ni kuhala. " ²¹ Simwine ni chati, " Bone cibaka ici hafwihi neme; ko zimane heli ibwe. ²² Kanya yangu eti hita, kani kubike mulwandala ni kukufupika che yanza lyangu mane ni kuhitilile. ²³ Cwale muni zwise yianza lyangu, imi koboneb musana wangu kono busu bwangu kete buboneke.

34

¹ Ileza nati kwa Mushe, halule matapa obele sina matapa e ntanzi. Mu 'nole ha matapa manzwi a bena ha matapa e ntanzi, matapa ana oba pwaci. ² U libakanye kakusasani imi uyende he Lundu lya Sinai, mi ulubonise kwangu he lundu. ³ Ka kwina yete eze nawe. Kanji uzuminini muntu ku boneka he lundu. Ka kwina mulaka we mbelele kapa mutapi kufulila ha

busu bwe lundu." ⁴Cho bulyo Mushe na halula matapa obele e bwe ubu nji e ntanzi, mi nabuka chakuhwela kakusasani mi naya kwi lundu lya Sinai, sina Ileza mwa ba mulayi. Mushe na hinda matapa a mabwe mumanza a kwe. ⁵Ileza neza hansi mwi kope mi Mushe na zimana he mbali ye bwe, mi ne zibahaza izina lya" Ileza." ⁶Ileza na hita habusu bwakwe mi nati, " Ileza , Ileza we nkozi ni simwine we chisemo, kahweli kubenga, mi we lato mi we ntumelo, ⁷yo kozeleza kushemuba bantu mumahasi abo apanga lule, yo wondela bantu babi, ni kulikamusa, ni zibi. Kono ka kwina mulandu wayo foseze. Yo kaba bana cha bubi bwa bazazi' babo kutwala kubana babo, ni behwa, nibehwa ba behwa" ⁸Mushe na kotama cha kuhwela mi na lapela. ⁹Lyahanu nati, " Haiba hanu china wana kushemubiwa mumenso ako, simwine wangu, u be mukati ketu, aba bantu ba zuminize mkitwi. Kono utu wondela bubi bwetu ni zibi zetu, imi utuhinde kuba bako." ¹⁰Ileza nati, " Bone, Nisaka kupanga chipangano. Habusu bwa bantu bonse, muni pange makazo ziseni kuba kwateni kuhi kapa kuhi mwi nkanda yonse. Kamba muluhasi luhi kamba luhi; mi chi naliyanga chi wina mukati ka cho chonse, muchibone mutendo we Ileza. cho kuti chete nitende cha ko, nji chitiza ahulu. ¹¹Uteke chi niku laya sunu. Chi nina hafuhi nikuhindika habusu bwako aba bantu Maamoritesi, ni Makanana, ni Mahiti, niMaperizi, ni Mavitisi, ni Majebusi. ¹²U shungule kusaba ni chiyango ni bahala munkanda mumu kaya, kapa mubabe kuzwa mukati kenu. ¹³Cha kusaba bulyo, mu pwachole tutala twabo, muwise ibwe lya musumo, mi u kosole misumo yabo. ¹⁴Cha kuti kete u kubamele milimu imwi, kakuti Simwine wa buhalo yo sumpwa Ileza we fufa. ¹⁵Shungule kusaba ni chipangano ni bantu be nkanda, u wola kusanguhala ni milimu yabo, ba pangila milimu yabo zitabelo. Zumwi kubali mwa ku memele ni kuka kulisa chitabela chabo, ¹⁶mi he mohindile mwako ku banakazana ba ba zimu babo, mi mubapange banaswisu bako ku ka sanguhala niba zimu babo. ¹⁷Sanzi ulutendeli Ileza yo shubwilwe. ¹⁸Mo mamele mikiti isina mulungo. Sina haniba milayi, mulye mikamu isena mulungo cha mazuba ena 7 che nako isa chinci mummwezi wa Abibi, chokuti ibali mumwezi wa Abibi u mubazwi mwa Egepita. ¹⁹Bonse bana be ntanzi nji bangu, mane ni maizubulo e nkware, e chi munanu, kapa chizwa ku mbelele kapa mulaka we 'nombe. ²⁰U zwise maizubulo e mbongolo ni mwana, kono haiba koiuli, nji kuti uichole insingo. U zwise bonse bentanzi baba swisu. Ka kwina yeti aboneke mubusu bwangu mayanza-yanza. ²¹Mu mutende mazuba ena iyanza ni lyonke, kono i zuba lye yanza ni obele mupule. Ni haiba mwi nako ya kuluma ni kusinza, mu pumule. ²²Mu kutokomela i nsunda ya Mukiti che nkutulo ye ntazi inkutulo ya buloto, mi hape mu kuteke Mukiti wa kukopana ku ma mani mani e chilimo. ²³Kotatwe mu chilimo ba kwame bonse ba boneke ha busu bwa Simwine Ileza, Simwine wa Isilaele. ²⁴Cha kuti munihindike mubuso ha busu bwako niku kuza inyinza. zenu . Ka kwina yete na nungwe kuhinda inkanda yenu kuti ibe nji yabo hamuyenda habusu bwe Ileza Simwine wenu kotatwe mu mwaka. ²⁵Kanji uleti malaha a chitabelo changu ni wina ni mukamu wina mulungo mi mulete we paseka kanji u lali ku ubikila izona. ²⁶Mulete zi lotu za mitamuno zazi chelantu zizwa mumawa enu ku nzubo yangu. Kanji mubilisika kana ke mpene ka sinyonka." ²⁷Ileza nati kwa Mushe, " 'Nole hansi ao manzwi, kuya cha a manzwi natenda chipangano newe ni Isilaele." ²⁸Mushe kwa bena aho ni Ileza cha mazuba ama kumi one ni masiku; kana bali chilyo kamba kunywa menzi. Na 'nola ha matapa manzwi e chipangano, mi lao ina ikumi. ²⁹Mushe hasuka he Lundu lya Sinayi ni matapa obele e ntumelalano mu manza akwe, kena abezi kuti idalo lya busu bwakwe lya hiswa kamwi na wamba ni Simwine. ³⁰Aaroni ni Maisilaele haba bona Mushe, idalo lya busu bwakwe liba kubenya, mi baba tite kwiza hafuhi naye. ³¹Mushe naba sumpa, mi Aaroni ni ba kulwana bachisi ni beza kwali. Linu Mushe na wamba kubali. ³²Ha zimana izi, bantu bonse ba Isilaele ni beza kwa Mushe, mi nicha ba wambila ze milao yaba muhi Ileza he lundu lya Sinayi. ³³Lyahanu Mushe ha mana kuwamba ku bali, nicha bika isila habusu bwakwe. ³⁴Lyahanu Mushe haya mubusu bwa Ileza kuti a wambe naye, u lukela kuzwisa isila, konji habola. Habola, u wambila Maisilaele cha ba laelwa kuchita. ³⁵Lyahanu Maisilaele haba bona busu bwa Mushe nibu benya, na boza isila ha busu bwakwe hape kutwala chabola ku kuwamba ni Ileza.

35

¹Mushe na kopanya lyonse ikunga lya Isilaele mi na cho kubali, " Izi nji zintu Ileza za ba layi kuti zi tendwe. ²Mu mazuba e yanza ni lyonke ku tendwe, kono inwe, izuba lye yanza ni obele ibe izuba lichena lye nsabata lya kuhuza, lijolola kwe Ileza. Yense yotenda mutendo helyo izuba ulukela ifu. ³Kanji mu bukuli mulilo mu mazubo enu mwi zuba lye nsabata." ⁴Mushe na wamba kwi kunga lyonse lya Maisilaele, chati " Ichi nji chintu Ileza cha balayi. ⁵Muzwise kuzenu i nubu yete muhe Ileza, mwense mwina inkulo zi saka. Mulete matabelo kwe Ileza-gauda, isilivera, Ikop, ⁶butala, ma'nubelu ni a subila a ya kukusiha ni sila lina hande; boza bwe mpene, ⁷u mpoho we mbelele yo singitwe kusubila ni efoda, ni samu lya akashiya; ⁸i oli ya malambi, mununkiso ya kuisinga ze oli i chenisa ni insense., ⁹Ibwe lye onikisi ni amwi mabwe malotu kuabika abe efoda ni mabele. ¹⁰Mukwame yense wina inzibo muketi kenu eze ni kutenda zonse Ileza za balayi- ¹¹I tabanekele ni tente yayo, chi bwiko, ziyazo, zayo, misumi, mautwana, intupa, ingalani, ¹²ni aleka ni musumo chiyazo isila lya kuumba. ¹³Ni baleta intafule ni matende ayo, zihindiso zayo, ni koko ibena ko; ¹⁴chibiko che lambi lye seli, ni zintu zateni, malambi a teni, ni mafuta a malambi; ¹⁵katala ke insense ni misumo ya teni, ioli ijoloza ni insense; madengelo e tabanekele e denga; ¹⁶katala kakuhisikiza matabelo ni kukola kwateni kwe kopa misumo yateni ni zitendiso za teni, ni kasuba ka kaundo ni ngalani ya teni. ¹⁷Niba leta mifohola ye lapa ni misumo yateni ni ngalani yateni, ni sila lya mulyango we lapa; ¹⁸mi tusumo twe tente ye tabanekele ni lapa, zonse ni mihala ya teni. ¹⁹Niba leta isila lilukitwe hande lisebeliswa muchibaka chi chena, chizwato chi jolola cha Aaroni wa muprisita ni bana bakwe, zabo za kutendisa mu bupatiri. ²⁰Lyahanu mishobo yonse ya Isilaele niba katuka niku yenda ni ku zwa mubusu bwa Mushe. ²¹Bonse ba sinkulo ni chiba lola kwali ni siluhuho lubaba zuminini baba kezi ni kuleta mpo kwe Ileza cho kuzakisa i tabanekele, cha zintu zonse zi sebeliso za teni, ni zizwato zi jolola. ²²Ni beza, bonse ba kwame ni banakazi, bonse bena inkulo isuna. Ni baleta

impini, masale amatwi, masale ni nkabisa, ni zonse zi zwa he gauda. Bonse ni baha impo ze gauda kwe Ileza.²³Yense yabena butala, butalanyana kapa boza busubila, isila lina hande, boza bwe mpene, idalo lye ngu ya mukwame li singitwe kusubila, kapa idalo lina hande zi letwe.²⁴Zumwi ni zumwi yo panga impo ye siluba kapa ye kopa ba kuzileta kwe Ileza, imi yense wina isamu lye ocasia cha kutenda mutendo ziba kuletwa.²⁵Mwanakazi yense yo lutehete a hose bwanda cha mayanza akwe ni kuleta cha hoasa, butala, butalanyana, kapa mukinito, kapa boza busubila,²⁶Banakazi bonse bena inkulo zi sukuluhite mi nibena inzibo ya ku kuluka boza bwe mpene.²⁷Manduna bonse baba leti mabwe e onekisi imi bamwi imagems kuti a bakanywe kuba efoda ni mabele;²⁸ni baleta minunkiso ni mafuta a malambi, ya mafuta ena hande, mi minunkiso ye insense.²⁹Maisilaele ni baleta impo zi zwiwila kwi nkulo zabo kwe Ileza; mukwame ni mwanakazi yense we nkulo i suni kuleta zisebeliso za mitendo yonse ye Ileza yaba layi cha Mushe kuti zibe ko.³⁰Mushe nati ku Maisilaele, " Bone, Ileza a ba sumpi che zina lya mwanaswisu wa Bezalelu wa Uri wa Huri, yozwa mumushobo wa Juda.³¹A be zuzi Bezalelu ni luhuhu, kumuha lyano, inkutwisiso, ni ngana, za mifuta ya kukula,³²kupanga misebezi ya kunahana ni kutenda mwi gauda, silibera ni kopa,³³ni kunokola ni kubika sinte mabwe ni kubeza hande zisamu kutenda mifuta yonse ni bufuli.³⁴A bazi biki mwi nkulo ku kaziluta, bonse iye ni oholiabi mwana muswisu wa Ahisamaki, wa mushobo wa Dani.³⁵A babe zuzi ni nzibo yaku tenda mitendo yonse, kutenda ubu bafuli, ubu ba 'noli be zisipi, ubu ba 'noli ba masila mubutala, butalanyana, ni mubwanda ni mwi sila lisubila, ni buluki bwa maselo. Ba luki baba kwame mu mifuta yonse ye mitendo, ni ba shimbululi ba zibya.

36

¹Bezalule, ni Ohaliabi ni babezi boonse baba helwe Ileza inzibo ni bukwala ni bezi kuchita chimwi ni chimwi ci sakahala kuzaka chibaka chi jolwele, bena nikuchita zintu zoonse mwa mwa ba wambilile Ileza.⁴Mushe co sumpa Bezalule ni Ohaliabi ni zikwala zoonse ziba helwe inzibo nji Ileza abo myozo yabo iba lidukiseze kwiza ni ku chita mutendo.³Mushe chobaha impo zoonse zibalelwe nji Maisilaele kwiza kuzakisa chibaka chijolola. Bantu babali kusizwila habusu kuleta kuzwila ku nkulo zabo impo kakusasani ni kakusasani kuleta kwa Mushe.²Bantu bena inzibo bonse babakwiza kusebeza ha chibaka chijolola sina mubaba kucitila inako zoonse⁵Bazaki cibati kwa Mushe, "Ikunga lileta zingi hahulu kuhitilila zisakahala kuzakisa chibaka chijolola, sina Ileza mwa batelele.⁶" Mushe coba wambila kuti kakusina kuzwilila he nkopano yetalete impo zo kuzakisa chibaka chijolola. Chobulyo ikunga ci lizumina cilisiya kuleta izi impo.⁷Chibabena zisebeliso zingi kuhitilila zibali kusakahala cowo musebezi.⁸Zikwata za bantu zoonse, mukati kabantu ciba chita mutendo we tabenakele, ca masila alikana ikumi kuchitwa habwanda bwe line buhosetwe hande, ni bwanda bwa booza bwe mbelele bu hisitwem neenza ca maswaniso a likerubimi. Uwu ubali mutendo wa Bezalule mwine we nzibo ya bupangi.⁹Isila ni sila libena zipeka zilikana makumi obele, iyanza ni otatwe, mubufuhi mapeka oone. Masila oonse abena intikanyo i likanelela.¹⁰Bezalule co nunga masila alikana iyanza kulimwi ne limwi, naana masila a likana iyanza nao co a nunga oonse.¹¹Ci kupangiwa tusuminiso twe sila lye ndilu ku mamanisizo a hanze lye sila limwi ni limwi ni limwi, copanga cintu cimwina ni mamininizo e sila lye nkalulo iyo.¹²Chi kubikiwa tusuminiso twa makumi eyanza kwi sila lye ntanzi, ni makumi e yanza hape kwi sila lya bubeli. suminiso nitwa bambana, tumwi kweli ishilya ni tulilolele.¹³Ni kwa pangwa tu'nomeliso twe gauda, tuba kopanyi masila ao obele ili kuti i tebanekele ibe chintu chimwina.¹⁴Bezalule co panga isila ha booza bwe mpene he tente lye tebanekele, cho panga masila alikana ikumi ni lyonke.¹⁵Ipeka ni peka liba kuchita bule bulikana ikumi ni yanza. mi oonse mapeka ao abakulikanelela.¹⁶Chi kupangiwa a likana iyanza kuchita chintu chonke , mi a likana iyanza ni lyonke mi anungwa nawo.¹⁷Ni kwapangwa tu'nomeliso tulikana makumi eyanza kuma manimani esila lye ntanzi, nitu 'nomeliso tulikana makumi e yanza kuma manimani esila lya bubeli kuliba nungwa.¹⁸Bezalule co panga tu'nomeliso twe kopa tulikana makumi eyanza kununga inkalulo zo beele kucita inkalulo imwina.¹⁹Chi kupangwa chifupi cha he tente che dalo lyo mpoho we mbelele ipendetwe kusubila, ni dalo ilotu lyo kuwumba hateni.²⁰Bezalule co bezela i tabenakele mahande e samu lya akeshia.²¹I hande ni hande chi liba ni mbali ilikana he yanza mubule, mi mubufuhi ciiba kuhitilila ka nini i hafu lye peka.²²I fulemu ni fulemu kubena tuwondiso twe zikuni tobele tubakununga ma fulemu aa hamwina.²³Aba pangi bulyo kuma fulemu oonse e tabenakele. Aba pangi mafulemu e tabenakele cheyi inzila: mafulemu a likana makumi obele kwi sule lya mbowela.²⁴Bezalule cho panga matomeno a likana makumi one e silivera kuni ateni matomeno obele kwi hande limwi ili kukoza tuwondiso twateni tobele.²⁵Nikwa pangwiwa mahande a makumi obele kwi shilya lya mutulo we tabenakele²⁶mi matomeno ayo alikana makumi one e silivera. Kubena matomeno obele mukuni lye fulemi ye ntanzi, matomeno abele mukuni lye fulemu i chilila, co bulyo ni bulyo.²⁷Kwisule lye tabenakele kwi shilya lya me minino lye zuba, Bezalule co panga mafulemu alikana iyanza ni lyonke.²⁸Co panga mafulemu obele lya makona a tabenakele.²⁹Mafulemu ao aba kauhene kwi konde, kono aba ngungenywe kwi wulu mu chikwenda chonke. Aba pangi obele ceyo inzila mumakona obele.³⁰Kubena mafulemu e yanza ni otatwe, ni mitomo yayo ye silivera. I bali misumo yo bele mukuni lefulemu ye ntanzi, misumo yobebe mukuni ke fulemu icilila bo bulyo.³¹Bezalule co panga misumo ilihitanyha ha cisamu ce akasiya-mafulemu ilikana iyanza ishilya limwina lye tabenakele,³²misumo ilihitanyha yama fulemu ilikana iyanza kwi shilya limwi lye tabenakele, misumo ilikana iyanza ya mafulemu kwi sule lye shilya lye tabenakele kuya ku memininno ezuba.³³Cho panga misumo ilihitanyha ili hakati ka mafulemu ili icika kwi wulu ni kusika kumamanimani e shilya lyo ku no ku.³⁴Cho wumba mafulemu ni gauda. Co panga maseka egauda, kuacitila kuti abe zitomeno za misumo ilihitenye, ni kuwumba ce misumoye gauda.³⁵Bezalule copanga isila lyo mubala ondilu, bupuzwa ni bwanda bwe bwe mbelele ni sila li kabiswe cho bukwala hande.³⁶Co pangila masila masila yonse ye akashiya, ni kwa wumba ce gauda. Copangila musumo tusuminiso twe gauda, ni kupanga

matomeno one ce silivera.³⁷Co panga mahanzikilo a menjililo e tente. I bapangwa ce mibala ya bundilu, bundilu buzwakene ni busubile ni boza bucititwe ca kusihilisa i line ipangitwe neenza, ili musebezi we cikwala.³⁸Copanga hape mahanzikilo e misumo ilikana iyanza ce tu'nomeliso. Co wumba ce gauda hewulu lye misumo. Co panga misumo i panga iyanza ye kopa.

37

¹Bezalule cocita i hande lye cilikani ha cisamu ce akasiya ibali mapeka obele ni cika mubufuhi ibali ipeka ni cika, mubule ibali ipeka ni cika lyonke.²Co wumba mukati ni hanze e gauda.³Co pangila cikwenda matende one e gauda, ni masale e cikwenda obele kwi shilya limwi, ni masale obele kulimwi i shilya.⁴Co panga misumo ye akasiya ni kuwumba ni gauda.⁵Co bika misumo mumaseka ecikwenda ena kwi shilya lye tabenakele, ili kuti baihinde hande.⁶Co panga cifupi ce gauda. Bule bwatani ibali mapeka obele ni cika, mubu fuhi bwatani ibali ipeka limwina ni cika.⁷Bezalule copanga cifupi maneku obele e cirubimi ye gauda.⁸Co bika inkalulo imwi ye cirubimi kumamanimani e cifupi, mi imwi ciya kumamanimani amwi.⁹Zi cirubumi ziba pakuli mabando ateni hewulu kusileleza cifupi mi abaliloleli hakati imwi ni imwi ni lolele ha cifupi.¹⁰Bazalule copangila intafule ha cisamu ce akasiya. mubule ibali mapeka obele ni cika mubufuhi ipeka lyonke, mwiwulu ibali ipeka ni cika.¹¹Co iwumba ni gauda ntenyene ni kubika i gauda kuma maninizo kuzimbulusa ni hewulu.¹²Cho pangila i fulemu kuzimbulusa kulikanya iyanza mubukando cho kuzimbulusa e gauda kuma manimani e fulemu.¹³Co panga matende e gauda one akwi nyamunisa ni kuanunga mumakona one kubena matende one.¹⁴Maseka e cikwenda a nungitwe kwi fulemu aliha cibaka ku musumo, ili kuti intafule i hindwe sinte.¹⁵A ba pangi musumo hacisamu ce akasiya ni kuwumba ce gauda ni kuhinda intafule.¹⁶Co panga zintu ziwola kwi kala he ntafule- tusuba, zitiyo, indondo, tusuba twe nkwti, to kwitilisa haku neulwa citabelo. Aba zipangisi ce gauda tenyene.¹⁷Aba pangi chihanzikilo ce lambi he gauda indotu. Aba pangi itako ni misumo ya teni he gauda i damitwe sinte, bubandango bwatani bu pangitwe ha cintu conke fela.¹⁸Ni kwa citwa mitayi ilikana iyanza ni wonke ku mashilya onse, otatwe kwi shilya ni shilya.¹⁹Mutayi we ntanzi kubena inkomoki zo tatwe ze cibupeho ce mpalisa ye alumondi ni tukomoki tuswana ni twe alumondi ina kumutayi umwi. Zi swana fela nizina kumitayi ilikana iyanza ni lyonke.²⁰Misumo ye cihanzikilo ce lambi, inkalulo ya hakati kubena inkomoki zone zipangitwe ubu impalisa ze alumondi ni matako mwina impalisa.²¹Kubena mutomo wa makoba mwi konde lye nkalulo ye ntanzi ya mitayi ipangililwe ubu cintu conke nayo. mi inkalulo imwi ya makoba ina mukunsi ye nkalulo ya bubeli ya mitayi ipangitwe ubu inkalulo imwina nayo. Mu cintu ciswana kwina mutomiwa makoba mukunsi we nkalulo ya butatu ya mitayi, ipangitwe sina cintu cimwina kuba kuswana fela ni mitayi yonse ilikana iyanza ni lyonke ku zwilila kucihanzikilo ce lambi.²²Mitomo ya makoba ni mitayi ibali inkalulo imwina fela nayo, inkalulo imwina ye gauda indotu idamitwe sinte.²³Co panga cihanzikilo ce lambi ni malambi alikana iyanza ni obele, copanga zikwatiso ni zihanzikilo ze gauda indotu.²⁴Co panga cihanzikilo ce lambi ni zintu zateni zoonse he gauda.²⁵Co panga katala kakuhisikiza i insense. Co ipanga ha cikuni ce akasiya bule bwatani ibali ipeka limwina, mubufuhi ipeka limwina ibali cikweya, mwiwulu ibali mapeka obele. maziya ateni aba pangitwe sina cintu conke.²⁶Aba wumbite katala kaku hisikiza i insense ni gauda indotu- hewulu lyatani, maneku ateni, ni maziya ateni. Co kapangila ma manisizo e gauda aka zimbulukite.²⁷Co panga maseka e gauda a zimbulukite a swanela ku nungwa mwi konde kuma manimani ili kumaneku obele ali lolele. Maseka aa nji makwatilo a misumo ihindiswa katala.²⁸Aba pangi misumo ha cisamu ce akasiya, ni kuawumba ce gauda.²⁹Co panga hape mafuta a cenete a kusingaba, ni insense inunka sinte, co mutendo wo muntu cikwala.

38

¹Bezale cha zaka katala ha hisikizwa impo ka mautwana a keshaya. I bali iyanza mu bule ni mu bukando- mapeka one ayendelela- ni mapeka otatwe a yendelela.²Ni chapanga kukeza kwatani i mbali zone zi bumbitwe ubu maziya e mpulu. Maziya aba bumbitwe hacintu chonke ni katala, imi cha i wumba ni nronze.³Cha tenda zi sebeliso zonse za hakatala- inyungu za hetwe, mafocholo, tusuba twe nkwti, infoloko ze nyama, ni mpani za hamulilo. Aba tendi zisebeliso zonse he bronze.⁴Ni chatenda lukwakwa lwa katala, he nsipi ze bronze, ni kubikwa ku konde lye pulanga, ku chikimana hansi ni hetako.⁵Cha panga makwatilo wone e mbali zonse ze bronze, kuba makwatilo a kumisumo.⁶Bazelaale cha tenda misimo hazi samu za akashiya ni kuzibik. che bronze.⁷Cha nyumeka mu kati ka makwatilo wo mwi-mbali ya katala, akukahindila. Cha panga chidobe mukatala, kuzwa ha mapulanga.⁸Bezaleele cha panga kasuba kakando ha masuwo e bronze, Cha panga kasuba kazwa ha zimponi ziwana kubanakazi ba sebeleza ha mulyango we tende ye nkopano.⁹Cha zaka i lapa. Masila abena kwi mbali ya bukati bwe chimonso che lapa a bali masila malotu, mapeka apanga makumi wobebe a mana iyanza mubule.¹⁰Masila a bena misumo ya makumi wo bele, ni matomeno a makumi wobebe e bronze. Ku bena zikwatiso ku misumo, ni mifohola ye silibela.¹¹Che nzila i swana kwi neku lya buhati bwe chilyo, kubena mifohola ikwana makumi a mayanza wo bele ni misumi ya makumi wo bele, makumi wobebe amana iyanza ha matomeno e bronze, zi kwatiso zi wondete misumo, ni mifohola ye silibela.¹²Masila a ba hanzikitwe ku bwimino a bali mapeka a makumi a mana iyanza mu bule, mautwana, ni misumo ilikana ikumi. Zi kwatiso ni mifohola ye misumo zibali ze silivela.¹³Kwi neku lya buzwe hape kubena mapeka a makumi a mana iyaza mubule.¹⁴Kwi mbali yimwi yo mulyango kubena mapeka a tenda i kumi ni yanza mubule. Kubena misumo yo tatwe ni ma tomeno wo tatwe.¹⁵Kumbali yimwi ya mulyango we lapa kubena hape masila a mapeka a tenda ikumi ni yanza mubule, ni misumo yo tatwe ni matomeno wo tatwe.¹⁶Masila wonse aba hanzikitwe kuzimbuluka i lapa aba lukitwe ha masila malotu.¹⁷Zi tomeno za hamisumo ziba

pangwa hebronze. Zi kwatiso ni mifohola ya misumo ziba pangwa he silivela ya imi kumpela ye misumo kuba wumbitwe ni silivela. Misumo yonse yo kwi lapa iba pangitwe he silivela.¹⁸ Isila lya lya hamulyango we lapa ibali mapeka a makumi wobebe a mana iyanza mubule. Isila liba pangitwe hamibala yo ndilu, busupa ni masila a subila, masila a lukitwe neenza, imi ibali makumi wobebe a kwana iyanza mubule. Ibali mapeka a makumi wobebe mubule ni mapeka amana iyanza mwiwulu, a swana ni masila wo mwi lapa.¹⁹ I bena ha zitomeno zone ze bronze ni zikwatiso ze silivela. Ziba wumbitwe he wuluni ha mifohola ziba pangitwe he silivela.²⁰ Zi konkwani zonse zama tente e tabanekele ni mwi lapa aba tendtwa he bronze.²¹ Izi nji zi sipi ziba zaki itabenekale, ye chilikani, sina muziba kuhindilwa ka kwi chilila intaelo ya Mushe. U bali mutendo wa mulwi mwi konde lya Itamare mwana swisu wo muprisita Aaroni.²² Bezaleel mwana swisu wa Uri, mwana swisu wa Huri, kuzwila mumushobo wa Juda, aba pangi zonse lleza zaba laeli Mushe.²³ Ohaliabi mwana muswisu wa Akwamaki, wa mushobo wa Dani, aba beleki ni Bezaleele nali mubezi, nasebeza musebezi wo kuluka, ni kuluka masila a kabiswe undilu, busubile ni boza bu subila, ni muma sila malotu.²⁴ Igaua yonse iba belekiswa ha musebezi, kakuya ka musebezi uyendelela, ni chibaka chi jolola- igaua izwilila he nkoleko- ibali makumi wobebe amana iyanza, iyanza ni ni tone ni 730 kulema kwe chikala, ka kuya ka chikala che keleke.²⁵ I silivela iba hewa bantu ibena kulema kwa makumi a mana iyanza e kumi ni kulema kulikana 1,775 cho kulema kwe chikala che keleke,²⁶ kamba umwi ni umwi hazwisa mashele'ni a yendelela ni kulema kwe chikala che nkeleke. Iyi mpalo ilikane ni bantu baba li'notisi hakubalwa, bena zilimo zimana mayanza a makumi wobebe ni kuhitilila- ba kwame bonse bena 603,550.²⁷ Matalenta e silivela makumi amana mayanza wobebe aba pangwa mazakilo e chibaka chi jolola ni mazakilo a masila- matomeno ni mazakilo a masila- matomeno ya makumi a mana mayanza wobebe, mutomeno u mwina ni we talenta.²⁸ Che silivela i ba shali ku chikala ipanga1,775, Bezaleele a bapangi zikwatiso za misumo, iwumbitwe hewulu lye misumo ni kwapangila mifohola.²⁹ I bronze iba kuzwa he newo ibali kulema kwa matalenta a makumi a mana iyanza ni makumi wobebe ni 2,400 ha chikala.³⁰ Chayo abapangi matomeno wo mulyango we tende ye nkopano, katala ke bronze, iziko ye bronze, zi sebeliso za katala,³¹ mazakilo e lapa, mazakiso wo mulyango we lapa, ni zikonkwani zonse ze tabanakele, ni zikonkwani zonse ze tende ze lapa.

39

¹Cha mubala wo ndilu, kusubila, ni boza bu siha, chiba luka zizabalo zilotu za kusebelisa muchibaka chi jolola. Chiba tendela Aaroni zizwato za muchibaka chi jolola, sina lleza mwa ba layi Mushe.² Bezaleele cha panga efoda he gauda, ha mubala wo ndilu, utubukile, ni haboza busubila, ni ha masila a lukitwe nenza.³ Chibatenda zipapati zi nini he gauda ni kuikosola bunini, ni kuluka cha mibala wo ndilu, busihe ni boza busubila, ni he sila lilukitwe nenza, cha musebezi utendetwe chobukwala.⁴ Chi baluka tusila twa hamaheta twe efoda, a kopanywe kumbali zobebe.⁵ Lutunga lwateni lube luswana ni efoda, luba pangitwe hamwina che efoda, kupangwe he sila ilotu ibali lye gauda, butala, ni busubile, ubu mwa mwa balaiwa Mushe kwa lleza.⁶ Chi bapanga mabwe he onikisi, kuzingela muma hande e gauda, ubu chiswaniso cho kugandisa ma'nolo ha mazina a banaswisu ba Isilaele.⁷ Bezaleele cha abika ha tusila twa hamaheta e efoda kuba mabwe e inkupuzo ya banaswisu ba Isilaele, ubu lleza mwa balayi Mushe.⁸ Cha luka isila lya hachizuba, musebezi wo muntu chikwala, cho mukwa uswana ni efoda cha ipanga he gauda, cha busihe ni busubile, ni bwanda busubila, he sila lilukitwe nenza.⁹ Libena imbali zone zi yendelela. Chi bapanga isila lya hachizuba tobele. I bali iyanza lyonke mubule ni yanza lyonke mukwiyaluka.¹⁰ Cha bapangila milonda yone ya mabwe a sephala. Mulondo we ntanzi kubena i rubi, i topaze, ni lye karabunkele.¹¹ Mu milondo wichilila kubena i emeraida, ni lye safiro, ni lye daimani.¹² Mulondo wo butatu kubena i yasinto, ni i agata, ni lye ametisto.¹³ Mu mulondo wo bune kubena benilo, ni lye onekisi, ni lye jaspe. Mabwe aba sintikitwe cha makwati e gauda.¹⁴ Ku bena mabwe a tenda ikumi ni obele, limwi ni limwi kubena mazina a banaswisu ba ma Isilaele, limwi ni limwi liba swayitwe chezina lya amwi mahasi amana ikumi cha wobebe.¹⁵ He sila lya hachizuba chi bapanga mawenge a swana ni mihala, a pangitwe ha musebezi uwondeka che gauda ijolola.¹⁶ Chi bapanga mahande obele e gauda ni makwatilo obele e gauda, imi ni chiba akwatisa ku mawondelo wobebe wo mwimbali ye sila lya hachizuba.¹⁷ Chi basumina maceini e gauda muzikwenda zobebe amwi mambali e sila lya chizuba.¹⁸ Chi ba sumina hape kumpela maca chaini ku mahande wobebe. Chi bawondisa habusu ma sila a hamaheta a efoda.¹⁹ Chi bapanga makwatilo wobebe he gauda ni kuabika kumbali wobebe he sila lya hachizuba, ku mungundo ukopene mukati.²⁰ Chi kwapangwa makwatilowobebe he gauda, ni kuakwatisa hansi ya masila obele a hamaheta habusu bwa efoda, mumbali ni hewululya lutunga lulukitwe nenza che efoda.²¹ Chiba sumina i sila lya hachizuba kumasule ateni e efoda, cho mubala wo ndilu, ili kuti lize likwate hewulu lya efoda cho lutunga lwina nenza. Ku babi bulyo kuti isila lya hachizuba kanzi lichinchani ku efoda. Chibapangahali ubu mwa balayi lleza kwa Mushe.²² Bezaleele aba hosi muhala wonse he efoda ha bwanda bo mubala wondilu, cha musebezi wo muluki.²³ Chibena mulyango wa mutwi hakati. Mulyango ubena isila lilukitwe nenza cho kuzimbuluswa, ili kuti kanzi chideluki.²⁴ Ku mungundo wokunsi, chiba luka isila lya mubala wo ndilu, butubukile, nibu subile bwa boza ni bwanda bulukitwe nenza.²⁵ Chi bapanga tuluhe gauda i jolola chi babika tuluhe mukati ka magaraneti, kuzimbulusa mungundo wo mukunsi ke chizabalo.²⁶ Kalangu nimagananeti, mungundo wo mukunsi, we chizabalo chaba kusebelisa Aaroni. Ubu sina lleza mwaba layeli Mushe.²⁷ Chi bapanga zizabalo zi lukitwe nenza za Aaroni ni bana bakwe.²⁸ Chi bapanga inkuwani he sila lina nenza, ni tuputula he sila lina nenza, ni sila lye chizabalo cho mukunsi che sila lina nenza.²⁹ ni lutunga lwa he sila lina nenza imi lipangitwe ha mibala ya butala, bupuzwa ni busubila, cho musebezi we chikwala. Ubu mwa balayi lleza Mushe.³⁰ Chi bapanga mukabiso he nkuwani ikutekeha he gauda indotu; chiba gwalola hateni, ubu mukuba gwalolelwa ha ma'nolo, " Kwa lleza Kujolole" ³¹Chi kwa suminwa mukabiso wo

muhala he wulu lye nkuwani. Ubu mwa balayi ileza kwa Mushe.³² Linu musebezi wonse tabanakele, iyo itende ye nkopano, chiya mana bulyo. Bantu ba ma Isilaele chibapanga zintu zonse. Be chilile intaelo zonse za balati ileza kwa Mushe.³³ Chiba letela Mushe i tabanakele- itente ni zisebeliso zayo zonse, ni zikwatisiso za teni, mapulanga, mabalelo, misumo, ni mautwana ayo; ³⁴I dalo lye mbelele ye chikwame iba pendetwe busubile, idalo lya kuwumba lina nenza, ni sila lya kulisileleza ³⁵ni aleka ye chilikani, hamwina bulyo ni miziyo ni chifupi chi jolola. ³⁶Chi baleta intafule, ni zisebeliso zayo zonse, ni chinkwa cha kuha ileza; ³⁷zihanzikilo za malambi ze gauda indotu ni malambi ateni, zisebeliso zayo zonse ni mafuta a kulisinga, ³⁸insense yo mununko mulotu, ni sila lya mulyango we tabanakele; ³⁹katala ke bronze ni chi papela chateni che bronze indotu, musiyo ni zisebeliso zonse ni kasuba kakando ni tako lyateni.⁴⁰ Chi baleta masila awo mwi lapa ni misumo yateni ni mautwana ateni, ni sila lya hamulyango we lapa; mihala yateni ni zi kankamiso ze tente; ni zisebeliso zonse zitusa mwi tabanakele, itente ye nkopano. ⁴¹Chi baleta zizabalo zilukitwe nenza za kusebelisa muchibaka chi jolola, zizwato zi jolola za muprisita Aaroni ni bana bakwe be chiswisu hete chibatenda musebezi wo buprisita. ⁴²Bantu ba Maisilaele chiba musebeza wonse ubu ileza mwa balayi Mushe. ⁴³Mushe chalola musebezi wonse imi cha bona kuti baba zipangi zonse. Ubu mwa bateli ileza, ba bapangi bobulyo. Mushe ni chaba tonolofaza.

40

¹Linu ileza cha wamba kwa Mushe, chati, ²Izuba lye ntanzi, mu mwezi we ntanzi wo muchilimo chihya wina ni kutoma i tabanakele, i tente ye nkopano.³U bike i hande lina bupaki mwateni, imi u bwike i hande che sila lisiha. ⁴U lete mwateni i ntafule imi ubike zisebeliso zateni mukati kayo. Linu u lete chihanzikilo che lambi imi ubike malambi hateni.⁵U bike katala ke gauda ye insense habusu bwe hande lya bupaki, imi u hanzike isila hamulyango we tebernakele. ⁶U bike katala kaku hisikiza zitabelo habusu bo mulyango we tabanakele, he tente ye nkopano. ⁷U bike kasuba kakando kaku sambila mukati ke tente ye nkopano ni katala imi u chunke menzi mwateni.⁸U kazakile i lapa, ize nimi u hanzike isila ku menjililo e lapa. ⁹U hinde mafuta aku singaba imi usinge i tabanakele ni zina mwateni zonse. U zibikile kumbali ni zina mwateni zonse. Cho mukwa wo, imi muibe ijolola. ¹⁰U singe ni katala ha hisikizwa zitabelo ni zisebeliso zateni zonse, U bike kumbali katala kangu imi mukabe ka chenete luli kwangu. ¹¹Usinge ni kasuba , ke bronze ni kwi tako lyateni, imi uzinibikile bulyo kumbali.¹²U lete Aruni ni banakwame ku mulyango we tente ye nkopano, imi basanze cha menzi. ¹³U zwatike Aruni zizabalo izo ziniketelwe, umu singe imi umubikile kumbali ili kuti a wole kuni sebeleza kuba mu prisita¹⁴U lete ni bana bakwe, imi uba zabike zizwato. ¹⁵Uba singe ubu mo singila i shabo ili kuti bani sebeleze kuba ma prisita. Ku singaba kwabo mukubatende bu prisita bo lusika lwikalilile. ¹⁶Nji chona chaba pangi Mushe, aba chilili zonse zaba mualeli ileza. Aba pangi zintu zonse.¹⁷Linu i tabanakele iba tomwa mwi zuba lye ntanzi lya mumwezi we ntanzi mumwaka wa bubeli. ¹⁸Mushe hatoma itabanekele, cha bika mautwana mwateni, kuzimika mabala, kucomeka maondiso, imi cha toma ni tapa. ¹⁹Cha bwika i tente hewulu lye terbanekale imi itente hewulu lya yo, ubu mwa balaelelwa nji ileza. ²⁰Cha hinda matapa e nkupuzo ni kuabika mwi hande. cha cumika hape muziyo mumakwatilo ena kwi hande ni kuli fupika.²¹Cha bika ihande mwi tabanekale, cha hanzika isila lyateni ku sileleza i hande lya bupaki, ubu mwa ba laelelwa nji ileza. ²²Cha bika intafule mwi tente ye nkopano, kwi mbali ni bukati bwe chimonso bwe tabanekale hanze ye sila. ²³Cha bika hateni zinkwa he ntafule habusu bwe ileza, ubu mwaba mualleli ilwza.²⁴Chabika chi hanzikilo che lambi mwi tente ye nkopano kulibambana ni ntafule, kwi mbali ni bukati bwe chilyo mwi tabanakele. ²⁵Cha munika malambi habusu bwa ileza, ubu mwa ba mualleli ileza.²⁶Chabika katala ke gauda ye insense mwi tente lye nkopano ha busu bwe sila. ²⁷Cha hisikiza hateni insense yo mununko mulotu, ubu mwa bamualeli ileza.²⁸Cha hanzika isila hamulyango we tente. ²⁹Chabika katala ka hisikizwa zitabelo ha mulyango we tabanakele, mwiwente lye nkopano. Abahi hateni chitabelo chi hisizwe ni mpo ya zilyo, ubu mwaba mualeli ileza. ³⁰Cha bika kasuba mukati ke tente ye nkopano ni katala, imi cha chunka mwateni menzi wo kusamba.³¹Mushe ,Aruni ni bana bakwe be chiswisu ba sambe kumayanza ni kumatende abo muka suba. ³²Haiba chiba yenda mwi tente lye nkopano kapa chiba yenda ha katala babe kusamba, ubu ileza mwaba laeleli Mushe. ³³Mushe chazaka ilapa kuzimbulusa i tabanekale ni katala. Cha hanzika masila hamulyango we lapa. Chobulyo Mushe chamana musebezi. ³⁴Linu ikope chi lye yala itente ye nkopano, imi ikanya ya ileza chi ye zula mwi tabanekale. ³⁵Mushe cha kangwa kwi njila mwi tente ye nkopano mukuti ikope libena hewulu lyayo,mukuti ikanya ye ailezaibe zwile mwi tarbanekale.³⁶Haisi ikope chilya zwa hewulu lye tabanakele, bantu ba ma Isilaele baba kuwola kuyenda mumisipili yabo, ³⁷Kono haiba ikope kena lya zwa he tabanakele, linu bantu kana baba kuyenda. Baba kulindila mbwita ilyo izuba chilya zwaho. ³⁸Kakuti ikope lya ileza libekele he wulu lye tabanakele musihali, imi mulilo wateniuba kubukuka masiku, kuti bantu ba Isilaele bawole kubona nenza mumisipili yabo yonse.

Matthew

1

¹Imbuka ya luzuvo lwa Jesu Kereste mwana wa Daafita mwana wa Abrahamama. ²Abrahamama a vali nji si wa Isaka, ni Isaka isi wa Jakobo, ni Jakobo isi wa Juda ni vance. ³Juda a vali njisi wa Perezi ni Zera cha Tama, Perezi isi wa Hezironi, ni Hezironi isi wa Ramu.⁴Ramu a vali njisi wa Amminadab, Amminadab isi wa Nahshoni, ni Nahshoni isi wa Salumoni. ⁵Salumoni ivali nji si wa Boazi cha Rahaba, Boazi isi wa Obedi cha Ruti, Obedi isi wa Jesse, ⁶Jesse a vali nji si wa Daafita simwine. Daafita a vali njisi Solomoni cha mwihiyavwe wa Uriya.⁷Solomoni a vali nji si wa Rehoboamu, Rehoboamu isi wa Abijah, Abijah isi wa Asa. ⁸Asa a vali njisi wa Josafati, Josafati isi wa Joramu, ni Joramu isi wa Uziah.⁹Uzziya avala njisi wa

Jotamu, Jotamu isi wa Ahazi, Ahazi isi wa Hezekiya.¹⁰ Hezekiya a vali njisi wa Manasseh, Mannasseh isi wa Amoni, ni Amoni isi wa Josiyah.¹¹ Josiya avala njisi wa Jekoniya ni vanche he nako i vavaka luwitwe kwa Babilona.¹² Mi kuzwa ha kuka luwiwa kwa Babilona, Jekoniya a vali njisi wa Salatiele, Salatiele a vali muzimu wa Zerubabele.¹³ Zerubabele a vali njisi wa Abiudi, Abiudi isi wa Eliyakimu, ni Eliyakimu isi wa Azoro.¹⁴ Azoro a vali njisi wa Zadoki, Zadoki isi wa Akimu, ni Akimu isi wa Eliudu.¹⁵ Eliudi avala njisi wa Eliyazere, Eliyazere isi wa Matani, ni Matani isi wa Jakobo.¹⁶ Jakobo avala njisi wa Josefa mwihiyabwe wa Maria, kakwe Jesu na zalwa, yo sumpwa Keresite.¹⁷ Mahasi onse ku zwa kwa Abrahamu ku ya kwa Daafita a vali mahasi ena ikumi lyonke ni one, kuzwa kwa Daafita kuya ha vaka luwiwa kwa Babilona ku leta kwa Keresite avala masika ena ikumi lyonke ni one.¹⁸ Ku zalwa kwa Jesu Keresite kuva chitahali mu nzila i chilila. Inyina, Maria, ava veelezwe kuti a seswe kwa Josefa, kono pili ni vaseni kwiza hamwina, ava waniki ha menzi mahya cha Luhuhu lu Jolola.¹⁹ Mwihiyavwe, Josefa, avala mukwane yo shiyeme, kono kana a vali kusaka ku shuvulisa mwihiyabve iñandaleza. Cwale cha nahana ku manisa che nkunutu ku li veereza kwaakwe naye.²⁰ Havali kusi nahana cezi zintu, Iñeloi lya Ireza ni lya livonisa kwali mu chiloto, liti, "Josefa, mwana wa Daafita, kanji u tiyi to hinda Maria kuva muhweni, kakuli yo lihinditwe kwali avala ku lihindwa cha Luhuhu lu Jolola.²¹ Mwa zale mwana' mushisu, mi momu ulike izina lya Jesu, mukuti ka puluse vantu vakwe ku zivi zavo."²² Izo zonse zi va pangahali kwi zuziliza chiva wambiwa kwa Simwine cha muporofita, nati,²³ Mu vone, mwalyango mwave ha menzi mahya, mi mwa zale mwana' shwisu, mi mu va mu sumpe izina lyakwe Imanuere"- i talusa, "Ireza wina neswe."²⁴ Josefa ha vuka ku ñonzi zakwe ni ku chita ka kuya ke Iñeloi lya Simwine muli va mu laeli mi ca mu hinda kuva mwihiyavwe.²⁵ Kono kana aba lali naye konji ha zala mwana' mushisu. Mi ava mu sumpisi izina lya Jesu.

2

¹Jesu hamana kuzalwa mwa Betelehema ya Judea mwi nako za simwine Heroda, vakwame valitutite vazwa kuvuzwe zuba civeza mwa Jerusalema, ²"Wina kuhi yava zalwa simwine wa Majuda? kakuti twavona inkani yakwe kuvuzwe bwe zuva, twakeza kukumu fukamina". ³Simwine Heroda hazuwa catiya ahulu mane nivantu vamwa Jerusalema vonse. ⁴Heroda ca supa ma Purisita vonse ni vañoli va mulao mi cava vuza nati, "Kriste uswanela kuzalilwa kuhi"? ⁵Civamuco kuti Mwa Betelehema wa Judea, kakuti muvava ñoleli va porofita, ⁶Iwe, Betelehema, mwinkanda ya Juda, kana umunini kuvayendisi va Judea, mukuzwe muyendisi yete a alise cisi ca Isilaele". ⁷Cwale Heroda ca sumpila va litutite kumbali nikuva vuza kuti inkani yavoneka inakonzi luli. ⁸Cavatuma kwa Betelehema nikuvata kuti "muyende mukasakisise ce ntokomero muhwile, cimwaka muwana, zemuniizibise name zeniyende nikamu fukamine."⁹ Havamana kuzuwa kwa simwine, civaliyendeza mi inkani ivava voni kuvuzwezuva ciyava yenda kuvusu nikuka zimaninina hewulu lye civaka mwa vali kwikere mucice. ¹⁰Hava vona inkani civa sanga ahulu cokuhitiriza. ¹¹Habenjila mwinzuvo civa vona mucice nena ni Maria nyina. Civa fukama nikumu lopera. Civavungununa cifumu cava nikumuha impo ze gauda, ni insense, ni mira. ¹²Ireza cava kalimera muciloto kuti sanzi vaboli kwa Heroda, mi civavola kwi nkanda yavo censila ingi. ¹³Hava yenda, iñiroi lye Ireza cilye zira Josefa kwi ñonzi mi cilyati, "vuke uhinde mucice niva nyina, mutirire kwa Egepita, muke kale kwateni kusikira hete nini kuwambile, kakuti Heroda mwasake mucice kuti a mwi haye." ¹⁴A o masiku Josefa cavuka nikuhinda muhwire niva nyina niku tilira kwa Egepita. ¹⁵ava kekali kwa Egepita kusikira he fu lya Heroda. Ici ci be zuzilizi civa wambwa nji Ireza camu porofita, "kuzwa mwa Egepita niva sumpi mwangu wo muswisu." ¹⁶Cwale Heroda havona kuti vakwame va litutite vavamucengi, cavenga ahulu. avatumini vantu kuti vake haye vahwile vonse veciswisu mwa Betelehema, mane nimucilalo conse civehaya vahwile ve zilimo zo vere kuzwa hakuzalwa kuvoza hansi, cokuya ce inako yava lakalezi kuzwa havava mu wambilili va kwame va litutite. ¹⁷Mi cikwalizuziliza civa wambiwa ca muporofita Jeremia, ¹⁸"Linzwi li vazuweki mwa Rammah, cililo ni kuvokolola kukando, Rahele ulilira vana vakwe ukana mane nikutontozwa kakuti kavasikwina." ¹⁹Hafwa Heroda, Ingiloi lya Ireza cilyeza kuvoneka kwa Josefa muciloto mwa Egepita ni kumuta, ²⁰Vuke hinde mwana niva nyina mi uyende kwi nkanda ya Isilaele, kakuti vavali kusaka kwi haya mucice ci vavafwi." ²¹Josefa ca vuka ni kuhinda muhwire niva nyina civeza mwinkanda ya Isilaere. ²²kono hazuwa kuti Arkelausi avala ku vusa mwa Judea ha cipula cesi Heroda, ava tiyi kuya kwateni. mi Ireza camukalimera muciloto, cayenda kwi nkanda ya Galileya ²³mi cayenda mi cakekala mucivaka cisupwa Nazareta. I ci cibezuzilizi civawambiwa cava Porofita, kuti mwa supwe mu Nazareta.

3 ¹ Ku mazuba ao Joani mukolobezi chakeza na kutaza mwi halaupa ya Judea nata kuti, ²"Mubake ka kuli mubuso we renza wina ha fuhi." ³Ka kuli linzwi ni lya wambwa ngi mupolofita Isaya, halili, "Linzwi yo zumwi li huweleza mwi halaupa, mulukise enzila ye renza, mupange enzila zi wotolokete."⁴Yahanu Joani u zabala cizabalo zo boza bwe ka mele ni lutunga lwe ndalo mwi muunda. Zilyo za kwe baili epasu ni buchi bo mwi munkanda. ⁵Cwale Jerusalema, Judeya yose ni nkanda yose bo mumukulela wa lwizwi lwa Joludani ci bayenda kwali ⁶Cibeza ku kolobezwa kwali mu lwizwi lwa Joludani, a bo ni baliwaba zibi za boo. ⁷Kono ha bona bungi bwa bafalisi ni masaduki ba keza kwali kwi i nkolobezo, ca ba wambila, "Enwe bana be nzoka zina cifanu, aba mulwili kutiya bukali bwe renza bu keza njeni?" ⁸Cwale mubike zihantu zi bonisa kubaka. ⁹Cwale musiye kuzeza kuli wanbila mukati kenu, Twina Abulahama ishetu. Cwale ni milwila kuti irenza uo wola kukatwila Abrahamu bahwile ha aa mabwe. ¹⁰Hanu imbezo izimene ku mihisi ya masamu. Cikuni conse ci sabiki zihantu zilotu mu citemwene hansi ni ku sohelwa mu mulilo. ¹¹Ni mi mikolobeza ni mezi kubonisa kubaka. Kono iye u kezite mu masule angu mukando kwa ngu, ka ni swaneli nanga ku nyemuna insangu zakwe. Mwa mi kolobeze ni luhuhu lu jolola ni mulilo. ¹²Itundu lyakwe lina mwi yanza lya kwe; mwa fiyele cihoto cakwe, a ku kunganye mahila

akwe mu cishete cakwe. Luungu ulo, a luhise mu mulilo u sa zimi.¹³ Cwale Jesu ha zwa mwa Galilela ku ya ku lwizi mwa joludani ku ku kolobezwa kwa Joani. ¹⁴Kono Joani ca tundamena kumu kanina, nati, "Njeme ni swanela ku kolobezwa kwa ko, ukeza kwa ngu?" ¹⁵Jesu ca mwi taba, "Uni zuminine hanu ci lukite kwetu kwizuziliza ku luka konse." Cwale Joani ca mizuminina. ¹⁶Ha mana ku kolobezwa, Jesu ca zwa haho mumenzi, haho i wulu cilye yalukila ha kwe. Ca bona luhuhu lwe renga lu keza hansi luswana sina inkwilimba ni kwi za ku munikila hewulu lwakwe. ¹⁷Haho, liinzwi cilya zwa muwulu li ta kuti, "Uzo nji Mwanangu yo sakiwa, u ni katwa."

4

¹Lyahanu Jesu ca kashiwa ku luhuhu lu jolola kuya mwi halaupa ku ku likiwa kwa Jabulusi. ²Halinyima zilyo mazuva ena makumi one ni masiku ena makumi one, ca fwa inzala. ³Muliki neza kuwamba kwali, "Haiva u mwana we Ireza, u laele aa mabwe a sanduke zilyo" ⁴Mi Jesu ne tava cati kwali, 'ku ñoletwe, 'Muntu kete na hale ca zilyo vulyo, kono ni ca liinzwi li zwa mukaholo ka Ireza" ⁵Linu Javulisi ca mu hinda kumu twala he wulu lwa muzako ujolola uva ketiwa we nkereke mulelele, ⁶Ni ku mu wamvila kuti, "Haiva njewe u mwana wa Ireza, uwile hansi kakuli ku ñoletwe, ka laele mañeloi akwe mu aku vavalele, mu aku nyamune mu mayanza nji kuti itende lyako kanji li gunkiwa ibwe" ⁷Jesu nati kwali, "Hape u ñoletwe, Kanji u liki infumwako Ireza. ⁸"Hape Javulusi na mu hinda kumu twala he lundu lilumbite, ni kumu tondeza mileneñi ina munkanda yonse ni nkanya yayo. ⁹Nati kwali, "Zonse izi zintu kani zikuhe, ci wa wila hansi ca mazwi. uni fukamine uni lapele" ¹⁰Linu Jesu ca muta, " U zwe aha Javulusi! kakuli ku ñoletwe, " U fukamine Ireza i nfumwako, imi u seveleze iye yeke" ¹¹Javulusi ca musiya; mi mañeloi ci eza kwa Jesu, ci a mu seveleza. ¹²Haho linu Jesu ca zuwa kuti Joani avva suminwa, na vola kwa Galilea; ¹³Ca kuula kwa Nazareta ku ka zaka kwa Kapenauma, i wanika kumbali ni wate lya Galilea, mu cilalo ca Zevuloni ni Nafitali. ¹⁴Izi ziva pangahali kwi zuziliza ci polofita ca Isaya ha vati, ¹⁵"Inkanda ya Zavuloni ni nkanda ya Nafitali i vambene ni wate, mwi shilwa lwa Jodani, Galilea ya vantu vasena vavezi Ireza; ¹⁶Vantu va vena mwififi, va va voni iseli ikando; linu va vena munkanda yefu ni mumu nzunde walyo, vava ñaatwilwa iseli" ¹⁷Kuzwa iyo nako Jesu na tanga ku kutaza nati, "Mu vake, mukuti mubuso wa kwiwulu ci wina hafuhi" ¹⁸Havali kwa vwenda ku mbali ye wate lwa Galilea, ca vona vakwame vovele vana va muntu yenke, Simone yo sumpwa Pitulosi, ni Andriyasi mwancakwe, ci va sohela tunyandi twavo mwi wate, kakuli vavali vandui. ¹⁹Jesu cati ku vali, "mwize, municilile, imi muni mi pange vayamvi va vantu" ²⁰Haho niva siya tunyandi twavo, kumwi cilila. ²¹Jesu hvvali kwa vu yenda vulyo ca vona vovele vamwi, Jakovo mwana wa Zebediya, ni Joani mwancakwe, va vena mu cisepe ni Zevediya ishavo, ni va onga tunyandi twavo. ca va sumpu; ²²Haho civa siya cisepe ni shavo, kumwi cilila. ²³Jesu na yenda mwa Galilea yonse, na ka ruta vantu mumasinagoge avo, nava wambila ivangeli ya muvuso, na hoza matuku onse ni vuhole vonse vuvena ku vantu. ²⁴Intava zakwe ci za ka zuweka kwa Siriya yonse; ni kwa letwa kwali valwala vonse malwalo a cincana cincana, ni va katazehete, ni va vena inhuho imbi, ni vava li ku liwa kuzuminina, ni vava li ku zuminina luñañali; Jesu ca va hoza. ²⁵Vungi vwavo vu a kuzwa kwa Galilea, ni kwa Dekapolisi, ni kwa Jelusalema, ni kwa Judeya, ni mwishilwa lya Joludani, ci vwa mwi cilila.

5

¹Cwale Jesu ha vona bantu , ca kambama he lundu. cwale he kala hansi, Valutiwa bakwe cibeza kwali. ²Ca zasumuka ni kubaluta. Ca wamba kuti , ³ " Imbuyoti ya vana va vontana mu luhuhu, kakuti cavo mubuso we Wulu . ⁴Imbuyoti ya bana ba Lila, kakuti muva ntontozwe . ⁵ Va fuyaulitwe bali Tobohete , kakuti mu ba yole inkanda. ⁶Va fuyaulitwe abo ba fwa inzala yo ku shiyama ni nyota yo Kushiyama , kakuli mu be kute. ⁷Imbuyoti ya vaana ve Cishemo , kakuti kava tambule cishemo. ⁸Va fuyaulitwe vena Inkulo zi jolola, ka va vone Ireza. ⁹ Va fuyaulitwe va leta Inkozo, kaba supwe vana ve Ireza, ¹⁰ Va fuyaulitwe va nyandisiwa ce baka lyo kuluka , kakuti cavo mubuso we Wulu . ¹¹ Imbuyoti zenu vantu ciba mi tukola ni kuminyandisa, kapa kuwamba zibilala zonse ca mapa cevaka lyangu. ¹²mutabe mi musange, kakuti itifo yenu inkando kwi Wulu. Kakuti vantu mubaba nyandisezi maporofita vavali kwina kwa teni ni museni ku zalwa. ¹³ Inwe mwi Sautu lye kanda , kono i Sautu hali sampuka , muli lungiswe cinzi? kalisina buzole , konji kusohera fera hanze ni kulyatolwa ca matende. ¹⁴inwe mwi seli lye kanda . munzi uzakitwe he lundu ka u oli ku wungulwa. ¹⁵ka kwina vantu va munika ilambi ni kuli bwika mwi nguvo, kono ulivika ha voneka, mi a tondeze vena mwi nzuvo vonse iseli. ¹⁶Iseli lyenu livenye havusu bwa vantu vonse kuti va vone mitendo yenu yi shiyeme mi muva tembe ishenu wina kwi wulu. ¹⁷ musiye kuhupula kuti ni va kezi kumanisa mulao kapa vaporofita. Kena ni va kezi kuku zimanisa , kono ku i zuziriza. ¹⁸ kakuti ni mi wambira buniti kwanda lwulu ni nkanda cinza mana, ka kwina yonke i taku yo Mulao, yetene ni imane mbwita zintu zonse hete ni zi mane. ¹⁹Cwale yense yo cola mulao kuti kawina butokwa ni kuluta vamwi vo vulyo milao ka supiwe kuti munini mu mubuso wo kwi Wulu. Kono yo imamera ni kuiruta ka supiwe kuti mukando mumu buso wo kwi Wulu. ²⁰ceniti ni mi wambira nita kuti ku luka kwenu haiba ka ku hitirili kuluka kwa bañoli ni kwa bafalisi, ka sane ni mwi njire mubuso we Wula. ²¹ muba zuwi kuba wambwa kuba ikale kuti, usiye kwi haya, mi we haya u swaneri ku hewa mulandu, ²²kono ni miwambira mutu zuhi kamba zuhi yo bengera mu kwakwe , mwa swanere ku atuliwa. Mi hape yo wambira mu kwakwe kuti " u ci hole " u swanela ku atuliwa mwi khuta, mi yo mu wamba kuti , I we yasanambene, u mwabe mubu kabo bo muliro we here. ²³Cwale he co neula i mpo zako he aletare , ho sika hateni wiza kuhupula kuti wina mulandu ni mukwako, ²⁴siye i mpo za ko habusu bwa katala, u yende muka ambo lisane ni ku zumizana ni mukwako , njo so keze ku tambika i mpo yako cwale. ²⁵U litahanere ku zumi zana naye yo kuzekisa ni musina mwi nzira, mwendi yo zo, yo kuzekisa mpohona ca ka ku twale ku muatuli mi muatuli mwa ka kutambike mu manza o mu hikana yasa ka ku atule , ya sa ku sohene mwi

intorongo, ²⁶Ka maniti ni mi wambira, kosono zwe mwa teni kwanda hete no mane kuliha mulando ca mali onse o kwete. ²⁷Muba zuwi kuti kuba tewa kuti, usiye ku panga buhule. ²⁸Kono i me ni mi wambira kuti, yense yo lola mwanakazi cwo ku mu lakamina , ca mulala mwi nkulo ya kwe. ²⁹linso lyako lye cilyo haiba li ku sitatalisa , u li nyukule mo , mi u linzindire kule nawe, ka kuti ci lotu kwa ko, zi lama ca ko conke ha cifwa cocona , mi mubiri wa ko onse kanji u zindirwa mumulilo we Here. ³⁰I yanza lyako lye chilyo haiba ni liku sitatalisa , u likosole kwa teni, mi u lisohere kule nawe, kakuli ci lotu kwa ko cilama conke ha ci fwa co nke isiñi mubiri onse ha u nzindirwa mumuliro we Here. ³¹ku ba wambiwa hape kuti, muntu ha tanda mwi hyabwe , a mu tambike i mpampili lye kauhano ³². kono i me ni mi wambira kuti muntu zuhi kamba zuhi yo hindika mwi hyabwe, kwanda o mulandu wo bushahi, u mupanga bushahi. Mi yense yasana musese kuzwa ha kukanwa kaibe i hule naye. ³³Hape, muba zuwi mu wambiro ku batu ba kwa ikale kuti, ' kanji u nkonkii ca vulisumino bwa mapa kwa Simwine, kono wi zuzirise vulisumino kwe Ireza ko bali sumini cabo. ³⁴Kono ni mi wambira kuti kanji muku nkonka , kamba niheba ce Wulu , ka kuli ji kwina cipula he kere Ireza, ³⁵kamba ce nkanda , kakuli nji malyatiro a matende a kwe; kamba ca Jerusalema kakuli muleneñi wa Simwine. ³⁶Hape musiye ku nkonka ce mitwi yenu , sina ha musa woli ku sandula lusuki lonke kusiha kapa kutuba , ³⁷Ci muswanera kuwamba co bufuhi kuta kuti eni eni kapa Ne ne, cihi ne chihi ci hitilira izi cicizwa kumutu mu bilala. ³⁸Mubazuwi kuti kuba wambiwa kuti , 'Linso ce Linso, mi lino ce Lino, ³⁹Kono ni mi wambira kuti, kanji mu kanini mutu mubilala. Haiba, yense u ku bakula kwi tama lyo bulyo, muntezekere ni kuyimwi mbali nayo a bakule koo. ⁴⁰Mi haiba zumwi u saka kumi suminisa ni kuhinda ci zwato canko , muherere ni ngubo yanko, ⁴¹ha iba muntu u kuhambiriza kumu sindikiza cibima conke , u musindikize zibima zo bere. ⁴²U he ku muntu yense yo kukumbira, mi kanji u ka nini muntu yo saka ku kalima kwako. ⁴³Mubazuwi kuti kuba wambitwe kuti, u sake yo wikala naye he mbali mi u toye cila ca nko. ⁴⁴Kono ni mi wambira kuti , musake zila zenu mi mulaperele bana ba mi nyandisa , ⁴⁵Jokuta kuti mube baana be shenu wina kwi Wulu, yo ñatulisa i zuba lyakwe ku bantu va vii mane bulyo ni ba Lukite, mi u tumina i bula ha ba shiyeme ni ba fosahere. ⁴⁶Haiba kuti musaka bulyo ba misaka , mupuzo inzi wete ni muka tambule?, esi ni batelisi bo mutero bapanga bulyo? ⁴⁷Mi haiba kuti mu lumerisa bulyo ba kwenu , zintu nzi zi mupanga zi hitilira zi bamwi? esi ni basezi Ireza nabo bapanga bulyo? ⁴⁸Mu be hande he , sina ishenu wina kwi Wulu ha shiyeme.

6

¹Mu mamele kuti kanji mu citi inkezo zo vulotu wvunu havusu vwa vantu kuti mu voniwe ku vali, heva njovulyo kete mu wane mupuzo kwe shenu wina kwi wulu. ²Cwale ha muha intuso, kanji mu lizi mpeta ha vusu wvunu mu va citila ba lihele muma sinagoge ni makululu, kuti va lumbiwe ku vantu. Ca buniti ni mi wambila, ci vava tambuli mupuzo wavo. ³Kono ho ha intuso, kanji u zuminini iyanza lwako lya cimonso kwi ziva cili panga iyanza lyako lya cilyo, 'njikuti i intuso yako yoha i hewe vulipatite. Cwale Iso yo vona zi patitwe mwa ku vozekeze. ⁵Mi hamu lapera, kanji mu swani uvu va lihele, va saka kuzimana ni ku lapera mu masinagoge ni mu ma cailo a migwagwa, kuti va voniwe vantu. Luli ni mi wambila niti; ci va va tambili mipuzo yabo. ⁶Kono iwe, co lapera, wi njile mu malivela, imi ci we yala ciyazo, u lapere kweso wina ku mbali; imi Iso yo vona ku mbali, mwa ku vozekeze. ⁷Ci mu lapera, kanji mu boleli boleli zi sena intuso uvu mu ba citila va sa zumini; va nahana kuti va wola ku zuwiwa caku wamba wamba ahulu kwabo. ⁸Hakuva vulyo, kanji mu swani na vo; kakuli Ishenu wizi zi mu vulite, ni mu seni ku mu kumbila. ⁹Ci kwina vulyo mu lapele vuti, ' Ishetu wina mwi wulu' ku lumbiwe izina lyako. vu simwine vwako vwize. ¹⁰Ci sakiwa kwako ci tendahale hansi mu ci nani mwi wulu. ¹¹Tuhe sunu zilyo ze zuva ni zuva. ¹²U kwatile milandu yetu, uvu naswe mu tu ba kwatili va vatu fosezi. ¹³Hape kanji utu twali mu muliko, kono utu lukulule ku muntu muvi. ¹⁴Mi ho kwatila vantu zi va ku fosekeza, ni Iso mwi wulu naye mwaku kwatile. ¹⁵Kono ho sa kwatili vamwi zi vaku fosekeza, niheli Iso kete na kukwatile zo mu fosekeza. ¹⁶Imi, hape ho li nyima zilyo, kanji u linyanisi cifateho cako, ubu mu vacitila va lihele, va linyanisa zifateho njikuti va voneke ku vantu kuti vena ha ku linyima zilyo. Faa ni ku rwira, ci va va tambuli mipuzo yavo. ¹⁷Kono iwe ho lilinyima zilyo, uli singe mafuta ku mutwi ni ku samba ku cifateho caku. ¹⁸Nji kuti kanji u vonahali ku vantu kuti wina ha kuli nyima zilyo, kono konji kweso wina kumbali. Mi iso yo vona kumbali, mwaku vozekeze. ¹⁹Kanji uli kunganyizi cifumu ca hansi, hena mafele ni mafumi a wola kuci lya, ni hena vasa va wola kutulula mwateni ni ku iva. ²⁰Kono, u likunganyize cifumu umwine kwi wulu ku sena mafele ni mafumi alya hateni, hasena ni vasa va wola ku tulula ni ku iva. ²¹Kakuli hena cifumu cako nji hena inkulo yako. ²²Linso nji lambi lya muvili. Cikwina vulyo, heva linso lyako li vona hande, muvili wako onse mu uve mwiseli. ²³Heva linso lyako li towele, ni muvili wako wonse wina mucinzime. Cikwina vulyo, heva iseli lina kwako lina luli mucinzime, cikando vule ico cinzime! ²⁴Kakwina muntu yete na tendele vasimwine vovele, hesi ka toye yenke ni ku saka zumwi, kamba mwa kuteke yenke ni ku shwaula zumwi. Koti co wola ku tendela Ireza ni cifumu. ²⁵Ci kwina vulyo ni ku wambila, kanji u vilaeli ni za vuhalo vwako, cete ulye ni cete uñwe, kambe kaza mubili wako, cete u zwate. njikuti vuhalo kavu hiti zilyo, ni muvili kuhita zizwato? ²⁶Mu lole zizuni za mwibyumbiyulu. Kazi vyali kazi sinzi kamba ku vika zi kutulwa mu ciduli; kono Ishenu wina kwi wulu uzi lela. Aho inwe kana muva tokwa ahulu ku zi zamba? ²⁷Njeni kwenu yo wola ku vulaela ku ekeza ku vuhalo vwakwe? Cwale cinzi hamu vilela ni za kuzwata? ²⁸Mu hupule nanga ziyangayanga za mu mawa, mu zi menena. Kazi tendi, kazi hosi vwanda. ²⁹Kono ni mi wambila niti, nanga Salumoni munkanya yakwe kana ava zwati niheva ku likana ni lyoke lyao. ³⁰Heva Ireza u zwatika lyani lya mumawa, lihala sunu ni zona lici li sohelwa mwi ziko, ku woleka vule ku zwatika inwe, inwe muve ntumelo inini? ³¹Ni ha kwina vulyo kanji mu vileli ni muti, 'Mu tulye nzi?' kamba ' Mutu ñywe nzi?' kamba 'Mutu zwate zizwato nzi?' ³²Vantu vasa zimini nji va saka izi zintu, imi ishenu wa

kwiwulu wizi kale zimu saka. ³³Kono pili musake vusimwine ni ku shiyama kwabo imi zintu zonse ka muzihewe. ³⁴Cikwina bulyo, kanji mu vileli ni ze zona, mukuti izona li vileli ni zalyo. Izuva limwi ni limwi lilikenwe vuvi vwalyo.

7

¹Sanzi uatuli, ni we kete u atulwe. ²Mo atwira nawe mwete utwirwe, Mi mulikaniso wo likanisa,ni wee mukulikaniswe . ³Chinzi holola chitoweze muliso lyo mukwenu, kono ko lemuhi chikutoweze muliso ya ko? ⁴U wola bule kuwamba kumukwenu,kuti nisaka kuku zwise chimutoweze muliso, kono mu liso lya ko kwina chikutowenze na wee ? ⁵Iwe ulihele! tange u zwise chikutoweze muliso lyako, linu mobone site ni ku wola kuzwisa chitoweze mukwako muliso .⁶Musiye kuha zilyo zi njolola ku ba mbwa,mu siye ku sohela mabwe abutokwa habusu bwe zingulube.Ha kuba bulyo zi wola ku a lyatola cha matende,mi ni kubola kwiza ku kuñatola hakati.⁷Kubile, ko hewe . Sake,mo wane. Ngongote, mo wi lyalulwe ⁸Mi yese ukubila u hewa , mi yese usaka, uwana. Mi mutu u ngongota , we wulilwa. ⁹Kapa kwina mutu mukati kenu, kuti mwana nkwe ha mukubila inkoko, linu umu ha ibwe? ¹⁰kapa ha kubila inswi, amu muhe inzoka?¹¹chikwina bulyo, haiba iwe u muvi winzi kuha i mpo kubana bako, ku wo leka bule kwe ishenu wina kwiwulu kumuha zitu zilotu ku ba mukubila? ¹²Linu , zitu zose zosaka kuti vatu vaku chitire,ni we u swanela kuba kuva chitira zonse, ici nji mulawo ni ma polofita.¹³ Njile mwi nzila i ñuñu .Mulyango u zaseme ahulu ni kwiyaluka ahulu ulotele ku kufwa ,Mi batu ba bangi ba yenda mwayo. ¹⁴Mulyango muñuñu ni nzila iñuñu zitwala kubu halo,mi bache baiwana. ¹⁵Mutiye maporofita ba mapa,ba keza kwenu ni chizwato chengu kono buniti ba tuhu bafite zala. ¹⁶Kezihatu zabo mobezeze.Kana batu ba kunganya zichelatu ze waine ku chisamu cha miya kapa i efenga kuzwa kwi inkoma? ¹⁷Mwi nzila iswana,cose ci samu cilotu ciha zi chelatu zilotu, kono cisamu cibi ciha zichelatu zivi. ¹⁸Chisamu chilotu kachi woli kuha zihatu zivi,ni chisamu chivi kachiwoli kuha zihatu zilotu. ¹⁹Chose chisamu chisa biki zihatu zilotu chikankwa ni kusohelwa mulilo. ²⁰ha kuva bulyo ,mu mu bezibe cha zihatu zabo. ²¹Kana vantu vonse va sumpa kwa ngu kuti," simwine,simwine," va sejile mu chisi chewulu, kono konji yense utenda chiva saka va ndanda vena kwi wulu. ²²Vungi bwa vantu kava cho kwangu ilyo izuba, "simwine, simwine, kana tuva polofiti mwizina yako,mwizina tuva hidiki madimona, hape mwinzina lyako tubapangi imakazo zikando? ²³Linu kani va lwire halukanda , 'kena niva mizi !muzwe kwangu, inwe vantu vavi!'²⁴linu, yese uzuwa mazwi angu ni ku e chilila u swana sina muntu yozaka inzumbo yakwe he bwe. ²⁵Invula haisoka , muunda ukeza, ni huho likeza ziza kundama he nzubo, kono kaiwiri hasi, kakuti ibazakwa he bwe.²⁶Chi kwina bulyo yese uzuwa mazwi angu kono ka e chilili u swana sina mutu we chihole uzaka izubo yakwe he seke seke. ²⁷Invula ikeza hansi, muunda ukeza, ni luhuhu luhunga ni kundama izumbo,cwale iwa,ni kushinyeha tota."²⁸Ha kuvakuti Jesu chamana kuwamba mazwi aa,vungi bwa vantu chiva komoka ituto ya kwe, ²⁹cwale chaba luta sina wina mata ,isinyi sina vanoli ba mulawo.

8

¹Cwale Jesu hasuka helundu, vantu vangi civamwi cilila. ²Micwale we imbingwa ca keza kwali, cheza kumufukamina ,niku wamba, "Simwine, haiva usaka, uwola kuni cenisa." ³Jesu chaotolola iyanza ni kumukwata, nikuwamba, "Ni saka. Ucene." Hahofera ca cenisiwa kwi imbingwa yakwe.⁴Jesu camuwambila, "Uvone kuti kowambi cimwi u zumwi muntu. Yende mwi nzila yako, mi ukalivonahaze ku mupurisita ni kukaha impo ina Mushe yavalaeli, kuti ikabe vupaki kuvali." ⁵Jesu hace njile mwa kapenaumu, mulauli avakezi kwali ni kumuvuza, ⁶cawamba, "Simwine, muhikana wangu ulele mwinzuvo uzuminine luñañali mi usasa mwinwe lilu." ⁷Jesu chawamba kwali, "Munize ni muhoze."⁸Mulauli chetava ni kuwamba, "Simwine, kaniswaneli kuti winjile mwi nzuvo yangu, uwambe vulyo inzi, mi muhikana wangu kahole. ⁹Kakuti ime ni muntu ubikitwe mwikonde lya muvuso, mi nina masole vena mwikonde lyangu. Niwambila uzu, 'Yende,' mi uyenda, ni kuzumwi, 'Wize' mi ukeza, ni kumuhikana wangu, 'Pange ici,' mi ucipanga." ¹⁰Cwale Jesu hazuwa izi, avakomokwa mi avawambili avovava kumwichilile, "Ceniti nimiwambila, kanini kuwana kale we ina intumelo mwa Isilaele.¹¹Nimi wambila, vungi kavazwile kwa upa ni kwa wiko, mi muvekale he tanfule ni Abrahamu, ni Isaka, ni Jacobo, mumuvuso wa kwiulu. ¹²Kono vana vamu muvuso kava sohelwe kwi fifi lyahanze, kwina kulila ni kukwecameno." ¹³Jesu cawambila mulauli we nkondo, "Yende! vulyo moco vazumininni, ili kuti kucitahale vulyo kwako." Mi muhikana cahola yeyo inako.¹⁴Jesu habakwina mwi nzuvo ya Petorosi, cavona mukwenyani wa Petorosi nalele a valwalite ifiva. ¹⁵Jesu a vamukwati he yanza, mi ifiva ci lyamusiya. cavuka ni kutanga kumuseveleza.¹⁶Cwale hakuva Citengu, vantu civaletela Jesu vantu vangi vavakuyendiswa madimona. Avahindiki inhuho ce inzwi nikuhoza vavakulwala vonse vava kulwala. ¹⁷Mwei inzila kuvezuzilizwa civawambwa ku mupolofita Isaya, nawamba, "Iye mwine Avalihindili matuku etu ni mifokolo yetu.¹⁸Jesu havona inyangela ci imuzumbulukite, caha itaelo kuti vayende kuimwi imbali ye wate lya Galileya. ¹⁹Cwale Muñoli ca keza kwali ni wamba, "Muluti, munikwi cilile konse kwete uyende." ²⁰Jesu cawamba kwali, "Valuwawa vena malindi, ni zizuni zamwi ulu zina zizumbo, kono Mwana Muntu kena hete a shamike mutwi wakwe."²¹Zumwi kuvalutiwa vakwe cawamba kwali, "Ireeza, ni zuminine pili nikaunge vandanda." ²²Kono Jesu ca muwambila, "Niicilele,mi usiye vafwile vaunge vafwile kuninavo."²³Jesu hecila mucisepe, valutiwa vakwe ci va mwicilila mucili. ²⁴Micwale, cikweza inwungwa ikando mwiwate, micisepe ciceza kuumbwa mandinda. Kono Jesu abalele. ²⁵Valutiwa bakwe civeza kumuvusa, ni vawamba, "Tutuse, Simwine, citwina hafuhi ni kufwa!"²⁶Jesu cawamba kubali, "Cinzi hamutiyite, inwe be intumelo inini?" Cazima ni kukalimela luhuhu ni liwate. Haho cikwa tontola ahulu. ²⁷Vantu civakomokwa ni kuwamba, "Muntu wina bule uzu, yo kutekiwa niheva luhuhu ni wate?"²⁸Jesu hakeza kwimbali imwi ni kwi nkanda ya Magadarena, bakwame VoVele vava kuyendiswa madimona civamukatana. Vavakuzwa mumavita mi vavali kutiza hahulu, mi mane kakwina muyenzi yava kuwola kukosaza ce inzila iyo. ²⁹Micwale, civalila ca kuwongoza ni

vawamba, "Cinzi citulukela kupanga nawe, Mwana Ireeza? Weza kunu kwiza kutu kataza inako niseni kusika?"³⁰ Mukunyi wa zigulube zingi uva kwete kufulila kule kanini navo. ³¹Madimona azwili havusu ni kukataza Jesu ni awamba, "Haiba motuhindike, tutumine kuna kawuna mukunyi wazigulube." ³²Jesu cawamba kubali, "Muyende!" Madimona ciazwa ni kuyenda muzigulube. Micwale, mukunyi wonse chiwa tilila hekomwe nikuli wisikiza mwiwate micizafwila mumenzi. ³³Vakwame vavaku lisa zigulube civatiya. Mi ha vayenda mwitolo civakaviha zintu zonse, sihulu civapangahali kuva kwame vava kuyendiswa madimona. ³⁴Micwale, itolopo yonse civazwa kukakatana ni Jesu. Ha vamuovona, civamukumbila kuti azwe mwinkanda yavo.

9

¹Jesu e njila mu chisepe, cha luuta, kwiza munitolopo yakwe. ²Micwale, va valeti muntu yo zuminine luñañali na lele ha vulo. Cha vona intumelo ya bo, Jesu chawambila ya va kuzuminine luñañali. "Mwanangu u be u muntu yotavite. Zivi zako zi va wondelwa." ³Micwale, vamwi ku bañoli chi baliwambila a bo bene, "Uzu muntu u nyefula." ⁴Jesu abezi mihupulo yabo mi ni chati, "Chinzi hamuzeza bubi mwimunkulo zenu?" ⁵Chihuva nje chihi kuku chiwamba, 'Zibi zako za wondelwa, kapa kuwamba. ' Zimane mi u yende?' ⁶Kono wizive kuti Mwana Muntu wina maata hanu hansi akuswalela zibi," Chawamba kuyo zuminine luñañali, "Vuke, zalule vulo bwako mi uyende kwinzuvo yako." ⁷Haho muntu cha katuka ni kuyenda kunzubo yakwe. ⁸Cwale vungi bwavantu ha babona izo, chiba komokwa mi chiva vavaza Ireeza, ya vahi maata ena vulyo ku bantu. ⁹Jesu haka kosola kuzwa uko, cha vona muntu we zina lya Mateu, ya va kuikele ha chivaka chi lihisezwa mutelo. Ni cha muwambila. "Ni ichilile." Cha zimana ni kumuichilila. ¹⁰Jesu heza kwikala kuti alye mwinzubo, micwale, vuñata bwa vatelisi ni vantu vavaezalibi chiveza kulya ni Jesu ni valutiwa vakwe. ¹¹Cwale bafalisi ha va vona vulyo, chi vawamba kuvalutiwa vakwe, "Chinzi muluti wenu halya ni batelisi ni vantu va vaezalivi?" ¹²Jesu hazuwa izi, cha wamba, "Vantu vakoletе mumuvili kavalili iñanga, haisi vana valwala. ¹³Muswanela kuyende mukalitute ziitalusa, 'Nitavela chishemo insinyi chitavelo. ' Njaho hanikeza, insinyi kusumpa valukite kukulinyansa, kono vaezalibi." ¹⁴Haho valutiwa va Joani chi veeza kwali chivawamba, "Chinzi iswe ni bafalisi hañata hatulinyima zilyo, kono balutiwa bako kavalinyimi zilyo?" ¹⁵Jesu chawamba kuvali, "Kana valikani vayoseswa vawola kulizuwa kusatava haiva munyaliwa nachina navo? Kono mazuva mueze munyaliwa hese nakahindwe kuvali, mi cwale kavalinyime zilyo." ¹⁶Ka kwina muntu ya vika chikamba chiha ha chizwato chakale, kokuti chikamba echo mo chi fiatuke ku chizwato, mi hafwile mohañatuke ahulu. ¹⁷Nanga vantu kete vavike iwaine ihya mwi dalo lye waine lya kale. Ha va chita vulyo, idalo kaliñatuke, mi iwaine moitike mi na lyo idalo lye iwaine kalisinyehe. Kaho muvavike iwaine ihya mu madalo mahya e waine, mi zonse kazivikwe nenza." ¹⁸Jesu na kwete kuwamba izo zintu kuvali, micwale muvusisi cha keza ni kwiza kufukama kwali. Chawamba, "Mwanangu wa mukazana hahanu cwa fwa, kono wize, zo u bike iyanza lya ko hali, mi kahale." ¹⁹Haho Jesu chazima kumwichilila, ni valutiwa vakwe. ²⁰Micwale, mwanakazi ya va kukatazwa vutuku bwa malaha ka zilimo zina ikumi ka zovele, chakeza kwisule lya Jesu, ni ku kwata ku mamaninizo echizavalo chaakwe. ²¹Ni chaliwambila i ye mwine, "Ha chinakwata vulyo kuchizavalo chakwe, monibe hande." ²²Kono Jesu a muchevuka chamuvona, ni cha wamba, "Mwanagu wa mukazana, koze inkulo. Intumelo ya ko chi ya kuhoza." Mi mwanakazi cha hola pohonaho. ²³Jesu he njila munzubo yo muvusisi, cha bona balizi be mpeta ni vantu bangi va panga hahulu ilata. ²⁴Chawamba, "Muzwee, kakuti mukazana kafwile, kono u lele." Kono va museka ni kumusheununa. ²⁵Cwale vantu vangi ha vahindikilwa hanze, che njila mwinzuvo ni kumukwata kuiyanza, mi mukazana cha vuuka. ²⁶Makande chiahasana chikiliti yonse. ²⁷Jesu ha kosoza ku zwauko, zibofu zovele za muichilila. Ne zi kwete kumuhuwa ni ziwamba, "Tuzuwele vutuku, Mwana a Daafita" ²⁸Jesu ha keza mwinzubo, zivofu zo vele chizakeza kwali. Jesu cwamba kuvali, "Muzumina kuti ni wola kumihoza?" chibawamba kwali, "Eeni Simwine." ²⁹Mi Jesu cha vaonda ha menso, mi chati, "Musiye kupangahale bulyo kuya che intumelo yenu." ³⁰Mi menso a bo chi eyaluka. Mi Jusu cha abakalimela ahulu nikuwamba, "Muvone kuti ka kwina muntu u swanela kuiziba kuamana nezi." ³¹Kono vakwame vo vele vayenda ni kukahasanya indava iyo muchikiliti chonse. ³²A vo vakwame vo vele ha chivakaya, micwale mukwame wa chimumu wina madimona avaletwa kwa jesu. ³³Cwale madimona ha hindikiwa, muntu wa chimumu chawamba. Inyangela chi ya komokwa mi chi ya ti, "Izi kazini kuvonwa kale mwa Isilaele. ³⁴Kono Bafalisi va va kuwamba, "Cha mulao wa madimona, u tanda madimona." ³⁵Jesu ava yendi konse mumileneñi ni muminzi. A ba zwilile havusu ni kuluta mu masinagoge a vo, kukutaza inzwi lya mubuso, Ni kuholiza onse malwalila ni matuku onse a shutana. ³⁶Ha vona inyangela, cha ba fwila makeke, kakuli va va kukatazehete ni kuzwafa.. Va va kuswana sina ingu zi sena mulisana. ³⁷Chawamba ku valutiwa bakwe, "Inkutulo yi ngi, kono vaveleki vache. ³⁸Kacwalo mulapele cheputako kwa Simwiine we inkutulo, ilikuti a tumine vabeleki mu inkutulo ya kwe."

10

¹Jesu hasupa balutwana vakwe bonse vena ikumi ni vovele, mi cha vaha ziho za ku kalimela ihuho imbi, ni kuzi laela kuzwa, ni ku hoza matuku, ni mi fokolo yose. ²Lyahanu mazina a valutwana vena ikumi ni vovele nji: We ntanzi, Sayimoni yo sumpwa Pitorosi, ni mwachakwe Andreyasi; Jakovo mwan'a Zevediya, ni mwachakwe Joani; ³Filipi, ni Vartolome; Tomasi, ni Mateu mulihisi wa mitelo; Jakovo mwan'a Alufeya, ni Tadeya; ⁴Sayimoni yo kanana, ni Judasi Isikariyote, muwuzi wa Jesu. ⁵Aava vena ikumi ni vo vele Jesu cha va tuma. Cha va layela kuti, "Sanzi va yendi kuzivaka za Machava, mi sanzi mwi njili mwi Tolopo ihi ya Masamariya; ⁶Kono muyende kwi Ngu zi zovete ze zunvo ya Isilaele. ⁷Mi chi muyenda, mukutaze ni muuti, "Mubuso wa kwiwulu chiwina hafuhi." ⁸Mu hoze valwele, mu vuuse vafwile, mu hooze imbingwa, mu hindike madimona. Mu vahewa bulyo, muhe vulyo. ⁹Sanzi mu hindi gauda, ni silivera, kapa mashelenyi

mu mikotana yenu; ¹⁰Sanzi muhindi mikotana ya zizwato mu misipil yenu, kapa zimwi zizwato, kapa isangu, kapa inkoli, kakuti muveleki u swanelwa zilyo zakwe. ¹¹Muleneŋi uhi no uhi kapa munzi u mwi njila mwateni, mu buuze yo swanela mwikale mwateni; mwi kale mwateni konji chi mwa funduka. ¹²Chi mwi njila muzuvo, mu ilumelise. ¹³Heva inzuvo iiswanela, musiye inkozo yenu ishale mwateni; kono heva kayi swaneli, musiye inkozo yenu i voole kwenu. ¹⁴Kwabo vasena vava mitambuli kapa kutekeleza liinzwi lyenu, ha mu nyamuka kuzwa muzuvo ya vo kapa mu Muleneŋi, mu kunkumune imbundu ya ku matende yenu. ¹⁵Che niti ni ta kwenu: Mu ve ni chisemo chihitilize mwi Nkanda ya Sodoma ni Gomora mwi zuva lye nkatulo kuhita lyowo muleneŋi. ¹⁶Mu vone, ni mi tuma sina Ngu zina mukati ka Valuwawa, muve vena maano sina nzoka mi mu ve sina va sena maano sina Nkwilimba. ¹⁷Mu tokomele Vantu! Mu va mitwale havusu bwa va zekisi, mi ka va mishupe mu zivaka za malapelelo avo. ¹⁸Mi ka muletwe ha vuusu bwa Mangambela ni va Simwine vakeni changu, kuti mu ve ni vupaki kuvali ni ku Machava. ¹⁹Chini vati chiva mi kwatise, sanzi ni mu katazehl kuti ka mu wambe inzi, kakuti cheti ni mu wambe ka mu chihewa mwe yeyeyo inako. ²⁰Ka kuti keti niyi kuvele unwe mu wamba mi kayi kuvele Luhuhu lwe Shenu lweti ni lu ku waamba mweenu. ²¹Muntu mwa kwatise mukwakwe kwifu, mi muzazi a kwatise mwan'a kwe. Vaana mubalwise vazazi va vo, mi va va letele kufwa. ²²Mu va mitoye vakeŋi che zina lyangu. Mi yata sike ku ma manimani, uzo muuntu mwa puluswe. ²³Chi va minyandise bulyo mu Muleneŋi, muyende ku mwi ku Muleneŋi, Initi ni wamba kuti, ke se mu mane Mileneŋi yoose ye Isilaele pili Mwana Muntu na seni kusika. ²⁴Mulutwana kahiti Muluti wa kwe, kapa mutanga kuhita Nfumwe. ²⁵Ku swanela kuti mulutwana a swane ni muluti wa kwe, ni mutanga ni Nfumwe. Heba vasumpa mukulwana we nzuvo Beelzebule, ka kuve vule venzuvo ya kwe chi va nyasilizwa! ²⁶Linu sanzi mu va tiyi; kakuti kakwina chifupikitwe chi se chi shale ni chi fupikitwe mi ka kwina chipatitwe chi se chipale kwi zibwa. ²⁷Chi ni mi wambila mwififi, mu chi wambe mwiseli; mi chi muzuwa mu matwi yenu, mu chi wambe mpatalaza ku Vantu. ²⁸Sanzi mu tiyi Vantu ve haya muvili; kono ka va woli kwi haya luhuhu. Insini, mu tiye ve haya zoose luhuhu ni muvili mwi hele. ²⁹Heva, tutiti to vele twina heteko ye peene yoke? Kanti ka kwina katiti, niheva konke, ka wila hansu Ireeza wenu na se zivi. ³⁰Ni heva nsuki za ku mitwi yenu zibalitwe zoose. ³¹Sanzi mutiyi. Mu va vu tokwa kuhita tutiti tungi. ³²Muntu ye se yo wamba nzina lyangu ku Vantu, name kani muwambi kwa Tayo wina kwiwulu. ³³Kono yo ni sampula ku vantu, name, kani mu sampule kwa Tayo wina kwiwulu. ³⁴Sanzi muhupuli kuti ni valete inkozo mwi kaanda. Kena ni va leti inkozo, kono mulinga. ³⁵Cwale ni va kezi kwiza kufapanya muntu ni veesi, mi mwnakana ni nyiina, mi mukwenyani wa mwana kazana ni nyinazaala. ³⁶Muntu zilazakwe, mu va ve, venzubo yakwe. ³⁹³⁷I ye yo saka Sii kapa Nyina kuhitiliza mwani sakila, ka ni swaneli. Mi yo saka mwan'akwame kapa mwan'akazana kuhitiliza kani swaneli. ³⁸I ye ya sa hindi chifapano cha kwe ni ku ni chilila ka ni swaneli. Yo tokomela vuhalo bwa kwe mwa vu sinyehelwe. ³⁹Kono yo sinyehelwa vuhalo vwa kwe vakeŋi cangu, mwa vuwane. ⁴⁰Yo mi tambula, u tambula ime, mi yoni tambula ime u tambula yoni tumite. ⁴¹I ye yo tambula mupolofita kakuti mupolofita ka wane mpo ya vupolofita. Mi yo tambula muntu yo shiyeme vakeŋi cha kuta kuti muntu yo shiyeme ka wane mpo ya kushiyama. ⁴²Ye nse yoha ku muntu munini menzi a kuŋwa a tontola, chevaka lya kuwamba kuti mulutwana, ni mi wambila kuti, ka kwina mwi se na kangilwe ku wana mpo ya kwe."

11

¹I, nako hayisika mu kumana Jesu a va layi Valutwana vakwe vene nkumi ni vovele, cha yenda kuzwaho ni kutanga kuluta ni ku kutaza mu mileneŋi yabo. ²Linu Joani na nga zuwa mwi ntolongo inkenzo za Kereste, cha tumina iŋusa ni valutwana vakwe ³mi chi va wamba kwali, "Kana njiwe yo Keza, kapa kwina zumwi muntu utu swanela kulola?" ⁴Jesu ave tabi mi cha wamba kuvali, "Mu yende mi mukavihe kwa Joani zi mwa vona ni kuzuwa. ⁵Zivofu va tambula kuvona, zihole zi yenda, ve mbingwa ba jolola, va sa zuwi va zuwe, va fwile va vukile vuhalo, mi vantu va saka ku zuwa linzwi va kutazwe. ⁶Imbuyoti yi ve kwa vo, vasa nya nsilizi linzwi." ⁷A va vakwame ha va yenda nzila yabo, Kereste cha tanga ku wambila chi chaba ka za Joani, "Zile muyendele nzi mwi Halaupa ku kalwela mpe zi hungiswa luhuhu?" ⁸Linu zile muyendelezi ku kavona - muntu yo zavele zizwato zi huva? Initi, avo vazwata zizwato zi huvilila vahale muzubo ya simwine. ⁹Chi nzi chi muyendela kuka bona, mupolofita? Ee, ni wamba kwenu, mi hahulu kuhita mupolofita. ¹⁰Nji yena za kwe, zi ŋoleletwe, 'Mu vone, ni tumina muhikana wangu havusu vweni, ye se a lukise inzila yenu, havusu bwenu. ¹¹Ni wamba kwenu, che niti, kwa vo, vava pepwa ku vanakazi, kakwina mukando kwa Joani Mukolobezi. Linu munini mu mubuso we Reeza, kwiwulu njo mukando. ¹²Ku zwa muma zuva a Joani Mukolobezi ku sika sunu, mubuso we Reeza uhindwa chamata mi vakwame vakali va u hinda cha kunyanga. ¹³Vapolofita vonse ni mulao, vava polofiti konji kusika kwa Joani Mukolobazi. ¹⁴Heba no tavela kutambula, uzu Elia, iye yo swanela kukeza. ¹⁵Uzo, wina matwi akuzuwa, mu musiye atekeleze. ¹⁶Kani, vamba nye, ni chinzi kolu lusika? Kuswana sina vahwile, va kwete kuzanina ama wuzikizo a musika, vekele ni vali sumpa, ¹⁷ni bati, 'twa miliizikize mpeeta kono kana mwa zana. Twa silisa, kono kana mwa dons zinsosi. ¹⁸Kana Joani kana vezi kuku lya chinkwa, kapa kuŋywa i waine, mi ni vata kuti wina, 'Madimona.' ¹⁹Mwana 'Muntu, abezi ku lya, ni kuŋywa, ni vata kuti, 'Mu vwene, mukwame mulyabi, ni vudakwa, mulikana va telisi va mutelo, ni batenda zibi! Kono vutali vu vwene kete chi vu tendwa." ²⁰Kuzwa aho, Jesu cha tanga ku kalimela minzi yonse ya vatendi I makazo mwa teni, kakuti kena vava vaki, ²¹"Wina bumayi iwe Koranizini! Wina bumayi iwe Betsaida! Heva zikando ziva tendwa mu minzi ya Tire ni Sidoni ziba tendwa inwe ni ziva voleli kale za kuzwata masaka ni kulivumbeka mufuse. ²²Kono kakuve kuhuva kwi koto ye katulo ya Tire ni Sidoni kuhita yenu. ²³I we, Kapenauma, uzeza kuti mo yende kwiwulu? Nanta, mo bozwe mwi Hele. Sina mwa Sodoma muva tendelwe zikando ni kwenu, ni ziba shali bulyo kusikila lya sunu. ²⁴Kono, niti kwenu, ka ku huvahale munkanda ya Sodoma che nako ye nkatulo, kuhita kwenu." ²⁵Che nako iyo

Jesu avati, "Ni lumbeka Tayo Ireeza, Simwine wewulu ne nkanda, kakuti aba humbili vatali, ku zuwisisa ni kwi zivahaza kwavo, va sali tutite, sina vahwile,"²⁶ Ee, che niti, Tayo, kutendwe intanto yako.²⁷ Zintu zonse zi va tendwa cha Ngu kuzwila kwa Tayo, Mi kakwina nanga umwina wizi mwana konji Tayo, mi kakwina umwina wizi Tayo konji Mwana, mi kuzumwi sina Mwana' yo lakeze kilitondeza kwali.²⁸ Mwize kwa ngu, mwense mu lemenwe ni ku suntika, mi kani mihe mpumulo.²⁹ Muhinde i jokwe Iya ngu mulikulike mi mulitute kwangu, kakuti nina chisemo ni nkulo indotu, mi ka muwanine inhuho zenu impumulo.³⁰ Kakuti i jokwe Iyangu ihuva mi muziyo wangu muhuva."

12

¹Mu mazuva awo Kereste ava kuhita mu mawa mwi zuva lye Pumulo. Balutwana bakwe vava fwile izaala mi chi vatanga ku totola zikunku, ni kulya. ²Kono linu Vafalisi hava vona kuti; Chi va cho kuti kwa Kereste, "Voone, valutwana va ko kwete kuchola mulawo mwi zuva lye Pumulo."³Kono Kereste cha wamba ku vali, "Kana ka mwini kuvala za vapangi Daafita, ha vali kufwile inzala, mi vakwame va vali kwina naye?"⁴Mwa vayendeli mwi zuuvo ye Reeza mi chalya chinkwa chivena kwateni, kena avala cha mulawo kuti alye, hape kena chivali cha mulawo kwavo va vena naye, mi ku vali mulawo ku vali valuti?⁵Kana kena mu va vali mu mulawo, kuti mwi zuva lye Pumulo valuti mwi tempele va cholanga mulawo we Pumulo mi ka vena mulandu? ⁶Kono ni cho kwenu kuti mu kulwana yo hita kereke zonse kwena.⁷Kambe chi muvali kwizi, 'Ni lakaza chisemo mi isinyi chitavelo,' ni musena mu va nyansi va sa foseze. ⁸Chokuti Mwan'a Muntu nji Kereste we Pumulo."⁹Linu Kereste cha funduka ku yenda mi cha yenda mu zivaka zavo za malapelelo. Mu lindile, kuvena mukwame ya va zuminine yiyanza. ¹⁰Vafalisi chi va vuuzwa Jesu, chi vati, "Kana ku swanela kuhoza lye Pumulo?" kuti va wanine ha teni inzila yi cho kuti wa tenda chivi.¹¹Jesu na cho ku vali, "Muntu mwi ve njeni kwenu kuti ave ni ngu yi mwina, mi heva kuti iyi ngu iwila mwilindi mwi zuva lye Pumulo, ke se wi tuse ni kwi zwiisa?"¹²Mu ku ve vule ni vutokwa kuti muntu ahite ngu! Ni hakuvavulyo kulukela ku va mulawo wa kutenda vulotu mwi zuva lye Pumulo."¹³Linu Jesu cha ti ku mukwamwe, "Wolole yanza lyanko." Cha li wolola, mi cha vo zekezwa makete, sina nji limwi yi yanza. ¹⁴Kono va Falisi chi vazwa hanze mi chi va ka muveteka. Va vali ku ka vulola nzila mwe se va mwi hayile.¹⁵Kono Jesu heziva, cho volela mu masule. Vungi bwe nyangela vu va mwi chilile, mi cha va honza bonse. ¹⁶Cho va layela kuti sanzi va mwi zi vahazi ku va mwi, ¹⁷iyo iwoleka ku va niti, ku wamana ni chi va wambwa kwa Isaya wa mupolofita, ku cho,¹⁸ Vone, Iwe mutang'a ngu uni va keti; yini suuni, yiye kwali luhuhu lwangu lu va mushukelyi. Ka ni vike kwali Luhuhu lwangu, mi ka huweleze inkatulo ku Machava.¹⁹Keti na hondane kamba ku huweleza hahulu; mane nangati zumwi vulo kuti azuwe linzwi lyakwe mu makululu. ²⁰Ke se na chole impee yitengeme; ke se na zimise mu muni usa zwisi vuusi, konji pili cha tumina inkatulo kuti nje yikome. ²¹Mi va Machava konji chi va kolwisisa mwi ziina lyakwe."²²Linu zumwi yo fwile menso ni chimumu, wi nji hilwe madimona, ava letwa kwa Kereste. Cha mu haza, che kalavo yi cho kuti chimumu chiwambe ni ku vonna. ²³Inyangela yonse chi ya komokwa mi chi ya ti, "Kana kuti uzu muntu mwan'a Daafita?"²⁴Kono linu va Falisi ha va zuwa imakazo, chi vati, "Uzu muntu ka hindiki madimona konji cha Veelzebub, mu kulwana wa madimona?"²⁵Kono Jesu ave zivi milelo yavo mi cha ti ku vaali, "Umwi ni umwi muvuso ukawuhene hakati uwo wi ne ka wu wanike kuti u shinyiwa, mi muleneŋi ni muleneŋi kapa izuuvo yi ka wuhene hakati yiyo yine ke se ni zimane hamwina."²⁶Heva Javulusi na hindika Javulusi, U li ka wuhene hakati eye mwine. Kana uwo muuso ka wu kuzimane vule? ²⁷Mi heva ni hindika madimona cha Veelzebule, cwale nji mwi zina lyani valutwana mu va hindikila? Vakeŋi che zi, ka va ve vaatuli venu.

²⁸Kono heva Ni tanda madimona cha Luhuhu lwa Simwine Reeza, linu muvuso we Reeza wize hewulu lyenu. ²⁹Mi kwiza vule kuti zumwi wi njila muzuvo ya muntu wina ziiho mi wiiva zibya za mwi zuuvo na sa sumini mukwame yo kolete lye tanzu? Linu cwale mweve zibya za kwe mwi zuuvo. ³⁰Yiye ya sa zimene name uni toyete, mi yiye ya sa likopanyi name u hasana. ³¹Kuzwaho Ni cho kwenu niti, chivi chonse ni ku nyasilizwa ka zi swalelwe bantu, kono nyefulo zonse ku wamana ni Luhuhu ke se ni kuve ni swalelo. ³²Mi vonse va wamba linzwi lifusahele ku Mwan'a Muntu, ka va swalelwe kwali. Kono vonse va wamba kunyasiliza Luhuhu lu Njolola, ke se ni va swalelwe, ni heva munu mwifasi, ni heva mwifasi likeza.³³U wola kutenda isamu vulotu ni zichelantu za teni kapa isamu kufwa ni zichelantu za teni kufwa, kakuti isamu lizivahala cha zi chelantu za teni. ³⁴Yinwe vaana va zihili, kuzwaho mwina vuuvi, mu woola vule ku wamba zilotu? Kakuti ku zwililila kunkulo kaholo kawamba. ³⁵Muntu yo shiyeme u zwisa chimbule chilotu kuzwililila kunkulo, mi muntu u fosahele u zwisa chimbule chi fosahele ku zwililila kwikulo yakwe.³⁶Mi ni milwilite kuti mwi zuva lwe katulo bantu ka va ve ni bwikalavelo ku linzwi ni linzwi li va va wamba. ³⁷Cho kuti cha maanzwi yenu ka mu wane ku shemuviwa, mi cha manzwi yenu ka mu hewe mulandu."³⁸Linu va mwi vaŋoli ni va Falisi chi vetava Jesu mi chi vaati, "Muluti, tu likumbuta ku vona chisupo chi zwa kwako. ³⁹Kono Jesu che tava naati kuvali, "Mu vilala ni lusika lusangu lu lola vulo chisupo. Kono ka kwina chisupo chense chi vonwe konji chisupo cha Joona wa mupolofita. ⁴⁰Chokuti Joona ave kali mazuva otatwe ni masiku otatwe mwi vuumo lye inswi yikulite, mi na ye Mwan'a Muntu mwe kale mazuva otatwe ni masiku otatwe mwi kulo ye faasi.⁴¹Vaanakwame va munzi wa Nenive ka va zimane kwi katulo ni lusika lunu lwa suunu mi ka lunyanswe. Chokuti mu va sikuluhi chekutazo ya Joona, mi voone, zumwi mukulana kwa Joona kwena hanu."⁴²Simwine wa mukulwakazi yo zwa kwa Mbowela ka zimane ni lusika lunu lwa suunu ni ku watulwa. U kazwila ku ma mani mani ye kanda ku keza kuzi za kuzuwa za vutali bya Solomoni, mi voone, zumwi mukulwana kwa Solomoni kwena hanu."⁴³Linu cwale luhuhu luvilala haluzwa ku muntu ku yenda, lu yenda muzivaka zi sena menzi mi lu lola chi vaka cha ku pumula kono ka chi waniki. ⁴⁴Linu lu wamba kuti, 'Mu ni vole kuzuvo yangu ku ni vali kuhala.' Ha lu voola, lu ka wana kuti inzuvo yikulitwe hande mi ni ku vikwa hande. ⁴⁵Linu luyenda ni ku ka hinda zimwi yihuho zi kwanisa yiyaza ni tovele ku hita lyetanzi, mi yonse ni yenza kuhala mwateni. Linu mayemo a muntu ava mavilala kuhita lye tanzu. Mu ku ve vulo vu

vilala ni ku lusika lunu lwa sunu."⁴⁶Haho Jesu na si kwete ku wamba ku chilundwamanje, muvone, vanyina ni vanche va va zimene hanze ni va saka ku wamba kwali. ⁴⁷Zuumwi chati kwali, "Voone, va nyoko ni va chanko va zimene hanze, va sa ka ku wamba kwako."⁴⁸Linu Jesu che tava mi naati kwali ya va mu wambili, "Njeni Mayo? Mi nji vaani va chevangu?"⁴⁹Linu cha wolola yi yanza lya kwe ku va lutwana mi cha ti, "Voone, ava nji va mayo ni va chevangu!"⁵⁰Chokuti yense wi chilila intato ya Taayo wina kwiwulu, uzo muntu mwa changu, mi nji nchizyangu mi nji maayo."

13

¹Helyo izuva Jesu avayendi hanze yenzuoo ni kukala kwimbali ye wate. ²Inyangela inkando iva kopene kumuzimbuluka, chechila mu chisepe ni kwikala mwateni. Inyangela yonse iva zimene helizo. ³Linu Jesu chawamba zintu zingi kuvali mwi nguli. Chati, "Muvone, mubyalu avayendi kukubiyala. ⁴Haba kukavubiyala vulyo, imwi umbuto chiyawila kwimbali yenzila, mi zizuni chizakeza chizeza kuilya. ⁵Imwi imbuto iba wili mwivu lya mabwe, uko kuisena iva wani ivu ilingi. Haho fele chiya mena, kakuti ivu kena livatungite. ⁶Kono izuva hali tanta, zivamenete chiza letuka kakuli kena zivena mihisi, mi chizazuma. ⁷Imwi imbuko iva wili mu kati kezi samu. Masamu amwiya chia kula ni kuzi puputiza, ⁸Imwi imbuto iba wili mwivu lina hande mi ziva biki vuheke, amwi makumi e kumi nikuhitilila, amwi makumi amana iyanza ni limwina, amwi makumi otatwe. ⁹Eye yo zuwa, mumusiye atekeze. ¹⁰Valutwana chivakeza ni chivati kwa Jesu, "Chinzi howamba kwi nyangela mwinguli?" ¹¹Jesu chetava ni chati kuvali, "Muvahewa inswenelo yaku zuwisisa inkunutu zamuvuso wa kwiulu, kono kuvali kena kevava hewa. ¹²Kakuti yense yo wina, kwali kahewe zingi, mi kakwi zule kwali. Kono yense ya sena, kwali kanyangwe ni chakwete. ¹³Cwale niwamba kubali che nguli, kakuti ni haike vavona, kava vonisisi. Mi nihava zuwa vulyo, kavazuwi, mikava zuwisisi. ¹⁴Kuvali chipolofita cha Isaya chivezuzilizwa, chita kuti, 'Chotekezele uzuwa kono kete uzuwisise, cholotele uvona, kono kete uvonisise. ¹⁵kakuti vantu inkulo zavo chiza nuna, mi vakukutu kuzuwa, mi vave yali menso avo, ili kiti senzi vavoni ni menso avo, kapa kuzuwa chatatwi avo, kapa kuzuwisisa che nkulo zavo, ili kuti vasandumuke hape, mi nini vavahazi. ¹⁶Kono chi tonofezwe menso enu, kuti avone; ni matwi enu, kuti azuwe. ¹⁷Cheniti ni miwambila kuti vungu bwa vapolofita ni vantu valukite vatavela kuvona zintu zimuvona, mi kana vavaziboni. Vatabela kuzuwa zintu zimuzuwa, mi kana vavazizuwi. ¹⁸Muteke kwi nguli ya mubyalu. ¹⁹Linu yense muntu hazuwa linzwi lya muvuso kono kali zuwisisi, haho vantu vavi vakeza kwiza kuhinda cha byalite mwi nkulo yakwe. Iyi nji mbuto iva byaliwe kwimbali ye nzila. ²⁰Iye yava byalwa hevu lya mabwe njo zuwa linzwi ni kulitambula cho kusanga haho. ²¹Mi kena mihisi iye mwine kono ukwata vulyo inako zana. Linu manyando kapa kwihaiwa chikwava kwateni chevaka lye nzi, ka sitatale njiho haho. ²²Yavabyila mukati ke zisamu zamiya, uzu njiyena yozuwa linzi, kono kuvilelela ifasi nikusaka ahulu chifuma zi sina linzwi ni kusaha miselo. ²³Yavabyilwa he ivu ilotu, uzu njo zuwa linzwi nikuli zuwisisa. Uzu njo vikava miselo, ni yoilima; imwi makumi a kumi nikuhitilila, imwi mashumi akwanisa iyanza ni lyonke, imwi makumi otatwe. ²⁴Jesu chavaha imwi inguli. Chati. "Muso wa kwiwulu ukola sina ili muntu yabyali intanga zilotu mwiwa lyakwe. ²⁵Kono vantu nivalele, zila zakwe nazo chizakeza kubya mumukula mukati ka vuloto ni kuyenda. ²⁶Linu vuloto havukula mena ni kuvika miselo mukula nawo chiwavoneka. ²⁷Valeki vamwine waluwa chivakeza chivati kwali, 'Unkoshangu, kena uvabyali intanga zina hande muluwa lwako? Chinzi hachikuwanika mukula?' ²⁸Chati kuvali, 'Yonitoyete nja vapangi vulyo,' Vatanga vakwe chivati kwali, 'Cwale usaka kuti tuka zinyukule mwateni?' ²⁹Mwina luwa chati, 'Nee, kakuti chi mwakanyukula mwateni mukula, pona chimuka nyukulilila ni vuloto. ³⁰Muzisiye zikulille hamwina kulindila inkutulo. He nako ye nkutulo kaniwambe kuva kutuli, "Chentanzi munyukolo mukula ni kuisumina mafata kuti uhisiwe, kono mukunganye vuloto muzishete zangu." ³¹Jesu chawamba imwi inguli kuvali, chati, "Muvuso wa kwiul ukola sina intanga ya masitete iyo muntu yavahindi ni kubyalu muluwa lwakwe. ³²Iyi imbuto inini kwimbuto zonse. Kono haiva ya byalwa hande, inkando kuzi chalano za muluwa. Ikula iva isamu, mi zizuni ze wulu zikeza kuzaka zizumbo kumitayi yalyo. ³³Jesu linu chavawambila imwi inguli. "Muvuso wakwiulu ukola ili chivilisa icho mwanakazi avahindi ni kukopanya ni ntikanyo zo tatwe za busu konji hakufunduluka. ³⁴Zonse inzi zintu Jesu avaziwambi kwinyangela mwinguli. Mi kwanda yenguli kakwina chavawambi kuvali. ³⁵Iyi ivavi intaelo kuti chonse chiva vawambwa chamupolofita chiwola kuba init., Haho chati, "kanyalule kaholo kangu mwinguli. Kani wambe zintu zibapatitwe kuzwa kumatangizo inkanda. ³⁶Linu Jesu chasiya chichava nikuya mwinzuvo. Valutwana bakwe chivakeza kwali mi chivati, "Tutolokele inguli ya mufuka mwiwa." ³⁷Jesu chetaba chati, "Yababyali intanga zina hande Mwana wa Mulimu. ³⁸Luwa inkanda; Mi intanga zina hande, izi vana va mubuso, mufuka vana va satani. ³⁹Mi chila chivazibyalu nji diavulusi. Inkutulo njimanimani e nkanda, bakutuli mafilo. ⁴⁰Hakuva vulyo, mukula kaukunganye nikuhiswa chamulilo, njete kuve njimanimani e nkanda. ⁴¹Mwana muntu ka tumine mafilo akwe, mikava kunganyeze hanze ya muvuso zintu zonse zileta chivi, niva vapanga vulilala. ⁴²Kavava sohele mwilyanga lilo, uko kavakalile nikukwecha meeno. ⁴³Linu bantu balukite kavavenye sina izuva mumubuso weshevo. Iye yowina matwi, musiye atekeze. ⁴⁴Muvuso wa kwiulu ukola ili ibwe lya butokwa lipatitwe muluwa. Muntu abaliwan mi chalipata. Mwintavo ya kwe chayenda, ku uza zintu zonse zavakwete, nikuula ulu luwa. ⁴⁵Hape muvuso wa Mulimu ukola ili muntu yo patehete kukavulola mabwe abutokwa. ⁴⁶Hawana ibwe lina maemo ena hande, avayendi nikukauza zintu zakwe zonse zava kwete nikuliula. ⁴⁷Hape, muvuso wa kwiulu ukola ili kanyandi kavasohelwa mwi wate, kavachesi mufutafuta ye zintu. ⁴⁸Linu hakezula, muyambi chaka kwitila hamutunda. Linu chivekala hansi ni ku kunganya zintu zilotu muchiseye, mi zintu zivi zivasohelwa kwimbali. ⁴⁹Mukeve mweyi inzila kumanimani inkanda. Mafilo muakeze kukauhanya vavi mukati ka vantu valukite. ⁵⁰Kavava sohele mwi bimbililo lya mulilo, kwete vakahye niku kwecha meeno. ⁵¹Mwazizuwisisa nzose izi zintu?" Valutwana chivati kwali, "Eni, " ⁵²Linu Jesu chati kuvali, "Hakuva vulyo vafoli vonse vavavi valutwana ku muvuso weulu vaswa ili nji muntu yeli mwine we nzuvo.

Yozwisa zakale ni zintu zihya muchifumu chakwe." ⁵³Linu nichiya keza kuva vulyo Jesu hamana izi inguli, cha katuka kuzwa mwe chochivaka. ⁵⁴Linu Jesu che njila muchi kiliti chakwe ni kuluta vantu mumasinagoge avo. Inkalavo ivali kukomokwa ni kuti, "Kanti uzu mutu uwana kuhi vutali ne zi imakazo kuhi?" ⁵⁵Uzu muntu kena mwana wa muvezi? Kena vanyina nji Maria? Ni vanche kena nji Jamusi, Josefa, Simone ni Judasi? ⁵⁶Ni vanchizya kwe kavakwina mukati ketu? Cwale uzu muntu uwana kuhi zonse izi zintu?" ⁵⁷Vava vengwiswa kwali. Kono Jesu chati kuvali, "Mupolofita uswanela kukutekiwa kuunde mwinkanda yakwe ni kuvaluhasi lwakwe. ⁵⁸Mi kena ava pangi imakazo zingi kwateni chevaka lyakuvula intumelo.

14

¹Che yo inako, Heroda munyandisi a zuwa za kavuvo ka Jesu. ²Ni chawamba ku vahikana vakwe, cha ti, "U zu nji Joani Mukolovezi, a vakavuki kuvafwile. Ni hakuva vulyo aa maata a chikwete kuseveza kwali." ³Chokuti Heroda a vakwete Joani, ni ku musumina, ni kumuvika muitolongo chevaka lya Herodias, muihabwe wa Filipi mwanche wakwe. ⁴Chokuti Joani a vati kwali, "Kahena mulao kuti u ve naye nali mwienu." ⁵Heroda ava kuswanela kumwihaya, kono a vatiyi vantu, chokuti va va kumuhinda kuti mupolofita. ⁶Kono izuva lya kupepwa kwa Heroda halisika, mwana wa Hedodias wa mukazana ava zani mukati mi chatavisa Heroda. ⁷Chakutava, cha sepisa cha kukonka kumuha chonse chete akumbile. ⁸Hamana kuhewa mulao kuvanyina, chati, "U nihe hahanu, mukasuva, mutwi wa Joani Mukolovezi." ⁹Simwine ni cha filikanywa hahulu chekupo yakwe, kono che vaka lya kukonka, ni chalivaka lya vo vavakulya naye, ni cha laula kuti kutendahale vulyo. ¹⁰A ba tumini ni ku kakosala Joani mwintolongo. ¹¹Mi mutwi wakwe wa letwa mukasuva ni kuhewa ku mukazana mi cha utwalila va nyina. ¹²Valutwana va kwe ni chivakeza, ni kuhinda chitupu, ni ku chizika. Ha vamaana kuchita ezo, chi va yenda ku ka wambila Jesu. ¹³Hohwaho Jesu ha zuwa izo, a zwa muchivake echo ni chisepe ku ya kuchivaka chilikawile. Inyangela ha i zizuwa, chiya mwichilila chatatende kuzwa mwitolopo. ¹⁴Linu Jesu chakeza kubusu bwabo mi ni chabona inyangela. Cha vafwila mañeke ni ku hoza vakuli va vo. ¹⁵Chiminemine chezuba ha chisika, valutiwa vakwe chi bekeza kwali chibati, "Chinu chibaka kachina vantu, mi izuva chilyemina. Hasanye inyangela, ilikuti bayende muminzi ni kukaliwulila zilyo." ¹⁶Kono Jesu chawamba kuvali, "Kavena intuso ya kuya kule. Inwe muvahe chimwi chakulya." ¹⁷Chivati, "Twina hanu zinkwa bulyo zi kwanisa iyanza ni nswi zovele." ¹⁸Jesu chati, "Muzilete kwangu." ¹⁹Cwale Jesu a laula inyangela kuikala halyani. Chahinda zinkwa zi kwanisa iyanza ni nswi zovele. Na lolete kwiulu, chatoholofaza ni kucholola zinkwa ni kuziha valutwana. Valutwana chi vaziha inyangela. ²⁰Vavali ni kuikuta. Linu chibahinda vungululwa -vuvuzuli zitanda zi na ikumi ni zobe. ²¹Vonse va valyi, va va kusaka kusika kuvakwame va zikiti zi zikwanisa iyanza, kuzwisa vanakazi ni vahwile. ²²Hohwaho vulyo chawambila valutwana vakwe kukwela muchisepe balitangize kwali kwimwi mbali, mikuti iye mwine ha situmina inyangela kule. ²³Ha mana kuboza bungi bwabantu, chayenda heulu lyelundu yenke kukalapela. Linu chitengu ha chikolela a bena uko yenke. ²⁴Kono chisepe icho chi chivena hakati kwate, chi chivakupala kuyendiswa chevaka la mandinda, chokuti luhuhu lu va kuchikanisa. ²⁵Mwinako ya bune ya masiku Jesu cha chuutila kubali, na yenda hewate. ²⁶Valutwana ha va muvona na yenda hewate, va vatiyi hahulu, ni chi bati, "Isaku," mi chi vahuwa hahulu chakutiya. ²⁷Kono Jesu cha wamba kuvali haho ni chati, "Mukole! Njeme! Kanji mutiyei." ²⁸Pitorosi cha mwitava chati, "Simwine, haiva nje we, ni laele ni niize kwako hamenzi. ²⁹Jesu chati, "Wize." Cwale Pitorosi cha suka muchisepe ni kuyenda ha menzi kuya kwa Jesu. ³⁰Kono Pitorosi ha vona luhuhu, chatiya. Hakalisa bulyo kumina, cha huwa ahulu chati, "Simwine, nihaze!" ³¹Jesu haho vulyo cha otolola iyanza lyakwe, cha kwata Pitorosi, mi ni chamulwila kuti, "Iwe we ntumelo inini, chinzi hohonona?" ³²Linu cwale Jesu ni Pitorosi chiba yenda muchisepe, luhuhu chilwa siya kuhunga. ³³Cwale valutwana muchisepe chiva lapela Jesu chibati, "Cheniti u Mwana Mulimu." ³⁴v 34 Ha chiva lutite, chi venjila munkanda ya Genezaret. ³⁵Linu vantu mwechina chibaka chivalemua Jesu, chivatumina mañusa monse muzivaka zimbulukite chilalanda, mi chivamuletela vonse vavakulwala. ³⁶Chibamukumbila kuti vakwate vulyo kumungundo we chizwato chakwe, mi vungi vu vakwati kwateni chibwahola.

15

¹Linu Vafalisi ni bañoli bamwi babezi kwa Jesu kuzwa Jerusalema. Nivati, ²"Chinzi varutwana bako havaluta chisiyakulu chabatanzi? Mukuti kabashanji mayanza avo habalya." ³Jesu abetavi mi navawambila kuti, linu inwe - hamurwisa idaezo ze Reeza ivaka lyachisiyakulu chenu chinzi?" ⁴Mukuti Ireeza avati, "Uhe ikute kweso ni nyoko, mi 'Iye yowamba bubilala kwesi ni nyina, ikumbya kafwe." ⁵Kono mute kuti, 'Yense yeti nati kubesi ni banyina, "Ituso yonse yimubali kuyeleele kuwana kwangu linu chili impo iya kweReeza," ⁶uzo muntu kayeelele kukuteka besi. Chenzila yina bulyo wazimbuluka inzwi lye Reeza chevaka lachisiyakulu chenu. Inwe balihele, Isaya avapolofiti chakusima kazenu havati, ⁸Aba bantu banikuteka chatuholo twavo, kono inkulo zabo zina kule name. ⁹Banilapela ni basawani chimwi, kakuli itumelo ivaruta izimene hetaelo zamuntu." ¹⁰Linu chalisupila ikunga ni kuliwambila kuti, "Mutekeleze ni kuzuwisisa - ¹¹Kakwina chinjila mukaholo chiizuza muntu ikwe. Muchibaka chobulyo, chizwa mukaholo, njecho chiizuza muntu ikwe." ¹²Linu barutwana babezi ni kuwambila Jesu, "Kana wizi kuti bafalisi babanyelwa habazuwa ichi chiwambo?" ¹³Jesu avetavi mi nati, "Chimenantu chonse chasanaavabyali Tayo wakwiwulu kachinyukulwe ni kusohelwa kunze. Mubasiye bobona, bahitili bazihofu. ¹⁴Mi heva muhofu nahitila muhofu kunine, vonse kabawile mwilindi." ¹⁵Pitorosi avetabi mi nati kwa Jesu, "Tutolokele iyi nguli." ¹⁶Jesu nati, "nanwe muchiikele nimusena inkutwisiso?" ¹⁷Inwe kamuboni kuti chonse chiinjila mukaholo chihita kuya mwibumu mi linu chikazwa kuya muchimbuzi?" ¹⁸Kono zintu zizwa mukaholo zizwa kunkulo. Nji zintu ziizuza muntu ikwe. ¹⁹Kakuli munkulo kuzwa mihupulo mibilala, vwihai, bubuki, zakusomana, busa, kupaka

zamapa, ni kutukana.²⁰ Ezi nji zintu ziizuza muntu ikwe. Kono kulya ni mayanza asasambite kakwiizuzi muntu ikwe.²¹ Linu Jesu chayenda kuzwa mwecho chibaka kulikungula ni kuya muzikiliti zamileñi iba Tire ni Sidoni.²² Mi hamulole, mwanakazi wa Mukanana abezi kuzwa mwechina chikiliti. Mi chahuweleza mi nichati, "Nifwile inse, Simwine, mwana a Daafita, mwanangu wamukazana ukatezwe madimona." ²³Kono Jesu kana abamwitabi nanga inzwi. Barutwana bakwe babezi ni kumukumbila, ni bati, "Muhindikile kuna, kakuli utuchitala ilata." ²⁴Kono Jesu abetabi mi nati, "Kana nibatumwa kozuhi nozuhi kunze yembebele izobete munzuvo ya Isilaele." ²⁵Kono iye neza nikwiza kufukama habusu bwakwe, nati, "Simwine, unituse." ²⁶Netaba nati, "Kakuyelele kuhinda chinkwa chabahwile ni kuchiha tumbwazana." ²⁷Mwanakazi nati, "Eni Simwine, kono nanga tumbwazana tulyanga ziwanga kumilomo hetafule ibafumwa to." ²⁸Linu Jesu abetavi mi abati kwali, "Mwanakazi, itumelo yako inkando. Usiye kutendahale kwako sina mosakila." Mi mwanakwe abaholi chehola iswana.²⁹ Jesu abasiyi icho chibaka mi nayenda kumbali ni Iwate la Galileya. Kuzwaho abatanti kuya helunduzana ni kukekala hateni. ³⁰Ikunga ikando nilyeza kwali. Nibaleta bachukuta, bahofu, basatambi, ni basayendi, ni bamwi babali kulwala. Ni babaleta hamatende a Jesu, mi nabahoza bonse. ³¹Chobulyo ikunga nilyamakala chabukando hababona basatambi kuti chibawamba, bachukuta chibaba nenza, basayendi chibayenda, ni bahofu chibabona. Niba lumba Ereeza wa Isilaele. ³²Jesu abasupi barutwana bakwe mi nati, "Nifwila ikunga inse, mukuti chibabekali name mazuba otatwe mi kakwina chibabali. Kanisuni kubalukulula ni basalile, kokuma sanzi bazuminini munzila." ³³Barutwana nibawamba kwali ni bati, "Katuwane kuhi mañende azinkwa mwihalaupa likena buti kuti tufepe ikunga ikando buti?" ³⁴Jesu nabawambila kuti, "Mwina mañende ongahi?" Babetabi kuti, "Amana iyanza ni obele, ni tunswi tulikene." ³⁵Linu Jesu nalaela ikunga kwikala hansi. ³⁶Nichahinda mañende amana iyanza ni obele ni nswi, mi hamana kulumela, ni changamona mañende ni kwaha kubarutwana bakwe. Barutwana nibaha mañende kwikunga. ³⁷Bantu bonse nibalya ni kuikuta. Mi nibakunganya zilyo zibashali zibangamoki tukoto, zitanda zimana iyanza ni zobebe ni zezula. ³⁸Babali ibali balule bone, kuzwisa kwateñi banakazi ni bahwile. ³⁹Linu Jesu chalukulula ikunga mi nenjila muchikepe ni kuya muchikiliti cha Magadani.

16

¹Mafalisi ni Masadduki chibeza ni kulika Jesu ka kumubuza kuti aba tondeze chisupo chizwa kwiwuli. ²Mi na betaba kuti "chiminemine chezuba ha chisika mu wamba kuti bwikalo bwe wulu mubube hande, kakuti iwulu chili subilile." ³Imi chimeneko mu wamba kuti, "Mazimo ewulu mwabe mabi kakuti kwiwulu busubile." Mwizi kutoloka zintu zitondezwa mwiwulu, kono ka mwizi kotalusa zitondeza inako. ⁴Mulahi wa chive ni busangu u saka chitondeza, mi kakwina chitondeza konji Joani." Linu Jesu cha katuka ku yenda ni kuba siya. ⁵Balutwana chibakeza kwi ishilya limwi, kono chibazibala kuhinda zinkwe. ⁶Jesu cha wamba kuti, "mu mamele mulungo wa Mafalisi ni Masadduki." ⁷Balutwana chiba kopanya mihupulo ni ku wamba kuti, "kakuti kena tweza ni zinkwa." ⁸Jesu chaba lemuhite zoose mi chawamba kuti "Inwe be ntumelo inini, cinzi hazeza bulyo mukati kanu ni kutakuti kakuti kena mwahinda zinkwa?" ⁹Kana muzeza za zinkwa zibali kupanga iyanza, zibakwani bantu bena 5.000, mi zitanda zongayi zi mube zuzi? ¹⁰Kapa zinkwa zibena iyanza ni zobebe ku bantu ba bena 4.000, mi zongayi zitanda zi mu bahindi? ¹¹Ha mu sazuwisisi chinzi kuti kani wamba nanwe za zinkwa? Mukole ni ku mamela za mulungo wa Mafalisi ni Masadduki." ¹²Linu chiba muzuwisisa kuti kena a talusa za mulungo, kono kumamela intuto ya Mafasi ni Masadduki. ¹³Haho Jesu cha keza ku munzi umwi wa Chaesarea Filipi, chabuza balutwana bakwe, kuti, "Njozuhi bantu u bata kuti nji Mwan'a Muntu?" ¹⁴Chibe taba kuti, "bamwi ba wamba kuti njeye Joani yokolobeza, bamwi nji Elija, mi bamwi bati nji Jeremia, kapa zumwi wa bapolofta." ¹⁵Chati ku bali, "Chwale inwe muti Njemeni?" ¹⁶Chikwe taba Simone Pitrosi cati, "Njewe Keresite, mwan' a we Reza yohala." ¹⁷Jesu chetaba ni ku muta kuti, "Intohonolo nji yako Simone mwan' a a Joana, kakuti kena inyama kapa malaha, za ku cheniseza, kono nji Tayo wa kwiwulu. ¹⁸Imi name niti njewe Pitorosi, ibwe hente nizake inkeleke yangu. Milyango ya bafwile kente ni iizunde. ¹⁹Ka ni kuhe inkiyi za mubuso wa kwiwulu. Chonse cho sumina hansi ni kwiwulu kaci suminwe, hape chonse cho sumununa hansi ni kwiwulu muchi sumununwe." ²⁰Linu Jesu chalaela balutwana bakwe kuti kana bawambili ni haike muntu umwina kuti njeye Keresite. ²¹Kuzwa heyo inako Jesu, chatanga ku wambila balutwana bakwe kuti cho kutameha kuyenda kwa Jerusalema, mi kusukuluka kakube kungi mu manza a bentanzi, bañoli, ni bakulwana ba mapulisita, kwi haiwe, ni kubuswa kubola ku kuhala mwizuba lya butatu. ²²Linu Pitorosi na mukungwila kwimbali na munyasa nati, "Ichi chintu chibe kule nawe, Simwine, sanzi chitendahali kwako." ²³Kono Jesu cha chebuka ni kuta Pitorosi, kuti "zwe kwangu, Satani! U chi sitataliso kwangu. Iwe kobilaela ni zintu ze Reeza, kono zintu za buntu." ²⁴Linu Jesu cha wamba ku balutwana bakwe, "Heba kwina usaka kuni chilila, uswanela ku lisungula, a hinde chifapano chakwe, ni kuni chilila. ²⁵Muntu yense usaka buhalo bwakwe mwa bu mayiba, kono yo sinyehelwa buhalo bwakwe ke baka lyangu mwa buwane. ²⁶Ka chi muhenzi muntu kuti a mune inkanda yonse kono umaninwa buhalo bwakwe? Chinzi muntu cawola kuha kuti a wane buhalo bwa kwe?" ²⁷Mwan' a Muntu mwe ze mwinkanya Yesi ni mañilozi a kwe. Linu njente ahe muntu ni muntu impo kakuya ka zintu za batendi. ²⁸Ikumbya ni mi wambile buniti, kwina bamwi bazimene hanu, kense ni ba bone bakane lufu konji chi ba bona Mwan'a Muntu neza mu mubuso wakwe.

17

¹Mazuba a mana iyanza ni limwina chinga amana Jesu chahinda Pitorosi ni Jakobo, ni Joani mwa chakwe, mi caba ntwala he lundu li nyemukite abo bene. ²Ca sanduka ha hasu bwabo. Vuluvi bwakwe cibwa sanduka ku benya sina izuba, zizwato zakwe cizasanduka sina iboni. ³Mubone cikwa boneka Mushe ni Eliia niba wambola naye. ⁴Pitorosi ce taba, kwa

Jesu. "Simwine, kambe kuwolekaa. Nitwe kala ha hanu halotu kuhitiliza. Haiba usaka, linu ime nina zaka zitomba zo tatwe chimwi cibe cako, chimwi ca Mushe, ni chimwi ca Eliia."⁵Ha ba kwete kusi wamba, hamulole, muzunde we kope licena ciweza kuba wumba cikwa zwa izwi libali kuzwila mwikope ci, lyati. " Uzu nji Mwanangu inisuni kuhitiliza, ini kantwa, Mu muzuwe." ⁶ Balutwana bazuwa, ciba suha nikuwa ca bulubi. ⁷Linu Jesu ceza ni kuba kwata cati, "Mubuke musiye kutiya." ⁸ Linu ci ba buka kono kena baba boni mutu konji Jesu yeke. ⁹ Haba suka hasi kuzwa he lundu, Jesu caba laya "kuti kanji ba wambili mutu mane nanga yeke ziba bona konji Mwana Muntu caka buka kuva fwile." ¹⁰Balutwana ciba buza "cizi bañoli havati kuti Eliia eze lwe tazi?"¹¹Jesu cetava niku wamba kuti,kuwamba vuniti, "Elia mweze za boze zintu muzi be kalile. ¹²Kono nimi ta kuti, Elia ca vezite kale, kono kana vava mwizivi civa panga zose zivava kusaka. Mwi zila iswana, Mwana Muntu mwa nyandiswe mu mayaza avo". ¹³Valutwana vakwe civa lemuha kuti uwamba Joani yo koloveza.¹⁴Cinga vasika hakunganine batu, muntu ceza kwali, ca fukama havusu vwakwe, naco kuti, ¹⁵"Simwine, fwile mwanangu inse, ulwala vutuku vwa kuzuminina unyanda maswe. Hamwi uwilinga mu mulilo kapa mu mezi. ¹⁶Niva muletete kuva lutwana vako, niva kangwa ku muhoza."¹⁷Jesu cetava cati, "Murahi usa zumini utenda zi fosahela, Kani kale nanwe inako ikumahi? Mulete kunu kwangu." ¹⁸Jesu cakalimela luhuhu lubilala. Muhwile cahola mwi nako yeyo. ¹⁹Balutwana ba Jesu chiveza kaku liwungula ku vamwi niku vuza, "cizi hatwa kangwa ku zwisa luhuhu luvilala?" ²⁰Jesu ca wamba kuvali, "kakuli mwina itumelo inini. Ni mi wambila vuniti vwizwile, hamuva nitumelo sina itanga yamasitete, muwola kuwambila ilundu, "zwaho uyende kuna," muliyende ka kwina cense cili kanise. ²¹Kono ulu luhuhu lubilala kalu zwi feela haisi ca kulapela wa kuli nyima zilyo."²²Niva sina mwa Galilea, Jesu ca wambila va lutwana vakwe, "Mwana muntu mwa tambikwe muma yaza abatu. ²³Mi muva mwi haye, mi mwi zuba lyabutatu mwa vuswe kuba fwile." Mi ikulo zaba lutwana vakwe ciza coka luli. ²⁴Chinga vasikna mwa Kapenauma, mukwame yo bona zamutelo nicha buza Pitorosi mane muruti wenu mane ulihanga mutelo ? ²⁵Chati, "Eni" ulihanga. Kono Pitorosi cha yenda muzubo, Jesu cha wamba lwetanzi, "iwe uhupula vule Simoni? Masimwine be kanda va tambula mitelo izwa kubani? Kubazwa kule kamba kubatu bave kala navo?"²⁶Pitorosi chinge taba kuti, kubatu "bazwakule," Jesu cha mucho kuti "batu be chinsi kaba zumininwe kuliha mutelo. ²⁷Kanji tuleteli yo lola zamitelo chivi, Yende kwi wate, kasohela kashuto kako mu mezi, Hinde iswi ye tazi wi yalule mulomo wayo mowane isheleni,uka itambike yobona zamitelo muchisa changu ni chako."

18

¹Mwinako iswana. Jesu "abawambi kubaluti bakwe njeni mukando mwiulu." ²Jesu casumpa muhwire nikumubika mukati kabo, ³"ikumbya ni wamba kwenu Konji hosanduka niku swana sina bahwile banini, kakwina mowolela kwi njirira mumubuso wa kwi ulu. ⁴Cwale muntu uliboza mwi konde Sina Muhwile Munini, muntu yoswana nji mukando mumubuso wa kwiulu. ⁵Yense yotambula muhwire munini mwi zina lyangu watambula ime. ⁶Yense yoletisa kuti aba bahwire bachite bubi, kwina butuka kuti asuminwe ibwe ikando mwinsingo, nikumusohela mubuliba bwe wate. ⁷Bumai kwinkanda kakuli inako celi za kucuncula! Ka kuli kwina butokwa kuti izo inako zikeza! Kono bumai kacoza muntu izi inako kazize cakwe! ⁸Haiba iyanza lyako kapa itende lyako likuletela kuwa, likosole kwateni ni kulisohela kule nawe. Kwina butuka kwako kwi njila mubuso wakwilu ni uli cihole kwanda kuuti usohelwe mumulilo usazimi ni wina onse mayanza ni matende. ⁹Haiba linso lyako likuleteza kufosai, lizwise mo ulisohela kule nawe. Kushiyeme kwako kwi njila mubuso wakwilu nilinso lyonke kuzamba kusohelwa mulyangalilo niwina menso obele. ¹⁰Ubone kuti kanzi unyansilizi zumwi waba bahwile. Nimiwambila kuti mwiwulu mangeloi abo inako yonse a lolete habusu bubaTayo bena kwiwulu. ¹¹Kakuti mwana muntu a vakezi kukuhaza cizovete. ¹²Muhupula nzi? Muntu wina imbelele zicita mwanda, cikwazoba hateni yonke, ketico siya zimwi zicita makumi acita iyanza ni zone zibaka zama luundu ni kukagana imwiina yazoba? ¹³mi haiwana, ikumbya ni miwambila, kasangalala cayo kuhita izo zina makumi a cita iyanza ni toone ni yanza ni toone zisana za zooba. ¹⁴Mwizila iswana kahena kusuna kwe Tayo wina kwiwulu kuti imwina kazenini i zenengehe. ¹⁵Haiba mukwako wakufosekeza, yende, mu tondeze mulandu wakwe mukati kaako naye. Haiba naa kutekeleza ciwa muwola mwaako. ¹⁶Kono haiba nasateeki kwako, uhinde ipaki imwina kapa zobeze zimwi, njo kuti tuholo twabantu bobeele nandi botaatwe kuba ipaki lenzwi ni inzwi. ¹⁷Linu haiba na kaana kutekeleza kubali, wambe i ndaba Kwi nkeleke. Haiba naakana kuzuwa kwi nkeleke, muhinde sina mulicaba ni mutelisi. ¹⁸Chabusakusima ni kuwambila, chonse chintu chisuminwe hansi ni kwiwulu chisuminwe. Chonse chisumuninwe hansi ni kwiwulu kachisumuninwe. ¹⁹Kwekeza henzo nimiwambila kuti, haiba mububeli bwenu muzuminzene hansi kuamana ni chimwi ni chimwi chonse chimukumbila, chintu ni chintu chibakumbila, kabachitendele ne Tayo wina kwiwulu. ²⁰Mukuti konse kwina bobele kapa botatwe bakopene hamwina mwizina lyangu, ime kanibe mukati kabo. ²¹Linu Pitorosi chabuza Jesu, "Simwine, tongai mwaangu twa wola kuni fosekeza mu kuti nimu swalele? Kwanda twina iyanza nito beele?" ²²Jesu na muti, "kaniku wambili twe iyanza ni to beele, kono makumi eyanza ni obeelee makumi. hape. ²³Cheyo inzila ipuso yekwiwulu ibambanywa ni simwine zumwi yaba sake namanise chikoloti ni muhikana kwe. ²⁴Habati batangise za kushiamisa, muhikana umwina abaletwa kwali yabali kumukolota italanta zichita zikiti zina ikumi. ²⁵Kono ibaka lakuti kanabena mwawola kuitabila, mfumwakwe chalaela kuti awuzwe, hamwina ni mwihyabwe ni bahwile ni zonse zabena naze, ibaka le ntifo i tendwe. ²⁶Linu muhikana chawila hansi, ni kukubama habusu bwakwe, mi nati, 'Mfumwangu, munifwile inse, mi kanikulihe zonse.' ²⁷Chobulyo mfumu wamuhikana, kakuli ababi ni nse, abamulukululi nikuswalela chikoloti chakwe. ²⁸Muhikana uzo na yenda kunze mi naka wana ba mwaakwe, ya bali kumu kolota ikumi lwa mali na mu fwañata. Ni kumu kwatila mumumino, mi nati, 'ni life co kolota.' ²⁹Kono mwaakwe wo mutanga na wila hansi ni kumu kumbila, nati, 'U ni kwatile, mi munikulihe.' ³⁰Linu muhikana wa matangizo nakana. Kwanda bulyo, nayenda ni kumusohela mwi ntolongo, kusikila hete namulihe zonse zo

kolota.³¹ Linu ba mwi batanga haba boona cibataendahali, baba bengi maswe. Nikwiza kuwambila mfumwe ziba chitahali.³² Linu ifumwe wamuhikana na musumpa, namuti, 'iwe mutanga yo fosaheele, ni baku wondeli mulandu wako kakuli ubani kumbili.'³³ Kete no babi ni nse nawe kwa mwaako, ubu muni ba ku kwatili nawe?³⁴ Simwine wakwe nabenga mi namuha mu mayanza aba nyandisi kusikila hete namane kuliha zonse za mukolwete.³⁵ Njekuti Tayo wakuwulu naye mwa tende mu kuswana, haiba zumwi ni zumwi wenu kate awasalele mwaakwe mwi nkulo."

19

¹Linu chikwa sika inako Jesu ha mana awo mazwi, ni cha zwa mwa Galilea, linu choya ku museto wa Judea uvena mwi shila lya lwizi lwa Jorodani. ²Ikunga lya batu bangi niba mwichilile, linu chaka va hozeza kwatani. ³Mafalisi ni chibeza kwali, kwiza kumulika, "kana ku woleka kuti mukwame akauhane ni mwihiyabwe kabu kavo bonse?" ⁴Jesu nabe tava kuti, "kana mubavali iye mwine yaba vapangi kuzwa ku matangilo aba vapangi mukwame ni mwakazi?" ⁵Mukuti iye yaba vapangi avati kuti, 'chebaka mukwame mwa siye chivaka chibesi ni ba nyina aka kopane ni mwihiyavwe?' ⁶Linu boveree muvabe muntu umwina mwi nyama. Linu chava kopanyi Ireeza hamwina, kanji nikuvi niyete nachi kauhanye.⁷ Chiva wamba kwali, "chizi Mushe hava tulayi kuti uswanela ku hewa ifolo lye kauhano niku muhindika?" ⁸Nicha betava kuti, "bakenyi chaku kukutuhala kwe kulo zenu Mushe aba mizuminini ku kawuhana ni bamwi hyenwanwe kono kuzwa kumatangilo keena ivali nji zila iyo. ⁹Ikumbya nimi wambila buniti, yense yo kana mwihiyavwe isi ka mulandu wabu sangu, nikusesa wungi mwakazi upanga bushahi. Hape mukwame yosensa mwanakazi yava kanwa upanga bushahi."¹⁰ Balutwana chiva ti kwa Jesu, "Haiva mukwi kalille mona bulyo bulotu bakwame ni banakazi kanji basesi ni kuseswa." ¹¹Jesu nicha wamba kuvali nati, kahena muntu yese yo wola kuzumina zinu zikwetwe kurutwa, kono haisi avo va zumina kutambula icho. ¹²Kakuti kwina ba shalondo bava zalwa bovulyo kuzwa mu mavumu ava nyinavo. Imi vamwi ba shalondo bava pangwa ni vantu vamwi. Imi vamwi chevaka lyamusevezi wa muvuso we wulu. Iye yoo wola kutambula ituto atambule."¹³ Linu vahwile zana nichi va letwa kwali ili kuti avike mayaza akwe hewulu lyavo niku valapelela. Kono balutwana vakwe nichi babakalimela. ¹⁴Kono Jesu nati kuti, "kanji muva kanisa kwiza kwangu, kakuti muuso we wulu wa vantu va swana navo." ¹⁵Kuzwaho ni chava vika maza, ni chazwa havali. ¹⁶Mubone, mukwame wumwi cheza kwa Jesu ni chata kuti, "Muruti, chizi chilotu chini lukela ku tenda ili kuti niwane buhalo busamani?" ¹⁷Jesu chata kwali, "chizi hotenda kuti uni buza zintu zilukite? Yeke muntu njolukite, kono haiva usaka kwinjila mukati ka vuhalo, zwile habusu kubika itayelo."¹⁸ Mukwame chamu vuza ni chati, "Njezihi itaelo?" Jesu ni chati, "Kanji wi hayii, kanji uvukii, kanji wivii, kanji upaki indaba za mapa, ¹⁹uhe ikute venso niva nyoko, usake yo vambene naye sina moli molisakila."²⁰ Mutangana nata kwali, "Zose izo zintu niba zikuteki. Hape muni sakezi?" ²¹Jesu ni chati, "haiva usaka kuva yo maninize, yende, kauze zose zo kwete, uka zihe ba sukulukite, mi iwe move ni chifumu kwi wulu, kuzwaho zoni chilile," ²²Mutngana chinga zuwa bulyo kwa Jesu, nayenda na swavite ahulu, kakuti abali nji zumwi ba vena mazimo achifumu. ²³Jesu ni chata kuva Lutwana vakwe, "ikumbya nimi wambila, ku kukutu ahulu ku muntu yo fumite kwi njila mu mubuso we wulu. ²⁴Hape nimi wambila bu sakusima kuti, kuhuva Inkamele kwi njila che linso lye naliti kuhita mufumi kuti enjile mu mubuso we Ireeza."²⁵ Linu valutwana ha zuwa bulyo, Linu chiva makala tota hava zuwa bulyo niku ta kuti, "Nji vani bente niva hazwe?" ²⁶Jesu nicha ba lola niku ta kuti, "ku vantu kazi woleki, kwe Reeza zintu zonse ziwoleka." ²⁷Linu Pitorosi niche tava nati, "mubone, tuva siyi zintu zose nitwa kwichilila. Linu kuzwaho mutu wane chituzi?"²⁸ Jesu nawamba ku vali nati, "Ikumbya nimi wambila, inwe muva chilili ime, muku zalwa chiha mwana mutu chake kala ha chihuna che kanya yakwe, nanwe bulyo mumu kekale hazi huna zina ikumi nizo vele, mukava vaatuli baka atula mishovo ina ikumi ni yovere ba mushobo wama Isilaele."²⁹ Wumwi ni wumwi yava siyi mazuvo, mizwale, bachizye, vesi, banyina, bana vakwe, mane ni mawa ke vaka lyangu, ka tambule zilukela kuva mwanda wi zwile niku wola buhalo busa mani. ³⁰Kono bangi bena kumatangilo muvave kuma maninizo, hape bangi vena kuma maninizo muvave ku matangilo.

20

¹Kakuti muuso wa kuwulu uswana sina mwine webu yaba zwiili kuhanze kamapakela kukahira ba beleki ba muluwa lwakwe lwa muwomba. ²Kuzaho cha zuminzana ni ba beleki kaku sebeleza i sheleni lyonke mwi zuba, chaba tumina mwiwa lyakwe lya muwomba. ³Cho yenda hanze hape munako ilikana ihola zotatwe mi cha bona bamwi ba beleki bauzimene ni kusena ziba bali kutende mu chibaka cha musika. ⁴Kubali na bacho, 'Inwe nanwe mu yende mwiwa lya muwomba, kanimihe chi lukite'. Haho chi ba yenda kuku vereka. ⁵Hape cho yende kuhanze mwi ihola zibali kukwana iyanza lyonke ni iimwina, mi hape zimwi zibali kupanga iyanza ni zone ni kupanga kakuswana. ⁶Hape ni hape mwiwila yekumi ni yonke cha yenda hanze cha kawana bamwi niba zimene ni basena zi ba bali kutende. Cho ba wambila kuti, 'Chinzi hamu zimena bolyo hanu ni kusena zimutende mane izuba lyonse?' ⁷Chi ba mwitaba kuti, 'kakuti ka kwina wa tuhira.' ⁸Linu cho wamba kubali nati, 'Nanwe muyende mwiwalya muwomba'. ⁹Linu chitengwena, nfumwe wewa lya mawomba cho supa muhikana wakwe. Sumpe ba beleki njo ba luwera, ukalele kuwa manimani kukasika ku wentanzi. ¹⁰Linu ba beleki ba bahirwa ke nako yehola ichita ikumi ni yonke ha chiba sika, umwi ni wumwi na hora isheleni limwina. ¹¹Ha chiba tambula ituwelo zabo, niba bilela kaza nfumwe webu. ¹²Chiba wamba kuti, 'bana babeleki bama manimani ba babeleka bulyo ihola imwina, kono wabaliha iswana niyetu, iswe twa beleka ni kulemenwa izuba lyonse kamwi ni kahisite.'¹³ Kono nfumwe wewa cho wamba kuzumwi wabo bantu chati, 'Mulikani kakwina buvi buna ku chita.

Kena kuti wa zuminzana name ka kuku liha isheleni liimwina? ¹⁴Kohinde bulyo chako zwehateni uli yendeze mwinzila yako. Na lika kuliha ba beleki ba hirwa manainizo sina bulyo mukwi kalile kwako. ¹⁵Kana kakuni yelele kuti ni tende muni sakila ku chita ni ziluwantu zangu? Kapa liinso lyako linifwila muuna kakuli ni lukisa zangu? ¹⁶Cho bulyo bama manimani kababe be ntanzi mi bentanzi kababe bama manimani. ¹⁷Aho Jesu ha bali kukaya kwa Jerusalema, cho hinda ba bena ikumi ni bobele kwimbali, imi munzila cho wamba kubali nati, ¹⁸"Mu bwene, tukaya kwa Jerusalema, imi Mwan'a Muntu mwa hewe mumanza aba kulwana ba mapulisita ni ba ñoli. Ka ba muatwile ifu ¹⁹imi ka hewe kubantu feela kuti ba mushubule, ba mushupe, ni ku mukokotela. Kono mwi zuba lya butatu mwa buswe. ²⁰Linu inyina wa bana ba mitangana ba Zebediya chowiza nabo kwa Jesu. Cho fukama habusu bwakwe ni ku mukumbila chimwi chintu. ²¹Jesu choti kwali, "Chinzi cho suni?" Chato kwali, "Laye kuti aba bana bangu bobele ba bamitangana bekale, umwina abe kwi yanza lyako lye chilyo imi zumwi kwianza lyako lye chi nzohoto mu muuso wako." ²²Kono Jesu cho mwitaba ni kuwamba kuti, "Kawizi cho kwete ku kumbila. Kana u yeleda kunywina muchi nywinso chente ni nywine hahanu?" Chi ba mwitaba kuti, "tuwola." Cho wamba kuti, "Ikumbya inkomoki yangu mu munywine mo. ²³Kono za kwikala kwianza lyangu lya chilyo ni yanza lyangu lye chinzohoto kahena njeme yo yeleda ku kuziha, kono ka zibe njiza bana balukisezwe kuba Tayo." ²⁴Linu bamwi balutwana ba bena ikumi habazuwa bulyo, chiba nyelelwa muntu ni mwancha. ²⁵Kono Jesu choba sumpila kumbali yakwe, ni kuba wambila kuti, "Mwizi kuti bayendisi be chichaba ba sebelisa ku lyatilila bamwi imi mane bantu bamazimo ba lyatilila tota. ²⁶Kono sanzi kubi mweyo inzila mukati kanu. Ni ha mubonabulyo, yense yo lakaza kuba mukando mukati kanu abe muhikana wenu. ²⁷Hape yense yo lakaza kuba wentanzi abe muhikana wenu, ²⁸Sina hakwina kuti Mwan'a Muntu kena abezili ku sebezwa, kono kusebeleza, kono nikuha buhalo bwakwe chitabelo ku bantu bonse." ²⁹Habali kuzwa kwa Jerico, ikunga ikando ni chi lyamwi chilila. ³⁰Imi kubena bakwame bobele babali ku fwile meenso ba bekele kwi mbali yamukwakwa. Linu haba zuwa kuti Jesu abali kuhita, chi batabeleza kaku huweleza, "Simwine, Mwan'a Daafita, utufwile inse." ³¹Ikunga chilyaba nyaza ni ku bawambila kuti batontole, kono abo nji balila cha kuhuweleza kuti "Simwine, Mwan'a Daafita, utufwile inse." ³²Linu Jesu, cho zimana nasa nyanganyi ni ku basumpa ni kuta kuti, "Chinzi chi mulakaza kuti ni mitendele?" ³³Chi ba wamba kuti, "Simwine, kuti meenso eetu eyaluke." ³⁴Linu Jesu, cho bafwila inse, cho bawonda ha meenso abo. Pona haho chiba bone ni ku mwichilila.

21

¹Sina Jesu ni barutwana bakwe ha ba chunina Jelusalema ni kwiza kwa Patepaje, he Lundu la Olive, linu Jesu a ba tumini barutwana ba kwe bobele, ²na ba cho, "Muyende mu munzi wi chilila, mi ka pili ka mu kawane i ndonki i suminwe mwateni, ni kaana kayo. Mu zi sumunune mi mu zi lete kwa ngu. ³Haiba muntu zumwi u wamba chi mwi ka zateni, mute kuti, "Simwine uzi saka; mi zuna mutu ka zitumine nanwe." ⁴Linu i chi chi ba chiteki kuti icho chi ba wambwa mupolofita chi zuzilizwe. ⁵Nati, "wambile mwana wa mukazana wa zione, 'Bone, simwine wako ukezite kwako, Cha kuli booza hansi na tantite he donki, Ni ha kana kayo, ka na mani ke donki." ⁶Linu barutwana ba ba yendi ni ku ka tenda bo bulyo mwa ba ba laeleli Jesu. ⁷Ba ba kaleti i donki ni mwana ni ku bika zizabalo za bo ha zili, mi Jesu a be kali ha zizwato. ⁸Bungi bwa bantu ba bazali zizabalo za bo mu i nzila, ba mwi ba batemi mi tayi ya zisamu ni ku i zala mu inzila. ⁹Linu ikunga ibayendi Jesu naseni kuyenda ne ikunga ibechilili, na huweleza nati, "Hosana kumwana Daafita! Utonolofezwe ukeza mwinzina lya simwine! Hosana kuwina mwiwulu!" ¹⁰Linu Jesu heti chasika mwa Jelusalema, muleneñi wonse uba nyungani nibati, "Nyeni uzo?" ¹¹Ibetabi, chiyati, "uzu nji Jesu uzwa mwa Nazaleta ina mwa Galileya." ¹²Linu Jesu chenjila mwi tempele. Abahindiki babali kuwuzikiza mwi tempele, ni kuzulika intafule zamasheneñi ni zipula zonse zibabauzi hamwina. ¹³Abawambi kubali, "kuñoletwe kuti, 'Inzubo yangu kaisupwe kuti inzubo yetapelo,' kono inwe chimwaisandula chikunganino chabasa." ¹⁴Linu zihofu ni zihole zibakezi kwali mwi tempele, mi nabahoza. ¹⁵Mukulwana wamapulisita ni bañoli bababoni zintu zikomokisa zabantendi, mi singa bazuwa bahwile bahuweleza mwitempele ni bati, "Hosana kumwana a Daafita," babanjilwa bukali. ¹⁶Babati kwali, "Mane uzuwile zibakwete kuwamba aba bantu?" Jesu chati kubali, "Eni! Kono mane chimubabalite, 'Mutuholo twabachiche ni bapamba kuzwa milumbeko ihitiliza kukuluka?'" ¹⁷Linu Jesu na basiya ni kuya kumuleneñi wa Bethani mi abakalali kwateni. ¹⁸Linu kakusasa chabola kumuleneñi, aba fwile inzala. ¹⁹Kakubona chisamu chamuchaba kumbali ni nzila, abayendi kuchili mi abawani kuti kakwina chibikitwe kwateñi kunze yamakoba. Abawambi kuchili, "Kuzwa sunu kanzi nikube ni chichalantu kwako hape." Imi kapilipili chisamu chamuchaba nichazuma. ²⁰Linu balutwana haba boni bulyo ni ba komokwa ni bati, "ku iza bule kuti i samu lwa muchaba hohwaho lizume?" ²¹Jesu ne taaba na ba cho, "cho kusa kusima ni kucho, haiba ni mwina i ntumelo mi ka mubi ni mi hupulo yobele, kete mutende fela chiba tendwa kweli isamu lya muchaba. 'Kono ka muole kuwamba kwe chi chi wuulu,' u katulwe mui uulu mi u sohelwe mu iwate," ²²Mi mu ku chitahale. Chonse chi u kumbila che ntapelo, cha ku zumina, mo u tambule." ²³Linu Jesu heza mwiitempele, muprisita mukulwana ni bakulwana babantu ni beeza kwali ha bali kuruta mi nacho, "chamaata ani ochita izi zintu? Mi wa akuha a amaata njeni?" ²⁴Jesu chobetaaba mi nabacho, "Ime name munimibuze impuzo imwina. Haiba nimuniwambila, name munimiwambile kuti chamaata nzi anichitisa izi zintu. ²⁵Inkolobezo ya Joani- ibazwi kuhi? Kuzwiila kwiwulu kamba kubantu?" Babali kuwambola mukati kaabo, ni bati, "Haiba nituti, 'Kuzwa kwiwulu,' mwati kwetu, 'Chizi linu hamusana mubamuzumini?'" ²⁶Kono haiba nituti, 'Kuzwa kubantu,' tutiya ikunga, kakuli bonse babona Joani kuba mupolofita." ²⁷Linu babetabi Jesu nibati, "Katwiizi," Imi naye nabetaba nati, "Nanga ime keti chinimiwambila kuti nji ani maata anichita chawo izi zintu." ²⁸Kono iwe uzeza buti? Mukwame abena banaswisu bobele. Abayendi kuwetanzi mi nati, 'Mwanangu, kwiya ukasebeze muluwa lwe veine sunu.' ²⁹Mwana abetabi nati, 'kani woli,' kono mumasulezana nachincha muhupulo wakwe mi nayenda. ³⁰Imi mukwame

nayenda kumwanaa kwe wabubeli mi nawamba chintu chiswana. Mwanaa kwe netaba nati, 'Kaniyende, sha,' kono kanabayendi.³¹ 'Kubana bobele yabachiti intato yeshabo?' Babati, 'Wetanzi' Jesu nabacho, 'Chabusakusima ni micho, bateliisi bamali ni mahuule mubakenjile mumubuso we Ireeza inwe nimuseni.³² Mukuti Joani abezi kwenu chenzila ilukite, kono kanamubamuzumini, kono bateliisi bamali ni mahuule babamuzumini. Imi inwe, hamubona izo nizatendahala, kana mubabakeli zibe zenu kumamanimani kuti mumuzumini.³³ Mutekeleze kwinguli imwi. Kubena mukwame, yabali sichibaka, Ababyalite iwa lyamuwoomba, nikubika lukwakwa kuzimbulusa, abashi chilubilo mwateni, abazaki ni ngalani yakubonena kulee, imi abaikalimi kubalimi bakalimite. Linu abayendi kuimwi inkanda.³⁴ Imi inako yenkutulo yazichelantu haichunina, abatumi bahikana balikene kubabyali bamuwoomba kukahinda zichelantu zakwe.³⁵ Kono bakalimite mawa babahindi bahikana bakwe, kudama umwina, kwihaya zumwi, ni kugoboola zumwi ni mabwe.³⁶ Imi hape, siluwa abatumi bamwi bahikana, kuhita bamatangilo, kono babyali bamawa bababachiti chenzila iswana.³⁷ Kuzwaho, mwine siluwa abatumi mwanaa kwe kubali, nikucho, 'Kabakakuteke mwanangu.'³⁸ Kono balimi bamuwoomba hababona mwana, chibaliwambila kuti, uzu nji swana. 'Mwize, tumwihaye tuyole chifumu.'³⁹ Linu chibamuhinda, chibamusohela hanze yaluwa lwamuwoomba, mi chiva mwihaya.⁴⁰ Linu siluiwa heti nasike, kachite inzi kubalimi bewa lyamuwoomba?'⁴¹ Babawambi kwali nibacho, 'Kasinyasinye abo bakwame bafosahele chenzila yachituhu chikando, mi kuzwaho mwakalime mawa amuwoomba kubamwi balimi bamuwoomba, bakwame bawola kuliha mowoomba haubuzwa.'⁴² Jesu nabati, 'Kana mubeni kubala mumañolo, 'Musumo Ubabakani bazaki Ubatendwa Musumo wamwikona. Ichi chibali kuzwila kwa Simwine, mi chitabisa mumenso etu?'⁴³ Chobulyo nimicho, mubuso we Ireeza kauzwiswe kwenu mi kauhewe kuchisi chilichitila zichelatu icho chine.⁴⁴ Yense yeti nawile heli ibwe mwachokoke bwemba. Kono iyemwine heti niliwile, kagazubuke.'⁴⁵ Bakulwana bavapurista ni vafarisi habazuwa iyi inguli, babalemuhi kuti uwamba abo.⁴⁶ Chakusaka kumusumina, babalikutiya ikunga, mukuti bantu babali kumuhinda kuti mupolofita.

22

¹Jeeso cheza kuwamba nabo hape che nguli, chati', ²'Muvuso we wulu uswana uvu zumwi simwine ya va lukisi mukiti we seso lya mwanakwe wa mwanaswisu, 'Chatuma va hikana vakwe ku ka sumpa avo va valayezwe, kono kena vaveza.³ Hape simwine neza ku tuma vamwi vahikana, nati, 'Mukava wambile valayezwa, 'Vone, china lukisa mulalilo wangu. Mapulu ne tunamani twangu tununine chi ze haiwa, mi zintu zonse zi shiyeme. Muize ku mukiti we seso.'⁵ Kono avo kena va vatekerezi cho ku tokomera nanga kanini chivaliyendeza kwabo, zumwi kwiwa lyakwe, naye zumwi ku zimpangaliko zakwe.⁶ Vungi bwavo chiva hindeka vahikana va simwine nikuva fwisa insoni, mi ni kuvehaya.⁷ Mi simwine na venga. Choku tumina chisole chakwe, ku ihaya vehayi mi choku ka sumika munzi mukando wavo.⁸ Mi na wamba ku vahikana vakwe ku tewa, 'mukiti we iseso u lukite, kono va valalezwa kena va vaku swanere.⁹ Mi paho, muyende munzira ziwukite mwishira mi muka meme vantu cho vungi ku mukiti we iseso mumu wolyera.'¹⁰ Mi vahikana niva yenda kuya vu kunganyana vantu vava vaka wani, vonse va sa shiyeme ni va shiyeme. Lyinu chivaka cho mukiti ni che zuzwa ne vayezi.¹¹ Kono simwine inge za kulola vaenzi, chavona mukwame yasena avazwete zi zwato za mukiti,¹² Simwine chati kwali, 'Mulikani, hape wenjira vule muni nosa zwete zizwato za mukiti we seso?' Mukwame chavula chiamo.¹³ Lyinu simwine nawambira vahikana, 'Mu hambe uzu mukwame ku manza ni matende, mu musohela mukelima, uko kwina ku vokolola ne kulila inkunkuma.'¹⁴ Kakuli vangi va sumpitwe kono va che va saliyitwa.'¹⁵ Lyinu va farasai chiveza kuzeza ni ku zuminzana muvawolela kumu teyera Jeeso kaswa mu ziambo zakwe.¹⁶ Ni chi va mutuminiza valutwana vavo, ku kopanya vulyo ne maheroda. Choku wamba ne Jesu, 'Muruti twizi kuti wina initi, mi uluta inzira ye Ireeza cho vusakusima. Ko tekerezi ku minahano yo muntu, mane kotondezi isobozi mukati ka vantu.¹⁷ Lyinu tulwile, u zeza vulye? Cho mulao ku woleka ku liha mutelo kwa Kaishara kamba vule?'¹⁸ Kono Jeeso na lemuha ku fosahala kwavo mi choku wamba kuti, 'Chinzi ha mu nilika unwe, unwe va itimukanyi?'¹⁹ Mu ni tondeze vuwayawayo vo mutelo." Mi avo choku leta vuwayawayo kwali.²⁰ Jeeso na wamba kubalyi kuti, 'Chiswaniso ne izina lyani izi?'²¹ chi vati njiza Kaishara. 'Jeeso cho ku wamba kuti, muhe Kaishara zintu za Kaishara, ne Ireeza zintu ze Ireeza.²² Chinga va zuwa mu wambilo wakwe choku komokwa. Mi choku mu siya ni vakaya.²³ Cholo lu zuva vamwi va Vasadukayi, va valyi kucho kuti ka kwiina ku vuuka kwa vafu ni beza kwali.²⁴ Choku mu vuza kuti, 'Muruti, Mushe ava wambi, 'Haiva mukwame wa fwa na sena vaana, mwanchakwe u lukele ku sesa mwi hyabwe choku zalila mukulwakwe vahwile.'²⁵ Kuvena vanaswisu va va kumana iyanza ni tovele. We ntazi a va sesi cho ku fwa, Cho ku siya muihabwe ku mwancha.²⁶ Mi mwancha yo mu ichilila cho ku panga chintu chi swana, ne wo vutatu mane ne ku twala ku woku mana iyanza ne tovele.²⁷ Chinga va mana ku fwa bonse, mukulwakazi naye choku fwa.²⁸ Lyinu ku inako yo ku vuka, kaave mukulwakazi wani kwava va vaanaswisu va mana iyanza ni tovele? Ka kuti vonse va va musesi?'²⁹ Mi Jeeso na ve taba nati, 'Chingi mufosa, ka kuti ka mwizi mañolo kamba maata e Ireeza.³⁰ Ka kuti ku ku vuuka ka kwina ku sesa, kamba ku seswa. Mi vulyo ka va ku kola ili mañoloi miulu.'³¹ Kono kuya choku vuuka kwa vafwire, ka hena mu va vali ziva wambitwe kwenu ne Ireeza kuti³² Njeme Ireeza wa Abrahamu, Ireeza wa Isaka, Ireeza wa Jakobo?' Ireeza ka hena wa vafwire kono ngua va hala.'³³ Mi vantu vangi chinga va zuwa izo, choku komokwerwa ituto yakwe.³⁴ Mi Vafarasayi chinga va zuwa kuti Jeeso cha tontoza Vasadukayi, cho kuli kopanya vonse.³⁵ Zumwi wabo, muruti wo mulao, cho ku vuza ipuzo ku mulika-³⁶ Muluti, lyaho itaero inkando mu mulao nje ihi?'³⁷ Jeeso cho ku mu sandula ku tewa, 'Sune Ireeza wako che inkulo yako yonse, ne luhuho lwako lonse, ne muhupulo wako wonse.'³⁸ Iyi nje itaelo inkando mu mulao.³⁹ Mi yo vuveli itaelo yi swana-'U sune muzakinsani mo lisunine.'⁴⁰ He zi itaelo zovele mpaha kolele mulao ne vapolofita.⁴¹ Choku hwela Vafarasayi ne vasi kungene, Jeeso choku va vuza ipuzo.⁴² Nati munahana ku tinzi cha Kirisiti? Mwanaswisu wani?' Avo chokumu cho kuti, 'Mwanaswisu wa Daafita.'⁴³ Jeeso

choku va cho kuti, "Kwiza vule kuti Daafita chowina Muluhuho amusumpe Simwine, nati kuti. ⁴⁴Simwene na wamba kwa Simwine wangu, "Wi kalile kwiyanza lyangu lya malyo, mbwita china chita zira zako kapula ka matende ako?"⁴⁵ Lyinu haiva Daafita u musumpa Kirisiti 'Simwine', ku zwaho u va vule mwanaswisu wa Daafita?"⁴⁶ Mi ni kwa vuleka mane nangati u mwina ya va muitavi che linzwi, ku zwaho mane ni kwa vuleka muntu nangati umwina ku muvuza ipuzo ku zwa mwelyo izuva.

23

¹Lyinu Jeeso na wamba ku bungi-bungi bwa bantu ne ku varutwana vakwe ²kuti, "Vañoli ne Vafarasayi ve kala mu chimpura cha Mushe." ³lyinu mupange zonse ziva mu lawiila, mu chite ne ku panga zonse inzi zintu, mi bulyo mu siye kuva ziya ziba panga. kakuti vawamba zitu choku sa zi pangahaza. ⁴Eyee, va hinda choku puteereera choku sumina miputo mikando yi lyema choku vika ha maheta a vantu. Avo mane nanga chaka nwe kamwina kava liki kunyemuna. ⁵Misevezi yaavo yiva woola ku panga vai pangira vulyo muma tembwa kuti va vonwe ku vantu. Vakandusa ahulu ziviko zaavo zo mulao mane choku kuza ahulu hape majira e zizwato zaavo. ⁶Vasuni ahulu mekalo a vantu va kutekeha mu mikiti, ne zipula zi kalwa vantu va kutekeha mu Ikereke, ⁷Ne ku rumereswa ahulu ku vantu mu mazira, neku supwa muruti. ⁸Sanzi mu sumpwa kuti 'Muruti', kakuti mwina muruti u mwina bulyo, unwe mu bonse mu balikani. ⁹Mi mane sanzi mu sumpi mutu kuti nje isheenu hansi hanu ka kuti isheenu wu mwina bulyo yo wina ku iwulu. ¹⁰Hape sanzi u zuminini muntu kuti a ku sumpe kuti muruti, ka kuti mwina bulyo muruti u mwina iye kirisiti. ¹¹Mi iye mukando ahulu mukati kenu njo lukele kuba muhikana wenu. ¹²Mi iyee yolyi nyemuna ka vikwa hasi, ku zwaho iye yeti naalyi vike hasi ka nyemunwa. ¹³Mi ku maibite unwe mu Vañoli ne Vafarasayi, muva itimukanyi ka kuti mu iyalyira muvuso wo ku iwulu vantu, hape ku kwinjira ka mwinjiri mwa teni, va saka kwinjira navo hape muva kanisa. ¹⁴Mu maibite unwe mu Vañoli neba Farasayi Va itimukanyi, mubwabwanga mazubo aba fwirwa ¹⁵Mu maibite unwe mu Vañoli, Farasayi niba itimukanyi. Kakuti muyenda mu mawate ne inkanda kuti mu wole ku sandula muntu nangati wu mwina bulyo mi hakuti chimwa mu sandula, mumu chita kuti ave mwana wa satani kobeke. ¹⁶Ku maivite unwe, va hitizi vasa voni, unwe mucho kuti, 'Zumwi ne zumwi muntu yo li kana che tempere ka hena chimwe. Mi lyinu zumwe ne zumwe muntu yo lyikana che ighawuda u suminwa ne kuli kana kwakwe.' ¹⁷Unwe mu mahaafu a saa voni! Nje chihi chikando ku zaamba, ighawuda kamba itempere iyyo yi jololyekeza Ireeza ighawuda? ¹⁸Kono, 'zumwi ne zumwi yo lyi konka che iziko lye chitavero, ka hena chimwi bulyo hateni. Mi lyinu zumwi ni zumwi mutu yo likonka nce neo ina hateni, u suminwa ne kuli konka kwakwe.' ¹⁹Va hofu njoonwe! Nche chihi chikando a hulu, ineo kamba chitavero chi jololyekeza Ireeza ineo? ²⁰Mpaho lyinu, iye yo lyi koonka che chitavero cha teni mane ne chimwe ni chimwe china ha teni. ²¹Mane naaye yo lyi koonka che itempere u lyi koonka chaayo ne chakwe yoo hala mwa teni. ²²Naye vulyo yo lyi koonka che iwulu u lyi koonka che chipura che Ireeza mane naaye yo wii keere ha chilyi. ²³Ku maivite unwe, mu Vañoli, ne Vafarasayi vaitimukanyi! Mu voza cho vuikumi cho minte, dilo ne kamine, Chovulyo, muka siite zintu zikando zo mulao ni musa pangahaza ku woloka ne chishemo ne tumelo. Mi izi nzi muva lukele kupangahaza chokusa litokolomosa zimwi. ²⁴Unwe muva hitizi vava hofu, mu mbatula ka gini, mi choku mina ikaamera! ²⁵Mu maibite unwe Vañoli ne Vafarasayi muva intimukanyi! Muhinda chipeto choku shanza inkomoki hanze mane ne impuleti, mi mukati kazo ni mwina ikwe lyisa wolyeki. ²⁶Unwe mu Vafarasayi vasa voni, mu shanze pili mukati ke inkomoki ne impuleti ku chitila kuti ne hanze ku wole ku jolola. ²⁷Ku maibite, inwe mu Vañoli ne Vafarisayi vaitimukanyi! Ka kuti mu kola mane iri makumbu a tuva twaa, a voneka vultu hanze tota, mi mukati ka teni ni ena zifuha za vantu va fwire mane ne imbolyeza ne chimwe ne chimwe chi saa jololyi. ²⁸Voovo vuti nanwe mumu loleka hanze lyenu ku vantu choku jolola mi mukati kenu mu izwile vuitumukanyi neku sa shiyama. ²⁹Ku maivite unwe, Vañoli ne Vafarasayi, vaitumukanyi! Kakuti muzaka makumbu ava polofita mane choku lotuhaza makumbu ava jolola. ³⁰Mu cho kuti, 'kali nitu vali kuhala mu inako zi ve ishetu nitu sana tuva bi ne chiyave muku itira malaha a Vapolofita'. ³¹Chingi mu vone mane kete muha vupaki kuti mu vaana vaavo vave ihai va polofita. ³²Unwe nanwe mu izuziliize bulyo zintu zibe ishenu. ³³Unwe mu zonka, bana be zihiri, kamu wole ku loboka vule i katulo ye here? ³⁴Chingi mpaho, mubone, nimu tumiza va polofita, neva kwame va talifite, ne Vañoli. Mi mane vamwi vavo kamuve haye niku va vambula. Ku zwaaho mane vamwi vavo ka muve kuva shimeha neku va kava muma zubo enu e tuto, ne ku kaya mu vuva nyandisa, mu munzi mukando ne mukando. ³⁵Ku chitila kuti mu wilwa mulandu wo kwi tila malaha a jolola ave tilwa mu inkaanda, ku tanga cha malaha a Avere kuya kwa a Zekaraya mwana wa Barakiya, u muve hairi hakati ke tempere ne iziko lye zitavero. ³⁶Choku izula ni mulwirite, zonse izi zintu ka ziize zimu pangahalile ulu luzuvo. ³⁷Jerusalema, Jerusalema, uwe yo wi haya va polofita mane neku govola cha mabwe vonse vaka tumitwa kwako! Mi ni saka vule kwi kala nini kuvukerereza vaana vako, mane iri inkunku kutu kukwana twayo chiyi tu bika mu mavava, mi ku zwaaho kamu suni! ³⁸Mubone, inzubo yenu muyi mu shalile cha matongo bulyo. ³⁹Aho ni mulwirite keti ni mu bolye muni bone hape, mbwita chini mwanzo kuti, 'kwina mikonde kwali iye yo keza mu izina lye Ireeza.'

24

¹Jeeso chaa vaalyi kuzwa mu itempere nna lyi yendeere. Varutwana vaakwe cho kuiiza kwaalyi choku taanga nni va mucho kuti mane u vweene muzaako we iyyi itempere. ²Mmi iyye nnaa ve itava nnaati, "mu weene zoonse iisi zintu? Aaho nni mulwiirite, ka kwiina ivwe lyeeti nnilyi waanike nni lyiina he iwulu lye lyimwe muku rutunuka." ³Mmi cho usii keere he iruundu lye ziteente, varutwana vaakwe choku iiza kwaalyi voonse cho kulyi kuungula nniva mu vuuzwa kuti, "Tu lwiire kuti zoonse iizi zintu kazi pangahalye vulye? Chishupo cho kuiiza kwaako ka yive iinzi mane nne mamanani e

inkaanda?"⁴ "Jeeso nna vee tava nnaati, "Mu tokomere kuti saanzi nni kuvi nne yeeti nna mu cheengerere. Ka kuti vaangi ka veeze mu izina lyaangu.⁵ Mane kava kucho kuti, 'Njeeme Kirisiti,' mmi kava ziyeza- chengerere vantu vaangi choku va soha.⁶ Mmi kamu zuwe inkoondo nne mahulyuhulyu aayo ku zwaaho mu vone kuti saanzi nni mukatezezi, ka kuti iizi zintu zoonse zi lukeere ku pangahala; mmi mamanimani keeti nni a ku sikite.⁷ Mane inkaanda ka zilyi lwiisa nne mivuso ka yilyi saamdukire. Mmi ka kuve inzala nne ku nyanganya kwe inkaanda mu zivaka zi saa swani.⁸ Mmi iizi zintu zoonse kazi ku veere mataangiro o ku sasama koku hwizumuka.⁹ Lyiinu njeeti nni va mu swiisikize kuku katazwa nne ku ihayyiwa. Kamu toyeewa nne inkaanda zoonse che ivaka lye izina lyaangu.¹⁰ Ku zwaaho vaangi kava chuunchune choku taanga nni valyi wuza nne kulyi toya.¹¹ Vaporofita vaangi va mapa ka vave kwa teni mmi choku soha vantu vaangi.¹² Ka kuti vuvilaala kavu ku injihite chisemo cha vantu vaangi ka chitoontolye.¹³ Mmi iye yeeti nnalyi koza mbwiita ku mamanimani njeeti nna hazwa.¹⁴ Uuwu mulayeza wo mivuso woku iwulu kawu kutazwa mu inkaanda yoonse kuva vupaki mu inkaanda yoonse, ku zwaaho mamanimani njeeti nni eeze.¹⁵ Chiingi lyiinu, chini mwaa vona chiina ikwe chi zakununa, chaa waamba chaacho muporofita Danyeeere, nni chi zimeene ha jolola (a yoo vala a lyemuhe),¹⁶ A yo wiina mwa Judiya a ngombweere ku maruundu,¹⁷ yo wiina he iwulu lye inzuvo saanzi a suuki he iwulu lyaayo kuti a ka hiinde chimwe mukati ka teni,¹⁸ mane nnaaye yo wiina mu inkaanda saanzi a voolyi a ka hiindi chizwaato.¹⁹ Mmi ku mayivite aavo ve mmiinsi nne vanyoonsa inkeke mwaawo mazuva!²⁰ Mu rapere kuti ku ngombola kweenu saanzi nni kuvi ha malyiha kamba lwe Nsavata.²¹ Ka kuti ka ku kwiina manyaando makaando mwaawo mazuva a chita kuti inkaanda chiinga yi vaati yi kuva ka eeni kuva ha teni mane nne kuti keeti nni a voolye nni ave kwa teni hape.²² Kwaanda kuti aawo mazuva a hunguzwa, nni ku sana ku vaavi muntu yeeti nna va hazwa. Mmi kuya cha va saliyitwa a a mazuva ka a fwiiswa.²³ Mmi lyiinu haiva zumwe vulyo ka a kucho kuti Kirisiti zunuu hanu kamba zuna kuna , saanzi nno zumini.²⁴ Ka kuti va Kirisiti nne vaporofita va mapa ka veeze nni va panga imboniso inkaando mane nne zi komosa ziingi a hulu, kuti va woolye ku ziyeza, chiku woolyeka mane nne va saliyitwa.²⁵ Mu vone nna mulwiira inako nni yi seeni ku sika.²⁶ Chiingi lyiinu, nnaangati kava mucho kuti, mu lolye u waanika ku chikwa, mane saanzi nni muiy kwa teni, Kamba mu vone wiina mu inzuvo, yo mukati, saanzi nni mu zumini.²⁷ Mmi siina mumini muwu minika ku vuzwa vwee zuva, mane choku ka voneka nne ku vuimino, nne ku iiza ko mwaana wo muntu naako mweeti nni kuve.²⁸ Ka kuti koonse ku waanika chituunta ko kooko makuuvi nku a kunganera.²⁹ Mmi vulyo hoo hwaaho ku mamanimani a masukuluka eeyo inako izuva keeti nni lyi kusii zwiisa iseri, nne mweezi nnaawo, inkaani nnaazo ka ziwe ku iwulu, mane nne ziho ze iwulu nnaazo ka zinyungooswa.³⁰ Lyiinu chishupo cho mwaana wo muntu njeeti nni chi voneke mu iwulu, ku zwaaho mishovo yoonse ya vantu ve inkaanda njeeti nni va lyire. Ka va vone mwaana wo muntu nna keeza mu makope e iwulu nne che ziho nne ku vereenga ku kaando.³¹ Mmi kaa tume mangiloyi aakwe cho mulyumo mukaando we intorombita, mmi kava kunganya aavo va saliyitwa mu zivaka zoonse zo luhuhu ku mamanimani e iwulu kuya ku amwi.³² Mulyi tute ituto ku ibola, ho hwaaho vulyo ibola chilyi taanga ku zwiisa tutavi nne makova mahiya, chipeto chi mwee ziva kuti imbumbi chi yiina ha fwihi.³³ Lyiinu he iwulu lyaaho chini mwaa vona iizi zintu zoonse, nni mu izive kuti cho wiina ha fwihi, heene vulyo ha mulyaango.³⁴ Aaho nni mulwiirite, iichi chivaka keeti nni chi hite mbwiita iizi zintu zoonse zi pangahalye.³⁵ Iwulu nne inkaanda kazi mane mmi manzwi aangu aawo keeti nni a mane.³⁶ Mmi kuya che iilyo izuva nne inako ka kwiina yo wiizi, mane nnaangati mangiloyi e iwulu, kamba mwaana, mbwiita Taayo vulyo.³⁷ Siina mu inako za Noah muku veena nne zo kuiiza ko mwaana wo muntu mweeti nni kuve.³⁸ Mmi siina mwaawo mazuva muunda chiwu seeni kuva ha teni va vaalyi kulyia nni va nywa, kusesa nne ku sesesa mbwiita Noah chiinga e njira mu iyareka,³⁹ nni va vula kuiiziva chimwe vulyo mbwiita muunda chiinga weeza kuva hiinda voonse vulyo--mane nne kuiiza ko mwaana wo muntu mweeti nni kuve.⁴⁰ Lyiinu vakwaame voovere ka va kwiina mu luwa--wu mwiina kaa hiindwa wu mwiina choku shaala.⁴¹ Vakulwaakazi voovere kava ku twa--wu mwiina kaa hiindwa wu mwiina kaa shaalye.⁴² Chiingi lyiinu mu ikalye nni mu lyiisiza ka kuti ka mwiizi kuti Simwiine weenu u keeza lyiiri.⁴³ Mmi mu izive iichi, kuti kalyi si inzuvo u woola ku iziva kuti musa mweeze ku yiva inako iinzi ya masiku, keeti choo siyirira musa kuti zaa yive mu inzuvo yaakwe nna sa yi lyiisi.⁴⁴ Chiingi nnaanwe mu lukeere ku ikala nni mu lyivereere, ka kuti ka mwiizi inako yo mwaana wo muntu yaa keeza chaayo.⁴⁵ Chiingi lyiinu njeeye iini iye muhikaana yoo sepahala nne yoo kwanine yeeti nnaati simwiine waakwe haa mu siya he inzuvo yaakwe kaa he vahikaana vamwe zilyio che inako yi swaneezi?⁴⁶ Mmi kwiina mikoonde kwaalyi iye muhikaana yeeti nna waanike nna kweete ku panga voovo vulyo.⁴⁷ Aaho nni mulwiirite uuzo simwiine kaa mu hiinde choku mu viika mu maziimo o ku vavalyera inzuvo yoonse vulyo.⁴⁸ Mmi lyiinu muhikaana yoo fosaheere kaa lyi lwiire mu inkulo yaakwe, 'simwiine waangu u ka lyiehetete,'⁴⁹ mane choku taanga nna kava vamwe vahikaanakunine, cho kulyia nne kunywa nne vachaakolwa.⁵⁰ Mmi simwiine woozo muhikaana keeze che izuva nne inako yaa sa lyivereere.⁵¹ Lyiinu simwiine waakwe njeeti nna mu kosolye ha kati, choku mu panga siina muva ihayirwa waitimukanyi, kweeti nni ku kwiina ku boonda nne ku lyira inkuunkuma.

25

¹Mubuso wo kwiwulu kawu swane ni ba kamwale basika hekumi ba hindite malambi abo cho ku yenda kuka tambula musesi.² Ba kamwale bakwanisa iyanza ba bali baholo mi bamwi bakwanisa iyanza ba bena ingana .³ Mi ba kamwale baholo chinga bahinda kampalamba abo, cho kubula kulihindila mafuta amwi nabo.⁴ Kono ba kamwale ba bena inga abo ba bahindite mafuta amwi mu zibiko ne malambi abo.⁵ Mi linu musesi ha ba si lyehete, bonse co kutanga kusukula ne kulala.⁶ Kono hakati ka masiku ni kwaba ni kusumpwilila, "Mu bone musesi! Mwende hanze mu ka mutambule."⁷ Mi linu ba kamwale bese mpu babukile cho ku munika tumpalamba twaabo.⁸ Baholo ni ba cho bena inga kuti, "Mutuhuko ku

mafuta kakuti malambi eetu chia zima." ⁹Mi bena inga ni be taba ni baati, "Ka kuti mafuta a likene bulyo uswe, lyaho unwe muyende ku musika muka liwulile kwateni mubene." ¹⁰Mi chi ba siyendete ku ku kawula, musesi chokusika, mi abo ba ba mulindile cho kwi njila naye mu mukiti we iseso, kuzwaho mulyango cho kwi yalwa. ¹¹Kumasule aho mpu ba kezilile ba na bamwi ba kamwale nibati kuti, "Simwine, simwine tiwulile." ¹²Kono iye na be taba nati, "Cho busa kusima ni mu lwilite, kani mwizi." ¹³Linu mpaho mwikale ni mulisize, kakuti ka mwizi izuba mane nangati inako. ¹⁴Ka kuti kuswana mane ili muntu ya bali kusaka kuyenda ku kanda imwi. Yaa bati na sumpa bahikana bakwe cho kubaha buhumi bwakwe. ¹⁵Zumwi cho kumuha italanta zimana iyanza, zumwi iye cho ku muha zobe, mi zumwi cho ku muha yi mwina italanta. Mi zumwi ni zumwi wabo na tambula kuya mwa bali ku wolela, kuzwaho uzo muntu cho kuli yendele mu lwendo lwaka. ¹⁶Hohwaho bulyo zuna ya ba tambuli ineo zina ku mana iyanza cho ku zwa cho kuka zinjisa chezimwi hape zina ku mane iyanza. ¹⁷Mu kuswana hape u zu ya ba tambuli zobe, cho kuka zizaza ce zimwi zoobe. ¹⁸Kono muhikana ya ba tambwile imwina ineo na yenda, cho ku kaisila ilindi, cho kuwungula mwateni mali a simwine wakwe. ¹⁹Cinga kwa hita inako inde, simwine wabo bahikana na ba sumpa kwiza ku lekula za ba basili. ²⁰Muhikana ya ba helwa ineo zina ku mane iyanza ne za ne zimwi hape zina kumane iyanza. Mi nati kuti, "Simwine u ba nihi ineo zina ku mana iyanza mi bone ni bakapangi zimwi hape zina ku mana iyanza." ²¹Simwine wakwe na muco kuti, "U bapangi nenza muhikana mulotu ni yo sepahala! U ba sepahali kuzintu zinini. mi linu hanu muni kubike mu kulolelela zintu zingi. linu paho wi njile mukusanga kwa simwine wako." ²²Muhikana ya ba tambwile italanta zobe cha keza ni kuwamba, "Simwine u ba ni hele italanta zobe. Bone, ni bapangi zimwi zobe hape." ²³Simwine wakwe cha wamba kwali, "U bapangi nenza, muhikana mulatu ni yo sepahala! U ba sepahali hewulu lya zintu ziche ka ni kubike kuyendisa zintu zingi. Njile mukusanga kwa simwine wako." ²⁴Mi linu, muhikana ya bahewa ineo yi mwina ne za nacho, "Simwine, nizi kuti u muntu u mukukutu. U sinza hosana u balimite, mane uhuhula hosana u bahasi. ²⁵Mi cinga natiya puni yendele cho kuka yi zika mwi bu. Bone, nji chako icho cho banihele." ²⁶Mi simwine wakwe na mwitaba na mucho kuti, "U we muhikana yo fosehele ne bukata, wizi bule kuti ni muntu yo sinza hasana a balimi kamba yo huhula hasana a balimi. ²⁷Mi bone kali mali angu no baahi ba zaza mali, hanu ni ni bezi kuwana chimwi zana. ²⁸Linu mu munyange iyo ineo yi mwina cho ku yiha muhikana yo kwete zina ikumi. ²⁹Kakuti ku zumwe no zumwe yo kwete ka hewa zingi, mane ne ku zambiliza. Mi ku zumwe ni zumwe ye kusena chena nacho, mane nechina chichita kuti wina nacho ka chi nyangwa. ³⁰Muhinde musohela muhikana uzu ya sena mutendo, mu musohela hanze ku kelima uko kwina kuwunzula ni kulila inkunkuma." ³¹Mi Mwana wo Muntu chi neza mu ku belenga kwa kwe ni mangilo onse naye, linu njete ne kale ha chipula chakwe cibelenga. ³²Mi habusu bwakwe, ka kunganyeza mishobo yonse, mi njete na taule bantu mukati kabo, sina mulisini mwa tawila imbelele mu impene. ³³Kaabike imbelele kwi yanza lya kwe lya malyo, kono impene izo cho kuzibika ku lya mamonso. ³⁴Mi linu Simwine njete na wambe nabo bena kwi yanza lya kwe lya malyo, "Mwize, unwe mu helwa mikonde kwa Tayo, muswane mubuso u mu bikilwa kuzwa ku nkanda ni yi pangwa. ³⁵Kakuti ni ba fwile inzala mi mwaniha zo kulya, ne nyotwa iba nikwete mi nimwani nywisika, mane ne buyenzi ne bali ni muyenzi mi ni mwani tambula. ³⁶Hape ni ba kosokelwa mi ni mwani zwatika, kuzwaho hape chini lwala mubani tokomeli, ne mu intolongo mubeza kwangu." ³⁷Linu bajolola njete ni be tabe ni bati, "Simwine, njilili ha tuba ku boni no fwile inzala ni twa kulisika? Kamba no fwile inyotwa mi ni twa kuha menzi? ³⁸Hape njilili ni twa ku bona noli umwene mu ni twa kwinjilika mu mazubo etu? Kamba no wina mapunu ni twa ku zwatika? ³⁹Hape mane njilili ni twa kubona no lwala kamba no wina mu intolongo ni twa ku potela? ⁴⁰Mi Simwine njete na betabe cho kuti, cho busakusima ni milwila kuti chi mubachitile bobwabo ba nyanseha ba ba kwangu mu ba chini chiti. ⁴¹Linu njete na cho kwabo bena kwi yanza lyakwe lya ma monso muzwe kwangu, "Muzwe hangu unwe mukutitwa, muye ku mulilo u chitilwa jabulusi ne mangilo akwe, ⁴²kakuti ni ba fwile nzala, kono kena mubanihi cho kulya, ni ba fwile inyotwa, kono kena mubanihi menzi. ⁴³Ni bali ni muyenzi, kono kana mubani tambuli, ni ba kusokelwe, kono kena mu bani zwatiki, nibali kulwala ni kuba muntolongo, kono kahena mubani potela." ⁴⁴Mi nabo njete ba mwi tabe cho ku mucho kuti, "Simwine, njilili ni twa kubona no fwile nzala, kamba nofwile inyotwa, kamba noli u muyenzi, kamba no kusokelwa, kamba no wina mu intolongo mi kahena tuba ku tendeli cimwi? ⁴⁵Kuzwaho njete na be tabe cho kuti, "Cho busakusima ni mulwila, chimusana mu ba pangili a bo bantu ba nyanseha bo bwabo kena mu ba chini chitili. ⁴⁶Mi aba ka bayende mu ikatulo yi sa mani, mi ba jolola abo ka bayende mu buhalo bu sa mani."

26

¹Kweza ku pangahala kuti Jesu ha mana a a manzwi onse, na wamba ne balutwana bakwe, ²Mwizi kuti mumazuba obele ku keeza ku zambuluka, mi mwana muntu iye ukeza ku zwisikizwa ku bambulwa. ³Ku zwaaho bapulisita ba kulwana ni ba kulwana ba ba bantu ni ba kunganela boonse mwi nzubo ya mupulisita mukulwana we zina lya Kayafasi. ⁴Mi niba nahaninsana muba wola ku wonda Jesu mu chipili cho ku mu ihaya. ⁵Ka kuti ba bali kucho kuti, "Isiñi mu inako yo mukiti, ku chitila kuti kanzi kubi ne munyunga mukati ka bantu." ⁶Mi linu Jesu co sina mwa Betani mwi nzubo ya Simoni we ci senda, ⁷ca bali kwi kala he tafule, mukulwakaazi neza kwali nakahindite i nkooma ye zinunkisa bulootu zi dula, mi nazimwitila mu mutwi. ⁸Kono balutawana bakwe cinga ba bona bulyo, ni beza kwaali co kunyelwa ni bati, "Ii baka nzi lileta ku zenenga ku ka sika aha? ⁹A a mafuta niauziwa camali mangi cokuha ba humanehi." ¹⁰Kono Jesu, cho kwiziba ici, nabaco kuti, "Mu katalekeza inzi uuzu mukulwakaazi? Kakuli ime cani npangila buloti. ¹¹Mwina neba humanehi inako yoonse, kono kete mube name inako yonse. ¹²Ka kuti ha nitila a a mafuta hamubili wangu, u ni bakanyeza ku ungwa kwangu. ¹³Cho kwizula ni mu wambila kuti, "konso kwete mulaezo ni u kutazwe mu inkanda yonse, uzu mukulwakaazi

chacha panga kachi wambwe choku mu kumbulukwa.¹⁴ Kuzwa aho zumwi wabe ikumi ne bobele, yabali kusumpwa Judasi Isikaliota, nayenda kuba prisita bakulwana cho ku¹⁵ kacho kuti, "cimuwola kuniha chinzi kuti nimumihe?" Mi ni bamubalila i silivela ya buwayaya wa mali bulikana makumi otatwe cho ku a muha.¹⁶ Kuzwa cheyeyo inako nekala nasaka kuwana chibaka cho kumubaha.¹⁷ Linu mu izuba lye ntanzi lye chinkwe chi sa bili balutwana cho kuiiza kwa Jesu cho kucho kuti, "Njo kuhi kosaka kuti tuka ku bakanyeza zilyo zoku zambulukwa?"¹⁸ I ye cho ku bacho kuti muyende mumuzi mo mu kawane mukwame kuzwa ho muka mucho kuti, "muluti uti, "Inako yangu chiyasika. muni kekaliile ku zambulukwa mu nzubo yako ime ne balutwana bangu."¹⁹ Mi Balutwana ni ba chita ka kuya cha Jesu mwa ba balati, mi niba ka bakanya zilyo zo ku zambulukwa.²⁰ Chitengwana chinga cha sika, ne kala hansa cho ku tanga kulya ne balutwana bakwe bena ikumi ne bobeele.²¹ Chi ba kwete kulya eye cho ku cho kuti, "Cho busakusima ni mu lwilite u mwina mukati kenu mwani wuze."²² Choku shala chiba zuwa butuku, mi zumwi ni zumwi wabo choku tanga ni ba mubuza ni bati, "Aa kahena ime mwendi simwine?"²³ Mi ne taba, "Iye mwine yete asunse name mukasuba njeye yeti ani wuze."²⁴ Mwana wo muntu mwa yende, sina mukuñoletwa cha kwe. kono kumaibite uzo muntu iye yete na uuze mwana muntu! ni kubabi neenza kati uzo muntu nasana a bazalwa."²⁵ Judasi, ya ba kukeza ku ku mu wuza nacho kuti, "A njeme, muluti?" Iye cho ku mwitaba nati. "Chi wa wamba uwo umwine."²⁶ Chi basi kwete kulya, Jesu choku hinda chinkwe, nachiha mikonde, cho kuchi gamuna. Nachiha balutwana cho kucho kuti, "Muhinde, mulye. nje nyama yangu iyyi."²⁷ Nahinda i nkomoki cho kuli tumela, cho ku ibaha choku wamba kuti, "Mu iñwe, mubonse. ka kuti."²⁸ A a malaha angu o ku zuminzana ku hiya etililwa bungi bungi bwa bantu kuti ba wole ku wondelwa zibi zabo.²⁹ Kono ni mu cho kuti, keete nini boole hape ni nywe menzi e chihantu cho mu woomba, mbwita mwe lina izuba chi nina u nywa bu hiya na nwe mumu buso wa taayo.³⁰ Mi chinga ba maana ku zimba luzimbo, niba tantukira he iwulu lye ruundu lye zitente.³¹ Linu Jesu choku bacho kuti, "Mu boonse mu munitiyile masiku anu suunu che ibaka lyangu, ka kuti kuñoletwa, 'Kani dame mulisani mi imbelele zo mulaka izo cho ku gaanuka.'³² Mi chi nina buswa, kani yende habusu bwenu kuya kwa Galilea."³³ Kono Pitolosi na wamba naye, "Mane ngati bonse kaba ku tiile, Ime keeti chini ku tiila."³⁴ Jesu na mucho kuti, "Chobusakusima ni kulwilite, mwaanu masiku muukombwe ni useni kulila mo ukuli sampwile ko tatwe."³⁵ Pitolosi na mucho kuti, "Mi ime ni wola ku fwa nawe, keti chini ku li sampula." Mi balutwana bonse nabo cho ku wamba indaba iswana.³⁶ Ku uzwa ho Jesu nayenda nabo ku chibaka chi sumpwa Getesimane cho kucho balutwana bakwe," Mu ikale aha chi nisi kaya haana kuku lapela."³⁷ Mi na hinda Pitolosi ni baanaswisu bobele ba Zebedia mi na tanga ku wiilwa ne ku katazaha.³⁸ Ku zwaaho choku bacho kuti, "Luhuho lwangu chi lwa sasaminwa, muniwola kufwa. Linu mu ikale hohwaha mu liise name."³⁹ Mi na yenda ha busuzana bulyo, cho kuwa cho busu bwake, choku lapela. Naati, "Tayo, haiba ku wooleka, iyyi inkomoki ini zambuluke. Mi, ni hakuba bulyo, sanzi ku pangahali kusuna kwangu, mi bulyo ku pangahale kwako."⁴⁰ Mi neeza ku balutwana bakwe cho kuiiza kuba wana ba sukwile, mi nacho Pitolosi," Au mukangwa ku iiza name nangati inako imwina bulyo?"⁴¹ Mu liise choku lapela kuti sanzi mu injili mu muliko. Luhuho lu suni, mi bulyo inyama iyo i kangwa."⁴² Mi na zwa cho kwenda hape lo bubeli cho kuka lapela, nati, "Ita, haiba i chi keti chichi hita mbwita ni chinwe, ku suna kwako ibe uko ku pangahala."⁴³ Mi neeza hape cho kuiiza ku bawana ba sukwile ka kuti menso abo a bali ku lema ne ku lema.⁴⁴ Ku zwaaho hape cho kuba siya cho kuli yendela. Mi na lapela lo butatu hape na wamba manzwi a swana bulyo.⁴⁵ Ku zwaaho Jesu ne za ku balutwana cho ku bacho kuti, "Mu si lele ne kuli teeka? Mu bone, inako chiya sika, mi mwana Muntu chohewa mu ma yanza a ba fosahale."⁴⁶ Mu buuke, tuyende. Mu bone, iye yoni wuza cho wina hafuhi."⁴⁷ Mi haba si kwete ku wamba, Judasi, zumwi wa be ikumi ne bobele, neeza. Bungi-bungi bwa bantu cho kuiiza naye kuzwa ku mu prisita mukulwana ni ba kulwana ba bantu. Mi ne beza ne mafulo ne inkoli.⁴⁸ Linu muntu ya bali kuya ku ku wuza Jeeso naa baha chikuka, nati, "zumwe ne zumwe bulyo yete nikoote, njeye uzo. Mumu wonde."⁴⁹ Hohwaho bulyo neeza kwa Jesu cho kucho kuti, "Lumele, Muluti!" Mane choku mu koota.⁵⁰ Jesu choku mucho kuti, "Mwangu, chite bulyo cho ke zilile ku panga." Mi linu mpu bezilile mane cho ku wonda Jeeso chamayanza abo, cho kumusumina.⁵¹ Mu bone, zumwi waba beena ne Jesu na zwise iyanza, cho ku kwita kafulo, mi naa kanka muhikana wo muprisita mukulwana ahulu, cho ku kosola kutwi kwakwe.⁵² Ku zwaaho Jesu namu cho kuti, "Booze kafulo kako muci biko cateni, kakuti abo bete ni ba kwi kala ni ba zwise kafulo ka bafwe cha kafulo."⁵³ A mi muzeza kuti ni kangwa ku wamba ni Tayo, ku zwaaho iye cho kuni tuminiza ma figiloi a zamba mianda mianda ina ikumi ni yo beele?⁵⁴ Linu mbobule mañolo mu a wola ku izuzilizwa, haiba i chi ni chi sa pangahali?"⁵⁵ Cheyo inako Jesu na wamba ne bungi-bungi bwa bantu, "Mu ka ni ziilile ni mafulo ni inkoli kwiza kuni wonda mane sina ni musaa? Ni bali kui kala i zuba ni zuba mu itempele ni ni luta, mi ka hena mu bani wondi."⁵⁶ Mi zo nse izi chi za pangahali kuti zi ñoletwa ne bapolofita zi wo le kwi zuzilizwa." ku zwaaho balutwana bonse ni ba musiya ni ku muñombwela.⁵⁷ Mi linu a bo ba ba wondi Jesu ni ba mutwala kwa Kayafasi muprisita mukulwana, uko bañoli ni ba kulwana ku ba ba kunganine.⁵⁸ Kono Pitolosi na be chilila mu isule ku ya kwi laapa lyo mupurisa mukulwana ahulu. Ne njila mukati cho ku ke kaala niba shangabila kuti a bone ma mani mani.⁵⁹ Mi linu maprisita ba kulwana ni ba yeelezi bonse ba li ku gana bupaki bwa mapaa bwa ku hambiliza Jesu, kuti ba mwi haila hateni.⁶⁰ Mi ni ba bula na ngati ci nini mu zonse zi ntu zi ba ba mu hambiliza, nangati ku beezi ha busu bapaki bangi ba mapa. Kono ku ma mani mani ni kweza bo bele ha busu⁶¹ mi na cho, "U zu unkosi a ba cho kuti," Ni woola ku za ku nuna itempele ye Ireeza mane cho ku i zaaka mu ma zuba otatwe."⁶² Muprisita mukulwana ahulu mi na ziima choku mucho," Ko wina cho wi taba hateni? Chinzi chi ba paka ku a mana nawe?"⁶³ Kono Jesu a ba tontwele. Muluti mukulwana ahulu na muco kuti, "Ni ku laula ce Ireeza yo u hala, tu lwile haiba njowe Kirisite mwaana we Ireeza."⁶⁴ Jesu cho kumwi taaba, "Chi wa wamba iwe u mwine. Kono niku luitirite, ku zwa hanu ko bone mwana mu kwame neekele ku iyanza lya malyo lye ziho, na keeza mu makope e iwulu."⁶⁵ Ku zwaho mupulisita mukulwana ahulu na halola zi zabalo zakwe cho kuti, "Cha waamba ku tukana! Tu sakila nzi ba paki! mu

bone, linu hanu mwa li zuwila ma tuka. ⁶⁶Mu yi bona bule?" Abo nibe taaba ni bati, "U swanela ifu,"⁶⁷Kuzwaho cho ku mu swila mate mu busu bwa kwe cho kumu kaba, cho ku i kala ni bamu woo pola che mpama ⁶⁸ni bati, "Tu polofitele , i we Kiresite. Njeni iye waku kaba?"⁶⁹Hohwaho Pitulosi cho si keele hanze lye ilaapa, mi mu hikana wo mwana kazana cho kuiza kwali na mucho kuti, "Na we sa ka wina ni Jesu wa Galalea. ⁷⁰"Kono iye na kanana ha busu bwa bo bonse, nati, "Kanizi kuti u kwete u wamba kaha cinzi." ⁷¹Ha yenda hanze ku me njililo a mulyango, zumwi mukazanana wo muhikana na lwila a bo ba be na ha teni, "Uzu unkosi na ye wina ni Jesu wa Nazareta." ⁷²Mi iye na kaanana cho kukonka nati, "uzo unkosi ka ni mwizi." ⁷³Ka ba kazana bulyo kwa bo ba ba li zimanine ne be za kwa Pitulosi cho ku mucho kuti, " cho busakusima na we u umwi wa a bo, ka kuti ne lulimi lwako lu ku paka." ⁷⁴Na tanga ku kuuta ni ku koonka. "Ka nizi uzo unkosi," cho bufwihizana hohwaho mukombwe cho kulila. ⁷⁵Pitulosi na ku mbulukwa ma anzwi a ba wambi Jesu, "Pili mukombwe ni u seni ku lila mo kunili sampwile ko tatwe. "Ku zwaho mpwa zwilile hanze cho ku ka lila na boonda.

27

¹ Ka kusasani ha ku sika, bonse ba kulwana ba mapurisita ni ba kulwana ba bantu ba ba li kufumba muba wola kwi hayila Jesu. ²Ni ba musumina, ni kumu zwise hateni, ni ku mu twala kwa Pilato mubusi. ³Linu ku zwaaho Judasi, ya ba muuzi, na bona Jesu cho nyanswa, mi na baka ni ku booza mali e ikumi ni to tatwe ku maprisita ba kulwana ni ba kulwana , ⁴mi nati, "Ni ba pangi chibi ku uza malaha a sena mulandu. "Mi ni ba cho, "Chinzi icho kwetu? U bone kwa teni umwine." ⁵Ku zwaho na sohela hansi bu wayawaya bwa mali mu itempele, cho ku katuka, mi na yenda kunze cho ku kali sungilila. ⁶Ba kulwana ba maprisita ne ba hinda buwayawaya vwa mali mi ni ba mucho, "Ka ku lukeli ku bika a a mali mu chibikilo ka kuti mali a malaha." ⁷Ni ba wambola che yo indaba ha mwina mi chawo mali ni ba wuula iwaa lyo ku bumbila tu hambwe mwete ba ku zikwa ma buu kwenda. ⁸Cheli ibaka lina iwa lisi sumpwa, "Iwaa lya malaha" ne linu izuba buti. ⁹Nji kuti chiba wambiwa ni mupolofita Jelemaya chi izuzilizwa, cho kuti, "Ba ba hindi makumi otatwe o buwayawaya, mu wulo u ba tomwa haakwe ni bantu ba Isilaele, ¹⁰Mi ni baiha ku mwiine we iwa lyo ku bumbila tu hambwe, sina Ireeza mwa bani heli chikuka." ¹¹Linu Jesu na zima ha busu bo muyendisi, mi muyendisi na mu buza, "Kana njowe simwine wa ma Juda?" Jesu cho mwi taaba, "Mu wa cho." ¹²Kono ha baali kunyanswa ni ba kulwana ba mapurisita ni ba mwi ba kulwana, na bula kwi taaba chimwi. ¹³Ku zwaaho Pilato na mucho, "Ko zuwile yonse iyi milandu yo kwete u bikwa?" ¹⁴Kono na bula kwi taaba ne haiba li mwina inzwi, ku chita kuti mubusi na shala u komoketwa ahulu. ¹⁵Linu ha mukiti chi bali chizo cho mubusi ku zwise chifosi chi mwina cha salwa ne bantu bangi bangi. ¹⁶Cheyo inako yi swana ku bena ibantiti li ba fosahale ahulu, lyi bali ku sumpwa Barabasi. ¹⁷Mi ha baba ku kuunganele ha mwina, Pilato na ba cho, " Njeni wumu saka kuti ni mumu lukulwile? Barabasi, nandi Jesu yo sumpwa Kiristi?" ¹⁸Kakuti a ba kuiizi kuti ba ba mu woondi bulyo cho muna. ¹⁹Cho usii keere ha chipura choku watula, mu kaakwe na tumina linzwi kwaalyi nati, "Sanzi u pangi chimwi koozo muntu ya sena mulandu. Kakuti na nyanda ahulu maswe suunu mu chilooto che ibaka lyakwe." ²⁰Ku zwaaho mapurisita bakulwana ne ba kulwana ni ba shongelelekeza bungi bungi bwa bantu kuti ba kumbile Barabasi, ne kuti Jesu iye e ihayiwe. ²¹Mubusi na ba buuza, "Njeni ku boobe wumu saka kuti nni mumu lukulwile?" Ne ba cho, "Barabasi." ²²Pilato na ba cho, "Linu ni pange inzi cha Jeeso yoo sumpwa Kilisiti?" Bonse ni be taba, "A bambulwe." ²³Mi na cho, "Ibaka, mulandu nzi waa ba pangi?" Mi a bo ni ba huwa ahulu hulu, "Mu mu bambule." ²⁴Mi linu Pilato chinga bona kuti ka kwina cha wola ku panga, mane ni kuti chi kuba tangite mu nyunga, na hinda menzi, cho ku samba ku maanza ha busu bwa bantu bangi, cho kucho kuti, "Ka nina mu laandu cha malaha o zu muntu ya sena mulandu. Mu kuzwe kwenu kuti mu chita bule." ²⁵Bantu bonse ni bati, "A malaha a kwe a be kweetu ne ku baana betu." ²⁶Ku zwaaho na ba sumunwina Barabasi, kono na shimeha Jesu ni ku mu baha kuti a bambulwe. ²⁷Ku zwaaho masole bo mubusi neba leta Jesu ku chikota china mu meekalo a mubusi ni ku kunganya masole mangi. ²⁸Ni ba mu zabula cho ku mu bwika chizabalo chi subila. ²⁹Ku zwaaho ni ba panga i hwiisi yo miiya ne kuyi mu bika ha mutwi, choku mu bika inkoli mu iyanza lyakwe lya malyo. Ni ba fukama ha busu bwakwe neku musheunwina, niba cho, "Lumele, Simwine wa Majuda!" ³⁰Mi neba muswila, mi niba hinda inkoli cho kuyi mu kabisa mu mutwi. ³¹Haba mana ku musheunwina, cho kumu zabula chizwato ku zwaaho cho kumu zabika zizabalo zaakwe, ne ku mu twala kuku bambulwa. ³²Haba bati chiba zwila hanze, ni ba waana unkosi yo zwila kwa Sayirine yo sumpwa Sayimoni, u baba hambiliza kuti a yende naabo ne kuti a mu kulikile chifapano. ³³Ni beza ku chibaka chi sumpwa Gologota, chi landununa kuti " Chibaka cha Kagoboli." ³⁴Ni ba muha iwaine yiina shantukwe kuti a nywe. Mi chinga a yi soola, choku sayi nywa. ³⁵Haba mana kumu bambula, cho kuli kauhanyekeza zizabalo zakwe choku kaba indaula. ³⁶Ni be kala choku muliisa. ³⁷He iwulu lyo mutwi waakwe niba bika ifiolo lyo mulandu, li baali ku balika kuti "Uzu nje Jesu, simwine wa Majuda." ³⁸Basaa bobeele ni ba kokotelwa naye, zumwi ku malyo a kwe mi zumwi ku ma moonso. ³⁹Ba baali ku hita ni ba mu tukoola, ni ba nyunga mitwi yabo ⁴⁰ni bati, "Uwe yo bali kuti moo rutunune itempele choku izaka mu ma zuba o tatwe, lihaze umwine! Haiba u Mwana we Ireeza, suke ha chifapaano!" ⁴¹Che nzila i swana bapurisita ba kulwana ba baali ku musheunwina, ha mwina ni ba fioli ni ba kulwana, ni bati, ⁴²"A ba ku haza bamwi, kono ka woli ku li haza mwiine. Njeye Simwine wa Isilaele. A suuke ha chifapano, mi ku zwaaho linu njete tu zumine mwaali." ⁴³U sepa mwe Ireeza, A Ireeza a mulamulele hahanu buti haiba u saka, ka kuti a baco kuti, "Njeme mwanaswisu we Ireeza." ⁴⁴Mi basaa ba bati ni ba bambwilwe na ye naabo niba wamba matuka kwali. ⁴⁵Linu ku zwaaho che inako yoku mana iyanza ne ka mwina kerima nika wumba inkanda yonse mbwita kuka sika ku inako yoku mana iyanza ne toone. ⁴⁶Che nako yoku mana iyanza ne toone Jesu na huwa che liinzwi ikando na cho, "Eli, Eli, La ma sabakatani?" yi landununwa kuti, "Ireeza wangu, Ireeza wangu, chinzi ho ni sohelele?" ⁴⁷Linu ba mwi ba ba zi meene ukochinga ba zuwa bulyo, ni bati, "U kwete ku sumpa Elija." ⁴⁸Hohwaho bulyo zumwi waabo na tiya choku ka leta chi pongi, cho ku chi niika

mwa shantukwe, ni ku chi bika ha luuhe, ni ku muha kuti a nywe.⁴⁹ Bungi bwabo ni bacho, "Mu mu siye yeyena. Tu bone kuti nandi Elija mweze a mu haaza." ⁵⁰ku zwaaho Jesu hape na huwa che linzwi ikando cho kumana luuhu.⁵¹ Boone, i jira lyo mu itempele ni lya haluka ko beele ku zwila kwi uulu ku leta hansi. Mi inkanda ni ya nyanganya, ku zwaaho mabwe choku pwachuka hakati. ⁵²Ma kuumbu ni e wuka, mi mi bili ya bantu ba shiyeme ba ba lele ni ba buuka. ⁵³Ni baazwa mu makuumbu chinga a buuka ku bafu, nibe njila mu muzi mukando u jolola, mane niba boneka ku bantu bangi. ⁵⁴Mi musenchoriona na bo baba lolelele Jeeso ni ba boona kunyanganya kwe inkanda ni zintu zi bati niza pangahala, cho kuli kalililwa ahulu maswe ni bati, "Cho busakusima uzu ibali mwana we Ireeza." ⁵⁵Bakulwakazi bangi baba ke ichilile Jeeso ku kazwa kwa Galalia cho kumu babalela ba ba zimene butabule ni ba lolelele. ⁵⁶Mukati kaabo ku bena Maria Magadalena, Maria nyina wa Jakobo ni Josefa, ni nyina wa baanaswisu ba Zebedea. ⁵⁷Chinga yaba chitengwana, ni kweza unkosi wo muhumi yo zwa kwa Arimatea, we izina lya Josefa, iye naye ya bali mulutwana wa Jesu. ⁵⁸Na ya kwa Pilato mi na ka kumbila mubili wa Jesu. Pilato na laela kuti a wu hewe. ⁵⁹Josefa na hinda mubili, na wu bungila mu ijila li jolola, ⁶⁰mi choku kawu bika mu ikuumbu lyaakwe ihiyai lya ba hindi cho kuli beeza mu ibwe. Ku zwaaho na pindumwina ibwe ikando ha mulyango we ikuumbu mi nali yendela. ⁶¹Maria Magadalena ni zumwi Maria ku ba bena, ni be keele he shilya lye kuumbu. ⁶²Izuba li chilila, i bali izuba lya lo mugivero, Ma purisita ba kulwana ni Bafarisai neba kunganela ha mwiina kwa Pilato. ⁶³Cho kuti, "Unkosi, tu kumbulukwa kuti zuna shaamapa cho usii hala, a bati nati, 'Kani buuke mazuba otatwe haa hita.' ⁶⁴Chingi linu u lukele ku laula kuti ikumbu lika liiswa ahulu maswe mbwita luzuba lo butatu. Ni kusabi bulyo balutwana bakwe mu beeze ba muyibe ku zwaaho cho kucho bantu, 'Cha ba buuki kubafu.' Ka kuti ku chenga kwa mamani mani mu ku zambe kwe ntanji." ⁶⁵Pilato na bacho kuti, "Mu hinde shangabila. Muyende muka liliise hakando mu mu wolela monse." ⁶⁶Mi niba yenda cho kuka siinka che ibwe, choku viika shangavira.

28 ¹Hwaho chitengwana cha lwe Sabata, ha chi libali ku ñatula kuti ibe luzuba lwe tanzi lwe Nsunda, Maria Magadalena ni Maria zumwi, ni beza ku kubona ikumbu. ²Mubone, ni chii kweza ku nyanganya ku kulu, kakuti lingiloi lya Simwine li bazwile ku iwulu, kwiza ku pindumuna ibwe, kuzwaho ni kwi kala hateni. ³Ciswano calyo libali kuswana ni mumuni we nvula, mi zizwato zalyo zibali kutuba sina kapuku. ⁴Ba shangabila ni ba nyungeha ka kutiya mi ni ba ba sina bantu ba fwile. ⁵Ingiloi chi lya wamba ku banakazi ni lya cho kubali, "Kanji mutiyi, kakuti nizi kuti musaka Jesu ya ba kokotelwa. ⁶Ka mwiina munu, kono ca buka sina mwa ba wambilile. Mwize za mubone za mwalele Simwine. ⁷Muyende hahanu muka balwile balutwani bakwe, 'Wa buka ku bafwile. Mubwene, mwa litangize habusu bwenu ku kuya kwa Galillea. Wuko ka muka mubone.' Mubone, na mi wambila." ⁸Banakazi hwaho ni bazwa he ikumbu ni batite ni kusanga ahulu, mi chi batilila ku ku kalwila balutwani bakwe. ⁹Mubone, Jesu cha bawana na cho, "Mulumele mubonse." Banakazi ni beza, ne ku mukwata ku matende mi ne ba mufukamina. ¹⁰Mi Jesu na cho kubali kuti, "Kanji mutiyi. Muyende mu kalwile bance bangu kuti ba zwe bayende kwa Galilea. Kwateni ime mu bakani bone." ¹¹Mi hwaho banakazi ha baba kukaya, mubone, bamwi ba shangabila chi ba yenda mu munzi mukando ni ba wambila bapuritsa bakulwana zintu zonse za tendahala. ¹²Mi bapuritsa ha kopana ni bakulwana ku wambola indaba na bo, ni baha mali mangi ku masole ¹³ne ku balwila, "Muwambe ku bamwi kuti, balutwani bakwe Jesu bakeza masiku beza kwiba mubili wakwe chitu silele. ¹⁴Haiba inu ndaba ni isika ku muyendesi, katu mu suunde neku zwisa intongosi kwenu." ¹⁵Mi masole ne ba hinda mali niku tenda mu baba wambililwa. Iyi indaba i ba hasani ahulu mukati ka Majuda mi mane ne suunu yisi zwilila habusu. ¹⁶v 16 Kono balutwani bene ikumi ni wu mwina ni baaya kwa Galilea, ku iluundu ilyo Jesu lya baba wambile. ¹⁷Mi haba mubona, chi ba mu kubamela, kono bamwi ni ba kangwa ku zumini. ¹⁸Jesu neza kwabo ne ku wamba kubali ni kucho, "Mataa onse abahewa kwangu, a kwi ulu ni aa hansi. ¹⁹Linu muyende, muka pange balutwani ba machaba onse. Mu ba kolobeze mwi ziina lya Tayo, lya Mwana mane ni lya Luhuhu lu Jolola. ²⁰Mu balute ku mamela zintu zonse zi ni ba mi laele. Mi mubwene, ka ni kale nanwe inako yonse, mane ku twala ku ma mani ni nizo e nkanda."

Mark

1

¹Aa nji matangilo e Ivangeli ya Jesu Kresite, mwana wa Ireeza, ²Ubu muiñolele mwa Isaya muporofita, "mubone, nitumine mutumiwa wangu habusu vwenu, iye yeti navakanye inzila yenu. ³Inzwi lya umwina litabeleza mwihalaupa, 'Mubakanye inzila ya Simwine; mutende mwahita kuoloke.'" ⁴Johani abakezi, nakolobeza mwihalaupa ni kukutaza inkolobezo yo kubaka kuti zive ziwondelwe. ⁵Inkanda yonse ya Judeya ni bantu bonse ba mwa Jerusalema babayendi kwali. Babakakolobezwa kwali mulwizi lwa Jorudani, ni baliwamba zive zabo. ⁶Johani a balikuzwete ijansi lyabooza bwe Kamele ni lutunga lwedalo mumunda yakwe, mi abali kulyanga impaanse ni buchi bwamumuzuka. ⁷Abaaruti, "Zumwi ukeзите mumasule angu yokoletе kunizamba, imi kaniyelele nanga kukotama kusumununa tukwele twensangu zakwe. ⁸Nibamikolobezi chamenzi, kono iye kamikolobeze cha Luhuhu lujolola." ⁹Chibatendahali mwao mazuva kuti Jesu abakezi kuzwa Nazareta mwaGalileya, imi abakolobezwa kwa Johani mulwizi lwa Jorodani. ¹⁰Jesu hazubuka bulyo mumenzi, a baboni iwulu niliyaluka ni Luhuhu nilusuukila hali ubu inkuba. ¹¹Imi liinzwi nilyazwa kwiwulu, "Umwanangu, inisaka kuhitiliza, nikondetwe chako." ¹²Linu luhuhu chilumutumina kuyenda mwihalaupa. ¹³Abena mwihalaupa mazuva ena makumi one, nakwete kulikwa kwaSatani. Abena ni zinyolozu zamunkanda, imi mangiloi abamuhazi. ¹⁴Linu kuzwa hakusuminwa kwa Johani, Jesu nakeza mwaGalileya kukabuwamba Evangeli ya Ireeza, ¹⁵nati, "Inako chiyelizuzilikizwa, imi mubuso wa Ireeza chiwina hafuhi. mubake ni kuzumina mwi Evangeli." ¹⁶Mukukabuyenda kumbali ye Wate lya Galileya, nabona Simoni ni Andulu mukulwe wa Simoni nibalaleka tunyandi twabo mwiwate, mukuti babali bayambi.

¹⁷Jesu nawamba kubali, "Mwize, munichilile, mi kanimitende bayambi babantu." ¹⁸Mi haho bulyo nibasiya tunyandi ni kumwichilila. ¹⁹Jesu habali kwabuyenda habusuzana, nabona Jakobo mwana Zebediya ni Johani mwanche; babena mubwato ni bawonga tunyandi twabo. ²⁰Naba sumpa mi babasiyi ishabo Zebediya mubwato ni bahikana babahilitwe, mi babamwichilili. ²¹Mi habeza mwaKapernauma, mi Lensabata, Jesu nenjila mwi Sinangonge ni kuruta, ²²Babakomokiswa chamurutilo wakwe, mukuti abali kubaruta ubu njizumwi wina maata isiñi mubekalile bañoli. ²³Hohwaho mukwame yabena luhuhu lusajololi abahuwelezi, ²⁴naati, "Chinzi chituswanela kuchita nawe, Jesu wa Nazareta? Kana ubezi kukutusiya? Nizi kuti nguweni. "Nguwe yochena wa Ireeza!" ²⁵Jesu nakalimela idimona nati, "Tontole ni kuzwa mwali!" ²⁶Mi luhuhu lusajololi nilwamu sohela hansi ni lwazwa kwali ni lwabubokolola chaliinzwi ikando. ²⁷Mi bantu bonse babakomoketwe, ni kulibuza abobeene, "Chintunzi ichi? Murutilo munhya wina maata? U wola nanga kulayela luhuhu lusajololi mi lumuzuwa!" ²⁸Mi indaba kuamana naye haho nizayenda konsekonse muchilalo cha Galileya. ²⁹Mi mukuzwa mwisinagoge, nibeza munzubo ya Simoni ni Andulu, ni Jakobo ni Johani. ³⁰Lyahanu mukwenyani wa Simoni wo mwanakazi abalele u lwalite ifibele, mi niba wambila Jesu chakwe. ³¹Linu nakeza, kumuhinda cheyanza, ni kumuzimika mwiwulu; Ifivere niyamusiya, mi chatanga kubasebeleza. ³²Icho chitengu, izuba halimana kwiimina, chibamuletela bonse babalikulwala kapa bena madimona. ³³Muleneñi wonse chiwakopenela hamulyango. ³⁴Abahozzi bangi babena malwalila asiyenesiyene ni kuhindika madimona mangi, kono kanabazuminini madimona kuwamba mukuti abamwizi. ³⁵Abalitahaneli kubuka kakasasani, ni kusisiha; abanyamuki ni kuyenda kuchibaka chitontwele mi uko abakalapeli. ³⁶Simoni ni babena nabo babali kumusakasaka. ³⁷Babamuwani ni kumuambila, "Zumwi ni zumwi bakwete kukulolalola." ³⁸Nati, "Tuyende kumwi ni kumwi, kuzwa mumatoropo azimbulukite, kokuma nikakutaze ko naako. Chobulyo nakeza kunu." ³⁹Nayenda konsekonse mwaGalileya, nakabukutaza mumaSinangonge abo ni kuya buhindika madimona. ⁴⁰Sichisenda abakezi kwali. Abali kumukumbila; nakubama hansi imi namucho, "Chikuti usuni, uwola kunijoloza." ⁴¹Chokuba ni inse, Jesu chawolola iyanza lyakwe ni kumukwata, kumuambila, "Ni suni, Jolole." ⁴²Hohwaho chisenda nichamusiya, mi natendwa yojolola. ⁴³Jesu namukalimela chobukando mi namutumina kuti ayende. ⁴⁴Chati kwali, "utokomele kanji uwambi chimwi kumuntu, kono ukwiya, ukalitondeze kumuprisita, mi ukaneule chokujolozwa chabalayeli Mushe, bube bupaki kubali." ⁴⁵Kono nayenda ni kukatanga kulwila zumwi ni zumwi ni kuhasanya liinzwi chabukando kuti Jesu kena abali kusiwola kuyenda nasumunikite mwitoropo. Linu nekala muchibaka chintontwele mi bantu babezi kwali kuzwila muzibaka zisiyenesiyene.

2

¹Hakaboola kwaKapernauma kuzwa hamazubazana, kubazuweekete kuti abena kumunzi. ²Chobulyo buungi bubakungene kwateni kuti mane kanakubasina ni chibaka, mane nanga hamulyango, mi Jesu nawamba liinzwi kubali. ³Linu bakwame babezi kwali babaletete mukwame yabazuminine luñañali; bantu boone babamuyengete. ⁴Habakangwa kusika hafuhi naye chebaka lyachisi, chibazwisa chituwa hewulu lyamwabalikwina. Chinga basha ilindi mwateni, ni bashulumuna bulo habalele yozuminine luñañali. ⁵Chakubona intumelo yabo, Jesu chati kumuntu yozuminine luñañali, "Mwanangu, zive zako zawondelwa." ⁶Linu bamwi bañoli babekele mo, chibalichiula munkulo zabo, ⁷"Kwizabule kuti uzu muntu awambe cheyi nzila? Unyefula! Yowola kuswalela zive mbwiteri Ireeza yeyena?" ⁸Mi Jesu hahobulyo neziba muluhuhu lwakwe zibabali kuzeza munkulo zabo. Nichati kubali, "Chinzi hamukwete kuzeza bulyo munkulo zenu?" ⁹Njehihi chihuba kuwamba kuyozuminine luñañali, 'Zive zako zawondelwa' kamba kuwamba kuti, 'Zime, hinde bulo bwako, mi uyende?' ¹⁰Imi kuti mwizibe kuti Mwana Muntu wina maata hansi okuwondela zive, "nawambila yozuminine luñañali, ¹¹"Niwamba kwako, zime, hinde bulo bwako, mi uyende kunzubo yako." ¹²Chazima mi hahobulyo nahinda bulo, ni kuzwa munzubo habusu bwazumwi ni zumwi, kokuti bonse babamakali mi nibaha intumbo kwa Ireeza, mi nibati, "Kana tubeeni kubona chintu chiswana nech." ¹³Nayenda hape kumbali yewate, mi chisi chonse nicheza kwali, mi na baruta. ¹⁴Mukuhita kumbali, nabona Levi mwana wa Alufeya nekele hetente lya mutelisi, mi nati kwali, "Nichilile." chazima ni kumwichilila. ¹⁵Mi Jesu habali kulya zilyo munzuvo ya Levi, Batelisi baangi ni bantu bezwile zive babali kulya ni Jesu ni barutwana bakwe, mukuti babali baangi mi nibamwichilila. ¹⁶Linu bañoli bamulao, babali baFalisi, hababona kuti Jesu ukwete kulya ni batendi bazive ni batelisi, nibawamba kubarutwana bakwe, "Chinzi halya ni batelisi ni bantu bezwile zive?" ¹⁷Linu Jesu hazuwa bulyo nacho kubali, "Bantu bakoletu mumubili kabasuni iñanga; mbwiteli balwala njibaisaka. Kananibakezi kukusumpa bantu bashiyeme, kono kubantu bezwile zive." ¹⁸Barutwana ba Johani ni baFalisi babali kulinyima zilyo. Imi bantu bamwi babezi kwali ni kumuti, "Chinzi barutwana ba Johani ni barutwana babaFalisi habalinyima zilyo, mi bako barutwana kabalinyimi zilyo?" ¹⁹Jesu chacho kubali, "Kana kuwoleka kuti bantu bena hamukiti wamaseso balinyime zilyo musesi nasina nabo? Kubona bulyo musesi uchina nabo, kabawoli kulinyima zilyo. ²⁰Kono mazuba akezite akuti musesi nazwiswe kubali, mi mwao mazuva, kabalinyime zilyo. ²¹Kakwina muntu yolukila kabbali kakajira kanhya hejira ikulukulu, kundeyobulyo chikamba chinhya muchihaluke ko, chinhya kuchikulukulu. Mi kakube muhalukilo mubilala. ²²Kakwina muntu yobika iwaine inhya muchibikilo chewaine chikulukulu chamadalo, kundeyobulyo iwaine muiñatule madalo, mi bubeli bwewaine ni madalo ewaine kazisinyehe. Chovulyo, mubike iwaine inhya mwidalo inhya lyewaine." ²³Lensabata Jesu nichahita muluwa lwabuheke, mi barutwana bakwe nibatanga kutola mitwi yabuheke. ²⁴Mi bafalisi nibamucho, "Lole, chinzi habachita chintu chisali chamulao mwizubo Lensabata?" ²⁵Nacho kubali, "Kana chimubabalite chabachiti Dafita hababulite ni kufwa inzala--iye ni bakwame baabena nabo--" ²⁶Mwabenjilili munzubo ya Ireeza Abbiyatare habali mupurisita yohanzi, mi abaali chinkwa chakubako, ili chisali chamulao kuti zuhi

no zuhi alye kunde yamapurisita, mi mane naha kwateni amwi kwabana babena naye?"²⁷ Jesu nati, "Insabata ibalundilwa bantu, isinyi bantu kulundilwa Insabata." ²⁸Chobulyo, Mwana muntu Simwine, nanga weNsabata."

3

¹Imi hape chenjila mwisinagoge mi kubena mukwame weyanza lizuminine. ²Bamwi bantu babamuteyete hafuhi kubona kamba mwamuhoze Lensabata kokuti bamunyansikize ho. ³Jesu chati kumukwame weyanza lizuminine, "Katuke mi uzime aha mukati kabantu." ⁴Linu chati kubantu, "Kana kushiyeme kuchita bulotu mwizuba lya Lensabata, kamba kuholofaza; kupulusa buhalo, kamba kwihaya?" Kono babatontwele. ⁵Ababaloli kubazimbuluka bonse chabukali, mi abaswabiswa bukukutu bwenkulo zabo, imi chati kumukwame, "Wolole iyanza lyako." Chaliwolola, imi iyanza lyakwe chilya shiyamiswa. ⁶Bafalisi habazwa hanze imi haho bulyo nibatanga kulelinsana ni maHeroda kamubati chiba mwihaila. ⁷Linu Jesu, ni barutwana bakwe, babayendi kwiwate, imi chisi chikando chabantu niche chilila kuzwa Galileya ni kuzwa Judeya ⁸ni kuzwa Jerusalema ni kuzwa Idumeya ni mwishilya lya Joludani ni kuzimbuluka Tire ni Sidoni. Habazuwa chazintu zabali kuchita, chisi chikando chibezi kwali. ⁹Imi abakumbili barutwana bakwe kumubakanyiza chisepezana chebaka lyachisi, kokuti kanji bamuliimbi. ¹⁰Mukuti abahozi baangi, kokuti zumwi ni zumwi yabena malwalila alikoze kwiza kwali kuti amukwate. ¹¹Munako yonse muzibali kumubonena inhuho zisajolwele, zibali kuwila hanshi habusu bwakwe ni kulililila, ni ziti, "Umwana wa Ireeza." ¹²"Chabusakusima nazikalimela kuti kanji zimwizibahazi. ¹³Abayendi kwilundu, imi abasupi bana baabalikusuna, imi nibeza kwali. ¹⁴Abaketi bena ikumi ni bobele, (baabasumpi barutwana), njokuti babenaye ni kuti pona chobatuma kutwala ifuwa yefusa, ¹⁵ni kuba ni maata akuhindika madimona. ¹⁶Imi abaketi bena ikumi ni bobele: Simone, yabahi izina Pitorosi; ¹⁷Jakobo mwana wa Zebediya, ni Johani mwance wa Jakobo, yabahi izina Boanergese, liti, bana bakupalakata, ¹⁸ni Anduru, Filipi, Batolomiyu, Mateu, Tomasi, Jakobo mwana wa Alfeya, Tediysi, Simone Mukakani, ¹⁹ni Judasi Isikaliyote, yetena mubeteke. ²⁰Linu nayenda kumunzi, imi chisi chibaboleli kwiza hamwina, kokuti kanji bawoli nanga kulya chinkwa. ²¹Luhasi lwakwe haluzuwa zateni, babayendi ni kukamuhitiza, mukuti nibati, "Uzwile mumaano akwe" ²²"Bañoli bamulao babakazwi kwa Jerusalema nibati, "Ukwetwe kwa Beluzebule," imi, cha buyendisi bwa madimona u hindika madimona. ²³Jesu ababasumpili kwali ni kucho kubali munguli, "Satani uwola bule kuhindika Satani? ²⁴Heba mubuso uli koswele kulisandukila iwowine, uwo mubuso kawuwoli kuzimana. ²⁵Heba inzuvo ili koswele kulisandukila iyoine, iyo inzubo kete niwole kuzima. ²⁶Heba Satani uzimana ni kulisandukila iye mwine ni kuliyaba, kawoli kuzimana, kono wizite kumamaninizo. ²⁷Kono kakwina yowola kwinjila munzubo ya mukwame yokolet ni kwiba zibya zakwe nasahambite mukwame yokolet tanzi, mi mwawole kututulula inzubo yakwe. ²⁸Chabusakusima nicho kwenu, zive zonse zabaana babantu kazikwatilwe, nanga zonse inyefulo zibawaamba, ²⁹kono yense yonyefula Luhuhu lu Jolola kete nawane kukwatilwa, kono wina mulandu wachive chakuyakuile." ³⁰"Jesu abawambi chimukuti babali kucho, "Wina luhuhu lusa Jolwele." ³¹Linu banyina ni banche nibeza kuzimana hanze. Chibamutumina, kumusupa. ³²Mi buungi bubekele bumuzimbulukite, niba cho kwali, "Banyoko ni banche bako bena hanze, mi bakabukulola." ³³Nabetaba, "Njibani bamayo ni bache bangu?" ³⁴Nalola mu mamabbali kubabekele nibena muchikwenda nibamu zimbulukite ni kucho, "Mulole, aba nji bamayo ni banche bangu! ³⁵Mukuti yense yochita chisakiwa kwa Ireeza, uzo muntu nji mwanchangu, ni nchizyangu, ni bamayo."

4¹

²Mi chabaruta zintu zingi muunguli, mi nati kubali muntuto yakwe, ³"Mutekeleze, mulimi abayendi kukubyalala imbuto yakwe. ⁴Choya bubyala, imwi imbuto niyawila munzila, imi zizuni nizeza kuitotola. ⁵Imwi imbuto niyawila mwibu lyamabwe, muisena ibabi ni ibu lingi. Hohwaho bulyo chiya mena, mukuti kena ibena ibu liya hanshi. ⁶Kono izuba haliñatula, chizahiswa, mi chebaka lyakuti kanazibena muhisi, ziba zumi. ⁷Imwi imbuto niyawila muzisamu zamiya. Zisamu zamiya nizakula ni kuzipuputiza, mi kana zibabiki nanga buheke. ⁸Imwi imbuto niyawila mwibu ilotu ni kubika buheke muzaabukula ni zabuekeza, mi zimwi nizaleta chakuminihanya makumi otatwe kubungi, imi zimwi makumi amana iyanza ni kumi, mi zimwi mwanda." ⁹Mi chati, "Yese wina matwi akuzuwa, mumusiye azuwe!" ¹⁰Jesu habena yeyena, babena hafuhi naye ni bena ikumi ni bobele babamubuzi kuamana ni nguli. ¹¹Chati kubali, "Kwenu kuhelwe ikunutu yomubuso wa Ireeza. Kono kubeena hanze zonse zina munguli, ¹²Kokuti habalola, ee balola, kono kababoni, ni kuti habazuwa, ee bazuwa, kono kabazuwisisi, kamba hamwi pona chibasanduka mi Ireeza pona chobakwatila." ¹³Mi chati kubali, "Kamuzuwisisi iyi inguli? Mumuzuwisise bule inguli zonse zimwi? ¹⁴Mulimi yobyala imbuto njeye yobyala iinzwi. ¹⁵Bamwi njezina ziwila kumbali yamugwagwa, mulibabyalwa liinzwi. Mi habalizuwa, hahobulyo Satani ulizwisa mi uhinda liinzwi liba byalwa mubali. ¹⁶Mi bamwi njabo babyalwa hebu lyamabwe, ili abo, habazuwa liinzwi, hahobulyo balitambula chakusaanga. ¹⁷Mi kabena muhisi mubali beene, kono balikozakozza chenakozana. Linu bukabo ni kunyandiswa kwiza chebaka lyaliizwi, hahobulyo bachunchula. ¹⁸Mi bamwi njabo babyalwa mukati kamiya. Bazuwa liinzwi, ¹⁹kono babilela ni zenkanda, kuchengwa chifumu, ni ntakazo zazintu zimwi zinjala mo ni kwihaya liinzwi, mi liba lisabiiki zibikantu. ²⁰Linu kwina abo bababyalwa mwibu ilotu. Bazuwa liinzwi ni kulitambula ni kubika zihantu: zimwi makumi otatwe, mi zimwi makumi amana iyanza ni kumi, mi zimwi mwanda." ²¹Jesu nati kubali, "Muleta ilambi munzubo ni kulibika mwikonde yechitanda, kamba mwikonde lyabulo? Mulieta mukati ni kulitula hachitulilo chelambi. ²²Mukuti kakwina chiuungilwa chiseti ni chizibahazwe, mi kakwina inkunutu yiseti niibe henkanza. ²³Heba zumwi wina matwi akuzuwa, mumusiye azuwe!" ²⁴Nati kubali, "Mutwalize kuchi muzuwa, intikanyezo imulikanisa, yete nimulikanyezwe chayoy, mi muiwelwe kwenu. ²⁵Mukuti yense wina, kwali kakuwelwa ni kuhita, mi yense yasena, kwali

mukuhindililwe ni zakwete.²⁷²⁶ Mi nichati, "Mubuso wa Ireeza uswana sina muntu yobyala imbuto hansi. Ulala masiku ni kubuka musihali, mi imbuto imena ni kukula, nanga kezibite kuti mbobule." ²⁸Ibu libika buheke ilyo liine: intanzi ituunga, linu chikunku, linu kwiza buheke bubuzwile kuchikunku. ²⁹Mi buheke habubuzwa hahobulyo utumina ijekisi hanze, mukuti inkutulo chiyasika". ³⁰Mi nati, "Mubuso wa Ireeza tuwola kuubambanya ni chi, kamba inguli inzi ituwola tendisa kukuutoloka? ³¹Ukola sina imbuto yamasitate iti, chiibyalitwe, nji iha nikuhita imbuto yahebu. ³²Mihe, chiibyalitwe, ikula ni kuba bukando kuzamba zonse zimenantu zoluwa, mi itenda mitavi mikando, kokuti zizuni zewulu ziwola kuchita zizumbo mumuzunde wayo." ³³Chenguli zingi ziswana nezi nawamba liinzwi kubali, chabuungi kakuya kamubawolela kuzuwisisa, ³⁴imi kanaabawambi kubali nikusena inguli. Kono habali yeyena, abatoloki zintu zonse kubarutwana bakwe. ³⁵Mwelyo izuba, hakuba chitengu, nati kubali, "Tulutile mulimwi ishilya." ³⁶Linu nibasiya chisi, kuhinda ni Jesu, kakuti chabena kale muchikepe. Zimwi zikepe nazo zibena naye. ³⁷Mi ihuhu likalihite ikando chilyabuka mi masuunda abali kwi njila muchikepe mukuti chikepe chichibezwile. ³⁸Kono Jesu iyemwine abeena muluheho lwachikepe, nalele hamushamo. Chibamubusa, nibacho, "Muruti, kobileli nihatusaka kufwa?" ³⁹Mi, haabuuswa, na kalimela luhuhu ni kucho kwiwate, "Inkoko, tukumane." Mi ihuhu nilya zimana, mi kubena kutontola kukando. ⁴⁰Mi nati kubali, "Chinzi hamutiite? Kamwini kuba ni intumelo?" ⁴¹Babezuli kutiya kukando mi ni bawamba zumwi ku zumwi, "Linu njeni uzu, mukuti nanga ihuhu ni wate zimuzuwa?"

5

¹Babezi kwishilya limwi lyewate, kuchilalo cha Gerasenese. ²Mi hahobulyo Jesu hazuka muchikepe, mukwame wina luhuhu lusajololi abezi kwali kukazwa kumakumbu. ³Mukwame abali kuhala mumakumbu. Kakwina ni uumwina yabakuti chowola kumukanisa, mane nangati ni ncheini. ⁴Chaba suminwe inako ingi ingi ni nkwele ni ncheini. Abali kupusoola hakati incheini ni nkwele zakwe zibapusoolwa. Kakwina ni umwina yabena ziho zokumu zuunda. ⁵Masiku ni masiku ni musihali mumakumbu ni mumalundu, abali kubokolola ni kulifundola chamabwe makali. ⁶Habona Jesu kulezana, natilila kwali ni kukafukama habusu bwakwe. ⁷Chabokolola chamuhuwo mukando, "Chinzi chiniswanela kuchita nawe, Jesu, Mwana wa Ireeza waKwiwulu? Nikukumbila cha Ireeza iye mwine, kanji unisukululi." ⁸Mukuti abali kuwamba kwali, "Zwe mumukwame, iwe luhuhu lusajololi." ⁹Mi namubuza, "Nguweni izina lyako?" Mi namwitaba, "Izina lyangu nji Mpi, mukuti tubangi." ¹⁰Namukumbila chakubolelabolela kusaatamina kunze ye chilalo. ¹¹Haho mulaka mukando wezigulube ubena ho ni ufula hachiwulu, ¹²mi niyamukumbila, niiti, "Tutumine muzingulube; twinjile muzili." ¹³Chobulyo chazizuminina; inhuho zisajolwele nizazwa ni kwinjila muzingulube, ni zashetumuka chakuhwelela hansi yachiwulu mwiwate, mi zibali kusaka kulikana impalo ya zikiti zobeze zigulube zibamini mwiwate. ¹⁴Mi abo babali kulisika zingulube nibatiya ni kukabiha chibatendahali mumuleneñi ni kumbali yenkanda. Imi bantu bangi nibayenda hanze kukabona zibachitahali. ¹⁵Linu nibeza kwa Jesu mi nibaabona mukwame yowina madimona--yabena iMpi--nekele hansi, nazwete, imi mumaano sakata akwe, mi babalikaliwe. ¹⁶Bana bababoni chibachitahali kumukwame yokwetwe madimona nibaba wambila chiba chitahali kwali mane ni kuamana ni zingulube. ¹⁷Mi chibatanga kumukumbila kusiya chilalo chabo. ¹⁸Mi habali kwinjila mukepe, mukwame wamadimona na mukumbila kuti ayende naye. ¹⁹Kono kana aba muzuminini, kono nacho kwali, "Yende kunzubo yanko ni kubantu bako, nikukaba wambila Ireeza chaba kupangili, ni chisemonzi chaba kuhi." ²⁰Linu nayenda ni kukatanga kwi zibahaza zintu zikando Jesu zabamuchitili mwa Dekapolisi, mi bonse baba makali. ²¹Mi Jesu hachalutla mwishilwa hape kuimwimbali yewate, muchisepe, chisi chikando nichakungana kumuzimbuluka, mukuti abena kumbali lyewate. ²²Mi zumwi kubayendisi besinangonge, wezina lya Jailusi, nakeza, mi hamubona, nawila hamantende akwe. ²³Namukumbila chakubolela bolela, nati, "Mwanangu munini wamukazana chiwina hafuhi ni lufu. Nikukumbila, wize ubike mayanza ako hali kuti apangwe siinte ni kuhala." ²⁴Linu nayenda naye, ni chisi chikando nichamwichilila ni kumukakatiize kumuzimbuluka. ²⁵Lyahanu kubena mwanakazi wamalaha abazwizi zilimo zina ikumi ni zobeze. ²⁶Abasukuluki chabukando mumpabalelo yeñanga zingi mi abalitusisi zonse zabakwete, kono kunde yakuba butuka naya kungsi. ²⁷Chabazuwile indaba kuamana ni Jesu. Linu nakeza mumasule akwe habali kwabuyenda muchisi, ni chakwata chizabalo chakwe. ²⁸Chobulyo nati, "Heba ninikwata bulo zizwato zakwe, munihozwe." ²⁹Hachamuwonda, kuzwiza ni kwazimana, mi nalizuwa mumubili wakwe kuti chahozwa kumalwalila akwe. ³⁰Mi hahobulyo Jesu nalemuha mwalimwine kuti ziho chizazwa kwali. Mi nasandukila mubuungi bwa chisi ni kubuza, "Njeni wawonda zizwato zangu?" ³¹Barutwana bakwe chibacho kwali, "Ubwene ichi chisi chikukakatize kukuzimbuluka, mi uwamba, "Njeni waniwonda?" ³²Kono Jesu nalolalola kubona yabapangi bulo. ³³Mwanakazi, chokwiziba chiba pangahali kwali, nalikalilwa niku chachalika. Abakezi ni kuwila habusu bwakwe ni kumuwambila buhote bonse. ³⁴Nawamba kwali, "Mwanangu wechikazana, intumelo yako yakushiyamisa, Yende chenozo mi uholele kuchilwalo chako." ³⁵Habali kusiwamba, bamwi bantu nibeza kuzwa kumuyendisi we sinangonge, nibacho, "Mwanako wechikazana chafwa. Chinzi kuzwila habusu kukataza muruti?" ³⁶Mi linu Jesu chakuzuwa zibaba wambi, nati kumuyendisi we sinagoge, "Kanji utiyi. Zumine bulo." ³⁷Kana abazuminini nanga zuhi kumusindikiza, kunde aPitorosi, Jakobi, ni Johani, mwanche wa Jakobo. ³⁸Babakezi kunzuvo yomuyendisi we sinagoge mi nabona ko bantuvangi nibachita ilata lingi lingi; babali kusilisa ni kubokolola chakutumusa. ³⁹Henjila munzubo, nati kubali, "Chinzi hamunyeletwe imi chinzi hamusilisa? Muhwile kafwile kono ulele," ⁴⁰Nibamuseka. Kono nabazwisikiza hanze bonse niku hinda besi wamuhwile ni banyina ni babena naye, mi nenjila mwabena muhwile. ⁴¹Nichahinda iyanza lyamuhwile ni kuti kwali, "Talita kouw," ili ita kuti, "Muhwile wamukazana, niti kwako, zime." ⁴²Hahobulyo muhwile chazima ni kuyenda

(kakuti abena zilimo zina ikumi ni zobebe kuchipepo). Mibabamakali ni kuhita. ⁴³Chenkalimelo nabalaela kuti kakwina nanga umwina yoswanela kwiziba kuamana ni chatendahala. Mi naba wambila kumuha chakulya.

6

¹Imi nayenda kuzwa mwateni ni kwiza mwitoropo mumuzi wakwe, ni varutwana vakwe vavamwichilili. ²Imi Mukivero hausika, avaruti mu maSinagoge. Vuungi vwa vaantu vuva muzuwi nivaziyeleha. Nivati, "Aba wani kuhi izi intuto?" "Maanonzi aa avahewa kwali?" "Imakazonzi izi zatenda chayananza akwe?" ³" Kanji muvezi, mwana Maria ni mukulwe wa Jakovo ni Jose ni Juda ni Simoni? Vanchizye kavahena hanu naswe?" Mi vavaziyezwe chaJesu. ⁴Mi Jesu chati kuvali, "Muporofita kayelele kuvuzwa ikute, mbwiteli mwitoropo mwazwa ni muvakwakwe, ni vamunzubo yakwe." ⁵Ava kangwa kutenda mutendo ikoletе, mbwiteli kuvika mayanza akwe havantu vache valwele ni kuvahoza. ⁶Kusazumina kwavo kuva mukomokisi. Nicha yenda vuzimbuluka mumunzi nakavuruta. ⁷Ni chasumpa vena ikumi limwiina nivovere ni kutanga kuvatuma kunze, vovere cha vovere, nikuvaha ziho he inhuho zisaJololi. ⁸Ni kuba laera kuti kakwina chiva hinda mulwendo lwavo, mbwiteri inkoli vulyo: kakwina inkoko, kakwina mukotana, imi kakwina mali mulutunga lwavo, ⁹kono kuzwata insangu, nikusa livwika inguvo zovere. ¹⁰Ni chati kuvali, "Monse mumwinjirira mwinzuvo, mwikale mo mbwita hete nimusiire icho chivaka. ¹¹Imi itoropo isete imitambule kamba kusamiteeka, hamusiya icho chivaka, muzukutule isuko kumatende enu ivevupaki kuvali." ¹²Vavayendi ni vava vuruta kuti vaantu vafutatile zivi zavo. ¹³Niva zwiwa madimona maangi, ni kusinga vantu vangi valwala ioli ni kuvahoza. ¹⁴Heroda hazuwa izi, kakuti izina lya Jesu livavuvaani. Vamwi vavali kucho, "Johani Mukolovezi ava kavuswa kuvafwile imi chovuti, izi ziho zina imakazo zitendete mwali." ¹⁵Vamwi ni vaati, "Nji Eliya". Kono vamwi nivati, "Muporofita, uvu nji vumwi wavaporofita vamwi nako zentanzi." ¹⁶Kono linu Heroda hazuwa ichi nacho, "Johani, uni vakosoli mutwi avavuswa." ¹⁷Mukuti Heroda avatumini kusuminwa kwa Johani niku muhakila muntolongo kaha mulandu wa Herodias (mwi hyabwe wa mwanchakwe Filipi), kakuti chava musesete. ¹⁸Mukuti Johani avawambiri Heroda, "Kakuyelele kwako kuva ni mwihyabwe wa mwancako." ¹⁹"Kono Herodias nakwatilila havuvengi kumulwisanisa, ni kusaka kumwihaya, kono kana avawoli, ²⁰Mukuti Heroda avatite Johani; avezi kuti ushiyeme imi mukwame yojolola, na muvika neenza. Muku tekeleza kwali nikwamuha kunyelwa kukando, imi namuzuwisisa chakusanga." ²¹Linu nikwasika mukwa Heroda hava ni luzuva lwakuzalwa kakwe ni chatenda mulalilo ni manduna vakwe, ni vayendisi venkondo, nivakulwana vamwa Galileya. ²²Mwana a Herodias wa mukazana iyemwine neza ni kuvazanina, nicha sangisa Heroda niva vayenzi vakwe vavasumpwa. Simwine naati kumukazana, "Nikumbiire chimwi nichimwi chosaka imi municikuhe." ²³Chakoonka kwali naati, "Chonse chete ukumbire kwangu, munichi kuhe, ku sika hakati kepuso yangu." ²⁴Naya hanze nichakati kuvanyina, "Chinzi chete nimukumbiire?" Nacho, "Mutwi wa Johani Mukolovezi," ²⁵Hohwaho nenjila chokuhwela kwa simwine ni kukumbiira, naati, "Nisaka kuti unihe hahanu, hakagwetere, mutwi wa Johani Mukolovezi." ²⁶Nihakuva kuti ichi chiva sasamisi simwine, kana avali kuwola kumukanina chava kumbiiri kevaka lya kulikonka kwava tendi nicha veene vakwe. ²⁷Imi simwine cha tuma isole yozwa kuvaganteri ni kumulaera kumuletela mutwi wa Johani. Muganteri nayenda kuka mu kosola mutwi muntolongo. ²⁸Naaleta mutwi wakwe hakagwetere niku uha mukazana, mi mukazana chauha vanyina. ²⁹Mi varutwana vakwe, chokuzuwa ichi, chivakeza nikuhinda muviri ni kuka u uunga mwikuumbu. ³⁰Mi vapositola, chivakungana kuzimbuluka Jesu, ku muwambira zonse zivava kapangi ni kuruta. ³¹Ni chata kuvali, "Mwize muzwe muvene muye muchivaka chisena vaantu ni kukapumula inakozana." Mukuti vuungi vuvakwiza ni kuyenda, imi kena vavawani nanga inako yokulya. ³²Imi nivayenda muchikepe muchivaka chisena vaantu avoveene. ³³Kono vava vavoni havakatuka mi vuungi ni bwaveziva, nivatilila kwateni hamwiina chamatende kuzwa mwitoropo yonse, ni kukasika lwentanzi kwavo. ³⁴Havasika herizo, chavona chinavuungi imi chava niinse havali kakuti vavali kukola sina imberere zisena mulisi. Nichatanga kuvaruta zintu zingi. ³⁵Chitengwaana, varutwana vakwe niveza kwali nikucho, "Ichi chivaka kachina vaantu nikuti cheli chitengu. ³⁶Uvatumine valiyeendeze munkanda zina havubali ni mumunzi kuka liulila zakulya avoveene." ³⁷Kono netava ni kucho kuvali, "Inwe muvahe zakulya." Chiva cho kwali, "Tuwola kukawula inkoko ya mali a mianda yovere nikwiza kuvaha valye?" ³⁸Nacho kuvali, "Zongai ziinkwa zimukwete? Muyende mukavone." Hava sakisisa, nivaati, "Ziinkwa zimana iyanza ninswi zovere." ³⁹Chalalera vaantu vonse kwikala hansi halyani iteke. ⁴⁰Niveekala muzikwata; zikwata za myandanda ni makumi ahinda iyanza. ⁴¹Chahinda ziinkwa zimana iyanza ni nswi zovere, nalolele kwiwulu nafuyola niku gamoona ziinkwa nikuziha ku varutwana kuka zininzika havusu vwavaantu. Nicha yavelela inswi zovere mukati kavo voonse. ⁴²Voonse vavaali mbwita havekuta. ⁴³Chivahinda vufwafwaaali bwa ziinkwa, nikwizuza ziseye zikwana ikumi nizovere, ni vufwafwali bwenswi. ⁴⁴Mi vavali vaantu vatenda lule luhinde yanza vavaali ziinkwa. ⁴⁵Hohwaho nachita kuti varutwana vakwe vechile muchikepe vahitile havusu vwake kuya kuimwi imbali, kwa Bethesaida, naatumina chinavuungi kuyenda. ⁴⁶Chinga vayenda, nayenda herundu kuku lapera. ⁴⁷Masiku nieza, imi chikepe chichivena hakati kewate, imi aveena yenke hamutunda. ⁴⁸Imi navona kuti vavakwina muvukukutu vukando havati chivaka zuhila kwina luhuhu luva kuvalwisa. Munako ya vuune yakuiza neza kuvali, nakavuyenda hewate, imi asake nava hite silubwali. ⁴⁹Kono haba muvona ukavuyenda hewulu lyewate, niva zeza kuti isaku niva huwa, mane chiva tanga ku huwa, ⁵⁰kakuti vavamuboni mi vavasuhite. Imi hohyaho chawamba kuvali nikuvata kuti, "Mulikoze! Jeme! Kanji mutiyi!" ⁵¹Nenjila muchikepe navo, imi luhuhu chilwa siya kuhunga. Imi nivakomokwa. ⁵²Mukuti kena vavazuwisisi kuti chiinkwa chitalusa nzi. Imi, inkulo zavo nizakukutuhazwa. ⁵³Hachiva luutila mwishilya, chiva sika muchivaka Genesereti ni vasiika chikepe. ⁵⁴Hava zuvuka muchikepe, hahobulyo niva mulemuha. ⁵⁵Nichiva tirira muchikiliti chonse nikutanga kukaleta valwele kwali hamasasa, konse kuvava kuzuwa kuti kwakezite. ⁵⁶Konse mwavali kwinjira mumunzi, kamba mileneñi, kamba

munkanda, vava kuvikanga valwele muzibaka zamauzikizo, imi vavali kumu kumbira kuti avazuminine nanga kuwonda kumpera yachizwato chakwe. Imi vuungi vwavo vava kumu kwata vavahozwa.

7

¹Vafalisi ni vamwi vavañoli vavali kukazwila kwa Jerusalema nivakuungana kumuzimbuluka.²Mi vavavoni kuti vamwi vavarutiwa vavali zilyo ni mayanza enekwe, awo, asasambite. ³(Mukuti vafalisi ni vonse majuda kavali mbwita havasamba kumayanza avo; mukuti vechilile chizo chavakulwana. ⁴Cwale vafalisi havakazwa kuchivaka chamusika, kavali mbwita havasamba. Imi kwina milao mingi ivechilila chentokomelo, kukopanya ni kusambisa inkomoki, impoto, ni kahambwe ke nsipi i venya, mi mane nanga ni zikalo zivaliila.)⁵Mafalisi ni vañoli ni vavuuza Jesu, "Chinzi varutiwa vako havasayi ka chizo cha Vakulwana, mukuti vavaali zilyo ni mayanza asasambite?"⁶Kono nati kuvali, "Isaya avaporofiti neenza kuamana nanwe valihele, ava ñoli, 'Ava vantu bani kuteka chamiromo yavo, kono inkulo zavo zinakule naame. ⁷Kuteemba kusena intuso kuvaniha, kuruta milao yavantu kuva intuto yavo."⁸Musiya intaero zaIreeza muya chamikwa ya chizo chavantu." ⁹"Mi a va co kuvali, "Mwizi neenza kukana intaero yaIreeza kuti mukuteke chizo chenu!"¹⁰"Mi Mushe nati, 'Ukuteke iso ni nyoko', ni, 'Iye yowamba vuvi kuvesi kamba vanyina luli kafwe."¹¹Kono inwe muti, 'Heba muntu uwambila vesi ni vanyina, "Cinzi ni chinzi intuso zimuvavatambuli kwangu Inkoombani," (nji kuta kuti, 'Kuva hewa Ireeza')- ¹²linu kosiwoli kumuzuminina kutenda chimwi kuvesi ni vanyina. ¹³Mu kwete ku panga mulao wa Ireeza kuvula intuso chachizo chenu chimu vatambiki hansi. Ni zingi zintu ziswana zimucita."¹⁴Cha sumpa chinavuungi hape ni kuwamba kuvali, "Muteke kwangu, muvonse, ni kuzuwisisa. ¹⁵Kakwina chizwa hanze yomuntu icho cimusihiha hachinjila mwali. Nji chizwa hanze yomuntu icho chimusihiha." ¹⁶(Wina matwi aku zuwa a zuwe).¹⁷Haho Jesu hasiya chinavuungi ni kwinjila munzubo, varutwana vakwe chivamuvuza kuamana ninguli. ¹⁸Jesu nati, "Nenwe lyaho kamuzuwisisi? Kamuvoni kuti chonse chinjila kumuntu kuzwa hanze kachiwoli kumusihiha, ¹⁹kakuti kachiwoli kwinjila munkulo, kono chiya mwivumo ni kukachizwisikiza mukalimba-limba?" Chowu muwambiro Jesu avapangi zilyo zonse chokujolola.²⁰Chati, "Nji chizwa hanze yomuntu njichimusilafaza. Kakuli chizwa kumuntu, ²¹kuzwa mu nkulo, kuzwa mumihupulo mivi, vusaangu, vusa, kwihaya, ²²vushyahi, kunuungwa, lunya, muna, mapa, kuchengelela, vuikuhumuso, vuholo, ²³zonse izi zivilala zizwilila mukati, mi nji zisihisa muuntu."²⁴Chavuuka kuzwa aho ni kuyenda ku chikiliti chaTire ni Sidoni. Cheza munzubo mi kanavali kusaka kuti muntu zumwi ezive kuti kwa veena, kono kana avali kuwoleka ku patwa. ²⁵Kono hohwaho mukulwakazi, inyina wa mwana kazana yavena luhuho lusajololi, chazuwa kuamana naye, cheza, ni kuwila hansi hamatende akwe. ²⁶Cwale mwanakazi avali Mugerike, waluzuvo lwa Ziufenia. Namukumbila kuhindika idimona ku mwana kwe wa mukazana. ²⁷Nati kwali, "Musiye bahwile pili baleliwe. Sina hokusashiyeme kuhinda zilyo zabahwile nikuzi sohela vambwa." ²⁸Kono cha mwitava nikuta kwali, "Eee, Simwine, nanga vambwa mwi konde lye ntafule valya tufwafwali twavahwile."²⁹Nati kwali, "Kakuli wawamba buti, ulukuluhite kuyenda. Idimona chilyaazwa kumwanako". ³⁰Chabola ku nzubo yakwe ni kukawana muhwile ulele hamumbeta, mi idimona livayendi. ³¹Cwale chayenda hape kuzwa muchikiliti chaTire, nikuyenda cha Sidoni kuya kwiwate lyaGalileya konji kuchililiti cha Dekapolisi. ³²Ni chivaleta kwali zumwi yavafwile matwi ni bukavo kukuwamba, ni va mukumbila kubika iyanzahali. ³³Chamuhindila kumbali kuzwa munavuungi cha kuliuungula, mi chavika minwe yakwe mumatwi akwe, mi hamana kuswa, nakwata lulimi lwakwe. ³⁴Avaloli kwiwulu, hatuliza muhuza nikucho kwali, "Efafata" njikuti, "Yaluke!" ³⁵Mi haho kuzuwa kwakwe chikwe yaluka, mi chiva kwete lulimi lwakwe chiva shiywa mi chava kuwamba sinte. ³⁶Mi avava laeli kuti kanji vawambili muntu. Kono mwavali kuva laelelela, muvavali kuliwambila mane ni kuhita. ³⁷Vava komokiswa ahulu, ni vati, "Ava pangi zintu zonse siinte. Uwola nanga vasinkite matwi kuti vazuwe ni zimumu ku wamba."

8

¹Mwaana mazuva, kuvali kwina hape chinavuungi chikando, mi kena vavena chimwi chokulya. Jesu cha sumpa varutwana vakwe ni kucho kuvali, ²"Nina inse ku cinavuungi, kakuli vazwilile havusu kuva name cha mazuva o tatwe mi nivasena chivalya. ³Heva ni nivatamina kuya kumunzi wavo nivasalile vawola kuzuminina munzira. Imi vamwi kuvali vakazwa mulyendo lule." ⁴Varutwana vakwe chiva mwitava, "Chokuhi kwete tuwane ziinkwa zilikeene mwechi chivaka chisena vaantu kutiveekute?"⁵Cha vavuzi, "Zongayi ziinkwa zimukwete?" Nichivati, "Iyanza ni tovere." ⁶Cha layera chinavuungi kwi kala hansi. Cha hinda zinkwa zimana iyanza nizovere, chali tumera, ni kuzi gamoona. Naziha kuvarutwana vakwe kuvika havusu bwavo, mi chivazikaa havusu vwa chinavuungi. ⁷Mukuti navo vaavena inswi zilikeene, imi hamana kuha buitumelo chavo, na laela varutwana kuziyava nazo. ⁸Nivalya nikwikuta. Imi nivatotola vufwafwali vuvashela, ziseye zikando zimana iyaza nizo vere. ⁹Vantu vavakusaka kulikana lule lone. Ni chava tumina kuyenda. ¹⁰Hohwaho chechila muchikepe ni varutwana vakwe, niva yenda muchikiliti cha Dalumanuta. ¹¹varisi niveza kuzwa nikutanga kukanana naye. Niva muvuza chisupo chizwila kwiwulu kumulika, . ¹²Natuliza muhuza muluhuho nikucho, "Chizi ulu lusika lwahanu halukumbila chisupo? Chabu niti kwenu, kakwina chisupo chete nichihewe kolu lusika." ¹³Linu chava siya, nechila muchikepe niku yenda kuyimwi imbali. ¹⁴Lyahanu varutwana nivazivala kulihindila zilyo. Kena vavena nanga chikwa chihitilila chimwina muchikepe. ¹⁵Navakalimela nati, mulole imi mugantele," mulungo wa Mafarisi ni mulungo wa Heroda. ¹⁶Varutwana nichu vavuzana, "Kakuti katwina Chiinkwa." ¹⁷Jesu avakwizi zechi, ni chacho kuvali, "Chinzi hamuvuzana kazakusava ni chiinkwa? Kana nahanu kamu zuwi? Kamu zuwisisa? Inkulo zenu za sanduka kusa tekeleza?"¹⁸Mwina menso, kamuvoni? Mwina matwi, kamuzuwi? Kamuzezi? ¹⁹Hani gamoona ziinkwa zimana iyanza mukati kavaantu vena lule vuhinda iyanza, zi seye zongayi zivezuli vufwalifwili vwa Chiikwa zimu

vahindi?" Chivati kwali, "Ikumi lyonke nizovere."²⁰Imi hani gamoona ziinkwa zi hinda iyanza nizovere, mukati kavaantu vena lule luhinda minwe yoone, zitanda zongayi zivezuli zimuva hindi?" Chivacho kwali, "Zihinda iyanza nizovere."

²¹Chati, "Nahanu kamu zuwisisi?"²²Niveza kwa Betisaida. Vaantu uko chiva leta kwali mukwame yasavoni ni kukumbira Jesu kuti a muwoonde. ²³Jesu chawoonda mukwame yasavoni kwi yanza, ni kumutwala kunze yo munzi. Hachaswira ha menso akwe ni kuvika mayanza akwe hali, Chamu vuza, "Kwina cho vona?"²⁴Nichalola mwiwulu, ni kucho, "Ni vweene vantu vayenda ili zisamu." ²⁵Linu cha muvika hape mayanza akwe hamenso akwe, imi mukwame che yalula menso akwe, chavozekezwa kuvona kwakwe, ni chavona zintu zonse neenza. ²⁶Jesu cha mutumina kunzuvo yakwe ni kucho, "Kanji winjili mwitoropo." ²⁷Jesu a vayendi ni varutwana vakwe muminzi ya Sizaria Filipi. Munzira cha vuza varutwana vakwe, "Vaantu vata kunti njeme ni?" ²⁸Chiva mwitava ni kucho, "Johani Mukolovezi. Vamwi vacho, 'Eliya' imi vamwi, 'Zumwi wa kuvaporofita.'" ²⁹Chava vuza, "Inwe mucho kuti njeme ni?" Pitorosi chati kwali, "Njewe Keresite." ³⁰Jesu chavakalimera kusa wambila nanga umwiina kakwe. ³¹Imi chatanga kuvaruta kuti Mwana wa Muntu uyelele kusukuluka zintu zingi, imi mwa kanwa kuvakulwana ni vapurisita vakulwana ni vañoli, imi kehayiwe, imi hakumana mazuva otatwe kavuuke. ³²Nawamba ichi chokujoloza. Linu Pitulosi na muhindira ku bali ni kukatanga kumukalimera. ³³Kono Jesu nachevuka ni kulolelela kuvarutwana vakwe ni ku kalimera Pitorosi ni kucho, "Voole mwisule lyangu, Satani! Kovileli ni zintu za Ireeza, kono chanzintu zavaantu." ³⁴Linu cha sumpa chinavuuungi ni varutwana vakwe hamwina, ni kucho kuvali, "heva zumwi usaka kunichilira, u swanera kulikana iye mwine, anyemune chifapano chakwe, ni kunichilira." ³⁵Kakuti yense yosaka kuhaza vuhalo vwakwe ka vusinyeherwe, imi yense yo sinyeherwa vuhalo vwakwe chevaka lyangu ni lya Ivangeli, mwa vuhaze. ³⁶Chinzi chawana muntu, ku waana inkanda yonse, ni kusinyeherwa vuhalo bwakwe? ³⁷Chinzi muntu chawola kuha mu kuchinchana ni vuhalo vwakwe? ³⁸Yense yoni swavera ni maanzwi angu munu muchivi cha lusika, Mwaana o Muntu ka muswavere hakeza munkanya Ivesi hamwina ni mailoi a jolola."

9

¹Imi nacho kuvali; "chavusakusima ni milwirite, kwina vamwi kwenu inwe zimene hanu va sete nivasoole lufu ni vaseni kuvona muvuso wa Ireeza ciukeza ni ziho." ²Imi mazuva ahinde iyaza nikamwiina hahita, Jesu nahinda Pitulosi, ni Jakobo ni Johani nakaya nabo hewulu lye ruundu, bonke bo bulyo. Linu cha chinja mazimo havusu bwabo. ³Zizwato zakwe chiza taanga ku venya, kutuva kuhitiliza, kutuva kuhita zituvisi zonzze hansi muzi wola kutuvila. ⁴Linu Eliya ni Mushe chiveza kuboneka kuvali, imi vava kuwamba ni Jesu. ⁵Pitorosi chetava nikucho kwa Jesu, "Muruti, kwina neenza hatwina hanu, cwale niha kwina bulyo tuzaake zitoomba zotatwe, chimwiina chako, chimwiina cha Mushe ni chimwiina cha Eliya." ⁶"(Mukuti kena avezi choku wamba, mi chivavatiite.)" ⁷Ikope nilyeza ni kuva wumba. Linu liinzwi chilya zwa mwi kope, "Unzu mwanangu wa Muswisu uni suni, muteeke kwaali." ⁸Haho bulyo, havazoolola, kena vavakusi bwene zumwi yavena navo kwanda Jesu. ⁹Mukuka vusuuka iruundu, nichava laela kusa wambila muntu kazi vavona, hesi Mwana Muntu cha vuswa kuvafu. ¹⁰Chiva ili bikira indaba mukati kavo, imi nivawambolisana mukati kavo cha "Ku vuuka kuvavuwile" chi iwola kutoloka. ¹¹Chiva muvuza "Chizi vañoli hava chokuti Eliya uswanela kwiza lwentanzu?" ¹²Chacho kuvali, Eliya initi ukeza lwentaanzi kukuvoza zintu sonne neenza. "Linu chinzi haku ñoletwe kuti Mwana Muuntu mwa sukuluke muzintu zingi nikuhindwa uvu kena chimwi?" ¹³Kono nimilwira kuti Eliya chavakezi, mi vavapangi zonse zivava kusaka kwali, sina mañoli mu awamila ku amana naye." ¹⁴Imi havakabola kuvarutwana, ni vona chinavuuungi chiva zimbulukitwe ni vañoli vava ku kunana navo. ¹⁵Imi hava muvona, chinavuuungi chiva komokwa niku tilila kwali ku mulumelisa. ¹⁶Navuuza varutwana, "Chinzi chi mukwete ku kanana navo. ¹⁷Zumwi mu chinavuuungi namu mwitava. "Muruti, naleta mwanangu waswinsu kwako. Wina luhuhu lumukanisa kuwamba, ¹⁸lumu hindeka, niku mudanseeka hansi nikuzwisa ifulo kumulomo, ni kusuma meeno akwe niku zuminina mubili. Na kumbira varutwai vako kulu zwisa kono vakangwa." ¹⁹Navetava, "masika asa zumini, muku hinde inako ikuma kuhi ninikele nawe? Kanive nanwe inako ikumahi? Mumu lete kwangu." ²⁰Ni valeta muswisu kwali. imi luhuhu haluvona Jesu, hohwaho chilwa kumu nyunga ni kumuvisa hansi. Muswisu nawila hansi niku zwa ifulo kumulomo. ²¹Jesu cha vuza vesi wa muswisu, "Kuzwa lili nena vuti?" Vesi chivati, "kuzwa vunini bwake. ²²Lumu wisikizanga hamulilo kamba mu menzi ni kusaka kumusinya. Heva uwola kuchita cimwi, tufwire nse nikutu tusa." ²³Jesu chati kwali, "Heva uwola? Zose zintu ziwoleka kozuna yo zumina." ²⁴"Hohwaho insi wa muhwile chahuwa nikucho kuti, "Ni zumina! Tuse kusa zumina kwangu!" ²⁵Jesu havona cinavuuungi nichilile kuvali, cha kalimela luhuhu zisa jololi nati: "Iwe luhuhu lokusa wamba nikusazuwa, niku laela, uzwe kwali, kanji novoleli kumwinjila." ²⁶Chilwa lila ahulu nikunyunga muswisu ni kukumusiya. Muswisu navonahala ubu sakayofwiile, nji kuti vuungi nivwati "U fwiile." ²⁷Kono Jesu chamuwonda kwiyaza niku muzimanika mwiwulu, imi muswisu chazimana mwiwulu. ²⁸Hacheza kwinjira muzuvo, varutwana vakwe ni vamuvuza kumbali, "Chinzi iswe hatusana twawola kuzizwisa?" ²⁹Nacho kuvali, "Zina vuti kaziwoli kuzwiswa mbwita chentapelo." ³⁰Chiva kazwako ni kuhita cha Galileya. Kana avakusaka niumwina kwiziva kubena, ³¹kakuti avakuruta varutwana vakwe: Nacho kuvali, "Mwana Muntu mwahewe mumanza avaantu, imi muvamwihaye. Imi chinivamwihaya, chikwahita mazuva wo tatwe ka vuuke." ³²Kono kana vavazuwisisi iyi indava, imi vavatite kumuuvuza. ³³Ni chibeza kwa Kapanauma. imi havena munzuvo chava vuza, "Saka muka wambolanzi mu nzila?" ³⁴Kono vava totwere. Mukuti vava kukavulikananisa munzila za kucho njeni mukulwana. ³⁵Nekala hansi nikusupa venekumi ni vovere hawiina, ni kucho kuvali, "Yosaka kuva wentanzi, ave wamamanamani kuvonse ni kuva muhikaana wavonse." ³⁶Chahinda muhwirezana ni ku muvika mukati kavo. namubika hamavoko akwe nikucho kuvali, ³⁷"Yese yo tambula muhwire winavuti mwizina lyangu, name uni tambula, imi heva umwi unitambula, katambuli ime memeeena, kono ni yavanitumi." ³⁸Johani nati kwali, "Muruti, tuva voni umwi yo zwisa

madimona mwizina lyako nitwa muziimika, mukuti katwi chilili." ³⁹Imi Jesu chati, "Kanji mumu ziimiki, kakuti kakwina yete natende mutendo mukando mwizina lyangu ni kuzwahateni kusanduka kuwamba chintu chivilala changu." ⁴⁰Yense yasa tulwisi nji wetu. ⁴¹Yese yo kuha inkomoki ya mezi akunywa kakuti uwila kwa Keresite, chovusakusima niti kwenu, kete naluze mupuzo wakwe. ⁴²Yense yetena letele umwi wava vahwilezana vazumina kwangu kuti awe, uyelele kusungwa ivwe ikando ni kusohelwa mwiwate. ⁴³Chi kuti iyaza lyako likuretera kuwa, linokole kwateni. Kulotu kwako kuwana vuhalo vusamaani, kuhita kuba ni mayaza ovele ni kuke njila mulihele, mumulilo usa zimiswa. ⁴⁴Musafwi isene ni mulilo usazimiswa. ⁴⁵Heva itende lyako likuletiseza kuwa, linokole kwateni. Kukuyelele kwinjila mubuhalo nochunkuta, kuhita kuwa ni matende ovele ni kuka sohelwa mulihele. ⁴⁶Mu safwii isene mi nimulilo usa zimiswa. ⁴⁷Heva liinso lyako li kuletela kuti uwe, li nongomone mwateni. Kuku yelele kwinjira mwipuso ya Ireeza ni liso limwiina, kuhita kuke njira mulihere ni meeso overe. ⁴⁸Uko masene avo kaafwi, ni mulilo usa zimiswa. ⁴⁹Mukuti umwi no umwi mwa luungwe sautu ni mulilo. ⁵⁰Isautu ilotu, kono heva isautu chilwa sampuka, uwoola vule kuli tenda isautu hape? Muve mwisautu mukati kenu, imi muve ni nkoozo niva mwenu.

10

¹Jesu na asiya china chivaka ni kuyenda ku chikiriti cha Judeya niku chivaka mwishilya lyalwizi IwaJorodani, imi chinavuungi ni cheza kwaali hape. Ava kuvaluta hape, uvu hauvali mukwa wake. ²Imi vafarisi chiveeza kwali kukumulika ni kuvuuzi, Kuyelele ku mukwame ku kaana mwihiyavwe?" ³Netava, "Chinzi chava milaeli Mushe?" ⁴"Chivati, "Mushe ava zuminini mukwame kuñola iñolo lye nkauhano nikumutanda." ⁵"Ivaali kukukutuhala kwe nkulo zenu chingi avamiñoleli uwu mulao," Jesu naati kuvali. ⁶Kono kumatangilo empupo, 'Ireeza avavapangi mukwame ni mwanakazi.' ⁷Cheli ivaka mukwame kasiye vesi ni vanyina ni ku ñambatila kwa mwihiyabwe, ⁸mi vo vele kavave inyama imwiina. 'mukuti kavasili vo vele, kono inyama imwiina. ⁹Kuzwaho Ireeza chavakopanyi hamwiina, ka kwina muntu yochihita hakati. ¹⁰Havaveena munzuvo, valutwana chiva muvuza hape ku amana nezi. ¹¹Naati kuvali, "Yense yokana mwihiyabwe niku sesa ungi mwanakazi uchita vusangu kwali. ¹²hakana mwihiyabwe niku seswa kuungi mukwame, uchita vusangu. ¹³Chivaleeta vahwilezana vavo kwali kuti pona chova woondava, imi valutwana chivava kalimela. ¹⁴Kono Jesu hachailimuha, kenaava taveli ni kucho kuvali, "Muzuminine vahwilezana kwiza kwangu, kanji mu vakanini, mukuti muvuso wa Ireeza waavo vaswana naavo. ¹⁵Chovusakusima niti kwenu, yense yasa satambuli muvuso wa Ireeza uvu muhwilezana cheniti kete naaka winjile." ¹⁶Linu chahinda vahwilezana ni ku va kumbata mu mavoko akwe niku vafuyola chaku vika mayanza akwe havali. ¹⁷Imi hatanga lweendo lwakwe, mukwame chatilila kwali ni kukamufukama havusu bwakwe, ni kuvuza, "Muluti wina nenza, chinzi chinitamehete ku chita kuti niyole vuhalo vusamani?" ¹⁸"Imi Jesu nati, "chinzi honisumpa wina nenza? Kakwina wina nenza, mbwita Ireeza yeyena. ¹⁹Mwizi intaelo: kanji wihayi, kanji utendi vusangu, kanji wivi, kanji upaki mapa, kanji uchengeleli, kuteke isoo ni nyoko. ²⁰Mukwame nati, "Muluti, zonse izi zintu nibazikuteki kuzwa kubuhya bwangu." ²¹Jesu chikumulola ni kumusuna. Chati kwali, "Chintu chimwina chobulite. Utamehete kuwiza zonse zokwete ni kuziha kubahumanehi, imi kove ni chifumu chakwiwulu. Linu wize, nichilile." ²²Kono chevaka lyechi chiwambo, naboneka kuwilwa hahulu chazwaho ni kuyenda imi nayenda naswabite, mukuti abena chifumu chingi. ²³Jesu nalolalola nikucho varutwana vakwe, "Kukutu vuti ku vahumine kwinjila muvuso wa Ireeza!" ²⁴Varutwana niva komokiswa kuziwambo zakwe. Imi Jesu navolela kucho kuvali, "Vahwile, ku ka vo vule kwi njile mu muvuso we Ireeza! ²⁵Ku huva kuti i kamere injile muliso lye ndonga, ku hita muntu wo muhumi kwi njila mu muvuso we Ireeza. ²⁶Vava komokwa vukando ni kuwambisana, "Linu njeni yowola kuhazwa?" ²⁷Jesu chavalola ni kucho, "Nivantu kakuwoleki, kono isifi ni Ireeza. Mukuti zonse zintu ziwoleka cha Ireeza." ²⁸Pitolosi natanga kuwamba kwali, "Lole, tuvaka siyi zintu zonse ni kukwichilila." ²⁹Jesu nati, "Chavusakusima nicho kwenu, kakwina waka siya inzubo, kamba vanaswisu, kamba vanakazana, kamba vanyina, kamba vesi, kamba vahwile, kamba inkanda, kachangu, nicheIvangeli, ³⁰Yaseti natambule chamwandaa kuvuungi hahanu mweinu inkanda: mazuvo, ni vanaswisu, ni vanakazana, ni vanyina, ni vahwile, ni zivaka, chamasukuluka, ni munkanda ikeza, vuhalo vusamani. ³¹Kono vangi vahitile kavave va mamani-mani, ni vamamani-mani kuva matangilo. ³²Vavena mumugwagwa, kuya kwa Jerusalema, imi Jesu avena havunsu vwavo. Varutwana vava komoketwe, ni vavamwichilile vavatite. Linu Jesu nahinda vama mayanza ovele nivovele kumbali hape nikutanga kuva wambila zete chiziwola kutendahala haho kwali. ³³Muvone, tukaya hesi kwa Jerusalema, imi Mwana Muntu kakahewe kuvapurisita vakulwana ni Vañoli. ³⁴Kava munyanse hesi kulufu nikumuha kuVamachava. Kavamukuve, kumuswila, kumushupa, ni kumwihaya. Kono chikwahita mazuva otatwe kavuke." ³⁵Jakobo ni Johani, vaana swisu va Zevedia, chiveza kwali ni kumuti, "Muluti, tusaka kuti iwe ututendele zonse zitu kukumbila." ³⁶Chati kuvali, "Chinzi chimusaka kuti nimi tendele?" ³⁷Chivati, "Tu zuminine kwikala nawe mwi kanya yako, umwi kuvulyo vwako ni umwi ku vunuzoto vwako." ³⁸Kono Jesu chavetava, "Ka mwizi chimukwete kukumbila. Muwola kunywa munkomoki yete ni nywe kamba kuva munkolovezo yete ni kolovezwe chayo?" ³⁹"Chivacho kwali, "Tuwola" Jesu nati kuvali, "Inkomoki yete ninywe, mumuinywe. imi ninkolovezo ini kolovezwe chayo, nanwe kamu ikolovezwe. ⁴⁰Imi njeni yete chiwikalala kuvulyo vweyanza lyangu kamba ku vunuzoto vweyanza lyangu kahena njikwangu kuha, kono njikwavo avo vava ivikiilwe." ⁴¹Vamwi varutwana vena ikumi havazuwa ichi, chivataanga ku nyerererwa Jakovo ni Johani. ⁴²Jesu chava sumpila kwali nikucho, "Mwizi avo vezibahele kuva yayendisvi ya Machava vava lyatilila, ni vantu va sephala vavelekisa mulao mukando hewulu lyavo. ⁴³Kono ketenikuve bulyo mukati kenu. Yense yosaka kuva mukando mukati kenu uyelela kuva muhikana wenu, ⁴⁴ni yense yosaka kuva kuvusu mukati kenu uyelela kuva chikombwa chavonse. ⁴⁵Mukuti Mwana Muntu kena avakezi ku kutendelwa, kono kukutenda, ni kwiza kuha vuhalo

bwakwe kulukulula vaangi.⁴⁶ Chiveza kwa Jeriko. Havali kuzwa mwa Jeriko ni varutwana vakwe ni chinavuungi, mwana wa Timea, Vatimeya, mukumbiiri wachivofu, Avekele kumbali ninzila.⁴⁷ Hazuwa kuti nji Jesu wa Nazareni, chatanga kuhuwa ni kuwamba, "Jesu, Mwana wa Dafita, nifwile inse!"⁴⁸ Vaangi chiva kalimela chivofu chamumbila kuti atontole. Kono chahuwa kueleza, "Mwana Dafita, ni fwile inse!"⁴⁹ Jesu chazimana ni kulaela kuti asumpwe. Chiva sumpa chivofu chamukwame, nivati "U kole, "Ziimane! U ku sumpa." ⁵⁰ Cha sohela kuna inguvo yakwe, kulotoka, nikwiza kwa Jesu.⁵¹ Imi Jesu chamwitava nacho, "Chinzi chosaka kuti nikuchitile?" Chivofu cha mukwame chichati, "Muluti wangu, nisaka kuvolelwa kuvona kwangu." ⁵² Imi Jesu nacho kwaali, "Kwiya. Itumero yako chiyakuhaza. "Hohyaho chawola kuvoona hape, nikumwichilila munzila.

11

¹Linu hachi va keza mwa Jerusalama, va vena hafuhi ni Betefage ni Betenia, he rundu lya Olive, mi Jesu cha tuma vovere va varutwani vakwe, ²mi cha va wambila, "Muyende ha munzi wutuli lolele nawo. Haho kuti chimwa wi njila, ka muwane imberesa iseni kumbereswa. Mu isumunune mi mu ka ini letere. ³Mi haiva zumwi mwa wambe kwenu , 'Chinzi ha mupanga ichi?' mu swanera kuwamba, 'Simwine u isaka mi haho vulyo mutuka itumine kunu.'" ⁴Vava yendi mi chivaka wana imbongolo isuminwe ha mulyango hanze he nzila iyalukite, mi chi ba isumununa. ⁵Vamwi vantu vavali ku zimene hateni ni chiva wamba kubali, "Mutenda nzi, ha mu sumununa imbongolo iyo?" ⁶Vava wambi kuvali mwavava teli Jesu, mi vantu chi vava siya kuti ba yende. ⁷Valutwani voele chi ba ileta imbongolo kwa Jesu mi chi va zindwelela inguvo zavo kuti Jesu a tante hateni. ⁸Vungi vwa vantu ni va zala zizwato zavo munzila, mi vamwi ni va zala mitavi yi va va ku tema mu mawa. ⁹Avo vavena ha busu bwakwe navo vavali kumwi chilire chiva huwa, "Hosana! Imbuyoti njozo wiza mwi zina lya Simwine. ¹⁰Imbuyoti yo muvuso ukezite weshetu Davida. Hosana mwi wulu!" ¹¹Mi Jesu che njila mwa Jerusalema ni kuya mwi tempele ni kuka lola hazintu zonse. Linu, inako kakuti chi yi ba manite, cha ya kwa Betenia ni vena ikumi ka voele. ¹²Izuva lichilira, hava ka vola kwa Betenia, ava fwile nzala. ¹³Ha vona isamu lye ifenga livena makova kuule zana, cha yenda kuti mwendi ka wane kwateni muselo. Mi hakeza kwateni kakwina chava wani konzi makoba, kakuti kana ibali inako ye misero ye feiga. ¹⁴Cha wambila kulili, "Kakwina yete na lye muselo kwako hape." Mi balutwani bakwe vava zuwi. ¹⁵Ni beza kwa Jerusalama, mi che njila mwi tempele ni ku kalisa kuzwisa bawulisi hanze ni ba ba kuwula mwi tempele. Cha pindumuna mataafule a ba tambuzana mali ni zipula zabo ba ba ku wuza inkwilimba. ¹⁶Kena a ba ku zuminina muntu yo hindite choku wuza kuhita mukati ke itempele. ¹⁷Na valuta nati, "Ku ñoletwa , "I nzubo yangu mu yi sumpwa inzubo ye tapelo ya mishobo yonse"? Kono inwe chi mwa yi panga maipato a vasa. ¹⁸Vapuritsita bakulwana ni bañoli ni ba zuwa za waamba, mi ni vaa saka inzila iba wola ku mwihaya. Mi vava tiite kakuti vungi vwa vantu vava komokiswe mwa va ku lutila. ¹⁹Mi chitengu muchivali kwizilanga, vavali kusiyanga muleneñi. ²⁰Havavali kukavu yenda kakusani, chi ba bona i samu lye ifeiga lizumite kutwala ku mihisi yalyo. ²¹Pitorosi cha kumbulukwa mi cha wamba, "Rabbi, bone! I samu lye ifeiga lya va kuuti li zumite." ²²Jesu cha ve tava, "Mu ve ni ntumelo kwe Ireeza. ²³Cha vuniti ni mi wambile ye nse yete a wambe kweli iluundu, 'Nyamuke mi u lizindile umwine mwiwate,' mi heva ka hakanyehi munkulo yakwe kono na tumina kuti mwa wambila ka ku tendahale, icho Ireza chete na pange. ²⁴Lyahanu ni wamba kwenu: Chonse chete mulapele ni ku chi kumbila, muzumine kuti chimwa chitambula, mi ka chive nji chenu. ²⁵Heva no zima ni ku lapela, u lukela kuwondela chonse ca ku fosekeze zumwi, ili kuti Ishenu wina kwiwulu naye ami wondele milandu yanu." ²⁶Kono haiva nosa wondeli, nanga Iso wina kiwulu kete aku wondela zivi zako. ²⁷Chi veza kwa Jerusalema hape. Jesu hava kuka vuyenda mwi tempele, mupurisita mukulwana, vañoli, ni vakulwana chi veza kwali. ²⁸Chiva wamba kwali, "chowuhi mulao wo panga izi zintu? imi njeni ya va kuhi mataa a ku zi panga?" ²⁹Jesu chawamba, "Ka ni mivuze i mpuzo yonke. Muni wambile mi name ka ni mi wambile kuti chaahi maata anipanga izi zintu. ³⁰I nkolobozo ya Joani, i ba kuzwa kwi wulu kamba ku vaantu? Mu ni tabe. ³¹Chi va wambola mukati kavo mi chi kanana mi chi ku wamba, "Heva tuwamba, ' kuzwa kwiwulu,' ka wambe, 'chinzi hamusena muva muzumini?' ³²Kono heba nituwamba', Kuzwa kuvaantu..." Vava tiite vaantu, kakuli zumwi ni zumwi ava zumine kuti Joani ivali mupolofita. ³³Linu chive tava Jesu ni vati, "Ka twizi." Linu Jesu na va cho, "Name kani mi wambili chaahi maata ani panga zinu zintu."

12

¹Lyinu Jesu na tanga kuva ruta che inguli. Nati, "Mukwaame a va vyalite iwa lye feiga, cholu zakiriza, mi chasa ne chikomba choku kamwina iveine. Ava zaki itawala mi chatambika iwa kuva vyala iveine. Lyahanu iye chayenda mumusipili. ²He nako iswanera, chaka tumina muhikana kuva vyali ve veine kwiza kuhinda kuvali zimwi zihantu zo mwiwa lye veine. ³vava muhindi, kumundama, ni kumuvonza nikusena chimwi cha hindite. ⁴Hape chavatumina zumwi muhikana, mi chiva muhorofaza mumutwi ni kumu nyandisa ahulu. ⁵Chatumina hape zumwi, mi uzu vavamwi hayi. Vava pangi vangi vamwi mwinzira iswana, kundama vamwi nikwi haya vamwi. ⁶Avali kusina yenke zumwi mutu wo kutumina, mwana yo sakiwa. Avali njiwa mamani-mani wava tumini kuvali. Mi nati, "Muvaka kuteke mwanangu." ⁷Kono vavyali vewa chivali wambira zumwi ku zumwi, "Uzu njeye swana, Mwize, tumwi haye, mi chifumu muchive chetu." ⁸Vava muwondi, kumwihaya niku mu zindira hanze lyewa lyeveine. ⁹Linu, chizi chete apange mwine wewa lye veine? Mwakeze nikwiza kushinya babyali veveine ni kwiza kuha iwa lyeveine kuvamwi. ¹⁰Kamwini kuvala ili inolo? ' Iuwe ilyo vazaki livava kani, livapangwa musumo. ¹¹Ichi chivali kuzwa kwa Simwiine, mi chilotu mumenso entu." ¹²Niva zeza kusumina Jesu, mi vavatiyite chinzi, ka kuti vavezi kuti ava wambi iyi nguli kutondeka avo. Chiva musiya ni kuliyendeza. ¹³Linu chivatumika vamwi vama Farisi niva Heroda kwali kuka mu cheesa cha manzwi. ¹⁴Mi havakeza, chiva

wamba kwali, "Muruti, twizi kuti ko wina indava ne kuti muntu zumwe u tiinzi, mane hape u hinda vantu choku lyikana. U ruta cho vuniti inzira ye Ireeza. Kana mulao kuliha mutero kwa Sisare kamba vule? Tulihe kamba sanzi tulihi?"¹⁵ Kono Jesu avali kwizi mwipo wavo ni kuwamba kuvali. "Chizi hamuni lika? Munitambike i koviri iri kuti ni lole haili."¹⁶ Chiva leta yonke kwa Jesu. Cha wamba kuvali, "Chiswaniso chani ichi ni ziñoletwe?" Chivati, Sisare."¹⁷ Jesu chati, "Muhe kwa Sisare zintu zili za Sisare, ni kwe Ireeza zintu zili ze Ireeza." Chava komokisa.¹⁸ Linu va Saduki, vata kuti kakwina kuvuka kuvafwire, chiveza kwali. Chiva muvuza, nivati,¹⁹ "Muruti, Mushe ava tuñoleri, 'Haiva mukulwomuntu wa fwa ni kusiya muihyabwe, niku sena mwana, mwanche uswanera kuti a sese muka mukulwe, ne kumu zaalira vana."²⁰ Ku vena vakwame vakwana iyanza nivovere; we intanzi cha hinda mukulwakazi kusesa mi nikufwa, kusiya kakwina mwana.²¹ Linu wovuveri cha hinda uzo mukulwakazi ni kufwa, kusiya kakwina mwana. Niwo vutatu naye ni kuswana.²² Mane ne woku mana iyaanza ne toovere na vula ku siya vaana. Ku mamanani a teni mukulwaakazi naye choku fwa.²³ Muku vuka kwa vafu, chiva vuka, ka yive mukani? Ka kuti vonse va mana iyaanza ne toovere vava musesi."²⁴ Jesu chawamba, Ili kajilyona ivaka hamupanga mafosisa,, ka kuti ka mwizi mañolo kamba ziho ze Ireeza?²⁵ Kakuti hateniva vuke kuvafwiire, kate niva sese kamba kusesiwa, kono kavaswane uvu mañiroyi mwi wulu.²⁶ Kono kuyamana nivafwire avo vete niva vunswe, kena muvavali mwimbuka ya Mushe, mwi ndava iyama chihumbu, vule Ireeza mwava wambiri kwali ni kuti, 'Jeme Ireeza wa Amburahama ni Ireeza wa Isaka ni Ireeza wa Jakovo?'²⁷ Kena ji Ireeza wava fwire, kono wavahala. Mwina muma fosisa."²⁸ Zumwi wava ñoli cheza nikwiza kuzuwa ingambolo yavo; ava voni kuti Jesu avave tavi hande. Chamuvuza, "Jouhi mulao wina vutokwa hayonse?"²⁹ Jesu chetava, "Ovu tokwa kuhitiliza jowu, 'Zuwe, Isiraele, Simwine Ireeza wetu, Simwine yenke.'³⁰ U swanera kusaka Simwine Ireeza wako che nkulo yako yonse, chemunahano wako onse, che mizezo yako yonse ni cheziho zako zonse."³¹ Ovuvvere mulao jowu, 'Uswanera kusaka yo wikala hembali nawe uvu molisakira umwine'. Kakwina imwi milao mikando kuhita iyi."³² Mu ñoli chati, 'Yowina hande, Muruti! Wawamba vuniti kuti Ireeza yenke, ni kuti kakwina zumwi kwanda yakwe.³³ Ku musaka ni nkulo yako yonse ni kutwisiso yako yonse ni cheziho zako zonse, ni kusaka yowikala hembali nawe sina molisakira iwe umwine, mane ihita nagati ineo zokusumika ni zitavero."³⁴ Linu Jesu havona kuti waha ikalavo yo vutali, chati kwali, "Kowina kule ni muvuso we Ireeza." Hakumana zina, kakwina zumwi yava zezi kuvuza Jesu ipuzo hape.³⁵ Mi Jesu chetava, yaho nakwete kuruta mwi tempere; chati, "Kwina vule kuti vañoli vawambe Keresite mwana wa Davinda ?"³⁶ Davinda iye mwine, mu Luhuhu lu Njolola, avacho, wikale kwi nyanza lyangu lyechiliso, kusikira hate nini pangire vakulwisa maltatiro a matende a ko.'³⁷ Davinda iyemwine umu supa kuti 'Simwine; cwale kuwoleka vule kuti Keresite ave mwana wa Davida?" Chisi chikando chivali kusangitwe ahulu kutekereza kwali.³⁸ Mututo zakwe Jesu ava wambi, "Mutokomere vañoli, vasaka ahulu kuyenda muzizwato zilele mi vasaka itumeriso ziva wana muzivaka zomusika"³⁹ mi vasaka kuwana zipura zovulena muma sinangonge ni zivaka za malena ha mikiti.⁴⁰ Miva vasinya mazuvo e mberwa, mi valapera itapero inde luli iri kuti vantu vavone. Ava vakwame kavatambule ikatulo ikando luli."⁴¹ Linu Jesu chekala hansi kumbali ni ka tanda ke neo muchivaka che tempere; avali kukwete kulwera vantu chiva vika mashereñi avo muchitanda. Vungi vwava fumite vavali kuvika mashereñi mangi.⁴² Chikwakeza mukulwakazi avali kufwirirwe we mberwa nikwiza kuvika makoviri overe, alikana i shiriñi.⁴³ Mi chasupa varutwana vakwe ni kuva wambira, "Chovuniti ni miwambira, uzu mukulwakazi yasali wanini wa vikamo kuhita vonse vavika muchitanda che neo."⁴⁴ Kakuti vonse vaha kuzwisa hachifumu chavo, kono kuzwa havunjabwe bwakwe, wavikamo onse mashereñi aswanera kuli hazikiza ho."

13

¹Sina Jesu havali kuyenda kuzwa mwi tempere, zumwi kuva rutwana vakwe cha wamba kwali. " Muruti, lole ha mavwe akokiswa ni muyaho ukomokisa!"² Cha mu wambila, "Ubwene iyi mizako mikando?" Kakwina nangati ivwe lyonke lyete nili shale ni lilimbite limwi lyete nili kangwe kuwiswa hansi."³ Sina havali kwikere he Rundu Iya Olive kulilolera ni tempere, Pitorosi, Jakovo, Johani ni Anderiasi chivamuvuza kwimbali,⁴ "Tu wambile, izi zintu kazi pangahale lili? Zi supo nzi zitu lukere kuvona heva izi chi zina hafwihi niku pangahala?"⁵ Jesu chatanga kuwamba kuvali, "Mutokomere kuti kakwina zumwiyanze ami yembulule. "Vangi kavakeze mwizina lyangu ni kuti, 'Jime iye; mi kava yembulule vaangi.'⁷ Ha mu zuwa ze kondo, ni ma hulyuhulyu e kondo sanzi mu vileli; inzo zintu zi lukere kupangahala, kono mamanani kaeni kusika.⁸ Cho kuti i kanda kai lwise i kanda, muvuso ka u lwise mu vuso. Ka kuve ni zikinyeho mu zi vaka zimwi ni nanga. Aa njima ma tangilo a ku sasama kwaku huzumuka (kusumunuka).⁹ Muve muva mameli venu mu vene. Mu vaka mi twale kuva si tutengo, mi kamu ka kavolve mwi muma sinangonge. Kamu zimane ha vusi bwa vavusisi ni malena ke vaka lyangu, Sina vupaki kuvali.¹⁰ Kono pili ivangeli lyi lukere ku ku taziwa mwi kanda zose.¹¹ Ha va mi sumina niku mi twala, sezi mu vilelezwa zete muwambe. Ka kuti mweyo iholo zeti muwambe kamu zi hewe; Kese i ve njenwe mu wamba, kono Luhuhu lu Njolola.¹² Mukwakwe mutu ka veteke mukwake kwifuu, mi vesi mwana wa vo. Vaana kava zimane ni kulwisa bashemi va vo, nikuva letera kuvikiwa kwi ifu .¹³ Mu mu toiwe kubatu vonse ivaka lye zina lyangu. Kono yense yate a wonderere hesi kuma mani mani, unzo muntu ka hazwe.¹⁴ Chimwa vona vuvi vu dadola kuti bwina havusa swaneli(yo vala a zuwi sise), mu siye avo vena mwa Judea va tilile ku ma ruundu.¹⁵ mi wina hakatungandu kezuvu sanzi a voli mwi zuvo kapa kuhinda cimwi mwa teni,¹⁶ mi mu siye wina mwi waa, sanzi abolyi kuka hinda inguvo.¹⁷ Kono bumai kwavo be minsi mwe yo i nako kapa vanyosa mweyo inako!¹⁸ Mulapele kuti kanji nzi pangahali ha maliha.¹⁹ Kakuti ka kuve ni manyando makando, aseni kuvonwa kutanga ku matangilo, aho Ireeza ha bumba i kanda, konji hanu, nanta, hape kese ni ku ve vulyo.²⁰ Hesi Simwine cha fwihaza mazuva, kakwina inyama yese ni hazwe, Kono kevaka lyi va ketetwe, avo vava keti ava fwihazi i palo ya mazuva.²¹ Lyahanu heva zumwi chacho kuti, 'Vone, zunu kiresite!' kapa 'Vone,

zuna hana!' sanzi mu zumini. ²²Kakuti va kiresite va mapa ni vapolofita va mapa muva voneke mi kavahe zisupo ni makazo, kuku yembulula, nanga niva ketetwe. ²³Mu tokomele! China mi wambila izi zintu niku sina i nako. ²⁴Kono chi amana manyando ayo mazuva, izuva kalishiswe, mwezi kese uhe i seli lya teni, ²⁵i kaani kaziwe kwi wulu, mi ziho zina kwi ulu kazi nyanganiswe. ²⁶Lyaho kava vone Mwana Muntu na keza muma kope ni ziho zikando ne kanya. ²⁷Mi ka tume mañeloyi akwee mi ka kopanye hamwina ba ketetwe, kuzwa muma ihuho zo nee, kuzwa ma mani mani e kanda kuya kumamanizo e wulu. ²⁸Muli tute ituto kwi samu lye Fenga, Haho mutavi hau zuma ni kuwisa makova alyo, mwi ziva kuti imbumbi chiyina hafuhi. ²⁹Mi hape, hamu vona i zi zintu nizi pangahala mwi zive kuti cho wina hafwihi, ha fuhi ne mulyango. ³⁰Ka busakusima nimi wambila ulu lu zuvo kese lu fwee inzi zitu nizi seni kupangala. ³¹I wulu ni kanda kazi mane, kono mazwi angu kese ni a mane. ³²Kono ku amana nelyo izuva kamba iyo inako, kakwina yo yizi, nangati mañiloyi, kamba Mwana, kono tayo. ³³Mu tokomere! Mulole, kakuti ka mwizi kuti inako nzi. ³⁴Ku swana iri mukwame yo yenda mumu musipili, u siya i zuvo yakwe niku vika bahikana vakwe kuku mamele i zuvo, zumwi ne zumwi ne musevezi wakwe, ni ku laela mungateli kuti a tonde. ³⁵Lyahanu mwikale ni mutonda, kakuti kamwizi aho simwine we zuvo yasaka vole kumuzi; i wola kuva muchitengu, ha kati ka masiku, mukombwe ciwa lila, kapa kakusasani. ³⁶Heva nakeza chokuhyera, kanji mumuzuminini kumi wana mulere. ³⁷Izo zini wamba kwenu ni ziwambira vonse: Mutonde!"

14

¹Chiyi vali hanu mazuva overe niwuseni kusika mukiti we Paseka ni Mukiti we nkonko isena Mulungo. Mukulwana wavaPurisita ni vañoli vavali kunganisisa mwete vawolere kuwonda Jesu ni kumwihaya. ²Ka kuti vavali kuwamba. "Isiñi hamukiti, iri kuti kanji kuvuki inyakanyaka mukati kavantu." ³Lyahanu Jesu avena mwa Betani mwizuvo ya Simoni we mbingwa, sina havali kwikere he tafule, mukulwakazi chakeza kwali ni vatera lya alabasitera lyomunikiso undula ahulu, uvali wa menzi a nandi. Cha pwachula ivotera ni kuitira hamutwi wakwe. ⁴Mi kuvana vamwi vavali kuvengete. Chiva wamba kukati kavo nivati, "Ivakanzi lye shinyehero iyi? ⁵Iwu munukiso uvali kuswanera kuwuziwa kumashereñi a hitilira miyanda yotatwe ye dinarii, ni kuha kuva shevete. Imi vavali kumu kalimera." ⁶Kono Jesu chawamba, "Mu musiye yenke, mu mu kataleza nzi? Wapanga chitu chilotu kwangu. ⁷Mwina inako yonse vashevete nanwe, mi inakao yonse imwa saka muwola kupanga zilotu kuvali, kono kete muve name inako yonse. ⁸Wapanga icho cha wola: wa singa muvili wangu haku zikwa. ⁹Chovu niti ni wamba kwenu, konse uko ivangeli kwete ikakutaziwe mwi kanda yonse, icho chapanga uzu mukulwakazi kachika wambiwe, mwikupuzo yakwe." ¹⁰Lyinu Judasi Isikariyota, zumwe wava vena ikumi ne tovere, a va yendi ku vapurisita vakulwana kuti a wolye kumuva wuzukiza choku muva tambika. ¹¹Lyahanu mukulwana wa mapurisita hazizuwa, vavali kutavite ni kumu sepisa kumuha mashereñi. Chatanga kulola inzira yate awane chivaka cho kumutambika kuvali. ¹²Mu izuva lye ntazi lye chinkwe chisena mumera, chinga va panga chitavero che imberere ye paseka, varutwana vakwe choku mucho kuti, "U saka kuti tuye kuhi kutu wola kuka ku vakanyeza zilyo ze paseka, iri kuti ukalye zilyo ze paseka? ¹³Choku tuma vovere va varutwana vakwe choku vacho kuti, "Mu kwiya mu muleneñi, ku zwaho mumu wane mukwame yo hindite kahambwe kamenzi mwami katane. Mu muichirire. ¹⁴Mu inzuvo yeeti a ke injire, mu muichirire mo mi muka cho kusi inzuvo kuti, 'Muruti ucho kuti, inzuvo yangu yeti ni lyire ipaseka ne varutwana vangu yina kuhi?' ¹⁵Mwa a ka mutondeza inzuvo inkando yi vakanyizwe yahe wulu, muka tuvakanyeze mwatani." ¹⁶Varutwana ni va zwa ni kuyenda mumuleneñi. Mi ni va ka wani chimwe ne chimwe china sina mwa a vawambiri kuvali, mi. ¹⁷Ha chivali chitengu, chakeza ni vekumi nivovere. ¹⁸Sina havavali kwi kere he tafule ni kulya, Jesu chati, "Chovuniti ni wamba kwenu, wumwina kwenu yo lya name." ¹⁹Vonse vavali lizuwi inkumbu, mi zumwi ni zumwi chiva wamba kwali, "Luli isiñi me?" ²⁰Jesu che tava ni kuvawamba kuvali, "nje zumwi wa vena ikumi ne vovere, yozo yo sunsa name inkonko mu kasuva. ²¹Kakuti Mwana wo Muntu mwayende mwinzira iyo mañolo awamba kuyamana naye. Mi ku mayivite kozuo mukwame yo veteka Mwana o Muntu! Ku vaa shiyeme kuti kalyi uzu muntu na sana a va zalwa." ²²Chi va si kwete kulyia, Jesu cha hinda chinkwe, ni kuchi fuyola, ni kuchi jamona. Ava chivahi ni kuwamba, "Muhinde ichi. Uwu chimuviri wangu." ²³Chahinda i komoki, nikulitumera, ni kuitambika kuvali, mi vonse chiva nya kuili. ²⁴Chawamba kuvali, "Aya jamalaha angu echilikani, malaha awo etilirwe vangi. ²⁵Chovu niti niwamba kwenu, Kasane kani nywe hape kwezi zihikantu hape ze veine kusikira kusikira lina izuva hate kani inwe mumuvuso we Ireeza." ²⁶Hachiva manite kuzimba luzimbo, chiva yenda hanze kwi Lundu lya Olive. ²⁷Jesu chata kuvali, "Muvonse mumunitiyire, kakuti kuñoletwe, 'Muni kave mulisani mi imberere kazi hasane.' ²⁸Kono china mana kuvuswa hape, Kanili tangize kwenu kuya kwa Galileya." ²⁹Pitorosi choku mucho kuti, "Nangati vonse kava ku tiyire ime keti ni ni ku tiyiire." ³⁰Jesu chamu wambira kuti, "Cho vuniti nikuwambira, masiku a sunu, mukombwe ni useni kulira kovere, moni sapule kotwatwe." ³¹Kono Pitorosi chati, "Haiva nini wola kufwa nawe, kete nikusampule." Vonse vava chiva panga i sepiso i swana. ³²Va veza ku chivaka chi sumpwa Getesimani, Jesu cho kucho varutwana vakwe, "Mu ikale a ha chini rapera." ³³Cha hinda Pitorosi, Jakovo ni Johani choku zwa navo, choku tanga ku wirirwa ne ku katazaha a hulu. ³⁴Cha wamba kuvali, "Luhuho lwangu lu zuwire ku chisa a hulu, nanga kwi nako yefu. Mu shale hanu ni kutonda." ³⁵Jesu na ya ha vusuzana, choku wa hansi, choku rapera kuti kambe ni ku wolyeka, iyi inako imu hitirire kwali. ³⁶Nati, "Abba, Tayo, zintu zonse zi wolyeka nawe. Zwisa iyi inkomoki kwangu. Kono isiñi chini saka, Kono yako." ³⁷Chaka vola ni kwiza kuvawana valere, mi chawamba kwa Pitorosi, "Simoni, ulere? Wakangwa kutonda nagati i hola yonke? ³⁸Mutonde ni kulapera iri kuti kanji mwinjiri mumuliko. Luhuho che niti lusaka, kono inyama i kangitwe." ³⁹Hape chayenda kule ni kukalapera, mi ava severisi manzwi a swana. ⁴⁰Hape cha vola ni kukavawana valere, kakuti menso avo avala kulema mi kena vavali kwizi cho kuwamba kwali. ⁴¹Cho kuiza lo vutatu na vacho kuti, "Mu si lere ne ku pumula? Muvuke! inako chi

ya sika. Muvone! Mwana o Muntu cha vekwa mumanza ava ezalivi. ⁴²Mu vuke; tuyende. Muvone, uzo yo ni veteka wina hafuhi. ⁴³Cho usi kwete ku wamba, Judasi, zumwe wa vena ikumi ne tovere, choku sika, nena ni vantu vangi ni va ka kwete mikwale ni masavule, kukazwa ku vapurisita vakulwana, n vañoli, ni vakulwana. ⁴⁴Lyahanu yo muveteka avava here chisupo, kuti, "Uzo yete ni chunchune nji yena. M ⁴⁵Judasi hasika, pona aho cheza kwa Jesu nikuwamba, "Rabbi! mi chamu chunchuna. ⁴⁶Linu chivavika maanza hali ni kumu sumina. ⁴⁷Kono zumwi yava zimene hembali chazwisa mukwale niku kosola kutwi kwa muhikana wo mupurisita mukulwana. ⁴⁸Jesu chawamba kuvali, " mu ka ni izilile mane ili musa, cha mikwale ni che inkolyi kwiza kuni wonda? ⁴⁹Nivena nenwe izuva nezuva hini vaku siina nnaanwe izu nva niva kuluta mwi tempele, kena muva nisumini. Kono ichi chiva pangahali kuti intimana zi zuzilizwe." Mi vavena ni Jesu vava musiyi niku valeha. ⁵¹Mu lombwaana, ya va zwete vulyo inguvo ivali kumuzingerete, avala kwi chilire Jesu. Aho vakwame hava mukwata, ⁵²chasiya inguvo ye line ni kutiya mapunu. ⁵³Vavatwali Jesu kumupurisita mukulwana. Uko vavali kungene naye vonse malena vamapurisita, vakulwana, niva ñoli. ⁵⁴Lyahanu Pitorosi avala kumwi chilire chaka vakazana, mane mbwita kukasika he rapa lya mupurisita mukulwana. Avake kali mukati kava ngateri, vavali kwina hembali ni muliro kuli tukusa. ⁵⁵Linu mukulwana wava purisita ni nkuta ya Majuda vonse vavali kungana vupaki vuhambiriza Jesu iri kuli vamwi haye. Kono kakwina vuvava wani. ⁵⁶Kakuti vangi vavaleti vupaki bwa mapa kumulwisa, kono mane vupaki bwavo kena vuva zumizani. ⁵⁷Vamwe ni va zimana avo choku mu hambiriza, ni vaati, " ⁵⁸Tu vamu zuwi nati, ' Ka ni rutunune iyi itempere yi va pangwa cha manza, mi ku zwaho njeti nini pange yimwe yi sana yiva pangwa cha manza." ⁵⁹Mane nangati aho hape vupaki vwavo ni vwa vula ku zuminzana. ⁶⁰Mu purisita mukulwana ava zimani mukati kavo ni kuvuza Jesu, "Kowina iwe ikalavo? Chintu nzi ava vakwame zivapaka kuamana nawe? ⁶¹Kono avala kuntontwere ni kusetava chimwi. Hape mupurisita mukulwana chamuvuza ni kuti, "Jewe Keresite, mwana wozo yo fuyaulitwe?" ⁶²Jesu chati, "Jeme. Mi kovone Mwana o Muntu hasana kekale he yanza lyokulisa lya ziho ni kukeza ni makope e wulu. ⁶³Mu purisita mukulwana cha halula mukanjo wakwe ni kucho, "Tusi saka vumwi vupaki? ⁶⁴Mwazuwa vunyefuli. Ikatulo yenu jeyihi?" Mi vonse chiva yatula uvu zumwi yoswanera ifu. ⁶⁵Vamwi chivatanga kumu swira mate ni kuwumba impata yakwe ni kumu vakula ni kucho kwali, "Porofite!" Mapokola chiva muhinda ni kuka mundama. ⁶⁶Linu Pitorosi havali kwina hanze ye rapa, omwina muhikana wo mukazana wo mupurisita mukulwana cheza kwali. ⁶⁷Avavoni Pitorosi sina havali kuzimene ha muliro kuli tukusa, mi chalola hande kwali. Mi cha wamba, "I we nawe uvali kwina nimu Nazareta, Jesu." ⁶⁸Kono ava sampuli, nati, "Kanimwizi kamba kuzuwisisa chizi chowamba nacho."Lyaho che jira mwirapa. ⁶⁹Kono muhikana wo mukazana umo chamuvona nikutanga kuwamba hape kwavo vavali kuzimene, "Uzu mukwame ji zumwi wavo!" ⁷⁰Kono cha kanana hape. Hakuhita inako zana vulyo avo vavali kuzimene ho vavali kuwamba kwa Pitorosi, "Kamaniti uzumwi wavo, kakuli nawe umu Galileya." ⁷¹Kono chatanga kulivika muhikuto ni kulinkonka, "Kanizi uzu mukwame umukwete kuwamba zakwe." ⁷²Mukombwe yahaho chiwa lira lyo vuveri. Mi Pitorosi cha hupula manzwi avo Jesu ava muwambiri: "Pilio mukombwe niuseneni kulira tovere, moni sampule to tatwe." Imi cha virera ni kulira.

15

¹Kakusasani luli, bapurisita bakulwana choku kopana hamwiina ni bakulwana ni bañoli mi ni khuta yonse ya Majuda. Linu chi basumina Jesu ni ku mutwala. Chi ba mu tambika kwa Pilato. ²Pilato na mu buza, " Njiwe u Simwine wa Majuda?" Cha mwiataba, " Uwe njo wamba bulyo." ³Bapurisita bakulwana ba bali ku hambiza Jesu milandu mingi. ⁴Hape Pilato cha mubuzi, "Ko ni tabi ? Bone milandu ku bungi yi ba leta ni ku ku hambiliza!" ⁵Kono Jesu kana abali ku chi mwi taba Pilato, mi iyo ndaba ni ya mukomokisa. ⁶Linu mu inako ya mukiti, Pilato a vali ku lukululanga kuvantu chifosi cho nke, chifosi chi vavali ku li kumbililanga. ⁷Mwateni ni vasandukile muntolongo, mukati ka vehayi va vakwatilwe ka kuva ni chiyemba mu kusandukila, kuvena mukwame ya vali ku sumpwa Banabasi. ⁸Vungi vwa vantu chi vweza kwa Pilato mi chi va tangisa ku mu kumbila ku va pangila sina mwa va pangililanga inako yonse. ⁹Cha ve tava Pilato mi nati kuti, "Musaka kuti ime ni mi lukululele Simwine wa Majuda?" ¹⁰Kakuti a vezi kuti i vali che vaka lya muna vapurista vakulwana ha va va hi Jesu kwali. ¹¹Kono vapurista vakulwana chi va shongeleketa vungi vwa vantu kuhuwa ahulu kuti Vanavasi a lukululwe. ¹²Pilato chave tava hape ni niku wamba, Chinzi cwale chini swanera kupanga ni Mulena wa Majuda" ¹³Chiva huwerezwa hape, "Mu kokotele!" ¹⁴Pilato cha wamba kuvali, "Mulandu nzi wa tenda?" Kono chi ba huwa ahula ni ahulu, "Mu mu kokotele." ¹⁵Ka kuti Pilato abali ku saka ku zuwisa hande vantu, mi cho ku lukulula Banabasi. Cha shupa Jesu mi ni ku mubaha kuti ba mu kokotele. ¹⁶Masole chi ba mutwala mukati ke ilapa (iri muleneñi wo muvuso), mi chi ba sumpila masole bonse hamwina. ¹⁷Chi ba zwatika Jesu chizwato chisubile mi chi ba zingela ihusi ya miya mi chi bai mu zwatika ku mutwi. ¹⁸Linu chi ba tangisa ku mu lumelisa ni bati, "Osho, Simwine wa Majuda!" ¹⁹Chi ba mukaba ha mutwi ka luhe ni ku muswila. Ba ba kuchola mazwi abo habusu bwa kwe ku mukuteka. ²⁰Mi linu ha chi ba mana ku mushubula, chi ba mu chupula chi zwato chi subila ni ku mu zwatika za kwe zi zwato, mi linu chi ba mu zwisa ku mutwala ku ka mu kokotela. ²¹Chi ba bika ya bali kulihila fela mu musebezi, ya bali ku ka zwa mu nkanda, mukwame ya bali ku sumpwa Simoni wa Sirene (isi wa Alexander ni Rufusi); chi ba mu hambiliza ku kulika cifapano cha Jesu. ²²Masole chi ba twala Jesu ha cibaka chi sumpwa Gologota (i talusa kuti Cibaka cha katendere). ²³Ni ba mu newira iwane ikopenywe ni shantukwe, kono ka hena a ba inywi. ²⁴Ni ba mu kokotela mi ci bali kauhanyeza zi zwato za kwe ka ku sumikiza kwi ziba kuti uzu lisole ni lisole ka hinde nzi. ²⁵I bali ke nako ya butatu ha ba mu kokotela. ²⁶Ha chishupo ku ba ñoletwa indaba za ku mu lwisa, "Simwine wa Majuda." ²⁷Ku ba kokotelwe naye basa bobele, umwina ku malyo mi zumwi ku ma monso akwe. ²⁸Mi inolo ni le zuzilizwa lita kuti a be haiwa ni zifosi. ²⁹Avo vava kuhita vavali ku mutuka, ni va

nyunga mwi twi yavo mi ni vati, "Ehe! U vali kuti no va lutununi itempele ni kui zaka hape mu ma zuva o tatwe, ³⁰U lihaze u mwine mi uzwe u suke ha chifapano!"³¹Mu nzila iswana vapurisita vakulwana va vali ku mushuvula mukaati kavo navo, hamwina ni vañoli ni va cho, "A vali kuhaza vamwi, kono iye ka lihazi mwine." ³²Musiye Kilesite, Simwine wa Isilaele a zwe a suke ha chifapano hwa hanu, kuti tu mu vone mi tu zumine." Mi va va kokotelwe naye na vo va vali ku mu sheununa. ³³Mi nako imane iyanza ha ikwana, keerima ni ka wumba inkaanda yonse mbwiita che inako yoku mana iyanza ni tone. ³⁴Mi inako ya kumana iyanza ni tone, Jesu cha huwa ka linzwi li zuweka ahulu "Eloi, Eloi, la masabakatani?" I talusa kuti, Ireeza Wangu, Ireeza wangu, Wani siila nzi?" ³⁵Vamwi kwa va vo va va ku zimena he mbali, chi va zuwa mi ni vati, "Muvwene, cha sumpa Elia." ³⁶Zumwi cha tiya, ku kahinda chiponchi ku chitila i waine i chanchumuka, cha chi bika ku mpela ya luhe, mi chi ku muha kuti a nywe. Uzo muntu cha wamba kuti, "Musiye! tubone kamba Elia ukezite kwiza ku mu hangula." ³⁷Mi Jesu cha huwa ka linzwi li zuweka ahulu mi cho kufwa. ³⁸Isira lya mu itempele chi lya haluka tobele kutangiseza ku iwulu kutwala hansa. ³⁹Mi muyendisi we chisole ya ba zimine na lolete Jesu, ha vona kuti wa fwa mweyi nzila, cha wamba, "Cha Vuniti uzu mukwame ivali mwana we Ireeza." ⁴⁰Ku vena vamwi vanakazi va va bwenene kule. Mukati kabo ku vena Maria Magadalena, Maria (inyina wa Jakobo munini ni Josesi) ni Salome. ⁴¹Mi havena mwa Galileya va va mwi chilile ni ku mu tendela. Vamwi va vanakazi bangi na vo va va kezite naye kwa Jerusalema. ⁴²Mi nako ya chitengu ha yi sika, ka kuti li bali izuba lyo mughivero nji kuti, izuba lwe Sabata, ni li seni ku sika. ⁴³Josefa ya va kuzwa kwa Arimatea ca keza mwa teni. A vali i membala ya vali ku kutekewa we chikwta cha Majuda, ya vali ku lindile mubuso wa Ireeza. Na kenjila kwa Pilato kakusa tiya ni ku ka kumbila mubili wa Jesu. ⁴⁴Mi Pilato cha komokwa ahulu hazuwa kuti Jesu wa fwa kale; ava sumpi mukulwana wa masole ni ku mubuza heba Jesu cha va ku fwile. ⁴⁵Pilato ha zuwa kumuyendisi wa masole kuti Jesu chavali kufwire, cha lukulwila chitunta chakwe kwa Josefa. ⁴⁶Josefa a va li ku wulite masira e lineni. Cha muzwisa ha chifapano, ni ku mu bungila mumasira e lineni, mi chi ku mulalika mu ikumbu lya ba chakuile mu mavwe. Linu cha pindumwina ibwe mu mulyango we ikumbu. ⁴⁷Maria Magadalena ni Maria inyina wa Josesi va va voni chivaka i cho Jesu mwa va zikwa.

16 ¹Izuba lye Sabata ha limana, Maria Magadalena ni Maria inyina wa Jakobo ni Salome, ni va wula mi nunkiso, kuti va yende va ka singe mubili wa Jesu. ²Cho kufuma ahulu kakusasani ku sili kulunza izuva lye ntanzi lye Nsunda, chi ba yenda ku ikumbu izuva ni liseni kuñatula. ³Va vali kuya vu wambola, "Njeni yeti a katu pindumwiine ibwe kuzwa ha menjililo e ikumbu?" ⁴Mi hava nyamuna menso, chi va vona kuti ibwe liva pindumunwa, ka kuti livali ikando ahulu. ⁵Ni benjila mu ikumbu mi chi va vona muswisu ya va zwete chizwato chi tuva, ne keele ku imbali ya malyo, mi va va komoketwe. ⁶Chava wambila, kanji mutiyi. Mu saka Jesu, mu Nazareta, ya va kokoterwa. Waa vuka! Ka kwina hanu. Mu vone mu chivaka umo mu vava mulalikite. ⁷Kono muyende, mu ka wambile valutwani ni Pitorosi kuti mwa yende havusu bwenu cha ya kwa Galileya. Kwateni kwete mu ka muvonene sina ha va milwili. ⁸Ni va zwila hanze ni kutiya mu ikumbu, va vali ku chachalika ni ku komokwa. Ka kwina chi va va wambili zumwi kakuti va vali kutite ahulu. ⁹Kakusasana luli mu izuva lye ntanzi lye Nsunda, kuzwa ha kuvuka, a va voneki lwe ntanzi kwa Maria Magadalena, iye ya va zwisize vadimona vena kumana iyanza ni vo vele kwali. ¹⁰Cha yenda ni ku ka wambila a vo va veena navo, ha va sina mukufwilwa ni ku lila. ¹¹Chi va zuwa kuti u hala mi a va li vonahazi kwali, kono kahena va va zumini. ¹²Mi izi zintu hazi mana ca vonahala mu mu ikalilo umwi ku vo vele va vo, ha va vali ku zwa hanze ye nkanda. ¹³Chi va yenda mi chi va ka wambila valutwani vakwe vonse, kono ka hena vava va zumini. ¹⁴Ku zwaho Jesu cha voneka ku vene kumi ni umwina, ha vava ku ikela ni va zimbulukite itaafule. Cha va nyansa choku saa zumina kwaabo ni ku zuminina kwe inkulo. Ka kuti ka hena vava zumini avo va va muvoni ha vuuka ku vafu. ¹⁵Cha va wambila, "Muyende munkanda mukutaze linzwi, mu inkanda yonse. ¹⁶Iye yo zumina mi choku kolobezwa, kahazwa, mi uzo yasazumini kahewa mulandu. ¹⁷Izi nje zishupo zete zi yende navo va zumina: mu izina lyangu ka va zwise vadimona. Ka va wambe mu mishobo mihya. ¹⁸Muva toole inzoka cha mayanza abo, mi ni heti ni va nywe chonse chihaya kete ni chi ve ihaye, Ka va vike mayanza he iwulu lya valwele, mi ka va hole." ¹⁹V 19 Simwine chinga mana ku wamba ku vali, choku hindilwa ku iwulu mi choku ke ikala ku iyanza lya malyo lye Ireeza. ²⁰Valutwani chi va yenda ni ku ka kutaza konse konse, mi Simwine cha tenda navo, mi ne cha kooza linzwi che imakazo zi vali kuyenda navo.

Luka

1

¹Vangi vachi vava liki ku vika i nswanelo lye kande lyezo indava zichi zive zuzilizwa mukati ketu, ²uvu vo vulyo mu vava zituheli mi avo kuzwila ku matangizo ivali impanki ni vahikana ve ñusa. ³Cwale kwangu name ivali kuvoneka kuva hande - kuganisisa hande inzila ye indava yezo zintu kuzwila kuma tangizo - kuñola indava ye nswanelo yako iwe, Theophilus yo sepahala. ⁴Ili ku pangila kuti mwi zive vuniti vwezo zintu zimu va lutwa. ⁵Muma zuva a Heroda, simwine wa Judeya ku vali kwina mu purisita we zina lya Zakariya, ya vali kuzwa kwi inkauhanyo ya Abija. Mwi hyavwe avali kuzwa kuvana vechi kazana va Arunì, Izina lyakwe ivali nji Elizabeta. ⁶Vonse vo vele vava shieme ha vusu vwa Ireza, ku kuteka zonse intaezo za Simwine. ⁷Kono kana vavena mwana kakuli Elizabeta kana vena luzalo, mi hape vonse chi vava supele ahulu he iyi inako. ⁸Mi kuvezi kuchita kuti Zakaria avena mukwina kwa Ireza, kwi chilila ni kupanga iyo mintendo yovu purisita yava hewa mwi nswanelo ye inkauhanyo ya kwe. ⁹Kuya ke chizo choku keta kuti njo zuhi mu purisita yese a tende, ava ketwa kwa loto kuti e njile mwi tempele ya Simwine kuti a hise minunkiso. ¹⁰Chonse chichava cha vantu chiva kwete ku lapela hanze heyoy inako minunkiso iva hiswa. ¹¹Mi iñiloi lya Simwine livezi kuvoneka ha vusu vwake ni

ku zimana ku vulyo vwe alutare ye minunkiso. ¹² Zakaria ha muvona, ava tilimuki mi lyowa livezi hali. ¹³ Kono i ñiloi chi lya ti kwali, "sanzi uvi ni lyowa, Zakaria, kakuti intapelo yako iva tekwa. Mwi hyenu Elizabeta mwa pepe mwana o mwisisu. Kamu sumpe izina lyakwe Johani." ¹⁴ Ka muve ni ntabo ni kusanga, mi vangi vese va sangilile he mpepo yakwe. ¹⁵ Kakuli mwave muntu mukando mu menso a Simwine. Sanzi na nywi i waine kapa zinywiwa zi kolete, mi mwe zule ni Luhuhu lu Jolola ku zwilila mwi vumo li ba nyina. ¹⁶ Mi vantu vangi va Isiraele kava sandulwe kwali Simwine wavo Ireza. ¹⁷ Mwa yende havusu bwe chifateho cha Simwine muluhuhu ni ziho za Eliya. Mwa pange vovuti kupangila kuti a sandule inkulo za bashemi ve chikwame ku vana, ku pangila kuti vasa kuteki kava yende mu vutali vwa vantu va lukite - ku litukiseza kwa Simwine vantu valukisezwe iye. ¹⁸ Zakariya cha wamba kwi ñiloi, "Ni wola kuzi ziva vule izi? kakuli chili ni Mukwame yo supele mi ni mwihyetu naye cho supele ahulu. ¹⁹ Mi ñiloi chila mwi taba ni ku wamba kwali, "njime Gaburiyele yo zimene mwikwina Ireza." Nivaka tumwa ku kwiza kuwamba nawe, kukuletela aa makande ma lotu. ²⁰ Cwale uvone, mo tontole, kese uwole kuwamba heisi izuva izi zintu hese nizi pangahale. Ichi nji kuti kana uva zumini manzwi angu, ese e zuzilizwe he nako i swanezi. ²¹ Cwale vantu vava lindile Zakariya. Vava komeketwe kakuli avali kwi keke inako ingi mwi tempele. ²² Kono haka zwa mo, kana vali ku wola ku wamba navo. Chiva bonisisa kuti ava voni i pono havali kwina mwi tempele. Ava zwili ku panga zi supo kuvali na shele u tontwele. ²³ Ku vezi kuva kuti mazuva akwe oku tenda ha amana, cha yenda kwi nzuvo yakwe. ²⁴ Kuzwa aa mazuva, mwi hyavwe Elizabeta ava hi menzi ma hya. Avali zwisi ku vantu ka mwezi i hinda iyanza. Cha wamba, ²⁵ "Izi za vani pangili Simwine ha vani loli ni chishemo ku pangila kuti a zwise maswawisisa angu ha vusu bwa bantu." ²⁶ Mu Mwezi we yanza ni kamwina, I ñiloi Gaburiyele liba tumwa ku zwa kwa Ireza kwi tolopo mwa Galileya i sumpwa Nazareta, ²⁷ kwa kamwale yaba vikilizwe ku mukwame we zina lya Josefa. A vali ku wila ku luzuvo lwa Davida, kamwale izina lyakwe i vali nji Maria. ²⁸ Cheza kwali ni kuwamba, "Lumele, iwe yo shemuvitwe ahulu, Simwine wina nawe." ²⁹ Kono ava lyangene ahulu cha manzwi akwe, ava hupuli kuti iwola kuva mulumelisezo nzi uwu. ³⁰ Ñiloi chila wamba kwali, "Sanzi utiyi, Maria kakuli cho va wani chishemo ni Ireza." ³¹ Mi u vwene, mo pange mwana mwi vumo mi mo pepe muswisu. Mo sumpe izina lyakwe "Jesu." ³² Mwa ve mukando mi mwa sumpwe kuti Mwana wa Sikwiwulu. Simwine Ireza mwa muhe chipula chavu simwine chika zwilila ku vasikulwe vave sikulwe Davida. ³³ Mwa vuse inzubo ya Jakovo kuya kwile, mi kese kuve nima mani ku muvuso wakwe. ³⁴ Maria cha wamba kwi ñiloi, "Kai pangahale vule, kuvona kanini ku kopana ni mukwame?", ³⁵ Ñiloi chilye tava niku wamba kwali, Luhuhu Lujolola ka lwize hako, miziho za Sikwiwulu ka zize hako. Cwale iye uzo yo jolola yenke yese asepwe mwa sumpwe Mwana wa Ireza. ³⁶ Mi ubwene, mukwako Elizabeta naye aba pepi mwana o muswisu mu busupali. Uwu mwezi we yanza ni konke wali, uzo yabali kusumpwa kusa pepa. ³⁷ Kakuli kakwina chese nicha sa woleki ni Ireza. ³⁸ Maria chati "ubwene, ni muhikana wo mwanakazana wa Simwine." Kuve vulyo kwangu kakuya che ñusa lyako. Mi ñiloi chilya musiya. ³⁹ Linu Maria ava vuki mwa awo mazuba, mi cha hwelela kuya kwi nkanda ye ziwulu, kwi tolopo mwa Judeya. ⁴⁰ Ava yendi mwi nzuvo ya Zakariya mi chaka lumelisa Elizabeta. ⁴¹ Cwale kuva pangahali kuti Elizabeta ha zuwa mulumelisezo wa Maria, mbumbu mwi vumo lyakwe ava shili, mi Elizabeta ave zulwa Luhuhu lu Jolola. ⁴² Cha koza inzwi lyakwe ni kuwamba kaku huwa "Iwe njo fwiyoletwe mukati kavanakazi, mi ni muselo we vumo lyako ufuyoletwe." ⁴³ Mi chinzi hayi va pangahali kwangu kuti vanyina va Simwine wangu va swanela kwiza kwangu? ⁴⁴ Mu vwene, mulumo we ntumeliso zako ha ziza ku matwi angu, mbumbu yo wina mwi vumo lyangu ava shili nche intabo. ⁴⁵ Mi uzo u fwiyoletwe yaba zumini kuti ka kuve ni kwizuzilizwa kwezo zintu ziva wambwa kwali ku zwilila kwa Simwine. ⁴⁶ Maria cha wamba, "Luhuhu lwangu lu temba Simwine", ⁴⁷ mi luhuhu lwangu lusanga mwe Ireza mutusi wangu. ⁴⁸ Chaba loli ha mazimo avolele hansi a muhikana wakwe wo mwanakazana. Cwale mu vone, ku zwila hahanu onse masika ka a nisumpe kuti ni fwiyoletwe. ⁴⁹ Kakuli iye yo wina ziho chavani pangili zintu zikando mi izina lyakwe li jolola. ⁵⁰ Chishemo chakwe chikalilile ku mahasi ni mahasi kwabo vamu tiya. ⁵¹ Chava tondezi ziho zakwe kache yanza: chaba hasani avo vavali kulikumuseza mihupulo ye nkulo zavo. ⁵² Chava soheli hansi vaana vavene simwine vechi kwame ha vuyendisi vwavo. mi chava nyamuni avo ba mazimo mavi. ⁵³ Chave zuzi avo va fwile inzala ni zintu zilotu, kono va humite avava tumini kule niva sena chintu. ⁵⁴ Chava hi intuso kwa Isiraele muhikana wakwe, kupangila ku hupula ku tondeza chishemo ⁵⁵ (mwava teli ku veshetu) kwa Aburahama niba mwi chilila kuya uko kusena mamanimani. ⁵⁶ Maria ave kali ni Elizabeta ka miezi yo tatwe mi cha volela kwi nzuvo yakwe. ⁵⁷ Hanu inako chi iva sikite ya Elizabeta kuti ahwizumuke muchiche mi ava pepi mwanaswisu. ⁵⁸ Va vambene naye niva kwakwe vava zuwi kuti Simwine ava mutondenzi chishemo chakwe chikando kwali mi vava sangi naye. ⁵⁹ Hanu kuvezi kupangahala he zuva li hinda iyanza ni to tatwe vava kezi njeva muchite mupato muchiche. Ni vava musumpi "Zakariya," ku zwila izina li vesi. ⁶⁰ Kono va nyina chive tava ni kuwamba "Ne, mwa sumpwe Johani." ⁶¹ Chiva wamba kwali, "kakwina yenke mukati kava mwenu yo sumpwa keli zina." ⁶² Vava pangi zi supo kuvesi kupangila kuti vesi ve zive muvavali kusakila kuti a hewe izina. ⁶³ Vesi chiba kumbila chiñolelo mi chiva ñola, "izina lyakwe nji Johani". Vonse vava komokwa. ⁶⁴ Haho vulyo kaholo kakwe kave yalulwa mi lulimi lwake luva lukululwa. Ava wambi niku lumba Ireza. ⁶⁵ Lyowa livezi havo vavali kwi kala muma bali avo. Zonse izi zintu ziva twala monse mwi inkanda za ziwulu za Judeya. ⁶⁶ Mi vonse vava vazuwi vava ziviki mwi nkulo zavo, kuwamba, "cwale uzu muhwile mwave chi?" Kakuli iyanza lya Simwine livena naye. ⁶⁷ Vesi Zakariya ave zwile ni Luhuhu lu Jolola mi cha polofita, kuwamba, ⁶⁸ "Simwine a lumbwe, Ireza wa Isiraele, kakuli avezi kwiza ku tusa mi ava kwanisi kuvozekezwa kwa bantu bakwe" ⁶⁹ Chava tuzimikili luziya lwo kuhaza mwi nzuvo yo muhikana wakwe Davida, ⁷⁰ hava wambi cha kaholo zama polofita va jolola bakwe va vena mwi nako ya kale kale. ⁷¹ Mwa lete vu hazo vuzwilila ku zila zetu mi ni ku mayanza avo batu toyete. ⁷² Mwa pange vovuti ku totondeza chishemo chakwe ku veshetu mi ni ku hupula ku jolola kwe ntumelano yakwe, ⁷³ ku lisumina kwava wambi kwa Aburahama ishe etu. ⁷⁴ Ava sepisi kutuha kakuli tuba zwiswa muma yanza e zila zetu, katu mutendele niku sena

2

generated on Mon Jun 9 10:05:33 2025

3

¹Muchilimo che ikumi ni iyanza cho mubuso wa Tiberiasi Sisare- chikwina bulyo Pontiusi Pilato abali mubusi wa Judeya, Heroda ibali muyendisi wa Galileya, mwanchakwe Filipe abali kuyendisa chikiliti cha Ituria ni Trakoniya, mi Lisaniasi abali kuyendisa chikiliti cha Abilene, ²mwi nako ya vuvusi vwa muprisita mukulwana yo hanzi Ananiasi ni Kaishala-inzwi lye Ireeza ni lyeza kwa Johani mwana Zakaria, mwi ikanda. ³Aba yendi mu zikiliti zonse zi zimbulukite Jorodani, ku kutaza i nkolobezo ya ku baka ya kuwondela zibi. ⁴Sina mukuñolelwe mwi mvuka ya manzwi a Isaya mupolofita, "Inzwi lya yenke lisumpa mwi ikaanda, 'Mu vakanye i nzila ya Simwine, mu wolole inzila zakwe. ⁵Mikokolombwa yonse mu izuzwe, mi ilundu ni chi ulu mu zi bozekezwe hansi, ni inzila zi nyonokete muzi wololwe, ni zi baka zisa shiyeme muzi zakwe mu migwagwa, ⁶mi inyama zonse muzi bone kuhaza kwe Ireeza. ⁷Linu Johani na wamba ku vantu vangi vavali kwiza kuku kolobezwa kwali, "Inwe muvaana va zihili! Njeni yava mi mamelisi kutiya ku vukali vukezite? ⁸Linu he, muvike zilyantu ziswanele ku vaaka, mi kanji muti mukati kenu, 'Twina Abrahamama che sheetu,' ni miwambile kuti Ireeza uwola ku busa baana ba Abrahamama mwa a mavwe. ⁹Nanga hanu ibbeule li bakanyezwe muhiisi wa masamu. Mu kuti i samu lyonse lisahi zilyantu zi lotu mulitemenwe hansi ni ku sohelwa mu mulilo. ¹⁰vungi vungi vwa vantu ni va tanga kumubuza, ni vacho, "Linu aha tuchita vule?" ¹¹Chetaava nikuti kuvali, "Chikuti muntu wina zizwato zo beele, ali kauhanyeze ni ya sena, nozuna wina zilyo naye achite cho kuswana. ¹²Va kunganyi ba mali naabo niveza kuku kolobezwa, mi ni kucho kwali, "Muruti, chinzi chitu lukela kuchita?" ¹³Na wamba kwavo, "kanji mukunganyi mali mangii kuhitiliza amwa laelwa ku kunganya. ¹⁴Vamwi masole navo chiva muvuza, ni va cho, "Mi linu iswe vule? Tu swanela ku chita nzi?" Na wamba kubali, "kanji muhindi mali kuyense muntu cha kuhambiliza, imi kanji munyansi muntu cha mafosisa. mulikolwisise kache ntuwelo zenu. ¹⁵Linu vantu hanu hachivava lindile che ntakazo kwiza kwa Kiriste, zumwi no zumwi avali komokelwe mwi nkulo zavo ku amana ni Johani mukuti pona chova njeye Kireste. ¹⁶Johani ne taava cha kuwamba kuvali vonse, "Ka changu, Ni mikolobezwa ni menzi, kono zumwi ukezite yokotele tota hita Ime, mi Ime kani swaneli ni ku sumununa mihala ye nsangu zakwe. Mwa mi kolobezwa cha Luhuhu lu Jolola ni cha mulilo. ¹⁷Chi damiso cha kwe cha haluvuwa cina mwi yanza lyakwe ku joloza luli lu vuwa lwa kwe ni ku kunganya mahila mu chishete cha kwe. Kono mwa hise buhundu ni mulilo usa zimwa. ¹⁸Ni manzwi mangi a mwi e nsusuwezo hape, Johani na kutaza ivañeli indotu kuvantu. ²⁰Mi Heroda mubusi ha nyanswa cha kusesa mwi hyavwe wa mwa nce, Herodias, mi ni cha zonse zivi zintu Heroda za vapangi, ¹⁹ava weli izi kumi landu yakwe: ne yalila Johani mwi ntolongo. ²¹Linu nikwa va kuti, vantu vonse chivavali kukolovezwe, Jesu naye ava kolovezwe. mi haho havali ku lapela, mawulu niye yaluka, ²²Mi Luhuhu Lujolola mu chi vumbantu cha vuntu ni lweza cha ku shulumuka hali ubu inkuva, mi inzwi nilya zwa mwi ulu, "U mwanangu wa muswisu, uni saka, Ni kondetwa ka chako. ²³Jesu hatanga ni luko lyakwe, avali kulichunza ku zi limo za makumi otatwe. Ivali mwana (sina muinuhelelwe) wa Josefa, mwana wa Heli, ²⁴mwana wa Matihati, mwana wa Levi, mwana wa Meluchi, mwana wa Janai, mwana wa Josefa. ²⁵Josefa ivali mwana wa Matatiasi, mwana wa Amosi, mwana wa Nahum, mwana wa Esili, mwana wa Nagayi, ²⁶mwana wa Mati, mwana wa Matatiasi, mwana wa Seimini, mwana wa Josechi, mwana wa Joda. ²⁷Joda ivali mwana wa Joanani, mwana wa Rhessa, mwana wa Zerubabeli, mwana wa Salietele, mwana wa Neri, ²⁸mwana wa Meluchi, mwana wa Adi, mwana wa Kosamu, mwana wa Elumadamu, mwana wa Eri, ²⁹mwana wa Joshuwa, mwana wa Elieze, mwana wa Jorimu, mwana wa Matihati, mwana wa Levi. ³⁰Levi ivali mwana wa Simioni, mwana wa Juda, mwana wa Josefa, mwana wa Jonamu, mwana wa Eliakimu, ³¹mwana wa Melea, mwana wa Mena, mwana wa Mattata, mwana wa Natani, mwana wa Dafita, ³²mwana wa Jese, mwana wa Obedi, mwana wa Bowazi, mwana wa Salumoni, mwana wa Nahashoni. ³³Nahashoni ivali mwana wa Aminadabu, mwana wa Adimini, mwana wa Arini, mwana wa Hezironi, mwana wa Perezi, mwana wa Juda, ³⁴mwana wa Jakobo, mwana wa Isaka, mwana wa Aburahama, mwana wa Tera, mwana wa Nahori, ³⁵mwana wa Serugi, mwana wa Rewu, mwana wa Pelegi, mwana wa Eberi, mwana wa Shelahi. ³⁶Shelahi ivali mwana wa Kainani, mwana wa afakisadi, mwana wa shemu, mwana wa Nowa, mwana wa Lameki, ³⁷mwana wa Metusela, mwana wa Enoki, mwana wa Jaredi, mwana wa Mahalalelu, mwana wa Kainani, ³⁸mwana wa Enosi, mwana wa Sethi, mwana wa Adama, mwana we Ireeza.

4

¹Linu Jesu, chokwi zula Luhuhu Lujolola, hakazwa kulwizi lwa Jodani, mi ava yendiswe Luhuhu mwi halaupa. ²havena mazuva ena makumi one nalikiwa kwa javulusi. Kakwina cha va lile mwao mazuva, mi kuma manisilizo eyo inako chava fwile inzala. ³Javulusi cha wamba kwali, "Haiva u Mwana we Ireza, ulaele ilibwe ive chinkwa." ⁴Jesu cha mwitava, "Kuñoletwe, Muntu kahali vulyo ha chinkwa." ⁵Linu javulusi cha mutwala ha chivaka chile, ni ku mutondeza mivuso yonse ye inkanda hohwaho vulyo. ⁶Javulusi cha wamba kwali, "Ka ni kuhe vuyendisi bwe inkanda ni vulotu vonse, kakuti zivahewa kwangu, mi ni wola kuziha yense unisaka. ⁷haiva chiwani kuvamela ni kuni kunkwila muive yako. ⁸Jesu che tava cha muti, Kuñoletwe, mo kunkwile Simwine Ireza, mi hape mo mutendele yenke. ⁹Linu javulusi cheza kutwala Jesu mwa Jerusalema niku muvika ha chivaka chichilelele cha muzako we tempele, mi chati kwali, "Heiva u Mwana we Ireza, lisohele hansi kuzwa hanu. ¹⁰"Kakuti ku ñoletwe, mwa laele ma ñiloi akwe, a amana niwe, aku vukeleze, ¹¹mi hape, 'Ka akunyemune muma yanza ao, kuti kenzu u chunchuli itende lyako hebwe. ¹²Kuku mwitava, Jesu chati, "Ku wambitwe, 'Kenzu viki Simwine Ireza wako hakulikwa. ¹³Cwale javulusi ha mana kulika Jesu, cheza ku musiya ni kuyenda haisi imwi inako. ¹⁴Linu Jesu havola mwa Galilea muziho zo Luhuhu, indava zi amana naye chize zulankana ku zimbuluka chikiliti chonse. ¹⁵Mi chatanga ku luta mu ma sinagoge avo mi vonse chi va mutemba. ¹⁶Cha keza mwa Nazareta, mwi

tolopo mwa va kulili, mi sina ha i vali chizo chakwe, cheza mu ma sinagoge i va li zuva lya la Mugivelo, sina ha i vali chizo, cha zima ni ku vala cha ku huweleza.¹⁷ Imbuka ya mupolofita Isaya iva hewa kwali, che yalula imbuka ni kuwana chi vaka hai va ñoletwe,¹⁸ Luhuhu lwa Simwene lwina hangu, kakuti a vani singi ku wamba makande malotu ku va shevete. A va ni tumi ku nkonkelza intukuluho ku va suminwe, ku lukulula va lyatililwe, mi ni ku vo zekeza ku vona ku va sa voni,¹⁹ ni ku konkeleza chi limo cha Simwine che nshemuvo.²⁰ Che yala imbuka, ni ku i voza ku ya vali muvavaleli ne kala hansi. Menso a vonse va vena mu ma sinagoge a va lolete vulyo hali.²¹ Chatanga ku wamba ku vali, "Sunu i intimana chi ye zuzilikizwa ni mu zuwile."²² Vonse mwateni chi va va paka ku zaveli ku wamba mi chiva komokiswa cha manzwi e zwile chishemo avali ku zwa mukaholo kakwe. Va vali ku wamba, "Uzu mwana Josefa wa muswisu, nandi kanje?"²³ Cha wamba ku vali, "Cheniti ka muwambe iyi inguli kwangu, Ifianga, lihoze u mwine. Zonse zitu va zuwi zo va pangi mwa Kapenaumi, pange zi swana ni mu munzi we tolopo yako."²⁴ Kono cha wamba, "Ni mi wa mbila vu niti kakwina mupolofita yo tambulwa mwi tolopo munzi we tolopo yakwe."²⁵ Kono mu vuniti ni mi wambila ku vena vafwililwe vangi mwa Isilaele mwinako ya Eliya, i wulu hali ve yalite zilimo zotatwe ni myezi i ma na iyanza ni chonke, chi kweza inanga ikando mu chi vaka chonse.²⁶ Kono Eliya kena ava tumwa nanga ku umwina wavo, konji kwa Zarefasi mwa Sidoni, ku yo fwililwe ya vali kwi kala mwateni.²⁷ Kuvali kwina ve mbingwa vangi mwa Isilaele mwi nako ya Elisha mupolofita, kono ka kwina kuvali ya va hozwa kwande ya Namani mwina Siriya."²⁸ Vonse vantu va vena mu ma sinagoge chi ve zula kuvenga hava zuwa izi zintu.²⁹ Chiva zimana, ni ku mu hambiliza kuzwa mwi tolopo. Chiva muhitisa ku mu vika ku impela ya chiwulu hava za kitwe itolopo yavo, kuti va musohela he impela ya chiwulu.³⁰ Kono cha va hita hakati kavo mi chaya ku chimwi chi vaka.³¹ Linu cha na sezumukela mwa Kapenaumi, mwi tolopo ya Galileya, mi ava tangi kuva luta ivali la Mugivelo.³² Va va komokiswa mulutilo wakwe, kakuti ava wambi ni vuyendisi.³³ Hanu mu masinagoge ku vena mukwame ya vena i dimona-luhuhu lusajololi, mi chahuweleza ahulu cha linzwi.³⁴ "Mawe! tuswanela kupanganzi nawe, Jesu wa Nazareta? Wakeza ku ku tusinyasinye? Ni kwizi kuti njiweni- Yenke yo Jolola wa Ireza."³⁵ Jesu cha kalimela i dimona, chikuti, "Kenzu wambi zwe mukati kakwe!" Cwale aho i dimona li va soheli mukwame hansi mukati kavo, chilyazwa mukati kakwe, mi kena liva muholofazi ni hakuva vulyo.³⁶ Vantu vonse va va komokwa ahulu, chi va zwila havusu ku wamba zateni zumwi ku zumwi. Chivati, "Kanti manzwi amushovo nzi aa? U laela luhuhu lusajololi che nkamaiso ni ziho mi zi zwa."³⁷ Linu makande aa amana naye chi atanga kwi zivankana zivaka ku zimbuluka chikiliti.³⁸ Linu Jesu chazwa mu ma sinagoge ni kwinjila munzuvo ya Simoni. Hanu makwenyani va Simoni va chanakazi va vakatezwe vutuku bwa kuhisa muvili (isinza), mi chiva mu kumbila cha kuli kombeleza kachakwe.³⁹ Linu chazima hali ni ku kalimela isinza, mi nilya musiya. Haho vulyo cha zimana ni kutanga ku vatendela.⁴⁰ Izuva ha limina, vantu chivaleta vonse va vali kulwala matuku avali ku chinchana chinchana kwa Jesu. Chavika mayanza akwe havali vonse ni kuva hoza.⁴¹ Madimona nao chiazwa muvantu vangi, ni a lila kuhuwa mi nati, "Njewe Mwana we Ireza!" Jesu cha kalimela madimona, mi kena ava azuminini ku wamba, kakuti a vezi kuti ivali nji Kirisite.⁴² Izuva haliza ku zwa, chazwa ni kuya ku chivaka chili patite. Chisi cha vantu chi vali kumu lola chi cheza ku chi vaka kwavena. Chi va lika ku mukanisa kuti kanzi azwi havali.⁴³ Kono chati kuvali, ni swanela ku wamba makande malotu omu muvuso we Ireza ku matolopo mangi, kakuti njivaka hani ni vaka tumwa kunu.⁴⁴ Linu cha zwila havusu ku kutaza mu ma sinagoge mane konse kwa Judeya.

5

¹ Linu chikwa chitahala, Mukuti vantu vava kungeene kuzimbuluka Jesu ni kutekeleza linzwi lye Ireza, mi avali kuzimene he iyambezi lya Geneserate.² Chavona mato ovele ni avakwitilwe he rizo lye iyambezi. bayambi civava kuzwile mwa teni mi vava kwete kushanza tunyandi twavo.³ Jesu chechira muvumwi bwato, vuvali bwa Simone, chamucho kuti avusikule chivakazana kuzwa ha hamutunda. Chekala hansi ni ku luta vantu nena mubwato.⁴ Hamana kuwamba, cha wamba kwa Simone, "Twale bwato mumenzi male mi musohela tunyandi muchese."⁵ Simone chetaba ni kucho "Simwine twatenda masiku onse, kakwina chitwa chesa, kono cha linzwi lyako, munisohele tunyandi."⁶ Hava chita bulyo, chiva kunganya impalo ingi ye nswi, mane tunyandi twavo tuva kuhaloka.⁷ Chibawambila ba mwavo mubwato bumwi kuti beze zeba vava tuse. Chiveza ni kwizuza mato onse ovele, linu niva tanga kumina.⁸ Kono Simone Pitorosi, havona vulyo, cha wa cha mazwi a Jesu chati, "Zwe kwangu kakuti ni muntu ni muvi, Simwine."⁹ Kakuti avakomoketwe, mane nivonse vavali kwina naye, haku cheswa kwe nswi zivava hindi.¹⁰ Aha kuva kwina Jakovo ni Johani, vavali vaanaswisu va Zevedia vavali kusevelisana ni Simone. Mi Jesu chati kwa Simone "Kanji utiyi, kakuti kuzwa hanu mo mocheshe vantu."¹¹ Haba leta mato avo hansi, civa siya zintu zonse niku mwi chilila.¹² Hakuva kuti avali kwina imwi toropo, mukwame yabezwile vutuku bwe mbingwa mwavena. Havona Jesu, cha wa cha chifateho ni ku mukumbila, nacho, "Simwine, haiva usaka uwola kuni joloza."¹³ mi Jesu cha wolola iyanza lyakwe nikumu kwata, nawamba, " Nisaka jolole." mi haho bulyo imbingwa yakwe chiya zwa kwali.¹⁴ Cha mulaela kuti sanzi awambili muntu, kono cha mucho kuti, "Liyendeze, mi ukalivonahaze kuba purisita mi ukatambike chitabelo cha ku jolozwa kwako, kuya ke taelo ya Mushe, ive vushupi kubali."¹⁵ Kono ikande liamana naye chi lya yenda ifiwa, mi vungi bwa vantu chiva keza hamwina kwiza kumuzuwa na luta ,mane nikuhozwa matuku abo.¹⁶ Kono inako ni inako cha zwa nikuya muzivaka zili mumatongo nikuka lapela.¹⁷ Chikwa sika limwi zuva mwawo mazuva lyava kwete kuluta , mi kuvali kwina Mafarisi ni valuti va mulao vavali kwi kele mwateni kuzwila muminzi mingi ichinchana muzikiliti za Galileya ni Judeya, mane ni mwi tolopo ya Jerusalem. Ziho za Simwine zivali kwina naye za kuhoza.¹⁸ Lyahanu vamwi vakwame chivakeza, vavali kuhindite muntu yo lwala vutuku bwaku zuminina ha vulo, vavali kusaka mahitilo a kumwinjilika mukati ni kuka mulalika havusu bwa Jesu.¹⁹ Kana vavali kuwola kuwana mahitilo o kumwinjilika mukati chevaka lya vantu vangi, linu chiva ya hewulu lya chituwa ni ku sezumwina mukwame

hateni, havulo bwakwe, mukati ka vantu, hene havusu bwa Jesu.²⁰Chakuvona kuzumina kwavo, Jesu chati, " mukwame, zivi zako chiza swalelwa we." ²¹Va ñoli ni ma Farisi chivatanga kuli vuza ichi, nivati, "Njeni uzu yo wamba cha kunyansiliza? Njeni yowola kuswalela vuvi konji Ireza yeyena?"²²Kono Jesu, chalemuha zivavali kuhupula, chetava nikuwamba kuvali, " Chinzi hamukwete kuli vuza vulyo mwinkulo zenu, ²³Njehihi chihuva kukuwamba, ' Zibi zako chiza swalelwa,' nikuta kuti 'zimane uyende?' ²⁴Kono kuti mwizive kuti Mwana Muntu wina inkamaiso zakuswalela zivi hansi, Ni wamba kwako, zimane, 'Hinde vulo bwako mi uyende kwinzuvo yako.'"²⁵Haho vulyo cha zimana havusu bwavo ni kunyemuna vulo hava lele. Chavola kwinzuvo yakwe, nakavu kuchenchelela Ireza. ²⁶Vonse vavakomoketwe niku chenchelela Ireza.Vave zwile kutiya, ni vati " Twavona zintu zihitilizile sunu."²⁷Hakumana kupangahala izi zintu, Jesu cha zwa mwateni umo mi avavoni Mutelisi we zina Iya Levi nekele mwi tente Iya kutambwila mitelo. Chamuta kuti, "Ni chilile."²⁸Linu Levi cha zimana ni kumwi chilila, kusiya zintu zonse kuma sule.²⁹Linu Levi cha ha Jesu zilyo zingi munzuvo yakwe. Muvali kwina vatelisi vangi mwateni ni vantu vamwi vavali shamine he ntafule mi niva kwete kulya navo. ³⁰Kono Vafarisi ni va ñoli vavo vavakwete kuvilela kuvalutwana vakwe" , chivati, Chinzi hamulya ni kunywa niva telisi niva vantu vachita vuvi?" ³¹Jesu cha vetava, "Vantu vasa lwali kavasaki musiliki, konji balwala nji musaka. ³²Kena nivakezili kusumpa vantu vashiyeme kuku vaka, kono kusumpa vachita zivi ku ku vaka.³³Chivawamba kwali, " inako ni nako, valutwana va Johani valinyimanga zilyo niku lapela, ni ba lutwana vava Falisi vachita vulyo navo, kono va lutwana vako valya niku nywa." ³⁴Jesu chawamba kuvali, "Kana kwina yo wola kuwambila vena hamukiti wa musesi kuti vali nyime zilyo musesi nasina navo?" ³⁵Kono mazuva akeza hete nazwiswe kuvali musesi , mi aho kavali nyime zilyo. "³⁶Linu Jesu cha wamba che huko kuvali. "Kakwina muntu yohalula isila hachizwato chihya niku lukila hesila ikulukulu.Mi hachita vulyo, mwahalule chizwato chihya, mi kasila kazwa ha chizwato chihya kete kaswanele ha chizwato chikulukulu. ³⁷Kakwina yo vika i waine ihya muzivikiro ze waine ze dalo chikulukulu. Mi hachita vulyo i wine ihya muiñatule madalo, Mi iwaine muitike. Mi zivikilo ze wine ze dalo muziñatuke. ³⁸Kono i waine ihya iswanela kubikwa muzibikilo zedalo ziteketete. ³⁹Mi kakwina yo chita kuti hamana kunywa iwaine yakale yosaka ihya, kakuti ucho kuti, 'Yakale ina butuka.'"

6

¹chikwachitahala kuti ivali lwe Nsabata,mi Jesu avali kuhita muluwa lwa buheke,mi balutiwa vakwe vavali kwa vutola mitwi ya vuheke ni kulya vuheke. ²Mi vamwi vava Falisi chivawamba kuti. "Chinzi ho chita chisa swaneli kuchitwa luzuva lwe nsavata?"³Cha kumwitava, Jesu chetava kuti, "kena muvavali chava chiti Davida ha va fwile inzala, iye ni vakwame vavena navo? ⁴avayendi mwi nzuvo ye Ireza, avahindi inkonko ivavikitwe muchivaka che Ireza, ni kulya imwi mwateni, nikuhinda imwi chikuha kwateni mane nivavali kwina naye kuti valye kwateni, nihakuva vulyo zivali kuswanelwa kuliwa va Purisita ka mulao", ⁵Chata kuti mwana muntu simwine mane ni wale Nsavata.⁶chikwa chitahala kuti lwensavata lumwi cheza mu ma Sinagoge nikuka luta vantu mwateni, Mukwame mwavali kwina mwateni yavali kwina iyanza lyakwe lyachilyo livanyonyovete. ⁷Va ñoli niva Falisi vavali kumulolete chentokomelo kuvona kapa mwahoze muntu lwensavata, kuchitila kuti vawane vushupi bwakumu sumina indava. ⁸Avezivi zivavali kuhupula, mi chata mukwame yavene iyanza linyonyovele , "Zimane wize aha vakuvone vantu vonse," Mi mukwame cha zimana haho. ⁹Jesu cha wamba, "nimivuza, kana kuzumininwe kuchita vutolu kapa siya zintu lwe Nsavata? Ku chita vuhalo kapa kuvusiya. ¹⁰Linu chava lola vonse niku wamba kuyo lwala, "Wolole iyanza lyako" chachita vulyo mi iyanza lyakwe chilya va hande. ¹¹Kono vavezwile kuvenge mane chivatanga kuli wambila mwete vachitile kaha Jesu.¹²Chikwachitahala kuti mwao mazuva cha yenda kuma lundu nikuka lapela. cha zwila havusu niku lapepa masiku onse kwe Ireza. Haiva ¹³musihali, cha sumpa valutiwa vakwe, nikuketa vena makumi nivi vele, vava sumpi va Apostola. ¹⁴Mazina ava Apositola ivali nji Simon (wava sumpi Pitorosi), ni mwance, Andulu, Jakovo ni Johani, Filipi, Bartholome, ¹⁵Mateu, Tomasi,Jakovo mwana wa Alufeya, Simone yavali kusupwa Zealote, ¹⁶Judas mwana Jacobo, Ni Judasi Isikariyote, yava vi muveteki. ¹⁷Linu Jesu chakav0la navo kuzwa he lundu navo, cheza kuzimana ha pateme ni chikwata cha valuti vakwe ni vantu vangi vavali kuzwila kwa Judeya, ni Jerusalema ni Tire ni Sidoni. ¹⁸Vavakezi kwiza kuteka kwali ni kwiza kuhozwa matuku avo onse. Vantu vavali kukatazwa luhuho luvi vava hozwa navo. ¹⁹Vantu vonse vavena muchisi vava kulika kumu kwata kakuti ziho zakuhoza zivali kuzwa kwali, mi avava hosi vonse.²⁰Chalola kuva lutiwa vakwe, nikuti, mwina imbuyoti inwe musena chenu, kakuti chenu muvuso wa kwi wilu we Ireza. ²¹Imbuyoti njiyenu mufwa inzala hanu, kakuti kamwi kutiswe. mufuyaulitwe inwe mulila hanu kakuti kamu seke.²²mwina imbuyoti vantu hava mi toya, havasamivali ni kumi tukola, chevaka Iya mwana a muntu. ²³Mutabe mwelina izuva mi mulotoke che ntavo. Kakuti kamuve ni mupuzo mukando mwi wulu. Kakuti vakukwavo muvava chitili va Polofita vamwi mwinzila iswana.²⁴Kono woo kwenu mufumite, kakuti chiva tambuli inkavelo yenu. ²⁵Woo kwenu mwi kusi hanu kakuti kamu fwenzala mazuva akeza. Woo kwenu museka hanu ,kakuti kamulile ni kuswava kuvusu.²⁶woo kwenu vantu hava mitemba, kakuti muvava chitili kuva Polofita va mapa.²⁷Kono niwamba kwenu mutekeleze, musake zila zenu mane muchite hande vami toyete. ²⁸mufuyole vami kuta mi mufuyole vaminnyandisa.²⁹Yokuwopa kulimi tama, mumu he ni limwi a woep kwateni. Haiva zumwi nahinda chi Jansi chako, muhe ni vulukwe. ³⁰He kuvonse vakumbila.haiva zumwi nahinda chintu kwako, Zanzi umuwambili kuti achivize. ³¹Mosakila kuti vantu vaku chitile, upange vulyo kuvantu. ³²Haiva usaka vulyo vakusaka, cho wana mwateni iwe chinzi. Ni vaezalivi vasaka vava ³³saka.Haiva uchita vutolu kuvaku chita hande ,cho volelwa chi? esi ni va ezalivi vachita ziswana, ³⁴linu ho kalima vulyo vana vowizi kuti vawola kuku vozekeza, chovolelwa chi, niva eza livi vakolotisa va eza livi kuti vavolelwe zi swana.³⁵Kono usake zila zako mi uvachite hande.Kolotise nosalindili kutambula chimwi mi mupuzo wako kauve mi kamuve mu vaana va Simwine mukandomukando kakuti iye ushiyeme kuvali tumuli niku vantu vavi.

³⁶Muve ni chisemo kakuti ishenu wina chisemo.³⁷Sanzi u atuli, mi nawe kete u atulwe. Sanzi unyazi mi nawe kete unyaswe.Swalele, mi nawe ko swalelwe.³⁸Uhe nawe ko hewe.cha vungi luti,vukakatele, zinyungitwe hamwina, niku hasanywa, kasi tikile muchivikilo chako.kakuti vulemi votendesa, muvuseveliswe kwako.³⁹linu chaba wambila linu ihuko. " kana muntu yasa voni uwola ku etelela zumwi yasa voni? Haiva nachita vulyo ,vuvele bwavo muva wile mwi lindi. kapa kaku oleki? ⁴⁰Mulutiwa kena muku lwana ku muluti wakwe, kono zumwi ni zumwi hamana ku lutiwa chakwizula, uswana ni muluti wakwe.⁴¹Chinzi holola haka chiti kanini kena mulinso lya mwako, Mi kolemuhi chikando chikutoweze.⁴²U wola kw u wamba vule kwa mwako, mwangu nikuzwise chikutoweze, mi nikwina kuti iwe umwine kovonwe chikutoweze mulinso lyako. Inwe mulihele, Tange pili uzwise chikutoweze mulinso lyako, mi mo wole kuvona hande, linu njete uwole kuzwisa china mulinso lya mwako.⁴³kakuti kakwina isamu ilotu livika zihantu zi volete., nandi isamu livolette kaliwoli kuvika zihantu zi lotu. ⁴⁴Isamu ni isamu lizivahala cha zihanto lyalyo lili vika. Vantu kavawoli kukunganya ma Feiga kwi samu lya miya, kapa manjembere kuzi chachani.⁴⁵Muntu mulotu kuzwilila kuvulotu bwa vuhumi bwina mwinkulo yakwe, uzwisa vulotu, ni muntu muvi ku zwilila ku vuhumi bwa vuvi bwina mwinkulo yakwe, uswisa sivi,kuzwilila ku vuhumi bwina mwinkulo yakwe muntu, uzwisa mwinkulo yakwe cha kaholo.⁴⁶Chinzi hamuni sumpa kuti simwine simwinwe, kono kamu mameli zini mi wambila . ⁴⁷Muntu ni muntu wiza kwangu ni ku zuwa manzi angu ni kua mamela. Muni mi wambile mwe kalile. ⁴⁸Ukola sina muntu yo zaka inzuvo, ya va shii chaku tunga mwivu,ni kuzaka musumo we nzuvo hebwe likolette. Mi muunda haukeza, ni menzi mangi kuvuvila he mota lyenzuvo, Kono kana abai nyanganisi, kakuti iva zakwa hande.⁴⁹Kono muntu yo zuwa manzi angu kono ka amameli, ukola sina muntu yo zaka inzuvo yakwe he wulu lyevu kusena musumo. Mi menzi ha vuvila he nzuvo, chiya wa kapilpili, Mi kusinyeha kwe nzuvo kuva mani.

7

¹Kuzwa Jesu hamana zonse zabali kuwamba bantu nibazuwile, nakenjila mwaKapenauma.²Linu muyenzi wachisole abena muhikana yabali kusunwa hahulu kwali, mi abali kulwala ni kusaka kufwa. ³Muyenzi wachisole nanga zuwa za Jesu, natumina kwali bakulwana ba Majuda, kumukumbila kuti eze njamuhozeze muhikana wakwe. ⁴Habati chibasika kwa Jesu, ni bamukumbila chakukakanina, ni bati, "Uyelele kuti umutendele bulyo, ⁵mukuti usaka chisi chetu, imi njabatuzakili masinagoge etu."⁶Chobulyo Jesu nazwila habusu munzila yakwe nabo. Hati chotumbatumba henzuvo, muyezi wachisole abatumini balikani bakwe kukamuwambila kuti, Simwine, usiye ulikatazi, kakuli kaniyelele kuti iwe winjile munzuvo yangu. ⁷Chelyo ibaka kanilihindi kuti niyelele kwiza kwako, kono uwambe bulyo inzwi mi muhikanangu kahole. ⁸Mukuti ime name ni muntu wina mwikonde lamulao, ni masole ni bena mwikonde lyangu. Niwambila umwina, 'Yende', mi uyenda, imi kuumwi, 'Wiize', mi wiiza, imi kumuhikanangu, 'Tende ichi', mi uchitenda."⁹Imi Jesu hazuwa bulyo, namukomukwa, mi nasandukila kuchisi chibamuichilile nati, "Nimicho kuti, mane nangati mwalsilaele kananibeni kuwanika itumelo ina bulyo."¹⁰Imi linu bana babatutitwe habakabola kunzuvo, nibeza kuwana kuti muhikana chaba nenza.¹¹Izo hazimana kutendahala, Jesu abayendi kwitolopo isupwa Naine, mi barutwana bakwe ni chisi ni bayenda naye. ¹²Habali kutumbatumba hamenjililo etolopo, mi hamulole, muntu yofwile abahinditwe, mwana wamuswisu umwina bulyo wanyina (yabafwamini), mi chisi chingi chizwa mwitolopo chibena naye. ¹³Imi Simwine hamubona, abamufwili maswe inse, imi abawambi kwali nati, "Sanzi ulili."¹⁴Kuzwaho nichaya kwateni ni kukakwata kuzisamu hababahindile chitumbi, imi babachihindite nibazimana. Nichati, "Murombwana, nikucho kuti, buke."¹⁵Yofwile nekala ni kutanga kuwamba, mi Jesu namutambika kubanyina.¹⁶16 Linu insabo ni chiyabawila bonse, imi chibazwira habusu kubabaza Ireeza, nibati, "Mupolofita yomaniniza ababuswa mukati ketu," mi "Ireeza abaloli hewulu labantu bakwe."¹⁷Iyi indaba ya Jesu ibahasani mwaJudea yonse ni zikiliti zonse zibambene nanyo.¹⁸Barutwana ba Johani babamuwambili izi zintu zonse. ¹⁹Kuzwaho Johani nasupa bobele babarutwna bakwe ni kubatumina kwaSimwine nibakati, "Kana nguwe yoswanela kwiza, nandi tuswanela kulola zumwi?"²⁰Heti chibasika hafwihi ni Jesu, bakwame nibati, "Johani Mukolobezi wakatutuma kwako zetu kuti, 'kana nguwe yokezite, nandi tuswanela kulola zumwi?'"²¹Mweyo inako Jesu abahoji bantu bangi mumalwalila abo ni mumasukuluko abo ni mwihuho imbilala, imi ni kubahofu bangi ababahi kubona. ²²Jesu nabetaba nabacho, "Hetu chimwamana kuyenda musipili wenu, mukabihe kwa Johani chimubaboni ni kuzuwa. Bantu babahofu babahewa kubona, ziyanga zibatangi kuyenda, bachisenda babanjolozwa, basusu chibasuwa, bantu bafwile bababuswa ni kuhala, mi bahumanehi bawambilwa indava indotu.²³Muntu yasasiyi kuzumina kwangu chebaka lazitendantu zangu utohonolofezwe."²⁴Kumasule abatumwa ba Johani hetu chibayenda, Jesu natanga kuwambila zisi kaza Johani. "Chinzi chobayendi kukabona mwihalaupa? Luhe lunyanganyiswa luhuho. ²⁵Linu chinzi chobayendi kukabona? Mukwame yozabele zizabalo zinolonolo? Lole, bazabala zizabalo zimaniniza ni bahala mumbombolelwa bena muzibaka zibasimwine. ²⁶Linu chinzi chobayendi kukabona? Mupolofita na? Eee, niwamba kwenu, ni kuhitilila mupolofita.²⁷Uzu njiyena uzo zakwe ziñoletwe, 'Hamulole, nitumina mutuminwa wangu mubusu bwako, Yeti nalukise inzila yako noseni kusika.'²⁸Niwamba kwenu, mukati kababahwizumukwa kumwanakazi kakwina mukando kuhita Johani. Nihakubabulyo umwina yomaniniza kubunini mupuso ya Ireeza mukando kumuhita."²⁹Bantu bonse habazuwa ichi, kuhindilila batelisa, bababonisi kushiyama kwa Ireeza, chakukolobezwa chekolobezo ya Johani. ³⁰Linu Bafalisi ni baluti babamaninizi bamulao wa chijuda babakani zamulero weze Ireeza kuamana navo, mukuti kana babakolobezwa kwa Johani.³¹"Kuchinzi, linu, kuniwola kubambanya bantu bounu murahi? Bakola sina chizi? ³²Bakola sina bahwile bakwete bazanina henkanza, bekala ni kulinsupa ni bati, "Tubamilizizi impeta, kono kanamubazani. Tubamizimbili izimbo zenjinjo, mi kana mubasilisi."³³Mukuti Johani Mukolobezi abezi nasaali

inkonko ni kusanywa iwaine, muwamba kuti, 'Wina idimona.'³⁴ Mwana Muntu abezi nalya ni kunywa, imi muti, "Mulole, nji shazilyo ni chidakwa, mulikani wabatelisa ni batendi bazive!"³⁵ Kono butali buzumininwe ni bana bakwe bonse."³⁶ Lyahanu umwina wa Bafalisi na mema Jesu kukalya naye. Linu Jesu hamana kwinjila munzuvo ya Mufalisi, nekala hetafule kulya.³⁷ Mi hamulole, kubena mwanakazi mumuleneñi, yabali mutendi wachive. Hazuwa kuti Jesu wina munzuvo ya Mufalisi hetafule, abaleti ijaki ye alabbasitera mwina ioili inunka nenza.³⁸ Nazimene kumasule akwe hembali ni matende akwe, nalila, natanga kubombisa matende akwe ni zisonzi zakwe, imi nazisinda ni insuki zamutwi wakwe mi nachuchuna matende akwe ni kwasinga ni oili inuka nenza.³⁹ Mufalisi yabamemete Jesu habona bulyo, nahupula munkulo yakwe, nati, kambe uzu mukwame mupolofita, hanu neziba kuti njeni ni kuti mwanakazi wamufuta nzi yomukwete, mukuti mutendi wachive."⁴⁰ Jesu namwitaba nati, "Simoni, nina chinisaka kuwamba kwako." Nati, "Chiwambe, Muruti!"⁴¹ Jesu nati, "Mukolotisi zumwi wamashaleñi abena bakoloti bobele. Umwina nakolota ipondo zichita myanda imana iyanza, imi zumwi niyaba makumi amana iyanza.⁴² Imi habakangwa kumuliha, nabaswalela bonse. Cheyo inzila, njeni kubali yeti amusake chakumaniniza?"⁴³ Simoni abamwitabi nati, "Nihupula kuti njozuna yabaswalelwa kukando." Jesu namuti, "Waatula nenza."⁴⁴ Jesu abasandukili kumwanakazi ni kuwambila Simoni, "Ubwene uzu mwanakazi. Nibenjili munzuvo yako. Kana ubanihi menzi amatende angu, kono iye wabombisa matende angu ni zinsonzi zakwe ni kuzisinda ni insuki zakwe."⁴⁵ Iwe kana ubanichuchuni, kono iye kuzwa henako yinitanga kwiiza kasiite kuchuchuna matende angu.⁴⁶ Kana ubetili ioili hamutwi wangu, kono iye abetili matende angu ni ioili inunka bulotu.⁴⁷ Chobulyo niti kwako, zive zakwe, zibali zingi, chizaswalelwa - mukuti watondeza kusuna kukando. Kono iye yoswalelwa halikene, usuna halikene.⁴⁸ Linu abati kwali, "Zive zako zaswalelwa."⁴⁹ Babেকে hamwina nibatanga kuambola mukati kabo, "Njeni uzu yoti uwola nanga kuswalelwa zive?"⁵⁰ Kuzwaho Jesu nichati kumwanakazi. "Itumelo yako yakuhaza. Yende chekoko."

8

¹Iva pangahali kavaka zana Jesu hatanga kuyenda mumileneni ni mizi, kukutaza ni kuwamba makande malotu kuamana ni mubuso wa Ireza. Ba cita ikumi nibobele babakwina naye, ²hamwina ni banakazi vava honzi kwi huho imbilala ni matuku; Mariya yava kusumpwa Magdalena, kozo madimona akwana iyanza nitobele abazwiswa; ³Johana, mwihyabwe wa Chuza, Muyendiswa wa Heroda; Susana, ni bamwi vangi vulyo, camazimo, kuya chezo zivavali kusaka.⁴ Yaho chizi chikando chiva kwete kukopana hamwina, mi vantu vavali kukeza kwali kuzwa mwitoropo ni toropo, ca wamba inguli:⁵ "Mulimi abayendi hanze kukavyala imbuto. Haba kubyala, zimwi ziba wili mumungwangwa mi ziba lyatwa hanshi, ni zizuni ze wulu ziba mani kuzilya." ⁶Zimwi ziba wili mumabwe, linu haci zikula, ciza nyana, kakuti sekazina mezi.⁷ Mi zimwi ziba wili mukati ke miya, mi ciza kulilila hamwina ni ntanga ciza nyana ni kuzihwezola. ⁸Kono zimwi ziba wili mwibu lyindotu micyaleta imbuto amana ikumi mane chovungi. "Jesu hachamana kuwamba izi zintu, chasumpa, "Yense wina matwi azuwa, mumusiye azuwe."⁹ Varutwana bakwe ciba mubuza intaluso ye nguli. ¹⁰Cawamba, "Inzivo ye nkunutu za mubuso wa Ireza zibahewa kwenu, kono kubamwi ni wamba ce nguli, njokuta kuti kubona kanzi baboni, niku zuwa kanzi ba zuwisisi."¹¹ Cwale iyi ngi ntaluso ye nguli: Imbuto linzwi lye Ireza. ¹²Ina iba wili mwinzila njabana babazuwi, kono dyabulusi wiza kuhinda linzwi mwinkulo zabo, njokuta kuti kanzi bazumini ni ku hazwa. ¹³Mi yo mumabwe njabana, bazuwa linzwi nikuli amuhela che ntabo. Kono kabena mihisi; bazumina kenako zana, mi mwi nako yokulikiwa bawa kuwililila.¹⁴ Imbuto ina iva wili mumiya bantu bazuwa linzwi, kono chi bayenda mwinzila zabo, banyanyiswa ke mpilayelo ni chifumi ni minyaka yo buhalo, mihe zihantu zavo kazi buzwi. ¹⁵Kono imbuto ibawili mwibu i lotu, abo njabo, bazuwa kenkulo indotu, balikwata chokuli sileleza mi vavika zicherentu kenkulo inde niku kwatilira.¹⁶ Linu, kakwina zumwi, yomunika ivoni, ni ku bwika hateni itungu kamba kui vika munsu yo bulalo. kono wibika ha mekalo evoni, ilikuti yense winjila abone seli, ¹⁷Ka kakwina chiliwungwile cete nici kangwe kwizibeka, mi kakwina chiliwungwile chete ci kane kwizibahala nikwiza mwi seli. ¹⁸Cwale mutekeleze hande, kozo yo wina, zingi kazihewe kwali, kono ya sena, nanga ca hupula kuba nacho kachihindwe kwali.¹⁹ Cwale banyina ni bance ve chikwame chiva keza kwali, kono kena babezi havumbali bwakwe kebaka lye chizi. ²⁰Avawambilwa, 'Vanyoko ni bance bako vechi kwame vazimene hanze, balindire kukubona,' ²¹Kono Jesu chavetava ni kuva cho, 'Bamama ni bance bangu vechikwame njabana bazuwa linzwi lya Ireza nikuli panga.'²² Linu izuba limwi abenjili muchisepe niba rutwana bakwe, mi chaco kubali, "tulutire kweyina imwi imbali yo lwinzi." Chiva tanga kuzuha, ²³Kono havava kuzuha chaya mwifonzi. I huho ikando litiza libezi halwizi, mi chisepe chabo ciba kwingila menzi, mi vavena mu vukavu.²⁴ Cwale barutwana ba Jesu' chiveza kwali kwiza kumubusa, ni vacho, Simwine! Simwine! chitufwa!" Chabuka niku kalimela luhuho nikubenga kwa menzi mi chikwamana, mi njikwiza ku ntontola. ²⁵Cwale chawamba kubali, "Intumelo yenu inahi?" Mi vavali kutite, mwinako se ibatite baba kukomoketwe hape, hape chivatanga kuli buza, "zu cwale njeni, yoha intayelo ku menzi ni ku luhuho, imi zichilila?"²⁶ Chiba zuhila kuchi kiliti ca Gerasene, ina mwi shirwa lya lwizi lya Galileya, ²⁷Jesu hakalyata herizo, a vakatanwa mukwame zumwi yaba kwina madimona. Ke nako inde kena aba kuzwete zizavalo, mi kena abakwikala mwizubo abakwikala kuma kumbu. ²⁸Havona Jesu, chatanga kulila niku wa hanshi mi chawamba mumulumo mukando, "usaka kupanganzi name, Jesu, mwana Ireza wina kwiwulu? nikukumbira, kanji uninayansi."²⁹ Kaho Jesu ava layili luho lubilala kuzwa mwali. Kaho luba munyandisi kenako inde, nanga aba kusuminwa mahaka ni mihala nikuba mwintokomelo, ava kukosola mahaka niku yendiswa madimona mwinkanda.³⁰ Cwale Jesu ca mubuza, "Jeweni inzina lyako?" chawamba, njime Legiyoni, "kakuti madimona mangi ave njili mwali, ³¹Chiya wondelela kumukumbila kuti kanji aya tumini mwintolongo."³² Hanu mulaka mukanda we zugulube zibakwete kulya ku mbali ni chiwulu. Madimona chiya mukumbila kuti aye muzili, cha a

zuminina. ³³Cwale madimona chi a zwa ku mukwame nikwi ngila muzigulube, mi mulaka chiwa shetumuka kuyenda mulwizi ni kuka mina. ³⁴Avo vavakuyendisiza zigulube habavona chapangahala, chivatiya ni kukawamba mwintolopo chapangahala ni mukanda. ³⁵Cwale bantu chiba yenda kukabona chapangahala, Mi hachi veza kwa Jesu ni kwiza kuwana mukwame uzo kuvazwi madimona, wikele kumatende a Jesu, uzwete nikuba mwingana yakwe, mi vava tiyi. ³⁶Cwale vana vavavoni chiva wambila vantu mukwame yava kunyandiswa madimona mwava hozwa. ³⁷Cwale vantu vonse ve ntolopo ya Gerasene chiva kumbila Jesu kuti azwe kubali, kakuti vava tiyete a hulu. Cwale chenjila mu chisepe nikubola. ³⁸Mukwame uzo madimona avazwi kwali chakumbila Jesu kuti ayende naye, kono Jesu chamukanina ,cacho kwali, ³⁹Vole kwinzuvo yako ukawambe kecho Ireza wakupangila.Mukwame chayenda munzila yakwe nakaya buwamba chamupangila Jesu. ⁴⁰Hanu Jesu ha kavola, chichava chicha muamuhela, kakuli vonse vavakumulindire. ⁴¹Mulole, mukwame yo supwa Jairasi, yabali zumwi wava yendisi wesinagoge, avakezi ni kwiza kuwila kumatende, a Jesu' ni ku mukumbila kuti ayende kwinzuvo yakwe ⁴²kakuli mwanakwe womukazana yenke, wezilimo zekumi nizo bele, chava kufwa. Sina Jesu hava kwina mwizila ,chisi chicha kungana kumuzimbuka. ⁴³Linu mukulwakazi kwavali kwina yava kulwala vutuku bwa malaha kezilimo zekumi, miava sinyehelwi masheleŋi akwe kuvasiliki ,kono kenavaholi kuvali . ⁴⁴Chakeza kumasule a Jesu nikukwata kumangundero e zi zwato zakwe, yahaho kuzwiza kwakwe chikwa mana. ⁴⁵Jesu chawamba, "njeni zuna wani kwata?" Vonse haba sampula, Pitolosi chawamba, "Simwine, chisi ca vantu chikuzimbulukite, ⁴⁶kono Jesu chawamba , "zumwi wani kwata, kakuti nizi kuti ziho zazwa kwangu. ⁴⁷Mukulwakazi habona kuti kasiwoli kuli wungula, cheza nakwete kuchachalika ni kuwila habusu bwakwe. cheza kuliwamba mukati kabantu chinzi cha mukwatira, ni mwavaholeri yahaho. ⁴⁸cho kwali mwanangu we chikazana, intumelo yako yakuhoza , Yende ce nkozo. ⁴⁹Nasi kwete kuwamba, zumwi yava kukazwa kwinzuha yo muyendisi ya sinagoge, chawamba, " Mwanako we chikazana chafwa. Kanji ukatazi muruti ahulu." ⁵⁰ Kono Jesu hazuwa izo, chetava Jairasi, " kanji utiyi; uzumine fela, mi kahole. ⁵¹Hava kezi kwinzuvo, ka kwina yava zumini kwi njila mukati naye, haisi Pitolosi ni Johani ni Jakovo, ni banyina ni vesi bo muhwile. ⁵²Linu vonse vavali kulila niku vokolola, kono chawamba, "kanji mulili; kafwile kono ulele fela." ⁵³Kono chiba museka, chokwiziba kuti ufwile. ⁵⁴Kono cha muhinda kwiyanza ni kusupa, kuwamba, muhwire vuke!" ⁵⁵Luhuho lwakwe chilwa vola, mi chavuka yahaho. Chava laya kuti bamuhe chimwi chokulya. ⁵⁶Bashemi bakwe vava komokwa ,kono chava laya kuti kanji bawambili muntu chapangahala.

9

¹Abasumpi bena ikumi ni bobele bonse mi nicabaha maata ni buyendisi heulu la madimona onse ni kuhoza matuku. ²Nabatuma kukawamba inzwi ni kukahoza balwela. ³Ni chabawambila nati, "Kanji muhindi chimwi ni chimwi mulwendo lweni- nanga inkoli, nanga chinkwama, nanga chinkwa, nanga masheleni nanga ingubo zimwi. ⁴Inzuvo yonse yete mwinjile, mwikale mwateni kuhitila hete nemuyendele. ⁵Konse kwete nimuye kobasamutambuli, hamuzwa mweyo intolopo muzukutule isukuko kumatende enu ive vupaki kwinekulyabo." ⁶Kuzwaho ni chibanyamuka ni kuyenda mumenzi, kuwamba inzwi ni kuhoza konse ko bakaya. ⁷Linu Simwine Heroda ha zuwa zonse zi batendahali, na komokwa, mukuti bamwi bati Johani Mukolobezi ababuki kubafwile, ⁸kumwi bati Elija chababoneki, kono bamwi bati zumwi wa bapolofta bentanzi abavuki. ⁹Heroda ni cha wamba, "Johani ye ni banokoli mutwi hape uzo njeni ye ni zuwile zakwe?" Mi ni chalika kubona. ¹⁰Mi balutwana ha va voola, va wambili Jesu zonse zintu ze va vatendi. Mi ni chavahinda ni kuyenda kungi kuchivaka chilezana kuitolopo isumpwa Betisaida. ¹¹Kono chisi ha chizuwa bulyo, nichu chamuichilila. A b batambuli ni kuwamba kuvali ka zamuvuso we Reeza, ni kuhoza ba bakusaka kuhozwa. ¹²Linu izuba chiliba kuya kuku imina, mi bekumi ni bobele ni chibeza kwali ni chivawamba kuti, "Tumine chisi chiyende kumenzi ituzimbukite ni zivaka zi likungwile ku kaliwanina malalo ni zilyo, kakuti iswe kunu twina muchivaka chi liungwile." ¹³Kono ni chawamba kuvali ni cha ti. "Inwe muvahe chimwi chakulya." Ni chi vati, "Katwina nzinkwa zihitilila zimana iyanza ni nswi zobebe - haisi iswe ha tuyenda ku ka ulila bantu bonse aba zilyo." ¹⁴(Kuola ku va ni vakwame va bena zikiti zikwanisa iyanza.) I ca co ku Balutwani vakwe, "Muvavike bekale muzikwata ziwoola kusika mumakumi a kwanisa iyanza chikwata ni chikwata." ¹⁵Ni chi vachita bulyo, mi ni chi vavika vantu kuikala hansi. ¹⁶Ni chahinda zinkwa zikwanisa iyanza ni nswi zobebe, ni chalola kwiulu, ni ku zitohonolofaza ni kuzi gamona kuzichita tubbali bbali, ni chaha balutwani vakwe kukaha chisi. ¹⁷Bonse ni chibalya ni kuikuta, mi zivashali ni chizatolwa - ni chikwezula zitanda zivena ikumi ni zobebe zatubballi bbali. ¹⁸Kuvezi vuti Jesu ha va kulapela na li yenke, balutwani vakwe va vena naye. A vavuzi, ni cha ti, "Chisi chiti njime eni?" ¹⁹Ni chi vetaba, "Johani Mukolobezi. Kono bamwi bati Elija, mi bamwi bati ni zumwi wa bapolofta va kale a vavuki. ²⁰Ni cha wamba kuvali, "Kono inwe muti ni me ni?" Pitrosi ni chetava ni chati, "Njiwe Keresite we Ireeza." ²¹Kono avakalimela chenguzu ku sawambila muntu zumwi, ²²kuwamba kuti, " Mwana Muntu u swanera kunyandila zintu zingi ni kukanwa kwa vakulwana va chisi ni basimwine ba maprisita ni baŋoli, mi kehawe kono mwizuba lya butatu ka vuke. ²³Ni cha wamba kuvali vonse, "Haiva kwina u saka ku ni ichilila, u swanela kulikana i ye mwine ni kuhinda chifapano chakwe mwizuba ni zuva ni ku ni ichilila. ²⁴I ye mwine cha vavalela vuhalo bwakwe mwa vusinyehelwe, kono yo sinyehelwa vuhalo bwakwe chevaka lyangu ka vuhaze. ²⁵Bulutu njo vuhi kuti muntu aluwe inkanda yonse kono iye na sinyehelwa kapa na lihaya? ²⁶I ye mwine yo ni swavela ni manzwi angu, na ye mwana Ereeza kamuswabile hachakeza mwikanya yakwe, ni mwikanya ye Reeza ni ya mangeloyi achenete, ²⁷Kono ni miwambila cheniti, kwina vamwi vazimene hanu ve te ne vakane kubona ifu pili ne vasseni kubona mubuso we Reeza." ²⁸Haho kwisule amazuva akwanisa iyanza ni wotatwe kuzwa ha vawambili Jesu ao manzwi, ni chahinda Pitolosi ni Johani ni Jakovo ni chivaya kwilundu ku kalapela, ²⁹Havakwete kulapela, mazimo achifateho chakwe ni cha chinchu, mi zizwato zakwe zi vasanduki kutuba. ³⁰Mi mulole,

bakwame vo vere va va kuwamba na ye, Mushe ni Eliya,³¹ va vavoneki mwinkanya ibenya. Ba vakuwamba za kuyenda kwake, ku vakusaka kuleta ma maninizo mwa Jerusalema,³² Linu Pitrosi ni vavekele naye vava kulele ñozi inkando, kono havavuka ni chi va vona ikanya yakwe ni vakwame vo vele va vazimene naye.³³ Mi havayenda kusiya Jesu, Pitrosi ni chati kwali, "Simwine kuluto kuti tuvekunu. Tu zake zitomba zotatwe, chimwi chichako, chimwi nji cha Mushe mi chimwi chi be cha Eliya" (Kana a vezi cha va kuwamba),³⁴ Ha va kuwamba vulyo, ikope chilyeza ku kubaungula kuvali, mi va batiite ha ve za kuinjila mwikope.³⁵ Inzwi li va lizwi mwikope, liti. "U zu nji mwanangu wa mwana-kwame, iye ya vaketwa, muteeke kwali.³⁶ Inzwi halimana kuwamba, Jesu ava wana yenke. Ba ba tontoli mi kakwina muntu ye ba bawambili mu mazuva ao chebababoni.³⁷ Linu mwizuba li ichilila, ha ba ba kusuka kuzwa helundu, chisi chingi cha musanganya.³⁸ Mi hamulole mukwame u zwa muchisi ni cha huweleza, ni chati,³⁹ Muluti, ni kukumbila kulola ku mwanangu wa muswisu, nji mwanangu yenke. ubwene, luhuho luvi lumuyendisa mi haho uhuwa, ni kumumbindanisa ni kumuletela ifulo kumulomo. Umusiya cha bukukutu ni kukukatala.⁴⁰ Ni bakumbili balutwani vako kuti va luzwise kono ba ba kangwi.⁴¹ Jesu a ba vetabi mi abawambi, " Inwe mubetumelo inini baluzubo lu sazumini, mo ni hinde inako ikuma kuhi na nwe ne ni likwete kwenu? Lete mwanako kunu,⁴² Mwana havakwiza luhuho lubi lwamuwisikeza hansu mi lwa mumbindanisa. Kono Jesu akalimela luhuho lubi ni kuholisa mwana, ni ku mubozekeza kubesi.⁴³ Bonse ba komokwa kwa maata e Ireeza. Ne va komoketwe ku zintu zonse za va chiti, na vcha wamba kwa balutwani vakwe. " ⁴⁴ Mushiye ao manzwi e chile mumatwi enu: Chokuti Mwana e Ireeza ka vetekwe ni kuhewa mumayanza a vantu." ⁴⁵ kono kana va va zuwisizi chiwambo echo. zi va kupatelwa a bo, kuti kanji ve zivi intaluso. Mi hape chi va va kutiya kuvuza intaluso ya chiwambo echo.⁴⁶ Linu inkani chi zatanga mukati kavo zakuti njeni mukulwana mukati kabo. ⁴⁷ Kono Jesu, alemuha mihupulo yina mwinkulo zabo, ni cha hinda muhwile munini ni kumubika hafuhi naye, ⁴⁸ ni chati kuvali, " Muntu yense yotambula muhwile chezina lyangu, njime yo tambula; mi u tambula ni ya va ni tumi. I ye yense u boneka bunini mukati kenu mwense nji mukando kwenu."⁴⁹ Johani chetava, "Simwine tu baboni muntu yo kwete kutanda badimona chezina lyako ni twa mukanisa, chokuti ka yendeleli naswe." ⁵⁰ "Kanji mumukanisi," Jesu awamba, "chokuti muntu yense ya samilwisi wina kwenu."⁵¹ Haho mazuva hanze achuta a kutwi atwalwe kwiulu, ni chahupula kulolelela kwa Jerusalema. ⁵² Ni chatumina ñusa kubusu bwakwe, mi chivayenda kumunzi wa Masamaria kukalukisa zintu zonse. ⁵³ Kono vantu kana ba bamutambuli, kakuli a ba lolete kuya kwa Jerusalema. ⁵⁴ Cwale Balutwani bakwe ba Jokobo ni Jahani ha ba bona bulyo, ni chivawamba kuti, "Simwine, kana u saka kuti tulaele mulilo kuzwa kwiulu ni kubasinya bonse? ⁵⁵ Kono a ba chevuka ni kubanyansa ⁵⁶ mi ni chibayenda kumunzi u mwi. ⁵⁷ Ha ba vakuyenda mwinzila, zumwi ni chati kwali, "Ka ni kuicilile konse kwete u ye." ⁵⁸ Jesu ni chamuitaba. "Basimbwe be na malindi, ni zizuni za kwiulu zina zizumbu, kono Mwana Muntu kena nanga halalika mutwi wakwe."⁵⁹ Ni cha wambila muntu zumwi. "Ni icilile," Kono zo ni chati, "Simwine, pili ni lindile ni ka zike bandanda." ⁶⁰ Kono ni chawamb kwali, "siye bafwile bazike bafu babo, kono haili iwe, uyende ukawambe inzwi mubule ni bukando ze Impuso ye Ireeza."⁶¹ Zumwi hape ni chati, "Ka ni kuicilile, Simwine, kono pili ni kalaeze ve na munzubo yangu." ⁶² Jesu ni cha mwitava ni chati, "Ka kwina ubika iyanza lyakwe kumpilo ni kuchevuka kwisule u swanela Mumpuso ye Ireeza,"

10

¹ Linu chinga kwamana izo zintu, Simwine nichaketa bantu bakwana makumi amana iyaza limwina ni overe Linu nichabatuma bovere bovere, habusu bwakwe mwitolopo ni tolopo mwava kuswanela kuyenda. ² Nichawamba kuvali, ikukutulo yingi, linu basinza bache. Nihakubabulyo muvuze Simwine wekutulo atumine bamwi vasinzi mwikutulo yakwe. ³ Muyende mwizila yenu. Mubone, nimitumina hanze sina imbelele zina mukati ka batuhu. ⁴ Kanjimuhindi chikwama chamashereñi kanjimuhindi mukotana wazizwato kamba isangu. Mi nsezi mulumelisi zumwi ni zumwi yesemusangane munzila. ⁵ Izubo ihi neihi yetimwinjile, Chama tangilo muwambe, 'Inkoko ive mweyinu izubo!', ⁶ Haiva mutu wekoko mwena mukati, Inkoko muikale hakwe, kono haiva kanji mona, mwivole kwenu. ⁷ Mwikale mwizubo iswana, mulye ni kunywa zonse zivamiha, muvereke uyelere kuhewa impeyi yakwe. Kanji mukayendi mwinzuvo ni nzuvo. ⁸ Yonse itolopo yente nimwinjire, mi vamitambula, mulye zosezivamiha, ⁹ mi muhoze vose valwala venakwateni, Muwambe kuvali, 'mutekuti impuso ye Reeza chiyeza hafwihi nanwe.'¹⁰ Inakoyonse hamwinjila mwitolopo mi kava mitambuli, muyende haze lyamingwangwa mi mukatekuti, ¹¹ Nanga isuko lizwa mwitolopo yavo likakatile kuma ntende enu muliva limi lwisa muliva nkunkumwine! Linu mwi zive izi : Impuso ye Reeza chiyeza hafuhi', ¹² Ikumbya nimiwambila nitii mwelina izuba lyekatululo Sodoma kapangiwe sinte kuhita yina itolopo. ¹³ Wina bumai iwe, korazini! Wina bumai iwe Betsaida! Mukuti kakuli zivapangiwa nanwe kambe zivapangiwa ni Tire ni Sidoni, niva vaki kale, kwikala niva zwete masaka niku lisinga itwe, ¹⁴ Nihakuba bulyo Tire ni sidoni kazipangiwe sinte kuhita inwe mwina yekatululo kuhita inwe. ¹⁵ Iwe, kapenawuma, uhupula konyemunwe kwiwulu? Nanta, movozwe hansu mwihale. ¹⁶ Iye mwine yoteka kwenu uteka kwangu, linu yomikana ukana name, mukuti yonikana ukana niyabanitumi. ¹⁷ Ba makumi akwana iyaza limwina nimakumi overe nichibakavola nibasangite, nivatakuti, "Simwine, mane ni madimona atuzuwa mwizina lyako." ¹⁸ Jesu nichata kuvali, "niva boni satani chowa kwiwulu sina invula ivesa. ¹⁹ Mubone, nivamihi innguzu zakulyata izoka nitu vumwe, nihewulu lyenguzu zachila, mi kakwina mukwa umwi wete nichu miholofazo kawo. ²⁰ Nihakuba bulyo kanji musangi kezo bulyo, kuti ihuho zami zuwa, linu musange mukuti mazina enu afoletwe mwi mbuka yakwi wulu". ²¹ Mweyo inako iswana nicha taba ahulu Muluhuho Lunjolola, nichatakuti, "ni kulumbeka, Tayo, Simwine wewulu ni ikanda, mukuti izizintu ubaziwungwili vena mano nivazuwisisa, ni kuziwumbwila vana basana vavarutwa, sina vahwilezana, Eni, Ita, Mukuti chivali kusangisa kumbaliyenu."²² "Zintu zose nivazihewa kwatayo, mukuti kakwina wizi

kuti Mwana njozuhi mbwiteli Itayo, imi kakwina yowizi Tayo mbwiteli mwanakwe hape yense yonsalwa kumwanakwe kumuzivahaza kwali.²³ Linu nicha sandukira kuvarutwana vakwe ni kuva wambira kwimbali, "Bafuyoletwe avo vantu vavona zintu zimuvwene.²⁴ Nimilwira, mapolofita vangi ni vasimwine vava sakite kuvona zintu zimuvwene, linu kana vavazivoni, mane nikuzuwa zintu zimuzuwile, imi kana vavazizuwi."²⁵ Mulole, umwi muruti wamulao wa Majuda nicha zimana kusaka kumulika, nichati, "Muruti, munipange vuti kuti niwole kuyola vuhalo vusamani?"²⁶ Jesu chata kwali, "Chizi chiñoletwe mwimbuka yamulao? Kati wuvala vule?"²⁷ Linu chinge tava chatakuti, "Mosake simwine freeza nikulo yako yose ni mozo wakowose, ni nguzu zakozose, ni mizezo yakoyose, ni yovambee naye sina njewe."²⁸ Jesu nata kwali, "Wetava sinte. Wupange, vovu lyo imi mohale."²⁹ Linu muruti, kulakanamina kuli nyemuna iyemwine, nichata kwa Jesu, "linu univambene naye njeni?"³⁰ Imi hetava ikalavo Jesu nata kuti, "Mukwame zumwi avakuzwa kwa Jerusalema kuya kwa Jerico. Nicha wila mumayaza avansa, ni chi vamuchupulisa ni kumunyanga zintu zakwe, nicha vamundamona nikumusiya uzuminine."³² Chetohonolo muprista avakuhita mweyo inzila, chinga muvona, nicha muzimbuluka.³¹ Chokuswana mulevi naye, chingasika hachivaka chiswana ni kumubona, nichazimbulukila kumbali.³³ Linu mukwame Wamusamaria, hava kuyenda mweyo inzila, Chinga muvona, chamu nfwila inse.³⁴ Chamu chunina nikusumina zilavi zakwe, niku chuka ioyili ni veine hateni. Ni kumutatika hembesela yakwe, nicha muleta mwi hotela, kwiza kumulwalikila mwateni.³⁵ Imi izuva lichilila chahinda impondo zovere. imi nichaziha mwine we hotela, "imi nichamuwambila kuti, zintu zonse zete notendise, china kabola, munize nikuluwere."³⁶ Imi njeni kwava votatwe, yo hupula, kuti yava vambene naye hawila muyaza abansa?³⁷ Imi muruti nichatii, "Yava mufwili inse," Jesu nichata kwali, "Yende ukapange ziswana."³⁸ Linu havava kwavuyenda, niche njila mu munzi wumwi, mwanakazi zumwi yava kusupwa Mareta nicha mutambula mwizuvo yakwe.³⁹ Avena mwache wamwanakazana yavakusupwa Maria, yave kele havunsi vwamatende a Simwine niku zuwa mazwi akwe.⁴⁰ Kono Mareta avapatehete nimitendo mingi yakwihika kuti avayumbule. Nicha yende kwa Jesu, Nikuka cho, "Simwine, kovilaeli kuti mwachangu wanisiya nini seveza neke? linu umuwambile zanituse,"⁴¹ imi Simwine nicha mwitava nati, Mareta, Mareta, uvilaezwa nizintu zingi,⁴² imi chitu choke chisakahala, linu Maria waketa chintu chilukite, chisa woli kuhindiwa kwali.

11

¹Kubatendahali imwi inako Jesu haba kulapela muchibaka chimwi, mulutwana yenke chawamba kwali," Simwine, tulute kulapela sina Johani mwaba lutili balutwani bakwe kulapela."² Jesu chati kubali, "Hamulapela muwambe, Tayo, izina lyako lijolozwe. Mubuso wako ukeze.³ Utuhe chinkwa chetu mwi izuba ne zuba. ⁴Utu ondere zibi zetu, sina mutu ondera muntu ni muntu yowina mulandu kwetu. Sanzi ututwali mumuliko."⁵ Jesu chawamba kubali, "Njeni kwenu yowina mulikani, mi uyenda kwali hakati kamasiku, nokumuwambila, 'Mulikani, nikolotise zinkwa zotatwe',⁶ chinga sikira mulikanangu kukazwa munzira, mi kanina chimwi cho kumuyumbula, Yavena mukanti chamucho kuti, 'kanji uni katazi. Mulyango we yaliwa kale, mi bana bangu, bena neme, bena habulalo. Kani oli kubuka ni kukuha nchinkwa.'⁸ Nikuwambila, nihasabuki kuti akuhe nchinkwa, kakuli umulikani wakwe. Ibaka lyako lyo kundundamena kwako nosa swabi, mwabuke no kukuha zikwa zingi zosaka.⁹ Ime name nikuwambila, kumbile, mi mowane; ngane, mi mowane; ngongote, mi mowi yalwilwe.¹⁰ Muntu yense yokumbila uhewa; mi muntu yongana uwana; mi kumuntu yo ngongota, mweyalwilwe."¹¹ Mushemi inzi wechi kwame hakati kenu, haiba mwanakwe wechi swesu hamu kumbila inswi, momuhe izoka kapa inswi?¹² Kapa hakumbila iye, kana momuhe kabumwe?¹³ Nihakubabulyo, haiba inwe mwina buvi mwizi kuha impo zilotu kubana benu, linu Ishenu yowina kwiulu, kahe zikuma kuhi ku bamukumbila luhuho lujolola?"¹⁴ Imwi inako, Jesu aba kuhindikira hanze indimona, mi ibali satambi. Chikupangahala kuti indimona halizwa, mukwame abali satambi chatanga kuwamba. Chisi chicha komokwa!¹⁵ Linu bamwi bantu chibawamba, Cheziho za Beelzebule, simwine wa madimona, uzwesa madimona.¹⁶ Bamwi chibamulika kuti aba tondeze chisupo chizwa kwiulu.¹⁷ Linu Jesu kokwiziba mihupulo yabo, chabawambila kuti, "Mubuso ni mubuso ose olikauhanya ushala niu kauhene, Mi inzubo ili kauhanya iyo ine kaiwe."¹⁸ Haiba Satani uli kauhanya iye mwine, mubuso wakwe uzimana bule? Inwe muwamba kuti ime ni zwisa ihuho ca Beelzebule.¹⁹ Haiba nini zwisa mandimona ca Beelzebule, chwale balutwani benu ba zwisa chani hanze? Bakeñi chezi, mubabe baatuli benu.²⁰ Kono haiba nizwesa mandimona chomunwe we Ireza, linu muvuso we Ireza chiweza kwenu.²¹ Linu mukwame yokoletе yokwete zilwiso namamela izubo yakwe, zibya zakwe zina mwipabalelo ina hande,²² Linu mukwame yokoletе hamukoma, mukwame yokoletе uhinda zilwaniso zakwe, mi uzenenga chifumu chakwe.²³ Yase yasena name unisandukile, yasakunganyi name uhasanya.²⁴ Luhuho lubi haluzwa kumutu, lu yenda muchibaka chisena menzi ni kungana chibaka cho kupumwira. Halubula, luli wambila, 'Munibole kwizubo kunakazwa.'²⁵ Halubola, lukawana kuti izubo ifiyelwe ni kubikwa hande.²⁶ Mi lubola ni kukahinda amwi madimona akwana iyaza nio bele alihita kulunya mi onse enjila nikuhala mwateni. Linu bwikalo bwama manimani bozo muntu mubube bubilala nikuhita bwe ntanzi."²⁷ Kubapangahali vuti, habakuwamba inzi zintu, mwanakazi zumwi aba huwelezi kuhita mazwe a chisi, ni kuwamba kwali, "Lina itohonolo ibumo liba ku hwizumuki ni beere libakunyonsi."²⁸ Linu iye chati, "Chobulyo, bena itohonolo njabana bazuwa linzwi lya Ireza nikulili vikira."²⁹ Linu chisi hachibali kukopana nanga bantu bangi, chotanga kuwamba, "Uwu murahi - murahi mubilala. Usaka chisupo, kono kakwina chisupo chite chihewe kuwuli konji chisupo cha Jonasi.³⁰ Sina mwababiri Jonasi chisupo kuvene Nenive, Linu ku Mwana wa Muntu mwabe chisupo kounu murahi.³¹ Simwine wa mwanakazi weli hati lwa chilyo mwazimane hekatulo ni mukwame wowuni murahi niku banyansa, linu aba kazwi kuma mani - mani a nkanda kwiza kuzuwa maano a Solomoni, mi mubone zumwi kuhita Solomoni kwena hanu."³² Mukwame wa Nenibe kazimane he nkatulo nowu murahi wa batu ni kuunyaza, Linu baba baki henkutazo ya

Jonasi, mi mubone, zumwi mukando kwa Jonasi zunu hanu.³³ Kakwina zumwi, hamana kumunik i lambi, nokulibika mukerima, kamba mwikonde lye chitanda, kono hama biko a lambi iri kuti benjila bawane iseri.³⁴ Menso ako nji lambi yomubili. Haiba menso ako ena hande, mubili ose wizwire iseli. Kono haiba linso lyako ivi, mubili wako wiizwere kerima.³⁵ Nihakwinabulyo, mutokomere kuti iseli lina kwenu kena kerima.³⁶ Nihakwinabulyo, mubili wako ose wina iseli, nikusena i mbali yomubili wako mu kerima, Linu mubili wako onse muuswane ubu i lambi haibenya choku njoloza kwako.³⁷ Hamana kuwamba, Mufalisi chomukumbira kuti bakalye naye kwizubo yakwe, mi Jesu choyenda chokekala ha zilyo.³⁸ Mufarisi chokomokwa kuti kena aba tangi kusambi naseni kulalila.³⁹ Kono Simwine chali kwali, "hanu chwale, inwe Mafarisi muchenise inkomoki ni tusuba hanze, kono mukati kenu mwina feela belyavi, nibubilala.⁴⁰ Inwe bantu musena ingana! Kena kuti yaba pangi hanze njiyena hape yopanga mukati?"⁴¹ Muhe ku babotana zina mukati, mi zintu zonse njisezi chene kwenu.⁴² Kono bumayi kwenu inwe Mafarisi, kakuli muzwisa chintu chonke kuze kumi, minta ni kumini mwiwa lyezi byalantu, kono kamu bileli niswanero ni lato lya Ireza. Kwina hande kupanga nceswanero ni kusaka Ireza, nikusa kangwa kupanga zimwi zintu nazo.⁴³ Bumaiye kwenu inwe mafarisi, kakuli musaka zipula zokubusu mu masinagoge ni kulu meriswa chekute kuzibaka zemusika.⁴⁴ Bumaye kwenu, kakuli muswana sina makumbu asena maswayo, bantu baalyata niba sezi.⁴⁵ Mi muruti zumwi omu lao wama juda chamwitaba nokuwamba kuti, "Muruti, zowamba zitu tuka neswe."⁴⁶ Jesu chawamba, "Bumaye kwenu, baruti bomulao! Linu mulemeza batu ni miziyo ibasa oli kuhinda, kono inwe mani kamukwati iyo miziyo ni kanwe kenu konke.⁴⁷ Bumaye kwenu, kakuli muzakila ba polofita' makumbu, akubazezela ho, mi bazimu benu ba babehayi.⁴⁸ Mi mwipaki hape niku zumina misebizi yaba ziimu benu, kakuli cheniti luli babe hayi Baporofita, avo makumbu abo akuba zezela ho.⁴⁹ Cheri ibaka nalyo, butali bwe Ireza vuva cho, 'Muni tumine kubali baplofita ni ba apositola, mi mubaba nyandise ni kwihaya bamwi.⁵⁰ Uwu murazi, chwale, kababe nikulitabilira, kuamana ni malaha aba polofita avava tiri chinga libatangi ifasi.⁵¹ kuzwa kumalaha a Abele kuya kumalaha a Zakaria, yabe hailwa hakati ka katala ni chihalaleho. Eni, niwamba kwenu, Owu murahi kaulitabilile.⁵² Bumayi kwenu maruti bo mulao wa Majuda, kakuti chimubahindi inkii yenzibo; inwe mubene kamwinjili mwateni, mi mukanisa abo basaka kwinjila.⁵³ Jesu hachazwele kwateni, bañoli ni Mafarisi chiba mukananisa ni kumu lwanisa kuamana zintu zingi,⁵⁴ Kulika kumuchesa mumanzwi akwe.

12

¹Munako zana, chikiti chavantu chibena hamwina, mbwita nibalilyata jo bungi, chatanga kuwamba kuva rutwana bakwe, Mutokomere mulungo wava Farisi, iri kuliha² Kono kakwina chinchinte, chete nichu kanwe kwi zibahazwa, ³Cwale chose cimu va wambi mwififi kachi zibahazwe mwiseli, mi chimubali kushovota muma ntwi kachi huwerezwe hakantungandi ke zuvo.⁴ Ni wamba kwenu balikani, kanji muntiye behaya mubili, kuzwa ho kavena chimwi chiva ola kupanga, ⁵Kono me ni mikalimera kuamana neni umowola kutiya. Mutiye yenke uzo Hamana kwi haya, wina ziho zo kutumina mwi here, Eye, Ni miwambira, mumutiye.⁶ Kena kuti tuzuni tukuma he yanza limwina tu uziwa hetenko i likana tukoviri to Vere? Kono nanganti konke kutuli kase hupulwa kweIreza. ⁷Kono nangati i mpalo ye nsunki nzenu ivalitwe, Kanji mutiye. Mwina butokwa kuhita tuzuni tungi.⁸ Ni wamba kwenu, yense yo niwamba havusu bwa bant, Mwana u muntu kaka muwambe naye habusu bwa mañilozi e Ireza. ⁹kono nyense yo nisampula havusu bwa Vvantu kaka sampulwe havunsu bwa mañilozi e Reza. ¹⁰Yense yo wamba linzwi ivilala kuamana ni mwana wo Muntu, ka wonderwe awo mazwi, kono kozo yo wamba vuvilala kuamana ni Luhuhu lu Njolola, kasana a wonderwe.¹¹ Hasana kava mi lete havusu bwa masinangonge, va yendisi, ni vena ha muvuso, kanji ni muvireri kuamana nimwete ni mwi tavire ku amana ni kulizimanina, kamba chete ni muwambe, ¹²kakuli Luhuhu lu Njolola kalumi ka lumi lute mweyo nako chizi chi muswanera kuwamba. ¹³Linu zumwi mukati kechisi cha cho kwali, "Muruti, wambire mukulwangu kuti a liyavire chifumu chavayoli name."¹⁴ Jesu cha kwa li, "Mukwame, Jeni wani vika mu atuli kamba muzimanini hakati kenu?"¹⁵ Mi chati kuvali muli tokomere kobona kuti mulizwisa ku takazo yonse yomuuna, kakuti vuhalo vo muntu kabwina vulyo hachi fumu chali kunganize muntu.¹⁶ Linu Jesu chava wambira i nguli, ni kucho Iuwa lo mukwame yavali kufumite, luvali kuvikite ahulu, ¹⁷mi chali wambira ni kucho, chizi chete ni pange kakuli kanina chiviko cho kuvika zilyo zina lima?¹⁸ Cha wamba, i chi jichona chete ni pange. Mu ni wise hansi zishente zangu ni kuzaka zikando ahulku, umo mwete ni vinke vuhente bwangu vonse ni zimwi zimera zete ni sinze.¹⁹ Muni wambe ku luhuhu lwangu, "luhuho, wina zilyo zingi zisizitwe zonso seberise zirimo zingi. Pumule hande, lye, nwe, unsese."²⁰ Kono Ireza cha cho kwali, 'Chihole cho mukwame, masiku a nsunu luhuhu lwako luhindiwa kwanko, mi nzintu ziwa lukisa, muzive zani?'²¹ China mwe kalire muntu yoli kunganyiza chifumu kwali mi kafumite havusu bwe Ireza.²² Jesu cha wamba kuva lutwana bakwe, "Cwale he nicho kwenu, kanji muvireri kuamana ni vuhalo bwenu - chizi chese mulye, kamba kuyana nizo mubiri wenu - chinzi chete muzwate.²³ Kakuti vuhalo bwina butokwa kuhita zilyo, mi muviri wina butokwa kuhita zizwato.²⁴ Mulemuhe ma ñwarara, kuti kava byali kamba kusiza. Kazina zivinko kamba zishete, kono Ireza uzilelra. Muvo vutokwa vule kuhita zizuni!²⁵ Mi jeni kwenu choku virera u wola kuyekeza i zuva kuvuhalo bwakwe?²⁶ Cwale haiva kamu oli kupanga nanga nti chitu chinini, chinzi hamu virera kuamana ni nzonse?²⁷ Mulemuhe tuyanga yanga mutumenena - zikula vule. Kazi sevezi, kamba kuhosa. Kono ni cho kwenu, nanga Salumoni mwi kanya yakwe kenba aba zwatikiwa uvu ji limwi.²⁸ Haiva Iraza uzwatika lyani lyomukanda, lina kwateni nsunu, mi inzona lizindirwa muhisa, inwe cwale mwa mizwatike vule, mawe inwe ve tumero inini!²⁹ Kanji mungani zete mulye kamba zete munwe kanji mu vireri. ³⁰Kakuli inkanda zonse ze fasi bangana inzi nzintu, mi Ishenu wizi kuti musaka inzi zintu.³¹ Kono musake mubuso wakwe, mi inzi zintu ka muziyekezwe.³² Kanji mutiye, tumberere tunini, kakuli i shenu i sangitwe kumiha Muvuso.³³ Mu uze maluwo enu mi

muhe kuva shevete. Muli pangire ziviko zisa woli kusupala - Vufumu mwi wulu muzisa mani, uko kusengiri vasa mi Ifulapepe kuzisa shinyi. ³⁴Kakuti kwina chifumu chenu, uko ni inkulo yenu kwete ive nayo. ³⁵Imunda zenu zisuminwe muma tunga mi malambi enu a zwirehavirusu ni kumbukuka, ³⁶mi muswane uvu vantu bakwete kulola muyendisi wavo chakavola kumukiti we senso, iri kuti cha keza ni kwiza kungongo ta, yahaho bamwi yalwira mulyango. ³⁷Imbuyoti yaba bahikana, vesana keza wanikize niva lindire chakeza. Chama niti ni miwambire kuti keza nsumine ziwato zakwe zile mumunda che tunga, ni kuve kalika hasi kuzilyo, mi mwakeze nikwiza kuva haza. ³⁸Haiva muyendisi ukeza malunga siku, kamba kalya butatu bwe nako, ni kwiza kuva wana vali tukise, Imbuyoti zavo vahikana. ³⁹Konohape mwizive inchi, kuti haiva muyendisi we nzuvo ave zivite inako iyo musa avali kukeza, nasana a va siyiriri inzuvo yakwe ni ifatulwa. ⁴⁰Mulitukiseze nanwe vulyo, kakuti kamwizi inako iyo mwana o Muntu sana keze. ⁴¹Pitorosi chati, "Simwine , uwambira iyi nguli kwetu fera, kamba niku vantu vonse?" ⁴²Mi Simwine chati, "Njeni he you sepahala ni kutralifa muyendisi simwine yata vike vuyendisi he wulu lya va hikana kuti a kuva hanga zilyo che nako iswanera? ⁴³Ufuyaulitwe uzo muhikana, uzo muyendisi wakwe keza wane napanga izo hakeza. ⁴⁴Cheniti niwamba kwenu kamuvike vuyendisi bwe luwo lyakwe. ⁴⁵Kono haiva uzo muhikana nali wambnira mwinkulo ya kwe , 'Simwine wangu unlyeha kuku vola; mi utanga ku mbupola bahikana vava kwame ni ve chanakazi Vahikana, ni kulya ni nwa, ni kukolwa, ⁴⁶simwine wozuna mu hikana kakeze mwizuba lyasa mulindire, ni mwi nako yasenzi mi kamu konsule mutu vindivindi nikumu tumina kuchi vaka chimwi navana vasasepahali. ⁴⁷Zuna muhikana, haca zivite mihupulo ya simwine wakwe, mi kena ava lukise kamba kuyendereza mwa sakira, kakaviwe cha mafaindi mangi. ⁴⁸Kono uzo yasana a bezivite, kakaviwe chama faindi mache. Zumwi ni zumwi kwali kuherwe a hulu, zingi kazi sakahane kwali, mi kwali vava sepahali ahulu, kava vuze zingi ahulu kwali. ⁴⁹Ni vakezi kuzindira muliro mwi kanda, mi muni sangirwa kuti kamba ciwuva mbukulwa kale. ⁵⁰Kono nina i nkolovezo ini swanera kukolovezwa chayoy, mi kaini kalikite hande konji chiya lizuziriza! ⁵¹Muhupula kuti ni va kezi kuleta inkozo mwi ikanda? Ne, Ni ki wambira, kono niva leti ikauhano. ⁵²Cwale kuzwa hanu kuya kuvusu, mukube mwizuvo nyonke inkauhano zeyanza lyonke - vantu vo tatwe kulyisa vovere, vantu vo vere kulwisa vantu vo tatwe. ⁵³Kava kauhane mushemi we chikwame kulwisa mwana kwe we chiswisu, ni mwana we chiswisu kulwisa isi; mushemi we chanakazi kulwisa mwanakwe we chikazana , ni mwana kazana kulwisa nyina; mukwenyani we chanakazi kulwisa mukwenyana kwe we chikazana, ni mukwenyani we chikazana kulwisa mukwenyanakwe we chanakazi. ⁵⁴Jesu avali kuwamba ni kuchisi bulyo, "Hamubona i kope lizimana kubwimino, yahaho mu wamba , 'I vula ikezite ; mi iza kuva bulyo. ⁵⁵Mi haiva luhuho lo kwiya lye chimonso ni hunga, mu wamba, ' Mukuhise a hulu nsunu; mi kwiza kuva vulyo. ⁵⁶Balihere, mwizizi kutoloka mayemo e kanda ni e wulu, linu vule hape hamusezi muku tolokerwa i nako ya hanu? ⁵⁷Chinzi hamusa atuli zina hande kwenu? ⁵⁸Kakuli haiva no yenda niyo ku zekisa kumu atuli, mu zira ulike ahulu kuti mumane indava naye , iri kuli kanji naka kutambinki kumu atuli, mi kuti muatuli kanji a kaku tambiki kumu yendisi, mi munyendisi kanji a kakusoheri mwi ntorongo. ⁵⁹Ni wamba kwenu, kasana ko zwe mwateni konji hete no lihire isherefi yama manimani yo kwete."

13

¹Cheyo nako vantu vamwi vava mu wambili cha Magalileya avo, malaha, avo, a va kopanyi Pilato ni zitabelo zavo. ²Jesu ave tabi nati ku vali, Linu muhupula kuti avo Magalileya vena zivi zingi kuhita Magalileya vonse vava nyandiswa che nzila iyi? ³Nanta, ni mi wambila. Niti, heva ni mu sa lisa lichuli zivi zenu muvonse mo mufwe munzila iswana. ⁴Ni heva vantu vene kumi ni valikana iyanza ni vo tatwe, va zwa mwa Siloe avo itawala iva wili ni ku ve haya, muhupula kuti va vena zivi kuhitiliza vamwi vakwame mwa Jerusalema? ⁵Nanta, niti kwenu, heva ni musa lichuli zivi zenu mu vonse momu fwe. ⁶Jesu ava wambi inguli iyi, muntu zumwi ava vyali isamu lye feigamwi wa lyakwe lye veine, linu neza kulola kwateni zi hantu ze veine cheza kuvula na nga konke. ⁷Mukwame, nati ku mulimi, lole, cheli zilimo zo tatwe nini za kulola zi hantu kweli samu kono kani wani nanga konke. Liteme, liwe bulyo. Chinzi holi silile ni lishinye vuu? ⁸Mulimi, ne tava nati, 'Mu siye vulo, chinu chilimo, nili, limine ni ku livika mununo. ⁹Heva mu livike, zi, hantu, chilimo chi keza, ku lotu, linu, heva ka liviki, mu liteme liwe. ¹⁰Linu, Jesu avali ku ruta mwi Sinagoge , le nsavata. ¹¹Muvone, mwanakazi a vena mwa teni ke zi limo zine kumi ni zi likana iyanza, ni zo tatwe, nena luhuho lubi lwa kufokola, linu, chava koteme musana kana vali ku wola kuzima. ¹²Linu, Jesu nga amu vona, ava sumpi kwali nati, "Mwanakazi, niti, chi wa sumununwa ku manyando ako. ¹³Cha vika manza heulu lya kwe, mi chenako yonke , cha oloka mi chatemba Ireeza. ¹⁴Linu Mukulwana we Sinagoge cha venga ahulu che vaka lyo kuti Jesu ava hozi mwanakazi mwi zuva lye nsavata. Linu muyendisi we Sinagoge ne tava ku chicava nati, kwina mazuva alikane yanza ni zuva limwina, mazuva etu swanela ku seveza. mwize muhozwe, nanta lye nsavata. ¹⁵Ireeza na mwi tava nati, Inwe mulihele kana kete musumunune imbongolo kapa Ifombe kuitwala ku kunywa menzi le nsavata? ¹⁶Linu kozu mwana Abrahama yava suminwe kwa Satani zi limo cha zi limo zine kumi ni zilimo zilikane ya nza ni zilimo zo tatwe, linu kene nswanelo yakwe kuti a sumununwe mwi zuva lye nsavata? ¹⁷Sina hava wambi izi zintu, vonse va vali kumu sheununa, vava swabi ahulu. Linu, chonse chi chava chiva sangi ahulu ni kumu temba cha zintu za vatendi. ¹⁸Linu, Jesu chati, muvuso we Reeza wina vule? Imi ka ni u vambaye ni chi? ¹⁹Kukola uvu lutanga lwe samu luva sohelwa mwiwaa, ni ku kula kuya isamu ikando, mi zizuni zewulu chiza zaka zizumbo kumitavi. ²⁰Hape chati, " Kani uvambanye nichu muvuso we Reeza? ²¹Ku swana sina mulungo wava kopanyi mwanakazi muvuso vwavu roto kuti vu funduluke chi vukopene neza ni vusu vwa vuroto. ²²Jesu ava poteli mileni ni minzi havena munzila kuya kwa jerusalema niku va ruta. ²³Zumwi chati kwali, "Simwine, na vache feela vantu vete vapuluswe?" Cwale cha wamba kuvali, ²⁴Mu lwile kwinjila mu mulyango u kumbene, kakuti, niti kwenu, bungi mu vatavele kwi njila, kono

kete va wole kwi njila.²⁵ Linu mwine we nzuvo havuka, mi cheyela mulyango, linu kamu zimane hanze ni mungongota, ni muti, Simwine, Simwine tusiye twinjile, 'Mi ketave ni kucho kwenu, kani mizi inwe kapa muka zwila kuhi.'²⁶ Linu ka mu wambe, 'Tuvali ni ku nywa havusu bwako mi uva ruti mu makululu etu,'²⁷ linu ketave nati, niti kwenu, kani mizi ku mu kazwila. Muzwe kwa ngu, Inwe mutenda zivi.²⁸ Ka valile ni ku kwenga meeno, chi va vona Abrahama, Isaaka, ni, Jakobo ni vonse va polofita mu muvuso we Reeza,²⁹ Linu inwe - inwe ka mu zindilwe hanze. Ka vasiike kuzwililila ku vuzwe, ku vwimino, upa ni mbowela, ni kwi kala he ntafulu mu vuso we Reeza.³⁰ Mwizive izi, va ma manikizo kava ve ventanzi, ventanzi kavave va ma manikizo.³¹ Che nakozana Vafarisi chiveza mi chivati kwali, "Yende mi wikale kunu kakuti Heroda usaka ku kwi haya."³² Jesu chati, Muyende mi mu ka wambile zuna Luwawa, "vone, ni zwisa madimona, ni kuhoza va lwala sunu, ni zona ni lya vutatu ni sika ku mamani a musevezi wangu."³³ Linu ni hakuva vulyo, kuni swanela ku zwila havusu lya sunu, sina haku sa zumi ninwe kwi haya mupolofita kule ni Jerusalem.³⁴ Jerusalem, Jerusalem, wi haya va polofita ni kuva zinda mavwe avo vava tuminwa kwenu. Chini lakaza ku kunganya vaana venu sina uvu inkuku ikunganya vaana vayo mu mavando, kono ka mu lakazi vulyo.³⁵ Voone, inzuvo yako ikendetwe. Ni wamba kwako, kete uni vone konji chi wati, 'Imbuyoti nji yozo yo keza mwi zina lya Simwine Reeza."

14

¹Izuba limwi le Savata Jesu a vayendi muzuvo ya mukulwana wavafalisi kukalya inkonko, miva vaku mulolete.² Mubone, habusu vwa kwe kuvena mukwame yava kulwala butuku bwa chirunta.³ Jesu ava kumbili vene inzivo ya mulao ni vafalisi chati: Kana iswanelo kuti muntu yo lwala a olwe ku hozwa le Savata kapa ka ku oleki?⁴ Imi vava tuntwele. Jesu ava muondi, ava muhozi, ni ku mulwila kuti ayende.⁵ Cha wamba kuvali, njeni kwenu wina manaswisu kapa ipulu iwilile muchisima le Savata ya sati amu zwise muchisima?⁶ Kana vava oli kuha inkalabo kwezi zintu zonse.⁷ Linu Jesu cha lemuha kuti ku vava memetwe vava liketeli kwi kala ku zipula zi sepahala, cha wamba che nguli, ku wamba nati kubali,⁸ "Ha mu memwa ku mukiti weseso, kanzi mwi kali ku zipula zi sepahala, kuola kuva ni muntu yo memetwe wina mazimo ahita enu."⁹ Linu zuna muntu yava mi memi mu vonse ha sika, uwola ku milwila kuti muhe uzu mwi chi baka chenu; Linu che nsoni ka muhinde chipula cha hansi.¹⁰ Linu ha mu memwa muyende ukekale ha chabaka cha hansi nji kuti zuna wa mi mema ha sika mwati kwenu mukwangu, zimane uzwe mu chaba cha hansi uke kale mu chabaka heulu."¹¹ Linu kamu kutekehe ha vusu vwa vantu vonse vekele hentafulu nanwe. Yense muntu uli nune kabozwe mwi sule."¹² Jesu chata ku mukwame ya va mumemi kuzilyo za musihali kapa za chitengu, sanzi mu memi va likani niva kwenu, kapa muntu muhumanehi imu vambene naye chinanga amimeme naye, cho kuti kamulihiwe.¹³ Kono hova ni zilyo zi chitengu umeme vashebete, zihole, vasayendi ni vasaboni,¹⁴ Imi mo fuyolwe, kakuti kavaoli kuku vozekeza chimwi kapa kukuliha. Mukuti, molihwi kenako yoku vaka kuva shiyeme."¹⁵ Imi zumwi yabekele ni Jesu hentafulu hazuwa zonse izi zintu abati kuti ufuyolwete yete nalya inkoko mu mubuso we Reeza!"¹⁶ Imi Jesu chata kuti zinwi mukwame, "Ava lukisi zilyo ze chitengu ni kumema bantu bangi."¹⁷ Imi zilyo hazi lukiswa, avatumi zumwi kuvahikana vakwe kukasumpa bonse vamemetwe, 'Mwize, kakuli zonse zintu chiza shiama.'¹⁸ Bonse chi vatanga kuha mavaka. Wentazi avati kwali, niva uli iwa, nisaka kuyenda nika libona, ni ondele.¹⁹ Linu zumwi naye chata kuti niva uli mapulu atenda ikumi ni saka ku ka atapisa, ni ondele.²⁰ Linu zumwi naye chata kuti, 'nji ni sesa hanu, kani oli kusiya va mwihetu, ni ondele kani oli kwiza.'²¹ Muhikana ava ka voli kwa nfumwe kwiza kumu wambila zintu zonse. Linu nfumwakwe cha venga ni ku wamba kuti azwe ayende mu ma kululu onse e tolopo ni kuka leta va shebete, zihole, va sayendi mane navana va saboni,²² Muhikana chati, nfumwangu, zova ni tumi zi pethele linu kusina chivaka cingi."²³ Nfumwakwe chati ku muhikana wakwe, 'Yende mu makulu makando onse uka sumpe vonse cho kuti inzuvo yangu izule.'²⁴ Linu niti kwako, kakwina kwavo vakwame vava memetwe yete na sole zilyo zangu zi chitengu."²⁵ Linu chisi chi va ku yenda naye, cha chevuka, chati ku vali,²⁶ "Yense wiza kwangu yasa toyete vesi, vanyina, vamihyabwe, vana, vamukulwe ni va nchizye - initu, ni vu halo vwakwe, ka woli ku va mulutwana wangu."²⁷ Yense ya sa woli ku kulilka muziyo wakwe ni kwiza kwa ngu ka woli ku vuba mulutwana wangu.²⁸ Njeni kwenu, yo lakaza ku zaka itawala, ya sa oli kwikala hansi ni ku hupula kapa, wina zi swanela ku mana ku mana muzako wa kwe.²⁹ Hamwi, chatanga kete a wole ku mana, vonse vete ni vavone kava tange kumu somoza, ni vati,³⁰ 'Uzu mukwame ava tangite ku zaka linu kana ava woli ku mani.'³¹ Simwine nzi, yoya ku kulwa ni simwine zu mwi, ya sati ne kale hansi kapa ku kumbila intuso ku vamwi, ku vona kapa u wola kuya ku nkondo ni va kwame va likana zikiti zina ikumi, ni zumwi simwene yo keza ni mpi ina zikiti zina makumi ovele?³² Linu heva ka njo vulyo, linu impi imwi ni sina kule, ka tumine muzimani zumwi ku ka ziminzana zikozo.³³ Cho kuti, linu, yense kwenu ya siyi zonse za kwate kete na wole kuva mulutwana ngu."³⁴ Mwinyo mu lotu, linu heva mwinyo ha u sampuka, ka u lungwe vule?³⁵ Linu ka kwina intuso kwi yevu nanga mu sutelo u lindikitwe. Ka u soiwa vulyo. Yense wina matwi aku zuwa, azuwe."

15

¹ Linu vatelisi vonse ni vamwi vaezalivi vavakezite kwa Jesu kukuteka kwali.² vonse vafalisi ni vañoli vava kuñuñu, nivati, "Uzu mukwame u tambula vaezalivi, mi mane ulya navo."³ Jesus avawambi iyi inguli kuvali, nati,⁴ "Njeni kwenu, haiva wina imberere zina makumi ekumi imi yonke izova, kete usiye imberere zina makumi akwana iyanza ni makumi one kuvika zikwana iyanza ni zone mwinkanda, nikwichilila ya zova haisi hokayiwana?"⁵ Linu cwale hayiwana, u yi kulika hamaheta ni kusanga.⁶ Hakeza kwi nzuvo, usumpa valikani ni niva vambane nivo, nati kuvali, musange nime, nakawana imberere se izovete.'⁷ Niwamba kwenu nihakuva vulyo, mukuve nikusanga mwi ulu nihaiva muezalivi yenke halitekula,

kuhita vantu vena makumi akwana iyanza ni one kuvika vakwana iyanza ni vone vasiyeme vasa lili kulitekula.⁸Kapa zuna mwanakazi yavena muwayawaya we silivela i kwana ikumi, kuti azovelwe hateni yonke, kete a munike i lambi, kufiyela inzuvo, kungana kavutali kutwala chawana muwayawaya.⁹Mi linu hauwana, u sumpa balikani ni vekala he mbali yakwe, nati, musange name, nawana muwayawaya wangu se uzovete.¹⁰nihakuba vulyo, niwamba kwenu, kwina kusanga mukuva kwa mangeloi e Reeza muezalivi yenke ha litekula.¹¹Linu Jesu chati, mukwame zumwi avena vanaswisu vovele,¹²mi wachinini cha wambila isi, Ita , munihe chanda cha chifumu chiwila kwangu, ' chava kauhanyeza zibya zakwe.¹³Kena kuvahiti mazuba mangi, wachinini cha kunganya zibya zakwe zonse hamwina zavayoli ni kuya kwinkanda imwi kule, mi uko avaka sinyi mashelinyi akwe, cha kaula zintu zisena itunso, avashinyi mashelenyi akwe muzintu zenkanda.¹⁴Linu hanu hashinya zintu zonse, inzala ikando ibatasezi inkanda yonse, mi chava ni ntakazo.¹⁵Cha yenda ni ku kaseveza ku zumwi yava kuhala mweyo inkanda, yava mutumi kuluwa ku kaha ziguluve zilyo.¹⁶Mi navatavi kukalya zilyo ziva kuliwa ziguluve kakuti kakwina yava kumuha zilyo.¹⁷Kono mwan'a swisu wa munini ha ka volelwa ingana, cha wamba, vongayi kuvahikana vaseveza kuva ndanda vena zilyo zingi luli, mi nina kunu, nini fwa inzala!¹⁸Munizwe kunu mi ni yende kuva ndanda, mi mu ni kawambe kuvali, "Ita, ni bafosekezi iwulu, ni mu menso enu.¹⁹Kaniswaneli kusumpwa kuti ni mwanenu, mu ni pange feela nibe ni muhikana wenu.²⁰Cwale mwan'a swisu wamu nini cha katuka, ni kukeza mubusu bwe isi, ha ba kusina kule, isi cha mu vona, mi chali zuwa masisi, mi cha mutilila ni ku mutula manza ni ku muchunchuna.²¹mwan'a swisu chati kwali, Ita, ni vafosekezi muvuso weulu ni ha menso enu. Ka ni swaneli kuti ni sumpwe kuti ni mwana nenu.²²Isi chati kuva hikana vakwe, 'Mulete kapilipili inguvo indende indotu, mu mu zwatike, mi mu mu zwatike iseka kumunwe, mu mu zwatike ni nsangu kuma tende.²³Linu mulete inamani inunite twi ihaye. Tu lye mukitil.²⁴Kakuti mwanangu wa mususwi ava fwile. mi hanu u hala, ava zovete, hanu cha wanika. mi chi va sangwa.²⁵Linu mwana swisu wa mu kulwana avena kuluwa, ha sika hafuhi ni munzi, ava zuwi inzimbo nikuzana,²⁶Cha sumpa zumwi wa va hikana ni ku muvuza kuti izi zintu zi wola kuva chinzi.²⁷Muhikana cha mu wambila, mwancako weza mi veso vamwi haila inkomwana inunite, kakuti wa kavola na liketete.²⁸Mwan'a swisu wa mukulwana ava vengi, mi kana avayendi mukati, mi vesi va vakezi hanze, ni kwiza ku ku mu kombelela ,²⁹Kona che tava isi chati, vone, zonse izi zilimo zi ni va kusevelezi, mi kena ni vacholi mulao wako, mi nahanu kowini ku niha ni haiva kampene kanini kuti nilitavise ni valikani vangu.³⁰Kono mwanako heza ,ya vaali chifumu ni vanakazi va mahule, u va mwi hayili inkomwana inunite.³¹Vesi chiva wamba kwali, 'Mwanangu, wina name inako yonse, mi chonse cheli changu nji chako,³²Kono ni kwava hande kuti tusange ni kutava, kakuti mwancako ava fwile mi hanu chahala; ava zovete , mi hanu cha wanika.

16

¹Jesu naye cha wamba valutwana vakwe, "Kuvana mukwame wa muhumi avena muyendisi wa misevezi yakwe, mi kuva vihiwa kuti muyendisi wa misevezi ya kwe u kwete ku mu sinyeza iluwo lya kwe.²Cwale muhumi cha musupa mi chati kwali, ' Zintu nzi zi nizule kuamana niwe? U nihe chakwizula za musevezi wako, ili kuti kese uzwile havusu ni vuyendisi.³Muyendisi cha liwambila, ' chiniswanela kupanga chinzi, hakuva mukulwana choni zwiswa musevezi? Ka nina ziho za kusha, mi niswava ku mukumbila. 'Nizi chini swanela ku tenda, ili kuti china zwiswa ha musevezi wangu wa vu yendisi, bantu va ni tambule mu mazuvo avo.⁵Cwale muyendisi chasupa zumwi ni zumwi ya vaali kukolota si mwini'a kwe , mi cha vuza we ntazi , 'U kolota vukayi simwin'a ngu? 6. ⁶Cha wamba, ' Ni kolota makumi ekumi ya byima bya mafuta e oli.' Mi chati kwali, muhinde zikoloti zenu, mwikale kapili, mi muñole makumi akwana yanza.' 7. ⁷Cwale muyendisi cha wamba ku zumwi,' mi vukayi yo kolota? Chati,' makumi ekumi a vuyima bwa vuroto.' Chati kwali,' hinde chikoloti mi u ñole makumi akwana yenza ni to tatwe.⁸Simwin'a kwe cha lumba chikombwa chi sa sepahali kakuti ava sevezi mu kusasepahala. Vaana ve fasi ilyi vena ahulu mukusa sepahala chiva kwete kuseveza ni vantu vavo hita vaana vena mu liseli. ⁹Ni wamba kwenu, mutende valikani che nzila za mashenyi a sa sepahali, kutendela kuti chi bwamana, va woole ku mitambula mu mazuvo asamani.¹⁰Iye yo sepahala ku zinini mwa sepahale ni ku zikando, mi niya sasepahali mu zinini kasepahali mu zikando. ¹¹Haiva kena u va sepahali ku ku sevelisa mashelenyi a fosahale, nje ni yeta kusepe mu chifumu che niti? ¹²Mi haiva kawini ku sepahala mu kusevelisa mashelinyi a vamwi, njeni ya sa kuhe mashelenyi ako u mwine?¹³Ka kwina muhikana yo wola ku seveleza malena vo vele, kusicwalo mwa toye umwi ni kusaka zumwi, mwa kumalele umwi kapa kunyefula zumwi. Ko woli kuseveleza Ereeza ni chifumu.¹⁴Hanu Vafalisi, va vali kusaka hahulu mashelenyi, va va zuwi zoose inzi, mi chi va museka. ¹⁵Mi chati kuvali, " Mu li shiyamisa mu menso a vantu, kono Ireeza wizi ikulo zenu. Zina zivoneka vulotu mumeeso a vantu kwe Reeza zi fosahale.¹⁶Mulao ni vupolofita ziva kuseveza kuleta Johani hasika. Ku zwa iyo nako, inzwii lya muvuso we Reeza li va kutazwa, mi zumwi ni zumwi ava sa kuhambiliza inzila za vo mwateni. ¹⁷Kono kuhuva kwiwulu ni hansi zi mane isi kuti intaku imwi ya mulao sanzi ivi ni mutendo .¹⁸Yense yo kauhana ni mwanakazi wakwe ni kusesa zumwi u chita vushahi, mi yo sesa mwanakazi ya va kanwa kwa mwihyabwe naye utenda vushahi.¹⁹Linu ku vena mukwame ya va humite, ya va kuzwete zi zwato ze pulipera ni line mi mazuva onse ava kulikola chifumu cha kwe. ²⁰Mukumbizi ava kusumpwa Lazaro ava lele hamulyango, avali kwizwile zilavi muvili wonse. ²¹Mi avali kuhala kulya vungululwa vu vali kuwa hentafula ya muhumi, mi kuzwaho, vambwa va vali kukomba zilavi zakwe.²²Ku vezi kuva kuti mukumbizi chafwa, mi avezi ku hindwa mangeloi ku mutwala kwimbali ya Abrahamu. Muhumi naye chafwa mi cha zikwa,²³mi mu lyangalilo, na sukulukite, cha kotola menso mi cha vona Abrahamu nena vutavule ni Lazaro nena ha chizuva chakwe.²⁴Cha lila mi chati, Tayo Abrahamu, uni zuwile kusasama, mi tumine Lazaro, kuti a tompe munwe wakwe mu menzi mi nja tontoze lulimi lwangu, kakuti ni hile maswe mowu mulilo.²⁵Kono Abrahamu chati, 'mwan'a ngu, u hupule kuti muvuhalo bwako uva tambuli zako zilotu, mi Lazaro mwinzila iswana ava

ku tavela zintu zivilala, kono hantu cho kwete kusengwa sengwa kunu, mi iwe wina mumanyando. ²⁶Mi kuzwaho zintu zoose, chigodi chikando chivavi mukati, ili kuti avo vasaka kuluta kuzwa kunu kwiza kwako kese vawole, mi kakwina yese awole kuzwa uko kwiza kwetu. ²⁷Muhumi chati, ni ku kumbila, Tayo Abrahama, kuti umuni tumine kuzuvo ya tayu ²⁸kakuti nina vanche vava swisu va tenda yanza - kutendela kuti akava kalimele, kutiya kuti navo chiveza mwe chi chivaka cha masukuluka. ²⁹Kono Abrahama chati, veena Mushe ni vapolofita; mu vasiye va tekeleze ku vali. ³⁰Muhumi che tava chati, ' Nanta, Tayo Abrahama, kono haiva zumwi na yenda kuvali kuvafwile, mu va lichiule. ' ³¹Kono Abrahama chati kwali, 'Haiba ni vasa tekelezi kwa Mushe ni vapolofita, kese vaole kuzumina ni haiva vafwile kuti va vuke.'"

17

¹Jesu chati kuva lutwana bakwe, "kwina kusakusimwa mukuve ni zintu zete ziwole ku tuletala ku tenda chivi, kono kwina vumai koozo muntu kwete ni zize! ²Ni kuvavi ni vutuka kwali haiva ivwe ikando nili vikwa kuzimbuluka insingo yakwe mi na va sohelwa mwi wate, kuhita kuti a letele zumwi kwava na nini kuti sanzi a sihwa inkulo. ³Mulitokomele muvene. haiva mukwako va chita chivi, mu kalimere, mi cha linyansa, mu wondere. ⁴Hachita chivi kwako kusikahe yanza ni tovele mwizuva, ni yanza ni tovele na vola kwako, nati, ' na linyansa,' u swanela ku mu kumu wondera!"⁵Vaapositola va vati kwa Simwine, yekeze intumelo yetu. ⁶Simwine chati, kamba muvena intumelo uvu lutanga lwa masitete, ni mu vawambi izi kwi samu lye feiga, U nyukuke,mi ukavwalwe mwi wate,' mi nili vami kukuteki. ⁷Kono njeni kwenu, yo wina muhikana yolima kapa kilisa i mberere, yeta wambe kwali haka vola kuzwa kuluwa, 'wize kavu hweluhwelu mi zo wikale tulye?' ⁸Keta wambe kwali, ni vakanyeze zakulya, mi mu sumine mambanti mi munihe kutwala china mana kulya nikunwa. linu kuzwa aho njete mulye ni kunwa?'⁹Kalitumeli ku muhikana mukuti watenda ziva laitwe, utenda? ¹⁰Ni hakuva vulyo iwe, hete chiwa wamana zonse zova laitwe, mu wamba, tu vahikana va sena intuso. Twa tenda vulyo ze zi tu telwe kuti tu tende. ¹¹kuva kezi kuva kuti ha ya kwa Jerusalem, ava hiti vulyo mwi nyinza ya Somaria ni Galilea. ¹²Ha va ke njila mu kamwi kanzi, ava katanwa vakwe vena ikumi va lwala imbingwa, va va zimene vatavule naye ¹³chi va katula manzwii avo, nibati, " Jesu, Nfumwetu, tufwile insoni. ¹⁴Ha va vona, chati ku vali, " Mu kali vona haze ku Muprista. " kuvezi kuva kuti hava yenda, chi va jolozwa. ¹⁵zumi kuvali havona kuti cha hozwa ,cha vola li nzwi linyemukite na temba Ireeza. ¹⁶Cha kuvama hamatende a Jesu, nali tumela kwali, avali Musamaria. ¹⁷Mi che tava, Jesu chati, " Kana vena ikumi va va jolozwa? Vena Iyanza ni vone vena kuhi? ¹⁸Ka kwina vamwi va vola kwiza kutemba Ireeza . Kunde yo zu muzwakule?" ¹⁹Cha wamba kwali, zime, mi uyende. Intumelo yako ya kuhoza. ²⁰Cha vuzwa Vafalisi muvuso wa Ireeza ukeza lili, Jesu cha veta mi chati, " Muvuso wa Ireeza kaukezi ni mu uli tekele. ²¹Kau woli kuwambiwa kuti, ' Lole kunu!' kapa, 'Lole kuna!', Muvone, Muvuso wa Ireeza wina mwenu." ²²Cha wamba ku valutwana, Mazuva a keza heti ni mutavele kuvona izuva lyonke ku mazuva a Mwana mututu, kono kete mu avone. ²³Linu kava wambe kwenu, 'Muvone, kuna! Muvone, kunu!' Kono sanzi mui hanze kapa kuve chilila, ²⁴imi mumuni kauvenya kwimwi imbali ye wulu ku twala ku yimwi imbali ye wulu, mukuve bulyo ni ku Mwana Muntu mwi zuva lyakwe. ²⁵Kono che ntazi uswanela ku sukuluka mu zintu zingi ni ku kanwa kolu lusika. ²⁶Sina mu ku vatenda halili ku ma zuva a Nuwe, mwete ni ku tendahalele mu mazuva a Mwana muntu. ²⁷Va valyi, va vanwi, va vasesi, ni kusesisa, kutwala Nuwe he njila mwa Areka - mi chikweza munda mukando ni kwiza kuveha vonse. ²⁸Sina vulyo mukuvapanga halili ku mazuva a lota, va valyi, kunwa, ku ula, ku wuza, ku vwala , ni ku zaka. ²⁹Kono izuva lya zwa lota mwa Sodoma, mulilo uva soki ni silufula kwi wulu mi va ve haiwa vonse. ³⁰kuzwa ku mukwa uswana kuve vulyo ni mwi zuva lyete a voneke Mwana muntu. ³¹Mwe lyo izuva, wina he wulu lye nzovo sanzi ashetumukeli mwate ku kahinda chifumu chakwe. Mi yo wina muluwa sanzi avoli. ³²Muhupule mwi havwe wa lota. ³³Yense yo saka kuwana buhalo vwakwe mwa vu sinyehelwe. Kono yonse yo sinyehelwa vuhalo vwakwe ka vu vusilele. ³⁴Nimi wambila, mwawo masiku, mukuve ni bantu vovele hamumbeta wu mwina. Umwina ka hindwe, mi umwina ka shale. ³⁵Ka kuve ni vakulwakazi vo vele vete va kutwa hamwina. Umwina mwa hindwe, mi umwina mwa shale. " ³⁶Vo vele muluwa, umwina mwa hindwe, mi umwina mwa shale. ³⁷Chiva muvuza, "Kuhi, Simwine? Mi chati kuvali, "Kwina muvili, njoko makuvi nao kwete aka kunganele.

18

¹Linu cha wambe nguli kuvali muva swanelela ku lapelela mi kanzi va zwafi ku wamba vulyo, ²kuvena muleneñi u mwi mukuvena, Mwatuli ya sana vali kutiye Ireeza ni kusa kuteka vantu. ³Linu ku vene Imbelwa mu muleneñi mi i vali kwizanga, nati,unituse ni wane ku atulelwa kozo ini zeka naye. ⁴Chenako nde kana va tavele ku mutusa, linu chenako zana chati, kwali iye mwine, nga kuti kani tiyi Ireeza nanga ku kuteka vantu. ⁵Linu uzu mukulwakazi we Mbelwa yoni kateze.Linu, kani mutuse ku nkatulo, ili kuti kanzi ani katazi kwi zanga kwa ngu." ⁶Linu Ireeza chati,Muzuwe, mutekeleze ku mu atuli za wamba. ⁷Linu Ireeza kete ashemuve va ketetwe , avo va lilila kwali masiku ni musihali? Na,kana mwa liyehe ku vali? ⁸Ni mi lwilite kuti ka shemuve vonse cha kuli tahanela Ni hakuva vulyo Mwana a Mukwame cheza, Chavu saku sima, keze a wane ntumelo mu nkanda?"⁹Linu haho cha wambe, nguli ku vamwi avo vava shushwezwa avo vene kuva va shiyeme imi vavali ku sheununa vamwi vantu, ¹⁰Va kwame vo vele, vava yendi mwi Tempele kuku lapela zu mwi avali Mufalisi zu mwi avali Mutelisi. ¹¹Mufalisi cha zima ni ku lapela manzwi aa kwali iye mwine, Ireeza,ni litumela kwako, ka kuti kani swani sina vantu vamwi vasa, va sa jolwele,mahule,kapa uzu Mutelisi. ¹²Nili nyimanga ziloy tovele mwi nsunda, ni zwisanga vulishumi ku zonse zini wana. ¹³Kono Mutelisi, Na zimene vuta vule, na sa oli nanga ku nyamuna Menso akwe kwi ulu, na kwete kuli kava- kava achizuva, nati Ireeza, uni zuwile nkulo vutuku, ni tenda zivi. ¹⁴Niti kwako, uzu Mukwame ava voli kunzuvo yakwe na jolwezwe Kuhita mwakwe,cho kuti muntu yense yo likatula iye

mwine ka vozwe haansi mi yo likokoveza iye mwine ka kakatulwe.¹⁵ Vantu vava kuleta kwali ni va hwile vavo, ili kuti ava wonde, kono linu va rutwana nga vavona vulyo vava va kalimeli.¹⁶ Lino Jesu chava sumpila kwali, naati, "Muzuminine va hwile kukeza kwa ngu, mi kanzi mu vakanisi kwiza kwa ngu. Imi Muvuso wa Mulimu nji wavo vaswana navo.¹⁷ Chavu sakusima, niti kwenu, yense ya sate a amuhele muvuso we Ireeza sina munini, kete ,enjile mumu vuso we Ireeza."¹⁸ Muvusi zumwi cha mu vuza, nati, Muruti mulotu, moni tende vule kuti ni luwe muvuso we Ireeza?"¹⁹ Jesu chati kwali, uni sumpilazi Mulotu? kakwina muntu mulotu, kwande Ireeza yeke.²⁰ Wizi milao ine kumi, kanzi uvuki, kanzi wihai, kanzi wi vii, kanzi uhi vupaki vwa mapa, ukuteke veso ni va nyoko."²¹ Muvusi chati, zonse zo chini va, zikuteki kuzwilila ku vu lombwana bwangu."²² Linu Jesu nga zuwa bulyo, cha muwambila nati kwina chonke chosena uswanela ku uza zako zonse zokwete ni ku yavelela va votana, mi ko wane chifuma cha kwi ulu, linu wize uni chilile."²³ Linu Muhumanehi nga zuwa izi zintu. Chava yo swavite ahulu. Sina avalu Muhumanehi ahulu.²⁴ Linu, Jesu cha muvona kuti uswavite ahulu mi chati, ku kukutu vule kwavo, va humanehi kukwinjila mumu vuso we Ireeza!²⁵ Imi ku huva ku nkamele kuku njila mulinso lye ndonga, ku hita mu Humanehi kwinjila mumu vuso we Ireeza.²⁶ Avo vava tekeleze chivati, linu nji vani vete va puluswe?²⁷ "Jesu chee tava, nati zintu zisa woliki ku vantu zi woleka kwe Ireeza."²⁸ Pitrosi chati, "linu, tuvasiyi zintu zonse zivali zetu ni kukwichilila."²⁹ Jesu cha wamba kuvali, Chavu sakusima, ni wamba kwenu niti kakwina kwenu umwina ya vasiyi inzuvu yakwe kapa Mwihiyavwe, kapa vana vakwe, nchizyakwe, kapa vashemi vakwe, vakeni cha muvuso we Ireeza.³⁰ Yasate atambule kuhitiliza muno' munkanda ni munkanda ikeza, muvuhalo vusa mani."³¹ Nga a kunganya va rutwana vakwe vene kumi, ni voele, chava wambila nati, "muvone, chitukaya kwa Jerusalema mi ni zintu zonse ziñoletwe ku vapolofita cha Mwana Mukwame kazi zuzilikizwe."³² Kakuti kahewe mu manza avo vasezi Ireeze. mi, kava musomoze ni ku musheununa kumunyandisa ni kumu swila mate.³³ Chiva mushimeha ni kumwi haya mi mwi zuva lyavu tatu ka vuke hape."³⁴ Kena vava zuwisisi chimwi kwezi zintu mi aya manzwi ava humbitwe kuvali, mi kana vava zuwi mwi zintu zava wambi."³⁵ Ku vezi vulyo sina Jesu chava atumele munzi wa Jeriko, mukwame wa chivofu ave kele hembali ne kululu na vu kumbila kuvantu,³⁶ cha zuwa inyangela ni hitite, cha vuza ziva ku tendahala,³⁷ chiva muwambila kuti nji Jesu wa Nazareta yo hitite he mbali."³⁸ Linu, Mukwame wa chivofu cha, huweleza, nati, "Jesu Mwana Davida, uni fwile nkumbu."³⁹ vamwi vavali kwenda avusu, chi va mu kalimela Mukwame wa chivofu, ku muwambila kuti atontole. Kono nja huweleza kuhitiliza, Mwana Davida, uni fwile nkumbu."⁴⁰ Jesu cha zimana ni kulaela vakwame kuti vamu lete kwali. Linu mukwame wa chivofu avena hafwi, Jesu cha muvuza,⁴¹ "Usaka kuti ni kutendele nzi?" chati, Simwine nisaka ku hewa ku vona."⁴² Jesu chati kwali, Linu tambule ku vona. Intumelo yako chi ya kuhoza."⁴³ Chenako inwina chata mbula ku vona mi cha mwi chilila, nakavu lumbeke Ireeza. Ha kuvonwe zi, Vantu vonse chiva tanga kulumbeka Ireeza.

19

¹Jesu abe njili ni ku hita mukati ka Jeriko. ²Imi, kubena mukwame aba ku sumpwa Zakia. A bali mukulwana ku balihisi mi a baku fumite. ³A ba kulika ku bona kuti kanti Jesu njeni, kono kana aba kuwola kubona kwi shila lye chikwata, bakefi cha kuti abali mufwihi. ⁴Mi cha tilila ku busu bwa bantu ni kukantanta kwi isamu lya sikomore kuti amubone, kakuti Jesu kwa bakhutitila. ⁵Mi Jesu ha sika hecho chibaka, cha lola kwiwulu mi cha muwambila kuti, "Zakia, suke hansi kakuhwela, mukuti sunu ni kekala kwi nzubo ya ko."⁶ Cha suka kapili, kwi za hansi mi chamutambula na tabite. ⁷Mi bantu haba bona vulyo, chi ba bilela, chiba wamba, "Cha yenda kukupotela mukwame wina chibi."⁸ Zakia cha zimana mi cha wamba kwe Ireeza kuti, "Bone, Ireeza, ni bahi imbali yimwi ye ntuntu yangu kubanjebe, mi heba kwina yenke uni bachengeleli ni chimwi, ka nimu bozekeze zone."⁹ Jesu cha wamba kwali, "Sunu i puluso yeza mwi nzubo yako, kakuti nawe u mwana wa Abrahama."¹⁰ Mukuti Mwana a Muntu a ba kezi ku gana ni ku haza bantu ba zobete."¹¹ Mi haba zuwa izo zintu, cha zwila habusu ku wamba mi na wamba che nguli, kakuti cha bena hafwihi ni Jerusalema, mi baba kuhupula kuti mubuso we Ireeza chiu bena hafwihi ni kwiza. ¹²Cha wamba, "Zumwi kuluzubo lwa busimwine cha yenda kule mwi nkanda kukali wanina mubuso ni ku kabola."¹³ Cha sumpa i kumi lya bahikana ba kwe, cha baha ikumi lye pondo lya masheleni, mi cha wamba ku bali kuti, "Mu pange mu ku wuza ku lindila chi naka bola."¹⁴ Kono ba mushobo wakwe chi ba mutoya mi chi ba tumina chikwata chabazimanini mwisule lyakwe, mi ni ba wamba kuti, "Kese tu siye uzu muntu kuti atu yendise."¹⁵ Chi zapangahala haka bola hape, ha mana kuka wana mubuso, cha laela bahikana abo baba hewa masheleni kuti basumpwe kwali, kuti eze ezibe kuti kanti nji bukai ibaba wani yahewulu ha baba ku wuza."¹⁶ We ntanzi cheza kwali, na wamba kuti, "Ireeza, ha masheleni ako ni ba pangi ikumwi lya masheleni hewulu,"¹⁷ Yo zwa kuluzubo lwa busimwine cha wamba kwali kuti, "Wa tenda hande, u mu hikana yo shiyeme. Mukuti uba sepahali kuzintu zi nini, ko be imu yendisihewulu lyekumi lya mileneni."¹⁸ Mi wa bubeli cheza, na wamba kuti, Ma masheleni ako, Ireeza, aa panga i yanza lya masheleni hewulu."¹⁹ Yo zwa haluzubo lwa busimwine cha wamba kwali kuti, ko yendise i yanza lye mileneñi."²⁰ Hape zumwi cheza, na wamba kuti, "Ireeza, masheleni ako aa, ni baabikite mwi njiila,"²¹ kakuti ni ba ku tiite, mukuti u muntu yo bambamite. U hinda mosana uba biki, mi u sinza mosana u ba byali."²² Wa luzubo lya busimwine cha wamba kwali kuti, "kachi wambo chako ka ni ku atule, iwe muhikana mubi. U bezi kuti ime ni muntu yo bambamite, ni hinda ha ni sana ni ba biki, mi ni sinza mu ni sana ni babyali."²³ Mi chinzi ho sana u ba biki masheleni angu mwi banka, kuti ime chi na kabola, nize ni ahinde ni chimwi hewulu?"²⁴ Wa luzubo lwa busimwine cha wamba ku bosa baba zimene, "Mi hinde masheleni ena kwali, mi mumu he ikumi lya masheleni,"²⁵ Chi ba wamba kwali kuti, Ireeza, wina kale i kumi lya masheleni."²⁶ Ni wamba kwenu, muntu yese wina u swanezi kuhewa zingi, kono kwa kwe ya seena, niheba chi na cha kwete ka chi hindwe kwali."²⁷ Kono zila zangu, abo ba sa ni suni kuti ni ni bayendise, mu ba lete kunu mi mwize mubehaye habusu bwangu."²⁸ Ha wamba izo zintu, cha zwila habusu, ku yenda kwa Jerusalema."²⁹ Hati cho chunine ha

fwihi ni Bertifage ni Betania, helundu li sumpwa Oliveta, cha tuma balutwana bobele,³⁰ na wamba kuti, "Mu yende ha munzi uwo wi chilila, mi chi mwe njila bulyo, ka muwane i mbongolo i seni kwi chilwa. Mu yisumunune mi muiyete letu kunu kwangu."³¹ Heba kwina yete ami buze, "Chinzi ha mu i sumununa? mu wambe kuti, Ireeza njo i suna."³² A bo baba tumwitwe baba yendi ni kuka wana i mbongolo bo bulyo mwa ba wambili Jesu.³³ Ha baba ku kwete ku sumununa i mbongolo, bene bayo chiba wamba ku bali kuti, "Chinzi ha mu sumununa i mbongolo?"³⁴ Chi ba wamba kuti, "Ireeza njo i suni."³⁵ Chi ba kayi leta kwa Jesu, mi chi ba zala zizwato he mbongolo mi chi be tantika ho Jesu.³⁶ Ha ba ba ku yenda, chi ba zala chizwato za bo mu nzila.³⁷ Ha chunina ha chibaka cina zi samu ze olive, bungi bwa balutwana ci ba tanga ku luluweza ni ku temba Ireeza ka muhuwo mukando ka mitendo mi lontu yi baba boni,³⁸ ni ba wamba kuti, "Kutompwe simwine yo kezite mwi zina lye Ireeza ! Kusanga ku be kwi wulu mi ikanya i be hewulu !"³⁹ Bamwi ku Bafalisi ba bena mu chikwata, chi ba wamba kwali kuti, "Muluti, kalimele balutwana bako."⁴⁰ Jesu che taba cha wamba kuti, Ni mi wambila, heba aba ni ba ntontola, ma ñomwe ka a huwe."⁴¹ Cwale Jesu ha chunina ku muleneni, ca lila,⁴² na wamba kuti, Kambe u be zibite ze linu i zuba lya ko li ka kuletelele ikozo, kono hanu zi patitwe ha menso ako.⁴³ Mi mazuba ka akeze hewulu lyako, mi zila zako ka zi ku zimbuluse ni lukwakwa, mi zikuzimbuluke, ni kuku kakatiza imbali zose.⁴⁴ Ka ba ku wisikize hasi iwe ni bana bako. Keteni ba siye ibwe hewulu lya limwi, mukuti kena u be zibi Ireeza ha ba kusuni ku kutusa.⁴⁵ Jesu che njila mwi keleke ni ku tandila hanze bonse baba ku wuza,⁴⁶ na wamba ku bali kuti, "Ku ba ñoletwe, "I nzubo yangu ye ntapelo, kono inwe chi mwa yi tenda inzubo ya basa."⁴⁷ Mi Jesu aba ku kutaza izuba ni zuba mwi keleke, ba kulwana ba Mapurisita, ni bañola mane ni bakulwana be cisi, ba ba ku saka ku mwi haya.⁴⁸ Kono kana ba ba wani inzila ya ku tenda bulyo, mukuti chisi chonse ci bakumalele ku muzuwa.

20

¹kubezi zuba lyonke, linu Jesu abali kuluta ni kuwamba ku bantu mwi ntepele naluta Izwi, mukulwana wa mapulisita ni bamwi ba kulwana baba kezi kwali nibamwi.² Baba wambi, chibati kwali, "utu wa mbile ma tanzi au kwete ku chita ezi zintu? Njeni uzo aba kuhi mata?"³ Che taba nati kubali, "Name muni mibuze ipuzo. Muni wa mbile⁴ che nkolobezo ya Joani. Iba kuzwa kwiulu kapa ku muntu?"⁵ Baba lielezi abobene, chibacho, "Chi twati, 'Izwa kwi ulu,' mwa wambe, 'chinzi ha musa zumini kwali?'⁶ Linu chi twati, 'izwa ku muntu,' bonse bantu kaba tuñiate, abo baba susu wezwa kuti Joani abali mupolofita,"⁷ Linu chi betaba kuti kabezi kuzi ka zwa.⁸ Jesu chati ku bali, "kese nimi wa mbile Inguzu zini chita izi zintu."⁹ Cha wambila bantu Inguli, "Muntu cha biala nzi chelantu zakwe muluwa, muntu aba kalimise luwa kuba viali bo muomba, ni kuya kwi nkanda Inako Inde."¹⁰ Chi yasike nako chi kutuma bahikana kubabiali ba muwomba, muhe nzimwi nzi chelantu zizwa muluwa lo muwomba. Baba kutokomela luwa lo muomba baba mukabi, niku musiya mayanza-yanza.¹¹ Hape cha tuma zumwi muhikana naye baba mukabi, ni kumu nyandisa cha chituhu, niku mutumina naye mayanza-yanza.¹² Chiba tuma zumwi wa butatu naye baba mukavi kumu nongola nzilabi kwali, niku musohela hanze.¹³ Linu Simwine wa luwa lomuomba chati, "Muni chite bule?" Muni tume mwa nangu unisuna. Mwe ndi mubamuhe Ikute."¹⁴ Kono ba byali ba muomba chiba mubona, chiba wamba mukati kabo, chi ba cho, Uzu nji yena swana. Tumwi haye, tuhinde chi fumu chibe chetu.¹⁵ Chi ba musohela kunze wo luwa lomuomba, ni kumu haya. Mihe simwine wa luwa lomuomba mwati nzi kubali?¹⁶ Kakeze ni kwiza kushinya ba byali boluwa lya muwomba, mwaha luwa lomu womba ku bamwi. "Mi ha ba zuwa, chiba cho," Ireeza ukanisa!"¹⁷ Jesu cha lola kubali, nacho, "Ifiolo litalusa nzi?" Iwwe liba sohiwa bazaki, liba bikwa musumo wo mwinkona?"¹⁸ Nzonse zibawi kweline vwe nziba kosoki hakati. Yense ase awile vwe, muli sinyehe."¹⁹ Bañoli niba kulwana bama pulisita baba kusuna kubika mayaza abo cheyo nako, babe zibite kuti inguli ya wamba i baku keza kubali. Linu baba ku tiya chi kwata cha bantu.²⁰ Baba ku mulotele che ntokomelo, baba tumini bantu ba matwela baba lihele kuti abo ba lukite, kuti baka wane muladu mu nzi wambo zakwe, bamu twale kwa bana ba yendisi ni kuba kulwana be chisi.²¹ Chi bamu buza, nacho, "Muluti, twizi kuti uba wambi ni kuluta nzilukite, mikana Insusuwezo ye chitulo cha zumwi, kono ubakuluta buniti bwe nzila ye Ireeza."²² Kana Iswanelo kwetu kuliha mutelo kwa Sesare, kapa bule?"²⁴ Kono Jesu cha zuwi sisa mizezo yabo, chati kubali,²³ "Muni tondeze ma sheleñi. Chi fateho chani chi na hateni?"²⁴ Chi bacho, 'Sesare.'²⁵ Chati kubali, "Muhe Sasere zintu za Sasere, ni kwe Ireeza, zintu zakwe Reeza."²⁶ Kana baba kwizi za kumu kananisa ha ba ku kwete ku wamba hakati habusu bwa bantu. Baba zimene niba ñuñuna kana baba kwina cho kwi taba.²⁷ Bu ngi bwa Masadduse chi ba keza kwali, yeke ya ba ku wamba kuti ka kwina kubuka kubafu,²⁸ chi ba mu buza, chi bati, "Muluti, Mushe aba tuñoleli kuti haiiba mukulwe wa mukwame nafwa, nena mwanakazi, mi nasa kwete bana, mukwame uwola kuhinda mwanakazi wamukulwa kwe, niku wanina mukulwe bana."²⁹ Kuba kwina bana ba bakwame ba tenda iyanza ni bobele, wetanzi aba hindi mwanakazi, aba fwi na sena mwana,³⁰ niwa bubeli naye.³¹ Wa butatu cha muhinda, ubu nja bana be yaza ni bobeli ba bafwi, ka bena bana.³² Ha ku hinta inako mwanakazi naye chafwa.³³ Mwinako yokubuswa, mwabe mwanakazi wani? Kakuti iyaza nibo bele bakwete iye kuti nji mwanakazi wabo."³⁴ Jesu cha cho kubali, "Bana be nkanda ba sesa, bahewa maseso."³⁵ Cwale aho njeni njete ahewe chifumu. abo bahindwa ku baba kutekwa mwinako yoku amuhelwa kuba ntu bafwile kuzwa kubafu.³⁶ Mikese ba olele kuzwilila kufwa. mukuti ba likanelele ni mangeloi ni bana ba Ireeza, bababi bana ba ba buswa.³⁷ Kutu babafwi baba buswa, naye Mushe aba ntondezwa, kuamana ni chi humbu, kwa ba kusumpa Simwine Ireeza wa Abrahama ni Ireeza wa Isaka ni Ireeza wa Jakobo.³⁸ Hanu kanji Ireeza wa bafu, kono Ireeza yohala, Linu bonse bahalila kwali."³⁹ Bamwi ba masika babe tabi, "Muluti, wetaba nenza,"⁴⁰ "Kana baba bozekezi kubuza nzimwi mpuzo."⁴¹ Jesu chati kubali, "Chizi ha ba wamba kuti Jesu mwana wa Davida?"⁴² Mukuti Davida iye mwine aba wambi mwi mbuka ya Lisamu, Simwine aba wambi kwa Simwine wa ngu, "Wikale kubulyo bwe yanza lyangu,"⁴³ konji chi napanga zila zako kuba mayendelo ako."⁴⁴ Davida cha sumpa Jesu,

simwine,' linu aho njeni mwana Davida?"⁴⁵ Mu kuhoza bantu bonse cha wamba kuba lutwana bakwe,"⁴⁶ Muzwe kubantu, bena mizezo yoku yenda munzila isalukite, abo basaka ahulu intumeliso zamanzimo muchibaka cha maunzikizo, mi simwine wikala muma sinangonge, zibaka zasimwine zemikiti. ⁴⁷Bamana mazubo abanakazi ba fwililwe, nibaba lapelela intapelo inde. Abo kabahewe chikuto chikando.

21 ¹Jesu ha lola aba boni bafumi niba bika impo zabo mwi citanda. ²A ba boni mwanakazi yo fwililwe yo nyandite habika tuhafu twe pene. ³Chawamba, Zeniti nami bona, Uzu mwanakazi yo fwililwe wa zwise kumihita. ⁴Mubonse mwa zwise impo zenu, Kono uzu mwanakazi ya sena chakwe wa mihita ka kuli waleta zonse zakakwete mubu njebwe bwakwe. ⁵Bamwi ba bali ku wamba Inkeleke mwiba kabisezwe ka bukwala ni mavwe ni mpo, cawamba. ⁶Kwezo zintu zimubwene, inako mwikeze kakwina ivwe lyete nilishale kulimwi nilisawi". ⁷Chiba mubuza kuti muluti, Izo kazi tendahale lili? Hape chisupo chete chitondeze kuti kazi tendahale? ⁸ce taba; mumamele,kanzi muchengwa. Bangi kabeze che zina lyangu, Nokucho kuti; Njime kreste, inako chiya chuta,kono kanji mubechilili. ⁹Ha muzuwa inkondo ni kuli sandukila, Kanji mutiyi, Izo zintu kazi pangahali pili, kono kanji ma mani mani. ¹⁰Chawamba kubali;Masika kalwise masika amwi;Mushobo ni mushobo kabalwe. ¹¹Izikinyebo ikando mwi kanda iboneke,Nilufu lungi muzibaka zingi,Ni zala,Nizitiza,Ni zikomosa zikando zizwa kwe lreeza kwi wulu..¹²Izi, ni ziseni kwiza, Bantu kaba milwise kamayaza, Bami sukulule niku mikwitila mu masinagoge, ni mwi tolongo, bami twale kuba simwine, niku ba atuli bezintu kebaka lyezina lyangu. ¹³Izo kazi mizile kuti muwambe buniti.¹⁴¹⁵
¹⁶Kamu betekwa niku bazazi benu,niba kwaluzubo benu, niba likani benu, kabe haye bamwi kwenu. ¹⁷Imi kamu toiwe bantu bonse ibaka lyezina lyangu. ¹⁸Imi ka kwina nanta lusuki lu mwina lwete nilu shale kumitwi yenu. ¹⁹Kamu haze ihuho zenu kaku kola kwenu. ²⁰Chimwa bona Jerusalema izimbukitwe masole mwizibe kuti kuza kunuka kwayo chiku chunine. ²¹linu, bena kwa Judea batilile ku malundu; Bena mu munzi bazwe mo'imi bena mwi kanda kanji bazwimo,ku bolela ku munzi. ²²Mukuti inako yaku bozekeza bantu bubi bwabo,kuti ziñoletwe zi boneke zose. ²³Bukabo kabwizile banakazi ba lihindite niba nyosa mwao mazuba; ka kuti bukabo bukando ka bube kwa nteni mwi kanda;imi bukali kabu sukile abo bantu. ²⁴Mubawe kabu kali bwe sumo, kaba hapwe batwalwe kubantu bonse, imi jelusalema ka lyatolwe kube kanda mane ba maninine. ²⁵Zisupo kazi boneke hezuba ni mwezi ni nkani; imi mwi kanda mahasi kahwilwe niku njanja kebaka lya mawate ni masunda. ²⁶Bantu kaba zumininine kebaka lyo kutiya niku lindila zete zize mwi kanda; ka kuti zina ziho zo kwi wulu muzi nyanganye. ²⁷Imi kaba bone Mwana wo Muntu heti chokeza mu makope ke ziho ni kanya ikando. ²⁸Izo chizatanga kwiza; mu loleze menso kwi wulu, Imi muinuke; ka kuli kulukululwa kwenu chi kwina hafwihi. ²⁹Cha ba wambila inguli,Chati' mubone i samu lye feiga ni zisamu zimwi. ³⁰Hali tumpa makoba,Imi mwi ziba ni kulemuha kuti imbumbi chiina hafuhi. ³¹Ka mukwa wina bulyo ,ne nwe,hamu bona izo chizi keza, mwina no kwi ziba kuti mubuso we Ireeza chi wina hafuhi. ³²Kabuniti ni wamba kwenu, ulu luzubo kete lumane, zonse zi seni ku tendahala. ³³Iwulu kali mane ni kanda bulyo; mi manzwi angu kete ni a mane. ³⁴Imi mu mamele inkulo zenu kanji zi lyanganiswa kulya kwenu,niku kolwa mutoho,niku bilela zo buhalo. ³⁵mane ilyo izuba kali miwane kamu litukise; MU kuti kachiwile bonse bazakite mwi kanda yonse. ³⁶Mi he, mutonde mulapele inako yonse,ili kuti mukole ni kubanduka kwezo zonse zete nizi boneke,ni kwa kwe habusu bwa Mwana Muntu. ³⁷Jesu abali kulutanga musihali mwi nkeleke imi masiku aba kuzwanga niku ka lindila hachi wulu chisumpwa ze samu lya olive. ³⁸Imi chichaba chonse chibali kwiza kakusasani mwi nkeleke kuku mutekeleza.

22

¹Mukiti we inkoko isena mulungo chiuba kwina ha fwihi, uba ku sumpwa Impaseka. ²Baprista ni Bañoli baba bi ni mulelo wa kwi haya Jesu, kono baba tiyi chichaba. ³Satani abe njili kwa Judas Isikaliote yabli zumwi wa balutiwa bena ikumi ni bo bele. ⁴Judas aba yendi ku Baprista ni Baeteleli ku wambola mwete ba mu betekele ku bali. ⁵Baba tabite, ni ku zuminzana ku muha mali. ⁶Aba zuminzani, ni ku lola inzila yo kumu lukulwila ku chichaba. ⁷Izuba lya mukiti u sena mulungo chi lya sika, li baba ku swanela kuti ingu ye Paseka i haiwe. ⁸Jesu aba tumi Peter ni Joani kuti baka lukise i paseka kuti balye, ⁹Chiba mubuza kuti, Ko saka kuti tuka lukise njo kuhi?¹⁰ Aba be tabi, "Mu ni teke, Chi mwa ke njila mu munzi mumu shangane Mukwame yo hindite kahambwe ka menzi. Mumwi chilile mwi nzubo yete ake njile. ¹¹Imi mu mu wambile si nzubo kuti, Muluti u wamba kwenu, Inzubo mwete a lile i paseka ni ba Lutwana bakwe inahi?"¹²Mwa mi tondeze inzubo ina kwi wulu inkando i lukiswe. Mulukise mwa teni. ¹³Mi chi ba yenda, ni ku wana mwa ba ba teli, imi chiba lukisa ipaseka. ¹⁴Inako ha i sika, che kala he ntafule ni ba lutwana. ¹⁵Imi cha ba cho kuti, ni lakaza hahulu ku lya i paseka nenwe hani seni ku zuwiswa kuchisa. ¹⁶Linu ni wamba kwenu, kuti kani li i paseka hesi chiye zibiswa mu mubuso wa Mulimu. ¹⁷Jesu cha hinda i nkomoki, ha manaku litumela, ni ku cho kuti muhinde ichi muli abele. ¹⁸linu chati ku bali, kete ni nwe i waine hape hesi mubuso wa Ireeza chi weza. ¹⁹Cwale cha hinda chinkwa, ha mana ku litumela, cha chi komauna, ni ku baha ni ku cho kuti," uwu nji mubili wangu mu lye nje nkupuzo yangu." ²⁰Cha hinda i nkomoki che nzila i swana haba mana kulalila, chati, iyi inkomoki chilikani chetu ka malaha, angu ete e tikilwe nwe. ²¹Kono mu teke.Yoni beteka wina neme he ntafule. ²²Mukuti Mwana we Ireeza che ziba kuti mukwi kalile, cwale kwina bumai kuya ba bi ni mulelo wo wa ku beteka. ²³Imi chiba tanga ku libuza mukati kabo, kuti njeni wina muhupulo uwo. ²⁴Imi chi kwa buka i nkani mukati kabo kuti yo hupulelwa kuba mukando njeni, ²⁵Chacho ku bali, Ba simwine bena bubusi hewulu lyabo, mi nji bena ziho hewulu lyabo ba sumpwa kuti bayendis. ²⁶kanji ku bi bulyo nenwe. Kono, mu leke yo li hinda bukando mukati kenu abe munini, mi mu leke yo lihinda ku sephala abe bulyo; ²⁷Imi mukando, ibe iye wi kala he ntafule, kapa yo ha? Kanji wi kele he ntafule? Mukuti ime ni na mukati kenu ni ha. ²⁸Kono njenwe mu be ntanzi mu miliko yangu. ²⁹Imi

muni mihe Mubuso, sina mwa ba ni heli Tayo mubuso, kuti mulye ni ku nwa he ntafula yangu mu Mubuso wangu.³⁰ Imi ka mwi kale ha chipula cha bu simwine ni ku atula luzubo lwa Isilaele.³¹ Simon, Simon, bone, Satani uni kumbila kuti ami helule sina lungu lwa mauza.³² Kono chi na mi lapelela kuti itumelo yenu kanji i boleli hansi. Hachi mwa bola mukole ni mwachako.³³ Pitrosi cha wamba kwali, "Simwine, ni li bakenye ku yenda newe mwi ntolongo kapa ku fwa."³⁴ Jesu che taba kuti, Pitrosi koni sampule ko tatwe pili mukombwe ni useni ku lila.³⁵ Jesu aba wambi ku bali, "Hani mi tuma ni mu sena chipaupau, ni mukotana usena zilyo, ni sangu, mu ba buli nzi?" Chi be taba, "Kakwina."³⁶ Cwale cha wamba kubali kuti, Kono hanu, wina chipaupau ni mukotana we zilyo a zi hinde. Umwi ya sena mukwale, a uze ingubo yakwe a wule mukwale.³⁷ Chini wamba kwenu niti, chi fioletwe ku amana neme kachi zuzilizwe, Mi a balelwe kuba sinyi! Mukuti zakwe chi za tendahala.³⁸ Chiba wamba, "Simwine, lole, milinga yobele" Imi che taba, "Ku shiyeme."³⁹ Hamana mulalilo, Jesu cha yenda, mwa yendelanga, kwi lundu lya zi samu za Olive, mi balutwana bakwe chiba mwi chilila.⁴⁰ Haba ka sika, chati ku bali, "mu lapele mukuti kanji mwi njili mu miliko."⁴¹ Cha chunduluka ku bali chibaka chi likana ni ku zindwa kwe ibwe cha kubama ni ku lapela,⁴² Nati, "Tayo, haiba mo sakile u zwise i nkomoki kwangu. Kanji uchiti muni sakila, ku chitwe mo sakila."⁴³ Imi ingeloi lizwa kwi wulu chilye za kwali, ku mu koza,⁴⁴ Cwale ha ba bile mubukabo cha lapela ahulu, mane chitukutuku chi a donka ubu malaha a wila hansi.⁴⁵ Ha mana ku lapela cheza ku Balutwana bakwe cha ba wana kuti balele cha maswabi abo, cha ba buza kuti, "Chinzi ha mu lele? Mu buke mu lapele, kuti kanji mubi mu mu liko."⁴⁷ Haba ku si wamba, chi kweza chikwata, ni Judas, umwi wa balutwana yo ba hitile, cheza hafwihi ni Jesu cha mu chuchuna,⁴⁸ Imi Jesu cha wamba kwali, "Judas, chiwa beteka mwana'muntu cha kumu chuchuna."⁴⁹ Abo ba ba zimbukite Jesu haba bona zi ba ku pangahala, chi bati, "Simwine, tulwe ka mukwale?"⁵⁰ Cwale zumwi ca hinda mukwale ni ku konokola muhikana wo Muprisita mukulwana, ku mu konokola kutwi kwe chilyo.⁵¹ Jesu chati, "ku shiyeme." Cha wonda kutwi, ni ku mu hoza.⁵² Jesu cha wambila baprisita ba kulwana, ni manduna ni balibeleli be nkeleke, ni bakulwana be chisi ba ba kezi kwa kwe, mwiza kwangu che mikwale ne nkoli ubu mu bwima musa?⁵³ Hani bena nenwe mazuba wonse mwi nkeleke, kana muba biki iyanza lyenu hangu. Kono nje nako inu yenu ni ziho ze chinzime.⁵⁴ Imi chi ba muwonda, kumu twala ku nzubo yo Muprisita mukulwana. Linu Pitrosi aba mwi chilile kule zana.⁵⁵ Haba mana ku tumbuza mulilo ha kati ke lapa chi be kala hamwina, ni Pitrosi che kala nabo.⁵⁶ Muhikana zumwi wa ba kazana cha mu bona ha mulilo, niku mu lolisa chati, "Naye uzu imwakwe wa Jesu." Linu Pitrosi cha kanana, chati, "Mukazana, Kani mwizi uzo." Ha ku hita kaba kazana zumwi cha mubona, chati, "Uzumwi wa bo." Imi Pitrosi chati, "Mukwame, ka njime."⁵⁹ Ha ku hita i hola zumwi Mukwame cha pihelela kuti, "Initi uzu mukwame a bena naye wuzu, Mugalileya,"⁶⁰ Imi Pitrosi chati, "Mukwame, kani zi izo zo wamba." Na chi wamba, Mukombwe chiwa lila.⁶¹ Jesu cha chebuka niku lola Pitrosi. Imi Pitrosi cha hupula manzwi a Simwine, ha wamba kwali kuti, Pili mukombwe nu seni ku lila totatwe ko be choni sampwile." ⁶²Pitrosi cha zwila hanze, ku ka lila.⁶³ Bakwame baba ku gantela Jesu baba kumu shenda ni kumu kaba.⁶⁴ Haba mana ku mu sumina isila ku menso, chiba mu buza, kuti, "U nuhe wa ku kaba kuti njeni?"⁶⁵ Chi bawamba ziwambo zingi kwa Jesu.⁶⁶ Hali zwa izuba, bakulwana, ni ba kulwana ba Prisita ni bañoli chi ba kopana hamwina ku mu twala kwi nkuta,⁶⁷ Chibati, 'haiba njewe Kelesite, "tu wambile," Kono cha ba wambila kuti, "chi na mi wambila, kete muni zumine."⁶⁸ Mi niha ni mi buza, kete muni tabe.⁶⁹ Kuzwa sunu, Mwana wa Muntu mwe kale kwi yanza lya bulyo ka ziho ze Ireeeza."⁷⁰ Bonse Chibati, "Linu u Mwana we Ireeeza?" Imi Jesu cha cho kuti, "Mwa wamba njeme"⁷¹ Chi bati "Chinzi hatu saka buniti? Mu kuti twa zuwa buniti buzwa mu kaholo kakwe."

23

¹Inkopano yonse chiya zimana mwi wulu, ni kuleta Jesu kwa Pilato. ²Chiba muhambiliza indaba, kuti; "twa wana uzu muntu na hambusa mahasi etu; u kanisa bantu ku zwisikiza Sesara mutelo, mi ulisumpa kuti njeye krisite, Ireeeza".³ Pilato cha mubuza, "kuti kana nji we Ireeeza wa majuda?" Chetaba kuti, "wa wamba".⁴ Pilato cha wambila Maprisita bakulwana ni nyangela, kani wani mulandu kozu muntu. ⁵Chiba koza kuti "U lyanganisa chisi, Na kwete kuluta bantu mwa Judea yonse, a sali kutanga kwa Galilea, nikwiza kusika kunu".⁶ Pilato hazuwa zo, cha buza kuti kanti Jesu Mugalilea. ⁷Mi halemuha kuti ukazwa mwi puso ya Heroda, cha tumina Jesu kwa Heroda, uzo ya bali kwi kala naye mwa Jelusalem awo mazuba.⁸ Heroda ha bona Jesu, aba tabi maswe, ka kuli aba hindi inako na saka kumu bona, kazitu zingi za kwe za bazuwi, mi aba sepete kuti kamu bone na tenda imakazo. ⁹Heroda aba buzi Jesu cha manzwi mangi, kono Jesu kena betabi chimwi. ¹⁰Baprisita ba kulwana ni bañoli chiba zimana, chiba muzinga indaba ko kukoza.¹¹ Heroda niba libeleli bakwe chiba mutuka, kumu shewununa, niku muzwatika zi zwato zilotu, niku muboza Jesu kwa Pilato hape. ¹²Pilato ni Heroda chibaba muntu ni mulikani lolo luzuba, kono ibali muntu ni chila chakwe.¹³ Imi pilato cha kunganya ba prisita niba yendisibabo mane ni chisi. ¹⁴Chose cha wamba ku bali, "mwani letela uzu muntu, ni mucho kuti uzo yo hambusa chisi, ime namu buza habusu bwenu, kono kena na wana bubi bwakwe uzu mukwame ku amana nizi mu kwete kumu hambiliza."¹⁵ Imi naye Heroda wa bona bulyo, cingi wa muboza kwetu, Ka mulole, Uzu muntu ka kwina cha foseze chi wola kumu cwala ku kwi haiwa. ¹⁶Imi he kani mushupe niku mulukulula".¹⁸ Imi machaba onse aba huwelezi, ni kuti "ehawe uzo mi ulukulule Barabasi!"¹⁹ I ye Barabasi aba bikwa mwi tolongo ibaka lya kuleta mulandu mu munzi ni kwi haya.²⁰ Pilato cho kutabela lukululula Jesu cha wamba nabo hape. ²¹Chiba huweleza kuti aye ha chi fapano, "mi akokotelwe". Chawamba nabo hape totatwe ²²"kuti kanti chibi cha foseze uzu mukwame njezihi? Chi swanela ifu lya kwe, ka kwina chafoseze, kani mushupe niku mulukulula".²³ Kono ba bapiheleli ka manzwi ahanzi, chiba laela kuti a kokotelwe, manzwi abo chi akoma Pilato. ²⁴Mi Pilato cha kosola indaba, chati ku tendiwe muba sakila. ²⁵Imi cha lukulula ya bali kusuminwe mwi tolongo kama fosisa akwe, nika kwi haya, uzo iba kumbila Imi chabaha Jesu kuti ba ntende muba sakila.

²⁶Haba mutwala ku kwi haiwa, chiba kwata mukwame we zina Iya Simoni wa kwa Sireni, ya bali kuzwa ku mawa, niku mutwikisa chifapano, no kwi cilila Jesu,²⁷ vungi bwa chi chava va va mwi chilili, ni vanakazi va vali kulila, chevaka lyakwe. ²⁸Jesu cha sanduka, niku wamba kuti vanakazi va Jerusalema, kanzi mulili ivaka lyangu kono mulile lwenu nilwa vana venu. ²⁹Ka kuti mukwize mazuva ete niva wambe kuti, vena imvuyoti vanakazi vasa zali, niva mavumo aseni ku zala, niva mavele aseni kunyosa. ³⁰vantu njete niva tange ku wambila ziwulu, vati 'mutuwile hewulu', ni ku tuwulu kavati muntu 'vwike'. ³¹Kakuti hava tenda izo kuchi kuni chivombete, kakuve vule kuchizumite?"³²Bamwi bakwame, ni zisinyi zobebe, baba hitizwe naye kukwi haiwa. ³³Hava sika haka wulu kasumpwa "Gologota", chiva mukokotela ha chifapano ha mwina nizi sinyi, chimwi kuvulyo, chimwi kuvuzohoto. ³⁴Jesu chacho, "Tayo Uva kwatile, ka kuti kabezi ziva tenda". Chiva li aluhanyeza zi zwata za kwe cho ku laula. ³⁵Chisi chiva zimene, niku lollela kuba ye ndisi hava vali kumu sheunwina, chivati "Avali kutusa vantu, mu muleke ali tuse mwine, heva njeye krisite wa Ireeza, yava ketwa". ³⁶Masole va vakumu nyefula niku chunina niva muchuka vinega, ³⁷Chivati, "haiva U mulena wa majuda uli tuse U mwine." ³⁸Kuvena chisupo kwali, "Nji Simwine wa Majuda"³⁹Zumwi wa vasa yava hanzi naye chamu tuka kuti, "kanjewe Kresite? Lituse umwine niku tu tusa, ⁴⁰vamwi chiva munyansa?" Kana kotiyi Ireeza, sina hawina muchi kuka chi swana? ⁴¹Iswe itukelo yetu kuva hanu ka kuti tu fosete, tuli tumelela ma fosisa etu, kono uzu mukwame kena mafosisa. ⁴²Chazwila ha vusu "Jesu noni hupule mu muvuso wako." ⁴³Jesu ava wambi kwali, "niku wambila ka vuniti, Sunu mobe name mwi paradisi". ⁴⁴Chivali ku patalala kwe zuva ka sikisi, mi kasinkwe cikeza kuwumba inkanda yonse kutwala ka naini, ⁴⁵mi chikwava ni kusiha, isila Iya mwi kereke chilya fiatuka hakati. ⁴⁶Chalila chezwi lihanzi, Jesu chati, "Tayo, ni vika luhuhu lwangu mu mayaza ako." ⁴⁷Ha mana ku wamba bulyo nicha maniŋwa luhuhu, iŋanga wempi za vakanteli ha vona ziva tendahali, chalumba Ireeza, "ni kuti niti, uzu muntu ava shiyeme". ⁴⁸Imi vungi bwa vantu va vezi kulwela, zi vali ku tenda hala, nicha va vola niva li kava hazi zuva. ⁴⁹Imi vavezi Jesu, ni vanakazi va vali ku mwi chilile hakazwa kwa Galilea, va vazimene kule, niva lolete. ⁵⁰Mukwatise, ku vena mukwame ya vali kusumpwa Josefa we nkuta Yecisi, mukwame mulotu yo lukite. ⁵¹I ye kena bazumini milao yabo ni kelezo. Avali kuzwa kwa judea ya kwa Arimathea ava kulindile muvuso we Ireeza. ⁵²Uzu mukwame cha yenda kwa Pilato niku ka kumbila chitunta cha Jesu. Chiba muhangula ha chifapano. ⁵³Chiva muvuwika isila, imi chiva mupata mwikumbu liŋatwilwe ni vwe, museni kubikwa muntu. ⁵⁴Imi ilyo izuva ivali Iya vuitukiso, Iya mukivelo chili vali kutanga. ⁵⁵Vanakazi, va vezite naye ku kazwa kwa Galilea, niva chilile Jesu, Niva lolete chitunta muchivikilwa mwa teni, ⁵⁶chiva vola niku kalitukisa, imi la mukivelo nicha vapumula sina muku layelwe.

24

¹Haba fuma ku makalo e nviki, ci baya kwi bita ku leta mafuta a nunka a baba lukisi. ²Baba wani ivwe ci Iya pindumunwa kwi bita. ³Cibe njila mukati, mi kana baba wani citunta ca Jesu. ⁴Ci kwa tendahala bulyo, haba ba kusi lyangene nezo, kapilipili bakwame bobele ciba zimana ha mbali nebo muzizabalo zi benya. ⁵Banakazi babe zwile ku tiya ciba kubama hansi cha zi fateho zabo, ci ba wamba ku Banakazi "chinzi hamu saka bahala ku ba fwile?" Ka kwina munu, Mi ca buswa, muhupule mwa ba wambili na sina mwa Galilea, ⁷Chati mwana we Ireeza ka hewe mu mayanza aba tenda zibi ni ku mu kokotela, Imi ke zuba Iya butatu ka buke. ⁸Banakazi ciba hupula manzwi akwe, ⁹ciba zwa kwi bita ni kuka wamba zintu zonse ku balutwana ni bantu bonse. ¹⁰Linu, Maria Madgalena, Joana, ni Mary nyina wa James ni bamwi Banakazi ciba biha zintu zonse ku ba Apositola. ¹¹Imi i impiho ciya bonala kusa zuweka hande kuba Apositola, imi kana bab zumini zi baba wambi Banakazi. ¹²Pitrosi cha zima niku tilila kwi bita, cha zima niku lola mukati, aba boni fela majila fela. Pitrosi aba boli ku Munzi na komoketwe chiba tendahali. ¹³Celyo izuba balutwana bobele baba kuya ku munzi uba ku sumpwa Emmaus, ubena makumi ena i yanza ni kumi lyonke lye stadia kwa Jerusalema. ¹⁴ciba ambola ni bamwi cezo zi ba tendahali. ¹⁵Kuba tendahali kuti haba ba ku wamba ni kuli buza Jesu cha li bonahaza ku bali. ¹⁶Imi menso abo aba ku kangwa ku mwi ziba. ¹⁷Jesu aba wambi ku bali, "chinzi inwe mu wamba mu bobele cimu ya buyenda?" Chiba zima ni ku lola ni ba swabite, ¹⁸Zumwi kubali we zina Iya Cleopas ca mwi taba, "Kana njewe u muntu wenke mwa Jerusalema ya sezi zintu zi ba tendahali mwa anu mazuba?"¹⁹Jesu ca wamba ku bali, "zintu zihi"? Ciba mwi taba, Zintu zi amana ni Jesu wa Nazareta, yabali Mupolofita, we misebezi mu manzwi, habusu bwa mulimu ne chisi. ²⁰Lyahanu ba Prisita ba kulwana ni Bayendis, mumu baba mubetekeli ni ku mu nyansa kuti a kokotelwe ni kwi haiwa. ²¹Imi tuba hupwile kuti njete na lukulule Israele. yee, nihakuba bulyo izi celi izuba Iyo butatu kuzwa zonse zintu ha zi tendahala. ²²Kono banakazi bamwi be nkopano baba tukomokisi, kaku pakelela kwi bita, ²³Imi kana baba ka mu wani chitunta, baba boli chi bakati nabo ba ba boni impono ya Mangeloi baba wambi kuti u hala. ²⁴Bamwi ba Kwame mukati ketu baba yendi kwi bita, ciba kawana muba ba teli Banakazi, kono kana baba ka mu wani. ²⁵Jesu aba wambi kubali kuti, "Mawe inwe bantu musa zuwisisi bene inkulo zi lyeha ku lemuha ziwambo za ba wambi mupolofita. ²⁶Kana kena kubali kwa butokwa kuti Jesu a nyandiswe ni kwi njila mwi kanya, ²⁷Kwi ntazi ku zwa kwa Mushe ku ya ku baprofita bonse, Jesu caba tolokela zintu ku amana naye mu maŋolo. ²⁸Hachi ba ba sutelele ku munzi ku baba kuya, Jesu aba tendi ubu aba kusi zwila habusu, ²⁹kono chiba mu cho kuti, "wi kale neswe, imi celi chitengu ni zuba chilya kuku mina" linu Jesu cha bola mukati kwi kala nabo. ³⁰Ku ba tendahali kuti haba kala naye ku Iya, cha hinda chinkwa ku chi fuyola ni ku chi komauna cha baha, ³¹Linu menso abo aba tondi ni chi ba mwi ziba, Imi cha zwa mu menso abo, ³²Chiba wamba kuzumwi ni zumwi, "kana inkulo kazi bili mukati ketu? Ha wamba kwetu munzila, ha tu wumbwila maŋolo." ³³Chiba zima che nako iyo ni ku yenda kwa Jerusalema, chi ba wana Balutwana bena ikumi ni yenke ni bamwi ba bena nabo, ³⁴chi bati initi Jesu aba buki ni ku libonekisa kwa Simoni, ³⁵chi ba wamba zintu zonse ziba tendahali mwi nzila, ni Jesu mwa ba tondelezwa ni kamo Jesu haba ku komauna chinkwa. ³⁶Haba ba ku wamba bulyo, Jesu cha zima mukati kabo, cha wamba ku bali chati "Ku sanga kube ne nwe".

³⁷Kono baba bi ni sabo niku tiya ahulu, ni ku bonala kuti ba bona luhuhu lu jolola.³⁸ Jesu aba wambi ku bali, "Chinzi hamu bilela, ni kuba ni puzo mwi nkulo zenu?"³⁹ Mu bone mu mayanza angu ni matende kuti njeme. Muni wonde niku ni lola, sina luhuhu lu jolola halu sena inyama ne zi fuha sina muni kalile me".⁴⁰ Ha wamba bulyo aba ba tondezi mayanza ni matende a kwe.⁴¹ Haba ba kwina mu ku sa zumina bakeñisa cha ku sanga bulyo niku komokwa Jesu cha wamba ku bali mwina chimwi chete mulye?⁴² Chiba muha chiyemba che nswi zi jichitwe,⁴³ Jesu cha hinda ni kulya mubusu bwa bo.⁴⁴ Aba wambi ku bali, "kuti hani bena nenwe, ni ba mi wambile kuti zonse ziba ñolwa ka mulawo wa Mushe ni we chiprofiti ni manolo a Lisamu e zuzilizwe".⁴⁵ Cwale che yalula ingana zabo, kuti ba zuwisise mañolo.⁴⁶ Aba wambi kubali kuti, "chiba ñoletwe kuti Jesu u swanela ku nyandiswa ni ku buka ku ba fwile che zuba lyo butatu.⁴⁷ Niku bakila zibi zetu kuti tu swalele, zi swanela kukutazwa mwi zina lyakwe ku zisi zonse, ku matango a Jerusalema.⁴⁸ Mumpaki wezi zintu.⁴⁹ Mubone, nimi tumina zaba sepisi Tayo. Kono mu shale mu Muleneñi konji chi mwa bwikwa ni inguzu zi zwa kwi wulu."⁵⁰ Cwale Jesu cha ba hitila mane kuka sika ha fwihi ni Bethani. Mi cha zimika mayanza no ku ba fuyaula.⁵¹ Ku ba tendahali kuti haba kuba fuyola aba siyi ni ku hindwa kwi wulu.⁵² Linu chiba mu lapelela kaku sanga ni ku bola kwa Jerusalema ke cha ku sanga.⁵³ Chiba zwila ha busu mwi inkeleke ku temba Ireeza.

Johani

1

¹Kumatangilo kuvali kwina linzwi, mi linzwi lyivena kwa Ireeza, mi linzwi ivali Ireeza.² Ichi chiva kwina ku matangilo ni Ireeza.³ Zintu zonse ziva pangwa kwali, mi nikusena iye kakwina nanga chintu chonke chisena chapangwa chiva pangwa.⁴ Mwali kuva kwina vuhalo, mi vuhalo vu vwina mwiseli lya vantu vonse.⁵ Iseli lyi munika mukwelima, mi mukwelima kena uvakomi iseli.⁶ Kuva kwina mukwame yava ku tumitwe kwa Ireeza, uzo izina lyakwe ivali Johani.⁷ Avakezi cho kuva Impaki kwiza ku paka ze seli, njokuti vonse njete va zumine kakwe.⁸ Johani kena vali iseli, kono avakezi kuti za pake ze seli.⁹ Ivali iseli lyeniti, lyiha iseli ku vantu vonse, lyikeza mwi fasi.¹⁰ Avena mwi fasi, mi fasi lyiva pangwa kwali, mi fasi kena lyiva kumwizi.¹¹ Avakezi kuzakwe, mi zakwe kena ziva mutambuli.¹² Kono kwavo vangi vava mutambuli, vava zumini mwi zina lyakwe, Avahi inswanelo yo kuva vana ve Ireeza.¹³ Ava kena vava zalwa cha malaha ,kapa kentato ye nyama, kapa ke ntato yo muntu, kono ye Ireeza.¹⁴ Mi linzwi chilyeza kuva inyama niku hala mukati ketu. Tuva voni inkanya yakwe, inkanya sina yozo mi iye vulyo yava kuka zwilila kwe Shetu, ye zwile chisemo ni niti.¹⁵ Jahani avapaki kuamana iye niku lilila kwakwe, na wamba, uzu njiyena wa kwavo vani va wambi, 'uzo yo keza mumasule angu u i hitilila,kakuli kwavali kwina ni niseni kuva kwateni ime."¹⁶ Kuzwa ku kwizula kwakwe tuva tambili chisemo kuzwa chisemo.¹⁷ Kaho mulao uvahewa kwa Mushe. Chisemo ne niti ziva kezi ka Jesu Kreste.¹⁸ Kakwina yava voni Ireeza ke nako ni nako. Ireeza yenkefela, yena hembali ni chizuva che Shetu, ava mwizivahazi.¹⁹ Mi uvu nji vupaki bwa Johani aho majuda hava tumina ma Prisita ni naLivite kwali kuzwa kwa Jerusalema kuka muvuza, " njewe ni?"²⁰ Chentukuluho chawamba, mi kena va sampuli, kono che tava, " kena njime Kreste."²¹ Cwale chiva muvuza, " Uchinzi cwale? Njewe Eliya?" Cha cho, " kena ime," Chiva cho, " Umuporofita?" Chetava, " Ne."²² Cwale chiva wamba kwakwe, " njewe ni, njokuti tuwole kukaha inkalavo kwavo vakatutuma? Uwambanzi kuama iwe umwine?"²³ Chacho, " ni mulumo, ulila mwi halaupa: ' Mupange inzila ya Simwine iwoloke; sina muporofita Isaya mwava teli."²⁴ Mi avo vavatumwa vavali ma Pharisi.²⁵ Chiva ,muvuza niku muwambila, " Chinzi hokoloveza cwale heva kena njewe Kreste kapa Eliya kapa muporofita?"²⁶ Mi Johani cha vetava, kuwamba, " nikoloveza cha menzi. Kono mukati kenu kuzimene muntu imusezi; ²⁷iye yani chilila, uzo tukwele twe nsangu kani swaneli kusumununa."²⁸ Izi zintu ziva pangwini Bethani kwi neku lyimwi lya Jordani, uko Johani kwava ka kolovelezwa.²⁹ Izuva lyi chilila Johani cha vona Jesu na keza kwali, "Lole, kwina imbelele ya Ireeza izwisa zivi mwi fasi! ³⁰Uzu njiyena kuni va wambi, ' iye yokeza ku masule angu uni hitilila, kakuli kwavali kwina nini seni kuva kwateni. ' ³¹Kena niva kumwizi, kono ivapangali kuti e zivahazwe ku isilaele kuti niva ku koloveza ni menzi."³² Johani avapaki, kuwamba, " na vona Luho nilushetumuka sina inkuva kwi wulu, mi lyeza kwi kala hewulu lyakwe. ³³kena niva mwi zivi,kono iye yava ni tumi kwiza kukoloveza ni menzi wawamba kwangu, ' Kozo yete uvone Luhuhu ni lushemukela hali ni kwikala hali, njeye yo koloveza mu Luhuhu lu Jolola.' ³⁴Niva voni vonse niku paka kuti uzu nji mwana wa Ireeza."³⁵ Hape, izuva lyi chilila, sina Johani hava kuzimene ni Varutwana vo vele, ³⁶vava voni Jesu na yenda hembali, mi Johani chawamba, " Lole, Imbela ye Ireeza!"³⁷ Mi varutwana vakwe vava muzuwi na wamba izi, mi chive chilila Jesu. ³⁸Cwale Jesu chava vona niva mwichilile mi chava wambila, "Musakanzi?" Chivetava, " Rabbi (Itoloka muruti), Wikala kwi?" ³⁹Cha wamba kuvali, " mwize ze muvone." Cwale chiva keza kwiza kuvona kwekala; vave kali naye ilyo izuva, hakuli chivali inako ikwana ikumu.⁴⁰ Zumwi kuvali ava zuwi Johani na wamba mi nikwi chilila Jesu ivali nji Andrew, mukulwa Simone Pitulosi. ⁴¹Avatangi kuwana mukulwe Simone mi chawamba kwali, "Twawana Messiah" (italusa Kreste). ⁴²Ava muleti kwa Jesu. Mi Jesu cha mulola niku wamba , " Njewe Simoni mwana Johani, Kosupwe Cephas" (itoloka Pitulosi).⁴³ Izuva lyi chilila, Jesu hava kusaka kuyenda kwa Galilee, cha wana Filipi niku muwambila, " Nichilile." ⁴⁴Hanu Filipi ava kukazwililekwa Bethsaida, intoropo ya Andrew ni Pitulosi. ⁴⁵Filipi chawana Nathaniel niku wamba kwali, " Iye uzo Mushe ava ñoli mumulao, ni maporofita, chitwa muwana: Jesu mwana a Josefa, kwa Nazereta."⁴⁶ Nathaniel chamu wambila, " kwina chintu chilotu chiwola kuzwa kwa Narazeta?" Fiipi chamu wambila, " wize zo vone." ⁴⁷Jesu chavona Nathaniel nakeza kwali niku wamba zali, "vone, mu isilaele we niti, yasena kuchenga!"⁴⁸ Nathaniel cha mu wambila, " unizini vule?" Jesu chetava niku mu wambila, " Filipi naseni kukusumpa, ni wina mumsi ye chikuni cha feige, niva kuvoni."⁴⁹ Nathaniel che tava, " Rabbi, umwana we Ireeza! umurena wa Isilaele!"⁵⁰ Jesu che tava

niku mu wambila, " kakuli na wamba kwako, ' naku vona muni ye chikuni cha feige; uzumina? Movone zintu zikando kuhita izi." ⁵¹mi chawamba, " Zeniti, zeniti, ni wamba kwako, Kovone ma wulu ne yalukite, ni ma ñiloyi e Ireeza azwa hanshi nikuya kwi wulu hewulu lya Mwana a Muntu."

2

¹Hakuhita mazuva otatwe, kuvena mukiti we seso mwa Cana ya Galileya, niva nyina Jesu kuvavena. ²Jesu niva rutwana vakwe vava memetwe kwiseso. ³Iwaine haimana, vanyina chiva wamba kwali, " kavasina iwaine." ⁴Jesu cha wamba kwali, " Mwanakazi, chinzi hokeza kwangu? Inako yangu kaini kusika." ⁵Banyina chiva wambila ba hikana, "chonse chamiwambila muchipange." ⁶Linu kuvena impoto za mavwe amenzi zimane yanza ni konke kuseveliswa kusambila majuda havava mukiti, impoto ni mpoto iva kuli yovule vulikana he ñokolwa zobeke kapa zotatwe. ⁷Jesu cha wamba kuvali, "mwizuze impoto za menzi ni menzi." linu chiva zizuza ili kumilomo. ⁸Linu chawambila vahikana, "Munembule amwi mwatani hanu ni kutwalile mukulwana yoha zilyo." Linu chiba tenda bulyo. ⁹Mwihiki mukulwana chasola mumenzi ava sanduki iwaine, kono kena avazi kuizwa (kono vahikana vava teki awo menzi vavezi). Linu chasumpa musesi ni museswa ¹⁰nikucho kuti, mukwame ni mukwame avike iwaine indotu chantazi nikuha isaduri chivakorwa. Kono mwavika iwaine indotu kwiza kusika hanu. ¹¹Ichi je Chisupo che ntanzi chava tendi Jesu mwa Cana ya Galilea, niku tondeza ikanya yakwe, imi varutwana vakwe chiva zumina kwali. ¹²Izi hazimana Jesu, va nyina, vanche bakwe, niva rutwana vakwe vava yendi kwa Capenamu niku kekala mazuva alikene. ¹³Linu impaseka yama Juda chi yivena hafuhi, imi Jesu chaya kwa Jerusalema. ¹⁴Chawana vava kuwuzwa mapulu ni mbelele ni nkwilimba, niva chinch masheleni vava kwikele ho. ¹⁵Linu chapanga imbazi yemihala hanze ye tempele, kuhindilila ni mbelele nima mapulu. Cha dadola makovili avantu va nchinch masheleni nikusoha Itafule. ¹⁶Kuvava kuuza inkwilimba avati, "muzwise izi zintu munu. Muleke tenda inzuvo ivandanda musika." ¹⁷Varutwana vakwe chiva hupula kuti kuvañoletwe, "Nihaiwa kutokomela inzuvo yako. ¹⁸Cha mulawo wa Majuda chive tava nikumuta kuti, "Chisupo nzi chete utu tondeze, hamukwete kupanga izi zintu?" ¹⁹Jesu chetava, "Musinye iyi itempele, imi mumazuva otatwe munivuse." ²⁰Lunu muvuso wa Majuda chiwati, Iyi itempele ivazakwa muzilimo zina makumi otatwe ni akwana iyanza ni chonke, imi ko ivuse mumazuva otatwe?" ²¹Nihakuva vulyo, ava kuwamba kuamana ni tempele ya muvili wakwe. ²²Cwale linu haka vuswa kuvafwile, varutwana vakwe chiva kumbulukwa kuti ava wambi izi, imi vava zumini ifholo ni chiwabo chava wambi Jesu. ²³Linu havena mwa Jerusalema kwi Mpaseka, mwinao ya mukiti, vangi vava zumini mwizina lyakwe havavona impono zava kupanga. ²⁴Kono Jesu kena vavasepi kakuli ava vezi vonse, ²⁵kakuli kena kusaka muntu kumupaka kuamana ni muntu, kakuli avezi zivena mukati kakwe.

3

¹Kuvena mufalisi wezina lya Nicodema, muyendisi wa Majuda. ²Uzu mukwame chakeza kwa Jesu mi chati, " Rabbi, twizi kuti umuruti yo zwa kwa Ireeza mukuti kakwina muntu yo wola kupanga zisupo zowola kupanga haisi haiva Ireeza wina naye. ³Jesu cha mwitava, "Niti, niti, haisi zumwi chapepwa hape, ka woli kuvona muvuso wa Ireeza." ⁴Nicodema chati kwali, "Muntu wola vule kupepwa hape yacho supule?kawoli kwi njila lya vuveli mwi vumo livanyina ni kupepwa, uwola?" ⁵Jesu che tava, "Nini, niti, haisi zumwi cha pepwa ka mezi ni ka Luhuhu, kawoli kwi njila mumuvuso wa Ireeza. ⁶Chivapepwa che nyama che nyama, imi chivapepwa cha Luhuhu cha Luhuhu. ⁷Sanzi mukomokwa kuti nawamba izi kwenu, ' Muswanela kupepwa sinca, ' Luhuhu luhunga konse kulusaka; mu zuwa mulumu walo, kono kamwizi luzwa kapa kuluya. Cwale nji zumwi ni zumwi ya vapepwa cha Luhuhu. ⁸Nicodema chetava chati kwali, Izi zintu ziwola kuva vule? ⁹Jesu chetava chati, " U muruti wa Isilaye, imi nahanu kozuwisisi izi zintu? ¹⁰Niti, niti, niwamba kwenu, tuwamba zitwizi, imi tupaka zituvu voni. Kono kamutambuli vupaki vwetu. ¹¹Ha ni miwambila kuamana ni zintu ze inkanda mi kamuzumini, muwola vule kuzumina hanimi wambila zintu ze wulu. ¹²Kakwina yava kambami kwi wulu konji yavasuki kwihulu: Mwana wa Muntu. ¹³Ili Mushe mwava nyamwini inzoka mwi halaupa, ¹⁴cwale Mwana Muntu uswanela ku nyamuna mwihulu, ili kuti vonse va zumina kwakwe vave ni vuhalo vusa mani. ¹⁵Kakuli Ireeza ava saki ahulu inkanda, mane avahi Mwanakwe yenke, ili kuti yense yo zumina kwakwe kate afwe kono kave nivuhalo vusamani. ¹⁶Ireeza kana ava tumiki Mwanakwe kwiza kuwatula inkanda, kono kwiza kuhaza inkanda kakwe. ¹⁷Iye yozumina kwakwe kete ka watulwa, kono yasa zumini u watulwe kale kakuli kana avazumini mwi zina lya yenke vulyo Mwana wa Ireeza. ¹⁸Ili nji vaka lye nkatulo: iseli livakezi mwinkanda, imi vaantu vava kusaka ififi kuhita iseli kakuti mitendo yavo iva silafele. ¹⁹Cwale yense yo tenda vuvi u toyete iseli imi kakezi kwi seli ili kuti mitendo yakwe sainzi izivahali. ²⁰Nivakuva vulyo, iye yotenda initi wiza kwi seli ili kuti ni mitendo, yapanga u yipanga cha Ireeza, ka ivoneke. ²¹Hakumana izi Jesu ni varutwana vakwe chivaya mwinkanda ya Judeya. Uko avakekali inako navo ni kukoloveza. ²²Linu Johani naye chaka kakoloveza mwa Enoni kwi mbali ya Salimu kakuli kuvena menzi mangi. Vaantu vavali kwiza kwali imi vava kukolovezwe, ²³aho Johani kena aveni kusohelwa mwi ntolongo. ²⁴Cwale chikweza inkani mukati ka varutiwa va Johani ni Mujuda kuamana ni kulijoloza. ²⁵Vava yendi kwa Johani nikuti kwali, "Rabbi, uzu yavena nawe kwi mbali imwi ya lwizi lwa Jodani, iye yova paki, lole, ukwete ukoloveza, mi vonse vakwete kuya kwakwe, ²⁶Johani chetava, "Muntu kawoli kutambula zonse haisi haiva chivahewa kwakwe kuzwa kwiwulu. Iwe umwine uwolakupaka kuti nivawambi, ' Kanjime Keresite kono nihakuva vulyo, ' niva tumwa havusu vwakwe. ²⁷Musesiwa uwila kumusesi. Linu valikani va musesi, vazimana ni kumuzuwa, kusanga luli kakuli wazuwa inzwi lya musesi. Izi, linu, nji kusanga kwangu mi chikwatendahala. Uswanela kuwela, kono ni swanela fukuza. ²⁸Iye yozwa kwihulu wina he wulu lya vonse. Iye yozwa

mwinkanda uzwa mwinkanda imi uwamba kuamana ni nkanda. Iye yozwa kwi wulu wina hewulu lya vonse. U paka kuamana kaza vavoni niza vazuwi, kono kakwina yo tambula vupaki vwakwe. Iye yotambula vupaki vwakwe initifaza kuti Ireeza we niti.³⁴³⁵³⁶ Kakuli yavatumiwa Ireeza uwamba linzwii lya Ireeza. Kakuli kahi Luhuhu cha kupima. Muzazi wa chikwame usaka Mwana imi avahi zintu zonse mu manza akwe. Iye yo zumina ku Mwana wina vuhalo vusa mani, kono yasa zumini ku Mwana kete avone vuhalo, kono vukali vwa Ireeza vwina hakwe."

4

¹Linu aho Jesu heziva kuti Mafarisi vava zuwi kuti avali kupanga ni kukoloveza valutiwa vangi kuhita Johani ²(nangati kuti Jesu iye mwine kena avali kukoloveza, kono ivali valutiwa vakwate), ³chazwa mwa Judeya ni kuvola hape kwa Galileya. ⁴Kono ivali iswanero kwali ku hita mwa Samariya. ⁵Cwale cha keza mwi toropo ya Samariya, i sumpwa Sychari, hembali ni chivaka chevu icho Jakovo ava here kumwane Josefa. ⁶Chisima cha Jakovo puchivena aho. Jesu avali kukatere kuzwa ku musipiri wakwe ni kwiza ha chisima. Chi ivali kuchutire kwinkako ye chitengu zana. ⁷Mukulwakazi wa Musamariya ava kezi kuku teka menzi, mi Jesu cha wamba kwali, "Nihe ku menzi ni nywe." ⁸Kakuti valutwana vakwe vavali kuyendete mukati ke toropo kuku wula zilyo. ⁹Yaho mukulwakazi wa Musamariya chata kwali, "Kuwoleka vule kuti iwe, kuva Mujunda, ukumbira ime, kuva mukulwakazi wa Musamariya, kuchimwi cho kunywa?" Kakuli Majunda kavana cho kupanga ni Masamariya. ¹⁰Jesu che tava ni kumuta, "Kambe we ziva impo ya Ireeza, mi jeni uzu yo wamba kwako, 'Unihe cho kunwa; ni wa wola kumu kumbira, mi na wola kukuha, menzi a hala.'" ¹¹Mukulwakazi chata kwali, "Mukwame, kawina chitekiso imi isima litungite. Ena kuhi cwale kowina menzi a hala?" ¹²Kena umu kando, iwe, kuhita ishetu Jakovo, uzo ava tuhi chisima ni kunya mwateni iye mwine, nivane vulyo ni ñombe zavo? ¹³Jesu che tava ni kumu ta, "Yense yo nwa kwaya menzi mwa fwe inyota hape, ¹⁴kono yense yo nwa kumenzi awo ite ni muhe kate na fwe inyota hape. Nihakuli, menzi ete ni muhe muave chisima chamezi mwali, kuvuvira ku vuhalo vusa mani." ¹⁵Mukulwakazi chati kwali, "Mukwame, unihe aya menzi iri kuli nisiye ni kufwanga inyonta mi nisiye niku kezanga kunu kuku teka menzi." ¹⁶Jesu chata kwali, "Yende, kasupe mwihyenu, mi ukavole kunu." ¹⁷Mukulwakazi chetava ni kumuti, "Kanina mukwame." Jesu chetava, "Wina hande mukuwamba, 'Kanina mwihyetu; ¹⁸kakuti uva vire ni vakwame vakuma ha minwe ye yanza, mi nozu yo wina naye hanu kanji mwihyenu. Chiwa wamba che niti." ¹⁹Mukulwakazi cha wamba kwali, "Mukwame, Ni vona kuti umu porofita. ²⁰Veshetu vavali kulaperera heli irundu, kono inwe muwamba kuti Jerusalema je chivaka uko vantu vaswanera ku laperela." ²¹Jesu chata kwali, "Uni zumine, mwanakazi, kuti i hola i kezite aho kamulapere Tayo kamba heli rundu kamba mwa Jerusalema. ²²Inwe mulapera icho chimusezi. I swe tulapera chi twizi, kakuti ipuluso i zwirira kuMajuda. ²³Niha kuva vulyo, I hola ikezite, imi ina hanu, aho valaperi ve niti kava lapere Tayo muluhuho ni mwi niti, kakuli Tayo u kwete kulola vantu vaswana vulyo kuva valaperi vakwe. ²⁴Ireeza luhuhu, mi vantu vamulapera vaswanera kumu laperera muluhuho ni mwi niti." ²⁵Mukulwakazi chati kwali, "Ni izi kuti Mesiya ukezite (uzo usupiwa Keresite). A ho hasana kakeze, keze a tutoloke zintu zonse kwetu." ²⁶Jesu chamuta, "Jeme uzu, yo kwete kuwamba kwako." ²⁷Heyo inako valutwana vakwe chivaka vola. Hanu vavali ku komoketwe chinzi havali kuwamba ni mwanakazi, kono kakwina ava wambi, "Usaka nzi?" kamba "Chinzi hau wamba naye?" ²⁸Cwale mukulwakazi chasiya i hemere lyakwe, ni kuvola mwi toropo, ni kuwamba kuvantu. ²⁹Mwize, muvone mukwame wani wambira zintu zonse ziniva pangi. Uzu uswanera kuva iye Keresite, iwola kuva?" ³⁰Chiva siya itoporopo ni kukeza kwali. ³¹Mwinako zana, varutwana vavali kumukumbira, nivati, "Rabbi, Lye." ³²Kono cha wamba kuvali, "Nina zilyo zo kulya inzo zimusezi chazo." ³³Cwale varutwana chiva wambolisana kuvali vene, "Kakwina zumwi wa muletera zokulya, vamu letera?" ³⁴Jesu cha wamba kuvali, "Zilyo zangu ku panga itato yakwe uzo yava kani tumi ni kumana musevezi wa kwe. ³⁵Kamu wambi kuti, 'Kwina myezi imwi yone mi ikutulo jese ikeze?' Ni wamba kwenu, mulole kwi wulu ni kuvone mawa, kakuli chi alitukiseze kusizwa! ³⁶Uzo yo kwete kusiza u tambula i tuwero ni kukunganya misero yo vuhalo vusa mani, iri kuti uzo yo vyala nozo yo sinza va sangwe hamwina. ³⁷Mowu muwambiro, 'Yenke ubyala, mi zumwi usinza; vuniti. ³⁸Ni va mitumi kuku sinza inzo zisina muva severezi. Vamwi vava sevezi, mi muvengiri mumi sevezi yavo. ³⁹Vungi bwa Masamariya mowuna muleneñi chiva zumina kwali vakeñi che vaka lyue ñusa lyo mukulwakazi lya paka, 'Wani wambira zintu zonse izo zini vapangi.'" ⁴⁰Cwale Masamariya hava keza kwali, chiva muvuzi kwikala navo, mi ave kali kwateni mazuva overe. ⁴¹Mi vungi vomwi vuva zumini chevaka lya manzwi akwe. ⁴²Chiva wamba ku mwanakazi, "Katusizumini chevaka lyezo ziwawamba, kakuti iswe tuvene chitwa muziwa, mi twizi kuti uzu luli chovuniti jo muhazi we kanda." ⁴³Hakumana awo mazuva o vere, Chazwa kwatenio ni kuya kwa Ngaliyea. ⁴⁴Kakuli Jesu iye mwina ava wambi kuti muporofita mwi kanda yakwe kakutekiwa. ⁴⁵Hacha keza mwa Galileya, Mangaliyea chi vamu tambula. Vava voni zintu zonse zava pangi mwa Jerusalema ha mukiti, kakuti navo vavali kuyendete kwateni. ⁴⁶Hanu chakeza hape mwa Kana mwa Ngaliyea, umo mwava sanduli menzi i waine. Kuvena zumwi induna ili uzo mwane we chiswisu mwa Capernaume vavali kulwala. ⁴⁷Aho heza kuzuwa kuti Jesu ava kezi kukazwa kwa Judeya kwiza kwa Galileya, Cha yenda kwa Jesu ni kuka mukumbira kuti akeze ni kuhoza mwane we chiswisu, ya chavali kwina hafuhi ni kutokwala. ⁴⁸Jesu cwale cha wamba kwali, "Mbwiita chi mwavona isupo ni makazo, kate muzumine." ⁴⁹Induna chati kwali, "Mukwame, wize kunu mwanangu naseni kufwa." ⁵⁰Jesu chawamba kwali, "Yende. Mwanako we chiswisu uhala." Mukwame ava zumini manzwi awo Jesu ava wambi kwali, mi chayenda kuzwa hateni. ⁵¹Havali kushetumuka, muhikana wakwe chamu katana, nawamba kuti mwanakwe we chiswisu avali kuhala. ⁵²Cwale chava vunza inako hatangira kuli zuwa hande. Chiva mwitava, Inzoni mwinako ya musihali i fivere chiya musiya." ⁵³Cwale vensi chiva lemuha kuti ivali jiyona inako ina Jesu yava wambi kwali, "Mwanako

we chiswisu uhala."Cwale iye mwine niver zuvo yakwe yonse chiva zumina. ⁵⁴Iyi ivali ivali je makazo yo vuveri yava pangi Jesu hakazwa kwa Judeya kuya kwa Ngaliyea.

5

¹Hakumana izi kuvena mukiti wa Majuda, imi Jesu chayenda kwa Jerusalema. ²Linu mwa Jerusalema hamulyango wa mulaka we mbelele, kwina kaziva, ako muchi Heveru ka sumpa Betesida, kavakwina kazuvo kena milyango i kwana iyanza. ³Ipalo ikatukite ya vaantu vava kulwala, vasavoni, vachunkuta, vazuminine luñañali vava lele mo. kulindila mezi avuva. ⁴"Ineloi lya simwine livashetuki ni kwiza kukundunga mezi imi vonse vava lyati mu mezi niakwete kukundungwa vava kuhola kumatuku onse avali kuva kataza. ⁵zumwi mukwame avena ko ya valyali zilimo zina Makumi otatwe ni akwana iyanza ni zo tatwe. ⁶Juse hamuvona nalele, imi cha lemuha kuti chavekele hateni inako inde, chawamba kwali, usaka kuva ni makete?" ⁷Mukwame yava kulwala chetava, "Nfumwangu, kanina yowola kuni vika mukaziva ka mezi ha kasikwete kusimbulika. ha nikeza, zumwi wiza kuni hitilila." ⁸Jesu chati kwali, "Zimame, zalule vulo vwako, imi uyende." ⁹Haho vulyo mukwame chahola, imi chazalula vulo vwakwe, ni kuyenda. Linu iyo izuva ivali le Nsavata. ¹⁰Cwale Majuda chivati kwali yava hozwa, le Nsavata mikozumininwe kuhinda vulo vwako." ¹¹Chetava, "Iye wanihoza wati kwangu, Tole vulo vwako uyende." ¹²Chiva muvuza, "Njeni yozo muntu wa kuwambila, 'Vutole uyende?'" ¹³Nihakuvu vulyo, uzu yava hozwa kena avezi kuti ivali njeni kakuli Jesu ava lovoki, kakuli kuvena vantu vangi hechi chivaka. ¹⁴Kuzwa aho, Jesu chamuwana mwi tepmele imi chati kwali, "vone, chiwava ni makete! Sanzi upangi chivi hape, ili kuti chimwi chiiivilala sanzi chi pangahali kwako." ¹⁵Mukwame cha yenda imi cha viha ku Majuda kuti ivali nji Jesu ya va muhozi. ¹⁶Linu ivaka lyezi zintu Majuda chiva nyandisa Jesu, kakuli ava pangi izi zintu le Nsavata. ¹⁷Jesu chavetava, Vandanda vakwetwe kutenda nangati hahanu, imi name, nikwete kutenda." ¹⁸Chevaka lyezi, Majuda chiva hupula kumwihaya nikuhitiliza kakuli kana vacholi feela i Nsavata, kono hapa ava sumpi Ireeza kuti njivesi, ava lilikanyezi ni mulimu. ¹⁹Juse chavetava, "Niti niti, Mwana kakwina chawola kupanga mwine, kunde vulyo ya zavona Isi zapanga, chonse chapanga Isi, Mwana uzipanga naye. Kakuli ²⁰Musheni usaka Mwana umutondeza zinti zonse zapanga iye mwine, imi mwa mutondeze zintu zikando zihita izi ili kuti nawe mukomokwe. ²¹Kakuti Tayo ava vusi vafwile imi ava vahi vuhalo, ni Mwana nae uha vuhalo kumuntu yense ya saka. ²²kakuli Tayo ka watuli muntu, kono kahe vuwatuli vonse ku Mwana ²³ili kuti vonse vakuteke Mwana muvakutekela Isi. Iye yasa kuteki Mwana kakuteki Isi yava mutumi. ²⁴Niti, niti, iye yo zuwa linzwi lyangu imi yo zumina yava nitumi wina vuhalo vusamani imi kete anyazahale, kono washila ifu kuya kuvuhalo. ²⁵Niti, niti, nimi wambila inako ikezite, imi njahanu, vafwile hete niva zuwe inzwii lya Mwana wa Ireeza, imi avo vete vazuwe muva hale. ²⁶Sina Tayo hena vuhalo mwali iye mwine, chovulyo avahi ku Mwanakwe ili kuti naye ave nivuhalo mwakwe mwine, ²⁷imi Isi avahi Mwana mata kuzwila havusu ni nkatulo kakuli Mwana wa Muntu. ²⁸Sanzi mukomokiswa izi, kakuli kwina inako ikeza iyo vonse vena mumavita kava zuwe ilinzwi ²⁹imi kaveze hanze: avo vavapangi vututu kukuvuka kwa vuhalo, imi avo vava pangi vuvi kukuvuka kwe nkatulo. ³⁰Kakwina chini wola kulipangila nimwine. hani zuwa, ni watula, imi kuwatula kulukite kakuli kani kavulola kusaka kwangu kono cha kusaka kwa yava nitumi. ³¹haiva niswanela kupaka kuamana name, ³²vupaki vwangu kete vuve vwe niti, kwina yo swanela paka kuamana name, mi nizi kuti vupakwi vaha kuamana name initi. ³³Uva tumini kwa Johani, imi avapaki vuniti. ³⁴Kono vupaki vuni vatambuli kavuzwi kumuntu. Niwamba izi zintu kuti muwanela ku hazwe. ³⁵Johani ivali ilambi liva kunika niku venya, imi muvakuwola kutavela kusanga mwiseli lyakwe chenako zana. ³⁶Kono vupaki vunikwete vukando kovuna vwa Johani, ka musevezi wavanihi uwo wavani Tayo uva nihi kuamana, yonse misevezi ini panga, unipaka kuti Tayo ava nitumi. ³⁷Tayo yava nitumi iye ava paki kuama name. yaseni kuzuwa inzwi lyakwe, kapa kuvona Chivupeho chakwe che nako. ³⁸kamwina inzwi lyakwe lishele mwenu, kamuzumini muya vamitumi. ³⁹Musaka mañolo kakuli mu hupula kuti muali kamuve ni vuhalo vusa mani, Imi mañolo aswana apaka kuamana name, ⁴⁰imi kamusaki kwiza kwangu ili kuti muve ni vuhalo. ⁴¹Kaniwani kulumbekwa kuvaantu, ⁴²kono nizi kuti kamwina ilato lya Ireeza mwenu. ⁴³Nivakezi mwizina liva Tayo, imi kana muvuni tambuli, Haiva zumwi nakeza mwizina lyakwe, kamumu tambule. ⁴⁴Muwola kuzuminz vule, inwe mutambula kulumbekwa kuvaantu kono kamu gani kulumbekwa kuzwakwa Ireeza? ⁴⁵Sanzi muhupuli kuti niwola kumihambiliza havusu vwa Tavo. yava mihambilizi nji Mushe, mwali mumu vavikite insepo yenu. ⁴⁶Haiva muva zumini Mushe, ni muva nizumini kakuli ava ñoli kuamana name. ⁴⁷haiva kamuzumini zava ñoli, kamuzumine vule manzwii angu?"

6

¹Hazimana inzi zintu, Jesu chayenda kuyimwi imbali ye wate lya Galileya, hape livali kusupiwa I wate lya Tiberiya. ²Vungi vwe chichava chivali kumwi chilire kakuli vava voni imakazo zavali kupanga kwavo vavali kulwala. ³Jesu cha yenda kwirundu mi uko abake kali hasi ni varutwana vakwe. ⁴(Hanu mukiti we Paseka, Mukiti wa Majunda, uvali kwina hafuhi.) ⁵Linu Jesu halola mwi wulu ni kuvona vantu vangi niva keza kwakwe, cha wambira Filipi, "Tuwola kuwula kuhi vuronto ili kuli ava vantu va wole kulya?" ⁶(Kono Jesu a vawambi ichi kulika Filipi, kakuli iye mwine ivali kwizi icho chavali kuswanera kupanga.) ⁷Filipi cha mwi tava, "Miyanda yovere yamashereñi ovuroto kasa a wole kuwulira zumwi ni zumwi wavo nangati kakwa kanini." ⁸Zumwi wa valutwana vakwe, Adiriyasi, mukulwe wa Simoni Pita, chata kwa Jesu, ⁹"Kwina muhwire wo muswisu hanu wina zikwa zeminwe ye yanza zo Vuroto ni nswi zo vere, kono chinzi ichi mukati ketu?" ¹⁰Jesu chati, "Mwikalike vantu hansu." (Hanu kuvena lyani liñgi mwe china chivaka,) Cwale vakwame chive kala hansu, valikana lule na lule lwe minwe yeyanza ku mpalo. ¹¹Linu Jesu chahinda vutoto mi hamana kuha vuitumero, cha

tambika kwavo vavali kwi kere, mi kuswana nikwi inswi, chovungi sina muvavali kusakira. ¹² Linu vantu havave kuti, cha wamba kuva lutwana vakwe, "Mukunganye vu fwafwali ni twa ngamoka twa shala, iri kuli kanji kuwaniki chi zova." ¹³ Chale chiva tu kunganya ni kwizuza zitanda ze kumi ni tovere tufwafwali tuva zwi ha vuronto bwina palo ye minwe ye yanza ye; tu fwafwali tuva shali kwavo vavali. ¹⁴ Linu, vantu hava vona ichi chisupo chava pangi, chiva wamba, "Uzu chovu niti muporofita yo swanera kukeza mwi nkanda." ¹⁵ Chale Jesu ha lemuha kuti chivavali kusaka kukeza ni kumukwata che nkani kuti vamupange mulena, cha zwengera yenke kuma Lundu. ¹⁶ Hachiyiza kuva chitengu, va lutwana vakwe chiva shetumukera kwi wate. ¹⁷ Chive chira muchikepe, mi vavali kuluta i wate kuya kwa Capenaume. Chikuvuli kusiha cheyi nako, mi Jesu kena aveni kuka vola kale kuvuli. ¹⁸ Imi i huho likolette livali kuhunga, mi iwate chili vali kutangite kulwa. ¹⁹ Hachi va zuhite chiuvaka chilikana makumi overe ni minwe ye yaza lyoke kamba makumi o tatwe muvule, chiva vona Jesu nakaya vuyenda he wulu lya wate ni kezite kumbali ni chikepe, mi vavali kutiyite. ²⁰ Kono chati kuvuli, "Njeme! Kanji mutiyi." ²¹ Linu vavali kukusaka kumu longa muchi sepe, mi yahaho chisepe chicha kasika he rizo havavali kukaya. ²² Izuva lichilira, chinavungi chivali kuzimene kwishirya lye wate chiva vona kuti kena kuvana chimwi chikepe mbwita fera china choke, ni kuti Jesu kena ave chili mwateni ni varutwana vakwe kono kuti varutwana vakwe chivavali kuyendete vovona. ²³ Niha kuva vulyo, kuvana amwi mato avali kukazwa kwa Tiberiasi hafuhi ni chivaka aho hava liri vuroto uvo Simwine hava litumeri. ²⁴ Linu china vungi hachi lemuha kuti nangati Jesu kamba varutwana vakwe kena vavali kusikwina, cwale avo vene chiva chira mumato ni kuyenda kwa Capenaume kuka ngana Jesu. ²⁵ Hachiva manite kumuwana kweyina imwi imbali ye wate, chiva cho kwali, "Rabbi, wakeza liri kunu?" ²⁶ Jesu chave tava, ni kucho, "cho vuniti, niti, muni ngana, isiñi kuti muvavoni imakazo, kono ivaka lyokuti muvuli vuroto vumwi bwe nkonko mi muve kuti. ²⁷ Kanji muverekeri zilyo inzo zisinyeha, kono muverekere zilyo zikala inako kutwala kuvahalo vusa mani uvo Mwana o Muntu bwasa mihe, kwe Ireeza Isi ava viki iswayo hali." ²⁸ Cwale chivati kwali, " Chizi chi tuswanera ku panga, iri kuli tuwole kupanga misevezi ye Ireeza?" ²⁹ Jesu che tava ni kuta kuvuli, "Uwu njo musevezi we Ireeza: kuti mu zumine ku yenke unzo yavaka tumi." ³⁰ Chwale chiva ta kwali, "Chechihi chisupo cwale choso pange, iri kuli tuvone ni kuku zumina? Chenzi choto pange?" ³¹ Veshetu vavali maana mwi halaupa, sina hakuñoletwe, 'Avavahi inkonko izwa kwi wuulu kulya." ³² Linu Jesu chave tava, "Chovu niti, niti, kena ivali Mushe yava mihi inkonko kuzwa mwi wuulu, kono ivali Tayo yo miha inkonko ye niti izwa kwi wulu. ³³ Kakuti inkonko ye Ireeza je china chi zwa kwiwulu ni kukeza hansi ni kwiza kuha vuhalo kwi nkanda." ³⁴ Cwale chiva wamba kwali, "Nfumwetu, utuhe iyi inkonko inako yonse." ³⁵ Jesu cha wamba kuvuli, "Jeme ni nkonko yo vuhalo; uzo yo keza kwangu kasane ka fwe inzala, mi uzo yo zumina mwangu kesane kafwe inyota. ³⁶ Kono ni vami wambiri chovu niti muvuni voni, mi kamu zumini. ³⁷ Yense uzo Tayo waniha mwa keze kwangu, mi yense yo keza kwangu chovuniti kaseni muzindire hanze." ³⁸ Kakuti niva kezi hansi kukazwa kwi wulu, isiñi kwiza kupanga itato yangu, kono chasaka iye uzo yavaka ni tumi. ³⁹ Imi iyi nji tanto yakwe uzo yava kanitumi, kuti kanji ni zoverwa nangati yenke kwavo vonse vavanihi, kono kaniva vunse mwizuva lyama mani mani. ⁴⁰ Kakuli iyi nje tanto ya Tayo, kuti yense yo vona Mwana ni kuzumina mwali mwave ni vuhalo vusa mani mi kanimu vunse mwi zuva lya ma mani-mani. ⁴¹ Cwale majunda chivatanga kukumbola kuamana naye kakuti avati, "Njeme ni nkonko iyo yaka zwa kwi wulu." ⁴² Chiva wamba, "Uzu kanjiyena Jesu mwana wa Josefa, uzo insi ni nyina tuve zi? Kwiza vule hape hanu kuti awambe, 'Nakazwa kwi wulu'?" ⁴³ Jesu che tava ni kuvata, "Musiye kukumbola mukati kenu. ⁴⁴ Kakwina zumwi yo wola kukeza kwangu mbwita Tayo yava kanitumi hamu chuza, mi kani muvunse mwi zuva lyama mani-mani. ⁴⁵ Ku ñoletwe muma porofita, 'Yense karutiwe nji Ireeza. 'Yense yava zuwi ni kulituta kwa Tayo ukeza kwangu. ⁴⁶ Kena kuti vonse vava voni Tayo, mbwita fera iye yokazwa kwe Ireeza- ava voni Tayo. ⁴⁷ Chovu niti, niti, iye yo zumina wina vahalo vusa mani. ⁴⁸ Jeme ni nkonko yo vuhalo. ⁴⁹ Veshenu vavali maana mwi halaupa, mi vava mani kufwa. ⁵⁰ Iyi nje nkonko ikeza hansi kukazwa kwi wulu, iri kuli muntu awole kulya yimwi kuili ni kusa fwa. ⁵¹ Jeme ni nkonko i hala iyo ikazwa kwi wulu. Haiva zumwi ulya kuili iyi nkonko, mwa hale kuya kuire. Inkonko iyo yete nihe inyama wangu kuvu halo vwe kanda." ⁵² Majunda chiva venga mukati kavo vene niku tanga kukanana, nivati, Kuwoleka vule kuti uzu mukwame atuhe inyama wakwe kuti tulye?" ⁵³ Cwale Jesu cha wamba kuvuli, "Chovu niti, niti, kwanda yo kuti mulye inyama o Mwana o Muntu ni kunwa malaha akwe, kete muve ni vuhalo mwenu. ⁵⁴ Yense yolya inyama wangu ni kunwa malaha angu wina vuhalo vusa mani, mi kani muvuse mwizuvalya mamanikizo. ⁵⁵ Kakuti inyama yangu chilyo che niti, mi malaha angu chinwiwa che niti. ⁵⁶ Iye yo lya inyama wangu ni kunwa malaha angu ushala mwangu, ni me mwali. ⁵⁷ Sina Tayo yo hala havaka ni tumi, mi sina hani hala ivaka lya Tayo, cwale iye yonilya, mwahale naye ivaka lyangu. ⁵⁸ Iyi nje nkonko ina yakeza hansi kukazwa kwi wulu, isiñi uvu veshenu vavali ni kufwa. Iye yo lya iyi nkonko mwahale kuya kuire." ⁵⁹ Kono Jesu avali kuwamba inzi zintu mwi sinangonge na kwete kuruta mwa Capenaume. ⁶⁰ Cwale vungi vwava rutwana vakwe vava zuwi izi chiva ti, " Iyi ituto ikavo ahulu; jeni yo wola kuitambula?" ⁶¹ Jesu, kakuli avali kwizi mwali kuti varutwana vakwe vavali kukumbola heyi dava, chati kuvuli, "Kana ichi chimi nyeza?" ⁶² Cwale mukuve vule aho hasane kamuvone Mwana o Mutu nakambama kuta uko kwavali kwina sapilio? ⁶³ Luhuhu luha vuhalo; inyama kakwina chi ivozekeza. Mazwi awo ani vawambi kwenu nga luhuhu, mi go vuhalo. ⁶⁴ Imi kwina vamwi kwenu avo vasa zumini." Kakuti Jesu avali kwinzi kuzwa kuma tangiro kuti mbani avo vate ni vakangwe kuzumina mi njeni uzo yate na muveteke. ⁶⁵ Cha wamba, "I vaka lyezi kuti na miwamba kwenu kuti kakwina zumwi yo wola kukeza kwangu mbwita haiva wa zumininwa kwa Tayo." ⁶⁶ Kevaka lyezi, vungi bwa varutwana chiva vola kumusiya mi kena vavazwiri havusu ni kumwi chilira. ⁶⁷ Linu Jesu cha wamba kuvana ikumi ni tovere, "Inwe nanwe kamusaki kuyenda nanwe, musaka?" ⁶⁸ Simoni Pitorosi chamwi tava, "Simwine, njikwani kwete tuyende? Wina manzwi ovuhalo vusa mani, ⁶⁹ mi tuva zumini ni kwiza kwiziva kuti jewe yo Chena yenke we Ireeza." ⁷⁰ Jesu cha wamba kuvuli, "Kena kuti ni vamiketi, vena ikumi ni minwe yovere, imi zumwi kwenu ji diavulusi?" ⁷¹ Hanu avali kuwamba kuama ni

Judasi mwana wa Simoni Isikariyoti, kakuti ivali iye, omumwina kuvena ikumi ni tovere, kakuti ivali njiyena, uzo yatane veteke Jesu.

7

¹Mi hakuzwa izi zintu Jesu avayendauli mwa Galilee, kaho kena va kusaka kuyenda kwa Judea chevaka lyokuti majuda vava kumusaka kuti va mwihaye. ²Hanu mukuti wa majuda wa munzunde uva kwina hafuhi. ³Va mukulwe cwale chiva muwambila, "siye chivaka ichi uyende kwa Judea, njokuti va rutwana vako va vone mitendo yo panga. ⁴Kakwina ya panga chintu ku mukunda iye mwine na saka kuti chivoneke. Haiva upanga izi zintu, livonahaze kwinkanda." ⁵Kaho nanga va mukulwe kena vava zumini kwali. ⁶Jesu cwale cha wamba kuvali, "inako yangu kena ya sika kale, kono inako yenu ilyitukise kale. ⁷Inkanda kalyi woli kumi toya, kono lyi toya ime kevaka lyokuti ni paka za mitendo yalyo mivi. ⁸Muyenda haisi ku mukiti; kani yendi kowu mukiti kakuti inako yangu kaini ku talelezwa." ⁹Hachamana ku wamba izi zintu kuvali, che kala mwa Galileya. ¹⁰Kono va mukulwe hati chivayenda ku mukiti, naye chayenda, isiñi na voneka kono cho kulipata. ¹¹Majuda vava kumusaka ku mukiti niku wamba, "wina hi?" ¹²Kuva kwina ku wambolisana mukati ke chisi kuamana naye. Vamwi vava wambi, "Mukwame ushiyeme." Vamwi vava wambi, "Ne, Uyendisa vantu munzila isali njeyo." ¹³Naho ka kwina yava wambi cha kuzuweka kuamana naye cho kutiya ma Juda. ¹⁴Mukiti hachi uva kwina hakati kokumana, Jesu chayenda mwi ntempele nikukatanga kuka ruta. ¹⁵Cwale ma Juda chiva komoka, niva wamba, "Uzu mukwame wizi vule zingi? kena va lituti." ¹⁶Jesu cha vetava niku wamba, "intuto zangu kena nji zangu, kono njiyakwe wani tuma. ¹⁷Haiva kwina yo saka ku panga intato yakwe, kezive kuamana nezi intuto, kapa zizwa kwe Ireeza, kapa ni wamba ka lwangu. ¹⁸Yense yo wamba ka lwakwe ungana inkaya yakwe iye mwine, kono iye ya ngana inkanya yozo wa tuma uzo muntu we niti, mi kakwina kusa njolola kwali. ¹⁹Kena kuti Mushe ava mihi mulao? Kono kakwina kwenu ye chilila mulao. Chinzi hamu saka kunihaya?" ²⁰chisi cha vantu chichetava, "wina i dimona. Njeni yo saka kukwihaya?" ²¹Jesu chetava niku va wambila, "na panga mutendo wonke, mi muvonse mukomoswa ke vaka lyecho. ²²Mushe ava mihi mupato (isike kuti izwa kwa Mushe, kono kuve sukulwetu), mi he nsavata mu panga muntu mupato. ²³Haiva mukwame upangwa mupato he nsavata njokuti mulao wa Mushe kanzi ucholwa, chinzi hamuni vengele kakuli na panga mukwame kunjolola he nsavata? ²⁴Kanji muatuli cha mayemo amuntu mwa vonekela, kono mu watule cho kunjolola." ²⁵Vamwi kuvali vakwa Jerusalema vava wambi, "kena njiyena uzu ivakwete kungana kuti va mwihaye? ²⁶Mi muvone, uwamba na lukuluhite, mi kakwina chiva wamba kwali. kena kuti initi va yendisi vezi luli kuti uzu njiyena Kreste, iwola kuva? ²⁷Kono nitwizi kuti uzu uzwahi. Kono Kreste ha cheza, kakwina yete izive kuti ukazwila hi." ²⁸Cwale Jesu cha lila mwi ntempele, kuruta niku wamba, "muvonse munizi mi mwizi kuni kazwilila. Kena na keza ka lwangu, kono iye wani tuma we niti, mi ka mumwizi. ²⁹Ni mwizi kevaka lyo kuti nikazwa kwakwe mi wa kanituma." ³⁰Vava kulikite ku musumina, kono kakwina yava muviki iyanza chevaka lyokuta kuti inako yakwe kena ivali kusikite. ³¹Kono vungi bwa vantu vava zumini kwali, mi chiva wamba, "Kreste hacheza, ka pange zisupo kuhita izi za panga uzu?" ³²Ma Farisi vava zuwi vantu niva shovota izi zintu kuamana ni Jesu, ni mu prisita mukulwana nima Farisi chiva tumina ma pokola kuka musumina. ³³Jesu cwale cha wamba, "ni sina nanwe che nako inini fela, mi cwale niyenda kwali wani tuma. ³⁴Kamuni ngane kono kete muni wane; kwete niyende, kete muwole kwiza." ³⁵Ma Juda cwale chiva liwambila mukati kavo, "kayende kuhi uzu mukwame kwete tuwole kusa muwana? ka yende kuma Greek va hasene nikuka ruta ma Greek? ³⁶linzwi inzi ilyi lya wamba, 'koni ngane kono kete uni wane; kwete ni yende, kete mu wole kwiza?" ³⁷Linu cha mamani, izuva lyi kando lyo mukiti, Jesu cha zimana niku lila, kuwamba, "haiva kwina yo fwile inyotwa, mumusiye eze za nwe kwangu. ³⁸Iye ya zumina kwangu, sina mulyitela ifñolo, lwizi lwa menzi ahala ka luvuve mwi vumo lyakwe." ³⁹Kono ava wambi izi kuamana ni Luhuhu, kwavo va zumina kwali muva tambule; Luhuhu kena lyiveni kuhewa kevaka lyo kuta kuti Jessu kena va sini ku nyamwinwe. ⁴⁰Vamwi vantu muchisi, hava zuwa manzwi aya, chiva wamba, "Uzu muporofita luli." ⁴¹vamwi vava wambi, "Uzu njiyena Kreste." kono vamwi vava wambi, "Kreste uzu uzwa kwa Galileya? ⁴²Kena kuti ma ñolo ava wambi kuti Kreste mwa kazwile kwi shika lya Davida mikwa Bethlehemema, muzi uko Davida avakwina?" ⁴³Cwale chikwava niku liyava mu chisi che vaka lyakwe. ⁴⁴Vamwi vava kusaka kumusumina, kono kakwina yava viki iyanza hali. ⁴⁵Cwale ma pokola vava kavoli nima Prisita vakuluna ni ma Falisi, vava wambi kwali, "chinzi hasena mwa muleta?" ⁴⁶Mapokola chivetava, "Kakwina yava wambi vuti." ⁴⁷Cwale ma farisi chiva mwitava, "Chova kuchengetwe nawe? ⁴⁸kana kwina va yendisi vava zumini kwali, kapa kuma Falisi? ⁴⁹Kono ichi chisi chisezi mulao, va kutitwe." ⁵⁰Nicodemus (zumwi wa ma Falisi, vava kezi kwali kumatingilo), cha wamba kuvali, ⁵¹Mulawo wetu u atula muntu ni useni kuzuwa kwali nicho cha panga?" ⁵²chivetava niku wamba kwakwe, "nawe uzwa kwa Galileya? sakisise uvone kuti kakwina muporofita yozwa kwa Galileya." ⁵³Cwale zumwi ni zumwi cha yenda kwi nzuvo yakwe.

8

¹Jesu avayendi kwi Lundu lya Olive. ²Kuseni-seni avakezi kwi tempele hape, linu vantu vangi vava kezi; chi kala hansi nikuva luta. ³Vañoli ni ma Falisi nivaleta mwanakazi yava swalehi. Chiva muvika hakati. ⁴Linu chiva mucho, "Muluti, uzu mwanakazi wa swaleha. ⁵Lyahanu mumulawo wetu, Mushe avatulaeli kuti vantu vena vuti vaswanela kupwacholwa ni mañomwe; uwamba nzi kuamana naye?" ⁶Vavawambi vulyo chokuti vawane inzila yo kumu hambiliza, kono Jesu ava sungami nikuñola hansi ni munwe wakwe. ⁷Hava zwila havusu kumuvuza, avazimi nikuwamba kuvali, "Iye yasena chivi kwenu, ave wentanzi kumuzinda ifñomwe." ⁸Hape chakotamina hansi, niku ñola hansi ni munwe wakwe. ⁹Hava zuwa bulyo, chivayenda umwina ka umwina, kutangila kumu kulwana. Kuma mani mani Jesu ava shali yenke, ni mwanakazi

yavena hakati. ¹⁰Jesu chazimana nikumuvuza, "Mwanakazi va hambilizwa vako vena kuhi? Kakwina wakunyaza?" ¹¹Cha wamba, "Kakwina Simwine." Jesu chati, "Name kani kunyazi. Yende ukasiye kupanga chivi hape." ¹²Hape Jesu avawambi kuvali kuta kuti, "Njeme niseli lwe nkanda; iye yoni chilila kete ayende mukansikwe kono mwave niseli lyo vuhalo." ¹³Ma Falisi chiva muwambila, "Uhindite vupaki hako; vupaki vwako kena vwe niti." ¹⁴Jesu chavetava nikuvata kuti, nanga hanilihindila vupaki vwangu, vupaki vwangu vwe niti. Nizi kunizwa ni kuni kaya, kono inwe kamwizi kunikazwa kapa kunikaya. ¹⁵Muatula ke nyama; kono kakwina ini atula. ¹⁶Nanga anitula, inkatulo yangu yeniti kakuli kanikele nenke, kono nina ni Tayo yo nitumite. ¹⁷Eeye, nanga mumulao wenu kuñoletwe kuti vupaki vwa vantu vo vele vwe niti. ¹⁸Njeme nili hindila vupaki vwangu, hape Tayo yo nitumite wina vupaki vwangu. ¹⁹Vavawambi kwali, "Iso wina kuhi?" Jesu chetava, "Kakwina imwizi ime kapa Tayo; kambe munizi, ni mweziva ni Tayo naye." ²⁰avawambi aa manzwi muchivulukelo na kwete kuruta mwi tempele, mi kakwina yava musumini kakuti inako yakwe kena iveni kusika. ²¹Cwale hape ava wambi kuvali, "niya kungi; kamuni ngane mi kamufwile mu chivi chenu. Kuniya, kamuwoli kwiza koo." ²²Ma Juda chiva wamba, "kalihaye iye mwine? chingi uwamba; Kuniya kamuwoli kuya kwateni?" ²³Jesu cha wamba kuvali, "uzwa ku nsi; nizwa kwi wulu. Uwe nkanda iyi; ime kena niwe nkanda iyi. ²⁴Cwale he, na miwambila kuti kamufwile mu zivi zenu. Haisi hachi mwa zumina kuti Ime Njime, ka mufwe muzivi zenu." ²⁵Chiva wamba cwale he kwako, "Njewe ni?" Jesu cha wamba kwavo, "China wamba kwenu kuma tangilo. ²⁶Nina zintu zingi zo kuwamba ni kuwatula kwenu. Nihakuva bulyo, iye wani tuma we niti; mi zintu zina zuwa kwali, izi zintu ni wamba kwi nkanda." ²⁷Kena vava zuwisisi kuti ava kuwamba kuvali ze Shetu. ²⁸Jesu cha wamba, "Hamumana kunyamuna mwana Muntu, cwale mumwizive kuti Njeme, mi kakwina zangu zini lipangila. Sina ishangu mwava ni rutili, ni wamba izi zintu. ²⁹Iye wani tuma wina name, mi kena ni siya nenke, kakuti ni panganga chimu tavisia." ³⁰Sina Jesu hava kuwamba izi zintu, vangi vava zumini kwali. ³¹Jesu cha wamba kuvo ma Juda vava zumini kwali, "Haiva mushala mu linzwi lyangu, cwale muva rutwana vangu ve niti, ³²mi kamwizive initi, mi initi kai milukuluhe." ³³chiva mwitava mwitavi, "Tuvana va Abrahama mi kena tuvavi va hikana va muntu; uwola kuwamba vule, 'ka mulukuluhe'?" ³⁴Jesu cha vetava, "Niti, niti, nimi wambila, yense yo tenda chivi muhikana we chivi. ³⁵Muhikana ke kalilili mwizuvo kuya kwile; mwana wi kalilila. ³⁶Cwale he, haiva mwana umilukuluhe, ke niti ka mulukuluhe. ³⁷Nizi kuti muvana va Abrahama; mukwete kungana kunihaya kakuti linzwi kalyina chivaka mwenu. ³⁸Ni wamba chini va voni ni Ishangu, mi mupanga chimu vazui kwe shenu." ³⁹Chiva mwitava niku wamba, "Ishetu nji Abrahama." Jesu cha wamba kuvali, "kape sekeli muvana va Abrahama, nimwa panga mitendo ya Abrahama. ⁴⁰Kono, hanu musaka kuni haya, mukwame yava miwambili initi ini vaka zuwi kwe Ireeza. Abrahama kena va pangi izi. ⁴¹Mupanga mitendo ye Shenu," chiva mu wambila, "Kena tuva zalwa muvuliyendezi; twina Shetu yenke: Ireeza." ⁴²Jesu cha wamba kuvali, "Haiva kape Ireeza nji Ishenu, nimwani saka, kaho nikazwa kwe Ireeza mi imozu; kaho kena niva kezi ka lwangu, kono ava ni tumi. ⁴³Chinzi hamu sa zuwisisi manzwi angu? Ivaka lyo kuti kamuwoli kuzuwa manzwi angu. ⁴⁴Muve shenu, iye dyavulusi, mi musaka ku panga intato ze shenu. Ivali chihayi kuma tangilo mi kazamani he niti kakuti kakwina vuniti mwali. Hawamba vupono, uwamba cho mukwa wakwe ni isi wai zwile mapa. ⁴⁵Kono, kakuti ni wamba vuniti, kamu zumini. ⁴⁶Njeni kwenu yoni hambika chivi? haiva ni wamba vuniti, chizi hamu sa zumini? ⁴⁷Iye yazwa kwe Ireeza uzuwa manzwi ee Ireeza; kamu ya zuwi kakuti ka muzwi kwali." ⁴⁸Ma Juda chivetava niku mu wambila, "Kena kuti tuwamba kuti umu Samariya mi wina i dimona?" ⁴⁹Jesu che tava, "kanina i dimona, kono ni kuteka Shangu, mi kamuni kuteki. ⁵⁰Kani ngani inkaya yangu; kwina yo ngana niku watula. ⁵¹Niti, niti, nimi wambila, haiva kwina yata vike linzwi lyangu, keta vone ifu." ⁵²Ma Juda vava wambi kwakwe, "Hanu twizi kuti wina i dimona. Abrahama nima porofita vavafwi; kono iwe uwamba, 'haiva kwina yata vike linzwi lyangu, keta zuwe ifu.' ⁵³Kena umukando kuhata ishetu Abrahama yava fwii, vule? Ma porofita navo vavafwi. Uhupula kuti njewe ni?" ⁵⁴Jesu che tava, "haiva nili nyamuna ime ni mwine, inkanya yangu kahena; nji Isi wangu yoni nyamuna-koo imuwamba kuti nji Ireeza wenu. ⁵⁵Ihati mwa mwiziva, kono ni mwizi. Haiva ni wola kuwamba, 'kani mwizi; kani swane sina njenwe, ihata. Nihakuva bulyo, ni mwizi nikuvika linzwi lyakwe. ⁵⁶Ishenu Abrahama ava sangi chokuvona izuva lyangu; ava lyivoni niku nyakalala." ⁵⁷Ma Juda vava wambi kwali, "kawini kukwanisa makumi akwana iyanza ezilimo, mi muva voni Abrahama?" ⁵⁸Jesu chava wambila, "Niti, niti, nimi wambila, Abrahama naseni, Njeme." ⁵⁹Cwale chiva tola mabwe niku musoholera kono Jesu cha lipata nikuzwa mwi tempele.

9

¹Linu Jesu habahitite, nabona mukwame yabazalwa nalimuhofu. ²Barutwana bakwe chibamubuza, "Muruti, babatendi chive njibani, uzu mukwame kapa bazazi bakwe, habazalwa nalimuhofu?" ³Jesu abetabi, "Kenakuti uzu mukwame aba tendi chive nandi bazazi bakwe "kono kuti mitendo ya Ireeza ibungutulwe chali. ⁴Tutameha kutenda mitendo yozo yabanitumi nichili musihali. Masiku akezite mweyonako kakwina yeti nawole kusebeza. ⁵Hanichina muchisi, njime nisele lyechinu chisi. ⁶Jesu hamana kuwamba izi zintu, naswila hansi, kutenda itope chamate, imi nasinga itope hamenso akwe. ⁷Nichati kwali, "Yenda, kasambe muchihumbi cha Siloe (Itoloka kuti: kutumwa." Hakwinabulyo mukwame naliyendela, nakasamba, imi nakabola chobona. ⁸Hahabulyo bababambene nozo mukwame nabana babamuboni nali mukumbili babali kuwamba kuti, "Uzu kanjiyena yaba kuikalanga na kumbila?" ⁹Balikene nibati, "Nji yena" Bamwi nibati, "Nanta, kono uboneka ubu njeye." imi iye chati, "Njime." ¹⁰Nibati kwali, "Linuhe menso ako ayeluki bule?" ¹¹Netaba, mukwame yo sumpwa Jesu watenda itope ni kunisunga amenso angu imi nati kwangu, 'Yende kwa Siloe mi uka sambe,' Chobulyo chinayenda imi ninakasamba imi ninatanga kubona." ¹²Nibati kwali, "Winahi iye?" Netaba nati, "kanizi." ¹³Nibaleta mukwame yaba kubanga chihofu ku Mafalisi. ¹⁴Linu ibali izuba lye nsabata ilyo Jesu aba tendi itope heyalula menso

akwe. ¹⁵Linu hape Mafalisi chiba mubuza mwaba bonene. Nati kubali, " Wabika itope hamenso angu, naka samba imi hanu chini bona." ¹⁶Balikene ku Bafilisi nibati, "Uzu mukwame kazwi kwa Ireeza mukuti kechilili Insabata." Bamwi nibati, "Kwiza buti kuti mukwame wina chive atende imakazo zisika aha?" Chobulyo ni kwaba ni kuliyaba mukati kabo. ¹⁷Chobulyo nibabuza mukwame wechihofu hape, "Utinzi kuamana naye mukuti njobeyalulwa menso kwali?" Mukwame wechihofu nati, "mutanikizi." ¹⁸Nangaho Majuda kanababazumini kuti ibali chihofu yabeyalulwa menso ulukusikila habasumpa bazazi bakwe yasanaabali kubona. ¹⁹Nibabuza bazazi bakwe, "Uzu nji mwanenu wamuswisu imutakuti abazalwa nali chihofu? Kwiza buti kuti linu abone?" ²⁰Chobulyo bazazi bakwe babetabi, "Twizi kuti uzu nji mwanetu wamuswisu nikuti aba zalwa neli chihofu. ²¹Mukubezili kuti abone hanu katwizi, ni yabeyaluli menso akwe katwizi. Mumubuze, mukulwana. Uwola kuliwambilila iye mwine." ²²Bazazi bakwe babawambi izi zintu, mukuti babakutite Majuda. Mukuti Majuda chiba babazuminzene kale kuti iye yetealizumine kuti nji Kreste mubamuhindikile kunze yamasinagoge. ²³Chebaka lyezi, bazazi bakwe nibati, "Mukulwana, mumubuze." ²⁴Mukuti chibabahitite tobole nibasumpa mukwame yabakubanga chihofu ni chibati kwali, "Uhe ikanya kwa Ireeza. Twizi kuti uzu mukwame mutendi wazive." ²⁵Linu uzo mukwame netaba, "Kanizi nandi mutendi wazive. Chimwi chinizi: Nibali nimuhofu, imi hanu chinibona." ²⁶Kuzwaho nibamuti, "Chinzi chabatendi kwako? Abeyalula buti menso ako?" ²⁷Abetabi, namiwambila kale, imi kamutekelezi! Chinzi hamusaka kuzuwa chimwi hape? Kamusaki kuba barutwana bakwe nanwe, nandi musaka? ²⁸Nichibamutuka imi nibati, "Umurutwana wakwe, imi iswe tubarutwana ba Mushe. ²⁹Twizi kuti Ireeza abawambi kwa Mushe, imi katwizi kuti uzu uzwa kuhi." ³⁰Mukwame netaba nabacho, Ichi chikomosa, kuti kamwizi kwazwa, kono abeyaluli menso angu. ³¹Twizi kuti Ireeza katekelezi batendi bazive, kono haiba muntu ulibekite kwa Ireeza ni kutenda intato yakwe, umutekeleza. ³²Kutanga kumatangilo achisi kana kubeni kuzuweka kuti kwina ichabeyaluli menso amukwame yabazalwa neli muhofu. ³³Haiba uzu mukwame kazwi kwa Ireeza, kakwina chiti nabatendi." ³⁴Nibamwitaba nibati, "Iwe ubazalilwa muzive kumaniniza, imi utuluta?" Hahobulyo nibamusohela kunze." ³⁵Jesu abazuwi kuti babamuhindikili hanze yesinagoge. Hamusangana nati, " Uzumina ku Mwana Muntu na?" ³⁶Netaba nati, "Njeni uzo, Simwine, kokuti nizumine kwali?" ³⁷Jesu nati kwali, "Ubamuboni, imi njeyena yowamba nawe." ³⁸Mukwame nati, "Simwine, nizumina" imi namulapela. ³⁹Jesu nati, "Kuatulwa chinibezili mwechinu chisi kokuti basaboni babone imi kokuti bana babona basanduke zihofu." ⁴⁰Balikene ku Bafilisi babena naye babazuwi izi zintu imi nibamubuza, "Kana naswe bulyo tubahofu?" ⁴¹Jesu nabati, "Haiba mubali muzihofu, nimusena mubabi ni zive, kono hanu muti, 'Tubona,' chobulyo chive chako muzishale bobulyo.

10

¹Ikumbya line, nimiwambila, iye mwine yaseti enjile chamulyango wamulaka wembebele, kono utata kwiwulu chenzila imwi, unzo muntu musa mi wiba. ²Iye winjilila kumulyango nji mulisana wembebele. ³Mubabaleli wamulyango mwamwiyalwile. Imbelele zizuwa inzwi lyakwe, mi usupa imbelele zakwe chamazina ni kuzietelela hazizwa. ⁴Linu heti chazizwisa nzose zakwe, uziyenda kubusu, mi imbelele zimwichilila, mukuti zinzi inzwi lyakwe. ⁵Linu keti nizichilile muyenzi, kono kazimukekuluhe, mokuti kanzini inzwi lyamuyenzi." ⁶Jesu abawambi iyi nguli kubali, kono abo kanababazuwisisi kuti izi zintu ibali nji zona zabali kuwamba kubali. ⁷Linu Jesu chawamba kubali hape, Ikumbya line, Nimi wambila, Njime nimulyango wembebele. ⁸Yese yabezi kumasule angu musa mi wiba, kono imbelele kena zibamuteki. ⁹Njime nimulyango. Yese winjila changu, kapuluswe; kenjile mukati ni hanze mi kawane malisikizo. ¹⁰Musa kawoli kwiza heba kezi kwiba kapa kwihaya ni kushinya. Nibakezi kuti benze bawane buhalo mi babu wane cha bungi. ¹¹Njime nimulisana weniti. Mulisana weniti uha buhalo bwakwe muchibaka chembelele. ¹²Mubeleki wakuhila kahena mulisana wembebele imi kamunite imbelele. Habona untuhu nakezite usiya imbelele ni kubaleha. Utuhu uwonda imbelele ni kuzihasanya. ¹³Utiya mukuti mubeleki wakuhila kabileli ni mbelele. ¹⁴Njime ni mulisani weniti, imi nizi zangu, mi zangu zinizi. ¹⁵Tayo unizi, imi name nizi Tayo, imi nibahi buhalo bwangu muchibaka che mbelele. ¹⁶Nina imbelele zimwi zisali nzowo mulaka wembebele. Niyelele kuzileta nazo, imi kazizuwe inzwi lyangu kokuti ibe mutapi wonke ni mulisana yenke. ¹⁷Njikeli ibaka Tayo hanisaka: Nisinyehelwa buhalo bwangu kokuti ninibuhinde hape. ¹⁸Kakwina yowola kubuninyanga, kono nibusinyehelwa changu nimwine. Nina maata akuzwisa, imi nina maata akuhinda hape. Nibawani iyo itaelo kuba Tayo. ¹⁹Kuliyabahakati chikwa tendahala mukati kaMajuda bakeñisa chayoy manzwi.. ²⁰Bungi bwabo chiba wamba, " Wina i dimona mi umbulumuka. Chinzi hamutekeleza kwali? ²¹Bamwi chibati, "Aa kahena manzwi amuntu yoyendiswa idimona. Kana idimona liwola kwiyalula menso amuntu yasaboni?" ²²Linu chibali inako ya Mukiti wa Kunjoloza mwa Jerusalema. ²³Ibali maliha, mi Jesu abu kuyenda mwi keleke mumalibela a Solomoni. ²⁴Linu Majuda chiba muzimbuluka mi chiba wamba kwali, katuhinde inako ikumahi nitu sezibi? Heba njiwe Kirisite, tuwambile he ñandaleza." ²⁵Jesu ababetabi kuti, " Nibamiwambili, kono kamuzumini. Mitendo initenda mwizina lya Tayo, yeyo njiipaka ziniam. ²⁶Nikwinabulyo inwe ka muzumini mukuti kahena mwimbelele zangu. ²⁷Imbelele zangu zizuwa inzwi lyangu; nizizi, imi zinichilila. ²⁸Niziha buhalo busamani; kesinizifwe, imi kakwina niumwina yetinazi nzwabule mumayaza angu. ²⁹Tayo, yabazinihi, mukando kuzamba bonse, mi kakwina yowola kubazwabula mumayaza a Tayo. ³⁰Ime ni Tayo tuchintu chonke." ³¹Linu Majuda chi bahinda mavwe nibamu ñabola. ³²Jesu ababetabi, "Nibamitondezi mitendo mingi milotu izwa kwa Tayo. Linu njo uhi kweyo mitendo umuniñabolela cha mabwe?" ³³Majuda babamwitabi, "Katuku ñaboleli mutendo mulotu, kono kushwaula, mukuti iwe, umuntu, uli tenda kuti njowe Ireeza." ³⁴Jesu ababetabi, " Kanakuti kuñoletwe mumilao, Ni wamba, " mumizimu"? ³⁵Heba ababa supi kuti bazimu, nji kwani kulibazwi izina lya Ireeza (mi mañolo ka awoli ku lutwa), ³⁶muwamba konzo yaba bikiwakumbali nji Tayo ni kutumiwa muchisi, 'ushwaula; mukuti na wamba, '

Ni mwana we Ireeza.¹³⁷ Heba kanitendi mitendo ya Tayo, kanzi muni zumini.³⁸ Kono heba niitenda, nangakuti kazumini, muzumine mitendo linukuti mwizimbe ni kuzuwisisa ziba Tayo benamwangu imi name ninamuba Tayo."³⁹ Babaliki kumuwonda hape, kono abayindi kungi kuzwa mumayanza abo.⁴⁰ Chayenda hape mwishila Iya Jorodani kuchibaka unko Joani abali kukolobeza, niku kekala kwateni.⁴¹ Bungi bwabantu chibeza kwali nikuchokuti, "Cheniti Joani kana abatendi imakazo, kono zintu zonse zaba wambi Joani chozu mukwame ibali zeniti."⁴² Bantu bangi kwateni ni chibazumina kwali.

11

¹Linu mukwame zumwi yabali kusumpwa chezina Iya Lazaro yabali kulwala. yaba kuzwa mwa Betenia, mumunzi mwabali kwikala Maria ni mukulwe Mareta.² Nji Maria yaba singi Simwine mafuta esende ni kumupemula kumatende ninsuki zakwe, imi Lazaro yabali kulwala ibala nchizyakwe.³ Linu banchizyakwe nichibatumina ifusa kwa Jesu, nibacho, "Simwine, bone, iye yosaka ahulu ulwala."⁴ Linu Jesu hazuwa bulyo, nati, Uku kulwala kahena kufwa, kono bwakubonisa maata a Simwine chobulyo nimwana wa Ireeza uswanela kulumbekwa kachibatendahali."⁵ Linu Jesu abali kusaka ahulu Mareta ni mwanchakwe ni Lazaro bulyo.⁷ Chobulyo hazuwa kulwala kwa Lazaro, Jesu abekali mazuba amwi obele muchibaka mwabekele.⁶ Linu hakumana bulyo, Chowamba kuba rutwana bakwe, "Twende tuye kwa Judea hape."⁸ Barutwana chibawamba kwali, "Muruti, munako inu Majuda basaka kukugobola nimabwe, linu iwe usaka kubola kwateni hape?"⁹ Jesu nichati, kahena kuti inhola zitenda ikumi ni obele eseli mwizuba? Linu zumwi muntu hayenda musihali, keti aholofale kapa kusitatala kakuti ubwene mwahitite cha liseli lyefasi.¹⁰ Nihakuba bulyo, hayenda masiku, mwasitatala kakuli iseli kalina mwali."¹¹ Nichawamba izi zintu, linu hamana izo zintu, nichabawambila, "Mulikanetu Lazaro chalala, kono nikaya ili kuti nikamubuse."¹² Barutwana linu chibawamba kwali, "Simwine, haiba ulele, mwabe nenza."¹³ Linu Jesu chabataluseza kuamana niifu, Chobulyo abo babali kuhupula kuti uwamba ifonzi zakulikatulusa.¹⁴ Linu Jesu nichabataluseza, "Lazaru ufwi." ¹⁵Nisangite, kebaka lyenu, kuti kana nibena kwateni kokuti nimubazumini. Twende kwali."¹⁶ Tomasi yaba kunsumpwa Didima, chawamba ku Barutwana, "Tuyende naswe tukafwe ni Jesu."¹⁷ Linu Jesu hakeza, neza kuwana kuti Lazaro chowina kale mwikumbu chamazuba onee.¹⁸ Linu Betania ibena hembali ni Jerusalema, kazibima zotatwe.¹⁹ Bungi bwa Majuda babali kwiza kwa Mareta ni Maria, kubaombaomba kuamana ni nchinzabo.²⁰ Linu Mareta, hazuwa kuti Jesu ukezite, nichibaka mukatanyeza, cobulyo Maria abekele munzubo.²¹ Mareta linu chawambila Jesu, "Nfumwangu, kapa kobena kunu, nchizyangu nasena bafwi."²² Nangati hanu, nizi kuti chimwi nichimwi chokumbila kwa Ireeza, mwakuhe."²³ Jesu chawamba kwali, "Nchizyako mwabuke hape."²⁴ Mareta chawamba kwali, "Nizi kuti mwabuke hape he henzuho luzuba lwamamani mani."²⁵ Jesu chawamba kwali, "Njeme ni nzuho ni buhalo; yense yozumina kwangu, niha fwa, mwa hale;²⁶ chobulyo yense yohala ni kuzumina kwangu keti nafwe. Na muzumina iyi ndaba?"²⁷ Nichawamba kwali, "Ee, Nfumwangu, nizumina kuti njewe Krete, mwana we Ireeza, yokezite mwi nkanda."²⁸ Hamana kuwamba izi, chozwa mwateni nikusumpa mwanchakwe Maria kakuli ungula. chamuwambila, "Muruti chasika mi ukusumpa."²⁹ Linu hazuwa bulyo, chonyamuka kapili nikuya kwali.³⁰ Linu Jesu kanabeni kusika mumunzi abali kusina kuchibaka kwaba kamukatanyezi Mareta.³¹ Imi Majuda, babena naye mwinzubo babali kumuomba omba nibabona Maria hanyamuka kapili pili kuzwila hanze, chiba mwichilila, kuhupula kuti chokaya kwikumbu aka siliseze kwateni.³² Linu Maria, hakeza kwabekele Jesu imi namubona, chowila hamatende akwe ni kumuwambila, "Simwine, kapa kobena kunu, nchinzangu nasena abafwi,"³³ Linu Jesu chamubona nasilisa, imi ni Mujuda wakeza naye chokwete usilisa,³⁴ chabahinditwe muluhuho lwakwe mi abali kubilela; chawamba, "Mubamulaziki kuhi?" Niba mwitaba, "Nfumwangu, wize zo bone."³⁵ Jesu nasilisa.³⁶ Linu Majuda cibawamba, Mubone mwaba kusakila Lazaru!"³⁷ Imi bamwi chibawamba, "Kanjyena uzu mukwame, yabeyaluli menso amukwame wamuhofu, hape ibaleti kuti uzu mukwame kuti afwe?"³⁸ Linu Jesu hape, nalizuwa kutomoha inkulo hape, nayenda kwikumbu. linu chibali ilindi, imi ibwe libatulitwe hateni.³⁹ Jesu nati, "Muzwise hateni ibwe." Mareta, nchinzye wa Lazaro, iye yofwile, nawambila Jesu, "Nfumwangu, cheinu inako chitupu chichinunka, kakuti chikwahinda mazuba onee kuzwa habafwili."⁴⁰ Linu Jesu nati kwali, Naa kana nibakuwambili kuti, heba uzumina, mokabone mubuso wa Ireeza?"⁴¹ Linu chibazwisa ibwe hekumbu. Jesu nakatula menso akwe kulola kwiulu imi nati, "Tate, Nilitumela kakuti wateka kwangu."⁴² Nizi kuti utekanga kwangu inako yonse, kono niwamba bulyo kebaka lyekunga linizimbulukite kunibika mukati, ili kuti bazumine kuti ubanitumi."⁴³ Chobulyo nawamba buti, nahuweleza chalizwi lizuweka ahulu, "Lazaro, wize hanze!"⁴⁴ Mukwame yabafwile nazwa mwikumbu; matende akwe nimayanza abali kuzingeletwe masila. Jesu nawamba kubali, "Mumusumunune imi mumusiye ayende."⁴⁵ Linu bungi bwa Majuda babakezi kwa Maria imi nibabona zabatendi Jesu, niba zumina kwali,⁴⁶ kono bamwi mukati kabo chibayenda ku Bafalisi imi chibakawamba zabatendi Jesu.⁴⁷ Cwale mapurita bakulwana ni Bafalisi chibakopanya inkuta hamwina imi nibawamba, "Mutupange chihi? Uzu mukwame upanga imakazo zingi."⁴⁸ heba mutumusiye yenke sina buti, bonse mubazumine kwali; Maroma mubatunyanze minzi yetu yonse ni nkanda yetu."⁴⁹ Nihakuba bulyo, zumwi mukwame mukati kabo, Kayafa, yabali muprisita mukulwana mwecho chilimo, nati kubali, "Kakwina chimwizi."⁵⁰ Kamubwene kuti kulotu nibutuka kuti mukwame yenke afwile chichaba kundeye kuti inkanda yonse imaniswe."⁵¹ Lyahanu izi zawamba kazizwi kwali mwine. kono, kakuti abali muprisita mukulwana icho chilimo, aba polofiti kuti Jesu mwafwile inkanda;⁵² kono isini inkanda bulyo imi kono kuti bana ba Ireeza bahasene bekale hamwina kalusika lonke.⁵³ Linu kuzwa ulu luzuba niba zuminzana mwete behaile Jesu.⁵⁴ Kelyo ibaka Jesu nasiya kuyenda mukati ka Majuda nibamubwene, imi chozwa mweyo inkanda nikuya mwihalaupa mumuleneffi wa Efraimi. Uko abakekali ni barutwana.⁵⁵ Lyahanu i Paseka ya Majuda chibena hafuhi, imi bungi bwabo nibaya mwa Jerusalema kuzwa mwinkanda i Paseka niseni kusika kuti bakalijoloze abo bene.⁵⁶ Babali kukabulola Jesu, imi nibena mwi Tempele

nibakwete balibuza buza, "Muhupula bule? Na sanzi akezi kumukiti?"⁵⁷ Linu muprisita mukulwana ni Bafalisi niba hewa mulao kuti haiba kwina yowizi kwena Jesu, uswanela kuwamba ili kuti bamukwate.

12

¹Mazuba amana iyanza ni limwina habusu bwa Mukiti we Paseka, Jesu abezi kwa Betania, kwabali kuhala Lazaro, yababuswa kwali kubafwile. ²Chobulyo nibamutendela mulalilo kwateni, mi Mareta njabali kuha zilyo, kono Lazaro ibali njizumwi yabena nabana babena ni Jesu hetafula. ³Linu Maria nichahinda ilita yebotela yamafuta adula anuka nenza, ni kuetila hamatende a Jesu, ni kuasinda ni suki zakwe. Inzubo niyezula mununko mulotulotu wamafuta anuka nenza. ⁴Judasi Isikariota, zumwi wabarutwana bakwe, yeti namubeteke, nati, ⁵"Chinzi aa mafuta hasana abawuzwa madola achita myanda yotatwe ni kuha kubahumanehi? ⁶Abali kuwamba bulyo, isiñi kuti abali kufwila bahumanehi inse, nata, kono ibaka lakuti ibali musa: njabakweta chikwama chamashelēñi mi abalikwiba chibabikwa mwateni. ⁷Jesu abati, "Mumuzuminine kuti abikile chakwete izuba lyangu lyekepele. ⁸Kamubakubile ni bahumanehi inako yonse, kono ime keti nimubekubile name inako yonse". ⁹Mweyonako ikunga ikando la Majuda nilyeziba kuti Jesu kwabena, mi babezi, isiñi kukezila Jesu bulyo, kono ni kwiza kubona Lazaro bulyo, ili yababusi Jesu kubafwile. ¹⁰Baprisita bakulwana ni chibazumizana hamwina chamulelo wakwihaya Lazaro naye; ¹¹mukuti ibali chebaka lyakwe Majuda hababazwi chabungi ni kukazumina kwa Jesu. ¹²Halizwa ikunga ikando nilyakeza ku Mukiti we Paseka. Linu habazuwa kuti Jesu ukezite kwa Jerusalema, ¹³nibahinda mitavi yenzalu ni kuyenda kukamukatanyeza, ni kuhuweleza, "Hosanna! Yotohonolofezwe kwa Ireeza njozuna yokeza mwizina la Simwine, Simwine Mukulwana wa Isilalee." ¹⁴Jesu abawani mwana wedonki mi natanta haili; sina mukubañolezwi, ¹⁵"Musiye mutiyi, inwe mubantu ba Zion, Simwine wenu Mukulwana ukezite, natantite hamwana wedonki." ¹⁶Barutwana bakwe kanababazuwisi izi zintu kumatangilo; kono inako yahewa mata akubuka kubafu, nibahupula kuti izi zintu zibañoleltwe chebaka lyakwe ni kuti babatendi izi zintu kwali. ¹⁷Lyahanu ikunga libena naye inako yasupa Lazaro kuzwa mwikumbu imi abamubusi kuzwa kubafwile, ibabi bupaki. ¹⁸Ibali chelyo ibaka ikunga liba zwili kwateni kukamukatanyeza mukuti babazuwi kuti njiye yabatendi iyi makazo. ¹⁹Chobulyo Bafalisi ni chibawambinsena mukati kabo, "Hamubone, kakwina chimuwola kutenda, mubwene, chisi chose chimwichilile." ²⁰Magerike bamwi mweyonako babena mukati kwabana babali kuya kukulapela munako yamukiti. ²¹Aba bantu babayi kwa Filipi, yabali kuzwa kwa Betsaida mwa Galilea, babamubuzi, nibati, "Fumwetu, tusaka kubona Jesu." ²²Filipi abayendi kukawambila Andreasi; Andreasi abayendi ni Filipi, mi nibakawambila Jesu. ²³Jesu nabetaba nati, "Ihola chiyasika yakuti Mwana Muntu abe hamazimo makando akububekwa. ²⁴Ikumbya lineline, nimiwambila, uluhaiba luheke lwamundale ni luwila mwibu ni kufwa, kalushale lolona mbona bobulyo; kono haiba nilufwa, kalubike zichelantu zingi. ²⁵Iye mwine yosuni buhalo bwakwe mwabuluze; kono iye mwine yohinda buhalo bwabamwi batu kuti bwabutokwa kuhita buhalo bwakwe iye mwine kahale ni Ireeza kuyakuile. ²⁶Haiba muntu unisebeleza, mumusiye anichilile; henikele kwiwulu, ni muhikana wangu kabe kwateni naye. Haiba muntu unisebeleza, Tayo mwamuhe itompo. ²⁷Lyahanu luhuhu lwangu lukatazehete: Ketinilapele? "Tayo, unihune mweyinu ihola?" "Kono njilona ibaka ili, hanibezizi kuti zenitakisiwe. ²⁸Tayo, utumise kububana kwako." Linu linzwi ni lyazwa kwiwulu mi nilyati, "Nibalitumisi kale, mi kanilitumise hape." ²⁹Linu ikunga libazimene habumbali ni kulizuwa ni lyati kuti invula yapalakata. Bamwi nibati, "Ingeloi libali kuwambi kwali." ³⁰Jesu abetabi nati, "Ili linzwi kanalibezizi kwangu, kono kwenu. ³¹Hanu chilinako yakuti chinu chisi chiatulwe: Hanu chili inako yakuti ninisinyesinye mata a Satani yobusa chihanu chinsi. ³²Imi Ime, heti bantu kabaninyamwine mwiwulu hachifapano, kanikwitile zumwi ni zumwi kwangu." ³³Abawambi bulyo kutondeza kuti mufutazi wefu lyeti nafwe. ³⁴Ikunga libamwitabi, "Tubazuwi kuzwa kumulao kuti Jesu kekalile kuyakwile. Kwiza buti kuti uwambe, 'Mwana Muntu utameha kuhazikwa hachifapano?' Njeni uzu Mwana Muntu yowamba zakwe?" ³⁵Jesu linu chati kubali, "Iseli kalibe kubile nanwe chenakozana ifwihi. Muyende hamuchina iseli, kokuti ififi sanzilimihitilili. Iye yoyenda mulififi kaboni kwakaya. ³⁶Inako yimwina name, muzumine kumanzwi angu initi ya Ireeza kayibe nanwe." Jesu abawambi izi zintu mi kuzwahateni naliyendela ni kukaliwungula kuzwa kubali. ³⁷Nihakuba kuti Jesu abatendi imakazo zingizingi habusu bwabo, nihakubabulyo kanababazumini kwali. ³⁸Kokuti inzwi lamutanikizi Isaya lizuzilizwe, ili umo abati: "Simwine, njeni yabazumini kwiñusa lyetu? Mi iyanza lya Simwine libezizwahaza kwani?" ³⁹Cheli ibaka kanababali kuwola kuzumina, mukuti Isaya naye abati, ⁴⁰"Abatendi menso abo kuba buhofu, ni kuzumiza inkulo zabo; chenzila yimwi nibabawoli kubona ni menso abo ni kuzuwisisa ni nkulo zabo, ni kusanduka, imi ninibabahozi." ⁴¹Isaya abawambi izi zintu mukuti ababoni ikanya ya Jesu imi abawambi kazakwe. ⁴²Kono nihakwinabulyo, bungi bwababusi babazumini kwa Jesu; kono chebabakala Bafalisi, kanababali kuzumina kweyo indaba kokuti sanzibakanisi kunjila mwisinagoge. ⁴³Babalikusaka kutembwa kubantu kuhita kutembwa kuzwa kwa Ireeza. ⁴⁴Jesu nahuweleza nati: "Yozumina kwangu, kazumini bulyo kwangu kono uzumina bulyo ni kwali zonitumite, ⁴⁵imi uzoyonibwene ubwene bulyo ni yonitumite. ⁴⁶Nibezizi kuchisi ninili niseli kukuti yense yozumina kwangu sanzi nashali mulififi. ⁴⁷Haiba muntu zuhi no zuhi uzuwa manzwi angu kono kaabiki, kanimuatuli; mukuti kananibezizi kuatula chisi, kono kwiza kuhaza chisi. ⁴⁸Iye yonikana ni yasazumini manzwi angu wina yomuatula: kaibe nji inzwi linibawambi letinilimuatule izuba lamamanimani. ⁴⁹Mukuti kananibawambi kazangu, kono njiza Tayo yabanitumi, yabanihi itaelo kuamana ni chiniswanela kuwamba ni chiniswanela kuluta. ⁵⁰Nizi kuti itaelo yakwe ileta buhalo busena mamaninizo, chobulyo checho chiniwamba - bobulyo fela sina Tayo mwabawambili kwangu, bobulyo name muniwambila."

13

¹ Lyahanu pili Mukiti we Paseka niuseri kuliwa Jesu chabezi kuti inakoyakwe chiyasika yakuzwa hanuhansi ni kuya kwa Tayo - sina habakusuni bakwe bamuchisi - ababasaki kutwala kumamanisinzoo. ² Lyahanu satani chababiketi kale mwinkulo ya Judasi Iskariota mwana a Simon, kuti abeteke Jesu. ³ Chabakwi kuti Tayo chabahele kale zintu zonso mumayanza akwe imi chabakazwile kwe Ireeza ni chabakubola kwe Ireeza. ⁴ Abazimani hamulalilo ni kuzwisa chizwanto chakwe chahewulu. Linu chahinda kataulo ni kukalisumina iye mwine. ⁵ Linu chachunka mezi mukasuba ni kutanga kusaza matenda abarutwana bakwe ni kubapemula ni taulo yabalizingelele. ⁶ Chakeza kwa Simoni Pitiroso, imi Pitiroso chawamba kwali, "Simwine, mosaze matende angu na?" ⁷ Jesu chetaba ni chati kwali, "Chinitenda kwanko kесе uchizuwisise hani, kono kokachizuwisise mwinako inza." ⁸ Pitiroso chawamba kwali, "Kense usanze matende angu." Jesu chamwitaba, "Heba kanikusazi, kawina chemba kwangu." ⁹ Simoni Pitiroso chawamba kwali, "Simwine, kanzi unisazi bulyo kumatende, kono nikumayanza angu ni mutwi wangu." ¹⁰ Jesu chawamba kwali, "Uzo yosazwa kena chasaka, hensi kusazwa kumatende, kono ujolwele neza; ujololwe, kono isini umwi ni umwi." ¹¹ (Mukuti Jesu abezi yese namubeteke; chinji abawambi, "Kahena kutimubonse mujolola.") ¹² Linu Jesu hamana kudasaza matende abo ni kuhinda zizwato zakwe ni kwikala hansi hape, chawamba kubali, "Kana mwizi chinatenda kwenu?" ¹³ Munisupa 'Muluti' ni 'Simwine,' imi uwamba chishiyeme, kakuti linu njime. ¹⁴ Heba njime linu, Simwine ni Muluti, nashanza matende enu, nemwe mulishanze matende enu zumwi ni zumwi. ¹⁵ Mukuti chinamiha mutala kokuti nenwe mutende bobulyo munamitendela. ¹⁶ Ikumbya line, niwamba kwenu, mubeleki kena mukando kwafumwe; kapa mutumiwa kubamukando kuwamutuma. ¹⁷ Heba nimwiziba izizintu, mufuyoletwe heba nimuzitenda. ¹⁸ Kaniwambi mubonse; niziabo banibaketi -- kono ifiolo linani kwizuzilizwa; 'Iye ulya chikwa changu unilaha mulezele.' ¹⁹ Nimiwambila inzohahanu pili niziseni kutendahala, linukuti hazitendahala, nimuzumine kuti Njime. ²⁰ Ikumbya line, , nimiwambila, yotambula yese unatuma, watambulame, imi yotambula ime, utambula iye yabanitumi. ²¹ Linu Jesu hawamba inzo, chabakatazehele muluhuho, chaha bupaki mi chati, "Ikumbya line, niwamba kwenu kuti zumwi kwenu kanibeteke." ²² Barutwana chibalilola, nibabilelete kuti uwambani.

²³ Zumwi wabarutwana, wabakusaka hahulu Jesu, abakushendeme hetafulu nazendamine hachizuba cha Jesu. ²⁴ Simoni Pitiroso chalolela konzo murutwana ni kuwamba, "Tuwambile njeni unzo yowamba zakwe." ²⁵ Linu chazendamine hachizuba cha Jesu ni kuwamba kwali, "Simwine, njeni unzo?" ²⁶ Linu Jesu chamwitaba, "Njiyena yesenihe chikwa chinansuna." Chobulyo hamana kunsuna chikwa, chachiha Judasi mwana Simon Iskariota. ²⁷ Imi linu, hakumana chikwa, Satani chamwinjila, linu Jesu chawamba kwali, "Chosakaku tenda, uchitende kakuhwela." ²⁸ Kakwina nanga umwina kubabalikwikele naye hetafulu yabezi kuti chizi hawamba inzo kwali. ²⁹ Bamwi chiba hupula kuti, mukuti Judasi ibali iye yabakubika masheleni, chingi Jesu abawambi kwali, "Ukawule zisakahala kuti tube nanzo hamukuti," kapa uwola kukaha zimwi kubanjebwe. ³⁰ Judasi hamana kutambula chikwa, chazwila hanze hahobulyo. Chi ibali masiku. ³¹ Inako Judasi hayenda hanze, Jesu chati, "Hani Mwana wa Muntu cholumbekwa, imi Ireeza kalumbekwe chebakalyakwe. ³² Ireeza kamulumbekwe iye kalwake mwine, imi kamulumbekwe hahanubulyo. ³³ Bahwile banini, nichina nanwe mukuti kuchina kanakozana bulyo. Kamuningane, imi sinamuni bawambili majuda, 'Kuniya kamuwoli kwizako.' Nahanu nichu wamba inzi kwenu hape. ³⁴ Nimiha mulao muhya, kuti musake umwi ni umwi; sina munibakumisakila, linu musake umwi ni umwi hape. ³⁵ Chenzi umwi ni umwi kezibe kuti mubarutwana bangu, heba ni mulisuni zumwi ku zumwi. ³⁶ Simoni Pitiroso chawamba kwali, "Simwine, ukaya kuhi?" Jesu abamwitaba, "Kuniya, kowoli kunichilila hani, kono konichilele inako yiza." ³⁷ Pitiroso chati kwali, "Simwine, chinzi hanisawoli kukwichilila? Kanilifungule buhalo bwangu bakefi chanko." ³⁸ Jesu chetaba, "Uwola kulifungula buhalo bwanko ibaka lyangu? Ikumbya line, Nikuwambila, munkombwe niuseri kulila kobe chonisampwile totatwe."

14

¹ Sanzi musilili inkulo zenu kuti zisitatale. kono muzumine kwe Ireeza, ² muzumine hape ni kwangu. Munzubo iba Tayo mwina misiyoy mingi. kamba kanjobulyo, ninisena namiwambila iyo indaba, chobulyo nikaya nikamilukiseze chibaka. ³ Imi haniyenda kukumilukiseza chibaka, munikabole hape imi zanimihinde chobulyo kunikena nanwe mukabe kwateni. ⁴ Wizi inzila yoko kunikaya." ⁵ Tomasi chati kwa Jesu, "Simwine, katwizi kokaya, mutwizibe bule inzila?" ⁶ Jesu namuwambila, "Njeme ni nzila, initi ni buhalo; kakwina yowiza kwaTayo konji kangu. ⁷ Kapa munizi, nimwizi ni Tayo naye. kuzwa hani chimwa mwiziba imi chimwa mubona" ⁸ Filipi chati kwa Jesu, "Simwine, tutondeze Tayo, imi mukushiyame kwetu." ⁹ Jesu nichawamba kwali, "Nibabi nanwe inako inde imi kanti nawe konizi, Filipi? Yense wabona ime wabona Tayo. Chinzi howamba, Kuti ni kutondeze Tayo?" ¹⁰ Na kamuzumini kuti ime nikele kwa Tayo imi Tayo wina kwangu? Manzwi animiwambila kanzwi kwangu kono a zwila kwa Tayo yohala kwangu yopanga musebezi wakwe. ¹¹ Munizumine kuti njeme Tayo, imi Tayo wina kwangu, kakuba bulyo muzumine kebaka lya misebezi ine. ¹² Inkyumba line, nimiwambila, yense yozumina kwangu mwapange misebezi ini panga, imi mwapange misebezi mikando ihita iyi kakuti ime nikaya kwa Tayo. ¹³ chonse cheti mukumbile mwizina lyangu, kanichipange ili kuti tayo alumbekwe cha Mwana wa muntu. ¹⁴ Haiba munikumbila chimwi ni chimwi mwizina lyangu, Munichipange. ¹⁵ Haiba munisaka, mumu mamele milao yangu. ¹⁶ Imi kani lapele kwa Tayo, imi mwamihe zumwi Mutusi ili kuti zabe nanwe inako zonse. ¹⁷ Luhuhu lweniti. Ulo lusawoli kutambulwa inkanda yonse kakuti kalumuboni kapa kumwiziba. Kono inwe mumwizi, imi wikele nanwe imi mwabe nanwe. ¹⁸ Keti nimisiye mwenge; munikabole kwenu. ¹⁹ Kusishalile inako zana imi inkanda keti munibone hape, kono kamunibone. kakuti nihala, nanwe kamuhale. ²⁰ Cholo luzuba kamwizibe kuti nina kwa Tayo, imi nanwe mwina kwangu, imi name nina kwenu. ²¹ Umwi ni umwi yokwete milao yangu nikuimamela njiyena yonisaka, imi

iye yonisaka mwasakiwe nikwa Tayo, imi name kanimusake imi kanilitondeze kwali." ²²Judasi (insini Isikariota) chawambila Jesu, "Simwine, chinzi hosaka kulibonahaza kwetu isini kwi nkanda?" ²³Jesu chetaba nikumuwambila, heba kwina yonisaka, mwechilile linzwi lyangu. Imi Tayo kamusake, imi katwize kwali imi katuzake munzi wetu naye. ²⁴Iye yasanisaki keti echilile manzwi angu. Inyo linzwi limuzuwa kahena kuti lizwila kwangu kono lizwila kwa Tayo yonitumite. ²⁵Nibamiwambili kuti, hanu hanisikele nanwe. ²⁶Nihakuba bulyo, Muombaombi- Luhuhu Lujolola yesa katume Tayo mwizina lyangu- iye mwamilute zintu zonse imi mwamihupulise nizonse zini bamiwambili. ²⁷Nimisiya che nkozi; Nimiha inkozo yangu. Kanimihi sina mubaihela bena munkanda. Sanzi musilili inkulo zenu kuti zisitatale, hape sanzi mutiyi. ²⁸Mwanizuwa kuti hanawamba kwenu, 'Chinikaya imi munikabole kwenu.' haiba munisaka, ni mwasanga kuzuwa kuti nikaya kwa Tayo, mukuti Tayo mukando kunihita. ²⁹Linu nimiwambila nichiseni kupangahala ili kuti, hete nichipangahale kamuzumine. ³⁰keti niniwambe ahulu nanwe, mukuti mutendisi wenkanda ukezite. Iye kena maata heulu lyangu, ³¹chobulyo benkanda baswanela kwiziba kuti ime nisaka Tayo, Imi nipanga sina nji Tayo mwa ni balaelezi. Tuzimane tusiye ichi chibaka."

15

¹Njeme ni isamu lye niti lye veine, mi Itayo nji mu va valeli. ²U zwise mutavi onse mwangu usahi chihantu, mi u kosola mutavi onse usahi chihantu kuti uhe chihantu cho vungi. ³Mujolola ivaka lya ifusa li ni va wambi kwenu. ⁴Mushale mwangu, mi Name mwenu. Sina mutavi ha wusawoli kuha chihantu cha wo wine konji chi ha wushala mwisamu lye veine, mane nanga inwe, kwanda kuti mushale mwangu. ⁵Njime ni samu lye veine, inwe mu mitavi. Iye yo shala mwangu mi Name mwali, uha chihantu chingi, kakuti mukuti kusena Ime ka kwina chi muwola kutenda. ⁶Haiva zumwi kashali mwangu usohelwa kuna ni kuzuma, mi va kunganya mitavi ni ku isohela mu mulilo, ni ku hiswa. ⁷Haiva mushala mwangu, mi haiva ni manzwi angu a shala mwenu, mu kumbile zonse zi mu litakaleza, mi ka muzi tendelwe. ⁸Mi Itayo ka tembwe mwezi: kuti muhe chihantu chingi mu valutwani vangu. ⁹Mi sina Itayo ha vani suni, Name mu ni va misuni, mushale mwi ilato lyangu. ¹⁰Haiva mu vika intaelo zangu, ka mushale mwi ilato lyangu mi sina ha ni va viki intaelo za Itayo mi ni kushala mwi ilato lyakwe. ¹¹Na wamba izi zintu kwenu kuti ku sanga kwangu ku ve nanwe, ili kuti ku sangu kwenu kwi zu zilizwa. ¹²Iyi nji intaelo yangu, mu lisune sina ha ni va mi suni. ¹³Ka kwina wina ilato ikando li likana neli, kuti uha vuhalo bwa kwe ku valikani vakwe. ¹⁴Mu valikani vangu haiva muvika zintu zi ni va milaeli. ¹⁵Ka ni si misumpi vahikana, mukuti vahikana kavezi izo simwine wavo za tenda. Na misupi valikani, mi zonse zi ni vazuwi kwa Itayo, ni va zi zivahazi kwenu. ¹⁶Kana mu va ni keti, kono ni va miketi mi ni ku mita kuti mukahe chihantu, ili kuti chihantu chikale. Mu kuve vulyo kuti chonse chi mukumbila cha Itayo mwi zina lyangu, mwa chi mihe. ¹⁷Izi zintu ni milaela: mu mulisune mu vonse. ¹⁸Haiva inkanda imi toya, mwizive kuti ivani toyete ni iseni ku mitoya. ¹⁹Kamba mu ve inkanda, mi inkanda ni va misuni sina muvayo. Kono cho kuti ka hena mu ve inkanda mi chelyo ivaka ni va miketi kuzwa mwi inkanda, mi he inkanda i mi toyete ²⁰Muzeze linzwi li ni va mi wambi kwenu, ' Muhikana ka hena mukando kwa simwine wake'. Haiva va va nyandisi ime, nanwe ka va mi nyandise; haiva va viki linzwi lyangu, navo vulyo ka vike lyenu. ²¹Ka va tende izi kwenu che ivaka lye zina lyangu kakuti ka vezi ya va ni tumi. ²²Kamba ka na ni vezi ku wamba ku vali, ni vasana va va pangi chivi, kono hanu ka vena ivaka lya chivi chavo. ²³Iye yo ni toya uto yete vulyo ni Itayo. ²⁴Kamba kana ni vapangi mitendo ni ku sena zumwi ya va itendi mukati kavo, ni vasena chivi, kono hanu va va voni ni ku nitoya tuvose Ime ni Itayo. ²⁵Kono ichi nji kwi zu zilikiza linzwi liñoletwe mu mulao, 'Va vani toyi ni ku sena chimwi. ²⁶Linu Musengisengi- iye yese Ni tumine ku zwa kwa Itayo, iye njiye, Luhuhu Lujolola lwa inito, lu zwilila kwa Itayo-kwiza, ka pake changu. ²⁷Nanwe vulyo mupaka cha kuti muvena name ku zwa ku matangilo.

16

¹"Ni ba wambi izi zintu kwenu chokuti kanji muzwi kwangu. ²Ka ba mi sohe mu ma sinagoge. kono inako i kezite i yo zumwi ni zumwi yo mi haya kahupule kuti u ha mutendo wa chitabelo kwe Ireeza. ³Ka ba chite izo zintu chokuti kana ba bezibi Itayo kapa I me. ⁴Ni ba wambi izo zintu kwenu chokuti i nako ya bo ha i sika, ka muzeze kuti ni ba miwambili kuamana na bo. Kana ni ba miwambili kuamana nizo zintu kumatangilo chokuti ni bena nanwe. ⁵Kono lyahanu ni kaya kwali ya ba ni tumi, nihaike kakwina kwenu ya ba ni buzi, "U kaya kuhi?" ⁶Kono chokuti ni bawambi izi zintu kwenu, kuswaba ku be zuli mwinkulo zenu. ⁷Kono ni miwambila buniti: mo kube hande kwenu ha ni ya kungi. Mukuti heba ne ni sa yendi kungi, Muombaombi kete ne ze kwenu, kono ha ni yenda, Ka ni mutumine kwenu. ⁸Ha te neeze, Muombaombi ka tondeze inkanda ku ba ni mafosisa kuamana ni chibi, kuamana ni kuluka, ni kuamana ni nkatulo- ⁹kuamana ni chibi, Chokuti ka ba zumini kwangu; ¹⁰kuamana ni kuluka chokuti ni ka ya kwe Itayo, mi inwe ke te ne muzwile habusu ku ni bona; ¹¹mi kuamana ni nkatulo, chakuti mubusi we yunu inkanda cha ba atulwa kale. ¹²Ni na zintu zingi za kuwamba kwenwu, kono kete mu zi zuwisize hanu. ¹³Kono cwale iye, Luhuhu lwe Niti, ha lwiza, ka lu mi etelele mu buniti bonse, chokuti kete ne lu liwambile kuzwililia kwali mwine. Kono kawambe chonse chete na zuwe, mi ka wambe kwenu chete ne chize. ¹⁴Ka ni tembe, kakuli ka hinde ku zwilila ku zangu mi ka zi wambe kwenu. ¹⁵Chimwi ni chimwi chena na cho Tayo nji changu. Ni hakwina bulyo, Ni bawambi kuti Luhuhu ka luhinde ku zwilila ku che chili changu mi ka mi wambile. ¹⁶Chakuya che nako i nfuhi kete ne mu ni bone, mi kwisule che nako i mwi i nfuhi ka mu ni bone. ¹⁷Kuzwaho bamwi ba balutwani ba kwe ni chi bati zumwi ku zumwi, "Chintunzi chi cha wamba kwetu, 'Che nako infuhi kete ne mu ni bone mi kwisule lye nako i mwi infuhi ka mu ni bone,' mi, 'Chokuti ni yenda kwe Itayo'?" ¹⁸Nihakwina bulyo ni chi bati, "Kanti chintunzi chi chawamba, 'I nako zana i nfuhi'? Katwizi cha kwete kuamana ni cha wamba. ¹⁹Jesu ni cha bona kuti basaka

ku mubuza, ni cha ti kubali, "I chi che mukwete kulibuza mukati kenu kuamana ni cha na wamba, 'I nako zana infuhi kete ne mu ni bone mi kwisule lye nako zana i mwi infuhi ka mu ni bone?' ²⁰Buniti, niti, ni wamba kwenu, ka mulile ni kusilisa, kono inkanda ka isange; kono nwe ka mu be ni ku wilwa kukando, kono ku swaba kwenu ka ku sanduke ku ba ni ntabo. ²¹Heba mwanakazi u puluha u ba ni kuwilwa chokuti inako ya kwe chi ya sika, kono ha mana kupuluha muchiche, ka chi hupuli kuchiswa kwakwe chebaka lye ntabo chakuti muntu wa pepwa munkanda. ²²Chobulyo mwina kuwilwa hanu, kono ka ni mibone hape, mi nkulo zenu ka zisange, mi ka kwina ya te na wole kuzwisa intabo yinu kwenu. ²³Mwi zuba elyo ke te ne mu ni buze chimwi. Buniti, niti, ni wamba kwenu, haiba ne mukumbila chime kwa Tayo che zina lyangu, ka chi mihe. ²⁴Kuhitila hanu ka mwini ku kumbila chimwi che zina lya ngu. Mukumbile, mi ka muamuhele chokuti kusanga kwenu ne ku izuzilizwe. ²⁵Ni bawambi e zi zintu kwenu cha makabisa puo, kono inako i kezite ye se te ni ni wambe kwenu indaba zi sa zuweki, kono kusi bulyo ka ni miwambile ha jololwe kuamana ni Itayo. ²⁶Mwizuba lyo ka mukumbile che zina lyangu mi ka ni wambi chobulyo kwenu kuti ka ni lapele kwe Itayo chenu, ²⁷chokuti Itayo i ye mwine a mi saka chokuti mu ba ni saki mi mu bazumini kuti ni ka zwilila kwe Itayo. ²⁸Ni zwilila kwe Itayo, mi ni bakezi mwi inkanda. Hape, chi ni siya inkanda mi chi ni kaya kwe Itayo. ²⁹Balutwana ba kwe ni chi bati, "Bone, lyahanu cho wamba ha jolola mi ka u li tusisi indaba zi sa zuweki. ³⁰Lyahanu chi tweziba kuti wizi zintu zonse, mi ko saki zumwi muntu ku kubuza i mpuzo. Chebaka lyo, tuzumina kuti u kazwa kwe Ireeza." ³¹Jesu ni cha betaba, "Chi mwa zumina cwale?" ³²Mubone, inako chi ya sika, eeni, che niti chi yasika, he te ni mu hasanywe, zumwi ni zumwi ku munzi wa kwe, mi ka munisiye ne nke. Kono ka ni bi nenke chokuti Itayo wi na name. ³³Ni ba wambi izi zintu kwenu kuti mu be ni nkozo kwangu. Mwinkanda mwina ni masukuluko, kono mu be ni bundume: Ni ba komi inkanda."

17

¹Jesu hamana ku wamba izi zintu, ncha katwila menso akwe kwi wulu mi na ti," Itayo, inako chi yasika, ulumbeke Mwanako njo kuti Mwana naye aku lumbeke- ²sina kamo ba muheli buyendishe he wulu lya zi bumbantu zonse njo kuti awole kuha buhalo busamani kwa zumwi ni zumwi yo ba muhi. ³Ubu buhalo busamani: kuti ba kwizi, Ireeza yenke we niti, mi iye yo ba tumi, Jesu Kerisite. ⁴Ni baku tembi hansi. Ni ba mani mutendo oba nihi kuti ni tende. ⁵Linu, Tayo, ni tembe hamwina nawe cha ku tembwa ku ni bena nawe pili inkanda ni seni ku bumbwa. ⁶Ni ba sinululi izina lya ko ku bantu bo banihi kuzwilila mwi nkanda. I bali bako, mi ni waba ni ha, mi baba kuteki inzwi lya ko. ⁷Hanu chi bezi kuti zintu zonse zo banihi zi zwa kwako, ⁸mukuti ni babahi ma nzwi anse oba nihi. Ba ba atambuli mi cho buniti ba be zibi kuti nibazwi kwako, mi baba zumini kuti ubani tumi. ⁹Ni ba lapelela. Kani lapeleli inkanda kono ni lapelela abo boba nihi, mukuti nji bako. ¹⁰Chonse chili cha ngu nji chako, mi chako nji changu, mi ni tembetwe mu bali. ¹¹Kani si mwina mwi inkanda, kono aba bantu bena mwi inkanda, mi ni keza kwako. I tayo yo Jolola, ba bike mwi zina lyako abo boba nihi njikuti babe ba mwina, sina hatuli umwina. ¹²Hani ba sina nabo, ni baba bikite mwi zina lyako, lyo banihi. Ni baba silelezi, mi nanta yenke wabo ya ba sinyehi, kwanda ya mwana we nsinyeho, njo kuti mañolo e zuzilizwe. ¹³Hanu ni keza kwako, kono ni wamba izi zintu mwi inkanda nji kuti babe ni ku saanga kwangu kwi zuzilizwe mu bali. ¹⁴Ni ba bahi inzwi lya ko, mi inkanda ibaba toyi kakuti kahena be nkanda, sina hani sali we nkanda. ¹⁵Kani kukumbili kuti uba zwise mwi inkanda kono uba wungule ku mubilala. ¹⁶Kahena be inkanda, sina hani sali we inkanda. ¹⁷Ba kungule kumbali cho buniti. Inzwi lyako buniti. ¹⁸Sina mo bani tumini mwi inkanda, linu nibaba tumi mwi inkanda. ¹⁹Che baka lyabo ni bali kunguli kumbali, mukuti abo beene nabo ba kungwilwe kumbali mubu niti. ²⁰Kani lapeli bulyo chaba, kono nabo bonse bani zumine kache nzwi lyabo. ²¹Njo kuti bonse babe bamwina, sina iwe, Tayo, mwina mwa ngu, mi nina mwenu. Ni lapela kuti nabo babe mwetu njo kuti inkanda mwi zumine kuti ubani tumi. ²²Kutembwa kuna kobanihi, ni ba kubahi, njo kuti babe ba mwina, sina hatuli bamwina. ²³I me mu baali, mi iwe mwangu. Njo kuti be zuzilizwe mu mwina, njo kuti inkanda izibe kuti uba ni tumi, mi uba ba suni, sina mo ba ni sunini. ²⁴Tayo, Ni saka kuti abo bo banihi nabo babe name kwete nibe njo kuti ba bone ku tembwa kwangu, ko banihi. Mukuti ubani suni kuzwililila ku matangilo a ku bumbwa kwe inkanda. ²⁵Itayo yo lukiti, inkanda kena iba kwizi, kono ni kwizi: mi aba bezi kuti ubani tumi. ²⁶Ni be zibisi izina lya ko kubali, mi ni sili izibisa njo kuti ke lato lyo bani saki kalyo libe mubali, mi munibe mubali."

18

¹Jesu hamana ku wamba aa manzwi, ni cha yenda ni valutwani mwi shilya lya musindi wa Kedroni, mu vena luwa u mo iye ni valutwani vakwe mu va ve njili. ²Linu Judasi, ya vati a muveteke, a vezi chi vaka, kakuti Jesu avali ku yanga mwateni inako ni inako ni valutwani vakwe. ³Linu Judasi, cha ku tambula chi kwata cha walwi ve inkondo ku zwilila ku va ku lwana va mapurisita ni ku Mafarisi, ni va sepahala, chi vakeza ni malambi ni matachi ni zilwiso. ⁴Linu Jesu, ya vezi zintu zonse zi vali ku pangahala kwali, cha zwila havusu mi ni ku vavuzi, "Njeni imu kaya vugana?" ⁵Chiva mwi tava, "Jesu wa Nazareta." Jesu cha wamba ku vali, "Njeme." Judasi, ya va muveteke, naye vulyo ava zimene ni walwi ve inkondo. ⁶Mi ha wamba ku vali, "Njime," chi va vola ni ku ka wila hansi. ⁷Linu hape cha va vuza, "Njeni imuka vugana?" Hape chi vati, "Jesu wa Nazareta." ⁸Jesu che tava, "Na mi wambila kuti Njeme. Haiva muka vugana ime, mu va siye ava vayende." ⁹Ichi ivali mukulukela kwi zuzilikizwa linzwi lyava wambi: "Kwavo vo va nihi, Ka kwina nanga yenke ini va tondi." ¹⁰Linu Simoni Pitulosi, ya vena mukwale, chi ku chomona ni kulenga ku kosola kutwi kwa chilyo kwa muhikana wa muprisita yo hanzi. Linu izina lya muhikana ivali nji Malko. ¹¹Jesu chati kwa Pitulosi, "Voze mukwale mu chivikilo chawo. Kana kete chi Ni ywa ikomoki iyo Itayo ya vanihi?" ¹²Mi chikwata cha walwi ve nkondo ni mu kulwana, ni va sepahali va Majunda, ni chi va kwata Jesu ni ku musumina. ¹³Chi va musoteza itanzi kwa Anna, kakuti ivali mukwenyani wa mukwame wa

Kayafa, ya vali mupurisita yo hanzi mwe cho chilimo.¹⁴ Linu Kayafa nji yena yava hi inkelezo ku Majuda kuti ku vena nenza kuti muntu yenke a fwile vantu.¹⁵ Simoni Pitulosi che chilila Jesu, mi mwa va tendele ni zumwi mulutwana. Linu mulutwani uzo ave zivahele ku mupurisita yo hanzi, mi che njila ni Jesu mwi lapa lya mupurisita yo hanzi; ¹⁶kono Pitulosi ava zimene ha mulyango hanze. Mi zumwi mulutwana, ya ve zivahele ku mupurisita yo hanzi, chi kuya hanze ku ka wamba ni muganteli wa mwanakazana ni ku leta Pitulosi mukati.¹⁷ Linu muhikana wa mwanakazana, muganteli, chati kwa Pitulosi, "Ka njewe zumwi wa valutwani vo zu muntu?" Chati, "Ka njeme." ¹⁸Linu vahikana ni vasesepahali va vazimene aho, mi ni va tenda mulilo wa makala, kakuti ku vali ku tontola, mi avo vene ni vali tukutisa. Pitulosi naye vulyo a vena navo, ava zimene aho na li tukutisa.¹⁹ Mu purisita yo hanzi cha vuza Jesu ku amana ni valutwani vakwe ni intuto zakwe. ²⁰Jesu cha mwi tava, "Ni va wambi he nkanza ku inkanda. Ni vali ku luta inako yonse mu masinagoge ni mwi tempele umo Majuda vonse va vali kwiza ha mwina. Ka kwina chi Ni wambi mu nkunutu. ²¹Chizi ho ni vuza? U vuze avo va va ni zuwi zi ni va wambi. Lole avo vantu vezi zi Ni va wambi."²² Linu Jesu ha wamba ichi, zumwi uva sepahala ava zimene aho chi kudama Jesu infaindi ni kuti, " Mu wi tavila mupurisita yo hanzi vulyo? ²³Jesu cha mwi tava, "Haiva na wamba chi fosahale, he vupaki vu amana ni ku fosahala, kono haiva ku shieme, chizi ho ni kava?" ²⁴Linu Anna cha mutumina na suminwe kwa Kaefasi mupurisita yo hanzi. ²⁵Linu Simoni Pitulosi ya va zimene ni ku li tukutisa. Vantu linu chi vati kwali, "Kahena kuti u zumwi wa valutwani vakwe?" Cha kanana ni kuti, "Ka njeme." ²⁶Zumwi wa vahikana va mupurisita yo hanzi, ya vali mukwakwe wa mukwame sikutwi Pitulosi kwa va kosoli, chati, "Kana ni va ku voni naye mwiwa?" ²⁷Pitulosi linu cha kanana hape, mi hahovulyo mukombwe chi wa lila. ²⁸Linu chi va soteza Jesu ku zwa kwa Kaefasi ku ya kwi maofesi makando a muvuso. Ivali ka kakusani ahulu, mi kana va venjili mwi lapa lya muvusisi ili kuti kanzi vali zuzi ikwe kono valye mukiti we Impaseka. ²⁹Linu Pilato cha zwila hanze ku vali mi chati, "Ku nyasa nzi ku mu leta ku amana no zu muntu?" ³⁰Chi vetava ni kuti kwali, "Haiva uzu muntu kana mutendi wa chivi, ni tusana tuva muleti kwako." ³¹Pilato linu chati ku vali, "Mu muhinde muvene, mi mu ka muatule cha kuya cha mulao wenu." Majuda chi va wamba kwali, "Kana ka ku zu mi ninwe kwetu ku vika muntu yense mwifu." ³²Va va wambi izi ili kuti linzwi lya Jesu li zu zilikizwe lya va wambi ku tondeza mufuta we ifu lyesa nafwe. ³³Linu Pilato che njila mu maofesi makando a muvuso chi ku supa Jesu mi chati kwali, "Kana njewe Simwine wa Majuda?" ³⁴Jesu che tava, "U wamba cha ku zwilila mwako, kapa cha vamwi va vaku wambili ku amana name?" ³⁵Pilato che tava, "Ka hena ni Mujuda, Njime? Vantu vako ni mapurisita va kando va va kuhi kwa ngu. U va chiti nzi?" ³⁶Jesu che tava, "Muvuso wangu ka hena weyi inkanda. Kamba muvuso wangu uvali we neku lye inu inkanda, linu vahikana vangu ni walwa ili kuti kanzi ni hewa ku Majuda. Kono hanu muvuso wangu ka wuzwi munu" ³⁷Pilato linu chati kwali, "Linu njewe simwine?" Jesu che tava, "U wamba kuti Njeme simwine. Lyeli nji ivaka li Ni va pepelwa, mi cheli ivaka li ni vezili mwi inkanda kuti ni vike vupaki cha vuniti.Yese yo wila ku vuniti utekeleza ku linzwi lyangu." ³⁸Pilato chati kwali, Vuniti chi? Ha mana ku wamba izi, cha yenda hanze hape ku Majuda mi chati ku vali, kana na wana mulandu mo zu muntu. ³⁹Kono mwina chizo cha kuti ni lukulule muntu yenke kwenu ha mukiti we Impaseka. Linu musaka kuti ni mi lukulwile Simwine wa Majuda?" ⁴⁰Linu chiva huweleza hape chi vati, "Isiñi uzu muntu, kono Banabasi." Linu Banabasi ivali musa mukando."

19

¹Linu Pilato ni cha hinda Jesu ni ku mushupa. ²Masole ni ba luka ihusi ya miya. Ni ba izwatika Jesu ku mutwi ni ku muzwatika muchizabalo cha mubala wabusimwine. ³Ni chi beza kwali ni chi bati, "Yosho, Simwine wa Majuda!" mi ni chi ba mudama. ⁴Linu Pilato ni cha zwila hanze hape mi ni chati kubali, "Mubone, Ni muleta hanze kwenu chokuti mwizibe kuti ka na na wana mulandu kwakwe." ⁵Chobulyo Jesu ni chazwila hanze, a ba zwete ihusi ya miya ni chizwato chamubala wa busimwine. Linu Pilato ni chawamba ku bali, "Mubone muntu!" ⁶Linu ni hakwinabulyo bapurisita bakulwana ni basepahala chi ba bona Jesu, chi bahuweleza ni kuwamba kuti, "Mu mu kokotele, mu mu kokotele!" Pilato ni cha wamba kubali, "Mu muhinde mubene mi mu mu kokotele, mukuti ka kwina mulandu wa nawana kwali." ⁷Majuda ni chi ba mwitaba, "Twina mulao, mi chakuya cho wo mulao u swanela kufwa chokuti a ba libiki kuti Mwana we Ireeza." ⁸Linu Pilato ha zuwa ao manzwi, ni chaba ni kutiya ahulu, ⁹mi ni chenjila mu maofisi makando a mubuso hape ni chati kwa Jesu, "U zwa kuhi?" Kono Jesu kana a ba mwitabi. ¹⁰Linu Pilato ni chati kwali, "I we ko wambi kwangu? Kana kawizi kuti ni na ziho za ku ku lukulula, ni ziho za ku ku kokotela?" ¹¹Jesu ni cha mwitaba, "Kawina ziho heulu lyangu konji zi ba hewa kwako kuzwilila kwiulu. Ni hakwina bulyo, i ye ya ba ni hi kwako wina chibi chikando." ¹²Che yi inkalabo, Pilato ni cha lika ku mulukulula, kono Majuda ni chi ba huweleza ni chi bati, " Heba ne u lukulula u zu muntu, kahena u mulikani wa Sesare: Zumwi ni zumwi u li bika busimwine u wamba cha kulwisa Sesare." ¹³Linu Pilato ha zuwa ao manzwi, ni chaleta Jesu hanze mi ni chekala muchipula cha buatuli muchibaka chi sumpwa, "Chibaka chi Bumwinwe," Kono mu chi Heberu, "Gabati." ¹⁴Linu chi bali izuba lye ntukiso ye Impaseka, chi i bakusaka ku ba inako i kwana i yanza ni konke. Pilato ni chati ku Majuda, "Mubone, u zu simwine wenu!" ¹⁵Ni chi bahuwa kuti, "Muzwise, muzwise; u mukokotele!" Pilato ni cha ti kubali, " ni kokotele Simwine wenu?" Ba purisita ba kulwana ni chi betaba, "Katwina Simwine esi bulyo Sesare," ¹⁶Linu Pilato na ba ha Jesu kuti a kokotelwe. ¹⁷Cwale ni bahinda Jesu, mi ni cha ya hanze, kulihindila chifapano i ye mwine, ku chibaka chi sumpwa "Chibaka cha Katende," I cho mu chi Heberu chi sumpwa, " Kologota." ¹⁸Ba ba kokoteli Jesu u mo. Mi ne na ni bantu bamwi bo bele, yenke kwi neku ni neku lyakwe, ni Jesu ne na hakati. ¹⁹Pilato hape na ñola chisupo mi na chibika ha chifapano. Haho ha bañoletwe: JESU WA NAZARETA, SIMWINE WA MAJUDA. ²⁰Bungi bwa Majuda ni chi ba bala i cho chisupo chokuti chibaka cha ba kokotelwa Jesu chi bena hafuhi ni tolopo. Chisupo chi bañoletwe mu chi Heberu, mu chi Latini, ni mu chi Gerike. ²¹Linu mupurisita mukulwana wa Majuda ni cha wamba kwa

Pilato, " Kanji u ñoli, "Simwine wa Majuda; kono u ti, I ye mwine a ba wambi, "Njime ni Simwine wa Majuda." ²²Pilato ne taba, "Chi ni ba ñoli ni ba ñoli." ²³Ha bamana masole ku kokotela Jesu, ni chi bahinda zi zwato zakwe ni ku li abela che inkalulo zone; inkabelo ku isole ni isole, ni chizwato cha hewulu. Kono chizwato che hewulu ke na chibena mapeka, chi ba ku lukililwe hamwina ku zwililila kwiwulu. ²⁴Linu ni chi ba li wambila a bo beene, "Kanji tu chi ñatuli hakati, kono ni hakwina bulyo tulaule che loto i yo italuhanze kuti ka chi be chani," I chi chiba chitahali chokuti iñolo li zuzilizwe li wamba kuti, " Ba ba lyiabili zizwato zangu mukati kabo; ba ba lauli che loto chizwato changu." ²⁵Masole ba ba chiti izi zintu. Banyina wa Jesu, mwanche u banyina, Maria mwihabwe wa Kulopa, ni Maria Magadalena. A ba banakazi ba bazimene ku chifapano cha Jesu. ²⁶Jesu ha bona banyina ni mulutwana ya ba kusuna ni bazimine hembali, na ti ku banyina, " Mwanakazi, bone, mwanako!" ²⁷Linu nchati ku mulutwana, "Bone, banyoko!" Kuzwililila he nako yo mulutwana na muhinda ku mutwala kumunzi wa kwe. ²⁸Ha kumana ichi Jesu, mukuti a bakwizi kuti zintu zonse linu chi zamana, kuti kwi zuzilizwe mañolo, ati, "Ni fwile inyotwa," ²⁹Chibikilo chi bezwile i waine i canchumuka chi ba bikitwe aho, linu chi ba bika chiponji chi zwile i waine i chanchumuka ku mutabi we haisopu ni ku inyamwina ku kaholo ka kwe. ³⁰Mi Jesu a cha nywine ku i waine i chanchumuka, chati, "Chi kwamana." Ni cha kotamisa mutwi wa kwe ni kuha luhuhu lwakwe. ³¹Linu Majuda, chokuti i ba li izuba lya kuli bakanya, ni kuti mibili kanji i shali ha chifapano mu lye Insabata (Mukuti Insabata i bali ya butokwa ahulu), ni chi bakumbila Pilato kucholola matende a bo ni ku bahangula. ³²Lunu masole chibeza ni kucholola matende a mukwame wa matangilo ni a mukwame wa bubeli ya ba kokotelwe ni Jesu. ³³Linu ha be za kwa Jesu, chi ba bona kuti cha bafwile kale, chobulyo ka na ba ba muchololi matende. ³⁴Ni hakubabulyo, zumwi wa masole cha muhweza mumpati yakwe ni mulinga, mi hohwaho malaha ni menzi ni za zwa. ³⁵I ye ya ba boni izi nja bapaki, imi bupaki bwakwe bwe niti. Wizi kuti cha ba wambi i niti njo kuti nanwe bulyo chi muzumina. ³⁶Chokuti izi zintu zi ba chitahali cha kwi zuziliza iñolo, "Kakwina nanta chimwina ku zifuha za kwe chete chi cholwe." ³⁷Hape, limwi iñolo liti, "Ka ba lole kwali iye u ba bahwezi." ³⁸Ha kumana izi zintu Josefa wa Arimatea, sina ha ba li mulutwana wa Jesu (kono cha kuliungula ka lyowa ku Majuda) cha kumbila Pilato heba u wola kuhinda mubili wa Jesu. Pilato cha muha chibaka. Linu Josefa ni cheza ni kuhinda mubili wakwe. ³⁹Nekudema na ye cheza, u zo kumatangilo ya bezite kwa Jesu masiku. A baleti i maire i kopenywe ni incenka, cha buima busika ha mwanda wonke. ⁴⁰Linu chi bahinda mubili wa Jesu ni ku u zingelela mu majira a zi zabalo ni mi nunkiso, si na haibali chizo cha Majuda cha kuzika zitupu. ⁴¹Linu muchibaka umo mwa ba kankamizwe, kubena luwa lwa zibyalantu; mi mwelyo iwa lya zi byalantu ku bena ikumbu ihya umo musena mu beni ku ungwa muntu kale. ⁴²Kakuti i ba li izuba lye intukiso za Majuda mi ni kuti ikumbu li bena hafuhi, ni ba lazika Jesu mwa teni.

20

¹Linu kuseni seni he zuba lya matangilo lye viiki, ha ku ba ku sisiha, Maria Magadalana cheza kwi kuumbu mi cha bona ibbwe ni li pindumunwa kuzwa kwi kuumbu. ²Mi cha tiya ni kwiza kwa Simone Pitolosi ni ku ba lutwana bamwi abo Jesu ba ba kusuna, mi nati kubali, " Ba ba hindi Simwine kumu zwise mwi ikuumbu, mi ka twizi uko ku baba ka mulaziki." ³Mi kuzwa aho Pitolosi ni zumwi mulutwana chi ba zwa kuyenda, mi chi ba yenda kwi ikuumbu. "Bonse chi ba tiya hamwina, mi zumwi mulutwana cha tiyaa ha busu kuhitilila Pitolosi mi ni ku sika wentanzi kwi ikuumbu. ⁵Mi cha zunza mo cha bona majila a zi zwato na dansi hateni, kono kana abe njili mukati. ⁶Simone Pitolosi ya ba shalile kwali cha sika mi cha yenda mwi ikuumbu. Cha bona majira a zizwato na dansi hateni, ⁷mi ni jira li bena ku mutwi wa kwe. ka hena li ba dansi hamwina ni majira a zizwato kono liba bungeletwe ha ngi lyolyona. ⁸Linu zumwi mu lutwana, iye ya ba tangi kusika kwi ikuumbu, naye che njila mukati, mi cha bona ni ku zumina. ⁹Mi ku sikila ina i nako kana ba beni kwi ziba iñolo kuti mbwabuke ku zwa ku ba fwile. ¹⁰Mi balutwana chi ba boola ku inzubo hape. ¹¹Kono Maria aba zimene hanze lye ikuumbu na silisa. Ha ba ku silisa bulyo, cha kotama ni ku zunza mwi ikuumbu. ¹²Cha bona ma ngeloi obele muzituba ne keele, limwi ku mutwi, limwi ku matende uko mubiliwa Jesu uba lele. ¹³Chi bati kwali, " mwanakazi, cinzi ha usilisa?" cha wamba kubali, " Ka kuti ba hinda Simwine wangu, mi kanizi uko kuba mubika." ¹⁴Ha wamba ichi, cha chebuka mi cha bona Jesu na zimene hana, kono kana abezi kuti nji Jesu. ¹⁵Jesu chati kwali, " Mwanakazi, chinzi ha u silisa? ukwete ku lola ni?" abali ku seza kuti mu loli we iwa, mi nati kwali, " Mutompehi, heba wa mu zwise kunze, ni wa mbile ku wa mubika, mi munika mu zwise kwateni." ¹⁶Jesu nati kwali, " Maria." Cha che buka, cha wamba kwali mu chi Aramaiki, " Rabboni," (italusa: "Muluti.") ¹⁷Jesu nati kwali, " kanji uni kwati, ka kuti ka nini ku bola kwi wulu kwa Itayo, kono u yende ku ba mwangu mi ukate ku bali kuti muni ye kwi wulu kwa Tayo ni Itayo wako, kwe reeza wangu ni Ireza wako." ¹⁸Maria Magadalena che za ni ku wambila ba lutwana, "Ni ba boni Simwine" mi ni kuti aba wambi izi ziintu kwali. ¹⁹Ha chibali citengu, ho luna lu zuba, izuba lye ntanzi lwe viiki, mi mi lyango ya mu babena ba lutwana, ibe ya litwe cha ku tiya Majuda, Jesu che za mi cha zimana mukati kabo mi chati ku bali, " i nkozo kwenu." ²⁰Ha mana ku te chi, cha ba tondeza mayanza akwe ni mpaati yakwe. Mi ba lutwana haba bona Simwine, ba ba sangite. ²¹Jesu kuzwaho cha wamba kubali hape, " i nkozo kwenu. Sina Itayo habani tumi, linu mu ni mi tumina." ²²Jesu hamana ku ta ichi, na huzikiza ha bali mi nati kubali, " Mu tambule lu Huho lu Jolola. ²³Bonse ba mu wo ndola zibe, ba zi wo ndelwa; bonse ba zibe zi mukwete, zi si kwete." ²⁴Tomasi, zumwi wabe kumi ni bobele, ya ba ku sumpwa Didimasi, kana bena nabo Jesu heza. ²⁵Bamwi ba lutwana ha ku mana chi ba mu cho, " Twa bona Simwine" Cha ba cho, " kwanda chi na bona mu mayanza akwe i bbata lya zi pikili, mi niku bika munwe mwi bbata lya zi pikili, ni ku bika i yanza lyangu mwi mpaati ya kwe, ke te ni zumine." ²⁶Ha kumana mazuba akwana iyanza ni to tatwe ba lutwana bakwe ba bena mukati hape, Mi Tomasi a bena nabo. Jesu cheza milyango ni basi yalitwe, mi cha ziima mukati ka bo, mi chati, " inkozo kwenu." ²⁷Mi cha ti kwa Tomasi, "

u chune kunu ni munwe wako, u bone ma yanza angu, u chune kunu ni yanza lya ko, mi uli bike mwi mpaati yangu, kanji ubi yasa zumini, kono u zumine."¹²⁸Tomasi che taaba mi nati kwali, "Simwine wangu ni Ireeza wangu."²⁹Jesu na cho kwali, "kakuti wani bona, wa zumina. Ba fuyoletwe nja bo ba seni ku bona, mi ni bazumina."³⁰Linu Jesu cha tenda zi supo zimwi zingi mu ku bako kwa ba lutwana, zi supo zi seni kuñolwa mwe yi imbuka,³¹kono izi zi ba ñolwa mukuti mu zumine kuti Jesu nji Kerisite, mwana wa Ireeza, mi nji kuti ku zumina, ni mwaba ni buhalo mwi zina lya kwe.

21

¹Haku mana izi zintu Jesu cha li bonekisa hape ku ba lutwana kwi iwate lya Tiberiasi. Bo buti mwa bali bonekisi: ²Simone Pitulosi abena hamwina ni Tomasi yo sumpwa Didimasi, Nataniele uzwa mwa Kana wa Gagilea, bana ba chi swisu ba Zebedia, mi ni ba mwi ba lutwana bo bele ba Jesu. ³Simone Pitulosi na ti kubali, "Ni kaya kuku yamba." Ni ba ti kwali, "Iswe, naswe, mutwize na we." Chi ba yenda ni kwi chila mu chisepe, kono kakwina chi baba kwati mu ma siku onse. ⁴Linu, ha chibali kuseni kwa kaku sasana, Jesu cha zimana he lizo, kono ba lutwana kahena ba bezi kuti ibali nji Jesu. ⁵Mi Jesu cha ti ku bali, "Ba lombwana, mwina chimwi cha kulya?" chi ba mwi taaba, "Nee." "Cha ti ku bali," Mu so hele ka nyandi kenu kwi mbali yo bulyo bwa chisepe, mi kamu wane chi mwi." Mi chi ba sohela kanyandi kabo, kono kena baba ku wola ku ka ya mbula che baka lye inswi zingi. ⁷Linu mulutwana ya ba ku sunwa ahulu kwa Jesu nati kwa Pitulosi, "Nji Simwine." Simone Pitulosi ha zuwa kuti nji Simwine, cha sumina chi zwato cha kwe cha hanze (mukuti kena a ba zwete), mi ni kuli sohela mwi iwate. ⁸Ba mwi ba lutwana chi beza mu chisepe (mukuti ka hena ba bena kule ni mutunda, iba li zi bima zo bele ku kuzwa aho), mi ba bali ku kwita ka nyandi ke zwile inswi. ⁹Linu haba zubuka ku ya ha mutunda, chi ba bona mulilo ho wa makala mi inswi ni ibikitwe hateni, ni chinkwe. ¹⁰Jesu chata ku bali, " mulete ku zimwi inswi zi chi mwa kwaata." ¹¹Simone Pitulosi linu cha yenda ko ni ku kwitila kanyandi ha mutunda, ke zwile inswi inkando; 153. Zi bali zingi tota, kono kanyandi kena kaba haluki. ¹²Jesu nati kubali, mwize mi nje mulisuke," ka kwina ku ba lutwana bakwe yaba bileli ni kumu buza, " nje weni?" Ba ba kwizi njeye Simwine, ¹³Jesu cheza , cha hinda chinkwe, mi cha chi baha, mi ni nswi bulyo. ¹⁴Ulu chi lubali lya bu tatu Jesu nali bonekisa mwine ku ba lutwana kuzwa ha bukila ku zwa ku ba fwile. ¹⁵Ha ba mana kuli suka Jesu nati kwa Simone Pitulosi, " Simone mwana wa Johani, u ni suna kuhita aba?" Pitulosi chati kwali, " ee Simwine, wi zi kuti ni ku suna. " Jesu chati kwali, "Lisike i mbelele zangu, ¹⁶Nacho kwali hape lwa bubeli, " Simoni mwana Johani, uni suna?" Pitulosi nati kwali, " ee simwine, wizi kuti niku suna." Jesu nati kwali, "U ba balele i mbelele za ngu." ¹⁷Cha wamba kwali lwa butatu, "Simoni mwana wa Johani, uni suna?" Pitulosi aba wililwe ka kuti Jesu aba wambi kwali lwa bu tatu, " uni suna?" cha ti kwali, " Simwine, wizi zintu zonse, wizi kuti ni ku suna." Jesu na cho kwali, " U lisike imbelele zangu. ¹⁸Cha buniti, niti, nicho kwenu, ha mu ba kusili mu ba hwile, mu bali ku li zwatika mubene mi niku yenda konse ku mu bali kusaka, kono ha mu supala, ka mu na mulule mayanza enu mi zumwi mwa mi zwatike ni kumi twala kwe sete mu sake kuya." ¹⁹Linu Jesu na wamba ichi mukuti a bonise ka cheyo inzila ye fu iyo Pitulosi yete a tembe Ireeza. Ha mana ku wamba ichi, na cho kwa Pitulosi, " Ni chilile." ²⁰Pitulosi cha che buka mi cha bona mulutwana uzo Jesu abali ku suna na be chilile; zuna yaba ku ze ndamina ha chizuba cha Jesu mwi nako yaku lalila zililo mi nati, " Simwine, njeni uzo yete a ku beteke?" ²¹Pitulosi cha mu bona mi chati kwa Jesu, " Simwine, chinzi chete a chite uzu mukwame?" ²²Jesu nati kwali, "Heba ni ni saka kuti ekale ku sikila hete ni bolele, chinzi che cho kwako? Ni chilile." ²³Mi ichi chi wambo chi che zu lankana mu kati ka ba mwakwe, kuti kuti zuna mulutwana keti afwe. Kono Jesu kena ba ti kwa Pitulosi kuti zumwi mu lutwana keti cho fwa, kono, "Heba ni ni wamba kuti ekale ku sikila he te ni bolele, chi nzi icho kwako?" ²⁴Uzu nji mulutwana yo paka ka che zi zintu, mi ya ba ñoli izi zintu, mi twizi kuti ku paka kwa kwe kwe niti." ²⁵Kwina zimwi zintu zingi Jesu za ba tendi. kambe chimwi ni chimwi chiba ñolwa hansu, Ni sepa kuti ni haibile inkanda yine niyesete niya wola kwi zula imbuka zete ni ziba ñolwa.

Acts

1

¹Imbuka inibañoli kale, Tiofilusi, ibawambi zonse zabatangi kutenda ni kuluta Jesu, ²kutwala izuba lyabatambulwa kwiwulu. Ichi chibatendahali hamana kuha itaelo cha Luhuhu Lujolola kuba Apositola babaketi. ³Kuzwa hakunyanda kwakwe, abalileti iye mwine nahala kubali ni bupaki buzuweka. Mumazuba achita makumi wone abalibonahazi kubali, mi abawambi ziamana ni mubuso we Ireeza. ⁴Habali kulikopanya nabo, ababalaeli kuti kanji bazwi mwa Jerusalema, kono balindile insepiyo ye Shetu, cheyo, nati, "Mubazuwi kwangu ⁵kuti initi Johani abali kukolobeza ni menzi, kono inwe kamukolobezwe muLuhulu lujolola mumazubazana akezite." "Munako ibabakungene hamwina babamubuzi, "Simwine, iyi nji nako yeti nolete mubuso kwa Isilaele?" ⁷Abawambi kubali, "kahena njikwenu kuti mwizibe inako kapa inkalulo yabatomi Tayo chamaata akwe. ⁸Kono kamutambule inguzu, munako yaLuhuhu Lujolola heti nilwize hehulu lyenu, mi kamube impaki zangu monse mwa Jerusalema ni mwa Judeya ni Samaria, ni kutwala kumanimani ekanda." ⁹Simwine Jesu hamana kuwamba izi zintu, nibalotele kwilu, abatwalwa kwilu, mi ikope ni lyamuwunguli hamenso abo. ¹⁰Habachitutubalile kwiwulu nakaya, hahobulyo, bakwame bobebe babazimene hembali ni bazwete zituba. ¹¹Nibati, "Inwe mubakwame ba Galileya, chinzi hamuzimene aha ni mulotele kwiwulu? Uzu Jesu wayenda kwiwulu mwakabole munzila iswana sina mumwamubonena nakaya kwiwulu." ¹²Kuzwaho nibabola kwa Jerusalema kuzwa kwi Lundu la Olivi, lina hafwihi ni Jerusalema, musipili umana izuba Lesabata. ¹³Habasika, nibatanta mumuzako wina kwiwulu, kubabali kwikala. Iballi nji Pitulosi, Johani, Jacobo, Andriasi, Filipi, Tomasi, Bartolome, Mateu, Jacobo mwana wa Alufeya, ni Simoni

Zeloti, ni Juda mwana wa Jacobo. ¹⁴Bonse babakopene kuba chintu chimwina, kuzwila habusu kulapela katata. Babena nabo ibali banakazi, Maria nyina Jesu, ni bache bakwe. ¹⁵Mwawo mazuba Pitoli abazimi mukati kabanakwabo, balikana bantu basika ha 120, mi nati, ¹⁶Bakwetu, kuyelele kuti chifioletwe chizuzilizwe, katalusa kuti Luhuhu Lujolola lubawambi itanzi chakaholo ka Davida kuamana ni Judasi, yabaetelele babakasumini Jesu. ¹⁷Mukuti ibali zumwi wetu mi abatambuli inkabelo yakwe yempo yelinu iluko." (¹⁸Linu uzu mukwame abawuli luwa chentifo zabawani chabubilala bwakwe, mi haho natangisa kuwisa mutwi, mi mumili wakwe niwafatuka kwiyaluka, mi zamwibumo lyakwe zonse nizalongotoka. ¹⁹Bonse babalikhala mwa Jerusalema babazuwi zateni, chobulyo babasumpi ulu luwa muchishobo chabo "Akeldama," njikuti, "Luwa lwa Malaha.") ²⁰Mukuti kufoletwe mumbuka ya Lisamu, 'Musiye luwa lwakwe lube lusinyehete, mi kanji musiyi nanga muntu umwina kuhala mo'; 'Muleke zumwi ahinde chitulo chabuyenzi bwakwe. ²¹Chobulyo, kusakahala kuti umwina wa bakwame yabali kuyendanga naswe inako yonse Simwine Jesu habali kuyendanga mukati ketu, ²²kukatangila hakolobezwa kwa Johani kuya kwizuba lyabazwiswa kwetu, utameha kuba impaki hamwina naswe kuamana nikubuka kwakwe kubafu." ²³Babaleti habusu bakwame bobele, Josefa yosumpwa Barsabasi, yabali kusumpwa hape kuti ni Justusi, ni Matias. ²⁴Babalapeli nibati, "Iwe, Simwine, wizi inkulo zabantu bonse, chobulyo wizibahaze kuti njeni mukati kaba bobele yobaketi. ²⁵kuhinda chibaka mweli ikolo ni buapositola waba choli Judasi kuya kuchibaka chakwe," ²⁶Babalauli; mi idaula zibawili ha Mateu mi ababikwa hepalo yamuapostola wekumi ni wumwina.

2

¹Cwale izuva lya Pentecositi haliza, vonse vavene muchi baka chiswana. ²Mwinako yonke chikweza mulumo uzwa kwi wulu uvu luhuhu lye mbembwe lukando, mi chilweza kwizula inzuvo yonse iyo ivavali kwikere. ³Chikweza kuvonahala kuvali malimi aswana uvu muliro uvali kukauhanywa, mi chiweza kuzimana hewulu lya zumwi ni zumwi wavo. ⁴Vonso vave zuziwa Luhuhu luNjolola mi chivatanga kuwamba mumishovo imwi, sina Luhuhu lu Jolola mulubali kuva hera kuti vawambe. ⁵Linu kubena Majunda vavali kwikala mwa Jerusalema, vakwame vavalumeri, ku zwirila kwikanda zonse zomwi konde lye wulu, ⁶Uwu mulumo hauzuweka, chisi chivakezi hamwina mivavali kulyangene kakuli zumwi ni zumwiavali kuva zuwire chiba wambulula mumushovo wakwe. ⁷Vavali ku komokwete ni mbemuka; chiva wamba, "Luli, kena kuti vonse aba bakwete kuwamba Magalireya?" ⁸Chinzi hakuchita kuti tuva zuwa, zumwi ni zumwi mumishovo yentu ituva zalirwa mwayo? ⁹Patiani ni Medesi ni Elamitesi, ni vamwi vavali kuhala mwa Mesopotamiya, mwa Judeya ni Cappadocia, mwa Pontusi ni Asia, ¹⁰mwa Phygia ni Pamphylia, mwa Egepita ni muzibaka zimwi za Libiya kuama Cyrene, ni vapoti vavali kukazwa kwa Roma, ¹¹Majunda ni maProselite, Cretanisi ni ma Arambu, tuva zuwa niva wambira mumi shovo yetu kuamana ni misevezi mikando ye Ireeza." ¹²"Vavali kukomoketwe vonse ni kuchanama; chavati kuzumwi ni zumwi, "Kanti ichi chitalusa nzi?" ¹³Kono bamwi chiva sheununa ni kuti, " Vakoletwe i waine ihya," ¹⁴Kono Pitorosi chazimana nivena ikumi lyamaza overe ni yenke, cha katula linzwi lyakwe ni kuti kuvali, "Vantu vamwa Judeya nanwe mwense mwikala mwa Jerusalema, muzumine ichi chiziveke kwenu; mutekereze hande kumanzwi angu. ¹⁵Kakuti ava vantu kava koletwe iwaine sina mumu hupulera, sina haili vulyo inanko ya kakusasani ke zuva. ¹⁶Kono ichi jichona chiva wambitwe nji mupolofita Joele. ¹⁷Kaive vulyo muma zuva okumamanikizo; Ireeza uti, ' Kani tire hasi Luhuhu lwangu kuvantu vonse. Vaana venu ve chikwame ni ve chanakazi kava porofite, balombwana benu kava vone impono, mi vasupali benu vechi kwame kava lote ziloto. ¹⁸Ni hewulu lyaba hikana vangu mwao mazuva kanitire hasi luhuhu lwangu, mi kava porofite. ¹⁹Kani vonise imakzo mwi wulu kuhitirila ni zisupo mwi nkanda hansi, malaha, ni muliro, ni vunsi mwibyubulu. ²⁰Inzuva kali sandunke ka sikwe mi mwezi kuvoneka uvu malaha, pilio izuva ikando litiza lya Simwine nili seni kusika. ²¹Kaive kuti yense yo supa he zina lya Simwine kahanzwel'. ²²Vantu va Isiraele, muzuwe aa manzwi: Jesu wa Nazareta, mukwame wava misepise kwenu Ireeza che zisupo zikando ni makazo ni zikomokisa izo Ireeza ava pangi chali mukati kenu, sina inwe muvene hamwizi- ²³chevaka lya mulelo u kolete ni kwizibahaza ni iseni kusika inako yakwe Ireeza, a vatambikiwa, mi inwe, cha manza abakwame basezi mulao, chiva mukokotera ni ku mwihaya; ²⁴iye Ireeza ava muvusi, hamana ku sumununa ku chinsa kwefu kwali, kakuli kena kuvali kuwoleka kuti a kwatwe kulili ifu. ²⁵Kakuli Davida ava wambi kuyamana naye, 'Ni va voni Simwine havusu bwangu, kakuti wikere kwimbali lye yanza lyangu lyachilinsu iri kuti kanji ni nyangayiswa kamba kushimbululwa. ²⁶Linu hanu inkulo yangu ivali kusangitwe mi lulimilwangu chi lwa yakalala. Hape, muvili wangu kawikale musepo. ²⁷Kakuti kokafwe kusiya luhuhu lwangu muvafwire, kamba kuzuminina wako yo Jolola kuti avone kuvola. ²⁸Uvavonahazi kwangu inzira zovuhalo; koni pange kuti nizule kusangwa che chi fateho chako. ²⁹Vanakwetu , Ni wola kumiwambira cho vundume kuamana ni mupatirita Davida: uzo hape ava fwi ni kuzikiwa mi ikumbu lyakwe lisikere naswe ni sunu linu. ³⁰Cwalehe, avali muporofita mi avezi kuti Ireeza avali nkonki kwali cho kulisumina vuitamo kwali, kuti kazimike zumwi wavane hachi pura chovulena bwakwe. ³¹Avatangi kuvona izi ni kutanga kuwamba kuama ni kuvuka kuva fwire kwa Keresite, ' Kena avazibalwa niku kungirwa muviri wakwe kukuvola. ³²Uzu Jesu- Ireeza ava muvusi, aho twense twipanki. ³³Cwale hacha mana kumuvusa nikuka muvika kwiyanza lyakwe lya Ireeza mi hachitu tambwire isepiso yo Luhuhu lu Jolola luzwa kwa Tayo, abe tiri hansi inzi, zimubwene ni kuzuwa. ³⁴Linu Davinda kena ava kambamini kwi wulu, kono uwamba, ' Simwine ava wambi kwa Simwine wangu, Wikale kwiyanza lyangu lye chiliso, ³⁵kusikira hasana kani pangire nzira zako kuva malyatiro a mantende ako." ³⁶Hakuva vulyo, musiyi inzubo ya Isiraele yonse izive handede kuti Ireeza ava mupangi hape kuva Simwine ni Keresite, uzu Jesu umuva nkankamizi. ³⁷Linu hachi vazuwana inzi, vava chisiwa mwi nkulo zavo, ni kuwamba kwa Pitorosi ni kuva lutwana vonse, nikuti, "Bakwetu, mutu pange nzi?" ³⁸Mi Pitorosi cha nti kuvali, "" Muvakire zivi zenu mi mukolovezwe, zumwi ni zumwi wenu, mwizina lya Jesu Keresite iri kuti zivi zenu ziwonderwe, mi

mumu amuhere impo yo Luhuhu lu Jolola.³⁹ Ka kuti kwenu nji kuherwe insepiso ni kuvana venu ni kuvantu vonse vana vena kule, sina vantuvangi vonse vasana kasumpe Ireeza.⁴⁰ Nicha ziwambo zingi cha paka nikuva kumbira; na nti, " Muli haze kuzwa kolu lusika luvilala. " ⁴¹ Mi chiva tambula manzwi akwe mi chiva kolovezwa, mi kuva yekezwa mwelina inzuva valikana 3000 vantu kuvali. ⁴² Chi vazwira havunsu ni tunto zavaapositola ni kulapera hamwina, ni muku cholola chikwa ni mwi tapero. ⁴³ Lyowa chilyeza hewulu lya Vantu vonse, mi zisupo zingi ni makazo ziva pangiwa kuva Apositola. ⁴⁴ Vonse vavazumini vavali kwina hamwina mi vavalikwina zintu ziswana mumi hupulo, ⁴⁵ mi vava uzi zibya zabo zi vavali kukwete ni kuyavira ku vonse, kuyenderela ni muvali kusaka halira kuzumwi no zumwi. ⁴⁶ Cwale izuva ne zuva vavali ku zwira havusu ni muhupulo umwina mwi tempere, mi vavali kuchola chinkwa muma zuvo, mi vavali kuyavira zililo cho kusangwa ni kukwatisana mwi nkulo; ⁴⁷ vava rumbi Ireeza ni kuhewa chisemo kuvantu vonse, Mi Simwine avali kuyekeza kuvali inzuva nezuva avo vavali kusikuluha.

3

¹ Linu Pitrosi ni Joani vavakuya kuyenda kwi Tempele mwinako ya milapelo, mwinako yavutantu. ² Mukwame zumwi, yavali chihole kumatende, Avaku nyemunwanga nakalalikwa hamu lyango we Tempele, uvakusupwa mulutu. ilikuti akumbile itunso kuvatu vava kuya mwi Tempele, ³ chinga bona Pitrosi ni Joani chivasaka kwinjira mwi Tempele, chakumbila intuso. ⁴ Pitrosi, nicha muluvukila nimenso akwe, ni Johani, chati, 'Lole kwetu.' ⁵ Mukwame wechihole chava lola, nalitukiseze kutambula chimwi kuvali. ⁶ Linu Pitrosi chati, " Isillivera ni gauda kani zikwete, kono chitukwete, mutuchikuhe. Mwizina lya Jesu Kereste, Yende. " ⁷ Pitrosi nicha mukwata kwiyaza lya chilyo, niku munyemuna mwiwulu, inako ininizana matende ningongo chiza tambula ziho, ⁸ Chatanga kuchukuta mwiwulu, mukwame wachihole nicha zimana nikutanga kuyenda; Linu niche njila ne Pitrosi ne Joani mwi Tempele, naka buyenda, nachukuta, nikutemba Ireeza. ⁹ Bantu vonse nichiva muvona naka vutemba Ireeza. ¹⁰ Nicha valemuha kuti njiyena mukwame wilanga natambula itunso ha Vuluntu bwa mulyango we Tempele; bavezwile kumakala ni kukomokwa chizi chiva pangahali kwali. ¹¹ Linu havali kukwatilile kwa Pitrosi ni Joani, Bantu vonse nicha vantilila hamwina kuvali muchivaka chisumpwa Solomoni, niva komoketwe ahulu. ¹² Pitrosi havona ichi, chava tava vantu, "Nikuti inwe vantu va Isiraele, chinzi hamukomokwa? Chinzi hamu lolelera kwetu bulyo, uvu jenswe twamuleta kuti awole kuyenda cheziho zetu kamba chovu laperi bwetu? ¹³ Ireeza wa Ambramaha, ni wa Isaka, niwa Jakovo, Ireeza uve sukwezwetu, wakuteka muhikana wakwe Jesu. Jiyena yenke umuba tambiki ni kukana havusu bwa Pilato, Hacha vali kusaka kumu lukukulula kuti aliyendeze. ¹⁴ Mubakani yo Jolola ni Kuluka yenke, imi chimwa kumbira kuhewa mwiwili kuti a lukululwe ni kuhewa kwenu. ¹⁵ Muve hayi Mukwaye wo vuhalo, uzo Ireeza ava vusi kuva fwire - imi twi mpanki bechi chivapangahali. ¹⁶ Linu, che tumero mwi zina lyakwe - uzu mukwame umubwene ni kwiziba - ili izina liswana lyamu koza. Itumero ina cha Jesu yaha kwali kuhozwa kuyenderele muvusu bwenu mwense. ¹⁷ Linu, basakiwa, Nizi kuti muva pangi chokuseziba, uvu muvava pangiri vayendisi venu. ¹⁸ Kono zintu inzo Ireeza ava wambi kuvusu cha kaholo kava porofita vonse, kuti uzu Keresite uswanera kunyanda, hanumchave zuzirizi. ¹⁹ Muvake, cwale he, mi musanduke, iri kuti zivi zenu ziwole kuzwiswa kwenu, iri kuti kuwole kwiza inko zo kuli joloza kuzwamhavusu bwa Ireeza; ²⁰ mi kuti na tumine Keresite yava keterwa inwe, Jesu. ²¹ Jiyena yenke Iwulu liswanera kutambula kusikira inako yo kuvozekezwa kwezitu zonse, kuamana nezo Ireeza ava wambi kale chatuholo twava porofita bakwe va jolola. ²² Mushe chovuniti avati, " Simwine wetu Ireeza kavuse mukati kenu muporofita yo swana name. Kamu teke zintu zonse zasana kawambe kwenu. ²³ Kakupangahale kuti muntu yense yasana kakane kuteka uzo muporofita ke hayiwe kuzwiswa kuvantu vakwe. ²⁴ Eni, mi vonse Vaporofita kuzwa kwa Samuere navo vavakezi muma sule akwe, vavezi kuwamba nikwiza kwi zivahaza aya mazuva. ²⁵ Inwe muvava vamaPorofita mi nive chilikani icho Ireeza avapangi nive sukuzwenu, sina mwavateri kwa Abrahama, 'Mulusika lwako jimona masika onse e ikanda ka afuyaulwe.' ²⁶ Kasamulaho Ireeza hacha zimikite muhikana wakwe, ava mutumini kwenu chetanzi, iri kuti awole kumi fuyola cho sundukira kuzumwi ni zumwi kumuzwisa kuvuvi bwakwe."

4

¹ Ba Pitrosi ni Johani ha va bakwete kuwamba kuvantu, bapurisita ni induna we tempele ni basaduki ni chivasika kuvali. ² Ba va kukatazehete chevaka lya Pitrosi ni Johana va vakuruta bantu mi va bakuwamba za kuvuka kwa Jesu kuzwilila kuvafwile. ³ Ba va basumini mi va vavika mwitolongo kuhitila kakusasana lichilila chakuti chivali chitengu. ⁴ Kono bungi bwa vantu bavazuwi ifusa lya ba bazumini; mi inombolo za vakwame va babazumini zi va kusika muzikiti zikwanisa iyanza. ⁵ I bezi buti mwizuva licilila, chakuti manduna bavo, bakulwana ni bañoli ba va kungene mwa Jerusalema. ⁶ Annas muprisita mukando, ni Kayafa, ni Johani, ni Alexandere na vo vonse bakwavo va muprisita mukando. ⁷ Ha va kaleta va Pitrosi ni Johana mukati kavu, ni chibaba vuza, "Chacha maata ani, kapa chezina lyani, ha muchita ezi?" ⁸ Linu Pitrosi, ne zwile Luhuhu Lujolola, ni chawamba kuvali, "Manduna ba vabantu, ni bakulwana, ⁹ haiva iswe sinu mwikalile kutubuzwa chakuya cha musevezi mulutu wo tuvapangi kumuntu yo lwala -mi chenzila ihi uzu muntu a vaholi? ¹⁰ Chinu chiswanela kwizibwa kwenu ni kuvantu vonse va Isiraele, chakuti chezina la Jesu wa Nazareta, uzo ye muvakokoteli, uzo Ireeza a va muvusi kuvafwile - Nji kwakwe u zu mukwame hazimene aha havusu bwenu na liketete. ¹¹ Jesu Keresite ibwe inwe muvazaki le muvanyansi kono livapangwa mutomo we mota. ¹² Ka kwina impulsu cha muntu zumwi; chakuti kakwina izina limwi mwikonde lye ulu, li vahewa muntu zumwi, ilyo lituswanelwa kuhazwa." ¹³ Linu cwale hachi vabwene vundume bwa Pitrosi ni Johani, ni kulemuha kuti avali vantu vulyo vasana vavalitutite, vava komokwa, cho kwiza kulemuha kuti Pitrosi ni Johani vavene ni Jesu. ¹⁴ Kakuli vava voni mukwame yava hozwa na zimene navo, kakwina

chimwi chivava woli kuwamba kuamana nechi.¹⁵ Kono hachi vamaana kulaya ba Apositola kuzwa mumu kopano wavo, chiva tanga kuwamba mukati kavo vene.¹⁶ Chivati, " Mutupange vule kwava vakwame? Cho vuniti vokuti imakazo ivoneka yapangahala chavo iziveka kuzumwi ni zumwi wikala mwa Jerusalema; katuwoli kuisampula.¹⁷ Kono iri kuti kanji iyambuluki mukati kavantu, twende tuva kalimere kanji vawambi kuzumwi ni zumwi mweli izina." ¹⁸Chiva sumpa Pitorosi ni Johani kwiza mukati ni vaha itayero kuti kanji bawambi hape kamba kuruta hape che zina lya Jesu.¹⁹ Kono Pitorosi ni Johani chivali tavirila ni kuwamba kuvali, " Kamba kulukite mumenso a Ireeza kuti tuzuwe inwe isiñi iye, mu atule.²⁰ Kakuli katuwoli kulihaza kukuwamba kuyamana nezi zintu zituba voni ni kuzuwa."²¹ Kasamulaho o kuva kalimera ahulu Pitorosi ni Johani, chivava siya nivaliyendeza. Kena vava wani ivaka liva wola kuva nyansa chalyo kuti vavahe inkoto, kakuli vantu vonse vavali kulumba Ireeza kwi makazo iva pangahali.²² Mukwame ava tambuli iyi imakazo yo kuzwa chavali we zirimo zilikana makumi one ni kuhitirila kukuzalwa.²³ Hachiva mana kuva lukulula, Pitorosi ni Johani chiveza kuvantu vavo ni kwiza kuva wambira zonse inzo vakulwana vamaPurisita zivaka va wambira ni manduna ve tempere zivava wambi.²⁴ Hachi va zuwa ichi, chiva katula manzwi avo hamwina kwa Ireeza ni kiuwamba, "" Simwine, iwe uva vumbi mawulu ni kanda ni wate, ne zina zonse zina mwa teni,²⁵ Inwe cho Luhuhu lu Jolola, cho kaholo ka tayo Davida muhikana wako, ava cho, "" Chinzi inkanda za machava hava lwa, ni maswaniso a sena ituso?²⁶ Basimwine va hansi va balikunganyi hamwina, ni bayendisi ba vakopani hamwina kulwisa Simwine, ni kulwisa Keresite wakwe;²⁷ Cheniti, bonse Heroda ni Ponse Pilato, hamwina ni va chisi ni vantu va Isilaele,va bakopani hamwina mumuleneñi uwo kulwisa muhikana wako Jesu, iye yo va iketeli.²⁸ Ba vakopani hamwina kuchita zonse izo ni mayanza ako ni maikuto ako zi vahupulwi pili kuti kazichitahale.²⁹ Linu, Simwine, lole kumifumbo yabo mi uhe mwihikana wako kuwamba inzwi lyako cha kukola.³⁰ Chakuti ha cha namulula iyanza lyako mukuholisa, iponiso ni imakazo ziva kuchitahala che zina la muhikana wako yo jolola Jesu."³¹ Ha chi bamana kulapela, chivaka ha vakopanela hamwina chi va zikinyehi, mi vonse ni chebezuzwa cha Luhuhu Lujolola, mmi va bakuwamba inzi la reeza cha kukola.³² Inombolo inkando ya vo ba bazumini ba vena chenkulo yonke ni luhulo: mi kakwina zumwi wa bo ya vakuwamba chimwi chamunite kuti luli njichakwe; nihakwinavulyo, ba vena zintu zonse chakuswana.³³ Cha maata makando bapositola ba ba kuwamba ze va baboni kuamana ni nzuho ya Simwine Jesu, mi chisemo chikando chivena heulu lyabo.³⁴ Kakwina muntu mukati kavo ya va bulite chimwi chintu, kwavo vavali kuluwite ivu ini kamba mazuvo zana vava a uzi ni kuleta mali e zintu zivava uzi.³⁵ ni kwiza kuavika ha mantende'. Mi vantu babahewa kwavo vavali kuzumine, cho kuya zumwi ni zumwi mwavali kusakira.³⁶ Josefa, yavali Mulevi, mukwame yavali kuzwa kwa Cyprusi, ava hewa inzina lya Banabansi kuva Apositola(iri kuti, chikutolokiwa, mwana wu susuweza).³⁷ Chokuva newa, chali wuza ni kuleta mashereñi niwiza kuavika hamatende ava apostola.

5

¹ Lyahanu mukwame zumwi yo sumpwa Ananiyasi, ni Safira mwihyabwe, babauzi imbali ye zintu zabo, ² Nabika imbali imwi yeshiliñi ibauzwa (mwihyabwe naye avakwizi), ni kuka leta onse avashali kumatende ava Apositola. Linu Pitorosi nati, "Ananiyasi, cinzi Satani hezula munkulo yako ku chenga Luhuhu lu Jolola kupata imwi isheleñi ya muulo wa chisi chako? ⁴Hachisena chiveni kuwuziwa, kana chivali njichako? Linu hachi mana kuuziwa, kana chivasina muyedisyo yako? uva zezete vuti chezi zintu munkulo yako ?" Kana uva chengi muntu, kono kwa Ireeza. ⁵Mu kuzuwa aa maanzwi, Ananiyasi nawa hansi niku huza lwa ma manimani. Kutiya kukando nikwezila vonse vava zuwi izo zintu. ⁶Baswisu niveza kumu vungila mwi sila, ni kumu nyamuna ni kukamuunga.⁷ Haku hita inhola zotatwe, mwihyabwe cheza kwinjira, nasezivite chiva tendahali. ⁸Pitolosi nacho kwali, " Uni wambile kuti inkanda yenu mwa iwulisa cheyi inteko ? "Nati "ee, cheyi inteko."⁹ Linu Pitlosi nati kwali, " Muva zuminzani vule ku lika luhuhu lwa Simwine ? Lole, "Matende a vaka unga mwihyenu ena hamulyango, imi njete vakunyamune nawe." ¹⁰Haho vulyo chawira hansi ha matende akwe, niku huza lwa mamanani, imi vaswisu havenjira nikumu wana ufwiile; chiva munyamuna, nikuka muunga hembali ni mwihyabwe. ¹¹Kutiya kukando nikweza he nkereke yonse, ni heulu lya vonse vava zuwi izi zintu.¹² Imboniso zingi ni makazo zivali ku chitahala mukati ka vantu cha mayanza avapositola. Vavena vonse mu malibera a Salumoni. ¹³Imi kakwina niyava ku wola ku lipapata kuli kopanya navo; nikuva vulyo, vava ku tembwa ahulu ku vantu.¹⁴ Nikuva vulyo balumeri vangi vavakusi wera kwa Simwine, ikunga lya bakwame ni vaanakazi, ¹⁵chovulyo vava ku letanga va lwala mumigwagwa niku va lazika ha mimbeta ni muzipura, kuti Pitlosi cha hita, munzunde wakwe mu uwole ku wila havamwi vavo . ¹⁶Nikweza hamwina impalo inkando ya vantu bazwa kumatoropo mwa Jerusalema, kuleta valwala navo vava vulumukiswa inhuho zisa jololi, imi vonse vava hozwa.¹⁷ Kono mupurisita yo hanzu na ziimana, nivonse vavena naye (chikwata chava Saduki); imi nive zula muna ¹⁸Niva viika mayanza havapositola, ni ku va vika mu ntorongo ya vantu.¹⁹ Masiku Ineloi lya Ireeza chilyeza kwi yalula milyango ye njorongo niku vazwisa hanze, ni kuvati. ²⁰Muyende, muka zime mwi tempere, niku wamba ku bantu vonse manzwi avuhalo." ²¹Hava zuwa izi, nivenjira mwi tempere musihalizana niku ruta. Kono mupurisita yo hanzu cheza, navo vavena naye, niku supa inkuta hamwina, ni vonse bakulwana vavantu va Isiraere, ni kuva tumina kuntorongo kuka leeta vapositola.²² Kono vakapaso vava yendi kana vavakava wani muntorongo, ni vaka vola ni kwiza ku viha, ²³"Twaka wana intorongo iyalitwe siinte ni ba ganteli ba zimene hamulyango, kono hatwa iyalula, kakwina itwa wana mukati."²⁴ Linu muyendisio wa mwi tempere ni mupurisita mukulwana hava zuwa aa maanzwi, ciba ziyeleha chavo ni chiwola kuzwa mwateni. ²⁵ Linu zumwi neza kuva wambila, "Vakwame vamu va vikite muntorongo vazimeene mwi tempere niva ruta vaantu."²⁶ Linu muyendisio chayenda ni vakapaso, niku kavavoza, kono nikusena vulwisi, mukuti vava tite kuti vaantu pona chivava pwacoola cha mavwe. ²⁷Hava kava leta, chivava leta havusu

wwe nkuta. Mupurisita yo hanzi nava vuzola impuzo,²⁸nacho, "Tumi ha mulandu wa kusa ruta mweli zina, imi, chimwe zuza Jerusalema ni ntuto zenu, niku tavera ku leta malaha ozu mukwame hetu."²⁹Kono Pitolosi ni vapositola nivetaba, "Tulukera ku kuteka Ireeza insinyi vaantu.³⁰ Ireeza uveshetu ava kuzi Jesu, imuve hayi ni kumu hanzika hesamu.³¹ Ireeza ava mukuzikizi kwi yanza lyakwe lya chilyo kuva mwaana' simwine ni muhazi, kuha kuliwamba zivi kwa Isiraere, niku kwatila zivi.³²Tu mpaki zezi zintu, imi ni luhuhu lu Jolola, ulo lwavahi kwavo vamu kuteka."³³Lyahanu inkuta hai zuwa izi. Vava vengi nikusaka kwi haya vaapositola.³⁴Kono mufalisi yava kusupwa Gamaliele, muruti wa mulao, yava kukutekwa ku vantu vonse, chazima niku laera vaapositola ku zwila hanze kaninizana.³⁵Linu chati kuvali, "Vakwame vaIsiraeele, Mutwalize minahano kuchimusaka kutenda kwava vaantu."³⁶Chenako ya kumasule, Teudiyasi avavuki nalibboka kuvaumwi, imi impalo yavakwame, valikana myanda yoone, nivenjila kwali. Nehaiwa, nivonse vavali kumu kuteka vava hasanywa ni kusa vachimwi.³⁷Kuzwa koku mukwame, Judasi wa Galileya navuka mumazuva achipalo nikuhindikisa vamwi vaantu mwisule lyaankwe. Naye chehaililwa, nivonse vakumu kuteka vava hasanywa.³⁸Hanu ni mi wambila, muzwe kwava makwame, ni kuva siya vovona, ilikuti uwu muzezo kapa mutendo wa vaantu, muulyatililwe.³⁹Kono heba wa Ireeza, kete muwole ku u lyatilila, mu wola kuli wana kuti chi mu kwete mulwisa Ireeza." Imi chiva susuwezwa.⁴⁰Linu ni va supila vaapositola mukati, nikuva kavoola ni kuva hambiliza kusa kawamba mwi zina lya Jesu, ni vava siya kuti vayende.⁴¹Chiva siya inkuta niva tabuluhite mukuti vavavalilwe kuku nyandisizwa che Izina.⁴²Kuzwaho chezuva, mwi tempere ni chenzubo, ninzuvo, vava ku lutirire ni kutaza Jesu kuva Keresite.

6¹Lyahanu mwaanu mazuva, linu impalo ya valutwana haiva kukabwinjiha, impiraero ya Magerike va Majuda chiyatanga Kulwisa Maheveru, kakuti imberwa zavo zivali kuketutulwa mwizuva ni zuva lya kuholiswa kwa zilyo.²Vena ikumi ni vovele chivasupi chinavungi cha varutwana kuvali ni kuti, "kakwina hande kwetu kuti tusiye liinzwi lye Ireeza niku taha he ntafule.³Mu swanera lyahanu kuketa, vakwaluzuvo, bakwame vakwana iyanza ni vovere mukatikenu, bakwame vene vuhalo vulotu, ve zwile luhuhu ni vutali. Avo watuwola kuketa mwei impisinisi.⁴Haili iswe, katuzwire havusu mwi intapero ni mukukutaza liinzwi."⁵Zi wambo zavo ziva tavisu chinavungi chonse. Linu chivaketa Sitefani, mukwame yowizwire intumelo ni Luhuhu Lujolola, ni Filipi, ni Porokoras, ni Nikonora, ni Timoni, ni Parmemasi, ni Nikolasi muprositelite yozwa kwa Antiyohe.⁶Varumeri vavaleti ava vakwame havusu vwa vapositola, vava lapeli ni ku tula mayanza avo havalu.⁷Chovulyo linzwi lya Ireeza liva weli; imi impalo ya varutwana ivayekezezi mwa Jerusarema nikuhitiliza; mi impalo yingi ya vapurisita ivakezi kukuteka intumelo.⁸Lyahanu Sitefani, avezwile chisemo ni maata, ava kupanga inkezo zikomokisa ni imboniso mukati kavaantu.⁹Kono chikweza kuzimana vantu wa wila kumasinagoge asumpwa masinagoge alukuluhite, va kwa Serina ni Alexandriya, nivamwi vazwa kwa Silicia ni Asia. Ava vaantu vava kukandekisana ni Sitefani.¹⁰Kono kana vava kuwola kuzimana kulwisanisa vutali ni Luhuhu ulo lwa vakuwamba chalo Sitefani.¹¹Linu che inkunutu chiva susuweza vamwi vakwame kuwamba, "Twazuwa Sitefani na wamba maanzwi akunyefula Mushe ni Ireeza."¹²Vava vengisi vaantu, vakulwana, ni vañoli, mi chiva yenda kwa Sitefani, ni kumukaheeka, ni kumuleeta kunkuta.¹³Vava leti impaki zamapa, vava wambi, " Uzu mukwame kaleki kuwamba maanzwi alwisanisa chivaka chichena ni mulao.¹⁴Kakuti tuvamuzuwi nawamba kuti Jesu wa Nazareta usaka kushinya ichi chivaka ni ku chinja milawo yavaleti Mushe hansi kwetu."¹⁵Vaantu vonse vavekele munkuta vava twalite menso avo kwali mi chivavona chifateho chakwe ni chikola ili chifateho che Ifielloi.

7

¹Mu prista mukulwana chacho," izi zintu zeniti?"²Sitefana chacho, " va nchizyangu ni ve shangu, muteke kwangu: Ireeza we nkanya ava voneki kwe shetu Abrahamama hava kwina mwa mesopotamia, naseni ku kekala kwa haran; ³chacho kwali, ' siye inkanda yako ni mahasi yako, mi uyende mu nkanda yete ni kutondeze."⁴Cha siya inkanda ya makaladani niku ke kala kwa karani; kuzwaho, hava fwili isi, Ireeza cha muleta mweyi inkanda, mumuhala hanu.⁵kakwina chavahi kwali chokuyola, ne, kena chivali chikando kuti alyate itende hateni. kono ava sepisi- nanga aho Abrahamama kena aveni kuva kale mwana-ilikuti ahinde inkanda kuva chiluwu chakwe ni lusika lwakwe kuzwa kwali.⁶Ireeza avalu kuwamba kwali vuti, ishika lyakwe mulikahale inako zana mwi nkanda isali yayo, mi vene ve nkanda vaka va vike muvuhikana niku va nyandisa ke mianda yone.⁷imi muni atule inkanda mwete vakave vahikana; chawamba Ireeza; mi chizamanezo kavazwe mwateni nikuni lapela mwechi chivaka; ⁸mi avahi Abrahamama chilikani cho mupato, cwale Abrahamama cheza kuva isi wa Isaka niku mutwala ku mupato kamazuva amana iyanza ni tunwe to tatwe. Isaka cheza kuva isi wa Jakovo, mi Jacovo isi wa vana ve kumi nivo vele.⁹Vayendi vava susuwezwe cho muuna kwineku lya Josefa mi chiva muwuzwa kwa Egepita,mi Ireeza ava kwina naye,¹⁰mi chamulukulula ku manyando akwe onse, nikumuha chisemo ni butali havusu bwa Pharaoh, mulena wa Egepita. Pharaoh chamupanga ngambela mwa Egepita ni mwinzuvo yakwe yonse.¹¹Linu aho chikweza inzala monse mwa Egepita ni kanana, Ni manyando makando mi veshetu kena vavawani zilyo.¹²Kono jakovo hazuwa kuti kwina mundale mwa Egepita cha tumina veshetu va veshetu che ntanzi.¹³cho vuveli Josefa chalivonahaza ku vakwame; mi mahasi a Josefa chiveza kwi ziveka kwa Pharaoh.¹⁴Josefa cha vona vamukulwe kuti vakasumpe Jamusi isi wakwe kwiza kwa Egepita, ni mahasi akwe onse, makumi amana iyanza ni makumi ovele ni vantu va mana iyanza.¹⁵Cwale Jakovo chayenda mwa Egepita; cha kafwa, iye ni vasukulu va vasukulu.¹⁶Vava twalwa kwa shecham nikuka lazikwa mwi vita ilyo Abrahamama lyavawuli ke ntenko mwa silivela ni vana va hamor mwa shecham.¹⁷Sina inako ye nsepiso hachiyina hafuhi, insepiso yava pangi Ireeza kwa Abrahamama, vantu vava kuli niku hweza mwa Egepita,¹⁸haisi hakuva kezi zumwi Simwine mwa Egepita, uzu murena yasena va kwizi chintu kuamana ni Josefa.¹⁹Murena yoswana uzu ava chengeleli

vantu niku nyandisi va sukulu vave sukulu, vavahi vana vavo kwi nkozi niva hupula kuti kavahale.²⁰Keyo inako Mushe ava pepwa, sekeli mulotu havusu bwe ireeza, mi ava kuvikitwe mwi nzuvo ivesi cha mwezi yo tatwe.²¹hava ku vikitwe hanze, mwana Pharaoh ava muañili niku mulela sina njiwakwe.²²Mushe ava kwina inzivo mwintuto zonse za Egepita; mi avana ziho mu manzwi ni mumitendo.²³kono hachavali kuchutile kuzilimo ze kumi zone, chiya keza munkulo yakwe kuti akapotele va mukulwakwe, vaana va isilaele.²⁴kuvona mu isilaele na sikululwa, Mushe chamu lamulela ni ku vozekeza yava ku lwisa isilaele:²⁵Ava kutele kuti va mukulwe kava zuwisise kuti Ireeza che yanza lyakwe ava kuva haza, kono kena vava zuwisisi.²⁶Izuva lyitatama cheza kuvamwi ma Isilaele vavakwete kupanga inkani; avaliki kuva vika mwinkozo hamwina; chacho; vakwame, muva kwaluzuvo, chinzi hamu lizuwisa kuchisa?²⁷kono yava fosekezi zumwi chamu timba, nikucho,' yava kupangi muyendisi ni muatuli hewulu lyetu?²⁸kana usaka kunihaya, sina movehaili ma Egepita izona?²⁹Mushe chatiya hamana kuzuwa izi; cheza kuva muyendi mwinkanda ya midian, uko kwavavi isi wa vaana vo vele.³⁰zilimo ze kumi yone hazihita, iñiloi chilyeza kuli vonahaza mwihalaupa lya mount sinayi, mu mulilo mukando muka zuka.³¹Mushe ha vona mulilo, cha komoka ha vona izo; mi hava ku chunine kuka vona izo, chikweza inzwi lye Ireeza, kuwamba,³²njime Ireeza wa veshako, Ireeza wa Abraham, niwa Isaka, niwa Jakovo,' Mushe cha chachalika mi kena va liki ku lola.³³Ireeza cha wamba kwali, ' chupule insangu zako, kaho chivaka cho zimene hachili chivaka chi jolola.³⁴Niva voni luli manyando avantu vangu se vena mwa Egepita; niva zuwi intongosi zavo, mi niva kezi kwiza kuva haza; cwale wize, kani ku tume kwa Egepita.³⁵Uzu Mushe uvava kani, havava wambi,' njeni yava kupangi muyendisi ni muatuli?' - njeje Ireeza yava tumi kuva zonse muyendisi ni mulukululi. Ireeza ava mutumi ke yanza lye ñiloyi lyiva voneki kwa Mushe muka zuka.³⁶Mushe chava zwisa mwa Egepita, hamana kupanga imakazo ni zisupo mwa Egepita mi nikwiwate lyempi, mi nimwihalaupa ke zilimo zimana makumi one.³⁷Nji Mushe yoswana yava wambi kuvantu va Isilaele,' Ireeza ka vuse mu polofita wenu mukati kava mukulwenu, mupolofita ya swana neme.³⁸Uzu nji mukwame yava kwina muchikwata mwi halaupa ne ñiloyi lyiva wambi naye kwi rundu lya sinai. Uzu njimukwame yava kwina niva sukulu vava sukulu; uzu njimukwame yava amuheli manzwi ahala zwiza kutuha.³⁹Uzu nji mukwame uzo va sukulu vava sukulu vava kani kwichilila; vava mutandili kule navo, mi mwinkulo zavo vava voli kwa Egepita.⁴⁰Keyo inako chiva wamba kwa Aruni,' Tupangile va zimu vete va tuyendise. haili kozu Mushe, yava tuzwisi mwinkanda ya Egepita, katwizi chapangahala kwali.⁴¹Cwale chiva panga iñombe mwao mazuva nikuleta chitavelo kwecho chizimu, niku tava cho musevezi wa mayanza yavo.⁴²Kono Ireeza cha sanduka niku va siya kuti va lapele inkani mwiwulu, sina mwiñolelwemwi mbuka ya mapolofita,' kana muva nihi iñombe ni chitavelo ke zilimo zimana makumi one mwi halaupa, inzuvo ya Isilaele?⁴³muva zumini i tabernakele ya moleki ni nkani ze zimu rafani, nizi vupiwa zi muvapangi kuti muzilapele: Mikani mihinde kwi mihitiliza kwa babilona.⁴⁴Va sukulu vava sukulu sevena itabernaka yo vupaki yo mwihalaupa, Sina Ireeza mwava laeli hava kuwamba ni Mushe, kuti aipange sina chivupeho chava voni.⁴⁵Ichi njichintu va sukulu va vasukulu, mwinzila yavo, kuleta munkanda ni Joshuwa. Ichi chiva pangahali havavezi kwinjila nikuluwa mwinkanda izo Ireeza zava zwisi havusu bwava sukulu vava sukulu. Ivakwina vulyo mbwita mu mazuva a Davida,⁴⁶yava wani chisemo mumenso a Ireeza; ava kumbili kuwana chivaka chamekalo cha Ireeza wa Jakovo.⁴⁷Kono Solomoni ava zakili Ireeza izuvo.⁴⁸Nihakuva bulyo, yohanzi kekali mumazuvo okuzaka ni ,mayanza; iswana sina mupolofita ha wamba,⁴⁹Iwulu chihuna changu, mi ifasi malyatilo amatende angu. Inzuvonzi yowola kuni zakila? Simwine uwamba: kapa chivaka chamapumulelo angu chinahi?⁵⁰kena kuti iyanza lyangu lyipangi izi zintu zonse?⁵¹Inwe vantu va zuminine insingo nive inkulo zi sena mumupato ni matwi, mukaninanga Luho Lujolola; mupanga sina muvava kupangira va sukulu vava sukulwenu.⁵²Njeni kuva porofita va sukulu vava sukulwenu isena uvavanyandisi? vavehayi maporofita vava voneki ku matangiro okukeza kuyo jolola; mi hanu chimweza kuva vaveteki ni vehayi vakwe nemwe,⁵³Inwe vantu muva amuheli milao ivatangwa ku mañiloyi, kono kena muva ichilili."⁵⁴Linu va kwame ve nkuta hava zuwa izi zintu, vava fundwa kwinkulo, chiva suma meeno avo kwa sitefani.⁵⁵Kono iye, kakwizula luho lu jolola, chalolelela kwi wulu chokutokomela mi chavona inkanya ye Ireeza; mi chavona Jesu na zimene kwiyanza lya chilyiso lye Ireeza.⁵⁶Sitefani chawamba," Iole, nibwene mawulu eyalukite, mi mwana muntu uzimene kwiyanza lye chiliso lye Ireeza."⁵⁷Kono ve nkuta chiva huweleza mwinzwi lyikando, nikwiyala matwi avo niku muhwelela hamwina vonse;⁵⁸vava muzindiri hanze yo muleneñi nikumu pwachola: mi impaki chiza zala zi zwato zavo za hanze ha matende a muswisu wa muhwile yo supwa Saule.⁵⁹havavali kupwachola sitefani, avazwili havusu kusumpa kwa Simwine ni kuwamba," Simwine Jesu, tambule luho lwangu."⁶⁰Cha kuvama hansi niku huwa ke linzwi ikando," Simwine, kanji ukwati ichi chivi kuvali." hacha mana kuwamba izi, chalala.

8

¹Saule avena mukuzuminzana ni ifu lya kwe. Imi kuzwa yelyo izuva chikwazwa kunyandiswa ahulu kwe kerenke ivena mwa Jerusalema; imi vavazumini vose vava hasa neri muzi vaka za Judeya ni Samariya, mbwita vulyo va apositola.
²Vakwame vavazumini ni kusepahala vava ziki Sitefani ni kumulira ahulu.³Kono Saule ava nyandisi ahulu inkerenke; ava kuyenda mwi nzuvo ni nzuvo ni kuzwisa mo vakwame ni vanakazi, ni kuba vika mutorongo.⁴Kono vava zumini vavali kuhasane chiva yenda ni va kutaza linzwi.⁵Filipi ava yendi kumuleñi wa Samariya ni kuka kutaza kuvali za Keresite.
⁶Chinavungi chavantu havazuwa ni kuvona zisupo zava pangi Filipi, vava tekerezi ahulu hamwina kuza vali kuwamba.
⁷Imi ku vantu vangi vava zizuwi, ihuho zisa chenete zibazwi hanze cho muhuwo mukando; ni vangi vava zuminine luñañali ni ziyanga vonse vava hozwa.⁸Mi kuvena ahulu kusangwa muwuna muleneñi.⁹Kono kuvena mukwame zumwi mowu muleneñi yavali kusupwa Simoni, uzo yavali kupanganga mabivo kumatangiro; avali ku komasanga ahulu vantu va mwa Samariya, lyinu avali kulihinda kuva muntu yo tompeha.¹⁰Vonse vena Samariya, kuzwa kumunini ni

kumukando, vavali kumuteka ahulu; vava wambi, "Uzu mukwame je ziho ze Ireeza zi supwa vukando".¹¹ Vava tekereze kwali, kakuti avali kuva komosa ahulu che nako inde ni mavivo a kwe.¹² Kono aho hachi vazumine izo zavava kutazi Filipi kuyamana ni evangeli yo muvuso we Ireeza ni zina Iya Jesu keresite, vava kolovezwa, vonse vanakazi ni vakwame.¹³ Imi ni Simoni naye vulyo ava zumini: hacha mana ku kolovezwa, cha zwira havusu ni va ni Filipi; hacha vona imakazo ni mitendo ni ipangiwa, ava komokiswa ahulu.¹⁴ Linu haveza kuzuwa va apositola mwa Jerusalem kuti vena Samariya vava tambuli linzwi Iye Ireeza, chiva tumina kuvali Pitorosi ni Johani.¹⁵ Hachiva shetumukere kuvali, chiveza kuva laperera, kuti vawole ku tambula Luhuhu Lunjolola.¹⁶ Kakuti bwita heyo inako, Luhuhu Lunjolola kena luveni kukeza hewulu lyavo; vavali kukolovezwe vulyo mwi zina Iya Simwine Jesu.¹⁷ Linu Pitorosi ni Johani chiva vavika mayaza avo hewulu lyavo, mi chiva tambula Luhuhu Lunjolola.¹⁸ Linu Simoni hacha vona kuti Luhuhu Lunjolola luva hewa cho kuvikiwa cho kuvikiwa cha' mayaza, ava apositola chava newira isherefi.¹⁹ Cha wamba, " Munihe izi ziho, name, iri kuti yense uni kambika manyanza hali a tambule Luhuhu lunjolola."²⁰ Kono Pitorosi chata kwali, " I silivera yanko i sinyehe nawe, kakuti u hupula kuwana impo ze Ireeza cha masherefi.²¹ kawina chiyemba chimwi mwezi zintu, kakuti inkulo yanko kayina hande ni Ireeza.²² Cwale he uvake kovu vuvi bwako, mi ulapere kwa Simwine, iri kuti mwendi mwa wondere kumi nahano ye nkulo yanko.²³ Kakuti ni kubwene kuti wina chifanu chovu vengi ni mumawenge e chivi.²⁴ Simoni cha mwitava ni kumuti, " Uni laperere kwa Simwine, iri kuti zonse zintu ziwa wamba kanji zipangahali kwangu."²⁵ Aho Pitorosi ni Johani haci vamaana kuwamba linzwi Iya Simwine, chiva vola kwa Jerusalem; mwinzira, vavali kukutaza evangeri mumenzi mingi ya mwa Samariya.²⁶ Hanu iñiroyi Iya Simwine chiya wamba kwa Filipi ni kuti, "Katuke ni kuyenda kwa mbowera kwi nzira iya kuku shetumukera kuzwa kwa Jerusalem kuya kwa Gaza." (Iyi nzira ina mwi halaupa.)²⁷ Ava katuki ni kuyenda. Muvone, kuvena mukwame youzwa kwa Etopiya, chikombwa cho muyendisi mukando Cadesi, mulena wa Etopiya. Avali muvavaleli we chifumu chakwe chose. Avali kwizite kwa Jerusalem kuku laperera.²⁸ Chavali kuvola mi ave kere mwi kochikara ya kwe, mi avali kuya vuvala mwi vuka yo muporofita Isaya.²⁹ Luhuhu chilwa ti kwa Filipi, "Yende kwali mi wi kale hafuhi ni kochikara yakwe."³⁰ Linu Filipi cha tilira kwali, ni kumuzuwa na vala Isaya muporofita, ni kuti, " Mane uzuwisisa cho kwete kuvala?"³¹ Mu Esopiya chati, "Niwola vule, mwendi zumwi ani tondeze?" Ava kumbiri Filipi kwiza kwi chira naye mwi kochikara ni kwi kala naye.³² Linu vuvali vwe ñolo lyavali kuya vuvala mu Esopiya avali ili, "Avali twaliwa uvu imberere kukwi hayiwa; mi uvu imbere havusu i totwere havusu bwa fumwayo, ka zasumuni kaholo kakwe: ³³muma sukuluko a kwe i katulo yakwe iva zwiswa kwali: Jeni yata wambe lusika lwakwe? vuhalo bwakwe vuva hindwa hanshi."³⁴ Linu mu Enuki cha vuza Filipi, "Ni kukumbira, jini yavali kuwamba muporofita? avali kuwamba iye mwine, kamba avali kuwamba zumwi muntu?"³⁵ Filipi cha tanga kuwamba; ava tangi neli iñolo mwa Isaya kukutaza kuyamana ni Jesu kwa li.³⁶ Sina ha vavali kuya vuyenda munzira, vava kezi ha menzi; mu Enuki chati, "Vone, hena menzi hanu; chizi chini kanina kuku kolovezwa?"³⁷ Linu mu Etopiya cha laya i kochikara ku zimana.³⁸ Chiva yenda hasi mumezi, bonse Filipi ni muenuki, imi Filipi cha mukoloveza.³⁹ Hava zuvuka hanze ya menzi, Luhuhu Iwa Simwine chi Iwa hinda Filipi; mu enuki kena ava muvoni hape, mi ava yendi mwi nzira yakwe na sangitwe.⁴⁰ Kono Filipi ava ka voneki kwa Azotusi. A vakayendi mwe zina zikiriti ni kukutaza Ivangeri kumi leneñi yonse, mbwita hakasika kwa Caseriya.

9

¹Kono Saule, usiwamba zokutiza ni kwihaya balutwana ba Simwine, cha yenda ku mupurisita mukulwana ²ni kuka kumbila mañolo ama Sinagoge mwa Damaseka, ili kuti chawana babakuwila mweyo inzila, kapa mukwame kapa mwanakazi, pona chokabaleta niba suminwe kwa Jerusalem.³ Haba kukabuyenda, kuba tendahali kuti heza kusika hembali ni Damaseka, hahobulyo chikweza kuboneka iseli lingi libakuzwa mwiwulu; ⁴mi chawila hanshi ni kuzuwa linzwi liwamba kwali, "Saule, Saule, chinzi ho ni nyandisa?"⁵ Saule chetaba, "njewe ni, Simwine?" Simwine chati, " Njeme Jesu yokwete kunyandisa; ⁶kono zime, winjile mu muleneñi, mi mowambilwe zo swanela kutenda." ⁷Bakwame baba kuyenda ni Saule chiba zima nikubula maanzwi, ni bazuwile linzwi, kono ni basabwene muntu.⁸ Saule chabuka hanshi, mi heyalula menso akwe, kakwina chabakubona; chiba mukwata kwiyanza niku muleta mwa Damaseka. ⁹Abahindi mazuba otatwe nasaboni, mi kena aba kulya ni kunywa.¹⁰ Linu Kubena mulutwana mwa Damaseka yaba kusumpwa Aneniyas; mi Simwine aba wambi kwali chempono," Aneniyasi." cha wamba," Bone, ime zunu, Simwine." ¹¹Simwine cha wamba kwali, "Zime, uyende mwi kululu lisumpwa Kuotoloka, mi kwi nzubo ya Judasi buze mukwame yozwa kwa Tarese yosumpwa Saule; yokwete kulapela; ¹²mi ababoni impono mukwame yaba ku sumpwa Ananiyasi nakeza kwali kwiza kumubika maanza, ilikuti atambule kubona kwakwe."¹³ Kono Ananiyasi chetaba, " Simwine, ni bazuwi kubangi kuamana nozu mukwame, inkolofalo isika hayi yabatendi kubantu bako bajolola mwa Jerusalem.¹⁴ Wina maata azwa ku mukulwana wa maprisita ku sumina bonse kunu ba sumpa he zina lyako." ¹⁵Kono Simwine chawamba kwali, "Yende, mi uzu uketetwe kuba chisebeliso changu, kuhinda izina lyangu habusu bwa chisi chingi ni malena ni bana ba Isilaele; ¹⁶mi kani mutondeze mwete a sukulukile chebaka Iye zina lwangu."¹⁷ Cwale Ananiyasi chayenda, ni kwinjila munzuvo. Kuka muvika maanza hakwe, chati, "Mukwangu Saule, Simwine Jesu, yaba boneki kwako he nzila hamuba kukeza, wakanituma ili kuti zo tambule kubona kwako mi wizule luho lu jolola." ¹⁸Hahobulyo zintu zikola maamba zibawi mumenso a Saule, mi chatambula kubona kwakwe, aba zimi ni kukolobezwa; ¹⁹abali nikuwana ziho. Abekali ni balutwana mwa Damaseka chamazuba alikene.²⁰ Haho chaha bupaki bwa Jesu muma Sinagoge, nata kuti uzo mwana wa Ireeza. ²¹Bonse baba zuwi baba komokwa ni kuwamba, "kanjiyena uzu mukwame yaba sinyi abo mwa Jerusalem baba kusumpa heli zina? mi abakezi kunu ili kuti abalete zeba suminwe kumu kulwana wa maprisita." ²²Kono Saule abezi

kwinjihilwa ziho, aba leti filikana mukati ka ma Juda baba kuhala mwa Damaseka chakutondeza kuti Jesu nji Keresite.²³ Hakuhiita mazuba mangi, ma Juda chibalela hamwina kuti bamwihaye.²⁴ Kono mulelo wabo chiwezibeka kwa Saule. Baba kugantela milyango musihali ni masiku ilikuti bamwihaye.²⁵ Kono balutwana bakwe baba muhindi masiku kumushilsa imota, shetumwina muchitanda.²⁶ Hakeza kusika mwa Jerusalema, Saule abaliki kukopana ni balutwana, kono bonse baba kumutiya, nibasa zumina kuti mulutwana.²⁷ Kono Barnabasi abamuhindi ni kumutwala ku bapositola. Mi Chaba wambila mwaba boneni Saule Simwine he nzila ni kuti kuti Simwine aba wambi naye, ni kwaDamaseka Saule mwa bakutazi chakusatiya mwizina Iya Jesu.²⁸ Aba kopani nabo hababa kukeza ni kuzwa mwa Jerusalema. Abawambi chakusatiya mwi zina Iya Simwine Jesu²⁹ aba wambolisani ni ma Gerike bama Juda; kono baba zwili habusu ni kulika kusaka kumwihaya.³⁰ Linu baakwetu habeziba izi, chiba mulate hansi kwa Sesaria nikumu tumina kwa Tarese.³¹ Cwale linu, Inkeleke zonse mwa Judea, Galilea, ni Samaria babena inkozo imi ibazakite; ni, kuyenda niba tiite Simwine ni mukuombwa-ombwa kwa luhuhu lu jolola, inkeleke chiza yekezeha chabungi.³² Linu kubezi tendahali kuti, Pitrosi haba kukabuyenda muchikiliti chonse, aba kezi kuba lumeli baba kuhala mwi tolopo ya Lida.³³ Uko abakawani mukwame zumi wezina Iya Enea, yabena kabulo bwakwe chezilimo zilimo zimane iyanza ni zotatwe, aba kuzuminine luñañali.³⁴ Pitrosi chati kwali, "Enea, Jesu Kereste waku hoza. Buke mi uzale bulobwako." hahobulyo cha zimana.³⁵ Cwale bonse baba kuhala mwa Lida ni mwa Saroni bababoni mukwame ni ba sandukila kwa Simwine.³⁶ Linu mwa Jopa kubena mulutwana ya ba kusumpwa Tabita, itoloketwe kuti "Dorkasi." Uzu mwanakazi abezwile mitendo milotu ni zitendantu zizwile chishemo zaba pangili bahumanehi.³⁷ kubezi kauba kuti mwawo mazuba kuti abezi kulwala ni kufwa; hachi babamanite kumushanza, baba mulaziki munzubo yokwiwulu.³⁸ Sina Lida haiba kwina hembali ni Jopa, mi balutwana babazuwi kuti Pitrosi kwabakwina, chibatumina bakwame bobeke kwali, kumu kumbila kuti, "Wize kwetu nikusena kuliyehe." ³⁹ Pitrosi chazimana ni kuyenda nabo. Hakasika, chibamutwala kwi nzubo ya kwiwulu. Mi imbelwa zonse ziba kuzimene kwimbali yakwe ni zilila, niba mutondeza majansi nizi zizwato zababa pangi Dorkasi nasina nebo.⁴⁰ Pitrosi chaba zwisikiza bonse hanze ye nzubo, cha fukama, ni kulapela; haho, cha sandukila kumubili, chawamba, "Tabita, buke." Che yalula menso akwe, mi habona Pitrosi che kala.⁴¹ Pitrosi linuchamuha iyanza lyakwe ni kumu zimanika; mi hasumpa balumeli ni mbelwa, abamuleti na hala kubali.⁴² Iyi indaba chieyibeka ahulu mwaJopa yonse, imi bantu bangi baba zumini kwa Simwine.⁴³ Kubazi kuba kuti Pitrosi abekali mazuba mangi mwaJopa ni mukwame yosumpwa Simoni, yaba kusuka madalo.

10

¹ Linu kubena mukwame ya ba kuhala mu muleneñi wa Sesalia, Kornile che zina, mukulwana wa Masole yi ba kusumpwa Italiya. ² I bali mukwame, zumwi ya bakulapela Ireeza ni be nzubo yakwe; aba hi masheleñi mangi ku bantu ba Majuda mi inako yonse a bakulapela Ireeza.³ Chi ku ba kuatumela inako ya bulobañwi ye zuba, a ba boni hande mumpono ifeloi Iye Ireeza nilikeza kwali. Ifeloi ni lyati kwali, "Kornele;" "Kornele ni chadunamena ifeloi imi abatite hahulu ni chati, "Chinzi fumwangu?" Ifeloi ni lyati kwali, "Intapelo zako ni mpo zako kuba saliwaneli ziba yendi kwiwulu sina kuzeza za chitabelo che Ireeza. ⁵ Linu utume bakwame ku muleneñi wa Jopa kukaleta mukwame we zina Iya Simone yo sumpwa Pitrosi. ⁶ Wikele ni yo suha madalo yo sumpwa Simoni, uzo inzubo yakwe yina hembali yelizo lyewate."⁷ Linu ifeloi liba kuwamba kwali ni chilyayenda, Kornele ni cha sumpa bahikana bobeke benzubo yakwe, ne sole liba kulapela Ireeza mukati kamasole nabo babali kumusebeleza.⁸ Kornele ni cha bawambila zonse zintu ziba chitahali mi ni chabatuma kwa Jopa.⁹ Linu mwizuba lichilila chibakuatumela inako ya busilela, sina hababena mumusipili wabo mi babena hafuhi ni muleneñi, Pitrosi ni chayenda kunzubo ya kwiwulu kuka lapela. ¹⁰ Mi haho ni chafwa inzala mi ni chasaka chimwi chintu cha kulya, kono bantu babakwete kwihika zililo, ni cha hewa impono, ¹¹ linu na bona iwulu nili yaluka ni chibya chimi chi bakuswana sina ijira ikando li ba kusuuka hansi, ne liiza cha makona one. ¹² Mulili kubena mifuta yonse ya zinyoloji zina matende one ni zimwi zintu zi kokoba hansi, ni zizuni za mwiwulu.¹³ Linu Inzwi ni Iya wamba kwali. "Buuke, Pitrosi, wi haye mi ulye." ¹⁴ Kono Pitrosi nati, "Kahena njo bulo; Simwine; Chokuti kena ni bali chimwi chi sajolwele ni china ikwe." ¹⁵ Kono inzwi ni Iyeza kwali hape lwa bubeli: "Cha bajoloji Ireeza, kanji uchisumpi kusa jolola." ¹⁶ Izi zibatendahali totatwe; linu chibya hahobulyo ni chabozwa kwiwulu.¹⁷ Linu Pitrosi haba kuchi lyangene kuamana ni impono ya baboni kuti italusanzi, mubone, bakwame babatumwa kwa Kornele ba bazimene kumulyango, habamana kubuza inzila yabo iya kunzubo. mi ni chibasumpa ni kubuza kapa Simoni, Ya ba kusumpwa hape kuti nji Pitrosi ¹⁸ Imi ni vahuweleza Simone, yava ku sumpwa Pitrosi, kwa ba kuikala.¹⁹ Pitrosi ha ba sikwete kuhupula kuamana ni impono, Luhuhu ni Iwa wamba kwali, "Bone, bakwame botatwe bakwete bakulola." ²⁰ Uzmane mi uyende hansi mi uyende nabo. Kanji uhakanyehi ku yenda nabo, kakuti naba tuma, " ²¹ Cwale Pitrosi ni chayenda hansi ku bakwame imi ni chati, "Ime zunu ye mukwete kusaka. Chinzi ha mwakeza?" ²² Ni chibati, "Mulauli wa masole wezina Iya Kornele, mukwame yo lukite mi yo lapela Ireeza, imi uwambwa kunkanda ya Majuda, aba wambilwa kwi ifeloi lijolola Iye Ireeza kutuminwa kwako kuti uyende kunzubo yakwe, ili kuti akateke kumulaezo uzwa kwako." ²³ Linu Pitrosi chabamema kuti benjile mukati ze bekale naye. Izuba lichilila ni chazima ni kuyenda nabo, imi ni bamwi bakwake bazwa mwa Jopa ni chi bamusindikiza.²⁴ Izuba lichilila ba bakezi kwa Sesaria. Kornile a babalindile, a basumpi hamwina bazalwa ni bo ni balikani bakwe.²⁵ Kubezi kutendahala kuti linu Pitrosi chengila, Kornele ni cha musanganya imi abafukami hamatende akwe ku mulapela. ²⁶ Kono Pitrosi chamutusa, nawamba, "Zime! name bulo ni muntu."²⁷ Haho Pitrosi aba kuwamba naye, ni chayenda mukati mi ni chawana bantu bangi ne bakungene hamwina. ²⁸ Ni chati kubali, "Inwe mubene mwizi kuti kahena mulao kuti muntu wa Majuda a li kopanye kapa apotela zumwi yozwelela kumushobo ungi. Kono Ireeza a banitondezi kuti kanji ni sumpi

muntu zuhi no zuhi kuti kajolwele. ²⁹Nji bakalyo ha na keza kusena kukanana, ha ni batuminwa. Linu ni mibuza chinzi ha mwa ni tumina. ³⁰Kornele ni chati, "Mazuba one abamani chehola iswana na yoyi, Ni bakulapela, chehola yabulobanwi munzubo yangu; mi ni chinabona, mukwame na zimene habusu bwangu muzizwato zibenya. ³¹Ni chati, 'Kornele, intapelo yako iba zuweki kwe Ireeza, imi impo zako kubabotana zi ba bezisi Ireeza kuamana na we. ³²Linu, utume muntu kwa Jopa, aka kusumpile mukwame we zina Iya Simone yo supwa Pitrosi. ³³Wikala munzubo ya yo suha madalo wezina Iya Simone, wikala hafuhi ni mbali lyewate. ³⁴Linu Pitrosi che yalula kaholo kakwe mi ni chati, "Cheniti, ni lemuha kuti Ireeza kahindi zumwi che nketululo. ³⁵Chobulyo, Mu mushobo ni mushobo ni zumwi ni zumwi yo lumbeka ni kuchita inkezo zilukite u amuhelwa kwali. ³⁶Mwizi ifusa Iya batumine kubantu ba Isilaele, haba lemusa ze ifusa Iye inzwi iloto kuamana ni nkozo chakuya cha Jesu Kreste, ili iye Simwine wa bonse - ³⁷inwe mubene mwizi ikezo zi bachitahali, ziba tendahali munkanda yonse ya Judeya, kutangila mwa Galileya, kuzwa ku nkolobezo ya balemusi Joani; ³⁸inkezo ziamana ni Jesu wa Nazareta, ka mo Ireeza mwaba musingili oli cha Moya ujolola ni cha maata. Aba yendi kuamana ni kuchita bulotu ni kuhoza bonse ba bakakatizwe kwa diabulosi, kokuti Ireeza abena naye. ³⁹Tumpaki ya zintu zonseza ba tendi munkanda zonse za Majuda ni mwa Jerusalema - uzu Jesu iye ye babehai, kumuhanzika ha chikuni. ⁴⁰Uzu mukwame uzo Ireeza a bamubusi mwizuba la butatu ni kumuha kuti ezibekane, ⁴¹isiñi kubantu bonse, kono ku mpaki ziba ketwa kumatangilo che Ireeza- iswe tubene, babalyi, ni kuñywa naye amana kubuka kubafwile. ⁴²Aba tulaeli kukutaza ku bantu ni kupaka kuti uzu njiyena ybva ketwa kwe Ireeza ku va muatuli wabahala ni bafwile. ⁴³Njikwakwe kuti ba polofita bonse babe impaki, kokuti yense yo zumina kwali a tambule inswalelo ya zive che zina Iya kwe. ⁴⁴Haho Pitrosi nasikwete kuwamba izi zintu, Luhuhu Lujolola ni Iwa wila ku zumwi ni zumwi kwabo baba kutekeleze kwi ifusa Iyakwe. ⁴⁵Bantu baba kuwila ku chikwata chi wila kumupato ilichikwata chizumine- Bonse abo babakezi ni Pitrosi- babakomoketwe, mukuti impo ya Luhuhu Lujola lbetilwa vulyo niku chisi chingi. ⁴⁶Mukuti, babazuwi aba basiangi, ni bawamba cha mishobo ingi ni kulumbeka Ireeza. ⁴⁷Linu Pitrosi ni chetaba, "Kana kwiazumwi uwola kukanisa menzi kwabo bantu kuti kanji ba kolobezwa, aba bantu ba ba amuheli Luhuhu Lunjola sina motubatendeli swe?" ⁴⁸Linu naba laela kuti ba kolobezwe mwi zina Iya Jesu krete. Ni ba mukumbila kwi kala nabo chamazuba mangizana.

11

¹Linu bapositola niba mwabo ba bena mwa Judeya chibazuwa kuti ba Sikunze chibatambula inzwi Iye Ireeza. ²Linu Pitrosi hakeza kwa Jerusalema, abo bena muchikwata chamupato chiba munyansa; ³Chibati. "Ubali kopanyi ni bakwame basena mupato ni kulya nabo!" ⁴Kono Pitrosi chatanga kubatolokela chakwizula; chati, ⁵Nibali kulapela mu muleneñi wa Joppa, imi chinaba ni pono yachintu chikeza hansi, sina isila ikando likeza hansi kuzwa kwiwulu lina tukokolwa tonee. Chichakeza kwangu. ⁶China chilolisisa ni kuchizezisa. Chinabona zinyolozi za matende onne zamu inkanda, zibatana, ziyendisa mabumo, ni zizuni za mwiwulu. ⁷Linu china zuwa inzwi liwamba kwangu, "zimane, Pitrosi; wihaye mi ulye!" ⁸Chinati, "nee; Nanta kanjobulyo, Simwine: kakwina chintu chisachenete kapa china chive chisenjili mukaholo kangu." ⁹Kono izwi chilyetaba kuzwilila kwiwulu, "Chalukulula Ireeza chijolola sanzi ucho kuti chinekwe." ¹⁰Izi zibatendahali totatwe, imi linu zintu zonse chizabozwa kwiwulu hape. ¹¹Kamulole, hahanu kwina bakwame botatwe bazimene habusu bwe zubo hatwina; ba bakatunitwe kwa Caesarea kwiza kwangu. ¹²Luhuhu Lujolola Iwanilaela kuti ni yende nabo, imi sanzi niloli kutibenabule. Aba bakwame balikana iyanza niyenke babayendi name, imi tubayendi ni kwinjila muzubo yamukwame. ¹³Chatuwambila mwababoneni Ifeloyi ha tuwambila mwaba boneni ifiloi ni lizimene munzubo yakwe ni kucho, "Tumine bakwame kwa Joppa imi mukaboze Simone yo supwa Pitrosi. ¹⁴Mwa wambe kwenu lizwi lyete limihaze - Iwe ni bezubo yako bonse. ¹⁵Hani tanga kuwamba kubali, Luhuhu Lunjolola chilwasukila kubali, sina njikwetu lwetanzi. ¹⁶Nibazezi mazwi a Simwine, mwaba wambili, "Joani chabusakusima abakukolobezwa chamenzi; kono inwe muswanela kukolobezwa cho Luhuhu Lunjolola." ¹⁷Linu haiba Ireeza ababahi impo ziswana ni zetu hatuzumina kwa Simwine Jesu Kreste, njemeni, kuti ni kangisane ni Ireeza?" ¹⁸Habamana kuzuwa izi zintu, kakwina chibaba wambi kulitabilila, Kono ba balumbeki Ireeza ni kuchokuti, "Imi Ireeza abahibulyo inswalelo ya buhalo kubalichaba nabo." ¹⁹Linu babo babahasani bakeñi cha masukuluka abezi chebaka lyefu Iya Sitefani, libahasani mane kutwala kwa Fonisiya, Siperi, ni Antioke, kono chibakutaza linzwi Iya Jesu feela ku Majuda. ²⁰Kono bamwi kubali, bakwame bakwa Siperi, ni Sirene, chibeza kwa Antioke, imi chibawamba bulyo ni ku Magerike, ni ku bawambila mazwi malotu kuamna ni Simwine Jesu. ²¹Imi iyanza Iya Simwine libena nabo; bungi bwabo bubazumini ni kubola kwa Simwine. ²²Ifusa kuamana nabo chilyeza mumatwi ye Kereke ya mwa Jerusalema: imi chibatuma Barnabasi kuyenda kule kwa Antioke. ²³Hakeza ni kwiza kubona impoo ye Ireeza, aba sangi; imi chaba susuweza bonse kwikala ni Simwine chenkulo zabo zonse. ²⁴Imi abali mukwame yabena sinte wizwile Luhuhu Lunjolola ni tumelo, imi bungi bwabantu baba ekezezi kwiza kwa Simwine. ²⁵Barnabasi linu chayenda kwa Tarese, ku kasaka Saule. ²⁶Hamuwana, cha muleta kwa Antioke. Chikweza kubakuti, mwaaka onse chibali kunganya hamwina ne Kereke hamwina ni kuluta bungi bwabantu. Balutwana babakusumpwa Makereste lwetazi mwa Antioke. ²⁷Linu mwa anu mazuva bamwi baplofita chiba sezumukila kwa Jerusalema kwa Antioke. ²⁸Umwina kubali, Agabusi, chezina chazima ni kuplofita cha Luhuhu kuti inzala inkando mwi ikanda yonse. Izi ziba kutendahala mumazuba a Klaudiya. ²⁹Njokuti, balutwana, sina zumwi ni zumwi habakuwola, chahupula kutumina intuso kubamwakwe mwa Judeya. ³⁰Babatendi bulyo, baba tumini mashelenyi kuba kulwana bakeleke chamanza a Barnabasi ni Saule.

12

¹Linu mwezo inako Simwine Heroda avala kusebelisa inguzu zakwe kusumina vava kuzwila mwikeleke mukuti avasukulule. ²Abehayi Jakovo mwache wa Joani cha mukwale. ³Kuzwaho chinga bona kuti zisangisa majuda, nichazwila hansu nikusumina Pitrosi naye. Linu ayo avala mazuva achikwa chisena mulungo. ⁴Hmana kumusumina, nicha mubika mwitolongo linu nicha bika zikwata zone za masole kumu mamela; Avala kuzeza kumuleta kubatu kumasule Epaseka haimana. ⁵Linu Pitrosi ava bwikitwe mwitolongo, Imi balumeli kana ba bali kusiya kumu kumbilila kwa Ireeza mwikereke. ⁶Izuva lichilila Heroda avakuya ku kumuzwisa hanze. Awo masiku aswana Pitrosi avalele hakati kamasole bovere, nasumwinwe ichaini; vaganteli habusu bya chiyazo niba mamele itolongo. ⁷Muvone, Ifiloyi lya Simwine inakozana chilya libonahalisa, linu mu moni chiwa munika mwizuvo yetolongo. chilya vakula Pitrosi he mbali niku muvusa, "buke chakulitahanela" Imi ichaini chizawa kumayaza akwe. ⁸Ifiloyi chilyawamba kwali nichinilyati, lizwatike zizwato, Imi zwate nimakatulo" Pitrosi cha chita vulyo. Ifiloyi chi lyati kwali, zwate zizwato za hanze unichilile. ⁹Linu Pitrosi niche chilila Ifiloyi ni kuzwa haze, kana abezi kuti zipangahala zakusakusima zilipanga Ifiloyi, Abakutele uvwene ipono, ¹⁰Hava hitilila mugateli we intazi ni wa buveli, Nichibakeza kumulyango wesipi ubakuya mwitolopo; nichi we yaluka uwo wine. nichi bazwa haze nikuya mu mungwangwa, Ifiloyi nichi lyamusiya haho. ¹¹Linu Pitrosi chinga volelwa mano, chawamba kuti, "hanu chabusakusima chine ziva Simwine aba tumini Ifiloyi lyakwe ni kwiza kuni sumununa mu mayaza a Heroda, mane nizintu ziva va livelele vantu va majuda. ¹²"Hamana kuzeza izii, Nicha yenda kuzubo ya Maria inyina wa Joani izina livesi ba vali njiva Mareka; vangi vazumina baba kungene momo nivakwete kurapera. ¹³Chinga ngongota ha mulyango werapa, muhikana wamukazana wezina lya Roda hakeza kukwi tava. ¹⁴Halemuha kuti izwi njilya Pitrosi, kuzwililila kuku sanga chakangwa kwiyalula mulyango; kuhita, nicha tilila muzubo; nicha kava wambila kuti Pitrosi uzimene hamulyango; ¹⁵Linu nichi vanta kwali, "umbulumuka," Nicha tundamena kuti njimona bovulyo. Nichi vata kwali, "Ifiloyi lyakwe." ¹⁶Linu Pitrosi nicha zwila havunsu niku ngongota, chinga veyalula mulyango, Nichi vamubona niku komokwa, ¹⁷Pitrosi nicha vatondeza kama yaza kuti vantotole. Linu nicha vawambila Simwine mwava muzwisikizi mwitolongo. Ni chati, mukawambile inzi zintu Jakovo niva mwakwe, "kuzwaho nicha vasiya nikuya kuchimwi chivaka. ¹⁸Linu chinga lyazwa izuva. Nichi kwava nikulyangana kungi mukati kamasole, kuamana nichi vapangahali kwa Pitrosi. ¹⁹Kumasule Heroda chinga mungana linu kana aba muwani, Nichavuzi ba ngatela nikuha itaelo kuti vehayiwe. Kuzwa aho ni chazwa mwa Judea nikuya mwa Sesarea niku ke kala mwateni. ²⁰Linu Heroda nicha vengela vantu va Tire ni Sidoni. Nichi vayenda hamwina kwali. Nichi vaka wola Blasto mutusi wa Simwine, mukuti avatuse. Kuzwaho nichiva kumbila ikozo, Mukuti ikanda yavo ivatambuli zilyo zayo zizwa kwa simwine weyo ikanda. ²¹Mwizuva livatomwa Heroda nicha zwata zizwato zakwe zavu simwine nikwikala hachihuna chavu Simwine; Nicha wamba kwali. ²²Linu batu chiva ngalumuka, "nikuta kuti ilzwi lya muzimu, isinyi lya muntu; ²³Pona hahaho Ifiloyi lya Simwine chilya mukava, Mukuti kana avahi Ireeza ikanya; Nicha liwa masene niku nfwa. ²⁴Imi izwii lye Ireeza chilya kula ni njihekana. ²⁵Linu Barnabasi ni Saule chinga vamaana musevesi mwa Jerusalema, nichi vabolela haho, nivahinda Joani, Izina livesi va vali njiva Mareka.

13

¹Linu mwi kereke ya Antiyoche, kuvena vaporofita ni maruti. Vavali Barnabasi, Simiyoni (Niga), Lusiyasi wa kwa Sirene ni Manaeni (yavali mulikani wa kuvu hwile wa Heroda we tetarachi) ni Saule. ²Havavali kukwete ku zimba niku lumbeka Simwine nikuli nyima zilyo, Luho Lujolola chi lwawamba kuti, "Munivikile kumbali Barnabasi ni Saule, vapange musevezi univa vasumpili". ³Havamane ku linyima zilyo ni kulapela, chiva vavika mayanza avo hava vakwame, niva va tuma. ⁴Mi Barnabasi ni Saule vavali kuteki Luhuhu Lujolola chiba yenda kusezumuka kwa Silusiya; kuzwaho chi vayenda cha chisepe mu chiwoli cha Sipurasi. ⁵Hava vena mwi toropo ya Salamisi, chiva kutaza linzwi lya Simwine mu masinagoge a Majuda. Vavena ni Joani Mareka avala mutusi wavo. ⁶Linu hava valiku yenda muchiwoli choonse cha Pafosi, chi vawana mukwame wa mavivo, muporofita wa mapa wa Mujuda; izina lyakwe avala nji Bar- Jesu. ⁷Uzu inanga yavali kwina chizwale kumuyendisi wa chikiliti Sergiusi Paulusi, mukwame yavali kutalifite. Cha ngongota Barnabasi ni Saule, kakuti avala kusaka kuzuwa inzwi lye Ireeza. ⁸Kono Elimasi, "wa mavivo" (buloyi inzina lyakwe mulivali kutolokelwa) chalika kuvakanisa, chalika ku kuzwisa muyendisi mwi ntumelo. ⁹Kono Saule yavali kusumpwi Paulusi, yave zwile Luho Lujolola, chamu lola kakumu luvukila. ¹⁰Ni chati, "Iwe mwana wa muswisu wa Javulusi, wizwile vuchengi ni muhupulo muvi. U chila chenzila zonse za kuruka. Kete nosiye kutezeka inzila ziwolokete za Simwine, ko siye?" ¹¹Hanu ulole, iyanza lya Simwine lina hewulu lyako, mi move u chivofu. Kente uvone izuva mwi nakozana". Hahobuloyi cha wilwa kavundu ni kafifi; chakala kuzimbuluka ni kukumpila vantu kuti bamukwate kwiyanza. ¹²Linu muyendisi havona buloyi ku chiva tendahali, cha zumina, kakuti ava komokiswa ka mulutilo kaza Simwine. ¹³Haho Paulusi ni va valikani vakwe chiva lilonga niku zuha kuzwa mwa Pafosi ni kwiza mwa Perga yamwa Pamfilia. Kono Joani cha vasiya ni kuvola kwa Jerusalema. ¹⁴Paulusi ni valikani chivayenda kwa Perga ni kwiza kwa Antiyoche ya Pisidia. Umo chi vayenda mu masinagoge mwizuva lye Nsavata ni kwi kala hansu. ¹⁵Ha kumanwa kuvala za mulawo ni vaporofita, mi vayendi va ma masinagoge chiva tumina ifusa libalikuti, "Mizwale, chikwina lifusa lya kulisusuweza kuamana ni vantu vena hanu, mui wamba." ¹⁶Mi Paulusi cha zimana ni kunyanganisa iyanza; ni kuti, "Bakwame va Isiraele ni nwe mutompa Ireeza, mutekeleze. ¹⁷Ireeza va vaantu va Isiraele avaketi waveshetu ventanzi mi ava pangi chisi chivekali mwi nkanda ya Egapita, mi cheyanza lyakwe lina mata avava zwisi mwateni. ¹⁸Ka zilimo za makumi one nakwate inkulo yakwe chabo mwihalaupa. ¹⁹Kuzwaho ne haya mishobo ivali kukwana iyanza ni yobeke mwinkanda ya Kanana, chaha vaantu vetu inkanda yavo kuti ive chiyolo. ²⁰Zonse zintu ziva pangahali mu zilimo zina myanda yone ni zilimo zichita makumi

eyanza. Hakumana zonse izo zintu, Ireeza na vaha vaatuli mane kusika muporofita Samwele.²¹ Linu vaantu chi vavuzwa Simwine, mi Ireeza na vaha Saule mwana wa Kishi, mukwame yavali kuzwa mulusika lwa Benjamine; kuva simwine ka zilimo za makumi one.²² Kuzwa aho Ireeza na muzwisa havu simwine, Na zimika Davida kuti ave simwine wavo. Avali nji Davida wava wambi Ireeza, 'Na wana Davida mwana wa Jese, ave mukwame wina kwinkulo yangu, u tenda zonse zini suni kuti azitende.'²³ Kuzwa mulusika lozu mukwame Ireeza na letela Isiraele muhaz, Jesu, sina kamwa vasesize ku tenda.²⁴ Ichi chivakali kutendahala lili, pili Jesu na seni kusika, Joani sapili avezivahazi ze nkolovezo ya kuvaka ku vantu vonse va Isiraele.²⁵ Aho Joani avali kumaniniza mutendo wakwe, chata kuti, 'Uzeza kuti njeme ini? Kanjime uzo. Kono mutekeleze, uzo yokezite mumasule angu, makatulo aku matende akwe kani swaneli ku a sumununa.'²⁶ Vamwangu, vaana vazwa muluzuvo lwa Abrahamu, navo mukati kenu valapela Ireeza, nji kwetu uwu mulaezo we mpuluso ku uvatuminwa.²⁷ Linu avo vahala mwa Jerusalema, niva yendisi vavo, kena vava mulemuhi, mi nive zuzilikiza zivali kuwambiwa kuva porofita kakuti zi valiwa i Nsabata ni Nsabata zivali za kumunyasa.²⁸ Nihakuba vulyo kena vava wani ivaka ilotu liyelele ifu lyakwe, niva kumbila Pilato kuti amwihaya.²⁹ Havamana ku tenda zintu zonse zi ñoletwe zi amana naye, chiba mususa kwi samu, ni ku mulalika mwi vita.³⁰ Kono Ireeza na muvusa ku vafwile.³¹ Ava vonahali kamazuva mangi ku vonse vavali kwiza naye kuzwa kwa Galileya kuya kwa Jerusalema. Avo vaantu nahanu vavavi impaki zakwe ku vaantu.³² Linu tuka miletete mulayezo mulotu we nsepiro iva tendahali kuva zazi ventazi.³³ Ireeza ave zuzilizila insepiso kwetu, vana vavo, mukuti vulyo ava avavusi Jesu kumuvoza kuvuhala. Sina haku ñoletwe mwa Lisamu wa vu veli: 'U mwanangu, sunu nava njime veso.³⁴ Hape cha vuniti bwakuti avamuvusi ku bafwile ili kuti muvili wakwe kanzi uvoli, cha wamba buti: "Kani kuhe kujolola ni mboyoti zeniti za Davida."³⁵ Izi njizi vawambiwa muzumwi Lisamu, 'Kente uzuminine vako va jolola kuvola.'³⁶ Kuzwa aho Davida hava ni lusika lwakwe ava valekeli intakazo ya Ireeza, cha lala mi na lalikiwa ni vesi, mi ava voni kuvoli,³⁷ kono uzo Ireeza ya vuse kente na vone kuvola.³⁸ Linu musiye izizintu zi zivahale kwenu, vakwangu, mozu mukwame ku kwizibaheze kwenu kuwondelwa kwe zivi.³⁹ Kakwe yense yozumina kwali mwalukululwe muzintu zonse za milawo ya Mushe usena uvali kulukulula.⁴⁰ Imi haho mutokomele kuti zintu maporofita zi vavali kuwamba kanzi zitendahali kwenu: ⁴¹ 'Muvone, inwe vanyazeleza, mu mukomokwe mane musinyehe; Kakuti ni tenda mutendo mu mazuva anu, mutendo usete ni muzumine, ni haike muntu niha wiziva haza kwenu.'⁴² Imi Paulusi ni Barnabasi havakatuka, vaantu chi vava kumbila ahulu kuti ni vawole kuwamba izo ziwambo ziswana mwi Nsabata ikeza.⁴³ Linu mukopano mu masigoge hau mana, vungi bwa majuda ni ma Sandika chive chilila Paulusi ni Barnabasi, vava wambi kubali ni kuva susuweza kuti bazwile habusi ni chisemo che Ireeza.⁴⁴ Kulye Nsabata lichilila, ha haho itoropo yonse ivakopani hamwina kwiza kuzuwa inzwi lya Simwine.⁴⁵ 'Mi majuda havavona chisi, chive njililwa muuna ni kuwamba zivilala kwineku lya Paulusi ni kumutuka.'⁴⁶ Kono Paulusi ni Barnabasi chi wamba ni basatiyi, "Kuwoleka kuti inzwi lye Ireeze liwambwe sapili kwenu. Kulolelela mumu lifahikila kule nanwe ni kulihinda inwe muvene kuti kamuswaneli vuhalo bwakuya kwile, muvone katu vole kuva kuhanze.⁴⁷ Linu Simwine avatu leyeli, kakuta kuti, 'Ni vamiviki umo sina kaliseli ku va hanze, kuti mulete mpuluso ku zibaka zonse cha hansi.'⁴⁸ 'Mi bakuhanze hava zuwabulyo, chi vasanga ni kutanga kutemba inzwi lya Simwine. Sina vungi havava ketelwe kuvuhalo vusa mani chiba zumina.⁴⁹ Inzwi lye Ireeza chilya hasana mu chisi chonse⁵⁰ Kono majuda chiva susuweza vanakazi ba tompeha ni kukola, mane vulyo ni vakwame vayendisa itoropo. Izo chizi wekeza ku nyandisa Paulusi ni Barnabasi ni vasohela hanze kule kwenyinda ye toropo.⁵¹ Kono Paulusi ni Barnabasi chiba ba kukumwini isuko kumatende avo kuvali. Linu chi vayenda kwi toropo ya Ikone.⁵² Mi barutwana vavali kwizwile kusanga ni cha Luho Lujolola.

14

¹Chikwasika inako mwa Ikone, Paulusi ni Barnabasi chivenjila hamwina muma Sinagoge a Majuda, vava wambi mumukwa uchita kuti ma Juda ni Magerike vangi vava zumini.² Kono ma Juda vasena vavali kukuteka, chiva lyanganisa mihupulo ya va chisi niku letisa kuti vavengele va mwavo.³ Linu chivekala mo mazuva mangi, Nivawamba cha kukola cha ziho za Simwine, mi chaha vushupi cha linzwi lya chisemo. Mi chachita ichi cha kuzuminina zimakaza ni zikomokisa kuti zichitwe cha mayanza a Paulusi ni Barnabasi.⁴ Kono vungi bwa vantu vamwi toropo vava kauhene hakati: vamwi vantu vavali kuzima kuma ma Juda mi vamwi kuva Apositola.⁵ Mi vonse vasikunze ni ma Juda havavali kulika ku susuweza mihupulo yava yendisi vavo kuti va nyandise niku govola Paulusi ni Barnabasi,⁶ Chiva lemuha mi chivatilila kumi lenefi ya Laikoniya, Lisitira ni Derbe, ni zikiliti zi zimbulukite,⁷ mi uko vavali kuka luta linzwi.⁸ Kwa Listra zuwi mukwame ave kele, kana avali kwina ziho kumatende akwe, avena vuyanga kuzwila mwi vumu liva nyina, asena ava yendi.⁹ Uzu mukwame cha zuwa Paulusi na wamba. Paulusi avamulolelele ahulu mi chavona kuti wina itumelo yaku hozwa,¹⁰ Linu chawamba kwali che nzwi ikando, "Zimane chamatende ako." Mi mukwame cha lotoka mwi wulu niku zimbuluka.¹¹ Mi chisi hachi vona chava tendi Paulusi, chivanyemuna manzwi avo, chiva wamba muchi Laukosiya, "Vazimu vakeza hansi kwetu muchizimo chavantu."¹² Chiva sumpa Banabasi "Zeyuisi" ni Paulusi "Hemesi" kakuti ivali nji muwambi.¹³ Mu Prisita va Zeyusi, we tempele ivena kunze kwe tolopo, chaka leta mapulu ni zingalangala ze mpalisa kumulyango. Iye ni chisi vavali kusaka kuha zitavelo.¹⁴ Linu va apositola, Barnabasi ni Paulusi, havazi zuwa, chivahalula zizwato zavo mi haho vulyo chiva ya mu chisi, nivakavulila cha kuhuwa,¹⁵ mi nivawamba, "Vakwame chinzi hamuchita izi zintu? Naswe tuvantu sina njenwe ni maikuto aswana ni enu. Twaka mi letela makande malotu, akuta kuti muzwe kwezi zintu zisena intuso muvole kwe Ireza yo hala, ya va vumbi iwulu, inkanda, ni mawate mane ni zonse zina mwateni.¹⁶ Mwinako zakale avazuminine inkanda zonse kuyenda mwi nzila zavo.¹⁷ Mi nihakuva vulyo, kana avali siyi nikusena vushupi, mwezo avachiti vulotu mi avamihi invula kuzwa kwi wulu niku mi ha inako indotu, kwizuza inkulo zenu cha zilimo ni kusanga.

¹⁸Mane ni cha a manzi Paulusi ni Barnabasi vava woli ku kanisa chisi kuva chitila chitavelo haluzala.¹⁹Kono ma Juda vavali kuzwa kwa Antioki ni Ikone chivakeza ni kwiza ku susuweza chisi. Vava govoli Paulusi cha mabwe ni kumu kwitila kunze kwe tolopo, cha kuhupula kuti avafwi.²⁰Mi va varutwana havavali kuzimene niva muzimbulukite, cha zimana nikwinjila mwi tolopo. Izuva lichilila, chaya kwa Derbe ni Barnabasi.²¹Havamana ku ruta linzwi mwi toropo ni kutenda varutwana vangi, chivavola kwa Lisitira chikuya kwa Ikone. Mi chikuya kwa Antioki.²²Vava kwete kukoza luhuhu lwava zumini ni ku vasusuweza kuzwila havusu mwi tumelo, niva wamba kuti, "Tuswanela kwinjila mwi puso ye Ireza cha manyando mangi."²³Hamana kuva ketala vakulwana mwi inkeleke sonze, mi vava lapeli cha kulinyima zilyo, chivava vika muma yanza asimwine uvava zumini kwali.²⁴Chiva hita inzila ya Pisidiya kwiza kwa Pampiliya.²⁵Hava mana kuwamba linzwi mwa Perga, chiva sezumuka kuya kwa Atilia.²⁶Chiva yenda kwa Antioki cha chisepe, kuvavali kususwezwe ku chisemo che ireza cha musevezi uvava kuzwa kuku mana.²⁷Hava kasika mwa Antioki ni ku kopanya inkereke hamwina. Chiva kaviha zintu sonse Ireza zava veleki chavo, ni mwaveyalwiri Ireza mulyango we intumelo kuva sihanze.²⁸Chivekala inako inde ni va lutwana.

15

¹Vamwi vakwame va vali ku zwa mwa Judea ni kuluta vakwavo, chivati, "Kuandakuti upangwe mupato kuzwa ku mulao wa Mushe, ko woli ku hazwa."²Linu Paulusi ni Banabasi ha veza ku va kalimela ni kuli kananisa navo, Vakwavo chi va zumizana kuti Paulusi, Banabasi ni vamwi va yende kwa Jerusalema ku va apositola ni va kulwana che iyi impuzo.³Ni hakwinavulyo, cha ku tumwa ni inkeleke, chiva hita mwa Phoenicia ni Samaria ni kwi zivisa che iyi indava ya chisi chingi. Chi valeta ku sanga ku vonse vamwavo.⁴Linu ha vakeza mwa Jerusalema, va va tambulwa ni inkeleke ni va apositola ni vakulwana, mi chiva viha zintu zonse Ireeza chiti navo.⁵Kono vakwame vamwi va va zumini, va vali va chikwata cha Mafarisi, chi vazima ni kuti, "Kulukele kuti va chitwe mupato ni ku va laela ku mamela mulao wa Mushe."⁶Linu va apositola ni va kulwana chi va kungana ha mwina ku zuminzana he iyi indava.⁷Hakumana wambisana kungi, Pitulosi cha zimana ni ku wamba kuvali, "Vakwetu, mwizi kuti Ireeza ava liketeli mukati kenu, kuti cha mulomo wangu Vasikunze va zuwe linzwi lya makande malotu, ni ku zumina.⁸Ireeza, wizi inkulo, upaka ku vali, cha ku vaha Luhuhu Lujolola, si na mwa vachitili kwetu;⁹mi kana ava chiti ku chi nchana mukati ketu navo, ku panga inkulo za vo ku jolola che intumelo.¹⁰Hanu ni ha kwina vulyo chi nzi hamulika Ireeza, kuti muvike ijokwe he nsingo za valutwani liti nanga veshetu kapa iswe kena tuvali woli kuli kulika?¹¹Kono tuzumina kuti katu hazwe ku zwillila ku chisemo cha Simwine Jesu, sina mu va vekalile."¹²Chisi chose chi chatontola ni va tekeleze kwa Banabasi ni Paulusi kuviha zisupo ni zi komokisa Ireeza za vapangi mukati ka Vasikunze ku zwilila ku vali.¹³Ha va siya ku wamba, Jakovo chetava, chati, "Vakwetu mutekeleze kwangu."¹⁴Simoni ava wambi umo Ireeza ku matangisizo mwava heli musa ku tusa Vasikunze cha ku hinda vantu mukati kavo che zina lyakwe.¹⁵Mi manzwi ava apositola chi a zuminzana nezi, sina mukuñolelwe,¹⁶Chikwa mana izi zintu ka nivole, Mi kanizake itente lya Davida hape, li va wili hans; Ka ni li zimike ni ku vozekeza ku shinyeha kwa lya hape,¹⁷cho kuti vantu vasikeza va zimene va sake Simwine, ku kopanya vulyo ni Vasikunze vonse va sumpitwe che zina lyangu.¹⁸Ichi cha wamba Simwine chiti, ya va pangi zintu zonse zive zi vachele ku zwa kwi nako zakale.¹⁹Niha ku va vulyo, mu nahano wangu kanzi tukatazi Vasikunze vola kwe Ireeza;²⁰kono cha ku va ñolela kuti vazwe ku ku lisinya ni zibumbantu za manza, kuzwa ku vusangu, ni zonse zisinitwe, ni ku zamalaha.²¹Ku zwa kwisika lya kwa kale kwina vantu mwi tolopo ni tolopo va kwete ku kutaza ni ku vala Mushe mu masinagoge lwe Sabata ni Sabata.²²Linu chi kwa voneka vulotu ku va apositola ni vakulwana, ni inkeleke yonse, ku keta Judasi yo sumpwa Basabasi ni Silasi, va vali va kulwana ve inkeleke, mi ni kuva tuimina kwa Antioch ni Paulusi ni Banabasi.²³Chiva ñola izi. "Va apositola, va kulwana ni vakwetu, ku Vasikunze vakwetu mwa Antioke, ni Siria ni Silisia, intumeliso."²⁴Tu va zuwi kuti vamwi va kwame va tu sana tuvahi mulao, va vazwi kwetu ni ku mi kataza ni intuto zi kataza ihuhu zenu.²⁵Linu chi kwa woneka vulotu kwetu tu vonse ku keta va kwame ni ku va tumina vasakiwa kwetu Banabasi ni Paulusi,²⁶vantu va va viki vuhalo bwavo muvukavo che zina lya Simwine Jesu Kirisite wetu.²⁷Tu va tumini ni ha ku vavulyo Judasi ni Silasi, vese va mi wambile navo zintu ziswana.²⁸Mi ni kwavoneki sinte ku Luhuhu Lujolola ni kwetu, ku sa vika hewulu lyenu muzio mukando, kwanda zintu zi na intuso:²⁹kuti musiye zintu za zi tavelo za zivumbantu za manza, malaha, zintu zi dinkitwe, mi ni za vusangu. Haiva ni mulizwisa mwezi muvene, mu ku shiame kwenu. Kulaeza."³⁰Linu he, ha chi va lukululwa ni ku sezumukela mwa Antioke; ha vama ku kunganya china vungi hamwina, ni vatambika iñolo.³¹Linu ha va livala, chi vasanga che ivaka lye nsusuwezo.³²Judasi ni Silasi, mane ni vapolofita, ni va susuweza vana kwavo ni manzwi mangi ni ku va koza.³³Ha va mana kwi kala inako zana aho, va vatuminwa mu inkozo ku vakwavo va va vatumite.³⁴Kono ku vavoneki ku va hande kwa Silasi ku shala mwateni.³⁵Kono Paulusi ni Banabasi ni vekala mwa Antioke hamwina ni vungi bwa vamwi, umo ni valuti ni ku kutaza linzwi lya Simwine.³⁶Ha ku hita mazuva Paulusi nati kwa Banabasi.³⁷Tuvole hanu mi tukapotele bakwetu mwi tolopo ni tolopo mutu va ku wambite linzwi lya Simwine, mi tuvone kuti vena vule.³⁸Banabasi avalu ku sunita ku yenda ni Joani ya vali ku sumpwa Mareka.³⁹Kono Paulusi cha zeza kuti ka kwina hande ku hinda Mareka ya vaka vasiyi mwa Pamfilia mi kena ava zwili havusu navo mu musevezi.⁴⁰Linu chikwa vuka ku sa zuminzana kukando, mi kuti mane chi va kauhana hakati, mi Banabasi cha hinda Mareka ni ku zuha naye ku ya kwa Sipera.⁴¹Kono Paulusi cha keta Silasi ni ku yenda, ha mana ku mu muhewa ni vakwakwe cha musa wa Simwine.⁴²Mi ava yendi ku hita mwa Siria ni Silisia na ka vu koza makeleke.

16

¹Paulusi hape ni cheza kwa Derba ni Listra; mi mulole, mulutwana zumwi yo sumpwa Timotea kwabena, mwana wa muswisu wa Mujuda wa mwanakazi ya bazumine; beesi ba bali Magerike.²A ba kuwambwa neenza ku bakwake ba vena kwa Lisitra ni Ikone.³Paulusi a bakusaka kuyenda naye; ni chamuhinda ni ku ku mutwala kumupato chevaka cha majuda ba vena muchibaka echo, chakuti bonse ba vezi kuti beesi ba vali Magirike.⁴A ba vakuyenda mwinzila zabo kuya mwitolopo ba bali ku ya vuha inkeleke intayelo ye ba vakuswanela kwichilila, intaelo i bañolwa kwa baapositola ni bakulwana venkeleke mwa Jerusalem.⁵Chobulyo inkeleke i va kolete che ntumelo mi i ba li kwinjhiha chenamba mwizuva.⁶Paulusi ni bachikwata chakwe ba vali kuya muzikiliti za Frigia ni Galatia, chokuti ba vakaniswe cha Luhuhu Lujolola kukutaza inzwi muchivaka cha Asia. Havazwa mwa Masia, babaliki ku ya kwa Bitiniya kono Luhuhu Iwa Jesu ni chi lwabakanisa.⁷Chakuhita kumbali ni Masia, ni chibalika ku ya kwa Betenia, kono Luhuhu Lwa Jesu ni chilwavakanisa.⁸Chakuhita kumbali ya Misia, ni chiveza kwitolopo ya Troasi.⁹Impono ivavoneki kwa Paulusi masiku: mukwame wa kwa Masondonia avala kuzimene aho, namu sumpa na wamba, "Wize kunu mwa Masondoniya ni kututusa."¹⁰Linu Paulusi haca bweene iyo impono, yahaho chitwa nyemuka kuyenda kwa Mesondoniya, kuzumina kuti Ireeza watusupira kuka kutaza i evangeri ku vali.¹¹Ni chibahinda lwendo nihakubabulyo kuzwa kwa Troasi, ni chi twakatuka kuyenda feela kwa Samotrasi, mi izuva lichelila ni chitweza kwa Neapolisi;¹²Ku zwa ko ni chitwaya kwa Filipi, I bali itolopo ya Masedonia, Itolopo i vali yabutokwa mwi chilalo ni mwikoloni ya Maroma, mi tubekali mwitolopo yo mazuva mangizana.¹³Mwizuva lye Sabata ni chitwayenda hanze ya mulyango cha lwizi, ko tuvahupuli kuti kwina chivaka cha kulapelela. Ni chitwekala ni kuwamba ku banakazi ba bakezite hamwina.¹⁴Mwanakazi zumwi ya bakusumpwa Lidia, muuzi we pulipela kuzwila kwitolopo ya Tiatira, ya bakulapela Ireeza, ni chatekeleza kwetu. Simwine ni cheyalula inkulo yakwe kutekeleza kuzintu zi ba kuwambwa nji Paulusi.¹⁵Hamana kukolobezwa ni venzubo yakwe, ni cha tukumbila ni chati, "Chokuti u ba ni atuli ku ba yasepahala ku Simwine, mwize munzubo yangu, ze mwikale mwateni. Mi a ba tuhambiliz.¹⁶Ni chi kwachitahala buti, ha tu bakuya kuchivaka cha kulapelela, mwanakazana zumwi ya vena luhuhu lwa bunuhi ni cha tukatana. A ba leteli nfumwe chifumu chingi chakunuhelela za bufumu."¹⁷Uzu mwanakazi ne chilila Paulusi mwisule naswe na huweleza, na ti, "A ba bakwame ba hikana be Ireeza Yo Hanzi. Ba wamba kwenu inzila ye mpuluso."¹⁸A ba kuchita bulyo mu mazuba mangi. Kono Paulusi, a ba nyezwa ahulu, na chebuka mi na wamba kuluhuhu, "Ni kulaela che zina lya Jesu Keriste u zwe mwali." Mi ni lwa zwa hohwaho.¹⁹Kono nfumwakwe ha bona kuti insepo ya chifumu cabo chi yamana, ni bakwata Paulusi ni Silasi ni ku bakokolwela muchibaka cha ku uzikiza habusu bwa babusi.²⁰Ha ba baleta ku baatuli, ni ba cho, "A ba bakwame Majuda mi baleta mifilifili mingi mwi tolopo yetu."²¹Baluta zintu zi sa zumininwe kwetu kuti tu zi tambule kapa ku zi chilila u bu Maroma."²²Linu chisi ni cha ziimana hamwina kulwisa Paulusi ni Silasi; ba atuli ni ba ñatula zi zwato zabo ni ku laela kuti ba shupwe ni mbazi.²³Ha bamana ku balindola chamañindi mangi, ni ba va sohela mwi ntolongo ni kulaela muganteli ku ba gantela ahulu.²⁴Ha mana ku wana i yi intaelo, muganteli na basohela mu intolongo ya mukati ni kusumina matende a bo ha zi sindimwa.²⁵Mukati ka masiku Paulusi ni Silasi ba va kulapela ni ku zimba izimbo kwa Ireeza, mi basuminwa bamwi ba va li ku batekeleze.²⁶Haho ni kwa ba ni nzikinyeho i nkando, mukuti ni mitomo ye ntolongo ni ya nyanganya, mi hohwaho milyango ye ntolongo ni ye yaluka, mi mawenge a zumwi ni zumwi ni a sumunuka.²⁷Mulibeleli ha vuka mwi ñonzi na bona milyango ye ntolongo ni iyalukite; na hinda i sabule lya kwe mi cha ba kulihaya, kakuli cha ba kuzezete kuti basuminwa chi ba loboka.²⁸Kono paulusi cha huwa chenzwi ikando, na ti; "Konji u lisasamisi, kakuti kutwina twense."²⁹Muganteli a sumpisa mamonyi mi a hwelela mukati mi, a chachalika cha kutiya, na wila habusu bwa Paulusi ni Silasi,³⁰mi na ba zwisikiza hanze mi na cho, "Batompei, chi ni swanela kuchita nje chihi kuti ni hazwe?"³¹Ni bati, "Zumine mwa Simwine Jesu, mi ka u hazwe, iwe ni ve nzubo yako."³²Ni ba wamba inzwi lya Simwine kwali, hamwina ni bonse mu inzubo.³³Linu muganteli cha bahinda mwi inako iswana ya masiku, mi chasambisa zilabi za bo, mi iye ni bonse be nzubo yakwe ni ba kolobezwa hohwaho.³⁴Na leta Paulusi ni Silasi mwi nzubo yakwe ni kubika zilayo habusu bwabo. Chasanga ahulu ni be nzubo yakwe bonse, mukuti bonse ba bazumini kwa Ireeza.³⁵Linu ha ku ba musihali, muatuli a tumina ifusa ku muganteli liti, "Siye a bo bakwame bayende."³⁶Muganteli cha biha indaba kwa Paulusi, na ti, "Baatuli ba tumina inzwi kwangu kuti ni misiye muyende: linu he muzwe, mi muliyendele che nkozi."³⁷Kono paulusi ni chati kubali, "Ba batukabi he nkaza, bakwame ba sanyazitwe cha chi Roma, mi ni vatusohela mwi intolongo; mi linu hanu batuzwisa cha kuli wungula? Kamu kwikalile bulyo tota; mu basiye abo bene beze ze batuzwise."³⁸Baganteli ni ba biha aa manzwi ku ba atuli; ba atuli ba ba tiyi ha bazuwa kuti Paulusi ni Silasi Maroma.³⁹Baatuli chibeza ni kubakumbila; mi ha ba bazwisa mwintolongo, chi bakumbila Paulusi ni Silasi kuzwa mwitolopo.⁴⁰Linu paulusi ni Silasi chi bazwa mwi ntolongo mi ni baya kunzubo ya Lidia. Linu Paulusi ni Silasi ha ba bona ba mwabo ni ba ba susuweza ni kuzwa mwitolopo.

17

¹Linu haba hita mwi tolope ya Anfipolisi ni Apolonia, ni beeza kwi tolopo ya Tesalonoka, ku beena i sinagoge ya Majuda.²Paulusi, ka chizo chakwe, naya kubali, mi mu mazuba o tatwe e nsabata na li kumbulusa nabo ku zwilila muma ñolo.³Abali kwi yalula mañolo ni ku toloka kuti kubali kwa bu tokwa kuti Kilisite a nyande ni kubuka hape kuzwa kwaa bana bafwile. Nacho," Uzu Jesu uni wamba kwenu njeye Kilisite. "Ba mwi Majuda baba zumini ni kuli kopanya ni Paulusi ni Silasi, mane ni Ma gelike babali tombwele kwali, bungi bwa banakazi baba hitile ni chichaba chikando.⁵Kono Majuda basana bali kuzumina, chaku yendiswa muuna, na hinda ba nakwame ba sena sinde muma uzikizo, na kunganya chicaba hamwina, mi na bika i tolopo mwi laata li lyanganisa.Ni ba ngundunganya i nzubo ya Jasoni. Babali kusaka kuleta Paulusi ni Silasi hanze ku bantu. ⁶Kono haba sana baba bawani, ni ba tundanisa Jasoni ni bamwi bakwame habusu

bwa ba sepahali be tolopo, kulila, "Aba bakwame ba chiba futumuna inkanda beeza kunu nabo. ⁷A baba kwame Jason baba tambuli ba tenda chaku sandukila intaelo ya Sesare, ba cho kuti kwina zumwi simwine- Jesu. ⁸Linu chichaba ni ba sepahali be tolopo haba zuwa izi zintu, baba katazehete. ⁹Haba mana kuhinda intuwelo ye nsilelezo kwa Jasoni ni bamwi, ni baba lekeza kuti baliyendeze. ¹⁰Ubo busiku ba mwakwe ni ba tumina Paulusi ni Silasi kwa Beria. Haba sika kwateni, ni be njila mu masinagoge a Majuda. ¹¹Linu a ba bantu babali ku sepahala kuhita abo bamwa Teselonika, mukuti baba tambuli inzwi ca maano a litukiseze, ku tatuba mañolo mwi zuba kubona kapa izi zintu muzibekalile. ¹²Kuzwaho bungi bwabo baba zumini, ku bika ni basusuwezi ba Ma Gelike ba bana kazi mane ni bungi bwa bakwame. ¹³Kono ma Juda ba Teselonika habeziba kuti Paulusi naye abali kuwamba inzwi lye Ireeza kwa Berea, ba ba yendi ko ni kubusa musunga ni ku kataza bungi bwa bantu. ¹⁴Linu haho bulyo, ba mwaakwe ni ba tuma Paulusi kuya kwi iwate, kono Silasi ni Timotea abo niha shala kwateni. ¹⁵Abo baba sotweze Paulusi ni bamu twala uko kwi tolopo ya Anseni. Ha basiya Paulusi kwateni, ni ba tambula intaelo yakwe ya Silasi ni Timotea ya kwiza kwali cha kuhwela muku wolekela. ¹⁶Linu mukuti Paulusi haba kuba lindile mwa Anseni, luho lwakwe ni lwa katazaha mwali ha bona i tolopo i zwiile ziswaniso zi lapelwa. ¹⁷Mi na zeza zeza mwa sinagoge ni Majuda na bo ba bali ku lumbeka Ireeza mi mane na bo ba bali ku likopanya nabo izuba ni zuba mu cibaka ca musika. ¹⁸Kono hape bamwi ba li tutite ba Ma epikulia ni ma Sitoiki ni bali kopanya naye. Mi bamwi nibati, "Uzu yo wamba ahulu u lika ku tii nzi? Bamwi ni bati," Uboneka kuba muluti wa milimu iseni kubonwa," kakuti abali kuluta za Jesu ni za ku buuka. ¹⁹Ni bahinda Paulusi ni kumu leta kwa Areopagusi, ni bati, Tusaka kwi ziba uwu mulutilo seke wo wamba? ²⁰Ka kuti u leta zintu zi seni kubonwa mu matwi etu. Linu tusaka kwiziba kuti izi zintu zi talusa nzi." ²¹(Linu bonse ma Anseni ni mabuu kwenda babali kuhala mwa teni ni be kaala ni kusena ziba tenda kwanda ku wamba ni ku tekeleza zimwi zihya.) ²²Kuzwa aho Paulusi na zimana mukati ka ma Aeropagusi mi nacho," Inwe muba kwame ba Anseni, ni bwene kuti mwi zwile ahulu bu mulimu mwi nzila zonse. ²³Sina ha ni bali ku hitite ni ba boni zintu zi mu lumbeka, Ni ba wani kataala kena uwu miñolo," Kwa Ireeza ya se zibenkene." Icho linu chimu lapela mu kuseziba, ni chi mi wambila. ²⁴Ireeza ya ba bumbi i nkanda ni zonse zina mwateni, mukuti njeye simwine we iwulu ni hansu, ka haali mwi i tempele i ba bumbwa ni mayanza. ²⁵Nandi ku sebelezwa cha mayanza a muntu, mane ubu kwina cha saka, mukuti iye mwine njo ha bantu bu halo ni luhuho ni zintu zonse. ²⁶Mi kuzwa ku muntu yenke a ba pangi cisi cha bantu ba hala hansu, mi ni ku akaleza ku ketwa kwe nako ni museto wa zibaka mu bahala. ²⁷Kuzwa aho, ba lukela ku gana Ireeza mukuti pona chiba sika kwali ni ku muwana, mi luli, kena kule ni yense wa kwetu. ²⁸Mi mwali tuhala ni ku yenda ni kuba ni buntu bwetu, sina mu iti imwi i mpwetele yenu i ba cho, "Cho kuti naswe tu ba luzubo lwakwe. ²⁹Kuzwa aho, sina hatuli tu ba luzubo lwakwe, katu swaneli ku zeza kuti bulimu bu swana ni gauda, kapa chilivela, kapa mabwe, zi bezetwe ni ka bu ma pangapanga ni kuzeza kwa muntu. ³⁰Kuzwa ho Ireeza na shila cha menso i nako ya ku li lyanganisa, kono hanu a ba laeli bantu bonse konse konse ku baka. ³¹Ichi cha kuti aba bakanyi izuba lwete na atule inkanda mu kuluka ca muntu yaba keeti. I reeza aba hi bupaki bozu muntu ku yense cha ku mu busa kwabana ba fwile. ³²Linu bantu ba Anseni ha bazuwa za ku buka kwa ba fwile, bamwi ni ba sheununa Paulusi; kono bamwi ni bati," mutu te keeleze kwako hape kwa amana niyi indaba." ³³Kuzwa aho, Paulusi, na ba siya. ³⁴Kono bamwi bantu ni ba likopanya naye ni kuzumina, mane bulyo ni Dionisuisi wa kwa Areopagite, mwanakazi ya bali ku sumpwa Damaris, mi ni bamwi ba bena na bo.

18 ¹Ha kumana izi Paulusi nazwa mwateni ni kuya kwa Atene kwa Korinte. ²Na kawana Mujuda we zina Iya Akila, ya bali ku pepiwa mwa Pento ka mushobo; Njabali kukazwa kwa Italia ni mwi habwe Pulisila, ni Kilawudiya nalayera ma Juda bonse kuti vazwe mwa Roma; Mi Paulusi ava kezi kubali. ³Paulusi Abali kuseveza musevezi uswana navo aba kali navo. Vavali bvapangi vama tente. ⁴Linu Paulusi lwe sabata ni lwe sabata abali ku yanga mu masinangonge. Avali kuhambirikiza vonse majuda ni Magerike bazumene. ⁵kono Sila ni Timotea habasika kukazwa kwa Macedonia. Paulusi avali kuyendiswe Luhuho kuwambira ma Junda kuti Jesu jiyena Keresite. ⁶Aho Majunda hava mulwisa ni kumutuka, Paulusi cha zukutula chizwato chakwe ni kuwamba kuvali, "Malaha enu ave he wulu lye mitwi yenu; Kanina mulandu. kuzwa hanu muniyende ku Bamachava." ⁷Nakatuka aho naya muzumbo ya Tetius Justusi mukwame yavali ku lapela Ireeza. Inzubo yakwe yibene hafwihi ni sinagoge. ⁸Krisiposi, muyendiswe sinangonge ni vonse vo luhasi lwakwe mwa Simwine. Vungi bwa Makorite vava zuwi Paulusi vava zumini ni kukolovezwa. ⁹Simwine na wamba kwa Paulusi masiku mu chiloto, "Kanzi utiyi, kono u wambe kanzi u ntontoli. ¹⁰Ka kuti nina nawe, mi ka kwina yete aku holofaze, kakuti nina bantu bangi mowu muleneñi." ¹¹Paulusi a ba hali mwa teni chilimo ni myezi imana iyanza ni ka mwina na luta linzwi Iya Ireeza mukati kabo. ¹²Kono Galio haba mubusi wa Akaiya, Majuda ni ba zimana ku lwisa Paulusi ni ku muleta ha busu bwa chipula cha mu atuli; ¹³Nibawamba "Uzu mukwame ukwete kushonga vantu kulapera Ireeza yasa yendereri ni mulao." ¹⁴Mi Paulusi si hacava kuti awambe, Galio mubusisi nawamba kumajuda nati, "inwe Majunda, haiva initi ivali indava yo mulandu kamba vuvangamwa, nikuva zuweki kumiha mulandu. ¹⁵Kono sina inzi ipuzo ze ziyambo ni mazina ni milao yenu, muzi wambole inwe muvene. kani saki kuva muatuli wezi indava." ¹⁶Galio chava zwisa hanze ye chipura che inkatulo. ¹⁷Cwale vonse ni chivakwata Sositene, muvusi we sinagoge, ni kumu kabila havusu bwe chipura che inkatulo. Kono Galio kena ava vileli chi va ba pangi. ¹⁸Paulusi cinga e kala kwateni mazubazana, cha siya vakwakwe ni kuzuhira kwa Siriya ni Purisila ni Akwila. Naseni kuyenda irizo, Senichiriya, ava ngukisi i sunki zakwe kakuti ava hindite vuitamo bye chi Nazareta. ¹⁹Hachiva sika mwa Maefese, Paulusi cha siya Purisila ni Aquila mwateni, kono iye cha yenda mwi sinangonge ni kuka ambolisana ni Majunda. ²⁰Hachiva kumbire Paulusi kwi kala navo kavaka zana, chakana. ²¹Kono hacha yenda kwi pumulo, ava wambira, "Kanika mi vole hape kwenu haiva itato ye Ireeza." Linu cha zuha kuzwa kwa Maifese. ²²Paulusi haka sika he rizo Iya Caseriya, chayenda ni kuka lumerisa inkereke za mwa Jerusalema mi hape cha

kwa Atiyoki .²³Hache kere inko zana kwateni, Paulusi cha katuka nayenda mukanda muzikiriti za Galatia ni Firigiya ni kususuweza varutiwa vonse.²⁴ Kubena mujuda ya va pepelwa mu Alexandria we zina Iya Apolosi, avakezi kwa Maefese. Mi mukwame ya vali kwamba hande ni kwiziva mañolo. ²⁵Apolosi avali ku rutitwe mwi tuto za Simwine. Kwi ziva muluhuho, ava wambi ni kuruta hande zintu kuamana Jesu, kono avali kwizi vulyo inkolobezo ya Johani. ²⁶ Apolosi chatanga kuwamba cho vundume muma sinangonge. Kono Purisila ni Aquila hava muzuwa, chivali panga chilikani naye ni kumutorokera ze zira ye Ireeza cho kumu swanelelela.²⁷Linu hali takaleza kuya kwa Akiya, va na kwakwe ni va mususuweza ni ku ñolela valutiwa mwa Akaiya kuti va mu tambule. Hasika, na tusa ahulu vava zumine cha chishemo. ²⁸ Apolosi he nkanza cha komokisa Majunda cha ziho zakwe ni vuchaziva, cha kutondeza cha mañolo kuti Jesu avali nji Keresite.

19

¹Kubatendahali buti kuti Apolosi nena kwa Korinte, paulusi abahiti kwiulu lyekanda mi abezi kwa Efese, mi nicheza kuwana barutwana bamwi kwateni. ²Paulusi nichati kubali, "Mubatambuli luhuho lujolola na hamubazumini?" Chibamucho kuti, "Nee, kakwina mane ni chitubazuwi kuamana ni Luhuho Lujolola."³ Paulusi abati, "Linu mubakolobezwa muchinzi?" Ni chibati, "Munkolobezo ya Joani, ⁴Linu Paulusi netaba, "Joani abakolobezi chenkolobezo yenswalelo. Abawambili bantu kuti bayelele kuzumina kumuntu yokeza mwisule lyakwe, kokuta kuti, nji kwa Jesu."⁵Bantu habazuwa bulyo, nibakolobezwa mwizina Iya Simwine Jesu. ⁶Imi linu Paulusi habatula mayanza hewulu, Luhuho Lujolola nichilwabenjila mi nibawamba mundimi zisiyenesiyene mi nibatanikiza zikezite. ⁷Kuhindilila bonse ibali bakwame babali kulikana ikumi ni bobele.⁸Paulusi nenjila mwisinagoge mi nawamba chabundume munako ikwanisa myezi yotatwe. Abaetelele ziambantu ni ku kutolokla bantu kuti bazuwisise kuamana nimubuso we Ireeza. ⁹Nihaike majuda kana babakuzuwisisa nikusatwaliza cibatanganga ku wambi zivi ni kulyefula Krete.Paulusi cabasiya nikuzwila habusu nibabazumini. Catanga kuwamba izuba nizuba munzubo yakulutila ya Tyrannus. ¹⁰Abazwili habusu kuwamba zilimo zobeke kuti mane nibantu bekala mwa Asia,Judea ni mwa Greek bazuwe linzwi Iye Ireeza.¹¹Ireeza aba kupanga zimpangaliko zijolola ca mayanza a Paulusi, ¹²mane ni balwala babali kuhola, Niluhuho lubilala luba kuzwa kubali, Habahinda kataulo ni ka apron hamubili wa Paulusi.¹³Kubena Majuda baba likwina mulieto Iya kuyabuyenda muzilalo kulola babahindi izina Iya Jesu kulisebelisa mubasakila abobene, Baba kukabuiwamba kubantu bana bena luhuho lubilala feela;Cibawamba,"Nimilaela cha Jesu yabali kuwambiwa kwa Paulusi kuti muyende." ¹⁴Baba tendi izo babali bakwame batenda iyanza ni bobele bana ba mupurita mukulwana wa majuda,wezina Iya Sceva.¹⁵Luhuho lubilala lubabetabi, " Nizi Jesu, ni Paulusi; cwale iwe njewe ni?" ¹⁶"Luhuho lubilala lubena kumuntu cilwa mukoma kumubulisa ziho cawila hanzi ni kubakaba.Cibazwa munzubo nibasazabele hamubili ni kuholofala. ¹⁷Iyo indaba ciyezibahala kubantu bonse, nibahala mwa Judea, mwa Greek, nimwa Efese. Imi baba tiyi ahulu, mane nizina Iya Simwine Jesu ciba tanga kulikuteka.¹⁸Imi hape, bantu bonse babazumini kubakela zive nikuzumina kuzintu zibi zibaba pangi. ¹⁹Bonse babali kupangite za mabibo cibaleta invuka zabo imi cizahisiwa mumenso abantu bonse. Haba zibala zonse, inteko yateni ibabi makumi amayanza azikiti zaziemba emba ze silivela. ²⁰Njikuti linzwi Iye Ireeza liba ambalakani munzila ikoleta. ²¹Paulusi hamana musebezi wakwe mwa Efese, cahupula caluhuhu lujolola kuti ahite ya Macedonia ni mwa Achaia munzila yakwe yakuya mwa Jelusalema; Cawamba, " Acinazwa munu, niswanela kukabona kwa Roma."²²Paulusi catuma batumiwa bakwe bobele baba mutusi, Timothy ni Erastus kwa Macedonia. Kono iye abali kusikala mwa Asia inako.²³Mweyo inako cikwabuka cifoyoyo mwa Efese kuamana ni Nzila. ²⁴Demetrius yopanga isilivela ya Diana ,Cikwaba ni bisinisi kubantu babeza. ²⁵Cakopanya babeleki bonse bamusebezi wa kubeza ni kuwamba, "Nfumwangu, wizi kuti mowunu musebezi tupanga masheleni mangi.²⁶Mubwene ni kuzuwa kuti, kanji mwa Efese monke kono ni mwa Asia yonse, Paulusi caba kukuweza niku bawambila. kuti kakwina Ireeza yopangiwa ca mayanza. ²⁷Imi kana bukabo bwabo bonke kono niswe zintu zetu kесе zisakahale kubantu, mane ni tempele ya mufumahali Diana Ireeza mukando muibule maata. Imi naye mwamaninwe bukando bwakwe mwa Asia ni mwinkanda yonse."²⁸Habazuwa bulyo, bababengi ni kulila,Cibawamba, " Bukando bwina ha Diana yozwa mwa Efese ."²⁹Muleneñi onse babalyangani , cibahwei kucibaka cazizanino. Paulusi ni basindikizi bakwe mumusipili wabo, Gaius ni Aristarchus bazwa kwa Macedonia.³⁰Paulusi abali kusaka kwinjila mukati kenyangela kono batumiwa baba musilelezi. ³¹Bonse batompaha ba cilalo ca Asia balikani bakwe cibamutumina liñusa kumukumbila kuti sanzi enjili mucibaka ca zizanino. ³²Bamwi bantu baba kuhuwana cintu conke, mane inyangela ciba lyangene, Bungi bwabo kana baba kwizi kuti cinzi habakeza bonse bonse.³³Majuda cibaleta Alexander habusu bwe nyangela. Alexander abali kulila mumayanza kutolokela inyangela. ³⁴kono habeza kulemuha kuti Mujuda, bonse cibalila ca linzwi nyonke inhola zobeke, " Bukando nji bwa Diana yozwa mwa Efese."³⁵Muñoli we tolopo hawamba ni nyangela , Cawamba, " Inwe bantu ba Efese, njeni yasezi kuti muleneñi wa Efese mwasebeleza mukando Diana ni ciswaniso cibawili hansi kuzwa kwiwulu? ³⁶Hamubona izi zintu zipangahala, muswanela kutontola niku sahwelela zintu. ³⁷Bantu bamwaleta kumulawo kana basa bamwi tempele kapa kuwamba zibi kuamana ni Ireeza wetu.³⁸Heba, Demetriusi ni mubeleki yobeza kabazuwani, mulao kuwina wiyalukite. Mubasiye bazekisane. ³⁹Kono heba kwina zimwi zilukela kuambolwa, muzilukiswe hande comulao. ⁴⁰kakuti kwina inkozi kuamana nindaba za pangahala sunu, kakwina intatululo iwambiwe kuamana nei indaba,kese tuwole kuitatulusa." ⁴¹Hamana kuwamba izo calukulula bantu.

20

¹Kunyangana ha ku mana, Paulusi cha tuma batumiwa vakwe ni ku va susuweza. Mi cha balaeza ni kuba siya kuya kwa Macadonia. ²Linu hacha yendete chahita mukati ke zilalo ni ku susuweza bazumine ahulu, mi chayenda kwa Greece. ³Ha mana kwi kala mwezi yo tatwe, Majuda chiba hinda mulelo he wulu lyakwe kakuti chaba kuyenda kwa Syria, cha zeza kuti a bole ya mukati ka Macedonia. ⁴Baba musindikizi kuya hesi kwa Asia nji Sopater mwana wa muswiswi wa Pyrrhus yo zwa kwa Berea; Aristarchus ni Secundus bose bazumine ba kwa Thessalonica; Gaisus wakwa Berbe; Timothy; Tychicus ni Trophimus ba kwa Asia. ⁵Kono aba bakwame baba kali kuyenda kwentu mi baba katulindili kwa Troas. ⁶Chitwa zuha kuzwa kwa Philippi haku mana mazuba a chikwa chisena mulungo, mi mumazuba atende iyaza chi twaka sika kubali kwa Troas. Uko chi twa kekala mazuba atenda iyaza ni obele. ⁷Ke zuba lya makalo mwisunda, ha tuba kungene tubose kuti tu nkomona cikwa, Paulusi cha wamba ku bazumine. Chaba ku lela ku katuka izuba lichilila, aba zwili habusa niku wamba hesi hakati kamasiku. ⁸Kubema malambi mangi muzubo ya kwiwulu atuba kezi nawo. ⁹Hehahulo kuba kwi kele mulobwana wezina lya Eutychus, yachaba lele iñezi. Sina Paulusi haba wambi inakonde, uzo mulobwana, aba kuchilele, chawa hasi kuzwa habulilo bobutatu mi chiba mutola na fwile. ¹⁰Mihe Paulusi cha suka hasi, cha liwotwelela hali, ni kuzabalana naye. Linu cha wamba, "Kanji mukomokwa, uchi hala". ¹¹Linu chayenda kwiwulu hape ni kukagamona chinkwa ni kulya. Hamana kuwamba nabo inako kutwala chitengu, cha yenda. ¹²Chibakaboza muswiswi nahala mi babalizuwi neza. ¹³Iswe tubene tubayendi habusu bwa Paulusi ni Chikepe kakuzuha kuya kwa Assos, kutuba kaleleli kukahinda Paulusi. Iye mwabalikusakila bobulyo, kakuti abakulelete kuyenda yahasi. ¹⁴Linu hakatuwana kwa Assos, chitwa mulonga muchikepe ni ku yenda kwa Mitylene. ¹⁵Linu chitwa kazuha kwateni ni kukasika izuba lichilila chibabambene ni chida cha Chios. Izuba lichilila chitwa kakwata chida cha Samos, lichilila izuba chitweza mumuleneñi wa Miletus. ¹⁶Kakuti Paulusi iyemwine chabakuzeze kuzuha kuhitilila Ephesus, kuti kazi akahindi inako mwa Asia; kakuti abakuhwelele kukaba kwa Jerusalema izuba lye Pentakota, heba kuti ni kuwoleka kuti atende bulyo. ¹⁷Kwa Miletus natumina bakwame kwa Efese ni kusupila kwakwe bakulwana bekeleke. ¹⁸Habakeza kwali, chawamba kubali, "inwe mubene mwizi, kuzwa izuba lyamakalo kukulyata itende lyangu mwa Asia, inako iniba hindi ninina nenwa. ¹⁹Niba zwili habusu ninisebeze Simwine mubufokoli bwaboko ni zisozi, ni mumasukuluko aba tendahali kwangu bakeñi chakulelwa kwa Majuda. ²⁰Mwizi kuti kananibaboleli mumasule kukutumusa kwenu zintu zonse zina ituso, ni muni bakumulutula mwichisi ni kuyenda izubo ni zubo. ²¹Mwizi muniba kukalimela Majuda ni Magerike kuti babakele kwe Ireeza ni kuzumina kwe Simwina Jesu. ²²Mihanu, mulole, ni yenda nilinyongamine mu Luhuhu Lujolola kwa Jerusalema, ninisezi zintu ziwola kukatendahala kwangu kuna, ²³konzi Luhuhu Lujolola nji paki zangu muleneñi uhi no uhi kuwambwa kusuminwa ni manyando anilibelele. ²⁴Kono kanihupuli kuti buhalo bwangu bwabutokwa kwangu, kuti ni mane isiyano wangu ni misebezi iniba tambuli kuzwa kwa Simwine Jesu, kuba ipaki yeñusa lyabutokwa lyachisemo cha Ireeza. ²⁵Mihanu, mulole, nizi kuti inwe mubonse, banibayendeli kukaluta za mubuso, kesenimubone ipata yangu hape. ²⁶Hakwina bulyo ni mipakila mwelinu izuba, kanina mulandu wamalaha a muntu zuhi no zuhi. ²⁷Kakuti kena nibaboleli mwisule kukutumusa kwenu mulelo wose wetato ye Ireeza. ²⁸Hakwinabulyo mulitokomele inwe mubene, ni mitapi iyo Luhuhu Lujolola luba mitendi baokameli bayo. Mutokomele kuba balisani bekeleke ye Ireeza, yabawuli kamalaha akwe. ²⁹Nizi kuti chinayenda, bantuhu bakali kabeze benjile mukati kenu, mi keti nibeze bafule mitapi inse. ³⁰Nizi kuti niheba mukati kenu mubene bamwi bakwame kabeze nikwiza kuwamba zintu ziwula bamwi ikweta, kutendela kuti bazwise balutwana kubali. ³¹Chobulyo mutokomele. Muhupule muzilimo zotatwe kuti kana ni basiyi kulaela zumwi ni zumwi wenu ni kulila musihali ni masiku. ³²Mi hanu nimiha kwe Ireeza ni kulinzwi lyakwe lya chishemo, ili yowola kumikoza ni kumiha kuyola mukati kabo balukite. ³³Kana nibalakazi isilivera yamuntu, ni ngauda ni zizwato. ³⁴Inwe mubene mwizi kuti aa mayaza abaniwanisi zinisaka ni zibasaka abo babena name. ³⁵Muzintu zose nibakumiha mutala mumu wolela kutusuza basaliwoleli kakusebeze, ni mumuwolela kuhupulela manzwi a Simwine Jesu, manzwi oa abawambi: "Kwina imbuyoti zingi mukuha kuzamba kuhewa." ³⁶Hamana kuwamba mweyonzila, chakubama ni kulapela nabo bonse. ³⁷Bonse babalili hahulu ni kuwila Paulusi mwisungo ni kumuchuchuna. ³⁸Babawililwe hahulu chakuhitliza chebaka lyazabawambi, ziti kete nibabone bulubi bwakwe hape. Linu chibamusindikiza kuchikepe.

21

¹Hatukahuhana kuvali ni twazuha, tuvahindi inzila iya kumuleñi wa Koso, mi halizwa nitwaya kumuleñi wa Rode, mi hatuzwa aho nitwaya kumuleñi wa Patara. ²Linu hatuwana chikepe chibali kuya kwa Fenisia nitwechila kuchili ni kuzuha. ³Linu hatusika muchida cha Sipera, nitwavola kuvumonso, nitwazuha kuya kwa Siria, mi nitwakasikila kumuleñi wa Tire, mukuti njoko chikepe kuchivali kulukela kukalongwela zivya. ⁴Hatuwana valutwana, nitwekala mazuva amana iyanza ni obele. Ava valutwana ni vati kwa Paulusi chenzila ya Luhuhu Lunjolola kuti senzi akalyatikiti itende lyakwe mwa Jerusalema. ⁵Linu hatumana mazuba, nitwakatuka ni kuyenda mumusipili wetu. Vonse ni banakazi ni bana vabo, ni vatusindikeza mane ulu hatukazwa mumuleñi. ⁶Linu nitwakuvama helizo kulapela ni kulilaeza navo. Nitwakechila muchikepe abo havavola kumunzi. ⁷Linu hatumana musipili wetu wa kwa Tire, chitwakasika kwa Ptolemais. Uko nitwakalumelisa vaakwakwetu ni kwikala nabo izuva lyonke. ⁸Izuba lichilila nitwayenda kwa Sesarea. Mi nitwakenjila munzuvo ya Filipi, yo kutaza ifusa ilotu lya Jesus, yabali zwimi wawantu vama iyanza ni vuvele, imi nitwekala naye. ⁹Linu uzu mukwame avena vana vone vavakazana vasseni kwiziva kale vakwame vavali vatanikizi. ¹⁰Sina hatuvena hateni mazuva alikene, chikwakeza mutanikizi yavali kuzwa kwa Judea yavali kusumpwa Agabusi. ¹¹Nakeza kwetu mi nahinda lutunga lwa Paulusi. Chalisumina mayanza ni matende akwe, "Vovulyo muluwambila Luhoho Lujolola, "mi vovulyo mweti nivamusuminine vantu vamwa Jerusalem solunu lutunga, mi muva mutamvike mumayaza avantu vamasi

angi."¹² Linu hatuzuwa izi zintu, tuvonse ni vantu vavakuhala mwe cho chivaka nitwa kumbila Paulusi kuti sanziayendi kwa Jerusalema. ¹³Imi Paulusi cheteva, "Mukwete mutenda nzi, kulila ni kuni nicisa kunkulo? Mukuti nilitukiseze, isifi kusuminwa bulyo, kono ni kufwila izina lya Simwine Jesu mwa Jerusalema." ¹⁴Sina Paulusi kanaavalikusaka kukukuwezwa, nitwasiya mi nitwati, "Kutendwe chisakwa ni Simwine."¹⁵ Aa mazuva hamana, nitwahinda zivya zetu ni kuya kwa Jerusalema. ¹⁶Linuhe vamwi valutwana vavali kuzwa kwa Sesara nivayenda naswe. Nivaleta ni mukwame yosumpwa Mnason, mukweme uzwa kwa Sipera, mi nivakeza ni mukwame, mulutwana wamatangilo utuola kwikala naye. ¹⁷Ha chitusika mwa Jerusama, vaakwakwe ni vatutamvula chakusanga. ¹⁸Izuva lichilila Paulusi na yenda naswe kwa Jakobo, ni bakulwana bonse babena hateni. ¹⁹Ha chivamana kuvalumelisa, navavihela chimwi ni chimwi chintu chava tendendwa ni Ireez muvamasu angi cha mutendo wakwe. ²⁰Linu hava izuwa, ni vatamba Ireeza, mi nibati kwali, "Ubwene muukwetu, zikiti zongai ziva zumini mukati ka Majuda. Vonse vava kozeze kuvika mulao. ²¹Vava wambilwa chako, kuti uluta Majuda vonse vahala mumasi angi kuti va kane Mushe, nikuti uvava wambila kuti kanzi batwali vana vavo kumupato ni kuse chilila chisiyankulu chetu. ²²Tuwola kutendanzi? Mavazuwe chokusima kuti uvakezi. ²³Mukuti utende zitu kuwambila hanu: Twina vakwame vone vava likonki chakuha isepiso. ²⁴Hinde ava vakwame ni kulijoloza navo vulyo, ni kuva lihila insinyehelo zavo, nikuti vangunke mitwi yavo. Kokuti vezive kuti zintu zivava wambilwa chako kazina vuniti. Muvalitute kuti nawe vulyo mwichilila mulao. ²⁵Kono kuamana ni vamasu angi vavazumini, tuvañoli ni kuvaha intayelo kuti vali zwise kuzintu zihailwe vazimu, kumalaha, niziva siniwa, niza vuliyendezi." ²⁶Linu Paulusi nahinda vakwame, imi izuva lichilila nalijoloza iyemwine ni kujoloza avo vakwame, nikuya mwi templele, kukatumusa mazuva akulijoloza, kukasikila hakuka hewa chitavelo kuzumwi ni zumwi wavo. ²⁷Linu mazuva akwana iyanza ni obele havena hafihi ni ku hamana, vamwi Majuda vazwa kwa Asia ni vavona Paulusi mwi temple, imi niya sangisa chinavungi chonse, niva vika mayanza avo hali. ²⁸Vavali kuhuwa, "Vakwame va Isilaele, mutu tuse. Uzu njimukwame yoluta vaantu vonse kumwi ni kumwi zintu zilwisana vaantu, mulao ne chinu chivaka. Kwandahezo, avaleti Magerike mwi Tempele imi vava silafazi ichi chivaka chijolola." ²⁹Mukuti chivava vwene kale Trofimosi Mufalisi naye mumuleneñi, imi nivazeza kuti Paulusi waka muleta mwi tempele. ³⁰Onse muleneñi uba sangite, imi vonse vantu nivatiya hamwina ni kukakwata Paulusi. Chivaka mukwitulwila kunze ye temple, mi ziyazo nize yaliwa haho. ³¹Sina havava kulika kumwihaya, ifusa nilyeza ku muyendisi wa vaganteli kuti Jerusalema yonse nyungana. ³²Haho vulyo nahinda masole ni balauli wa masole niku tilila hansi kuchi navungi chonse. ³³Linu vantu hava vona muyendisi wa masole ni masole, niva siya kundama Paulusi. Linu muyendisi wa masole cheza kuwonda Paulusi, imi nalaela kuti a suminiwe ni mawenge obele. Chavuzwa kuti njini imi chinzi chava tendinzi. ³⁴Bamwi muchina vungi vava kuhuleza chintu chimwi. Sina muyendisi kana avo kuwola kuwamba chimwi chevaka lyelata, nalaela kuti Paulusi aletwa munzubo ikoletete. ³⁵Linu heza kutantilwa, Masole vava mukatwile kakuti chinavungi chiva kalihite. ³⁶Mukuti chinavangi cha vantu chiva ve chilile niva kuhuweleza. "Muzwe mumusiye!" ³⁷Linu Paulusi havena hafwihi ni kwi njizikwa munzubo ikoletete, chati ku muyendisi yomanisa, "Ni woli kuwamba chimwi kwako?" Muyendisi chati, "U wamba chigerike?" ³⁸Kena njewe zuna Muegepita, yaba letete inkondo imi uva hindi zikiti kiti zonee zava sandukili kuzitwala munkanda?" ³⁹Paulusi chati, "Ni Mujuda, ni zwa mumuleneñi wa Tarese mwa Silisia. Ni muzaki wa muleneñi u sepahala, niku kumbila, kuti uni zuminine ni wambe ku vantu." ⁴⁰Lina muyendisi hamuha chivaka, Paulusi cha zimana hatantilwa ni kusovola vantu cheyanza, Hakuva tontwile ahulu, nawamba kuvali muchi Heberu, chati,

22

¹²1 "Baakwetu ni batayo, mutekeleze buikalabelo bwangu bweti nihe hanu kwenu. Linu ikunga halizuwa Paulusi nawamba kubali mumushobo wa Chiheberu, nibatotola zii. Nazwilahabusu nati, ³⁴⁵"Ime ni Mujuda, yabahwizumukilwa mwa Terese yamwa Silisia, kono nibawani ituto mounu muleneñi hamatandabalilo a Gamaliele. Nibarutwa chamilao ikoletete yenzila ibeshetu betanzi. Nitukufalelwe za Ireeza, mane sina njinwe mubonse sunu. Nibasukululi cheyi Nzila (babalikuzumina Linzwi la Ireeza) kutwala ifu; nibasumini bonse bakwame ni banakanzi ni kubenjiza mutolongo. Muprisita mukulwani ni bakulwana bonse bawola kuba ipaki kuti nibaamuheli mañolo abalikuzwa kubali abakwetu ba Damasika, kuti niye kwateni. Nibali kukaleta basuminwe kuzwa kwa Jerusalema abo baseyi Inzila (babalikuzumina Linzwi la Ireeza) kuti njebahewe mulandu. ⁶Kubatendahali buti kuti hanibena mulwendo nili hembali ni Damasika, izuba nilina hewulu lamutwi inakozana nikweza mumuni uzwa kwiwulu ubezi kumunika kunizimbuluka. ⁷Nibawili hansi ni kuzuwa inzwi liti kwangu, 'Saule, Saule, unisukulwilazi?' ⁸Nibetabi, 'Njiwe ni, Simwine?' Nati kwangu, 'Njime Jesu wa Nazareta, yokwete kusukulula. ⁹Banibena nabo bababoni mumuni, kono kanababazuwi inzwi liyabali kuwamba kwangu. ¹⁰Ninati, 'Niyelele kutenda nzi, Simwine?' Simwine nati kwangu, 'Katuke ni kuyenda kwa Damasika; kwateni uko kokawambilwe zonse zotameha kutenda. ¹¹Kana nibali kubona chebaka labukali bwalumonyi luna, chobulyo ninayenda mwa Damasika ninietelelwe chamayanza abana banibena nabo. ¹²Kwateni uko ninakasangana ni mukwame yosupwa Ananiasi, mukwame yotokomele chakuya chomulao ni yopakwa ni majuda bonse babali kuhala mwecho chibaka. ¹³Abezi kwangu, kwiza kuzima hembali name, mi nati, 'Saule mwinakwetu, amuhele kubona kwako.' Mwiwila iswana ninamubona. ¹⁴Kuzwaho nati, Ireeza ubeshetu betanzi abakusangi kuti wizibe itato yakwe, ubone Yonjolwele, ni kuzuwa linzwi lizwa mukaholo kakwe mwine. ¹⁵Mukuti kobe ipaki yakwe kubakwame bonse kuchobaboni ni kusuwa. ¹⁶Imi linu chinzi holindile? Katuke, kakolobezwe, ni kukasamba zive zako, nosupa izina lyakwe. ¹⁷Kuzwa hanikabola kwa Jerusalema, mi hanibakwete kulapela mwitempele, kubatendahali kuti ni bahewa ipono. ¹⁸Nibamuboni naniwambila kuti, 'Hwele ni kusiya Jerusalema kapili, mukuti keti ni bazumine bupaki bwangu kwako. ¹⁹Ninati, 'Simwine, abo bene

bezi kuti nibenjizi mutolongo ni kukaba babali kuzumina mwizina lyako mwisinagoge yimwi ni yimwi. ²⁰Mwizuba hakuitika malaha a Setefani ipaki yako, name bulyo nibazimine habumbali ninizumina, imi nibali kumamela zizabalo zabana babali kumwihaya. ²¹Kono nati kwangu, 'Yende, mukuti kanikutumine kule, kubantu bamasi angi. ²²²³²⁴Bantu babamuzuminini kuwamba mane kwiza kusika heyo inako. Kono kuzwaho nibahuweleza hakando nibati, "Muntu yoswana nozo azwisiwe mukanda: mukuti kakuyelele kuti ahale." Hababakwete kuhuweleza, kuzula ni kusohela kuna zizabalo zabo, ni kuganwina ibu muluhuhu, muyendisi mukulwana wamasole nichalaela kuti Paulusi aletwe muzubo ikozezwe. Abalaeli kuti abuzwe nasupiwa, kokuti iye mwine alizibile kuti chinzi habahuweleza chakwe bulyo. ²⁵²⁶Linu heti chibamusumina kuti ashupwe, Paulusi nichati kumuyenzi wamasole yabazimine hembali naye, "Kena mulao kwako kushupa mukwame yeli Muroma nosaatulwa?" muyenzi wamasole hazuwa bulyo, abayendi kumuyenzi mukulwana wamasole nakamuwambila nati, "Chosaka kuchita chinzi? Mukuti uzu mukwame muzaki wa Roma. ²⁷²⁸²⁹Muyenzi wamasole mukulwana abezi kwali namucho, "Honiwambile, kana umuzaki wa Roma?" Paulusi nati, "Ii". Mulauli mukulwana wamasole netaba, "Ibali chakuliha bulyo masheleñi mangimangi chibaleti kuti niwane buzaki bwekanda." Kono Paulusi nati, "Nibapepwa ninili muzaki wa Roma." Kuzwaho bakwame babali kuyelele kumubuza nibamusiya chabuhweluhwelu. Muyenzi mukulwana wamasole naye abakutite, hazuwa kuti Paulusi ibali muzaki wa Roma, mukuti abamusumine kale. ³⁰Mwizuba litatama, muyenzi mukulwana wamasole abali kusaka kwiziba buniti kuamana ni zibanyasa Paulusi Majuda chazo. Chobulyo namusumununa mumawenge mwabasuminwe ni kulaela maprista bakulwana ni manduna kuti bakopane hamwina. Linu naleta Paulusi ni kumuzimika hakati kabo.

23

¹Paulusi na lolelela vayendisi benkuta nikucho, "Bakwangu, niva hali havusu bwa Ireeza mu mihupulo yangu milotu, kuleta sunu hanu." ²Mupurisita mukulwana cha laera avo vava zimene naye, kumu wopa kumulomo. ³Imi Paulusi nacho kwali, "Ireeza mwaku wope nawe, iwe limota vasitwe ku tuva. Wikere chakuni watula chomulao, mi hape uni laera kuti vani vakule, ku lwisanisa mulao?" ⁴Avo vava zimene hembali nivati, "Njimona mumu tukila mupururisa Mukulwana wa Ireeza vovuti?" ⁵Paulusi nacho kuti, "Kana niva kwizi, Bakwangu, kana nivesi kuti mupurisita mukulwana. Mukunti kuñoletwa, " Kanji mu wambi vuvi vwa muyendisi wa vaantu venu." ⁶Cwale Paulusi ha vona kuti imwina imbali ye nkuta vavali masaduki ni vamwi vafalisi, cha wamba chaku nyamuna liinzwi munkuta, "Bakwangu, ni mu Falisi, mwana wabafalisi. Ivaka lya kuti nina inseepe yakuti kuti vafu kavavuuke ini atulwa chayo" ⁷Ha wamba vulyo, inkani chiza tanga mukati kavaFalisi ni MaSaduki, imi vuungi nivwa liyaba. ⁸"Mukuti maSaduki vacho kuti kakwina kuvuka kuva vafwile, kakwina mañiloi, kakwina luhulo, kono baFalisi va zumina muzonse." ⁹Cwale chi kweza ilata ikando, ni vamwi vañoli vawila kuvaFalisi niva ziima kukaanana, nivati, "Katu wani chifosahele kozu mukwame, kwina vule hamwi Luhuhu kamba Iñiloi njilya wamba kwali?" ¹⁰Hakuva ni nkani inkando, muyendisi wenkondo, ava tite kuti Paulusi mwa halolwe vusasa ku vali, imi cha laera valwi venkondo kuya hansi ni kumu twala chenkaani ku mu zwisa kuvenkuta, ni kumu leta munzuvo ikolete. ¹¹Masiku e chilila Ireeza na ziimana hembali naye, nikumuti, "Siye ku tiya, mukuti uva paki vuniti kachangu mwa Jerusalema, imi uka pake vulyo ni mwa Roma." ¹²Haliza ku ñatula, maJuda vamwi chiveza hamwina, niku sumpila chikuto havali veene: chivati, kete valye kamba kunywa chimwi konji chive haya Paulusi. ¹³Vavali kuhitilila amakumi one vava tendi uwu mulelo. ¹⁴Nivayenda ku mupurisita mukulwana, ni kuvakulwana niku kawamba, "Chitwalivika tuvene mu chikuto chikando, kusa lya chimwi konji chitwe haya Paulusi. ¹⁵"Cwale, hanu, mu siye inkuta i wambile muyendisi wenkondo, nikuka muleta kwenu, uvu musaka kusakisisa indava zakwe, imi iswe, mutuve kulitukiseze kumu haya naseni kusika kunu. ¹⁶Kono mwana'nchizye wa Paulusi wa chiswisu naa zuwa kuti vava lele chaku lindila, imi ava yendi kukenjila munzuvo isilelezwe nikuta Paulusi, ¹⁷Paulusi cha kumbila zumwi wa vaganteri nikucho, "Mutwale uzu mukwame kuva yendisi ve nkondo mukuti wina chimwi kawola kumu wambila." ¹⁸Imi niva muhinda mushisu nikumu twala kumuyendisi we nkondo ni kukacho, "Paulusi musuminwa wani sumpila kwali, ni kuni takuti nilete uzu mushisu kwako. Wina cha saka kuwamba kwako." ¹⁹Mukulwanna we nkondo na muhinda kwiyanza ni kuya kuchivaka chi li ungwile ni kumu vuza, "Chinzi cho swanela kuni wamba kwangu?" ²⁰Mulombwana chamuwambila, " Majuda bazumizana kuti bakukumbile utwale Paulusi izona kukuta, ubu basaka kukabuza chakuya chenako ye indaba yakwe." ²¹Kono kazi ubahi ye, kakuti kwina bakwame bahitilila makumi one bamubandamine. Ba bika chikuto hewulu lyabo, kense balye kapa kunywa hesi chiba mwihiya. Niheba hanu bali ndukiseze, balindile kuti uba zuminine." ²²Imi mupurisita mukulwana nasiya mushisu kuliyendela, hamana kumu laera, "Kanji uwambili nangati yeke kuti wa wamba izi zintu kwangu." ²³Cha sumpila kwali vakwame vovere nikuti, "Uhinde valwi venkondo vachita myanda yovere vali tukiseze kuyenda konji kwa Sizeriya ni vatanti ve mbizi vena makumi achita myanda yovere hape, niva milinga vena myanda yovere. Mumu nyamuke hakati kamasiku." ²⁴Naava laera hape ku lukisa imbizi Paulusi yawola kwichila hateni, ni kumu twala siinte kwa Felekisi muvusisi. ²⁵Imi avañoli iñolo chovuti; ²⁶Kilaudiyasi Laisiyasi kuyo tompeha muvusisi Felekisi, intumeliso. ²⁷Uzu mukwame ava suminwa kuma Juda, imi ava kusaka kwi hayiwa kuvali, hani keza havali ni masole venkondo, nikumu haza, kuzwa hani ziva kuti Muroma. ²⁸Nivaku saka kwiziva ivaka hava zekiswa, cwale cina mutwala kunkuta. ²⁹China lituta kuti ukwete ku zekiswa kuamana che mpuzo za mulao wavo veene, ni kuti kakwina zimusumina kutwala ku lufu kamba ku pika. ³⁰Imi ni kwezibahazwa kwangu kuti kuveena vusandukili kozu mukwame. imi namu tumina hahanu kwako, ni ku laera valwisi vakwe ku leta zivamunyaza chazo havusu vwako. Shale sinte! ³¹Cwale valwi venkondo chiva kuteka intaero zavo: niva hinda Paulusi nikumu leta masiku kwa Antiporisi. ³²Izuva lichilila, vuungi vwa valwi benkondo nivasiya vantanti ve mbizi kuti vayende naye imi avo vene niva voola kuchivaka

chisilelezwe.³³ Vantanti vembizi hava sika mwa Sizeriya, niva leta ifnolo kumuvusisi, niku tambika Paulusi kwali.³⁴ Muvusisi hamana kuvala ifnolo, na vuuzwa kuti Paulusi uzwa muchikiliti nzi; he ziva kuti uzwa kwa Sisilia,³⁵ "Nati," "Muni zuwe chokwizula vazekisi vako chiveza kunu," imi cha laera kuti a vikiwe mumulenefi wa mubuso wa Heroda.

24

¹Hakumana mazuva akwana iyanza, Ananiyasi mulena wamapulisita, nivamwi vakulwana, ni mutoroki yosumpwa Teretulo, vava yendi ko. Ava vakwame vava leti mulandu kuhambiliza Paulusi kumu vusisi.² Linu Paulusi hazimana havusu vwa muvusisi, Teretulo chatanga kumu hambiliza imi chati kwa musisi," Chevaka lyako twina inkozo inkando; imikuvona kwako kuvaleti kuzakwa chinja mwinkanda yetu;³ ku litumela kwetu konse tuamuhela zintu zonse zopanga, ukondise Felekisi.⁴ Ili kuti senzi niku viki mwintolongo hape ni kamuta, ni ku kumbila cha vufuhi uniteke cha kuluka.⁵ Kakuti twawana uzo mukwame kuti njo memeza yoletiseze majuda mwinkanda yonse kusandukila muvuso. Njiyena muyendisi wa Nazarene i keluhite.⁶ Ava liki kusitatalisa itempele; cwale cha suminwa. Imi tuva kusaka kumu atula che nkatulo yetu.⁷ Kono muyendisi chasika chenkaani chivamuhinda munza etu, hamuvuza Paulusi heyi indava, ni nwe kamuwole kulituta ka chituvu hambilizi kacho."⁸ Majuda nivakopene vava hambilizi Paulusi, navo, michivamba kuti izi zintu ivali kusakusimwa.¹⁰ Kono linu muvusisi hasumpa Paulusi kuti zawambe, Paulusi chetava, "Ni zuwisisa kuti kazilimo zingi uvali umuatuli weyi inkanda. imi cwale nilitule kulitoloka kwaako.¹¹ U wola kuvonisisa kuti kena kuva hitilili mazuva akwana ikumi ni wovele chinga niva yendi kukalapela mwa Jerusalema;¹² imi linu havaniwana mwi kereke, kana niva kanani ni muntu, kana niva susuezi chichava, ni haike mumasinagoge, kapa mumulefi;¹³ imi hape kava woli kuleta vupaki kwenu vwe ndava zivava hambilizi hewulu lyangu hanu.¹⁴ Kono ni litumelele izi kwenu, kakuya che nzila iva sumpa kukeluha, mwinzila iswana ni seveleza Ireeza uva kuku wetu. Ni sepahala ku zonse za mulao ni ziva ifnolwa kuvaporofita.¹⁵ Ni na insepwo iswana kwa Ireeza, ili njava vakwame naavo muvayilindile, kukeza kuvuka kwa vaantu vafwile, kuvalukite ni vasalukite;¹⁶ imi mweezi, ni tenda kuti nive nizwalo nikusa nyazahala havusu vwa Ireeza ni vaantu muzintu zonse.¹⁷ Linu hakuhita zilimo zingi china leta intuso kwi nkanda yangu ni impo ya mashelefi.¹⁸ Lyahanu ha nitenda izi, vamwi kumajuda vazwa mwa Asia chivani wana ni joloza mikiti mwi kereke, insifi cha chichava kapa chakukamba.¹⁹ Ava vakwame vaswanela kwiza havusu vwako hahanu mi zeva wambe zivani lwisikiza, heva vena chimwi.²⁰ Heva njovulyo, ava vakwame vaswanela kuwamba vuvi vuva wana kwangu hana zima havusu vwe nkuta ya majuda;²¹ haisi konji kuti i amana nechintu chonke chini vawambi chakutumusa hanivazimene mukati kavo,' kuamana nikubuka kuva fwile kuni kwete kuatwilwa sunu kwenu.²² Felekisi ava kwizi kuamana ni nzila, imi cha twala havusu intomelo yakwe. Chawamba, " inako ni nako Lysiyasi muyendisi wa masole hakeza hansi kuzwa kwa Jerusalema, kani atule muzeko wako. "²³ Linu mukulwana chalaela mulauli kuti a gantele Paulusi, kono uswanela kumu vavalela, mi kakwina yo swanela kukanisa valikani vakwe kumutusa kapa kumupotela.²⁴ Hakuhita mazuva, Felexisi chavola ni Durusicila mwihyavwe, wa mujuda, imi chatumika Paulusi imi avazuwi kwa kuamana nintumelo kwa Jesu Keresite.²⁵ Kono Paulusi havalil kulikananisa naye kuamana ni, kuliyendisa umwine, ni inkatulo ikezite, Felekisi chezilwa kutya mi chati," Muyende uko hanu. Kono chi na wana chivaka chinekalakala, ka nimi sumpe.²⁶ Chenako iswana avalil kuzeka kuti Paulusi kamuhe mashelifi, inako ni nako ava kutumina kwakwe niku wamba naye. ²⁷ Kono linu zilimo zovele hazihita , Posiyasi Fesitasi cheza kuva muvusisi hakuzwa Felekisi, kono Felikisi ava kusaka kuti asakahale ahulu kumajuda, cwale chasiya Paulusi kuti azwile havusu mwi ntolongo.

25

¹Hanu, Fesitasi avengili mu chikiliti, mi hakuhita mazuva otatwe, ava yendi ku kazwa kwa caesariya mbwita kwa Jerusalema.² Mu prisita mukulwana ni machaziva va majuda vava leti inyazo zavo kuamana ni Paulusi kwa Fesitasi, mi vava wambi chokukoza kwa Fesitasi.³ Mi vava kumbili Fesitasi chisemo kuamana ni Paulusi, kuti awole kumusumpila kwa Jerusalema njokuti va mwihaye mukati kenzila.⁴ Kono Fesitasi avetavi kuti Paulusi avalil musuminwe mwa kaeseria, mi kuti iye mwine chava kwina hafuhi ni kuvola kwateni.⁵ "Cwalehe, avo va wola,' cha wamba,' vaswanela kuyenda kwateni oko naswe. Haiva kwina chi fosahale ni mukwame, muswanela kumunyasa."⁶ Ha mana kwikala mazuva amana iyanza ni minwe yone kapa mazuva e kumi, chayenda kwa kaisera. Mi kwi zuva lyi chilila, chekala mu chipula che nkatulo ni kulaela Paulusi aletwe kwali.⁷ Heza kusika, ma Juda vakwa Jerusalema vava kuzimene hambali, mi vavaleti inyazo mikando mingi isena ivava kuwola ku paka.⁸ Paulusi chalizimanina iye mwine niku wamba, "kakwina chinapanga chifosahale kuamana ni mulao wa ma Juda, kapa kuamana ni tempele, kapa kuamana ni caesar."⁹ Kono Fesitasi avakusaka ku wana chisemo ku majuda, mi he chetava Paulusi niku wamba, "Usaka kuyenda kwa Jerusalema mi nikuka atulwa kwangu kuamana nezi zintu kuna?"¹⁰ Paulusi chawamba," ni zimana havusu bwe chipula che nkatulo ya caesar hani swanela kuka atulelwa. Kena niva fosekezi mujuda, sina mo wizivile hande nenwe.¹¹ Kono haiva niva fosi, mi niva pangi chiswanela ifu, kani kani kufwa, Kono haiva kuhambiliza kwavo kahena, kakwina yata ni tambike kuvali. Nisumpa caesar."¹² Fesitasi hamana kuwamba ni venkuta, che tava," wa sumpa caesar,' moyende kwa caesar."¹³ Hanu hakuhita mazuva, Murena Agrripa ni Bernice chiveza kusika kwa caesarea kwiza kumupotela Fesitasi chokusepahala.¹⁴ Hachamana kwikala uko chamazuva mangi, Fesitasi cheza kuzala indava ya Paulusi ku Murena; cha wamba," mukwame zumwi ava siiwa ku masule kunu nji Felixi sina suminwa.¹⁵ Hani vakwina mwa Jerusalema, mu prista mukulwana ni va kulwana va majuda vavaleti milandu kuamana uzu mukwame kwangu, mi vava kumbili inkatulo hali.¹⁶ Kwezi nivetavi kuti kena mulao ni Maroma kutambika muntu uvu chisemo; kono, muntu yo hambilizwe uswanela

kuhewa chivaka chokuvonana navo va muzekisa mi niku lizimanina mu mizeko yakwe.¹⁷Cwale aho, hava keza hamwina kunu, mi kena niva lindizi, kono izuva lichilila nive kali mu chipula che nkatulo, mi niku laela mukwame aletwe kwangu,¹⁸Vahambilizizi hava zimana niku muhambiliziza, seke ni tele kuti kakwina ku milandu iva muhambiliziza yo vutokwa.¹⁹Kono, kuvavi niku salizuwa kuamana ni ntumero zavo ni kuamana ni Jesu yavafwi, uzo Paulusi wata kuti uhala.²⁰Niva kuziyelehethe kaku sakisisa iyi ndava ,mi niva muvuzi heva uwola kuyenda kwa Jerusalema kuka atulelwa kwateni kuamana nezi zintu.²¹Kono Paulusi hava sumpwa kuka vikwa mu mpavalelo ye nkatulo yo Murena, china muela kuka akavikwe haisi hasa mutuminwe kwa Caesar."²²Agrippa cha wamba kwa Fesitasi," seni saka neme kuteka kozu mukwame."²³"Izona," Fesitasi cha wamba," ko muzuwe."²⁴Cwale hezuva lyi chilila, Agrippa ni Bernice vavakezi ni mukiti mukando;vavakezi mumakopanelo ni mapokola niva kwame va sephala vamwi ve ntolopo. Mi Fesitasi ha wamba intaelo, Paulusi avaletwa kuvali.²⁵Fesitasi cha wamba, "Murena Agrippa, nenwe vakwame vena umu naswe, mubwene uzu mukwame; iveza ku zekisa ma juda vangi kwangu mwa Jerusalema no kunu konse chiva huweleza kwangu kuti kasiswaneli kuhala.²⁶Niva lituti kuti kakwina ma fosisa a panga aswanela ifu; kono kakuli ava sumpi ku murena, niva atuli kuti va mutumine.²⁷Kono kanina chintu chovuniti cho kuñola ku murena. Kelyi vaka, na muleta kwako, sihulu kwako, Murena Agrippa, njokuti nive ni chimwi chingi chokuñola kuama iyi indava.²⁸Kaho ku voneka kusava ni vaka kutumina musuminwa mi hape niku sawamba mulandu hakwe."

26

¹Linu Agiripa chawamba kwa Paulusi, "Uwola kuli wambilila." Lyahanu Paulusi cha wotolola iyanza lyakwe nikuli sileleza.²Nilizuwa kuti nilukuluhite Mulena Agiripa, kutenda indava yangu havusu vwako sunu hewulu lyazintu zonse zivava nihambilizizi ma Juda; ³sihulu, kakuli wichaziva wechizo cha ma Juda ni mpuzo. Linu ni kumbila kuti unizuwe chentokomelo.⁴Cheniti, ma Juda vonse vezi muniva halili kuzwa kuvuhwile vwangu mwi nkanda yangu ni mwa Jerusalema.⁵Vavanizi kuzwa kuma tangilo vawola kuzumina kuti nivahali neli ni mu Falisi, yavali wachiyemba ahulu cha chilumeli chetu.⁶Lyahanu nizimana hanu kuti ni atulwe kakuli ni lolete che nsepiyo yaba tendi Ireeza ku veshetu.⁷Cheyi insepiso masika etu ekumi ni tobele vava lisepiye kutambula niva kwatilile kulumbeka Ireeza masiku ni musihali. Nji cheyi insepiso, Simwine mukando Agiripa, Juda chingi ivanihambilizizi.⁸Chinzi zumwi kwenu hazeza kuti kulotu kuti Ireeza uvusa vafu.⁹Ka imwi inako nivazezi kuti niswanela kutenda zintu zingi zilwisanisa izina lya Jesu wa Nazareta.¹⁰Niva tendi izi mwa Jerusalema. Niva sumini valumeli vangi mwi ntolongo cha maata aniva wani ku mupurisita mukulwana, have haiwa, nivali kuvika inketisa zangu h havo.¹¹Niva kuvaha inkoto mwi nako zingi mu ma Sinagoge ni kulika kuva hambilizizi kuti vanyanse. Nivava vengeli ahulu nikuva nyandisa nanga mu muleneñi muvasazwi.¹²Anivali kupanga ichi, nivayendi kwa Damaseka ni maata ni ntaelo zizwa kumu purisita mukulwana; ¹³linu mwi nzila, musihali, Simwine mukulwana, nivavoni iseli livakuzwa mwiwulu liva kuvenya kuhita izuva imi livatondezi kwetu niva kwame vani va kuyenda navo.¹⁴Twense hatuwila hansi, niva zuwi inzwi liwamba kwangu mumushovo we chi Heveru, 'Saule, Saule, chinzi honi nyandisa? Ku kukutu kwako ku raha muso.¹⁵China wamba kuti njewe ni, Simwine? Simwine chetava, njeme Jesu yo nyandisa.¹⁶Linu vuke uzimane cha matende ako; nji cheli ivaka haniva voneki kwako, kuketa iwe kuva umuhikana ni mpaki kuamana ni zintu ziwizi zangu hanu nizintu zete ni kutondeze chitwe kalakala; ¹⁷imi kani kulamulele kuvantu ni ku machava kuni kutuma, ¹⁸kwiyalula menso avo kuazwisa mwififi ni kuatwala mwi seli ni ku ziho za Satani kwa Ireeza, njikuti vatambule kwa Ireeza maiswalelo ezivi zavo nikuyola zete nivahe ni kuli kauhanya kwangu che ntumelo ina kwangu.¹⁹Chikwina vulyo, Simwine mukando Agiripa, kena navikila kwimbali chivono chewulu; ²⁰kono kwavo vena mwa damaseka che ntanzi, navana vena kwa Jereusalema, ni nkanda yonse ya Judea, ni kumachava, niva kutazi kuti vavakile zivi zavo vavole kwa Ireeza, kuvonisa mitendo ivonisa kuvaka kwavo.²¹Cheli ivaka ma Juda vava nisumini niku lika kuni haya.²²Ireeza avanitusi kusika hanu, cwale niziima nikuha vupaki kuvantu feela niku va tompeha nizimwi zihita zivawambwa kuma porofita ni Mushe kuti muzipangahale; ²³kuti keresite uswanela kunyanda, ni kuta kuti mwave we ntanzi kukuvuka kuvafu niku zimana kupaka iseli kuma Juda ni machava.²⁴Paulusi hamana kuli lamulela, fesitisi chawamba chenzwi li katukite, "Paulusi, uvurumuka; intuto yako inkando iku vulumuna."²⁵Kono Paulusi chati, kani vurumuki, hande ahulu Fesitisi; kono cho vundume niwamba manzwi ovusakusima ninisa nywine.²⁶Kakuli Simwine mukando wizi izi zintu; njikuti, niwamba kwali nini lukuluhite, kakuli ni susuweze kuti kakwina zi patitwe kwali; mukuti izi kena ziva pangilwa kuliungwiile.²⁷Uzumina kuvaporofita, Mulena Agiripa? Nizi kuti uzumina."²⁸Agiripa chawamba kwa Paulusi, "Mu nako infuhi moni susuweze nive ni mulumeli?"²⁹Paulusi chati, "Ni lapela kwa Ireeza, kuti kapa munfuhi kapa inde inako, insiñi iwe wenke, kono nivonse vanizuwa sunu, muvave uvu njeme, kono nikusena anu mahaka entorongo."³⁰Linu Mulena chazima mwiwulu, ni muyendisi, ni Bernise naye, ni vonse vavekele naavo; ³¹Lyahanu hava siya uwo muyaho, vavawambi hamwina nikuti, " Uzu mukwame kakwina zavapangi ziswanela lufu ni ku suminwa."³²Agiripa cha wambila Fesitisi, "Uzu mukwame ava kuwola kulukululwa kambe kena ava likumbili kwa Sizare."

27

¹Hachi kuzumi zenwe kuti tuswanera ku zuhira kwa Itali, chiva vika Paulusi ni vamwi vambatiti mwi kamaiso yo muyendisi yavali kusupwa Juliyasi we chisole cha Agustini.²Chitwe chira muchisepe chizwa kwa Adiramatiyaumu, icho chichi vali kukatuka cha marizo a Asiya. Cwale chitwa yenda kwi wate. Arisiticheswa kwa Mateselonika ava yendi naswe.³Izuva lichilira chitwa kafweka hamuleñi wa Sidoni, uko Juliyasi avaka pangi hande Paulusi ke chishemo ni kumu

zuminina kuti a yende kuvali kani vakwe kuti aka wane ipavalero yavo. ⁴Kuzwa aho, tuva yendi kwi wate ni kuka zuhira kuzimbuka chi oli cha Cypurusi icho civali ku wumbitwe ku luhuho, kakuti luhuho luvali kutu lwisa. ⁵Hachitu zuhite kuluta menzi ena hafuhi ni Chilisiya ni Pamilya, chitweza kwa Myra, muleneŋi wa Lyicia. ⁶Uko, muyendisi ava wani chisepe chizwa kwa Alexandiria icho chivali kuya kwa Itali. Chatu vika muchili. ⁷Hachitu zuhite cho kulyehisa chama zuva mangi mi kumamani chitwa kasika cho vukavo he mbali ni Cnidusi, luhuho kena luva tuzuminini kuyenda mweyina inzira. Chitwa zuha kumbali ni marizo a Crete, kumbali ni Salmone. ⁸Chitwa zuha kumbali ni marizo cho vukavo, kusikira hatwiza kusika hachivaka chimwi chi supwa Mawulu Hande, china he mbali ni muleneŋi wa Lasea. ⁹Chitu vali kuhindite i nako nde, inako yo kulinyima zilyo ya Majuda nayo chiyi va hitilire, mi chikuvali kwi zite vukavo kuku zuha. Cwale Paulusi chava laya, ¹⁰ni kuti, "Vakwame, Ni wvone kuti chisepe chitu swanera kuhinda muchive ni nkolofalo ni shiyehero ahulu, isiŋi vulyo ye zibya ni chisepe, kono mane vulyo ni vuhalo bwetu." ¹¹Kono muyendisi ava tekerezi ahulu kumu kulwana ni ku mwine we chisepe kuhita kuzintu inzo zavalu ku wamba Paulusi. ¹²Kakuti irizo kena livena hande kuti twi kale hateni muma liha, vungi bwa vantu vavene mo chiva yerezwa kuzuha kuzwa ho, mwendi chomukwa wumwi mutu wole kukasika kumuleneŋi wa Phoenix, kuti tuke kale kwateni maliha. Phoenix irizo lina mwa Crete, mi lilorere kwa mbowera wiko ni mutulo upa. ¹³Ihuho lizwa kumbali yokuchi monso halu tanga kuhunga che konzo, vazuhi chiva nahana kuti chiva wana chivali kusaka. Cwale chiva tatuva mandinda ni kuzuhira kuya Crete, kumbali ni riso. ¹⁴Kono hakuhiita kavaka zana liŋungwa lye huho, linsupiwa Ihuho lye kwiya lye Chimonso, chilya tanga ku dama hetu kuzwa mwishirya lye chioli. ¹⁵Aho chisepe hachiza kuwondwa kumutwi mi kena chivali kuwola ku zuhira kulolera ihuho, chitwa siya kululi mi chilwa tu timba. ¹⁶Tuva tiyiri kwi mbali ni minzunde yo kwimbali ye kawoli zana kasupwa Cauda; mi chovukavo tuva woli kuvavale mato o vuhalo. ¹⁷Hachi va katwire, vava severisi mihara yateni kusumina mutwi we chisepe. Vavali kutiyite kuti mutu tirire mwiseke lya Syrtisi, mi chiva sumununa hihara ye chisepe mi tuva vuviswa vulyo. ¹⁸Tuva chimbolwa ku luhuho, cwale havusa vazuhi chiva tanga kuzindira zibya hanze. ¹⁹Mwizuva lye vutatu vazuhi chiva zindira hanze zisipi ze chisepe chamanza avo. ²⁰Cwale izuva ni nkani kana ziva muniki hewulu lyetu cha mazuva mangi, mi i huho ikando livali kusi dama hetu, kena kuvasina i sepo yo kuhazwa kwetu twense iva tumanini. ²¹Ha chiva hindite inako inde niva sali zilyo, linu Paulusi ava zimani mukati ka bazuhi ni kuwamba. "Vakwame, saka muswanera kuteka kwa ngu. mi nikusa zuha kuzwa kwa Crete, sina kwiza kuwana iyi kolofalo ni shiyehero. ²²Mi hanu nimi susu weza kuti mukole, kakuti ka kwina zumwi yate a siyehewe vuhalo mukati kenu, kono mbwita fera i sinyehero ye chisepe. ²³Kakuli masiku a mana Iŋiroyi lye Ireeza uko kuni wanika, uzo hape uni lapera - iŋiroyi lyakwe lyeza kuzimana hembali name ²⁴ni kuwamba, "Kanji u tiyi, Paulusi. Uswanera kuka zimana ha vusu bwa Caesar, mi vone, Ireeza mumuvuso wakwe waha kwako vonse vayenda nawe. ²⁵Cwale he, Vakwame, muve ni vundume, kakuli ni sepa Ireeza, kuti kaipangahale sina muya wambirwa kwangu. ²⁶Kono tuswanera kuzimana ha tuwoli tumwi. ²⁷Hakwiza kusika masiku e kumi ni minwe yone, sina hatuvali kutimbirwe mweyi nzira ni kuti mwi wate lya Adriatic, mwinako yaha kati ka masiku va zuhi chivali kuhupula kuti chivali kusika he mbali ne rizo. ²⁸Chivahinda milumo ni kuwana makumi overe yo kutunga. ²⁹Vava tiyite kuti muva chaise mumabwe, mi civa susa mabwe one kuchi sepe ni kulapera kuti kakusasani kwize chokuhwera. ³⁰Vazuhi vavali kusaka inzira yo kutiyira chisepe mi chiva sumunwina kato zana mwi wate, ni kupanga uvu vasaka ku zindira ikora mwi wate kuvusu vwe tusi. ³¹Kono Paulusi cha wambira muyendisi wa masole ni masole, "Mbwita ava vakwame chive kala mu chisepe, kase muwole ku hazwa." ³²Cwale masole chiva kosola mihala ya kasepe zana ni kukasiya ka kuke. ³³Cwale izuva halivali kuŋatula, Paulusi chava kumbira vonse kuti valye zilyo, Chati, "Ili izuva de kumi ni minwe yo ne ni mulindire mi kamuli; kakwina chimwi chimwalya. ³⁴Cwale ni mi kumbira kuti mulye chimwi, kakuti ichi cho kuhala kwenu; imi kakwina nanga lusuki lonke lwe mitwi yenu lwese luzove." ³⁵Hacha manite kuwamba izi, cha hinda vuroto ni kuitumera kwe Ireeza havusu bwa vantu vonse. Mi cha chi jamona chikwa ni kutanga kulya. ³⁶Imi vonse vava susuwezwa mi hape chiva hinda zilyo. ³⁷Tuvali kwina 276 vantu muchi sepe. ³⁸Hachi vamanite kulya kwikuta, chiva zwisa zi lema muchisepe cho ku zindira zikwa zavo mumenzi. ³⁹Hachili ŋatwire inzuva, kena vava lemuhi icho chivaka, kono vavoni irizo ni kamba, mi chiva kandekisana kambe vawola kutwala chisepe hateni. ⁴⁰Mi civa kosola mihara ikwete akori ni ku zisiya mwi wate. Mwi nako iswana chiva sumununa mihara akwete mapuranga oku sikululisa chisepe ni kuzimika i seiri ikando kuluhuho; mi chiva liva he rizo. ⁴¹Kono chiveza hachi vaka aho mezi u kwimbali zovere avali kukopanera, mi chisepe chicha mina kuya hansi, ni tako lye chisepe chilya kakatira hateni ni kushala kusa woleka kuzwa ho ni kuchoka lye kuvusu, kono chisepe chicha tanga kuŋatoka vakeŋi cha mandinda avali kukalihite. ⁴²Mulero wa masole ubali okwihaya vasuminwa iri kuti kanji kuwaniki yo wola kusamba ni kulovoka. ⁴³Kono mukulwana wa masole avali kusaka ku haza Paulusi, imi cha kanina muhupulo wavo; mi cha layera avo vavali kuwola kusamba kuti va chirukire mumezi ni kusambira kwi rizo. ⁴⁴Cwale vakwame vonse muve chilire, vamwi ha mapuranga, vamwi hanzimwi zintu zi chimboka zina muchisepe. Mweyi inzira chikwa wanika kuti tuvonse tuva kasiki hande herizo.

28

¹Hatuva letwa siinte vulyo, tuva lituti kuti chiwoli chiva kusupwa Maluta. ²Vaantu vasecho chilalo nivaha kwetu isi ka chisemo cha vulyo vulyo, kono vava muniki mulilo ni kutu tambula twense, chevaka lya vungi vwe nvula ni mpeho. ³Kono linu Paulusi ha kunganya zisamu ni kuzi vika ha mulilo, chihiri nica bbuluka kevaka lyakuhisa, ni ku lizingila kwiyanza lyakwe. ⁴Vene vecho chilalo hava vona chinyoloji chidenga kwi yanza lyakwe, nivacho ku zumwi ni zumwi, "Uzu mukwame kanti mwihayi yavaka lovoki kwi wate, kono mulao kana uvali kumu zuminina ku hala." ⁵Kono cwale na

zukunftwila nyolozi mumulilo imi kana ava holofali. ⁶Vavamu lindile kuti eezule ifivere kamba kufwa. Kono havamana kumulolelela inako inde ni kuvona kuti kakwina chivonahala vuvi kwali, niva chinch minahano yavo ni kuta kuti nji Ireeza. ⁷Haho muchivaka china hafuhi kuveena inkanda zavakulwana vachiwoli, mukwame yava kusumpwa Pabuliyusi. Naatu tambula nikutu lela mazuva otatwe. ⁸Iva chitahali kuti isi wa Pabuliyusi ava ku lwazikwa ifivere ni musululo. Paulusi hayenda kwali, avalapeli, kuvika mayanza akwe hali, ni kumu hoza. ⁹Hakumana ku chitahala ichi, vaantu voonse vamu chiwoli vava kulwala navo chiveza nikwiza kuhozwa. ¹⁰Vaantu hape nivatu kuteka chamikutekero mingi. Hatuva kulitukiseza ku zuha, niva tuha zituvale saka. ¹¹Hakuhita myezi yotatwe, nitwa zuhila muchisepe cha Alezandiriya, chivena hamaliha kuchiwoli, chiva kuswana sina mambili. ¹²Hatuka siika mumuleneñi Sirasuse, tuve kalimo mazuva otatwe. ¹³Kuzwaho chitwa zuha nikuka sika mumuleneñi wa Regiyumu. Hakumana luzuva lonke luhuho luzwa kuvumonso nilwa huunga, mumazuva overe nitweza kusika mumuleneñi wa Putewoli. ¹⁴Umo tuvaka wani baswisu bazalwa hamwina imi vava memetwe kwikala navo mazuva ahinda iyanza niovere. cheyi inzila nitweza kusika kwa Roma. ¹⁵Kuzwaho vantu vazalwa hamwina, hava zuwa zetu, niveza kutu katana kusika KuMusika wa Apiyusi ni Ku Mitaveni yotatwe. Paulusi havona vazalwa hamwina, nalitumera kwa Ireeza ni likoza. ¹⁶Hatwinjila mwa Roma, Paulusi ava zumininwe kuhala kachakwe ni valwi venkondo vavaku mugantela. ¹⁷Imi nikweza hakuti hakumana mazuva otatwe Paulusi nasumpa hamwina avo vakwame vavali vayendisi kuma Juda. Haveza hamwina, nacho kuvali, "Bakwangu, nihanisana niva pangi zisalukite kuvantu kamba kumulao uvesikulwenu, nivaletwa chakuva musuminwa kuzwa kwa Jerusalema mu mayanza avaRoma. ¹⁸Hava mana kuni vuza impuzo, niva tabela kuni lukulula, kakuli kana kuveena livaka mwangu kuatulelwa kwihayiwa. ¹⁹Imi cwale maJuda havatanga kuwamba kusandukila intakazo zavo, china hambilizwa kuka kumbila kwa Sizare, nihaikenge kahena kuti kuvali kunyansa chisi changu. ²⁰Chakuya che nkupo yangu, linu, nakumbiila kukuvona kuti ni wambe nawe. Ivaka lyakuti Isiraere iina insepoyakuti ni kakatiile mumahaka. ²¹Linu nivaacho kwaali, "Kana tuva tambuli mañolo akazwa kwa Judea kuamana nanwe, imi kakwina nanga mukati kenu muzwale yava kezi kuviha kamba kuwamba chintu chivi kuamana nenwe. ²²Kono ni saka kuzuwa kwenu mumu hupulela kwechi chiyemba, kakuli kwi zivehele kwetu kuti chiwambitwe kuhi no kuhi." ²³Hava mana ku lukisa izuva lyakwe, vaangi vaantu vava kezi ku munzi kwa vali kuhala. Cha tambika indava kuvali, niku wamba za vulotu bwa Muvuso wa Ireeza, nalika susweza kuamana ni Jesu, vonse vaku mulao wa Mushe niku vaporofita, kuzwa kuseni kutwala chitungu. ²⁴Vamwi baba zuwisisi chazitu ziva wambiwa, imi vamwi kena vava kuzumina. ²⁵Hava sana vava lizumini mukati kavo, niva yenda Paulusi hamana vulyo kuwamba ili liinzwi lyonke. "Luhuho Lujolola luva wabi inita cha muporofita Isaya kuve sikulwenu. ²⁶Nacho," "Uyende kwava vaantu nikukati, chaku zuwa kamuzuwe, konokete muzuwisise; Niku vona kamuvone, imi kete muvoniseze. ²⁷Mukuti inkulo yava vaantu chiya voola hansi, Matwi avo chi azuwa chavukavo, vava zimi menso avo; nikuzuwa cha matwi avo; kavati chi tambula cha meenso avo, ni kuzuwa cha matwi avo, niku zuwisisa che nkulo zavo, ni ku sanduka hape, nikuti kani va hoze." ²⁸Chovulyo, iwe wizive kuti impulsu ya Ireeza chi iva tuminwa ku machava, imi muva zuwe. ²⁹Hamana kuwamba, maJuda nivaliyendela, nivava ni inkaani mukati kavo vene. ³⁰Paulusi avahali zilimo zovele munzubo yakwe ya kulihila, nikuti avala ku tambula vonse vavali kwiza kwaali. ³¹Avala ku ruta muvuso wa Ireeza ni ku ruta zintu kuamana ni Simwine Jesu Keresite cha kuli tombola konse. Kakwina yava kumuzimika.

Romans

1

¹Paulusi, muhikana wa Jesu Krete, yava sumpwa kuva mu Apositola, niku kauhanyezwa hembali che ivangeli ye Ireeza. ²Iyi nje ivangeli yava sepisi inako ni seni kusika ca ma porofita mumanolo a njolola. ³Ku amana ni mwanakwe, yava zalwa kwi shika lya Davida chokuya ke nyama. ⁴Cho kuvuka ku vafwile, ave zibahazwa kuva iye Mwana we Ireeza we ziho cho Luhuho loku jolola- Jesu Krete Simwine wetu. ⁵Chakwe tuva hewa chishemo ni vu apostola cho kusepahala kwe ntumelo mwi fasi lyonse, chevaka lye zina lyakwe. ⁶Mukati kezi inkanda, nanwe vulyo muva sumpwa kuti muve kwa Jesu Krete. ⁷Iyi ñolo njilyavo vonse vena mwa Roma, va sakiwa ve Ireeza, va sumpwa kuva vantu va jolola. Chishemo chive kwenu, ni nkozo izwa kwe Ireeza Ishetu ni Jesu Krete. ⁸Chentanzi, ni litumela kwe Ireeza ka Jesu Krete henu muvonse, kakuti i ntumelo yenu ya wambwa mwi nkanda yonse. ⁹Kaho Ireeza impaki yangu, ini seveleza mu Luho lwangu mwi evangeli ya mwana, muni zwile havusu kuwamba zakwe. ¹⁰Inako ni nako ni kumbilanga mwi ntampelo zangu kapa mwinzila yonse kumamani mani nive yo zwila havusu hanu ke ntato ye Ireeza mwikwiza kwenu. ¹¹Kaho ni tavela kukuvona, kuti ni mihe mupuzo za Luhuho, kuti ni mikolise. ¹²China njichi, ni nungwa kuva yo susuwezwa mu kati kenu, ke ntumelo yetu tu vonse, yenu ni yangu. ¹³Hanu kani saki kuti kanzi muvi va sezivite, va kwaangu, kuti niva kusakanga kwiza kwenu, kono niva vinditwe haisi hanu. Niva kusaka izi kuti muve ni miselo mukati kenu sina hamwina mukati ka machava. ¹⁴Ni mukoroti hamwina kuma Greeki mi niku mazwahule, hamwina kuvena vutali niva holo. ¹⁵Cwale kwangu, nilitukise kuwamba evangeli nikwenu mwina mwa Roma. ¹⁶Kaho kani swaveli evangeli, kaho manta a Ireeza ye mpuluso ya vantu vonse va zumina, kaho ma Juda chentanzi ni ma Greeki. ¹⁷Kaho mwateni kujolola kwa Ireeza kuli vonahaza kwi ntumelo ni ntumelo, sina mwiva ñolelwa, " Va jolola kava hale che ntumelo." ¹⁸Kaho ku venga kwe Ireeza kulivonahaza kuzwa kwi wulu kwavo vasali ve Ireeza niku vantu vasa jololi, avo mukusa jololi va kakatiza vuniti. ¹⁹Ilyo njivaka kuti icho chiziveka kwe Ireeza chivoneka kwavo. Kaho Ireeza avavahi iseli. ²⁰Kaho zisa voneki zakwe zivoneka hande kuzwa fela hakuvubwa kwe nkanda. Zi zuwahala che zintu ziva vubwa. Izi zintu nji manta akwe okuya kwile ni mukwa wakwe

mulotu. Che nkalavo, ava vantu ka vena mavaka.²¹Ili njivaka, nanga havava kwizi ze Ireeza, kena vava munyamuni chokuva Ireeza, kapa kulitumela kwali. Kono, vavavi zihole mu mihupulo yavo, mi inkulo zavo zi sena mano yavo iva vikwa mwi fifi.²²Vava kulihinda kuti vena vutali, kona vava sanduki kuva zihole.²³Vava lichinchi inkanya yoku samana Ireeza cho kuswana chiswaniso yo kumana kwa muntu, ya zizuni, ni zivatana za matende yone, nizi kokova.²⁴Cwale he Ireeza ava vahi kwavo ve ntakazo mwinkulo zavo chokusa jolola, kuti mivili yavo kanzi ikutekwa mukati kavo.²⁵Njivona vava chinchi inito ye Ireeza cha mapa, mi vava lapeli niku seveleza chiva vumbwa kusiya yava zivumbi, ya hewa intumbo kuya kwile. Amen.²⁶Ke vaka lyechi, Ireeza avava siyi va yende che ntakazo zi swavisa, kaho vanakazi vava chinchi muvekalile kwecho chisa swaneli.²⁷Cho mukwa uwo, va kwame va siya mulawo wavo ku vanakazi nikuhyia mwi ntakazo zavo kuhamwina. Ava va kwame vava pangi zintu isali njizona ni vamwi va kwame, mi vava amuheli mupuzo wavo kuzivavapangi.²⁸Kakuti kena vava zuminizi kuva ni Ireeza mukapanga kwavo, avavahi ku mihupulo ulyangene, njokuti va pange zintu zisena hande.²⁹Vava kwizwile kusa jolola, kuva ni lunya, ni ntakazo, ni vuvi. Vezwile muuna, impulayo, inkani, kuchenga, ni zintu zivi.³⁰Vasoha, vanyefuli, niva toyete Ireeza. Zi vangama, vena mwipo, vali nyamona. vatendi va zintu zivi, mi kave chilili va shemi vavo.³¹Kavena inkutwisiso; kena voku sepa, kavena irato, mi kavena chishemo.³²Va zuwisisa inkatulo ye Ireeza, kuti avo va tenda izo zintu va swanela ifu. Kono kena kuti va panga izi zintu, va zuminiza ni vamwi va panga izi zintu.

2

¹Cwalehe, kamwina mavaka, iwe muntu, inwe mu atula, kecho chimu atula muzumwi nanwe muchili atula muvene. kaho inwe mu atula mupanga zintu zi swana.²Kono twizi kuti inkatulo ye Ireeza iyenda che niti haiwila kwavo va panga izo zintu.³Kono umamele ichi, iwe muntu, iwe u atula avo va panga izo zintu nawe nopanga zintu ziswana. Kowole kulovoka inkatulo ye Ireeza? ⁴kapa mihupulela hanini ke chifumu cho vulotu vwakwe, nikuha inkoto kwakwe kuliyehete, ni nkulo yoku lindila? Kamwizi kuti vulotu vwakwe vokuti amitwale mwiniila yokuvaka?⁵kono njikuva wina vukukutu niku savaka kwe nkulo kuti ulivikila iwe mwine kuvenga kwe zuva lyo kuvenga, icho njikuti, izuva lyokwiziveka kwe nkatulo ye Ireeza i jolola.⁶Kahe ku muntu ni muntu chokuya ke inkezo zakwe : kwavo va tundamina, mitendo milotu ya wana intumbo, ikute, nikusa lyanganiswa, kahe vuhalo vo kuya kwile.⁸Kono kwavo vali ngana avo vene, vase chilili inito kono ve chilila kusa chena, vuvengi vusa mani niku venga kavwize.⁹Ireeza kaletе manyando ni kufilikana haluhuhu lya muntu ni muntu yava pangi chivi, kuma Juda sapili, niku ma Greeke hape.¹⁰Kono intumbo, ikute, ni nkozi kazize ku muntu yense ya panga zilotu, kuma Juda sapili, niku ma Greeke.¹¹Kaho kakwina kuketela muntu kwe Ireeza.¹²Kaho vangi va panga chivi mi hape kava mane nikusena mulao, mi nikuvangi vava pangi chivi niva kuteka mulao kava atulwe cho mulao.¹³Kakuti kena vateki vo mulao vavikitwe kuluka havunsu bwe Ireeza, kono javo fera vapangi vo mulao vasane kava hewe kuluka.¹⁴Kakuti vamachava, vasena mulao, vapanga che mukwa wavantu zintu zomulao, avo, vali mulao kuvali vene, nagati kuti kavena mulao¹⁵Chezi vatodeza kuti zitu zisakiwa kumulao ziñoletwe munkulo zavo. Minahano yavo nayo ipaka vulyo kuvali, mi mihupulo yavo kuiva nyazi kamba kuva zimanina kuvali vene¹⁶mi nikwa Ireeza vulyo. Icho kachipanga hale mwelyo izuva aho Ireeza hasane ka atule inkunutu zavantu vonse, chokuya ke evangeli yangu, chukuya ka Jesu Keresite.¹⁷Mwendi hamwi mulisupa kuti muma Juda, mupumwira hamulao, kusangwa chokuli kumusa mwe Ireeza,¹⁸kwiziva chasaka, ni kulika zintu zishutana kuzili, kasamulaho wo kutondeziwa kumulao.¹⁹Mi mwendi mwina inwe muvene nji muyendisа chivofu, iseli kwavo vena mwififi,²⁰musikululi we zihole, mi nihakuli kuti mwina mumulao mukwa we ngana nivu niti.²¹Inwe, linu, varuta vamwi, kamuli ruti inwe muvene? Inwe mukutaza kuti kanji muyivi, muyiva? ²²Inwe muwamba kanji mupangi vushahi, mupanga vushahi? Inwe muyansa maswaniso, muyivira itempere?²³Inwe mulikumuseza kunyakalala mumu lao, kana munyasa Ireeza choku chola mulao? ²⁴Kuti "inzina lye Ireeza linyasahala mukati kava Machava vakeñi chenu," sina yovulyo mulivañolerwe.²⁵Kakuti mupato chovuniti umi wanisa haiva nimwi chilira mulao, kono haiva umucholi wo mulao, mupato wako usanduka kusava mupato.²⁶Haiva, lyahanu, muntu yasena mupato ne chilira inswanero zo mulao, kete kuve kuti kusaya mumupato kwakwe kuvoneke uvu yavayi mumupato? ²⁷Iri ivaka lyokuta mwina mañolo a ñoletwe mi mupato hape jivo vasechilili vo mulao!²⁸Kakuli kena Mujuda luli iyemwine hanze vulyo; mi mupato luli konji upangiwa hanze mwinyama.²⁹Kono Mujuda njiyena mwine luli mukati, mi mupato jowuna we nkulo, muluhuhu, isiñi cho muñolo. Kutembwa kozo uswana muntu kakuzwi kumuntu kono kwe-Ireeza.

3

¹Vulotu nzi Majuda vuva Kwete? Intuso nzi ina hamupato? ²Inkando kuhi no kuhi. Chentanzi kuzonse, Majuda vava vikiwa manzwi azwa kwa Ireeza.³Cwale kambe Majuda kana vavena Intumelo? Nji kuti kusa zumina kwavo mukufosise ku sepahala kwa Ireeza? ⁴Kenzi kuvi vulyo. Kono, musiye Ireeza a wanike kuva wina inito, Niha kuva kuti muntu ni muntu wina mapa. Sina hakuva ñoletwe, ili kuti muvoniswe kuluka mu manzwi enu, ni kukoma chimweza kuatulwa.⁵Kono heva kusa luka kwetu niku tondeza kuluka kwe Ireeza, tuwola kuwamba nzi? Kana Ireeza kalukite hanyandisa cha kuvenga? Niwamba cha kuya ka mano a muntu.⁶Sanzi nikuvi vulyo! Hakuva vulyo Ireeza ka watule vule inkanda?⁷Kono heva vuniti vwe Ireeza cha mapa angu vuleta kulumba Ireeza kusamani, chinzi hanisi atulwa kuva ni muezalivi? ⁸Chinzi kusa wamba, sina hatuwambiwa cha mapa kuwamba, mi sina vamwi havazumina kuti tuwamba, "Tupange vuvi,nji kuti vulotu vwize"? Inkatulo havali ilukite.⁹Linu chinzi? Tulizwisa kuvamwi? Nanta. Chituvа hambilizi kale ma Juda ni ma Gеrike vonse, cha kuva mwi konde lya chivi.¹⁰Ichi china vuti kamuchi va ñolelwe: "Kakwina yolukite, nanga yenke.

¹¹Kakwina yo zuwisisa. Kakwina yogana Ireeza. ¹²Vonse vava sanduki. Hamwina vava sanduki kusava ni ntuso. Kakwina yopanga vulotu, nanta, nanga yenke. ¹³Mimino yavo ivita lyi yalukite. Malimi avo ava chengi. Chifanu che nzoka china kungsi ye milomo. ¹⁴Tuholo twavo twizwile zikuto ni vuvi. ¹⁵Matende avo mahuvilila kukwi tila malaha. ¹⁶Insinyeho ni masukuluka zina mwi nzila zavo. ¹⁷Ava vantu kaveni kwiziva inzila ye nkozo. ¹⁸Kava tiyi Ireeza mumenso avo. ¹⁹Hanu chitwizi zonse ziuwamba mulawo, uwamba kuvena mwi konde lyamulawo. Ili nji vaka lyo kuta kuti tuholo tonse twi yale, ili kuti inkanda yonse ive ni vuikalavelo kwa Ireeza. ²⁰Chelyo ivaka kakwina muntu nihaiva yenke yete avikwe yo lukite cha mitendo ya mulawo mu menso akwe. Cha mulawo kwiza mano achivi. ²¹Kono kunde ya mulao kulika kwa Ireeza kuve zivahanzwa. Kuva pakwa mulawo ni maporofita, ²²uko, njikuluka kwe Ireeza che ntumelo kwa Jesu Kelesite ku vonse vazumina. kakuli ka kwina muva fapene. ²³Vonse vava pangi chivi ni kwiza kusa wana hande ikanya ya Ireeza ²⁴Vavikitwe cha kuluka feela cha chishemo chakwe cha kuhazwa kwina mwa Kelesite Jesu. ²⁵Ireeza ava leti Keresite Jesu kutiave chitavelo che ntumelo mumalaha akwe. Ava hi Keresite kuti a ve vupaki vo kuluka. kakuli kana va loli zivi ²⁶zo kuma sule cha vuishwalo vwakwe. Izi ziva pangahali che mboniso zakuluka kwakwe mweinu inako. Izi zivena vuti ili kuti atondeze kuluka kwakwe, ni kutondeza kuti ushemuva zumwi ni zumwi che ntumelo ya Jesu. ²⁷Kulitemba kwina kuhi? kuvazwisiwa. Cho wuhi mulawo? Ya mitendo? Nanta, kono cha mulawo we ntumelo. ²⁸Tu kolwa kuti muntu uvikwa yo lukite che ntumelo nikusena mitendo yo mulawo. ²⁹Kapa Ireeza nji Ireeza wa ma Juda vulyo? Kapa kana njiyena Ireeza wa machava? Eni, wa machava navo. ³⁰Heva, initi, Ireeza yenke, vavayi mumupato kavapange valukite che ntumelo, ni vasena vavayi mumupato che ntumelo. ³¹Nji kuti tumana mulawo che ntumelo? Kete ni kuve vulyo, Kono, tukoza mulawo.

4

¹Chizi cwale mutuwambe kuti Aburahama, isukuzwetu chokuya che nyama, avawani? ²Kakuti haiva Aburahama ava shemuviwa che misevezi, navavi nevaka lyo kuwola kuli temba, kono isiñi havusu bwe Ireeza. ³Kono awamba nzi mañolo? "Aburahama ava zumini Ireeza, mi ivavalirwa kwali kuva yo lukite." ⁴Lyahanu kwali yoseveza, ituwero zavo kazisupiwa uvu chishemo, kono uvu icho chava wana. ⁵Kono kwali uzo yasa sevezi kono iye uzumina muyenke yo shemuva vapanga zivi, itumero yakwe avali uvu ilukite. ⁶David a naye ava wambi imbuyoti ha muntu kozo Ireeza wavala kuluka nikusena misevezi. ⁷Ava wambi, "Imbuyoti javo zivi zavo ziva wonderwa, mi zivi zakwe za bwikwa. ⁸Imbuyoti njo mukwame uzo Simwine kete avalire chivi." ⁹Linu inzi imbuyoti zivawambwa vulyo havo vavayi mumupato, kamba nikwavo vasana vavayendsi mumupato? Kakuti tuwamba, "Itumero ivava lirwa kwa Aburahama sina yolukite." ¹⁰Cwale ivavalirwa vule? Aho Aburahama havali mumupato, kamba naseni kuya mumupato? Kena ivali mumupato, kono naseni kuya mumupato. ¹¹Aburahama ava tambuli chisupo cho mupato. Ichi ivali iswayo lyo kuluka lye tumero iyo yavali kukwete kale aho naseni kupangiwa mupato. Mamanisezo echi chisupo ivali kuti avezi kuva isi wavonse avo vazumina, nangati kuti vena mukusaya mumupato. ¹²Ichi kutalusa kuti kuluka muku valilwe ku vali. Iyi italusa kuti Abraham a vezi kuva isi wo mupato kwavo veza isiñi fela kwavo vakwazwa ku mupato, kono nikwavo ve chilila mihato ye shetu Abraham. Mi iyi nji ntumeloyava kwina nayo kuvava seni va panga mupato. ¹³Kaho kena ivali cho mulao kuti insepiso iva hewa kwa Abraham niku vana vakwe, iyi nsepiso kuti kavave va yoli ve nkanda. Kono, ivali choku kuluka kwe tumero. ¹⁴Lyahanu haiva avo vawira kumulawo vayoli, itumero ipangitwe mukungulu, mi isepiso chiyavuzwa ziho. ¹⁵Kakuti mulawo uleta vukali, kono aho hasena mulao, kamba kuva ho kusechilira. ¹⁶Cheli ivaka ichi chivapangahali che tumero, iri kuti iwole kuva che chishemo. sina mamanikizo, isepiso jovu niti luli ku lusika lonse. Mi ululusika kaluhindilire isiñi vulyo avo vezi mulao, kono vulyo navo vazwa kwi tumero ya Aburahama. Kakuti ji shetu tuvonse, ¹⁷sina haiñoletwe, "Niva kupangi isi we kanda zingi." Aburahama avali kwina havusu bwakwe uzo wava sepete, ili uzo, Ireeza, uha vuhalo kuva fwire niku supa zintu zisakwina kuku va kwateni. ¹⁸Nihakwa vulyo onse masukuluko ahanze, Aburahama chovundume ava sepete Ireeza kuzo kuvusu. Cwale cheza kuva isi wekanda zingi, chokuya kwecho chiva wambwa, "Ilyo jeteve ishika lyako." ¹⁹Kena avali ku fokola mwitumero. Aburahama avazuwisisi kuti muvili wakwe iyemwine kena uvali kuwola kuva ni mwana (kakuti chavali we zirimo zo mwanda zava hali). Hape avazumini kuti ivumo lya Saara kena livali kuwola kuhinda mwana. ²⁰Kono chevaka lye sepiso ze Ireeza, Aburahama kena ava hakanyehi mukusa zumina. Lyahanu, avali kukozetwe mwi tumero ni kuha milumbeko kwe Ireeza. ²¹Avali kuzumine luli kuti icho Ireeza cha va sepisi, naye ava woli kwizuzirikiza. ²²Hakwina vulyo ichi nacho chiva valilwa kwali uvu yo lukite. ²³Lyahanu kena ziva ñolerwe chevaka lyazasa wane, izo zivavalirwa kwali. ²⁴Ivali kuñolelwe vulyo ni kwetu, kwavo vete ivalilwe, iswe tuzumina mwali uzo yava vusi Jesu Simwine wetu kwavo vafwire. ²⁵Uzu jiyena avali kuherwe chezivi zetu mi ava vuswa kutu panga vashiyeme.

5

¹Linu bulyo tutendetwe bashiyeme chetumelo, twina inkozo ni Ireeza ka mfumwetu Jesu Krete. ²Chakwe hape tuwola kuwana itumelo mwe chishemo chituzimene kuchili. Tusanga chesepo yatuha Ireeza mukuya kubusu, isepo yete ni tuli yabele mwi kanya ya Ireeza. ³Nanta kanjezi bulyo, kono tusanga ni mumasukuluko etu. ⁴Twizi kuti masukoluko aleta kulikoza. Kulikoza kuleta kusepahala imi kusepahala kuleta isepo yaku busu. ⁵Iyi isepo kailiti maswabisisa, mukuti ilato lye Ireeza libe tiwa mwi nkulo zetu che Luhoho Lujolola, luba hewa kwitu. ⁶Munako hatusana tubena ziho, chenako iswanela Krete aba fwile basazuni ze Ireeza. ⁷Kokutalusa kuti, kukabo kuti zumwi awole kufwila zumwi muntu yoshiyeme. Njichona ichi, mwendi zumwi mwa sake kufila muntu yoshiyeme. ⁸Kono Ireeza a batondezi ilato lyekwe kwetu, mukuti hatubachili batendi chive, Krete aba tufwili. ⁹Kuekeza aho, linu, hahanu kakuli tobajolozwa cha malaha

akwe, katuba tupulwiswe chawo kubukali bwe Ireeza.¹⁰ Kakuli heba kuti, atubachili tuzila, tubabozinsani inkulo ni Ireeza chefu lya mwanakwe, kukeza hezo linu, hatumana kuba babozinsene inkulo, kana katube ba pulwise chebuhalo bwako.¹¹ Isiŋi cho bulyo, kono tusanga hape ni Ireeza cha Simwine wetu Jesu Kreste, chakwe tuba tambuli kuboinsana kwe nkulo.¹² Nihakwina bulyo, chive muchibe njilili muchisi cha mutu yenke, cheyo inzala ifu libenjili che chive. Imi ifu nilya hasana kubantu bonse, mukuti bonse babatendi chive.¹³ Kulindila kutwala haisi mulao, chive chibena muchisi, kono kana kubena kuli zuminina chive kokuti kakwina mulao.¹⁴ Nahakuba bulyo, ifu liba kuyendisa kuzwa kwa Adama kuya kwa Mushe, nanga abo basana baba tendi chive ubu nji Adama chokubula ikute kwakwe, yabali mutala wozo lyaba kwiza.¹⁵ Kono ni hakuba bulyo, impo yakuhewa bulyo kaikoli ubu kuluta mulao. Mukuti che mwilandu ya yenke bangi baba fwi, nihakulibulyo zingi zibatendwa kechishimo che Ireeza imi ni mpo ka chishemo cha muntu umwina, Jesu Kreste, chi njihile bangi.¹⁶ Mukuti impo kaikoli ubu chintu chizwa kuchatendwa muntu watenda chive. Munzila imwi, inkutulo yaku nyanswa ibakezi chebaka lya chive cha muntu umwina. Kono munzila imwi, impo itubahewa bulyo ibezi cha kubonisa buniti mumasule ezive zingi.¹⁷ Mukuti haiba, cha chive cha muntu umwina, ifu liba busi cha muntu umwina, kukeza aho kana bana bete bawane kwinjiha kuamana ni mpo ya chishemo imi impo yakuluka ibusa cha buhalo bwa umwina, Jesu Kreste.¹⁸ Linuhe, cha chive cha umwina bonse bantu baba atulwa, ni hakuba bulyo cha mutendo wonke wa chishemo uba lite intukuluho yabuhalo bwa bantu bonse.¹⁹ Mukuti chokubula inkutwiso kwa muntu umwina bungi bwabo baba babatendwa batendi bazichive, ni hakuba bulyo che nkutwisiso yamuntu umwina bungi bwabo baba tendwe basheyeme.²⁰ Kono mulao uba kezi bulyo nawo, mukuti chive pona chi wole kwi njiha. Kono hena chive chingi, chishemo chi kanduha ni kuhitiliza.²¹ Izi ziba tendahali mukuti, ubu chive hachiba busi mwifu, Nikuba bulyo chishemo pona chiwole kuyendisa cha busakusima mubuhalo bukeza ka Jesu Kreste Simwine wetu.

6

¹Linu katutende chihi? Kana tuzwile habusu mu chive ili kuti chishemo chitwinjihile? ²Sanzi kubi bulyo. Iswe tubafwili muchive, chinzi hatusiwola kuhala muchili? ³Naa kuti katwizi kuti bonse baba kolobezwa mwizina lya Jesu Kreste baba kolobezwa ni mwifu lyakwe? ⁴Tuba zikiwa, linu, naye chenkolobezo ye fu. Ichi chibatendahali kebaka lyakuta kuti Kreste aba buki kuba fwile ke kanya ya Tayo, linu naswe tuswana kuhala buhalo buhya. ⁵Mukuti heba chitwakopana naye mukutabela ifu lyakwe, mutu kakopane hamwina nimwi nzuho yakwe. ⁶Twizi izi, kuti zive zetu zonse ziba kokotelwa naye, kutendela kuti mubili we chive usinyiwe. Izi zibatendahali ili kuti sanzi tusebeliswa Chive. ⁷Iye yabafwi natenda zilukite mukukuteka mu chive. ⁸Kono haiba tubafwi ni Kreste, tuzumina kuti naswe mutuhale naye hamwina. ⁹Twizi kuti Kreste ababuswa kubafwile, imi kasifwile. Ifu kalisibusi mwali. ¹⁰Chobulyo kuamana nifu lyabafwi chalyo muchive, abafwi kamwina kuhindilila. Nihakuba bulyo, buhalo bwahala, uhala cha Ireeza. ¹¹munzila iswana, nanwe mulibike mukufwila muchive, kono muhalile kwa Ireeza mwizina lya Jesu Kreste. ¹²Chobulyo sanzi mulekeleli chive kubusa mumibili yenu ifwa. ¹³Sanzi mutambiki zilama zamibili yenu kuchive, kuti ibe zisebeliso zabana bapanga zisalukite. kono mulitambike kwa Ireeza, sina bafwile ba chibahala hanu. imi mutambike zilama za mibili yenu kwa Ireeza aipange zisebeliso zabana bapanga zishiyeme. ¹⁴Sanzi mulekeleli chive kumiyendisa. kakuli kamuchihali cha mulao, kono chimwina mwikonde lye chishemo. ¹⁵Kuti nzi linu? Naa mutupange chive kakuli twina mwikonde lya mulao, imi mwi konde lye chishemo? Ketu kube bulyo. ¹⁶Naa mwizi kuti mulibika mwikonde lya muntu kutenda za laela kakuba bulyo musanduka bahikana bakwe, iye imukuteka? Iyo initi kapa mubahikana ba chivi chimitwala kwifu, kapa bahikana bamamela zibatwala kuzishieme. ¹⁷Imi tulitumela kwa Ireeza! Chobulyo inwe mubali mubahikana ba chive, imi mubazumini chenku zenu zonse nikwichilila kwi ntuto zimubalutwa zimubahewa. ¹⁸Imi muba lukululwa kuchive, imi muba tendwa bahikana batenda zishiyeme. ¹⁹Niwamba chamubili wabantu kebaka lya bufokoli bwa mibili yenu. Chamukwa uwo mubaneli zilama za mibili yenu kuba bahikana kuzintu zisashiyeme nimuzintu zibi, kamukwa uswana, Munele zilama za mibili yenu kuba bahikana batenda zishiyeme kutendela kuti mujolozwe. ²⁰Chobulyo hamubali mubahikana be chive, mubalukuluhite kumbali yazishiyeme. ²¹Cheyo inako, miselo imubawani njeihi kuzintu zimubakutenda zichi zimiswabisa hanu? Imi mupuzo wezo zintu zonse ifu. ²²Imi mubalukululwa kuchive linu cheli mubahikana ba Ireeza, imi chimwina muselo wakujolola. Imi mupuzo buhalo busamani. Imi mupuzo we chive ifu, ²³kono mupuzo wamahala wa Ireeza buhalo busamani mwi zina lya Jesu Kreste Simwine wetu.

7

¹Kapa kawizi, bakwangu (mukuti, nikwete kuwamba kubantu bezi mulao), mukuti mulao njoyendisa muntu inako yose yahala? ²Mukuti mwanakazi yosesetwe usuminwa chamulao kwamwihyabwe hebanachihala, kono mukwame hafwa, chazwisiwa kumulao wamasenso. ³Linuhape, cheyoinako mwihyabwe nachihala, heba nakahala ni wungi mukwame, kasupiwe musangu. Kono heba mwihyabwe ufwa, ulukuluhute kumulao, linu kena musangu, heba nakekala ni wungi mukwame. ⁴Chobulyo, bakwangu, mubatendwa bafwile kumulao chamubili wa Kiriste. Ichi chitendahala bulyo kuti mubemubantu bonke, linuhe, kozo yababuswa kubafwile, kuti tubike zichelantu za Ireeza. ⁵Mukuti hatubena munyama, itakazo zechive zibabusuluswa kubamwi bentu chamulao kuleta zichelantu kukati ifu. ⁶Konohanu tubalukululwa kumulao. Tubafwi kechina chibatusumine. Ichi china bulyo mukuti tusebeze mubuhya bwaluhuhu imi isini mukusupala kweñolo. ⁷Katuwambe nzi linu? Kana mulao uwo wine chive? Kanzi nikubebulyo hape. Nihakubabulyo, ninisana nibezihi chive, heba nikusana kubabi chamulao. Mukuti ninisana nibezihi kuti kulakaza chive hesi mulao hawuwamba, "kanzi ulakazi." ⁸Kono chive chiba hindi chibaka mumulao imi libaleti ilato lisali lyeniti kwangu. Mukuti hebakakwina mulao,

chive chifwile.⁹Mwinako yimwi nibakuhala ni kusena mulao, kono mulao hawiza, chive chichahala, imi ime chinafwa.¹⁰Mulao ubakuleta kuhala ubaleti kufwa kwangu.¹¹Mukuti chive chibawani chibaka mumulao, imi chibanichengeleli. Kakuya chamulao chibanihayi.¹²Chobulyo mulao ujolwele, ni taelo ijolwele, yinahande ni kushiyama.¹³Kana chilotu chibabi ifu kwangu? Kanzi ni kubi bulyo. Kono chive, chibatondezi bubi mukati kabulotu, kubaleti kufwa kwangu. Ichi chibabi bulyo kuya chamulao, chive chiwola kuba chintu chibi chisawolwi kupimwa.¹⁴Mukuti twizi kuti mulao luhuhu, kono ime ninyama. Nibawuzwa kuti nibeni mutanga wechive.¹⁵Mukuti chonse chinitenda, kanichizuwisi. Mukuti chonse chinisaka kutenda, kanichitendi, imi chinitoyete, nichitenda.¹⁶Kono heba nitenda chinisasaki, ni zuminzana ni mulao kuti mulao mulotu.¹⁷Kono hanu kaichili ime yozitenda, kono chive chihala mukati kangu.¹⁸Mukuti nizi kuti china kwangu, njichina munyamayangu, kakuhali chituchilotu. Mukuti itakazo yezilotu yina name, kono kaniwoli kuchitenda.¹⁹Mukuti zilotu zinisaka kutenda kanizitendi, kono zive zinisasaki kutenda, zinitenda.²⁰Linuhanu haba nitenda chinisasaki kutenda, linu kayichili ime yochitenda, kono chive china name.²¹Niwana, linu, mazimo enakwangu akuti nisaka kutenda chilotu, kono chive initi china name.²²Linu nitabela mulao we Ireeza ni muntu wina name.²³Kono nibona mazimo angi muzilama zenyamayangu. Zilwisana ni mazimo aboko kwangu. Ziletwa kusuminwa kwa mazimo echive ena muzilama zenyamayangu.²⁴Nimuntu yasena ituso! Njeni yese anizwise mowu mubili wefu? ²⁵Kono kuitumela kube kwa Ireeza ka Jesu Krisite Simwine wentu! Linuhanu, ime nimwine nisebeleza mulao wa Ireeza nengana. Nihakubabulyo, mwinyama nisebeleza mazimo echive.

8

¹Lyahanu kakwina ku atuliwa kwavo vena mwa Kresite Jesu. ²Kakuti itayero zo Luhuhu lo buhalo mwa Kresite Jesu iba ni sanduli yo lukuluhite ku milao ye chivi ni ifuu. ³Kwecho mulao kena uva woli kuchipanga che vaka lyokuti kena uva kwina manta che nyama, Ireeza avakwina. ava tumini mwanakwe muku saka chivi che nyama kwiza ku munewila kuchivi mi ava atulu chivi mwi nyama. ⁴Ava pangi izi kuti zitokwahala zo mulao zi wole kwi zuzilikizwa mwetu, iswe tuyenda isiŋi che nyama, kono chokuya cho Luhuhu. ⁵Avo vahala chokuya che nyama va twaliza muhupulo kuzintu ze nyama, kono avo va hala chokuya ko luhuhu va twaliza muhupulo ku zintu zo Luhuhu. ⁶Kaho muhupulo we nyana ifu, kono muhupulo we Luhuhu vuhalo ni nkozo. ⁷Iyi njikuti muhupulo we nyama ilwisa Ireeza, kaho kaimwina mumulao wa Ireeza, kapa iwoleka kuva. ⁸Avo vena mwi nyama kavawoli kutavisa Ireeza. ⁹Nihakuva bulyo, kamwina mwi nyama kono mu Luhuhu, haiva initi kuti Luhuhu lwe Ireeza luhala mwenu. Kono haiva zumwi kena Luhuhu lwa Krete, kavalilwa kwali. ¹⁰Haiva Krete wina mwenu, muvili ufwile cho kukuteka chivi, kono Luhuhu luhala cho kukuteka kujolola. ¹¹Haiva Luhuhu lwakwe yava vusi Jesu kuvafu lyi hala mwenu iye yava vusi Krete kuvafu kamihe vuhalo mane ni mu mivili yenu cha Luhuhu lwakwe, ya hala mwenu. ¹²Cwalehe, vamukulwangu, tu korota, kono isike kwi nyama kahala chokuya ke nyama. ¹³Kaho haiva muhala chokuya che nyama, china hafuhi nikufwa, kono haiva cha Luhuhu mwihaya mitendo yo mivili yenu, kamuhale. ¹⁴Kaho vangi va yendiswa Luho lwa Ireeza, ava vaana va Ireeza. ¹⁵Kaho kena muva tambili Luho lo kusuminwa hape kuti mu tiye. Kono, muva tambuli Luho lo kuañulwa, kowo utu lira, " Abba, Father!" ¹⁶Luho ulu lyine luhindite vupaki ni luho lwetu kuti tuvana ve Ireeza. ¹⁷Haiva tu vana, cwale tuvajovoli, va jovoli ve Ireeza. mi tuva jovoli hamwina ni Jesu, haiva luli tu nyanda naye njokuti tuka nyemunwe naswe naye. ¹⁸Kaho ihinda kuti manyando eyinu inako ka swaneli ku vambaŋwa ni nkaya yete vonahazwe kwetu. ¹⁹Kokusaka luli zintu zi livelelwe zo kuvumbwazilindile kuvonehala kwa vana va Ireeza. ²⁰Kaho kuvumbwa kuva kuketetwe, isike cho kusaka kwateni, kono kwali yava chiketi. Ina mukukola luli ²¹kuti kuvumbwa uko kwine kakuhewe kuzwa ku vukova ku vola, mi kailletwe mwi ntukuluhu ye nkanya ya vaana ve Ireeza. ²²Kaho twizi kuti kuvumbwa konse kwina mukulira ni misevezi ichisa hamwina nanga hanu. ²³Isike fela izo, kono nanga iswe tuvene, vena miselo ye ntanzi yo Luho-nanga iswe tuvene tulivuzwa kukati ketu, kulindiza kuañulwa kwetu, kuwulwa kwe mivili yetu. ²⁴Kaho cho vundume vakwe tuva hazwa. Kono icho chitupa ni vundume kuchili ka chipangahale ni chiseni kuvoneka, kaho kozo ulindiza kwecho cha vona kale? ²⁵kono haiva tuva ni vundume kwecho chitusa voni, cwale tulindza ni nkulo inde kuchili. ²⁶Mwinzila iswana, Luho lutusa hape mutushekesha. Kaho ka twizi mutu swanela ku lapelera, kono Luho ulu lwine lyitu lapelera. ²⁷Iye yo saka wizi mihupulo ye Luhuhu, kakuti utu lapelera muchivaka cha valumeli chokuya chentanto ye Ireeza. ²⁸Twizi kuti kwavo va saka Ireeza, useveza zintu zonse hamwina kuva vulotu, kwavo vava sumpwa chokuya kwali. ²⁹Kakuti kwavo va vezivi kale, avava hupuleli kale kuva chiswaniso cha mwanakwe, kuti avo we ntanzi mukati ka mizwale vakwe. ³⁰Avo vava hupuleli kale, avo avava sumpi hape. Avo vava sumpi, ava avava pangi ku jolola. Avo vava jolozi, avo hape avava nyemuni. ³¹Chinzi hape chese tu wambe kuamana izi zintu? Haiva Ireeza nji wetu, njeni yo wola ku tilwisa? ³²iye yasena va katwi mwanakwe kono ava muhi muchisa chetu, keta wole vule hape naye kutuha zintu zonse? ³³Yate lete kuhambiliza kwavo va keta Ireeza? Ireeza njiyena ya joloza. ³⁴njeni yata watule? Krete njiyena yava tufwili, mi niku hita izo, ava vuswa hape. Niyendisana ni Ireeza mu chivaka china ikute, mi njiyena yo tulapelera. ³⁵Njeni yasa tuzwise kwi rato lya Krete? manyando, kapa inzala, kapa kusa zwata, kapa inkozi, kapa kasho? ³⁶Sina mwiñolelwe, "chokukoma kwako twihaiwa izuva ni zuva. tuva kuhindwa sina ingu iya kukwihaiwa." ³⁷Mwezi zonse zintu tuvakomi mwali utusaka. ³⁸kaho niva zumini kuti kapa ifu, kapa vuhalo, kapa ma ñiloyi, kapa mivuso, kapa zintu zina koo, kapa zintu zete zize, kapa manta, kapa vule, kapa vutungi, ³⁹kapa chintu chimwi cha vumbwa, chete chi wole kuni zwisa kwi rato lya Ireeza, lyina mwa Krete Jesu Simwine wetu.

9

¹Ni wamba vuniti mwa Krete, kani chengi, mi muhupulo wangu uhindite vupaki name muluho lu Jolola, ²kuti kwangu kwina kulira kukando niku chiswa ku nkulo kusa mani. ³Kaho ni sepa kuti ime ni mwine ni kutiwe nikuvikwa ku mbali kuzwa kwa krete che vaka lya vamukulwangu, avo va mushovo wangu chokuya ke nyana. ⁴Ma isilaele. vena ku añulwa, inkanya, chilikani, impo zo mulao, kulumbeka kwe Ireeza, ni nsepiso. ⁵Va sukukulu vava sukulu kwava kazwi Krete wa keza ni kute kwi nyama- Iye yali Ireeza konse. Alumbekwe kuya kwile. Amen. ⁶Kono kena kuti insepiso za Ireeza za kanga. Kaho kena vonse vena mwa Isilaele vazwa mwa Isilaele. ⁷mane ni vaana va Abrahamama vaana vakwe ve niti. Kono, "nji ka Isaac kuti vaana venu kava sumpwe." ⁸Icho njikuti, vaana ve nyama kena vaana ve Ireeza. Kono vaana ve nsepiso va vikitwe nji vaana. ⁹Kaho ilyi nji linzwi lye nsepiso: " keyi nako munize, mi mwana kahewe kwa Sarah." ¹⁰Isiñi fela ichi, kono haisi Rebecca naye ava zalwa cha mukwame yenke, Ishetu Isaac- ¹¹kaho vaana kena vavali kuzalitwe mi kena vava pangi chintu chilotu kapa chimbi, njokuti intokwahalo za Ireeza chokuya chokuli ketela chiwole kuzimana, isiñi cha mitendo, koho chevaka lyakwe yo sumpa- ¹²iva wambwa kwali, " mukulwana ka seveleze muhwile." ¹³iswana sina muiva ñolelwa: " Jacovo niva kumusaka, kono Esau niva kumutoyete." ¹⁴Cwale he katu wambe nzi?kwina kusa jolola ni Ireeza? kanji ipangahali. ¹⁵Kaho uwamba kwa Mushe, " kanive ni chishemo kozo yete ninive ni chishemo, mi kanive ni nkumbo kwali yete ninive ni kumbo." ¹⁶Cwalehe, kena kuti nji kwakwe we ntato, kapa iye yo mata, kono ivaka lya Ireeza, yo vonisa chishemo. ¹⁷Kaho iñolo lyi wamba kwa Pharoah, "kelyi vaka niva kunyemuni, njokuti ni sondeze manta angu kwako, mi hape kuti izina lyangu lyive kuwambwa mwifasi lyonse." ¹⁸Cwalehe, Ireeza wina chishemo kwavo va saka, mi avo va saka, uwapanga kusa zuwa. ¹⁹Kamuwambe cwalehe kwangu, "chinzi hasi wana zifoso? kaho yense ya vazimani he ntato yakwe?" ²⁰kwimbali imwi, mukwame, njeweni witava havusu vwe Ireeza? kana china chiva vumbwa kachiwole kuwamba kozo yava chivumbi, "Chinzi hova ni pangi mwinzila umu?" ²¹muwumbi kena mulao hewulu lye tope kupanga kwi lambi iswana ni chivikilo cho musevezi wo vutokwa, mi ni chimwi chivikilo chokusevelisa izuva ni zuva? ²²Cwale haiva Ireeza, ya saka ku vonisa vukali niku panga manta akwe aziveke, ava lindizi ninkulo inde yo kuvika vukali vwakwe che nchanganiso? ²³Cwale kape ava pangi izi njokuti ezivahaze chifumu che nkanya yakwe mukati kezi vukilo ze chishemo, yava vikili kumasule inkanya? ²⁴Cwale kape ava chitupangili naswe, avo vava sumpi hape, isiñi fela mukati ka Majuda, kono hape niku ma Genitiles? ²⁵Sina ha wamba hape mwa Hosea: " kani sumpe vantu vangu vasena vavali vantu vangu, ni musakiwa wakwe yasena va kusakwa. ²⁶mi kaive kuti kuiva ka wambwa kuvali iva wambwa kuvali, 'kena muvantu vangu; aho kavasumpwe' vaana ve Ireeza yo hala." ²⁷Isaya ulila Isilaele, " haiva i nombolo ya vaana va Isilaele iswana sina ivu lye wate, kaive za shala kwezo ziva hazwa. ²⁸Kaho Simwine mwahinde linzwi lyakwe he fasi, yahanu niku mana. ²⁹Mi iswana sina Isaya hava wambi, " haiva Simwine kena va siyi vaana" ³⁰Katu wambenzi cwale? kuti ma Genitiles, kena vave chilili kuchena, kuchena kwe ntumero. ³¹Kono Isilaele, vave chilili kuchena ko mulao, kena vava siki koo. ³²Ivaka ncinzi? kakuti kena vava ichilili che tumero, kono che misevezi.Vava nkumi hechwe lyokukuma, ³³sina muivañolelwe, "lole, ni lele mwa Zion ichwe lyokukuma ni hechwe lya mafosisa. iye ya zumina muchili kete aswaviswe."

10

¹Bamwangu, intakazo ye inkulo yangu ni inkupo yangu kwa Ireeza, kuhazwa kwabo. ²Sina haniha bupaki kuamana nabo kuti bena inchiseho kwa Ireeza, kono isiñi chokuya che inzibo. ³Kakuti kabezi kuluka kwa Ireeza, imi basaka kuzaka kuluka kwabo bene. Kena babali tuli kungsi yo kuluka kwa Ireeza. ⁴Kakuti Kirisite nji mwi zuzilikizi wo mulao cho kuluka kwa zumwi ni zumwi yo zumina. ⁵Kakuti Mushe uñola kuamana ni kuluka kuzwa ku mulao: "Muntu yo panga kuluka kwa mulao kahale cho ku kuluka." ⁶Kono kuluka kuzwa kwi intumelo kuwamba ichi, "Kanji u wambi mwi inkulo yako, 'Njeni yese akambame mwi wulu?' (cho kuti, kuleta Kirisite hansi); ⁷imi kanji uti, 'Njeni yesa shetumukile mwilindi lisena ma manimani?' " (cho kuti, ku zikula Kirisite kuba fwile). ⁸Kono iwamba nzi? "Linzwi lina he mbali nawe, mukaholo kako imi ni mwi inkulo yako." Ilyo nji linzwi lye intumelo, li tuwamba. ⁹Mukuti haiba cha kaholo kako uwamba kuti Jesu nji Simwine, imi ni kuzumina mwi inkulo yako kuti Ireeza aba mubusi kuba fwile, kohazwe. ¹⁰Kakuti che inkulo muntu uzumina cho kuluka, imi cha kaholo u lemuha cha kuhazwa. ¹¹Kakuti iñolo liwamba, "Yense yo zumina kwali kese na swabiswe." ¹²Kakuti kakwina inshutano mukati ka Mujunda ni Mugerike. Kakuti Simwine uswana nji Simwine wa bonse, imi ufumite kubonse basumpa kwali. ¹³Kakuti yense yo sumpa he zina lya Simwine ka hazwe. ¹⁴Cwale linu kaba sumpe bule kwali ubasena ba bazumini? Mu ba zumine bule mwali ibasena ba bazuwi? Mu ba zuwe bule nikusena mukutazi? ¹⁵Cwale kaba kutaze bule, kwanda haba tumwa?- Sina mukuñolelwe, "Malotu bule mantende abo bawamba makande a zintu zi lotu!" ¹⁶Kono bonse kena ba tekelezi kwi ivangeli. Mukuti Isaya uwamba, "Simwine, njeni ya ba zumini iñusa lyetu? ¹⁷Linu intumelo iza cha kuzuwa, imi ni kuzuwa cha linzwii lya Kirisite." ¹⁸Kono ni wamba, "Kana baba zuwi?" Eee, cho buniti. "Mulumo wabo ubayendi mwi inkanda zonse, imi manzwi abo ku mamani mani e inkanda." ¹⁹Nihakubabulyo, ni wamba, "Kana Isiraele kana abezi?" Intanzi Mushe uti, "Kani mitangole cha muna kecho chisali che inkanda. Cha mukwa we inkanda ni kusena kuzuwisisa, kani mi tangole mane mubenge." ²⁰Linu Isaya abena bundume ha wamba, "Niba wanwa kwabo basana babali kunigana. Niba libonahazi kwabo basana babani kumbili." ²¹Kono kwa Isiraele uwamba, "Musihali onse ni ba wololi mayanza angu kubasa kuteki ni bantu bamahañi."

11

¹Ni wamba linu, kana Ireeza aba kani bantu bakwe? Kanji ibi bulyo. Kakuti name bulyo ni mu Isilaele, ni mwihwa wa Abrahamama, wo kulusika lwa Benjamini. ²Ireeza kena aba kani bantu bankwe, abo baba kwizi. Kamwinzi icho mañolo achi wamba kuyamana ni Eliya, umo mwaba kumbilili ni Ireeza kuamana ni Isilaele? ³Simwine, babehayi batanikizi bako,

baba chololi tutala twako. Njime nenke yo shele, mi bakwete kugana buhalo bwangu."⁴Kono ikalabo ya Ireeza iba wambanzi kwali? "Ni libikile 7000 bakwame baseni kufukamina Baale."⁵Nihakwina bulyo cwale, heyinu i nako nayo kusina bamwi bashela che baka lyo buiketelo bwa chishemo.⁶Kono haiba kuti che chishemo, kaisili ke mitendo . Kusi bulyo chishemo ni chi sena chibabi chishemo.⁷Chinzi linu? Chintu chi baba kugana ma Isilaele, kahena baba chiwani, kono baketetwe baba chiwani, mi bungi buba zuminizi inkulo: ⁸Kwina bobulyo sina mukuñolelwe: "Ireeza ababahi lihuho lwa kubula inzimbo, menso ili kuti kanji baboni, ni matwi ili kuti kanji bazuwi, kuleta linu izuba."⁹Linu Dafita ucho, "Musiye itafule yabo isanduke ka nyandi ni kaswa, chisitaliso ni bubengiso kuba lwisa. ¹⁰Musiye menso abo a sihiswe ili kuti kanji ba boni. mi ba ongomane misana inako yonse."¹¹Ni wamba cwale, "Kana baba chunchuli kuti mane bawe?" Kanji kubi bulyo. Nihakuba bulyo, cha kukangwa kwabo bene, kuhazwa ku bezi kube chisi, ili kuti ba bengiswe cha muuna. ¹²Linu haiba kuti kukangwa kwabo njo bufumu bwe yinu inkanda, mi haiba kuti kusinyehelwa kwabo njo bufumu bu ba Chisi, kumana kwabo muku kanduhe bule?¹³Kono hanu ni wamba kwenu be Chisi. Kubona fela kuti ni muapositola kube Chinsi, Ni hinda buikumuso mumutendo wangu. ¹⁴Mwendi muni minyenze cho muna abo bakwangu che nyama. Mwendi mane mutu haze bamwi kubali.¹⁵Kakuti haiba kukaniwa kwabo joku bozekeza inkanda, ikamuhelo yabo kaibe bule kono buhalo kuzwa kwa bana fwile? ¹⁶Haiba zilyatu ze intanzi zibikitwe, kwina bulyo ni kubusu bwa chinkwa, Haiba mihisi i babalelwe, mukube bulyo niku mitai.¹⁷Kono haiba kuti imwi mitai iba choki kwateni, haiba inwe, mutai we samu lye Olive lya muzuka, uba nungwa mwenu, mi haiba muba liyabili nabo mubufumu bwa mihisi ye chikuni che olivi, ¹⁸Kanji muli tundumuni hewulu ye mitai. Kono haiba nimuli tundumuna, kanjenwe mutusa mihisi, kono mihisi itusa inwe.¹⁹Kamuwambe linu, "Mitai iba konsolwa ili kuti ni nungwe kwateni." ²⁰Iyo nje niti. Chebaka lyo kusa zumina kwabo baba cholwa kwateni, kono inwe muzimene cho kukola chebaka lye tumelo yenu. Kanji muli hupuli cho kuli hanzika, kono cho kutiya. ²¹Kakuti haiba Ireeza kena aba bukelezi mitai inswanela, nangati inwe kakwina mwasa bukeleze.²²Mulole hateni, linu, mihato ya chishemo ni bukando bwa Ireeza. Kulimwi iyanza, bukando bubezi ha Manjunda ba bawi. Kono kulimwi inyanza, chishemo cha Ireeza chiza henu, haiba ni muzwila habusu ni mukuluka kwakwe. Kusi bulyo nanwe kamu kosolwe kwateni.²³Mi mane nabo, haiba kuti nibasa zwili habusu ni kusa zumina kwabo, kaba nungwe mwateni. ²⁴Kakuti Ireeza usi wola kuba nunga mwateni hape. Mukuti haiba muba kosolwa bulyo kwi samu lye olive lya muzuka, mi cha kusaba ni ka mukulukelwa bulyo baba nungwa kwi samu ilotu lye olive, muchi samu chilotu che olive, kakube bule kwa ba Majunda ili abo mitai tato, mwete ba nungwe hape mwi simu lyabo lye olive? ²⁵Mukuti kanisaki kuti mwi kale ni musezi, bamwangu, kweyi inkunutu, ili kuti kanji mubi batalifite mukuzeza yenu. Iyi inkunutu yakuti imbali imwi yaku kuku tualisa iba tendahali mwa Isilaele, kusikila kwizuzilizwa ku be Chisi chikweza mukati.²⁶Kobulyo Isilaele yonse muui hazwe, sina mukuñolelwe: "Kuzwilila mwa Zioni kakube ni Mulukululi. Mwa zwise kusaba ni bumulimu kwa Jakobo. ²⁷Mi ichi kachibe chilikani changu na bo, china zwise zibi zabo."²⁸Kulimwi iyanza kuamana ni evangeli, abo zila kwi neku lyenu. Kulimwi inyanza chokuya cho buiketelo bwe Ireeza, basakiwa chebaka lya ba zimu babo. ²⁹Kakuti impo ni kusupiwa kwa Ireeza kaku chichiwa.³⁰Sina kumatangilo hamusana muba kuku teka Ireeza, kono hanu chimuba tambuli chishemo chebaka lyo kusazuwa kwabo. ³¹Mwi nzila iswana, hanu aba Majunda kana babali kusi zuwa. Mupuzo wakuti kacheshemo chitondezi kwenu nabo hanu kuti niba tambula chishemo. ³²Kakuti Ireeza abe yalili bonse che baka lya kuse chilila, njikuti naba bonise chishemo kubose.³³Oho, butungi bwe chifumu bonse bwa butali ni bwa maano e Ireeza! Kuwoleka bule kusanganiwa kwe nkatulo zakwe, mi inzila zakwe zina kule ni kwi zabahala! ³⁴"Kakuti njeni yabezibi muhupulo wa Simwine? Kamba njeni yaba bi muyezezi wakwe?." ³⁵Kamba njeni chetanzi yabahi chintu kwa Ireeza, ili kuti Ireeza amulihe?" ³⁶Kono kuzwa kwali, ni chakwe, ni kwali, kwina zintu zonse. Kwali kube inkanya kuya kusa mani. Amen.

12

¹Ni misusuweza cwale, bakwetu, ke chishemo cha Ireeza, kuti mulete mibili yenu ubu chitabelo chi hala, chi jolola, chi tambulwa kwa Ireeza. Uwu njo mutendo wenu usakahala. ²Kanji muyendeleli ne inu inkanda, kono mube ba chinchitwe chobuhya bwa mano enu. Mutende ichi kuti mwi zibe zilotu, zitambuleha, ni kusaka kushiyeme kwe Ireeza.³Kakuti ni wamba, chebaka lye chishemo icho chiba kuhewa kwangu, kuti yense wina mukati kenu kanji bazezi kuti ba bobutokwa ahulu kuhita mubaswanela kuhupulela. Kusibulyo, baswanela kuhupula che nzila yo butali, ubu sina Ireeza habahi kuzumwi ni zumwi itikanyo ye tumelo.⁴Sina hatwina zilama zingi mu mubili wonke, kono kahena kuti zilama zonse zina musebezi uswana. ⁵Mwi nzila iswana, inswe tubangi tumubili umwina mwa Kresite, mi tuchilama chimwina kuzumwi ni zumwi.⁶Twina impo zi chinchana cho kuya ke chishemo chi tu bahewa. Haiba impo yo zumwi yo butanikizi, kutendahale bulyo kuya nche ntikanyezo ye ntumelo yakwe. ⁷Haiba impo yonzumwi ku sebeza, mumu siye a sebeze. Haiba zumwi wina impo yo kuluta, mumusiye a lute. ⁸Haiba zumwi impo yakwe kususuweza, mumusiye a susuweze. Haiba zumwi impo yakwe kuha, mumusiye atende bulyo chekulo yonke. Haiba zumwi impo yakwe ku yendisa, musiyeye ayendise che ntokomelo. Haiba zumwi impo yakwe kutondeza chishemo, musiyeye achite cho kusanga.⁹Musiye ilato libe nikusena kuliha. Mukane cheli chibi; mukwatilile icho chilotu. ¹⁰Kuamana nilato lya bamwetu, mube nilato ku zumwi ni zumwi. Kuamana ni kute, mukute zumwi ku zumwi.¹¹Kuamana ni ntundamo hande, kanji muhakanyehi. Kuamana ni luhuho, mu nyolelwe. Kuamana ni Simwe, mumu tendele. ¹²Musange mwi nsepo imwina nayo kuamana ni zisikezeza. Mulisante muma sikuluko enu. Muzwile habusu ku lapela. ¹³Muliyabile mu zisakahala kuba zumine. Musake inzila zingi zo kutondeza ikamuhelo.¹⁴Mufuyaule abo bami nyandisa; mufuyaule mi kanji mukuti. ¹⁵Musange nabo basangite; mulile nabo balila. ¹⁶Mube bo muhupulo uswana ku zumwi ni zumwi. Kanji muhupuli mwi nzila zo kulikumusa, kono

mutambule bantu basali wanini. Kanji mutalifi mumi hupulo yenu mubene.¹⁷ Kanji mubozekezi zumwi bubi cho bubi. Mutende bulotu habusu bwabantu bonse.¹⁸ Haiba kuoleka, sina ha kulitingite henu, muhale mwi nkozi ni bantu bonse.¹⁹ Kanji muli lwisi mubene, basakwa, kono muhe inzila kubu kali bwa Ireeza. Sina hakuñoletwe, "Kubozekeza nji kwangu; kani lihise; kuwamba Simwine." ²⁰ "Kono haiba chila chenu chifwile inzala, mu mulisike. Haiba ufwiye inyota, mumuhe cho kunwa. haiba ni mutenda inchi, kamu kunganye makala o mulilo hamuntwi wakwe." ²¹ Kanji mukomiwa ku bubi, kono mukome bubi cho bulotu.

13 ¹ Musiye zumwi ni zumwi akuteke ba yendisi bamazimo makando, kakuti kakwina buyendisi kwanda ha buzwa kwa Ireeza. Imi buyendisi bwina kwateni buba ketiwa kwa Ireeza. ² Kuzwaho iye yokana ubo bunyendisi u lwisanisa intaelo ya Ireeza; imi abo babulwisa kaba wane inkatulo he wulu lyabo bene. ³ Kakuti bayendisi kaba balwisi batenda zishieme, kono kuzitendantu zibi. Kana mulakaza kusatiya iye yo wina ha buyendisi? Pange chi shieme, imi kotambule ku zumininwa kwali. ⁴ Kakuti iye muhikana wa Ireeza kwako cha kushiama. Kono haiba upanga zibilala, utiye; kakuti iye kahindi mukwale nikusena ibaka. Kakuti iye muhikana wa Ireeza, mubozekezi wo bukali kozo yo panga bubi. ⁵ Kuzwaho uswanela ku kuteka, isiñi bulyo che ibaka lya bukali, kono hape che ibaka lye zwalo. ⁶ Ibaka lye chi muliha mutelo nao. Bayendisi ba hikana ba Ireeza, yo tekeleza kwezi zintu cho ku wondelela. ⁷ Mulife ku zumwi ni zumwi chi kolotwa kubali: mutelo kozo mutelo ku uswanela; chikoloti kozo kuchi kolotwa; kutiya kozo yo tiza; itompo kozo u swanela itompo. ⁸ Kanji mukoloti zumwi chimwi, kwanda o kusaka zumwi ni zumwi. Kakuti uzo yo saka mwakwe naye wizuziliza intaelo. ⁹ Milao: "Kanji u pangi busangu, kanji wi hayi, kanji wibi, kanji ulakazi," imi haiba kwina imwi intaelo nayo, ukungenywe mowu mubamba: "Sake mwako sina molisakila." ¹⁰ Ilato kali holofazi mwako; kuzwaho, ilato li zuziliza mulawo. ¹¹ Chebaka lyezi, mwizi inako, kakuti cheli inako yenu kuti mubuke kuzwa kuku lala. Lyahanu kuhazwa kwetu chikwina hafuhi kuhita hatutanga kuzumina. ¹² Masiku chi azwila habusu, imi izuba chilya chuta hafui. Twende linu tubike hembali mitendo ye fifi, imi twende tuzwate zizwato ze seli. ¹³ Twende tuyende cha kuboneka, sina musihali, isiñi cha kusanga kweinu inkanda kamba kukolwa ahulu; imi kanji tuyendi mu mitendo ya busangu kamba mwi intakazo zisawoleki kusiwa, imi isiñi mwi inkani kamba cho muna. ¹⁴ Kono muzwate Simwine Jesu Kirisite, imi kanji muhi chibaka kwi nyama, kwi zuzilikiza intakazo yayo.

14

¹ Mutambule yense yo fokola mwi intumelo, nikusena kuha inkatulo che inkani. ² Umwina muntu wina intumelo yo kulya chimwi ni chimwi, zumwi yo fokola ulya vulyo zisihu. ³ Imi uzo yolya zonse kanji a nyansilizi uzo yasalyi; imi uzo yasalyi zonse kanji a atuli uzo yolya zonse. Kakuti Ireeza aba mutambuli. ⁴ Njewe ni, iwe yo atula muhikana yowila kuzumwi? Njikwali habusu bwa muyendisi wakwe kuti uzimana kamba uwa. Kono ka pangiwe kuti a zime, kakuti Simwine u wola kumu tenda kuti a zime. ⁵ Umwina muntu ukuteka i zuba limwina hewulu lya limwi. Zumwi ukuteka mazuba onse kulikanyeleza. Musiye muntu yense azuwisise mumuhupulo wakwe. ⁶ Iye yo kuteka izuba, ulikutekela Simwine. Imi iye yolya, ulyila Simwine, kakuti iye uha buitumelo kwa Ireeza. Iye yasalyi, usiya kulyila Simwine, naye bulyo uha buitumelo kwa Ireeza. ⁷ Kakuti kakwina kwetu yo lihalila iye mwine, imi kakwina yo lifwila iye mwine. ⁸ Mukuti haiba tuhala, tuhalila Simwine, imi haiba tufwa, tufwila Simwine. Linu haiba tuhala kapa tufwa, tuba Simwine. ⁹ Kacheli ibaka Kiresite abafwi ni kuhala hape, ili kuti abe Simwine wa bonse bafwile ni bahala. ¹⁰ Kono iwe, chinzi hau atula mwako? Linu iwe, chinzi hau nyansiliza mwako? Kakuti iswe twense katu kazime habusu bwe chipula che inkatulo cha Ireeza. ¹¹ Kakuti kuñoletwe, "Kubona nihala," kuwamba Simwine, "kwangu lyonse izwi ni izwi ka lisungame, imi indimi ni indimi kaihe intumbo kwa Ireeza." ¹² Chobulyo linu, zumwi ni zumwi kwetu mwahe buikalabelo bwakwe kwa Ireeza. ¹³ Kuzwaho, sanzi tuboleli kuatula zumwi ni zumwi, kono chebaka lyobulyo tuzeze izi, kuti kakwina zumwi yeta bike chisitaliso kapa kuteela mwako. ¹⁴ Nizi imi nina muchilikani ni Simwine Jesu, kuti kakwina chilijoloza icho chine. Kwanda yakwe njowola kuchihinda kuti kachijolwele, kwali kachijolwele. ¹⁵ Haiba ibaka lya zilyo mukwako uzuwa kuchisa, aho kosiyendi mwi ilato. Sanzi usinyi cha zilyo zako uzo Kiresite yaba fwili. ¹⁶ Chobulyo sanzi uzuminini zohupula kuba zishiyeme kuti ziwambiwe ubu zibi. ¹⁷ Kakuti mubuso wa Ireeza kawuami zilyo ni kunywa, kono kuama kushiyama, inkozo, imi ni kusanga Muluhuho Lujolola. ¹⁸ Kwali iye yotendela Kirisite cheyi inzila utambulwa kwa Ireeza imi uzuminwa ni bantu. ¹⁹ Chobulyo linu, twende tu tundamene zintu ze inkozo ne zina zi tuzaka. ²⁰ Sanzi usinyi mutendo wa Ireeza kebaka lya zilyo. Zintu zonse luli zijolola, kono chibi kozuna muntu yolya imi chimuletela kuwa. ²¹ Kushiyeme kusalya inyama, kapa kunywa i waine, kapa icho chabona mwako kuti chi fosahela. ²² Intumelo yo kwete, ibike mukati kako ni Ireeza, yo fuyoletwe njozi yasa linyansi iye mwine kucha zuminina. ²³ Iye yo akanyeha unyanswa ha lya, kakuli kachi zwi mwi intumelo. Imi zonse zisa zwi mwi intumelo chibi.

15

¹ Linu kwetu tukoletu tu swanela ku kutusa bufokoli bu ba fokola, imi ni kusa litabisa tubene. ² Tusiye zumwi ni zumwi kwetu atabise ya bambene naye kwezina zi lotu, ili kuti a zakwe naye. ³ Mi ni heiba Kirisite kena abali tabisi mwine. Nihakubulyo, ibena bo bulyo sina mukuñolelwe, "Matapa abo ba bamituki aba wili hangu." ⁴ Kakuti zonse zi bañoletwe ku masule ziba ñolwa che intaelo zetu, ili kuti che inkulonde ni che insusuwezo ya mañolo tube ni insepo. ⁵ Linu Ireeza we inkulonde ni insusuwezo a mihe mizezo iswana kuzwilila kwa Jesu Kirisite. ⁶ A pange bulyo ili kuti cha muzezo umwina ni mulomo umwina mutembe Ireeza ni Isi wa Simwine wetu Jesu Kirisite. ⁷ Kuzwaho mutambule zumwi ni zumwi sina

Kirisite mwa ba mitambwili, chentumbo ya Ireeza.⁸Chingi ni wamba bulyo Kirisite abapangwa buhikana bwa mupato kwi neku Iyo buniti bwa Ireeza, cha kwi zuzikiza insepiso zi bahewa ku bazazi,⁹mi ku Basikunze ni kuha ikanya kwa Ireeza cha chishemo chakwe. Kwina bulyo sina mu kuñolelwe, "Kuzwaho kanihe ikanya mukati ka Basikunze ni kuzimba intumbo che zina lyako."¹⁰Hape iti, "Musange, inwe mu Basikunze, ni bantu bakwe."¹¹Mi hape, "Mutembe Simwine, mubose Basikunze; musiye bantu bonse ba mutembe."¹²Hape, Isaya uti, "Kakube ni muhisi wa Jese, mi iye yesa buke ku yendis hewulu li Basikunze. Basikunze ka babe ni insepso mwali."¹³Linu Ireeza we insepso amizuze kusanga ni inkozo yonse cha ku zumina, ili kuti mube ni ku kwatinsana munsepso, cha ziho zo Luhuhu Lujolola.¹⁴Name ni mwine ni zuwisisa chenu, ba mwangu. Ni zuwisisa kuti nanwe bulyo mwi zwile bulotu, kwizula inzibo yonse. Ni zuwisisa kuti nanwe bulyo muwola kuli nyemuna zumwi ni zumwi.¹⁵Kono ni miñolela cha bundume bungi kwenu cha zintu zimwi ili ku mihupulisa hape, chebaka lye mpo ibahewa ime cha Ireeza.¹⁶Iyi mpo ibali kuti ni swanela ku ba ni muhikana wa Jesu Kirisite yo tumitwe ku Basikunze, kuha sina mupurisita ivangeli ya Ireeza. Ni swanela kutenda bulyo ili kuti inubu i Basikunze pona chi itambulwa, ku jolozwa cha Luhuhu Lujolola.¹⁷Imi kusanga kwangu kwina mwa Jesu Kirisite ni muzintu za Ireeza.¹⁸Njikuti kese ni wambe chimwi kwande yecho Kirisite cha ba maniselezi kuzwa kwangu cha ku kuteka ku Basikunze. Izi zintu zitendwa cha linzwii ni mutendo,¹⁹cha ziho za zisupo ni zikomokisa, ni cha ziho za Luhuhu Lujolola. Ichi chi bapangahali bulyo kuti kuzwa mwa Jerusalema, mi ni kuzimbuluka umo mane ku kasika kwa Iliriko, ili kuti niwole kutwala linzwii Iya Kirisite cho kwizula.²⁰Che iyi nzila, intakazo yangu ibali ya kuwamba ivangeli, kono isiñi kwe zibitwe Kirisite chezina, ili kuti kanzi ni zaki hewulu Iya mutomo wa zumwi muntu.²¹Mukwikalile sina mu kuñolelwe: "Abo kubali basena ba ba wambilwe zakwe mwize mu mubone, mi nabo basena ba bazuwi kaba zuwe."²²Kuzwaho ni ba kaniswa tungi kukwiza kwenu.²³Kono hanu, ka nisina chibaka mwezi zikiliti, mi ni ba lyolelwe cha zillimo zingi kwiza kwenu.²⁴Monse muniyendela kwa Sipeini, ni sepa ku mibona ha nihita, mi ni ku nisindikizwa munzila chenu, hani mana ku likola kuli kopanya nanwe che nako zana.²⁵Kono hanu ni kaya kwa Jerusalema kuka tendela ba zumine.²⁶Sina hakubali kulotu ku tabisa kwa Masedonia ni Akaya kuha chimwi ku basena mukati ka bazumine mwa Jerusalema.²⁷Eee, ku bali kutabiswa kwabo, imi, luli, cho kuti ba bali ku bakolota. Mi heiba Basikunze ba bali abeli muzintu zabo za luhuhu, ba bakolota nabo cha ku batenda muzintu zi boneka.²⁸Kuzwaho, ha ni mana uwu mutendo ni ku bona kuti batambula zonse zi baletwa, ka ni yende kwa Sipeini ni ku mipotela hani hita.²⁹Nizi kuti ha nikeza kwenu kani ni ze mu kwizula che mbuyoti ya Kirisite³⁰Hanu ni mi susuweza, ba mwangu, cha Simwine wetu Jesu Kirisite, imi ni chelato Iya Luhuhu, kuti mulike hahulu mubonse name mwi intampelo kwa Ireeza changu.³¹Mulapele kuti ni bukelezwe kwa bana basa kuteki mwa Judea, ili kuti kutenda kwangu mwa Jerusalema ku tambulwe ku bazumine.³²Mulapele kuti ni ze kwenu che intabo che intato ya Ireeza, ili kuti Ime, hamwina nanwe, ni wane impumulo.³³Mi Ireeza we inkozo abe nanwe mubonse. Amen.

16

¹Nimiha bupaki ka nchizyetu Febe, muhikana we nkeleke ina mwa Senkreyia,²kutendela kuti mumu tambule che zina Iya Simwine. Muchite bulyo sina mubatendela ba zumine, imi mumuzime hembali mumutuse muzintu zonse mwasaka intuso yenu. Kakuti iye mwine kasibili abatusi bantu bangi, mane name bulyo.³Mu lumelise Prisila ni Akila niba hikana bangu mumitendo ya Kirisite Jesu,⁴abo chabuhalo bwangu babali tombweli buhalo bwabo chebaka Iyangu. Nilitumela kubali, isiñi ime nenke, kono ni benkele zaba Sikunze bonse.⁵Mu lumelise inkeleke ina munzubo yabo. Mu lumelise musakiwa wangu Epaeneto, iye chichelantu chentanzi kuzumina kwa Kirisite mwinkanda ya Asia.⁶Mu lumelise Maria, yaba misebelezi ahulu.⁷Mu lumelise Androniko ni Juniasi, nchizyangu niba nibena nabo mwintolongo. Bezibahele ahulu mukati ka baapositola, abo babena mwa Kirisite ime niniseni.⁸Mu lumelise Amplias, musakiwa wangu mwa Simwine.⁹Mu lumelise Urbano, mutendi wetu mwa Kirisite, ni Stakisi ini suna.¹⁰Mu lumelise Apelles, yozuminwa mwa Kirisite. Mu lumelise bena munzubo ya Aristobulusi.¹¹Mu lumelise Herodion nchinzyangu, mu lumelise abo benzubo ya Narsiso bena mwa Simwine.¹²Mu lumelise Trifena ni Trifosa, basebeza ahulu mwa Simwine, Mu lumelise ni Persida ini suna, yaba sebezi ahulu mwa Simwine.¹³Mu lumelise Rufus, yoketetwe mwa Simwine, niba nyina ni bangu,¹⁴Mu lumelise Asinkrito,Flegono,Hermesi, Patrobasi, Hermasi ni bamwabo bena nabo.¹⁵Mu lumelise Philologus, Julia, Nerea ni nchizye, Olimpa ni bazumine bonse babena nabo.¹⁶Mu lumelisane cha kuli chunchuna kujolola. Inkeleke zonse za Kirisite zimi lumelisa.¹⁷Linu ni misusuweza, bamwangu, kuti muhupule abo baleta kukauhanya ni kusitatalisa. Chiba hitilila intuto imuba lutwa. Muzwe kubali.¹⁸Bantu bakola ubu njaba kabasebelezi Simwine Kirisite wetu, kono mabumo abo. Cha buhuba bwabo ni manzwi atu shambwe shambwe bachengelela inkulo ziba sena mulandu.¹⁹Cha mutala wenu wa kukuteka usika kuzumwi ni zumwi. Nisanga, kuzwaho, henu, kono nisaka inwe kuti mutalife kuzishiyeme, imi ni kusaba ni mulandu kuzi sashiyeme.²⁰Ireeza we inkozo mwalyatolele Satani kungsi ya matende enu cha kuhwela. Imi chishemo cha Simwine wetu Jesu Kirisite chibe nanwe.²¹Timotea, ini sebeza naye, umi lumelisa, ni Lusiusi, Jasoni, ni Sosipatere, nchizyangu.²²Ime, Teriusi yoñola ili ñolo hanzi, mulumele mwa Simwine.²³Gayusi, kunikala nibe inkeleke bonse, ba milumelisa. Erasto, mutuli wa masheleni e tolopo, umi lumelisa ni Kwato mwakwe.²⁴Imi chishemo cha Simwine Jesu Kirisite chibe nanwe mwense. Amen.²⁵Linu intumbo zibe kwali yowola kumizimika kuya che ivangeli ni inkutazo za Jesu Kirisite,²⁶chakuya che insinulo ye inkunutu ibaungwilwe kuzwa ukoo, kono hanu chiya patululwa, kuya cha muñolelo wa chipolofita chize zibahala kwinkanda zonse, kuya che intaelo ya Ireeza za kuya ku samani, cha kukuteka intumelo.²⁷Kwa Ireeza umwina yo talifite, cha Jesu Kirisite, kube ikanya isamani. Amen.

1 Corinthians

1

¹Paulusi, ava sumpwa kwa Jesu Krete ku va muapositola che tanto ya Ireeza, mi ni Sosthene mukwetu, ²kwi kereke ye Ireeza ya Makorinte, kwavo va va njolozwa ni Jesu Krete, va supitwe ku va vantu va njolola. Tu ñolela vulyo vonse avo va supa izina lya Simwine Jesu Krete mu zivaka zonse, Simwine wavo ni wetu. ³Chishemo ni konzo zi ve kwenu kuzwilila kwe Reeza Muzazi wetu ni Simwine Jesu Krete. ⁴Inako yonse ni litumela kwe Reeza wangu chenu vakeñi cha chishemo che Reeza chi va hewa kwenu cha Jesu Krete. ⁵A vami tendi va vahumi mwi nzila zonse, ni mu zi wambo zonse ni nzivo yonse, ⁶sina ha kuva pakiwa za Jesu Krete zi ve zuzilizwa ku va zeniti mukati kenu. ⁷Linu hanu ka mu vulite impo za luhuhu sina ha mu lindile zi ungilwe za Simwine Jesu Krete. ⁸Ka wole ku mi koza ku twala ku ma manimani, kutendela kuti mu vule kusa swaviswa mwi zuva lya Simwine wetu Jesu Krete. ⁹Ireeza u sepahala, ya va mi sumpi kuva mu chilikani cha Mwan'a kwe, Jesu Krete Simwin"e tu. ¹⁰Linu ni mi kumbila, vakwangu, che zina lya Simwine Jesu Krete, kuti mwese mu zumina, mi kuti sanzi ku vi ni kauhano mukati kenu. Ni mi kumbila kuti mu kopane ha mwina che ngana yonke ni mutendo u swana. ¹¹Imi iva vikwa munzila yi zuweka kwangu, va kwangu, cha vantu va Kloe kuti mitendo yavo yi tendahale mukati kenu. ¹²Chi ni wamba nje chi: zumwi ni zumwi kwenu ati, " ni wa Paulusi," kapa "wa Apolosi," kapa wa Kefasi; kapa ni wa Krete. ¹³Nji kuti Krete u kauhene? Kana Paulusi ava kokotelwa ka chenu? Kana mu va kolovezwa mwi nzina lya Paulusi? ¹⁴Ni litumela kwe Reeza kuti kana ni va kolovezi nangati umwina kwenu, kunde a Krispusi ni Gaius. ¹⁵Ku vavi vulyo ku tendela kuti ka kwina nangati umwina yo wamba kuti ava kolovezwa mwi nzina lwa ngu. ¹⁶(Ni va kolovezi vulyo ni vezuvo ya Setefanisi. Kuzwaho, kanizi heva ni va kolovezi vamwi.) ¹⁷Imi Krete kena avani tumi kwiza ku koloveza kono kwiza ku ruta linzwi. Kena avani tumi kwiza ku ruta cha manzwi a vutali vwa muntu, kutendela kuti chifapano cha Krete sanzi chivuli ziho. ¹⁸Imi ituto kuamana ni chifapano ivonisa vuholo kwavo va chi vafwa. Kono mukati kavo avo va kwete kuhaza Ireeza, ziho ze Reeza. ¹⁹Imi ku ñoletwe, " Mu ni sinye vutali bwavo vena vutali. Mu ni filikanye yi kutwisiso ya wina maano. ²⁰Winahi muntu muchinu? winahi muñoli? winahi Muwambi we nako zinu za sunu? Kena kuti Ireeza ava sanduli maano e kanda kuva isena intuso? ²¹Kuzwila uko inkanda kena ivena maano akwi ziva Ireeza, ku va sangisi Ireeza chavo ziholeluli va sena va vena maano a ku ruta za ku lukulula avo va zumina. ²²Majuda va saka imakazo mi Magerike va saka maano. ²³Iswe tukutaza Krete ya va kokotelwa, chi sitataliso ku Majuda ni vuholo luli ku Magerike. ²⁴Kono kwavo vava sumpi Ireeza, vonse Majuda ni Magerike, tu ruta Krete ziho ni maano a Ireeza. ²⁵Imi vuholo luli vwe Reeza vwina vutali luli kuhita vwa vantu, mi ku vula ziho luli kwe Reeza ku kolete kuzamba kwa vantu. ²⁶Mu lole ipinzo zenu, vakwangu, kena vungi vwenu vena maano ena mazimo a vuntu. Kena vungi vwenu va vena ziho. Kena vungi vwenu va pepywa nenza. ²⁷Kono Ireeza ava keti zintu mwi inkanda zivoneka vuhole ku swavisa vatali. Ireeza ava keti zi sena ziho mwi inkanda ku swavisa vena ziho. ²⁸Ireeza ava keti zintu ze inkanda hanshi ni zikendetwe. Ava keti vulyo ni zintu zi vonahala kuva zi sena tuso, ni zi sa kwina ni zina kwateni ava zitendi ku sa va za vutokwa. ²⁹Ava tendi vulyo kutendela kuti ka kwina yo swanela kuli katula havusu vwakwe. ³⁰Vakeñi cha va tendi Ireeza, hanu twina kwa Jesu Krete, ya va tendwa maano kwetu ke Reeza. Avavi yo shiyeme, yo njolwezwe, ni mu sumununwa. ³¹Che kalavo, sina linzwi ha li wamba, " mu siye yo liyemuna, ali nyemune mwi zina ya Simwine."

2

¹Linu, hani za kwenu, vakwangu, Kana na keza ni bulotu bukando vwa ziwambo nanta vwa vutali sina ani wamba vuniti vu liungwile vu amana ni Ireeza. ²Kokuti ni va liketeli kuse ziva chimwi hani vena mukati kenu kunde a Jesu Krete ya va hanzikwa ha chi fapano. ³Mini vena nanwe muvu fokoli, ni mulyowa ni ku cha cha ahulu. ⁴Imi mwi ñusa lyangu ni muku wamba kwangu vwangu kana kuvana za kumi koza mu manzwi a vutali. ⁵Kokuti itumelo enu kazi ivi ya vutali vwa vantu, kono che ziho ze Ireeza. ⁶Hanu, tu wamba cha vutali mukiti kava kulite, kono, isiñi cho vutali vwe kanda, kapa va vusi ve inu' nako, vakwe vafwe. ⁷Kono, tuwamba vatali vwa Ireeza mwi niti ili wungwile. Vatali vu unguli Ireeza nako ni seni kuva kwateni kuti iswe tube ni kanya. ⁸Ka kwina ku va yendisi ve yi nako vave zi u vu vutali, kambe vava vu zuwisisi ine nako, niva sana vava hanziki Simwine we kanya. ⁹Kono kuva ñoletwe, "zintu zisana ziva vav onwa , zi sina zi va zuiwa matwi, ni zi sana zi vezi mu mihupulo. Zintu Ireeza zava lukiseze ava va musaka. ¹⁰Izi nji zintu za va tutondezi Ireeza cha luhuhu. Kokuti luhuhu lusa kisisa zintu zonse, nanga nezo zintu zi li ungwile ze Ireeza. ¹¹Njeni wizi mihupulo ya muntu, kunde ya luhuhu lwa muntu lwina mwali? Vulyo hape, kawina wizi zintu ze Ireeza zi li u ngwile kunde a luhuhu lwe Ireeza. ¹²Kono kana tuva tumbuli luhuhu lwe kwanda, kono luhuhu luzwa kwa Ireeza. Kokuti twizive zintu ziva hewa fela kwetu cha Ireeza. ¹³Tu wamba zhizi zintu mu mazwi avutali uvo muntu kaoli ku ruta, kono, luhuhu lutu ruta. Luhuhu lutoloka mazwi a luhuhu ni vutali vwa luhuhu. ¹⁴Muntu ya sena luhuhu lwe Ireeza, kaoli kutambula zintu ze luhuhu lwe Ireeza, kokuti kwali za vuholo. Kaoli kwizi ziva kakuli zi patululwa vulyo cha luhuhu lujolola lwe Ireeza. ¹⁵Wina luhuhu lujolola u atula zintu zonse, kono kena inswanelo yaku atula va mwi. ¹⁶Njeni yo ula kwiza muhupulo we Ireeza, yo wola ku mulaya. Kono, twina muhupulo wa Krete.

3

¹Mi ime, vakwanugu, kana ni va kuwola kuwamba kwenu uva vantu vo luhuhu, kono uvu vantu ve nyama uvu muchiche mwa Krete. ²Niva milele cha muzilili isiñi che nyama, kana muva litukiseze inyama. Mi, ni heva hanu, ka mulitukiseze. ³Mi musina mwi nyama, mi kwina ifufa niku sazumi nzana ku sina mukati kenu, kamu hali che nyama, mi ka muyendi cha mazimo avuntu. ⁴Mi zumwi hawamba, ni chilila Paulusi, zumwi uti ni chilila Apolosi, kamuhali uvu vantu na? ⁵Njeni Apolosi linu, mi Paulusi njeni? Vahikana avo vamu va kuzumina, avo vava hewa musevezi kwa Simwine. ⁶Niva vwali, Apolosi ave tilele, kono Ireeza ava ku kuzi. ⁷Mi linu, yo vwala ni yowi tilele kakwina. Kono nji Ireeza yokuza. ⁸Hanu,

uwala ni yowitilela umwina. Mi zumwi ni zumwi kalihiwe cha musevezi wakwe. ⁹Tuva veleki ba Ireeza, mwiwa lye Ireeza, muzako wa Ireeza. ¹⁰Kuya ka chishemo che Ireeza chi va hewa kwangu che ntuto ya kwi ziva kuzaka, ni va vatangi intungo mi zumwi u zaka hateni. ¹¹Linu mutokomele zumwi ni zumwi atokomele mwate azakile hateni. Kokuti kakwina yo ola kutunga intungo kunde yo zuna ya va itangi, nji Jesu Krete. ¹²Ha hanu, haiva zumwi na zaka hentungo che gauda, silivera, cha mavwe a sepahala, zisamu, zilyo ze ñombe, kapa lyani, ¹³musevezi wakwe ka u putululwe, mwete ni kupatulwe mwi nako ya mulilo. Mulilo kaulike musevezi wava tendi zumwi ni zumwi. ¹⁴¹⁵Haiva misevezi ya zumwi ni zumwi ni izi mana, mwa tambule inkavelo; kono haiva musevezi wa zumwi ni zumwi ni uhiswa, mwa nyande, kono iye mwine mwa puluswe, cha ku vanduka ku mulilo. ¹⁶Kana mwizi kuti mwi tempele ya Ireeza ni kuti Luhuhu lwe Ireeza luhala mwenu. ¹⁷Haiva zumwi na haya itempele ye Ireeza, Ireeza mwe haye zuna muntu. Imi itempele ye Ireeza i jolola, mumu ikalile nanwe. ¹⁸Kanzi kuvi niyo lichenga mwine. Haiva zumwi mukati kenu uhupula kuti wina vutali mwe inu' nako, mu mu siye ave "cihole" mukuti ave yo talifite. ¹⁹Mokuti vutali vwe inu ikanda kwa Ireeza vuholo. Mi ku ñoletwe, "U wonda vatalifite muvu vilala vwavo." ²⁰Mi hape, " Ireeza wizi kuti mi hupulelo ya vatali kakwina." ²¹Linu ka kusina kulitemba cha vantu! Kakuti zintu zonse nji zenu, ²²kapa Paulusi, kapa Apolosi, Kefesi, kapa inkanda, kapa vuhalo, kapa ifu, kapa zintu zina kwateni, kapa zintu zi sike zite. Zintu zonse nji zenu, ²³mi muva Krete mi Krete we Ireeza.

4 ¹Nji mona vovuti muntu mwa swanela kutu hindila, sina va hikana va Krete ni va hikana va humbilwe vuniti vwa Ireeza. ²Mwe chi chilikani, nji zi zumi ninwe ku va kuti mu ve mu va hikana va sepahala. ³Kono kwangu chintu chinini kuti ni atulwe inwe kapa muntu vulyo wa mulao. Imi kani atuli ime ni mwine. ⁴Ka kwina nangati chonke chinizi kuya cha mulandu uni va hewa, kono ka ku talusi kuti kanina mulandu. Nji Simwine yo ni atula. ⁵Kuzwaho sanzi mu atuli chimwi inako ni seni kukeza, Simwine na seni kukeza. Kalete ku njolola ku zintu zi patitwe mwififi mi ni ku patulula musevezi we nkulo. Linu zumwi ni zumwi njete na wane ku tembwa kuzwilila kwa Ireeza. ⁶Hanu, vakwangu, Ni va viki kwangu mulao ni Apolosi vakeñi chenu, linu kuti kuzwila kwetu mu wole ku lituta itoloko yi wamba, "Sanzi mu hitilizi kuzwila ha vusu ni chi ñoletwe, " Ku vavi vulyo ku tendela kuti ka kwina kwenu yo linyemuna vakeni cha zumwi. ⁷Imi njeni yo vona ku shelana kwenu ni vamwi? Chinzi chi mukwete chi mu sena mu vahewa vulyo? Heva mu vahewa vulyo, chinzi ha mu linyemuna uvu kena mu va tendi vulyo? ⁸Chi mwina kale zonse zi mu saka! Chi mwina kale muhumite! Mu va tangi ku yendisami ku shiyeme kunde yetu! luli, ni mi lakaleza ku vusa, kuti tu wole ku vusa ha mwina. ⁹Imi ni wana Ireeza ava tuhi va apositola he ñandaleza ya muvamba wa ma manimani mi sina muntu yo kaya kuku hayiwa. Tu va vikwa va liveleli ve inkanda- ku mangeloi, ni vantu. ¹⁰Tuzihole che vaka lya Krete, kono twina maano kwa Krete. Ka mwina ziho, kono tu kolete. Tu showelelwa mi tu shuvulwa. ¹¹Kuleta kwi inako yinu tu fwile izala mi tufwile inyotwa, tu va njevwe tu chumpwilwe, tu ndamiwa, mi ka twina mekalo. ¹²Tu seveza katata, cha manz'a etu. Linu hatusekwa, tu wana imbuyoti. Ha tu nyandiswa, tulikoza. ¹³Ni ha tu kendwa, tusi wamba chekulo imwina. Tu va vumbwa sina uvu matakala e inkanda ni inkwe lya zintu zonse. ¹⁴Kani ñoli izi zintu ku mi shwaula, kono ni mi sikulula sina vaan'a ngu vani suni kuhitiliza. ¹⁵Mi ni heva wina chikiti ya va zimanini kwa Krete, kena kuti wina vazazi vangi. Imi ime njini muzazi wenu cha Jesu Krete cha Linzwi. ¹⁶Mi ni mi kumbila kwi chilila zini tenda. ¹⁷Chingi ni va tumini kwenu Timotea, yo sakiwa ni ku sepahala ku va mwana Simwine. Mwa mi ku mbuluse inzila zangu kwa Jesu Krete, sina muni vava rutili zintu zonse ni mwi Kereke imwi ni imwi. ¹⁸Vamwi chi vali kumwise uvu kete ni ni voole kwenu. ¹⁹Kono linu mu ni keze kwenu, heva Simwine na tuvusa. Linu kete ni nizive ku wamba kwavo va lihele, kono muni vone ziho zavo. ²⁰Imi muvuso wa Ireeza kena ku wamba vulyo kono ziho. ²¹Chi mu saka chinzi? Ni keze kwenu che mbazi kapa che lato ni ka luhuhu lu njolola?

5 ¹Tu zuwile kuti kwina vushahi vwina mukati kenu, vuhule vu tenda kuti ka vu zu mi ninwe ku va machava. Ipiho icho kuti zumwi kwenu u pumula ni mu kulwakazi weesi. ²Mi mu li kumwise! Ka mu swaneli ku silisa na? Muntu zumwi yo tenda vulyo u swanela ku zwiswa mukati kenu. ³Imi, ni hakuva kuti muvili wangu ka wu kwina, kono ku nina cha luhuhu, Na mu watula kale muntu ya va tendi vulyo, sina kuti kuni veena, ⁴Cwale ha mukopana che zina ya Jesu Krete, mi luhuhu lwangu ku lyina nenwe mu ziho za Simwine Jesu, ni mu watuli kale uzu muntu. ⁵Ni va tendi vulyo ku muha mumanza a Javulusi cha ku sitataliswa muvili, ku tendela kuti luhuhu lwakwe lupuluswe che zuva lya Simwine. ⁶Ku linyemuna kwenu ka ku shiyeme. Kana ka mwizi kuti mumela ulikene u fundulusa chikwa chonse? ⁷Mu linjoloze ku mumela wa kale kuti muve iñende ihywa, mi kuti muvule mumela. Imi i Krete, imbelele ye paseka yetu, ava kokotelwa. ⁸Cwale tutende mukiti isinyi cha mumela wa kale, mumela wa mikwa mivilala ni inkulo imbilala. Linu, tutende mukiti isi ka mulungo wa kale kono mañende a mulungo u njolola ni vuniti. ⁹Ni va mi ñoleli mwi ñolo lyangu kuti sanzi mu li kopanyi ni vasahi. ¹⁰Mwi nzila imwi ni cho ku vashahi ve yinu inkanda, kapa va lakaza vuhumu, kapa lapela vazimu, Mu hale mwi inkanda isinyi kuva ve inkanda. ¹¹Kono hanu ni mi ñolela isifi kuli kopanya ni mukwame yo zumina kutendwa vwanakazi, kapa yo nyimana, kapa yonyandiswa, kapa munywavi, kapa mu chengeleli. Mu vindiswa kulya zilyo ni vantu vena vulyo. ¹²Imi ni na vule mu ku watula vantu vena hanze ye kereke? Kana, ka mu swaneli ku watula vena mukati ke Kereke? ¹³Kono, ka mu swaneli ku watula vena hanze ke kereke? Kono Ireeza u watula avo vena ku hanze. " Mu zwise muntu muvi mukati kenu."

6 ¹Wa kwenu hava wina muzeko ni zumwi, kana kete a tiye kuyenda ku chikota chava hedeni havusu muatuli yasa zumini, kuhita havusu vwa va jolola? ²Kana ka mwizi kuti ba jolola muva atule inkanda? Mi haivani muatula inkanda, Ka mu woli kumanisa zintu zisena ahulu vutokwa? ³Kana kamwizi kuti ka tu atule mageloi? wongai vule, linu, tuwola ku atula indava za vuhalo? ⁴Cwale haiva mwina ni ku atula kumana ni za vuhalo, chinzi ha mutwala indava zenu kuva vasa

zimene chimwi mwi Keleke? ⁵Ni wamba izi kuma swavi enu. kakwina yenke mukati kenu yo wina vutali yo wola kutontoza mifilifili mukati ka valikani? ⁶Kono niha kuzima vulyo, Mulumeli utwala ni mulumeli nkuninakwe ku chikota, mi utenda vulyo havusu vu vwa muatuli yasa zumini. ⁷Kanti za ku zekisana mukati kava lumeli ziva kwomwa kale kwenu. Chinzi ha mu sanyandi cha zivilala? Chinzi hamusa lizumini kuchengwa? ⁸Kono muva fosekezi ni ku chenga vamwi, mi vava njiva kwenu! ⁹Kana mwizi kuti va tenda za kusaluka kete valikote muvuso wa Ireeza? Sanzi muzuminu mapa, Vu sahi, kulapela va zimu, va vuki, va kwame vava shahi, mu kwame yo zumina ku tendwa mwana kazi, ¹⁰vasa, va nyimana, va nwavi, va pono, ni vachengeleli-ka kwina ku vali yete a yole muvuso wa Ireeza. ¹¹Mi izo ivali nji vamwi kwenu, kono mu vacheniswa, mu vajolozwa, mu va pangwa hande cha Ireeza mwizina Iya Jesu Kresite ni cho luhuhu Iwa Ireeza wetu. ¹²Zintu zonse zi zumwininwe kwangu, kono kazitusi zonse, zintu zonse zi zumininwe kwangu, kono keti ni zumuninwe kuvuswa ku chimwi chazo. ¹³Zilyo ze ivumu, mi ivumu Iya zilyo, " kono Ireeza kave kule ni zonse. Muvili kana uva pangilwa vushahi. Kono, Muvili njiwa Simwine, mi Simwine kalukiseza muvili. ¹⁴Ireeza ava vusu Simwine ni hape katuvuse cha nguzu zakwe, ¹⁵kana mwizikuti mivili yenu zilama za Kresite. kana linu ni wola kuhinda chilama cha Kresite ni ku chi kopanya ku cha vuhule? keti ni wole kuva vulyo! ¹⁶Kamwizi kuti eye Mwine yo kopanwa ku vu shahi usanduka muvili wonke nae? Sina inzwi haliwamba, vo vere muive inyama yonke." ¹⁷Kono iye yo kopene kwa Simwine mwave luhuhu lwakwe nae. ¹⁸Mu tiye vushahi! chivi ni chivi chapanga muntu hanze ya muvili, kono muntu yopanga vushahi u fosekeza muvili wakwe. ¹⁹Kamwizi kuti mivili yenu i Tempere ya luhuhu lujolola, luhala kwe nwe, lu muva hewa kwa Ireeza? Ka mwizi kuti njenwe muvene? ²⁰Imi muva wulwa ke nteko. Hakwina vulyo mutembe Ireeza cha mivili yenu, ni kaluhuhu lujolola lu wila kwenu.

7

¹Hanu ku wamana ni ndava zi mu va ñoli: "Kulotu kuti mukwame sanzi akwati mukurwakazi." ²Kono vakeñi cha miliko mingi ya vuvuki, zumwi ni zumwi mukwame ave ni mukurwakazi, mi zumwi ni zumwi mukurwakazi ave ni mukwam'a kwe. ³Mukwame u swanela kuha iswanelo zakwe ku mukurwakazi, mi ku ve vulyo ni ku mukurwakazi ku mukwam'a kwe. ⁴Kena kuti mukurwakazi wina mulao ku muvili wakwe, kono mukwame. Mi kuswana vulyo, ku mukwame kena mulao ku muvili wakwe, kono mukurwakazi. ⁵Sanzi mu lichengi inwe muvene, kono cha kuzumizana mi che inako iswanela. Mu tende vulyo kuti muve vena inako ya kulapela. Linu mu volisane hamwina hape, ku tendela kuti javulusi sanzi amiliki kuti mwa vula kulisepa. ⁶Kono ni cho izi zintu kwenu sina muhupulo isinyi cha kulaela. ⁷Ni lakaza kuti kambe zumwi ni zumwi u swana sina njeme mu ni kalile. Kono zumwi ni zumwi wina impo yakwe izwa kwa Ireeza. Zumwi wina iyi impo, mi zumwi wina ina. ⁸Ku va sa sesetwe mi kwi mbelwa ni cho kuti kwina hande kuti ve kale ni va sa sesetwe, sina mu nina. ⁹Kono hava kangwa kuli kwata avo veene, va woola ku sesa. Imi kwina hande kuti ve kale ni vantu kunde ya kwi hayiwa intakazo. ¹⁰Hanu ku va lisesete ni ha uwo mulao- nata ime, kono nji Simwine: Mukurwakazi ka swaneli ku siya mukwam'a kwe." ¹¹Kono heva na siya mukwam'a kwe, u swanela kwi kala na sena mukwame kapa vali swalele. Mi" mukwame ka swaneli kukana mwihiyavwe." ¹²Kono ku voose ni cho- Ime, isinyi Simwine - kuti heva zumwi ya sa mukurwakazi ya sa lumere, mi heva na saka kwi kala ni mukwame, ka swaneli ku swaneli ku kauhana. ¹³Heva mukurwakazi wina mukwame asa lumere, mi na tavela kwi kala naye, ka swaneli ku muhindika. ¹⁴Imi mukwame ya sa lumere u lukulwilwe vakeñi cha mukurwakazi wakwe, mi mukurwakazi ya sa lumere u lukulwilwe vakeñi cha mulikan'a kwe. Kusicwalo vaana venu ni va vavi va sa njolwele, kono aho va lukulwilwe. ¹⁵Kono heva mulikani ya sa lumere u yenda, mu siye a yende. Mwinzila zina vulyo, mulikani wa mukwame kapa wa mukurwakazi kena u su minwe ku mulao. Ireeza ava tusupi kuti tuhale mwi konzo. ¹⁶Imi ka mwi zive vule, mukurwakazi, kapa ka mu puluse va kwame venu? Kapa ka mwi zive vule, mukwame, kapa ka muhaze va kurwakazi venu? ¹⁷Konji ku siya vulyo kuti muhale vuhalo uvo Simwine ava tuhi, ku zumwi uvo Ireeza ava supili. Nji mulao wangu ku kereke zonse. ¹⁸Kana kwina ya va nyi kumupato ha sumpwa kuti a lumere? Kana kwina zumwi ya sena avali kwina mu mupato ha sumpwa kwi tumelo? Sanzi a pangwa mupato. ¹⁹Imi kena kuti konji heva wina mupato kapa ku sa va ni mupato nji vileza. Kono chi sakahala kwi chilila milao ya Ireeza. ²⁰Zumwi ni zumwi u swanela ku va mu mayemo avali kwina pili na seni ku lumera. ²¹Kena uvali u muhikane Ireeza cho kusupa? Sanzi u vileli ku wamana nezo. Kono heva no wola ku va yo sumunikite, u hinde vulotu vwa teni. ²²Mi zumwi cho sumpwa cha Simwine ku va muhikana u lukulwilwe cha Simwine. Kwina vulyo sina zumwi yo lukuluhite cho sumpwa ku ku lumera vuhikana vwa Krete. ²³Mu va wulwa che ngulo, cwale sanzi muvi vahikana vwa vakwame. ²⁴Vakwangu, ni ha mu va mu vuhalo vumwi vu muvahiti kuvuli ni museni ku lumera, mu siye twikale vulyo. ²⁵Hanu kuamana navo vaseni kuseswa, kanina intaelo ya Simwine. Kono ni hitisa maikuto angu, ka chi shemo cha Simwine, chi sepahale. ²⁶Linu, ni hupula kuti ivaka Iya vukavo vukaza, kulotu kuti muntu ekale vo vulyo mwekalile. ²⁷Musu mininwe ku mukurwakazi? sanzi usaki ku sumununwa kwali. Kolisumine ku mukurwakazi? Sanzi ugani mukurwakazi. ²⁸Kono niho sesa, ko tendi chivi. Mi haiva mukurwakazi yasa sesetwe na seswa, kana tenda chivi. Kono avova sesa muvave ni manyando mangi mu vuhalo, ni saka ku mi kauhanya kuzili. ²⁹Kono izi ni wamba, vakwangu: Inako infuhi. kuzwa hanu, misiye avo ³⁰vena vakurwakazi va ve uvu kavena. Avo valila va ve uvu kavalili, mi avo va tavite vave uvu kava tavite, mi avo va wula zintu vave uvu vasa kwete zintu. ³¹Mi avo vasevelisa ze inkanda vave uvu kava zili tusisi, kakuti mukwa weyi inkanda kusike hakumana. ³²Ni tavela kuti mu lukuluhe kwi tongosi. Vantu va sa sesete vena chiseho ku wamana ni zintu za Simwine, mu va swanela ku mu lumbeka. ³³Kono va kwame va sesete avo vena chiseho ya ku tavisva va kurwakazi va vo- ³⁴u kauhene. Va sa sesetwe va kurwakazi kapa va Iyanjo va vilela ku wamana ni zintu za Simwine, mu va swanela ku njololeza mivili ya vo mi mu luhuhu. Kono va kurwakazi va sesetwe vena hulu mu ku vilezwa za va kwame vavo mu va

swanela ku va tavisiza.³⁵ Ni wamba izi ku tendela kuti mu wane chimwi, mi isinyi ku mi vika mu mulandu. Ni wamba izi imi nji shiyeme, kutendela kuti mu ve va yemukite Kwa Simwine ni ku sena nangati ku sitatala.³⁶ Kono heva zumwi na hupula kuti katendi hande mulikan'a kwe che kute - heva na hitilile zilimo zakwe za maseso mi ku woleka kuva vulyo- u wola kupanga mwa sakila. kena kuti utenda chivi. Va swanela ku sesa.³⁷ Kono heva ni va zimene cha kukola mwi kulo zavo, heva na sa chukumiswe kono na wola kuliyeleza muhupulo wakwe, mi heva ava hindi muhato mwi kulo ya kwe wa ku tenda vulyo, ku vikila mulikan'a kwe muvili wa kwe, mwa tende hande.³⁸ Cwale uzo zumwi yo sesa mulikan'a u panga hande, mi uzo zumwi yo liketela ku sa sesa upanga hande mane ni kuhita.³⁹ Mukurwakazi u suminwe ku mukwam'a kwe kutwala ma manimani avuhalo vwakwe. Kono heva mukwam'a kwe cha fwa, u lukuluhite ku sesa, kono konji cha Simwine.⁴⁰ Imi cha mulao wangu mwa wole ku sanga heva ne kale mwena. Mi Ni hupula kuti na me ni na Luhuhu lwa Ireeza

8¹ Linu kuamana ni zilyo ziva nelwa ku va zimu. Twizi kuti " tuvonse twina ingana." im ingana ileta mwipo kono ilato lizakisa. ²Haiva zumwi uhupula kuti wizi chimwi, zuna muntu kakwina chezi cha swanela kwiziva. ³Kono yense yo saka Ireeza, zuna muntu wizi kuti Ireeza u musaka. ⁴Kuamana ni kulya zilyo zi vanelwa kuva zimu: Twizi kuti " muzimu we inu inkanda kakwina" mi "kuti kakwina ungi Ireeza kunde ya kwe. ⁵Mwendi va tewa kuti vazimu kuvi vwina, konse mwi hulu kapa ni hansi, sina muve njihile "vazimu" ni va "simwine." ⁶Niha kuva vulyo kwetu, "Kwina fela Ireeza yenke ishetu, zonse zintu vizwa kwali, mi nje ye utu hala kali, ni Jesu Krete Simwine yenke, iye umo zintu zonse zihala, iye umo tuhala. ⁷Ni hakuva vulyo, iyi izivo kaina ku zumwi ni zumwi. kono, vamwi vava ku lapela ziswaniso, mi va kulya zilyo uvu zi nelelwe ku ziswaniso. Che zwalo lyava lisakolet. ⁸Kono zilyo kete zitu zimanine kwa Ireeza. Katu dodovela haiva katulile. ⁹kono mutokomele kuti intukuluhu yenu kanzi ivi kuti wina intumelo ifokola asitatala. ¹⁰mi pona chi kuwanika kuti zumwi u ku vwene, wina inzivo, kulya zilyo mwi tempele ya vazimu. lizwalo lifokola limu hambiliz. kuti alye zinelelwe kuva zimu. ¹¹Linu chevaka lye nkutwisiso kuamana ni vuniti vwa va zimu, va fokola, mukwangu yava fwili Krete, mwe haiwe. ¹²Linu hamu fosekeza bakwenu muholofaza izwalo lyavo ¹³lifokola, aho mufosekeza Krete. Hakwina vulyo, chilyo cha wisa mukwako, kete nini lye inyama hape, linu kuti kanzi ni letisi mukwangu kuwa.

9¹ Kana ime ni lukuluhite? Kana ime ni mupolofita? Kana ni ba boni Jesu Simwine wetu? Kana katu sebezi hamwina kwa simwine? ²Heba kana ni mupolofita kubamwi, nanga cho bulyo munibe kwenu. Mihe inwe mwi mpaki zangu muchi polofita cha simwine. ³Ubu njibona bupaki bwangu kwa bana bani tatuba. ⁴Kana katu helwe intukelo yoku lya ni ku nwa? ⁵Kana ka twina intukelo zaku hinda mwanakazi wine ntumelo kuyenda naye, sina bungi bwa bapositola muba ba tendeli, niba kwetu kwa Simwine, ni Kefasi? ⁶Kapa nji Barnabasi yenke njo wola kusebeza? ⁷Njeni ya ba sebezi nali isole kuli neula mwine? Njeni mubyali wa muomba yasali zi chelantu zakwe? Kapa njeni yowola kulela mutapi nasanwi muzilili uzwa kwayo? ⁸Nji ni kwete kuwamba izi zintu che nguzu ya muntu? Kana mulao ka wu wambi bulyo? ⁹Mihe muku va ñolelwe mu mulao wa Mushe, " Ka nji mu vwiki ka holo ke mpulu chi ikwete ku lyatoka imbuto. " Kana inito Ireeza uwamba za kubabalela Mapulu? " ¹⁰ Kana kuti u wamba kwamana neswe? Kuba ñolelwe iswe, kakuti yo dunduvula mauza a dunduvule chakusanga ni kuli kauhanyeza mukusinja. ¹¹Heba tuchita zintu zi jolola mukati ketu, kana chintu chisa oleki kuwana zisebeliso kuzwa kwako, ¹² Kana bamwi baba lituti ku zwilila kwako, ka twina zimwi zingi? Nihakuba bulyo, kana baba tongoki kuzili. kono, kusepa zintu zonse kuzwila habusu mu zintu zonse Insiñi ku kangisa inzwi lwa Kiresite. ¹³Kana ka wizi kuti aba ba sebeleza mwi tempele ba wana zilyo zabo mwi tempele? Kana ka wizi kuti abo basebeza ha katala ba likauhanyeza cha hewa ku katala? ¹⁴Mwi nzila iswana, Ireeza aba laeli kuti ba hasanya inzwi ba swanela ku wana buhalo kwi inzwi. ¹⁵ Kono kana ni ba woli ku lihindila chimwi ni chimwi ku ze intukelo. Mi kana ni ba ñoli izo zintu kuti chimwi chi tendahale kwangu. Cho bulyo ni wola ku fwa ku zamba ku chengelelwa kukuli tundula. ¹⁶Mihe ha ni luta inzwi, ka ni na ibaka lya kuli tundula, kakuti ni swanela ku tenda bulyo. Bumayi bwina kwangu heba ka niluti inzwi!

¹⁷ Mihe chi na tenda bulyo cha kusaka, ka nibe ni mpo. Kono hani tenda nini sasuni, aho buhikana buni helwe. ¹⁸ Chizi haho impo yangu? Linu ha ni kutaza , ni wole ku ha inzwi ni ku sena niku sena chinilihisa mi kanzi u hindi kwi zula kwe tukelo yangu mwi inzwi. ¹⁹ Ni hakuba bulyo ni lukuluhite ku zonse, ni babi muhikana wa bonse, kuti ni muna bangi. ²⁰ Ku Majuwishi ni babi ni Majuda, kuti ni luwe Majuda. Kwabo ba bena kungsi ye milao, ni baka bi ubu nji zumwi ya bena mukungsi ka mulao kuti ni mune abo bena kungsi ya mulao. ²¹ Kwabo bena hanze ya mulao, ni babi zumwi wina hanze ya mulao, ni haku ba bulyo kana ni bena hanze wa mulao we Ireeza ime, kono kungsi ya mulao wa Kiresite. Ni ba tendi bulyo cho kuti ni mune abo bena hanze wa mulao. ²² Kwa bana ba fokola nibabi yo fokola, mukuti ni kome bafokwele. Nibezi kuba ni zintu zonse ku bantu bonse, mukuti monse mu woleka ni be ni mutusi wabo. ²³ Ni chita zintu zonse che nzwi bulyo, nji kuti ni be zumwi wa ba tambula infuyolo. ²⁴ Kana ka mwizi kuti bonse ba tiya ba tiya lubilo, kono yenke yo wana impo? ²⁵ U tiye cho kuti u wane impo. Wina mu zizano zakuti abe ni nguzu zo kutiya ku njila mu zizano. Bazi tenda kuti bawane chifumu chi samani, ²⁶ Kono batiya cho kuti ba wane impo zi samani. Niha kuba bulyo kanitiyi ni ku sena ibaka kapa ku dama Luhuhu. ²⁷ Kono ni tenda mubili wangu ku u tenda buhikana, njo kuta kuti heti china mana ku wamba inzwi kubamwi, ime ni mwine sanzi ni zwiswa.

¹Ni mi suni kuti mwi zibe, bakwangu, beshetu ba bena mukunsi ka makope, mi baba hiti mukati kewate. ²Bonse chi ba kolobezwa kwa Mushe mukunsi ka makope ni mwi wate, ³imi bonse baba lyi ku zilyo zi swana zi jolola. ⁴Bonse ba banwi kuzi nyo zi swana zi jolola. Kakuti baba nwi kwi ivwe lijolola, mi ilyo ivwe nji Kirisite. ⁵Mihe Ireeza kana a ba ku tabite ni bungi bwa bo, ni zitunta zi ba kuhasene mu muzuka. ⁶Linu izi zintu zi bali mutala kwetu, kuti kazi tubi ahulu muchibi ubu mubaba tendele. ⁷Kanzi mulapeli ziswaniso, ubu njabo. Ubu muku ba ñolelwe, 'Bantu kabe kale hansu kunwa ni ku lya, ni ku buka ni ku zana.' ⁸Kanzi tubi ni busangu, ubu mu baba tendeli. Mwi zuba lyonke, bantu ba tita zikiti za makumi o beli ni zo tatwe chi ba fwa ke baka lyezo nzintu. ⁹Lya hanu kanzi tu biki Kirisite he tatubo, ubu bungi bwa bo muba batendeli mi chi ba haiwa inzoka. ¹⁰Mihape kanzi mutongoki, ubu muba batongokeli abo ni ku haiwa ke ingeloi. ¹¹Linu izo zintu ha zi ba ku tendahala ibali mutala kwetu. Zi ba ñolwa kutu eleza – iswe tukezililwe inako ya ma manimani. ¹²Ni hakuba bulyo yo hupula kuti u zimene a tokomele kanzi na wi. ¹³Ka kwina miliko yibabi ise zibehelwe ku bantu. Mihe, Ireeza u shiyeme. Kese na zumine kuti ni mu likiwe ku hitiliza ha musika. Ka muliko ka mihe inzila mwese mu balehele, kuti mu wole kozo za yo. ¹⁴Ni haina bulyo, inwe ba nisuna, mu siye ku lapela ziswaniso. ¹⁵Ni wamba kwenu ubu bantu be mihupulo, kuti ni mu watule zina wamba. ¹⁶Inkomoki ye mbuyoti yitu litumela kayo, kana kuti tuli yabalelanga malaha a Kirisite? Chinkwa chi tu gamona, kana kuti tuli yabalelanga inyama ya Kirisite? ¹⁷Kakuti kwina bulyo chinkwa chonke chi zwile, iswe tubangi twinyama yonke. Twense tu hinda ku chinkwa chonke chi zwile. ¹⁸Mu lole ku bantu ba Maisilalele: kana ibali abo baba lyi kuchitabelo ba bena ha katala? ¹⁹Chizi chi ni kwete ku wamba linu? Kuti chi swaniso chintu? Kapa zina zilyo ze chi tabelo che chiswaniso chintu? ²⁰Kono ni wamba zintu zi ba tendela chitabelo bahedeni, mihe ba ha nzi zintu ku madimona isini kwe Ireeza. Ka nisuni kuti inwe mube ubu madimona! ²¹Ko woli kunwa mwi inkomoki ye Ireeza ni kunwa mwi inkomoki ya madimona. Ko woli kulila he ntafulwe ye Ireeza ni he ntafulwe ya madimona. ²²Kapa tu shamaeta Ireeza kuti abe ni fufa? Tu kolete ku muhita nji? ²³Zintu zonse ziya chemilawo, 'kono kana kuti zonse zina intuso.' Zintu zonse ziya che milawo, kona kana kuti zintu zonse zi zakisa bantu. ²⁴Ka kwina yo swanela ku gana zintu cha kwe yenke. Cho kuti zumwi ni zumwi a gane zintu zi swanela yo bambene naye. ²⁵Mu wola ku lya zintu zonse zi wuzwa mu mauzikizo, musa bunzi ipunzo ibaka le zwalo. ²⁶Mihe, 'ikanda ye Ireeza, ni zina mwateni zonse.' ²⁷Heba muntu ya sa zumine ha mi sumpila ku zilyo, mini musuna ku yenda, mulye chonse chete ba miletele ni musa buzi impunzo ibaka le zwalo. ²⁸Kono heba zumwi na wamba kwenu, Izi zilyo zizwa ku chitabelo cha mahedeni, sanzi mu lyi. Ke baka lya zuna wa mi wambila, ni ke baka le zwalo. ²⁹Ka ni toloki i zwalo lyako, kono izwalo li bamwi. Mihe chinzi ikatulo yangu ha yi atulwa ni zwalo lya zumwi? ³⁰Heba ni ni lya ni nili tumele, ka ni niaswe bule ha chintu chi ni bali tumeli? ³¹Ni haina bulyo, ni heba mulya kapa munwa, kapa icho chonse chi mutenda, mu tende zonse che kanya ye Ireeza. ³²Kanzi mu hi mulandu ku Majuwishi kapa ku Magirike, kapa kwi Keleke ye Ireeza. ³³Ni suni ku tabisa bamwi bantu mu zimwi zintu. Kani suni ku tenda zintu zi sakwa ime nenke, kono ni zibamwi. Ni tenda izo kuti ba ka puluswe.

11

¹Mube muba likanisi, sina hani likanisa Kirisite. Cwale ni mi temba kakuti muni hupula mwi ndaba zonse. ²Nimi temba kaku tokomela intuto zangu muni ba mi lutili. ³Cwale ni saka kuti mu zuwisise kuti Krisite njo mutwi wa bakwame bonse, imi ba kwame nje mitwi ya banakazi, sina Ireeza hali mutwi wa Krisite. ⁴Yense mukwame yo lapela kapa ku polofita na zwete inkuwani ku mutwi u nyansa mutwi wakwe. ⁵Kono mwanakazi yense yo lapela ni ku polofita nasa sumine intaulo ku mutwi u nyansa mutwi wakwe, kakuti cintu chi swana niha gunkite insuki. ⁶Heba mwanakazi kali sumini cimwi ku mutwi u swanela ku gunka insuki za kwe ka bufwihi, heba mwanakazi ha gunkwa insuki ku luna, mumu leke a sumine intaulo ku mutwi. ⁷Mukuti mukwame ka swaneli ku bika cimwi ku mutwi, sina hali chiswaniso ni kanya ye Ireeza, kono mwanakazi i kanya ya mukwame. ⁸Kono mukwame kana aba bumbwa ha mwanakazi, konohe mwanakazi aba bumbwa ha mukwame. ⁹Hape mukwame kana aba bumbwa bakeñicha mwanakazi, kono mwanakazi aba bumbwa bakeñicha mukwame. ¹⁰Che swanelo mwanakazi wina ni kuba ni chi supo ku mutwi ci tondeza ku buswa, bakeñicha mangeloyi. ¹¹Nihakuba bulyo, kwa Simwine, mwanakazi ka lukuluhite ku mukwame, imi ni mukwame ka lukuluhite ku mwanakazi. ¹²Kono mwanakazi u zwa ha mukwame, ni mukwame u zalwa ku mwanakazi? Imi zintu zonse zi zwa kwe Ireeza. ¹³Muli atule inwe mubene: Kana inswanelo yo mwanakazi kusa lisumina cimwi ku mutwi ha lapela kwe Ireeza? ¹⁴Itu luta kuti mukwame njiwina insuki inde nasa gunki u nyansa mutwi wakwe. ¹⁵Kana tu lutwa kuti heba mwanakazi wina insuki inde, wina ikanya? Sina ha helwe insuki ku wumba mutwi. ¹⁶Kono heba zumwi u suna ku tenda inkani ka mukwa usa kwina kwetu, imi kau kwina ni mwi keleke zimwi ze Ireeza. ¹⁷Kono ni mi lemusa kuti, kani mi tembi, kakuti hamu kopana kamu leti bulotu kono muleta bubi. ¹⁸Indaba ya matangilo njokuti hamu kopana muma keleke, enu kuba ni kusa zuminzana mukati kenu, mi muchi lama ni zumina. ¹⁹Imi inkauhano zi swanela kuba mukati kenu ilikuti ku bonahale bena buniti. ²⁰Hamwiza hamwina, kaku talusi kuti mulalilo wa Simwine u mu lya. ²¹Chimu lya, zumwi no zumwi ulya zilyo zakwe, bamwi niba seni kuba ni zilyo. Zumwi u fwile inzala, zumwi u koletwe, ²²Kana ka mwina mazubo ku mu lila ni ku munywina? Kapa mushwaula ikeleke ye Ireeza ni ku swabisa basa likwatile? Kani wambe nzi kwenu? Nimi tembe? Kete ni mi tembe kwezo. ²³Kakuti ime niba tambuli khol Simwine chini bahewa, mukuti Simwine Jesu, ha betekwa masiku aba hindi chinkwa. ²⁴Hamana kulitumela, cha chi cholola chati 'Iyi nje nyama yangu, nji yenu, muchite bulyo njokuti ni muni zeze'. ²⁵Chenzila iswana hamana mulalilo abahindi inkomoki, chati, 'Iyi nje nkomoki ya bulikani buhya bwa malaha angu'. Mutende bulyo chi munywa mwa teni njokuti muni zeze kacho. ²⁶Che nako yonse hamu lya chinkwa ni ku nywa mwi nkomoki, kamu wambe ifu lya Simwine ku hita hese naka bole. ²⁷Chebaka ilyo, muntu ni muntu yo lya ku chinkwa ni ku nywina muchinywino cha Simwine kamukwa usa swaneli kabe ni mulandu we nyama ni malaha a Jesu.

²⁸Muleke muntu ali tatube iye mwine chenzila yakwe mumu leke alye chinkwa ni ku nywa mu nkomoki. ²⁹Kono yo lya niku nywa nasa tokomeli ze nyama ya Jesu, kulya ni kunywa ali tatube mwine. ³⁰Njikuti bamwi mukati kenu ka bena ziho mi ba lwala, imi bamwi kwenu ba ya muñonzi. ³¹Kono tuli tatube iswe tubene, kete tu atulwe. ³²Kono hatu atulwa ni Simwine, hatu kalimelwa naye kuti kanji tu atulwa ne inkanda. ³³Mihe, bakwaluzubo, habeza hamwina kukulya, bali lindile. ³⁴Heba zumwi u fwile inzala mumu siye a lye ku nzubo, mukuti ha mwiza hamwina kanji kumi wanisi mulandu. Imi kezo zintu zi ñoletwe kanize nihe zisupo chineza.

12

¹Che mpo zi jolola, ba kwangu, ka ni suni kuti kanzi mwi zibiswa. ²Ha muba chili muvahedeni, mu ba ku kwitilwe ku ba zimu ba sena manzwi, monse mu muba ku kwitwilwa ku bali. ³Ni ha kwina bulyo ni suna kuti mwi zibe kuti ka kwina yo wamba ka luhuhu lwe Ireeza yo wamba, "Jesu a nyanswe." Ka kwina yo wamba, "Jesu nji Ireeza." konji ka luhuhu lu jolola. ⁴Linuhe kwina impo zishutana, kono luhuhu lonke. ⁵Mi kwina mitendo i shutana, kono Ireeza yenke. ⁶Mi kwina mitendo i shutana, kono kwina Ireeza yenke yo tenda kuti zintu zi woleke kubonse. ⁷Hanu zumwi ni zumwi aba hewa i mponinso ya hanze ya luhuhu kuti bantu bonse ba wane inkabelo. ⁸Mihe zumwi luhuhu luba muhi ingana, mi zumwi luhuhu luba muhi kwi ziba.

⁹Mi ku zumwi aba wani intumelo ku luhuhu, mi zumwi aba wani ingunzu ya ku hoza zilwalo. ¹⁰Zumwi ava hewa ingunzu zaku tenda imakazo, mi ku zumwi ku polofita. Zumwi aba hewa ku keta mukati ka mahuhu, zumwi ku malimi mangi, mi zumwi ku toloka malimi. ¹¹Kono ku zumwi luhuhu luswana luba muhi zintu zonse, liha zumwi ni zumwi impo, mulu sunina. ¹²Mihe inyama yonke yina zilama zingi mi zonse zilama zina inyama yonke, nji Kirisite. ¹³Ka luhuhu lonke tuba kolobezwa mwi nyama yonke, nihakuba kuti u Mujuda kapa Mugerike, u sumine kapa u lukuluhite, bonse baba tendwa ku nywa muluhuhu lonke. ¹⁴Inyama ka yina chilama chonke, kono zingi. ¹⁵Heba i tende li wamba, "Sina hani sali ni yanza, kana ni chilama chimwi che nyama", kena kuti ni chilama che nyama. ¹⁶Mi kutwi ka ku wambe, "Ka kuti ka ni linso, kani wa chilama che nyama". ¹⁷Heba inyama yonse ibabi linso, ku zuwa niku ba zwi hi? Heba inyama yonse ibabi kutwi, ku nuka ni kuba zwihi? ¹⁸Kono Ireeza aba biki chilama ze nyama kuya ka mwa ba ku sunina. ¹⁹Mi kambe chi bali chilama chiswana, inyama niyi babi buti? ²⁰Nihakuba bulya zilama zingi, kono inyama yonke. ²¹Linso kali woli ku wamba kwi yanza, "Ka nina chi nisuna kwanko". Kapa mutwi ku wamba kwi tende, "Ka nina chi nisuna kwanko". ²²Kono zilama ze nyama zi boneka kulonda nji zi sakahala. ²³Mi zilama ze nyama zitu hupula kuti ka zina ikute, tu ziha ikute ikando ni zilama zetu tu ziswabela zina ikute. ²⁴Linu zilama zetu ka kuchina i ntuso ku ziha ikute, ka kuti zina kale ikute. Kono Ireeza aba kopanyi zilama zonse kuzi tenda chonke, mi aba hi ikute ikando kwabo ba sena. ²⁵Aba tendi bulyo kuti kazi kubi ni kauhanyo mwi inyama, kono zilama zi wole kuli babalela ka ku swana. ²⁶Mi chilama chonke hachi zuwa kuchisa, zonse chilama zi zuwa kuchisa. Heba chilama chonke chi helwa ikute, zonse zilama kazi sange. ²⁷Mi chimuli mwi nyama ya Kirisite mi muzilama zimwi zakwe. ²⁸Mi Ireeza che ntanzi aba keteli mapositola mwi keleke, cha bubeli mapolofita, cha butatu maluti, niba tenda zintu che inguzu, ni bempo yaku hoza, ni baha tunso, abo ba tenda mitendo ya bu yendis, ni bena malimi mangi. ²⁹Kana bonse mapositola? Bonse mapolofita? Bonse maluti? Bonse ba tenda mitendo ye ngunzu? ³⁰Kana bonse bena impo yaku hoza? Kana bonse ba wamba cha malimi? ³¹Kana bonse ba toloka malimi? Muna u suna impo zingi. Mi ka nimi tondeze inzila i ndotu.

13 ¹Kaku wamba cha lulimi lwa muntu kapa cha mangeloi. Heba kanina chisemo, mu nibe chisupo cha mulangu ulila. ²Linu heba kanina chisemo, nibabi chisupo cha mulangu upange ilata. Kuswa nela kuti nibe nimpo ya bupolofita niku zuwisisa nzintu zili patite nikuhewa inzibo, cho kuti nibe ni ntumelo ya kuzwisa malundu. Kono heba kanina chisemo, kana ni chimwi. ³Mi nihaniha zonse zini kwete ku fepa banjebwe kapa kuha mubiliwangu kuti uhiswe. Kono heba kanina chisemo, kani wani chimwi. ⁴Chisemo china inkulo inde ni nse. Chisemo ka china muna ni kuli tundula. Ka china mahanyi kapa inkulo mbi. Ka chilitusi icho chine. Ka chili hweleli kuvenga, kapa ku vika chintu chi fosahele. Kachi sangi mu sa jololwe. Isini, chi sanga mubuniti. ⁷Chisemo chi zala zintu zonse, chi zumina mu zintu zonse, mi kwina insepo kuamana ni zintu zonse, kono zileta zintu zonse. ⁸Chisemo kachi mani. Heva kwina vapolofita, kava mane. Heva kwina malimi, ka amane. Heba kwina inzibo, kayi mane. ⁹Mihe katwi zibe imbali mi katu mpolofite imbali. ¹⁰Kono zintu shiyeme chi zenza, zina zisa maninte kazi mane. ¹¹Hani bali ni muhwile, ni ba ku wamba uvu muhwile, ni ba kuhupula ubu muhwile, ni bakuha mabaka ubu muhwile. Haniba ni mukulwana, ni babiki kwimbali zintu za buhwile. ¹²Linu hanu tubonena kwimbali ya chiponi, kono chifateho ka chifateho. Hanu chinizi mwi mbali, hanu linu kani zibe kakwi zula uvu ha nibe zibwa ka kwi zula. ¹³Kono inzo zintu nzotatwe zikala bovyulo: intumelo, isempo ni chisemo. Kono chikando kwe nzo chisemo.

14

¹Mu zwile habusu ni chisemo mi munungwe impo za luhuhu, sihulu bupolofita. ²Mihe uzo yo wamba cha malimi kawambi ku bantu kono kwe Ireeza. Mihe ka kwina ni heba yenke yo muzuwa kakuti u wamba zintu zili patite mu Luhuhu. ³Kono muntu yo polofita u wamba ku bantu cha kuba bumba, kuba susuweza, ni kuba senga senga. ⁴Uzo yo wamba cha malimi uli bumba iye mwine, kono yo polofita u bumba inkeleke. ⁵Hanu nisuna kuti mubonse mu wambe malimi. Kono ku hite aho, ni suna kuti mube mu bapolofite. Yo pulofita mukando kuyo wamba malimi (konji muntu hayi toloka kuti inkeleke i bumbwe). ⁶Kono hanu, bakwangu, heba niza kwenu nini wamba malimi, u wana nzi? Ka niwoli,

hesi ha ni wamba kwenu che nsinulo, kapa inzimbo, kapa cha bupolofita, kapa cha buluti.⁷ Mwi kwikalile ni ku zintu zi sa huzi zizwisa milomo – sina impala kapa kambuli mi kazi zwisi milomo isa swani, zumwi muntu ke zibe bule mulililo we impala kapa wa kambuli? ⁸Mihe heba impeta hayi lizwa ka wumwi mulililo, muntu ke zibe buti kuti cheli inako ya kuli tukiseza kuya kwi nkondo? ⁹Linu njenwe. Heba nimu wamba chiwambo chisa zuweki, muntu ka zuwe buti chi mwa wamba? Kamu wambe, kono ka kwina muntu yesa zuwe zimu wamba.¹⁰ Mwi ikanda kwina mishobo mingi, kono ka kwina isena intaluso. ¹¹Kono heba ka nizi intaluso ya mushobo, ka nibe ni muzwahule ku yo wamba, mi yo wamba kabe muzwahule kwangu. ¹²Cwale inwe, sina hamu tukufalelwe kwi impo za Luhuhu, munungwe muku zakisa inkeleke. ¹³Mihe muntu yo wamba cha malimi u swanela ku lapela kuti a toloke. ¹⁴Mi heba nini lapela cha malimi, luhuhu lwangu nilu lapela, kono kani zuwisisi. ¹⁵Kanti ime ni tenda nzi? Kani lapele ni luhuhu lwangu, kono kani lapele ni ku zuwisisa. Ni zimbe ni luhuhu lwangu, mi kani zimbe nini zuwisisa. ¹⁶Ni hakuba bulyo, heba no temba Ireeza cho luhuhu, muntu ya sena inzibo ka cho bule "Amen" heba no litumela kakuti iye ka zuwi zo kwete ku wamba? ¹⁷Mihe iwe uha buitumelo bwako hande, mi zumwi ka bumbisi. ¹⁸Ni itumela kwe Ireeza ha ni wamba cha malimi ku mi zamba mubonse. ¹⁹Kono mwi inkeleke nisuna ku wamba ni zuwisisa manzwi a tenda i yanza kuti nimilute inwe mubamwi, isini manzwi a tenda zikiti ze ikumi za malimi. ²⁰Bakwangu, kazi mubi mubahwile mu ku zeza. Chabulyo, chi amana ni chibi, mube mu bahwile. Kono muku zeza mube mubakulwana. ²¹Ku mulao ku ñoletwe, "Kani wambe kube chisi za bantu ba malimi ni milomo ise zibenkani. Naho kese niba nizuwe", ku wamba Ireeza. ²²Ni haku ba bulyo malimi chisupo, isina kuba zumine, kono kubasa zumine. Kono kupolofita chi supo, isini kuba sa zumine, kono kuba zumine. ²³Heba, kuba kuti, inkeleke yonse hayikopana mi bonse ba wamba cha malimi, mi bahanze ni bazumine habe njila kese ba wamba kuti mupehuhite? ²⁴Kono heba mu bonse ni mupolofita yasa zumine niya sezi habe njila, ka zumine zonse zese a zuwe. Ka atule zonse za wambwa. ²⁵Zipatitwe mwi nkulo kazi putululwe. Che bakelyo, ka wile hansi ka bulubi ni ku temba Ireeza. A wambe cha kukoza kuti inti Ireeza kwena mukati kenu. ²⁶Chinzi chi chilila, bakwangu? Heba ni mukopana mu bonse, zumwi ni zumwi nena luzimbo, kamba intuto, kamba zi patuluka, malimi, kapa intoloko. Mu tende zonse zintu kuti mu bumbi inkeleke. ²⁷Heba zumwi yo wamba che ndimi, ku be bobele kapa botatwe haba liha inako. Mi zumwi u wola ku toloka cha wambwa. ²⁸Kono heba kuti ka wina yo toloka musiye bantu bonse batontole mwi inkeleke. Mu siye muntu ni muntu a wambe yenke kwe Ireeza. ²⁹Muleke bobele kapa botatwe bapolofita ba wambe, mi mu leke bamwi ba tekeleze ka ku zuwisisa chi wambwa. ³⁰Kono heba zumwi ku bekele mwi inkeleke ha hewa kubungutula chintu, mu leke yo wamba a tontoze. ³¹Mihe heba mubonse mu wola ku polofita kuti mubonse mulitute ni ku susuwezwa. ³²Mihe luhuhu lwa bapolofita luhuhu lu yendiswa bapolofita. ³³Mihe Ireeza kana Ireeza yo lyangana, kono we kozo. Uwo nji mulao mwi inkeleke zonse zi ba zumini. ³⁴Banakazi ba tontole mu makeleke. Mihe kaba zumininwe ku wamba. Kono ba swanela ku libika kungsi, muu wambila mulao hape. ³⁵Heba kwina chimwi chi ba suni ku lituta, ba buze ba kwame ba bo ku mazubo. Mihe ka ku woleki ku mwanakazi ku wamba mwi inkeleke. ³⁶Inzwi lye Ireeza liba zwi kwako? Kana nji kwenu bulyo ku liba siki? ³⁷Heba zumwi ni zumwi u hupula kuti iye mupolofita kapa wina luhuhu, a zuwisise kuti zintu zi ni ñolela intaelo izwa kwe Ireeza. ³⁸Mihe zumwi ha kana ku zumina izo, kanji a zumini. ³⁹Linu haho, bakwangu, mu twale inkulo zenu ku ku polofita, mi kani kanisi muntu ku wamba cha malimi. ⁴⁰Kono mu leke zintu zonse zi tendahale che swanelo ni kamulao.

15

¹Bakwetu, nimi zibisa kuti evengeli ini ba mi wambili imuba tambuli ni ku zimana. ²Kayo evangeli njimi haza heba muibika kakuti niba imhi, heba nimu wondisa che ziho manzwi aniba kutazi kwenu, chikuna bulyo intumelo yenu kaina intuso. ³Kakuti, matangilo, zimwi za butokwa zini ba tambuli: Kutu Jesu aba tu fwili bakeñicha zibi zetu, kakuya cha mañolo, ⁴kuti aba zikwa, imi aba buswa che zuba lya butatu cha kuya cha mañolo. ⁵Mukuti aba boneki kwa Cefasi, niku balutwana bena ikumi niyenke, ⁶Cwale aba bonahali ku chicaba china myanda yilikana iyanza cheyo inako. Bamwi kubali basi hala, bamwi cibaba lali. ⁷Cwale cha libonahaza kwa James, mi ni kuba Apositola. ⁸Ku ma manimani, cha libonahaza kwangu, sina mwana yaba zalwa che nako ifosahele. ⁹Njeme nimunini ku ba Apositola mi kani lukeli ku sumpwa Muapositola, kakuli niba nyandisi ikeleke ye Ireeza. ¹⁰Kono ka chisemo che Ireeza njeme chili icho, mi chisemo chakwe kwangu kana niba chi hewa kusena intuso. Mukuti, niba sebez cheziho ku hita bamwi. imi kana ibali njeme. Kono chisemo che Ireeza china kwangu. ¹¹Heba ime kapa abo chitu kutaza niku zumina. ¹²Linu ku lutwa kuti krisite aba buki fubafu, cwale cinzi bamwi haba kanana kuti kakwina kubuswa ku bafu? ¹³Kono heba kakwina kubuswa kubafu, cwale nji kuti ni Jesu kana aba buki kubafu, ¹⁴Imi heba Jesu kana aba buki, cwale inkutazo zetu kazina intuso. mi ni ntumelo yenu kaina intuso. ¹⁵Imi tu wanika kuti tu mpanki za mapa kuamana ni Ireeza. Mukuti tuba paki kuti Ireeza aba busi Jesu, kanti kana aba mubusi, ¹⁶Heba kuti bafu kena babuswa, mini Jesu kana aba buswa kubafu. ¹⁷Kambe Jesu kana aba buswa, intumelo yenu kaina intuso, imi musina mucibi. ¹⁸Abo baba fwi ni Jesu baba fwilili, ¹⁹Haiba tusepete jesu mubuhalo bwetu bu mana, tumaibite ku hita bonse ba fwile. ²⁰Kono krisite aba buswa kuba fwile ceyo inako, nji chichelo che ntazi kuba fwile. ²¹Sina ifu hali bezi cha muntu, imi ka muntu kubuswa kubezi chefu. ²²Kono cha Adama bonse baba fwi, mi hape bonse ka bahale. ²³Muntu ni muntu ka buke che nako yakwe: Kirisite, chililo che ntanzi, imi nabo ba wanika kwa Krisite kabeze ba buswe hete na keze. ²⁴Imi kaibe nji mamanimani, Krisite hete na tambike mubuso kwe Ireeza Tayo. Njinako yete na manise milao, mubuso ne nguzu, ²⁵Kono u swanela ku busa kuhita zila zakwe chiza ba mwi konde lya matende akwe. ²⁶Chila cha mamanimani ku ku maniswa ifu. ²⁷Kono, "Iye cha bika zintu zonse mwi konde lya matende akwe", Kono hachi wamba kuti" aba biki zintu zonse", imi zintu zonse ziba bikwa mwi konde lyakwe, ku zuweka iye ka balwa mwa teni. ²⁸Imi zintu zonse chiza bikwa mwi konde lyakwe, imi ni mwana kabikwe mu mata akwe. Ilikuti Ireeza

abe wa zintu zonse kubantu bonse.²⁹ Kapa ka tende nji abo ba ba kolobezwa kubafu? Heba bafu kete ni ba buswe, heba bafu kaba buki chi haba kolobezwa? ³⁰Imi chinzi neswe hatu hala mubukabo inako yonse? ³¹Ni wamba buniti bakwetu, sina hanina ibaka lya kulitemba kenu kwa Jesu Krisite Simwine wetu, nicho, kuti nina mwi fu izuba ne zuba, ³²Chinzi cini wana ku muntu, heba kuti niba lwi ni zibatana mwa Efese kamukwa wa bantu fela, heba kuti bafu kete niba buke? Cwale tulye niku nywa, kakuti lye izona katufwe. ³³Kanji mulicengi, kuti itwayelano imbi zi sinya mukwa mulotu, ³⁴Mulilekule! Mi muhale cha ku luka! Imi kanji mutendi chibi. sina bamwi kwenu habasena inzibo ye Ireeza. Nimi wambila izo kuti muswabe. ³⁵Kono zumwi mwa ka wambe, "Bafu babuswa ka mubili wina buti? ³⁶Kubula ingana kwako! Ili kuli cho byala kachi woli ku mena konji hacifwa. ³⁷Imi cho byala kanji wona mubili wete ube, kono u byala imbuto isa zwete. Iwola kwiza ka buloto kapa chimwi chintu. ³⁸Kono Ireeza kahe mubili kaku keta, mi ke mbuto ni mbuto ka mubili wayo, ³⁹Inyama zonse kazi swani, kono inyama ya bantu ingi, ni imwi nyama ya zinyoloji, imwi nyama ya zizuni, imwi inyama yenswi. ⁴⁰Hape kwina mibili ya kwi wulu, ne mibili ya hansi. Kono ikanya yo mubili wo kwi wulu ungi, ni kanya ya mubili wa hansi ingi. ⁴¹Kwina ikanya yonke ye zuba, ni kanya ya mwezi, ni kanya ye nkani. Kono inkani ne nkani i chinchana kwi kanya. ⁴²Niku buka kwa bafu kakube bulyo. Mubili u byalwa ni usa boli, imi kau buke nosa boli, imbuto isana iba byalwa hande kai bukile mwi kanya. ⁴³Kai byalwe ni ifokwele; mi kaibuke ne nguzu. ⁴⁴Iba byalwa ka mubili wina bulyo; mi kau buke mumubili wa luhuhu. Heba kwina mubili bulyo, mi kwina mubili wa luhuhu. ⁴⁵Imi kuñoletwe kuti, "Mukwame we ntanzi Adama aba bi mubili u hala. Adama wa mamanimani aba hi luhuhu lwa buhalo. ⁴⁶Kono luhuhu kena luba kezi lwe ntanzi kono che nyama, chichilila che nyama. ⁴⁷Mukwame we ntanzi wa hansi, aba bumbwa he longo. Mukwame wa bubeli uzwa kwi wulu. ⁴⁸Mwe kalile wa hansi, ni bahansi mube kalile. Mi mwe kalile we kwiwulu, niba kwiwulu mube kalile. ⁴⁹Sina hatu zabele chiswaniso che longo, mutu zabale bulyo ni chiswaniso ca kwiwulu. ⁵⁰Linu ni cho kuti, bakwetu, malaha ni nyama kazi woli ku muna mubuso we Ireeza. Mi chi bola kachi woli ku muna chisa boli. ⁵¹Mubone nimi wambila indaba yiba patitwe: Tubonse kete ni tufwe, kono tubonse katu sanduke. ⁵²Tubonse katu sanduke chaku koba kwe liinso, che mpeta ya mamanimani. Impeta kazi lile, mi bafwile kaba buswe ku bafu. ⁵³Mi chi bola ci zwate kusa bola, mi cifwa chi zwate kusa fwa. ⁵⁴Chi bola keyo inako muchi zwate chisa boli, mi chifwa chi zwate kusafwa, mi kaku tendahale kenzwi ku ñoletwe kuti, imi ifu liba minwa niku shila. ⁵⁵Iwe ifu ku shila kwako kwinahi? Iwe ifu, chihaiso chako chinahi? ⁵⁶Chihaiso chefu chibi, mi inguzu ze chibi mulao. ⁵⁷Kono tumela kwe Ireeza yaba tuhi ku tula kwa Simwine Jesu Krisite! ⁵⁸Cwale bakwetu, mukole kanji munyanganiswa. Mi mukole mumisebezi ya Simwine, ni mwizi kuti misebezi yenu kwa Simwine ina intuso.

16

¹Linu kuamana ni newo zaba lumeli, sina muni balaelezi inkeleke za Galatia, cwale mutende. ²Kezuba lya matangilo kwi nsunda, muntu ni muntu kwenu abike chaba hewa kuti inewo kanzi zi pangwa hani keza. ³Mi hete ni nisike, bonse bamu vazuminini, kani tumine cha mañolo ineo zenu kwa Jelusalema. ⁴Mi haiba ku woleka kuti niyende nabo, bawola kuyenda name. ⁵Kono kani hite kwenu chinaya kwa Masedonia. ka kuti munihite mukati ka Masedonia. ⁶Mwendi kani kale nenwe kapa kumana maliha nanwe, cho kuti muwola kuni tusa mu musipili, konse ku niya. ⁷Mihe kani litukiseze ku mi bona mwi nako ifwihi. ⁸Mihe ni hupula kuhinda inako nanwe, haiva Simwine na zumina. ⁹kono muni kale mwa Maefese hesi Pentekositi, mihe mulyango mu kando wi yalulilwe ime, mihe ba kanani bangi. ¹⁰Hanu Timosi cheza, mubone kuti wikala nanwe na satite, chokuti utenda musebezi wa Simwine, china yenda. ¹¹Kazi muleki zumwi ku mushewu nuna. mu .mutuse che nzila ye nkozo, cho kuti uwola kwiza kwangu. Mihe ni mulindile kuti eze ni Bakwetu. ¹²Hanu ku amana ni mu kwetu Apolosi, ka kukoza ni mu susuweza kumi potela ni bakwenu. Kono kena ibali kusaka kwa kwe kuti eze hanu, keze inako chi ni yasika. Niha kuba bulyo, keze che nako ya kwe. ¹³Mu lolisise, muzime kapili che ntumelo, mu tende sina mukwame, mukole, ¹⁴Muleke zonse zimu chita zi tendwe che chinsemo. ¹⁵Mwizi kuti benzubo ya Sitefaniasi, ba bali ba matangizo mwa Achaia, mi chiba libakanya abo bene cha chilumeli chabo. Linu, nimi susuweza bakwetu. ¹⁶Muzuwe bantu abo ba seveza misebezi iswana ni yetu. ¹⁷Ni nsangiswa kwiza kwa Stephanas, Fortunatus, ni Achaicus. Ba banitusi zimuba kangitwe kuni tusa. Mihe ba ba sisimuni luhuhu lwangu ni lwenu. ¹⁸Imi he, mu zuminine bantu batenda bulyo. ¹⁹Inkeleke za Asia zimi lumelisa. Akila ni Prisila ni nkeleke yabo inkando hami lumelisa ke Ireeza. ²⁰Bakwetu bonse bami lumelisa. Ku lumelisa zumwi ni zumwi cha kuli chuchuna. ²¹Ime, Paulusi, ni ñola izi cha mayanza angu. ²²Cho kuti zumwi kasaki Simwine, ka nyanswe, Simwine wetu, wize! ²³Inse za Simwine Jesu zibe nanwe. ²⁴Chisemo changu chibe nanwe mu bonse ka Jesu Kresite.

2 Corinthians

1

¹Paulusi, muapositola wa Jesu Krete che ntato ye Ireeza, mi Timoteya mukwetu, ku nkereke ye Ireeza ina mwa Korinte, ni kuva zumina vonse vena muchilalo cha Akaiya. ²Chisemo chive kwenu ni nkozo kuzwila kwe Ireeza ishetu ni Simwine wetu Jesu Krete. ³Ireeza ni Ishetu, cha Jesu Krete Mfumwetu a tembwe. Nji yena Isii wa chisemo ni Ireeza wavo vonse va ombaombwa. ⁴Ireeza u tuombaomba muma sukuluka etu onse, ili kuti naswe tuombaombe bena mu masukuluko. Tu ombaomba vamwi sina Ireeza mwa va tuomba-ombeli. ⁵Sina masukuluko a Krete ava letwa chetu, linu niku ombaombwa kwetu kutu leta hamwina cha Krete. ⁶Kono ni hatu sukulwa, nji mukuti muwane ku ombaombwa ni impulsu. Imi hatu omaombwa, ku ombaombwa kwenu. Ku ombaombwa kwenu kuseveza sinte chimuli kauhanyeze masukuluko chenkulo

inde sina iswe mutuva sukulukili.⁷Imi insepoyetu kwenu inkando, twizi sina nanwe hamuli kauhanyeza masukuluko, nanwe mulikauhanyeze ku ombaombwa.⁸Linu katusaki kuti kanzi mwi zivi vakwangu, cha masukuluka atuva wani mwa Asiya. Tuva pwacolwa chakuhitiliza ahulu kuhita mutu va kuwolela kuchihindila, mane kana tuva kusepa kuti tusi wola kuhala hape.⁹Chavu sakusima, tuvena inkatulo yefu hetu. Kono, ivali kutu pangila kuti kanzi tulisepi iwe tuvene, kono tusepe Ireeza, yo vuusa vafwile.¹⁰Njiyena yavatu lamuleli kwi nkozi ivilala, imi, katulamulele hape, Tuva tuli insepoyetu kwali, kuti tulukule kwi nkozi hape.¹¹Katende ichi sina inwe hamu tu tusa cha mirapelo yenu. Linu, vungi kavahe vwitumelo cha chisemo chituhelwe 'kwetu che ntapelo zava vangi.¹²Tuli kumusa chechi; vupaki cha lizwalo lyetu. Mukuti mihupulo milotu ni kusepahala kuzwililila kwe Ireeza sina mutu batendeli iswe munkanda. Tuva tendi buloy cha vungi nanwe- isiñi cha vutali vwe nkanda, kono cha chisemo che Ireeza.¹³Katu miñoleli zintu zi musa oli kuvala kapa kuzuwisisa.Ni sepa ka mutu zuwisise chakwizula,¹⁴sina hamu va tuzuwi kanini hanu. Linu mwizuva lya Mfumwetu Jesu katuve twi vaka lyenu lya kuli temba, sina mwete mu vile vetu.¹⁵Mukuti nivena insepoyetu kwa mana nezi, Niva kusaka kukeza kwenu intanzi, linu kuti mutambule mipuzo cha mipotelo yo vele.¹⁶Ni vaku lela ku mipotela chini kaya kwa Masedoniya. Linu hape ni vaku zeza kumi potela chini kazwa kwa Masedoniya, ni kuti inwe ze munitumine munzila yangu kuya kwa Judeya.¹⁷Linu hani vali kuhupula buti, niva kuhakanyeha? Kana nilela zintu mukulukela cha buntu, linu niti "Eni, eni." mi "Awa, awa" chenako iswana?¹⁸Kono sina Ireeza yo sepahala katuti vuloy zonse "Eni" ni "Awa."¹⁹Mukuti mwana e Ireeza, Jesu Krete, ka Silvanasi, Timoteya, ni va kutazi mukati kenu, kena "Eni" kapa "Awa." kuhita kuti nji "Eni" chenako yonse.²⁰Mukuti insepoyetu zonse ze Ireeza nji "Eni" chakwe. Linu, chakwe iye mwine tuti "Amen" kwi kanya ye Ireeza.²¹Hahanu, nji Ireeza yo tunyakisisa nanwe Krete, imi ava tu tumi.²²Ava tuviki luswayo mi chatuha luhuhu mwi nkulo zetu kuti ive chisupo cha chete natuhe.²³Kuhita kuti, ni sumpa Ireeza kuti ave mpaki yangu mwi vaka anisena nivezi kwa korinte ivavi kuti nimi sileleze.²⁴Izi kena kuti tusaka kuyendisala entumelo yenu mwi swanela kuvila. Kuhita kuti, tukwete kuseveza nanwe kuti muve nentavo, sina hamu zimene muntumelo yenu.

2¹Linu china zeza kalwangu kuti kazi nikezi chezila isasamisa.²Heva niva mi sasamisi, vava kuni susuweza nji vona vani vachisi.³Na ñola muna ñolela njokuti kanzi ni chiswa kwavo vava kuswanela kuni tavisala. Nina insepoyetu kuamana inwe muvonse kuti intavo yangu njiyona imukwete nenwe.⁴Linu niva miñoleli ni manyando makando, mi ninina mubukavo vwe nkulo, ni zinsozi zingi. kena ni vali kusaka kumi sasamisa. kono, nibali kusaka kuti mwizibe ilato likando lini kwete kwenu.⁵Haiba zumwi waleta kuchisa, kena leta buloy kwangu, kono kamukwa umwi, noti kwi tula chabukali, kono waleta kwenu mwese.⁶Kuli kene uzo mutu hahewa Inkoto buloy ku vantu bangi.⁷Lya hanu hasa muha ikoto, mwina noku swalela niku muomba-omba. wina v,unjo nange ehaiwe vukando bwa maswavi akwe.⁸Linu ni misusuweza kuti muwole ku patalaza ilato lyenu kwali.⁹Ili nji vaka hani va ñoli, linu chingi nali kumilika kubona nandi mwi chilila onse.¹⁰Heba uswalela zumwi, nimu swalela zuna muntu name. China swalela- haiva kwina china swalela-chaswalelwa kwineku lyenu havusu bwa Krete.¹¹Ili kuti Satani sazi atu zwisi mwizila, kaho twizi hande milelo yakwe.¹²Simwine ava ni yalwili mulyango haniya mwi tolopo ya Troas kuka kutaza ivangeli ya Keresite uko.¹³Nanga vuloy, kena ni vena ni nkozi yo mihupulo, ka kuli kena ni vezi kuwana mukulwangu Titi uko. Cwale chi navasiya niku volela kwa Macedonia.¹⁴Kono vuitumelo vuve kwa Ireeza, umo mwa Krete utuyendisala mu miliko. Ketu usansaila munko yenzivo yakwe konse.¹⁵Kakuli twina kwa Ireeza ina munko munati ya Krete, bonse abo bakwete ku hazwa nabo ba kwete sinyeha.¹⁶Ku vantu va vasingehi, mi munko uzwa kwi fuu ni fuu, kwabo va kweta hazwa, mi munko uzwa kwi vuhalo ni vuhalo. Yo swanelwa izo zitu?¹⁷Mukuti katu swani ni vungi bwa vatu va vali kuwuzala izwi lya Ireeza cho vu polofiti. Niha kuti, ka kujolola kwa mulelo, tuwamba mwa Keresite, sina hatu kwe tumitwe kwe Ireeza, ha busu bwe Ireeza.

3¹Chitu tanga ku litemba hape tubene? Katu saki mañolo a ku tuzuminina kwenu kapa azwa kwenu, sina vamwi vaantu, tu swanela?²Inwe muvene njenwe mu mañolo etu a tu zuminina, añoletwe mwi nkulo zetu, ezivenkene ni kubaliwa vaantu bonse.³Imi mutondeza kuti iñolo lizwa kwa Kereste, libaletwa iswe. Kena libañolwa ni inke kono cha Luhuhu lye Ireeza yo hala. Kena liva ñoletwe ha matapa a bwe, kono ha matapa e nkulo za vaantu.⁴Imi iyi nji sepo itukwete kwe Ireeza ka Keresite.⁵Ka twina bwizivi vuhitiliza mukati ketu kuti tute izizintu zizwa kwetu. Kono, kwiziva kwetu kuzwila kwe Ireeza.⁶Nji Ireeza yava tutendi kuti tuwoli kuva vahikana be chikani chihwa. Ichi chilikani kahena cheñolo kono cha Luhuhu. Mukuti iñolo lihaya, kono Luhuhu luha vuhalo.⁷Hanu isevelezo ivaleti ifu- miñolo i chakwilwe ha mabwe- kuvezi ikanya ku vaantu va Iselaele ichita kuti mane vaantu kana vavali kuwola kulola muchi fateho cha' Mushe. Ibali ibaka lya nkanya ibena ha chifateho chakwe, inkanya ivali kumana kani kani.⁸Mukusike kuhi kubenya kwe kanya ye nsevelezo ya Luhuhu?⁹Mukuti insevelezo ivali kunyazahala ivena ikanya, mukuvevule kwikanya ye nsevelezo ya kuluka ikwetwa chabungi kwinkanya!¹⁰Kavuniti, china chi vapangitwe che nkanya, kachi sina mumukwa we nkanya, vakenyi che kanya ihita ahulu.¹¹Haiba kuti china chivali kuhita chivena nkanya, mukuve vule kwechina chikalilile kuva ni nkanya!¹²Sina hatwina vuloy insepoyetu, tuzwile habusu.¹³Katuswani sina nji Mushe, yavali vikite isila ku chifateho chakwe, mane kuti vaantu va Isilaele kenavavali kuwola kumulola kakumu tulula kevaka lye nkanya ivali kuhita buloy.¹⁴Kono mihupulo yabo iveyelwe. Mane kwiza kusika lunu luzuva kapayi kaswana kasishele cha kuvala chilikani chakale. Kakeni ku wumbuka, kakuti nji kwa Keresita buloy kukawolwa kuzwiswa.¹⁵Kono kuli sunu, Mushe havalwa, kapayi kasi zalitwe inkulo zavo.¹⁶Kono muuntu havola kwa Simwine kapayi ka wumbulwa.¹⁷Hanu Simwine Luhuhu. Hena Luhuhu lwa Simwine, kwina intukuluho.¹⁸Hanu tubonse, tuwumbukite tupayi ha meenso, bone inkanya ya Simwine. Tuba sandulwa mwikanya iswana kakuzwa mwinkalulo ye nkanya kuya muyimwi, sina ku zwililila kwa Simwine, Iye ili Luhuhu.

4

¹Linu, mukuti twina ili ikolo, ni sina mutu va tambwiri chisemo, katuzwafi. ²Ni hakwina vulyo, tuve zivahazi inzila ziswavisisa ni zili wungwile. Katuhali cha ku chengelela, tuwonda inzwi lye Ireeza hande. Chaku zimanina initu, tulileta havusu bwa zumwi ni zumwi cha kuya che zwalo lyakwe mu menso e Ireeza. ³Haiva i evangeli yetu i umbitwe, i umbitwe feela kwabo basinyeha. ⁴Imi kuvali, mulimu we inu inkanda ava hofuhazi kusa zumina kwa mihupulo yavo. Chelo ivaka, kava woli kuvona mumuni wa linzwi we kanya ya Kresite, iye chiswaniso che Ireeza. ⁵Katuli zivahazi iswe tuvene, kono Kresite Jesu neli Simwine, mi iswe tuvahikana venu kuchitila Jesu. ⁶Mukuti Ireeza nja va wambi kuti, "mumuni kauvenye mwi fifi." Ava veñyisi mwi inkulo zetu, kuha iseri lyo kwiziva ikanya ye Ireeza mukuva kwa Jesu Kresite. ⁷Kono twina ichi chifumu tuhamwe twe rongo, nji kuta kuti ziho zonse kuhitiliza njiza Ireza mi isinyi zetu. ⁸Tuwina muvukavo mwinkalulo zonse, kono katu pwachuki, katwizi cha ku panga kono katwizuli kuswava. ⁹Tunyandiswa kono katukanwa. Tu wisikizwa hansi kono katusinyehi. ¹⁰Tuhindite ifu lya Jesu mu mi viri yetu inako yonse, jo kuti vuhalo bwa Jesu vuvoneke mumivili yetu. ¹¹Iswe tuhala tuhindite mumivili yetu inako yonse ifu lya Jesu, njokuti vuhalo bwa Jesu vuvoniswe mumivili yetu ya vuntu. ¹²Njokuti ifu likwete kuveleka mwetu, kono vuhalo vukwete kuveleka mwenu. ¹³Kono twina luhulo luswana lwe ntumelo kakuya ka chiva ñoletwe: "Niva zumini, mi linu niva wambi." Naswe tuzumina mi hape tuwamba. ¹⁴Twizi kuti iyemwine yava vusi simwene Jesu, katu vuse naswe ni Jesu. Twizi kuti kaatu hinde nanwe kuya mwena iye. ¹⁵Zintu zonse zichitilwe inwe kuchila kuti, sina chisemo hachi hasene kuvantu vangi. Kutambika vuitumelo kwi njihe kwi kanya ya Ireeza. ¹⁶Linu katuzwafi. Nihakuva vulyo, hanze tukwete ku sinyeha, mukati tukwete kuvumbwa chihya izuva ni zuva. ¹⁷Mweyi inako zana, manyandozana anu a kwete atuvakanyeza kulema kwe kanya kulikanyezwa kusamani. ¹⁸Katu lolete zintu zivoneka, kono zintu zisa voneki. zintu zivoneka zenakozana, kono zintu zisa voneki za kuya kusamani.

5 ¹Twizi kuti mubili we nkanda mutuhala hausinyeha, twina muzako kuzwa kwa Ireeza. Izuvo isa pangitwe cha mayaza abantu, kono i zuvo isamani, mwi wulu. ²Mi mweli tete tu tonga, tu shukelwa ku zwatikwa chizwato cha kwiwulu. ³Tushukelwa i chi chitu mukuti hatu chizwata kete tu wanike kuti katu zwete. ⁴Cha kwizula ni twina mweli itete, tu tonga, ni mubukabo. Katu saki kwi kala ni tusazwete. Kuhita, tusaka kuzwata, ili kutu chisafwi chi miniwe buhalo. ⁵I ye yaba tu lukisezi ichi chitu nji Ireeza, ya batuhi Luhuhu ili kuti ibe bupaki bwa chikeza. ⁶Nihakuba bulyo twina ni kuba ni nsepo. Twina ni kwiziba kuti heti twina ku munzi mu mibili, tuzwa kwa Simwine. ⁷Mi tuyenda chetumelo, isini cha chi voneka. ⁸Mi twina insepo. Tu swanela kuzwa mu mubili ni kukava kumunzi ni Simwine. ⁹Linu tu panga chi kokwani chetu, kapa twina kumunzi kapa hanze, ku musangisa. ¹⁰Mi twense tu swanena ku boneka habusu bwa chipula che inkatulo cha Keresite, I li kuti zumwi ni zumwi a tambule chitu chaba pangi mu mubili, kapa kubu lotu kapa ku bubi. ¹¹Niha kuba vulyo, kwi ziba kutiza kwe Simwine, tu susuweza vantu. Mutwi kalile tu bonwa kwa Ireeza. Ni sepa kuti zonse zizuwekete kwi zwalo lyenu. ¹²Ka tuliki kumi susuweza kuti mutu bone kuti tusepahala. Kuhita, tumiha ibaka lya kuli kumusa chetu, ili kuti ube ni kalabo kwabo bali kulitemba cha ziboneka isini zina mwi nkulo. ¹³Mi heba tuzwile mu mihupulo yetu, njiza Ireeza. Mi haiba twina mu mihupulo yetu ishiyeme, nji kwako. ¹⁴Mi ilato lya Keresite litu susuweza, ka kuti tuli kolwisisa kechi: kuti muntu yeke aba fwili vonse, mi niha kuba bulyo vonse linu ba bafwi. ¹⁵Imi Keresite ava fwili vonse, ili kuti avo bense bahala kazi bahali lwabo, niha kuba vulyo, bahale ka lwakwe iye ya vafwi ni kuvuka. ¹⁶Che libaka, kuzwa hanu kutwala oko katu nyansa muntu kuya ka chizimo cha buntu, niha kuba bulyo naswe mutu bali kuhindila Keresite mwei nzila. Kono hanu katu sinyansi bamwi cheyi nzila ni kamuta. ¹⁷Niha kuba bulyo, haiva zumwi wina mwa Keresite, chibumbatu chihya, zintu za kale ziba mani. Mubone, chiba ba sanduki bahya. ¹⁸Zonse izi zintu zizwa kwa Ireeza. Aba tubonzi kwali cha Keresite, imi aba tuhi ikolo lya ku bolisana inkulo. ¹⁹I li kuti, mwa Keresite Ireeza ukwete u bozekeza ikanda kwali, nasa ba balili milandu yavo. U kwete utuha ifusa lya kubozišana inkulo. ²⁰Tubasalwa kuti tube bazimanini ba Keresite, ubu Ireeza abali kuli zibahaza chetu. Tu likumbilila nanwe, che baka lya Keresite: "Mubole kwa Ireeza. ²¹Aba chiti Keresite kuti ibe chitabelo chetu kechibi. Nji yena ya sena ba tendi chibi. Aba tendi izi kuti tube ba shiyeme kwa Ireeza mwali.

6

¹Imi hape, kusebezisana hamwina, tumikumbila kusatambula ikanya ye Ireeza isena musebezi. sina aba wambi, Munako iswanela, Nibatekikwako. ²Imi mwizuba lye mpuluso ni bakutusi. "Lole hanu chinako iswanela." Lole hanu izuba lyempuluso. ³kanzitubiki zisitaliso habusu bwazumwi mukuti kazilete musebezi we Ireeza kushinyeha. ⁴Mukuti, tuli kolwisisa tubonse cha misebezi yetu. Mukuti tubahika be Ireeza. ⁵Tubahikana bakwe mukutundamena, mukuzwafiswa, mumanyando, mukudamwa, mukusuminwa, mukulwiswa, mumasukuluka, mukulala chilabila, ⁶munzala, mukujolola, munzibo, munkulo-nde, mukushiyama, muchisemo, muluhuhu lujolola, nimwilato lishiyeme. ⁷Tubahikana bakwe ni mwinzwi lyeniti, nimuziho ze Ireeza. imi twina insilelezo inakwiyanza lijolola linakubulyo niku lyachimonso. ⁸Tusebeza mwikute, ni mukusakutekeha, ni mukuwambwa bubi, ni mukububekwa. Tunyanswa mukuti tuwamba mapa imi nituwamba ze niti. ⁹Tusebeza sina katwizibitwe imi kanti twizibenkene. tusebeza sina bayakukufwa, mi mulole tusihala, Tusebeza sina bahindikitwe munkezozetu kono katunyansilizwe mukufwa. tusebeza sina basukulukite kanti inakoyonse tusangite. ¹⁰Tusebeza sina bashebeti, kono kanti tubika bangi kuba bafumite. Tusebeza ni tusawani chimwi kanti katuwane, zintuzonse. ¹¹Kanti, tuwamba kwenu zonse chabuniti. Makorinte, imi nkulo zetu ziyaluki. ¹²Inkulo zenu kasisinene chetu, kono zisinene cha maikuto enu. ¹³Hanu, mushelene ni wamba sina yowamba kumuhwile mwiyalule

ahulu inkulo zenu.¹⁴Kanji, musuminwa hamwina nibasa zumini. Linu chinzi balukite abakopana niba tenda zive? Imi kanti chizwale nzii china mwiseli ne fifi? Kuzuminzana kwinabule kwena Jesu ni batenda zibe? ¹⁵Kapa chinzi chali kauhanyeza mulumeli niyotenda zive? ¹⁶Imi intumelelano nzi, ina mukati ke tempele ye Ireeza ni ziswaniso? Sina hatuli twi tempele ihala ye Ireeza, sine Ireeza habawambi: "Kanizake mukatikabo imi niyende mukati kabo. Munibe Ireeze wabo, imi mubabe bantu bangu."¹⁷Lyahanu, "Muzwe mukati kabo imi mulikauhanye," mwatela Ireeza. Kanzi muwondi zintu zisa jolwele, imi muni mitambule. ¹⁸Munibe Ishenu inwe mubebana bangu, imi kamube banabangu baba swisu niba kazana, "Kuwamba Ireeza wina kwilu.

7 ¹Basakiwa, buti mutwina insepiso tulijoloze kunzitu zonse zitu panga bena inkwe mumibili ni muluhuho. Tu wonderere kunjolola mukutiya Ireeza.²Mutu lukiseze chibaka! kana tubafosekezi umwi. kana tuba holofazi muntu kapa kuchengelela umwi. ³Kana kumimyaza iyo niwamba. Sina hani bawambi kale kuti mwina mwi nkulo zetu, kwetu kuti tufwe hamwina ni kuhala hamwina. ⁴Nina i sepo inkando mwenu, imi nilinuneka chenu. ni zwire ku ombawombwa. Ni zwire kusanga nanga mumanyando etu onse.⁵Hatukeza kwa Masendoniya, mibiri yetu kena ibena impumulo. chebaka lyobulyo, tuba katezwe muzintu zonse che nfapani zibena hanze ni kutiya kubena mukati. ⁶Kono Ireeza, yo susuweza ba zwafite, aba tu susuezi cha kusika kwa Tite. ⁷Kena ibali chakusika bulyo chaba tususuezi kacho Ireeza. Ibali ni che susuezo yaba tambuli Tite kuzwa kwako. Abatu wambiri kaze rato lyenu, kuwilwa kwenu , ni kubirerera ahulu ime. Imi sanga ni kuhitiliza.⁸Nangati kuti ifnololo lyangu libezi kukuzuwisa bubi, Kani linyasi chalyo. Kono nibali nyansi hani bona kuti ifnololo lyangu libezi kukuzuwisa bubi. Kono ubalizu bubi che kanako zana. ⁹Hanu ni sangite, insifi kuti muba mubazuwile butuku, kono kakuti kusalizwa hande kwenu buba mileti kulinyaza zivi zenu. Mube zibi maswabi a zamilimu , mi kana muba nyandi cha kusinyehelwa chimwi kabeka lyetu. ¹⁰Kakuki chiliro cha milimu chiletera kubaka iri kuwanisa kuhazwa nikusena kuli nyansa. Chiliro chefasi, nihakuba bulyo, chileta ifu.¹¹Bone bukando bwentundamo yamaswabi abuireeza ziabaleti kwako. Ibali inkando vule intundamo mwenu ku konisa kuti kana muvbena mulandu.Ibali kukando vule kubenga kwako, kutiya, indiwlulu yako, kulitombola, nikuna kuti busakusimwa bupangwa! Munzintu zonse zimuba bonahazi kuti kamwina mulandu mwi indaba. ¹²Nihakuba kuti niba mifnoleri, Kena niba ifnoli chebaka lyo kupanga bubi, kamba chozo yaba pangi bubi. Niba ifnoli iri kuti kusepahala kwenu kwetu kuboneke kwenu habusu bwe Ireeza.¹³Ibaka lyezi tuba susuwezwe. Chokuwelekeza kuwombawombiwa kwetu, tubezi kusanga ni kuhitiliza chebaka lya kusanga kwa Tite, kakuli luhuho lwakwe lubabiswa buhya chenu mobonse. ¹⁴Mukuti haiba nili tundumuna kwakwe chenu, Kena niba swabisiswa. Ne kena bulyo, sina zintu zonse zitu bawambi kwenu zibali za kusakusimwa, kuli tundumuna kwetu kuamana nanwe kwa Tite kuba bonisi kuba kusakusimwa.¹⁵Ilato lyakwe kwenu ikando maswe, sina habazezi ikute lyenu mubonse, mumubezi kumu tambwila chokutiya ni chachalika. ¹⁶Ni sangwa kakuti nina i sepo inzwire mwenu.

8

¹Tusaka kuti mwi zibe, balatiwa, kuamana ni chisemo che Irreeza icho ciba hewa kwi ikereke ya Mosodoniya. ²Mwinako inkando ye miliko ni kunyandiswa, bungi bo kusangwa kwabo ni muku nyanda mubu njobwe bwabo babaleti chifumu chikando ahulu che yumbula.³Kakuti niha bupaki kuti babahi chobungi sina mubabali kuwolera. Ni kuzwirira kusi ye nkulo zabo ⁴nimu kutu kumbira ahulu kuchibaka cho kuli yabira mowu musebezi niba zumine. ⁵Ichi kahena chiba pangahali ubu mutubali hupulere. Lyinu, babatangi kuli ha abobene kwa Simwine. Lyahanu njibeza kuliha abovene kwetu che tato ye Irreeza.⁶Linu tuba kumbiri Tite, yaba tangi kale uwu musebezi, kuti a manisize uwu mutendo wo kuha kwi neku lyenu. ⁷Kono mwina buikalabero muzitu zonse- ni mwitumero, ni mukuwamba, ni mwi ngana, ni mukusepahala konse, ni mwi rato lyenu kwetu. Lyahanu mubone kuti muwonderela munkezo zokuha.⁸Niwamba ichi isifi uba itayero. Kono, Ni wamba ichi iri kulika buniti bwe rato lyenu cho kubu swanisa cho kusaka kwa bamwi bantu. ⁹Kakuti mwizi chisemo cha Simwine wetu Jesu Kheresite. Nangati kuti abali kufumite, che baka lyenu aba sandu kanjebwe, iri kuti cho bunjebwe bwakwe muwole kuba bafumite.¹⁰Mweyi indava kani mihe ikerezo iyo isina kayi mituse. Chirimo chimwina chiba mani, kena mubatangi kupanga chimwi, kono mubali kunyolerwe kuchi panga. ¹¹Lyahanu mu maniseze. Sina mukubena inchiseho ni takazo yo kuchipanga hana, cwale mule kuchileta kumamanikizo, sina ahulu sina mumu wolera. ¹²Sina haiba muhupwire kupanga iyi ikezo, i ndotu mi i tambulwa. i swanera kuli tinga kamo muntu mwa kwatire, insifi kamwasa kwatire. ¹³Inyi kalulo kayina mumukwa ukuti bamwi bawole kuyimululwa mi inwe mu hambirizwe. Chikwina bulyo, kuswanera kuba niku zumizanwa. ¹⁴Cho kuba nizingi mweyinunako mukutuse inzo zibasaka. Iyi njikutu nabo zingi zibakwete nizi wole kutusa zimusaka, mi iri kuti nikube niku yenderera. ¹⁵Yina ubu muyi ifnolerwe: "Uzo yowina zingi kena ababi nichimwi chiba shali, mi zumwi yabena tuche kena ba tayeri kamba kusaka chimwi."¹⁶Kono buitumero bube kwe Ireeza, yaba biki mwi nkulo ya Tite chisemo chikando icho chini mikwatire. ¹⁷Kakuti ka tambuli fera ikupo zetu, kono aba sepahali ahulu kuyamana nacho. Aba kezi kwenu cho kusaka kwakwe.¹⁸Tuba mutumini naye muzwale yo rumbiwa ahulu mu makereke onse che misebezi yakwe yo kuwamba i evengeli. ¹⁹Insifi bulyo iyi, kono naye bulyo abali kuketetwe kube kereke kuti tuyende naye muku hinda iyi inkezo yokuha. Iyi njo kurumbiwa kwa Simwine iye mwine ni mukusaka kutusa kwetu.²⁰Tukwesi kulika kusiya kuwoleka kuti zumwi kanji a woli kubirera kuyamana naswe kuyamana noku kuha kutu hindite. ²¹Tu babalera kupanga icho chi kutekeha , isifi bulyo habusu bwa Simwine, kono niha bunsu bwa bantu.²²Tumu tumina nizumwi muzwale nabo. Hangi nitu mulika, mi tuba muboni kuti kutabera misebezi yonse ya hewa na tabite. Mi lyahanu usangitwe chebaka lye sepo inkando yena nayo

mwenu.²³ Haili cha Tite, mubereki kuninangu ni mulikanangu kwenu. haili che mizwale yetu, batumiwa mbabe kereke. Basepahala kwa Khresitte.²⁴ Lyahanu muba ntondeze i rato lyenu, mi mutondeze kwi kereke ibaka lyo kuli tundumuna kwetu kuyamana nanwe.

9 ¹Kuamana ni mutendo u va zumine, ka kwina intuso kwangu ya ku mi ñolela. ²Ni zi kuamana ni intakazo zenu, zi ni va li tunduvuli kazo ku vantu va Masedonia. Ni va va wambili kuti ma Achaia va kwete vali vakanya ku zwa chilimo chi va mani. Ku tundamena kwenu ku va susuwezi vungi bwavo ku panga.³ Hanu ni vatumi vakwetu ili kuti kuli tunduvula kwetu ku ama ninwe kanzi kuvi ni kusava ni initu, mi ili kuti mulitukise, sina Mu ni vateli mo mu swanela ku vila.

⁴Kwando vulyo, haiva zumwi ku Masedonia wiza ku miwana ni musali tukiseze, mu tu swave - kese ni wambe chimwi kwenu-cha ku va ni vuisepo kwenu. ⁵Mi chi nazeza kuti kwina intuso kuti mukumbile vakwetu kwiza kwenu mi ni kwiza ku vakanya cha ku litahanela che impo i mu va sepise. Ichi ku lukela kuti va vakanye sina imbuyoti, isiñi sina chimwi chi muhambilizwe.⁶ Initi njei: iye mwine yo byala cho vuche mwa sinze cho vuche, mi iye yo byala che ivaka lye mbuyoti naye vulyo mwa sinze che mbuyoti. ⁷Mu siye zumwi ni zumwi ahe mwa lelele mwi inkulo ya kwe. Kanzi ahi che iswavite kapa ku ha mbilizwa. Ka kuti Ireeza usuni muhi yo sangite.⁸ Mi Ireeza u wola ku tenda imbuyoti yonse ku ekeza chenu, ili kuti, inako yo nse, mu zintu zonse, muve ni zonse zi musaka. Mu kuve vulyo kuti mu ekeza zilotu zonse zitendwa. ⁹Vo vulyo sina ha ku ñoletwe. "Ava ava aveli vuhumi bwakwe ku va humanehi. Ku luka kwa kwe kwi kalilile."¹⁰ Iye yo ha imbuto ku yo lima ni ku byala ni chinkwa cha zilyo, mi naye kaekeze i mbuto yenu ya ku byala. Ka ekeze ku sinza kwenu kwa ku luka. ¹¹Ka mu humiswe monse ili kuti muhe cha vungi. Iyi ka ilete kuha vuitumelo kwa Ireeza ku zwilila kwetu.

¹²Cha ku hinda uwu mutendo isiñi vulyo ku saka vutokwi ku va zumine. Mi i ekeza muzimpangaliko za kuha cho ku litumela kwe Ireeza. ¹³Kakuti cha ku tatuviwa kwenu ni ku vonisisa cheyi mitendo, namwe vulyo ka muhe ikanya kwe Ireeza cha ku kuteka ku wamba ivangeli ya Kirisite. Namwe ka muhe ikanya kwe Ireeza cha vungi bwe impo zenu mi ni ku vonse. ¹⁴Va mi tavele, mi va kwete ku mi lapelala. Vapanga izi che vaka lya musa mungi we Ireeza wina mwenu. ¹⁵Mi vuitumelo vungi vu ve kwe Ireeza cha impo yakwe isa woleki ku tatuluswa!

10 ¹I me , Paulusi, ni mwine ni li kumbilila kwenu, cha kuliboza hansi ni lato lya Keresite. Ni li bozekeza hansi hate nina habusu bwenu kono ni chita cha kukola haiba nina kule nanwe. ²Ni mikumbila kuti, heti nina hamwina nanwe, kete ni sake kukola cha kulisepa ni mwine. Kono ni zeza kuti ka nibe ni kukola ha ni ku li kangisana babo bazumina kuti iswe tuhala chakuya che nyama.³ Ni ha kubabulyo ni ha tuyenda che nyama, ka tuhambilizi inkondo kuya che nyama. ⁴Chokuti zilwiso ze tu lwa kazo kahena ze nyama. Kono, beena ziho zijolola zi sinya sinya zi ba zimbulukite. Ka kwina che zi wola kuleta inkani za kuchengelela.⁵ Naswe bulyo tusinya chonse chihanzi chizimana kulwisa inzibo ye Ireeza. Tuhinda ni kusumina mihupulo yonse i sakuteki Keresite. ⁶Mi tu libakanya ku ha inkoto kwi kezo zonse zi sa kuteki, haho bulyo ikute lyenu ha chi lye zuzilizwa.⁷ Mulole chi bonahala sinte habusu bwenu. Haiba zumwi chalikipula kuti chili wa Keresite mu muleke a lihupulise iye mwine kuti sina iye ha li wa Keresite chobulyo mutwina tubonse. ⁸Chokuti ni ha ni litundumuna kanini cha bungi kuamana ni inkamaiso, i yo Simwine a va ihi chetu kuti tu mizake kono isinyi kumisinyi, kete ne ni swabe.⁹ Ka ni saki kuti kubonahale chokuti ni mitiiza cha mañolo angu. ¹⁰Chokuti bamwi bantu ba ti, "Mañolo a kwe a hambiliza ni ziho, kono cha mazimo u fokwele. Manzwi a kwe kaswanelwi ku tekelezwa."¹¹ Musiye a bo bantu balemuhe kuti sina mu twikalile mu manzwi a mañolo e tu ni ha tu sa kwina kono mwete ne tubile mu zimpangaliko zetu ha te ne tube uko. ¹²Ka tuyendi kule sina kulikunganya iswe tubene kwetu kapa cha ku lilikanyisa kwetu na bo bakwete ku li litemba a bo bene. Kono ha ba bali ku li likanyisa a bo bene cha zumwi ni zumwi ni ku li likanyisa kwa bo zumwi ni zumwi, kakwina chebezi.¹³ Iswe, ni ha kwinabulyo, kete tu li tundubule cha kuhitiliza intikanyo. Kusi bulyo, ka tuchite bulyo mwi ntikanyo ya Ireeza ya ba tuhi, intikanyo i wola kusika kule u ko kwenu. ¹⁴Mi kana tu ba lihitalizi tubene ha twiza kusika kwenu. Njiswe ba ba tangi lwetanzi kusika u ko kwenu che ivangeli ya Keresite.¹⁵ Kana tu ba litundumuni chakuhitiliza intikanyo chakuya cha mitendo ya bamwi. Kusi bulyo, tusepa kuti sina intumelo yenu ha ili kuti chibaka chetu cha mutendo kachikule ahulu, mi ni ku ba muintikanyo mu iswanelela. ¹⁶Tu sepa chobuti, tu ka kutaze ivangeli mane ni mu zikiliti zi mi hitilile. Ke te tu li tundumune cha mutendo u chitahala muzibaka zimwi.¹⁷ "Kono musiye u zo yo litundumuna, a li tindumuna mwa Simwine." ¹⁸Chokuti ka njieye uzo u lipaka iye mwine yo zumininwe. Kusi bulyo, njozo mwine u pakwa kwa Simwine.

11

¹Ni li takaleza kuti kambe ni mwa libika mu bumwi buholo bwa ngu. Kono tota mu libika name! ²Mukuti ni fwa muuna chenu. Nina muuna wa bu ireeza ka chenu, kuzwa ha ni ba mi sepisezi ku ba mu maseso ku mukwame umwina. Ni ba sepisi ku mi tambika habusu ni muli ba kamwale luli kwa Kerisite.³ Kono ni tiite kuti hamwi, sina inzoka mwi ba chengeleli Eva cha butali tali bwayo, mizezo yenu i wola kumi zwisa mwi nzila ya kuli boza hansi ni kulibika mubu niti bwa Kerisite. ⁴Mi mukuti kuti zumwi mweze mi nja wambe za Jesu zumwi kwanda yozo utu ba luti. Kapa mukuti mu tambula lungi luhuhu kwanda lu muba tambuli. Kamba mukuti mu tambula yingi i vangeli kwanda yeyina i mu ba tambuli. Muli bika ahulu mwezi zintu cho kwi zuula!⁵ Mi ni zeza kuti kanina hamu koloko wa bana ba lizuwa bunini kuba sumpwa ba apositola ba tota. ⁶Kono ni hanisa lutitwe mukuha chiwambo, ka hena ni yasa lutitwe mu maano. Mwinzila zonse ni mu zintu zonse tu be ziba nkanisi ichi kwenu.⁷ Kana ni ba tendi chibi cha kuli bozahansi cho kuti inwe mu nyamunwe? mi cha ku lukuluha ni ba kutazi i vangeli ya Ireeza kwenu. ⁸Ni ba hibili inkeleke zimwi cha ku tambula i

ntuso zi zwa ku bali kuti cini mi tendele musebezi. ⁹Hani bena nanwe mi ni ba ku bulite, kahena ni ba lemenezi muntu zintu. Mi kubula kwangu ku ba tuswa ba mwangu baba li ku zwilila kwa Masedoniya. Mu zintu zonse ni bali bikite kuti kanji ni ni mi katazi, mi muni zwile habusu ni ku chita bulyo. ¹⁰Sina buniti bwa Kiresite mu bwina mwangu, ku li tundubula kwangu kete ku tontozwe mu zibaka za Achaya. ¹¹Ibaka? Ka kuti kanimi saki? Ireeza njo wizi. ¹²Mi zini tenda muni zwile habusu ni ku zi tenda, nji kuta kuti nizwise kuzekelela kwa kuni nyansa mi ni ku zekelela ku basaka ku li tundubula ka teni- kuti nabo ba wani kite ni ba tenda mutendo uswana ni utu tenda. ¹³Mi mukuti abo bantu ba polofita ba maapa ni ba tendi ba buchengi. Ba libonekisa abo beene kuti ba Apostola ba Kiresite. ¹⁴Mi iyi ka yi komokisi, kakuti ni haibe satani uli bonekisa kuti ingeloi lye seli. ¹⁵Ka hena indaba inkando i komokisa haiba aba ba hikana nabo bali bonekisa kuti ba hikana ba ku luka. Bu kaabo bwabo ka bu swanele mi tendo yabo. ¹⁶Ni ta kuti hape: kanji kubi niyo zezza kuti ni muholo. Haiba mu mu zezela, muni tambule mu buhole bwa ngu nji kuti ni li tundumune kanini. ¹⁷Chini wamba kakuya cha kuli tundumuna kwa kulizuwisisa kaku nyanswitwe kwa Simwine, kono ni wamba ubu chihole. ¹⁸Sina mukuti bungi bwa bantu buli tundumuna ka kuya che nyama, name muni li tundubule. ¹⁹Mi cho ku tabela muli kopanya ni zihole, mu talifite mu bene? ²⁰Mu likopanya ni zumwi yo mi tenda ba hikana, ha mi sinya, cwale ha mi hinda ha bufokoli bwenu, haiba uli bonisa ku hita iwe, kapa haiba uku bakula ha menso. ²¹Kani wambe ka cha maswabi etu kuti tu bena bufokoli mu ku chita bulyo. Kono he haiba kwina yo litundumuna- Ni wamba ubu chihole- Name bulyo muni li tundubule. ²²Kana Maheberu? He name. Kana Maisilale? He name. Kana ba luzubo lwa Abrahamu? He name. ²³Kana ba hikana ba Kerisite? (Ni wamba ubu kana ni ba hena mwi ngana.) Ime nji ahulu. Ni bena mane mu mitendo mingi mi kukutu, mwi ntolongo zingi, mu ku kabwa ku hitilize, ku lolinsana ni bukabo bungi bwe ifu. ²⁴Kuzwa ku Majuda ni ba wani iyanza ka ku ekeza " makumi onee e mbazi ni kuzwisa kamwina." ²⁵To tatwe ni ba shupwa che mbazi. Limwina ni ba goobolwa. Totatwe nini fwilwa chisepe. Ni ba mani izuba ni busiku mu chisepe chiyalukite. ²⁶Ni ba kwina mu misipili inako ni nako, mwi nkozi ya lwizi, mwi nkozi ya baasa, mwi nkozi ya bakwangu, mwi nkozi ya ba kunze, inkozi ya mumu lenefii, inkozi ya mwi inkanda, inkozi ya kwi wate, inkozi ya ba mwangu ba maapa. ²⁷Ni bena mumu tendo mu kukutu ni mu bu halo bukukutu, mu masiku a kusalala, mwi nzala ni mwi nyotwa, mukuli nyima zilyo inako ni nako, mu mpeho ni mu ma mpunu. ²⁸Kuzwa ku zintu zonse, kwina kusunda kwe izuba ni zuba hangu cha kuli ka lililwa kaze nkeleke zonse. ²⁹Njeni yasena ziho? mi kanina ziho? Njeni yaba chitwa kuti a we, mi ime kani suntiki? ³⁰Haibe ni ni li tundumuna, munili tundumune ni zi bonisa bu fokoli bwangu. ³¹Ireeza ni Isi wa Simwine Jesu, iye yo tembwa kuya kwi ile, wizi kuti kani chengi! ³²Kwa Damaseka, mubusi mwi konde lya Mulena Aretasi abali ku gantela itolopo ya Damaseka kuti ani sumine. ³³Kono ni ba zwisikizwa he haulo lye mota mu chitanda, mi niba ba banduki mu manza akwe.

12 ¹ Ni swanela ku litundumuna, kakwina chini wana mwateni. Muni yende che pono ni zini ba tondezwa kwa Simwine. ² Nizi mukwame mwa Keresite ya ba hidiwa zilimo zina ikumi ni zone ukoo kapa mu mubili kapa hanze lyo mubili ime kanizi, Ireeza wizi- yava hidiwa mwi wulu lyo vutatu. ³Mi nizi kuti uzu mukwame - nji mukati ka mubili, kapa hanze ko mubili, kanizi, Ireeza njiwizi- ⁴Aba hidiwa mwi paradaisi ni ku zuwa zintu zi jolola mukuti zumwi ni zumwi a wambe ⁵Mu ku zimanina zuna muntu muni litundumune. Kono mukuli zimanina ni mwine kete ni li tundubule kwanda ka bufokoli bwangu. ⁶Ni bakusaka kulitundumuna, ni ni sana ni babi chihole, ni naba cha kuwamba bu niti. Kono mo ni lizwise ku ku litundubula, mi kakwina yeta ni hupule ahulu kuhita chibwenwe mwangu kapa kuzuwa zangu. ⁷Name bulyo kanizwe mu ku litundumuna bakeni chezo isinulo zi hitilize. Kuzwaho, ne ni sete ne ni balinyamuni ni mwiipo, ni bahewa mwiya mwinyama yangu, mutumiwa yo zwa kwa Satani ku ni kalihila, kuti kanji ni bi ni muipo ahulu. ⁸Totatwe ni ni kombelela Simwine ke ci, mu kuti iye achi hinde kwa ngu. ⁹ Mi na wamba kwa ngu, "Muusa wangu mungi kwa ko, mi maata apangitwe mokulukela muvofokoli." Chokuti ni ni balitundubuli ahulu mu bufokoli bwangu, njo kuti maata a Keresite nati na hala mwangu. ¹⁰ku zwa aho ni li kolwisisa mu bu fokoli cha Kerisite, mu matapa, in masukuluka, ni mu manyando ni bwikalo bu ziele. Linu chi ni fokwele, nji ni kolete. ¹¹Chi ni babi chihole, mu bani hambilizi kuba bulyo, mu kuti ni bali ku swanela ku lumbekwa kwenu. Mukuti mi he kana ni babi mwi konde lyabo ba sumpwa ba apositola ba tota, ni hakuba bulyo kani cimwi. ¹²Zi supo ze niti za ba apositola zi ba kuboneka mukati kenu che nkulo inde i zwile, zisupo ni mboniso ni misebezi ikolet. ¹³Mi he mubena bule basa sepahali kuhita zonse inkeleke, ni hebile kuti kena ni bali ni muziyo kwenu? mu ni wondele ko uu mulandu? ¹⁴Mubone! ni li tukiseze kwiza kwenu lwa butatu. Kete ni be yo milemeze, ka kuti kani saki cheli chenu. Ni saka inwe. Mukuti ba hwile kete chiba wola ku biikila bazazi. Kono bazazi ba bikile ba hwile. ¹⁵Cha kusanga muni sebeze ni ku belekiswa ba keñisa cha ihwuhu zenu. heiba ni mi suna ahulu, ime ni sunwe ka buche? ¹⁶Kono sina kamukwi kalile, kahena ni ba milemezi. Kono, mukuti ime ni chilokete mukupanga zintu ahulu, nje me ni ba mi kwati cha kucenga. ¹⁷Kana ni ba mihindili muhato wa kumi lyatilila ka cha bana ba ni ba tumite kwenu? ¹⁸Ni ba susuwezi Tite kuti ayende kwenu, mi niba mutumi ni zumwi mwaakwe. Kana Tite aba mi lyatilili? Kena tuba yendi mwi nzila iswana? Kena tuba yendi mu muhato u swana? ¹⁹Muzeza kuti i nako yonse ii tu bali kulihuna kwenu? Ha busu bwa Ireeza? Tubali kuwamba mwa Keresite zintu zonse za kumi koza. ²⁰Mi ni tite kuti chi neeza pona chini sa mi wana ka muni lakaleza. Ni tite kuti kete chi muni wana ka kuya ka muni lakaleza. Ni tite kuti pona cikuba ni nkaani, muuna, ku beenga ku kando, bu inuneki, kusooaha, bu ikumusi ni kusa lukisa sinte. Ni tite kuti china boola, Ireeza wangu pona choni kokobeza habusu bwenu. ²¹Ni tite kuti pona chini chiswa kwi nkulo chabana bangi baba chiti chibi pili ku matangilo, mi nabana basana baba bakili ikwe ni busangu ni intakazo mubabenjili ni ba tenda.

13 ¹Ulu lwa vutatu ni niza kwenu. "Ku nyaswa konse ku swanela ku tanga cha zi vonekete ka che panki zovele kapa zotatwe." ²Chini va wambite kale kwa va na va chiti chivi mi ni ku vonse ha ni ve na uko imwi inako ya vuveli, mi ni

iwamba hape: Hete ni nize hape, kete ni ni va siyevulyo.³Ni mi wambila izi kakuti mukwete ku lola zivoneka kuti Kirisite njo wamba ku zwilila mwangu. Ka vulite ziho ka chenu. Kusivulyo, iye u kolete mwenu.⁴Mukuti a va vambulwa mu ku vula ziho, kono uhala cha ziho za Ireeza. Mi naswe vulyo tu vulite ziho mwali, kono mutuhale naye cha ziho za Ireeza mukati ketu.⁵Mu li tatuve mu vene mu vone haiva mwina mwi intumelo. Mu li like muvene. Ka mulemuhite kuti Jesu Kirisite wina mwenu? Mwe na, konji haiva kena mu va zumininwa.⁶Mi nina insembo ya kuti ka muwane kuti ka tuzumininwe.⁷Hanu tu lapela kwa Ireeza kuti kanji mutendi nanga bumwi vuvi. Ka ni lapeli kuti tu voneke sina tu va hitilili intiko. Kusivulyo, ni lapela kuti mutende chi shieme, ni ha kuvoneka kuti tu vashali intiko.⁸Mukuti ka tu woli ku panga chimwi chi lwisanisa inito, kono vulyo cha inito.⁹Mukuti tusanga mu kuvula ziho mi inwe mukolete. Naswe tulapela kuti mwi zuzilizwe.¹⁰Ni ñola izi zintu ni ni sena namwe, nji kuti chinina nanwe kanzi ni mi tendi cha vukali cha ku velekeza vuyendisi bwangu-uvo Simwine bwa va nihi, ili kuti ni mizake ku zwila havusu, mi isifi ku mi vozekeza hansi.¹¹Cha ma manikizo, vakwetu, musange! Mutende cha ku vusulusa, mu su suwezwe, muzumi nzane ha mwina, muhale mwi inkozo. Mi Ireeza we lato ni inkozo ka ve nanwe.¹²Muli lumelise mukati kenu cha kuli chunchuna ku jolola.¹³Vonse va zumine va mi lumelisa.¹⁴Mi musa wa Simwine Jesu Kirisite, ilato lya Ireeza, ni kuli kopanya kwa Luhuhu Lujolola zive nanwe mu vonse.

Galatians

1

¹Uzu nji Paulusi mulutwana. Kena ni mulutwana wa vantu kapa wa muntu kono wa Jesu kreste ni Reeza Tayo, ya va muvusi ku vaafu.²Vonse vena name, ni ñolela ku nkereke za Magalata.³Chisemo ni nkozo kuzwilila kwe Reeza Shetu ni simwine Jesu Kereste.⁴Iye ya va mu tambiki zivi zentu, cwale kuti ku zwiswe zivi ze nako yinu, ku zwila kwi tanto ye Reeza ni Tayo.⁵Kwali ku ve ni kanya kuya kwile.⁶Chi ni makele kuti chi musandukile ku Evangeli. Chi ni makele chi mu musandukile uzo ya va mi sumpi cha chishemo cha kereste.⁷Linu kakwina Evangeli yimwi, kono kwina va mwi vakwame va filikanya mi vasaka ku shinya Evangeli lya Kereste.⁸Kono ni heva iswe kapa In'gelozi lizwa kwiwulu liswanela ku kutazwa kwenu Evangeli kuhita Evangeli li tu va kutazi kwenu, u swanelwa chikuto.⁹Sina ha ku wambitwe kutanzi, cwale ni lyahanu ni cho kuti, "Heva kwina zumwi yo mikutaza linzwi kuhita linzwi li mu va tambuli, u swanela chikuto."¹⁰Lya hanu ime ni kolwe vantu kapa Ireeza? Kana ni ka vusaka ku tavisa muntu? Heva ni si saka ku tavisa vantu, nji kuti kena ni muhikana wa Kereste.¹¹Kokuti ni saka kuti mwi zive inwe va kwangu, kuti Evangeli yini kutaza kena linzwi bulyo lizwa ku vantu.¹²Kena ni vali tambuli ku zwililila ku muntu, kapa ku lutiwa. Kono ivali che sinulelo izwa kwa Jesu kereste kwangu.¹³Mu va zuwi za vuhalo vwangu vwe ntanzi nini sili ni muJuda, muni vali kunyandisiza ni ku wondisa valumeli ve kereke ye Reeza ku hitiliza ni ku yi shandoola.¹⁴Ni va zwilile avusu ni vamwa ngu ntuto ya chi juda, ni va tukufalelwe mikwa ituva lituti kuzwila kuve sikulu kwetu.¹⁵Kono Ireeza avasangi hahulu cha kuni keeta ku zwilila mwi vumu liva mayo. A va ni sumpi cha chisemo cha kwe,¹⁶ku chitila kuti ni mwi ziva haze kuva Machava. Kena ni va litahaneli ku sakisisa ku muvili niku malaha.¹⁷Cho kuti kena ni vayendeli kwa jerusalema kwa vo vava vile kale va lutwana intanzi nini seni.Kono ni va yendeli kwa Areviya ni kuvola kwa Damaseka.¹⁸Linu haku mana zilimo zo tatwe ni va yendi kwa Jerusalema ku yendela ku ke zivana ni Kefasi. Mi, ni ne kala naye mazuva ene kumi ni mazuva a likane yanza.¹⁹Kono kena ni va voni nanga yenke mulutwana kwanda Jakobo mwanche a Jesu.²⁰Mulole, kwe Reeza, kani chengi, ku zini ñolete kwenu.²¹Linu, china yenda ku nkanda za Siriya ni Siliya.²²Lya hanu zile kani ziveki havusu vwe nkeleke ya Judeya vachi vena kwa Jesu,²³kono avo zile vatekeleze vulyo, "Uzo ya vali ku tunyandisa, lya hanu uzo cho lumbeka intumelo ya vali kulwisanisa ni kunyandisa."²⁴Zile va lumbeke reeza cha ngu.

²¹Linu ku zwa zilimo zi na yikumi ni ntoone ni va yendi konji kwa Jerusalema ni Varnavasi.²Ni va hindi vulyo ni Tite. Ni va yendi vulyo kakuti Ireeza avali tondezi kwangu ku ni swanela kuyenda. Ni va va tuli ha vuusu byavo Mulayezo uva swanela ku kutaza ku va Lichava. Kono ni va li ku wamba kuvali cha kulipata kwavo va vali ku vonahali ku va vayendisi va vu tokwa. Ni va woli kutenda vulyo vakeni cha ku cho kuti kena ni va li ku hwelete kapa kutiya, cha ku sa sinya inako.³Kono kakwina ni heva Tite, ya vali kwina na me, ya vali Mugerike, ya va hambilizwa ku ya ku mupato.⁴Yeyi yinda yi va letwe vakeñi cha valumeli va maapa va vali kukeza cha kuliwungula ku ku tweela yi tukuluho yi vena na yo kwa Jesu Kereste. Va vali ku shukelwe ku tu vika mu vutanga bwa mulawo.⁵Kena tu ve chilili ku kuvikwa ku mulawo wavo ni heva ihoola, chakuli chilila vu niti bya inzwi mpoona chilishala ni lishala ni lisa chinchintwe kwenu.⁶Kono vavo va vali ku voneka ku va va vutokwa ka kwina zi vava tusi kwangu. Zoonse zi va vali kutende kwangu ke na zi vali kwina tuuso. Ireeza ka tambuli muntu che sovozi.⁷Ni hakuvavulyo va va voni kuti ni ka vu kutaza Linzwi kwa vo va sena va vali kwina mupato.⁸Kwe Reeza, ku swana vulyo ni kwa Pitorosi ya va tendwa mulutwana kwavo va vali kwina mupato, ni kwangu ku va sebezwa vulyo ku va Lichava.⁹Cwale Jakovo, Kefasi, ni Joani, va ve zibya ku va va zaki ve kereke, mu zuwisise chisemo chi va helwe kwangu, vava vonisi kutavela ku sevelisana ni Varnavasi name. Va vatendi vulyo kuti va wole ku yeenda kuva Machava, ni ku chokuti va wole kuyenda ku vena mupato.¹⁰Va vali kusaka iswe kuti tu zeze va votana. Ni vali kwina chiseho ya kutenda chencho chi sakahala.¹¹Lyahanu linu Kefasi henza kwa Antioke, Chi ni mu kanina havusu bwe mpaata ya kwe kakuti ava foseze.¹²Chetanzi vamwi vakwame ni va seni ku sika kwa Jakovo, Kefasi avali kulya ni va Machava. Kono cwale ava vakwame ha va keza, cha zimana mi ni kuva vutavuleni ni va Machava. Cha vali ku tite ava vakwame va vali kusaka mupato.¹³Mane ni vungi bya Majuda ni va kopana ne Kefasi mu kulinyemona. Ikalavo ivaali kuti nanga Barabasi chava yembulwilwe ku linuneka kwaavo.¹⁴Kono hani vona kuti ka ve chilile

vusakusima bye linzwi, ni na waamba ne Kefasi ha vusu byaavo voonse, "Haiva mu Vajuda mi ni mu hala che ikute lya vantu va Lichava vulyo kwaanda a ikute lya Vajuda, mu woola ku hambiliza vule va Lichava kuhala ili Vajuda?"¹⁵ Iswe tu maJuda cha ku pepya mi yisini "ve Lichava va tenda ziivi" ¹⁶ mwi zive kuti ka kwina na ngati wu mwina yeta njolozwe cha musevezi wa mulawo. Ni hakuvavulyo, va njolozwa che tumelo ya Jesu Kereste. Tu vakezi che tumelo kwa Jesu Kereste cwale kuti tu njolozwe che tumelo kwa Kereste mi yi sinyi cha musevezi wa mulawo kakwina nyama ye te ni njolozwe. ¹⁷ Kono heva, ni tusaka Reeza kuti atu njoloze ka Kereste, tu liwane na swe tu veene kuti tu va yenzalivi, kana Kereste u swanela ku va mutanga we chiivi? Sanzi ku ve vulyo! ¹⁸ Heva ni zaaka isempo yangu cha kuya cha mulawo, Isempo ichini va sinyi kaale, ni livonahaza kuti ni mucholi wa mulawo. ¹⁹ Ku zwila ku mulawo ni va fwi ku mulawo, ili kuti ni haale che Ireeza. ²⁰ Ni va konkotelwa vulyo ni Kereste. Kayisili me ni haala kono Kereste njo haala kwangu. Vuhalo vuni haala linu mwi nyama ni vuhala che tumelo ya Mwana Reeza, Uzo ya va ni suni ni kuliha yiye mwine kwangu. ²¹ Ke se ni manise chisemo che Reeza, chokuti heva va lukite vavali kuhala mulawo, linu Kereste ni ku sena za va fwili.

3

¹ Zihole za Magalata! Menso aani mavilala avamileteli inkonzi? Kana kuti Jesu Krisite ava swaniswe na hanzikwitwe habusu bwa menso enu? Kuti kanzi mukuteki initi? ² Nisa kulituta izi kwenu. Chumuva amuhela luhuhu lujola cha musebezi wamulao kapa chakuzumina chimubazuwi? ³ Muzihole ahulu? Muvatangi mu luhuhu feela ni kumana hanu mwi nyama? ⁴ Kana muvavi ni nzivo ingi isena chimwi-Heba cheniti ni kusena? ⁵ Lunu iye yomiha luhuhu ni ku panga imakazo zikotele mukati kanu uzipanga cha mulao kapa cha kuzuwa che tumelo? ⁶ Abrahama "A vazumine kwa Ireeza mi a vazumininwa cha kuluka kwakwe." ⁷ Mwizila iswana, kuzuwisisa, linu, kuti avo va zumina vaana va Abrahama. ⁸ Mi iñolo chakuvona kuti Ireeza kachenise valichava che intumelo. Inzwii nilya wambailwa che ntanzi kwa Abrahama: "Mwaako mishovao yonse ye nkanda kayi itonolofazwe." ⁹ Kuti linu, avo veena itumelo va tonolofezwe ni Abrahama, yavena intumelo. ¹⁰ Avo vahalila ha musebezi wa mulao vena mwikonde lya chikuto. Kakuli ku ñoletwe, va kutitwe vantu vonse vasechilili zintu ziñoletwe mwi mbuka yamulao, kuzipanga zonse." ¹¹ Hanu kuvoneka cwale kuti Ireeza kachenisi muntu cha mulao, kakuti "Valukite muvahale che intumelo." ¹² Mulao kawuzwi kwintumelo, kono nihakuva vulyo, "Iye yo panga izi zintu chamulao mwahale cho milao." ¹³ Kresite ava tuhazi kuchikuto cha mulao heza kuba chikuto chetu. Kakuti kuñoletwe, "Yo kutitwe muntu yense yo dengelela kwi samu." ¹⁴ Vutokwa ivali kuti imboyoti ivena kwa Abrahama pona chikeza ku chicaba chaa Jesu Keresite. Ili kuti chitutambula insepiso yaluhuhu che intumelo. ¹⁵ Vaakwaangu, niwamba cha mukwa wa muntu. Nihaike chilikani cha bantu chicha kolela, ka kwina yowola kuchikani kapa kuchi ekeza. ¹⁶ Hanu insepiso ziva zivawamba kwa Abrahama ni lusika lwakwe. Kakuwambi kuti, "kulusika lwakwe," kuvoza kuvaangi, kono nihakuba bulyo kumuntu yenke, "nikulusika lwenu," yeli nji Keresite. ¹⁷ Hanu ni wamba izi. Mulao, uvekezi mwaaka yina miyanda yone ne makumi otatwe ku masule aho, kaikanisi chilikani chibapangwa kuma masule ni Ireeza. ¹⁸ Kakuti chifumu chibakezi cho mulao, ni chisena chibakezi che nzila ye sepiso. Kono Ireeza chakulukuluha ava chihi Abrahama che isepiso. ¹⁹ Chinzi linu mulao ha u vahewa? Uva ekezwa che baka lya mafosisa, mbwita valusika lwa Abrahama lu vakwiza kwavo vavasepise. Mulao uva vikwa cha mañiloi che yanza lya muzimanini. ²⁰ Linu muzimanini uzimanina bantu bahitilila muntu yenke, kono Ireeza yenke bulyo. ²¹ Kana mulao ulwisanisa insepiso ya Ireeza? Sanzi kuwamba vulyo! Cwale mulao heva u bahewa u va kuwola kuha buhalo, valukite vava kuswanela cheniti kwiza cha mulao. ²² Kono nihakuba bulyo, iñolo lisuminine zintu zonse mwikonde lya chivi. Ireeza ava tendi izi kuti insepiso yakwe itutuse che ntumelo mi Jesu Kresite pona cho hewa kwa vo vazumina. ²³ Kono intumelo ni seni kusika cha Keresite, tuva suminwe ni ku lyatililwa cha mulao kusikila hakuvezili insinulo ya ntumelo. ²⁴ Cwale linu mulao chi wa keza kuba Muvavaleli wetu kusikila Jesu hasika, ili kuti tu tucheniswe che ntumelo. ²⁵ Hanu intumelo hachiya keza, katusina mwi konde lya muvavaleli. ²⁶ Kakuti muvonse muvana ve Ireeza mwi intumelo cha Jesu Keresite. ²⁷ Muvonse mu kolovezwa cha Kresite muvalizwatiki Kresite muvene. ²⁸ Kakusina kuti uzu mu Juda kapa Mu Gerike, muhikana kapa mulukuluhi, mukwame kapa mwanakazi, kakuti muvonse muchintu chonke kwa Jesu Keresite. ²⁹ Haiva muva Kresite, Linu muva lusika lwa Abrahama, mikamuyole kakuya che nsepiso.

4

¹ Ni wamba kuti ya te na yole chanda nji muhwile, iye kakwina ha chinchanela ni muhikana, ni hakuva kuti nji mwine wa chivaka chonse. ² Ni hakuvavulyo, u siina mwikonde lya muvavaleli ni kusepwa kusikila inako i vatomwa kwe vesi. ³ Cwale ni iswe vulyo, ne tusili tuvahwile, tuvakwina muvuhikana bwe intuto zamulao we fasi. ⁴ Kono inako yina hande haisika, Ireeza ni chatuma Mwanakwe, ya va pepwa kumwanakazi, ya vapepelwa mwikonde lya Mulao. ⁵ A vatendi vuti chamulao kulukulula a vo va vena muikonde lya mulao, kuti tuamuhele kuañulwa sina tuvana. ⁶ Kakuti muvana, Ireeza a vatumini Luhuhu lwamwanakwe mwinkulo zetu, Luhuhu lusumpa, "Abba, Ndanda!" ⁷ Cheli ivaka kosili umuhikana kono u mwana. Haiva u mwana, linu nawe koyole cha Ireeza. ⁸ Mwisule, ne museni kwiziva Ireeza mu vali mu vahikana kwavo vasali vavali va milimu. ⁹ Kono hanu ha chimwizi Ireeza, kapa, hanu ha chimwizivitwe kwa Ireeza, chinzi ha chimuvolela hape nkwiintuto za matangilo, zi fokola, zi satusi chimwi? Muchisaka ku va vehikana konse hape. ¹⁰ Inwe chakutokomela mulolelo mazuva a vutokwa, kutasa kwa myezi, inako, ni zilimo. ¹¹ Ni tiya chako. Ni tiya kuti hamwi ni va misevelezi ne kusena intuso. ¹² Ni mikumbila, vaakwaangu, mube mo niikalile, name ni ve mo mu mwikalile. Kana mu va ni fosekezi. ¹³ Kono mwizi kuti ivali ivaka lya kulwala mumuvili chingi ni va wambi inzwi kwenu che tanzi. ¹⁴ Nihaike mayemo amuvili wangu a va miviki he ntatubo, kana mu vanihindiki kapa ku ni kaana. Kono muvaniemuheli sina ingeloi lye Ireeza, i mi

ivali njime Jesu Kelesite i ye mwiine.¹⁵Kuhi, chiingi, hanu cheli intavo yenu? Chingi ni paka kwenu kuti, kambe kuwoleka, ne chi muvatuloli menso enu ni kuanisha.¹⁶Ili kuti, chi ni vavi ni chila chenu kakuli ni miwambila vuniti?¹⁷Va tukufalelwe kumigana, kono ne kusena zilotu. Vasaka kumizwisa kwangu kuti muvecililie.¹⁸Inako yonse kushiyeme ku va ni ilato cha mavaka ena siinte, isinyi feela heva nina nenwe.¹⁹Vana vangu vanini, ni nyandiswa kucisa kwakupepa kwenu hape kutwala Kelesite cha vumbwa kwenu.²⁰Ni tabela kukava ko nanwe haho ni kukachincha muwambilo wangu, kokuti ni zielehete kwamana nanwe.²¹Mu ni wambile, inwe mulakaza ku ba mwikonde lya mulao, Kamuzuwi mulao zo wamba?²²Kuñoletwe kuti Abrahama a vena vana vo vele, zumwi i vali wa mwanakazi wa muhikana mi zumwi wa mwanakazi yo lukuluhite.²³Kokuti, u zu wa muhikana a va pepwa feela chenyama, kono u zu wa mwanakazi yo lukuluhite a va pepwa che se piso.²⁴Izi zintu ziwoleka kutolokwa cha kusevelisa inguli, Cwale a vo vanakazi vaswana sina intumelelano zo vele. Yimwi yazo i zwa he Lundu la Sinai. U pepa vaana va va hikana. U zo nji Hagare.²⁵Hanu Hagare nji Ilundu la Sinai, mwa Arabia. Chisupo chi zimanina Jerusalema wa suunu, i ye nji muvuhikana ni vaana vakwe.²⁶Kono Jerusalema ina mwiulu i lukuluhite, uzo nji, nyinetu.²⁷Kakuti kuñoletwe, "Tave, i we mwanakazi wa muumba, iwe yo sa pepi. Luluweze mi uhuwe nce tabo, iwe yo sezi kupepwa kwa mwana. Vungi bwa vahwile vaana va muumba, kuhita vakwe uzo wina mukwame."²⁸Hanu inwe, vaakwaangu, kuswana ni Isaaka, nji vahwile ve se piso.²⁹Cheina inako zuna ya vapepwa chakuya kenya a va nyandisi ya vapepwa cha Luhuhu. Kuswana bulyo nahanu.³⁰Chinzi chiwambwa mwiñolo? "Mutwale kule muhikana wa mwanakazi ni mwaanakwe. chokuti mwaana wamwanakazi wamuhikana kete nayole chaanda hamwina ni mwaana wa mwanakazi yo lukuluhite."³¹Chovulyo, vaakwaangu, ka tuvana va mwanakazi wa muhikana, kono wa mwanakazi yo lukuluhite.

5

¹Tuba wani intukuluho ku zwililila kwa Jesu kreste ya va tulukululi. Linu muve vakolet mi sanzi mu wondwa hape kwi joko lya vuvi.²Muvone, Ime, Paulusi niti kwenu haiva ni muya ku mupato, Kreste kese na mihe mupuzo munzila i mwi ne imwi.³Hape ni paka mukwame zumwi ni zumwi mukwame ya va yendi ku mupato linu uswanela kukuteka ni kwi chilila mulao wonse.⁴Inwe mukauhenye ku "zwililila" kwa krest.muvonse mu va wani ku shemuviwa cha mulao. Muva wilile kule ni chisemo.⁵Kuzwililila ku Luhuhu, che ntumelo, linu tulivelele che nsempo ni ku shiyama.⁶Cha Jesu Kereste nanga cha mupato kapa cha kusaya ku mupato kutolokwa chintu chimwina. Kwande ntumelo iseveza che lato nji yiine tuso.⁷Zile mutiya hande. Njeni ya va mizimiki ku kuteka buniti?⁸Ku susuwezwa ku tenda vulyo, ka ku zwili kwali uzo ya va misumpi.⁹Chi vilisa chi nini chi tende muñende kufunduluka.¹⁰Ni na nsepo kwenu che Reeza kuti ke se muhupule kusanduka munzila imwi ne imwi. Uzo yo milyanganise u swanela inkatulo ya kwe, iye mwine.¹¹Va kwangu, heva ni ni si kutaza za mupato, chi nzi hani sinyandiswa? Che yo nzila chi sitataliso cha chifano ka chi shinyiwe.¹²Ni lakaleza avo va mi lyanganisa ka vali kawule avo vene.¹³Chokuti Ireeza ava misumpi, vakwangu, kwi ntukuluho. Sanzi mu sevelisi intukuluho yenu sina ha mu wanina ze nyama. Ni hakuvavulyo che lato mutusana ha mwina.¹⁴Chokuti mulawo wonse wi zuzilikizwe cha mulawo wumwina, "Mu swanela kusaka va mu vambene navo sina mu mu lisakila inwe mu vene."¹⁵Kono heva ni musumana ni kulisana ha mwina, mutokomele kuti ka mu liholofazi ha mwina.¹⁶Niti, muyende cha Luhuhu, mi ke se mwi zuzilikize intakazo ze nyama.¹⁷Chokuti inyama ine ntakazo nkando yi lwisa Luhuhu, mi Luhuhu lwine ntakazo nkando kuhite nyama. Chokuti inzi zi lwisanisa izo ziine. Inkalabo yi chokuti ka muwoli kutenda chintu chi mulakaza kutenda.¹⁸Kono heva Luhuhu lu miyendisana, ka musina mwi konde lya mulawo.¹⁹Linu misevezi ye nyama i bwenekete. Vena vuvuki, vahule, vasa njolwele, ve takazo zihitilize,²⁰ni kulapela vazimu, ni vulozi, ni kuli toya, ni kuli fwila muna, ni kuwamba cha kukalimela,²¹ne fufa, ni muna ni vundakwa, ni vulyavi, ni zimwi zi fosahela. Ni mi kalimela, sina muni va mi kalimeleli ku tanzu, kuti avo va tundamena izo zintu ke se ni va yole muvuso we Reeza.²²Linu zichelantu za Luhuhu i laato, yi ntavo, inkonzo, inkulo inde, chisemo, vulotu, ni tumelo,²³ni kulishuwa ni kuliyeleza. Linu kakwina mulawo ulwisa nisana nezo zintu.²⁴Kwavo vena kwa Jesu Kereste vava kokotelwa ni takanzo ze nyama ni hamwina ni ntakazo zi fosahela.²⁵Heva tu hala cha Luhuhu, tu swanela lyaho ku yenda cha Luhuhu.²⁶Sanzi tu saki ku vuveka ku sene ntuso, kuli shemayeta kapa kuli fwila muna.

6

¹Vaakwangu, heva muntu na kwateka mu mafosisa, yinwe mwina luhuhu mu swanela kuvooza zuna muntu mwi nzila yi shiyeme. Mu litokomele inwe muvene, ili kuti sanzi mulikiwa.²Mu hindisane miziyo, mi cwale ka mwi zuzilize mulawo wa Kereste.³Chokuti heva zumwi na zeza kuti nji chimwi kono ni ku sena, u li chenga yiye mwine.⁴Zumwi ni zumwi ali tatusa musevezi wa kwe. Linu mwa ve chimwi yiye mwine cheta likumuse kaacho, na sa livaambanyi ku vamwi.⁵Chokuti zumwi ni zumwi ka kulike chiputu cha kwe.⁶U zo ya va lutwa linzwa u swanela kuli yavela zintu zi lootu ni va muluti.⁷Sanzi mu chengelelwa. Ireeza ka shewununwa. Chonse vulyo cha byeala muntu, chete na kutule.⁸Chokuti yiye yo byela lutanga mu vuhalo bya kwe bya chivi mwa ikutule yakwe mwilyangane, kono yiye yo byela lutanga ku Luhuhu, ka kutule vuhalo vu sa maani vuzwa ku Luhuhu.⁹Sanzi tusiyo kupanga ku tende vulotu. chokuti che nako yi shiyeme ka tukutule ikutulo heva ni tu sa voleli mwisule.¹⁰Cwale linu, chi twina chivaka, tu pange vulotu ku zumwi ni zumwi. Tutende bulotu sihulu kwavo ve nzubo ye intumelo.¹¹Mu vone tanku zi kando zi ni ñoleli kwenu cha muñolo wangu.¹²Vavo va sanku ku livonisa vulotu mwi nyama va mi hambiliza kwi njila mu mupato. Va tenda vulyo kuti sanzi va nyandiswa che vaka lya chifapano cha Kereste.¹³Nanga vavo vasa pangitwe mupato ka va kuteki mulawo. Ni hakuvavulyo, va saka inwe ku va mu mupato ku tendela kuti va ve ni kulitemba hewulu lye inyama.¹⁴Mane sanzi kuvi vulyo kuti nili kumusa konji che

chifapano cha fumwentu Jesu Kereste. Ku zwila kwali kuti i faasi li va konkotelwa kwangu nime kwi faasi. ¹⁵Kamba kwina mupato kapa kakwina mupato konse. Ni hakuvavulyo, kuvumbwa kuhya kwa vutokwa. ¹⁶Kwavo vonse ve te va haale cheyi mpunso, inkoozo ni chisemo chi ve kuvali, ni ha Isilaele ye Ireeza. ¹⁷Kuzwahanu sanzi ku waniki yo ni kataza, kakuti ni kulikite imaaka ya Kereste ha muvili wangu. ¹⁸Mi chisemo cha Simwine Jesu Kereste chive mu luhuhu lwenu, vaakwangu. Amen.

Ephesians

1

¹Paulusi, mu apostola wa Kresite Jesu che ntato ya Ireza, ku vantu ve Ireza va jolola mwa Efesiyasi mi basepahala mwa Krete Jesu. ²Chishemo kwenu ni nkozo kuzwa kwa Ireza ishetu ni Simwine Krete Jesu. ³Ireza nisi wa Simwine Jesu Krete wetu a lumbekwe, ava tufuyoli ni mbuyoti zonse zo luhuhu muzivaka ze wilu mwa krete. ⁴Ireza ava tuketi kuzwa ku matangilo e fasi, kuti tuve va jolola nikusava ni mulandu mu menso akwe. ⁵Ireza avatulukisezi kale ku añulwa uvu vana chakuya ka Jesu Krete, chokusaka kwe ntato yakwe. ⁶Kuañulwa kwetu kuzwilira kukulumbwa kwe nkanya ye chishemo chakwe chatuha kokuva avo vasaka. ⁷Mwa Jesu Krete twina intukuluho cha malaha akwe ni nswalelo ye zivi, cho kuya ko bukando bwe chishemo chakwe. ⁸Ava tuhi chishemo chikando ni vutali ni nkutwisiso. ⁹Ireeza ava tondezi kwetu mulero wa vali ku patite che ntato yakwe, chokuya kecho chi mutavisa, mi chava vonahazi mwa krete. ¹⁰Musevezi wa krete ivali mulelo wo kwizula we nako, kuleta zintu zonse hamwina, zintu zonse mwi wulu ni hansi, hansi wo mutwi wonke, nanga Krete. ¹¹Mwa Krete tuva ketiwa kuva va jovoli. Tuva ketwa kwi ntazi muhupulo wakwe yo seveza zintu zonse cho kuya ko mulero wakwe. ¹²Ireza wa tu keta kuva va jovoli njokuti tuve va matangilo kuva ni nsepo mwa Krete, mi tuve va lumba mwi nkanya yakwe. ¹³Mwa Krete, inwe nanwe, hanu va zuwi lizwi lye nit, ivangeri ye mpuluso, mi muva zumini mwali mi muva vikwa chisupo chiva sepiswe cho Luho lu Jolola. ¹⁴Luhu lu Jolola chintu chi tometwe ko ku jovola haisi hatutwa ziwana zonse, ke ntumbo ye nkanya yakwe. ¹⁵Kelyi vaka, kuzwa hani va zuwili ze ntumelo yenu mwa Simwine Jesu ne rato lyenu ku ve Reeza va chena, ¹⁶Kena niva siyi kuli tumela kwe Ireza kwenu ni mi wamba mwi ntapelo zangu. ¹⁷Nilapela kuti Ireza wa Simwine wetu Jesu Krete, Isi we nkanya, kamihe luhuhu lwa maano ni kunutu mwi nzivo yakwe. ¹⁸Nilapela kuti menso ye nkulo yenu awole kuvona, kuti mwi zive vundume bwe nsepo kwa misumpila ni chifumu che nkanya yo ku jovola kwavo vantu va jovola va Ireza. ¹⁹Mi mwintapelo zangu ni kumbila kuti mwi zive vukando bwe ziho mwetu va zumina, cho kuya ko kuseveza kwizi makando. ²⁰Aya nji mazi aswana awo Ireza ava sevezi mwa krete hava muvusi kuva fwile niku mwi kazika kwi yanza lye chilyo lya mavaka e wilu. ²¹Ava mwikaziki kule kuhita kuvusa konse ni vavusi ni nzivo ni kuyendisira, mi ni mazina ava kuvikitwe. Krete keta yendise fela mweyi nako, kono ni mwi nako zi keza. ²²Ireza ava viki zintu zonse kungsi ya matende a Krete ni kumuha inchechi kuvusa he wulu ye zintu zonse. ²³Ichechi muvili wakwe, vungi bwakwe yo wizula ni kuizula monse.

2

¹Sina kwenu, muba fwire kumilandu yenu ni muzivi. ²Ibali mwezi zintu kuti mani mubayendi chazo lwazintu zenkanda. Muba kuyenda keswanelo kuya cha Mubusi wepuso ye mbyumbyulu. Ulu njilu huho lwa muntu yo sebeza mubana basena ikute. ³Naswe bulyo imwi inako tuba kwina kuvali avo basa zumini. Tuba kusebeza kuya che ntakazo imbi yo mubiri yetu. Tuba kupanga misebezi ye nyama ni mihupulo. Chakuya chensimuuloho tubali tubana ba bengerwe sina bamwi. ⁴Kono Ireza muhumi kuchisemo chebaka lyakwe lyelato lya tusaka. ⁵Haho tuba kufwire mumilandu, Aba tuleti tubonse mubu halo bunhya mwa Christ. Linu kechi semo chakwe tuba hazwa. ⁶Ireza aba tunyemuni tubose ni kutupanga kwi kala tuvose muzibaka zokwiulu mwa Jesu Christ. ⁷Aba pangi inzi kuti mwinako inkeza atutondeze bungi bwe chisemo cha kwe. Uzi tutondeza izi ka kuya kachi semo mwa Christ Jesu. ⁸Kuya ke chisemo muba hazwa che ntumelo, Linu inzi kena zibazwe kwako, impo ye Ireeza. ⁹Kaizwe kumisebezi kuti zumwi ali tundumune. ¹⁰Mi tuba beleki be Ireza, kubumbwa mwa Christ Jesu kupanga misebezi milotu iyo Ireeza yabazezi kale kale uko kwetu, iri kuti tuyende mwa teni. ¹¹Nihakubabulyo muhupule kuti inako imwe mubali volusika mwi nyama. Linu munsumpiwa"vasena baba yendi kumupato" kakuya icho chinsumpiwa mupato mwi nyama chi pangiwa mayanza umuntu. ¹²Mwe ina inako muba kukauhenwe kwa Christ. Mubali bazwa kule ku chisi cha Isilaele. Inwe mubali muba yenzi ku chilikani che nsempiso. Kena mubena i ntukelo ya kubusu. Kena mubena Ireza mwinkanda. ¹³Linu mwa Christ Jesu inwe imwe inako muba kwina kule ni Ireza mubaletwa hafuhi ni Ireza ni malaha a Christ. ¹⁴Kakuli njiyena inkozo yetu. Aba kopanyi bobere hamwina. chamubili wakwe aba shiinyi ma mota aba kutukauhanya ni kutu suminina. ¹⁵Linu, aba manisii mulao we ntaelo ni milao kuti a wole kbumba muntu munhya mwali. Aba pangi inkozo. ¹⁶Aba pangi inzi kuvoza hamwina bantu vonse mumubili onke kwa Ireeza kuya ke chifapano. Ke chifapano abe hayi kusuminina. ¹⁷Jesu aba kezi nikwiza kuwamba inkozo kwenu mubakena kule, hape inkozo kwenu mubena hafuhi. ¹⁸Kuya ka Jesu tubonse tuzumininwa mu luhuhu lonke kwe Isetu. ¹⁹Nihakubabulya, hanu inwe chisi chamasi angi kamusili muba enzi nibazwa kule. Kono inwe mubazaki nabo babikilwe kwi mbali kwe Ireza ni mamembala be nzobo ye Ireza. ²⁰Linu muba zakwa ha mutomo wa baapositola ni bapolofita. Christ Jesu iye mwine avala musumo. ²¹Mwali muyaho onse ukopanyiwa ni kukula ubu inkeleke mwa Simwine. ²²Nji mwali muzakiwa hamwina ubu chibaka chokuhala kwa Ireza mu Luhuhu.

3

¹Cheli vaka, Ime, Paulusi, ni musuminwa wa Keriste Jesu we nu bachisi cha masi angi. ²Ni akaleza kuti mubazuwi za mitendo ya chisemo che Ereeza che ni bahewa chenu. ³Ni ñola chakuya chempono i bezibahazwa kwangu. I cho ni buniti buungwilwe bu ni bañoli chavo chavufuhi mulimwi iñolo. ⁴Ha chi mwabala izi, kamuole kuzuwisisa impono yangu mwabo buniti buungwile kuamana Keriste. ⁵Mumirahi imwi buniti bo kana bube zibahazwa kubana babantu. Kono hanu chi bu baziba hazwa cha Luhuhu kwabaapositola bakwe bajolola ni bapolofta. ⁶Uvu vuniti bupatitwe ni kuti Vachisi cha masiangi nabo ni bayola hamwina ni imembala zamubili. Ba va abelwa vonse kwisepiso ya Keriste Jesu che evengeli. ⁷Chobulyo nivavi ni muhikana we vangeli chempo ya chisemo che Ireeza chi ni bahewa chakuya cha misebezi ye ziho zakwe. ⁸Ireeza a vahi impo yi kwangu, nihakuti ni ni munini ka kumaniniza kuvena ikalulo ya chiyembe che Ereeza, impo iyo njiyakuti ni wambe ku va chisi cha masiangi i evangeli ya chifumu cha Keresite. ⁹Ni swanela kuwambila vantu vonse kuamana cha mulelo we kunutu ye Ireza. U wo ni mulelo u va humbitwe cha zilimo limo zivamani ni Ireeza, ya va vumbi zintu zonse. ¹⁰Izo zivakwina bulo linu hanu, cha kuya che keleke, babusi ni mpuso muchibaka chakwiulu moveze vezibe imbali - zingi zi babumbwa cha butali bwe Ireeza. ¹¹Izi mu zichitahale chakuya chamulelo wakaya - kuire wa vezuzilizi cha Kirisite Jesu Nfumwetu. ¹²Mukuti mwa Keresite twina bundume ni kuzumininwa cha isepo ka kuya chetumelo yetu mwali. ¹³Linu nihakwinabulyo ni mikumbila kusa zwafa chevaka lyamasukuluko angu chenu. Izo ni kanya yenu. ¹⁴Mokuti chebaka ili ni choola mazwi angu kwa Tayo, ¹⁵uzo kwali masika wonse a kwiulu ni hansi ava sumpwa chakwe. ¹⁶Ni lapela kuti aku zuminine kukuha, chakuya cha chifumu chekanya yakwe, ka kukozwa chenguzu za Luhuhu lwake, lwina kwako. ¹⁷Ni lapela kuti Keresite ahale mwinkulo zenu che ntumelo. Ni lapela kuti ne muzikame mi mukolelele mukusakiwa kwali. ¹⁸Mu be mukusunwa kwakwe kokuti muole ku ba ni kutwisiso, hamwina ni bazumine bamwi, njovuhi vule bwa bukando, vule bwa kuya muluhati, vule bwa kuya mwiulu, vule bwa kuya hetako chakusuna kwa lato lya Keresite, lihitalila inzuvo. ¹⁹Ni lapela kuti mwizive bukando bwa kusunwa kwe lato lya Keresite, li hitilila inzibo. Muchite bulo kokuti mwizuzwe che kwizula kwe Ereeza. ²⁰Linu kwali yowola kuchita zintu zonse hande, kule heulu ya zintu ze tukumbila kapa kuhupula, chakuya cha maata akwe aseveza mwetu, ²¹kwali kube ni kanya munkeleke ni kwa Kelesite Jesu ku masika ya kuyakwile. Amen.

4

¹Nihakuvavulyo, sina musuminwa wa Simwine, Nimi susuweza kuyenda kaku shiyama kuamana ninsuupo imu vasupwa. ²Muhale muvukando vwakulishuwa nichisemo ni nkulonde. Mutambulane muku sakana. ³Mupange mumuwolela kuvila hamwina muluhuhu niku suminwa chenkozo. ⁴Kwina muvili umwina ni luhuhu lumwina, Sina hamuvasupwa che sempo imwina mukusupwa kwenu. ⁵Imi kwina Simwine umwina, itumelo imwina, Ikolovezo imwina, ⁶ni Ireeza umwina ni Shentu wentu . wina hewulu lyazintu zonse nikuhita muzonse nimukati kazonse. ⁷Kuzumwi ni zumwi ava hewa impo ilikanelela nimpoya Keresite. ⁸Sina mwawambila mañolo; "hayenda kwiwulu, Avahindi vava hapitwe niku kava hapa. Avahi impo kuvantu". ⁹Zitalusa chizi izii, "Ava kambami", "konji heva avyendi muzivaka zakusi mwikanda?" ¹⁰Iye yavashetumuki muntu yoswana niya vakambameli kumawulu. Avapangi izi zintu kwizuziliza zose zintu. ¹¹Keresite avahi impo ziswana nezi; ma Apostola, mapolofta, Vawambi, Balisani ni varuti. ¹²Avapangizi ku kuza vazumine kamutendo wesevelezo, kakuzaka muvili Kerest. ¹³Upanga mbwiteli chitwakasika hantu hoke mwitumelo nikwiziva mwana we Reeza. u panga izi mbwiteli chitwa kula sina njavo va vasiki haku kula kumazimo a Kereste. ¹⁴Zipangahala kuti kanji tuvi sina vahwilezana. zipangahala kuti kanji tusandolwa. Zipangahala kuti kanji tuhindwa niluhuhu lwamirutilo, kamano uvutali vwa kuchenga. ¹⁵Mukuti, mutua wambe initi mwirato niku kula mwirato lyakwe iye mutwi, Kereste. ¹⁶Kereste ukopanya muvili wonse wava lumeli hawina. nukwete ku kula mukuswanelela inguzu zivahewa chilama nichilama imi uzakiwa mwirato. ¹⁷Nihakuvavulyo niwamba ichi, imi niminyemuna mwa Simwine; Kamusiyendi sina mazwahule vayenda kuvu lyamizezo yavo. ¹⁸Vasilafezwe mwingana zavo. Imi venakule nivuhalo vwa Ireeza. Vazwile kuvuhalo vwa Ireeza kuvula kwiziva kwavo kevaka lyakukutuhaza ikolo zavo. ¹⁹Kavalizui kuswava. Vava likukutuhali avovene niku sachena kwamitendo, muzintu zonse zivawola. ²⁰Imi kanjimona mu muvarutilwa kuamana ni Kereste. ²¹Nisepa muvazuwi kuamana ni zakwe. Imi nizumina kuti muvarutwa mwali, sina vuniti havwina kwa Jesu. ²²muzwise zintu ziamana nimitendo yenu yakale imwali kurunda, muntu wakale. muntu wentazi yoboliswa zintu zichenga. ²³Muchupule muntu wentazi ilikuti muwole kubusuluswa muluhuhu lwamizezo ²⁴yenu. Mupange vulyo mukuti muyole kuzwata muntu muhya, Chakuzwa kwa Ireeza. Zivumbitwe mukushiyama nikunjolola kweniti. ²⁵Muvike kumbali zakuchenga, "Muwambe chaku shiyamisa, wumwi niwumwi niyavambene naye, "Mukuti tuvantu va hamwina. ²⁶"Muvenge , kono kangi mupangi chive". "Imi kanji musiyi izuva nilimina nimusivengete, ²⁷Kanjimui Diavulusi chivaka. ²⁸Munsa kanji navoleli kwiva hape, chakuti, uswanela kuseveza . uswanera kutendisa mayaza akwe, Ilikuti awole kuliyavela nimuntu yasena. ²⁹kanji kuzwi chiwambo chivilala mu mulomo wakwe. Imi, kuzwe manzwi ashiyeme enachakuha china mutendo, kuha intuso kwavo vatekeleze. ³⁰Imi nsazi munyazelezi Luhuhu lunjola lwa Ireeza. Kakuli njiyena umuvaswaiwa kali mwizuva lyepuluso imuvawani. ³¹Muvike kumbali zivava, kufilikana, kuvenga, ikani, kutukana nizose zina ³²chive. Muve nichisemo kuzumwi ni zumwi, mulizuwile inse. muliswalele, sina ni Ireeza mwa Kereste hamiswalele.

5

¹Nihakuvavulyo muve muvalikanyisi ve Ireeza, sina hamuli vana vakwe vasakahala. ²Ni kuyenda mwilato, sina Keresite mwavatusakili ni kulihia iye mwine kwetu. A vavi ineo ni chitavelo, kuva mununko u tabisa kwa Ireeza. ³Vuvi bwa vusangu kapa mikwa mivi yonse ni kulakamina chifumu kanji zi wambwa mukati kenu, kakuti ka ziswaneli ku

vazumine. ⁴Kapa kuva kuziwamba ziswavisa, kuwamba za vuyanga, kapa musiye museki zi sena ntuso, zi sa swaneli. Kono kuve ni za kulitumela. ⁵Kokuti muswanela kubona kuti kakwina vubi bwa vuhule, kusachena, kapa vubi bonse, kapa mntu yosaka chifumu, njikuti, ihule, kena chiaanda mumpuso ya Keresite ni Ireeza. ⁶Kanji muzumini zumwi kumichenga cha manzwi ena mukungulu. Chevaka lya zintu ezo vukali bwa Ireeza bukeziteni kwa vaana vasena ikute. ⁷Chobulyo kanji muvi ni kavelo nabo. ⁸Kakuti inwe muvali ififi, kono hanu chimuli mwiseli kwa Simwine. Chobulyo muyende sina vaana ve seli. ⁹Kakuti miselo yeseli i hindilile bulotu bonse, kujolola, ni buniti. ¹⁰Mu wane kuti njechihi chitavisa Simwine. ¹¹Kanji muvi ni kavelo kumisevezi yamiselo ye fifi. Mucivaka chakuti, mu vezivahaze. ¹²Kakuti zintu zi vava pangi avo mwikunutu ziswavisa hahulu nanga ku kuziwamba. ¹³Zintu zonse, ha zi patululwa cheseli, zi zivahali. ¹⁴Kakuti zintu zonse zi va patulwilwe zi vamaniswa. Nihakwinabulyo kuwambwa kuti, "Mulala, inwe vanamañonzi, mi munyamuke kuzwa ku vafwile, mi Keresite kabenye henu." ¹⁵Nihakwinabulyo mutokomele mo muyendela, isinyi kuva sina vantu vasena vutali kono sina vatali. ¹⁶Mumamele inako chakuti mazuva chena vuvi. ¹⁷Kanji muvi vaholo. Nihekuvavulyo, muzuwisize itato ye Simwine kuti njehi. ¹⁸Kanji u kolwa kunywa iveine, kakuti i twala kwisinyeho. Nihakwinavulyo, wizuzwe cha Luhuhu Lujolola. ¹⁹Mu kandekisane zumwi kuzumwi chaLisamu ni nzimbo nimu chafela. Muzimbe mi mulumbeke chenkulo zenu zonse ku Simwine. ²⁰Inako yonse muhe bwitumelo kuzintu zonse chezina la Simwine wetu Jesu Keresite kwe Ireeza Tayo. ²¹Mulivonze kungsi bamwi kubamwi chetukelo ya Keresite. ²²Vanakazi, mulivike kungsi ku va mwihiyenwanwe, sina ku Simwine. ²³Kakuti mukwame nji mutwi wa mwanakazi, sina Kelesite naye hali mutwi wenkeleke. Nji muhazi wa muvili. ²⁴Kono sina inkeleke ha ina mwikonde la Keresite, chobulyo ni mwanakazi u swanela ku va vulyo kwa mwihabwe mwizintu sonse. ²⁵Bakwame, musake vanakazi venu sina Keresite mwa sakile inkeleke ni kuliha iye mwine kwili. ²⁶Avachiti bulyo kokuti a mupange yojolola. Ava muchenisi chaku musambisa ni menzi che nzwi. ²⁷Avachitibulyo kuti a lihye iyemwine mwikanya yenkeleke, ne kusena vubi nanga kunyana nanga chimwi chiswana nechoko, kono nihakwinavulyo kujolola kusena mafosisa. ²⁸Chenzila iswana, bakwame vaswanela kusaka vanakazi vavo sina mivili yabo. Iye mwine yosaka mwihiyabwe usaka wakwe mwine. ²⁹Kakwinwa muntu ya cha vatoyi muvili wakwe. Kono, u vavalela ni kuusaka, sina Keresite naye mwasakile inkeleke. ³⁰Chakuti iswe twinkalulo ya muvili wakwe. ³¹"Chevaka lya mukwame kasiye besi ni banyina mi kalikopanye kwa mwihiyabwe, mi vovele ka vave inyama yonke". ³²Uvu vuniti bukando buungwilwe, kono ni wamba kuamana niKeresite ni nkeleke. ³³Nihakubabulyo, zumwi ni zumwi kwenu naye asake mwihiyabwe cha mwalisakila, mi vanakazi bakuteke bakwame vabo.

6

¹Bahwile, muzuwe vashemi venu mwa Simwine, kakuli nji swanelo. ²"Mukuteke veshenu ni vanyinenu" (yeyi nji ntayelo ye ntanzi yine nsepiso), ³"njokuti kuve hande nenwe mi muhale inako inde he fasi. " ⁴Mi, inwe veshetu, kanji musundi vana venu kuti mane vaka nyelwe. Kono, muvalute kukalimelwa ni mwi ntayelo ya Simwine. ⁵Vahikana, muve vakuteka va yendisi venu va he fasi ni nkute likando niku chachalika, cho kusepahala kwe nkulo yenu. Muve va kuteka kuvali linu mumu pangila kwa Krete. ⁶Muswanela kukuteka va yendisi venu isiñi fela hava milotele kuti muva tavise. Kono, muve va kuteka linu chokuva va hikana va Krete. Mupange intato ya Ireza ke nkulo zenu. ⁷Museveze ke nkulo zenu zonse, uvu museveleza Simwine isike vantu. ⁸Muswanela kwi ziva kuti chintu chonse chi ndotu chi mupanga muntu ni muntu, ku wane kuvozekezwakwa Ireza, kapa mwi kana kapa ulukuluhite. ⁹Nenwe vayendisi, mupange zintu ziswana kuva hikana venu. Kanji muva tizi. Mwizi kuti iye yali Simwine wenu wina kwi wulu. Mwizi kuti kakwina chiyaluluti kwali. ¹⁰Kumamaniani, muve va kolete kwa Simwine ni mu ziho zo kukola kwakwe. ¹¹Muzavale zizavalo ze nkondo za Ireza, ili kuti muwole kuzimana kulwisa mihato mivilala ye milelo ya dyavulusi. ¹²Kakuti inkondo yetu kailwiwa inyama ni malaha. Kono, ilwisa inkamaiso ni vavusisi ve luhuhu ni vayendisi ve luhuhu lwe ififi luvilala, kulwisa luho luvilala mu zivaka ze wulu. ¹³Cwale haho mutule zi lwiso zonse za Ireeza, linu muzimane chokukola ku lwisa vuvi mwi nako yinu yo vuvi. Hachi mwa mana kupanga zintu zonse, kamu zimane chokukola. ¹⁴Cwale aho muzimane cho kukola. Mupange chi hachi mina kuvika itunga lwe niti ni chisilelezo che chivuva yo kuchena. ¹⁵Mupange inzi chimwa mana kuzwata insangu ze evangeri ye konzo. ¹⁶Muzintu zonse mukwate i teve ye ntumelo, linu kamu wole kuzima masho endimi a wuloka o muntu muvilala. ¹⁷Mi muhinde inkuwani ye tukuluho ni mukwale we luhuhu, ilyo linzwi lya Ireeza. ¹⁸Nitapelo yonse ni inkupo, mulapere inako yonse muluhuhu. Chowu muhupulo, mukulolelela choku kwatirila ni kulaperela vulumeli vonse. ¹⁹Mi muni lapele name, kuti iñusa lyihelwe kwangu hani yalula mulomo wangu. Mulapele kuti ni wole kwi zivahaze cho vundume initi ilipatite ya evangeli. ²⁰Ivaka lye vangeli hanili mu apositola mu mawenge, linu kuti muzili ni wola ku wamba cho kulivonahaza sina muni swanela ku wambila. ²¹Kono kuti nenwe mwi zive misevezi yangu ni muni vukila, Tychicus, muzwale usakiwa ni muhikana ya sepahala wa simwine, keze nezibahaze zintu zonse kwenu. ²²Niva mutuminizi kwenu ke lyinu ivaka, iri kuti mwi zive zintu zi amana iswe, mi awombe wombe inkulo zenu. ²³Inkoko ive ku vazumine, ni rato mi ni ntumelo izwa kwa Ireza isi wetu ni Simwine Jesu Krete. ²⁴Chisemo chive navo vonse va saka Simwine Jesu Krete ni rato lisa mani.

Philippians

1

¹Iswe ba Paulusi ni Timutea, bahikana ba Jesu Keresite, kwabana bonse babakungulwa cha Jesu Keresite bekele kwa Filipi, ni bakulwana ni madikoni. ²Chisemo chibe nanwe ni kozo izwa kwa Ireeza Ishetu ni Simwine wetu Jesu Keresite.

³Nilitumela kwa Mulimu wangu munimihupwila monse. ⁴Inako ni nako mutapelo zangu zonse kwenu, cabuitumela heti nitenda itapelo zangu. ⁵Nileta buitumelo kutumelo yenu kwinzwi la Mulimu kuzwa luzuba lwetanzi mane kusika hanu. ⁶Nizumina kwechinu chitutenda, mukuti iye yotanga musebezi mulotu kwenu kazwile habusu kumaniniza kutenda zilotu kukasika izuba la Jesu Keresite. ⁷Kulotu kwangu kulizuwa munilizuwila ibaka lenu mubonse kakuli mwina kunkulo yangu. Inwe mubonse mubalikani bangu chamusa hanina mumawenge ni mukusileleza ni kukonzeleza inzwi la Ireeza. ⁸Initi Ireeza nji paki yangu, muninyolezwi kumibona mubonse mubutungi bwelato la Jesu Keresite. ⁹Mi itapelo yangu njeyi: kuti ilato lenu nilinjihe chabungi ni kwiniha chabungi luli muzibo ni kutwisiso yonse. ¹⁰Kanimilapelela kokuti nimusole ni kusala zintu zilukite chakumaniniza. Kanimilapelele kokuti nimube ni inkulo injolola ni isena mafosisa kuya kwizuba la Keresite. ¹¹Kakube bulyo mukuti kamube mwizwile zichelantu zichenete ziza cha Jesu Keresite, mwikanya ni kubabazwa kwa Ireeza. ¹²Linu nisaka kuti mwizibe, bakwangu, kuti zintu zibatendahali hewulu lyangu zibaletisi kuti iivangeli ihasane chokuhwela. ¹³Chendabayobulyo, kuba mumawenge kwangu cha Keresite kubezibahali mucibaka chisilelezwe ni kumwi konse, ¹⁴mi bungi bwabakwangu mwizina la Simwine babakukuwezwa hahulu ibaka lakuba mumawenge kwangu kakuwamba inzwi ninisena lyowa mi nilulukuluhite. ¹⁵Ikumbya bamwi mane babezibahazi za Keresite chamuna ni kulikataza, imi bamwi chakusuni bulyo. ¹⁶Bana bezibahazi Jesu chakusuna kwabo bezi kuti nibabikwa munu chakuzimanina inzwi la Ireeza. ¹⁷Kono bamwi bezibahazi za Keresite chabunwanya ni mihupulo isena chisemo. Bahupula kuti baniletela bukaabo mumawenge angu. ¹⁸Linu chibileza chi? Iwola kuba inzila ihi ne ihi, iwola kuba chakuchenga kapa cheniti, Keresite wizibahazi, imi cheyi indava ninyakalala! Eni kaninyakalala. ¹⁹Mukuti niizi kuti iyi indava ileta kuti nilulukulwe. Ichi kachitendahale bulyo chebaka le tapelo zenu ni tuso ya Luhuhu Lunjolola lwa Jesu Keresite. ²⁰Ziyendelela chakuya chetibelelo yesepo ni buniti buta kuti keti niniswabe. Mukucho, chesusuezo yonse, sina inako yonse mane naho hahanu, nina itibelelo yakuti Keresite kabuse mubuli wangu, kapa kaibe kakuhala kapa chefu. ²¹Kwangu kuhala nji Keresite, imi kufwa kufuma. ²²Kono heba kuhala chenyama kuleta zichelantu kuzwillila hamitendo yangu, linu kanti kanizi chiniswanela kusakwa. ²³Kakuli nikatezwe inketo yachiniswanela kuketa hazobele. Nina itakazo yakufunduka kukekala ni Keresite, ili indava initabela hahulu ni kuhitiliza! ²⁴Imi hape kushala munyama kuyelele chebaka lyenu. ²⁵Mukuti nina isepo kuamana nech, nizi kuti kanishale ni kuzwila habusu kuba nanwe mubonse, chebaka lakuzwila habusu kwenu ni tabo mutumelo. ²⁶Chebaka lyobulyo, kulumbeka kwenu kwa Jesu Keresite chebaka lyangu kakwinjihe chebaka lakuba kwangu hape mukati kenu. ²⁷Mukwate fela buhalo bwenu chenzila iyelele iñusa la Keresite. Mutende bulyo njo kuti, kakwina indava kapa nizezite kukumibona kapa kanikwina, niwola kuzuwa mumuzimanine chenguzu chaluho lumwina. Nitabela kuzuwa kuti mwina ni moozo umwina kulika kukwatisana hamwina chebaka letumelo yefusa. ²⁸Imi musiye kutizwa zintu zonse zichitwa ni zila zenu. Ichi kwabo chisupo chitondeza kusinyeha kwabo. Kono kwenu chisupo chitondeza ipuloso yenu, imi ichi chizwa kwa Ireeza. ²⁹Mukuti kwenu chichibahewa kale, chebaka la Keresite, isiñi kuzumina fela kwali, kono ni kumunyandila hape. ³⁰Mukuti namwe mwina kulilwisa kuswana nokuna kumubaboni kwangu, nokuna kumuzuwa kuti kwina name hanu.

2

¹Ni zeza kuti kube ni kukozwa mwa Keresite. Ni zeza kuti kwina kuhumbulizwa mwilato lyakwe, Ni zeza kuti kwina kuhalinsana hamwina koluhuhu. Ni zeza kuti kwina kubabalela kwense ni ka mukekechima. ²Muni sangise choku nahana buswana, ni mwina ilato liswana, ni mu wondinsene muluhuhu, ni mwina ka kuzeza kumwina. ³Sanzi u pangi chimwi kuya che inkulo imbi kamba kuvula ingana ka kusa hupula bamwi. Imi bulyo cho livika hansi uhinde kuti bamwi vaku zamba. ⁴Siye kwikala no saka zako bulyo, imi usake ni zi bamwi. ⁵Muzeze mwinzila yabena nayo Jesu Keresite. ⁶Abena muchibumbantu che Reeza, kono kena abahindi kuti ulikana ni Ireeza chachintu chente a tundamene. ⁷Imi bulyo, aba lizuuli bu Mulimu. Abezi muchizimo cho buhikana. Cho hinda mazimo abuntu. Cho wanika muchiyemo chomuntu. ⁸Cho likokobeza ni kuli kuteka konji ifu, ifu ha chifapano. ⁹Cho bulyo Ireeza na munyamuna kamayemo a hitilize. Imi ni chamuha izina lihanzi kumazina onse. ¹⁰Aba tendi bulyo kuti mwizina lya Jesu izwii ne zwii kali fukame, mazwii abena mwiwulu nibena hansi ni mwikonde lya hansi. ¹¹Linu aba tendi bulyo chokuti indimi zonse kazi lyatilize kuti Jesu Keresite nji Simwine, kenkanya ye Reeza Tayo. ¹²Linu, inwe banisuni cha kuhitiliza, sina inako yonse muku kuteka, insinyi feela henti nina kwateni, kono mane hanu nanga chinisakwina, mu belekele ku hazwa kwenu ka kutiya ni kunjanja. ¹³Kakuti nji Reeza u kwete ku beleka nenwe chentato ya kutenda kakusunana kwakwe. ¹⁴Mu tende zintu zonse ka kusabilela ni ku sakanana. ¹⁵Mu chite mweyo inzila kuti muwole kuba basa nyazahale ni balukite, bana be Reeza basena katowati. Mupange mweyo inzila njikuti mubelenge siina mamuni a munkanda, murahi ulyangene unyimitwe. ¹⁶Ku kwatilila chenguzu kwinzwi lya buhalo kokuti mube ni baka ninkanya mwizuba lya Keresite. Linu aho kani zibe kuti kena ni batiyi lubilo lwamuhuhu kapa kubelekela waluka. ¹⁷Kono ni haike kanibe ni newo ichunkwa ha chitabelo ni nsebelezo ye ntumelo yenu, muni nyakalale, ni ku nyakalala nanwe mubonse. ¹⁸Kamukwa uswana nanwe munyakalale, ni kunyakalala name. ¹⁹Kono ni sepa ka Simwine Jesu kutumina Timoteya kwenu kapili, chokuti ni susumezwe chokwiziba zintu zenu. ²⁰Imi kakwina zumwi uswana naye kumikwa, yomi shilila inkulo cha kwizula. ²¹Kakuti bonse basaka bulyo zibatabisa, insinyi zintu za Jesu Keresite. ²²Kono mwizi kuti uyelela chenteko, siina mwana yo tendela beesi, imi aba tendi name mwi Ivangeli. ²³Ni sepa ku mutumina hente ni ni bone kuti zintu zi yenda hande kwangu. ²⁴Kono nina ni nsepo kwa Simwine kuti ime nimwine muni bole kapili. ²⁵Kono ni zeza kuti chisakahala ku tumina Epafrodite abole uko kwenu. Mwanawaswisu kuninangu, uni tenda naye, iisole kuninangu, mutumiwa wenu hape muhikana wa zinisuni zonse. ²⁶Njikuti aba wililwe chenzila chaku chiswa kukando, imi u nyolelwe kuba nanwe mubonse, kono muba zuwi kuti

abali kulwala.²⁷Ikumbya abali kulwala zeniti mane sake nafwe. Kono Ireeza chaba ninse kwali, iinsinyi kwali yeyena, kono mane ni kwangu bulyo, kakuti sanzi nibi mumaswabi hamwi ni hamwi hape.²⁸Chobulyo ni nahahulu insusumezo ya kumu tumina, mukuti hente ni mumu bome ni musangalale ili kuti name ni nibe yosumunukite mukutongoka kwangu.²⁹Mutambule Epafrodite ka Simwine mukusanga konse ka kumaniniza. Mukuteke bantu ba swana naye.³⁰Chebaka lya mitendo ya Keresite chigi chaba chunine kwifu. Aba biki buhalo bwakwe mubukabo kuti ani tendele mane ni kwizuziliza chi musena mubali kuwola kuni pangila.

3

¹Chamamanizo,mizwale musangalale mwa Simwine. Kwangu ime kumiñolela zintu ziswana kaku ni kazikatazi.Izi zintu muzi mibike mubuketo. ²Mulisileleze kubambwa.muliseleleze kuba vereki ba fosahela. mulisileleze kubanokola zilama zavukwame. ³Kakuli.njeswe tunokola zilama zavukwame.Imi njeswe tulumbeka kaluhuho lwe Reeza .Imi njeswe tuhinda bwi kumuso mwa Keresite Jesu, hape tusena isepo mwinyama.⁴Niha kuba bulyo, Ime nimwine nivena isepo mwinyama. Haiva umwii uzeza kuva nisepo ye nyama, ni nivavi ni zingi. ⁵Imi niba kosolwa inyama yabu kwame ninina mazuba akwana iyaza niyotatwe, nibantu bamwa Isilaele, ba mushobo wa Benjamine, Muheveru wa Maheveru; kuya chekute lya mulawo, ni Mufarisi.⁶Nivena ichiseho yaku nyandisa ikereke. Kaku kuteka kuluka kwa mulao, kana nivena mulandu. ⁷Kono zinibali kuhupula kuti bufumu kwangu, niva ziboni kuti kusinyehelwa chebaka lya Jesu.⁸Chabuniti,hanu nibala zintu zose kusinyehelwa ibaka ylakupanga sinte kamano akwiziba zintu ka Keresite Jesu Simwine wangu. Kakwe nibalitobohi zintu zose Imi nizilola sina ikwe ilikuti niwane Keresite ⁹imi niwanike kwakwe. Kanina kuluka kwangu kuzwa mumulao. Kono nina kuluka kwe tumelo izwakwa Keresite, kakuli kuluka kuzwa kwe Reeza kulizingite he tumelo. ¹⁰Cwale hanu nisaka kumwiziba ninguzu zaku buswa kwakwe ni chizwale cha masukuluka. Cwale hanu nisaka kuchichululwa kuva yoswana naye kuzwila mwifu lyakwe, ¹¹ilikuti name nikabe nikwiziba kwaku buka kubafu.¹²Kahena initi kuti chini batambwile izi zintu, imi kakutalusi kuti chinakwanisa. Kono nitundamene kuti nika wonde china habusu bwangu ka Keresite Jesu. ¹³Mizwale, kani hupuli kuti ime nimwine chini bachikwati. Konokwina choke chitu: ni zibala china kumasule imi nihwelela zina habusu. ¹⁴Nitilila heena chifunda nika wine mupuzo wakusupwa kuwolokete kwe Reeza mwa Keresite Jesu.¹⁵Tubonse tulukite, tuhupule mweyi izila. Haiba uzeza ka kuchichina nizimwi zintu, Ireeza naye mwabonise zintu halukanda kwako. ¹⁶Niha kubabulyo, chose chintu chovasiki hachili, mukwatilile kuchili.¹⁷Mulikanyise ime, mizwale. Hafuhi mulolelele kwabo bayenda chaku likanyisa miyendelo imwina nayo. ¹⁸Bangi bayenda– kuamana nabo banibali kumi wambilanga, hanu nimi wambila kazi sonzi -- siina zila zachi fapano cha Keresite. ¹⁹Ma maninizo insi nyehelo. Kakuli bazimu babo nji mabumu abo, hape mungatuko wabo nji maswabi abo. Linu bahupula zintu zekanda. ²⁰Kono munzi wentu tota wina kwiwulu, kuzwa uko naswe nitulindile muhazi, Iye Simwne Jesu Keresite. ²¹Mwa kachiche mivili yetu ibola nikubika mivili yetu kuba sina muvili wakwe ubelenga, kupangwe kenguzu zamata akwe kubikila zintu zonse mwikonde lyakwe.

4

¹Kuzwaho, mizwale bangu banisaka, kusanga kwangu nimushukwe, cheinzila muzimane chenguzu Nisimwine, balikani banisuni. ²Nikumbila Evodia, ni kumbila. Sintike, kuti babe ninkulo imwina kwa simwine. ³Chabusakusima, nikulaela nawe bulyo, mulikanangu ininyadiswa naye: utuse aba banakazi. Mukuti babanyandi name mukuhasanya evangeli hamwina ni Klementi ni bungi bwabalikani banibali kusebeza nabo, basimazina ena Mumbuka ya Buhalo.⁴Tabele Ireeza inako yonse. Hape muniti, nisangalale. ⁵Musiye chishemo chenu chizibwe kubantu. Simwine chiwina hafwihi. ⁶Nsanzi ubi nitakazo kuchintu chimwi ni chimwi. Nihakuba bulyo, chimwi ni chimwi chotenda chentapelo ni kukumbila ni kuhempo za kulumela, usiye inkumpo yako izibwe kwe Ireeza. ⁷Imi ikozo ye Ireeza, Ihitiliza kuzuwisisa konse, kaibabalele inkulo yako ni muhupulo wako mwizina la Jesu Keresite.⁸Chakumaninikiza, bakwangu, zintu zonse zisimite, zintu zonse zitompeha, chakumanikiza chintu chonse chikutekeha, chakumaniniza chitu chonse chiwolekete, chakumaniniza chitu chonse chijolola, chakumaniniza chintu chonse chisunwa, chakumaniniza mulaezo uzuweka, haiba kwina chintu chishiyeme kakumaniniza, haiba kwina chimwi chiswanela kutembwa, uhupule chezi zintu. ⁹Zintu zobalituti, ni zobaamuheli, ni kuzuwa, ni kubona kwangu, utende izi zintu. Imi Ireeza wekozo kabe nawe.¹⁰Nina mwi nyakalalo Inkando kwa Simwine, kakuli hanu kumamaninizo chimwapangasicha Impilaelo yenu kwangu. Initi luli mubena Impilaelo kwangu kutazi, kono kana mubena Inako yakunitusa. ¹¹Kahena chintu chitokwahala kwangu kumiwambila ezi nintu. Kakuli mukuti nibalituti kulumela chinina zintu zamukwa uhi no uhi unina kuuli.nizi inako yakutokwa chintu. ¹²Mihape nizi inako yakuba nizitu zingi. Munzila Ihi ne Ihi nimu zintu zonse nibalituti Inkunutu mukuliwa hahulu ni mukufwilwa Inzala, mwinako yakuba ni zingi ni munako yakutokwa zingi. ¹³Ni wola kutenda zintu zingi zingi chenzila yakwe yoniha Inguzu.¹⁴Hape linu, ubapangi nenza kuba name kumapalelwi angu. ¹⁵Imi mwizi, inwe mubafilipi, kuti kumatangilo a evangeli, inako inisiya Masodenia, kakwina nkeleke ibali kunitusa mundaba yakuha ni kuamuhela kunde yako wewena. ¹⁶Nanga hanibena mwa Batesalonika, mubatumini ituso yazinitokwa zonse kuhitilila kamwina. ¹⁷Kahena kuti ni tokwa impo. Chamukwa winabulyo, nisaka chichelatu cheti chiekeze kuchimuswanela kuwana.¹⁸Ni batambuli zintu zonse, minina zingi. Nibahewa zintu zonse. Ni bamuheli kuzwilila kwa Epafrodite zintu zizwakwenu. Impalisa ya aloma ina munko mulotu, chitabelo chiamuhelwe ni kutabisa Ireeza. ¹⁹Imi Ireeza wangu kezuzize zonse zotokwa kakuya kabufumu bwakwe nikanya ya Jesu Keresite hanukwe. ²⁰Kwe Ireeza ni Ishetu ni kanya yakuya kwile. Amen.²¹Mulumelise

boonse kwa Jesu Keresite. Bakwetu baninanabo bamilumelisa.²²Balumeli bonse kunu bamilumeli, sihulu benzubo ya Sesare.²³Chishemo cha Simwine Jesu Keresite chibe niluhuhu lwenu.

Colossians

1

¹Paulusi, mu apositola wa Jesu Keresite che tanto ya Ireza, ni Timotea muzwale wetu, ²ku va lumere ni mizwale yi sepahala mwa Keresite vena kwa Makolose. Chisemo chive kwenu, ni koozo izwa kwe Ireza i Shetu. ³Tu ha vuitumero kwa Ireza, Isi wa Simwine we tu Jesu Keresite, mi inako yonse tulaperera inwe. ⁴Tuva zuwi ze tumero yenu kwa Keresite Jesu ni ze rato limukwete kwavo vava kauhanyizwa kwe Ireza. ⁵Mwina ili lato ivaka lye sepo imulindire ivikirwe nwe kwi wulu. Muva zuwi zeyi sepo ilindirwe piri linzwi lye niti, ivangeli, ⁶iyi iva kezi kwenu. Iyi ivangeli i vika misero mi ikwete kukula mu kanda zonse. Ivali kupanga izi ni mwenu vulyo kuzwa he zuva limuva lizuwi ni kulituta kuama ni chishemo che Ireza mu niti. ⁷Iyi nji Ivangeli sina hamu va ilituti iyo kwa Efafarasi, yo sakiwa wetu mutanga, ili yo sepahala muhikana wa Keresite ku mbali yetu. ⁸Efafarasi ave zivahazi kwetu i lato lyenu mu Luhuhu. ⁹Ivaka lyeli i lato, kuzwa he zuva litu va zuwi izi kena tuva siyi kulaperera inwe. Tuvali kukumbira kuti mumwi zuziwe che ngana ya cha saka muvutali vonse ni kutwisiso ya zo luhuhu. ¹⁰Tuvali kulapera kuti mumu yende cho kusepahala kwa Simwine mwi zira zi tavisu. Tuvali kulapera kuti mumu vike misero mwi kenzo indotu ni kuti mumu kule mwi ngana ya Ireza. ¹¹Tulapera muvole kukoziwa muzintu zonse cho kuya cha mata e kanya yakwe muku kwatitsisa konse ni kulindira. ¹²Tu lapera kuti mumu sangwe ni kuha vuitumero kwe Shetu, yava mi pangi kuwola kuva ni chivaka muku yola ku va zumina mwi seri. ¹³Ava tuhazi kwi kamaiso ye fifi ni kutushimbulwira ku muvuso wa mwanakwe yo sakiwa. ¹⁴Ku mwana kwe twina kupulusiwa, ku wonderwa zivi. ¹⁵Mwana chi swaniso che Ireza yasa vonwa. Nji we ntazi kuzonse ziva bumbiwa. ¹⁶Kakuli cha kwe zintu zonse ziva vumbiwa, izo zina mumawulu nezo za hansi, zivoneka ni zisa voneki zintu. Kamba zipura kamba vuyendisi kamba mivuso kamba ziho, zintu zonse ziva vumbiwa nji ye mi zakwe. ¹⁷Wina havusu bwezitu zonse, mi kwali zintu zonse zikwatana hamwina. ¹⁸Mi nji mutwi wo muviri, i kereke. Nji yena matangiro ni we mweri kuvamwi va fwile, jokuti wina chi vaka cha matangiro muzintu zonse. ¹⁹Kakuli Ireza avali kusangitwe kuti konse kulizuziriza kwa kweke mwali, ²⁰ni kuzumizana cho mwana zonse zintu kwali mwine. Ireza ivapangi inkozo cha malaha e chifapano chakwe. Ireza ava zumizana zintu zonse kwali mwine, kamba zintu hanu hasi kamba zintu mwi wulu. ²¹Mi nanwe vulyo, he nako yimwi, muvuli muma zwahule kwe Ireza ni zila zakwe mwi ngana ni mwi nkenzo zivi. ²²Kono hanu chava mizumizana cho muviri wakwe u voneka che fu. Ava pangi ichi iri kuti a mivonahaze ku jolola, kusa nyazahala, ni kusavi ni vuvi havusu bwakwe, ²³haiva ni mu zwira havusu mwi tumero, kuzakwa ni kukozwa, kusa zwiswa kule ni sepo kuliverera kwe ivageri i muva zuwi. Iyi nje ivangeri iva wambiwa ku muntu yense ya vavumbwa mwi konde lye wulu, Iyi nje ivageri iyo Ime, Paulusi, niva sanduki muhikana. ²⁴Hanu ni sanga muma sukuluko chenu. Mi ni nyemuna mwi wulu mumu viri wangu chinzi chisa mwina muma sikuluko a Keresite che vaka lyo muviri wakwe, iyo ikereke. ²⁵Ivaka lyeyi i kereke hanili ni muhikana, cho kuya cha musevezi uzwa kwe Ireza uva hewa kwangu chenu, kwi zuziriza manzwi a Ireza. ²⁶Iyi nje kunutu ye niti ivali ku patitwe che zirimo zingi ni ku masika. Kono hanu chiye zivahazwa kwavo va zumina kwa li. ²⁷Nji kuvuli Ireza avali kusaka kwi zivahaza vufumu bwe kanya bwe yi nkunutu mukanti kava Machava. Nji yena zuna Keresite wina mwenu, i nsepo ye nkaya i kezite. ²⁸U zu njiyena utu wamba. Tu wambira muntu yense, mi tu ruta muntu yense cho vutali vonse, iri kuti tuvonise muntu yense kuva hande mwa Keresite. ²⁹Che chi ni seveza ni kukwatisa kuya che ziho zakwe ziseveza mwangu cha mata.

2 ¹Kakuli ni saka kuti mwi zive bukando vwa manyando aniva vi ka chenu, chavo kwa Laudesiya, mi vungi kana vava voni chifateho changu mu nyama, ²Ni seveza njikuti inkulo zavo zi susuwezwe chaku letwa hamwina mwi lato ni mu chose chifumu cha kwi zula nsepo ye nkutwisiso, mu maano a vuniti vuli patite vwa Ireza, nji kuti, Keresite. ³Mwali vonse vufumu vwa vutali ni maano zi patitwe. ⁴Ni wamba ichi iri kuti nanga yenke ye ta mi cenge ca vuwambi vo ku wondelela. ⁵Mi niha ni sena nanwe mu nyama, kono nina nenwe mu luhuhu. Ni nyakalala ku vona vuiswalo vwenu ni ca ziho ze ntumero yenu mwa Keresite. ⁶Sina hamu va tambuli Keresite Simwine, mu yende mwali. ⁷Mu vyalwe cha kukola mwali, mu zakwe hali, mu simululwe mu ntumero sina mumu va rutirwa, ni ku kwatisa mu ku litumera. ⁸Mu vone kuti kakwina yo mi hapa kuya cha buchaziba ni bu chengeleli vwa mukungulu vu letwa chizo za vantu, kwi zuziliza ku mayendero e inkanda, ni kusa li zuziliza kwa Keresite. ⁹Kakuli mwali mu hala vutungi vonse vwa muviri we Ireza. ¹⁰Mi mwi zuzizwe mwakwe. Nji mutwi wa ziho zonse ni maata. ¹¹Mwali muva twaliwa ku mupato u sana uva chitwa cha vantu mu ku zwiswa ku muviri we nyama, kono mu mupato wa Keresite. Muva ungwa naye mu nkorovezo. ¹²Mi mwali muva zwiswa che ntumero mu maata a Ireza, yava mu vusi ku vamw bafu. ¹³Mi cwale hamu va fwile kwi nfoso zenu ni mukuva mu mupato we nyama yenu, ava mi pangi kuhala hamwina naye ni ku tu swalela zonse infoso zetu. ¹⁴Ava sindi indava zetu zonse za zikoroti ni ntaero zi ba tu lwisa. A va zi zwisi zonse ni ku zi kokotela ha chifapano. ¹⁵Ava zwisi maata ni zibo. Che mpatalaza chazi zibahaza ni ku va twala ku koma che nyakalalo cho mukwa we chifapano chakwe. ¹⁶Nji kuti, kanji mu zimini nanga yenke yo mi atula mu kulya kamba ku nya, kamba kaze zuva lya mukiti, kamba mwezi muhya, kamba ka mazuva a mukivero. ¹⁷Izi muzuunde wa zintu zi keza, kono mutomo nji Keresite. ¹⁸Kanji mu zuminini yo saka ze nyama ni ku lumbeka kwa mafeloi ku mi atula kuzwa ku mupuzo wenu. Muntu wina vulyo wi njira mu zintu za vaa voni ni ku litunduvula che mihupulo yakwe ye nyama. ¹⁹Ka kwatili ku mutwi. Chizwa ku mutwi kuti muviri wonse ku sika mwi nuungo ni matefukiro zi tenda ni ku kwatila hamwina; chi kula ni cha mukulilo u herwe nji Ireza. ²⁰Heva uva fwi ni

Keresite cha zitendiso ze nkanda, chizi ho hala che ntamo ze nkanda: ²¹"Kanji u kwati, kamba ku sola, kamba ku wonda"? ²²Zonse izi zintu zi twala ku vu lyangelino ni ntuso, cha kuya ka milao ni ntuto za vantu. ²³Iyi milao ina ku luka kwa kuli pangila chirumeri ni che nyama ni ntakazo za muvili. Kono ka zina vutokwa ku ku li twala mu nyama.

3

¹Cwale haiva Ireza ava mivusi ni Keresite, mu gane zintu zo kwi wulu, uko Keresite wikere kwi yanza lye chilyo lye Ireza. ²Muhupule cha zintu zina mwi wulu, isiñi che zintu za hefasi. ³Kakuli muva fwi, mi vuhalo bwenu vupatitwe ni Keresite mwa Ireza. ⁴Hate na voneke Keresite, iye vuhalo bwenu, cwale kamu voneke naye mwi nkanya. ⁵Muvike kwifu, cwale, zilama zina hasi- vushahi, kusa jolola, kusava ni chishemo, itakazo imbi, ni ku lya ahulu, ili maswaniso. ⁶Ivali njezi zintu kuti vukali bwe Ireza vu kezite ha vaana swisu vasa zuwi. ⁷Njimonu mwezi zintu nanwe ha imwi inako mumu va yendi hamuvali kuhala muzili. ⁸Kono hanu inwe muswanera kusoha zonse izi zintu- vukali, vuvengi, mihupulo mivi, kutukana ni ziyambo zivilala kuzwa mu milomo yenu. ⁹Kanji mukuli chenganga, akubona muva cupuli muntu wakale ni nkezo zakwe, ¹⁰mi ci muva zwati muntu muhya unzo yo chafazwa mwi ngana cho kuya che chiswaniso chozo yenke yava chivumbi. ¹¹Ichi njaho kakusina Mugerike ni Mujunda, womupato ni yasali wamupato, mubabaria, Sisenia, mutanga, yolukuluhite, kono Keresite nji yense, mi wina muzonse. ¹²Muzwate, cwale, sina va ketiwa ve Ireza, kuchena ni sakiwa, vali tovohe, mañeke, kusalitundula, inse, ni kusavenga. ¹³Mukwaterane zumwi cha zumwi. Muve ni musa kuzumwi ni zumwi. Haiva zumwi wina impiraero kuamana ni zumwi, muswalere mwi nzira iswana mwava kuswaleleri Simwine. ¹⁴Hewulu wezi zonse zintu, muve ni rato, ili icho chisuminiso che kuvahande. ¹⁵Muzuminine i nkozi ya Keresite kuvusa mwi nkulo zenu. ivali cheyi kozo hamuva sumpiwa mumuviri umwina. Mi mulitumere. ¹⁶Muzuminine linzwi lye keresite lihale mwenu cho vufumu. Cho vutali vonse murute mi mususuweze zumwi ni zumwi cha lisamu ni zimbo ni zimbo zo luhuhu. Muzimbe cho vultumero mwi nkulo zenu kwe Ireza. ¹⁷Mi chose chimupanga, muma nzwi ni mwi kenzo, mupange zonse mwizina lya Simwine Jesu. Muhe vultumero kwe Ireza ishetu chakwe. ¹⁸Vafumahali, mulivike kusi yiva mwihenwanu, sina haili iswanero kwa Simwine. ¹⁹Veshetu, musake vafumahali venu, mi kanji muvi ni vuvengi kuamana navo. ²⁰Vahwire, muzuwe ziva miwambira vashemi venu muzintu zonse, kaukili ichi chi taviswa kwa Simwine. ²¹Veshetu, kanji muvengisi vanenu, iri kuli kanji va zwafi. ²²Vatanga, muzuwe vamiyendisa cho kuya chenyama muzintu zonse, isiñi cha musevezi wa menso sina vatavisa vantu, kono che nkulo yavuitumero. Mutiye Simwine. ²³Chonse cho panga, usevezekuzwirira kumuhupulo sina kwa Simwine mi isiñi cha vantu. ²⁴Mwinzi kuti kamu tambule kwa Simwine impo zo kuyola. Ji Simwine Keresite uzo umusevereza. ²⁵Uzo yense yo mpanga zisalukite zava pangi, mi kakwina chilivonda.

⁴¹Basimwine, muhe ku batanga chi va swanela ni china sinte. Mwizi kuti nenwe mwina Simwine mwi wulu. ²Mu zwile havusu cha ku zimana cha kuhwera mu ntapero. Mwi kale cha ku liverera mu iri ni kuha vuitumero. ³Mu lapere hamwina chetu neswe, kuti Ireza e yalule mulyango we liinzwi, ku wamba inkunutu ye niti ya Keresite. Ka veka lyezi, Ni hakitwe. ⁴Ku lapera kuti ni i pange cho ku jolola, sina mu ni tavera ku wambira. ⁵Mu yende mu vutali kuya kwavo vena hanse, ni ku vozekeza inako. ⁶Mu siye manzwi enu inako yonse ave ni chishemo. Mu a siye a lungiwe isautu, nji kuti mwi zive mu mu wola kwi tavila zumwi ni zumwi muntu. ⁷Cha zintu zini amana ime, Tychicus mwa zi zibahaze kwenu. Mu zwale yo sakiwa, muhikana yo sepahala, ni mutanga kwe Ireza. ⁸Ni ba mutumi kwenu che zi, kuti ni mwi zibe indaba ku amana neswe, ni kuti a susuweze inkulo zenu. ⁹Ni va mutumini hamwina ni Onesmus, yo sepahala ni muzwale yo sakiwa, Ili zumwi wa kwenu. Muva mi wambile zintu zonse zi va pangahali kunu. ¹⁰Aristarchus, mulikani wangu we bbantiti, u mulueresa, hamwina ni Mareka, mwana wa nchize wa Barnabus (cakwe muva tambuli intaero; heva wiza kwenu, mumu tambule), ¹¹ni Jesu yo sumpwa Justus. Izi zonke za mupato balikani vangu vani seveza navo mu mubuso wa Ireza. Vavali va ombi ombi kwangu. ¹²Epaphras u mulumeresa. Nji zumwi wenu ni cikombwa cha Keresite Jesu. U likataza chenu mu ntapero, nji kuti mu zime cha kwi zula ni ku sepa kwizwiire mu zintu zonse ze ntato ya Ireza. ¹³Kakuli ime nina vupaki vwakwe, mukuti u sebezote tota chenu, ku vena kwa Laodisia, na vo vena mwa Hierapolis. ¹⁴Luka i ñanga yo sakahala ni Demasi va mi lumeresa. ¹⁵Mu lumerese mizwale mwa Laodisia, ni Nympha, ni nkereke ina mu nzuvo yakwe. ¹⁶Cwale ili iñolo chi lyaka valiwa mukati kenu, mu livale ni mu nkereke i vena Laodisia, ni ku vona kuti hape nanwe muvala iñolo lizwa kwa Leodisia. ¹⁷Mu wambile Archippus, "Lole ku musevezi wo va tambuli kwa Simwine, kuti u wi zuzilize." ¹⁸Izi intumeriso zina ni yanza lyangu ni mwine-Paulusi. Hupule mahaka angu. Chishemo cive nawe.

1 Thessalonians

¹¹Paulusi, Silvanus, ni Timotea ku nkereke i vena Matesolonika mwe Ireza Isetu ni Simwine Jesu Keresite. Chishemo ni nkozi zive nenwe. ²Inako yonse tuha vu itumero kwa Ireza chenu mwense, chi tu mi sumpa mu ntapero. ³Tu zeza cha ku sa siya havusu vwa Ireza wetu ni Isi mitendo yenu ye ntumero, mutendo ye rato, ni kuliverera kwe nsepo kwa ku vusu mwa Simwine wetu Jesu Keresite. ⁴Mizwale va sakiwa kwa Ireza, twizi ku sumpwa kwenu, ⁵mu iveziri ivangeli yetu kwenu isiñi mu liinzwi feela, kono hape ni mu maata, mu Luhoho lu Jolola, ni mu initifazo tota. Mu nzila iswana, nemwe hape mufuta nzi wa vantu muti ve kalile mu kati kenu ke vaka lyenu. ⁶Mu va sanduki valikanyisi vetu ni vwa Simwine, sina ha muva tambuli liinzwi cha vukukutu ni nyakalalo izwa ku Luhuhu lu Jolola. ⁷Ku mamani mani mu va sanduki mutala ku vonse mwa Sedoniya ni Achiya va zumina. ⁸Mukuti kuzwa kwenu liinzwi lya Ireza li va lili hanze, mi isiñi feela mwa Masedoniya ni Achiya. Konohe, ni ku chimwi ni chimwi civaka i ntumero yenu mwa Ireza mu iva hiti. Ma mani mani, katu suni ku wamba cimwi. ⁹Kakuli avo vene va viha mwiziro u tu vena mukati kenu. Va mu rwilwa mu mu

veziri kwa Ireza kuzwa ku siswaniso ku tendera yo hala ni we niti Ireza.¹⁰Va viha kuti mu lindire Mwanakwe kuzwa kwi wulu, yava vuusi ku va fwire. Uzu nji Jesu, u lukulula iswe ku vukali vu kezite.

2¹Chenu inwe muvene mwizi, mizwale, kuti kwiza kwetu kwenu kahena kuvali ku sena intuso.²Mwizi kuti ku masule tuva nyandi ni ku swavisiswa mu tuva ka chitirwa kwa Mafilipi, sina ha mwizi. Tu vavi ni vundume kwa Ireza wetu ku wamba kwenu ivangeri ya Ireza mu vukukutu vungi.³Sina inkutazo zetu kana zi vali kuzwa mwi sheya, kamba ku ku sa chena, kamba mu vuchengeleli.⁴Ka kuva vulyo, sina mu tu va zimininwa nji Ireza kuva ku sepiwa ni ivangeri, cwale tu wamba. Tu wamba, insiñi ku tavisu vantu, kono ku tavisu Ireza. Njeje yo tatuba inkulo zentu.⁵Kakuli kana tuva chiti nanga ihi inako ku tendisa maanzwi uvu aku shemba shemba, sina hamwizi, kamba ku uungula intakazo ya vufumu, sina Ireza i mpaki yetu.⁶Kamba ku saka inkanya kuzwa ku vantu, nanga kuzwa kwenu kamba ku vamwi. Kamba ku saka ku tembwa ku vantu sina ka va Apositola va Keresite.⁷Ni kuva vulyo, tu vali kwina sinte mukati kenu sina mushemi o mwanakazi yo humbuliza vane.⁸Mwe yi inzila tu vavi ni ku shiyama chenu. Tu va saki ku kuli avela nenwe insiñi feela i ivangeri ya Ireza kono hape ni vwine vuhalo vwetu. Mukuti chi mu vavi ahulu va sakahala kwetu.⁹Mukuti mu zeza, Mizwale, vukukutu vwa mutendo wetu ni ku li katataza. Masiku ni musihali tuvali ku tenda kuti pona kanji tu lemezi hansi umwi kwenu. Mweyo inako, tu va kutazi kwenu ivangeri ya Ireza.¹⁰Inwe mu mpaki, ni Ireza naye, u jolola vule, mu ku shiyama, ni kusa nyazahala tuvali santi tuvene kwenu mu zumina.¹¹Mu nzila i swana, mwizi vule zumwi ni zumwi wenu, sina isi ni vana vakwe, tuva mi nyamuni ni ku mi susuweza. Tuva hi vupaki¹²kuti mu yende cha mukwa u lukera Ireza, iye yo mi sumpa ku muvuso wakwe ni mu nkanya.¹³Che ri ivaka naswe tu litumera kwe Ireza cha ku sa siya. Mukuti hamu tambula kwetu vulumiwa vwa Ireza vu mu va zuwi, muva vu tambuli insiñi sina cha liinzwi lya vantu. Niha kuva vulyo, inwe muva a tambuli cha mu vuniti mu likalile, liinzwi lya Ireza. Nji cheli liinzwi lina ha ku tenda mukati kenu inwe mu zimina.¹⁴Chenu, mizwale, muva vi valikanyisi vwe kereke ya Ireza zina mwa Judeya mwa Keresite Jesu. Sina nenwe hape muva nyandili zi swana zintu ku vakwenu vantu ve munkanda yenu, sina mu vava chitiri ku ma Juda.¹⁵I vali ma Juda vave hayi vonse Simwine Jesu ni vaporofita. Ivali ma Juda vava tu tandili hanze. Kava tabisi Ireza. Kono, vava nyandisi vantu vonse.¹⁶Va tu kanina ku wamba ku va machava kuti avo va puluswe. Mamaninizo nji kuti inako yonse ve zulilile mu zivi zabo. Vukali vuvezi havali ku ma mani mani.¹⁷Iswe, mizwale, tuva kauhenye kwenu mu nako infuhi, muvusu, insiñi munkulo. Tu va liki cha vukando vwe nciheho ku vona sifateho chako.¹⁸Tu va ku saka kwiza kwako, Ime, Paulusi, hamwi ni hamwi, kono Satani ava tu zimiki.¹⁹Kanti insepoye yetu nje ihi ku zi keza, kamba i ntabo, kamba inkuwani ya buikumuso mu vusu vwa Simwine wetu Jesu mu kwiza kwakwe? Kana vavali njimwena ca vungi sina nji vamwi?²⁰Kakuti inwe nji mwi nkanya yetu ni ntavo yetu.

3¹Chi kwina vulyo, ha tusa si woli ku i vika, tu va zezi kuti ku vena sinte ku siiwa mwisule lya Athens twenke.²Tuva tumini Timoteya, muzwale wetu ni mukwetu kwa Ireza ni mwi ivangeri ya Keresite, ku mi kuza niku mi omba omba ku amana ni intumero.³Tuva citi izi kuti kakwina yete a nyanganyiswe cha a masukuluko. Mu kuti inwe muvene mwizi kuti chezi tu ba vikwa ha mutendo.⁴Cheniti, hatu vena nenwe, tuva mi rwiri piri kuti seke nitu lwale ku lyangana, mi chi va chitahali, sina ha mwizi.⁵Cheri ivaka, hani sana niva kusi wola ku zi zimanina, ni va tumini kuti ni zibe ku amana ni ntumero. Mwendi hamwi muliki cava liki kuku lika, mi masukuluko etu avavi a mahala.⁶Kono Timoteya ceza kwetu kuzwa kwenu ni tu letera manzwi malotu e ntumero ni rato. Na tu rwira kuti inwe hañata mwina minahano mi lotu yetu, ni kuti mu virera ku tu vona sina neswe mutu vilaerera ku mi vona.⁷Keli ivaka, mizwale, tu va ombiwa ombiwa kwenu ke ntumero yenu, mu zonse vukavo ni ku lyangana.⁸Cwale hanu tu hala, hamu zimana cha ku kola mwa Simwine.⁹Mukuti vuitumero nzi vutu wola kuha kwa Ireza chenu, cha yonse ntavo itwina nayo kwa Ireza wetu ka henu?¹⁰Masiku ni mushali tu lapera ahulu kuti mwendi mutu vone chifateho chako ni ku ha chintu chi swanela mu ntumero yenu.¹¹Ireza ni Ishetu iye mwine, ni Simwine Jesu, a namalaze inzila yetu kwenu.¹²Simwine a mi pange ku ekeza ni ku mi kopanya mwi rato zumwi cha zumwi ni ku vonse vantu, sina mu tu pangila kwenu.¹³A pange ku koza inkulo zenu kusa nyazahala mu ku chena havusu bwa Ireza ni Ishetu ha kwiza kwa Simwine Jesu ni vonse vakwe va jolola.

4

¹Chamamani mani, mizwale, tumisusuweza ni kumilumerisa mwa Simwine Jesu. Sina hamuva amuheri intayero kuzwa kwetu kamumu swanerera kuyendera ni kutavisa Ireza, iri kuli mupange vulyo nanga ahulu.²Sina hamwizi mirao nzi zituvamihi cha Simwine Jesu.³Kakuti iyi nji tanto ya Ireza: kucheniswa kwenu chenu- kuti musiye vushahi,⁴iri kuti zumwi ni zumwi e zive muku vira ni mwihyabwe mu kuchena ni kute.⁵Kanji muvi ni mwihyenwanu che takazo vulyo (sina va Machava vasezi Ireza).⁶Kanji kuvi ni zumwi yo fosa ni kuvengisa muzwale wa kwe mwenzi zintu. Kakuli Simwine nji muvozekezi mwezi zintu zonse, vovuti mutu vamikalimeri ni kupaka.⁷Kakuti Ireza kena ava tusumpiri kukusa jololola, kono kuku chena.⁸Jikuti, iye yo kana inzi u kakani vantu, kono Ireza, yo ha Luhuhu lu Jolola kwenu.⁹Kuamana ni rato lye chizwale, ka kwina ituso yo zumwi kumi ñolera, kakuti inwe muvene murutitwe ji Ireza kusaka zumwi ni zumwi.¹⁰Chovuniti, mupanga inzi kumi zwale vonse vena mwa Mesondonia yonse. Kono tumi susuweza, mizwale, kupanga inzi ahulu.¹¹Tusimi susuweza kuzwira havusu ni kuhala che nkozo, mutoko mere zenu zintu, mi museveze ni manza enu, sina mutu vami layeri.¹²Mupange inzi iri kuti muyende hande mwi kute kwavo vena hanze ye tumero, ni kuti kanji musaki chimwi.¹³Katu saki kuti inwe musiye kutu zuwisisa, mizwale, Kuamana navo valilalize, iri kuti kanji mulichisi muluhuhu sina vonse vasena muhupulo kuzo kuvunsu.¹⁴Kakuti haiva tuzumina kuti Jesu ava fwi ni

kuvuka hape, vovulyo Ireza kalete ni Jesu avo vava fwiri mwali.¹⁵Chezi tuwamba kwenu chelinzwi lya Simwine, kuti iswe tuhala, vashere haku keza kwa Simwine, kanji ni tuhitiri avo vava lilalizi.¹⁶Kakuti Simwine kachiviri ka suke mwi wulu. Kakeze cho muhuwo, ni mulumo we niroyi lye kondo, ni ke mpeta ye Ireza, mi vafu mwa Keresite kava tange kuvuka che tenzi.¹⁷Cwale inswe va hala, vashere, hamwina katu kungane navo muma kope ni Simwine muluhuho. mweyi nzira katuve inko yonse ni Simwine.¹⁸Jokuti, mususuweze zumwi ni zumwi chaya manzwi.

5

¹Hanu kuamana ni ze nako ni myaha, mizwale, kamwina itukero yokuti chimwi ch ñolerwe kwe nu.²Kakuti inwe kachiviri mwizi hande kuti izuva lya Simwine likezite uvu musa muma masiku.³Hava wamba, "Ikozo ni sirerezo," yahaho i sinyehero ka ikeze havalali. Kaku swane uvu kuchisa kuku zala ko mwanakazi yo limisi. Kava ve ni kuvula mapicukiro.⁴Kono inwe, mizwale, kamwina muka zinkwe iri kuti ilyo zuva nili mi hitirire uvu musa.⁵Kakuli inwe mwense muvana ve seri ni vana vomwi zuva. Kena tuvana vomu masiku kamba vaka sikwe.⁶Cwale he, Kanji tu lali uvu vonse muvapangira. Kono, Tuzwire haku tondera ni kuli ntontoleza.⁷Kwavo va lala vapanga bulyo muma siku, mi avo vakolwa vapanga vulyo hama siku.⁸Kono kuvona tuvana ve zuva, tu zwire ha ntonda. Tu vike chizwato che chizuva che tumero ni lato, ni, kuwani, ye mihupulo ye tukuluho ikezite.⁹Kakuti Ireza kena avatu vumbiri ku sinyeha, kono ku tambula i puluso cha Simwine wetu Jesu Keresite.¹⁰Njiyena yavatu fwiri iri kuti, kamba tutonda kamba tulere, ni tuhale hamwina naye.¹¹Cwale he mususuweze zumwi ni zumwi ni kulizaka zumwi ni zumwi, sina nikale hamu kwete kupanga.¹²Tumi vuza, mizwale, kulemuha avo vaseveza mukati kenu ni vena he wulu lyenu kwa Simwine ni ba mi tondera.¹³To mivuza kuva kuteka ahulu mwi rato vakeñi che mitendo yavo. Muve he konzo mukati kenu.¹⁴Tumi yereza, mizwale: mukalimere vasayi cho kwi chilira, mususuweze vachi va vola mwisule, mutuse va katere, muve neza kuvonse.¹⁵Muvone kuti kakwina yo voza vuvi cho vuvi kwani ne ni. Kono, mwichilire china hande ku zumwi ni zumwi ni kuvonse.¹⁶Musangwe honse.¹⁷Murapere ni musa siyi. Muzintu zonse muhe vuitumero.¹⁸Ka kuti iyi nji tato ye Ireza mwa Keresite Jesu kuvo se.¹⁹Kanji mu kanini Luhuhu.²⁰Kanji mu yanzirizi vu porofita.²¹Mulike zintu zonse. Mukwatirire kuzina hande.²²Mukanine kuvoneka ko vuvi.²³MI Ireza we konzo a mipange ahulu ku jolola. Mi luhuhu lwenu lonse, mozo ni muviri u vonekiswe cho kusa nyazahala cho kukeza kwa Simwine wetu Jesu Keresite.²⁴Yo sepahala jiyena ya va misumpi, iye hape yasana ka pange ichi.²⁵Mizwale, mu tulaperere naswe.²⁶Mulumerise mi zwale vonse cho kuchuchuna ku jolola.²⁷Ni kumbira kwenu cha Simwine kuti ili ñolo livalirwe mizwale vonse.²⁸Mi chisemo cha Simwine Jesu Keresite chi ve nanwe.

2 Thessalonians

1 ¹Paulusi, Siluvinia ni Timoti, kwi keleke ya Matesolonika mwe Ireeza Ishwetu ni Simweni Jesu Kirisite.²A chishemo chive na nwe ni inkozo izwa kwe Ireeza Ishetu ni Simwine Jesu Kirisite.³Tuswanela inako yonse kuli tumela kwe Ireeza chenu, vakweetu. Ichi chintu chi swanele hande, kakuti ntumelo yenu ikula ahulu, mi ni lato mukati kenu li kwatinsene hamwina.⁴Mi iswe tuvene tu wamba cha kuli kuumusa ku amana namwe mu kati ke keleke ye Ireeza. Tu wamba cha kuva ni inkuloonde ni ntumelo mu masukuluko enu onse. Tuwamba cha ku nyanda ku mwina mu kuli.⁵Ichi chi supo cha Ireeza cha ku luka kwe inkatulo. Mani mani a kuti mwiziviwe cha ku swanela kwa muvuso we Ireeza umu sukulukili.⁶Ku lukite kwe Ireeza ku vozekeza masukuluko kwavo va ku sukulula, mi ni ku mi lukulwila va sukulukite na swe. Kapange ichi ha ku voneka kwa Simwine Jesu ku zwa mwi wuulu ni mañiloi cha maata akwe.⁷Cha malimi a mulilo u bukuka mwa vozekeze kwa va sezi Ireeza ni kwavo va kana ku tambula ivangeli ya Simwine Jesu wetu.⁸Ka va nyande imbazi ye sinyeho ku ya kwile ku zwa ha vusu bwa Simwine mwi kanya ni maata a kwe.⁹Ka chite ichi ilyo zuva chini neza kuti mwelyo izuva na tebwe ni vantu vakwe mi ni ku komokiwa kwavo vonse va muzumini. Ka kuti vupaki bwetu kwenu vu va zuminwa.¹¹Keli linu ivaka naswe tulapela cho kusa kosoza ka chenu. Tulapela kuti Ireeza wetu na mivone chi mu swanezi cha ku sumpiwa kwenu. Tulapela kuti mwe zu zilize zi musaka zilotu ahulu ni musevezi we ntumelo cha maata.¹²Tulapela izi zintu kuti izina lya Simwine wetu Jesu li tembwe chenu. Tulapela kuti ka mutembwe chakwe, ivaka lya chishemo che Ireeza wetu ni Simwine Jesu Kirisite.

2 ¹Linu ku amana ni cha ku iza kwa Simwine wetu Jesu Kirisite mi ni kuba hamwina kwetu mu kuba naye: tu mi buza, ba na swisu,²kuti kanji mu hweli ku sukuluka kamba ku sa lizuwa hande, mane nangati cheluho, cha mulaezo, nandi che iñolo li boneka ku zwililila kwetu, ku kasika ubu izuba lye Ireeza chi lya sika.³Kanji mu zuminini ni heiba u mwina kumi chengelela mwi nzila ihi kamba ihi. Kono kete chi ku pangahala kwanda ku kangwa chi kwa sika, mi mukwame ya seena mulawo chali tondeza, mwana wa bu sinyi.⁴Uzu njeye yo kana nisana ni kuli nyamuna mwine cha kulwisa zonse zi sumpwa Ireeza kamba zi lapelwa. Chelyo i baka, wi kaala mwi itempele ye Ireeza ni kulibonekisa ubu nje Ireeza.⁵Ka mu hupuli kuti hani beena nanwe ni ba mi wambili izi zintu? ⁶Hanu mwizi chimu woondete, kuti a boneeke bulyo he inako i shiyeme.⁷Kakuti i kunutu ya yasena mulawo chi i kwete kusebeze kale, kono kwina bulyo zumwi yo mu kaniise hanu mbwita cha zwiswa mu inzila.⁸Ku zwaaho ya sena mulawo mwa boneke, iye Simwine Jesu yete ne haye cho muhuuza wa ka holo ka kwe. Simwine mwa mu lete hasena chaku to ndeza kwa kwiza kwakwe.⁹Kwiiza kuya sena mulawo mu kube cha musebezi wa satani cha maata onse, zi shupo, ni zi komosi za maapa,¹⁰mi ni ku chenga kwa kwe konse ku sa lukite. I zi zintu ka zibe za bo ba sinyeha, ka kuti ka na ba batambuli ilato lya bu sakusima kuti ba hazwe.¹¹Ka cheli ibaka Ireeza na ba tumina musebezi u fosahale kuti ba zumine maapa.¹²Ma manimani a kuti bonse muba atulwe, abo ba sana baba zu mini busakusima kono ni ba hinda izanina mu zisa shiyeme.¹³Kono tu swanela kuleta buitumelo kwa Ireeza inako yo nse

chenu, bana swisu ba sakiwa kwa Simwine. Kakuti Ireeza aba miketi kuba ba zi chelantu zihia che mpuluso mu kujolola kwa Luhuhu ni ku zumina mu bu kusakusima. ¹⁴I chi cha ba mi sumpi kachili ka che ivangeli muwane i kanya ya Simwine Jesu Kirisiti. ¹⁵Ku zwaaho, baana swisu, mu ziime cha kukola. Muhinde chizo chi mu ba lutwa, che inzwi kamba, cha Iñolo etu. ¹⁶Linu a Simwine wetu Jesu Kirisiti iye mwine, ni Ireeza Itayo ya ba tu sa ki ni kutuha ku sa mana kwa ku humbulizwa mani ni bulotu bwa ku lisepa bwa ku buusu cha chi shemo, ¹⁷ku humbuliza ni kutanga inkulo ze nu mumu sebezi mulotu ahulu ni Inzwii.

3 ¹Lyinu lya hanu, mu tu lapere, kuti lyizwi lya Mulimu li wole ku hwela niku ku tembwa, mu kwi kalile feela ni kweenu. ²Mu lapele kuti kulukulula ku vuvi ni watu vavi kakuti kena watu vose veena i tumelo. ³Kono mulimu, yese na mu koza ni kuku vavalela kuyo fosahale. ⁴Twina i sepo kwa mulimu chako, kuti mu vose mu pange ni ku zwila ku panga zintu zini mi laela. ⁵A Ireeza a yendesa inkulo zenu kwi lato lya mulimu ne ku ku kolera Kelesite. ⁶Lyahanu tu mi laela, bana nswisu mwi zina lya mulimu Jeeso Kilisite, kuti mu siye mwana nswisu yo wi kala kere feela ne ku sa yendelela ne chizo chimu wana kwetu. ⁷Kakuli inwe muvene mwizi kuti kumu shiyamele kutu ziyanisa. Kana tuva hali mukati kenu uvu ba sena mulao ⁸Mi kena tuva lyi zilyo za muntu ni tusa nzi lihile. Kwanda, tu vaseveze masiku ni musihali misevezi mikukutu mu manyando, kuti sanzi tuvi ni muziyo kwenu muvonse. ⁹Tuva ku panga inzi isiñi kuti katwina mulao. Kwanda, tuva pangi izi kuti tuve mutala kwenu, kuti tu mi ziyanise. ¹⁰Hatu vena ni nanwe, tuva mi laeli, "heva umwi kasuni kuseveza, asazi alyi." ¹¹Kakuti tu zuwile kuti vamwi va yenda feela mukati kenu. Kava sevezi kono bali chochomeza. ¹²Lyinu vavo tuva laela niku va kooza cho kuwamba mwi zina lya Jeeso Kilisite, kuti va sebeze niva tontwele mi valye zilyo zavo. ¹³Kono unwe, vaana nswisu, sazi mu mani i nkulo muku panga vulotu. ¹⁴Heva kwina yasa kuteki ciwambo mwelyi i ñolo, mu mu tokomele mi sanzi mu vi ni chilikani naye kuti a swave. ¹⁵Sanzi mumu hindi kuti chira chenu, kono mumu kalimele uvu mwana nswisu. ¹⁶Mulimu ireeza we kozo iye mwine a mihe i kozo i nako yose, mwi nzila zonse. ¹⁷Mulimu a ve ninwe mwese. U ku nje ku rumeresha kwangu, Paulusi, che yaza lyangu, nje chi supo cangu mwi ñolo lyimwe ne lyimwe. Bo buti muni mu ñolela. ¹⁸Chi shemo nca mulimu Jeeso Kilisite chi ve nanwe mu vose.

1 Timothy

1 ¹Paulusi, muapostola wa Chrisite Jesu kuya che intaelo ya Ireeza mu hazi wetu ni Chrisite Jesu i nsepo yetu, ²kwa Timotea, mwana we niti mwi ntumelo: Chisemo, inse ni nkozo izwa kwa Ireeza Ishetu ni Chrisite Jesu Simwine wetu. ³Ubu muniba kukumbilili kuti upange hani bakukaya kwa Masedonia, wikale mwa Efese kuti uwole kuha intaelo kubamwi bantu kuti sanzi baruti intuto ingi. ⁴Nikusa ntekeleza kuma tangu asa mani amasika. Izi zileta kupanga inkani kuhita kutusa mulelo wa Ireeza, iri che ntumelo. ⁵Hanu cwale ma manimani omu lao i rato lizwa kwi nkulo i chenete, kuzwilila kwi izwalo ilotu, ni kuzwililila kwi tumelo ina buniti. ⁶Bamwi batu baba kwangi kusika hama manimani kono baba sanduki nokutanga kuwamba zobuhafu. ⁷Basaka kuba maruti womu lao, kono kaba zuwi sisi zibawamba kamba ondelelwa hateni. ⁸Kono twizi kuti mulao wina hande haiba zumwi usebelisa chenswanelo ⁹Mi tuzizi izi, kuti mulao kena uba pangilwa muntu yolukite, konu kubantu ba sena mulao niba kwenuheli, nibantu basena Ireeza, niba panga zivi, mi nabana ba sezi Ireeza niba fosahere. Linu uba pangilwa bana behaya bashemi bavo baba kwame nibanakazi, ni behayi. ¹⁰nibantu bapanga zabushahi, mukwame yozumina kusandulwa mwanakazi, abo bahiba bantu nikubapanga batanga, ba pono, ipanki za mapa, mi nizintu zose zisena initi niku lwanisa intaelo. ¹¹Izi intaelo ziyendelela ni kanya ye linzi lifuyawile kwa Ireeza ilyo lini bahewa. ¹²Nili tumela kwa Chresite Jesu iye Fumweetu. Aba ni konzi, kakuti aba ni hindi kuti ni sepahala, mi nikuni bika ha musebezi. ¹³Nibali nimunyazerizi, ni munyandisi nimu kwame yonyandisa. Kono niba tambuli chishemo ka kuli niba kupanga nini sezi nikusazumina. ¹⁴Kono chisemo cha fumwangu chiba kezi kwangu ni tumelo mwi lato lina kwa Christ Jesu. ¹⁵Ili ifusa lisepahala ni kuswanela mi nikuzuminiwa, kuti Christ Jesu aba kezi mwifasi kwiza kuhaza mu eza libi. Ime nji niwa mamani mani kwezi. ¹⁶Mi keli ibaka niba hewa chisemo, kuhitiliza, Christ Jesu u wola kutondeza kuli keta kose. Aba pangi izi nili mutala kwabo basepa kwali mubuhalo bunhya. ¹⁷Linu ku Mulena wakale, ya saboli, ya sabonwa, Ireeza yenke,, ikute, nikanya, nikutwala kusa manu mani. Amen. ¹⁸Nibika iyi intaelo ha busu bwenu, Timotea, mwanangu. Nizipanga izi kuyendelela ni chipolofita chiba wambwa kwako, iri kuti kupangila kuti winjile mwindwa indotu. ¹⁹Uzi pange izi kuti ube mwi tumelo ni izwalo ilutu. bamwi batu baba kani izi ni kumina ka kuti lye ntumelo. ²⁰Baswana sina Imenca ni Alexandere, abo vaniva tambiki kwa Satani iri kuti valutwe kusa yefula.

2 ¹Hakwina bulyo cha matangilo, Ni mi susuweza kuti inkupo, intapelo, kulapelela, ni bwitumelo zi pangwegirwe vantu vonse, ²ku malena ni vonse vena mwi nkamayiso, njokuti twikale mwi nkozo ni vuhalo vu ntontwele mwi nzila ya chilumeli ni butokwa bwako. ³Ichi chi lotu mi chitamwirwe ha vusu bwa Ireeza muhazi wetu. ⁴Usaka kuti vantu vonse va hazwe mi veze kukwi ziva vuniti. ⁵Kakuti kwina Ireeza yenke, ni muzimanini yenke fela wa Ireza ni wa vantu, mukwame Krete Jesu. ⁶Ava litambiki iye mwine kuva ntifo ku vantu vonse, sina kuva vupaki he nako iswanera. ⁷Chowu mulero, Ime, ni mwine, niva pangilwa muwambi ni muapostola. Nimi wambila initi. kani chengi. ni muluti we chisi mwi ntumelo ni mwiniti. ⁸Chobulyo, ni saka vakwame vonse muzivaka zonse va lapele cho kunyemuna mayanza a jolola ni kusena vu vengi kapa kukanana. ⁹sina vulyo, Nisaka vakulwakazi vakuzwata zi zavalu zina hande, va liwonde ni kuli vakanya. kanji va hosi i sunki zo kuwula kapa igauda ni zizwato zi dula. ¹⁰Nisaka kuti va zwate zi voneka hande za vakulwakazi va tondeza zintu za Ireza kuya che misevezi milotu. ¹¹Mukulwakazi uswanela kuli tuta na tontwere ni mukukwi chilira. ¹²Kani zuminini mukwalwakazi ku ruta kapa kuha mulawo hewulu lyo mukwame, kono kuhala mu ntotwele. ¹³Njaho

Adama ava tangwa ku vumbwa, njikwiza eva.¹⁴ Mi Adama kena va chengwa, kono mukulwakazi ava chengwa kuhitilira ni ku panga chivi.¹⁵ Niha kuva vulyo, kahazwe cho kupuluha vana, haiva ni va zwila havusu mwi ntumelo ni mwi rato niku jolozwa ni muhupulo u hupula hande.

3

¹Muwambilo uwu we niti: Haiva zumwi muntu usaka kuva muruti, ulakaza mutendo mulotu.² Imihe muruti uswanela kuva nikusanyazahala. Uswanela kuva mukwame wamwanakazi umwina. ave niku liwonda, nikuzuwisiza, nikulikuteka, yosaka kutabmula vayene, yowola kuruta.³ Kanji avi chindakwa cha vunjwala, insi wekondo, kono yolukite, wina inkozo. Kanjavi muntu yosaka masheleñi.⁴ Yo yendisiza vezuvo yakwe nenza. ni vana vakwe vamuzuwe mi vamuhe ikute liyere.⁵ Mukuti haiva muntu kezi kutomela vezuvo yakwe nenza, mwatokomele vule ikeleke ya Ireeza?⁶ Imi nsazi avi muntu yozwa hakuzumima, pona cholikumusa mane akawile mwikatulo ya diavulusi.⁷ Ave yopakwa nenza nivantu vena hanze, ilikuti kanji awili mumaswavi nikaswa ka diavulusi.⁸ Vahikana, kakwiziva, vave nivutali, isiñi vendimi zovere. Kanji vavi zinywi zavunjwara ahulu kamba nikulya ahulu.⁹ Vavike ininti ive zivahazwa yetumelo ni zwalo linjolola.¹⁰ Vaswanela kutatuvwa lwetazi, linu valukela kuhewa musevezi kakuli vashiyeme.¹¹ Nivanakazi chenzila iswana have nikuzuwisisa. Kanji bavi vasoha. Bave nikuliwonda, imi have nikulwonda nikusepahala muzintu zonse.¹² Muhikana wekeleke ave ni mwanakazi yeke. Vayendisiza hande bana bavo ni mazuvo avo nenza.¹³ Mukuti kwavo vavasebezi hande vakwete musevzi mulotu, kavawane mazimo malotu, ninguzu zina mwa Kereste.¹⁴ Niñolela izi zintu kwako, imi nisepa kwiza kwenu hahanu.¹⁵ Linu heva niniyleha, niniñolera ili kuti mwizive mumuswanela kwi kalila muzubo ya Ireeza, Iliyo Ikeleke ya Ireeza yohala, mutomo ni tuso ihala.¹⁶ Mi Indava isakananwa yive zivahazwa ikunutu yakulapela ikando: "Aba vonahazwa munyama, abavikwa yolukite muluhuhu, abavonwa ni mañiloyi, abawambwa kumansi, abazuminwa mwikanda, imi avahindilwa mwinkanya. "

⁴ ¹Linu Luhuhu luwamba cha kujolozwa kuti chenako za kuvusu vantu vamwi kavasiye intumelo mi vawonderele kwi huho ichenga ni kuntuto za madimona,² cha kuliha kwamapa. Mihupulo yavo vene ka hiswe chensipi ihisa.³ Ka vakanise kusesa ni kutambula ziloyi za vavumbi Ireeza za kuliyavela cho kulitumela mukati kavo vazumine ni bezi ininti.⁴ Linu zintu zonse zibavumbwa kwa Ireeza zilotu. Kakwina chetuhinda chempo ya kulitumela chiolwa kukanwa.⁵ Chakuti i vajolozwa chenzwi lya Ireeza ni tapelo.⁶ Haiva no vika izo zintu havusu bwa vakwako, kove u muhikana molutu wa Jesu Kelesite. Chakuti u vabalelwe camanzwi etumelo ni ntuto zilutu zove chilili.⁷ Kono ukanine matangu efasi asakwa ku vachembeze. Nihakuvabulyo, u lirute umwine chavulapeli.⁸ Chakuti ituto ya muvili yina intoso inini, kono intapelo ina intoso muzintu zonse. Ikwete isepiso ya buhalo bwalyahanu ni buhalo buchikezite.⁹ Vulumiwa ubu busepahala mi buswanela kuamuhelwa kwizwile.¹⁰ Chakuti nji chona echo hatu yanda ni kuseveza a hahulu. Chakuti twina isepo kwe Ireeza yo hala, i ye yali muhazi wa vantu vonse, kono sihulu avo vazumine.¹¹ Wambe mi ulute izi zintu.¹² Kanji kuvi ni muntu yo kushuvula chabuhwire bwako. Chobulyo, u ve umutala kwavo vazumine, cha kuwamba, cha kulionda, che laato, che kusepahala ni cha kujolola.¹³ Konzi Ha chinasika, u ve kuzakubala, ni ku kusuweza, ni ku kuluta.¹⁴ Kanji u keshevisi impo i na kwako, i vahewa kwako cha bapolofit, chakubikwa mayanza e kopano ya bakulwana venkeleke.¹⁵ U tokomele zintu zi. Ube muzili, chakuti izwelopili yako i lemuhiwe chavantu bonse.¹⁶ U he itokomelo inkando kwako umwine ni kukuluta. U zwilehabusu muzintu zi. Linu chakuchita buloyi, kolihaze u mwine mane buloyi nabo batekete kwako.

5

¹ Kanji ukalimeri mukwame mukulwana. Kono, umuhinde naye uvu avali nji veso. Uhinde milombwana uvu vache banko ve chikwame.² U hinde vakulwakazi uvu vashemi ve chanakazi, mi vakazana uvu bachizyako muku jolola konse.³ Mukuteke va shaminine, vashamine luli.⁴ Kono haiva va shamine vena vana kapa vehwa, muva siye pili va tondeze ikute mu mazuvo avo. Muva siye va vozekeze vashemi vavo, kakuli ichi chi tavisa kwe Ireeza.⁵ Kono yo shamine ze niti mi ushele yenke. U vika insembo yakwe kwa Ireeza. Inako yonse ushala ni nkupo ni ntapelo masiku ni kamwi konse.⁶ Nihakuva vuloyi, mukulwakazi uhala che minyaka ufwire, nanga ha sihala.⁷ Mi ukutaze izi zintu ili kuti kanji vavi niku nyazwa.⁸ Kono haiva zumwi ka lukisezi va kwakwe, sihulu vana vo mwi nzuvo yakwe, wa sampula intumelo mi uswana fela sina ya seli mulumeli mane ni kuhita.⁹ Muzuminine mukulwakazi ku ñoliswa kuva hava ni zirimo zi sena mwikonde yezirimo ziska he kumi lyeminwe ye yaza lyonke ni chonke, yo sestwe kumukwame yenke.¹⁰ Uswanera kwiziveka che mitendo milotu, nangati kuti yo kuvavalela vahwire, kamba avali ku amuhera bazwahule, kamba ava kushanja matende ava vazumini, kamba ava tusi ni kuhoza vanyandiswe, kamba avali kulitulite ku misevezi yonse milotu.¹¹ Kona kuva fwamini vasiri bahwire, uva kanine kuva ñola ha mukoloko. Kakuli chiva tambika miviri yavo kwi takazo kulwisa Keresite, va sisaka kusesa.¹² Cheyi inzira baliwana va ni mulandu kakuli chiva chola itayero ya matangiro.¹³ Hape valiwana chive na kumilapero ya maswaniso. Vatanga kuya vuzimboka zimboka muma zuvo ni mazuvo. Insiñi fera kusanduka vasekali, kono vasanduka va soha ni valeta i fapano. Vatanga kuwamba zintu ziva swaneri kuwamba.¹⁴ Iri linu nisaka vakulwakazana kusesa, kuzala vana, ku vavalela mazuvo, iri kuli kanji vahi muvilala chivaka cho kutu nyasa mukupanga vuvi.¹⁵ Kakuli bamwi chivava sanduki kuya kwa Satani.¹⁶ Haiva kuvamwi vanakazi vazumine kwina wina vava shaminini, mumusiye ava tuse, iri kuli ikereke kanji i lemezwa ahulu, iri kuli ikereke i tuse vana vasena vava tusa.¹⁷ Uzuminine va kulwana va vusa hande kuti vahewe ikute kovere, sihulu hulu avo vasebeza mu linzwi ni mukuli ruta.

¹⁸Kakuti ifnololo liti, " kanji uviki muhala kukaholo ke mpulu chiyi kwete kusinza vuheke," mi " Yoseveza uswanera itifo yakwe."¹⁹Kanji utambuli muzeko u yama muntu mukulwana kwanda yokuti kwina impanki zo vere kamba zo tatwe. ²⁰U kalimere vapanga chivi havusu bwa vonse iri kuli vamwi valitute kiuvali. ²¹Ime ni kulayera havusu bwa Ireeza ni havusu bwa Keresite Jesu mane vulyo nihavusu bwa mañiroyi aketetwe, ²²kuti u kwate inzi tayero nikusena kulikumusa mi kanji upangi chihi ne chihi cheva ni chiyaluluti. Kanji uli yaviri muchivi cho zumwi miuntu. Uvone kuti uli chenisa. ²³Kanji uzwiri havusu kunwa menzi vulyo. linu, u swanera kunwa ni waine inini kupangira ivumo lyako ni kulwalanga kwako. ²⁴Zivi zabamwi vantu ziziveka niku boneka hanze, mi vayenda muzili kuya mwikantulo. Kono zimwi zivi zichilira inako zana. ²⁵Chokuswana, Imwi misevezi milotu iyalukite ivoneka hekanza, mi yimwi kaioloi ku ungulwa.

6

¹Musiye bahikana vonse vena kwi jokwe kukuteka vayendisi vavo che kute lyulonse. Vaswanera kuchita ichi iri kuti izina lya Ireeza ni tuto yakwe kanji zi nyaziwa. ²Vahikana vena vayendisi vavo vachi vava zumini kavaswaneli kuva vuza ikute kakuli mizwale. linu, vaswanera kuva severeza monse ahulu. Kuva yendisi va tusiwa che misevezi yavo kuva zumine ni vasakiwa. Urute ni kutalusa izi zintu. ³Mwendi zumwi uruta zi chichana mi katambuli itayero zetu zi sephala, nji kuti, manzwi a Simwine wetu Jesu Keresite. Mwendi mane kava tambuli i tuto zitwala kuvu halo bwa Ireeza. ⁴Uzo muntu uli kumusa mi kakwina chezi. nihakwina bulyo, u lwala cho kulyangana ni kukanana kuama ziyambo zi sena tuso. Azi ziyambo kazina ituso, ni muuna, ni mukutukana, ni mukuhupulera bantu vuvi, ni ⁵hape pahazwa ifapano i mbilala za vantu va maano a volete. Va sanduka kuzwa kwi niti . Vahupula kuti vulaperi nje nzira ifumiza mutu. ⁶Linu vulaperi ni kusepa che nkulo chifumu chi kando. ⁷Kakuli kakwina chituvu leti mwi Nkanda. Hape kakwina chituola kuhinda muili. ⁸Linu, tuli tumere che zilyo ni zizwato zitukwete. ⁹Hanu avo vasaka kuva vafumite vawiranga mumiiiko, mukla swa. Vawiranga muma lava ova hafu ni muzintu zi holofaza ni muzintu zonse zipanga vantu kuwira mu kusinyeha ni kufokola. ¹⁰Kakuti i rato lya masherefi njo muhisi we zivilala zonse. Vamwi vantu vazi lakamina ahulu chivavazwi mwi tumero mi chivavali hwezi avo vene ni masikuluko mangi ahulu. ¹¹Kono inwe, vakwame va Ireeza, muzwe kwezi zintu. Mungane kuluka, vulaperi, kusepahala, irato, kuwonderela, ni kulikwata. ¹²Mulwe inkondo i ndotu inkondo ye tumero. Mukwatirire kwi sepiso iya kuireisa mani iyo imuva supwa. I vaka lyechi kuti muvahi vupaki havusu bwe pankinzingi kwecho chili chiloto. ¹³Ni miha iyi itayero havusu Ireeza, yo leta kuti zintu zonse zihale, ni havusu bwa Keresite Jesu, yava wambi chivali che niti kwa Potisi Pilato: ¹⁴muviike hande itayero, nikusena kunyazahala, kusikira ha kuvoneka kwa Simwine wetu Jesu Kiresite. ¹⁵Ireeza kezivahaze kuvoneka kwakwe he nako i swanera - Ireeza, yo Fuyaulitwe, inzo ziho zonke, Simwine yo vunsu, Simwine yo yendis. ¹⁶Njiyena yenke yasa fwi mi uhala mwi seri lisa loliwa. Kakwina muntu yo mulola kamba kumuvona. Kwali kuve ni kute ni ziho zisa mani. Amen. ¹⁷Uwambire vafumi mweyinu inkanda kanji valikumusi, ni kusa vika i sepo yavo muchifumu, iri zintu zise kalilire. kono, vaswanera ku sepa mwe Ireeza. Utu newira vonse vuniti bwe chifumu kuti tulikole. ¹⁸Uva wambire kuti banpange hande, kufuma mukupanga zintu zilotu, kuli yumbula, ni kusaka kuliyavira. ¹⁹Mweyo, inzira, muvali vikire musumo mulotu wezo zikezite, iri kuli niva kwatirire kuvuhalo sakata. ²⁰Timoteya, uvalere icho chiva hewa kwako. Uzwe kwi ngambolo zo buholo ni kani zisa tusi chimwi checho chiva supa kuti ingana. ²¹Vamwi vantu vawamba inzi zintu mi chivava zwi mwi tumero. Mi chishemo chive nawe.

2 Timothy

1

¹Paulusi, muapositola wa Jesu Keresite chetato ye Ireeza, chakuya chesepiso ya vuhalo bwina mwa Keresite Jesu, ²kwa Timotea, mwanangu yo sakahala: Chisemo, inse, ni inkozo izwilila kwa Ireeza Tayo ni Keresite Jesu Simwine wetu. ³Ni litumera kwe Ireeza, uzo u ni vasebelezi kuzwililila ku basukulu wa vesukulu wetu, chakuya chezwalo lijolola, sina ha ni zwilile habusu kukuzeza mweitapelo zangu musihali ni masiku. ⁴Sina mu ni zezera zinsozi zako, ni shukelwe ku kubona, chakuti ni zule chakusanga. ⁵Ni vakumbuluswa chetumelo yako ikoletisa isa yangayi, iva hali chetanzi kubanyokokolo va Loisi ni vanyoko va Eunisi. Mi ni zumina kuti ihala ni kwako bulyo. ⁶Ili nji vaka ha ni ku ku kumbulusa utimbe impo ya Ireeza ina kwako chakubikwa heulu mayanza angu. ⁷Chakuti Ireeza kana a vatuhi luhuhu lwa lyowa, kono lwa ziho nilwe rato ni lwe kute. ⁸Chobulyo kanji u swabeli vupaki bwa Nfumwetu, kapa ime, Paulusi, ni musuminwa wakwe. Nihakuva bulyo, u liyavele mu manyando a evangeli chakuya cha maata a Ireeza. ⁹Nji yena Ireeza ya va tuhazi mi ni chatusumpa cha musumpiro u jolola. A vachiti ichi, isinyi cha misebezi yetu, kono chakuya chamihupulo yakwe ikoletisa. A vatuhi izi zintu cha Keresite Jesu pili inako neiseni kutanga. ¹⁰Kono hanu intukuluho ya Ireeza iva zibahazwa chakuboneka chamupulusi wetu Keresite Jesu. I vali nji Keresite, ya vamanisi ifu ni kuleta buhalo busena ma maninizo che seli lya evangeli. ¹¹Hakwinabulyo ni vaketelwa bukutazi, buapositola ni buluti. ¹²Chevakelyo name ni banyandi che zo zintu. Kono kaniswabite, chakuti ni zi uzo ye nizumine kwali. Mi ni bazumini kuti u wola kubika izo ze ni bamuhi kusikila izuba ilyo. ¹³Uvike mutala wa mañusa o vazuwi kwangu, chetumelo ni ilato lina kwa Keresite Jesu. ¹⁴Zintu zilotu izo Ireeza aba viki kwako, zivavalele cha Luhuhu Lujolola, luhala mukati kanko. ¹⁵Wizi zintu izi, chakuti vonse vahala mwa Isia ba va ni futatili. Muchikwata echo kwina Figelo, ni Hemogene. ¹⁶Mi Simwine ahe chisemo ku venzubo ya Onesiforo, chakuti hangi a vanikatulusi mi kana a vaniswabeli ha ni vena mumahaka. ¹⁷Chevaka linabulyo, ha vena mwa Roma, a ba tukufalelwe kunisaka, mane na cha niwana. ¹⁸Simwine a muhe kuwana chisemo chizwilila kwali mwelyo izuva. Ni mwinzila zonse za va nitusi mwa Efese, iwe uzizi hande.

¹Cwale iwe, banangu, mukozwe mu chishemo cha na mwa Krete Jesu. ²Mi ni zintu zimwa zuwa kwangu hakatu ke mpaki zingi, muzi tambike ku vantu va sepahala vete va wole ku luta vamwi hape. ³Munyande muvukavo - vukukutu neme, sina ili isole lyi shiyeme lya Krete Jesu. ⁴Kakwina i sole lyi seveza nili suminwe muzintu zovunu vuhalo, kuti a tavishe wina he wulu lyakwe. ⁵Mi hape, haiva zumwi wi zuziliza kuva yo tiya, kazwatikiwa i kuwani yo mushukwe haisi ha yenderera ni milao. ⁶Mi itukero yo mulimi yo seveza ahulu kuti atambule inkavelo yakwe ye zimelantu kumatangilo. ⁷Hupule chini wamba, kaho Ireeza kamihe inkutwisiso muzintu zonse. ⁸Muhupule Krete Jesu, kuzwa kwi mbuto ya Davida, yava vuswa kuvamwi va fwire. Ichi chiya che nusa lye ivangeli yangu. ⁹Kecho ni nyanda mane kusika he nako yo kusuminwa sina ni chisinyi. Kono linzwi lya Ireeza kali suminwe. ¹⁰Yahaho niva nyandi muzintu zonse kwavo vava ku ketetwe, kuti niva wole kuwana impulsu ina mwa Krete Jesu, ni nkanya iya ku mamanani. ¹¹Ichi chiwambo chi sepahala: " haiva tuva fwi naye, ka twikale naye hape. ¹²Haiva tu wonderela, katu vuse naye hape. Haiva ni tu musampula, katu sampule naye. ¹³Haiva katu sepahali, ushala na sepahala, kakuli ka woli ku lisampula iye mwine. ¹⁴Uwondelele kuva hupulisa ke zi zintu. Uva kalimele havusu bwe ireeza kuti kanji va lilwisi ku amana ni ziyambo. Kelyi vaka kakwina chintu chimwi cho vutokwa. Kelyi vaka kwina kusinya sinya kwavo va teka. ¹⁵Pange chi woleka kuti uve zumwi wa zuminwa kwa Ireeza, muveleki u sena cho kuswava, yo luta inako yonse inzwi lye niti. ¹⁶Uzwe kwi ndava zo kuwamba wamba, zimi twala kuku nyazeleza ku mizwisa mwi nzila ina hande. ¹⁷Ku wamba kwavo kaku yende. Mukati kavo va Hymenaeus nima Philetus. ¹⁸Ava nji vakwame va sena vava zuwa vuniti. Va wamba kuti ku vuka kuvafwire ckiva pangahali kale. Va chinca i ntumelo i vamwi. ¹⁹Ni hakuva bulyo, mutomo u kolete wa Ireeza uzimana. Ina nili swayo: " Simwine wizi avo vali vakwe " mi " yense u sumpa izina lya Simwine uswanela kuzwa ku zintu zi sena hande. " ²⁰Mwi nzuvo i fumite , kakwina fela imponto ze gauda ni silivera. Kwina hape impoto zo kuveza hazi kuni nizo kuvumba he rongo. Zimwi zina musevezi u sepahala, ni zimwi zisa sepahali. ²¹Haiva kwina zumwi yoli joloza kuzi sa sepahali, muntu yo sepahala. Uvikitwe ku mbali, wina musevezi kwa Simwine, mi uvikilwe musevezi mulotu. ²²Uzwe kwi takazo zovu jaha. Tundamine zi chena, intumelo, irato, ni nkozo navo va sumpa kwa Simwine kuzwa kwi nkulo ichena. ²³Kono mukane vuhole ni mpuzo zi sena hande. Wizi kuti zi zala inkani. ²⁴Muhikana wa Simwine ka swaneli ku panga inkani. Kono uswanela kuva yo lukite ku vonse, yo wola ku ruta, ni kuwola ku lindila. ²⁵Uswanela kuva wa chisemo ku luta vana vasa zumini va mulwisa. Mwendi Ireeza kawole kuvaha kuvaka ke ntuto ye niti. ²⁶Kavave vena hande hape niku zwa mutuswa twa dyavulusu, kasamulaho okuva kwata che ntato yakwe.

3 ¹Mi mwizibe izi: muma zuba ama mani mani mukube ni nako inkunkutu. ²Linu bantu mu baba kulisaka abo bene, basuni masheeleni, kuli tundumuna, kuli kumusa, bakanani, kusaba nikuti kubashemi, kusalitumela, ni kusachena. ³Kababe nibasena ilato kubamwi, basayendereli, basohi, basaliwondi, benkondo, basasaki zilotu, ⁴Kavave baveteki, vazuminine mitwi, vafosahere, vasaka ahulu minyaka isifi irato lya Ireeza. ⁵Kaba be ni mazimo e chi lumeri, kono kavakane maata acho. Uzwe kuvuli abo vantu. ⁶Mi bamwi kubali bakwame benjila mumazubo ni kuhapa banakazi vazihole. Ava nji vanakazi vezwire chivi mi vayendiswa itakazo zovu zivilala. ⁷Aba vanakazi valitutirile inako yonse, kono kavakafwe kwiza kusika he niti ya maano. ⁸Mwizila iswana iyo Janesi ni Jambres yaba zimi kulwisa Mushe. Linu mwizila iswana baruti ba mapa, bazimana niku lwisa i niti. Bakwame ba bolete mumi nahano yabo mi bazobete kuze ntumelo. ⁹Linu kese bazwile habusu kuya kule. Kabuholo bwabo mubu boneke kubonse, sina wabana bantu. ¹⁰Kono inwe, mube chilili i ntuto zangu, munipangila, munihipulela, tumelo, inkulo inde, ilato, kuli koza. ¹¹kunyandiswa ni manyando, nezo ziba pangahali kwangu kwa Antioch, kwa Iconium, hape ni Lystra. Nibali kolisi mumanyando. Kuzwa muzintu izi zose, mi Simwine aba nihazi. ¹²Bonse abo basaka kuhala mwizila ye Ireeza mwa Chrisite Jesu kaba nyandiswe. ¹³Bantu babi ni maapa kaba yende kububi luli. Muba chenge bantu bamwi kono nabo nabo nibachengiwa. ¹⁴Kono iwe, wikale muzintu izo zobali tuti ni kuzozumina muzili. Wizi kozo kobali tuti kwali. ¹⁵Wizi kuti kuzwiliwila kubunhyile ubezibi mañolo alipatite. Linu izi ziola kuku talifisa mwi ntukuluho kuya che ntumelo mwa Chrisite Jesu. ¹⁶Mañolo ose aba kenzi cha Ireeza. Mi lina ituso kuku luta, kuku sikuluha, ku kusikiulula, niku luta mwi niti. ¹⁷Iyi ina bulyo kuti mutu wa Ireeza a shiyame, nikuli tukiseza misebezi ina hande.

4

¹Nikuha itaela ikoletе havunsu bwa Ireeza ni Krete Jesu, yente na atule vahala ni vafwile, bakeni chaku livonahaza kwakwe mwipuso: ²Ukutaze Inzwii. Ulitukiseze mukuwoleka niha kusawoleki. Unyanse, Ukalimele, Ususuweze, nikulonde ni mukuruta. ³Linu inako ikezite iyo vantu muvakangwe intuto yeniti. kono. kavali kunganyize maruti vayenderera ni takazo zavo. ⁴kavasike mantwi abo kuti kanjivazuwi vuniti. Kavazwe mukuzuwa initi, imi muvayembulukele kumatangu. ⁵kono iwe, ulikwate muzintu zonse. Ulikoze muvukavo, upange musevezi wavu buleli. wizuuzilize isevezo yanko. ⁶Kakuli nive tiliwa kale hanze, Inako yangu yakuyenda chiyasika. ⁷nivalwi ikondo indotu; nivasiki kuma manizo; niva viki intumelo. ⁸Ikuwani yakuluka ivikilwe ime, Ni Simwine yo iye muatuli, yente naka nihe mwelina izuva, kono isinyi ime neke, kono navo bavasaki kuvonahala kwakwe. ⁹Upange mo wolela kwiza kwangu cho kulitahanera. ¹⁰Demasi avanisiyi. Kakuli usaka zekanda yahanu imi avayendi kwa Tesalonika. Kresensi avayendi kwa Magatia; imi Tite avayendi kwa Dalmatia. ¹¹Mbwiteli Luka njowina name. muhinde Mareka mwize naye wina intuso kwangu kuwamana mowu musevezi. ¹²Nivatumi Titiko kwa Efese, ¹³Uniletele ijasi linibasiyi kwa Troasi kwa Karpo. wize nalyo, ni mbuka, sihulu izo za hamandalo anoletwe. ¹⁴Alexandere mufuli we zintale zekopa avapangi zintu zifosahele

kwangu. Ireeza mwa muvozekeze kuyenderela ni mitendo yokwe. ¹⁵Nawe uzwe kwali umutokomere, Mukuti ulwisa mazwi etu. ¹⁶Mwinako iniva litavilili, vonse vavanisiyi. mi kanji nizi valirwa kuvali mulandu. ¹⁷Kono Simwine avazimani name niku nikoza ili kuti, mukati kangu, ilikuti ku kutaza kwangu kuwole kwizuzilizwa. ilikuti vechinsi vawole kuzuwa. niva hazwa mumilomo ivandavu ¹⁸Simwine mwani lukulule muvuvu vonse mi imi chebaka lyemupuso yewulu. kwali kuve ni kanya kuya uko kusamani. Amen. ¹⁹Ulumelise Pulisila, ni Akwila, nivezuvo ya Onesiforosi. ²⁰Erasitusi avashali kwa Makorite. kono nivakasiyi Trifimosi kwa Mileta nalwala. ²¹Ulike mo wolera kukeza maliha ni aseni kusika. Eubulo uku lumelisa, Ni Pendenisi, Linasi, kalaundia, ni mizwale yonse. ²²Imi Simwine ave ni luhuhu lwako, Nichisemo chive nanwe.

Titus

1 ¹Paulusi, mutanga we Ereenza ni mutumwa wa Jesu Kereste, ke tumelo ye ereenza ni Vatu Vaketetwe ni zivo ye niti izumizana ni vurumeri. ²Iva Vena i sepo yo vuhalo vusamani vwe Ereenza, iye a sa chengi, ava sepisi pili izinako niziseni kuva kwateni. ³Ke nako iswanera, cha patulula lizwi lyakwe lyava nihi kuti ni lilete. Ni va tendi vuti kuya ke tayero ye Ereenza Muhazi wentu. ⁴Kwa Tite, mwana mwitumelo ye niti yetu. Chisemo ni nkozo izwa kwe Ereenza Eshetu ni Christe Jesu Muhanzi wetu. ⁵Keli evaka niva kusiya mwa Kerete, kuti uva kanye zintu zisa manite ni keta vayetereri kayedisi mwi tolopo muni va kucho. ⁶Muyetereri u swanela kusa nyazahala, mukwame wa mwanakazi umina, ni vana bakwe vaswanela kusepahala basiye kunyaswa cho vuvi ni kuvula ikute. ⁷Inswanelo ku muyendisi, muyendise we zubo ye Reenza, kusanyazahala. Uswanela kusa zuweka kapa kulinyemuna. U swanela kusabenga benga, kasaneli kutwaela kunywa iwaine, isinyi wenkondo, ni kusha lya hahulu. ⁸Nihakwina vulyo, uswanela kuwola kutambula vene, mulikani wa zilontu. Uswanela kuba utalifite ulukite, vu ireeza, ni yo wolakulikwata. ⁹Mi uswanela ku kwata ahuulu kulinzwi lisepehala liva rutwa, cho kuta kuti a wole ku susuwenza vamwi ni intuto ilotu ni kusikulula vose va mulwisa. ¹⁰Kwina vantu vava sandukiri vangi, sihulu avo vo mupato. Mazwi avo kaena ituso. Valichenga ni kuhitisa watu mwi nzila isali njoyo. ¹¹Mi vaswanela ku zimikwa. Varuta ziva sa swaneli kuruta kutenda bufumu vufosahele ni kuhauhanya masika onse. ¹²Umwina kuvali, utalilifite wavo, chati, "Makerete kuvasiyi kuchenga, vuvi ni ziñoloji zitiza, mavumu makata." ¹³Iyi ndava ye niti, cwale muvasikulule luli kuti va ve ni tumelo izuweka. ¹⁴Musiye kuteeka matangu a ma Juda kapa milayo ya vantu vasandula initi. ¹⁵Kwavo va jolola, zintu zonse jolola. Kwavo va va sachenete ni va sazumini, ka kwina colola. Mi mihupulo yavo ni maikuto avo e zwile vuvi. ¹⁶Vata kuti venzi Ireeza, linu vamusapula muzitendantu zavo. Vena mitendo mivi nikusa zuwa. Ni musevezi milotu ivakanga.

2

¹Kono iwe, wambe chi swanela itaelo ye tumelo. ²Vakwame va kulwana va swanela kuli kwata, ni ku kutekeha, vena i nkutwisiso, vena tumelo izuweka, mwi lato, ni mukukola inkulo. ³Vanakazi vakulite navo lukera kuli likwata, isinyi kusooha. Sanzi valihi ahulu kukunwya i waine ingi. Vaswanera kuruta zintu zishiyeme. ⁴kuchitira kuti vawole kuruta vaana kazana muvaswanela kusakira vakwame vavo ni vaana vavo. ⁵Vaswanela kuva ruta inkutwisiso, kujolola, kwiziva kuvavalela mazuvo, nikuti valivike kungsi lya vakwame vavo, vaswanela kutenda izo zintu kuchitira kuti linwi lye Ireza sanzi li nyanswa. ⁶Mwizila iswana, susuweze valomwana kuti va talife. ⁷Mwizila zonse mulivonise kuva vo mutala wa misevesi milotu. Mi horuta, vonise vuntu ni ku kutekeha. ⁸Wambe linwi li jolola mi lisanyazahali, kucitira kuti valwisanisa vaswave, kakuti kakwinazintu zivi ziva wola kuwamba kahetu. ⁹Vahikana vakuteka va simwine vavo muzintu zonse. Vaswanela kuva sangisa isinyi kukanana navo. ¹⁰Sanzi vevi, kono va swanela ku tondeza intumelo indotu. Kuchitirira kuti mwizila zonse vakutekise ituto lye Reza muhazi wetu. ¹¹Mi chisemo che Reza chiva voneki kuvantu vonse. ¹²Chituruta kukana vuvi vonse ni mihaliro ya minyaka ya hans. Ituruta kuhala cha kuzuwisisa, chaku shiyama, ni cha kulikanyisa ireza mwe zinu inako. ¹³Heti tu lolete kuvusu kuti to tambule insepō i fuyaulitwe, kuvoneka kwe kanya ye Ireza wetu mukando ni Jesu Krete muhazi. ¹⁴Jesu iye mwine avali tambiki kwetu kuchitira kuti atuliulule ku vuvi bwetu ni kutu tenda va jolola, kwali mwine, vantu vavu tokwa vena inyotwa yaku chita mitendo milotu. ¹⁵Wambe mi ususuweze izo zintu. Sikulule cha ziho sonse. Zanzi kuvi ni muntu yoku nyansiliza.

3 ¹Vahupilise kuli nera kuva yendisi ni mivuso, kuva zuwa, kuli tukiseza kupanga mitendo milotu. ²Uva hupilise kusa nyefula zumwi, vasiye i nkani, kuzuminina vamwi kuva ni zira zavo, ni kuvonisa chishemo ku vonse vantu. ³Kakuti hamwi naswe kena tuvali ku nahana zilotu ni kusechilira. Tuvali kuchengetwe ni kuva muzitamo ze minyaka isiyana ni ntakazo. Tuvali kuhala muvuvu ni muna. Tuvali ve zitoyo ni kuli toya zumwi ku zumwi. ⁴Kono cwale kushiyama kwe Ireza muhazi wetu ni lato lyakwe kuvantu livavoneki, ⁵kena ivali che mitendo ya kushiyama itu va pangi, kono kechishemo chakwe kuti ava tu hazi. A vatuhazi che kushajiwa ko kuzalwa chinchu ni kusandulwa vuhya cho Luhuhu lu Jolola. ⁶Ireza cho vufumu ava chunki Luhuhu lu Jolola hentu cha Muhazi Jesu Keresite. ⁷Ava pangi inchi ili kuti, kuwana kunyemunwa ke chishemo, katu wole kuva vayoli ve sepo yo vuhalo vusa mani. ⁸Iri ñusa lisepahala luli. Nisaka kuti u wambe cha vundume kuamana nezi zintu, iri kuti avo va sepete Ireza vave ne sepo hami tendo mirotu yava viki havusu bwavo. Inzi zintu zi lotu ni kuvozekeza ku vonse vantu. ⁹Kono usiye inkani zo vuholo ni masika ni kukanana ni kuzeka kuamana ni mulao. Izo zintu kazina intuso mi kakwina chizi vozekeza. ¹⁰Ukanine yense yo leta i kauhano mukati kenu, kuzwa ha yonke kamba zo vere inkalimero, ¹¹mi wizive kuti uzo yenke chava sanduki kwi nzira i shiyeme mi u panga chivi ni kuli atula iye mwine. ¹²Hani tuma Atemasi kamba Tayichisi kwenu, uhwere ni kwiza kwangu kwa Nikopolisi, uko kuni vali keteri kuke kala hamaliha. ¹³U hwere ni ku tuma Zenasi, i chaziva mu mulao, ni Apolosi, cho mukwa ukuta kuti kanji

vavuli chimwi.¹⁴Vantu ventu vaswanera kulituta kuva muzintu ze mitendo milotu isaka zintu haho iri kuti kanji ve kali nivasena misero.¹⁵Vonse avo vena name vaku lumerisa. Ulumerise avo va tusaka mwi tumero. Chishemo chive nanwe mwenze.

Philemon

1 ¹Paulusi, muhikana wa Jesu kereste, ni mukulwe Timoteya ni Filimoni, mulikanetu yo sakiwa, mi ye tuseveza naye, ²ni Alufeya nchizyetu, ni Alukipusi i sole kuninetu, ni ku nkeleke i kopanela munzubo yako. ³Chisemo chi ve kwenu ni nkozo kuzwila kwe Reeza Isheetu ni Jesu Kereste Simwine wetu. ⁴Ime i nako ni nako ni litumela kwe Ireeza wangu. Ni mi sumpa mwi ntapelo zangu. ⁵Ni va zuwi ze lato ni chisemo chi mwina na cho kuzwila kwa Jesu Nfumwetu ni kwavo vonse va zumine. ⁶Ni lapela kuti chi likani che ntumelo yenu chive chi kolete che nzivo ya zintu zonse zilotu nzina kwetu cha Jesu Kereste. ⁷Cho kuti nive ni kusanga ni kwombwa- ombwa che lato lyenu, vakeni che nkulo za varumeli zi pumulele kwenu, vaa kwangu. ⁸Nihaike, nihakuvavulyo ni na ziho cha Kereste ku milaya kutenda zi muswanela kutenda. ⁹Vakeni che lato, ni kumbila kwenu - niha kuvavulyo I me, Paulusi, mukulu-kwame linu yo suminwe cha Jesu Kereste. ¹⁰Ni mikumbila kuamana ni mwaanangu Onesimusi, u zo ye ni vapepi ne ni suminwe. ¹¹kakuti inako imwi kana a vena intuso kwenu, kono hanu chena intuso kutuvonse kwenu ni kwangu, ¹²Ni vamutumini kwenu hape, iye yeli inkulo yangu. ¹³Ni lakaza kuti ne ni vamuviki kunu kwangu, chokuti a ni na mumawenge chevaka lye nzwi. ¹⁴
¹⁵Kono chovulyo a va kauhanywa kwenu chenako zana, chokuti muwole kumuvoza hape kuyakwile. ¹⁶Kete na ve muhikana hape, kono yo hita muhikana, muukwaangu yo sakahala. Yo sakahala sihulu kwangu, ni ahulu kwako, konse ni mwinyama ni kwa Simwine. ¹⁷Cwale hova name sina umukwangu, u mwamuhele mweti njime. ¹⁸Niheva a va kuchiti vuvi kapa a va koloti chimwi kwako, u chilihise kwangu ¹⁹Ime, Paulusi, ni ñola izi che yanza lyangu: Ka ni kulihe hape. Isinyi ku ni wambila kuti mu ni kolota inwe muvene. ²⁰Ee Muukwaangu, ni pange che chisemo ku Siimwine; he impumulo mwinkulo yangu cha Kresite. ²¹Isepo kuamana ni ikute lyako, Ni kuñolela. Nii zi kuti kaupange mane kuhitilila mo ni kumbilila. ²²Chenako i swana, ni lukiseze inzuvo ya beene, Aho ni na insepo kuti che ntapelo zenu ka nihewe kwenu hape. ²³Epafasi, mukwangu mwintolongo cha Jesu Kresite, u milumelisa. ²⁴Ni Mareka, ni Aristarko, Damasi, ni Luka, va likani vangu kumusevezi. ²⁵Chisemo cha Simwine wetu Jesu Kresite chive ni luhuhu lwenu. Amen.

Hebrews

1 ¹Kuntanzi Ireeza abawambi kubashemi betu chabapolofita, chenako ziingi ni munzila zishelene. ²Kono munzila zamazuba amanimani, abawambi kwetu cha Mwanakwe yabaketi, kuba swaana wazintu zonse. Ireeza hape ababumbi Inkanda chakwe. ³Nji yobenyisa ikanya ye Ireeza, muchibumbantu chena muchili. Mane uwondise zintu zonse hamwina chalinzwi lyaziho zakwe. Heti chamana kujoloza zive, nekala hansi kwiyanza lyabulyo lya Nfumwetu wakwiwulu. ⁴Ababi sina mukando kumañeloi, sina izina lyabayoli halishiyeme kuzamba mazina abo. ⁵Chakuti Ireeza kanabachiwambi kumañeloi, "U Mwanangu, sunu chinaba ni Iso"? " Kanibe ni mushemi kwali, imi iye mwabe mwanangu"? ⁶Hape, Ireeza haleta bana bentanzi munkanda, nati, "Wonse mañelo a Ireeza atameha kumulapela." ⁷Kuamana ni mañeloi nati, "iye yo litendela luhuhu lwamañeloi akwe, ni malimi amulilo abahikana bakwe." ⁸Kono kuamana ni Mwanakwe abati, Chihuna chako, Ireeza, chakuya kusena mamanimani. Mubuso wako mubuso wakuluka. ⁹Usaka kutenda zishiyeme, mi utoyete batenda zibilala. Hakwinabulyo Ireeza, Ireeza wako, yabakusiingi ioli yentabo kuhitiliza bamwenu." ¹⁰"Kuntanzi, Simwine, ubatendi matangilo enkanda. Iwulu, nje mitendo yamanza ako, ¹¹Kazimane, kono iwe mozwile habusu. Bonse kabasukehe sina kabaali kejila. ¹²Kamuzibunge sina nguho imi kazisanduke sina inkalulo yejila. Kono iwe uswana bulyo. imi zilimo zako kazimani." ¹³Kono nji kwelihi kumañeloi Ireeza kwabawambi chenako ihi ne ihi, "Wikale kwi yanza lyangu lyabulyo kusikila inako yete nitende zila zako chihuna chamatende ako"? ¹⁴Kahena luhuhu lonse lwamañeloi lutusa, mi lutumwa kubabalela kwabo beti nibayole impulsu?

2

¹Nihakwinabulyo tuswanela kutwaliza hahulu maikuto etu kuzitubazuwi, kokuti kanji tuzwi kuzili. ²Mukuti haiba mulaezo ubawambwa cha mañeloi uyelele, imi bubi bonse ni kusazumina zitambule inkoto, ³linu aho mutubanduke bule haiba nitusatokomeli impulsu inkando? Iyi nji mpuluso ibawambwa kuntanzi nji Simwine yabezuzilikizi kwetu chabo babaizuwi. ⁴Chenako iswana Ireeza nezuzilikiza chachisupo, imakazo, ni chenkezo zikolete, ni chakuabela impo zaLuhuhu Lujolola chakuya chetato yakwe. ⁵Mukuti kanaibali mañeloi kuti Ireeza aba biki mwikonde inkanda i keza, kuamana ni zitukwete kuwamba. ⁶Nihakwinabulyo, zumwi abapaki kumwi, nati, "Muntu chinzi, kuti mubilaewe chakwe? Kapa mwana muntu, kuti mumutokomele?" ⁷Ubatendi muntu kuba mwikonde lyamañeloi; ubamuzwatiki inkuwani yekanya ni kukutekeha. ⁸Ubabiki zintu zonse mwikonde lyamatende akwe." Chokuti ibali chakwe Ireeza hababiki mwikonde lyakwe zintu zonse. Kanaabasiyi chimwi chintu nichisena mwikonde lyakwe. Kono hanu katwini kuboni zintu zonse kuba mwinkonde lyakwe. ⁹Kono tubaboni umwina yababikwa mwikonde lyamañeloi chenakozana: Jesu, iye, chebaka lyamasukuluka akwe ni fu, abazwatikwa inkuwani yekanya ni kukutekwa. Chobulyo hanu chachisemo che Ireeza, abatamuni ifu chebaka lyamuntu ni muntu. ¹⁰Mukuti kubayeleele kwe Ireeza, kakuli zintu zonse zina kwateni chebaka lyakwe ni chenzila yakwe, kuleta bana bangi kwikanya. Kubayeleele kwali kutenda muyendisi wempuluso yabo chenzila yamanyando akwe. ¹¹ Mukuti bonse nozuna yojoloza nabana bajolozwa bena matangilo aswana. Chobulyo kena

insoni ya kubasumpa bakwakwe. ¹²Uti, "Kanibabaze izina lyako kubakwabangu, Kanizimbe kuamana nawe kuzwilila mukati kenkopano." ¹³Mi hape, "Kanibe nisepe kwali." Mi hape, "Lole, Ime zunu ni bahwile abo babanihi Ireeza."

¹⁴Hakwinabulyo, mukuti bana be Ireeza baliyabela mubili ni malaha, Jesu nayebyulo abaliyabeli zintu ziswana nabo, njokuti chenzila yefu kasiye wina maata heulu lyefu, uzo, nji diyabulusi. ¹⁵Ichi chibabi bulyo kuti nalukulule abo bonse chakutiya ifu babali kuhala buhalobwabo bonse mubuhikana. ¹⁶Mukuti cheniti kahena kuti ubilela chamañeloi; kono, ubilezwa chalutanga lwa Abraham. ¹⁷Chobulyo kubayebele kwali kuti a be sina banakwabo munzila zonse, kokuti nabe ni chisemo ni intumelo sina hali muprisita mukulwana kuyendelela ni zintu ze Ireeza, mi chobulyo mwaletе chiamana ni inswalelo yazive zabantu. ¹⁸Kakuli Jesu iye mwine abasukuluki mi abalikwa, uwola kutusa abo bakwete kulikwa.

3

¹Chobulyo, bakwangu banjolola, basupitwe kuliayabela zakwiwulu. Muzeze kuamana ni Jesu, mwapositola ni muprisita mukulwana utuliwamba kakwe. ²Abakusepahala kwa Ireeza, uzo abamuketi, sina ubu nji Mushe mwa basepahalili muzubo ya Ireeza. ³Mukuti Jesu abali kusepahala hahulu mwikanya kuhita Mushe, kakuti muzaki wezubo ukutekeha hahulu kuhita izubo kasibili. ⁴Mukuti izubo yose izakwa muntu, kono yozaka zonse nji Ireeza. ⁵Kwiya limwi, Mushe abali muhikana yabali kusepahala mwizubo yonse ya Ireeza. Abali ipaki kuamana ni kupaka zakubusu. ⁶Kono Christe Mwana njoyelele muzubo ya Ireeza. Twizubo yakwe haiba ni tukwatilila kwisepo yetu ni bwikumuso butuzumina kubuli. ⁷Chobulyo, kwina neza sina mulutela Luhuhu Lujolola: "Sunu, haiba nimuzuwa inzwi lyakwe" ⁸sanzi mukukutuhazi inkulo zenu sina munako zakusandukilwa, mwinako zakulikwa mwihalaupa. ⁹Iyi ibali inako ibakuku ubakuku wenu habanisandukila chakunilika, imi linu, muzilimo zina makumi wone bababoni mitendo yangu. Chobulyo kananitabiswa una murahi. ¹⁰Chinati, 'bahitizwe zintu zibilala mukulo zabo inako yonse. Kana babazibi inzila zangu.' ¹¹Kuswana bulyo ni munibakokeli chakubenga kwangu: 'Kabakafwe kwinjila mwipumulo yangu.' ¹²Mutokomele, bakwangu, chokuti mukati kenu sanzi kuwaniki nangati umwina winjililwa luhuhu lubilala mwikulo lwakusazumina, inkulo ifutata kuzwa kwa Ireeza yohala. ¹³Nihakuba bulyo, mususuwezane izuba ni zuba, nihakutewa kuti nji "Sunu," njokuti sanzi nikuwaniki mukati kenu yokukutuhazwa chakuchengelelwa chive. ¹⁴Mukuti tubabi chiyemba kwa Christe haiba ni tukwatilila kwisepo yetu itwina kwali kuzwa kutanzi kuya kumamanimani. ¹⁵Kono inzi zibawambitwe, "Sunu, haiba nozuwa inzwi lyakwe, sanzi mukukutuhazi inkulo zenu, sina munako yabusandukili. ¹⁶Njibani babamuzuwi Ireeza ni kumusandukila? Kahena kuti njibona babo babakazwi ni Mushe mwa Egepita? ¹⁷Njibani babo bababengeli makumi azilimo zone? Kahena kuti njibona babo babapangi chive, basimili ifwile ibawili mwihalaupa? ¹⁸Njikubani kwabawoli kukonka kaluchi kuti ketenibawole kukenjila mupumulo yakwe? ¹⁹Imi tubona kuti kanababali kuwola kwinjila mupumulo yakwe chebaka lyakusazumina.

4

¹Chobulyo, tutokomele kuti kanji kuwaniki niyobonahala kukangwa kukasika hesepiso ibashali kumasulenu enu kuti mukenjile mupumulo ya Ireeza. ²Mukuti tubawambilwa makande malotu sina njabo. Kono uwo mulaezo kanaubawoli kutusa abo basenababena hamwina mwitumelo nabo babakuteki. ³Mukuti iswe tubazumini katwinjile mweyo ipumulo, sina mwabawambili, "Sina hanibakoki chabukali, Kufwa bulyo kwinjila mupumulo yangu." Nihakwinabulyo, mitendo yakubumba ibamani kumatangilo ekanda. ⁴Mukuti abawambi kumwi kwamana nizuba Lesabata, "Ireeza abapumuli izuba Lesabata kumisebezi yakwe yonse," ⁵Hape abawambi, "Mubakafwe benjile ipumulo yangu." ⁶Chobulyo, lisibikilwe kuti bamwi kuti benjile mupumulo, imi sina habali bangi Maisilale babazuwi makande malotu basanababenjili chebaka lyakusakuteka, ⁷Ireeza hape abacho kubikwe limwi izuba lisupwa, "Sunu." Kuzwa kumasule amazuba amwi, Abawambi chakusebelisa Davida, Sina habawambi kutanzi nati, "Sunu haiba muzuwa inzwi lyakwe kanjimukukutuhalisi inkulo zenu," ⁸Mukuti haiba Joshua ababahele ipumulo, Ireeza nasana abawambi kuamana ni limwi izuba. ⁹Linuhaho kusina yimwi Isabata yepumulo ibikilwe bantu ba Ireeza. ¹⁰Mukuti yese winjili mupumulo ya Ireeza iye mwine chenjila mupumulo yamitendo yakwe, Sina Ireeza mwabatendeli kuyakwe. ¹¹Chobulyo, tube nichiseho kwinjila mweyo ipumulo, kokuti kanji nikuwaniki yetenawile mumukwa wakusakuteka ubabatendi. ¹²Mukuti izwi lye Ireeza lihala imi lihwela imi lishengete kuhita mukwale ucheka mambali wonse. Lihweza bulyo ni kulukulula mozo ni luhuhu, ni kukopanya kuzwila kumuhomo. Liwola kwiziba minahano ni milelo izwililila kunkulo. ¹³Kakwina chibabumbwa chilipatite habusu bwa Ireeza. Kunzeyobulyo, zintu zonse ziza hanze ni kwiyaluka habusu bwakwe iye utulitabilila kwali. ¹⁴Chobulyo, kubona twina mupurista mukulwana iye yabahiti kumawulu akwiwulu, Jesu mwana wa Ireeza, tukwatilile kakukola kuchitubazumini. ¹⁵Mukuti katwina muprista mukulwana yasawoli kutufwila inse kabufokoli bwetu. Nihakubabulyo, twina umwi iye yabalikwa munzila zonse sina mutulikilwa, nihakwinabulyo iye kena chive. ¹⁶Linuhaho tuyende kakukola hachihuna chachisemo, mukuti tuwane kutambula inse ni kuwana chisemo chitusa mwinako ichisakahala.

⁵ ¹Imi yense mupurista, yaba ketwa mukati kabatu, ababikwa kutenda muchisa cha bantu kuamana nimitendo ye Ireeza, mukuti ahe yose mipuzo nizatavelo zazive. ²Uwola kuseveza kabutali basea chibezu nikuzwila habusu mukuti iye naye uzimbulukitwe nikubola hasi. ³Chebaka lyezi, naye ulukela kuha zitabelo zazive zakwe, sina mwapangila zive zabantu. ⁴Imi kahena kuti jizakwe kuti zumwi ahinde ikute. kakuli, abasupwa ni Ireeza, sina Aruni mwabena. ⁵Munzila iswana, ni haiba Keresite kana abalihi ikute kakulibika mupurista mukulwana. Mukuti, iye yowamba kwali abati, "Iwe umwanangu; sunu naba ni Beso," ⁶Kuswana sina mwabacho muchimwi chibaka, "U mupurista kuya kusamani kuzwa kumusebelezo wa

Meluchizedeki."⁷Mwinako zamazuba abuhya bwakwe, Kresite abahi mwiwulu zonse itapelo nizekumbilwa kaku huweleza hahulu ni zinsozi kwe Ireeza, iye umwina yowola kumuhaza kwifu. Nazuweka chebaka lyense zakwe.

⁸Nikwabali mwana, abalituti kukuteka muzintu zabasukuluki.⁹Aba pangiwa yolukite imi kuba, wa umwi ni umwi yo mukuteka, iyo ibaletwa inpuso isamani.¹⁰Abapangiwa ni Ireeza kuba mupurisita mukulwana kuzwa kumusebelezo wa Meluchizendeke.¹¹Twina zingi zakuwambola kuamana ni Jesu, kono kukutu kuzitoloka kakuli chimubasanduki muzitimbi mukuzuwa.¹²Mukuti mweyinu inako mubakuyeleda kuba mumaluti, musiswanela kuba nizumwi muntu zamilute matangilo amulaezo wa Ireeza. Musaka muzilili, isinyi zilyo zikoletel! ¹³Mukuti zumwi yohinda bulyo muzilili keziba ni mulaezo wakuluka, kakuti usili mbumbu. ¹⁴Kono zilyo zikolete zabakulwana. Izii njizabo babo ckokuti kukula kwabo kwina kuzuwisisa kuzintu babalutwa kukauhanya zilotu mububi.

6

¹Linuhaho, tuhale ka matangilo amulaezo wa Kereste niku yenda habusu bwakuluka. Kanji kuzali hape matangilo akubaka kuzwa kumisebezi ifwile niye tumelo yina kwa Ireeza, ²kamba matangilo abuluti bwe kolobezu, kukambika mayaza, kubuka kwabantu bafwile, ni katulo iyakusamani. ³Mutupange bulyo izi haiba Ireeza utuzuminina. ⁴Mukuti kесе nikuyoleke kwabo baba boniswa, baba sozwa impo zewulu babayabelwe Luhuhu Luchenete, ⁵imi abo babasotele bulotu bwezwi Iya Ireeza ni nguzu bwazilimo zikeza, ⁶kono abo chibawa mukube kukutu kubozekezwa hape kuti bakabake. Ili njibaka kakuli ba kokotela Mwana wa Ireeza abo bene, imi chiba muswabisisa ipatalaza. ⁷Mukuti ikanda inywa kuvula iza chenanako kuyili, imi iha kuzala kwezi byalatu zinaituso kwabo baba sevezi-iyi nji ikanda itambula imbuyoti zizwa kwe Ireeza. ⁸Kono haiba niyibika miya ni lubangu, kayina intuso imi yina hafuhi ni chikuto. Mamaninizo yina mukujincwa. ⁹Kono tuhindwa nizitu zishiyeme kuamana nanwe, ba sakakahala, zintu ziamana ni puluso, nihakuba kuti tuwamba buti. ¹⁰Mukuti Ireeza kahena kuti kashiyeme kuti azibale irato Iya misevezi yenu imu ba bonisi mwizina lyakwe, kakuli muba tusi bazumine imi musikwete kubatusa. ¹¹Hape kunungwa ku kando zumwi nizumwi kwenu atondeze ichiseho kukasika kuma maninizo kuamana nikwizula kwesepo ikoletel. ¹²Linukuti kanji mubi mubakata, kono mulikanyise abo chetumelo ni inkulo inde baba yoli insepiso. ¹³Mukuti Ireeza hapanga isepiso kwa Abrahamama, aba nkoki chakwe mwine, mukuchokuti kana abali kuola kunkoka chazumwi yomuhita. ¹⁴Chati, " Muniwole kukufuyola, imi muni kwinjise chabungi. " ¹⁵Cheyinzila, Abrahamama abawani chabasepiswe kumasule akulindila ninkulo inde. ¹⁶Mukuti bantu bankoka chozumwi mukulwana kubahita. Kuma manimani azumwi ni zumwi kwiza kukawuhana, kuli sumina kutenda kaku bonisana. ¹⁷Linu Ireeza haliketela kubonisa kabungi kubayola insepiso inamazimo amutendo usenazintu zisa chichululwa, aba zuzilizi chakukonkeleza. ¹⁸Abapangi bulyo kuti zintu zobeze zisa chichululwa-kakuyoleki kuti Ireeza achenge -Iswe, abo tubatilili kumatililo, twina ku inguzu zakukozana chakuondisa chesepo ibabikwa habusu bwetu. ¹⁹Twina iyi insepiso itokomelwe imi isepahala ikwete ihuhu zetu, insepiso injila mukati kachibaka china kumasule yesila. ²⁰Jesu abanjili mukati kechina chibaka natiya habusu bwetu, chasanduka kuba muprisita mukulwana kuyakusamani kuzwa kumusebelezo wa Meluchizendeke.

7

¹Ibali njozu Melekisedeke, simwine wa Selema, muprisita wa Ireeza Yohitilize Kuhangama, yabasangani Abrahamama habola kuzwa kukusinya chakwihaya basimwine mi namutohonolofaza. ²Ibali kwali kwabahi Abrahamama inkalulo yimwina yazina ikumi yazintu zonse. Izina Lyakwe "Melekisedeke" italusa "simwine wabulotu bumaniniza." Ilumbatina lakwe limwi nji "simwine wa Salemi," italusa, "simwine wekozo." ³Kena isi, kena nyina, kena bakulubatanzi, kena nanga matangilo amazuba mane nanga mamaninizo abuhalo. Muchibakchobulyo, uswana ni Mwana we Ireeza, kakuli uswala kuba muprisita kuya kusena mamanimani. ⁴Mubone mwabubanela uzu mukwame. Bakulubatanzi ba Abrahamama babamuhi inkalulo yimwina yazina ikumi yazintu zonse zabakahindi mukondo. ⁵Munzila imwi, bana ba Livi babaamuheli buprisita bena itaelo inzwa kumulao yakutambula inkalulo yimwina yazina ikumi yazintu kubantu, kutalusa kuti, kuzwililila kubanakwabo, nihaiki kuti nabo, bulyo, babazwi kumubili wa Abrahamama. ⁶Kono chenzila imwi, Melekisedeke, ili uzo lusika lwakwe kanalubawoleki kwizibwa kuluzwa, abaamuheli inkalulo yimwina yazina ikumi yazintu kuzwa kwa Abrahamama, imi abamutohonolofazi, iye yabena isepiso. ⁷Kakwina kusapula kuti muntu wamazimo ena kungsi utohonolofazwa kumuntu wina mazimo makando. ⁸Mweyi indaba, mukwame yofwile utambula inkalulo yimwina yazina ikumi yazintu, kono chendaba ikola neyo kutiisezwa kuti uzwilahabusu kuhala. ⁹Imi, chamazimo akuwamba, Livi, yabatambuli inkalulo yimwina yazina ikumi yazintu, naye bulyo abalihi inkalulo yimwina yazina ikumi kwa Abrahamama, ¹⁰kakuli Livi abena mumubili wamuzazi wetanzi munako ya Melekisedeke hasangana Abrahamama. ¹¹Linu haiba kuba yobuzwile mubuhalo bwachilumeli chintu chiwoleka chenzila yabuprisita bwa Chilivi (mukuti mwikonde lateni bantu babaamuheli mulao), bulotu nzi buchitokwahala kuba kwateni kwamuprisita zumwi kuba kwateni mumasule enzila ya Melekisedeke, ni kusahewa itokomelo kuba yichilila mikwa ya Aaroni? ¹²Mukuti buprisita heti chibwachinchwa, mulao nao utameha kuchinchwa. ¹³Mukuti yowambwa chezi zintu ngwamushobo umwi, kusena nanga umwina yabati nasebeza hakatala. ¹⁴Hanu kujolwele, ibali kwa Juda kwaba pepwa Simwine wetu, mushobo uti nanga ubabi Mushe asauwambi kuamana ni maprisita. ¹⁵Imi chituwamba chizuweka haishaiba zumwi muprisita uba kwateni yoswana ni Melekisedeke. ¹⁶Kanaibali hamutomo wamulao walusika lwenyama kuti abe muprisita, kono ibali chamutomo wamaata abuhalo bwakwe busetinibumane. ¹⁷Mukuti ziñoletwe zimupaka bulyo: "Umuprisita wakuya kusena mamanimani munzila iswana ni mwababili Melekisedeke muprisita." ¹⁸Mukuti kubena kumanisa kwamulao ubena kwateni kakuli

kanaubakoletе ni kusaba ni yuso. ¹⁹Mukuti mulao kana ubapangi chilukite. Nihakwina bulyo, kubena matangilo ena kulisepa nenza akubusu chenzila ituswanela kwiza kwe Ireeza. ²⁰Imi inzi kanazibatendahali ni kusena kulikonka chekumbya. Chenzila imwi, abo bamwi bababi maprisita ni kusena kulikonka chekumbya. ²¹Kono chenzila imwi, iyi kwateni, Jesu, ababi muprisita chakulikonka chekumbya kozo yabawambi kwali, "Ireeza abalikoni chekumbya mi ketinachinche maikuto akwe: 'Umuprisita wakuya kusena mamanani.'" ²²Cheyi inzila hape Jesu abahi isepiso yizwile yetumelelano yina nenza. ²³Chenzila imwi, bangi bababi maprisita kakuli chakufwa bakungulwa ni kusazwila habusu. ²⁴Chenzila imwi, kakuli Jesu ushala kuba bulyo kuya kusena mamanani, wina mazimo abuprisita asamani. ²⁵Chobulyo uwola hape kuhuna cheniti beza kwe Ireeza chenzila yakwe, kakuli inako yonse uhalila kubalapelela. ²⁶Mukuti muprisita mukulwana bulyo njotuswanela. Kena chive, kena katowati, ujolola, uzwisizwe kubatendi bazive, imi ababi yohanzi kuhita mawulu akwiwulu. ²⁷Kakwina chatokwa, kaswani ni muprisita mukulwana, yoha chitabelo izuba ni zuba, kutanga chazive zakwe, mi linu zive zabantu bamwi. Abatutendeli bulyo kamwina tubonse, habalineli iye mwine. ²⁸Mukuti mulao ubika bakwame bena bufokoli kuba baprisita bakulwana. Kono linzi lakulikonka chekumbya, libezi mumasule amulao, libabiki Mwana, yabatendwa yolukite kuya kusena mamanani.

8

¹Cwale nto yeama seni bulela kise: Nina ni muprisita yomuhulu yabekali kwiyanza lyachilyo lachihuna cha Simwine Yomaniniza mumawulu akwiwulu. ²Muhikana muchibaka chijolola, itabernakele yeniti ibatomwa ni Simwine, isiñi muntu. ³Mukuti zumwi ni zumwi muprisita mukulwana abahewa chitulo kuha impo ni zitabelo. Chobulyo kuyelele kuba ni chimwi chakuha. ⁴Linu haiba Kresite abena muchisi, kanabali kuswanela kuba muprisita, mukuti kwina abo baha impo chakuya camulao. ⁵Basebeza muchibaka ni muzunde wazintu zakwiwulu. Kukola fela sina nji Mushe mwabakalimelwe kwe Ireeza munako yasake natange kuzaka itabernakele: "Ubone kuti," Ireeza nati, "upanga zintu zonse chakuya chamazimo abatondezwa kwako helundu." ⁶Kono hanu Kresite abatambuli ikolo lina nenza ni kuhita. Liswanela sina hali hape yokaupa zetumelelano yina neza, izimene hesepiso yina nenza. ⁷Mukuti haiba yina itumelelano yetanzi kanaibena bubilala, kana kubali kuyelele kuti kube ni yimwi itumelelano yabubeli. ⁸Mukuti munako Ireeza hawana bubilala kubantu, abati, "Mutekeleze, mazuba akezite -- kuwaba Simwinw -- heti ninipange itumelelano inhya ni zubo ya Isilaele hamwina ni zubo ya Juda. ⁹Ketiniswane ni swane sina nji tumelelano inibapangi ni bazazi babo betazi mwizuba linibahinda chamayanza abo kubaetelela kubazwisa mukanda ya Egepita. Mukuti kanababazwili habusi ni tumelelano yangu, mi nibabasiyi -- kuwamba Simwine. ¹⁰Mukuti iyi nji tumelelano yeti ninitende ni zubo ya Isilaele muasule aana mazuba -- kuwamba Simwine. Kanibike milao yangu muboko bwabo, imi hape kaniziñole munkulo zabo. Kanibe Ireeza wabo, imi kababe bantu bangu. ¹¹Ketinibalute zumwi kuyabambene naye ni kumwi kumwina kwabo, nati, 'Izibe Simwine.' Mukuti bonse kabanizibe, kuzwa kuyofokola, kutwala kumukando hahulu mukati kabo. ¹²Mukuti kanifwile inse zitandantu zabo zisalukite, imi ketininihupule zive zabo ni kamuta. ¹³Chakuwamba "chihya," abachiti chilikani chentazi kuba cha kale, mi chisasina mussebezi ni kusupala chichina hafuhi niku mana.

9

¹Linu ni haiba chilikani chamatangilo chiba kwina milao ya kulapela mane nichibaka chijolola chefasi. ²Aho i tabenakele iba lukiswe. Chibaka camatangilo, mwi tabenakele, mubakwina matomeno e lambi, i ntafule, chinkwa cha kuba, chibali kusumpwa chibaka chijolola. ³Kwishilya lya majila abubeli akuhanzika kubena chimwi chibaka, chisumpwa chibaka chijolola ahulu. ⁴Chibakwina katala ke gauda ka insense. Hape mubakwina i aleka ya chilikani, chibaku lamitwe chokuizula ni gauda. Mukati kayo kubena kapali mubena maana, inkoli ya Aroni iba tumpite, ni matapa a mabwe a chilikani. ⁵He uulu lye aleka ya chilikani, mashurubime ekanya a bwikilize chifupi cha kubolinsana hamwina, chitusawoli kuwamba hanu chakwizula. ⁶Hakumana ku bakanywa izizintu, ba purisita inako yonse babali kwinjila muchibaka chakunze che tabenakele kutenda mitendo yabo. ⁷Kono kwanda a muprisita yohanzi njabali kuwola kwinjila kuchibaka cha bubeli kamwina muchilimo, mi isiñi nikusena malaha aba lichitili chitabelo iye mwine mane nibantu baba tendi zibe isi chakulikeza. ⁸Luhuhu lujolola luba bonisi kuti inzila iya muchibaka chijolola ahulu kena ibeni ku patululwa kubona fela itabanakele ya tanzi ibakusi zimene. ⁹Ichi chibali chisupo che inu inako. zonse impo ni zitabelo zikwete kuhewa lyahanu kaziwoli ku shiyamisa sinte minahano ya balapeli. ¹⁰Batwalize bulyo muhupulo kuzilyo ni kunywa mane nizimwi zintu zishelana shelana za mikiti ya kushanza. Iyi yonse ibali milao chenyama iba helwe kusikila intaelo inhya hete ni babumbwa. ¹¹Krisite abezi nali muprisita mukulwana wazintu zi lotu zibezi. Abenjili che tabenakele i nkando ni kushiyama ahulu isena iba tendwa chamayanza abantu, iyo isali ye fasi libabumbwa. ¹²Kahena ibali cha malaha empene ni a manamani, kono chamalaha akwe mwine abe njili limwina muchibaka chijolola ahulu ni kubukeleza ku uliwa kwetu kwa kuyakwile. ¹³Kono haiba malaha empene ni ba mpho mi ni kusansela kwe twe lye nkomwana ya citole habo bababi nikwe awola kuba kungwila kwa Ireeza chakuba joloza mwi nyama, ¹⁴mukusike hi chamalaha aKrisite, iye chaluho lwakuya kusamani aba lihi mwine nikusena chinyansahala kwa Ireeza, kushanza maano etu kumitendo ifwile kutendela Ireeza yo hala? ¹⁵Ka cheli ibaka, muzimanini wachilkani chihya. kwina bulyo nji kuti, kuzwa ifu haliba hindi chibaka chaku sumununa abo babena muchilikani chamatangilo kuzwa muzibe zabo, bana ba sumpitwe muba tambule insepiso yakuyola kwa kuya kusamani. ¹⁶Aho hena iñolo lye nkabelo, ifu lya muntu yaba itendi liswanela ku bonekiswa. ¹⁷Mukuti iñolo lyenkabelo li boniswa bulyo haiba chikwaba nifu, kakuti kalina maata haiba walitenda nasihala. ¹⁸Mane nihaiba cilikani ca matangilo kena ciba bumbwa ni kusena malaha. ¹⁹Mi mukuti Mushe

haha intaelo ya mulao kubantu bonse, abahindi malaha amanamani ni impene, ni menzi, bwanda busubila, ni haisopa ni kusansela ifiolo lye pampili ilee mane ni bantu bonse.²⁰ Kuzwaho nati, "Aa malaha acilikani awo Ireeza aba laeli kwenu."²¹ Mwizila iswana, aba sanseli malaha he tabenakele mane ni ha zi belekiso zonse zibali kutendiswa mwi nsebelezo.²² Chakuya chamulawo, mukuti bungi bwa zintu zi ba kujolozwa cha malaha. Chikusena kwitila kwamalaha kakwina inswalelo.²³ Kuzwaaho kuba kuswanela kuti zintu zikola ubu zamwi wulu zi jolozwe hamwina ni zitabelo za zinyoloji. Nihakuba bulyo, zintu zamwi wulu zine zi swanela kujolozwa nenza ahulu kazitabelo sakata.²⁴ Mukuti Kresite kana abenjili muchibaka chijolola ahulu chiba tendwa ni mayanza, icho chiswaniswo bulyo chache initi. Kusibulyo abenjili mwi wulu line, kuti hanu ali bonekise mwa Ireeza kwetu.²⁵ Kena abayi kwateni kuti akalinele tungi tungi, ubu mwabakutendela muprisita mukulwana, ya ba kwinjila muchibaka chijolola ahulu chilimo ni chilimo ni malaha achimwi.²⁶ Kambe mu kubekalile bulyo, linu ni kubaswaneli kuti anyande tungi tungi kuzwa kuma tangilo a mutomo we nkanda. Kono hanu inako imwina bulyo ku ma manimani azilimo zaba sinulwilwa kuti azwise chibe cha chitabelo chakwe mwine.²⁷ Zumwi ni zumwi ubikilwe kufwa limwina, mikuzwa aho kwiza i nkatulo.²⁸ Mwizila iswana, Kresite naye, yaba neelwa limwina ku zwisa zibe za bangi, mwaboneke lwa bubeli, isi chakubonana nichibi, kono chempuluso yabana baba mulindili chenkulo inde.

10

¹Mukuti mulao munzunde bulyo wezo zintu zilotu zi sikeza, isiñi luli impupeho yezo zintu zine. Abo ba chuna kwe Ireeza kete chiba wola kutendwa sakata zi tabelo zi swana izo Maprisita baba zwili habusu kuleta inako yonse chilimo ni chilimo.² Kambesi bulyo awo matabelo kambe na sana aba mani ku letwa? Chikuba bulyo, haiba ba jolozwa li mwina bulyo ni kumana, ba lapela ni basana baba lemuhi ze chibe.³ Kono chezo zitabelo kwina inkupuzo ya zibe ka chilimo ne chilimo.⁴ Mukuti kaku woleki kuti malaha aba mpoho ni impene a zwise zibi.⁵ Kresite heza mwi nkanda, abacho, "kahena ibali zitabelo kamba impo zoba tabeli. Chikuba bulyo, mubili umu bani bakanyezi.⁶ Mi kahena inubu zonse za ku jicha kamba zitabelo za chibi zimi sangisa.⁷ Mi chinacho, 'bone, ime zunu, sina muku ñolelwe changu mwi ñolo, kuchita cimu saka."⁸ Cha kutanga chati, "kana ibali chitabelo, kapa inewo, kapa chitabelo chonse cha kuhisa, kapa zitabelo ze chibe zimu ba tabeli. Kana muba zi tabeli nanga ka nini. "Izi zitabelo zihewa kakuya cha mulao.⁹ Linu chati, "Bone, ime zunu kuchita mo sakila." u zwisa mutendelo wa matangilo mukuti a tome mutendelo wa bubeli,¹⁰ Kache ina intato, tuba jolozwa kache nubu ya mubili wa kelesite kamwina bulyo niku mana.¹¹ Ku limwi iyanza, Muprisita zumwi ni zumwi u zimana izuba ni zuba ku tendela Ireeza. Inako yonse u leta matabelo a swana, ni haike kazi woli ku zwisa zibi.¹² limwi iyanza, Kresite abahi chitabelo kamwina cha zibi kuya kusa mani, Abe kali hansi kwi yanza lya bulyo lye Ireeza.¹³ U lindile zila zakwe kusikila hete nizibe chilyatilo cha matende akwe.¹⁴ Cha chitabelo chonke aba pangi sinte kuya kusamani kwabo bakwete ku jolozwa.¹⁵ Luhuhu lu jolola nalo lutu pakila. Mi cha ku tanga abati, "¹⁶ Ichi njichi likani chete nini tende nabo chi amana awo mazuba, ku wamba Simwine. Kani bike milao yangu mwi nkulo zabo, mi Kani ifiolo mumano abo."¹⁷ Mikete chini zeza hape zibi zabo ni bubi bwa bo."¹⁸ Linu hena inswalelo yezi, kaha sina chimwi chitabelo cha chibi.¹⁹ Kuzwaho, bamwangu, twina insepo yakwi njila mu cibaka chijolola ahulu cha malaha a Jesu.²⁰ Iyo nji nzila inhya ni ihala yaba tuyalwili kayo ke jila, njikuti, che nyama yakwe.²¹ Kakuti twina muprisita mukando he nzubo ye Ireeza,²² Tu chunine che nkulo ye niti, chakwi zula kwe nsepo ye ntumelo, inkulo zetu ni zi sanseletwe ku jolola ku bubi bwa mihupulo, ni kuba ni mibili yetu ishanjitwe ka menzi a jolola.²³ Tukwatise cha ku kola ku buliwambililo bwe nsepo zetu, nikusena ku hakanyeha, kakuti Ireeza, yaba sepisi, u sephala.²⁴ Tuhupule mutu wola ku susuweleza zumwi ku zumwi ku suna ni mitendo milotu.²⁵ Sanzi tu siyi kuli kopanya hamwina, ubu bamwi mubaba chitili, kusibulyo, muli susuweze ku zumwi ni zumwi ahulu-hulu, mi ni ku hitiliza chimu ka bubona mazuba na kwete ku chunina.²⁶ Heba nitu zwila habusu ku tenda chibi kabomu ni twizi buniti, chitabelo cha zibi kachi sikwina.²⁷ Kusibulyo, kwina bulyo chimwi chi lindilwe chitiza che nkatulo, mi ni mulilo utiza wete niumane zila ze Ireeza.²⁸ Yense yaba kani mulao wa mushe ufwa ni kusena chisemo habu paki bwa bobele kapa bo tatwe.²⁹ Kana mulandu u hitiliza swanela uzo yaba lyatoki mwana we Ireeza, iye yaba shubuli malaha a chilikani ubu asa jolwele--kachawo malaha abajolozwa--mi nikutuka Luhuhu lwa chisemo?³⁰ Mukuti twizi ya bati, "Kubozekeza njikwangu", Kani nilihise." Mi hape, "Simwine ka atule bantu bakwe."³¹ Indaba i tiza ku wila mu mayanza a Ireeza yohala!³² Kono muzeze mazuba akwi sule, hamu munikilwa inzibo, mumu bali likozekezi mumanyando makando.³³ Muba letwa he mpatalaza cha ku tukolwa ni ku nyandiswa, mi mubali yabili nabo mu manyando ababa hiti mwali.³⁴ Mi mubena inse ahulu kubabena mwi ntologo, mi muba zumini nche ntobo ku nyangwa zintu zenu. Muba kwizi inwe mubene kuti mwina zabutuka zi hita izo kubulotu zi samani.³⁵ Chobulyo kanji musoheli kule insepo, Yina mupuzo mukando.³⁶ Mukuti musakana kuba ni nkulo inde, njikuti mutambule chaba sepisi Ireeza, hamu mana ku tenda cha saka.³⁷ "Imi mwi nakozana bulyo, iye yo keza mweze mi kete a liyehe.³⁸ Bangu ba jolwele muba hale che ntumelo. habola mwisule, Kete ni ni sange chakwe."³⁹ Kono iswe kanjeswe abo ba bolela mwisule kuku sinyeha. Chobulyo, njeswe bamwi bena intumelo yo ku bukeleza luhuhu lwetu.

11

¹ Linu, Intumelo kukolwa zintu zosepa chakulibelele. Bupaki buamana ni zintu ziseni kubonwa.² Chebakalyakuti bazazi betanzi baba amuhelwa chetumelo yabo.³ Chetumelo tuzuwisisa kuti inkanda ibabumbwa chetaelo ya Ireeza, njokuti chibonekete kenezibapangiwa kuzwa hazintu zibabwenekete.⁴ Ibali chetumelo kuti Abele apangile Ireeza chitabelo chihita cha Kaine, imi kuzwaho abapangiwa kuba yonjolwele, imi Ireeza abawambi bulotu kuamana ni chachitabelo

chakwe. Imi chetumelo Abele usikwete kuwamba, nihafwile.⁵Ibali chetumelo kuti Enoke abahindilwa kwiwulu, njokuti kanababoni ifu." Kanabawaniki, kakuli Ireeza abamuhindi. "Mukuti naseni kuhindilwa kwiwulu, kubapakiwa kuti abakutabisa Ireeza.⁶Linu chosena intumelo kahenakuhuba kumutabisa. Mukuti kwina nenza kuti zumwi hakeza kwa Ireeza uswanela kuzumina kuti kwena uhala imi kuti njimuihi wamipuzo yabo bamusaka.⁷Ibali chetumelo kuti Nuwe, hamana kuhewa mulaezo kuamana nizintu ziseni kubonwa, chekute lyabuiireeza awole kuzaka chikepe kuhuna bezubo yakwe. Chakutenda bulyo, abanyazi inkanda ni kuba muyoli wazinjolola ziyendelela chakuya chetumelo.⁸Ibali chetumelo kuti Abrahamama, chosumpwa, abakuteki ni kuzwa nakaya kwabali kukatambwila kuyola chanda. Abazwi nakaya, nasezi kuti ukaya kuhi.⁹Ibali chetumelo kuti abahali kuhala muchisi chesepiso nali muzwahule. Abahali kuhala mumatente ni Isaka ni Jakobo, babali bayoli besepiso iswana.¹⁰Mukuti abalolete kubusu kumuleneni wina mitomo, utenda kuti mufundeli ni muzaki uswanela kuba nji Ireeza.¹¹¹²Ibali chetumelo, nihakubabulyo Sarah iyemwine kanabali kupepa, mukuti Abrahamama abawani maata akupepa. Izi zibapangahali bulyo, nihakuba kuti chabasupele, sina hakuhipulwa chabusepahali kozi ababahi chibaka chesepiso. Chobulyo, kuzwila kumukwame umwina, chabali kuboneka kufwile, njabazali bantu benjihite sina inkani mwiwulu imi sina isekeseke lyamwiwate, usawoleki kubalwa.¹³Ibali mwiwutemelo kuti bonse bafwile kana bababoni isepiso zabo. Linu, kuzwa hakubabona ni kubalumelisa chibasina kule, babazumini kuti bayezi imi bahitite munkanda isali yabo.¹⁴Mukuti abo bawamba izozintu bawamba chabuniti kuti bakabusaka munzi wakwikala.¹⁵Haiba babali kuzeza inkanda kubabayendi, babakuwola kuba ni nako yakubola.¹⁶Kono kuya kamukwikalile, ni balakaza inkanda ina hande, ili, yakwiulu. Chobulyo Ireeza kaswabiswa kusumpwa Ireeza wabo, chebakalakuti ababa lukisezi muleneñi wabo.¹⁷Ibali chetumelo kuti Abrahamama, habali kulikiwa, kupanga Isaka chitabelo. Abali njiyeke mwana mukwame yabali kuha, iye yabatambuli insepiso.¹⁸Ibali nji kwa Abrahamama kuzibali kuwambwa, "Ibali chenzila ya Isaka kuti behwa babehwa bako kababikwe izina.¹⁹Abrahamama abahupuli kuti Ireeza wina maata akubusa Isaka kubafwile, imi kuwamba buniti, aba mubozekezwa.²⁰Ibali chetumelo hape kuamana ni zintu zakubusu kuti Isaka afuyole Jakobo ni Isau.²¹Ibali chetumelo kuti Jakobo, mwinako yakufwa, habafuyoli zumwi ni zumwi wabana ba Josefa. Jakobo abalapeli, nazendamine hekoli yakwe.²²Ibali chetumelo kuti Josefa, habona kuti mamanimani akwe chachunine, abawambi chakufunduka kwabana Baisilaele kuzwa mwa Egepita imi chabalaela kuamana ni zifuha zakwe.²³Ibali chetumelo kuti Mushe,hapepywa, bashemi bakwe babamuwungwile myezi yotatwe kakuli bababwene kuti mwana mulotu. Kana babatiyi bakeñi chetaelo ya Simwine.²⁴Ibali chetumelo kuti Mushe, chokula, chakana kusumpwa mwan'a wa mwan'a Simwine wa mwanakazana.²⁵Chebakalyakuti, abaliketeli kunyanda ni bantu ba Ireeza, kuhita kulikola minyaka ya cheve chenakozana.²⁶Abanahani kuti kunyanda kwakwichilila Jesu Christe kuhita chifumu chamwa Egepita. Mukuti ababikite menso akwe kuzetawane.²⁷Ibali chetumelo kuti Mushe azwe mwa Egepita. Kanabatiyi bubengi kwasimwine, mukuti abanyandi sina yobwene yasabonwa.²⁸Ibali chetumelo kuti abakuteki Ipasaka ni kusanselwa kwamalaha, kokuti musinyasinyi wa mwana wetanzi sanzi akwati bana betanzi bachiswisu ba Maisilaele.²⁹Ibali chetumelo hababahiti mwiwate lisubila sina babali kuyenda muzumite. Maegepita habalika kutenda bulyo, babaminwa.³⁰Ibali chetumelo kuti mamota a Jeriko habawili hansi, kasamulaho akuzimbulukwa mazuba amana iyaza ni obele.³¹Ibali chetumelo Rahaba wehule hasana abafwi nabana basana babakukuteki, kakuli abatambuli matwela chekozo.³²Imi chinzi hape chiniwola kuwamba? Mukuti inako kayinizuminini haiba niniwamba kaza Gedioni, Baraki, Samsoni, Japhethah, Davida, Samwele ni ziamana ni bapolofta.³³Ibali chetumelo hababahapi mibuso, kusebeleza buniti, imi babatambuli insepiso. Babeyali milomo ibandavu,³⁴Babazimisi maata amulilo, baba banduki bukali bwamukwale, babahozwa kumatuku, bababi indwalume mukondo imi babakomi impi zakunze.³⁵Banakazi bababozekezwa bafwile babo chakubuswa. Bamwi baba nyandiswa, chakusamuhela kulukuluwa kokuti nibawane kubuswa kwina nenza.³⁶Bamwi babakuliwa chakushengunwinwa ni kushumpwa, mane ni kuhambwa nisimbi ni kubikwa mutolongo.³⁷Babapwacholwa ni mabwe. Babanokolwa zilama zobe. Babehayiwa chamikwale. Babazw ni kuyenda nibazabele makabi embelele ni ipene. Bababotanite, babalyatililwe, kunyandiswa.³⁸Inkanda kana ibali kubaswanela. Babali kuyembana mwiwalaupa, mumalundu, mumabwe, ni mumalindi mukunsi ke inkanda.³⁹Nihakubabulyo bonse bantu babapakwa ni Ireeza chebaka lyetumelo yabo, kana babamuheli insepiso.⁴⁰Ireeza abatuleleli zintu zina hande, kokuti kwande yetu, kete nibatendwe bashiyeme nenza.

12

¹Chobulyo, mukuti tuzimbulukitwe ikope lyachisi chepaki zingi, tusiye kumbali zonse zintu zitulemena ni chive china hafuhi naswe. Linu tutiye lubilo chekulonde ibikitwe habunsu bwetu.²Tutokomele fela za Jesu, mutangi ni mulukisi wetumelo. Kakusanga kubabikitwe hasu bwakwe, naliwongoza hachifapano, kuhita maswbisa acho, hape na kekala hachihuna chalubona lwa Ireeza.³Linu muzeze, iye yabaliwongozi mukulwiswa kuzwa kubatendi bachive balwisana naye, Mukuti kanji mwizilwa kukatala munkulo zenu ni kusiya.⁴Kanamubeni kukana kapa kulwila kulwisa chive mbwiteli kuzwa malaha.⁵Hape chimwazibala insusuwezo imieleza kuti mubana: "Mwanangu, kanjiuzezi kabuhuba ikalimelo ya Simwine, nandi kukatala haiba nakusikulula."⁶Mukuti Simwine ukalimela bonse basuni, mi uha ikoto kuyese mwana yatambula.⁷Mutundamene mukunyando sina mukalimelwa. Ireeza umitenda sinamubana. Kana kwina mwana yasa kalimelwa ni besi? ⁸Kono haiba kamukalimelwa, kubaliabala bantu bonse, linuaho mubana bamulyani kamubakwe,⁹Kuwelaho, tubena beshetu bamunyama babali bakalimeli, imi tubali kubakuteka. Linuaho mutukangwe bule kukuteka Ishetu wehuho kuti tuhale? ¹⁰Mukuti chenzila yimwi, Beshetu batukalimela mumazuba alikene aboneka nenza kubali. Kono munzila yimwi, Ireeza ututendabulyo mukuti tuwana bulotu bwakuliyabala mukujolola kwakwe.

¹¹Kakwina ikalimelo iboneka bulotu mweyo inako, kono isasama. Nihakwinabulyo kumamaninizo ibika zihantu zekozo yakuluka kwabana babalutwa bulyo. ¹²Chobulyo mukoze mayaza enu adengelele ni mazwi enu akatele. ¹³Mupangile matende enu inzila ziwolekete, mukuti lichukuta kete nilisikuke kono mulihozwe. ¹⁴Mutundamene kuhala chekozi ni muntu umwi ni umwi, mi hape ni kunjolola haiba kakwinabulyo kakwina yense nabone Simwine. ¹⁵Mutokomele kuti kanji kuwaniki buhule kapa muntu yasayendi munzila ye Ireeza sina nji Isau, iye yabati kamulalilo umwina abawuzi bukulwana bwakwe. ¹⁶Mi mwizi kuti kuzwaho, halakaza kuyola imbuyoti, abakaninwa, kakuli kana abawani chibaka chakubaka, nihabananisi kazinsozi. ¹⁷Mukuti kanamubezi kwirundu liwolwa kukwatwa, irundu lyamulilo ubbukuka, kelima, kasihwe, ni liñungwa. ¹⁸Kanamubezi kutolombita ilila, nandi inzwi liwamba kwabo bazuwile mbwiteli kwabo batekeleze kutakuti musiye isinyi limwi izwi musiye. ¹⁹Kakukuli kana babakuwola kutundamena itayelo ibabahelwe; "Haiba kuti chinyoloji hachikuma irundu, chielele kupwacholwa, ²⁰Chebaka lyakutiza hahulu kwecho chibabaka Mushe nati, "Nisuhite mane ni chachalika. ²¹Nihakwinabulyo, "mubezi kwi Lundu Iya Siyone ni kumuleneni uhala we Ireeza, Jerusalema wakwiwulu, hape ni kumangilo achita zikitikiti asangite. ²²Mubezi kukopano yabana bentazi, abo babañolwa mumbuka yakwiwulu. Mubezi kwe Ireeza, Muatuli wazonse, ni huho zabazakulukite babapangiwa balukite. ²³Imi mubezi kwa Jesu, musikululi wetumelelano inhya, ni malaha asanseletwe a wamba kuhita malaha a Abele. ²⁴Mubone kuti kamukani yokwete kuwamba. Mukuti haiba kana babawoli kubanduka habakana uzo yababakalimeli mukanda, naswe ketenituwole kubanduka haiba nitusandukila iye yokalimela kuzwilila kwiwulu. ²⁵Mwinako yimwi, Izwi lyakwe libanyungi ikanda. Kono hanu abahi isepiso mi nati, "Munako yimwi keteninyunge fela ikanda, kono mane ni mawulu akwiwulu. ²⁶Aa manzwi, "Inako yimwi, " utalusa kuzwisa zimwi zintu ziwolwa kunyungwa, njikuti, kwezi zintu zibabumbitwe, kokuti zimwi zisanyungwa kazishale. ²⁷Chobulyo, kutambula mubuso usanyanganiswa, tulitumele imi chihi inzila tulumbeke Ireeza chekute ni kukomokwa. ²⁸Mukuti Ireeza wentu mulilo uhisa.

13

¹Muleke ilato Iya chikwaluzubo kuzwila habusu. ²Kanji muzibali inkamuhelo kubene. Mi chobulyo, bamwi ba babonisi inkamuhelo kumañeloi ne basezi. ³Muhupule bena mwitolongi, sina ili nanwe musuminwe nabo. Muhupule abo basukulwilwe, sina ili nenwe mwina mumibili ya bo. ⁴Muleke maseso akutekehe kuzumwi ni zumwi. Muleke bulo bwa maseso ni busena ikwe, chokuti Ireeza ka atule babuki basaoli kulionda ni basangu. ⁵Muleke zitendako zenu zi lukuluhe chakusasaka mashelefi. Mu litumelele kuzintu ze mukwete, chokuti Ireeza iye mwine mwa bawambili, "Kete ne ni kusiye, kapa ime kukukana." ⁶Tu be batokomele chokuti tu be ni bundume bwa kuwamba, "Simwine nji mutusi wangu; kakwina che te ni tiye. Chinzi muntu chawola kunichita." ⁷Muzeze bayendisi benu, abo bawambi inzwi le Ireeza kwenu, mi mutokomele inkalabo za mitendo yabo. Mulikanyise intumelo yabo. ⁸Jesu Kereste uswana lyezona libani, ni lyasunu, ni kuya kusena mamaninizo. ⁹Kanji muyembululwa che intuto zi chinchana chinchizi sa wondeki. Mi kulutu kuti inkulo yangu iswanela kukozwa chachisemo, isinyi chazilyo zisatusi abo bayenda nezo. ¹⁰Twina katala kazwilila kwabo basebeza mwaitabarnakele kabena intukelo yakulya. ¹¹Mi malaha azinyoloji zibehaiwa ke zive zi baletwa cha muprisita mukulwana muchibaka chijolola, nihakuba bulyo mibili ya zo i bahisiwa kunze ye inkamba. ¹²Nihakwinabulyo Jesu naye a ba sukuluki hanze ya milyango ya muleneñi, kokuti kujolozwe bantu chakuya chamalaha akwe. ¹³Twende lyahanu kwali hanze ye inkamba, ne tuhindite maswabi akwe. ¹⁴Kakuti katwina muleneñi utukonka kunu. Nihakuba bulyo, tulotele ku wonke una usikeze. ¹⁵Chakuya chakwe, linu, inako yonse kuzwise matabelo a kulumbeka Ireeza, kulumbeka nji miselo ya milomo i bezibwa izina lyakwe. ¹⁶Imi sanzi tuzibali kupanga bulutu ni kutusa zumwi ni zumwi, kakuti chakuya cha chitabelo echi, nji chiletela Ireeza ku ba yatabite hahulu. ¹⁷Muteke mi mulibike kuni ya baendisi benu, ili kuti bazwile habusu kubabalela inhuho zenu, sina njabo bete bahe buikalabelo. mukuteke ilikuti bayendisi benu bachite bulyo ne basangite, isiñi chakufundilila, ku sebe kube ni ntuso kwenu. ¹⁸Mutulapele, kakuti tu hambilizwe kuti tube ni maikuto acheni ni kulakaza kuhala buhalo bushiyeme mwinzila zonse. ¹⁹Ni misusuweza hahulu kuti muchite bulyo, ili kuti ni kabole kwenu hahanu. ²⁰Lyahanu Ireeza we kozo, yababozi ku bafile mulisana mukundo we mbelele, Simwinwe wetu Jesu, cha malaha asama ni a silikani si sena ma maninizo ²¹kamunyazahali muzintu zilutu zonse kupanga chakusaka kwake. Asebeze mwetu. chitabisa hande habusu bwake, cha Jesu Kresite, kwali ku be ni kanya ya kuya kusamani. Kubebulyo. ²²Hanu, ni misusueza, bakwangu, mube ni manzwi e susumezo ao chabufuhi li ni ba miñoleli ²³Mwizibe kuti mukwetu Timotea cha lukululwa i ye yete ni mibone naye heba mwekeze hanu. ²⁴Mulumelise bayendisi benu bonse ni bazumine bonse. Na bo bena kwa Itali ba milumelisa. ²⁵Chisemo cheleza chi be nanwe mubonse.

James

1

¹Jakovo, muhikana we Ireeza ni wa Simwine Jesu Kresite, ku mishovo ikwanisa iyanza ni yovele ahasene: Ni lumelisa. ²Mwihinde kiti ive kusanga, vakwangu, hamu hita mu matata mangi. ³Mwizi kuti kulikiwa kwe intumelo yenu kuleta ku lileta. ⁴Musiye ku lileta ku maniniza misevezi ya teni, ili kuti muve vakulite luli ni ku maniniza, ili kuti sanzi muvuli chimwi. ⁵Kono heva zumi kwenu hasaka vutali, avu kumbile kwa Ireeza, iye yoha chavungi mi nasa kanani, mi kavu hewe. ⁶Kono mumu siye a kumbile mwi Itumelo, na sa hakanyehi chimwi. ⁷Imi yense yo hakanyeha u kola ili lindinda mwi wate lika vutizwa luhuho ni li zimbuluka feela. Cwale uzo muntu sanzi ahupuli kuti mwa wane chimi kwa Ireeza. ⁸Muntu

wina vulyo wina mihupulo yovele, kawondeki mwi nzila zakwe.⁹Misiye mwetu we njevwe alitembe ka chi tulo chikando chakwe,¹⁰kono muhumane ali tembe cha kulikokoveza kwa chitolo chakwe, Mukuti kafwe sina impalisa ya mwinkanda ina mulyani.¹¹Imi izuva lizwa niku hisa ni kuzumisa lyani. Impalisa iwa, mi vulotu vwayo vumani, che nzila iswana, muhumanehi mwa mannine ha kati kamusipili.¹²Wina imbuyoti muntu yo lileta kwi ntantuvo. Mi hakumba intantuvo, ava tambuli mushukwe wa vuhalo, vuva sepiswe kwavo vasaka Ireeza.¹³Muntu halikwa senzi ati, " Na likwa Ireeza," Mukuti Ireeza kalikwa cha vuvi, Mi kaliki muntu.¹⁴Kono muntu ni muntu ulikwa che ntakazo yakwe, imu kwita ni kumu chengelela.¹⁵Linu intakazo haimu chunina, i zala chivi. Mi chivi ha chikula, chizala ifu.¹⁶Sanzi Mu chengwa, vakwangu va sakiwa.¹⁷Impo i ndotu ni impo ina hande izwa kwiwulu. i keza hansi kwuzwa kwe shetu we seli. Imi khakwe kakwina kuchinca kapa munzunde vakeñi chaku sanduka.¹⁸Ireeza ava keti kutuha kupepa cha linzwii lye niti, ili kuti mufuta muselo we ntazi muzintu zonse za vapangi.¹⁹Mwizi izi, va kwangu vasakiwa: muntu ni muntu azuwe cha vuhweluhwelu, kusa hwela kuku wamba, kulyeha kuvenga.²⁰Kuvenga kwa muntu kaku sevezi ka kuluka kwa Ireeza.²¹chelyo ivaka musiye zina i kwe zonse, nichisina ko cha lunya. cha vuntu tu amuhele ka chishemo linzwii, liwola kuhaza luhuhu lwetu.²²Mutende zi lisaka linzwii isinyi ba lizuwa feela, kulichenga muvene.²³Mi heva zumi uzuwa linzwii kono kalitendisi, uswa uvu muntu yolilola muchimponi chifateho cha va pepwa kacho.²⁴Hamana kulivona uyenda kule mi haho uzivala mwekalile.²⁵Kono muntu yo lilola chentokomelo kamulao wa kulukuluka , mi uzwila havusu kutenda, isinyi kuzuwa vulyo ni kuzivala, uzu muntu mwa tonolwefazwe ke Inkezo zakwe.²⁶Heva zumwi uli hupuela kuti mulumeli, kono ka sikululi lulimwi lwakwe, u chenda inkulo yakwe, mi chilumeli chakwe kachina intuso.²⁷Ku chena ni ku sanyazahala kwa chilumeli havusu vwa Ireeza ni Ishetu njovu: Kutusa vasena veshavo ni mbwela mu vukavo vwavo, kuli vavalela kuvuvi vwe inkanda.

2

¹Vakwangu, kanzi mu wondi kwi intumelo ina kwa Simwine Jesu Krete, Simwine we nkanya, kuketulula vantu vamwi ni kusa tenda vamwi hande.²Mukuti zumwi muntu wi njila mwikopano yenu na zwete iseka lye gauda kwi munwe ni zi zwato zilotu, mi kwiza kwi njila injevwe yo zwete zi zwato zina ikwe.³Haiva no lola ko zuna muntu yo zwete zi zwato zilotu ni kuta kuti, "Wi kale mu chivaka chi lotu," kono ku mukwame we njevwe uti, "Zimane kuna," kapa " Wikale ha fasi a' matende angu,"⁴Kamuli atuli mukati kenu? Kachimwava muvatuli mu mihupulo yenu mivilala?⁵Muteke, vakwangu vasakahala, kena kuti Ireeza ava keti va njemwe veinu inkanda kuva va fumite mwi' tumelo ni kuva vayoli va muvuso wa va sepisi kwa vana va musaka?⁶Kono inwe muva nyefule va njevwe! Imi kanji vona vava mitwali ku chikota?⁷Kahena nji vona va tuka izina ilotu limu wila kulili?⁸Kono hanu, haiva wi zuziliza mulao wa chilena, ku amana ni mañolo, " Usake yo vambene naye sina moli sakila iwe umwine." u tenda hande.⁹Kono haiva no saka vamwi vantu no ketulala vamwi, u chita chivi, imi u atulwa choku chola mulao.¹⁰Iye yense yo kuteka mulao, linu haiva no chola mulao umwina chi wachola milao yonse.¹¹Iye ya vati, "Kanzi ulundi vusangu," imi linu avati, "Kanzi wihahi." Haiva no satendi vusangu, kono haiva niwi haya, chiwa va mucholi wa mulao.¹²Linu u wambe sina nja va vete ni va atulwe cha mukwa wa mulao we ntukuluhu.¹³Mi inkatulo ka ize ni kusena chishemo kwa vana va sana vava tondezi chi shemo. Chi shemo chizunda inkatulo.¹⁴Linu bulotu njovihi, vakwangu, haiva zumwi uta kuti wina intumelo, linu na sena musevezi? kana iyo intumelo mwi muhaza?¹⁵Tute kuti unizalwa naye wa mukwame kamba wa mwankazi kazwete hande imi nasena ziloy ilyo' zuva.¹⁶Tute kuti zumwi kwenu uta kuvali, "Muyende chenkezo, mutukutilwe mutukutilwe imi mwi kuta." Haiva no savahi zintu zisakahala za muvili, vulotu njo vuhi?¹⁷Munzila iswana intumelo chayo, Haiva intumelo kaina musevezi,musevezi, ifwile.¹⁸Niha kuva vulyo zumwi uwola ku wamba, wina intumelo, ime nina misevezi." Nitondezi intumelo yako mi ime kani kutondezi intumelo yangu cha misevezi yangu.¹⁹Uzumina kuti kwina Ireeza yenke; u panga nenza. Mi nanga madimona a zumina kuti, mi a chacha.²⁰Musaka kwi ziva, mukwame wa chihole, mukuti intumelo isena misevezi kaina intuso?²¹Kana kuti Abrahama ishetu, kana ava chitwa yo sheyemi ka misevezi, che nako yava viki Isaka hi aletare?²²Mu mbwene kuti intumelo iva sevezi ni misevezi yakwe, mi intumelo yakwe iva kuli cha misevezi yakwe.²³Mi kuva izuzi likizwe chiva ñoletwe mwi nzwi chata kuti, Abrahama ava zumini kwa Ireeza,mi ava valiwa yo shiyemi." Imi ava sumpwa mulikani wa Ireeza.²⁴Mubwene kuti che misevezi muntu ava cheniswa cha misevezi insifi che intumelo yo nke vulyo.²⁵Cha mukwa wina vulyo, Rahaba wa mushahi, ava chitwa yo shiyemi chi misevezi, cha nako ya va tambuli va tumiwa, mi ni kuva tumina che nzila ingi.²⁶Sina muvili hau kauhana ku luhuhu u file, mi intumelo mu ikalile haiva kaina misevezi ifwile

3

¹Kena vungi vwa vantu, va swanela ku va varuti, va kwangu. Twizive kuti mwi se ni tu tambwile inkatulo ikoletu kuhita.²Mi twese tu tatalika mwi nzila zingi. Heva zumwi ka tataliki mu zi wambo, nji kuti mukwame wizwile, yo woola ku yendis muvili wakwe wonse.³Hanu heva ni tuvika inkwele mu milomo ye mbizi mi ili kuti zi tuzuwe, tu woola ku yendis nimivili yazo yonse.⁴Kwina vulyo ni ku zisepe, ni hazili zi kando zi yendisw luhuhu lukando, zi futumwina kwina muchila munini konse kwa saka yo zi kovocha.⁵Chamukwa wina vulyo lulimi chilama cha muvili chinini, mihe lu li kumusa cha zintu zikando. Mu lemuhe hape mulilo munini mu wola ku hisikiza muzuka mukando.⁶Lulimi nalo mulilo, Inkanda ye chivi ivikitwe mu zilama za muvili wonse. Lu tampeka muvili wonse inkwe ni kutumbika kwi intuto ya vuhalo. Nji lona lwine luli vika mwi lyangalilo.⁷Mi cha mifuta ya zi nyolozu za mwi Inkanda, zi zuni, zi hahave, mi ni zi vumbantu za mwi wate zi tapiswa mi zi va tapiswa ni vantu.⁸Kono, cha lulimi, kakwina mukati kenu yo wola ku lu tapiswa. Ka luwoleki ku luyendisw lwina vuvi, lwizwile chifanu chi fwile.⁹Chalo tulumbeka Simwine ni Tayo, mi chalo

tukuta muntu, uzo ava vumbwa cha kuswana ni Ireeza.¹⁰ Kuzwa mu mulomo uswana kuzwa imbuyoti ni chikuto. Va kwangu, izi zintu kazi swaneli ku tendahala.¹¹ Kana mulonga u wola kwitila ku wi yalukila ku zwisa menzi malotu ni avava?¹² Kana isamu lye feiga, va kwangu, li wola kuleta i oli? Kapa masamu amuwomba, kuvika feiga? Kana ku woleka kuti menzi ena mwinyo kuzwe ena menzi atavusa.¹³ Njeni yo talifite ni kutwisiso mukati kenu? Muleke uzo muntu atotendeze vuhalo vulotu cha mitendo ya vuntu cha vutali.¹⁴ Kono heva mwina muna uvava ni kaani, mwi kulo zenu, sanzi mu litembi mi ku chenga ku amana ni vuniti.¹⁵ Uvu kena nji vutali vu zwila kwi wulu. Kono, vwe Inkanda, vwa vantu, vwa vazimu.¹⁶ Mi hena muna ni inkani, nji hena ku lyangana ni misevezi yonse ina ikwe.¹⁷ Kono vutali vuzwa kwiwulu, vunjolola, linu inkozo, kuluka, insoni, chishemo ni zihantu zilotu, ka kwina chishweka ni mwipo.¹⁸ Mi zihantu zi njolola zi vwalwa mwi inkozo mukati kavo valeta inkozo.

4¹ Hanu ni mi wambila chizi ha mulilwisa ni ku kanana mukati kenu? Kena kuti mubonse mu suna ku tenda zintu zibi zi mu suna ahulu ku tenda zintu zisa tabisi ba mwenu?² Mu shukelwa zintu, mi kamu zi wani. Mwi ihaya bantu ba mi bindisa kuti muzi wane, mi kamu wani zimu suna. Mu lwa ni kukanana. Kono ka muwani zimu suni kakuti ka mu kumbili kwe Ireeza.³ Niha mu kumbila kamu wani kakuti mukumbililo wenu kana mu lotu, kakuti muzi tendise mu mu sunina.⁴ Inwe basangu! Ka mwizi kuti ku suna nze ikanda ku lwisa Ireeza? Ni hakuba bulyo yo suna kuba mulikani wa ze inkanda uli tenda chila cha Simwine.⁵ Kapa muwana kuti ka kwina ibaka Ireeza haba wamba bulyo "Luhuhu lwaba biki kwetu luhala lwina ifufa ikando?"⁶ Kono Simwine utu ha chisemo, mi ifiolo liti, "Ireeza u kanina bali kumusa, kono uha chisemo ku bali bika hansi."⁷ Mi mulitule kwa Simwine. Mu tande satani, mi kazwe kwenu.⁸ Mwize hafuhi ni Simwine, mi keze hafuhi nenwe. Mujoloze mayanza, inwe mahedeni, mi mujoloze inkulo zenu, inwe mwina mihupulo yobe.⁹ Mu likalilwe, mulile, mi mubokolole! Mu leke ku seka kwenu ku sanduke chililo mi ku sanga kube maswabi.¹⁰ Mulikokobeze habusu bwe Ireeza, mi kami nyamune hewulu.¹¹ Kanzi muwambi zibi ku ba mwenu, bakwangu. Muntu yo wamba zibi kwa mwakwe kapa kuatula mu kwako ha wamba chibi hamulao u atula mulao. Heba no atula mulao, kena umu tendi wa mulao, kono umuatuli.¹² Hesi yenke njo ha mulao mi njo atula. Nji yenke yo haza ni kushinya. Njinwe bani, inwe mu atula ba mu bambene nabo?¹³ Hanu, mutekeleze, inwe mu wamba kuti "Sunu kapa Izone kantu yende ku mulefeni, mu ka wuze mi muka tende ifambekelo."¹⁴ Njeni wizi chete ni chitendahale izona, mi buhalo bwenu njo buhi? Mihe mu mume wiza kenako inche ni ku mana.¹⁵ Kambe, muwamba kuti, "Heba Ireeza na suna, heba ni tuchi hala katu tende ichi kapa china".¹⁶ Kono hanu muli tundula ka mitendo yi mu suna ku tenda. Zonse za kuli tundula bubi.¹⁷ Muntu yense wizi ku tenda chilotu kono ka chi tendi, kwa li chibe.

5

¹ Mwize inwe mu fumite, mulile, mubokolole cha kunyanda kwenu ku kezite.² Chifumu chenu chi bolete, ni zizabalo zenu zi lilwe mafele.³ Igaua yenu ni silivera yenu zina mafume, mafume azo kaabe bupaki bumi sumina indaba. Imi kazi mane inyama zenu ubu mulilo. Mukunganye chifumu mu mazuba a mamanani.⁴ Mubone, intuwelo za ba tendi be mitendo yaku ku sinza mu mawa enu balila kakuti muba ba lili mali abo, mi chililo cha ba sinzi chiba ka siki mu matwi a Simwine wa bantu bonse.⁵ Mubahali hansi cha kulikola zi nunate. Muba nunisi inkulo zenu che zuba lya kwihaya.⁶ Muba nyazi nikwi haya muntu yo lukite, mi kana aba kani.⁷ Mulindize, bakwangu, hesi Simwine hete neze, mubone mulimi ha lindila lukau lu zwa mwibu. Ulikoza kulindila, kuti a tambule invula ye ntanzi ni ya mamanani.⁸ Mi mulikoze mwi nkulo zenu, kakuti kwiza kwa Simwine chi kwina hafwihi.⁹ Kanji mubileli, bakwangu chaku bona bamwi mulandu, mubone, inkatulo izimene ha mulyango.¹⁰ Muhinde mutala, bakwangu, kuzwa ku manyando aba Profita baba likozi baba wambi mwi izina lya Simwine,¹¹ mubone, tuba wambila kuti bena imbuyoti baba woli ku likoza. Muba zuwi kaza Jobo zakusa benga kwakwe, mi muba boni mamanani akwe, mi mwizi ibaka lya Simwine, kakuti wizwile chisemo nense.¹² Muzintu zonse, bakwetu, kanji mukonki che wulu ni ku konka che nkanda kamba ka mukonkelo, uhi no uhi, mukuti muleke chimu "suna" cibe chimu "suni", chimu "sasuni" cibe cimu "sasuni," kuti kanji mu wili munkatulo.¹³ Kana kwenu kwina yo nyandite? Mumusiye a lapele. Kana kwina yo tabite? Mumu leke a zimbe inzimbo.¹⁴ Heba kwenu kwina yo lwala? Mumu leke a sumpe bakulwana be nkeleke, zebamu lapelele niku musinga oili mwi zina lya Simwine.¹⁵ Intapelo ye ntumelo ihoza muntu yo lwala. Heba aba tendete chibi, Ireeza kamu swalele.¹⁶ Muliwambe zibi zenu kuzumwi ni zumwi, mimu lilapelele kuti muhole. Intapelo za muntu yo lukite zina ziho mu misebezi.¹⁷ Elija abali mukwame sina njeswe. Aba lapeli kuti invula kanji isoki, imi kana iba soki mwi nkanda cha zilimo zo tatwe, ne myezi ina iyanza ni wonke.¹⁸ Mi Elija aba lapeli hape. Iwulu cilya leta invula, mi inkanda chiya leta zichelo.¹⁹ Ba kwangu, heba zumwi kwenu kezi buniti, imi zumwi umu boza,²⁰ heba kuti muntu u ku sanduka mueza libi mwi nzila yakwe ifosahale, uhaza buhalo bwakwe kwifu, no ku fupika zibi cha bungu.

1 Peter

1

¹ Potorosi, mwapositola wa Jesu Kirisite, kuva yedi ve nako, vava kwetwa, mukati kose ka Potiasi, Magalatia, Cappadocia, Asia, ni Bathiania.² Cho kutenda kezivo yokuvusu ye Ireenza Ishetu. Ivali cho kuchenisa ni Luhuwu lo kuzumina ni kwi tilela malaha a Jesu Krisite. Linu chisemo chive ni we, ni kozo yako iyekeze.³ Ke Ireenza ni Esi wa Jesu Krisite a fulyolwe. Muvukando bwe chishemo chakwe, cha tuha ku zwala cihya ke sepo yo kuyola. Ichi chiyolo chi keza kezila yo kuvuka

kwa Jesu Krisite kuva fwile. ⁴Kono ichi ciyolo chisa maani, kесе chive ni vuvi, kete ni chi mane. chivi kilwe inwe kwiwulu. ⁵Mu silelezitwe cha maata a Ireenza che tumero, cho kuhazwa kulivelelwe kuvoneka kumani mani enako. ⁶Mi usangite kuamana nezi, ni kuvavulyo kuswanela kuti nova lizuwi vuvi mu bukabo vushutana shutana. ⁷Uko kulika itumelo yenu, mi kwina vutokwa ahulu kuhita gaunda isinyeha, ni hailikwa mumulilo. Izi zitendehala kuti itumelo iwanike mwi tumbo, ikanya, ni kute kuku bonahaza Jesu Christe. ⁸Kena muvamuveni, kono mumusaka. Kamumu voni hanu, kono muzumina kwali ni mutavite ni tavo isawambiwa, inkanya ye tavo. ⁹Kono hanu mutambula kwenu bulyo mupuzo we tumelo yenu, kuhazwa kwo luhuwo lwenu. ¹⁰Vafolofita vava sakisisi ni kwiza ahulu kuamana zo kuhazwa, kuamaana ni chisemo chese chibe cenu. ¹¹Chiva sakisisa kwi ziva uzo ni lili ni Luhuwo lwa Krisite haluvali kuwamba kuvali. Inzi ziva pangahali ziva wambirwa havusu kuamaana ni kunyadiswa kwa Christe zitu ze kanya kuzwa aho. ¹²Zive zinveki kuva vopolofita kuti hati vavali kulitusa avo vene, kono enwe. Ichi chi vavali kutenda kuamaana ni zitu zi muva wambilwi kamukwa wo Luhuwo Lujolola, uvatumwa kuzwa kwi wulu. Izi zitu nanga magiloyi alakazwa kuvoniswa. ¹³Cwale mutende muzezo yenu hande. Musiye kukolwa. Muvike isepo yose muchisemo chileta kwi ziveka kwa Jesu Krisite. ¹⁴Ha tuli tuvana ve chilila, musiye ku swana itakazo nezina zimuvuli kwichilile ni musezi niti. ¹⁵Kono iye avamisupi u jolola, inwe, nanwe, mujolole mumaikuto enu wonse. ¹⁶Kakuli kuñoletwe, "Mu jolole, kakuli ime ni jolola." ¹⁷Mi hamusupa "Ishetu" iye yenke uyatula zwimwi ni ku sena isovozi kuamana ni mutendo wo mutu, muhinde inako mumusipili ni sabo. ¹⁸Mwizi kuti hati kavali ke silivera ni gauda efwa iva muhanzi kuvu holo ye mimitedo imuva lituti kuve ishenu. ¹⁹Hakuli vulyo, u va hazwa ni malaha avutokwa a Krisite, avali kuswana ni imbelele isena chivata. ²⁰Krisite ava saliwa pili ni misumo ye kanda, kono hanu chali zivahalisa kwenu mwinako ya manimani. ²¹Chakwe muzumina kwe Ireenza, ava muvusi kuvafu mi kuvamwi chavaha ikanya kuti itumero yavo ni sepo ive kwe Ireenza. ²²Muvatendi luhuwo lwenu kujolola choku zumina kwi niti. Ichi chivalikutenda mulelo wo vulikani mwi rato, cwale mulisake ahulu mwi kulo. ²³Linu mu vanzalwa chihya, isini ketanga ivola, kono che tanga isavoli, muvuhalo ni lizwi lye Ireenza likalilila. ²⁴Ke "nyama yonse iswana sina lyani, ni ikanya yateni yonse iswana nipalisa ya lyani. Lyani lizuma, ni palisa ziwila hasi, ²⁵Kono lizwi ye Ireenza likalilila kuya kwile. " Ichi makande malotu ave zibiswa kwenu.

2

¹Linu muvike kwi mbali vuvi vonse, vuchengereri, kuliha, muuna, nikusoocha konse. ²Sina vambumbu va zwa haku zalwa, mushukerwe muziriri ujolola wa luhuho, njikuta kuti mukulire mwateni chakuhazwa kwenu. ³haiva uva liki kuti simwine ushiyeme. ⁴Mwize kwali mukuti iye ivwe lihala livakanwa vantu, kono livaketwa kwe Ireza kuti njilyona lya vutokwa kwali. ⁵Nanwe vulyo mukoleri mu mavwe ahala akwete ku tendeswa kuku zaka inzubo ya luhuho, kuchitira kuti muve muva purisita vaha zitavelo za tambula Ireza cha Jesu Kiresite. ⁶Iñolo lina ichi: "Vone, ni tuula mwa Siyone ivwe lya mwi nkona, liketetwe mi lyavutokwa. Yense yo zumina kwali kete na swave." ⁷Kukutekwa kwina kwenu mu zumina. "Kono ivwe livakanwa kuva zaki, liba sanduka mutwi we nkona." ⁸"Iñomwe lyachi sitataliso ni nivwe lyachi sitataliso. Ba sitatala, chakusa mamera linzwi, kakuti ku vava lukisezwe. ⁹Kono inwe muvantu vaketetwe, lusika lwa vu purisita, inkanda ijolola, vantu ve Reza vali munine, jo kucho kuti kamwi zivahaze mitendo mikando yakwe yava mi sumpi kumi zvisa mwififi niku mi leta mwi seri likomokisa. ¹⁰Hasana muvali muvantu, kono hanu chiri muvantu ve Ireza. Kana muva tambwire chishemo, kono hanu muva tambuli chishemo. ¹¹Vasakiwa, nimi sumpa ma zwahule, ni vantu vaka vu yambaela kuti mulizwise kwintakazo ze nyama, zi leta inkondo kulwisanisa luhuho lwenu. ¹²Muswnela kuva ni mitendo mi lotu mukati ka Vantu vasezi Ireza, chokuti, hava wamba kahenu kuti muva chiti zintu zivi, Muvavone mitendo yenu milotu, mi lumbe ishenu luzuva lwete neze. ¹³Mukuteke vuyendisi bwa vantu vonse chevaka lya Simwine. Mukuteke vu simwine vonse vwina he wulu. ¹⁴Mane ni va Vusisi, va vakatumwa kuti vahe milandu ku va fosa niku temba va chita zilotu. ¹⁵Kakuti icho intato ye Ireza, kuti chaku chita vulotu, mutontoza ziambo za vantu va zihole. ¹⁶Cha vantu va lukuluhite, sanzi mutendisi intukuluho yenu ku fupika vuvi, kono muve sina va hikana va Ireza. ¹⁷Kuteke vantu vonse. ve niilato kuvamwi, Tiye Ireza. Kuteke simwine. ¹⁸Vahikana, mulivike kukuteka va nfumwenu che kute lyonse. Sanzi mukuteki vulyo va vashiyeme niva va lukite, kono navana va kukutu. ¹⁹Kakuti ichi china mupuzo muntu hali koza mwi nako inkukutu kunyandiswa no chita zishiyeme che vaka lyokwi iziva Ireza. ²⁰Linu hamulikoza nimukwete ku kabwa che baka lyakufosa mumu tembwe vule? Kono haiva muva chita vulotu, mi unyanda noherwe inkoto, icho china mupuzo kwa Ireza. ²¹Cheli ivaka muva sumpwa, Kakuti Kresite naye ava sukulwirwa inwe. Avasiyi mutala kuti mwi chirire mwinzila yakwe. ²²Kana ava chiti vuvi, nanga chiwambo chi fosahere muka holo kakwe. ²³Nihavali kutukwa kana avali kuvoza matapa, nihanyadiswa kana avali kufumbira, kono chali tambika kwali yo atula chaku woloka. ²⁴Iye mwine ava hindi vuvi bwetu mumuviri wakwe nikuvutwala hachisamu. Kuchitira kuti sanzi tuvi ni chiyemba mu vuvi, kono tutange kahalira kushiyama. Chakuhalolwa kwa muviri wakwe muvahozwa. ²⁵Muvonse muvali kuherahera sina imberere zi zovete. Kono hanu muvavoli kumu lisi we mberere ni muvavaleri wa luhuho lwenu.

3

¹Mweyi zira, inwe muli vafumahali muli tule kungsi yiva mwihyenwanu. Mupange ichi iri kuli, nanga vamwi vakwame kava zuwisisi kuli zwi, cho kuya che mikwa ya vanakazi vavo, mikwa i wola kuva koma nikusena linzwi. ²Chiva vavoni mikwa yenu i zwirire havusu che kute. ³Musiye i kupangiwe insiñi cho mukwa uvoneka kuvana hanze: insuki zi hosetwe, maseka e gaunda, kamba zizwato zo mujoko. ⁴Kono, musiye zipangiwe cho muntu o mukati we nkulo, mi vulontu vusa mani bwina hande ni kuntontola muluhuho, nili chilotu havusu bwe Ireza. ⁵Chavanakazi va jolola vavali susuwezi mowu

mukwa. Vena i sepo mwe Ireza mi vavali tulite kwi konde liva muhyabwawo. ⁶Mweyi zira Sara avali kuzuwa Aburahama ni kumusupa simwine wakwe. Inwe hanu movana vakwe haiva ni mupanga zina hande ni kusa tiya i nkozi. ⁷Cho mukwa u swana, inwe vashetu muswanera kuhala ni vafumahali venu cho kuya che kutwisiso, sina che chiviko chi fokola, mwanakazi. Muswanera kuvaha i kute sina vamwi vayoli ve mpo zo vuhalo. Mupange ichi iri kuli itapero zenu kanji zikaninwi. ⁸Cha ma manimani, mwense, muswane mumi hupulo, chishemo, kulisaka sina mizwale, inkulo zina hande ni kuli kokoveza. ⁹Kanji muvozekezi vuvi cho vuvi kapa itapa che tapa. Cho kusa yenderera, muzwire havusu ku fuyola, vakeñi chezi muva supwa, iri kuti muyole imbuyoti. ¹⁰"I ye yosaka vuhalo ni kuvona mazuva malotu u siyisa lulimi lwakwe ku vuvi ni milomo yakwe kuku wamba mapa. ¹¹Mumu siye a sanduke kuzintu zivi ni kupanga zilotu. Mumusiye a sake inkozo ni kuzwira muili. ¹²Menso a Simwine avona va shiyamite, mi matwi akwe a zuwa ziva kumbira. Kono chifateho cha Simwine chi vengere avo va panga vuvi. ¹³Jeni uzo yasa mi horofaze haiva ni mulakamina zina zilotu? ¹⁴Kono haiva ni munyanda che vaka lyo kuluka, mufuya ulitwe. Kanji mutiyi ziva tiya. Kanji mu firikani. ¹⁵Kono, muvukire ha mbali Simwine Keresite mwi nkulo zenu sina yo jolola. Honse mulitukiseze kwi tava vonse vami vuza chinzi hamwina i sepo mwa Ireza. Mupange ichi cha mañenke ni kute. ¹⁶Muve ni muhupulo mulotu iri kuli vantu va tukola vuhalo bwenu vulotu mwa Keresite vawole kuswava kakuli va wamba cho kumilwisa uvu mane muva pangi vo vuvi. ¹⁷Kwina hande, haiva Ireza ulakamina, kuti munyanda cho kupanga vulotu kuhita kupanga vuvi. ¹⁸Keresite naye ava nyandi hamwina che zivi. Iye yo lukite ava nyandiri iswe, vasina vavali kulukite, iri kuli awole ku tuleta kwe Ireza. Ava vikiwa kwifu mwi nyama, kono ava pangiwa yo hala cho Luhuhu. ¹⁹Cho Luhuhu, ava yendi ni kukakutaza kwi huho yina hanu mwi torongo. ²⁰Vavali kusa zuwa aho kulindira kwe Ireza kuvali kulindire muma zuva a Nuwe, muma zuva o kuzaka i aleka, mi Ireza a va hazi vantu vache vulyo- ihuhu ye yanza ni to tatwe- cha menzi. ²¹Ili nji swayo lye nkorovezo iyo imihaza hanu- isiñi uvu ku shanjiwa kwe ikwe lye miviri, kono sina kovekisa kwe nkulo indontu kwe Ireza- chokuya kuvuka kwa Jesu Keresite kuvafu. ²²Keresite wina kwi yanza lye chilyo lye Ireza. Ava yendi kwi wulu. Mañiroyi, mivuso, ne ziho ziswanera kulivika kungsi yakwe.

4

¹Kuzwa ho, kakuli Keresite ava sukuluki ahulu mu nyama, mu wondese mwense cha munahano u swana. Mukuti iye yense yava sukuluki mu nyama ava zwi ku chivi. ²Nihakuva vulyo, muntu wina vulyo, cha yonse inako yakwe mu nyama, kasi hali mu ntakazo ya vuntu, kono che ntato ye Ireza. ³Che nako ilikene ha ihita ku chita chi va va ku saka kuchita va machava- vushyahi, intakazo, vuñyavi, minyaka ye fasi, minyaka ya hansu, ni mitendo mivi ya maswaniso. ⁴Va tere vukavo kuti hamu sa vechilili navo mou muunda wa ku lyangana, mi vawamba vuvi ku amana nenwe. ⁵Kava hewe mulandu ko zo yo litukiseze atula va hala ni va fwile. ⁶Cho u mulelo Ivangeri ivali ku kutuzwa hape ku va fwile, njikutu, nanga vava va atulwa mwi nyama sina ko vuntu, ni va hale sina Ireza mu luhuhu. ⁷Ma maninizo ezi zintu chi a kezite hafuhi. Cwale muve mu talifa mu muhupulo, muve ni munahanelo ujolola che vaka lye ntapero. ⁸He wulu lyazintu zonse, muve ni rato ikando ku zumwi ni zumwi, mukuti irato li yala zingi zivi. ⁹Mu litambule vamwi ku vamwi cha kusa tongoka. ¹⁰Sina umwi no umwi wenu ava tambuli impo, mu i sebelise cha ku tendera umwi ku umwi. Mu chite izi sina cha vahikana va sepahala za Ireza mu mpo zingi za mahala. ¹¹Haiva umwi u wamba, mu siye ive ku ziho izo Ireza zaha. Mu cite izi zintu kuti mu nzila zonse Ireza a lumbiwe cha Jesu Keresite. Mi kuve inkanya ya Jesu Keresite ni maata ya kuya ku ile. Amen. ¹²Vasakahala, kanji mu hindi cho ku seziba ku likiwa mu mulilo uwo uva citahali kwenu, sina zintu zimu sezi zi va chitahali kwenu. ¹³Cwalehe, nikuva vulyo cha kuya ke nzibo mu kwi ziba masukukluko a Keresite, mu nyakalale, nji kuti hape ni muka nyakalale mi mu tabele kwiza kwe nkanya yakwe. ¹⁴Haiva mu tukolwa che zina lya Keresite, mu fuyoletwe, kakuli Luhuhu lwe nkanya ni Luhuhu lwa Ireza lwina henu. ¹⁵Kono ku vuleke kwenu nanga yenke yete a sukululwe sina mwihayi, musa, mu tendi wa civi, kamba musinyi. ¹⁶Kono haiva zumwi u sukululwa cha kuva mulumeri, kanji a swabi; kono, mumu leke a lumbe Ireza chelyo izina. ¹⁷Kakuli chi nako ye nkatulo ku tanga cha ve nzubo ya Ireza. Cwale chi yi tanga chetu, mu kuve vule kuzwa kwavo vasa kuteki ivangeri ya Ireza? ¹⁸Ni kuti haiba " muntu yo jolola ka hazwe cha ku kakatiza, mu kuve vuti kuva nyefula ni ku va eza livi? ¹⁹Cwale mu siye avo va sukuluka ke vaka lya ku saka kwe Ireza va vike inhuho zabo mu vusepahali vwa muvumbi mu ku tenda sinte.

5 ¹Ni lumba va vakulwana mukati kenu, Ime, neme ni mukulwana. Neme ni mpaki ya masukuluko a Keresite, neme ni zumwi mu nkanya yete ni i wulwe. ²Cwale, ni mi kuteka, vakulwana, mu lise nenza muraka we ngu za Ireza zina mukati kenu. Muzi lole, isiñi kevaka lya kuti mu saka vulyo, kono akuli nanwe mu saka, che ntato ya Ireza. Mu zi lole, isiñi cha kusa sepa masheleñi, kono chaku saka. ³Kanji mu chiti sina muvusa hewulu lya vantu vena mu mpabalelo yenu. kono, muve mutala ku mutapi. ⁴Cwale Mulisani Mukulwana cha wumbulwa, mu mu tambule vu simwine vwe nkanya. ⁵Mu nzila iswana, inwe muva hwire, muli voze hansu ku va kulwana vakwame. Mwense vulyo, muli zwatike muvuikokovezo ni ku tusana zumwi cha zumwi. Kakuli Ireza ukanina valikumusa, kono uha chishemo kwa vana vali kokoveza. ⁶Cwalehe mulikokoveze mwikonde lya manza eziho e Ireza iri kuti nawole kumi nyemuna mwinko ikeza. ⁷Muvike impiraelo zenu hali, kakuli u virela kuamana na nwe. ⁸Muve ni muhupulo u chena, mu tondere. Chila chenu, iye diavulusi, uvu undavu ukwete kulira nazimboka, ku gana zumwi weta halole. ⁹Muzimane cho kumulwisa. Muve va kolete mwi ntumero yenu. Mwizi kuti manyando a swana akwete kuhitiwa mu ali kuva lumeri kuninenu mu nkanda. ¹⁰Chimwa mana kunyanda kavaka zana, Ireza we chishemo chonse, yava misupi mwikanya ina mwa Keresite, kami kondise, kumi zimika ni kumi koza. ¹¹Kwali kuve ni vulena kuya kwi ire ni ire. Amen. ¹²Ni zuminina Silvanus sina muzwale yo sepahala,

mi chi ni va miñolera chovu fuhi chakwe. Ni mi lumerisa mi nipaka kwenu kuti ziniva miñoleri njo vuniti bwe chishemo che Ireza. Muzimane mwateni. ¹³Mukulwakazi wina mwa Vavilona, yo ketetwe hamwina nanwe, umi lumerisa. Hamwina ni Mareka, mwanangu we chikwame, umi lumerisa. ¹⁴Mulumerise zumwi ni zumwi che michuchuno ye rato. Mi inkozo ive kwenu mwense vena mwa Keresite.

2 Peter

1

¹Simone Pitolosi, muhikana ni mu apositola wa Jesu Keresite, kwavo vava tambuli intumelo ya vutokwa i swana uvu neswe hatu va i tabuli, intumero mu ku chena kwa Ireza ni Muhazi Jesu Keresite. ²Chishemo ni nkozi chi werwe cha ku pima mu maano a Ireza ni Jesu Simwine wetu. ³Zintu zonse ku amana maata a hitilila cha vuhalo ni vu Ireza ziva hewa kwetu cha maano a Ireza, ya vatu sumpili che nkanya yakwe ni vulotu. ⁴Chezi, ava tuhi insepiso i ndotu ni vukando, njikuti muve mu vatambuli ku nkavero ya vwikalo vulotu, uvu hamuva lovoki ku vuchengeleli vwina mu nkanda kevaka lwa ntakazo imbi. ⁵Cheli ivaka, muchite cha kulikoza kuku kondisa che ntumelo yenu, ni cha ku kondisa kwenu, maano. ⁶Cha maano enu, mu were kuli yendisa, mi kuku liyendisa kwenu, muwere kuli koza, mi mu kuli koza kwenu, mu were vu ireza. ⁷Cha vu ireza vwenu, mu were ku zuminzana chense, mi mu ku zuminzana chense kwenu, mu were irato. ⁸Chikuti izi zintu zina mwenu ni ku kula mwenu, kete muve vavulite zintu kamba kusa vika zihantu mu maano a Simwine wetu Jesu Keresite. ⁹Kono yense yo vulite izi zintu u vona feela china hafuhi; ka voni. Chava zivali za ku jolozwa kuzwa ku zivi zakwe za kale. ¹⁰Lyahanu, vakwangu, mu wongoze ku chita ku sumpwa kwenu ni buketwa vwenu mu vuli kolwisise. Ha mu chita izi zintu, kete mu chunchule. ¹¹Cheyi inzila menjililo mu muvuso wa kuya kuile ya Simwine wetu ni Muhazi Jesu Keresite mu zi hewe kwenu cha ku fuma. ¹²Kuzwaho mu ni kuli tukiseze kumi nahanisa chezi zintu, ni ha kwina kuti mu zizi, mi nanga mu kolete kale mu vuniti hanu. ¹³Ni zeza kuti ku shiyeme kwangu ku mi kundunga cha kumi nahanisa chezi zintu, ha ni sina mwelinu itente. ¹⁴Mukuti nizi kuti hahanu kani zwise itente lyangu, uvu nji Simwine wetu Jesu Keresite mwavani tondolezi. ¹⁵Kani li koze chenu kuti muku zeza inako yonse chezi zintu nanga cina hita. ¹⁶Mukuti kana tu ve chilili cha vutali matangu akulipangila hatu va mi wambili za ziho ni kuli vonahaza kwa Simwine wetu Jesu Keresite. Kono, tuva paki cha menso za vukando vwakwe. ¹⁷Mukuti ava tambuli kuzwa kwa Ireza Ishwetu ku kutekwa ni nkanya liinzwi haliva letwa kwali che nkanya ikando ni icho, "Uzu mwanangu, u sakahala, cakwe ni sangite sinte." ¹⁸Tu va zuwi ili liinzwi liva zwi mwi wulu, hatu vena naye he lindu li chena. ¹⁹Twina ili liinzwi lwa chiporofita liva nitihazwa. Mu chita sinte ku twala ko maano. Li kola uvu ilambi li munika mu civaka che fifi hesi hakwiza kakusasani mi inkani ya kakusasana i zwa mu nkulo zenu. ²⁰Mwi zive ichi tanzi, kuti kakwina chiporofita chete nicho torokwe muntu umwina. ²¹Mukuti kawina ciporofita chivati chichiza che ntakazo yo muntu. Kono, vantu va hinditwe cha luhoho lu jolola lu wambitwe kuzwa kwa Ireza.

2

¹Va polofita va vuchengi niveza ku vantu, ni maruti va vuchengi mu veze kwenu nanwe. Cha vu unguli muveze ni murutilo wa vusinyi, mi muva sampule mfumwavo yavava uli. Valiletele cha vuhwelu i nsiyeho he ulu lyavo. ²Vungi kavwi chilile ze zanina lyavo, mi kachavo inzila ye niti mu i vule ikute. ³Cha muliilo muvilala muva pange i kekezo henu cha manzwi ovu chengi. Ku nyansiliza kwavo kete ku hinde i nako inde; i nsinyeho yavo ka i lali. ⁴Mukuti Ireeza kena ava kwatili mañiloi ava chiti chivi. Kono a va atambiki kwa Tarutarusi kuti avikwe mumahaka efifi li shulumukite kufitela inkatulo. ⁵Naye, kena ava kwatili inkanda yo vukulukulu. Kono, ava hazi Nowa, yavali mu tumwa wo kujolola, hamwina nivamwi ve yanza nitivele, haleta munda he nkanda isena vu mulimu. ⁶Ireeza naye ava fukuzi intolopo za Sodoma ni Gomora kwi itwe ni kuva nyansa che nsinyeho, cha mutala wete ni uchitahale ku vasena Ireeza. ⁷Kono kuyo jolola Lota, yava lyatililwe cha mukwa wa vantu vasena mulao muzintu ze nyama, Ireeza namu punyula. ⁸Ka cho zuna mukwame yo jolola, yavali kuhala mukati kavo izuva ni zuva, ava sukululwa muluhuhu lwakwe lu jolola chakwe chevaka lya chava voni ni kuzuwa. ⁹Simwine wizi mwa lukulwila vantu va lukite kuva zwisa mumi liko, ni mwakwatila vantu vasena vuniti inkoto he zuva lye kantulo. ¹⁰Ichi china vuniti sihulu kwavo va zwila havusu ni intakazo zi sa tavisu ze nyama ni ku shuvula vuyendisi. Vena vundume ni kuli chitila muvasakila. Kava tiyi ku tuka vana va vaumbitwe ikanya. ¹¹mañiloi ena ziho ahulu ni mata, kono ka valeti i nkatulo za kutukana kwavana kwe Simwine. ¹²Kono izi zinyolozu zisa zezi zivavumbwa bulyo ku pangilwa ku kwatwa ni ku sinywa. Kavezi ziva tuka. Kava sinyiwe. ¹³Kava tambule mupuzo wa ma fosisa avo. Va zeza kuti kuhala hande musihali nji kuli tavisu. zi bata ni zi donko donko. Valikola mikwa yavo ya vuchengeleli imi niva kwete kulya nanwe. ¹⁴Vena menso ezwire vanakazi va sangu; kavali kolwisisa ni chivi. Va chengelela inhuho zisa kolete kupanga zivi, mi vena inkulo zavo zi lutitwe intakazo. Vahwile va chikuto! ¹⁵Vava siyilili inzila i shiyeme. Vava zovi ni kwichilila inzila ya Balamu mwana wa Beori, ya vali kutavela ku tambula intifo ya kuvula vuniti. ¹⁶Kono ava wani i nkalmelo ya mulandu wakwe. Chimumu che ndonki ni chi wamba mwi nzwi lya muntu ni cha zimika vu bbulumuki vwa mupolofita. ¹⁷Ava va kwame vakola zi sima zisena menzi. Va kola makope a yendiswa ihuhu ikando. Kafifi kakolete kavikilwe avo. ¹⁸Va wamba ni mukuli nyamuna kusena intuso. Va chengelela vantu cha kulakamina za muvili. Va chengelela vantu va lika ku zwa kwa vana va hala mu mafosisa. ¹⁹Vava sepisa i ntukuluhu, kono avo vene vahikana va vuchengeleli. mukuti muntu muhikana kuchonse chi mukoma. ²⁰Yense yo tiya vuvilala vwe inkanda che nzivo ya Simwine ni muhazisi Jesu Kirisite, ni ku volela ku zivilala hape, ma manimani avwikalo chava a ziyeze kuvali

kuhita vwikalo vwa matangilo. ²¹Nikuvavile hande kwavo havasete nivave zivi inzila yaku luka kuhita kuiziva ni ku futatila mwi ntaelo ya kuluka iva letwa kuvali. ²²Iyi inguli i niti kuvali: " Umbwa uvoleda kuvulusi vwakwe. Chi guluve chi sambite chivolela mwi tope."

3

¹Hanu, Ni ñolela inwe, vasakiwa, ili iñolo lyo vuveli lye nkupuzo mu ku ndunga vuniti bwa muhupulo wenu, ²nji kuti muzeze manzwi ava wambwiwa ku masule ni vapolofita va jolola ni intaelo ya Simwine wetu ni Muhazi ya vahewa cha va apositola. ³Mwizive ichi intanzi, kuti vasheununi kaveze mu mazuva a mamaninikizo. Ka vasheunune ni kuzwila havusu ku ya chentakazo zavo vene. ⁴Kavati, "Inahi insepiso ya kuvola kwa kwe? Kuzwa vazazi vetu ha valala, zintu zonse zivekali muswana, ku zwa ku matangilo a ku vumbwa." ⁵Ka vazivale kavomu kuti mawulu ni hansi zi vezi kuva cha kuzwa mu menzi mi ni cha menzi, kuzwililila uko, che ntaelo ya Ireza, ⁶mi ka chezi zintu, inkanda ye yina inako iva sinyiwa, cha ku miniswa ni menzi. ⁷Kono hanu mawulu ni hansi zi vikilwe kwiza ku hiswa ni mulilo che ntaelo iswana. Zi vikilwe izuva lye nkatulo mi ni insinyeho kwa vantu va sena Ireza. ⁸Kanzi mukangwa ku lemuha, vasakiwa, kuti izuva lyonke kwa Simwine likolovu lule lwa mwazuva, mi mazuva ena lule a kolovu izuva lyonke. ⁹Simwine ka yendi cha kulyehi ku ya che sepiso zakwe, sina vamwi ha vaiminda cha kulyeha mukuva. Kono, inkulonde kwenu. Kalakazi ni heva zumwi kwenu ku sinyeha, kono kuyense ave ni chivaka cha kuvaka. ¹⁰Nihakuvavulyo, izuva lya Simwine kalize uvu musa: mawulu ka zihite ni muhuwo we lata. Mi zintu kazi zihiswe ni mulilo, mi hansi ni mitendo zina mwateni ka zipatululwe. ¹¹Sina zonse izi zintu kazi sinyeha mweyi inzila, kamuve muvantu venavule? Mulukela kuhala vuhalo vu jolola ni mihalilo ya vu ireza. ¹²Mu swanela ku lindila ni kuhwelisa kwiza kwe izuva lya Ireza. Helyo zuva, mawulu kasinyiwe cha mulilo, mi zivumbatu kazi wanjumuke mwi ijeje ikando. ¹³Kono chakuya che insepiso yakwe, tulindile mawulu mahya ni hansi hahya, mwete kuve ni kuluka. ¹⁴Kuzwaho, vasakiwa, sina hamulindile izi zintu, muchite mu muwolela muwanike ni musena kavala ku sanyazahala havusu vwake, mwinkozo. ¹⁵Hape, muzeze inkulonde ya Simwine wetu cha kuhazwa, sina mwena mwetu Paulusi yosakahana ha va miñoleli, chakuya cha vutali vuvahewa kwali. ¹⁶Paulusi uwamba chezi zintu muwonse mañolo akwe, muali mwina zintu zi kukutu ku kuzizuwisisa. Vakwame va sezi mi ni va sawondeki mwezi zintu, sina havapanga vulyo zimwi intimana, kwi insinyeho yavo. ¹⁷Kuzwaho, vasakiwa, sina hamwizi izi zintu, mulivukeleze njikuti kanzi muzwiswa cha vuchengi bwa vantu vafokola mi muzovelwe ku sepahala kwenu. ¹⁸Kono mukule mu chishemo ni nzivo ya Simwine ni Muhazi wetu Jesu Kirisite. Mi ikanya ive kwali konse hanu ni kuya kuvusu uko. Kuvevulyo!

1 Johani

¹¹China chivena kuma tangilo-chi tu vazuwi, chi tuva voni ni menso etu, chi tuva loli hateni, mi etu mayanza ava kwati-kuya kache nzwi lya vuhalo. ²Hape, vuhalo vuve zi vankaniswa, mi tuva vu voni, mi twina vupaki vwaza teni. Twi zi vahaza kwenu za vuhalo vu ya kule, vu vena ni Tayo, mi vu ve zibahazwa kwe tu. ³China chitu va voni ni ku zuwa tu chi wamba kwenu nanwe, nji kuti nanwe muve ni chilikani na swe. Chi likani chetu china ni Tayo ni mwana kwe, Jesu Kirisite. ⁴Hape, tu miñolela izi zintu kwenu nji kuti kusanga kwetu ku izuzilizwe. ⁵Uwu nji mulaezo utu va zuwi kwali mi wi ziviswa kwenu: Ireza i seli, mi mwali kakwina nanta chi nzime. ⁶Heva ni tu wamba kuti twina chilikani na ye mi ni tu yenda mwi chi nzime, tu chenga mi ka tu likanyisi bu niti. ⁷Kono haiva ni tu yenda mwi seli sina iye hena mwi seli, twina chilikani ni zumwi ni zumwi, mi malaha a Jesu Mwana kwe a tu joloza ku chivi chonse. ⁸Heva tuwamba kuti katwina chivi, tu li chenga tuvene, mi vu niti ka vwina mwetu. ⁹Kono ha tuli wamba zivi zetu, u sepahala ni kuluka kuku tu wondela zivi zetu mi ni ku tu joloza mu ku sa luka kwetu konse. ¹⁰Heva nitu ta kuti ka twini ku chita chivi, tu mu panga kuti ave muchengi, mi inzwi lyakwe ka lina mwetu.

2

¹Vahwile, ni mi ñolela izi zintu kwenu nji kuti kanji mu chiti chivi. Kono heva zumwi na chita zivi, twina mu zimanini ni Tayo, Jesu Kirisite, yenke yo lukite. ²Mu sunguli wa zivi zetu, mi isiñi zetu bulyo, kono ze nkanda yonse. ³Kechi twizi kuti tu mwizi: heva ni tu vika intaelo zakwe. ⁴Zuna yo wamba, " Ni izi Ireza," kono ka viki milao yakwe, u chenga, mi initi kaina mwali. ⁵Kono yense yo vika inzwi lya kwe, cha vuniti vwi zwile, nji mo zuna muntu kuti i lato lya Ireza li va chitwa tota. Kechi twizi kuti twina mwali. ⁶Iye yo wamba kuti u shala mwa Ireza u swanela naye ku yenda uvu Jesu Krisite mwa vayendeli. ⁷Basakiwa, Kani ñoli mulao muhya kwenu, kono wa kale mulao umu vena nao ku matangilo. I ntaelo ya kale i nzwi i muva zuwi. ⁸Imi ni ñola mulao muhya kwenu, ili initi mwa Kiresite ni mwenu, kakuti chinzime cha mana, mi iseli lye niti chili venyete kale. ⁹Iye yo wamba kuti wina mwi seli mi kasaki mwakwe wina mu chi nzime ku sikila hanu. ¹⁰Iye yo saka mwakwe u shala mwi seli mi kakwina chi mwi mwali chiwola kumu letela chunchula. ¹¹Kono Iye ya sasaki mwakwe wina mu chinzime mi uyenda mu chinzime; kezi kwa kaya, kakuti chinzime cha mu cita vuhofu ha menso akwe. ¹²Ni mi ñolela, bahwile ba sakahala, kakuti zivi zenu zi kwatilwe che vaka lyezina lyakwe. ¹³Ni ñola kwenu va zazi, kakuti mwizi iye ku zwa kuma tangilo. Ni ñola kwenu, mi lombwana, kakuti mu va komi mu vilala. Ni vami ñoleli va hwile va nini, kakuti mwizi Itayo. Ni va mi ñoleli va zazi, kakuti mwizi iye yo zwa kuma tangilo. ¹⁴Ni va ñoli kwenu mu va lombwana, ka kuti mukolete, mi inzwi lya Ireza li shala mwenu, mi muva komi muvilala. ¹⁵Kanji mu saki inkanda kamba zintu zina mwi inkanda, heva kwina yo saka inkanda, i lato lya Itayo kalina mwali. ¹⁶Linu zonse zina mwi inkanda -ku lakamina kwe

nyama, ku la kamina kwa menso, ni ku li tundumwina vuhalo- ka ku zwi kwa Itayo kono kuzwa mwi inkanda. ¹⁷Inkanda ni ntakazo yateni zi hita. Kono yense yo chita ku suna kwa Ireza mwaveko kuya ukoo. ¹⁸Bahwile vanini, inako ya mamani mani. Sina mu mu va zuwili kuti vu kani vwa Kirisite u kezite, hanu vangi vakana Kerisite vavezi. Kechi twizi kuti cheli inako ya ma mani mani. ¹⁹Vava yendi kuzwa kwetu, kono kena vavali kuzwa kwetu. Mukuti kambe vavali kuzwa kwetu ni vava shali naswe. Kono hava yenda kuzwa, ku va tondezi kena vavali kuzwa kwetu. ²⁰Kono wina i ntozo ku zwa kuyo Jolola, mi mwense mwizi vuniti. ²¹Kena na ñola kwenu ka kuti ka mwizi vuniti, kono kakuti mu vwizi mi kakuti ka kwina mapa azwa mu vuniti. ²²Muchengi njeni kwande yo zuna yo sampula kuti Jesu nji ye Kirisite?. Zuna muntu njo lwisa Kirisite, kakuti u sampula Itayo ni mwana. ²³Kakwina yo sampula mwana wina Itayo. Iye mwine ulemuha mwana naye wina Itayo. ²⁴Kuya chenu, musiye zi muva zuwi ku ma tangilo zi shale mwenu. Heva zimuva zuwi ku matangilo zi shala mwenu, ka mu shale nanwe mu Mwana ni mwe Tayo. ²⁵Mi iyi insepiso ya va hi kwetu: vuhalo vusa mani. ²⁶Nami ñolela izi zintu cha kuya chavo vete ni vavami zwisi mwi nzila. ²⁷Kuya chenu, i ntozo i muva tambuli kuzwa kwali i shala mwenu, mi kamu saki umwi ku mi luta. Kono sina intozo yakwe imi luta zintu zonse mi initi mi kahena kuchenga, mi sina ka mumu va ilutilwa, mushale mwali. ²⁸Mi linu, va hwile va sakahala, mu shale mwali, nji kuta kuti chavoneka, mutuve ni vundume mi kete tu swave havusu vwa kwiza kwakwe. ²⁹Heva mwizi kuti ulukite, mwizi kuti zumwi ni zumwi yo panga chi lukite ava zalwa kwali.

3

¹Vone, mufutanzi we ilato Ishetu lya vahi kwetu, kuti tu sumpwe vana va Ireza, mi nji chona chi tuli. Cheli vaka, i nkanda ka itwizi, kakuti kana iva mwizi. ²Vasakiwa, hanu cheli tu vana va Ireza, mi kakwini ku patululwa chese ni tuve kacho. Twizi kuti Kirisite cha voneka, katuve sina iye, kakuti ka tu muvone sina uvu mwe kalile. ³Yense wina iyi insepo kuya cha vuhalo vwa ku vusu vu lolete hali u lishanza mwine sina mwe kalile ku jololola. ⁴Yense yo zwila havusu u chita chisena mulao, kakuti chivi ku vula mulao. ⁵Mwizi kuti Kirisite ava patululwa ku pangila ku zwisa zivi. Mi mwali ka mwina chivi, ka kakwina yo shala mwali yo zwila havusu ni chivi. ⁶Ka kwina yo zwila havusu muchivi ya va muvoni kapa ku mwi ziva. ⁷Vana vasakiwa, kanzi mu siyi yense ku mi zwisa mu nzila. Iye yo panga zilukite u lukite, sina uvu Kirisite ha lukite. ⁸Iye yo panga chivi uzwa kwa javulusi, kakuti javulusi ava fosi ku zwa ku matangilo. Cheli vaka Mwana wa Ireza ava patululwa, kuti za sinyenge misevezi ya javulusi. ⁹Yense ya va zalwa kwa Ireza katendi chivi kakuti lutanga lwa Ireza lushala mwali. Kawoli ku zwila havusi na chita chivi kakuti uzelwe cha Ireza. ¹⁰Mwe chi vana va Ireza ni vana va javulusi va patululwile. Yense ya sa pangi chi lukite ka zwi kwa Ireza; kapa njozo ya sa saki mwakwe. ¹¹Ili njeli iñusa li muvazuwi ku matangilo: kuti tulisakane tuvonse. ¹²Isiñi uvu Kaine, ya vali kuzwa ku muvilala ni kwi haya mwa nchakwe. Mi chinzi ha va mwi hai? Kakuti misevezi ya kwe ivali mivilala, mi ya mwakwe iva lukite. ¹³Kanzi mu komokiswa, va kwetu, haiva inkanda imi toya. ¹⁴Twizi kuti tu va hitilili ku zwa mwifu ku ya mukuhala, kakuti tusaka vakwetu. Yense ya suni ushala mwifu. ¹⁵Yense yo toyete mwakwe chi hayi. Mi mwizi kuti uvu vuhalo vusa mani ka vushali mu chihayi. ¹⁶Kache chi mwizi kuti ilato, kakuti Kirisite ava la ziki vuhalo bwakwe hansi chetu. Na swe tuswanela ku lazika vuhalo vwetu cha va mwetu. ¹⁷Kono yense yokwete zintu ze nkanda, na vona mwakwe yo vulite mi wi yala inkulo yense ku zwa kwali, linu ilato lye Ireza ka lishale vule mwali? ¹⁸Vana vangu va sakahala, kanzi tu saki mwi inzwi kapa mu lulimi, kono mu zimpangaliko ni initi. ¹⁹Nji ka chezi twizi kuti tuzwa ku niti, mi tulizuwu vuvi inkulo zetu ha li. ²⁰Mi haiva inkulo zetu zi tunyansa, Ireza mukando ku hita inkulo zetu, mi wizi zintu zonse. ²¹Vasakiwa, haiva inkulo zetu ka zi tunyansi, twina insembo kwa Ireza. ²²Zonse zitu kumbila katuzi tambule kuzwa kwali, kakuti tu vika milao ya kwe mi tupanga zintu zi kondwa hali. ²³Uwu nji mulao wakwe: kuti tu zumine mwi zina lya Mwana Jesu Kirisite, mi ni kulisaka mu vonse, sina mwa vatuheli uwu mulao. ²⁴Iye uzo yo vika milao ya Ireza ushala mwali, mi Ireza ushala mwali. Che chi twizi kuti ushala mwetu, cha Luhuhu lu vahewa kwetu.

4

¹Ba sunwa, sanzi muzumini ihuhu zonse. Mihe mulike ihuhu kuvona kapa zizwa kwe Ireeza, kakuti vaporofita va mapa bangi vava yendi mwi nkanda. ²Chechi ka mwizive luhuhu lwe Ireeza-luhuhu lonse luzumina kuti Jesu avezi mwi nkanda che nyama uzwa kwe Ireza, ³Mi luhuhu lonse lusa zumini kuti Jesu uzwa kwe Ireeza kaluzwi kwe Ireeza. Ulu nji luhuhu lwa bakani ba keresite, umu vazuwi kuti ukeza, mi hanu chiwina kale mwi nkanda. ⁴Muzwa kwe Ireza, Vaana va lotu, mi muva zunda kakuti iye wina mwenu mukando kwali wina mwi nkanda. ⁵Abo vazwa mwi nkanda, linu ziva wamba zizwa mwi nkanda, Mi ve nkanda va teka kuvali. ⁶Tuzwa kwe Ireza. Yense yo zwa kwe Ireza utekeleza kwetu. Iye yasa zwi kwe Ireza ka tekelezi kwetu. Chechi twi ziva luhuhu lwe niti ni luhuhu lu fosahele. ⁷Vasakwa, tulisake zumwi ku zumwi, mi ilato lizwa kwe Ireza, mi yense yo suna uzalwa kwe Ireza mi wizi Ireza. ⁸Muntu yasa suni vamwi kezi Ireza, mukuti Ireza ilato. ⁹Cheli ivaka ilato lye Ireza liva patulwilwa mukati ketu, Kuti Ireeza ava tumi mwana kwe ye yena mwi nkanda kuti tu hale che vaka lya chakwe. ¹⁰Mweli ilato, isinyi kuti tuva suni Ireza. kono kuti aba tusuni, mi cho kuti aba tumi mwaana kwe kuti ave chitavelo cha zivi zetu. ¹¹Basunwa, haiva Ireza ava tusuni, naswe vulyo tuli sune. ¹²Kakwina ichaba bwene Ireza. Hatu lisuna, Ireza wi kala mwetu, Mi ilato lyakwe li kondete mwetu. ¹³Chechi twizi kuti twina kwali mi wina kwetu, kakuti ava tuhi lumwi kulu huhu lwakwe. ¹⁴Hape, tu vavoni mi twina vupaki bwa kuti Ishetu ava tumi mwana kwe we chiswisu kuti za ve muhazi we nkanda. ¹⁵Yense yo lemuha kuti Jesu mwana Ireza, Ireza wina mwali mi naye mwe Ireza. ¹⁶Hape, tuvezivi ni kuzumina ilato lye Ireza kwetu. Ireza ilato, mi yo shala mweli ilato wi kalilila kwe Ireza, mi ni Ireza wi kalilila kwali. ¹⁷Cheli ivaka, Ili ilato liva chitililwa mukati ketu. Njokuti katuve ni nsepo mwi zuva lye

nkatulo, kakuti mwe kalile, vo vulyo mutwi kalile mwi nkanda. ¹⁸Kakwina kutiya mwilato. Kono, ilato lishiyeme kutandila kutiya kunze. Kakuti kutiya kuleta inkatulo. Kono yo tiya keni kupetahala mwi lato. ¹⁹Tusuna kakuti Ireza ava tusuni lwe ntazi, ²⁰Haiva muntu nata kuti, "Nisuni Ireza" kono utoyete mwakwe, wina mapa. Mukuti yasa suni mwakwe, yava voni, ka woli kusuna Ireza, yaseni kuvona. ²¹Hape, iyi ni ntaelo itukwete kuzwa kwali: Yense yosuna Ireza, uswanela kusuna mwakwe.

5

¹Yense yozumina kuti Jesu ni Kiresite u pepwetwe ku zwilila kwa Ireeza. Mi yense yosaka isi muntu usaka mwana yo pepwetwe ku zwa kwali. ²Chobuti twizi kuti tusaka bana ba Ireeza: hatu saka Ireeza niku panga intaelo zakwe. ³Mokuti ili njilato Iya Ireeza: kuti tubike intaelo zakwe. Mi intaelo zakwe kazilemi. ⁴Mukuti yense yopepetwe kuzwilila kwa Ireeza u koma inkanda. Mi ichi njikuwina kukoma inkanda: intumelo yetu. ⁵Njeni yozo yokoma inkanda? Iye yozumina kuti Jesu Mwana wa Ireeza. ⁶Uzu njiyena yabakezi cha menzi ni malaha: Jesu Kiresite. Kanabezi bulyo chamenzi, kono chamenzi ni malaha. ⁷Mukuti kwina botatwe bena bupaki: ⁸Luhuhu, menzi, ni malaha. Izi zotatwe zina mwintumelelano. ⁹Heva tuwana vupaki vwa vantu, vupaki vwa Ireeza vukando. Vushupi vwa Ireeza njovu, chava hi vupaki ku amana za mwana kwe. ¹⁰Yense yo zumina mu Mwana Ireeza iye mwine wina vushupi mwali. Yense yasa zumini Ireeza chava mupangi kuti uchenga, kakuli ka zumine vupaki vwa hele Ireeza ku amana za Mwana kwe. ¹¹Mi vupaki njovu: Ireeza ava tuhi vuhalo vusa mani, mi vuhalo uvu ni Mwana kwe. ¹²Iye yo wina Mwana wina vuhalo. Iye ya sena Mwana Ireeza kena vuhalo. ¹³Niva miñoleli izi zintu ku chitila kuti mwi zive kuti mwina vuhalo vusa mani - kwenu inywe muzumina mwi zina Iya Mwana a Ireeza. ¹⁴Mi hape, iyi ni nkutwisiso itwina nayo ha vusu vwakwe, kuti hatu kumbila chonse kuya ke ntato yakwe, utu zuwa. ¹⁵Mi hape, heva twizi kuti utu zuwa - chonse chi tumu kumbila - twizi kuti twina chonse chitu va kumbili kwali. ¹⁶Heva yense uvona mwake na panga chivi chisa leteli ifu, u swanela ku lapela, Mi Ireeza mwa muhe vuhalo. Nita kwavo zivi zavo kazi leteli ifu. Kwina chivi chi leteza ifu; kani ti kuti uswanela ku lapelela zezo. ¹⁷Vonse vufosi chivi, kono kwina zivi zisa leteli mafu. ¹⁸Twizi kuti yense yo pepwetwe kuzwa kwa Ireeza kena chivi. Kono iye ya va pepwa kuzwa kwa Ireeza umu vuluka ke ntokomelo. Mi iye muvilala ka woli kumu tenda vuvi. ¹⁹Twizi kuti tuzwa kwa Ireeza, Mi twizi kuti lyonse ifasi li wila kozo muvilala. ²⁰Kono twizi kuti Mwana wa Ireeza avezi mi ava tuhi inkutwisiso nji kuti twizive uzo we niti. Mi hape, twina mozo wa vuniti, mu mwana kwe Jesu Kirisite. Njiye Ireeza we niti ni vuhalo vusa mani. ²¹Bana, muli zwise kuzi swaniso.

2 John

¹ ¹Kuzwa kumukulwana kuya kumwanakazi yoketetwe nivana vakwe, uzo unisaka mubuniti- mi isiñi fera ime, Linu nikwavo bonse vezi buniti- ²Vakenyi chavuniti bwikalilile kwentu nintato iyenda kusamani. ³Imi chisemu, kuluka, inkozo muive naswe niku nsuna kuzwa kwa Ireeza kuzwa kwe Shetu kuzwila kwa Jesu Kereste, mwana weshetu, muvuniti nirato. ⁴Nisanga chavu kando kuti nivawani vamwi vanavenu bayenda mwiniti, sina mutuvatambwili iyi intayelo izwila kweshetu. ⁵Imi hanu niku kumila ,mwanaakazi- isikuti niku ñolela intayelo ihya, kona itubazuwi kuzwa kutazi-mukuti tusakane, ⁶Imi ilinji rato, Ilikuti tuyende chetaelo yakwe. Iyi ni ntayelo, sina hamubazuwi kumatangilo kuti muyenda muyili. ⁷Mukuti vangi vachengi bachi vavayendi mwikanda, linu kavawambi kuti Jesu kereste avezi mwinyama,uzu njimuchengi mukuti kahena nji Jesu. ⁸Mulilole inwe muvene, ilikuti kanji musinyehelwa icho chitu vasevelezi. kono Ilikuti tuka tambule mupuzo wizwile. ⁹Yense yoyenda havunsu nasekali mwituto za Jesu kena Ireeza. imi wikala mwitunto, Linu uzu njiwina Ishentu ni mwanakwe, ¹⁰linu iye wiza kwenu nasena yinu itunto, kanji mu mutambuli mwizuvo yenu kanji mu mulumeresa. ¹¹Mukuti iyemwine yo mutambula uwanika muchive cha mitendo yakwe. ¹²Nikwete zintu zingi zinilukela kuminolela, nina zintu zingi kono kani nsuni kuzi nola hepapili ni inke. Nihakuvabulyo, nilakaza kwiza kwenu zeni wambole nitulilolete, Ilikuti kusanga kwentu. ¹³Bana vamwachako wachikazana vakurumelesa.

3 John

1

¹Mukulwana ku yosakwa Gayusi, uzo ye ni saka mwiniti. ²Yosakwa, Ni rapela kuti u zwire havusu muzintu zonse mi uve ni bwiketo, sina luhuhu lwako halushiyeme. ³Chobulyo ni vatavi hahulu mizwale ha vabakezi kuku niha vupaki bweiniti yako, sina hauyenda mwiniti. ⁴Kanina intabo inkando kuhita iyi, kuzuwa kuti vana vangu bayenda mwiniti. ⁵Yosakwa, upange cha vusepahali inako yonse yo tendela mizwale ni vantu vasezibenkani, ⁶avo ba vazalwa ne vapaka ilato lyako havusu bwenkeleke. U chita hande ku vatumina mulwendo lwabo munzila zi swanela Ireeza, ⁷chakuti i vali chevaka Iye zina ha va bayendi kungi, ne kusena che va vahindi ku bechisi. ⁸Iswe cwale nihakuva vulyo tuswanela kuamuhela zintu ziswana nezi. iri chakuti tu ve vaveleki ve chilile initi. ⁹Ni va ñoleli chimwi kwi inkeleke, kono Diotrefi, usaka kuva kuvusu mukati kavo, ka tu tambulangi. ¹⁰Nihakwinabulyo, haiva ni nikeza, kanihupule inkezo zakwe zava chita, mwa wambilanga zintu zivi zilwisa iswe cha manzwi e na lunya. Isinyi cha kutaviswa chekezo izo, iye mwine ka atambuli mizwale. U kanisa abo va ba kakulakaza kuchita bulyo ni kuvatanda ku vazwisa mwinkeleke. ¹¹Yosakwa, kanji u likanyisi kuchita bubi kono zilutu. I ye mwine u chita zilutu nji wa Ireeza; I ye mwine u chita bubi keni kuvona Ireeza. ¹²Demetriusi a vapepwa na pakwa kuvantu vonse ni kwiniti iyo yine. Naswe bulyo tupaka, mi mwizi kuti vupaki bwetu bweiniti.

¹³Nivena zintu zingi zi ni wola kukuñolela, kono ka ni taveli kuziñola cha siñoliso ni inke. ¹⁴Ni libelele ku kuvona lyahanu, mi katuwambe menso cha menso. ¹⁵Mi inkozo ive nawe. Valikani va kurumelisa. U rumelise valikani che zina.

Jude

1

¹Juda, muhikana wa Jesu Chrisite, ni mwanche wa Jakobo, kwabo bansumpitwe, Basakiwa kwa Ireeza Fumwetu, mi babikilwe Jesu Chrisite: ²Mi chisemo ni nkozo, lato zibe zingi kwenu. ³Yosakiwa, niba kutabele kuku ñolela choku hazwa kutu kopanelwe, Ni swanela kuku ño kukolisa kwa ko kunyanda choku tundamena kulyila i ntumelo iba kenzi kuba lumeli bose. Bamwi bakwame bali kopenye mukati kenu. ⁴Aba bakwame ba swaitwe kuya kuku nyaziwa. Aba bakwame basena Ireeza basinya chisemo cha Ireeza mubukata, mi bakana Muyendisi ni Simwine, Chrisite Jesu. ⁵Hanu nimi lakaleza-niha kuba bulyo maba kuzizi hande-linu Simwine aba hazi batu mwi nkanda ya Egepita, mi kuma mani mani aba shinyi abo nsena baba kuzumina. ⁶Ni mañiloi sena aba liwongozi mubunduna bwa mata awo, kono aba siiyi chibaka china hande chawo-Ireeza wa sumine ni mawenge akuya kusamani, mwi fifi luli, kulindila izuba lye nkatulo inkando. ⁷Kuswana feela sina nji Sodoma ni Gomorrah ni mileneñi iva zimbulukite, Awo alikopene mumu hupulo obushahi nikuzwila habusu nimi hupulo ye chivi. Batondeza mutala wavo vanyanda ikoto yamulilo we kuya kusamani. ⁸Ili mwinzila iswana, ava mwakulota kwavo va silafaza mibili ya bo. Ba lyisa mata, mi bawamba zintu zamapa zilwisa mubuso we nkanya. ⁹Linu Mikaele induna ya mañiloi, haba ku kanana ni Diabulosi zomu bili wa mushe chamu kalimela, sazi uliki kuleta ikatulo ya mapa ku amana naye. Kono chowamba, Linu Simwine aku kalimele! " " ¹⁰Linu aba bantu bawamba mapa kuzintu sonse zibasa zuwisisi. Niziba zuwisisa-chinzi zinyolozi zisa hupuli hande chezizi-izi njizona zi baba sinyi. ¹¹Bumai kubali! Linu baba yendi mwinzila ya Kaine, hape baba bikwa mwa Balaam ma fosisa kuwana. Baba fwili mwa kora musandukili. ¹²Aba chibona balipatite beyalila mu mikiti yenu ye lato. Linu mukiti iswabisisa, balilela abo bene. Linu makope asena mezi, ahindiwa luhuhu. Linu zikuni zamaliha zisena zichalantu-zifwile tobele, zi zwile kumihisi. ¹³Vaswana ili mandinda omwi wate akalihite, apanga ziswabisisa awo ene. Inkani zilyangene, linu kusiha kwe fifi kuba kubikilwe kuya kule. ¹⁴Enoke, yokwana iyanza limwina kuzwilila kwa Adama, baba polofitwa ku amana nabo, Kuwamba, " Lole! Simwine ukeza ni zikiti kiti zabakwe zijolola. ¹⁵Ukeza kukuntenda inkatulo kuzumwi ni zumwi. Ukeza kuku kalimela bantu bose basena Ireeza chamisebezi yose iba bapangi mwinzila isali ya Ireeza, nimazwi ose mabi ababa wambi bantu bavi basena Ireeza ku amana naye. " ¹⁶Aba jiba kanana, batongoka, bechilila mihupulo yabo mibi. Bakuhuweleza chakuli tundubula, abo, balumba bantu kuti bawane, zibasaka. ¹⁷Kono inwe, yosakwa, muhupule manzi aba wambiwa kale cha muapositola wa Simwine Chirisite Jesu watu. ¹⁸Baba wambi kwako, "Mwinako zama mani mani mukube niba nyefuli be chilila intakazo zabo zisena Ireeza. " ¹⁹bantu kabena luhuhu. Abo be fasi, mi kabena luhuhu. ²⁰Kono inwe, yosakwa, mulizake inwe mubene che ntumelo i jolola, mi mulapele cho luhuhu lujolola. ²¹Mulibike mwi lato lya Ireeza, nikulindila i lato la Simwine Chrisite Jesu iku letela buhalo busamani. ²²Chisemo cheve kwabo basa zumini. ²³Muhaze bamwi kakuba zwisa mu mulilo. Mutoye nihaiba chizwato che nyama. ²⁴Linu kwali yenki yo wola kuti tusa kuku sawa, mi niku tuwolisa kuzimana habusu ye nkanya yakwe, nikusena kunyazahala nimwi ntabo, ²⁵Kwa Ireeza yenke ni muhazi kuya ka Chrisite Jesu Simwine wetu, kube ni kanya, bulena, kubusa, ni mata, inako yose yamamani mani, linu, ni kuya kuma mani mani. Amen.

Revelation

1

¹²³Iyi i nsinululo ya Jesu keresite iyo Ireeza aba muhi kubonisa ba hikana bakwe chiswanela ku tendahala nambwangu. aba i zibankanisi caku tuma ingeloi lwakwa kumuhikana wakwe Joani. Joani abahi bupaki ku amana ninzwi lya Ireeza mini cabu paki buba hewa kwa amana ni Jesu Kereste, zintu zonse za baboni. Ba tohonolofezwe abo ba bala ca kuhuwa, mi nabo ba teeka kwinzwi lyakwe lya cipolofita, ba kuteka ci!noletwe mwatani, mukuti inako ciyina hafuhi. ⁴Joani, kwi keleke zikwana iyaza ni zobebe mwa Asia; Chishemo chibe nanwe ni nkozo izwa kozo winako, imi abenako, imi iye yosikeza, imi yozwa kwihuho zikwana iyaza nitobebe benakumasule achihuna chakwe, ⁵imi kuzwa kwa Jesu Kereste , ipaki isepahala, Iye wetanzi kuzwa kuba fwile, iye mubusi uba simwine ba mwikanda. Kwali iye mwine yotusaka aba tulukululi kuzive kamalaha akwe-- ⁶aba tupangi busimwine, buprisita bwabuIreeza imi Shetu- kwali kube nikanya ni maata kuya kusamani. Amen. ⁷Mubone, ukezite mu makope; meso wonse kamubone, kukopanya nabo baba muhwezoli. Imi yonse mishobo ya munkanda kayisilise chebaka lyakwe. Eni, Amen. ⁸Njeme wetanzi ni mamanani, " kuwamba Simwine Ireeza, " iye wina ko, imi yabena koo, imi yosikeza, wina Inguzu. " ⁹Ime Joani-mukwaluzubo wenu hape uli yabela nanwe mu manyando nimuso nikulo inde kubena kwa Jesu--nibena muchiwoli chisupwa Patmosi chebaka lyezwi lye Ireeza ni bupaki buamana ni Jesu. ¹⁰Ni bena Muluhuho mwizuba lya Simwine. Ni bazuwi kumasule angu muhuwo mukando sina intolombita. ¹¹Nilyati, " ñole zobwene mumbuka, imi uzitumine kwi kereke zikwana iyanza limwina ni tobele--kwa Maefese, kwa Simina, kwa Pegamumu, kwaTiyatira, kwa Sadisi, Kwa Filadefia, im ni kwa Laodisia. " ¹²Ninachebuka kubona mwine wezwi liwamba kwangu, imi hani chebuka china bona malambi egaunda akwana iyaza nitobebe. ¹³Hakati kamalambi kubena yoswana sina mwana muntu, nazwete chizabalo chile chisika kumatende, imi ni mbati lizimbulukite chizuva chakwe. ¹⁴Mutwi ni suki zakwe zibali kutuba sina boza bwembebelele sina kabundu, hape meso akwe sina indimi ya mulilo. ¹⁵Matende akwe aba kubenya sina ibronze, sina ibronze iba hiswa mu

mulilo,hape izwi lyakwe liba kuzuweka sina mezi mangi atiya. ¹⁶Abena ikani zikwana iyaza nitovere kwiyaiza lyamalyo, ni chilinga chishengetwe kose chiba kuzwa mu mulomo wakwe.Chi fateho chakwe chiba kubenya sina izuva lihisite.

¹⁷Linu hanimubona, chinawila habusu bwamatende akwe sina muntu ufwile. Chakambika iyaza lyabulyo imi nati," Sanzi usuhi. Njeme wetazi ni wamamaninizo, ¹⁸ime yohala. Nibafwile, kono bone, Nihala kuyakusamani! Hape nina chikulukulu chefu ni Hele. ¹⁹Chobulyo ñole hansa zobaboni, zinako hanu, ni zetenizihinde chibaka kuzwa kwezi. ²⁰Kwezina ziwungwilwe italuso kuamana nikani zikwana iyaza nizobeze zobaboni zina mwiyaiza lyangu lyabulyo, ni malambi egaunda akwana iyaza ni wobeze. Ikani zikwana iyaza ni tovele nji mangilo akwana iyaza ni wobeze ekereke, imi zikwana iyaza ni wobeze malambi akwana iyaza ni wobeze nji kereke zikwana iyaza ni wobeze,"

2

¹Uñolele iñiloyi lye Kereke ya Sarde. Aya njimanzwi ozo yokwatilile inkani zitenda iyaza ni wobeze kwiyaiza lyakwe lyabulyo imi yoyenda mukati kamalambi egauda akwana iyanza ni obeze, ²"Nizi zobapangi imi musebezi wako mukando ni inkulo inde yakulindila. Nizi kuti kowoli kulolelela bantu bachive. Nizi kuti ubaliki abo baliwamba kuti ba Apositola, kono nisali njibona,imi ubabawani kuti babuhata.³Nizi kuti wina inkulo inde yakulindila, imi ubanyandi maswe chebaka lyezina lyangu, imi kena ubakatali. ⁴Kono nikubengelele kuchokuti ubasiyi kumasule ilato lyako lyetanzi. ⁵Uzeze chobulyo kukazwilila hobakawili. Ubakele zive imi utatike kutende zintu zobatatiki kwitazi. Konji chiwabakela zive, Kanikeze kwako imi kanizwise mekalilo amalambi hazikalilo zateni.⁶Kono uzikwete izi: Utoyete bulyo za Filadelfia zabapangi, izo name nizitoyete. ⁷Usiye abo bene matwi bazuwe chiluwamba Luhuhu kwi Kereke. Kwabo bakoma kanibahe inswanelo yakulya kwisamu lyabuhalo, uwanika mumubuso muhya wa Ireeza. ⁸Uñolele iñiloyi kwi Keleke ya Laudisea: Aya njimanzwi uzo we tanzu ni mamani mani, uzo habafwile imi chabukila kuhala hape. ⁹Nizi masukuluka ako ni bunjebwe bwako, kono ufumite. Nizi kuti kwina baliwamba kuti Majuda, kono nisali njibona.Bezwile bulyo Buhedeni. ¹⁰Sanzi mutiyi kuamana kuzete munyandiswe. Mubone! Jabulosi ukwete kulitukiseza kusohela bamwi mutolongo kutendela kuti mulikwe, imi munyandiswe chamazuba atenda ikumi. Musepahale bulyo kutwala ifu, imi kanimihe mushukwe wa buhalo. ¹¹Musiye bena matwi bazuwe Luhuhu chiluwamba kwi Keleke.Iyemwine yatakome kesenabone kusasama kwefu lyabubeli. ¹²Uñolele iñiloyi lye Keleke ya Pergamum: Aya njimanzwi ozo yokwete mukwale ucheka kobeze. Nizikale kumuhala, uko kuwanika mumubuso wa Satani. Njokuti mukwatilile kwizina lyangu. ¹³"Nizi kuti kene mubakani intumelo yenu yakwangu, nihakuba mumazuba aa Antipas muzimanini wangu, Basepahala bangu, njeni yabahayiwa mukati kenu, uko kwahala Satani. ¹⁴Nina zintu zilikene zinisatabeli: Kwina bamwi mukatikenu bakwatilile kwi tuto za Balaamu, uzo yabaluti Balaki kuzinda zisitataliso pili kubana ba Masilaele, kuti bawole kulya zilyo za chitabelo cha maswaniso imi nikuba basangu. ¹⁵Mwizila iswana, musina bamwi bakwatilile kwituto za Nicolaitans. ¹⁶Mubakele zive, chobulyo, Haiba nimusa tendi bulyo, imi munibutule indwa ya kusazumizana nabo chamukwale wamulomo wangu. ¹⁷Musiye abo bene mantwi bazuwe Luhuhu chiluwamba kwi Keleke. Kwabo bakoma, kanihe bamwi kumanna apatitwe, imi kanihe inbwe lituba izina ihywa liñolitwe hebwe, izina ilyo kakwina nanga yenke wizi kono iye yolitambula. ¹⁸Uñolele iñiloi be Keleke ya Thyatira. Aa njimanzwi azwa ku Mwan'a Ireeza, uzo wina menso amunika sina malimi amuliloimi matende abenya sina makatulo abasizwe sinte. Nizi zimubapangi: Izwalo lyenu ni tumelo ni musebezi ni inkulo inde ilindila. Nizi kuti zintu zimubapangi linuhanu zihita zimubapangi kutanzi. ²⁰Kono ninazi zinilwisanisa namwe: Mubasilili uzo mwanakazi Jezebeze, yolisumpa kuti mupolofita wamwana. Chituto zakwe abachengelele bantu kutende buhule ni kulya zilyo zamatelo aziswaniso. Nibamuih inako yakubakela chive, kono kasuni kubakela zive za muyendelo wakwe mubi.

²²Bone;Kani musohela hesasa nikulwala, nabo batenda naye busangu muma sukuluka makando,konji chini ba baka muzipangatu zakwe,Kani kave bana bakwe bafwe,imi zose ikereke kazi zibe kuti njeme yosakisiza kuzeza nikulo.Kani he wumwi ni wumwi kuya kamitendo yakwe. ²⁴Kono bamwi kwenu mwa Tayatira.basa tendi kezi zirutwa, imi hape kabezi zintu zile za Satani muba zisupila - kwenu nimi wambila,' Kani mikulikisi kulemenwa kumwi ;Niha kuba bulyo , mukwatilile kaku kola mbwiteli hese nini kabole. ²⁶Iye mwine yozunda hape natenda zinali kutenda kuka sika kuma maninizo, kani muhe itukelo hewulu lyechisi. ²⁷Mwa ba buse ke nkoli yesipi, Sina tuhambwe twelongo mwaba pwachole bufwafwali. ²⁸Sina muniba tambwili kwaTayo,Name muni muhe ikani ya lilungwe. ²⁹Musiye wina matwi atelezeze chiluwamba Luhuhu kwi kereke. ³⁰

3

¹Uñolele iñiloi lye Keleke ya Sardis: Aa njimanzwi ozo yokwatilile inhuho za Ireeza zikwana iyaza ni wobeze ni inkazi zikwana iyanza ni wobeze. "Nizi zimubapangi. Mwina intohonolo kusihala, kono mufwile. ²Mubuke imi mutondele chishalile, kono nangati chikufwile, chokuti kena nibawani misebelezo yenu ishiyeme mumenso ya Ireeza wangu. ³Muzeze, chobulyo, izo zimubatambuli ni kuzuwa. Muzikuteke, ni kubaka, Kono haiba kamutondete, Kanikeze sina ubumusa, imi kese nimwizibe ni haiba ihola yete ninikeze kwenu nini misandukile. ⁴Kono kwina mazina alikene abantu ba Sardis abo basena baba izuzi zizwato zabo masila. Kabaka buyenda name, nibazwete zituba, kakuti baswanela. ⁵Uzo yokoma kazwatikwe muzizabalo zituba, imi kanikafwe kusinda izina lyakwe mwi Mbuka ya Buhalo, imi kanikawambe izina likwe habuzu bwa Tayo, ni habuzu mbwa mañiloi akwe. ⁶Musiye abo bena matwi bazuwe chiwambwa Luhuhu Kwi Keleke. ⁷Uñolele iñiloi lye Keleke ya Philadelphia: Aa njimanzwi ozo yo njolola ni buniti –ukwatilile inkiyi za Davida, wi yalwila imi kakwina wiyala, heyala imi kakusina wiyala. ⁸Nizi zimubapangi. Mubone, Nibabiki habusu bwene mulyango wiyalukite kutendela kuti kakwina yowola kuwiyala. Nizi kuti mwina intumelo zifokola, chokuti mubazumini manzwi

imi kena mubakani izina lyangu.⁹Mubone! Abo bahala mumubuso wa Satani, ano bachokuti Majuda abo nibasali njimona, bachenga chobulyo. Kanibalete imi kabakubame habusu bwamatende enu, imi kabezibe kuti niba misuni.¹⁰Sina hamubawoli kubeka intaelo ya kulindila inako inde, kaniwole kumisileleza kwinako ya kulikiwa kukeza mwifasi.¹¹Nikezite lyahahanu. Mukwatilile kuzi mukwete sanzi kuwaniki yohinda mishukwe yenu.¹²Munibike uzo chatakome kuba mushukwe mukeleke ya Ireeza, imi kakafwe kuzwa mwateni. Kaniwole kuñola hali izina Iya Ireeza wangu, izina Iya muleneñi wa Ireeza wangu(Jerusalem inhya, kuzwililila kwe Ireeza wangu), ni zina lyangu inhya.¹³Musiye abo bena matwi akuzuwa chiluwamba Luhuhu kwi Keleke.¹⁴Kumañiloi ekeleke ya Laodisea ñole: Aa njimanzwi a Amen, bupaki busepahala ni bweniti, buyendisa zibumbantu ze Ireeza.¹⁵Nizi zimubachiti, nikuti kamutotoli kapa kuhisa. Nilakaza kuti kambe mutotola kapa kuhisa.¹⁶Imi linu, kakuli mutukuta –kapa kuhisa kapa kutotola –Chinina hafuhi kuti nimiluke kumuzwisa mukaholo kangu.¹⁷Mukuti muchokuti, 'Ni fumite, Nina bungi bwa masila amushobo shobo, imi kakwina zinisuna.' Kono kawizi kuti muziyelehetete, mufwisa inse, mubahumanehi, muzihofu imi mwina mapunu.¹⁸Tekeleze kukelezo yangu: Muwule kwangu Igaua ijolwezwe ni mulilo kokuti mube mubafumi, imi chizabalo chituba hahulu kutendela kuti mulubwike imi ketimutondeze kuswabisa kwamapunu enu, imi ulichuke musamu mumenso kuti ubone.¹⁹Ni bakanya zumwi ni zumwi unisuna, imi ni ruta umo mubaswanela kuhalila. Chobulyo, mube basepahala ni kubaka.²⁰Mubone, Nizimene hamulyango imi nikwete kungongota. Haiba zumwi nazuwa inzwi lyangu imi neyalula mulyango, munize kwizubo yakwe imi munize nilye naye, imi naye mwalye name.²¹Uzo yokonka, munimuhe maata akwikala name hachipulo chabusimwine, sina name hanibawoli kukoma imi nikele ni ba Tayo hachipula chabo.²²Musiye abo bene matwi bazuwe ziluwamba Luhuhu kwi Keleke.

4¹Hazimana izi zintu ni baloli, china bona mulyango wiyalukite mwiwulu. Inzwii lyentazi li ni bazuwi libali kuwamba kwangu ili intolombita, ni liti, "Wize kunu, mi kani kutondeze zete zipangahale chikwamana izi zintu."²Inakozana bulyo ni bena muluhuhu, mi nibaboni kubena chipula cha chilena chibabikitwe mwiwulu, ni kwina muntu yabekele hateni.³Zumwi yabekele hateni abakuboneka ili nji Jaspe ni Sardiyo. Kubena simutalanzi yabazimbulukite chipula chachilena. simutalanzi ababoneki ili emralda.⁴kuzimbuluka chipula chechilena kubena zimwi zi pula zibena makumi obele ni zone, mi babekele hazipula aho ibali bakulwa baba kwina makumi obele ni bone, ni bazwete zizwato zituba, ni kuwani zachilena ze gauda kumitwi.⁵Kuzwilila hazipula za chilena kubezi kumunika kwa mumuni, milumo, ni kupalakata kwenvula. malambi akwana iyanza ni obele abali kumunikite habusu bwa chipula ch chilena, malambi abali kukwana iyanza ni obele ibali luhuhu Iwa Ireeza.⁶Habusu bwa chipula cha chilena kubaboneka ili iwate Iya chimponi, likola kristale. Hakati kachipula chachilena mi kuzimbuluka chipula ch chilena kubena zibumbantu zihala zone, zibezwile menso, kubusu ni kumasule.⁷Chibumbantu chentazi chiba kukola ili undavu, chobubeli chibumbantu chihala chibakukola ili kanamani, chobutatu chibumbantu chihala chibena chifateho chikola ili muntu, mi chobune chibumbantu chihala chibakukola ili imbande i wuluka.⁸Zibumbantu zihala zone chimwi ni chimwi chibena mabando akukwana iyanza ni lyonke, zibezwile menso hewule ni mwikonde. Masiku ni musihali kana babakusiya kuwamba, "Kujolola, kujolola, kujolola nji Simwine Ireeza Wina Maata Onse yabena ko, yo wina ko, ni yosikeza."⁹Inako ihi ne ihi zibumbantu zihala zibahi ikanya, kulumba, ni kulitumela koozo yabakwikele muchipula chachilena, uzo yohala buhalo busamani,¹⁰bakulwana bena 24 babali bonahazi habusu bwayabekele muchipula chachilena. Babafukami kuyohala buhalo busamani, ni babasoheli inkuwani zabo habusu bwa chipula cha chilena, ni bawamba,¹¹"U swanela, Simwine wetu ni Ireeza wetu, kutambula ikanya ni kulumbekwa ni maata. Kakuli ubapangi zintu zonse, mi kakusaka kwako, kuzina mi zibapangwa.

5¹Linu nichinabona kwiyanza Iya bulyo lyozo yabekele hachipula chachilena, mumbuka iñoletwe kumambali yakubusu ni kumbali yakumasule. Ibalamikitwe ni zilamatela zikwana iyanza ni zobeke.²Chinabona iñiloi lina maata nilitabeleza chenzwi ikando, "Njeni yoswanela kwiyalula imbuka ni kulamutula chilamatela chateni?"³Kakwina nanga yenke mwiulu kapa hansi mwikonde Iye inkanda ya ba kuwola kwiyalula imbuka kapa kuibala.⁴Ni balili chakuchiswa kakuti kakwina yenke ya bawaniki yo swanela kwi yalula imbuka kapa kwibala.⁵Kono zumwi wa bakulwana ni chawamba kwangu, "Kanji ulili. Lole! Undavu wamushobo wa Majuda, Muhisi wa Davida, abazundi. U wola kwiyalula imbuka ni zilamatela zateni zikwana iyanza ni obele.⁶Ni baboni Imbelele i zimene mukati kachipula chachilena ni zibumbantu zone zihala ni mukati ka bakulwana. A ba kuboneka sina ya behaitwe. a bena maziya a kwanisa iyanza ni obele ni menso a kwanisa iyanza ni obele; awo nji mahuho a kwanisa iyanza a Ireeza a batumitwe mwinkanda yonse.⁷A bayendi mi ni kukaonda imbuka kuzwisa kwi yanza lyachilyo lyozo ya bekele hachipula chachilena.⁸Linu Imbelele chiyahinda imbuka, zibumbantu zone zihala ni bakulwana bamakumi obele ni bone ba balibonahazi abo bene habusu bwakwe. Zumwi ni zumwi wabo a bakukwete i harepa ni kasuba ke gauda kezwile isense, zibali intapelo za bazumine.⁹Ba bazimbi inzimbo ihya; "U swanela kuhinda imbuka ni kwiyalula zilamatela zateni. kakuti u be haiwa, mi chamalaha ako u baulili Ireeza bantu kwizwilila kumushobo ni mushobo, impuo, bantu, ni chisi chonse.¹⁰U ba bapangi ku ba muleneñi ni baprisita kusebelea Ireeza wetu, mi ka babuse inkanda."¹¹Linu ni nalola mi ni nazuwa mulumo wamañeloi mangi mangi azimbukite chipula chachilenami zibumbantu zihala ni bakulwana. Inombolo yabo ibali kuchita makiti enaikumi yamakiti enaikumi ni makiti a makiti.¹²Ba bawambi chamuho mukando, "Iswanela Imbelele i behaiwaya chakutambula ziho, chifumu, butali, maata, kutompwa, ikanya ni kulumbekwa.¹³Ni bazuwi chimwi ni chimwi chi babumbwa chibena kwiulu ni mwinkanda ni mwikonde Iyenkanda ni chibena mwiwate_ chimwi ni chimwi kuzili_ chiwamba, "Kozo wikala hachipula chabulena ni kwimbelele, a lumbekwe, kutompwa, ikanya, ni maata a kubusa, kutwala ku samani."

¹⁴Zibumbantu zihala zone zi bawambi, "Amen" mi ni bakulwana ba balibonahazi ni kulapepa uzo yo hala buhalo busamani.

6

¹Nibalotele imbelele hailamutula chimwina chazilamatela zimana iyaza ni zobebe, imi nibazuwi chimwina chazibumbantu zihala zone hachiwamba chenzwi libalikukola sina mulumo wupalakata, "Wize!" ²Ninalola mi kubena imbizi ituba. Mutanti wayo abakwete buta, mi abahelwe mushukwe wabubusi. Abezi nalimuhapi kwizila kuhapa. ³Imbelele hailamutula chilamatela chabubeli, nibazuwi chibumbantu chihala chabubeli hachiti, "Wize!" ⁴Linu imbizi yimwi ibazwi - yabusubile bwamulilo. Mutanti wayo abahewa maata akulihindila imbali yimwi yachisi, kokuti bantu bayo nibalisandukile kulihaya chabubilala. Uzu mutanti abahelwe mupene mukando. ⁵Imbelele hailamutula chilamatela chabutatu, nibazuwi chibumbantu chihala chabutatu hachiti, "Wize!" Nibaboni imbizi isiha, mutanti wayo abakwete zikala zobebe mwiya ya lyakwe. ⁶Nibazuwi chibali kukola sina mulumo mukati kazibumbantu zone zihala haziti. "Ikilo yimwina yabuloto iwulwa itifo yamutendo wezuba limwina, imi makilo otatwe amahila awulwa itifo yamutendo wezuba limwina. ⁷Imbelele hailamutula chilamatela chabune, nibazuwi chibumbantu chihala chabutatu hachiti, "Wize!" ⁸Linu nichinaboni imbizi yeseta. Mutanti wina haili abali kusumpwa Ifu, mi Chibaka Chabafwile abamwichilille. Babahelwe maata hawulu lenkalulo imwina - yazone yenkanda, kwihaya ni mukwale, inzala ni butuku, ni kuselisa zinyolozi zenkanda. ⁹Imbelele haiyalula chilamatela chimana iyanza, nichinabona mwikonde lakatala ihuhu zabana babahaiwa chebaka lalinzwi le Ireeza ni bupaki bubabakwete. ¹⁰Babahuwi chenzwi ikando, Mubusi Yobusa zonse, yojolola ni weniti, kakuhinde inako ikuma hi kuti wize uatule abo bahala munkanda, ni kubozekeza bubi ibakeñi chamalaha etu?" ¹¹Linu zumwi ni zumwi abahewa chiapalo chituba, mi nibawambilwa kuti bayelele kulindila kanini kufitela ipalo yabahikana kuninabo ni banakwabo ni bachizabo baswanela kwihaiwa chiyakwana, bobulyo fela sina mubabehailwa. ¹²Imbelele haiyalula chilamatela chimana iyanza ni chimwina, nibalweli mi kubena izikinyho ikando yenkanda. Izuba libasanduki busihe bwesaka lizwile boza bwepene, imi mwezi ubasanduki sina malaha. ¹³Inaleli zakwiwuli nizawila munkanda, mane sina chisamu chefeige hachiwisa zihantu zacho zisenikubuzwa hachinyungwa liñungwa. ¹⁴Imbyumbyulu ibazwiko sina imbuka ikwete ibungelwa. Ilundu ni chinda chimwi ni chimwi chibasutiswa kuzwiswa hachibaka chateni. ¹⁵Linu simwine wahansi ni bantu basepahala, ni bayezi bempi, bafumite, bena maata, ni zumwi ni zumwi bulyo, batanga ni tukuluho, babaliwungili mumahaha amabwe ni mumabwe amalundu. ¹⁶Babawambi kumalundu ni mabwe, "Muwile hetu! Mutuwungule kuchifateho chawumwina wikele hachihuna chabusimwine ni kubukali bwembebele. ¹⁷Mukuti izuba ikando labukali bwabo chilyasika. Njeni yowola kuzima?

7

¹Kuzwa aho ninabona mañeloi one azimene mutukokola tone twenkanda, chakukola nawondete mumasule inkalulo zone zenhuho lyenkanda ilikuti kakwina luhuho luswanela kuhunga munkanda, mwiwate, kapa kulwisanisa Isamu limwi. ²Ninabona iñeloi limwi nilikeza kuzwila mubuzwe, libena ni chisupo che Ireeza yohala. nahuweleza chenzwi ikando kumañeloi wone, abahewa maata akushinya inkanda ni mawate: ³"Kanzimusinyi inkanda, ni mawate kapa masamu kusikila chitwabika chisupo habulubi bwamuhikana we Ireeza wetu." ⁴Ni bazuwi inombolo yabo baba swaitwe bena: 144,000, baba swaitwe kuzwilila ku mishobo yonse ya Isilaele: ⁵myanda ina 12 kuzwililila kulusika lwa judah baba swaitwe, myanda ina 12 yalusikalwa rubeni, myanda ina 12 kuzwililila mulusika lwa Gadi, ⁶myanda ina 12 kuzwila mulusika lwa Asheri, myanda ina 12 ya lusika lwa Naphitili, myanda ina 12 yalusika lwa Manasse. ⁷Myanda ina 12 kuzwililila mulusika lwa Simone, myanda ina 12 kuzwililila mulusika lwa Levi, myanda ina 12 kuzwililila mulusika lwalwa Isaaka, ⁸myanda ye 12 kuzwelelela mwa lusika lwa Zelubule, Myanda ye 12 kuzwelelela mu lusika lwa Josefa, ni myanda ina 12 izwila mulusika lwa Benjamini luba swaiwa. ⁹Kuzwa henzo zintu zini baboni, imi ni kwaba chilundwamanje cha bantu abo kakwina yo swanela kubabala- kuzwililila munkanda, ni kumishobo yonse ya bantu, ni mpuo zabo- niba zimene abusu bwa chipula cha busimwine abusu bwe Ngunyana. Baba kuzabele zi zwato zituba ni bakwete mitabi yenzalu mumanza, ¹⁰imi baba kusupwilila mumanzwi makando: " impulsu izwila kwe Ireeza wetu. wikele achihuna che Ngunyana!" ¹¹Mañeloi onse aba zimene na zimbulukite chihuna ni kuzimbuluka bakulwana nikuzimbuluka zibumbantu zihala imi baba libwikite kuzi fateho chibazimene abusu bwa chihuna cha Simwine. Baba kulapela Ireeza, ¹²nibati "Amen! kulumbe, ikanya, butali, kuhabuitumelo, ikute, ziho, ni, zibe kwe Ireeza wetu kuya kusena mamanani! Amen!" ¹³Linu umwina kubali ba kulwana chanibuza, "njibani aba ,bazwete zizwato zituba , imi nibazwila kuhi?" ¹⁴Ninati kwabali, "Ita, mwi zi," imi nati kwangu, aba njabo bakazwi mumanyando makando. Babashanzi zizabalo niku zibika kutuba mumalaha engunyana. ¹⁵¹⁶¹⁷Chenkezo izi, bena habusu bwa chihuna che Ireeza,Imi nibamulapela izuba ni masiku mwi tempele yakwe. Uzowikele hachihuna chabu Simwine mwa zale itente abali. Kete bafwe izala hape nikamuta, nanga kufwe inyotwa nikamuta linu Izuba kete libakabe hape kapa kuba hisa. Linu aho Ingunyana ikele mukati kabo achihuna chabu Simwine iye mwabe mulisanabo, imi mwaba twale ku mawelu-welu amenzi ahala. imi Ireeza ka sinde zinsozi kumenso abo."

⁸ ¹Linu imbelele hayi yalula luswayo lukwana iyanza ni tobele, kuba tontozi mwe wulu inako ilikana ihola ha ihitwa hakati. ²Linu china bona mangiloi ali kana iyanza ni tobele azimana habusu bwe Ireeza, mi intolombite zi kwana iyanza ni zobebe zi bahewa kwali. ³Limwi ingiloi ni lyeza, ni likwete kasuba ke gauda ka insense, ni lizimene ha katala ke

insense. Insense yingi iba hewa kulili njikuti liwole kuha ni intapelo ziba zumini bonse ha katala ke gauda ke insense habusu bwa lubona. ⁴Busi bwe insense, hamwina ni ntapelo zaba zumini, ni za zima mwi wulu ha busu bwe Ireeza kuzwa mwi yanza lye giloi. ⁵Ingiloi chi lya hinda ka suba ke insense ni kuke zuza mulilo uzwa ha katala. Linu chi lya ka sohela hansi mwi nkanda, mi ni kwaba ni lata inkando, kupwa choka, mimuni mane ni nzikinyeho. ⁶Mangiloi a likana iyanza ni tobele aba kukwete intolombita zi likana iyanza in tobele aba li tukiseze kuliza. ⁷Ingiloi lye ntanzi chi lya liza intolombita ya teni, mi ni kwaba ni invula ya mabwe ni mulilo ukopene ni malaha, Iba sohelwa hansi he nkanda mane kuti kusika he nkalulo ya imwina ye kalulo zo tatwe bwe nkanda bu bahi, kusika he nkalulo ya imwina kuzo tatwe bwa masamu bubahi, mi mane lyani iteke lyonse libahi. ⁸Ingiloi lwa bubeli ni lya liza intolombite ya teni, mi chimwi chi ba kukola ubu ilundu ikando liba kuhya ni mulilo liba so helwa mwi wate. Inkalulo ilikana imwina kuzo tatwe bwe wate bu ba sanduki malaha, ⁹inkalulo ilikana imwina kuzo tatwe bwa zintu zihala ni za fwa mu menzi, mi inkalulo ilikana imwina kuzo tatwe bwe zi kepe bu ba sinywa. ¹⁰Ingiloi lwa butatu ni lya liza intolombita ya teni, mi inkaani inkando chi yawa kwi wulu, kubenya ubu intachi, habu tatu bwa lwizi ni mu mawelu-welu a menzi. ¹¹Izina lye nkaani chi babiso. Kusikila he nkalulo ilikana iyonke ku zo tatwe bwa menzi chi bwa baba, mi buungi bwa bantu buba fwi ku menzi alula. ¹²Ingiloi lwa bune chi lya liza intolombita lya teni, mi ku sikila he nkalulo ilikana ni zo tatwe bwe zuba chi bwa sinyeha, mane bulyo ni sikila he nkalulo ilikana ni to tatwe bwa mwezi ni nkalulo ilikana ni totatwe bwe nkaani. Linu ku sika he nkalulo ilikana ni iyonke kuzo tatwe bwazo niza sanduka kusiha; yonke ku zo tatwe bwa musihali ni yonke kuzo tatwe bwa masiku kana kubena iseli. ¹³Ni baloli, mi china zuwa imbande iba ku uluka mukati ke bwu-bwulu, ku sumpa che nzwi ikando, "Bumai, bumai, bumai, kwa bo bahala hansi, kebaka lya milumo ye ntolombita i si shalile ina hafihhi ni kulizwa cha mangiloi otatwe."

9

¹chobulyo iñiloi litenda iyanza chilya liza intolombita yalyo. Nicha bona inkani izwa kwi wulu ku wila he hansi. Iyo inkani iba helwe inkiyi yo mutomo we lindi lisena mamanani. ²A be yaluli mutomo we ilindi li sena mamanani. imi busi chi bwaya mwi wulu ni kuzwa hanze lya mutomo ubu busi buzwa muchibaka chikando cha mulilo. Linu izuba ni luhuhu ciza sanduka kusiha cha busi bube tilwa hanze lya mutomo. ³Mubusi chikwazwa impanse zibezi hansi, imi ziba helwe ziho zi kola ubu tubanze hansi. ⁴Ziba wambilwe kuti kanji zi sinyi lyani he hansi, kapa zimela zihya kapa zisamu, kono haisi abo bantu ba sena iswayo lya Ireeza ha zifateho. ⁵Kana baba helwe chibaka cha kwihya abo bantu, kono haisi kuba nyandisa mu myezi itenda iyanza. Butuku bwabo bu kola ubu musumino wa kabanze haka suma muntu, ⁶Mwawo mazuba bantu kaba sake ifu, kono kete baliwane. Kaba tabele hahulu ku fwa, kono ifu kali batiye. ⁷Impanse ziba ku bonahala ubu imbizi zi lukisezwe inkondo. Ha mitwi yazo habena zintu zikola ubu mishukwe ye gauda, imi zifateho zazo ziba kukola ubu zifateho za bantu. ⁸Zibena insuki zikola ubu insuki za banakazi, imi meno azo aba kukola ubu meno wo ndavu, ⁹Zibena zizabalo zi sileleza chizuba ziba ku kola insipi, imi mulumo wa mabando azo aba ku panga ilata ubu makoloi mangi. ¹⁰Zibena michila isuma ubu tubanze; mumichila kubena mata akuholofaza bantu mu myezi itenda iyanza. ¹¹Zibena muyendisi wazo iñiloyi lye lindi lisena mamanani. Izina lyakwe muchi Heberu abali Abbadoni, imi muchi Gerike abena izina lya Applyoni. ¹²Kutiza kwe ntanzi kuba mani, bone, chikwamana izi kusina bukabo bobele bu sikeza. ¹³Iñiloyi litenda iyanza nikonke liba lizi intolombita, imi china zuwa inzwi lizwa mu manaka a katala ke gauda ka letwa habusu bwa Ireeza, ¹⁴Inzwi chilya wamba kwi ñiloyi litenda iyanza nikonke ilyo libena intolombita, "Lukulule mañiloyi one awo a suminwe ha lwizi lukando lwa Euphrate." ¹⁵Mañiloyi one awo aba lukiswe cheyo inhola, chelyo izuba, chowo mwezi imi nechina chilimo, aba lukulwilwe kwi haya kwa butatu bwa bantu bonse. ¹⁶Inombolo ya masole babena he mbizi ibali kuma ha 200.000.000. Ni bazuwi ze nombolo yabo. ¹⁷Umu njimona muniba boneni impono ye mbizi nabo ba tantite hazili: imi zizwato zensilelezo ziba kusubila tele, mubala bulu usiha imi ni mubala wa yelo. Mitwi ye mbizi iba kulikozete ubu mitwi iba ndavu, imi mutuholo twabo cikwazwa mulilo, busi ni suripur. ¹⁸Butatu bwa bantu babe haiwa che nkoto zo tatwe: mulilo, busi, ni salufa iba kuzwa mutuholo twazo, ¹⁹Kakuti ziho ze mbizi zibena mutuholo ni ku michila yazo-- mukuti michila yazo ibaku kolo ubu inzoka, imi zibakwina mitwi yezo ibali ku bika zilabi ku bantu. ²⁰Bantu bonse, abo basana babehaiwa kwezi inkoto, kana ba ba bakili mitendo ibaba tendi. kapa kusiya ku lumbeka madimona, ziswaniso ze gauda, silibela, brunze, mabwe ni zisamu-- zintu izo zisa boni, niku zuwa, niku yenda, ²¹Kapa baba bakeli kwi haya kwabo, za bulozi, za busangu kapa mitendo yabo ya busa.

10 ¹Linu chinabona limwi iñiloi likolete likeza hansi kuzwa kwi wulu. Aba libungelele mumakope, imi kubena simutalanzi heulu lya mutwi wakwe. Chi fateho chakwe chiba kukola ubu izuba imi matende akwe aba kukola ubu misumo ya mulilo. ²Abakwete imbuka inini iyalukite mwi yanza lyakwe, Imi chabika itende lyakwe lya chilyo he wate imi itende lye nzohoto hansi. ³Linu cha huweleza cha linzwi lizuweka ubu lya ndavu yolila. Ha huweleza, chikwa zuweka milumo ikwana iyanza nitobele iwamba hanze mu manzwi awo. ⁴Iyo milumo ikwana iyanza ni tobele haiwamba hanze, Chi nibali kusaka kuñola, kono ni bazuwi linzwi lizwa kwiwulu liti, "bike inkunutu iya wamba milumo ikwa iyanza ni tobele. Sanzi uzi ñoli hansi". ⁵Linu iñiloi lini baboni ni lizimene he wate ni hansi, lizimikite iyanza lya chilyo mwi wulu. ⁶nicha konka chozo yohala kuya kusamani. yaba bumbi iwulu ni zonse zina kwateni, inkanda ni zonse zina hateni, ni wate ni zonse zina mwateni, imi iñiloi nilya ti, "kete ni kube ni kulyeha hape. ⁷Kono luzuba iñiloi likwanisa iyanza ni tobele chilyati chi liliza intolombita, linu milelo ye inkunutu za Ireeza njete imane, sina mwaba teli ku bahikana bakwe bapolofita." ⁸Inzwi lini ba zuwi kuzwa kwi wulu chi lyawamba kwangu hape: "Yende, kahinde imbuka i umbukite ina

mwiyanza lye ifiloi lizimene he wate ni hansi." ⁹Linu china yenda kwi ifiloi, imi china li wambila kuti linihe imbuka inini i umbwilwe. Cha wamba kwangu, "Ihinde iyo imbuka imi uilye. muipange ibumo lyako bubi, kono mukaholo kako mukube ni munati ukola buchi." ¹⁰China hinda imbuka inini mwiyanza lye ifiloi ni ku ilya. ibali kwina munati ubu buchi mukaholo kangu, kono hanimana kuilya, ibumo lyangu chilya biha. ¹¹Linu zumwi chawamba kwangu, "uswanela kutanikiza hape kuamana ni bantu bangi, inkanda, mishobo ni malena."

11

¹Luhe lubahelwe kwangu kutendisa sina kasamu kakupimisa. Ninatewa, "Zimane ukapime itempele ye Ireeza nika tala, imi nabo ba heintumbo mwili. ²Kono kanzu pimi ilapa lyahanze ye tempele, kakuti libahewa ku Basikunze. Kabanyatole itolopo ijolola cha myezi ya makumi one ni yobe. ³Kanihe impaki zangu zobe zabuyendisi kuti zihe chipolofita cha mazuba 1,260, nibazwete muzizwato zamasaka." ⁴Izimpaki nji masamu obele a olive ni hazimana malambi obele a bazamani habusu bwa Ireeza we inkanda. ⁵Haiba zumwi uliketela kuba holofaza, mulilo uzwa mukaholo kabo ni kumana zila zabo. Yense yo lakaleza ku bahofaza uswanezi kufwa mweyi inzila. ⁶Inzi impaki zina buyendisi bo kwiwala invula mwi imbimbyulu kanzi iwihansi munako iba polofita. Zina ziho ziwola kusandula menzi mumalaha ni kushupa inkanda ni mifuta futa sina muzalakaeza. ⁷Hazimana bupaki bwazo, chibatana kachizwe mwilindi lisena ma manimani chikuba lwisanise mukondo. Ka bakome imi niku behaya. ⁸Mibilili yabo kailale mu migwagwa ye tolopo inkando(iyo che chisupo chisumpwa Sodoma ni Egepita) uko Simwine kwaba kankamizwa. ⁹Mu mazuba otatwe ni chiyemba ku muntu ni muntu, isika, lulimi ni inkanda kazi lole ha mibili yabo. Kese ba bazuminine kubikwa mumakumbu. ¹⁰Abo bahala hansi kaba sange hewulu lyabo ni intabo. Mane kaba litumine mipuzo kuzumwi ni zumwi kakuti aba mapolofita bobe ba banyandisi abo ba bali kuhala hansi. ¹¹Kono chikwahita mazuba otatwe ni chiyemba che zuba luhuhu lwakuhala luzwa kwa Ireeza kalubenjile, imi kabazime hamatende abo. Kutiya kukando kakwi njile habo ba babona. ¹²Linu kabazuwe izwi chokuhuwa kuzwa mwiwulu liti kubali, "Mwize kunu!" Linu kaba yende mwiwulu mwikope, haho zila zabo ni zibalolete. ¹³Keyi inhola ka kube ni inzikinyeho inkando, imi chibakazana chimwi chetolopo kachiwe. Imi bantu balikana 7000 kabehaiwe mwi inzikinyeho, imi bese bahale kabatiye ni kuha ikanya kwa Ireeza wewulu. ¹⁴Kutiza kwabubeli chi kwamana. Bone! Kutiza kwa butatu kukezite chakuhwela. ¹⁵Linu ifiloi limana iyaza ni obele chi lyaliza intolombita yalyo, imi muhuwo wa milumo ya mazwi chikuwamba mwiwulu kuti, "Mubuso wahansi chiwaba mubuso wa Simwine wetu ni Kirisite wakwe. Kayendise kuya kusamani ni kusamani." ¹⁶Linu bakulwana bena makumi obele ni bone ba bekele hamabona abo habusu bwa Ireeza kuwa hansi cheimpata zabo. Chiba lumbeka Ireeza. ¹⁷Chibati, tuha buitumelo kwako, Simwine Ireeza wa Zihozonse, iye yowina kwateni niya bena kwateni, ibaka lyakuti ubahindi ziho zako zikando imi ubatangi kuyendisa. ¹⁸Inkanda ziba bengete, kono bukali bwako chibweza. Inako chiyasika kubafwile kuti ba atulwe nikwako kuhewa mipuzo ku bahikana ba polofita, abo bazumine, ni batiyi izina lyako bonse nabo basena mazimo ni bakolete. Inako chiyasika kwako kusinya abo bakwete kusinya inkanda." ¹⁹Imi itempele ya Ireeza mwiwulu ibe yalukite ni aleka ya kuzuminzana iba boneki mukati ketempele. Kubena mi muni yeseli, kutimba, kulidamona mulumo, ni inzikilyeho, ni invula inamabwe ni luhuhu.

12 ¹I mboniso inkando i ba boneki mwi wulu: mwanakazi yaba zwete izuba, mi ni mwezi mukunsi kama tende akwe, ni mushukwe we nkani zekumi nitotwatwe hamutwi wakwe. ²Abe minsi, mi abali kulila chokuhuwa muku sasama kwa ku puluha, mubutuku bukando bwa kupuluha. ³Linu imwi imboniso i baboneki mwi wulu: bone, kubena i dilagoni inkando isubila iba kwina mitwi ye yanza ni tobele ni maziya e kumi, mi kubakwina mishukwe ina iyanza ni to bele hamitwi wayo. ⁴muchila wayo uba fiyeli zikiti zo tatwe ze nkani mwi wulu ni kuzi kwitila hansi. I dilagoni chiya zimana habusi bwa mwanakazi yaba kwina ha fuhi ni kupuluha, nji kuti cha puluha, i yo ilye mwana. ⁵Cha puluha mulombwana, mwana muswisu, yete ayendise chisi chonse ni nkoli ye nsimpi. mwanakwe aba zwabulwa ni kutwalwa kwa Ireeza ku lubona lwakwe, ⁶mi mwanakazi cha tilila mwi halaupa, uko Ireeza aba mubakanyizi chibaka chakwe, njo kuti aka silelezwe muma zuba alikana lule ni myanda yo bele ni makumi eyanza ni kamwina (1,260) ⁷Linu hanu kubena inkondo mwi wulu. Maikulu ni mangeloi akwe chi balwaa ni dilagoni; mi i dalagoni ni mangeloi ayo chi zalwa nabo cha kubozekeza. ⁸Kono i dalagoni ka hena iba kolete ahulu kuti i kome. Nji kuti kana kubasina chibaka mwi wulu cha yo ni mangeloi ayo. ⁹I dalagoni ikando -- i nzoka ya kale i sumpwa diabulusi kapa Satani, yo chengelela inkanda yonse-- aba sohelwa hansi mwi nkanda, ni mangeloi akwe aba sohelelwa hamwina naye hansi. ¹⁰Kuzwa aho china zuwa muhuwo mukando mwi wulu: "Linu chikwa sika kusungununwa, ziho, mubuso wa Ireeza wetu, ni buyendisi bwa Krisite wakwe. Mukuti iye munyansi wa ba kwetu aba sohelwa hansi, iye yaba banyansi habusu bwa Ireeza wetu mushali ni masiku. ¹¹Baba muwoli cha malaha e mbelele mi ni che inzwi lya bupaki bwabo, mukuti kahena baba saki buhala bwabo mane kubambanywa ni ifu. ¹²Kuzwaho, musange, inwe maulu, nabo bonse ba hala mwateni. Kono bumai kwi nkanda mi nikwi wate kakuli daiabulusi aba sezumukili hansi kwenu. Wizwile ni bukali bu tiiza, kakuti wizi kuti wina bulyo inako zana. ¹³Kuzwa i dilagoni ha lizela kuti liba sohelwa hansi he nkanda, cha hindikisa mwanakazi yaba puluhi mwana wa mwanaswisu. ¹⁴Kono mwanakazi aba helwe mabando o bele a kolete e mbande, njo kuti awole ku tilila kuchibaka cha lukisezwe mwi halaupa. Ichi nji chibaka uko kwa ba kuswanela ku babalelelwa, mwi nako zana, inako zingi, mi ninako infwihi- kuzwa mumenso e nzoka. ¹⁵I nzoka nciyetila menzi azwa mukaholo kayo ubu lwizi, kuti ipange muunda uwola ku tanyela mwanakazi kumutwala kule. ¹⁶Kono inkanda chiya tusa mwanakazi. Inkanda chi ye yalula kaholo ni ku mina lwizi ulu i dilagoni liba yubula kuzwa mukaholo kalyo. ¹⁷kuzwa aho idilagoni ncilya nyelelwa mwanakazi mi chilya zwa

hateni ni kuka leta inkondo ku luhasi lwakwe, kwabana be chilila intaelo za Ireeza mi niku kwatilila ku bupaki bwa Jesu.

¹⁸Mi kuzwa aho i dilagoni chilya zimana halusekeseke lwa helizo lye wate.

13 ¹Linu china bona chibatana chibbukuka kuzwa mwi wate. Chibena maziya e kumi ni mitwi yina sebeni. he wulu lya maziya habena mishukwe itenda ikumi, mi hamutwi ni mutwi haba kwina izina lishubula. ²Ichi chibatana chinibaboni chikola ubu ungwe. Matende acho abalikukola ubu matende ebere, mi kaholo kateni kabali ku kola ubu kaholo ko ndavu. I dalagoni libahi ziho zateni kuchili, ni mushukwe wa teni, ni buyendisi bu kolete bwa ku yendisala. ³Umwi mutwi wa chibatana uba boneki kuti ube haiwa, kono chilabi chateni chi kando chibaholi. Bantu benkanda yonse baba komokwa nibe chilile chibatana. ⁴Nabo mane baba lapeli i dilagoni, Kakuti ibahi ziho zayo ku chibatana. Baba lapeli chibatana, nacho, mi nibata kuti, "njeni yokola ubu chibatana? "mi" njeni yowola kulwa naco?" ⁵Chibatana chi bahewa kaholo ka wola kuwamba manzwi abuli kuhumusi ni ku nyansa. Chiba zumininwa ku bonisa ziho ka mulao mu myezi itenda makumi onee ni yobeke- 42. ⁶Njikuti chibatana ni cheyalula kaholo kuwamba zi shubula Ireeza: ku shubula izina lyakwe, ku chibaka kwa hala, mane nabo bahala mwi wulu. ⁷Chibatana chiba zumininwa kuleta inkondo ni ba lumeli mi ni kuba kooma. Hape, impuso iba hewa kuchili he wulu lya mishobo yonse, bantu, malimi, ni nkanda. ⁸Bonse bahala hansi mubachi lapele, yense wezina lisa ñoletwe, kuzwa kumatangilo e mpupo ye nkanda, mwi Mbuka ya Buhalo, ili ye Mbelele, ibe haiwa. ⁹Heba kwina wina kutwi, mumusiye azuwe. ¹⁰haiba nikwina yo twalwa mubukoba, mubukoba mwaye mo. Haiba kwina wi haiwa ni sabule, che sabule mwe haiwe. kunu ku sumpwa kwa ku lindila inako inde mi nintumelo yabana ba jolola. ¹¹Hape chinabona chimwi chibatana chitumuka kuzwa mwi inkanda. Chi bena maziya obele ubu imbelele, mi chiba wambi ubu i dilagoni. ¹²Chi babonisi zonse ziho za chibatana chatatangilo ha busa bwacho, mi chiba letisi kuti inkanda nabo bahala mwateni kulapela chibatana chatatangilo-icho chibena chilabi chikando chiba hozwa. ¹³Chi ba tendi imboniso zikando. mane chiba bonisi ni mulilo uba soki hansi kuzwa kwi wulu habusu bwa bantu, ¹⁴Che mboniso ichiba zumininwa kutenda, chiba chengeleli abo bahala hansi. chibaba wambili ku tenda chi bumbantu mukukuteka chibatana chibena chilabi che sabule kono chiba hali. ¹⁵Chi ba zumininwa kuha luuho ku chibumbeho cha chibatana nji kuta kuti chibumbeho chi bakuwola kuwamba ni kuletela kuti bonse bakana ku lapela chibatana be hayiwe. ¹⁶Chi ba hambilizi zumwi ni zumwi, basena intuso ni ba kolete, ba fumite ni ba shebete, ba lukuluhite ni bahikana, ku tambula lusalo heyanza lya bulyo kapa ha bulubi. ¹⁷Ke na ku ba ku woleka kwa zumwi ni zumwi ku ula kapa ku uuza, kwanda kuti wina lusalo lwa chibatana, nji kuti, nji nombolo izimanina izina lyacho. ¹⁸Ichi chisumpa butali, haiba kwina wina inkutwisiso, akopanye i nombolo ya chibatana, inombolo yamuntu, iyi nombolo nji 666.

14 ¹Ni baloli mi china na bona imbelele izimene he lundu lya Zioni. Ba bena naye ba bena 144,000, ba bena izina lya kwe ni lyeseni ni ñioletwe ha bulubi bwabo. ²Ni bazuwe inzwi mwi wulu litutuma ubu menzi mangi ni muhuwo mukando wa mu muni. Muhuwo uni ba zuwi ukola ubu balizi ba maharepa baliza maharepa. ³Baba zibi luzimbo luha habusu bwa lubona ni habusu bwa zibatana zoone zihala ni bakulwana. Kakwina yaba kuwola kulituta luzimbo konji 144,000 baba ulwa ku zwa mu nkanda. ⁴Abo nja bana basana baba lisilafazi ni banakazi, Mukuti baba libaba leli bena cha ku jolola ahulu kuzwa kubu buki. Njabo be chilila imbelele konse ku iya. Aba baba ulwa mukati ka bantu ka kuba zilyantu zentazi za Ireeza mi ni ze mbelele. ⁵Ka kwina mapa aba waniki mutuholo twabo; ka bena ha ba nyanseha. ⁶China bona ingiloi li uluka mubyulu-mbyulu, libena ifusa lisa mani lya buhalo lina ma ifusa malotu a ku wamba kwabo ba hala hansi-ku chisi chonse, mushobo, lulimi, mi ni bantu. ⁷Aba sumpi cha muhuwo mukando, "Mutiya Ireeza mi mu muhe ikanya. Mukuti inako ye nkatulo cha ya sika. Mu mulumbeke, iye yaba bumbi iwulu, inkanda, iwate ni ma welu-welu a menzi. ⁸Limwi ingiloi-ingiloi lya bubeli- chi le chi lila niliti, "U wile, u wile Babilona mukando, yaba ha mbilizi chisi chonse ku nwyi iwaine ye ntakazo ya busahi bwa kwe. ⁹Ingiloi limwi - ingiloi lya butatu-chi ly be chi lila, liba li ku wamba ni nzwi ikando, "Haiba kwina yo lapela chibatana ni chibumbuho cha cho, mi ni ku tambula liswayo ha bulubi lwa kwe kapa he yanza lyakwe, ¹⁰naye mwa nywe imwi ye waine ya bukali bwa Ireeza, iwaine ibe tilwa ni sapeswilwe mu nkomoki ya bukali bwakwe. Muntu yo inywa mwa nyandiswe mu mulilo ni silufura ha busu bwa mangiloi e Ireeza a jolola ni habusu bwe mbelele. ¹¹Busi buzwa mu masukuluka abo buya mwi wulu kuya kusa mani, mi kaba huzi musihali kapa masiku- abo ba lapeli be chibatana ni chi bumbantu cha cho, mi niyense yo tabmbula luswayo lwe zina lya cho. ¹²Iyi ipizo yabo bali tombwele kulindila kwabo ba jolwela, abo ba kuteka milao ya Ireeza ni ntumelo mwa Jesu. ¹³Niba zuwi inzwi lizwa kwi wulu liti, "Ñole ichi: Bafuyoletwe ba fwile baba fwili mwa Simwine." "Eni" Ku wamba Luhoho, "njikuti ba huze ku mitendo yabo, mukuti mitendo yabo mwi be chilila. ¹⁴Ni baloli, mi kubena ikope li tuba. Ya bekele he kope aba kukola ubu mwana a muntu. Abena mushukwe we gauda ha mutwi wakwe mi ni jekisi li cheka mwi yanza lya kwe. ¹⁵Linu ingiloi limwi chi lya zwa mwi tempele mi ni lya sumpa che nzwi ikando kuya be kele he kope: "Hinde ijekisi lya ko mi utange ku siza. Mukuti inako ya ku siza chi ya sika, sina ku siza kwe nkanda ha chi kwa buzwa." ¹⁶Linu iye ya be kele he kope cha zi mbulusa i jekisi lya kwe he wulu lye nkanda, mi inkanda chi ya sinzwa. ¹⁷Ingiloi limwi chi lya zwa mwi tempele mwi wulu; Nalyo li bena ijekisi li cheka. ¹⁸Mi hape limwi ingiloi ni lya zwa mukatala ka insense, lina ziho he wulu lwa mulilo. Cha sumpa che nzwi ikando kozuna yaba kwete ijekisi licheka, " Hinde ijekisi lyako licheka mi uku nganye mu zikwata za zilyantu ze veine ye nkanda, mukuti zi lyantu ze veine chi za buzwa. ¹⁹Ingiloi chilya zimbulusa ijekisi lya teni ha nkanda ni kunganya zi lyantu ze veine ziba sinzwa ze kanda. Chi lya chi sohela mwi wiene ya bukali bwe Ireeza. ²⁰Mi chi tendelo che waine chi baka lya tokelwa hanze wa muleneñi, mi malaha che tika mwa teni ku sikela ha bule bwe chi zwato cha ku mutwi we mbizi, kuli kana 1, 600 mubule.

15¹ Linu china bona chisupo mwi wulu, chikando imi chikomokisa: Habena mañiloi akwana iyanza ni obele ena inkoto zikwana iyanza ni obele, izo inkoto zama mani mani, kazo bukali bwa Ireeza hete bumanine.² Niba boni chiba boneki kuba iwate libelenga ubu i gilazi likopene ni mulilo, lizimene kumbali ni wate kubena abo ba babanduki kuchi batana ni chi swaniso chacho, imi heulu lye mpalo izimanina izina lyakwe, ba bakwete ma alepa aba bahewa kwa Ireeza.³ Ba bali kuzimba inzimbo za Mushe, muhikana wa Ireeza, inzimbo ye ngunyana: "zikando ni zikomokisa mitendo yako, Simwine Ireeza, wa ziho zonse. kushiyama ni niti inzila zako, Mubusi we nkanda. ⁴Njeni yasete akutiye, Simwine, ni kulumbeke izina lyako? mukuti iwe wenke njo jolola. inkanda zonse mubeze ni kufukama habusu bwako kakuti misebezi yako ishiyeme iba patuluki." ⁵Hakuma izi zintu ni baloli, imi itente ya bupaki ibe yaluki mwi wulu. ⁶umo muchibaka chijolola ahulu chi kweza ma ñiloi akwana iyanza ni obele akwete tuhambwe twe inkoto tukwana iyanza ni obele. Ba bazwete masila a jolola, abenya imi babikite tutauro twe gauda kuzimbulusa zizuba zabo. ⁷Chimwi ku zibumbatu zone zihala chi chaha kuma ñiloi akwana iyanza ni obele tuhambwe twe gauda tukwana iyanza ni tobele twizwile bukali bwa Ireeza, uhala kusa mani. ⁸I tempele ibezwile busi buzwa kwi kanya ya Ireeza ni kukola kwakwe. Kakwina yabali kuwola kwinjila mo hesi tuhambwe twe inkoto tukwana iyanza ni tobele twa ma ñiloi akwana iyanza ni obele ha mana.

16

¹Niba zuwi inzwi ikando li sumpa hanze ye tempele mi nilyati ku mañiloyi akwana iyanza ni wobeke, "Mu yende mi muke tile hanze lye fasi tuhambwe tukwana iyanza nitobeke twa bukali bwa Ireeza." ²Ñiloyi lye ntanzi libayendi mi nilye katila hanze kahambwe hansi; bubi ni ku chisa kwa zilabi zibezi ku bantu babena luswayo lwa chibatana, abo baba lumbeki chiswaniso chakwe. ³Ñiloyi lya bubeli chilye tila kahambwe kalyo mwi wate. Chilya ba malaha, ubu malaha o muntu yo fwile, imi zintu zonse zi hala mwi wate chiza fwa. ⁴Ñiloyi lya butatu chilye tila kahambwe kalyo mulwizi, ni milonga ya menzi, imi chizaba malaha. ⁵Niba zuwi ñiloyi lya menzi niliti--u lukite, iye yenke wina mi ya bena, iye Yenke yo Jolola--mukuti uba atuli izi zintu. ⁶Mukuti babe tili malaha aba zumine niba polofita, ubabahi malaha akunywa; njizona ziba swanela." ⁷Niba zuwi katala ni ke taba, "Eee, Simwine Ireeza Yokolete, inkatulo zako ze niti ni ku luka." ⁸Ñiloyi lyabune libetili hanze kahambwe kalyo he zuba, imi libahewa chibaka chaku hisa bantu ni mulilo. ⁹Baba hiswa cha ku hisa kutiza, imi chiba nyansa bubi izina lye Ireeza, iye wina ziho hewulu lye zi inkoto. Kana baba baki kapa ku muha ikanya. ¹⁰Imi ñiloyi litenda iyanza libetili kahambwe kalyo halubona lwe chibatana, imi ififi chilya bwika mubuso walyo. Baba kulya indimi zabo chebaka lya ku sasama, ¹¹Mi baba nyansi ahulu Ireeza wewulu mukuti baba zuwile ku sasaminwa, kwe zilabi, imi baba kusi kanite kubaka kecho chiba ba tendi. ¹²Ñiloyi litenda iyanza nikonke libetili kahambwe kalyo mulwizi lukando, lwa Euphrate. Imi menzi alyo aba hwiswa chebaka lya ku lukisa inzila ya bayendisi bete nibeze kuzwila kubu zwe izuba ¹³Niba boni inhuho zotatwe zisa jolwele zi kolo ubu masesi kuzwa mukaholo ke dilagoni, ni muchibatana, ni mu mupolofita wa mapa. ¹⁴Mukuti kwina inhuho imbi za ma dimona ziba ku tenda imakazo za zisupo. Baba kuyenda hanze kuba bayendisi bonse be ifasi chebaka lya kuba kunganya hamwina kache inkondo inkando yelyo izuba lye Ireeza mukando. ¹⁵("Bone! ni kezite ubu musa! Yo tohonofezwe njozo yo zwila habusu libelele, niyo bika zizabalo zakwe hafwihi ilikuti kanji na zwi hanze chintene ntene, miba bona ku swabiswa kwa mazimo akwe.") ¹⁶Baba letwa hamwina nabo muchi baka chi sumpwa Ammagidoni muchi Hebelu. ¹⁷linu ñiloyi litenda iyanza nitobeke chilye tila kahambwe kalyo muluhuhu, linu inzwi ikando libazwi mwi itempele ni mulubona, niliwamba, "chikwa tendahala!" ¹⁸kubena mimuni i munika, kupwacoka, kutimba ni zikinyeho itiza--inzikinyeho inkando kuhitiliza zonse ziba pangahali kuzwa muntu haba bili hansi, njikuti inzikinyeho ibali inkando. ¹⁹Itoplopo inkando iba kauhani muzi baka zo tatwe, mi masika ni ma tolopo aba wi. Linu Ireeza aba sumpi ku hupulisa Babilona mukando, imi abahi iyo itolopo inkomoki izwile iwaine ipangitwe ha bukali bwakwe. ²⁰Ziwoli zonse ziba mani, imi malundu wonse kana aba ku siwanika. ²¹Bukando bo luhuhu lwe invula yamabwe a lema ahulu chieza hansi kuzwa kwi wulu kwiza ha bantu. Baba kuti Ireeza che nkoto zibezi mukuti inkoto ziba kutiza.

17

¹Limwina ñiloi ku a kwana iyanza ni lyonke libakwete tuhambwe tukwana iyanza ni tobele imi nikuti kwangu, "Wize, Kani kutondenze kunyanseha kwa musangu mukando yo wikele ha menzi mangi. ²Njikwali uko ba busi be inkanda ba bapangi busangu. Nji waine ya kwe ya busangu kuti bantu be inkanda bakolwa." ³Linu ñiloi chilya ni hinda Muluhuhu kwi halaupa, imi chinabona mwanakazi wikele ha chibatana chisubila chibe zwile mazina abulyansi. Chibatana chibena mitwi ikwana iyanza ni wonke ni maziya akwana ikumi. ⁴Mwanakizi aba zwete mwa pepulu ni kusubila aba kabiswe nigauda, mabwe asepahala, ni bulungu. Aba kwete mwiyanza lyakwe inkomoki yegauda izwile zintu zisazuweki sinte ni kusajolola kwa busangu bwakwe. ⁵He impata yakwe haba ñoletwe izina lina intoloko ye inkunutu: "Babilona mukando, nyina wa busangu ni zintu zisazuweki za hansi." ⁶China bona kuti mwanakazi aba koletwe cha malaha aba zumine imi ni malaha abo ba basukulukili Jesu. Hani mubona, nibakomokwa kukando. ⁷Kono ñiloi chilyati kwatu, "Chinzi hokomokwa? Kani kutolekele intaluso ya mwanakazi ni chibatana chi muhindite, chibatana china mitwi ikwana iyaza ni yobeke ni maziya e ikumi. ⁸Chibatana cho baboni ku chibali kwina, hanu kachikwina, kono chihafuhi nikwiza kuzwililila mwilindi lisena manimani. Linu ka chizwile habusu ni kusinya. Abo bahala hansi, nabo mazina abo kana aba ñolwa Mwimbuka ya Buhalo kuzwa matangilo e inkanda-kabakomokwe chiba bona chibatana chibali kwina, ka chikwina hanu, kono chi china hafuhi ni kwiza. ⁹Iyi i sumpa munahano wina butali. Mitwi ikwana iyanza lyonke ni yobeke ziwulu zikwana iyanza nizobeke hekele mwanaki. ¹⁰Kwina hape ba babusi bakwana iyanza ni bobele. Ba busi bakwana iyanza ba

bawi, yenke kwena, imi zumwi keni kwiza; chinasika, uwola kushala bulyo inako zana.¹¹Chibatana chi balikwina kwateni, kono ka chikwina hanu, nacho bulyo chibusi chikwana iyanza ni zotatwe, kono nachocha zimwi zibusi zikwana iyanza ni zobeke, imi chikaya ku kusinyeha.¹²Maziya akwana ikumi obani ba busi baseni kutambula mubuso, kono ka batambule buyendisi cha bu busi che inhola hamwina ni chibatana.¹³Izi zina muzezo wonke, imi zitambika kukola ni buyendisi kuchibatana.¹⁴Kaba buse inkondo kulwisanisa Ingu, kono Ingu kazikome kakuti njiye Simwine uba simwine ni Mubusi wa babusi-imi iye wina niba sumpitwe, baketetwe, ni basepahala.¹⁵Iñiloi chilyati kwangu, Menzi obaboni, aho hekele ihule, bantu, inkunga, inkanda, ni mishobo.¹⁶Maziya ene ikumi oba boni-izo ni chibatana kazi holofaze ihule, kazi mushubule ni mapunu, kaba sinye inyama yakwe, kaba muhise ni kumanisiliza cha mulilo.¹⁷Kakuti Ireeza aba zibiki muinkulo zabo kuhinda mulelo wakwe cha kuzuminzana kuha ziho kuchibatana kuti manzwi a Ireeza ezuzilizwe.¹⁸Mwanaki yoba boni nji itolopo inkando iyendisa hewulu Iya babusi bahansi."

18

¹Hakumana izo zintu chinabona iñiloi limwi ne lisuka kuzwa kwiwulu. Libena maata makando, mi inkanda ibaboniswa chekanya yakwe.²Li bahuwelezi chamata enzwi likoete, nilyati, "Abawi, Abawi, Babilona mukando! Abakezi ku bachibaka chamekalo amadimona, matililo a mahuho onse asajolwele, ni matililo a zonse zisajololi ni zizuni zisaliwa.³Chokuti mishobo yonse ibanywi kwiwaine ya bubi bakwe. Malena beinkanda ba bapangi busangu bubi naye. Bauzi be inkanda bababi bafumi chamata abubi bwa ba kuhala."⁴Kuzwaho ni chi nazuwa inzwi limwi lizwa kwiulu liti, "Mu zwe kwali, bantu bangu, ilikuti kanji muliabeli muzivi zakwe, mikuti kanji mutambuli imwi yenkozi zakwe.⁵zivi zakwe zibalindami kuya mwiulu sina iwulu, mi Ireeza abazezi inkezo zibilala zakwe.⁶Mu mulihe chaku mubozekeza sina mwabalihili bamwi kubabozekeza, mi mumulihe tobele kachabapangi; mwinkomoki ya bakopanyi, mukopanye tobele inteko yakwe.⁷Sina habali kulinyamuna nikuhala mubuhalo bulutu, mu muhe kusasaminwa chabungi ni kuchiswa. mukuti abaliwambili munkulo yakwe, 'Nikele cha bu Simwine wa mwanakazi; kahena ni mbelwa, mi kete ne ni bone chililo,'⁸Nihakwinabulyo lumwiluzuba inkoto zakwe mozize: ifu, chililo, niinanga. Mwahiswe chamulilo, Kakuti Simwine Ireeza wina maata, mi nji muatuli wakwe."⁹Basimwie benkanda ba bapangi busangu buzwire munzila naye mobalile ni kuswaba chebaka lyakwe hete nibabone buusi bwa nahya.¹⁰Ka bazimane kule butabule naye, kutiya mwanyandisezwa nibawamba, "Mawe, mawe kumuleneñi mukando, Babilona, muleneñi u kolete! Mukuti mwihola yimwina inkoto yakwe chiyasika.¹¹Bauzi bahansi babalili ni kumusilisa, sina hakusana kubasina bawula zintu zakwe hape-¹²Izo zintu ibali igauda, silivela, mabwe abutokwa, lipelela, masila eline indotu, pepulu, siluki, asubila, nimifuta yonse yazisamu zinunka bulotu, zintu zamanaka abanzovu, zintu zonse zipangitwe hazisamu zabutotwa, bronze, insipi, marabulu,¹³sinamoni, mununkiso, isense, mira, lisende, waine, oili, busu bunakitwe, buloto, iñombe, imbelele, imbizi ni inkoloi, ni bahikana, ninhuho zabantu.¹⁴Zichelantu zabanungitwe chamaata ako wonse chikwahita kule nawe. Zonse zachimbombo ni zakulifumisa chizamana, mikete ziwanike hape.¹⁵Bauzi bezi zintu babafumi chebaka lyakwe kabazimane kule naye butabule kakuti batiya manyando akwe, kilila ni kusilisa katata.¹⁶Kabawambe, "Mawe, mawe kumuleneñi mukando ubazwatikitwe mwisila lyelineni, ni pepulu, ni asubila, mi abakabiswe ni gauda, inyanga zidula, ni liperela.¹⁷mwihola yimwina bufumu bonse bubashinyehi." Muyendisi yense wachikepe, Bayembani bamwiwate vonse, bazuhi, mi nabana bonse bahala chazintu zipangwa mwiwate, babazimani butabule.¹⁸Babalili ahulu hababona busi bwakwe nahya. Nibati, "Muleneneni nzi uswana ni muleneneni mukando?"¹⁹Babasoheli itwe hamitwi yabo, ni kuhuwa, kulila ni kusilisa, "Mawe, mawe ku muleneneni mukando uko bonse babena zikepe babafumi kubufumu bwakwe. Mwiwate imwina chasinyiwa."²⁰Musange chakwe, iwulu, inwe muzumina, baapositola, ni bapolofita, mukuti Ireeza abaleti inkatulo yenu kwali."²¹Iñiloi lina maata nilya hinda ibwe likola insilwana inkando yakusilisa ni kuli sohela mwiwate, niliti, "Munzila inabulyo, Babilona, muleneñi mukando, kausohelwe hansi chakubenga mikete niwubonwe hape.²²Muhuwo we herepa, bazimbi, baliza impala ni baliza impeta kete niwuzuweke kwako ni kamuta. Kakwina mubezi wamufuta uhi nowuhi yete nawanike kwako. Kakwina milumu wachigayo wete niwuzuweke hape kwako.²³Iseli lye lambi kete nilimunike kwako hape. Manzwii a munyali ni munyaliwa kete niazuweke kwako hape, mukuti wauzi bako ibali bamukwaye benkanda, mi chisi chibachengetwe chabulozi bwako.²⁴Mumalaha akwe kubawaniki amupolofita ni abazumine, ni malaha abantu bonse babehahiwa hansi."

19

¹Kuzwa kwezi zintu Nibazuwi chintu chikola sina linzwi ikando lyabantu bangi bena kwiwulu nibati, "Haleluya, Impuluso, Ikanya,ni ziho zizwila kwe Ireeza wetu.²Inkatulo,ni kuluka, linu cha atula Mahule bakando babali kusinyasinya inkanda chabusangu. Abahindite chakubozekeza cha malaha amuhikana wakwe, awo iye mwine abetikili kwali.³linu babawambi tobele: "Haleluya! busi nibwazwilila kwali kuzwa kusena mamanimani."⁴Bakulwana bena makumi obele ni bone. Ni zibumbantu zone nibalibwikite kuzifateho ni balapela Ireeza yabekele achihuna. Bonse babakuta kuti, "Ameni. Haleluya!"⁵Linu linzwi nilyeza kuzwililila hachihuna, niliti, "Kulumbwe Ireeza wetu, mubonse bahikana bakwe, inwe bamutiya,mubonse, basali, babutokwa ni benaziho."⁶Linu chinazuwa mulumo ubali kukola sina wabantu bangi bangi, sina kuchuma kwamenzi mangi, imi sina kupalakata kwe invula ilenga, bati "Hallelujah! Mukuti Simwine ubusa, Ireeza yobusa hewulu lyazonse.⁷Twende tusangalale ni kutaba hahulu imi mumuhe ikanya kakuli mukiti weseso lye Mbelele chiwasika, ni museswa chalibakanya.⁸Abazumininwa kuzwata zibenya ni boneka hande sina iline' (mukuti iline yakuluka izimanina bantu banjolola)."⁹Iñiloi chilyati kangu, "Ñole: Imbuyoti njiyabo basumpitwe

kumukiti we nyalo lye Mbelel." Abawambi bulyo nikwangu, "Aa njimanzwi abuniti a Ireeza." Nibali kokobezi habusu bwa matende akwe kumulapela, kono chati kwangu, "Sanzi utendibulyo! Nizumwi muhikana uswana nawe imi bamukulwako bakwete bupaki kuamana ni Jesu. Mulapele Ireeza, mukuti bupaki kuaman ni Jesu muluhuho lwe chipolofita."¹¹ Kuzwaho chinabona iwulu niliyaluka, imi chikwaboneka imbizi ituba. Yabakwichile hateni usumpwa yosepahala imi weniti. Kuluka kwakwe ni kuatulo kwakwe kushiyeme ni kulwa kwakwe. ¹²Menso akwe aswana sina lulimi lwa mulilo, imi hamutwi wakwe henamishukwe mingi. Wina izina liñoletwe hali kuti nangati umwina yolizi kono lizibitwe iyemwine. ¹³Uzwete imbati libenikwa mumalaha, imi izina lyakwe lisumpwa Inzwi lye Ireeza. ¹⁴Chisole chakwiwulu chiba mwichilile hembizi zituba, nibazwete zizabalo zalineni inahande, zituba ni kunjolola. ¹⁵Mukati kakaholo kakwe chikwazwa mukwale ushengete mumambali onse uwo ubawisi chisi chonse, imi mwababuse chekoli yesipi. Njeje chatalyatole chilubilo chewane yebeine yabukali bwe Ireeza wina maata onse. ¹⁶Wina izina liñoletwe hachapalo ni chilupi chakwe: "Mubusi wa babusi ni Simwine uba simwine."¹⁷ Chinabona ifiloi lizimene mukamwi. Chilahuweleza chamuhuwo mukando wakusupa zizuni ziwuluka mwimbimbiyulu, "Mwize, mukungane hamwina kamukiti mukando wa Ireeza. ¹⁸Mwize zamulye mibili ibasimwine, mibili yabahitile chisole, mibili yendwalume, mibili ye mbizi ni batati bazo, imi ni mibili yabantu bonse, ni balukulwilwe ni bahikana, basena mubena ni bakolete. ¹⁹Nibaboni chibatana ni basimwine benkanda ni masole babo. Babakungene nikulukisa inkondo naye yabakwichile hembelesa, ni masole bakwe. ²⁰Chibatana chibahapwa imi naye mupolofita wamapa yabakupanga imakazo habusu bwakwe. Chechi chisupo chachengelela abo babatambuli inombolo ya chibatana imi nikulapela chibumbantu. Bobele kubali nichibasohelwe nibahala mwiziba lyamulilo wasulufula. ²¹Bungi bwabo babehayiwa chilumo libakuzwa mumulomo wozo abakabutiza indonki. Zizuni zonse zibali mibili yabo ibafwile.

20 ¹Kuzwa aho china bona ifiloi nilizwa kwi wulu liza hansu. Libakwina i nki ye lindi lisena ma manimani, mi libakwete incheni inkando mwi yanza. ²Chilya kwata i dilagoni, inzoka ya kale, isumpwa diabulusi, kamba Satani, mi ni kumusumina ka myaka ikwana wani sauzandi. ³Cha musohela mwilindi lisena ma manimani, chali yala ni kuli lamika hewulu lya kwe. Ku babi bulyo kuti ka nji a chengi macaba hape kusikila myaka itenda wani sauzandi chiya mana. Kuzwa aho, uswanela ku lukululwa mwi nako zana. ⁴Linu china bona mabona. Ba bekele hateni njabana baba hewa ziho zaku atula. Hape china bona myoyo ya bana baba kosolwa mitwi chebaka lya bupaki bwa Krisite mi ni inzwi lya Ireeza. Kena baba lumbeki chi batana kamba chi bumbeho cha cho mi baba kani kutambula luswayo lwa cho ha bulubi bwabo kamba he yanza. Baba bolelwa buhalo, mi baba busi ni Kriste myaka ina sauzandi. ⁵Bungi bwa bantu kahena baba bolelwa buhalo konji ha kumana myaka itenda wani sauzandi. uku nji kubuka kwa matangilo. ⁶U fuyoletwe ni ku jolola iye yo wanika mu kubuka kwa matangilo! he wulu lyechi ifu lya bubeli kalina ziho. Ka babe ma prista ba Ireeza ni Krisite mi kaba buse naye mu myaka itenda wani sauzandi. ⁷Myaka ina wani sauzandi chiyeza kuma manimani, Satani mwa lukululwe kuzwa mwi ntolongo. ⁸Mwa yende ni ku chengelela mishobo mu nkona zone ze fasi-Gogo ni Magogo-kuba leta hamwina mwi nkondo. Ka babe bangi ubu isekese lye wate. ⁹Baba yendi he baala liyalukite lye fasi ni kuzimbuluka malapa aba lumeli, muleneñi usakahala. Kono mulilo uba soki kuzwa mwi wulu ni kuba hisa. ¹⁰Diabulusi, ya baba chengeleli, aba sohelwa mwi wate lya mulilo wa silufula, umo mubasohelwa chibatana ni ba tanikizi ba mapa. muba nyandiswe musihali ni masiku ka kuya kusamani. ¹¹Kuzwa aho china bona lubona lukando lutuba mi ni ya bekeele hateni. Inkanda ni wulu ziba tiyi kuzwa mubusu bwa kwe, kono kahena kubena chibaka kuziwola kuya. ¹²Ni ba boni bafwile--ba kolete ni basa sepahali-- nibazimene habusu bwa lubona, mi imbuka zi be yalwilwe. Linu imwi imbuka chi ye yalulwa--Imbuka ya Buhalo. Bafwile baba atulwa kachi ba ñoletwe mwi mbuka, ka kuya cha mitendo yabo. ¹³Iwate liba lekezi bonse ba bena mwateni. Ifu ni makumbu ziba lukululi bafwile ba bena mwa teni, mi bafwile ba ba atulwa chakuya ka mitendo yabo. ¹⁴Ifu ni makumbu zi ba sohelwa mwi wate lya mulilo. Ili ifu lya bubeli--i wate lya mulilo. ¹⁵Izina lya zumwi ni zumwi haiba kali waniki ni liñoletwe mwi Mbuka ya Buhalo, aba kusohelwa mwi wate lya mulilo.

21

¹Linu chinabona iwulu ihya ni nikanda inhya, mukuti iwulu lyetanzi ni inkanda lyetanzi zibamani, imi kana kubasina iwate. ²Chinabona muleneñi, Jerusalema muhya, kuti chilizwa mukati kewulu kuzwa kwe Ireeza, yolibakanya sina museswa yolilotuseza muhyabwe. ³Nibazuwi inzwi inkando lizwa hachihuna licho, "Bone! Chibaka chabwikalo bwa Ireeza chinakubantu, imi mwahale nabo. Kababe bantu bakwe, imi Ireeza iyemwine kabenabo imi kabe Ireeza wabo. ⁴Kasinde zisonzi zonse mumenso abo, imi kese nikube nifu, kapa kubilayela, kapa kulila, kapa kuchiswa. Zintu zakale zibahiti. ⁵Yabakele hachihuna chati, "Bone! Nipanga zintu zonse buhya," Nati, "Ñole izi hansu kakuli aa manzwi asakusima ni buniti." ⁶Chati kwangu, "Izi zintu chizamana! Njime wetanzi ni wamamani mani, wa matanginzo ni wa mamininizo. Yofwile innyotwa kanimuhe chakunywa nikusena chaliha kuzwa muchisima chamenzi abuhalo. ⁷Yetanazunde kayole izi zintu, imi Kanibe Ireeza wakwe, imi kabe mwan'a ngu. ⁸Kono kumapyeha, betumelo inini, basenahabekele, behayi, basangu, balozi bachikwame, balapela maswaniso, imi nimasawana bonse, chibaka chabo kachibe chiziba chamulilo umbukuka wo bumbwe. Njokuti njefu lyabubeli. ⁹Limwi kumañiloi atenda iyanza in obele chilyeza kwangu, limwi libakukwete tuhambwe twizwile inziyezi zikwana iyanza nitobele, imi chati, "Wize kunu. Munikutondeze museswa, mwihyabwe we Mbelele." ¹⁰Linu chanitwala Muluhuho helundu inkando liwumbukite imi nikunitondeza muleneñi uchenete wa Jerusalema niukazwa kwiwulu kwe Ireeza kwiza hansu. ¹¹Jerusalema ibene ikanya ya Ireeza, imi iseli lyateni libenya sina ibwe lyabutokwa, sina ibwe lyajaspe libelela sina kristal. ¹²Ubikitwe mulukwakwa lukando lule kwina

milyango ikwana ikumi ni yobele, ni mañilo akwana ikumi niwobele. Imi hamilwango habañoletwe mazina abana ba Isilaele akwana ikumi ni wobele.¹³¹⁴ Imota lya muleneñi libena mitomo, ina ikumi ni milyango yobele, imi kwili kubena mazina ene ikumi ni obele abalutwana bena ikumi ni bobele be Imbelele.¹⁵ Yabawambi name abena inkoli yakupimisa ibatendwa chegauda kupimisa Muleneñi, milyango ni mamota ateni.¹⁶ Muleneñi ubazalitwa chenkona zone; bule bwatani bubali kulikanelela ni mubufuhi bwatani, Abapimi muleneñi chenkoli yakupimisa, zikiti zina ikumi ni zobebe mubule (bule bwao, zibalikuswana).¹⁷ Abapimi bulyo ni mota lyateni, bukima bwamakiyibbu ena 144 chamupimino wabuntu (Ili ichita chipimo cheñilo hape).¹⁸ Imota libazakwa chajaspe ni muleneñi chegauda ineine, ni gilasi ibelela.¹⁹ Mitomo yamamota abakabiswe chamabwe amifuta yonse. Chetanzi ibali jaspera, chabubeli ibali safiro, chabutatu ibali kalesedo, chabune ibali emeralda,²⁰ Chikwana iyanza ibali sardlusi, chikwana iyanza ni chimwina ibali sardiyo, chikwana iyanza ni zobebe ibali krisolito, chikwana iyanza ni zotatwe ibali berilo, chikwana iyanza ni zone ibali topazo, chikwana ikumi ibali krizoprado, chikwana ikumi ni chimwina ibali jasinto, mi chikwana ikumi ni zobebe ibali ametisto.²¹ Ziyazo zamilyango zibena ikumi ni zobebe zibali zalipelela; umwi ni umwi wamilyango ubapangiwa hepelela yonke. Mikwakwa yamuleneñi ibali yagauda yineyine, sina igilazi ibelela.²² Kananibaboni itempele mumuleneñi, chokuti Simwine Ireeza wina Maata Wonse ni Mbelele bekele mwitempele.²³ Muleneñi kakubena intokwahalo yezuba kapa mwezi ili kutu kubenye mukuti ikanyaye Ireeza ibamuniki hateni, mi ilambi lyate imbelele.²⁴ Mishobo kayiwambe cheli iseli lyowuna muleneñi. Malena bahansi kabaletе chifumu chabo muwuli. Mushobo wete upuluswe kawuwambe cheseli lyowuna muleneñi.²⁵ Minyango yatani keti niyiyale mukati kezuba, mi ketenikube masiku kwatani.²⁶ Kabaletе mwatani chifumu chabo ni tompo yakumisho yabo,²⁷ mikakwina chisajololi cheti nichinjile mwatani. Kapa zumwi ni zumwi yotenda chintu chonse chiswabisa kapa chichenga yeti nenjile, kono haisi abo bamazina añoletwe muMbuka ye Mbelele ya Buhalo.

22

¹Linu iñilo chi lyanitondeza iwate lya menzi a buhalo, a chena ulu kristale. Ibali kububa kuzwa ku mushukwe wa Ireeza ni ku e Ngunyana ²mukati ke tolopo. Ku mabbali onse o lwizi kubena isamu lya buhalo, libikite mifuta ya miselo itenda ikumi ni tobele, imi libika iyo miselo mwezi ni mwezi. Makoba e samu a kuhozisa inkanda.³ Kete ni kube ni kukutwa hape. Lubona lwa Ireeza ni lwe ingunyana kalube mwi tolopo, imi bahikana bakwe muba musebeleze.⁴ Mubabone chifateho chakwe, imi izina lyakwe muliñolwe he mpata zabo.⁵ Kete ni kube ni masiku hape; kete nikube ni ntuso ye seli lye ngunyana kapa iseli lye zuba kakuti Simwine Ireeza mwa ba benyeze. Muba buse kuya kusa mani.⁶ Iñilo chinya wamba kwangu, "Aa manzwi asepahala imi e niti. Simwine, Ireeza we inhunho zama polofita, abatumi iñilo lyakwe li kabonise ba hikana bakwe chiswanela ku pangahala hahanu." ⁷"Bone! Nikezite hahanu! yo fuyoletwe njozo yo kuteka manzwi atanikizwe mweyi imbuka.⁸ Ime, Johani, njeme niba zuwi ni kubona izi zintu. hani zuwa ni kuzibona, china lala hanzi habusu bwa matende e iñilo ku mulumbeka, iñilo liba ni tondezi izi zintu. ⁹Chi lyawamba kwangu, "Sanzi uchiti bulyo! name niwa bamwi bahikana nina nanwe niba kwenu ba polofita nabana bakuteka manzwi ena mweyi imbuka. lumbeke Ireeza!"¹⁰ Cha wamba kwangu, "Sanzi upangi i nkunutu manzwi a atanikizwe mweyi imbuka, inako ina hafuhi. ¹¹Iye yasa shiyeme. mumusiye azwile habusu nikupanga zisa shiyeme. Iye yopanga busangu bubi, mumusiye azwile habusu ni busangu bubi. Iye yo shiyeme, mumu siye azwile habusu niku tenda zishiyeme. Iye yo jolola, mumu siye azwile habusu niku jolola."¹² "Bone! Nikeza chakuhwela. Imi mupuzo wangu wina name, kuliha zumwi ni zumwi chakuya ba mwa batendeli. ¹³Njime alfa ni omega, kubusu ni kumasule, intanzi ni ma manimani.¹⁴ Bafuyoletwe njabo bashanza minganjo yabo ili kuti babe ni intukelo ya kulya kwi samu lyabuhalo imi ni kwi njila mwitolopo cha mulyango. ¹⁵Hanze kwina bambwa, balozi, basangu, behayi, bamaswaniso, imi ni bonse basaka niku tenda mitendo isena buniti. ¹⁶Jesu, nibatumi iñilo lyangu kuha bupaki kwenu kuamana izi zintu che inkeleke. Njime ni muhisi ni isika lya Dafita, inkani i benya ya kuseni."¹⁷ Luhuhu ni Musesiwa ziti, "Wize" Siye uzo yo zuwa ati, "Wize!" Yense yo fwile inyotwa, musiyе eze, imi yense yo ilakaza, umusiye awane menzi abuhalo nikusena intifo.¹⁸ Niha bupaki kubonse ba zuwa manzwi e chi polofita cheyi imbuka: Heiba zumwi mwawekeze kuali, Ireeza kawekeze kwali inkoto zi ñoletwe kuamana ni mweyi imbuka. ¹⁹Heiba zumwi uzwisa mu manzwi amweyi imbuka ya chipolofita, Ireeza kazwise inkabelo yakwe mwisamu lya buhalo imi ni mwitolopo ijololwa ziñoletwe kuamana mweyi imbuka.²⁰ Iye yoha bupaki kwezi zintu uti, "Eee! Nikeza chokuhwela." Amen! Wize, Simwine Jesu! ²¹Imi musa wa Simwine Jesu ube ni zumwi ni zumwi. Amen.